

ร้อยพลังเยาวชน พลังสังคม

Potential of Youth
Power of Community

ร่วมสร้างประเทศไทย... ด้วยการให้

รอยพลังเยาวชน พลังสังคม

ISBN	978-974-8365-44-2
บรรณาธิการ	มูลนิธิสยามกัมมาจล
กองบรรณาธิการ	วิมลพร ไบสนธ์ ศศิธร อบกลิ่น กันตินันท์ เสลารักษ์ ธนาพร นุ่นมัน สุกัญญา สุวรรณเมธีรัตน์ ชนินทร์ เตนต์ดี ชนกร พรหมอินทร์ จิราพร ประทุมชัย วิภาวี เขียวลีลา สิริลักษณ์ ลัจจาพันธ์ นันทพร คำยอด
พิมพ์ครั้งแรก	ตุลาคม 2552
จำนวนพิมพ์	5,000 เล่ม
ผู้จัดพิมพ์	โครงการ มหกรรมพลังเยาวชน พลังสังคม ร่วมสร้างประเทศไทย...ด้วยการให้
ออกแบบปก/รูปเล่ม	วันทนี้อยู่ มณีแดง
พิมพ์ที่	บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด

คำนิยม

หนังสือ **“ร้อยปลิวเยาวชน...ร้อยปลิวสังคม”** เป็นส่วนหนึ่งของขบวนการขับเคลื่อนพลังเยาวชน เพื่อสื่อให้สังคมเห็นว่า เด็กและเยาวชนมี **“พลัง”** มหาศาลในตัวเอง ถ้าผู้ใหญ่ส่งเสริมเด็กและเยาวชนไปในทางเปิดโอกาส หรือส่งเสริมให้เขาลงมือฝึกฝน ทำสิ่งสร้างสรรค์ โดยลงมือทำด้วยตัวเอง คิดเอง และเรียนรู้จากประสบการณ์ที่พบเจอได้ด้วยตัวเอง เยาวชนเหล่านี้ก็จะเติบโตเป็นคนที่กำลังคิด กำลังทำ มีความสามารถทำกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำเพื่อผู้อื่น ทำเพื่อสังคม

เพื่ออบรมบ่มเพาะเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่เป็นทั้งคนดี และคนเก่ง สังคมไทยต้องไม่มองเยาวชนเป็นเพียง **“ผู้เสพ”** หรือ **“ผู้บริโภค”** เพียงอย่างเดียว ต้องมองเยาวชนว่ามีพลังมาก สามารถเป็น **“ผู้ให้”** เป็น **“ผู้ผลิต”** **“ผู้ริเริ่มสร้างสรรค์”** ให้แก่สังคมได้ ไม่ต้องรอจนเป็นผู้ใหญ่ และผู้ใหญ่ควรส่งเสริมให้เขาทำหน้าที่นี้ตั้งแต่ตอนนั้น ตั้งแต่ตอนที่เขายังเป็นเด็ก ให้เขามีความสุข มีความภูมิใจจากการเป็นผู้ให้ เป็นผู้สร้างสรรค์ให้แก่สังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ภาคีเครือข่ายพลังเยาวชน ต้องการสื่อสารให้สาธารณชนได้รับรู้ด้วยตัวเอง

เด็กและเยาวชนจำนวนมากมาอยู่รวมตัวกันเป็นกลุ่มๆ ทำกิจกรรมสร้างสรรค์จากทั่วประเทศ จะมารวมพลังกันใน **มหกรรมพลังเยาวชน...พลังสังคม ครั้งที่ 1** ด้วยความหวังว่า จะเกิดการถักทอกันเป็นเครือข่าย เป็นเครือข่ายเยาวชนทำดี ทำเพื่อผู้อื่น ทำเพื่อชุมชนหรือบ้านเมือง เพื่อในอนาคตเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสุขจากการ **“ให้”** มากกว่าการมีความสุขจากการ **“รับ”** เข้าสู่ตัวเอง ด้วยใจที่มี **“จิตอาสา”** เพราะการทำประโยชน์จะ **“หล่อหลอม”** ตัวผู้กระทำให้มีชีวิตที่ดีขึ้นในภายภาคหน้า

ประโยชน์และความคาดหวังข้อใหญ่ที่สุดของหนังสือเล่มนี้ คือต้องการ **“สื่อ”** ถึง **“พลังของเด็กและเยาวชน”** ให้สังคมรับรู้ เด็กและเยาวชนสามารถสร้างสรรค์สิ่งดีๆ และเป็นประโยชน์ให้เกิดขึ้นในสังคมได้ และเพื่อชักชวนภาคส่วนต่างๆ ในสังคมให้ช่วยกันสนับสนุนกิจกรรมเยาวชนจิตอาสาที่เยาวชนคิดขึ้นเอง ทำกันเอง ชักชวนผู้ใหญ่ร่วมกันชื่นชมกิจกรรมทำดีของเยาวชน ให้กำลังใจให้ทำกิจกรรมเหล่านี้อย่างต่อเนื่องยั่งยืน ถ้ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับเยาวชนกลุ่มอื่น ในชุมชนหรือพื้นที่อื่น

หนทางในการพัฒนาตนเองของเยาวชน คือ **“เรียนรู้วิชาและเรียนรู้ชีวิต”** เรียนชีวิตคือการประยุกต์วิชาเข้ากับการทำประโยชน์ให้คนอื่น รู้สึกมี **“ความสุข”** ที่จะทำประโยชน์ให้กับคนอื่น ทำจนเป็นนิสัย และชักชวนเพื่อนๆ รวมกลุ่มกันทำ โดยไม่จำเป็นต้องรอใครมาสนับสนุน แล้วผลดีก็จะเกิดต่อชีวิตของตนเองในระยะยาว เพราะกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยหล่อหลอมสมอง สร้างเครือข่ายใยสมองของคนดี คนที่รู้จักเห็นแก่ผู้อื่น คือมีความเห็นแก่ตัวน้อย เป็นคุณต่อการดำรงชีวิตของตนเอง และต่อผู้อื่น ต่อสังคมส่วนรวม

ผมขอแสดงความชื่นชมต่อองค์กรเครือข่ายทั้ง 102 องค์กร ที่ร่วมกันคัดเลือกเรื่องราวเยาวชนสร้างสรรค์ดีๆ ทั้ง 171 เรื่อง ออกเผยแพร่แก่สังคม และขอตั้งความหวังว่า การดำเนินการนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนเครือข่ายพลังเยาวชนร่วมกัน เกิดเป็นขบวนการพลังเยาวชนทำดีเพื่อผู้อื่นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

สารบัญ

• ความดีขอ “การ์ตูน”	13
■ โลกของ “ผม” คือ “การ์ตูน”	14
■ “Animation” โลกแห่ง “ความสุข”	16
• ชมรมเกสรลำพู	18
■ ยิ่งทำงาน...ยิ่งเจอตัวเอง	19
■ ยิ่งให้...ยิ่งได้รับ	21
• บีบอย ประเทศไทย	23
■ B-Boy OMAN	24
■ ชีวิตผมเปลี่ยนไป...เพราะบีบอย	26
■ “กราฟฟิตี้” ร่วมก่อการดี สานทัศนคติใหม่	28
• เปิดประวัติศาสตร์หน้าใหม่แห่วงการดนตรีคลาสสิกเมืองไทย!!	30
■ ทริมเปตและดนตรีคลาสสิก กับ ความฝันที่มีอยู่จริง	31
■ ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่ “ที่นี่”	33
■ รับความสุขเพิ่มไหมครับ?	35
■ ร้อยจิ้งหะคลั่งจอง ส่งผ่านท่วงทำนองจากฟีสู่ห้อง	37
■ “หมี” ทูบาเป็นยิ่งกว่าชีวิต	39
■ ดนตรีคลาสสิก ความเชื่อมั่น ศรัทธา และสีสันความงามตามธรรมชาติ	41
• ศิลปะกับชุมชน : เมื่อศิลปินออกจากแกลลอรี่	43
■ ศิลปินสร้างคน คนสร้างศิลปิน	44
■ สร้างงานศิลป์...นอกพิพิธภัณฑ์	46
• จิตอาสา เพื่อผู้ป่วยในโรงพยาบาล	48
■ ซิน หนุ่มน้อยจิตอาสากับคำว่า “ให้”	50
■ วิธีสร้างสุขในใจ กับตัวเลือกปรนัยบนทางกลับบ้านปากเกร็ด	52
■ “จิตอาสาในโรงพยาบาล” จุดเปลี่ยนชีวิต “แห่งนี้”	54
■ รด.รักเด็ก กับ “ปณิธาน” ที่อึ้งใจ	56
■ “เป่าลูกโป่ง เล่นนิทาน” วิธีส่งต่อ “ความสุข” ที่ไม่มีวันสิ้นสุด	58
■ “จิตอาสา...ขีดเขียนความดีที่หัวใจ”	60
■ “ต้นกล้าจิตอาสา...เพียงคุณกล้าที่จะก้าว”	62
■ “การให้” ความสุขของ “เตย”	64
■ ได้ “ที” ทำดี เพื่อคนอื่น	66
■ “จิตอาสา ผมมาด้วยใจครับ”	68
■ “สน.จิตอาสา” กลุ่มเด็กก่อการดี	70
■ อย่างบอกว่าไม่มีเวลา...เพราะเรามีเวลาเท่ากันทุกคน	72
■ เด็กหญิงมัธยมคนอาสากับการค้นหาว่า.... “จิตอาสาคืออะไร?”	74

สารบัญ

• เสถียรธรรมสถาน	76
■ “ไออิชิ” บ่มเพาะ แตะหน่อ ต่อยอด เมล็ดพันธ์แห่งปัญญา	77
• Who is S’Club?	80
■ “ทฤษฎีหิ้นซ้าย” ของบี๊ต	81
■ “มนุษย์กับการใช้เหตุผล”	83
• อาสาสมัคร เดลิเวอรี่	85
■ ภาษาอังกฤษง่ายๆ สไตล์ ครูแก้ว บางลำพู	86
■ ห้องสมุดเติมฝันของคนวัยชน	88
• เยาวชนไทยทำดีถวายในหลวง (กลุ่มกัลยาณมิตรเพื่อการเสริมสร้างเครือข่ายวิถีพุทธ)	90
■ ลำน้ำ สว่าง สมาธิ นำไปสู่ความ “สงบ”	91
■ อ๊ะ อ๊ะ!! ตาวิเศษเห็นนะ	93
■ ครูอาสาช่วย แต่ใจใหญ่	95
■ “รัฐบาลเด็ก” กิจกรรมที่ผู้ใหญ่ต้องดู เด็กควรเรียนรู้	97
• รู้จัก “ปลาดาว” รู้จักการ “ให้”	100
■ หยิบปลาดาว โยนทะเล “ทางเลือก” และ “ทางรอด” ของคนหนุ่มสาว	101
• “กล้าใหม่...ไฟรู้” พัฒนาเยาวชนเพื่อพัฒนาสังคม	104
■ ชูชีวิต “แกงโตปลาแห้ง” ประสบการณ์ที่ซื้อไม่ได้ของเด็ก มอ.	105
■ จาก “ของจืด” สู่วิตแฉ่มใส	107
■ “เพิ่มศิลป์ เติมยิ้ม” เพื่อน้องในชุมชนแออัด	108
■ ไตอาวีชุมชน ... สืบสานวัฒนธรรม “ชาวยอง”	112
■ “เตาเผาขยะ” พัฒนาคุณภาพชีวิต	114
■ “นิทานจากป่า” เมื่อป่าอยู่ร่วมกันกับคน	116
■ ธนาคารบล็อกดินประสาน ... จากดินสู่บ้านมั่นคง	118
■ “เครื่องปั้นดินเผาแก้วแก้ว” วิถีแปลงตำราเป็นผลิตภัณฑ์	120
■ “ใส่เดือนดิน”แก้ปัญหาชุมชน ลดขยะ แนวคิดใหม่นักศึกษาแม่ใจ-แพร่	122
■ พื้นวิถีชาวน้อย...พลังนักศึกษา ม.มหาสารคาม	124
■ ยุติธรรมชุมชน...ลดความขัดแย้งเพิ่มความสุข	126
• มุลนิธิซิเมนต์ไทย พัฒนาสังคมไทย	128
• Y1Y “กลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม”	129
■ บ่มเพาะเยาวชนต้นกล้า ด้วยธรรมะสู่ธรรมชาติ จ.กำแพงเพชร	131
■ มายากลเพื่อน้อง	134
• ตลาดประกอบฟันกับ บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)	136
■ โครงการ “อีสานภาษาถิ่นพันธ์”	138

สารบัญ

■ โครงการ “คุณธรรมสร้างสรรค์ผ่านนิทานเพื่อน้อง”	140
■ โครงการ “โบราณคดีอาสา”	143
● YNS = เก๋ว ดี มีจิตอาสา	146
■ วิธีปลูกต้นไม้ด้วยมือเปล่า	147
● พัฒนาเยาวชน ให้เป็นกำลังของชุมชนท้องถิ่น	149
■ “คักดา เหลลาเกตุ” เด็กบ้านดิน ใช้ชีวิต ... กับ “สิ่งที่เชื่อ”	150
■ ยุวเกษตรกร...เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	152
■ เข้าใจชีวิต ยอมรับธรรมชาติ วิถีเกษตรกรรมยั่งยืนแห่งแม่ท่า	154
■ “ใจลมมีวัด” พิธีกรรมสำคัญ ที่เยาวชนกันตวจระมวลรักษาไว้	156
■ ดอกหญ้า...ความงามที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลง	158
■ จิตอาสา...ทำแล้วม่วนใจ๋ ต้นกล้าบ้านต้า	160
■ ฟังเสียงใจไปกับ“นลิน” จิตอาสาที่บ้านเกิดที่ “กันตวจระมวล”	162
■ โนราห์ศิลป์เสน่ห์...แหล่งมั่วสุมความดีเพื่อคนรักถิ่น	164
■ “คุณ เธอ จัน” ความสัมพันธ์ที่ไม่ธรรมดาของคนใต้ต้นหง	166
■ เยาวชนแม่พระรักถิ่น...รักดิน น้ำ ป่า และฐานทรัพยากรของชุมชนตัวเอง	169
■ เรื่องกล้วยๆ ของบัณฑิตนักปฏิบัติ “ปลูกได้ ต้องขายเป็น” ยุวเกษตรเมืองคอน	171
■ แม่กลองในฝัน...	173
■ เยาวชนอุบลร่วมใจ สานพลัง “เรียนรู้สื่อ” เพื่อการรู้เท่าทัน	175
● เครือข่ายเยาวชนสืบสานภูมิปัญญา	177
■ สืบฮีต สานฮอย สู่ละอ่นน้อยเชียงดาว...กับตู้เจ้ารุ่นใหม่	178
■ “ดวงหลวงสบสี่...ชีวิต งาน และการสืบสานภูมิปัญญา”	181
● 4 ปีผ่านไป สายใยไม่ลวงเลย	184
■ เหนื่อยกาย...แต่สุขใจ	185
■ ผมติดกับดักเอ็นจีโอครับ!	187
■ สีนามิ จุดประกายให้ผม	189
■ สุขที่ได้ “ให้” ยิ่งใหญ่กว่าการ “รับ”	192
■ จาก “ผู้เรียนรู้” สู่ “ผู้ปฏิบัติ”	194
■ “ซอมัด” นักบิดจิตอาสา	196
■ ร้านน้ำชา อบย. สยามสแควร์	198
■ นิทานของเด็กเลี้ยงแพะ	200
■ เปลี่ยนเลื้อ เปลี่ยนใจ เปลี่ยนความคิด	203
■ สาว ‘บริการ’ ความสุข	205
■ เมล็ดพันธุ์แห่งการพัฒนาสังคม “เยาวชนต้นกล้าอันดามัน”	207
● งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น...พล้วเยาวชนท้องถิ่น “คุณค่า พล้ว และความสุข”	209

สารบัญ

■ นักสร้างกระบวนการเรียนรู้...พลังเยาวชนสร้างสรรค์	210
■ สร้างความเชื่อมั่นเกษตรกรรุ่นใหม่...กลับสู่ท้องถิ่น	212
■ น้ำสาร การอนุรักษ์และการเติบโตของเด็กหญิงฟาง	215
■ นามะเพื่อโมเดล...พลังเด็กสู่ทางออกการทะเลาะวิวาทของเด็ก	217
■ ลงแขกเห็ดเวียง...ฟื้นฟูพลังความสุข-สามัคคีชุมชน	219
● โครงการ “เครือข่ายเยาวชนจิตอาสา”	221
ก้าวเล็กๆ เพื่อก้าวที่ยิ่งใหญ่กว่าขอชีวิตที่ก้าวพลาด	
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี	
■ กบเคโรระ : ใครสักคนบอกว่า ฟ้าหลังฝนย่อมสดใส	222
■ “โยชิ” ฝึกได้ ก็แก้ไขได้	225
■ “เครือข่ายเยาวชนจิตอาสา” ชูชีวิตที่ก้าวพลาด คืนคนดีสู่สังคม	228
● แผนงานประเทศไทย, ศูนย์ฝึกอบรมวิทยาศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก	232
■ ต้นกล้าน้อยผู้สืบสาน รักษาป่าเขาแมงม้า	234
■ ประสพการณ์กลุ่มเยาวชนต้นตอ ป่าเขาเราเทียนทอง	236
■ “ตาวีเศษ” เบื้องหลังความสำเร็จ เยาวชนไทยใส่ใจ “สิ่งแวดล้อม”	238
■ ป่าสอนอะไรให้ผมมากมาย...	240
■ เครือข่ายเยาวชน “รักษากลุ่มน้ำกุยบุรี” สร้างสมดุลสิ่งแวดล้อม	241
■ “ลูกไม้ป่าเลน” ปักธงสานต่ออุดมการณ์ สร้างเครือข่ายเยาวชนเข้มแข็งรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม	244
■ เยาวชนไทยเย็น ปฏิบัติการหัวใจสีเขียว พิชิตสิ่งแวดล้อมมุมมองใหม่	246
■ ต้นกล้า ภูมิปัญญาผ้าทอ บ้านห้วยหินดำ	248
■ เยาวชนวิถีชนพอเพียง...เขียงดาว	250
■ กลุ่มเมล็ดพันธุ์ใหม่สานใจฟื้นฟูป่า จ.เพชรบูรณ์	252
● สถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อการเฟื่องฟูภาวะไร้รัฐ	254
■ น้องหม่อง กับเครื่องบินกระดาษพับที่ร่อนได้นานที่สุดในประเทศไทย	255
■ กลุ่มเยาวชนคนรักศิลปะถิ่นภูเขา	258
■ สานใจรักษ์ป่าแก่งญ้อ การรวมตัวกันของนิสิตชาติพันธุ์	260
เพื่อการแบ่งปันและสืบสานทางวัฒนธรรม	
■ ดินนิลามิน ผู้เพื่อหลักประกันสุขภาพของลูกสาว	262
■ น้องบ๊ิก...เด็กชายตัวเล็ก...หัวใจโต	265
■ น้องหญิง...ฉันคือ “ลูกเล” แห่งหับตะวัน	268
■ พรพิมล..สานฝันนี้ด้วยสองมือและแรงใจ	271
■ มีดา นาวานารถ - ผู้ เพื่อสัญชาติ	273
■ ลิ่นหอม สายฟ้า อดีตนักศึกษากฎหมายไร้สัญชาติสู่...ทนายวิชาชีพ	276
■ สุลี อู่แม่ เด็กหญิงนักต่อสู้เพื่อปากท้องและเรียกร้องสิทธิของคนในครอบครัวแทนพ่อ	278

สารบัญ

■ อาฟาง ...กับทุกวันที่ฉันภูมิใจ	280
■ อายุ เบเซ เด็กไร้สัญชาติที่ใช้โอกาสทางการศึกษา มุ่งมั่นเพื่อตนและคนรอบข้าง	283
● เด็กหัวใส...ฉลาดใช้ ICT SCBF : ICT YOUTH CONNECT	285
■ เลี้ยงลูกด้วยเกม : กลับใจได้ก่อนจะสายเกิน	286
■ ผมเขียนงานได้เพราะเล่นเกม	289
■ “Confuse way” เกมเพื่อการเรียนรู้เรื่องโลกร้อน	291
■ เส้นทางสีขาวของเซียนเกมเมอร์รุ่นใหม่...สูตรสำเร็จที่ใครก็ทำได้	293
■ “GM บัว” สาวน้อยคนเก่งแห่งทรูดิจิทัล	296
■ ฟอนต์.คอม... ศิลปะเส้นสายปั้นอักษรไทยบนหน้าเว็บ	298
■ ความฝันของหนู...อยู่ในจอทีวี	300
■ ลูกไม้.....หล่นใกล้ต้น	302
■ กลุ่มหมัดหม้อสีขาว อ.จนะ จ.สงขลา สื่อพลเมืองชูปชีวิตชุมชน สร้างตัวตน และพลังเยาวชน	304
■ บุหรงซึ่งอ: เชื่อมเสียงเยาวชนและความจริงชุมชนชายแดนใต้	307
■ สำนักข่าวทะเลบัว : ใช้สื่อใหม่ สื่อพลเมือง หมุนชุมชน	310
■ ทำไม่ต้อง...เด็กยิ้ม?	312
● “หนัวลัน” สื่อสร้างสรรค์เพื่อเยาวชนไทย	314
■ The Passion of Freshy : ประเพณีรับน้อง	315
■ โลกร้อนสะท้อนปัญหา “มิงฆ่าแฟนกู”	317
● ละคร VS จิตอาสา	319
■ คำสอนของคุณยากับจิตอาสาของผม	320
■ เชื่อในละคร เชื่อในสิ่งที่เห็น	322
■ “แอนิเมชั่น” สื่อสร้างสรรค์สังคมไทย ฝีมือ นศ.ศรีปทุม รางวัลที่ลิสยอดเยี่ยม	324
● สภาเด็กและเยาวชนกรงเทพมหานคร	326
■ จิตอาสาแทรกคุณธรรมของ แกนนำสภาเด็กฯ เชียงราย	327
■ ชีวิตนี้เพื่อ....จิตอาสา	329
■ นักกิจกรรมหัวใจอาสาที่...สตูล	331
■ เหรียญรับใช้ของ “ต้นไม้”	333
■ จิตอาสา.... คืบคนดีสู่สังคม	336
■ แจกกันดอกไม้จิตอาสาของศุภชัย	338
■ อาสา..สร้างโอกาส เด็กลำปาง	341
■ การเสพสุขของนักเล่นของ	342
■ ลูกใช้จิตอาสา...แซ่ร์คุณค่าความดี	344

สารบัญ

• “รางวัลเจ้าฟ้าไอที รัตนราชสุดา สารสนเทศ”	346
พระมหากษัตริย์คุณอันล้นพ้น ต่อการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย	
■ “Live Traffic View II” ผมทำมันด้วยใจครับ!	347
■ โปรแกรมเมอร์เด็กไทยหัวใจไอที	352
พัฒนาระบบความปลอดภัยห้อง Server โดยกล้อง Webcam	
• JSTP อัจฉริยภาพของเด็กแก้ววิทย์	354
■ ความพร้อม + โอกาส = ความโชค	353
■ จากเรื่องใกล้ตัวของเด็กชายป่า...สู่นักธรรมชาติวิทยารุ่นใหม่	355
■ อยากเป็นนักวิทยาศาสตร์เพราะตึกเตอร์สลัมป์	357
• ธารน้ำพระทัยเจ้าฟ้าฯ พัฒนา เด็กแก้วหุณเด็กดี สุโอลิมปิกวิชาการ	359
■ “Superlattice, Superhuman, Supergeneration” โนเบลในฝันของนักวิทยากรุ่นเยาว์	360
■ “ชีวิตคือการพัฒนา” สูตรสำเร็จของเพชรเม็ดงาม เด็กแก้ววิทย์โอลิมปิกวิชาการ	362
■ “อยากเป็นเด็กแก้ว เด็กดี ระดับเหรียญทอง” สมการข้อนี้แก้ได้	364
• วิทยาศาสตร์...ให้อะไรมากกว่าที่คิด	366
■ “หนูถูกสอนให้ช่วยเหลือ...เพื่อตอบแทนคุณแผ่นดิน”	367
■ ผมว่าวิทยาศาสตร์ให้อะไรผมเยอะนะ...	369
• Cheer Up!! เขียร์กระหึ่มโลก	371
■ เขียร์ลีดเดอร์ ม.กรุงเทพ ผงาด เขย่าเวทีโลก	372
• To be a Catalyst for Changes : สร้างสรรค์ปัญญา เพื่อพัฒนาประเทศ	374
■ ยุววิจัยดาราศาสตร์ รางวัลแห่งความพยายาม	375
■ จากรากเหง้า สู่ก้าวใหม่ “แทนน้ำขึ้นโซง สรงน้ำเจ้าพ่อหมื่นดั่ง”	377
■ พี่ในชีวิต “หุ่นกระบอกไทย” มรดกแห่งแผ่นดิน	379
■ แรงจูงใจ...จากการออกไปสวนยางกับพ่อ จุดประกาย “ยุววิจัยน้อย”	381
• โครงการเสริมศักยภาพการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาและชุมชน	383
■ เมื่อตัวหนังสือไม่ใช่คำตอบของงานวิจัย	384
■ ทำดี...ไม่ต้องเดี๋ยว	386
■ “เล่น” ปน “เรียน” กับ “เกมเศรษฐกิจพอเพียง”	388
■ เกรดเฉลี่ยสูง...ไม่ใช่ชีวิตที่สมบูรณ์แบบ	390
■ MoYo Club “คลับ” ของคนยึดทางสายกลาง	392
■ “ข้าวไม่ยากหากไม่แพง” จิตอาสาบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	395
■ วัยใจ เปลี่ยนไป “เข้าวัด ทำบุญอบอุ้มทั้งตำบล”	397
■ “หนึ่งลุง ยังอยู่ยัง และยังพอเพียง”	399

สารบัญ

• โรงเรียนไทยไท	401
■ การเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่ความรับผิดชอบต่อสังคมมนุษย์	402
■ การเรียนการสอนเพื่อการพึ่งพาตนเอง และ เรียนรู้สู่การมี "ใจ" ที่ใหญ่ขึ้น	403
■ ฝ้าย...กับการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดพลัง	405
■ การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดพลัง	407
• TK park ต้นแบบการแสวงหาความรู้สร้างสรรค์ตลอดชีวิต	408
■ "เพราะชีวิตคือดนตรี เด็กบัญชีจึงมาพบกับดนตรี Funk Jazz"	409
■ ความฝัน...บนชั้นหนังสือ	411
■ คำถามวัยเด็กกับสูตรสำเร็จของความฝัน	413
■ ว่ากันว่า...ทำดีอยู่ที่มุ่มมอง	415
• โครงการ Thailand Rescue Robot Championship 2009	417
• เมื่อเด็กไทยคว้าแชมป์หุ่นยนต์กู้ภัย "ระดับโลก"	420
■ นี่แหละเขาเรียกว่า "เจ๋ง" จริง	421
■ 2 นักหวดลูกขนไก่...บนเส้นทางสู่อโอลิมปิก	424
• บ่มเพาะกาย - ใจ เด็กพิการสู่โลกกว้าง	426
■ "ความรักเริ่มที่การให้ ความสำเร็จเริ่มที่การต่อสู้"	427
■ ของเล่นจากหนู...เราจะสู้ไปด้วยกัน	429
• เรียนรู้และเข้าใจ...เพราะเราเป็น "เพื่อน" กัน	431
■ คำอธิษฐานของ "ผักกาด" มีเพื่อน ร่วมทำดี	432
■ We have the same hearts ท่วงทำนองแห่งชีวิต "สว่าง ศรีสม"	435
■ "กีฬาคือชีวิต...ชีวิตคือการต่อสู้"	438
■ ท่วงทำนองของชีวิต ความงดงามในความมีดมน...	440
■ ลีลันชีวิต เส้นทางผู้ทรง	442
■ "ยิ้มกริ่ม" ดนตรีไม่แบ่งชั้น แดกหน่อจากผู้รับผู้ให้	444

“ร้อยพลังเยาวชน...ร้อยพลังสังคม” เป็นหนังสือที่รวบรวมเรื่องราวของเยาวชนที่พัฒนาความสามารถของตนเองในด้านต่างๆ ทั้ง ดนตรี กีฬา วิชาการ และสังคมชุมชน ไปสู่การใช้ “พลัง” ความรู้ความสามารถของตน “แบ่งปัน” ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น ตัวอย่างเยาวชน 171 คนนี้เป็นเพียงบางส่วนที่ได้รับการคัดเลือกจากองค์กรเครือข่าย 102 องค์กรที่มีบทบาทในการพัฒนาเยาวชนด้านต่างๆ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว เยาวชนที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้เป็นเพียงส่วนเล็กน้อยในกลุ่มเยาวชนจำนวนมากที่ใช้ศักยภาพของตนให้เป็น “พลัง” สร้างสรรค์ชุมชนของตนเอง แต่ด้วย “ข้อจำกัด” ของผู้จัดทำหนังสือที่สามารถทำความรู้จักเยาวชนได้เพียงบางส่วน การ “ร้อยพลังเยาวชน” จึงเป็นเสมือนการเดินทางเพื่อ “แสวงหา” เยาวชนคนเก่ง คนดี ที่มีอยู่มากมาย แต่ยังไม่มีการรับรู้ถึงสังคมไทย ซึ่งจำเป็นต้องแสวงหาต่อไป เพื่อยกย่อง ให้กำลังใจ และสนับสนุนให้เขาได้สานต่อการทำงานที่มีประโยชน์ต่อสังคมต่อไป แม้กระนั้นก็ยังมิ “ข้อจำกัด” ในการทำหนังสือ ทำให้ต้องเลือกเยาวชนเพียงบางส่วนมาเผยแพร่ ซึ่งเกณฑ์การคัดเลือกมีดังนี้

- เป็นเรื่องของเยาวชนที่มีการพัฒนาตนเองในด้านใดด้านหนึ่งอย่างมุ่งมั่น
- ใช้เวลาบ่มเพาะตนเองต่อเนื่องในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ
- เกิดความสำเร็จต่อตัวเยาวชนเอง (พัฒนาความสามารถทางกายภาพ ความคิดและจิตใจ)
- มีการนำความรู้ความสามารถของตนเองไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น ชุมชนและสังคม
- เยาวชนกลุ่มนั้นร่วมกันตั้งกติกาไม่ข้องเกี่ยวอบายมุข เช่น เหล้า บุหรี่ และไม่สร้างความรำคาญเดือดร้อนแก่ผู้อื่น

การเสนอผลงานของเยาวชนทั้ง 171 คน เป็นการนำเสนอในแนว “เรื่องเล่า” โดยเห็นว่า “เรื่องเล่า” นี้จะ “เร้าพลัง” ให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการและเข้าถึงวิธีคิด การฝ่าฝืนอุปสรรค ตลอดจนขั้นตอนการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองของเยาวชนตัวอย่างเหล่านี้ โดยหวังว่าแนวทางของเยาวชนบางเรื่องจะกระตุ้นให้ผู้อ่านซึ่งมีทั้งเยาวชนและผู้สนับสนุนเยาวชนได้แนวทางในการพัฒนาตนเองหรือบุตรหลานและเยาวชนในการดูแลของตนเองต่อไป

เยาวชนทั้ง 171 คนนี้ได้เข้ามาแสดงผลงานของตนเองในงาน “มหกรรมพลังเยาวชนพลังสังคม” ร่วมสร้างประเทศไทย...ด้วยการ “ให้” ครั้งที่ 1 ที่จัดขึ้นระหว่างวันที่ 9 –11 ตุลาคม 2552 ในพื้นที่ หอศิลป์แห่งกรุงเทพมหานคร สยามดิศคิฟเวอรี่ สยามเซ็นเตอร์ พาร์ค พารากอน สกายวอล์ค และอุทยานการเรียนรู้ ทีเคพาร์ค พวกเขาได้แสดงให้เห็นว่าเยาวชนนั้นมี “พลัง” และ “ความคิดสร้างสรรค์” ซึ่งหลายคนได้ใช้ “พลังสร้างสรรค์” นี้ไปสู่การเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการ “แบ่งปัน” ให้กับสังคม หากเรา “สนับสนุน” ให้ถูกทาง เขาก็จะเป็น “กำลัง” ที่สำคัญในการร่วมสร้างประเทศไทยต่อไป

ความดีขอ “การ์ตูน”

“การ์ตูน” ชื่อนี้ใครๆ ก็ชอบ คุณชอบไหม?

คุณคิดว่านอกจากความเพลิดเพลินแล้ว “การ์ตูน” ให้อะไรได้บ้าง?

“การ์ตูนทำความดีได้นะ” ใครคนหนึ่งเอ่ยขึ้น

สถาบันการ์ตูน มูลนิธิเด็ก ช่วยยืนยันข้อความดังกล่าวอีกครั้งด้วยโครงการทำการ์ตูน
เด็ดๆ **คิดดีโปรเจก** ร่วมกับ**สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)** ซึ่งเป็น
โครงการผลิตนักเขียน นักทำการ์ตูนคุณภาพ **“คิดดี”** และ **“มีใจอาสา”** ช่วยกันผลิตสื่อการ์ตูนที่
ทั้งสนุก ส่งเสริมการคิดดี ทำดี และแก้ไขปัญหาสังคม เช่น การรณรงค์ลดโลกร้อน หรือเลิกบุหรี่
และเหล้า เป็นต้น เพื่อนำไปแจกจ่ายให้ **“ผู้รักการอ่าน”** ทั่วประเทศ

โดยโครงการ **“คิดดีโปรเจก 1”** เริ่มต้นในปี พ.ศ.2547 จนปัจจุบันมาถึงโปรเจกที่ 5
การ์ตูนแห่งความดีก็ยังคงโลดแล่น ร่าเริงอย่างไม่หยุดยั้ง

อยากรู้แล้วใช่ไหมล่ะ ว่าผู้สร้าง **“การ์ตูนแห่งความดี”** มีใครบ้าง และพวกเขาเข้ามาทำงาน
ตรงนี้ได้อย่างไร? ทำไปทำไม? ทำแล้วได้อะไร?

คำถามเหล่านั้น มีคำตอบให้อยู่แล้ว

โลกขอ “ผม” คือ “การ์ตูน”

คากถามเด็กๆ ว่าเวลาว่างชอบทำอะไร บางคนอาจยกมือตอบว่า “เล่นเกม” หรือบางคนตะโกนบอกว่า “เตะฟุตบอล” แต่หนึ่งในคำตอบคงหนีไม่พ้น “การอ่านการ์ตูน”

สำหรับหนุ่มคนนี้ เขาบอกว่า “ผมชอบวาดการ์ตูนครับ” กว่า 10 ปีมาแล้วที่ “เซ่” หรือ นายวันชัย มะโนมันท์ หนุ่มอารมณ์ศิลปินผู้หลงใหลอยู่ในโลกของการ์ตูน

เซ่ หนุ่มวัย 21 ปี จากจังหวัดสิงห์บุรี ปัจจุบันศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ เอกวิชาศิลปะ มหาวิทยาลัยรามคำแหง “เรียนคณะนี้เพราะชอบเขียนการ์ตูน อยากพัฒนาความสามารถของตัวเอง”

เซ่เริ่มหลงใหลการวาดการ์ตูนตั้งแต่เด็กๆ โดยเริ่มจากชื่นชอบการอ่านการ์ตูนก่อน จากนั้นจึงเริ่มฝึกการเขียนการ์ตูน “สมัยก่อนเวลาว่างๆ ผมชอบอ่านการ์ตูนไทยเล่มบางๆ เล่มละบาท อ่านแล้วสนุกดี ได้ข้อคิดด้วย จากอ่านบ่อยๆ ก็อยากลองวาดดู พอวาดแล้วก็เลยลองเขียนเป็นเรื่องๆ ให้เพื่อนลองอ่าน ตอนแรกอยากลองเล่นๆ แต่ปรากฏว่าเพื่อนอ่านแล้ว ชอบ หัวเราะ สนุกกัน จากนั้นเลยฝึกเขียนจริงจัง”

เซ่ มองว่า หากต้องการทำสิ่งใดให้ประสบความสำเร็จนั้น ต้องมีความมุ่งมั่นและความพยายาม “เราอยากเป็นนักเขียนที่เก่งเราต้องทุ่มเทร่างกาย และแรงใจ ที่สำคัญคือต้องมี “เวลา” ฝึกฝน และฝึกซ้อม”

“เวลาวาดการ์ตูน คือช่วงเวลาแห่งความสุขของผม มันเป็นเวลาที่ผมได้ถ่ายทอดอารมณ์ และเปิดเผยจินตนาการ” เซ่ ถ่ายทอดความรู้สึกแห่งความสุขและอิมเมจกับงานเขียนการ์ตูนที่เขารัก

ทุกๆ วัน เมื่อเซ่มีเวลาว่าง เขามักจะฝึกฝนการเขียนการ์ตูนอยู่เสมอ และยังอ่านการ์ตูนของนักเขียนดังๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลงานของตน ซึ่งเป็นเทคนิคที่จะพัฒนางานเขียนของตนให้ดีขึ้น

“ถ้าเราอยากเก่ง เราต้องฝึกหาประสบการณ์จากคนเก่งๆ อ่านให้มาก แล้วนำมาเปรียบเทียบกับงานของตัวเอง จะได้ปรับปรุงพัฒนาการเขียนของเรา”

หลายคนกลัวคำวิจารณ์ แต่สำหรับเซ่แล้วมองว่า “ดีเพื่อก่อ” “พอเขียนงานเสร็จแล้ว ผมชอบเอาไปให้คนอื่นอ่าน เขาจะได้อารมณ์งาน เพื่อที่เราจะได้เอาไปปรับปรุงให้ดีขึ้น” ซึ่งนี่เป็นอีกเทคนิคหนึ่งในการเป็นนักเขียนการ์ตูนที่ดีของเซ่

หลังจากฝึกฝนการเขียนการ์ตูนอยู่นาน ก็ได้เวลาที่เซ่จะใช้ความรู้ ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์ “พอเห็นข่าวประชาสัมพันธ์โครงการ “คิดดี” ของ สสส. ที่ทำร่วมกับ สถาบันการ์ตูนไทย มูลนิธิเด็ก ที่ให้เด็กๆ แสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อ เช่น โฆษณา มิวสิควิดีโอ หนังสือ ละครเวที นิตยสาร การ์ตูนวาด กิจกรรมรณรงค์ และการจัดรายการวิทยุ เพื่อรณรงค์แก้ปัญหาสังคม ผมชอบเขียนการ์ตูนอยู่แล้ว และก็อยากทำสิ่งดีๆ ที่เป็นประโยชน์เลยลองสมัครดู”

เซ่เลือกการวาดการ์ตูนเพื่อรณรงค์เรื่อง “เลิกเหล้า” และ “ลดโลกร้อน” ซึ่งเซ่มองว่าเป็นปัญหาสำคัญที่คนไทยต้องเรียนรู้และเข้าใจ เพื่อแก้ไขปัญหาพร้อมกัน โครงการโปรเจก 3 ผมเลือกทำเรื่อง “เลิกเหล้า” ส่วนโปรเจก 4 ผมทำเรื่อง “ลดโลกร้อน” ผมมองว่ามันเป็นปัญหาใหญ่ที่กำลังเกิดขึ้นกับคนไทย ซึ่งเราทุกคนต้องรับรู้ และช่วยกันแก้ไข

ในความคิดของเซ่ “การ์ตูน” ไม่ได้เป็นเพียงหนังสืออ่านเล่นธรรมดา แต่ “การ์ตูน คือศิลปะการสอนที่สนุก และให้แง่คิดแก่ผู้อ่านโดยไม่รู้ตัว”

“ผมมองว่า “การ์ตูน” นอกจากจะให้ความสนุกแล้ว ยังแฝงข้อคิด หรือคติเตือนใจผู้อ่านได้ในหลายเรื่อง การ์ตูนช่วยกระตุ้นความคิดของผู้อ่าน โดยไม่ต้องสอน” เซ่ บอกเล่าถึงเสน่ห์ของการ์ตูนด้วยรอยยิ้ม

ปัจจุบันเซ่ได้เข้าร่วมโครงการ “คิดดี” ในโปรเจกที่ 5 ซึ่งเขาได้เขียนการ์ตูนเพื่อรณรงค์เรื่องจิตอาสา “ตอนนี้กำลังเขียนการ์ตูนเกี่ยวกับจิตอาสา รณรงค์ให้ทุกคนมีน้ำใจต่อกัน การ์ตูนออกแนวบู๊ ตลก อ่านสนุกครับ”

นอกจากความสุขที่เซ่ได้รับจากการเขียนการ์ตูนแล้ว เขายังรู้สึกอึดอัดเมที่ได้เป็นผู้ “ให้” โดยไม่หวังผลตอบแทน เพราะการ์ตูนที่เขาทำกับโครงการ “คิดดี” ทั้งหมดจะถูกผลิตเป็นเล่ม แล้วนำไปแจกน้องๆ ทั่วประเทศ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีประโยชน์มาก ถือเป็นการทำงาน ที่ทำให้คนอ่านมีความสุข ความสะดวก ให้ความรู้ ให้ข้อคิด ช่วยกระตุ้นให้เขาทำความดี ถึงแม้มันจะเป็นเรื่องเล็กๆ แต่ก็ถือเป็นการให้ที่ยิ่งใหญ่

“ต่อไปตั้งใจไว้ว่าจะทำการ์ตูนเกี่ยวกับ “เศรษฐกิจพอเพียง” เซ่ เผยถึงโครงการในอนาคต

โดยเซ่ได้เล่าถึงเหตุผลที่ต้องการทำการ์ตูนเศรษฐกิจพอเพียงให้ฟังว่า “หากคนไทยรู้จักใช้ รู้จักพอ ผมว่าจะช่วยลดปัญหาสังคมได้เยอะ เพราะเราพอใจกับสิ่งที่มีอยู่ ไม่ต้องไปดิ้นรน แหยงชิง จนสร้างปัญหาเดือดร้อนให้คนอื่น”

เซ่มองว่าแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่น่าสนใจ แต่คนไทยยังไม่รู้จักมากนัก “เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องหนัก คนไม่สนใจหากจะให้อ่านหนังสือเป็นเล่มๆ แต่หากเราทำเป็นการ์ตูน มีภาพวาด เป็นเรื่องราวที่ตลก แต่มีเนื้อหาครบ จะน่าสนใจ อ่านสนุก และน่าเรียนรู้มากขึ้น”

คงจะน่าสนใจไม่น้อย หากเยาวชนไทยได้มีการ์ตูนดีๆ สักเล่มอย่าง “การ์ตูนเศรษฐกิจพอเพียง” ที่เขียนโดยนักเขียนการ์ตูน “หัวคิดทันสมัย” และ “มีใจอาสา” อย่างเซ่ ไว้อ่านในยามว่าง ไม่แน่ว่าการ์ตูนเล่มนี้อาจเป็นแรงบันดาลใจให้เด็กไทยสักคน คิดและทำสิ่งดีๆ เพื่อสังคมไทย

“ผมไม่หวังอะไรมาจากการเขียนการ์ตูน ผมแค่อยากให้สิ่งที่ผมตั้งใจวาด สิ่งที่ผมตั้งใจเขียน เป็นประโยชน์กับคนอ่าน ให้เขาได้แง่คิดดีๆ แล้วทำสิ่งดีๆ ให้สังคมต่อไป”

CONTACT

โครงการคิดดี โดยสถาบันการ์ตูนไทย และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
วันชัย มะโนมัน “เซ่”

E-mail : the_to_che@hotmail.com

“Animation” โลกแห่ง “ความสุข”

Animation มีความหมายที่แปลได้โดยตรงคือ **ความมีชีวิตชีวา** มาจากรากศัพท์คำว่า anima ซึ่งแปลว่า **จิตวิญญาณ หรือมีชีวิต**

“รู้สึกมีความสุข เมื่อเห็นการ์ตูนที่เราทำมาคนอื่นที่ ว่าเริง มีชีวิต แล้วยังมีความสุขอย่างบอกไม่ถูก เมื่อเห็นคนดูการ์ตูนที่เราทำแล้วเขายิ้ม” น้ำตาลเอ่ยพร้อมยิ้มกว้าง

น้ำตาล หรือนางสาวชนินาถ แสงระวี นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สาวน้อยคน “เก่ง” และ “ดี” ที่มีรางวัลนักศึกษาผู้สร้างคุณงามความดีให้แก่มหาวิทยาลัย และนักศึกษาทุนเพชรพระจอมเกล้าด้านศิลปวัฒนธรรม กลุ่มการออกแบบ การันตีความสามารถ

สาวน้อยตามค มพบยกิพุคนนี้ขึ้นชอบเรื่องราวเกี่ยวกับ **“การ์ตูน”** มาตั้งแต่เด็ก ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจให้เธอเลือกเรียนสาขาวิชา **Media Arts**

“อยากเรียนรู้เทคนิคการออกแบบสื่อ และเรียนรู้วิธีการทำสื่อ จะได้เอามาใช้สร้างการ์ตูนให้น่าสนใจ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น”

น้ำตาลเล่าว่า ตอนแรกไม่รู้หรือว่าการวาดการ์ตูนเป็นยังไง แต่ด้วยความที่ชื่นชอบศิลปะ และอยากรู้ว่าการวาดการ์ตูนเป็นยังไง เลยตัดสินใจเข้าชมรมการ์ตูนของโรงเรียน เพื่อเรียนรู้การวาดการ์ตูน

จากนั้นเธอก็มีโอกาสได้เข้าร่วมโครงการ **“คิดดี” ของ สสส.** ที่ทำร่วมกับสถาบันการ์ตูนไทย มูลนิธิเด็ก “น้ำตาลเข้าร่วมโครงการ “คิดดี” โปรเจค 2 ทำมาเรื่อยๆ จนตอนนี้โปรเจค 5 แล้ว สนุกมาก ได้เรียนรู้เทคนิคการวาดการ์ตูน ทำการ์ตูนแอนิเมชัน (Animation) และได้พบนักเขียนการ์ตูน นักทำการ์ตูนต่างๆ และได้ความรู้และเคล็ดลับดีๆ เยอะมาก”

หลังจากที่น้ำตาลได้เรียนรู้เทคนิคจากปรมาจารย์การ์ตูนชื่อดังของไทยแล้ว เธอก็ได้ผลิตผลงานของตัวเอง ซึ่งเป็นการ์ตูน **Global Warning สัญญาณเตือนของโลก** โดยผลงานชิ้นนี้ได้รับรางวัล **7 Book Award** ครั้งที่ 5 ประเภทนักเขียนรุ่นเยาว์ จากเซเว่น อีเลฟเว่น บมจ.ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)

ยัง.. รางวัลที่น้ำตาลได้รับ ยังไม่หมดเท่านี้ เธอได้ร่วมกับเพื่อนๆ ทำการ์ตูนแอนิเมชัน (Animation) ครอบครั เรื่องการดูแลสุขภาพ ด้วยเนื้อหามุ่งเน้นให้ผู้ชมเห็นถึงภัยจากบุหรี่และเลิกสูบบุหรี่ ทำให้เธอได้รับรางวัลการ์ตูนแอนิเมชันคิดดี (KIDDEE AWARD) จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

“รู้สึกดีใจที่ผลงานของตัวเองได้รางวัล แต่ภูมิใจมากกว่าที่ผลงานของเรามีสาระ และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ไม่ใช่สนุกอย่างเดียว แต่แฝงแง่คิด ให้ความรู้ด้วย เหมือนยิงปืนนัดเดียวได้นกสองตัว” น้ำตาลยิ้มอย่างภาคภูมิใจ

แต่ว่าน้ำตาลจะประสบความสำเร็จได้นั้น เธอต้องใช้ความพยายาม มุมานะ อยู่ไม่น้อย “การทำงานต้องมีปัญหาบ้าง การทำการ์ตูนมันเป็นศิลปะ ต้องใช้ความคิด และจินตนาการสูง บางครั้งคิดไม่ออก แต่ก็ไม่ท้อ เพราะใจรัก”

น้ำตาลเผยเคล็ดลับความสำเร็จว่า “ถ้ามีเวลาว่างจะหาหนังสือเกี่ยวกับเทคนิคการทำแอนิเมชันที่แปลกๆ ใหม่ๆ มาอ่าน จะได้มีความคิดดีๆ ใหม่ๆ มาสร้างสรรค์ผลงาน ที่สำคัญคือ ต้องฝึกฝนอยู่บ่อยๆ เพื่อพัฒนาฝีมือ”

แต่ไม่ว่าผลงานของน้ำตาลจะได้รับรางวัล หรือคำกล่าวชื่นชมมากมาย เพียงใดก็ตาม น้ำตาลก็ยังคิดว่าตัวเองต้องเรียนรู้ และฝึกฝนอีกมาก “การทำการ์ตูนเหมือนจะง่าย ใครๆ ก็ทำได้ แต่เวลาทำ เราต้องคิดว่า ทำยังไงให้ดี ทำยังไงให้โดน นี่แหละที่เป็นสิ่งที่ “ยากที่สุด” ของการทำการ์ตูน”

ไม่ว่าการทำการ์ตูนจะ “ยาก” เพียงใด น้ำตาลก็ยังคง “สนุก” และ “รัก” ในการทำการ์ตูนไม่เปลี่ยนแปลง โดยโครงการ “คิดดี” โปรเจกต์ 5 น้ำตาลได้ทำการ์ตูนแอนิเมชันรณรงค์เรื่องการเลิกบุหรี่ ในชื่อเรื่อง “Tale Story”

“ผลงานชิ้นนี้ตั้งใจมาก พยายามใช้เทคนิคใหม่ๆ และ Stop Motion ซึ่งเป็นการถ่ายภาพเป็น shot แล้วนำมาเรียงต่อกันให้เป็นเรื่องราว เพื่อเพิ่มความแปลกและน่าสนใจให้กับการ์ตูน นอกจากนี้ยังแต่งเพลงจังหวะสนุกๆ ประกอบเนื้อเรื่องเองด้วย”

นี่เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของเยาวชนไทยที่มีความพยายามในการทำงานที่พร้อมจะปรับปรุง และพัฒนาผลงานของตัวเองให้น่าสนใจอยู่ตลอดเวลา พร้อมทุ่มเท แรงกาย แรงใจ ผลิตผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

“รู้สึกมีความสุขที่ได้ทำในสิ่งที่ตัวเองรัก และความสุขมันจะเพิ่มขึ้น หากสิ่งที่น้ำตาลทำเป็นประโยชน์กับผู้อื่น และทำให้สังคมพัฒนาขึ้น”

รางวัลที่น้ำตาลได้รับ และความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับน้ำตาล คงไม่ใช่เพราะเธอเก่งเพียงอย่างเดียว หากแต่เธอมีจิตใจที่ตั้งงาม อยากทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม และที่สำคัญเธอ **“ทำในงานที่รัก”** และเธอ **“รักในงานที่ทำ”**

สภากาชาดไทย
GLOBAL
warning

ชมรมเกสรลำพู

กลุ่มเยาวชนที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์การทำกิจกรรมเพื่อชุมชน ทั้งงานประเพณีวัฒนธรรม งานดนตรี ศิลปะ เยาวชน งานประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และงานชุมชน เช่น งานสงกรานต์ งานลอยกระทง งานดนตรีสร้างสุข งานวันพ่อ – วันแม่ งานวันเด็ก งานศิลปะชุมชนต่างๆ โดยใช้พื้นที่สวนสาธารณะสันติชัยปราการ ถนนพระอาทิตย์ เป็นสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ทำให้เกิดการรวมตัวกันของคนบางลำพู ระหว่างผู้ใหญ่กับผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่กับเด็ก และเด็กกับเด็ก เกิดเป็นเครือข่ายการรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน โดยมีพื้นที่สวนสันติชัยปราการซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของกรุงเทพมหานครเป็นสื่อกลางที่จะนำเสนอถึงเอกลักษณ์ของชุมชน ก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหนในสิ่งของอันเป็นส่วนร่วมกันของชุมชน

ยิวทำงาน...ยิวเจอตัวเอว

“ ายๆ สบายๆ ไม่ทำให้ใครเดือดร้อนก็พอครับ” เป็นคำพูดที่ไม่น่าเชื่อว่า จะออกมาจากปากเด็กที่เคยชน ถึงขนาดเกือบทำบ้านไฟไหม้ “ผมก็ชนตามภาษาเด็กผู้ชายทั่วๆ ไปครับ ชอบเล่นอะไรโลดโผน เล่นแบบ ไม่สนใจว่าใครจะเดือดร้อน แถมชอบเล่นพลุ เล่นไฟ เคยเล่นพลุในบ้าน เกือบทำให้บ้านไฟไหม้ทั้งหลัง วันนั้นโดนตี ...เจ็บจนคิดได้เลยว่าไม่เอาแล้ว วันหลังทำอะไรต้องไม่ทำให้ใครเดือดร้อน”

“**โชค**” **ชัยวัฒน์ บินยาอิช** เป็นคนบางลำพูแต่กำเนิด แม้ช่วงชีวิตหนึ่งต้องย้ายไปจังหวัดสมุทรปราการแต่ จนแล้วจนรอดก็กลับมาอยู่ที่บางลำพูเหมือนเดิม โชคบอกว่าหลังจากเลิกเล่นไฟ เล่นพลุกี่หันมาสนใจเรื่องไฟอยู่ดี แต่คราวนี้เป็นไฟฟ้า “ผมชอบทุกอย่างที่มีไฟฟ้าเข้าไป ทั้งวีดีโอเกม คอมพิวเตอร์ ชอบเทคโนโลยีทุกอย่างเลย” ใครๆ คิดว่าโชคคงเลือกเรียนวิศวะ แต่ไม่ใช่? ตอนนี่โชคเป็นนักศึกษาปีที่ 4 สาขาออกแบบตกแต่งภายในของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เพราะชอบงานออกแบบ งานศิลปะ และงานด้านนี้เองทำให้โชคค้นหาจุดยืน ของตัวเองผ่านการทำงานให้กับ “**ชมรมเกสรลำพู**”

ถ้าให้นึกถึงพื้นที่สำหรับเด็กบางลำพู ส่วนใหญ่จะนึกถึง สวนสันติชัยปราการ โชคก็เช่นกัน สมัยเรียนอยู่ที่ โรงเรียนวัดสังเวช โชคไปที่สวนสันติชัยปราการทุกวัน ทั้งนั่งเล่น นั่งคุย ดัดกีตาร์ และดูวีโว่ไป และก็จะได้เห็นคนกลุ่ม หนึ่งรวมตัวกันทำอะไรก็ไม่รู้อยู่ตลอดเวลา แต่ก็ไม่ได้สนใจอะไรมาก จนมาถึงช่วงก่อนวันเกิดในปี 2546 “ตอนนั้น เพื่อนสนิทชวนให้ไปช่วยจัดงานวันเกิดที่สวนสันติชัยปราการ เพราะขาดคน ผมก็ไปช่วย เลยรู้ว่ากลุ่มคนที่ผมเห็น ประจำที่ส่วนนี้คือพี่ๆ กลุ่มเกสรลำพู แรกๆ ผมก็เข้าไปเป็นฝ่ายแรงงาน จับโน่น หยิบนี่ ช่วยพวกพี่ๆ เขาไปเรื่อยๆ ...เรื่อย จนถึงตอนนี้เลย เผลอแป็บเดียวเข้าปีที่ 7 แล้วครับ”

โชคทำงานอาสาในกลุ่มเกสรลำพูเรื่อยมาตั้งแต่ ม.4 จนข้ามมหาวิทยาลัย และช่วงนี้เองที่ทำให้โชคพบกับ จุดยืนของตัวเอง “ผมทำงานกับเกสรลำพูมาเรื่อยๆ ช่วงแรกรงานที่ทำก็ทั่วๆ ไป ยังไม่ชัดเจนอะไร ใครขอให้ช่วยอะไร ก็ไปช่วย ยังไม่รู้ว่าจะตัวเองถนัดด้านไหน แต่พอผมเข้ามาเรียนตกแต่งภายใน ก็ชัดเจน ผมชอบศิลปะ ชอบออกแบบ เลยตัดสินใจทำงานด้านศิลปะให้ชมรมตั้งแต่นั้นเลย” ตอนนั้นงานหลักๆ ที่โชคทำก็คือการออกแบบรูปแบบงานทั้งหมด ทั้งออกแบบโครงสร้าง โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์งาน เวที และฉาก โชคบอกว่าโชคดีที่เรื่องงานกับเรื่องเรียนเสริม กันได้เป็นอย่างดี

“ผมทำงานให้ชมรมก็เหมือนผมได้ฝึกงานไปด้วย อะไรที่เรียนมาจากมหาวิทยาลัยก็เอามาใช้กับงานที่ชมรมได้ เหมือนกับผมได้เรียนไปด้วยทำแล็บไปด้วย ได้เรียนรู้เรื่องต่างๆ ผ่านการทำงาน พัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา ล่าสุด มีโอกาสเขียนแบบสามมิติของสวนสันติชัยปราการ ซึ่งก็ช่วยให้กลุ่มเกสรลำพูทำงานต่างๆ ได้ง่ายขึ้น งานทำให้ผม

เปลี่ยนจากคนที่ไม่ค่อยรู้จักตัวเองก็เริ่มที่จะเจอจุดยืนของตัวเองมากขึ้น”

โชคบอกว่า เป็นคนชอบขบขันอยู่ข้างหลัง เป็นคนเบื้องหลัง ทำงานสร้างสรรค์รูปแบบโครงสร้างต่างๆ ทำความคิดให้กลายเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาด้วยสมองและสองมือของตัวเอง แม้บางที่ต้องออกไปเบื้องหน้าบ้าง โชคก็ไม่เกี่ยง **“มันกลายเป็นดีเอ็นเอของคนชมรมเกอร์ลำพูนไปแล้ว เราทุกคนต้องทำได้ทุกอย่าง ถึงผมจะทำเบื้องหลังแต่ถ้าต้องจับไมค์ก็ทำได้ พุดได้ เอนเตอร์เทนได้”** โชคยังบอกอีกว่าชมรมของเขาทำงานทุกอย่างก็เพื่อคนในบางลำพู

ทั้งเด็กและเยาวชน มันเป็นความภูมิใจของเขาอย่างแท้จริง “งานที่ผมทำก็คือการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ทั้งเล่นดนตรี การแสดงละคร งานศิลปะ ซึ่งการได้เห็นคนในบางลำพูมารวมตัวกันทำกิจกรรมต่างๆ เป็นภาพที่ผมชอบที่สุด การได้เห็นงานเบื้องหลังที่เราเตรียมไว้ทำให้คนที่มาร่วมกิจกรรมมีรอยยิ้ม แค่นี้ผมก็ได้รับความสุขแทนความเหน็ดเหนื่อยก่อนหน้าแล้วครับ”

ถ้าโชคไม่ได้เจอกับกลุ่มเกอร์ลำพูน ตอนนั้นเขาคงเป็นแค่เด็กนักเรียนคนหนึ่งที่เขาแต่เรียนหนังสือเพื่อนำวุฒิการศึกษาไปสมัครงานเท่านั้น **เกอร์ลำพูนทำให้โชคโตเป็นผู้ใหญ่เร็วขึ้น มีความรับผิดชอบสูงขึ้น และที่สำคัญสามารถที่จะรับมือกับปัญหาต่างๆ ได้**

“เคยมีอยู่ช่วงหนึ่งมีปัญหาภายในเกิดขึ้น เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับทุกทีที่มีคนรวมตัวกัน มีเรื่องไม่เข้าใจกัน ความคิดไม่ตรงกัน ช่วงนั้นท้อมาก เหนื่อยมาก เหมือนทำอะไรก็ผิดไปหมด ไม่ถูกใจใครเลย ทั้งๆ ที่เราก็กทำเต็มที่และทำด้วยเจตนาที่ดี เกือบจะลาออกจากกลุ่มเหมือนกัน แต่พอลองถามตัวเองแล้วก็อยู่ต่อ ผมว่าปัญหาแค่นั้นไม่มีค่าพอที่จะทำให้ผมต้องเลิกทำอะไรสัก เลิกทำงานกับเพื่อนๆ ที่รักและมีความคิดจะทำเพื่อคนอื่นเหมือนกัน ก็เลยผ่านมาได้จนถึงวันนี้”

ตอนนี้โชคเรียนปี 4 ทำให้มีเวลาทำงานกับเกอร์ลำพูนน้อยลง แต่ที่ๆ ที่เกอร์ลำพูนจะบอกตลอดว่างานของที่นี่ขอให้เป็นการเรียน งานหลักของเราคือการเรียน เราตั้งใจเรียนให้ดีกว่าก่อนรับผิดชอบตัวเองให้ดีกว่าก่อน แม้โชคจะรู้ว่าคงไม่สามารถทำงานที่นี่ได้ตลอดชีวิต แต่โชคบอกว่าตอนนี้ยังมีความสุขที่จะทำงานน้อยๆ จึงอยากให้กลุ่มของเราขยายตัวใหญ่ขึ้น รวมคนบางลำพูให้ได้มากขึ้น มีเด็กรุ่นใหม่มาสืบสานงานของกลุ่มเกอร์ลำพูน มาร่วมกันทำสิ่งดีๆ ให้กับชุมชน “บางลำพู” ของเราต่อไป

ยิวให้...ยิวได้รับ

“พี” พี่ระพงษ์ ดวงดี เด็กที่วิ่งเล่นอยู่ในบางลำพูมาตั้งแต่เกิด เขาอาจจะต้องใช้เวลาคิดทบทวนว่าจะเข้าใจความหมายของคำว่า **“ยิวให้ยิวได้รับ”** หากเขาไม่ได้มาพบและเข้ามาทำงานให้กับ **“ชมรมเกสรลำพู”** “ตอนเด็กผมทั้งดื้อทั้งซน แต่ก็ไม่ได้สร้างปัญหาให้ใคร มีเพื่อนๆ ที่เป็นเด็กบางลำพูเหมือนกัน ตั้งกลุ่มเล่นกัน เล่นซ่อนหาที่เป็นเกมฮิตของเด็กบางลำพูตอนนั้นเลย บางลำพูเมื่อก่อนไม่เหมือนตอนนี้ เป็นชุมชนที่มีหลายเชื้อชาติ ยังมีที่ให้เด็กอย่างพวกผมวิ่งเล่นกันไม่อันตรายมาก”

พี ใช้ชีวิตอยู่ที่บางลำพูมาตลอด เรียนที่นี่ เล่นที่นี่ และก็ทำกิจกรรมต่างๆ ที่นี่ “ผมกับเพื่อนๆ ไปที่สวนสันติชัยปราการกันบ่อยมากๆ เพราะเป็นพื้นที่ของคนบางลำพู ที่เอาไว้พบปะ ทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งพวกผมก็รวมตัวกันที่นั่นเป็นประจำ เล่นกีตาร์ ร้องเพลง เห็นคนหลายๆ กลุ่ม ทำโน่นทำนี่ตลอดเวลา ทั้งครอบครัว เด็ก คนแก่ ยิ่งทำให้ผมรู้สึกว่**ที่นี่คือพื้นที่ของเราจริงๆ**”

จนปี 2546 พีมีโอกาสเข้าไปช่วยจัดงานวันเด็กจากการชักชวนของเพื่อนสนิท และเป็นครั้งแรกที่ได้รู้จักกับกลุ่มเกสรลำพู พี่บอกว่าตอนแรกที่เข้ามาทำเพราะรู้สึกสนุก แต่พอทำไปแล้วก็รู้สึกได้เลยว่าได้อะไรมากกว่าคำว่า **“สนุก”** เพราะได้ทำงาน ได้แสดงความสามารถของตัวเอง ได้มีส่วนร่วมในการสร้างกิจกรรมให้กับผู้อื่น ได้รู้จักเพื่อนใหม่ๆ ได้รู้จักมุมมองการเรียนรู้คนและการทำงาน ถือเป็นโอกาสที่ดีที่ได้เข้ามาทำงานที่เกสรลำพูนี้

พีทำหน้าที่หลายด้านในชมรมเกสรลำพู เป็นทั้งผู้ดูแลประสานงานด้านเวที ประสานงานด้านวงดนตรีที่จะเข้าร่วมกิจกรรม จัดเตรียมอุปกรณ์ในกิจกรรมต่างๆ ทั้ง งานศิลปะ งานประดิษฐ์ ไปจนถึงจัดการเอกสาร **“ผมทำหลายอย่างนะ แต่ถ้าเอาเป็นหลักจริงๆ ผมก็ทำเกี่ยวกับกิจกรรมพวกศิลปะ และด้านดนตรี กลุ่มของเราจะสร้างกิจกรรมหลายๆ ด้าน เพื่อให้คนในพื้นที่เข้ามาทำกิจกรรม ซึ่งผมมองว่าตรงนี้สำคัญ ผมเคยเป็นวัยรุ่นมาก่อน เลยรู้ว่าถ้าวัยรุ่นมีกิจกรรมดีๆ ทำ พวกเขาจะไม่เบี่ยงเบนไปทางอื่น ไม่ไปทำเรื่องไม่ดี พวกเขาแค่อยากมีพื้นที่ให้แสดงออก มีงานให้เขาเอาพลังออกมาใช้”**

เมื่อก่อนพีเองก็เล่นดนตรีให้กับชมรมเกสรลำพู แต่ตอนนี้กลายเป็นคนจัดไปแล้ว “ตอนนี้ผมทำหน้าที่จัดการเรื่องของวงดนตรีที่จะมาแสดงร่วมกับชมรมเกสรลำพู เราเคยมีการเปิดรับสมัครวงดนตรี เป็นวงที่เกิดในบางลำพู มีน้องๆ หลายนวงใจ เราก็ก็น่าเหมือนพื้นที่ เปิดโอกาสให้กับเขา บางวงตอนนี้ก็โตขึ้น ได้มีโอกาสไปแสดงตามที่ต่างๆ อย่างวงสะเดาะเคราะห์ตอนนี้ก็เริ่มออกไปแสดงตามงานต่างๆ ถ้ามีใครถามเขาก็จะบอกเสมอว่าเขาเกิดมาจากที่นี่ที่ชมรมเกสรลำพู แค่นี้เราก็คิดใจมากแล้ว เราให้เขา เขาก็ให้เรา มีความสุขทั้งสองฝ่าย”

เพียงเล่าต่อไปก็ว่าเดี๋ยวนี้บางลำพูเปลี่ยนไปมาก ตอนนั้นบางลำพูกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวกลางคืนของกรุงเทพฯ มีผับ บาร์ เกสต์เฮาส์เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ พอความเจริญเข้ามา ก็มีบางอย่างหายไป “ตอนนั้นก็กิจกรรมในบางลำพูหลายอย่างหายไปแล้ว ช่างทำทองในตรอกมัสยิดก็หายไป บ้านทำขนม ร้านอาหาร ร้านเสื้อผ้าก็หายไป มีแต่ผับ บาร์ เข้ามาแทนที่ แค่ในตรอกพระอาทิตย์นับผับบาร์ได้เกิน 10 ที่แล้ว ถามผมว่าชอบไหม ผมเข้าใจนะว่ายังไงก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้คนที่นี่มีรายได้เพิ่มขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น แต่สิ่งที่ตามมาก็หนักแล้ว ผมบอกได้เลยว่า ผมทำงานอยู่ในที่อบายมุข เป็นพื้นที่เสี่ยง แต่สิ่งที่เราทำได้ก็คือจัดกิจกรรมรณรงค์ อาจไม่ถึงกับรณรงค์ต่อต้านการกินเหล้า สูบบุหรี่ หรือติดยาเสพติด **แต่เราจะสร้างพื้นที่ สร้างกิจกรรมดีๆ ให้เกิดขึ้นที่บางลำพู**”

ถึงตอนนี้พื้นที่ที่พี่อยากสร้างจะอยู่แค่สวนสันติชัยปราการ แต่พี่ก็หวังว่าในอนาคตพื้นที่ที่พี่อยากเห็นจะขยายไปทั่วบางลำพู “ตอนนี้ผมและชมรมเกสรลำพูพยายามที่จะสร้างพื้นที่ดีๆ ในบางลำพู เราอยากให้สวนสันติชัยปราการกลายเป็นพื้นที่ดีๆ ปรารถนากอบายมุข มีแต่กิจกรรมดีๆ ถ้ามีใครเอาเหล้ามากินหรือสูบบุหรี่เราก็จะพยายามเข้าไปบอกให้เขาเอาออกไป เราสร้าง รวมกิจกรรมและกลุ่มคนต่างๆ เพื่อมาสร้างสรรค์สิ่งดีๆ ตอนนั้นผมเห็นน้องๆ ที่แต่ก่อนเคยเสพยา กินเหล้า สูบบุหรี่ มาร่วมกิจกรรม และกำลังตั้งใจอยู่กับการเต้น B-Boy ถึงจะยังไม่ครบทุกคนแต่ผมก็ดีใจแล้ว”

วันนี้แม้พี่จะต้องเรียนหนักขึ้น รับผิดชอบตัวเองมากขึ้น แต่พี่ก็ไม่คิดที่จะหยุดทำกิจกรรมกับเกสรลำพู เพราะที่นี่ทำให้ผมได้พบกับอะไรหลายๆ อย่างทำงานหลายๆ ด้านทั้งที่เคยทำและไม่เคยทำ และที่นี่ทำให้ผมรู้ว่าผมมี **“พลัง” มากพอที่จะนำ “พลัง” นั้นมาใช้ประโยชน์ต่อผู้อื่น** การได้เห็น **“รอยยิ้ม”** ของคนที่เข้ามาทำกิจกรรม การได้รับรู้ถึง **“ความเปลี่ยนแปลง”** ไปในทางที่ดีของคนที่เราคุ้นเคยที่พบเห็นกันในบางลำพู แค่นั้นก็เพียงพอที่ผมจะทำงานนี้ต่อไป ผมเข้าใจแล้วว่ายิ่งเรา **“ให้”** เขาไปเท่าไรเราก็จะยิ่งได้ **“รับ”** และได้พบกับอะไรที่มากกว่า...ได้พบกับ **“ความสุข”**

บีบอย ประเทศไทย

กลุ่มบีบอย หรือ **ผู้ที่มีใจรักในศิลปะการเต้นและวัฒนธรรมของ B-boy** ได้เริ่มเข้ามาในประเทศไทยช่วงปี 2540–2542 โดยเริ่มจากการกลับมาของสเก็ทและสเก็ทบอร์ด จนกลายเป็นการเรียกเด็กกลุ่มที่เดินถือสเก็ทบอร์ดไปมาว่า **“เด็กบอร์ด”** ณ ช่วงเวลานั้นนับเป็นสิ่งแปลกใหม่ของวัฒนธรรมตะวันตกที่เริ่มไหลกลับเข้ามาในประเทศไทยอีกครั้ง แล้วครั้งนั้นก็กลับมาพร้อมกับการก้าวหน้าของโลกทางเทคโนโลยี จึงเกิดการแพร่หลายไปทุกหัวระแหงเลยทีเดียว

ด้วยเวลาที่ผ่านไป **“บีบอยไทย”** ก็เติบโตไปตามอายุของทุกคน มีเอกชนเข้ามาสนับสนุนกลุ่มบีบอยมากขึ้น และยังคงเป็นแหล่งรายได้ทางหนึ่งของกลุ่มบีบอย มีเวทีแข่งขันมากขึ้นเพื่อสร้างประสบการณ์ที่เหน็ดเหนื่อยและกิน ในตอนนี้สิ่งเหล่านั้นที่ซ่อนเร้นอยู่ได้เผยตัวตนออกมาให้เห็นแล้วว่า **“B-Boy not Bad boy”** มีความจริงหลาย ๆ ด้าน หลาย ๆ เรื่องที่บีบอยสะท้อนออกมาให้สังคมได้เห็น ถึงการทำงานด้านจิตอาสา การสอนเต้นฟรีให้กับทุกคนที่สนใจ การเดินเปิดหมวกเพื่อหาเงินไปสร้างงานจิตอาสาในสถานสงเคราะห์เด็กและคนชรา หรือแม้กระทั่งการแบ่งปันสิ่งต่างๆ ให้กับสังคม

B-Boy OMAN

“การแข่งขันบีบอยในเมืองไทยครั้งแรก เราจัดกันที่สะพานพุทธ พี่รู้ไหมครับว่ารางวัลที่ 1 ของเราคืออะไร ...มันคือสุดยอดรางวัลครับ เป็ปซี่ 1 ถุง”

โอ้ หรือที่คนไทยทั่วไปรู้จักกันในชื่อของ **“B-Boy OMAN”** น้องชายที่เจอก็ครั้งก็ยิ่งเหมือนเดิมทั้งความอบอุ่นและรอยยิ้มที่สดใสจะจริงใจ

โอมาน เป็นกลุ่มบีบอยในยุคแรกๆ ที่เติบโตมาในวงการของนักเต้นที่มีวัฒนธรรมเฉพาะตัว ก่อนหน้าที่จะรักและทุ่มเทให้กับการเต้นบีบอยนั้น โอมานชื่นชอบในกีฬาสเก็ตที่กำลังเฟื่องฟูสุดขีดช่วงปี 2542 มีกลุ่มวัยรุ่นมากมายเดินถือสเก็ตบอร์ดและจับกลุ่มกันหาสถานที่ฝึกซ้อม จนได้มาเจอเพื่อนกลุ่มหนึ่งบนรถเมล์ขณะที่กำลังเดินทางไปเล่นสเก็ตที่วงเวียนใหญ่ จึงได้พูดคุยและทำความรู้จักกันจนสนิทสนมและกลายเป็นครูสอนเต้นบีบอยคนแรกให้กับโอมานในที่สุด

ในครั้งแรกที่สอนเต้นบีบอยนั้น **“จูเนียร์”** ได้โชว์ท่าเต้นให้ดูคือท่า windmill และ tutle ซึ่งถือว่าเป็นท่าที่ยากที่สุดในยุคนั้น โอมานเองรู้สึกทึ่งมากในความสามารถของเพื่อนที่เป็นครูคนแรก จึงเกิดการแลกเปลี่ยน “วิชา” กัน

คือ โอมานสอนสเก็ตให้จูเนียร์ และจูเนียร์สอนเต้นบีบอยให้โอมาน ความลงตัวของความเป็นทั้งครูและศิษย์จึงเกิดขึ้นและกลายเป็นวัฒนธรรมบีบอยที่รุ่นน้องยึดถือมาจนทุกวันนี้

จากนั้นพื้นที่วงเวียนใหญ่เริ่มมีปัญหาเรื่องความปลอดภัยเนื่องจากไฟฟ้าไม่ค่อยมี จึงได้ย้ายกลุ่มไปใช้พื้นที่ที่บริเวณลานว่างแถวสะพานพุทธ ซึ่งที่นี่เริ่มมีเด็กและวัยรุ่นที่ผ่านไปมาให้ความสนใจและเข้ามาชมมากขึ้น กลายเป็นที่ซ้อมเต้นบีบอยที่ได้รับความนิยม และกลายเป็นการรวมตัวกันเพื่อจัดการแข่งขัน **“โอมาน” “มน”** และ **“ตี๋ป”** จึงซ้อมกันเป็นทีม 3 คนเพื่อตระเวนหาที่แข่งกันเล่นๆ กับเพื่อนๆ กลุ่มต่างๆ เป็นการออกไปหาประสบการณ์ใหม่ๆ จนกลายเป็นตำนานของการออกสู่ยุทธจักรการประลองฝีมือของบีบอยขึ้นมา

เมื่อมีกลุ่มบีบอยมากขึ้นในสะพานพุทธ โอมานและเพื่อนจึงเริ่มมองหาสถานที่แห่งใหม่ และมาลงตัวที่สวนสาธารณะเปิดใหม่ย่านถนนพระอาทิตย์ และพบว่า รมภ. ที่ดูแลสวนอยู่เป็นผู้มีใจรักในการเต้นบีบอย จึงขอใช้สถานที่บริเวณนั้นซ้อมเต้นจนถึง ตี 1- ตี 2 เกือบทุกวัน จนเวลาผ่านไปอุปกรณ์ไฟแสงสว่างเริ่มมีติดลงเรื่อยๆ จึงเปลี่ยนเวลาซ้อมกันช่วงเย็นๆ

โอมานบอกว่าช่วงที่ย้ายเวลามาเต้นตอนเย็นนี้เองทำให้ **“บีบอยพระสุเมรุ”** ต้องพบกับปัญหาที่คนทั่วไปมองว่าเป็นตัวประหลาด มั่วสุม และเป็นตัวอันตราย จนเคยถูกวัยรุ่นที่ผ่านไปมาหาเรื่องและรุมทำร้าย แต่ด้วยความรักในพวกพ้องและต้องดูแลน้องๆ โอมานจึงสั่งห้ามน้องๆ เข้ามาช่วย ยอมถูกทำร้ายโดยไม่ตอบโต้ ตอนแรกน้องๆ ทุกคนก็ไม่เข้าใจ แต่หลังจากเหตุการณ์จบลงโอมานจึงได้สอนน้องๆ ให้เข้าใจว่า**ถ้าจะเป็นบีบอยที่ดี เราต้องไม่หาเรื่องใคร ไม่มีเรื่องกับใคร** และต้องพยายามรักษาเวทีแห่งนี้ คือบ้อมพระสุเมรุที่ทุกคนรัก เพราะถ้าหากมีเรื่องราวกับใครแล้วอาจทำให้เกิดปัญหาจนไม่สามารถใช้สถานที่นี้ได้อีก และนี่เองทำให้กลุ่มวัยรุ่นที่เคยมาหาเรื่องเข้าใจและกลายมาเป็นผู้สนับสนุนในที่สุด

เวลาผ่านไปผู้คนให้ความสนใจซุ่มเต็นกันอย่างเกินคาด จนกลายเป็นเวทีสำคัญที่เพื่อนๆ น้องๆ บีบอยกลุ่มอื่นๆ เวะเวียนกันเข้ามาร่วมใช้สถานที่จนกลายเป็นกลุ่มใหญ่ จึงรวมตัวกันจัดการแข่งขัน จนกลายเป็นการจัดการแข่งขัน บีบอยครั้งแรกในประเทศไทยขึ้นที่สะพานพุทธ มีกลุ่มบีบอยกว่า 80 คนเข้าร่วม โดยมีรางวัลที่ 1 เป็นเบ๊ปซี่ 1 ถูง การแข่งขันเป็นไปอย่างสนุกสนาน และที่นี้เอง**กลุ่มบีบอยได้ประกาศให้ทุกคนรู้ว่าเด็กและเยาวชนที่รักในศิลปะของการเต้น บีบอยก็เป็นกลุ่มที่มีวัฒนธรรมกลุ่มเป็นของตนเอง และก็เป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นตัวแทนประเทศไทยไปร่วมแข่งขันรายการสำคัญต่างๆ อีกมากมายในเวลาต่อมา**

จนทุกวันนี้เพื่อนๆ บีบอยทุกคนในประเทศไทยล้วนชื่นชมในแนวทางที่โอมานวางไว้ให้น้องๆ ได้เดินตาม และการได้รับคัดเลือกเป็นนักแสดงที่ถ่ายทอดศิลปะบีบอยลงบนแผ่นฟิล์มภาพยนตร์เรื่อง **“ดี้อ สวย ดู”** ก็เป็นการพิชิตความสุดยอดของบีบอยที่การันตีความสามารถของโอมานได้มากกว่ารางวัลใดๆ

CONTACT

บีบอยบ้อมพระสุเมรุ

ไอ้-โอมาน (B-Boy OMAN) ผู้ร่วมก่อตั้งกลุ่มบีบอยบ้อมพระสุเมรุ

E-mail : man_larma@hotmail.com

ชีวิตผมเปลี่ยนไป...เพราะบีบอย

“พ่อแม่ส่งไปตัดสั้นदानให้เลิกติดเกมในโรงเรียนประจำ 3 ปี กลับมาติดเกมหนักกว่าเดิม เคยเล่นจนหน้ามืดไม่กินข้าว เข้าโรงพยาบาลก็มี แต่สิ่งที่ทำให้เลิกติดเกมและทำให้ผมมีวันนี้ได้คือ การเต้นบีบอย”

ราชศักดิ์ เตชะเกรียงไกร “แฮม” หนุ่มน้อยกลุ่ม Brand New Soul จังหวัดขอนแก่น บอกล่าประวัติชีวิตที่โลดโผนของตัวเอง ก่อนจะผันตัวมาเป็นคนตีครีซอนแก่น

แฮมบอกว่า เริ่มรู้จักวัฒนธรรมของการเต้นบีบอยจากกลุ่มเพื่อนๆ เมื่อครั้งที่เริ่มเข้าสู่การเรียนในมหาวิทยาลัยขอนแก่น และเป็นรุ่นแรกๆ ที่ได้ร่วมกันบุกเบิก **“บีบอย”** ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งวันนี้แฮมรู้สึกดีใจที่ครอบครัวเข้าใจ และได้รับการยอมรับจากเพื่อนๆ และรุ่นน้องที่มีหัวใจในการเต้นเหมือนกัน

ชีวิตในวัยมัธยมของแฮมเองก็คงไม่ต่างจากเด็กเกเรคนอื่น เรียกได้ว่าแตกต่างราวกับอยู่คนละโลกกับในปัจจุบันเลยทีเดียว “แฮม” เป็นเด็กที่ติดเกมอย่างหนัก ร่างกายไม่แข็งแรง อ้วน และป่วยอยู่บ่อยๆ ไม่ค่อยมีเพื่อนฝูงเท่าไร เพราะใช้เวลาว่างทั้งหมดไปกับการเล่นเกม ไม่สนใจโลกภายนอก จนพ่อและแม่เป็นห่วงในพฤติกรรมของลูกชาย จึงย้ายไปเรียนโรงเรียนประจำหรือที่แฮมเองเรียกว่า **“โรงเรียนตัดสั้นदान”**

เพราะความหวังดีของผู้เป็นพ่อแม่ที่อยากให้ลูกชายเลิกติดเกม แล้วกลับมาตั้งใจเรียนเช่นเด็กปกติคนอื่นๆ แต่ผลที่ได้กลับตรงกันข้าม การอยู่ในโรงเรียนประจำตลอด 3 ปี **“แฮม”** ยังมีชีวิตทุกอย่างเหมือนเดิม ทั้งติดเกม อ้วน ป่วย ไม่มีเพื่อน ไม่มีสิ่งใดที่บ่งบอกว่านายแฮมได้ปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นตามที่พ่อแม่ตั้งความหวังไว้

แต่แล้ววันเวลาแห่งความเปลี่ยนแปลงก็มาถึง เมื่อ **“แฮม”** เข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัยได้รู้จักกลุ่มเพื่อนใหม่ๆ ที่ชื่นชอบใน **“การเต้นบีบอย”** จึงได้คุยกันและเริ่มหัดเต้นไปพร้อมๆ กัน โดยศึกษาหาข้อมูลกันเองจากจาก www.breakdance.com มีวิดีโอสอนท่าเต้น และตัวอย่างการเต้นมากมายให้ได้เรียนรู้ จึงเกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มบีบอย มีการซ้อมเต้นกันที่โรงอาหารในมหาวิทยาลัย **“การเต้นบีบอย”** เริ่มเป็นที่รู้จักและยอมรับมากขึ้น มีคนเห็นและสนใจเข้ามาพูดคุยด้วยมากมาย ทำให้จาก **“นายแฮม”** ที่เป็นคนที่ไม่มียุเพื่อนเลย ก็เริ่มมีเพื่อนเยอะขึ้น และก็เป็นที่น่าถือของคนที่น่าสนใจการเต้นบีบอยนับแต่นั้นมา

“ผมรู้สึกว่าการเต้นบีบอยสร้างสีสันให้ชีวิตมากกว่าการเล่นเกมนานๆ หลังจากนั้นก็เลิกติดเกมไปเลย แล้วก็หันมาดูแลสุขภาพ ขยันฝึกซ้อมมากขึ้น ผมต้องการเป็นตัวอย่างให้รุ่นน้องที่สนใจการเต้นบีบอยในอนาคต และที่สำคัญ การเต้นบีบอยเกิดประโยชน์กับชีวิตผมมาก”

ในช่วงแรกๆ ที่แฮมมาเต้นบีบอยนั้น แฮมบอกว่าที่บ้านไม่สนับสนุนสักเท่าไร เพราะพ่อแม่มองว่าเป็นการมั่วสุม อันตราย และก็เป็นกิจกรรมที่ไร้สาระ แต่สิ่งเหล่านั้นก็ไม่ทำให้แฮมเสียความตั้งใจ เพราะมีแรงผลักดันและกำลังใจจากเพื่อนๆ น้องๆ ในกลุ่มที่นับถือแฮม และยังมีกลุ่มเพื่อนๆ ที่สนใจในศิลปะของการเต้นบีบอย ที่อยากเห็นกิจกรรมบีบอยเป็นการสร้างบรรทัดฐานให้กับครอบครัวและผู้คนทั่วไป ได้เข้าใจถึงทางเลือกในการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์สำหรับเยาวชนที่รักในวัฒนธรรมของการเต้นบีบอย จนทุกวันนี้ **“การเต้นบีบอย”** เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง และแฮมเองก็ยิ่งได้รับกำลังใจจากครอบครัวและเพื่อนฝูงให้เต้นต่อไป

แฮมบอกว่าปัจจุบันแฮมและเพื่อนๆ รวมตัวกันตั้งเป็นทีม **Brand New Soul** ของตัวเอง ตระเวนหาประสบการณ์และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับเพื่อนๆ ต่างจังหวัด และปัจจุบันแฮมก็ก้าวมาสู่การเป็นครูสอนเต้นบีบอย อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนให้ตั้งชมรมเต้นในมหาวิทยาลัย เวลาที่มีกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถช่วยได้เกี่ยวกับการแสดงหรือเต้น ก็จะเข้าไปร่วมช่วยเหลือ เช่น งานแสดงกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัย และเทศบาล

นอกจากนี้กลุ่มบีบอย **Brand New Soul** ก็ยังมีกิจกรรมจิตอาสาช่วยเหลือสังคม โดยการชักชวนน้องๆ เด็กและเยาวชนให้หันมาออกกำลังกายกันมากขึ้น ซึ่งไม่จำเป็นว่าจะต้องมาเต้นบีบอยเพียงอย่างเดียว

“พวกเรากลุ่มบีบอยมีเจตนารมณ์ที่ต้องการสื่อว่า “การออกกำลังกาย” ช่วยให้เราสร้างกายที่แข็งแรง มีบุคลิกภาพที่ดี และมีกลุ่มเพื่อนๆ ที่ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์”

CONTACT

B-Boy กลุ่ม Brand New Soul ขอนแก่น

ราชศักดิ์ เตชะเกรียงไกร “แฮม”

E-mail : hamster191@hotmail.com

“กราฟฟิตี้” ร่วมก่อการดี สานักศนคติใหม่

การพ่นสีสเปรย์สร้างลวดลายต่างๆ เป็นภาพวาดบนกำแพง คือ นิยามง่ายๆ ของ “กราฟฟิตี้” (Graffiti) ที่หลายคนเข้าใจ แต่ในความเป็นจริงแล้วกราฟฟิตี้ยังเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่มีประวัติน่าสนใจมายาวนาน กำเนิด “กราฟฟิตี้” นั้นมาจากเมืองฟิลาเดลเฟีย สหรัฐอเมริกา ในยุคที่การเหยียดสีผิวเป็นไปอย่างเข้มข้น ทำให้ผู้คนเหล่านั้นได้รับแรงผลักดันให้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่อสร้างพื้นที่แสดงออกถึงตัวตน หรืออิสระทางความคิด

“กราฟฟิตี้” ได้รับการยอมรับมากขึ้นและถูกพัฒนาเป็นงานศิลปะที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน อาทิ ใช้ตกแต่งอาคารสถานที่ แพ้ชั้นบนเสื้อผ้า หรือแม้กระทั่งฉากหลังในมิวสิควิดีโอเพลง ฯลฯ

ในประเทศไทย “กราฟฟิตี้” ถูกมองเป็นสองด้าน คือ งานศิลปะข้างถนนที่เป็นเพียงการพ่นสีเล่นตามป้ายรถเมล์ ตึกร้าง หรือการแสดงพื้นที่เป็นชื่อตราสถาบันต่างๆ ด้วยภาพของการเป็นเหรียญสองหน้าเช่นนี้ “กราฟฟิตี้” ในบ้านเราจึงถูกมองผ่านกำแพงของความไม่เข้าใจ

เต้ นายกิจจา ยามันสะบีดิน ศิลปินอิสระ หนึ่งในเมื่อกาฟฟิตี้อันดับต้นๆ ของเมืองไทยเล่าว่า สนใจเทคนิคการใช้สีสเปรย์มาตั้งแต่สมัยเรียนชั้นมัธยมศึกษา “ตอนเด็กๆ มีโอกาสแสดงฝีมือในกิจกรรมสำคัญของโรงเรียน ทั้งตกแต่งสถานที่ ทำฉาก ฯลฯ ทำให้เกิดการเรียนรู้การใช้สีสเปรย์ และอาศัยความรู้จากการค้นคว้าหนังสือด้วยตนเอง และนี่คือจุดเริ่มต้นที่สนใจงานกราฟฟิตี้”

เนื่องจากหลักสูตรการเรียนการสอนไม่ได้บรรจุวิชากราฟฟิตี้ เมื่อก้าวเข้ารั้วมหาวิทยาลัย เต้จึงเลือกเรียนในคณะมัณฑนศิลป์ สาขาประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อหวังเก็บเกี่ยวความรู้ในการทำงานศิลปะ และยังหาโอกาสเข้าไปประกวดกราฟฟิตี้ “งานนั้นมีนักพ่นทั้งหมด 115 คน แบ่งเป็นมืออาชีพ 23 ทีม และทีมสมัครเล่น 26 ทีม ผมเป็น 1 ใน 115 คนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในครั้งนั้น ซึ่งนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของชีวิต และสร้างแรงบันดาลใจให้ผมพยายามแสวงหาความรู้ในด้านศิลปะทุกแขนง เพื่อนำมาใช้พัฒนางานของตัวเอง”

หลังจากนั้น เต้ ยังได้สานต่อการทำงานศิลปะกราฟฟิตี้ ด้วยความหวังที่จะปลูกทัศนคติที่ดีแก่เยาวชนรุ่นน้องและสร้างความเข้าใจให้สังคมในการสร้างสรรค์ศิลปะแขนงนี้ โดยลงขันกับเพื่อนๆ ร่วมกันจัดการแข่งขันกราฟฟิตี้ในหัวข้อ **“อัจฉริยะภาพของในหลวง”**

“ผมซาบซึ้งในพระอัจฉริยะภาพของในหลวงด้านต่างๆ โดยเฉพาะงานศิลปะ จึงร่วมกับเพื่อนๆ ช่วยกันหาทุนบางส่วนก็ช่วยลงขันออกเงินกันเอง และร่วมเป็นหนึ่งในกรรมการตัดสินผลงานของน้องๆ ที่เข้าแข่งขัน โดยมีเยาวชนจำนวนมากจากทั่วประเทศที่ต้องการเข้าร่วม แต่ก็ไม่สามารถรับได้ทุกทีมเนื่องจากข้อจำกัดของพื้นที่ จึงคัดเลือกจากภาพสเก็ตช์ก่อน หลังจากนั้นจะให้เวลาแต่ละทีม 6 ชั่วโมงในการสร้างสรรค์ผลงานจากสีสเปรย์

สำหรับผลงานที่ชนะเลิศในครั้งนั้นเป็นภาพในหลวงทรงดนตรี ซึ่งแสดงถึงพระอัจฉริยภาพด้านดนตรีของพระองค์ท่าน โดยผมจะใช้เกณฑ์ในการตัดสินจากความรู้ด้านศิลปะเป็นหลัก เช่น องค์ประกอบภาพหรือความชัดเจนของรูปแบบ”

หลังจากงานนี้แล้ว **เต๊ะ** ยังมอบความรู้ด้านศิลปะทั้งความรู้พื้นฐานและกราฟฟิตี้ให้กับผู้สนใจทั่วไป โดยร่วมกับเพื่อนๆ และมี **ต่อ หรือ ต่อลาภ อินทรเรืองศรี** ศิลปินจากคณะศิลปกรรม สาขาออกแบบภายใน มหาวิทยาลัยรังสิต อีกหนึ่งในมือกราฟฟิตี้อันดับต้นๆ

ของเมืองไทยเป็นผู้ร่วมก่อการดีในครั้งนี้

ต่อ เก็บความถึงการสนใจงานด้านนี้ว่า “ชอบงานกราฟฟิตี้มาตั้งแต่เรียนชั้นมัธยมศึกษา จึงเริ่มเรียนรู้ด้วยตัวเองจากหนังสือ ด้วยความที่ชอบวาดรูปมาตั้งแต่เด็ก ผมก็ลองทำดู ลองผิดลองถูกมาเรื่อยๆ หาข้อมูลต่างๆ เอง จากนั้นก็ไปหัดพ่นตามร้านต่างๆ มีคนมาเห็นชอบในสิ่งที่เราทำ ก็มาจ้างไปตกแต่งร้าน และทำมาเรื่อยๆ จนเข้ามหาวิทยาลัย จึงมีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้านศิลปะมากขึ้น”

จากข้อจำกัดหลายด้านของกราฟฟิตี้ โดยเฉพาะข้อจำกัดในจิตใจของหลายคน ทำให้ต่อและเพื่อนๆ อยากสร้างความเข้าใจที่ดีให้ศิลปะแขนงนี้ จึงร่วมก่อตั้งชมรม GACT หรือ Graffiti Art Club of Thailand โดยเปิดสอนศิลปะแขนงนี้ฟรีตั้งแต่เบื้องต้น คือ Drawing (การวาดเส้น) จากนั้นจึงพาไปพ่นสี ด้วยเนื้อหาหลักของกราฟฟิตี้คือ การใช้สีสเปรย์พ่น เปิดสอนอยู่ประมาณปีกว่าๆ แต่ก็ต้องหยุดไปเนื่องจาก “ไม่มีพื้นที่” ในการเรียนการสอน

ปัจจุบันชมรมนี้มีสมาชิกประมาณ 20-30 คน บางครั้งก็ต้องไปขอใช้บิ๊มน้ำมันหรืออาคารร้างเพื่อเรียน-สอนกัน ปัญหาที่สำคัญสำหรับศิลปะแขนงนี้คือ การไม่มีพื้นที่ในการทำงาน พื้นที่ในการแสดงออก จึงต้องเลิกไป บางคนก็เลือกใช้ชีวิตๆ ไปแอบทำตามสถานที่ต่างๆ

“ผมเคยคิดอยากร่างโครงการขอพื้นที่ในการแสดงงาน อาจเป็นพื้นที่ในกรุงเทพฯ 7-8 จุด โดยขอเป็นพื้นที่ถาวรให้เยาวชนหมุ่นเวียนกันไปสร้างงานศิลปะ อยากให้เด็กได้มีพื้นที่แสดงออก และเป็นการประชาสัมพันธ์ศิลปะแขนงนี้ด้วย อย่างเวลานั่งรถผ่านสถานที่ต่างๆ ผมก็ไม่อยากมองเห็นแคร์ตูดหรือตึกและป้ายโฆษณา แต่อยากให้เห็นงานศิลปะ และไม่ได้จำกัดว่าต้องเป็นงานกราฟฟิตี้เพียงอย่างเดียว อาจมีพื้นที่แสดงผลงานศิลปะแขนงอื่นๆ ที่น่าสนใจร่วมด้วย”

แม้ทุกวันนี้ศิลปินอิสระทั้งสองคน ไม่ได้ทำชมรมฯ กราฟฟิตี้แล้วจากข้อจำกัดหลายอย่าง แต่พวกเขายังคงทำงานศิลปะอย่างต่อเนื่อง ด้วยความรักและด้วยความหวังว่า หากคิดดี ทำดี ย่อมได้สิ่งดีตอบแทน สิ่งดีที่อาจดีค่าเป็นเงินไม่ได้ แต่มี “ความสุขทางใจ” คั่นมา

CONTACT

ชมรมกราฟฟิตี้

กิจจา ยามันสะบีดิน “เต๊ะ” และ ต่อลาภ อินทรเรืองศรี “ต่อ”

E-mail : tgdbk@hotmail.com

Bangkok Youth Wind Orchestra

เปิดประวัติศาสตร์หน้าใหม่แห่งวงการดนตรีคลาสสิกเมืองไทย!!

จะเกิดอะไรขึ้น? เมื่อ **คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร** กำลังปฏิบัติภารกิจ ดึงกลุ่มนักเรียน นิสิต และนักศึกษา สาขาดนตรีจากหลายสถาบันในกรุงเทพมหานคร และพื้นที่ใกล้เคียง มารวมตัวกัน

วง Bangkok Youth Wind Orchestra เป็นการรวมพลังของกลุ่มคนรักดนตรีที่ต้องการขับเคลื่อนและขยายเครือข่ายสังคมนดนตรี โดยเฉพาะประเภทวงดุริยางค์เครื่องลม (Wind Orchestra) ให้แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับของสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาวงดุริยางค์ขนาดใหญ่และพัฒนาวงดนตรีคลาสสิกของไทยให้เป็นที่ยอมรับระดับสากลในอนาคต

นอกจากเยาวชนจะได้พัฒนาศักยภาพ และได้รับการถ่ายทอดวิทยากรจากปรมาจารย์ชั้นนำด้านดนตรีของประเทศแล้ว ยังช่วยเปิดพื้นที่ให้น้องๆ ได้มีเวทีแสดงความสามารถทางดนตรีของตนเอง ซึ่งอาจสร้างแรงบันดาลใจให้แก่เยาวชนและผู้สนใจคนอื่นๆ ได้เรียนรู้ และเห็นถึงคุณค่าของดนตรีคลาสสิกได้อีกทางหนึ่งด้วย

ทรมานเปตและดนตรีคลาสสิก กับ ความฝันที่มีอยู่จริง

“ดนตรีคลาสสิกไม่มีคำร้อง มีความซับซ้อนและละเอียดอ่อนก็จริง แต่ถ้าใครฟังแล้วมีความสุข รู้สึกว่าเพราะดี แค่นี้ก็เท่ากับฟังดนตรีคลาสสิกได้แล้ว...การฟังดนตรีไม่ยากสำหรับใครทั้งนั้น ถ้าจะฟัง” มุมมองหนึ่งจาก “แนน” ภัณฑุญรัตน์ อุโพบูลย์ นักศึกษาทุนชั้นปีที่ 2 คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

โดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม แนนเข้าสู่เส้นทางดนตรีคลาสสิกตั้งแต่เรียนชั้น ป.4 โรงเรียนจินดารัตน์ ต้นทางความฝัน บ้านเกิดของเธอ

“แนนเกิดที่ลพบุรี ตอนเรียนประถมคุณครูเสริมศักดิ์ แก้วกัน มาชวนเข้าวงโยชวาทิตของโรงเรียน ตอนนั้นครูเลือกให้เล่นทรัมเปต ก็เล่นมาเรื่อยๆ ได้มาแข่งขันวงโยชวาทิตที่สนามศุภชลาศัย กรุงเทพฯ ด้วย” แนนเล่าความทรงจำต่างๆ ที่จำได้บ้างไม่ได้บ้าง แต่เธอบอกว่า **คุณครูเสริมศักดิ์ เป็นผู้หยิบยื่นความฝันใส่มือเธอตั้งแต่วันนั้น**

เมื่อมีฝัน แนนจึงเริ่มเดินทางตามล่าหาฝันของเธอ กระทั่งวันหนึ่งเธอตัดสินใจไปศึกษาครูเสริมศักดิ์ เพื่อหาช่องทางศึกษาต่อระดับมัธยมในโรงเรียนที่มีความโดดเด่นและมีชื่อเสียงด้านดนตรี

“โรงเรียนสุนรรวิทยา โคราซ” จึงเป็นที่หมายอีกแห่งให้เธอก้าวเดินต่อไป

“โรงเรียนสุนรรวิทยา มีนโยบายส่งเสริมวงโยชวาทิตของโรงเรียน และเคยเป็นตัวแทนประเทศไทยไปแข่งขันวงโยชวาทิตระดับโลกหลายครั้ง แนนเรียน ม.1-ม.6 ที่นี้ ตอนกลางคืนไม่เคยเหงา ว่างๆ ก็มานั่งซ้อมดนตรี อยู่กับดนตรีมาตลอด”

เพราะเลือกทำในสิ่งที่รัก ช่วงเวลา 6 ปี กับวัยมัธยมของแนนจึงผ่านไปไวมาก แต่ประสบการณ์และความสามารถกลับพัฒนาขึ้นตามลำดับ บวกกับความผูกพันระหว่างเธอกับดนตรีที่มีอย่างเหนียวแน่น ทำให้แนนตั้งใจเดินตามฝันจนได้รับเลือกเป็นหนึ่งใน **นักเรียนทุน คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**

“แนนเตรียมเพลงมาสอบเหมือนคนอื่น แต่ตอนสอบจริงต้องเล่นเพลงสดๆ ตามที่อาจารย์ให้โจทย์มา ดีใจมากที่ได้เป็นนักเรียนทุนไม่ต้องรบกวนเงินเตี้ย(พ่อ)กับแม่” เธอย้ำต่อว่า ไม่เคยคิดเลิกเล่นดนตรี แต่มีหลายครั้งที่รู้สึกท้อ **“ท้อเพราะรู้สึกว่าตัวเองทำได้ไม่ดีพอ แต่ก็เป็นสาเหตุให้ลุกขึ้นสู้กับใจตัวเอง เพราะแนนเชื่อเรื่องความมานะพยายาม และการมีสติ เชื่อว่าประสบการณ์ โอกาส และความอดทนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้หลุดพ้นจากความอ่อนแอและประสบความสำเร็จ”**

“เล่นทรัมเปตเท่าที่ดี” แนนเน้นเสียง

เธอลำต่อถึงเหตุผลที่ไม่เคยเปลี่ยนใจไปเล่นเครื่องดนตรีชิ้นอื่น “ทรัมเปตเป็นเครื่องดนตรีชิ้นนำในกลุ่มเครื่องลมทองเหลือง แนนชอบเสียงทรัมเปต แต่คนส่วนใหญ่ไม่ชอบเพราะเสียงสูงแสบแก้วหู แต่แนนอยู่กับทรัมเปตมาตั้งแต่

เด็กๆ ฟังแล้วรู้สึกทึ่งว่าเพราะ เพราะมาก (หัวเราะ)”

“แนบประทับใจทุกอย่างในความเป็นดนตรีคลาสสิก เพราะทุกครั้งที่มีโอกาสแสดง พอเราซ้อมเรื่อยๆ ก็เหมือนเราได้ทดสอบตัวเอง เราต้องผ่านบททดสอบของตัวเองทุกครั้ง เมื่อผ่านมาได้ทุกอย่างเลย เป็นความประทับใจ”

ถึงตรงนี้ แนบ นึกถึงเรื่องในอดีตได้อีกเรื่องหนึ่ง “เครื่องดนตรีชิ้นแรกที่แนบเล่นอย่างจริงจัง คือ อีเล็กโทน”

“เดียวกับแม่เป็นคนพาไปสมัครเรียนอีเล็กโทน ท่านสนับสนุนให้ ลูกกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ และฝึกให้แสดงความคิดเห็นมาตั้งแต่เด็ก เวลามีปัญหาท่านจะให้คำแนะนำตลอด ความอบอุ่นที่พิเศษสุดจากคนในครอบครัว ทำให้แนบมีกำลังใจทำในสิ่งที่ตัวเองรัก”

“แนบไม่กลัวเรื่องไม่มีงานทำ เลือกเรียนอะไรก็หางานทำยากหมด นั่นแหละ เพราะฉะนั้นเราต้องทำในสิ่งที่รักให้เต็มที่ สำหรับแนบ ถ้าแนบเลือกเรียนอย่างอื่น ก็ไม่ใช่ตัวแนบอยู่ดี ซึ่งพอเข้ามาสัมผัสตรงนี้ แนบ

ได้รู้ว่าวงการดนตรียังขาดคนอีกเยอะ ยังขาดเยาวชนหรือนักดนตรีคลาสสิกที่เก่งๆ เลยอยากไปถึงจุดนั้นให้ได้... ถึงวันนี้รู้สึกดีใจ คิดว่าคุ้มค่ากับความตั้งใจและความพยายามที่ให้ไป เกินคำบรรยายจริงๆ รู้สึกมีความสุขมาก มั่นใจว่าตัวเองเลือกเดินมาถูกทางแล้ว”

แนบย้ำว่านอกจากตัวเองและครอบครัวที่คอยเติมกำลังใจให้กันเสมอแล้ว ยังมีอีกคนที่ช่วยผลักดันและเป็นต้นแบบนักดนตรีคลาสสิกของเธอ **อาจารย์เลิศเกียรติ จงจิรจิต อาจารย์ประจำคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**

“ขนาดอาจารย์เก่งมากยังพัฒนาตัวเองอยู่ตลอด อาจารย์มักเดินทางไปเรียนดนตรีเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญเก่งๆ ที่ต่างประเทศแทบจะทุกๆ 3 เดือน ทั้งที่มีภาระระดับอาจารย์ไม่จำเป็นต้องอยู่เมืองไทยแล้วก็ได้ ท่านไปอยู่ในวงต่างๆ ที่ต่างประเทศได้สบาย แต่อาจารย์บอกว่า ถ้าไปแบบนั้นอาจารย์จะไปได้แค่คนเดียว แต่ถ้าอยู่ที่นี้ ยังสอนลูกศิษย์ให้ไปต่อได้อีกเยอะ...อาจารย์พูดเสมอว่า **เล่นดนตรีไปทำไม ถ้าไม่ซ้อม ไม่ขยัน ไม่พยายาม ไม่หาโอกาสและไม่พัฒนาตัวเอง**”

แนบเล่าถึงความฝันที่กำลังแตกยอดอ่อนของเธอว่า “ความฝันของคนเราไม่เหมือนกัน บางคนมีฝันมากกว่าหนึ่งอย่าง แต่อยากให้ลองคิดกับตัวเองว่า ความฝันไหนเด่นชัดที่สุด สิ่งไหนเป็นตัวเราที่ทำแล้วมีความสุข และต้องพยายามศึกษาความฝันนั้นอย่างเข้าใจจริงๆ...เมื่อรู้แล้วก็ไม่ต้องรอ วางแผนเดินตามความฝันของตัวเอง และความฝันจะเป็นจริงได้ถ้าเราลงมือทำ”

“แนบอยากยืนอยู่ในจุดที่ใกล้เคียงความฝันของตัวเองให้มากที่สุด จุดที่ความฝันกับความจริงเดินทางร่วมกันได้”

ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น

“ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” คุณๆ ไหมคะประโยคนี้อาจเป็นคติประจำใจของใครหลายๆ คน รวมทั้งคุณด้วยหรือเปล่า?

ความพยายามของคุณอยู่ที่ไหน? แล้วความสำเร็จล่ะ?

ใครบางคนตะโกนบอกว่า “ความสำเร็จอยู่ที่นั่นคะ”

โต เร มี ฟา ซอล ลา ที โด! เสียงไล่เรียงโน้ตแต่ละตัวค่อยๆ ดั่งขึ้น จากนั้นก็กลายเป็นเพลงบรรเลงทำนองไพเราะ ดังกระหึ่มทั่วห้องซ้อม

“ครอบครัวหนูไม่สนับสนุนให้เล่นดนตรีหรอกคะ” นักดนตรีสาวเอ่ยขึ้น พร้อมรอยยิ้มมุกปาก

อ้าว! แล้วเธอมาเล่นดนตรีได้อย่างไรล่ะ?

“โบ” หรือนางสาวศิริพันธ์ มงโพธิ์ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ สาขาดนตรีศึกษา 4 ภาควิชาศิลปดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา เล่าว่าเธอเริ่มอยากเรียนดนตรี เพราะฟังซีดีเพลงฟลูทที่อาจารย์นำมาให้ฟังในชั้นเรียน และอยากเล่นได้เหมือนในซีดี **“ตอนนั้นไม่ได้ “ไม่รัก” ดนตรีหรอกคะ แต่แค่อยากทำได้เหมือนในซีดี”**

จากที่ **“ไม่รัก”** ตอนนีก็กลายเป็นหลงใหลอยู่ในโลกดนตรีอย่างถอนตัวไม่ขึ้น “โบเริ่มเล่นคีย์บอร์ดและเปียโนตอนอายุ 9 ขวบ จากนั้นพอ 12 ขวบ ได้เริ่มเรียนฟลูทกับอาจารย์ลักษณะนันท์ เตรียมชาญชูชัย ต่อมาโบเรียนต่อที่โรงเรียนดนตรีมีฟ้ากับอาจารย์สาโรช กันประเสริฐ พอเริ่มเล่นดนตรี ฝึกมาเรื่อยๆ ก็รู้สึกว่าจะไม่เลิกเล่น”

การเรียนรู้อย่างตั้งใจและหมั่นฝึกฝนจนชำนาญ ก็ถึงเวลาที่ **“นักเรียนดนตรี”** จะก้าวไปสู่เวทีของการเป็น **“นักดนตรี”** เต็มตัว ซึ่งโบเริ่มจากวงดุริยางค์เยาวชนไทยในพระอุปถัมภ์ฯ (TYO) 2004-2007 และ BANGKOK SILPAKORN WIND ORCHESTRA (BSWO) จากนั้นในปี ค.ศ. 2007-2008 เธอก็ได้ก้าวสู่ระดับอาเซียน โดยเข้าร่วมวง SOUTHEAST ASIAN YOUTH ORCHESTRA AND WIND ENSEMBLE ส่วนปัจจุบันเธอเป็นสมาชิกวงดุริยางค์ซิมโฟนีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ C.U. FLUTE ENSEMBLE

สิ่งที่โบคาดหวังจากการเล่นดนตรี ไม่ใช่ **“ถ้วยรางวัล”** หรือ **“ประกาศนียบัตร”** ยกย่องชมเชยความสามารถ หากแต่เป็น **“การยอมรับจากผู้ฟัง”**

“รางวัลที่ได้จากการเล่นดนตรีที่ดีที่สุดคือ คำตำหนิ ดิชมที่ทุกๆ คนได้ให้มา คำตำหนิจะทำให้เราได้ปรับปรุงสิ่งที่ผิดพลาด และคำชมจะทำให้เรามีกำลังใจที่จะเล่นดนตรีให้ดียิ่งๆ ขึ้นต่อไป” โบฉายแววตาที่เต็มไปด้วยประกาย

หนทางความสำเร็จของคนอื่นอาจโรยด้วยกลีบกุหลาบ แต่หนทางของโบ เธอต้องต่อสู้เพียงลำพัง ทุกๆ ก้าวที่ย่ำมีขวากหนามที่มืดดำ ทุกๆ วันที่เดินต้องฝ่าพายุห้อยใหญ่ ลำบากมีไชน้อย “ตอนที่แรกที่บ้านไม่มีใครสนับสนุนเลย จึงต้องเก็บเงินไปเรียนพิเศษเอง จนกระทั่งเงินหมด”

แต่สวรรค์ก็ไม่ใจร้ายกับสาวน้อยนักสู้อย่างโบ เธอเล่าว่า “โชคดีที่เจออาจารย์ใจดี เราไม่มีเงิน อาจารย์จึงสอนเราฟรีต่อไปเรื่อยๆ แต่มีข้อแม้ว่าต้องตั้งใจเรียนและทำการบ้านมาทุกครั้ง แต่ยังไม่ที่บ้านก็ยังไม่มีใครสนับสนุนให้เรียนต่อในสาขาวิชาดนตรี เราจึงต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าเราตั้งใจจริงๆ จึงไปออกดิฉันเข้าวงดุริยางค์เยาวชนไทย และก็ได้หลังจากนั้นที่บ้านจึงยอมให้เรียนดนตรี”

ต้องปรบมือดังๆ ให้ความ “พยายาม” และ “มุ่งมั่น” ของนักดนตรีหญิงแกร่งอย่างโบจริงๆ

ความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับโบวันนี้ ต้องยอมรับว่าเกิดขึ้นจากความตั้งใจ และเพียรพยายามของเธอโดยแท้จริง

“การที่เราจะทำอะไรให้สำเร็จได้ อันดับแรกคือ ต้องเริ่มจาก **“ตนเอง”** เพราะไม่ว่าจะทำอะไรก็ตามต้องอาศัยความมุ่งมั่นจริงๆ ไม่มีใครจะช่วยให้เราได้ นอกจาก **“ตัวเราเอง”** เธอเผยยิ้มมุมปากอีกครั้ง

นอกจากความพยายาม บวกความตั้งใจแล้ว นักดนตรีสาวคนเก่งเผยเคล็ดลับแห่งความสำเร็จต่อว่า “เราต้องทำตัวเหมือนน้ำไม่เต็มแก้วอยู่ตลอดเวลา คือ ต้องรับความรู้ใหม่ๆ ที่คนอื่นให้ และนำสิ่งที่ดีมาเลือกใช้กับตัวเอง เพราะถ้าเราเป็นคนน้ำเต็มแก้วที่จะไม่สามารถรับสิ่งใดได้อีก แม้ว่าเราเก่งมากๆ ก็จริง แต่เราจะไม่สามารถเดินไปข้างหน้าได้เลย หากไม่เปิดรับสิ่งใหม่ๆ”

ก้าวต่อไปของโบวาดฝันเอาไว้ว่าจะสร้างลูกศิษย์เก่งๆ ที่สามารถบรรเลงดนตรีเพื่อประกาศให้ทั่วโลกรู้ว่า ประเทศไทยเราก็มีดีไม่แพ้ต่างชาติ

วันนี้โบยิ้มอย่างภาคภูมิใจพร้อมกับบอกว่า **“ประสบความสำเร็จ”** แล้วค่ะ และความสำเร็จของโบอยู่ที่นี้ โบได้ทำในสิ่งที่รัก ได้รับการยอมรับจากครอบครัว และคนรอบข้าง ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า **“หากเราพยายามและตั้งใจจริง ความฝันก็ไม่ไกลเกินเอื้อม”**

แม้แต่ดวงดาวที่ส่องแสงบนท้องฟ้า จะอยู่ไกลแค่ไหน หากแต่เรามีความพยายาม การจะเอื้อมมือคว้า ก็ทำให้เรื่องที่ยากเกินจะทำได้

“เพราะความพยายามย่อมนำมาพร้อมกับความสำเร็จเสมอ”

รับความสุขเพิ่มใหม่ครับ?

กอก! ก๊อก! “มีคนอยู่ใหม่ครับ เปิดประตูหน่อย “ความสุข” มาแล้วครับ”

กว่า 20 ปีมาแล้วที่หนุ่มคนนี้ทำหน้าที่ส่งความสุขผ่านทางเสียงดนตรี เขาเป็นใคร? แล้วเขามาทำงานนี้ทำไม? ทำแล้วได้อะไร? อวยากรู้แล้ว ก็ไปกันเลยละ

“ดนตรี” เป็นงานศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยอาศัยเสียงเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้สึกของศิลปิน เสียงดนตรีจึงเป็นเสียงที่มีความงามนำมาเรียบเรียงอย่างมีศิลปะ

ถ้าถามว่า “หัวใจของการเป็นนักดนตรีคืออะไร”

“สำหรับผม **นักดนตรีที่ดี คือ ผู้ที่ให้ความสุขแก่ผู้ฟัง**” นักดนตรีหนุ่มอารมณ์ดีเอ่ยขึ้น พร้อมกับรอยยิ้มเล็กๆ

ทุกๆ ครั้งที่ผมเล่นดนตรี สิ่งที่ผมหวังมากที่สุดคือ “รอยยิ้มที่เปี่ยมด้วยความสุขของผู้ฟัง” มันเหมือนกำลังที่ทำให้ผมอยากส่ง “ความสุข” นี้ต่อไปเรื่อยๆ

ปาล์ม หรือ นายคศิศ จิตรรังสรรค์ พนักงานราชการ สำนักสังคม กรมศิลปากร เริ่มเล่นดนตรีอย่างไม่ตั้งใจ แต่ตอนนั้นก็กลายเป็นรักดนตรีอย่างถอนตัวไม่ขึ้น “ผมเริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 5 ขวบ แต่ไม่ได้ใฝ่อยากเล่นเองนะ เพราะ “พ่อ” ครับ เขาเป็นนักเขียนเพลง เลยอยากให้ลูกลองหัดเล่นดนตรีบ้าง”

เครื่องดนตรีชิ้นแรกที่ปาล์มฝึกเล่นคือ “เปียโน” จากนั้นเขาก็เล่นดนตรีมาเรื่อยๆ จนกระทั่งช่วงที่สอบเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปาล์มได้ใช้ความสามารถพิเศษทางด้านดนตรีสอบเข้าเรียนโรงเรียนหอวัง และมีโอกาสได้เล่นดนตรีในวงโยธวาทิตของโรงเรียนคือ “**ทรัมเปต**”

“**ทรัมเปต**” เป็นเครื่องดนตรีที่ผมชอบ และถนัดมากที่สุด ปาล์มหัวเราะอย่างอารมณ์ดี จากความชอบนำไปสู่การหลงใหล และจากนั้นดนตรีก็ฝังอยู่ในสายเลือด

“การฝึกซ้อมเป่า “**ทรัมเปต**” ในวงโยธวาทิตทุกวัน ทำให้ผม “รัก” ดนตรีโดยไม่รู้ตัว เลยตัดสินใจเลือกเรียนต่อภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”

ทุกๆ วันปาล์มจะมีคำถามอยู่ในใจเสมอว่า “**ทำอย่างไรจะพัฒนาให้ตัวเองเล่นดนตรีได้ดี**” และ “**ทำอย่างไรจะสามารถมอบความสุขให้แก่ผู้ฟังได้**”

คำถามดังกล่าวจึงเป็นแรงผลักดันให้ปาล์มหมั่นฝึกซ้อมดนตรีเพื่อพัฒนาฝีมือตนเอง “เราจะเล่นดนตรีได้ดี ต้องฝึกซ้อมทุกวัน เช้าใหม่ ผมฝึกเป่าทรัมเปตทุกวัน นอกจากผมจะมีความสุขแล้ว ยังได้พัฒนาตัวเองด้วย”

นอกจากการฝึกเป่าทรัมเปตแล้ว ปาล์มเล่าว่าสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการเรียนรู้เรื่องดนตรีคือ การฟังเพลง “การฟังเพลงเยอะๆ มีความสำคัญเท่าๆ กับการฝึกซ้อม เพราะจะช่วยเรื่องจินตนาการ ทำให้เราเข้าใจอารมณ์เพลง และรู้ทิศทางของดนตรีมากขึ้น โดยเฉพาะการดูคอนเสิร์ตของนักดนตรีชื่อดัง ที่ทำให้เราได้เห็นตัวอย่างที่ดี การเล่นดนตรี

จริงๆ สดๆ และได้เรียนรู้ว่าเขาเล่นดนตรีอย่างไรจึงสามารถสะกดผู้ฟังได้”

ปาล์มเล่าว่า การที่จะมอบความสุขให้แก่ผู้ฟังได้นั้น ต้องใส่ใจทุกรายละเอียด

“คนที่มาฟังดนตรี สิ่งที่เขาอยากได้มากที่สุดคือ **“ความสุข”** การเล่นดนตรีเราต้องพิถีพิถัน เล่นดนตรีที่มีรสนิยม โน้ตทุกตัว เครื่องดนตรีทุกชิ้น ต้องสามารถบรรเลงเพลงออกมาให้ไพเราะ และสื่ออารมณ์ได้มากที่สุด ไม่ว่าคนชาติไหนฟัง ก็สื่อสารให้เข้าใจได้ ผมคิดว่าเป็นแหละคือเสน่ห์ของดนตรี”

สิ่งที่ปาล์มได้จากการเล่นดนตรี นอกจาก **“ความสุข”** แล้ว เขายังได้ฝึกระเบียบวินัยในตัวเองอีกด้วย **“การเล่นดนตรีทำให้ผมมีระเบียบโดยไม่รู้ตัว เพราะต้องฝึกซ้อมทุกวัน ต้องมีวินัยในตัวเอง เราต้องวางแผน คิดให้มาก เพื่อเล่นดนตรีให้ดีที่สุด”**

ความหมายของการเล่นดนตรีที่ดีที่สุดของผม คือ **“การทำให้ผู้ฟังมีความสุขมากที่สุด”** ปาล์มขยายความว่า ที่เขาสามารถทำอย่างนี้ได้ ก็เพราะเขามีผู้สนับสนุนที่ดี

“ผมได้ดีเพราะมี **“พ่อ”** ครับ ผมเริ่มเล่นดนตรีได้ก็เพราะ **“พ่อ”** และผมเล่นดนตรีได้ดีก็เพราะ **“พ่อ”** เขาเป็นฮีโร่ของผม ถ้าไม่มี **“พ่อ”** ก็ไม่มีนักดนตรีที่ชื่อ **“ปาล์ม”** ในวันนี้”

นอกจากนี้เขายังมีอาจารย์ที่ **“ดี”** และ **“เก่ง”** ที่คอยสอนและให้คำแนะนำ “ผมโชคดีที่มีอาจารย์ที่เก่งๆ คอยสอนผม ฝึกผมจนมีความเชี่ยวชาญทางด้านดนตรีจนถึงวันนี้”

จากการเป็น **“ผู้เรียน”** ที่ดี วันนี้ปาล์มเปลี่ยนบทบาทตัวเองมาเป็น **“ผู้สอน”** โดยเขาเป็นอาจารย์พิเศษอยู่ที่ สำนักงานสังคีต กรมศิลปากร “คงจะดีไม่น้อย ถ้าเราสามารถสร้างนักดนตรีที่ดี เราจะได้ช่วยผม **“ส่งความสุข”** ให้กับผู้ฟังครับ”

“การเล่นดนตรีไม่สำคัญหรอกว่า คุณจะเล่นเก่งขนาดไหน แต่สำคัญที่เสียงดนตรีที่คุณบรรเลงออกไปสร้างความสุขให้กับผู้ฟังได้ขนาดไหน” ปาล์มเผยยิ้มมอบอุ่น

โลกนี้คงสวยงามและน่าอยู่ขึ้น ถ้ามีนักดนตรีที่ **“เก่ง”** และ **“ใจดี”** อย่างปาล์ม เพราะโน้ตทุกตัวที่เขาสร้างเพลงทุกเพลงที่เขาบรรเลง ทุกที่ ทุกเวลา มีจุดมุ่งหมายเพื่อ **“ความสุขของผู้ฟัง”**

“รับความสุขเพิ่มไหมครับ?” นักดนตรีหนุ่มเอ่ยขึ้น พร้อมบรรเลงเพลงต่อไปอย่างมีความสุข

ร้อยจิวหะคล้องจิว ส่วผ่านท้วก้านองจากพีสู่น้อ

“เข้ามาเรียนที่โรงเรียนวัดสุทธิวรารามปีแรก เดินๆ อยู่ผมเจอรุ่นพี่ยืนซ้อมเครื่องดนตรีชิ้นหนึ่งอยู่หน้าห้องวงดุริยางค์ ตอนนั้นผมไม่รู้หรอกว่าเครื่องอะไร แต่พอได้ยินเสียงที่เปล่งออกมาแล้วผมหยุดก็เลย...ผมมาสมัครเข้าวงดุริยางค์ เลือกเล่นเครื่องดนตรีที่เห็นวันนั้น ผ่านไปเทอมกว่าๆ พี่ๆ เรียกมาดูรูปร่าง และการวางนิ้ว ตั้งแต่นั้นมาผมกับ ‘คลาริเน็ต’ ก็เป็นเพื่อนกันมาตลอด”

คลาริเน็ตเป็นเครื่องดนตรีที่มีช่วงเสียงต่ำสุดและสูงสุดกว้างมาก จึงเปล่งเสียงออกมาได้หลากหลายอารมณ์ ทั้งอ่อนหวาน ก้าวร้าว หรือแข็งกระด้าง “คลาริเน็ตมีหลายอารมณ์เหมือนผม บางทีผมก็ไม่เข้าใจตัวเอง คิดจะเศร้าก็เศร้า บางทีก็เห็น้อย เหงา เศ็ง หงุดหงิด อยากอยู่คนเดียวอย่างไม่มีเหตุผล ถ้าคิดจะเฮฮา ก็เฮฮาหลุดโลกเลย”

ณัฐพล จตุรภการ หรือ “ส่วย” นิสิตชั้นปีที่ 5 สาขาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เอ่ยถึงเพื่อนรู้ใจข้างกายตลอดระยะเวลากว่า 10 ปีให้ฟัง

“สิ่งที่ผมภูมิใจมากที่สุดตอนนี้ คือ ได้ช่วยฝึกซ้อมให้เพื่อนๆ **วงดุริยางค์โรงเรียนวัดสุทธิวราราม** ได้เป็นแชมป์ในรายการ 10th Asian Symphonic Band Competition ผมไม่คิดไม่ฝันว่าจะได้แชมป์ ไม่มั่นใจเลยด้วยซ้ำว่าจะพาน้องๆ มาได้ขนาดนี้” ศิษย์เก่าวงดุริยางค์โรงเรียนวัดสุทธิวรารามเล่า

วงดุริยางค์โรงเรียนวัดสุทธิฯ อยู่กันแบบพี่น้อง ไม่ใช่ระบบอาจารย์คุมลูกศิษย์ ณัฐพลเล่าถึงครอบครัวดนตรีอันแสนอบอุ่นว่า พี่ๆ ที่คุมวงทุกคนเป็นศิษย์เก่ามาก่อน เราถือว่าทุกคนเป็นพี่น้องกัน พี่แต่ละคนจะสละเวลาแวะเวียนมาช่วยสอนรุ่นน้อง ซ้อมกันตั้งแต่ 4 โมงเย็นถึง 2 ทุ่มครึ่ง เสาร์-อาทิตย์อาจเลยไปถึง 3-4 ทุ่ม ตอนรุ่นผมก็เป็นแบบนี้ และเป็นแบบนี้มาไม่น้อยกว่า 50 ปีแล้ว

แม้ส่วยจะมีภาระรับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียนของตัวเองอยู่ แต่เขายินดีทุ่มเททั้งแรงกาย แรงใจมาช่วยฝึกซ้อมให้เพื่อนๆ ในโรงเรียน

“ผมซ้อมโน้ตที่ตัวเองมีอยู่ แล้วนำมาปรับให้เพื่อนๆ อีกทีหนึ่ง เราต้องซ้อมให้แม่นยำก่อน ถึงจะไปสอนเพื่อนๆ ได้”

แต่ไม่ใช่ทุกอย่างจะราบรื่น “ผมต้องแบ่งเวลาให้ชัดเจน เพราะช่วงนั้นมีฝึกสอนตามหลักสูตรของคณะครุศาสตร์ จุฬาฯ ที่เรียนอยู่ เสร็จแล้วรีบกลับมาสอนน้องที่โรงเรียนวัดสุทธิวราราม”

“ผมเข้าไปคุยกับอาจารย์ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ตรงๆ เลยกว่าอยากกลับไปซ้อมให้เพื่อนๆ ที่โรงเรียนวัดสุทธิฯ” ส่วยเล่าต่อว่า “โชคดีที่อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เข้าใจผม เพราะท่านเป็นนักดนตรีเหมือนกัน ผมทำงานหนักมากช่วง 2 เดือนก่อนน้องๆ เข้าแข่งขัน...เดินทางเหนื่อยมาก แต่ผมก็เต็มใจ” ส่วยกล่าว

...เรื่องกังวลใจของเขา ยังไม่หมด

“ที่บ้านเป็นห่วงว่า จบไปแล้วผมจะไปทำอะไร...” สลุย เผยความกังวลใจให้ฟังอีก

“เรียนจบแล้ว ผมอยากไปเรียนต่อเมืองนอก ตอนนี้อยากจะไปติดตามพี่ๆ ที่เรียนต่อต่างประเทศ” สลุยวางแผนอนาคตอย่างมุ่งมั่น “ถ้าอยู่เมืองไทย ผมคิดว่าไว้ว่าจะเป็นอาจารย์พิเศษสอนดนตรี ซึ่งต้องทำความเข้าใจกับที่บ้านว่ามีช่องทางด้านดนตรีให้ไปได้ก็เยอะ ผมต้องพิสูจน์ให้พ่อแม่เห็นว่า เราทำในสิ่งที่รัก แล้วรับผิดชอบตัวเองได้”

“ผมไปเรียนต่อได้ดิบได้ดี แล้วไปเลยก็ได้นะ ไม่ต้องกลับมาเมืองไทย...” สลุยเว้นจังหวะไปครู่หนึ่ง ด้วยสีหน้าจริงจัง เขาต่อประโยคอันน่าใจหายของเขาทันทีว่า **“แต่ถ้าเราไป น้องๆ รุ่นหลังจะอย่างไร ต้องวนาย้อยู่กับที่หรือไง...”** สลุยได้ที่แก้มแห้ง ก้อนยิ้มเล็กๆ **“ที่ผ่านมาก็มีหลายคนไปเรียนต่อต่างประเทศก็ยังมีกลับมาสอนน้องๆ เรียกว่าถ้าไม่มีพวกพี่ๆ มาถ่ายทอดความรู้ ไม่มีผมวันนี้แน่”**

ดังนั้น “เมื่อเลือกที่จะเดินทางนี้ ผมต้องกล้า และพยายามพัฒนาตัวเอง คักยภาพของเด็กไทยด้านดนตรีไม่น้อยหน้าชาติอื่นเลย ถ้ามีแว่แต่ก็แค่ได้แค่ตรงนี้ ผมต้องวิ่งหาโอกาส ส่วนเหตุผลเล็กๆ ที่อยากกลับมาประเทศไทย นอกจากอยากกลับมาสอนน้องๆ แล้ว พ่อแม่ผมอยู่ที่นี่ ผมต้องกลับมาดูแลท่าน” ผมรู้สึก ว่าตัวเองโชคดีที่มาอยู่ตรงนี้ รู้สึกภูมิใจในตัวเองมาก

“พ่อแม่ของผมเป็นคนไม่ค่อยพูด ไม่เคยชมตรงๆ เขาจะนั่งรับฟัง รับรู้ อย่างเดียว แต่พี่สาวบอกว่าท่านภูมิใจในตัวผมมาก เพราะฉะนั้นผมจะไม่ทำให้ท่านผิดหวัง”

“หมี” ภูเขาเป็นยิ่งกว่าชีวิต

“กั หน่อยๆ เพื่อนๆ อยากรู้ว่า **ภูเขา** หน้าตาเป็นอย่างไร ผมจะเอาให้ดูเลย...ไม่ต้องมานั่งอธิบายให้ยุ่งยาก” **ธีระพัฒน์ เดชะ หรือ หมี นักศึกษาทุนชั้นปีที่ 2 สาขาการแสดงดนตรี คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร** พูดแหงนขึ้นทันที หลังรู้ว่าต้องอธิบายเอกลักษณ์ของภูเขาให้ฟัง

(ส่วนใครอยากรู้ว่า “หมี” หน้าตาเป็นอย่างไร ให้นึกถึง ป๊อปปี้ นักร้องวงแคลอรี บลา บลา เข้าทางเขาเลย)

ภูเขา เป็นเครื่องลมทองเหลือง ทำหน้าที่เป็นเบสและให้เสียงทุ้มในวงออร์เคสตรา สิ่งที่ทำหายความสามารถของหมี คือ การเป่าโซโลภูเขาให้ได้เหมือนกับทรัมเบ็ต ซึ่งเป็นเครื่องนำในกลุ่มเครื่องลมทองเหลือง และเป็นผู้อยู่หลังเสียงภูเขาในวงออร์เคสตราระดับโลก

“คนส่วนใหญ่เข้าใจว่า **ภูเขา** เป่าโซโลไม่ได้ ผมแย้งเลย เพราะมันเป่าได้ แต่ยากมาก ต้องอาศัยการฝึกฝน แล้วก็ยังมีปัจจัยอีกหลายอย่าง เริ่มจากอย่างแรกเสียงของเครื่องดนตรีที่เราเล่นต้องมีคุณภาพ นักดนตรีต้องมีทักษะและควรนำให้ตเพลงยากๆ มาเล่นด้วยภูเขาให้ได้” หมีใส่อารมณ์สุดฤทธิ์

ภูเขาเป็นเครื่องดนตรีขนาดใหญ่ ให้เสียงนุ่มหนัก มีพลังในตัวเอง แต่สามารถเล่นให้มีเสียงหวานอบอุ่นได้ หมีเล่าต่อว่า คนเล่นภูเขาส่วนใหญ่ใจเย็น เพราะเครื่องภูเขาและสังคมของคนเล่นภูเขาทำให้คนเล่นต้องใจเย็น งดละซี!!!

หมีขยายความให้ฟังว่า เนื่องจากภูเขาเป็นเครื่องดนตรีขนาดใหญ่ น้ำหนักเยอะ ใช้กำลังลมในการเป่าสูง แล้วกว่าภูเขาจะเปล่งเสียงออกมาต้องใช้เวลามากกว่าเครื่องดนตรีชิ้นอื่น ทำให้คนเล่นภูเขาต้องใช้ความอดทนและเพียรพยายามอย่างมาก ธิร์ธันไม่ได้เด็ดขาด มิเช่นนั้นเสียงที่เป่าและเปล่งออกมาจะไม่ไพเราะ และไม่สามารถสื่ออารมณ์ถึงคนดูได้อย่างที่นักดนตรีต้องการ

“เท่าที่ผมสังเกตตัวเอง และเพื่อนๆ คนเล่นภูเขาจะคิดก่อนพูด คิดก่อนตอบ เช่น เวลาใครมาทำให้เราไม่พอใจ แทนที่จะตอบโพล่งออกไป เราจะคิดก่อน แล้วพยายามตอบอย่างนุ่มนวล เวลามีปัญหาจะไม่หงุดหงิดง่ายหรือปล่อยอารมณ์ออกมามากเกินไป”

“ส่วนคนที่เล่นเครื่องดนตรีที่ต้องนำเครื่องอื่นจะเครียดและเคร่งขรึมมากกว่า เขาต้องฝึกเล่นนำ ส่วนผมต้องฝึกฟังตามที่เขาให้ได้...เครื่องดนตรีแต่ละเครื่องมีจุดเด่นของตัวเอง” หมีว่าอย่างนั้น

แต่คนอย่างหมี ก็มีหลากหลายอารมณ์ **ริคค แอนด์ โรล** เป็นดนตรีอีกชนิดหนึ่งที่เขาหลงใหล หมีบอกว่า ดนตรีช่วยปลดปล่อย และดนตรี 2 สไตล์ก็ปลดปล่อยอารมณ์ได้ต่างกัน

“ริคค แอนด์ โรล ช่วยปลดปล่อยได้ดีเวลาเครียด มันเร้าใจ ใส่อารมณ์ของเราเข้าไปได้เต็มที่ ส่วนดนตรีคลาสสิกทำหายความสามารถมาก เพราะต้องรวบรวมพลังและสิ่งที่ได้เรียนรู้มาทั้งหมด ถ่ายทอดเสียง แล้วส่งอารมณ์ของเพลงไปให้คนฟัง ในหนึ่งเพลงนักดนตรีอาจต้องสื่ออารมณ์อย่างหลากหลายเหมือนชีวิตคนๆ หนึ่งต้องผ่าน

เรื่องราวมากมาย” हमीเปรียบเทียบอย่างน่าฟัง

“ดนตรีคลาสสิกไม่สูงไปหรอก ถ้าสูงผมคงไม่เล่น (หัวเราะ) ปัญหาคือ คนคิดสรุปกันไปเองว่าฟังยาก เข้าถึงยาก เรื่องดีๆ ไม่ค่อยอยากลองกัน ทีเรื่องไม่เดินไม่พลาด” हमีกกล่าวเสียดสีสังคมเล็กน้อย

ดนตรีทำให้ हमीมีตัวตนอยู่ได้ทุกวันนี้ เป็นสิ่งที่ช่วยจรรโลงสมองและหัวใจ อย่างที่มีผลวิจัยออกมาว่า ควรให้ลูกฟังดนตรีคลาสสิกตั้งแต่อายุในท้อง เพราะดนตรีคลาสสิกมีความซับซ้อน มีคลื่นเสียงที่ให้พลังช่วยให้ผ่อนคลาย และเกิดไอเดียสร้างสรรค์

हमีบอกว่า เขาไม่ต่างจากคนอื่นที่มีความสุขเมื่อได้ทำในสิ่งที่ตนรัก

“ที่บ้าน हमीไม่สนับสนุนเลย हमียากเรียนทางดนตรีตั้งแต่ ม.1 แต่แม่บอกให้คิดดีๆ हमีเลยทำทิวาทิทางเพื่อพิสูจน์ตัวเองให้เขาเห็น ซ้อมหนักมาก แล้วสอบเข้าวงดุริยางค์เยาวชนไทยได้ แม่ก็เริ่มเชื่อมั่น ส่วนพอก็แอบจับตาดูความก้าวหน้าของผมอยู่ตลอด”

“ผมว่าอยู่ที่ตัวเราเองมากกว่า ถ้า हमีหือ ไม่สู้ มัวแต่มานั่งคิดกังวล คงไม่อยู่มาถึงตอนนี้ ผมอายุ 19 แล้ว ต้องมีเหตุผล และพิสูจน์ตัวเองให้พอกับแม่ เห็น ไม่ใช่มาโวยวายว่าเราไม่เข้าใจเรา” น้ำเสียง हमีมุ่งมั่นตั้งใจมาก

“ผมพอใจกับพัฒนาการของตัวเอง ถึงจะท้อบ้าง แต่ความท้อแท้เกิดขึ้นได้กับทุกคน มนุษย์ต้องทำได้ เพราะดนตรีเกิดมาให้มนุษย์เล่น เล่นไม่ได้ต้องซ้อม ซ้อมให้มากขึ้น เหนื่อยก็พักก่อน แต่ไม่ใช่เลิกراهงายไป พักใจแล้วกลับมาซ้อมใหม่ เชื่อสิว่าต้องทำได้ แล้วเมื่อทำได้อย่างที่ตั้งใจจะเป็นช่วงเวลาที่มีความสุขมาก” हमีสะท้อนความรู้สึกของตัวเอง

“ผมภูมิใจที่ได้เล่นดนตรีให้คนอื่นฟัง ถ่ายทอดสิ่งที่เรารู้มาให้คนอื่นได้รับรู้ ดนตรีเป็นสิ่งดีๆ สิ่งหนึ่ง แล้วผมสามารถสื่อสารสิ่งนี้ให้สาธารณชนรับรู้ได้ ลองคิดว่าถ้าโลกนี้ไม่มีดนตรีจะเกิดอะไรขึ้น เวลารถติดหงุดหงิดเวลาเบื่ๆ เซ็งๆ จะทำอะไรได้ ศิลปะ ดนตรีเป็นสิ่งที่ช่วยกล่อมเกลารเราโดยไม่รู้ตัว ทำให้คนมีจิตใจอ่อนโยนขึ้น มีความสวยงามและสุนทรีย์...ชีวิตต้องมีศิลปะและดนตรี เพราะศิลปะและดนตรีคือชีวิต”

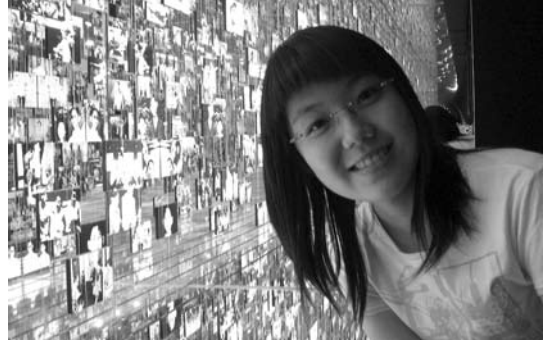
อนาคตของ हमी ไม่พ่นอยากสอบทุนไปเรียนต่อด้านดนตรีที่ต่างประเทศ

“สิ่งที่ลืมไม่ได้ คือ เราต้องพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ ขึ้นคิดว่าตัวเองดีแล้ว เก่งแล้ว ก็เป็นกบในกะลา ถ้าเป็นอย่างนั้น เราจะปิดกั้นตัวเองจากความรู้ใหม่ๆ แล้วเดินย่ำอยู่กับที่ แต่ละคนเล่นดนตรีเครื่องเดียวกัน โน้ตตัวเดียวกัน ไม่มีใครเล่นได้เหมือนกันเบื่ๆ แม้แต่คนเดียวก็เกือ แต่เราต้องหาเอกลักษณ์และจุดเด่นของตัวเองให้ได้”

“ถ้าตอนนี้ให้ผมเป็นที่ยอมรับในแวดวงดนตรีระดับโลก ไปถึงจุดที่ตัวเองใฝ่ฝัน แล้วต้องตายตรงนั้น ณ ขณะนั้นเลย ผมก็ยอม เพราะระหว่างทางที่จะไปถึงจุดนั้น ผมได้เล่นดนตรีให้คนอื่นฟังมากมาย” แวตาท हमีเป็นประกาย เมื่อเอ่ยถึงดนตรีที่เขารักกว่าชีวิต

ดนตรีคลาสสิก ความเชื่อมั่น ศรัทธา และสืบทอดความงามตามธรรมชาติ

KLิ่งผ่านอุปสรรคและความท้อแท้จนเกือบเลิกเล่นดนตรีที่รักมาหลายครั้ง **กมลพร วงศ์เจริญชัย นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร** บอกว่า เธอผ่านทุกอย่างมาด้วย “ใจ” ที่เชื่อมั่นและศรัทธาในตัวเอง

“เอโกะ เริ่มเรียนดนตรีจริงจังครั้งแรก ตอน ม.4 เอง” จู่ๆ เธอก็เอ๋อขึ้น

“แต่ที่แน่ๆ เอโกะชอบดูการ์ตูนวอลท์ดิสนีย์มาก ดนตรีคลาสสิกซัดๆ เลยนะในการ์ตูนของวอลท์ดิสนีย์ (หัวเราะ)” เอโกะเล่าต่อว่า เธอชอบดนตรีและศิลปะมาตั้งแต่เด็กๆ คงเพราะคุณแม่พาออกไปเปิดหูเปิดตารับรู้โลกภายนอกอยู่เสมอ จำได้ตอน 7 ขวบแม่พาไปดูการแข่งขันวงโยธวาทิต ชอบพาไปดูการแสดงดนตรี ชื่อนั่งถือหนังสือ หาเพลงต่างๆ มาให้ฟังตลอด ตอนนั้นยังเด็ก ก็เฉยๆ ไม่ได้รู้สึกชอบ แต่ก็ไม่เกลียด

แม้จะคลุกคลีกับดนตรีมาตั้งแต่อ่อนแต่ออก กระทั่งเรียนชั้น ม.1 และมีรุ่นพี่มาทาบถามให้ร่วมวงดนตรีของสมาคมสร้างคุณค่าในประเทศไทย แต่พอเอาเข้าจริง เอโกะต้องใช้เวลาในการตัดสินใจนานพอสมควร ระหว่างเส้นทางสายดนตรีที่เธอชอบ และการเรียนสายภาษาที่เธอฝัน

“พอขึ้น ม.4 คิดว่าตัวเองต้องหาทางเดินชีวิต ซึ่งใจอยู่สองอย่างระหว่างเลือกเรียนด้านดนตรีกับภาษา แต่สุดท้ายตัดสินใจมาเรียนทางด้านดนตรีอย่างจริงจัง”

ฟลูท (Flute) กลายเป็นอาวุธคู่ใจข้างกายเธอนับแต่นั้น “เอโกะว่าดนตรีฟลูทใช้เวลาและทักษะมากกว่าเรียนภาษา แล้วยิ่งแก่ตัวไปการเรียนรู้และพัฒนาตัวเองจะยากขึ้น เพราะฉะนั้นถ้าเอโกะมีแรง มีไฟก็น่าจะเรียนดนตรีก่อน เอโกะไม่กลัวเลยว่าตัวเองจะไม่มีความสามารถด้านดนตรี แล้วพัฒนาภาษาให้ดีขึ้น เราไปทำอาชีพที่ใช้ภาษาก็ได้ และยังมีดนตรีเป็นเครื่องมือสื่อสาร สร้างความสุขให้คนอื่นได้อีก เป็นประโยชน์สองทาง” เธอกล่าวด้วยรอยยิ้ม

แต่ในสนามจริง ชีวิตนักเรียนดนตรีไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบและไม่มีอะไรได้มาง่ายๆ

“ท้อแท้มาตลอด เป้าไปร้องให้ไป..” น้ำเสียงเธอเริ่มเศร้า

“หนักสุดตอนเข้าแคมป์มหาวิทยาลัยศิลปากรช่วงก่อนเปิดเรียน ตอนอยู่ในแคมป์โดนอาจารย์ดุตลอด กลับจากแคมป์คำพูดของอาจารย์ที่บอกว่า ยังไม่ได้ ไม่ใช่แบบนั้น เล่นไม่ได้ ยิ่งก้องดังอยู่ในหู ยังได้ยินอยู่ตลอดเวลา”

หนักกว่านั้น “พอมารเรียนจริงตอนปี 1 เห็นหน้าอาจารย์ เล่นไม่ออกเลย คำพูดต่างๆ ยังวนเวียนเข้ามาในความคิดของเรา เล่นไม่ได้ เล่นไม่ถูก แย่ไปหมดทุกอย่าง เวลาเรียนก็โดนว่ามาอีก คราวนี้ไม่อยากซ้อม ไม่อยากทำอะไรเลย” เอโกะ เล่าด้วยสีหน้าจริงจัง

เอโกะ ตัดสินใจหันหลังกลับ “รู้สึกว่าคุณเองคงเล่นไม่ได้ คงพัฒนาไปมากกว่านี้ไม่ได้แล้ว”

“ที่ผ่านมามีที่เติมที่หรือยัง หรือเพราะเล่นไม่ได้ เลยอยากเปลี่ยนไปเรียนอย่างอื่น” คุณพ่อพูดแทงใจเธอ **“ต้องซื่อสัตย์กับตัวเองนะ”** เป็นคำพูดสั้นๆ ที่แม่บอกเอโกะ

คำพูดของพ่อกับแม่ สะกิดใจให้เธอคิด เอโกะตัดสินใจกลับมาจับเครื่องดนตรีชิ้นที่รักอีกครั้ง เพื่อเอาชนะความอ่อนแอของตัวเอง “ตอนกลับมาซ้อมใหม่ยังท้ออยู่ดี แต่อยากพิสูจน์ให้อาจารย์เห็นความสามารถของเราให้ได้ เลยเป็นแรงผลักดันให้เราซ้อมๆๆ...ซ้อมไปเรื่อยๆ”

“สิ่งที่ต้องฝ่าฟันมากที่สุด คือ จิตใจของเราเอง ปัญหา อุปสรรคเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา แต่เราต้องเชื่อในสิ่งที่กำลังทำอยู่ เชื่อและเคารพในความสามารถของตัวเอง ไม่ดูถูกตัวเอง ต้องกล้าหาญพอที่จะหยิบเครื่องดนตรีมาซ้อมอีกครั้ง แล้วก็รู้ว่าจริงๆ แล้วเราทำได้” เอโกะบอกอย่างมั่นใจ

ทุกวันนี้ เอโกะ ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเครื่องดนตรีที่เธอรัก และตั้งใจใช้เวลาให้คุ้มค่าที่สุด แต่ทุกวันเธอจะวางแผนจัดตารางเวลาสำหรับการเรียน ทำการบ้าน ทำงาน และซ้อมดนตรี ใช้เวลาทุกนาทีให้มีคุณค่าและพัฒนาตัวเองอย่างเต็มประสิทธิภาพในเวลาที่มีจำกัด เพราะการเล่นดนตรีลอกกันไม่ได้ การพัฒนาตัวเองเป็นสิ่งสำคัญ ขึ้นอยู่กับใจของเราว่าจะข้ามผ่านไปไม่ได้หรือเปล่า แคเปลี่ยนความคิด เราจะมีแรงผลักดันเคลื่อนไปข้างหน้าได้ทันที

“ดนตรีคลาสสิกเข้าใจไม่ยากหรอก ถามว่าเด็กๆ เคยดูการ์ตูนวอลท์ดิสนีย์หรือเปล่า เคยดูโฆษณามั้ย ถ้าเคยดูแสดงว่าต้องเคยได้ยินหรือเคยฟังเพลงคลาสสิกมาบ้าง เพราะฉะนั้นโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตามหลายคนต้องเคยสัมผัสเพลงคลาสสิกอยู่บ่อยๆ” คราวนี้เอโกะได้ที่แนะนำคนอื่นบ้าง

ดนตรีคลาสสิกเหมือนเอโกะตรงที่เป็นคนเจ้าระเบียบ มีระบบ และมีความสวยงามในตัวเอง (หัวเราะ) หมายถึงว่า ดนตรีคลาสสิกมีความสวยงามตามธรรมชาติ ไม่ต้องแต่งแต้มหรือแต่งเติมมากก็ดูดีและสง่างาม (หัวเราะ) โดยเฉพาะฟลูท ที่มีความสดใส มีชีวิตชีวา และมีสีสันที่หลากหลายในตัวเองเหมือนเอโกะด้วย

เอโกะฝันอยากเป็นนักดนตรีที่มีคุณภาพ อยากช่วยเหลือคนอื่น รวมถึงสังคมและประเทศชาติ เธอบอกว่าขอแค่ได้ให้คำแนะนำและเป็นแรงบันดาลใจให้กับคนอื่นที่กำลังท้อแท้ แล้วทำให้เขากลับมาเชื่อมั่นในตัวเองให้ได้ เธอก็ภูมิใจแล้ว

“เอโกะเคยไปเล่นดนตรีที่บ้านพักฉุกเฉินกับบ้านราชวิถี รู้สึกมีความสุขที่เห็นคนฟังยิ้มได้”

(และแล้วเรื่องราวของ เอโกะ ก็มีความสุข เหมือนตอนจบของการ์ตูนวอลท์ดิสนีย์)

“เมื่อตัดสินใจทำ ต้องทำให้เต็มที่และดีที่สุด อย่าให้มาพูดทีหลังได้ว่าเสียใจที่ตอนนั้นไม่ได้ทำให้เต็มที่... เอโกะว่าถ้าชนะใจตัวเองได้ก็ไม่มีอะไรยากอีกต่อไป”

ศิลปะกับชุมชน : เมื่อศิลปินออกจากแกลลอรี่

หากพูดถึง “ศิลปิน” คงปฏิเสธไม่ได้ว่าหลายคนมีบุคลิกพิเศษที่มีความเป็นปัจเจกสูง ชอบอยู่กับตัวเอง จนบางครั้งก็หลงลืมที่จะมองไปภายนอก หรือความเป็นไปในสังคม

ศิลปะเป็นศาสตร์ที่เข้าถึงอารมณ์และจิตใจของผู้คน ประสบการณ์ทางด้านศิลปะ สามารถกระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันเองได้ เส้นศิลปะสามารถละลายเส้นบาง ๆ ที่กั้นกลางระหว่างคนสองคน หรือคนสองกลุ่มได้ สามารถก่อให้เกิดความเข้าใจกันและกัน ศิลปะจึงเป็นเครื่องมือในการนำมาใช้สร้างพัฒนาตัวเองและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี จึงกล่าวได้ว่า “**ศิลปะกับชุมชน**” จำเป็นต้องเกื้อกูลกันและกันโดยจะขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปไม่ได้

ศิลปะกับชุมชน (Art and Community) คือ สารรูปแบบใหม่ในการสร้างกระบวนการเรียนวิชาองค์ประกอบศิลป์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งมี “**ดร.เตยงาม คุปตะบุตร**” เป็นผู้สอน มีเป้าประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจบทบาทของศิลปะกับชุมชนได้อย่างต่อ่งแท้ และสามารถนำความรู้ด้านศิลปะไปพัฒนาชุมชน สังคมได้เช่นเดียวกับวิชาแขนงอื่นๆ

วิชาศิลปะกับชุมชน จึงมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานร่วมกับสังคม โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาทดลองลงพื้นที่จริง ตลอดจนใช้ความสามารถทางศิลปะแก้ปัญหาและทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชนต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนสังคมให้พัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีกว่า โดยมีเป้าหมายสูงสุด **มุ่งหวังปลูกฝัง จุดประกาย สร้างทัศนคติใหม่ ให้นักศึกษานำความรู้และประสบการณ์ด้านศิลปะไปใช้พัฒนาภูมิสำเนาเกิดของตนในอนาคต และตระหนักถึงบทบาทของศิลปินที่จะแก้ปัญหาสังคมและทำให้คนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยไม่หวังผลตอบแทน**

ศิลปินสร้างคน คนสร้างศิลป์

โลกของคนทำงานศิลปะก็คล้ายๆ กับเมืองลี้ลับ เหมือนเป็นโลกที่ยากจะเข้าถึงและสัมผัสได้ ภาพวาดบางภาพ งานประติมากรรมบางชิ้น หรือบทเพลงบางท่วงทำนอง ก็เป็นเสมือนสถานที่ที่คนภายนอกได้แต่ชะเง้อมองความงามด้วยความอยากรู้อยากเห็น ทว่าไม่อาจเปิดประตูเข้าไปชื่นชม

ในมุมมองของใครหลายคน “ศิลปะ” มักเป็นเช่นนั้น...

แต่ในความเป็นจริง บทบาทของศิลปะไม่ใช่แค่การสร้างสรรค์งานของปัจเจกเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง เนื่องจากในงานศิลป์ล้วนสร้างสรรค์มาจากจิตวิญญาณและหล่อหลอมมาจากวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม

จึงกล่าวได้ว่า “ศิลปะกับชุมชน” จำเป็นต้องเกื้อกูลกันและกันโดยจะขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปไม่ได้

อเนกพงษ์ สุวรรณพูน หรือ “ลิมลัน” นักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่เข้าใจบทบาทของศิลปะได้อย่างถ่องแท้มากขึ้น เมื่อได้ทำกิจกรรมในวิชาองค์ประกอบศิลป์ หน่วยศิลปะกับชุมชน ซึ่งมี **รศ.กัญญาเจริญ ศุภกุล และ ดร.เตยงาม คุปตะบุตร** เป็นผู้สอน

ลิมลันเล่าว่า การเรียนวิชานี้ทำให้ได้คิดงานเพื่อนำศิลปะไปใช้กับชุมชน ร่วมกับเพื่อนๆ ในคณะ 14 คน และเพื่อนคณะดุริยางคศิลป์อีก 4 คน โดยผ่านโครงการออกมา 2 โครงการคือ โครงการทำสื่อการเรียนรู้ศิลปะและดนตรีแก่ผู้พิการทางสายตา และโครงการใช้ศิลปะและดนตรีเชื่อมความสัมพันธ์ในกลุ่มเด็กชาติพันธุ์

แม้ว่าโครงการแรกจะยังอยู่ในขั้นริเริ่ม แต่ก็ได้มีการวางแผนร่วมกับครูสอนศิลปะที่โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ เพื่อทำ “สมุดสัมผัส” ต้นแบบ ที่ในสมุดก็จะมีรูปลายไทยต่างๆ เช่นลายเถา ลายกนก ซึ่งมีอักษรเบลล์อธิบายความรู้ประกอบ โดยมีแนวคิดว่าคุณพิการทางสายตาที่น่าจะมีสิทธิ์เข้าถึงงานศิลปะได้เฉกเช่นอย่างคนปกติ

“เริ่มต้นจากที่เรามองว่าประสบการณ์ทางด้านศิลปะ สามารถกระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันเองได้ เส้นศิลป์สามารถละลายเส้นบางๆ ที่กั้นกลางระหว่างคนสองคน หรือคนสองกลุ่มได้ สามารถก่อให้เกิดความเข้าใจกันและกัน และควรเปิดโอกาสให้คนในสังคมเชื่อมโยงกับศิลปะได้อย่างเท่าเทียมกัน”

ส่วนโครงการใช้ศิลปะและดนตรีเชื่อมความสัมพันธ์ในกลุ่มเด็กชาติพันธุ์ ลิมลันและเพื่อนมองไปที่พื้นที่ภาคใต้ ซึ่งยังมีเด็กด้อยโอกาสอยู่อีกมาก โดยเลือกศูนย์พัฒนาชุมชนบ้านน้ำเค็ม (Community Development Center) อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา ลิมลันเล่าว่า ที่ศูนย์ฯ มีเด็กอยู่หลายเชื้อชาติ ทั้งไทย พม่า และมอแกน จึงได้เริ่มเข้าไปทำกิจกรรมแรกด้วยการสำรวจสภาพพื้นที่ สภาพความเป็นอยู่ ความต้องการ ตลอดจนปัญหาในการอยู่ร่วมกันของเด็กหลายชนชาติ เพื่อคิดต่อว่าจะนำศิลปะและดนตรีมาเชื่อมกับชุมชนได้อย่างไรบ้าง และในครั้งนั้นได้เริ่มทำกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยกับเด็กๆ บ้างแล้วเพื่อให้การลงพื้นที่ครั้งต่อไปง่ายขึ้น

“เสียงจากหน้าาก” เป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์และเพื่อนำไปใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก เขาบอกว่านอกจากเด็กๆ จะสนุกสนาน และเริ่มคุ้นเคยกับพี่ๆ นักศึกษาแล้ว จุดมุ่งหมายสำคัญในการทลายกำแพงเชื้อชาติยังบรรลุผลอย่างน่าประทับใจด้วย รูปแบบกิจกรรมจะเป็นการนำศิลปะกับดนตรีมาผสมผสานกัน โดยให้เด็กๆ วาดหน้าากร่วมกัน ใครที่ยังไม่รู้จักกัน ไม่คุยกัน แบ่งแยกกัน ก็จะได้แต่มาวาดลวดลายบนหน้าากของคนที่อยู่ข้างๆ โดยมีนักศึกษาจากคณะดุริยางคศิลป์บรรเลงเพลงเพื่อสื่ออารมณ์ต่างๆ ไปพร้อมๆ กัน

“เพราะความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ด้านภาษา เด็กก็จะไม่คุยกัน บางคนก็ไม่ชอบกัน พอมีกิจกรรมนี้เขาก็ได้รู้จักกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้มีการปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น มีคู่หนึ่งไม่ถูกกัน ก็ไม่ยอมวาดให้กัน จริงๆ เคื่ก็คงอยากวาดนะ แต่ความรู้สึกบางอย่างมันขวางอยู่ เราก็อพยายามให้เขาวาด ที่สุดก็ยอมลดข้อบีดกันของตัวเองลง เพื่อที่จะลากเส้นลงไปบนหน้าากของเพื่อน ทำให้รู้สึกว่าศิลปะมันสร้างความปฏิสัมพันธ์ได้จริง แม้จะเป็นก้าวแรกก็ตาม แต่หากทำอย่างต่อเนื่องก็คิดว่าในอนาคตเขาเหล่านี้จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขมากขึ้น”

แม้จะเป็นกิจกรรมจากวิชาเรียน แต่เมื่อไปอยู่ในชุมชนจริงๆ แล้ว การเอาใจจดใจจ่อกับคะแนนที่จะได้กลับมลายหายไปอย่างสิ้นเชิง สิมิลันบอกว่าความสนใจเขาอยู่ที่เด็กๆ เพียงเท่านั้น

“ก่อนไปก็ยังไม่รู้สักอย่างว่าเราต้องทำงานให้ได้คะแนน เพราะเป็นส่วนหนึ่งในวิชาที่เรียน แต่พอลงไปถึงตรงนั้นแล้ว จะคำนึงถึงตัวเด็กมากกว่าว่าเขาจะได้รับอะไรจากเรา ก็อยากทำให้ดีที่สุด ตอนนี้อยู่ไม่สนแล้วว่าวิชานี้จะผ่านหรือไม่ผ่าน ผมคิดว่าไม่จำเป็นแล้ว เพราะผมว่าตัวเองได้อะไรเยอะ และรู้ว่าเราจะทำอะไรให้เด็กในชุมชนบ้าง สิ่งที่ได้อยู่กับตัวเราแล้ว”

สิ่งที่ได้ติดตัวมาจากฟังกาคราวนั้นทำให้หลายๆ อย่างในตัวเขาเปลี่ยนไป สิมิลันรู้สึกได้ว่าตัวเองมีคุณค่ามากขึ้นเพราะได้ทำประโยชน์และสร้างความสุขแก่ผู้อื่น ได้เข้าถึงจิตใจผู้อื่น รู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคม และมีประสบการณ์จากการทำงานร่วมกับผู้อื่นมากขึ้น ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงภายในที่ตระหนักถึงคุณค่าของการให้มากกว่าเดิม และพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพตัวเองเพื่อใช้ความรู้ความสามารถที่เรียนมาสร้างสรรค์สังคม

“เรารู้สึกว่าอยากจะช่วยคนที่อยู่รอบข้าง เรื่องเล็กๆ ในชีวิตประจำวันที่เราทำได้ง่ายๆ จากปกติไม่ได้กรอกน้ำใส่ตู้เย็นเลย น้ำหมดก็ไม่ได้ใส่ใจ แต่เรารู้สึกว่าเราอยากทำ เริ่มที่จะลงมือทำ คิดว่าทำให้คนอื่นบ้างก็ได้ หรือบางทีรู้สึกว่าจะอยากจะทำอะไรตรงๆ ไม่ต้องมีเล่ห์เหลี่ยมกับคนอื่น เรามีความจริงใจให้กันบ้างดีกว่า ซื่อสัตย์ต่อกัน หากมาสาย ก็บอกว่าขอโทษครับผมตื่นสาย ไม่ใช่อ้างว่ารถติด เหมือนกับเราเรียนรู้ที่จะยอมรับอะไรบางอย่าง ก้าวข้ามอะไรบางอย่าง และพร้อมที่จะทำเพื่อคนอื่นมากขึ้น”

CONTACT

โครงการทำสื่อการเรียนศิลปะและดนตรีแก่ผู้พิการทางสายตา และโครงการใช้ศิลปะและดนตรีเชื่อมความสัมพันธ์ในกลุ่มเด็กชาติพันธุ์
เอนกพงษ์ สุวรรณพุด “สิมิลัน” E-mail : similan_sea@hotmail.com

สร้างวานศิลป์..นอกพิพิธภัณฑ

ภารกิจของศิลปะตลอดจนบทบาทของศิลปินมักถูกตั้งคำถามมาตลอดระยะเวลาหลายปี ระหว่างจุดยืนของศิลปะเพื่อศิลปะ กับศิลปะเพื่อสังคม

เนื่องจากหลายๆ คนมองว่า งานศิลปะที่แท้จริงควรเอื้อประโยชน์และคุณค่าต่อผู้อื่นรวมไปถึงสังคมด้วย แต่ในฐานะปัจเจกชนย่อมมีมุมมองที่แปลกแยกแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมา แม้จะไม่อาจชี้ชัดลงไปได้ว่า “คุณค่าที่แท้จริงของงานศิลปะอยู่ตรงไหน” หากแต่ในฐานะมนุษย์คนหนึ่งแล้วการได้ทำประโยชน์เพื่อสังคมบ้างก็น่าจะเป็นการเติมเต็มคุณค่าแก่ชีวิตแล้ว

เช่นเดียวกับ “สิริ วิทयीโรจน์” นักศึกษาคณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ ชั้นปีที่ 5 มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ได้เรียนรู้ความหมายของคำว่า “ศิลปะ” ในมุมมองใหม่ซึ่งทำให้หลายๆ อย่างในตัวเองเปลี่ยนไป

“ศิลปะกับชุมชน” คือโจทย์หนึ่งของวิชาวอร์คช็อปประกอบศิลป์ ซึ่งมี รศ.กัญญา เจริญศุกกุล และ ดร.เตยงาม คุปตะบุตร เป็นผู้สอน คือจุดเริ่มของเส้นทางใหม่ที่ทำให้ “สิริ” ได้รับความรู้ “ศิลปะ” ไม่ใช่การสร้างสรรคผลงานให้ออกมาสำเร็จเท่านั้น แต่ศิลปะยังสามารถเข้าไปช่วยเหลือ สนับสนุน และสร้างสรรค์ชุมชน สังคมให้ดีขึ้นได้

สิริเล่าว่า การเรียนวิชานี้เริ่มตั้งแต่การอภิปรายเพื่อหาความหมายของคำว่า “ศิลปะกับชุมชน” กระทั่งการลงพื้นที่สัมผัสชุมชนจริงๆ จึงคิดงานเพื่อนำศิลปะไปใช้กับชุมชน โดยร่วมกับเพื่อนในคณะ 14 คน และเพื่อนคณะดุริยางคศิลป์อีก 4 คน ใน 2 โครงการคือ โครงการทำสื่อการเรียนศิลปะและดนตรีแก่ผู้พิการทางสายตา ซึ่งยังอยู่ในขั้นริเริ่ม โดยได้วางแผนร่วมกับครูสอนศิลปะที่โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ เพื่อทำ “สมุดสัมผัส” ต้นแบบ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชาศิลปะให้แก่ผู้พิการทางสายตา ซึ่งถือเป็นการสร้างโอกาสและความเท่าเทียมในสังคมที่จะแสดงผลงานศิลป์

อีกโครงการคือ การใช้ศิลปะและดนตรีเชื่อมความสัมพันธ์ในกลุ่มเด็กชาติพันธุ์ ที่ศูนย์พัฒนาชุมชนบ้านน้ำเค็ม (Community Development Center) อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา ซึ่งในศูนย์ฯ มีเด็กอยู่หลายเชื้อชาติ ทั้งไทย พม่า และมอแกน สิริเล่าว่ากิจกรรมแรกที่เข้าไปทำคือการสำรวจสภาพพื้นที่ สภาพความเป็นอยู่ ความต้องการ ตลอดจนปัญหาในการอยู่ร่วมกันของเด็กหลายชนชาติ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้กับเด็กในชุมชน

“ศิลปะกับชุมชนคือการทำงานร่วมกับชุมชนจริงๆ พอได้ลงพื้นที่ทำให้เรารู้ว่าจริงๆ แล้วยังมีอะไรที่เราทำได้ อีกเยอะ ก็ต้องนำสภาพปัญหาเรื่องชาติพันธุ์มาเป็นโจทย์เพื่อผ่นออกมาสู่กิจกรรม เราจึงได้รู้ว่าศิลปะทำได้มากกว่าสอนให้วาดรูป สอนให้ร้องเพลง มันมีความลุ่มลึกที่ก่อให้เกิดการพัฒนาด้านจิตใจ ด้านสังคมได้อีกเยอะ”

“เสียงจากหน้ากาก” คือกิจกรรมใช้ศิลปะกับดนตรีมาผสมผสานกัน โดยให้เด็กๆ ร่วมกันวาดหน้ากากให้กัน ทุกคนจะได้แต้มลวดลายต่างๆ บนหน้ากากของคนข้างๆ ไม่ว่าจะรู้จักกันหรือไม่ก็ตาม เพื่อให้เด็กต่างชาติ ต่างภาษา

ที่ไม่เคยคุยกัน ไม่รู้จักกัน ได้มีปฏิสัมพันธ์กันโดยมีศิลปะและดนตรีเป็นสื่อกลางนั่นเอง

“จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนอกจากเพื่อความสนุกสนานแล้ว สิ่งสำคัญคือเราต้องการให้เด็กแต่ละคนเชื่อมสัมพันธ์กับอีกคน แต่ละคนก็จะได้แต้มหน้ากากของเพื่อนที่ละส่วน เช่น เริ่มจากตา จมูก ปาก ไปเรื่อยๆ หน้ากากของเราจะมีเพื่อนๆ เป็นผู้แต้ม เป็นผลงานที่ไม่ใช่แค่ตัวเรา แต่มาจากหลายๆ คน ร่วมกัน เรากำลังจะสื่อความหมายให้เขารู้ว่าแม้จะต่างชาติพันธุ์กันแต่เราสามารถคุยกันได้ รักกันได้ อยู่ร่วมกันได้ ขณะที่ดนตรีก็จะเข้ามาช่วยละลายพฤติกรรมกลุ่มเกลียดอารมณ์ของเด็กๆ ไปด้วย”

แม้จะเป็นกิจกรรมแรกที่ “ลินา” ไปได้ออกไปทำงานร่วมกับชุมชน แต่ก็ทำให้เขาได้คิดและกลับมาทบทวนตัวเองมากขึ้น และทำให้ทัศนคติรวมถึงมุมมองต่อสิ่งรอบข้างเปลี่ยนไป

“เหมือนเราเห็นอะไรอีกมุมหนึ่ง ตั้งแต่เรียนวิชานี้เราเริ่มมองคนอื่น คือมองไปถึงคนด้อยโอกาสในสังคมมากขึ้น คิดเรื่องนี้มากขึ้น อยากช่วยเหลือคนอื่นมากขึ้น กลับมาทบทวนว่าเราทำอะไรอยู่และเราจะทำอะไรต่อไป ที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมในอนาคต การนำศิลปะไปปรับใช้สังคม มันก็อยู่ที่ว่าแต่ละคนมองศิลปะอย่างไร แต่ละคนก็มองต่างกัน แต่ศิลปะส่วนใหญ่ก็จะรับใช้ความเป็นตัวตน มีปัจเจกสูง ทำให้สิ่งของที่อยู่รอบๆ ตัวไป เมื่อได้ทำศิลปะกับชุมชนก็ช่วยให้ช่วยลบความเป็นปัจเจกทิ้งไปแล้วหันมามองส่วนรวมมากขึ้น”

แม้ครั้งนี้จะเป็นก้าวเล็กๆ ที่ปัจเจกผู้หนึ่งมีโอกาสได้ก้าวออกจากตัวเอง แต่ก็ดูเหมือนการเรียนวิชาศิลปะกับชุมชน จะได้ปักหมุดแห่งความตึงบนหัวใจเยาวชนได้แล้ว แม้ในอนาคตจะยังบอกไม่ได้แน่ชัดว่า ลินาจะเดินไปบนทางเส้นไหน แต่การได้ใช้ศิลปะสร้างประโยชน์เพื่อผู้อื่นบางก็เป็นสิ่งที่เขาคาดหวังจะทำ

“พวกทำงานศิลปะเป็นประเภทว่าทำงานชิ้นหนึ่งเพื่อให้เสร็จเป็นชิ้นงานออกมา เอาไปตั้งในหอศิลป์ในพิพิธภัณฑ์ พอคนมาชม คนมาเสพก็จบกันไป แต่การทำงานศิลปะกับชุมชนจะใช้เวลานานมากกว่าจะเห็นผล

สิ่งหนึ่งที่อาจารย์บอกคือ **งานแบบนี้มันต้องใช้เวลา** ก็เลยคิดว่าแค่การเรียนไม่กี่วันคงไม่พอที่จะเปลี่ยนแปลงอะไรได้ ต้องอาศัยเวลา บางทีอาจจะทั้งชีวิตเลยก็ได้ คงต้องทำแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึมซับไปที่ละน้อยส่งต่อไปทีละรุ่น แล้วงานเราก็จะสำเร็จเอง **ที่สุดแล้วคงอยู่ที่เราได้ตั้งใจและพยายามทำอย่างดีที่สุดมากกว่า”**

จิตอาสาในโรงพยาบาล

มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของเยาวชน โดยมีนโยบายหลักคือ **“การต่อยอดพัฒนาเยาวชน”** ภายใต้วิสัยทัศน์ **“สร้างจิตอาสาในสังคมไทยผ่านการพัฒนาเยาวชนและชุมชน”** ซึ่งหัวใจของการพัฒนาเยาวชนอยู่ที่ **“การเสริมสร้างทักษะชีวิต”** ให้พวกเขาได้มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาต่างๆ ด้วยกระบวนการพัฒนาและเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตอย่างสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ กล้าตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผล คุณธรรม จริยธรรม และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมี **“ความสุข”** รวมทั้งสนับสนุนให้เยาวชนแต่ละช่วงวัยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมด้วย

โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชนจิตอาสาในสถานศึกษา เป็นโครงการที่มูลนิธิสยามกัมมาจล สนับสนุนให้มูลนิธิระจกเงา จัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิตอย่างสร้างสรรค์ ที่ช่วยปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ดีงาม เพื่อให้เยาวชน

เดินไปสู่หนทางที่ถูกต้อง โดยเฉพาะเยาวชนในเขตเมืองอย่างกรุงเทพมหานคร ที่ขาดโอกาสในการเข้าใจและเข้าถึงพื้นที่ในการเรียนรู้ และพื้นที่ในการทำความดี กิจกรรมนี้จึงเป็นเหมือนการเปิดพื้นที่ ซึ่งในที่นี้คือ **“โรงพยาบาล”** ให้เยาวชนที่มีจิตอาสาได้ทำกิจกรรมดี ๆ ร่วมกัน ในขณะที่โรงพยาบาลเองก็มีความต้องการอาสาสมัครเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระในการดูแลผู้ป่วยที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก

ผลสำเร็จของการดำเนินโครงการได้ส่งผลให้ทั้งเยาวชนและผู้ป่วย ซึ่งต่างเป็นทั้ง **“ผู้ให้”** และ **“ผู้รับ”** ของกันและกันเกิดความรู้สึกอึดใจด้วยกันทุกฝ่าย และความอึดใจนี้ยังแผ่ไปถึงโรงพยาบาล ครู รวมถึงผู้ปกครอง นอกจากนี้สถานศึกษาแห่งอื่นๆ ยังสามารถนำแนวทางของโครงการพัฒนาศรัทธาภาพแทนนำเยาวชนจิตอาสาในสถานศึกษาไปพัฒนาเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียนได้อีกด้วย

หนุ่มน้อยจิตอาสาบอกว่า “ให้”

“ให้” คำพูดสั้นๆ ที่ฟังดูคล้ายจะมีความหมายเหมือนคำว่า “เสีย” และดูหมดเปลืองมากกว่าคำว่า “รับ” มาก แต่สำหรับหนุ่มน้อยผิวขาว รูปร่างสูงโปร่ง ที่มีดวงตาแจ่มใสอย่าง **“ชิน” ชินวิทย์ โสดี** นักเรียนและนักกิจกรรมตัวจริง ชั้น ม.4 โรงเรียนกุนนที่รุทธารามวิทยาคมแล้วกลับไม่คิดเช่นนั้น เพราะการให้ความหมายของชิน ดูเหมือนจะหมายถึง **“การได้รับความสุขชนิดหนึ่ง”** ที่เงินหาซื้อไม่ได้ซะมากกว่า...

“เดิมที่ผมเป็นคนชอบเล่นดนตรีอยู่แล้วคือ **ไวโอลิน** สำหรับกิจกรรมด้านจิตอาสา ที่บ้าน คุณพ่อคุณแม่ก็เข้าใจและให้การสนับสนุน คอยให้คำแนะนำอยู่ห่างๆ”

“สำหรับตัวผมแล้ว ผมจะเป็นคนง่ายๆ มองโลกในแง่ดี ทำอะไรก็ทำด้วยใจ มีรอยยิ้มนำหน้าไปก่อนเสมอๆ”

ชินเกริ่นเป็นเชิงแนะนำตัวทำลายความเก้อเขินก่อนจะเล่าถึงการทำกิจกรรมจิตอาสาว่า

ก่อนจะมาทำกิจกรรมจิตอาสาในโรงพยาบาลกับมูลนิธิกระจกเงา ชินก็เคยทำกิจกรรมจิตอาสาบ้างแล้วเหมือนกัน เช่น กิจกรรมกับสภาเด็กและเยาวชน โดยระดมทุนที่วัดตอร์รี่พอยต์เพื่อหาเงินช่วยเหลือพี่น้องชาวใต้ และการเล่นดนตรีเปิดหมวกหาทุนให้เด็กกำพร้ากับมูลนิธิสายใจไทย

“ตอนนั้นเป็นงานผ้าป่าการกุศลหาเงินซื้อนมผงให้เด็ก ผมก็นำไวโอลินไปเล่นกับเพื่อนกลุ่มหนึ่งแล้วมีกล่องไปขอรับเงินบริจาค ส่วนในโรงเรียนผมได้ทำกิจกรรมกับชมรมเยาวชนสาธารณสุขในโรงเรียน โดยมี**อาจารย์สุภาภักดิ์ ผ่องน้อย** หัวหน้างานอนามัยและครูแนะแนวชั้น ม.1 ให้การสนับสนุน ซึ่งผมมองว่าทั้งหมดนี้เป็นการใช้เวลาว่างและความสามารถที่มีอยู่ไปทำประโยชน์ให้ผู้อื่น”

ชินบอกด้วยว่า ประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมจิตอาสาแต่ละอย่างก็มีส่วนเติมเต็มจิตใจชินให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

“กิจกรรมที่ไปดูแลน้องๆ ในโรงพยาบาลเด็ก (สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี) เป็นประสบการณ์ใหม่ที่ต่างไปจากที่เคยทำมาครับ ผมได้พบและได้เรียนรู้เรื่องจิตวิทยาที่ต้องนำไปใช้กับน้องๆ ผู้ป่วย ซึ่งแตกต่างกันมาก อย่างน้องบางคนแม้จะป่วยแต่ก็ยังสดใสไร้เรื่องอยู่ได้ ขณะที่น้องบางคนก็จะดูซึมเศร้าไปเลย เมื่อเราเข้าไปทำกิจกรรมกับเขา การดูแลก็จะแตกต่างกันไป ผมก็ต้องฝึกการปรับตัวให้อยู่กับน้องๆ ให้ได้”

ชินยกตัวอย่างกิจกรรมที่นำไปทำกับน้องๆ ว่า **“ที่โรงพยาบาลเด็ก ผมได้ไปอ่านหนังสือ ไปเล่านิทานให้น้องๆ ฟัง โดยเฉพาะการนำไวโอลินไปสร้างเสียงเพลง ได้เล่นกับน้องๆ ผมอยากทำให้เขามีความสุข”** ชินพูดพลางอมยิ้ม

“เพราะผมไปเห็นน้องๆ เขามีความทุกข์ ผมเองก็รู้สึกสงสาร รู้สึกดีใจและสัมผัสได้ว่ากิจกรรมที่ผมและเพื่อนๆ ไปทำมันสร้างความสุขให้เขาได้จริงๆ”

“ผมเคยอ่านพบว่ามีงานวิจัยหนึ่งบอกว่าดนตรีช่วยบำบัดความเจ็บป่วยได้ ผมก็สนใจ น่าจะลองทำ เพราะดนตรีทำให้คนมีความสุข เปลี่ยนอารมณ์ได้ คนฟังมีความสุขที่ได้ร้องได้เต้น ที่ผ่านมามีเคยสืโวโวลินเปิดหมวกขอรับเงินบริจาคเพื่อการกุศล คนบริจาคเงินให้ เขาไม่ได้ไม่สบายอะไร แต่เขาให้เพราะเขาประทับใจที่เราเล่นดนตรีให้เขาฟัง แต่ที่นี่ น้องเขาป่วยมีความทุกข์ เรานำดนตรีไปลดความทุกข์ ช่วยเขาสร้างความสุข”

ในทางกลับกัน ผลที่ชินได้รับกับตัว ชินบอกว่า ตัวของเขาเองยังได้รับสิ่งดีๆ เต็มเต็มเข้าไป เป็นการพัฒนาระดับจิตใจของตัวเอง ฝึกให้ตนเองเป็นคนมีน้ำใจ ละเอียด นุ่มนวล และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่น รวมทั้งยังเกิดความพอใจที่จะทำความดีให้มากขึ้นและพยายามทำให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งชินยังร่วมกันกับเพื่อนๆ และคุณครูจัดตั้งชมรม “กุนนที สร้างสุข” ขึ้น

ชินยังได้แสดงความคิดเห็นถึงการทำกิจกรรมจิตอาสาของวัยรุ่นวัยเรียนด้วยว่า การทำกิจกรรมจิตอาสาไม่ใช่กิจกรรมที่น่าเบื่ออย่างที่เพื่อนๆ หลายคนคิด และไม่ใช่เรื่องของผู้ใหญ่ที่เกี่ยวพันกับการเสียสละให้คนอื่นจนเบียดเบียนตนเอง

“ผมอยากจะทำกับเพื่อนๆ ว่า อย่ากลัวเลยว่าคุณสนุกสนานในช่วงชีวิตวัยรุ่นจะหมดไปเมื่อเรามาทำกิจกรรมจิตอาสา เพราะการทำกิจกรรมจิตอาสา ก็ยังเป็นเรื่องของความสนุกและความสุขที่ไม่แพ้กิจกรรมวัยรุ่นอื่นๆ ได้เหมือนกัน”

“ที่สำคัญ เรายังได้ไปสร้างความสุขให้เกิดขึ้นกับคนอื่นๆ ที่เขามีความทุกข์ เมื่อเห็นเขามีความสุข เราก็มีความสุขตามไปด้วย” ชิน - หนุ่มน้อยจิตอาสาที่รู้จักคุณค่าของการให้ทั้งท้าย

วิธีสร้างสุขในใจ กับตัวเลือกปรนียบบนทาวไปบ้านปากเกร็ด

บุษย์แต่ละคนย่อมมีวิธีสร้างความสุขแตกต่างกัน แล้วคุณล่ะ! มีวิธีสร้างความสุขอย่างไร ก.เล่นเกม ข.ฟังเพลง ค.ดูหนัง ง.ช้อปปิ้ง จ.เอนจอยอิทติง หรือ ฉ..... ? ลองเลือกคำตอบแล้วทดไว้ใใจ แต่อย่าเพิ่งไปบอกใคร เพราะบางทีคำตอบที่ถูกใจอาจจจะอยู่ในบรรทัดถัดไปก็เป็นได้

แต่วิธีสร้างความสุขของเด็กสาวคนนี้ ต้องบอกว่าเป็นวิธีสร้างความสุขที่ไม่ธรรมดาเลยจริงๆ ฉะนั้น ลองศึกษาวิธีสร้างสุขแบบง่ายๆ สไตล์เด็กมัธยมถักเปียดูว่าเธอจะมีคำตอบอย่างไรกับคำถามนี้

“ความสุขของหนูคือการได้ทำงานอาสา” นี่คำตอบที่ถูกเปล่งออกมาอย่างชัดถ้อยชัดคำจากเด็กมัธยมหน้าใสวัย 17 ปี

“ช่วงแรกหนูไม่รู้ว่างานจิตอาสาที่ช่วยเลี้ยงเด็กคืออะไร จนกระทั่งได้ลงมือเข้าไปช่วยในพื้นที่จริง ภาพแรกที่เห็น คือ เด็กตัวเล็กๆ ยืนเกาะลูกกรง คล้ายกับนกโหว่ที่ถูกคุมขัง ซึ่งน้องเขาไม่ได้ทำผิดอะไร แต่กลับต้องไปอยู่ในกรงสี่เหลี่ยมและถูกจำกัดพื้นที่ เพียงเพราะเกิดมากำพร้าเท่านั้นเอง”

นางสาวหทัยรัตน์ เขียงคำ หรือ น้องแนน นักเรียนชั้น ม.5/2 โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม กล่าวด้วยน้ำเสียงเห็นอกเห็นใจน้องๆ ที่บ้านปากเกร็ด เพราะน้องเหล่านี้ล้วนเป็นเด็กที่มีปมหลัง บางคนกำพร้าพ่อแม่ บางคนถูกทิ้งในถังขยะ และไม่เคยมแม่แต่จะเห็นหน้าพ่อแม่สักครั้ง นี่จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้น้องแนนเสียสละเวลาเรียนหนังสือมาทำงานจิตอาสาเพื่อช่วยเหลือน้องๆ เหล่านี้

น้องแนนบอกว่า ทำงานจิตอาสาในบ้านปากเกร็ดมา 2 ปีแล้ว ซึ่งที่บ้านปากเกร็ดนี้จะแบ่งออกเป็นหลัง คือ บ้าน 1 บ้าน 2 บ้าน 3 และบ้าน 4 ตามพัฒนาการของเด็ก โดยบ้าน 1 จะเป็นเด็กทารก บ้าน 2 จะเป็นเด็กเล็ก ไล่เรียงตามหมายเลขบ้านไปจนถึงบ้านของเด็กโต และในแต่ละบ้านจะมีแม่คอยดูแล 1-2 คน แม่ 1 คนจะต้องดูแลลูกถึง 50 คน ทำให้การดูแลเอาใจใส่จึงไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้้องแนนจึงเข้าไปช่วยแบ่งเบาเขาในส่วนที่ช่วยทำได้ อาทิ อาบน้ำให้น้อง บ้อนข้าว และพาน้องเข้านอน รวมถึงการอยู่เป็นเพื่อนเล่นให้กับน้องๆ ตลอดวันอีกด้วย

การทำงานจิตอาสาในสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านปากเกร็ด เริ่มขึ้นจากกลุ่มเพื่อน 2-3 คน ที่อยากทำงานจิตอาสาด้วยกัน จึงชักชวนกันไปบ้านปากเกร็ด หลังจากนั้นไม่นานอาจารย์ที่ปรึกษาก็ช่วยประชาสัมพันธ์และขอความร่วมมือกับเพื่อนๆ ภายในห้องจนมีเพื่อนมาสมัครราว 10 คน จากนั้นสมาชิกก็ค่อยๆ เพิ่มมากขึ้นจนมีเพื่อนเข้าร่วมทำกิจกรรมมากถึง 20 คน แต่ปัจจุบันสมาชิกก็เริ่มลดน้อยถอยลง เพราะติดภารกิจประจำวันนั้นคือ “การเรียน”

“เมื่อก่อนมีเพื่อนๆ ไปช่วยเลี้ยงน้องประมาณ 20 คน แต่ตอนนี้เหลือแค่แน่นกับเพื่อนอีก 2-3 คน เพราะแต่ละคนต่างก็ติดเรียนไม่เว้นแม้แต่วันเสาร์-อาทิตย์ที่จะต้องเรียนพิเศษ ซึ่งส่วนตัวน้องแน่นอนบอกว่าตนโชคดีที่คุณพ่อไม่เห็นด้วยกับการเรียนพิเศษ โดยคุณพ่อบอกว่าการเรียนพิเศษเป็นเพียงการเพิ่มเกรดในชั้นเรียนเท่านั้น น้องแน่นอนตั้งใจเรียนในห้องให้เต็มที่ แล้วใช้เวลาว่างที่เหลือในวันเสาร์-อาทิตย์ มาเลี้ยงน้องที่บ้านปากเกร็ดเป็นประจำ เพราะเรารู้สึกว่า น้องๆ รอเราอยู่”

สำหรับ “แนน” แล้ว การเรียนทฤษฎีในห้องเรียนเป็นสิ่งสำคัญ แต่สิ่งที่ถือว่าสำคัญมากกว่าคือการลงมือปฏิบัติจริง เพราะเธอเชื่อว่าหากเราไม่เคยลงมือปฏิบัติ การเรียนทฤษฎีในห้องเรียนก็ถือว่าไร้ความหมาย ดังนั้น เธอจึงมุ่งเน้นทำกิจกรรมมากกว่าการเรียนในห้อง จนกล้าพูดได้เต็มปากว่า

“แนนเรียนไม่เก่ง แต่รับรองว่าทำกิจกรรมไม่แพ้ใครแน่นอน”

น้องแนนเล่าว่า ตนโชคดีที่มีอาจารย์คอยให้การสนับสนุน บวกกับพื้นฐานเดิมที่เป็นคนชอบทำกิจกรรมอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อมีกิจกรรมอะไรที่อาจารย์นำมาเสนอ ก็จะไปร่วมด้วยทุกครั้ง ทั้งจิตอาสาผู้ช่วยเอดส์ จิตอาสาในโรงพยาบาล หรือแม้แต่การเป็นพยาบาลอาสาในโรงเรียนในช่วงกีฬาสิ น้องแนนก็ทำด้วยความชอบ เพราะเมื่อได้ทำในสิ่งที่รักและชอบความสุขก็จะตามมา

เป็นเรื่องน่าแปลกอย่างหนึ่งที่เด็กในวัยนี้จะหาความสุขด้วยการดูหนัง ฟังเพลง สนใจแฟนคลับ หรือหาเวลาเที่ยวเล่นกับเพื่อนฝูง แต่น้องแนนกลับไม่เป็นเช่นนั้น เธอบอกว่า ความสุขของเธอก็คือ **“การได้อยู่กับน้องๆ ได้อยู่เป็นเพื่อนเล่น ได้เห็นรอยยิ้มของพวกเขาเพียงเท่านั้นเธอก็ดีใจแล้ว”**

“การทำงานจิตอาสา ความสุขของหนูเป็นเพียงผลพลอยได้ แต่ผลที่แท้จริงคือน้องๆ ได้มีโอกาสวิ่งเล่นข้างนอกบ้าง เพราะข้างในบ้านพื้นที่ค่อนข้างคับแคบ แต่ถ้าแม่ที่ดูแลเด็กๆ เห็นว่า เราสามารถดูแลน้องได้ เขาจะปล่อยให้

น้องมาเล่นข้างนอกกับเราหนึ่งคน ซึ่งแม่หนูจะไม่สามารถดูแลเด็กได้ทั้งหมด แต่อย่างน้อยๆ ก็ได้มอบความสุขให้น้องได้หนึ่งคนก็ยังดี”

เมื่ออ่านมาถึงบรรทัดนี้ คุณคงรู้แล้วว่าน้องแนนสาวน้อยนักกิจกรรมคนเก่งของเราจะเลือกตอบคำถามข้างต้นด้วยการเติมอักษรแทนที่ว่างในข้อ จ.....กับประโยคที่ว่า

“การทำงานจิตอาสา” ถือเป็นความสุขที่เธอปรารถนา

เราไม่ได้หวังให้คุณเลือกตอบข้อ จ. อย่างเธอ แต่เราหวังเพียงให้คุณเริ่มสร้างตัวเองกรณัยข้อใหม่ที่ใกล้เคียงกับเธอได้คงจะดีไม่น้อย...เพราะอย่างน้อยก็ช่วยเพิ่มรอยยิ้มให้กับสังคมไทย

CONTACT

โครงการพัฒนาศักยภาพเยาวชนจิตอาสาในสถานศึกษา โดยมูลนิธิกระจกเงา

สนับสนุนโดยมูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

วิทยากร ชัยรงค์ คำ “แนน” โรงเรียนกุนนที่รัฐธรรมวิทยาคม

E-mail : Nongnan_28@hotmail.com

“จิตอาสาในโรงพยาบาล” จุดเปลี่ยนชีวิต “หน่อง”

ชีวิตก็เหมือนละคร ชีวิตของคนบางคนเผื่อรอคอย “พื้นที่” และ “โอกาส” เพื่อแสดงศักยภาพให้โลกเห็น ขณะที่ชีวิตของคนบางคนขอเริ่มต้นเล็กๆ จากความต้องการ “อยากค้นพบจุดเปลี่ยน” ที่ทำให้ตัวเองได้เห็นศักยภาพ และพลังสร้างสรรค์ที่ตัวเองมีอยู่ ก่อนจะเปล่งประกายให้โชติช่วงเจิดจรัส ...

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องอาศัยกัลยาณมิตรแท้ และความซื่ออกซื่อใจของคนรอบข้าง เพื่อหนุนเสริมกำลังใจให้ยืนหยัดสร้างชีวิต เติบโตเต็มภายในของตนเอง และเมื่อแล้วผู้สังคมไทยรอบตัวให้เป็นสังคมแห่งความสุข ...

“เมื่อก่อนผมคิดว่าผมเป็นเด็กด้อยโอกาสนะพี่” เสียงสั้นห้วนๆ เอ่ยขึ้นแฝงประกายความจริงใจของหน่อง หนุ่มน้อยร่างกายแข็งแรง ทั้งยังดูคมเข้ม หล่อเหลาเอาการไม่น้อย ไม่น่าจะด้อยโอกาสอย่างเจ้าตัวว่า

“คือผมอาจคิดไปเอง ไม่ได้ถามคนอื่น ผมคิดว่าเพราะผมเรียนไม่เก่ง เกเรมาก เกียจครุย ไม่ทำการบ้าน ทำตัวตามเพื่อนไปในทางที่ไม่ดี” หน่องย้ำเป็นเชิงขยายความของคำว่า **“ด้อยโอกาส”** ตามที่ตัวเองรู้สึกนึกคิด ทั้งๆ ที่รู้แต่ก็ห้ามและจุดตัวเองออกจากความด้อยโอกาสที่สร้างขึ้นไม่ได้

หน่องหน่อง หรือ นายตำรวจคดี สุพรรณ นักเรียนชั้น ม.4 โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม เป็นตัวอย่างของเด็กเกเรกลับใจตามสไตล์ที่เราอาจไม่ต้องอธิบายขยายความเลยก็ได้ แม้แต่แม่ของหน่องเองก็ยอมรับว่าลูกชายสุดรักก็มีนิสัยเกเร ชอบทะเลาะวิวาท และยังโดดเรียนไม่ยอมเรียนหนังสือ ต้องเข้าห้องปกครองทุกวัน จนครูในโรงเรียนต่างเอือมระอา และเสนอให้โรงเรียนเชิญหน่องออกไปศึกษาต่อที่โรงเรียนอื่น หากไม่ใช่เพราะแม่เข้าร้องขอโอกาสจากผู้อำนวยการโรงเรียน หน่องก็คงไม่ได้สวมเสื้อเชิ้ตสีขาวที่หน้าอกปักตัวอักษรย่อ **“ก.น.”** อย่างเด็กกุนนทีฯ คนอื่นๆ อีก

แต่ถึงอย่างนั้นก็ไม่วายที่หน่องจะยังไม่ได้คิด แม่เองเริ่มท้อ **“ทุกทีที่ผมจะออกจากบ้านไปเที่ยว แม่ก็จะทำหน้าบึ้งๆ ไม่ยอมยืมให้”** ด้านผลการเรียนชั้น ม.4 ของหน่องก็เข้าขั้นยาแยะได้เกรดไม่ถึง 1 ดี กระทั่งได้พบเพื่อนดี ชักชวนให้เขาพบ **“จุดเปลี่ยน”** ครั้งสำคัญในชีวิตวัยรุ่น เมื่อเพื่อนแท้ชวนเล่นเกมออนไลน์บังคับให้หน่องไปเล่นดนตรีให้เพื่อนๆ ผู้ป่วยเด็กเล็กในโรงพยาบาลเด็กฟังกุลสัทที และเป็นจุดเริ่มต้นของจิตอาสาที่เกิดขึ้นภายในใจของหนุ่มน้อยรายนี้

แม้ไม่เต็มใจที่จะไปพานพบกับประสบการณ์ใหม่ ทว่าหน่องก็ไม่ได้ปิดกั้น **“ก่อนไปทำกิจกรรมวันนั้น ตัวผมรู้สึกว่าจะตัวเองยังทำตัวเป็นเด็ก เป็นวัยรุ่นธรรมดา เที่ยวเล่นไปวันๆ”**

“แต่พอไปเห็นเด็กในโรงพยาบาล ต้องอยู่แต่ในโรงพยาบาล ก็ตกใจ ภาพมันแยกว่าที่เราคิดไว้เยอะ เด็กบางคนต้องผ่าตัดทุกวัน บางคนจะถ่ายท้องที่หนึ่งก็ลำบาก ไม่เคยเจอมาก่อน” หน่องฉายภาพที่ได้พบเห็น

“ผมรู้สึกว่ามันน่าเศร้าใจมาก เขาไม่ยิ้มเลยทั้งที่ยังเป็นเด็ก บางคนเป็นเนื้องอกในสมอง เขาเป็นคนโชคร้าย

เขาคงเครียดตั้งแต่เด็กว่าทำไมเขาต้องเป็นแบบนี้”

กิจกรรมที่เหงาและเพื่อนๆ นำไปเล่นกับน้องๆ ผู้ป่วยเด็กเล็กครั้งนั้น คือ การเล่นเกมทาร์จูกุใจกับเพื่อนร่วมโรงเรียนที่นำไวโอลินไปเล่นสดให้เพื่อนๆ ฟังคลายเครียด เหนงเล่าต่ออีกว่า จากนั้นเขายังได้ไปทำกิจกรรมอีกครั้ง ครั้งนี้ไม่ได้ถูกบังคับแต่อาสาไปเอง แถมยังรอเวลาไปทำกิจกรรมกับน้องๆ อย่างใจจดใจจ่อ ชนิดที่เจ้าตัวเองก็คงไม่รู้ถึงปีที่เกิดขึ้นลึกๆ จากการให้

“จากครั้งนั้นผมก็ไปมาอีกครั้ง แต่ก็อยากไปอีก รอให้เพื่อนๆ นัดกันอีก คืออยากเห็นรอยยิ้มของเขา รอยยิ้มของเขามันต่างจากรอยยิ้มของคนอื่นมากเลย รู้สึกว่าเวลาเห็นเขามีความสุข เราก็มีความสุขไปด้วย พอเราไปทำกิจกรรม เราสร้างรอยยิ้มให้เขา เขาก็ยิ้มให้เรา เวลาเราจะกลับเขาก็ยิ้มให้ เราไปทำให้เขายังยิ้มได้ มันเป็นสิ่งบอกว่าเขาจะยังต่อสู้ต่อไปได้ ผมหวังว่าโตขึ้นไป น้องเขาจะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคม” คราวนี้ เหนงยิ้มขึ้นอย่างมีความสุข เมื่อเห็นประกายความหวังอยากมีชีวิตอยู่ของน้องๆ ผู้ป่วยโรคร้ายที่เหงามีส่วนจุดสว่างขึ้น

ก็ใครเล่าจะคิดว่ากิจกรรมง่ายๆ ไม่มีค่าใช้จ่ายและอุปกรณ์อะไรที่มีราคา ค่างวดมากมายไปกว่า “จิตใจของการให้” จะให้ผลลัพธ์กลับมามากมายถึงเพียงนี้ ... เพียงพอที่จะมีผลสะท้อน เปลี่ยนชีวิตคนคนหนึ่งได้เนงบอกอ่า “มันทำให้ผมได้คิดว่าเราน่าจะทำตัวดีขึ้น ตอนนั้นรู้สึกว่าจะต้องตั้งใจเรียน น้องเขาที่อยู่โรงพยาบาลยังสู้ เราคิดว่าเขามากเขาก็ต้องสู้ จะไม่สู้ได้อย่างไร”

“กลับมาจากการทำกิจกรรมกับน้องๆ แล้ว ผมตั้งใจเรียนขึ้นกว่าเดิมอีก เยอะเลย เรามีโอกาสมากกว่าเขาเยอะแยะเลยทำไมจะไม่ทำ เรามีโอกาสดีๆ ที่เราได้มาจะไปทิ้งมันทำไม การให้มีความสุขกว่าการรับ หากไปทำกิจกรรมอีก ผมก็คงไปเล่นดนตรีให้เขาฟังอีก น้องเขาชอบร้องเพลง ผมก็ไปเล่นดนตรีให้เนงเขา แม่เองก็ยังไม่เชื่อ แต่ก่อนผมไม่เคยทำอะไรอย่างนี้เลย แม่ก็ตั้งใจ เขามองเราแล้วเขาก็ยิ้ม ตอนนั้นพอบอกว่าจะไปโรงพยาบาล แม่ก็จะแซว ไม่ทำหน้าที่อีกแล้ว”

ไม่นานนักสำหรับเนงที่เข้าทำกิจกรรมจิตอาสา ผลลัพธ์ที่ชัดเจนก็ปรากฏขึ้น เพื่อนๆ รอบตัวเนงบอกว่า ตอนเนงเห็นผลดีเล็กกิจกรรมที่ไม่เป็นประโยชน์ หันมาทำกิจกรรมในชมรมจิตอาสาที่ก่อตั้งขึ้นในโรงเรียนอย่างน่าชื่นชม เวลาว่างเนงก็จะเข้าวัดฟังธรรมกับแม่ที่เชื่อได้เลยว่าเป็นสิ่งที่เคยเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก เนงบอกเหตุผลง่าย ๆ ว่าอยากรู้ว่าเป็นอย่างไรเพราะเห็นแม่ทำเป็นประจำ ในด้านการเรียน เนงขยันและตั้งใจเรียนมากขึ้นจนได้เกรดเฉลี่ย 2 ปลายๆ เฉียด 3 บนหน้าสมุดพกเป็นเครื่องยืนยันได้ดี โดยเสียกระดาษลบที่สุดจากโรงเรียนกุนนทีฯ เนงยังเป็น สรรวตรนักเรียน คอยสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อยของเพื่อนๆ ไม่ให้หลงทำกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ...

เรื่องราวของเนงในตอนนี จึงเป็น “เรื่องราวของเนงคนใหม่” ที่ต้องการใช้ชีวิตให้คุ้มค่ากับการค้นพบ “จุดเปลี่ยน” ที่พลิกผันชีวิตของเขาให้เป็นชีวิตที่สดใส ทั้งนี้เพื่อตัวของเขาเองและเพื่อสังคมรอบข้าง หากเปรียบชีวิตเป็นละคร ชีวิตของเนงก็คงเป็นสุภาษิตธรรมที่ใครๆ ก็เปลือดอมยิ้มตามไปด้วยไม่ได้แน่นอนทีเดียว

รศ.รักเด็ก กับ “ปณิธาน” ที่อึดใจ

“รศ. เด็กดีทุกคน รศ. อดทนถึงใจ ฟังผายอาจองไม่หวั่นไหว เมืองไทยมีภัยเรารบ...” ท่อนหนึ่งจากเพลงสุดฮิตในอดีตของนักศึกษาวិชาชาทหารหรือนิยมเรียกกันว่า รศ. ซึ่งทุกคนคงอดคิดถึงเพลงนี้ไม่ได้เมื่อได้ฟังเรื่องราวของ **“น้องก้าน” รศ.หนุ่มหน้ามน นายปณิธาน ใจกล้า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย**

ก้าน เป็นนักศึกษาวิชาทหารที่แม้จะไม่มีโอกาสออกรบ แต่ยามสงบก็มีโอกาสทำความดีให้กับสังคม โดยก้านได้ตั้งปณิธาน (สมชื่อ) ที่จะทำเพื่อคนอื่น ๆ ด้วยการทำงานจิตอาสา

“วันจันทร์ ผมติดเรียน รศ. ในช่วงบ่าย แต่ก็พยายามหาโอกาสในวันอื่นๆ ไปร่วมกิจกรรมของโครงการนี้ จุดเริ่มต้นคือได้เห็นการทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงพยาบาลของรุ่นพี่ที่โรงเรียน จึงเกิดความสนใจ อยากเข้าไปช่วยงานเหมือนพี่ๆ บ้าง ครั้งแรกก็ได้มีโอกาสเข้าไปทำกิจกรรมในโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ไปร่วมพูดคุยกับพี่ๆ ทหาร ทำกิจกรรมต่างๆ เช่น วาดรูป ร้องเพลง เพื่อให้พี่ๆ เขาคลายเครียด” นักเรียนหนุ่มรศ. กล่าวยิ้มๆ

“ผมเข้ามาทำกิจกรรมที่โรงพยาบาลเด็ก ซึ่งบ่อยกว่าโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เมื่อไปถึงก็จะเข้าไปถามพี่เจ้าหน้าที่พยาบาลว่าจะให้ทำกิจกรรมตรงส่วนไหนได้บ้าง เนื่องจากบางวันมีผู้ป่วยเด็กเข้ามาที่โรงพยาบาลเยอะมาก ทำให้ไม่สะดวกในการทำกิจกรรมบริเวณเตียงผู้ป่วยนอก ก็ต้องขึ้นไปทำกิจกรรมบนเตียงผู้ป่วยใน เมื่อได้สถานที่ว่าจะไปทำส่วนไหนก็จะเริ่ม **“เล่น”** กับน้องๆ เลย”

การเล่นกับน้องๆ ของก้านคงเป็นมากกว่าการเล่นปกติ เป็นการเล่นเพื่อให้น้องๆ ผู้ป่วยได้คลายความกังวล ความเครียด หรือแม้กระทั่งคลายความเจ็บปวดทางกายที่กำลังเผชิญ เพื่อสร้างให้บรรยากาศในโรงพยาบาลที่เต็มไปด้วยความเครียด ได้เกิดรอยยิ้ม และเสียงหัวเราะขึ้นมาบ้าง

ก้านเล่าถึงความประทับใจในการทำกิจกรรมในโรงพยาบาลเด็กว่า **“มีอยู่ครั้งหนึ่งไปทำกิจกรรมที่โรงพยาบาลเด็ก ผมเจอกับน้องคนหนึ่งเป็นเด็กตัวเล็กๆ อายุเพียงเจ็ดขวบ ยังเรียนหนังสืออยู่แค่ชั้น ป.1 แถมยังเป็นเด็กผู้ชายเพียงคนเดียวบนเตียงผู้ป่วยในขณะนั้น น้องเขาประสพอุบัติเหตุโดนรถชนซึ่งอาการบาดเจ็บของน้องไม่ได้มาก แต่เป็นทั่วทั้งร่างกายจึงต้องนอนโรงพยาบาล ผมก็เข้าไปชวนคุย ชวนเล่น แรกๆ น้องเขาก็หน้าบึ้งใส่ ไม่ยอมตอบสนองใดๆ ผมก็พยายามไปเล่นกับน้อง ชวนเล่นจนเขาเกิดความคุ้นเคย พยายามจนน้องเขายิ้มให้”**

แม้ว่าโครงการนี้จะเป็โครงการระยะเวลาสั้นๆ แต่กัันบอกว่ กลับทำให้ตัวเขาเองเกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างไม่คาดคิด **“เมื่อก่อนผมเป็นเด็กค่อนข้างเก็บตัว ไม่ค่อยได้ทำอะไรนอกจากการเรียน พอได้เข้าไปทำกิจกรรมในโรงพยาบาล โดยเฉพาะในโรงพยาบาลเด็ก กลับทำให้ผมกล้าคุยกับคนแปลกหน้ามากขึ้น เพราะต้องใช้ความสามารถในการเข้าหาคนอื่นๆ”**

น้องกัันยังบอกอีกว่ สิ่งที่ได้รับอย่างแรกที่สัมผัสได้ คือ ความเหนื่อย แต่เมื่อก่อนเหนื่อยถ้าพักแล้วมันก็หาย แต่ความรู้สึกที่ยังฝังอยู่ไม่หายนั่นคือ **“มันอึดใจที่ได้ทำ ถ้ามีโอกาส ผมก็จะหาเวลากลับไปอีก”**

นอกจากการเข้าร่วมในโครงการนี้แล้ว น้องกัันยังแอบมีโครงการเล็กๆ ที่เป็น **“ความตั้งใจ”** ของตัวเอง ซึ่งเกิดจากการอ่านหนังสือแล้วพบว่ากล่องเครื่องดื่มสามารถนำมารีไซเคิลเพื่อทำเป็นสิ่งประดิษฐ์อื่นๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ หรือนำมารีไซเคิลเป็นผลิตภัณฑ์พลาสติกแล้วนำกลับมาทำเป็นที่รองแก้ว, ที่วางซีดี, ที่ใส่ซอง, กระเป๋า และเครื่องใช้อื่นๆ อีกมากมาย

“ผมอ่านเจอจากหนังสือว่ ต้องการรับบริจาคกล่องนมหรือกล่องเครื่องดื่มกระดาษและเห็นจากโรงอาหารในโรงเรียน มีเพื่อนๆ ดื่มนม น้ำผลไม้ ทำให้มีกล่องเครื่องดื่มที่เป็นกระดาษเหลือทิ้งเป็นจำนวนมาก ก็เริ่มจากตัวเอง เริ่มเก็บในครอบครัวและเล่าสู่เพื่อนๆ ฟัง ให้รวบรวมมาแล้วผมจะเอาไปบริจาค ก็ไม่ได้เป็นโครงการอะไร แต่เห็นว่ากล่องเหลือทิ้งเหล่านี้ยังใช้ประโยชน์ได้อีกเยอะ ทำให้เราอยากทำ อยากช่วย”

ฟังเรื่องเล่าจากหนุ่มน้อย รด.คนนี้แล้ว ก็อดคิดไม่ได้ว่าบางครั้งเราอาจไม่ต้องทำสิ่งที่ยิ่งใหญ่ **“เกินกำลัง”** แค่เพียงคิดจะทำสิ่งดีๆ อย่างช่วยกันปิดน้ำ-ปิดไฟ เมื่อไม่ได้ใช้แล้ว ทิ้งขยะให้ถูกที่ หรือการได้ช่วยเหลือคนอื่นเมื่อมีโอกาส ก็เป็นการให้ที่ผู้ให้กลับได้รับ **“ความอึดใจ”** และดูเหมือนไม่ต้องรอให้เกิดสงคราม รด.น้อยคนนี้ก็ม่ีโอกาสสู้โลกได้แล้ว....

“เป่าลูกโป่ง เล่านิทาน” วิธีส่วต่อ “ความสุข” ที่ไม่มีวันสิ้นสุด

“เป่าลูกโป่ง เล่านิทาน” กิจกรรมธรรมดาๆ ที่เด็กหลายคนเห็นเป็นเรื่องเล็กๆ แต่ใครจะรู้ว่า “เรื่องเล็กๆ” เช่นนี้กลับสร้าง “ความสุข” ที่ยิ่งใหญ่ให้กับใครบางคน.....

เด็กหญิงคออซของกระโปรงบาน น้องทิพย์ หรือ นางสาวอภิสรာ เสนามงคล นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ที่เดินเข้าออกโรงพยาบาลเป็นวันละทุกวันเสาร์เต็มวัน และวันจันทร์ที่เลิกเรียนครึ่งวัน ...เปล่า น้องทิพย์ไม่ได้ป่วยเป็นอะไร เพียงแต่ไปทำอะไรที่ใจอยากทำกับกิจกรรมเล็กๆ ที่แสนจะธรรมดาอย่างการ “เป่าลูกโป่ง เล่านิทาน”

“มันก็เป็นวันธรรมดาๆ วันหนึ่ง ที่หนูจะไป “เป่าลูกโป่ง เล่านิทาน” ให้เด็กๆ ในโรงพยาบาลเด็กฟัง ทำมาเรื่อยๆ วางวันไหนก็ไปวันนั้น” น้องทิพย์กล่าวด้วยน้ำเสียงปกติถึงกิจกรรมที่ทำอยู่ ฟังดูเหมือนการไปวิ่งเที่ยวเล่นธรรมดา

จุดเริ่มต้นของน้องทิพย์เกิดจากวันหนึ่งที่เห็นโรงเรียนติดบอร์ดประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ “โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชนจิตอาสาในสถานศึกษา” ด้วยความอยากรู้อยากเห็นตามวัย จึงเข้าไปอ่านทำให้เกิดความสนใจ เมื่อเข้าไปถามรายละเอียด และอาจารย์ชักชวนเข้ามาร่วมกิจกรรมนี้ “คิดว่าคงสนุก ดีกว่าเรียนๆ แล้วกลับบ้านเพียงอย่างเดียว”

น้องทิพย์บอกว่าได้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จนปัจจุบันแม้จะขึ้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้ว แต่ก็ไม่ยังเลิกทำ ยังคงทำกิจกรรมต่อเพราะรู้สึกว่าการเล็กๆ นี้ได้สร้างความเคยชินให้กับเธอ

“ตอนมาทำแรกๆ ก็มาตามคำชักชวนของอาจารย์และเพื่อนๆ กิจกรรมที่ทำจะอยู่ที่โรงพยาบาลเด็ก ซึ่งไม่ไกลจากโรงเรียนมากนัก ตอนแรกก็ทำกิจกรรมตามตารางคำแนะนำของพี่ๆ อาสาสมัครจากมูลนิธิกระจกเงา โดยกิจกรรมในโครงการนี้จะแบ่งเป็นสองรอบได้แก่ รอบแรกเริ่มตั้งแต่เวลา 9 โมงเช้าถึงประมาณเที่ยง โดยจะอยู่ที่ตึกผู้ป่วยนอก ส่วนรอบบ่ายก็จะขึ้นตึกผู้ป่วยในของโรงพยาบาล”

น้องทิพย์ยังเล่าว่า ก่อนที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ทุกคนจะต้องเรียนรู้กฎที่วางไว้เป็นแนวทางให้กับอาสาสมัครทุกคน เช่น ห้ามสัญญาว่าจะมาหาหน้ทุกครั้ง เนื่องจากเด็กบางคนป่วยหนักเป็นมะเร็งหรือเป็นโรคทางสมอง บางครั้งเมื่อทำกิจกรรม เด็กๆ จะเริ่มติดและรอคอยให้พี่กลับมาหา ซึ่งอาจไม่เป็นผลดีต่อสภาพจิตใจของน้องๆ หากทำตามสัญญาที่ให้ไว้ไม่ได้ หรือกรณีน้องที่ป่วยหนักและมีปฏิกิริยาแปลกๆ ก็จะต้องรีบวิ่งไปบอกพี่ๆ พยาบาล

กฎอีกข้อคือ การห้ามพูดสอดเสียด พูดคำหยาบ ซึ่งน้องทิพย์ก็บอกว่า **“ไม่มีใครพูดอะไรแล้วทำให้น้องเขาเสียใจหรอก เพราะน้องก็น่าสงสารอยู่แล้ว หนูและเพื่อนๆ จึงมีแต่คำพูดที่คอยให้กำลังใจ”** แต่การทำความดีที่ย่อมจะมีอุปสรรค น้องทิพย์บอกว่า การเข้าไปทำกิจกรรมครั้งแรกน้องๆ จะยังไม่ค่อยจะกล้าเล่นด้วย บางคนหน้าบึ้งใส่หรือจะคอยถามว่าพี่มาทำไม ไม่ยิ้มแย้มแจ่มใส อาจเพราะอาการเจ็บป่วยทางกายที่หนักอยู่แล้ว

“หนูก็จะพยายามเข้าไปนั่งคุยว่า ไม่ต้องกลัวพี่นะคะ พี่จะมาเล่นกับน้องๆ วันนี้ เขาก็เริ่มจะเล่นกับเรา ยิ้มให้เรา มีน้องบางคนก็ไปทำกิจกรรมจนสนิทกัน เมื่อมาอีกครั้งบางคนเข้ามาจับมือบอกว่า คิดถึงพี่จังเลย หนูก็จะดีใจ รู้สึกมีความสุขที่ได้เห็นรอยยิ้มเหล่านั้น”

นอกจากนี้กิจกรรมที่น้องทิพย์และเพื่อนๆ ในโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยร่วมทำใน **“โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชนจิตอาสาในสถานศึกษา”** นั้น ยังหมุนเวียนไปที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าซึ่งอยู่ใกล้โรงเรียนเช่นเดียวกัน

จากการทำกิจกรรมเล็กๆ ของเด็กๆ โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ยังทำให้เกิดการถ่ายทอดการทำดีจากรุ่นสู่รุ่น “ขณะนี้ก็มีเพื่อนๆ ที่เป็นแกนนำประมาณ 30 คนในโรงเรียนที่หมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันไปทำกิจกรรมนี้ และเริ่มมีน้องๆ ม.5 เข้ามาใหม่ที่สนใจจากการเห็นบอร์ดนิทรรศการที่พี่ๆ ไปทำมาอีกประมาณ 20-30 คน ทำให้หนูรู้สึกภูมิใจมาก แม้จะเรียนจบไปแล้วก็ยังมีน้องๆ ทั้งจากโรงเรียนตนเองและจากโรงเรียนอื่น หรือเพื่อนๆ พี่ๆ แม้กระทั่งป้าๆ ที่หนูเคยชวนไป ยังคงมาทำกิจกรรมจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งตัวหนูเองหากมีโอกาสก็จะยังคงทำกิจกรรมนี้ต่อไปเรื่อยๆ มันก็กลายเป็นความเคยชินไปแล้ว”

นอกจากนี้ น้องทิพย์ยังเล่าถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวเองว่า **“ก่อนทำกิจกรรมนี้หนูจะไม่ค่อยยิ้ม แต่เมื่อได้เข้าไปทำกิจกรรมแล้วรู้สึกว่ารอยยิ้มเป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย ถ้าเรายิ้มให้คนอื่นก็จะได้รับรอยยิ้มกลับคืนมาเช่นเดียวกัน”**

ในวันนั้นการ **“เป่าลูกโป่ง เล่านิทาน”** ของเด็กคนหนึ่งได้สร้าง **“วันพิเศษ”** ให้กับคนที่ต้องการกำลังใจให้คลายความเจ็บปวดทางกายลงได้บ้าง เพราะเมื่อ **“ความสุข”** ได้ถูกส่งต่อจากคนๆ หนึ่งไปสู่คนอื่นอีกคนหนึ่ง **“ความสุข”** นี้ก็ดูจะไม่มีที่สิ้นสุด

CONTACT

โครงการพัฒนาศักยภาพเยาวชนจิตอาสาในสถานศึกษา โดยมูลนิธิกระจกเงา
สนับสนุนโดยมูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาครไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
อภิสร่า เสนามงคล “ทิพย์” โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย
E-mail : thipphie.thip@hotmail.com

“จิตอาสา...ปิดเขียนความดีก็หัวใจ”

อาสาศาสตร์ จิตสาธารณะ จิตอาสา หรือนักพัฒนาสังคม ไม่ว่าจะเรียกขานกันอย่างไร ที่สุดแล้ว **“น้อยะ”** แห่งการทำความดี คงไม่ได้จบลงแค่ **“คำนิยาม”**

หากจะว่าไปแล้วนิยามของคำว่า **“จิตอาสา”** อาจไม่มีคำจำกัดความที่ตายตัว อาจแปลกแยก แตกต่างออกไปตามประสบการณ์และการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ทว่า...สิ่งสำคัญที่สุด คงอยู่ที่ความ **“ตั้งใจทำ”** และความสุขใจนั้นจะคืนกลับมาเป็นกำไรแห่งชีวิตในที่สุด

“แซมพู” อรจิรา บุรณะบุญวงศ์ นักเรียนชั้น ม.3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิไล ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จิตอาสาตัวน้อยที่เข้าร่วมงานจิตอาสาโดยมีจุดเริ่มง่ายๆ เพียงแค่เพราะเธอไม่รู้จะใช้วันว่างทำอะไรดี

“แซมพู” บอกว่า เธอเองก็ไม่ต่างจากวัยรุ่นวัยเรียนทั่วไปที่มีภารกิจหลักคือการเรียน และได้สนุกสนานเฮฮา กับเพื่อนฝูงไปวันๆ จนกระทั่งคุณครูได้แนะนำให้ร่วมโครงการนี้โดยบอกว่าเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจและนักเรียนจะสามารถพัฒนาตัวเองได้จากการเรียนรู้ครั้งนี้

“ว่างอยู่แล้ว ไปก็ไป ลองทำตัวให้มีประโยชน์สักหน่อย” เธอว่าของเธออย่างนั้น

แม้ในแวบแรกของความคิดอาจไม่ได้มาจากความตั้งใจ และไม่รู้ความหมายที่แท้ของคำว่า **“จิตอาสา”** เลย ทว่าการเปิดใจทำกิจกรรมครั้งนี้ก็ดูจะเป็นบทเรียนใหม่ที่เติมเต็มช่องว่างในหัวใจของเด็กสาวที่มีชีวิตอยู่แค่บ้าน โรงเรียน และห้างสรรพสินค้า ให้กลับมีความหมายมากขึ้น

“หนูไม่รู้หรอกค่ะว่าจิตอาสาคืออะไร รู้เพียงว่าอยู่บ้านมันน่าเบื่อ อยากลองออกไปทำอะไรข้างนอกบ้าง”

ครั้งแรกที่แซมพูเข้าไปทำกิจกรรมจิตอาสาในโรงพยาบาลครั้งแรกที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เพื่อจัดบอร์ดนิทรรศการ พร้อมพูดคุยกับพี่ทหารที่บาดเจ็บจากการปฏิบัติหน้าที่ และในช่วงบ่ายเดินทางต่อไปที่โรงพยาบาลเด็ก เพื่อพูดคุย เล่นเกม อ่านนิทานให้น้องๆ ฟัง ช่วงระยะเวลาไม่กี่ชั่วโมงนั่นเองที่แซมพูได้คิดว่าครั้งหน้าเธอจะกลับมาอีก แต่จะเป็นการมาที่ต่างจากครั้งนี้

“ครั้งแรกที่ได้ทำกิจกรรมกับน้องผู้ป่วยที่โรงพยาบาลเด็ก ได้เล่านิทาน พูดคุย และวาดภาพระบายสีกับน้องๆ ทำให้เห็นว่าผู้ป่วยตัวน้อยที่ภายนอกแม้จะดูแข็งแรง แต่ภายในกลับถูกรุมเร้าไปด้วยโรคภัยไข้เจ็บมากมาย บางคนอยู่ที่นั่นมาตั้งแต่เกิด ไม่มีโอกาสออกไปวิ่งเล่น ทำอะไรที่สนุกสนานอย่างที่คนข้างนอกเขาได้ทำ บางคนไม่ได้เรียนหนังสือ นับเลขยังไม่เป็นเลย เราก็ช่วยสอนให้ ก็รู้สึกสงสาร อยากจะให้อะไรเขาบ้าง ให้เขาได้ยิ้ม หัวเราะบ้างก็ยังดี”

จากเดิมที่มาด้วยความรู้สึกเพียงแค่ว่าไม่อยากให้วันว่างสูญเปล่า การทำกิจกรรมในครั้งหลังของเธอกลับมาพร้อมความตั้งใจ พลังใจที่จะช่วยเหลือผู้ขาดโอกาส ผู้ที่ยังมีความทุกข์ และวันนี้เธอจึงเรียนรู้คำว่า “จิตอาสา” ได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น

“จิตอาสา คงมาจากการที่เราได้ให้ โดยที่ไม่ต้องการผลตอบแทน ได้เดินเข้าไปช่วยเหลือส่วนรวมโดยไม่คิดถึงประโยชน์ส่วนตน ได้ทำจากส่วนลึกของหัวใจอย่างแท้จริง หนูก็ไม่คิดว่าจะมีหลายๆ สิ่ง หลายๆ คนในสังคมที่ขาดโอกาสอีกมากมาย ขณะที่เราก่อเกิดมาพร้อมทุกอย่าง ตรงนี้เป็นจุดที่หนูได้คิดว่าต่อไปนี้จะทำอะไรต้องมีความตั้งใจมากกว่าเดิม”

การเปลี่ยนแปลงนี้ อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงภายในเล็กๆ ที่ คล้ายกับการแตกหน่อของเมล็ดพันธุ์ เมื่อนั่นเนื้อแห่งความดีได้ผลิดอก กิ่งก้านสาขาที่เติบโต ทำให้เด็กผู้หญิงคนหนึ่งที่ไม่สนใจการเรียน ไม่สนใจกิจกรรม ทุกวันนี้ “แซมพู” กลายเป็นตัวหลักในการทำกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียน หากมีงานที่ไหน กิจกรรมอะไรเข้ามา เธอจะไม่นิ่งดูตาย ทั้งยังคอยชักชวนเพื่อนๆ ให้ร่วมกันทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์อยู่เสมอ

“เวลาออกไปทำกิจกรรมกลับมาก็จะเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง เราจะบอกเค้าว่า โรงพยาบาลและคนป่วยไม่ได้น่ากลัวอย่างที่คิด นื่องๆ ไม่แงง ซ้ำยังเล่นกันสนุกเสียอีก คือพยายามกระตุ้นให้เขาลองไปดูก่อน บอกเค้าว่าอย่างน้อยก็ได้ลองอยากให้เราได้รับประสบการณ์ดีๆ อย่างที่เราไปเจอมา เพื่อนๆ ฟังแล้วก็สนใจมาร่วมหลายคน ตอนนั้นก็รวมกลุ่มกันได้แล้วกว่า 20 คน”

ด้านการเรียน แซมพู บอกว่าเธอมีความตั้งใจเรียนมากขึ้น ใช้ความพยายามทำสิ่งต่างๆ มากขึ้น และอดทนต่อสิ่งรอบข้างได้มากขึ้นด้วย หากท้อแท้ก็จะนึกถึงเด็กๆ และผู้ป่วยที่อยู่โรงพยาบาล ว่าเขายังอยากเรียน อยากทำสิ่งต่างๆ มากมาย แต่ไม่มีโอกาส

“กิจกรรมนี้ทำให้รู้ว่าการเกิดมามีครบทุกอย่าง ไม่มีใครคอยใช้เจ็บเป็นโอกาสที่ตีมหาศาลแล้ว เพราะมีคนที่ดีคอยโอกาสกว่าเรามากเยอะ ฉะนั้นเราต้องทำทุกอย่างให้เต็มที่ มีโอกาสก็ต้องแบ่งปันให้ผู้อื่นด้วย”

“ต้นกล้าจิตอาสา...เพียงคุณกล้าที่จะก้าว”

หากเราลองคิดดูเล่นๆ ว่าในโลกใบนี้มีคนอยู่สองแบบคือ คนที่กล้าจะเปลี่ยนแปลงเพื่อสิ่งที่ดีกว่า กับคนที่ไม่กล้าเริ่มทำอะไรใหม่ๆ เลย คนที่ไม่กล้าเปลี่ยน ไม่กล้าก้าว ดูเหมือนจะอยู่อย่างปลอดภัย สบายใจในโลกของตัวเอง หากแต่คนเหล่านั้นอาจหลงลืมไปว่าบางครั้งการเปลี่ยนรูปแบบชีวิตเดิมๆ เปลี่ยนเส้นทางเดินใหม่ๆ อาจนำไปสู่ความหมายของชีวิตในอีกบางแง่มุม ที่ไม่เคยได้สัมผัสมาก่อน

และเมื่อมองดูดีๆ “ความกล้า” ก็มักมาพร้อมกับ “โอกาส” หรือ “ช้อยส์” ที่มาให้เราเลือกเสมอ

เช่นเดียวกับ “พิมพ์” น.ส.พิมพ์นิตา อ้อมอกใจ นักเรียนชั้น ม.3 หนึ่งในต้นกล้าจิตอาสา **โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)** ที่ว่าเธอสนใจงานด้านนี้เป็นต้นทุนเดิมอยู่แล้ว เพียงแต่ไม่รู้จะเริ่มที่ตรงไหน เมื่อมีโอกาสที่โครงการดีๆ เช่นนี้เข้ามาในโรงเรียนจึงรีบสมัครเข้าร่วมทันที

“ตัดสินใจเข้าร่วมเพราะอยากทำอยู่แล้ว วันเสาร์-อาทิตย์ก็ว่างและอยากหากิจกรรมพิเศษทำ เป็นการเพิ่มประสบการณ์ใหม่ๆ และเป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย”

กิจกรรมแรกที่ “พิมพ์” มีโอกาสไปร่วมคือโครงการ **“เรียนรู้ชุมชนและจิตอาสาเพื่อชุมชน”** ณ ชุมชนแพรกหนามแดง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม เพื่อศึกษาเรียนรู้พื้นที่ชุมชน เช่น เรียนรู้การทำอินทรีรี่ ที่ไม่ใช่ปุ๋ยเคมีในการปลูกข้าว เรียนรู้โรงสีชุมชนที่ก่อตั้งขึ้นจากความร่วมมือกันของคนในชุมชน เพื่อต้องการขจัดความเอาอัดเอาเปรียบจากโรงสีขนาดใหญ่ การทำเตาเผาถ่านขนาดเล็ก และการเย็บจากสำหรับมุงหลังคา แล้วนำความรู้ต่างๆ มาจัดทำ **“แผนที่ภูมิปัญญาชุมชน”**

จากกิจกรรมในวันนั้นเอง “พิมพ์” ได้เรียนรู้ว่ายังมีโลกกว้างรอให้เธอค้นหาและเรียนรู้อีกมาก และเธอตัดสินใจไม่ผิดที่ **“ก้าว”** ออกมาเข้าร่วมโครงการ

ปัจจุบัน พิมพ์ทำงานอาสาสมัคร **“จิตอาสาในโรงพยาบาล”** โดยใช้เวลารว่างวันเสาร์อาทิตย์หรือวันหยุดเข้าไปดูแลผู้ป่วยเด็กที่สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี หรือโรงพยาบาลเด็ก และดูแลผู้ป่วยที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

จุดมุ่งหมายของงานจิตอาสา นี้ ไม่ได้หวังสร้างผลสัมฤทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงอะไรที่ยิ่งใหญ่ แต่สำหรับ “พิมพ์” การสร้างรอยยิ้มให้กับคนขาดโอกาสเหล่านี้ ก็ถือว่าประสบผลสำเร็จแล้ว ครั้งแรกๆ ที่ไปทำงานจิตอาสาในโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ตรงกับวันแห่งความรักพอดี เธอจึงจัดกิจกรรมสอนพี่ๆ ผู้ป่วยทำการ์ดวันแห่งความรักเพื่อส่งคำอวยพรให้คนที่บ้านหรือคนที่เขารัก จัดบอร์ดกิจกรรมที่ผ่านๆ มา เพื่อนบางคนเข้าไปพูดคุยกับผู้ป่วย บางคนไปพับผ้าพอช่วงบ่ายก็ไปโรงพยาบาลเด็ก ได้พูดคุย เล่นเกม อ่านนิทานให้น้องๆ ฟัง เธอไม่รู้ว่า รอยยิ้มและเสียงหัวเราะเกิดขึ้นตอนไหน แต่ก็รับรู้ได้ว่าเป็นช่วงเวลาแห่งความสุขของทุกคน วันแห่งความรักที่ผ่านมาของพิมพ์ จึงมีความหมายเปลี่ยนไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง

“ที่เราคิดว่าน่าจะจะมีผู้ป่วยเยอะแยะมากมาย สายน้ำเกลือระโยงระยาง ไท่นจะกลืนยาที่ฉุนไปทั่วห้องผู้ป่วย หน้าตาเศร้าหมอง ทั้งตื่นแต่ทั้งประหม่า แต่พอเข้าไปบรรยากาศกลับไม่ได้แย่อย่างที่คิด ผู้ป่วยก็สามารถพูดคุยได้ เล่นได้ รู้สึกดีใจที่ได้ทำให้เขาคลายทุกข์ ได้เห็นรอยยิ้ม ไม่ใช่รอยยิ้มเพราะการแข่งขันในชัยชนะ ไม่ใช่รอยยิ้มเพราะได้สิ่งของมีค่า ไม่ใช่รอยยิ้มเพราะได้เงินทอง แต่เป็นรอยยิ้มของมิตรภาพ รอยยิ้มที่ต่างฝ่ายต่างให้และรับ เป็นความสุขเล็กๆ แต่มีคุณค่าจริงๆ”

จุดนั้นเอง ทำให้ “พิมพ์” มีแรงผลักดันบางอย่างซึ่งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ตามมามากมาย

“เมื่อก่อนเจออะไรก็ไม่ถูกใจ แค่มองก็รู้สึกมีอคติแล้ว แต่พอเราได้ทำกิจกรรมนี้ ได้เจอคนที่หลากหลายมากขึ้น ทำให้เราสามารถลดอคติ ไม่ตัดสินใครเพียงแค่มองเห็นอีกต่อไป มีการปล่อยวางมากขึ้น อยู่ที่บ้านเมื่อก่อนก็จะทะเลาะกับน้องบ่อยมาก อะไรนิดอะไรน้อยเป็นต้องเถียงกัน แต่มาหลังๆ ก็คิดว่าเราลงไปดูเล่นคนอื่นได้ เล่นกับเด็กคนอื่นได้ แต่กับน้องทำไมเราจะดีด้วยไม่ได้ ก็เปลี่ยนความคิด เปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ ใจเย็นลง รักน้องมากขึ้น ดูเล่นน้องเราดีขึ้น ไม่ค่อยทะเลาะกันแล้ว”

นอกจากรักคนในครอบครัวมากขึ้นแล้ว สิ่งที่เป็นกระจกสะท้อนว่าตนเองเกิดมาสมบูรณ์แข็งแรง และไม่มีโรคติดตัวมาตั้งแต่เกิด ต่างกับเด็กหลายคนที่ต้องนอนรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลที่ไม่มีวันรู้เลยว่าตัวเองจะได้ออกจากโรงพยาบาลวันไหน ทำให้ “พิมพ์” มีความตั้งใจเรียนมากขึ้น และพยายามจัดตารางการใช้ชีวิตประจำวันให้เหมาะสม เพื่อที่เธอจะได้มีเวลามาทำกิจกรรมเพิ่มขึ้นอีก

“อยากทำโครงการด้านนี้ไปเรื่อยๆ ตอนนี้เป็นที่ปรึกษา ชักชวนเพื่อนๆ น้องๆ ที่โรงเรียนให้มารวมกลุ่มกันเยอะๆ เพราะจริงๆ แล้วมีคนอยากทำความดีอยู่มากมาย แต่กลัวสายตาคอนอื่นจะมองอย่างไรอย่างนี้ เลยไม่กล้าทำ ก็จะไปบอกเพื่อนๆ ว่า หากคิดดี ก็อย่ากลัวที่จะทำ ค้นคว้าหาความรู้แล้วเดินไปเลย เชื่อว่าทุกคนจะได้พบกับสิ่งที่ดีๆ กลับมา”

คนเรามักจะทำความดีก็ต่อเมื่อมีเหตุเฉพาะหน้าเกิดขึ้น เช่น เห็นคนแก่กำลังจะข้ามถนน เห็นคนข้างหน้าทำเงินตก แต่ความจริงแล้ว **โอกาสที่จะทำความดีมีอยู่ตลอดเวลา แม้จะไม่ได้อยู่ใกล้ตัว แต่ถ้าก้าวออกจากจุดที่ยืนอยู่ก็จะพบมากมาย เช่นเดียวกับ “พิมพ์” นักกิจกรรมจิตอาสาตัวน้อย ที่บอกว่าสิ่งสำคัญที่สุดของการเริ่ม “ทำดี” คือ “กล้าที่จะก้าว”**

“การให้” ความสุขของ “เตย”

“เคยปกติ คนส่วนใหญ่เมื่อ “ให้” แล้วมักหวังผลตอบแทนกลับ จนหนูรู้สึกว่ามันไม่เป็นปกติ” นางสาวชนกนันท์ แสงระวี หรือ น้องเตย นักเรียนชั้น ม.6/2 โรงเรียนสตรีวิฑฒ์สรรวรรค์ เจ้าของเสียงในใจ ที่กล่าวออกมาปะปนกับเสียงหัวเราะ แม่เธอก็จะกล่าวด้วยน้ำเสียงที่เล่นทีจริง แต่ก็ยืนยันว่ามีมูลความจริงประกอบอยู่ไม่น้อย

เรื่องราวการเป็น “ผู้ให้” จนกลายเป็นคน “ไม่เป็นปกติ” ของสาวน้อยคนเก่ง เริ่มต้นจากความสนใจงานจิตอาสาสมัครด้วยการสนับสนุนของคุณแม่ ที่คอยเป็นแรงใจและส่งเสริมให้เธอทำงานจิตอาสาเพื่อคนอื่น

“หนูเริ่มทำงานอาสา ตอนอยู่ ม.4 ช่วงนั้นคุณแม่ดูทีวีแล้วบอกว่าการทำจิตอาสาในโรงพยาบาลน่าสนใจและดูเหมาะกับเรา คุณแม่เลยจดเบอร์โทรศัพท์โรงพยาบาลมาให้ จากนั้นเตยก็เริ่มศึกษาข้อมูล ดูเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง และตัดสินใจปรี้นท์ใบสมัครมาแจกเพื่อนๆ พร้อมกับชวนเพื่อนๆ ไปทำงานอาสาสมัครในโรงพยาบาลด้วยกัน”

ที่สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี หรือที่หลายคนเรียกติดปากว่าโรงพยาบาลเด็ก เป็นแหล่งปฏิบัติการมอบความสุขของเหล่าบรรดาห้องๆ นักกิจกรรม ที่มีน้องเตยเป็นแกนนำคอยส่งรอยยิ้มและสร้างเสียงหัวเราะให้กับเด็กๆ จนโรงพยาบาลลอบอวลไปด้วยความสุขที่ผู้คนผ่านไปมาสามารถสัมผัสได้

ด้วยเป้าหมายที่ตรงกันทำให้น้องเตยและเพื่อนๆ ได้รู้จักผู้ใหญ่ใจดีกลุ่มหนึ่ง ที่พยายามขับเคลื่อนการทำงานจิตอาสาเพื่อสังคม ภายใต้องค์กรที่ใครหลายคนต้องคุ้นหูกับชื่อของ มูลนิธิกระจกเงา ที่ทำให้น้องๆ อาสาสมัครทำงานได้ดีขึ้น เพราะเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิฯ จะจัดเวิร์คช็อปการทำงานจิตอาสาในโรงพยาบาล ก่อนจะให้อาสาสมัครลงมือปฏิบัติงานจริง โดยเฉพาะเรื่องของการเตรียมกายและใจให้พร้อมอยู่เสมอ

“อย่างแรกที่เราต้องเตรียม คือ เตรียมใจ เพราะบางครั้งที่เรามาเล่นสนุกกับน้องๆ จะทำให้เกิดความผูกพันน้องเริ่มสนิทสนมกับเรา และหากน้องคนไหนหายป่วยและหมออนุญาตให้กลับบ้านได้ เราก็ตีใจกับน้อง แต่ห้องบางคนที่ไม่ค่อยดีอย่างเพื่อนๆ ก็ต้องจากเราไปโดยไม่ทันจะรู้ว่า หลายครั้งทำให้รู้สึกไม่อยากทำงานอาสาต่อ เพราะกลัวว่าต้องเสียใจเหมือนที่ผ่านมา แต่พี่ๆ กระจกเงาก็ช่วยทำให้กายและใจเราเข้มแข็ง และมักบอกเราอยู่เสมอว่าคนเรามีเกิด แก่ เจ็บ ตาย ดังนั้น การพบและพลัดพรากถือเป็นเรื่องธรรมดาของมนุษย์ สิ่งที่เราพอทำได้นั่นคือทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็ม”

หน้าที่หลักของน้องเตยคือช่วยเติมเต็มส่วนที่ขาดหายไปให้ผู้ป่วย ซึ่งก็คือ “ความสุข” เพราะเมื่อกล่าวถึงโรงพยาบาลหลายคนมักนึกถึงความเหงา ความเศร้า และความทุกข์ แต่กลับละเลยความสุขที่ตนพึงมี ซึ่งการทำงานของน้องเตยและเพื่อนๆ เปรียบเสมือนการช่วยเหลือผู้ป่วยให้มีพื้นที่ของความสุข บนพื้นที่ของความทุกข์

งานจิตอาสาไม่เพียงแต่ช่วยให้น้องๆ หลายคนหายจากอาการป่วยทางใจ แต่กลับช่วยให้น้องเตยหายจากโรคประจำตัวของคนทั่วไป นั่นคือโรคของการรอแต่จะเป็น “ผู้รับ” และกลับมามองตัวเองในอีกมุมหนึ่งซึ่งทำให้เธอได้ค้นพบว่าการเป็น “ผู้ให้” นั้นอึดอ้อมกว่าการได้เป็น “ผู้รับ”

เตยบอกว่าทำงานจิตอาสา เพราะอยากเห็นน้องๆ มีรอยยิ้ม และได้วิ่งเล่นหัวเราะกับเพื่อนๆ อย่างสนุกสนานตามธรรมชาติของเด็กที่เคยเป็น พอเราเห็นเขามีความสุขเราก็จะอึดอ้อมใจอย่างบอกไม่ถูก

เมื่อกล่าวถึงการ “การให้” หลายคนคงสงสัยว่าสิ่งที่เด็กหญิงตัวน้อยทำอยู่ทุกเมื่อเชื่อนั้น เธอทำอะไรเป็นสิ่งตอบแทนบ้าง เราลองไปฟังคำตอบของเธอดู ไม่น่าเชื่อเธออาจกลายเป็น “คนไม่ปกติ” เหมือนประโยคแรกๆ ที่เธอเกริ่นไว้ก็เป็นได้

“หนูทำงานจิตอาสาเพราะอยากจะทำให้คนอื่นที่ดูยากกว่าเรามีความสุข อยากให้แบบไม่มีเงื่อนไข ให้แบบไม่หวังผลตอบแทน และให้ด้วยใจ การให้ไปไม่จำเป็นต้องหวังว่าจะได้สิ่งใดตอบแทนกลับ เพราะหนูรู้้อยู่แก่ใจว่าหนูทำอะไรจากการทำงานในส่วนนี้ บางทีการให้ความสุขกับคนอื่น อาจทำให้ความสุขของเราอกแฉงโดยที่ไม่รู้ตัว”

ประโยคที่เตยกล่าวไว้เมื่อตอนต้นเห็นท่าว่าจะไม่เป็นจริง เพราะเมื่อศึกษาเรื่องราวของเตยจบจนถึงบรรทัดนี้สามารถเป็นที่ยืนยันได้ว่า น้องเตยสาวน้อยนักกิจกรรมคนเก่ง เธอมีความสุขสมบูรณ์ทั้งกายและใจ

สำหรับคนส่วนใหญ่แล้ว “การให้” ของเธออาจถือเป็น “ความผิดปกติ” แต่หากความผิดปกติในลักษณะนี้จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม ก็นับเป็นสิ่งที่น่ายกย่องมิใช่หรือ? คงจะดีไม่น้อยหาก “คนปกติ” ทั่วไปลองกลายมาเป็น “คนไม่ปกติ” อย่างน้องเตยดูบ้าง คงจะทำให้โลกใบนี้มี “รอยยิ้มและเสียงหัวเราะ” เกิดขึ้นมากมาย และวันนี้สิ่งที่ “น้อยเตย” ทำได้คงเป็นเพียงการภาวนาในใจ ให้ผู้คนส่วนใหญ่หายจากโลกของความเป็น “ปกติ” เสียที

ได้ “กี” ทำดี เพื่อคนอื่น

“กุทธิณรงค์รอน” รมเรียนดงย่านบางกอกใหญ่ ที่มีสี่ประจำโรงเรียน คือ สีเขียว ขาว ซึ่งมีความหมายว่าเป็นแหล่งรวมความสงบร่มเย็นแต่เข้มแข็งและอดทน สถานที่ตั้งของโรงเรียนนี้อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครถือเป็นเขตอนุรักษณ์เมืองเก่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม

จากสภาพแวดล้อมที่ออบอวลไปด้วยธรรมชาติ กรุ่นกลิ่นไอแห่งวัฒนธรรม หน้าโรงเรียนมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน อีกทั้งยังแวดล้อมด้วยวัดวาอารามที่รุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีต ที่แห่งนี้จึงได้หล่อหลอมเด็กหนุ่มที่มีสายตาวไกลเกินวัย **น้องที** หรือ **นายที คงประดิษฐ์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกุทธิณรงค์รอน** หนุ่มหัวเกเรียนในย่านกรุงเก่า

ที บอกกล่าวถึงความใฝ่ฝันในอุปนิสัยส่วนตัวว่า “ผมชอบทำกิจกรรมเป็นชีวิตจิตใจครับ ต้องหาอะไรทำที่นอกเหนือจากการเรียนอยู่เสมอ” และด้วยบุคลิกที่กระตือรือร้น รับผิดชอบในหน้าที่ที่นอกเหนือจากการเรียน ทำให้เข้าตาใครต่อใครหลายคน จนได้รับเลือกเป็น **“ประธานนักเรียน”**

จากหน้าที่ความเป็นประธานนักเรียนนี้ทำให้ **“ที”** ไม่เคยหยุดนิ่ง แต่กลับหากิจกรรมมาทำไม่เว้นแต่ละวัน “ผมมีกิจกรรมทำทุกอาทิตย์เลยครับ อย่างที่ทำอยู่ตอนนี้คือ เก็บขวดน้ำเปล่าซึ่งเป็นตราของโรงเรียนมาขาย จากที่เห็นว่าขวดน้ำเปล่าเหลือทิ้งก่อให้เกิดขยะ ผมกับเพื่อนๆ จึงรวบรวมขวดน้ำเปล่าเหล่านี้ไปขายให้กับพ่อค้าเพื่อนำไปรีไซเคิลต่อครับ”

ที่บอกว่า ราคาของขวดน้ำเปล่าที่มีตราของโรงเรียนจะขายได้ราคาสูงกว่าขวดน้ำทั่วไป เนื่องจากเป็นขวดน้ำที่ไม่สกปรก ทำความสะอาดได้ง่าย พ่อค้าจึงให้ราคาอยู่ที่ขวดละ 1 บาท แต่หากเป็นขวดน้ำอัดลมหรือขวดอื่นๆ จะมีราคาที่ถูกกว่านี้ โดยในหนึ่งอาทิตย์จะเก็บได้เต็มถุงๆ ละประมาณ 200 ขวด อาทิตย์หนึ่งได้ประมาณ 4 ถุงคิดเป็นเงินเกือบ 800 บาทต่ออาทิตย์เลยทีเดียว เมื่อครบหนึ่งเดือนก็จะนำเงินนี้ไปฝากธนาคารเข้าบัญชีของคณะกรรมการนักเรียน

สำหรับเงินที่ได้มา ทีและเพื่อนๆ ก็นำไปเป็นเงินกองกลางสำหรับทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน เช่น เมื่อมีพิธีไหว้ครู เป็นต้น โดยเงินเหล่านั้นก็จะนำมาใช้จ่ายเป็นค่าดอกไม้ ธูปเทียน หรือค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อโรงเรียน

ทีและเพื่อนๆ ไม่หยุดแค่นั้น แต่ยังมีริเริ่มจัดให้มีกิจกรรม Walk Rally ซึ่งจะรับสมัครนักเรียนในโรงเรียนและแบ่งเป็นกลุ่มละๆ 7 คน เพื่อให้แต่ละกลุ่มได้เดินทางไปยังสถานที่สำคัญรอบๆ โรงเรียน 6 แห่ง โดยให้เงินเพียง 300 บาทเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทาง “แต่ละกลุ่มจึงต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดเพราะจำกัดวงเงินแค่นั้น อย่างจะซื้อน้ำก็ต้องแบ่งกันทาน ทำให้เกิดการรู้จักแบ่งปันซึ่งกันและกันด้วยครับ”

สำหรับการสำรวจเส้นทางเพื่อศึกษาสถานที่สำคัญรอบโรงเรียน อาทิ **วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร** ซึ่งเป็นวัดพระอารามหลวงชั้นเอก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา และปากตะวันออกของถนนอรุณอมรินทร์ ระหว่างคลองนครบาลหรือคลองวัดแจ้งกับพระราชวังเดิม ที่มีประวัตินำศึกษาอีกมากมายด้วยความที่เป็นวัดเก่าแก่โบราณสร้างมาแต่ครั้งสมัยอยุธยา ที่ละเพื่อน ๆ จึงกำหนดให้เป็นเส้นทางหนึ่งในกิจกรรมนี้ เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนได้มีโอกาสรู้จักสิ่งรอบตัวด้วยการไปศึกษาประวัติของวัดอรุณฯ รวมทั้งยังกำหนดกิจกรรมให้มีการขึ้นบันไดที่พระปรางค์วัดอรุณฯ ซึ่งสูงชัน เพื่อให้คนที่เข้าร่วมกิจกรรมนี้เกิดสติ สมาธิ และมีความอดทน

หรือถ้าเอ่ยถึง **วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร** สิ่งหนึ่งที่หลายคนต้องนึกถึงคือ หลวงพ่อโต หรือ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) สมเด็จพระราชาคณะที่มีชื่อเสียงของวัดนี้ ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของเหล่าพุทธศาสนิกชน ท่านยังเป็นผู้ที่นำเอาบาทหลวงอัครมุขีที่ตกทอดมาจากลังกามาตัดแปลงแต่งเติมให้สมบูรณ์ขึ้น จนกลายเป็น “พระคาถาชินบัญชร” ที่รู้จักกันดี กิจกรรมของน้องที่และเพื่อน ๆ จึงกำหนดให้มีโอกาสไปสวดคาถาชินบัญชรในวัดระฆังฯ ตามความเชื่อว่า จะส่งผลให้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและเกิดสิริมงคลแก่ตนเอง

และเมื่อกิจกรรมศึกษาสถานที่สำคัญรอบๆ โรงเรียนเหล่านี้จบลง แต่ละกลุ่มจะต้องมาสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ให้เพื่อน ๆ ทั้งหมดที่เข้าร่วมกิจกรรมฟัง เพื่อให้ทุกคนได้เกิดการเรียนรู้และสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจในวัฒนธรรมความเป็นไทย

ไม่หยุดแค่นั้น น้องที่บอกว่า “ผมยังทำ **โครงการคืนชีพให้กระดาษ (Paper Ranger)** ด้วยครับ โดยกิจกรรมนี้เป็นการตอบใจത്യกระดาษหน้าเดียวที่เหลือใช้ ซึ่งเพื่อน ๆ มักจะนำมาทำเป็นลูกบอลเตะเล่นบนอาคารหรือทิ้งเกลื่อนกลาดโดยไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร อีกทั้งหากจะนำมาซึ่งก็โลขายก็ไม่คุ้มหรือจะทิ้งก็เสียดาย ผมกับเพื่อน ๆ จึงรับบริจาคกระดาษที่ใช้แล้วหน้าเดียวมาปรับปรุงใหม่ โดยการเข้าเล่มแปลงร่างให้สวยงามกลายเป็นสมุดจด ไดอารี่ หรือสมุดฝึกที่นำไปใช้งานได้ และนำผลงานเหล่านี้กลับมาขายให้กับผู้ที่สนใจด้วยราคาที่ถูกลงกว่า โดยจะนำเงินที่ได้เข้าสมทบกับเงินกองกลางเพื่อจะได้ใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียนในโรงเรียนต่อไปด้วย”

นอกจากนี้ ที่ยังได้มีโอกาสทำกิจกรรมเพื่อคนอื่น ๆ ต่อไปอีก จากการชักชวนของเพื่อนต่างโรงเรียนให้รู้จักกับ **โครงการพัฒนาศักยภาพเยาวชนจิตอาสาในสถานศึกษา**

“ครั้งแรกที่รู้จักโครงการนี้ ผมได้มีโอกาสไปสังเกตการณ์และร่วมลงพื้นที่ทำงานจิตอาสาในโรงพยาบาลเด็ก โดยมีพี่ๆ จากมูลนิธิกระเจกเภาคอยให้คำแนะนำ ครั้งหนึ่งได้เจอกับน้องกำลังนั่งร้องไห้ ผมเข้าไปคุย ชวนเล่น สักพักน้องก็เกิดอาการหอบ ผมต้องรีบวิ่งไปบอกพี่ๆ เจ้าหน้าที่พยาบาล หลังจากนั้นน้องมีอาการดีขึ้น ทำให้รู้สึกว่าการที่ได้รับจากการทำงานนี้ มันคือความภูมิใจ รู้สึกมีความสุขที่ได้ทำงาน”

ด้วยความประทับใจนี้ทำให้ไม่อยากทำความดีเพื่อคนอื่นอีก โดยการนำกิจกรรมเหล่านี้กลับไปริเริ่มที่โรงเรียน และขณะนี้กำลังวางแผนหาช่วงเวลาเหมาะสม เพื่อจะลงพื้นที่ทำงานจิตอาสาในโรงพยาบาล

ภารกิจของประธานน้อย นักกิจกรรมตัวจริง จึงยังคงดำเนินงานอย่างเข้มแข็ง ทำให้เกิดพลังที่จะได้ “**จี**” หาโอกาสทำความดีอย่างต่อเนื่อง

“จิตอาสา พมมาด้วยใจครับ”

“รอยยิ้ม เสียงหัวเราะ ความสุขที่เปล่งประกายออกมาทางดวงตาใสซื่อ” ราวกับเชื้อไฟที่นำพาให้อาสาสมัครวัยเยาว์กลับมาที่โรงพยาบาลแห่งนี้ครั้งแล้วครั้งเล่า แม้จะเหนื่อย...แสนเหนื่อย... แต่เมื่อนึกถึงคำพูดของผู้ป่วยที่ว่า “พี่มาเล่นกับหนูอีกนะคะ” หัวใจของเขาก็เต็มเปี่ยมไปด้วย “พลัง” ทันที

“เป็นธรรมชาติครับที่เด็กยอมเอาใจยาก งอแง และดื้อรั้น ยิ่งเขาป่วยด้วยก็ยิ่งไปกันใหญ่ แต่เพราะพมมาด้วยใจครับ เจอแบบนี้ก็ไม่ท้อ เพราะอะไรที่ใช้ใจทำ อย่างอื่นที่เหลือก็ไม่ใช่นปัญหา ลักพักพอเค้ารู้ว่าเรามาเพื่อสร้างความสุข เขาก็จะสนุกไปกับเราโดยไม่รู้ตัว” นี่คือการบอกเล่าของหนุ่มน้อยตัวโต ที่กล่าวถึงบรรยากาศแรกที่ได้เข้าไปทำงานจิตอาสาในโรงพยาบาล

ประดิษฐ์ จันทร์มาก หรือ “พีวล์” นักเรียนชั้น ม.4 โรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทำงานเป็นอาสาสมัครมานานกว่าสามเดือนแล้ว โดยมีจุดเริ่มมาจากความต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และมีข้อแม้กับตัวเองว่าประโยชน์นั้นต้องเกิดกับผู้อื่นเท่านั้น

“เหตุผลที่เลือกทำงานด้านจิตอาสาในโรงพยาบาล เพราะโดยส่วนตัวชอบเด็กอยู่แล้ว พอรู้ว่าจะต้องทำกิจกรรมกับผู้ป่วยเด็กในโรงพยาบาลเด็ก ก็ยิ่งรู้สึกดี อีกอย่างตัวเองก็เคยป่วยและต้องเข้าๆ ออกๆ โรงพยาบาลบ่อยครั้ง ซึ่งโรงพยาบาลที่เข้าไปรักษาก็คือโรงพยาบาลเด็กนั่นเอง จึงอยากกลับไปทำอะไรให้โรงพยาบาลบ้าง”

กิจกรรมที่ **“น้องพีวล์”** ทำ คือ การเข้าไปดูแลผู้ป่วยที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลรามธิบดี และดูแลผู้ป่วยเด็กที่สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี หรือโรงพยาบาลเด็ก ในช่วงปิดเทอมและวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ภารกิจที่อาสาสมัครวัยกระเตาะอย่างน้องพีวล์ทำ มีตั้งแต่กิจกรรมบันเทิงเพื่อคลายเครียด อาทิ กิจกรรมเล่นดนตรี ร้องเพลง เล่นเกม สอนวาดรูป อ่านนิทาน ไปจนถึงกิจกรรมช่วยแบ่งเบาภาระให้พยาบาล เช่น ช่วยวัดไข้ เช็ดตัวให้ผู้ป่วย ฯลฯ หากตรงกับช่วงเทศกาลก็จะจัดเป็นวันพิเศษ เช่น กิจกรรมวันแม่ ซึ่งที่ผ่านมาได้ช่วยจัดดอกไม้มาให้ผู้ป่วยเด็กๆ กราบไหว้คุณแม่

“กิจกรรมหลักๆ ที่ทำคือ เข้าไปสร้างความสุขให้กับน้องๆ ผู้ป่วย เล่นนิทานให้ฟัง นำลูกโป่งไปแจก ชวนคุยเรื่องโน้นเรื่องนี้ และดูแลทำความสะอาดห้องเล่นให้อยู่ในสภาพเดิมหลังจากทำกิจกรรมแล้ว รู้สึกประทับใจที่พยาบาลที่ให้ความเป็นกันเองมาก ให้ความร่วมมือและคอยแนะนำเกี่ยวกับอาการป่วยของน้องๆ ว่าน้องเขาป่วยเป็นอะไร แล้วเราจะต้องเล่นหรือทำกิจกรรมอย่างไรโดยไม่เป็นผลเสียต่อสุขภาพของน้องๆ”

นอกจากอาสาสมัครคนเก่งจะสร้างความสุขให้กับผู้ป่วยแล้ว เขายังบอกว่ายังสามารถเผื่อแผ่ แบ่งปันความสุขไปสู่พ่อแม่ ญาติพี่น้องของผู้ป่วยที่มาเยี่ยมได้อีกมาก

“พ่อแม่ส่วนใหญ่จะเครียดเพราะเป็นห่วงลูก หรือบางทีเขาเองก็ไม่ว่าจะทำอย่างไรให้ลูกมีสภาพจิตใจดีขึ้น พ่อแม่เราเข้าไปช่วย เขาก็จะคลายความเครียดลงไปได้เยอะ บางคนก็ร่วมทำกิจกรรมกับเรา ทำให้บรรยากาศแห่งความตึงเครียด และความซึมเศร้าหายไปได้มากกว่าเดี๋ยวนั้น เห็นลูกยิ้ม เขาก็ผ่อนคลายมีความสุขไปด้วย”

ผลที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่ผู้อื่นได้รับประโยชน์ตามปณิธานที่ตั้งไว้เท่านั้น แต่ยังเกิดความเปลี่ยนแปลงภายในโดยที่พิวล์ไม่ได้มุ่งหวังไว้กลับผลดีออกผลอยู่ในจิตใจโดยไม่รู้ตัว

“ได้เรียนรู้ว่าจิตใจของตัวเองอ่อนโยนมากขึ้น สามารถลดเรื่องการพูดเสียงดังของตัวเองลงได้ เพราะเมื่อก่อนจะเป็นคนพูดเสียงดังมาก กลายเป็นคนที่ใจเย็น มีสมาธิ มีสติ มีความเรียบร้อย เพราะอยู่โรงพยาบาลเราจะเอะอะไม่ได้ จากที่เคยเป็นม้าดีดกระโหลกก็รู้สึกว่าตัวเองนิ่งขึ้น นอกจากนั้นก็ได้เรียนรู้เรื่องการใช้จ่ายจากที่พยาบาลและสามารถนำไปถ่ายทอดให้กับเพื่อนๆ อาสาสมัครอื่นๆ ได้”

พิวล์บอกว่า เมื่อได้ทำอะไรเพื่อคนอื่น จิตใจตัวเองก็อ่อนโยน ช้ายังอยากแบ่งปันให้คนอื่นรับรู้ เพื่อจะได้มีความสุขเช่นเดียวกับตน พิวล์จึงไม่รอช้าที่จะชักชวนเพื่อนๆ ที่โรงเรียนไปร่วมเป็นอาสาสมัครจิตอาสาด้วย โดยเขาจะเน้นกับเพื่อนๆ ด้วยเสมอว่า “ใจ” ต้องมาเป็นอันดับแรก

“ต้องมาด้วยใจครับ เพราะของแบบนี้เราจะมาทำเล่นๆ ก็ไม่เกิดประโยชน์ เป็นการฝืนตัวเองเปล่าๆ หากมาด้วยใจ เราจะได้ทั้งความภาคภูมิใจและความสุข บางคนเขานอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลมาตั้งแต่เกิด ไม่ได้ออกไปไหน ก็ถือเป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง ไม่ใช่ด้วยเงินทอง แต่เราใช้กำลัง ความสามารถ ใช้หัวใจไปสร้างความสุขผลที่เกิดขึ้นในระยะเวลาลักสองสามชั่วโมงที่ได้สร้างรอยยิ้ม ถือเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่แล้วครับ”

“กิจกรรมจิตอาสา” ไม่เพียงแต่จะทำให้พิวล์บรรลุความต้องการในการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในช่วงระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น แต่ภาพของผู้ที่มีโรงพยาบาลเป็นบ้าน ภาพความทุกข์ใจของพ่อแม่ และภาพของผู้ที่ด้อยโอกาสกว่า กลายเป็นแรงกระตุ้นและวาดหวังถึงอนาคตของพิวล์ว่าจะทำงานจิตอาสาไปจนสุดกำลังตน

“ในอนาคตก็อยากจะทำกิจกรรมนี้ต่อไปเรื่อยๆ หรือไม่ก็อาจจะไปทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ งานมูลนิธิ ตอนนี้ตั้งใจว่าจะเรียนครู เพราะผมชอบอยู่กับเด็กๆ ก็อาจจะนำวิชาความรู้ไปใช้กับเด็กตามโรงเรียน แต่รับรองว่าจะไม่ทิ้งกิจกรรมจิตอาสาแน่นอน”

“สน.จิตอาสา” กลุ่มเด็กก่อการดี

เล่นกีฬา ร้องเพลง เรียนพิเศษ เตรียมสอบเอนทรานซ์ ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้อาจเป็นเพียงการทำเพื่อตัวเอง แต่วันนี้มีเด็กกลุ่มหนึ่งที่รวมตัวกันนำเสนอแนวความคิดเพื่อ “ออกไปช่วยคนอื่นฯ” โดยตั้งชื่อกลุ่มเด็ดๆ ว่า กลุ่ม “สน.จิตอาสา” สน.ที่ไม่ใช่สถานี่ตำรวจใดๆ แต่มาจากชื่อย่อของ โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพฯ นั่นเอง

สาวน้อยวัยละอ่อน น้องมน หรือ นางสาวมณฑารัตน์ สุจริตกุลไกร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ตัวแทนจากกลุ่ม สน.จิตอาสา เล่าถึงกิจกรรมเด็ดๆ ที่กลุ่มเคยทำให้ฟังว่า “กลุ่มของหนูเป็นเพียงกลุ่มเล็กๆ ที่รวมตัวกันกับเพื่อนๆ ในโรงเรียนเพราะอยากทำอะไรเพื่อสังคมบ้างค่ะ”

“การทำอะไรเพื่อสังคม” ที่น้องมนกล่าวถึงนั้น เริ่มจากกิจกรรมง่ายๆ อาทิ การจัดนิทรรศการในโรงเรียนเนื่องในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันที่ 26 มิถุนายนของทุกปี ซึ่งเป็นวันสุนทรภู่ กวีเอกของไทยและของโลก รวมทั้งยังเป็นวันต่อต้านยาเสพติดโลก โอกาสดีนี้เพื่อนในกลุ่มก็จะจัดนิทรรศการเกี่ยวกับประวัติกวีเอกให้ความรู้กับเพื่อนในโรงเรียน พร้อมกับจัดทำใบความรู้เรื่องยาเสพติดควบคู่ไปด้วย จุดประสงค์ในการทำงานนี้ เพื่อที่จะนำความรู้เหล่านี้ไปแลกกับการบริจาคเงินตามกำลังของเพื่อนๆ โดยเงินที่ได้จากการระดมทุนครั้งนี้จะกลายเป็น “กำลังสำคัญ หรือเงินกองกลาง” เพื่อที่จะนำไปจุดประกายความคิดดีๆ ให้สังคมต่อไป

น้องมนบอกว่า “หลังจากรวมตัวกับเพื่อนได้ระยะหนึ่ง จึงตั้งเป็น “ชุมนุม สน.จิตอาสา” ขึ้นมา ทำให้มีโอกาสสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ เช่น ในวันแม่เราจะช่วยกันทำ “ดอกไม้จากกระดาษทิชชู” เพื่อนำไปมอบให้กับคุณแม่ทำให้เพื่อนๆ ในชุมนุมไม่ต้องเสียเงินซื้อดอกไม้ราคาแพง หรือนำดอกไม้ประดิษฐ์ขึ้นนี้ไปขายตามงานของโรงเรียนก็ได้ การทำงานของชุมนุมนี้สมาชิกทุกคนมีสิทธิ์นำเสนอแนวความคิดได้ว่าจะนำเงินกองกลางไปทำประโยชน์อย่างไรได้บ้าง”

ประโยชน์ที่เธอว่ามีต่อเนื่อง คือ การนำเงินไปช่วยมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมคลองเตย มูลนิธิที่เกิดขึ้นมาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กอ่อนวัย 0-5 ปีในชุมชนแออัด เขตกรุงเทพฯ ชุมชนแออัดซึ่งเกิดขึ้นจากผู้คนที่อพยพย้ายถิ่นจากชนบทมาสู่เมืองหลวง ด้วยความเชื่อว่าพวกเขาจะสามารถหางานทำและมีชีวิตที่ดีขึ้น แต่เมื่อไม่มีที่อยู่อาศัยจึงสร้างบ้านของตัวเองขึ้นมาบนที่ดินของผู้อื่นที่พอจะสร้างบ้านได้ และอยู่กันอย่างแออัด ทำให้เด็กๆ ที่อยู่ใ้ในครอบครัวเหล่านี้ต้องเติบโตมาท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งเสื่อมโทรม บางแห่งเต็มไปด้วยปัญหา ยาเสพติดและอันตรายต่างๆ

การเข้าไปช่วยเหลือเด็กก่อนที่อยู่ในชุมชนแออัดให้ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมทั้งทางร่างกายและจิตใจเท่าที่พอจะทำได้จึงเป็นไอดีเดียวเดิดหนึ่งของน้องๆ

“หนูกับเพื่อนๆ ได้มีโอกาสเข้าไปที่มูลนิธิเด็กก่อนในสลัมๆ ก็นำเงินที่ได้จากการทำกิจกรรมต่างๆ ไปมอบให้น้องๆ สำหรับใช้เป็นกองทุนอาหารกลางวันของเด็กที่นั่น และซื้อของใช้ที่จำเป็นอย่างเช่น นมผง ของเล่น เสื้อผ้าเด็ก หรือหากได้รับของบริจาคเป็นเสื้อผ้าผู้ใหญ่ ทางมูลนิธิฯ ก็จะไปจัดแพ่งขายและนำเงินเข้ามูลนิธิฯ เพื่อที่จะนำไปช่วยเหลือน้องๆ ต่อไป”

“ความประทับใจของหนูเมื่อได้ไปทำกิจกรรมร่วมกับน้องๆ ที่นั่น คือ ได้มีโอกาส “กล่อมน้อง” เข้านอนคะ เล่นเอาตุ๊กตาทามีมาบอกน้องว่า ถ้าไม่นอนเดี๋ยวพี่หมีไม่รักนะ น้องคนหนึ่งแกล้งหลับตา พอเพลอกก็แอบลึมตามาดูอีก และบอกว่าพี่อย่าหนีไปไหนนะ ถ้าหนูตื่นขึ้นมาขอให้พี่ยังอยู่กับหนูนะ ประโยคนี้เมื่อได้ฟังแล้วหนูพูดไม่ออกเลย เพราะเด็กที่นั่นหลายคนพ่อแม่ไม่มีเวลาดูแล และบางคนพ่อแม่เลิกกัน” การได้ไปสร้างรอยยิ้มให้กับเด็กๆ จึงเป็นความประทับใจของน้องมน

นอกจากการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเพื่อนๆ ในโรงเรียน **น้องมน** ยังมีโอกาสดีที่ได้เข้าอบรมใน**โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชนจิตอาสาในสถานศึกษา** ที่มนได้มีโอกาสไปอบรมกับพี่ๆ กระจงเงา ทำให้ได้รับทั้งความรู้เรื่องของจิตอาสาในโรงพยาบาล ได้รับคำแนะนำว่าควรทำอะไรเมื่อไปเจอ น้องๆ ผู้ป่วยในโรงพยาบาล ควรชวนน้องเล่นกิจกรรมอย่างไร ทำอย่างไรไม่ให้น้องกลัว หรือใช้คำพูดอย่างไรเพื่อจะให้กำลังใจแก่น้องที่กำลังเจ็บป่วย

น้องมนบอกว่า หลังเข้าร่วมอบรมแล้วก็กลับมาปรึกษากับเพื่อนๆ ว่าจะไปทำกิจกรรมที่โรงพยาบาลไหนดี อาจจะเลือกที่โรงพยาบาลเด็ก และกำลังเลือกว่าจะไปวันไหน โดยอาจจะเป็นช่วงวันหยุดเสาร์หรืออาทิตย์ ซึ่งก็จะนำ**“เงินกองกลาง”** จากการทำกิจกรรมต่างๆ เข้ามาช่วยในกิจกรรมนี้ด้วย สำหรับกิจกรรมที่คิดไว้ คือ สอนน้องวาดรูป ระบายสีตามจินตนาการ หรือเล่นิทานให้น้องฟัง และหากมีเวลาก็อยากไปช่วยในสถานที่อื่นต่อไปเรื่อยๆ เท่าที่จะมีโอกาส

วันนี้ **“น้องมน”** กับกลุ่มเพื่อนๆ ยังคงจุดประกายแนวความคิดของการ **“ออกไปช่วยเหลือคนอื่น”** ผ่านชุมชน **สน.จิตอาสา** ที่เปรียบสถานีรับเรื่องราวจากสมาชิกทุกคนให้ได้ก่อการดีสู่สังคมอย่างไม่หยุดยั้ง

อย่าบอกว่าไม่มีเวลา....เพราะเรามีเวลาเท่ากับทุกคน

“หน้าที่การงานกับความดี” มักเป็นเส้นขนานที่ไม่เคยมาบรรจบกันในชีวิตคนส่วนใหญ่ คนเราจะทำดีก็ต่อเมื่อว่างเว้นจากการทำงานก่อนเสมอ บ้างก็บอกว่าไม่มีเวลา บ้างก็บอกว่าแค่ทำชีวิตของฉันให้อยู่รอด ไม่เดือดร้อนใครก็พอแล้ว แต่เรื่องราวเพียงไม่กี่บรรทัดถัดจากนี้ เป็นตัวอย่างเล็กๆ ที่ทำให้เรารู้ว่า เด็กสาวคนนี้อยู่ตรงข้ามกับคนส่วนใหญ่

เธอบอกว่า... **“โอกาสและเวลาแห่งการทำดีมีอยู่ทุกหนแห่ง แต่เราต้องเป็นผู้ก้าวออกมาจากโลกแคบๆ ของตัวเองเสียก่อน”**

นางสาวณัฐพรณ นิมิตรพรสุโข หรือ “ไอซ์” นักเรียนชั้น ม.6 โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย เป็นผู้ที่ตั้งใจเรียนรู้อะไรก็ตามที่เจอจากการปฏิบัติจริง และได้เห็นข้อเท็จจริงในปัญหาที่ประสบมาด้วยตนเอง

วันนี้ไอซ์ได้เรียนรู้ว่า โลกภายนอกยังมีผู้ด้อยโอกาสอีกมากมาย...

จุดเริ่มต้นคนอาสา...มาจากใจ - โดยส่วนตัวแล้ว “ไอซ์” เป็นเด็กสาวอารมณ์อ่อนไหว เมื่อใดที่พบเห็นผู้ที่กำลังเดือดร้อนก็มักเข้าไปช่วยเหลือ ไอซ์บอกว่าเห็นใครที่กำลังทุกข์ยาก ก็อดที่จะรู้สึกสงสาร เห็นใจไม่ได้ และไม่เคยปล่อยให้โอกาสที่จะเอื้อเฟื้อน้ำใจเล็กๆ น้อยๆ ให้อยู่เสมอ กอปรกับเป็นคนไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบทำกิจกรรมเป็นชีวิตจิตใจ ไอซ์จึงเข้าไปช่วยเหลืองานชุมนุมจิตอาสาของโรงเรียน อันเป็นที่มาให้เธอได้เข้าร่วมโครงการดังกล่าว

“หนูชอบช่วยเหลือคนอื่น เห็นใครก็สงสารเขาไปหมด คิดว่าเรามี แต่คนอื่นไม่มีอย่างเรา ก็อยากแบ่งปันให้เขาได้มีบ้าง มีในสิ่งที่ก็คือของที่จำเป็น สิ่งที่เขาควรได้ควรมี สิทธิที่เขาน่าจะให้มีเหมือนเรา เด็กอีกเยอะแยะที่เขาไม่มีที่เรียน ไม่มีหนังสือ ในเมื่อเรามีก็อยากที่จะช่วยให้เขาได้เรียนด้วย นิดหนึ่งก็ยิ่งดี”

เรียนและงาน ความดีคือหน้าที่ - แม้แต่ละวันไอซ์จะต้องฟันฝ่ากับการเรียนอย่างหนัก เพื่อที่จะสอบเข้าเรียนต่อชั้นอุดมศึกษา แต่ “ไอซ์” ก็ไม่ปล่อยให้การสอบมาเป็นอุปสรรคหรือข้อจำกัดในการทำกิจกรรมของเธอ และการเป็นหัวหน้าชุมนุมจิตอาสาในโรงเรียนยิ่งทำให้เธอรู้สึกว่า **“ชีวิตไม่ควรที่จะเร่งเรียนให้เก่งอย่างเดียว”** หากแต่การฝึกฝนตนเองเพื่อเรียนรู้โลกนอกห้องเรียนน่าจะทำให้ชีวิตมีความหมายและคุณค่าขึ้นมาได้บ้าง จึงพยายามบริหารเวลาให้เหมาะสม มีวินัยในตัวเองเพื่อไม่ให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดมีปัญหา ทั้งยังมีน้องๆ ม.ต้นในชุมนุมที่เปรียบเสมือนต้นกล้าใหม่ให้ไอซ์และเพื่อนๆ ปลูกฝัง ได้เพาะพันธุ์ ส่งผ่านความดีงามต่อไป

ไอซ์บอกว่า กิจกรรมของชุมนุมมีหลายอย่าง ทั้งการรับบริจาคหนังสือเพื่อนำไปให้เด็กด้อยโอกาส ไปบริจาคสิ่งของให้โรงเรียนบูรณันตาร ไปอ่านหนังสือให้คนตาบอดฟัง ฯลฯ แล้วแต่ที่เราจะจัดกิจกรรมอะไรขึ้นมา จะร่วมกันคิดแล้วปรึกษากับคุณครู ซึ่งในชุมนุมจะมีสมาชิกประมาณ 20 คน บางครั้งก็ไปชักชวนเพื่อนๆ จากชุมชนอื่นมาร่วมกิจกรรมด้วย คือทุกคนสามารถมาร่วมกันทำความดีได้หมด ก็พยายามชักชวนสมาชิกให้ได้มากที่สุด

จิตอาสา - ความทรงจำที่น่าประทับใจ จากปัญหาระดับประเทศ โจรใต้ชุมยิงชุดคุ้มครองครู ผู้ก่อการร้าย ลอบวางระเบิดทหารชุดลาดตระเวน เด็กขอทาน โรงเรียนยากจน คนแก่ข้ามถนน ไปจนถึงสถานการณ์อื่นๆ อย่าง เช่น คนตาบอดขึ้นรถเมล์ “ไอซ์” บอกว่าเราทุกคนสามารถเข้าไปมีบทบาทที่ใดบทบาทหนึ่งได้เสมอ วันนี้ไอซ์จึงเลือกทำกิจกรรมจิตอาสาในโรงพยาบาล

“ประสบการณ์สอนให้รู้ว่ายังมีคนอื่นด้อยโอกาสกว่าเรา เรามีโอกาสแล้วก็ต้องทำให้เต็มที่ ไม่ว่าจะเรื่องเรียน เรื่องการใช้ชีวิต ใครที่อยากลองทำกิจกรรมแบบนี้ก็ลองดูว่าตัวเองถนัดอะไร ถึงแม้ไม่มีเวลาที่จะไปทำงานกับ โรงพยาบาล แต่ก็ทำอย่างอื่นได้อีกมากมาย เพราะสังคมไทยยังมีเรื่องที่ต้องการน้ำใจอยู่อีกเยอะมาก เราถนัดด้านไหนก็ไปทางนั้น อย่าบอกว่าไม่มีเวลาเพราะเรามีเวลาเท่ากันทุกคน”

ติดตามความฝัน...ทุกวันคือการทำดี แม้ว่าสิ่งของและกำลังใจที่ไอซ์นำไปมอบให้ผู้ไร้โอกาสอาจไม่ได้มีราคาค่าตัวอะไรมากมายพอที่จะทำให้ชีวิตของพวกเขาเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไปได้ หากแต่ไอซ์ก็สุขใจจากการ “ให้” เล็กๆ น้อยๆ โดยบอกว่า ความดีนั้นคงไม่ได้ทำกันแค่วันเดียว ครั้งเดียว เดือนละครั้งสองครั้ง หากแต่ต้องทำอย่างสม่ำเสมอ ทำตลอดเวลา เท่าที่กำลังเราจะเอื้ออำนวย และแน่นอนความใฝ่ฝันของเด็กสาวผู้นี้คงไม่ได้หยุดลงเท่านี้ “ไอซ์” ยังวาดหวังถึงอนาคตข้างหน้าว่าอยากทำงานเป็นพยาบาล เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นได้ทุกๆ วัน

“ตั้งใจไว้ว่าจะสอบเข้าคณะพยาบาล เพราะเราชอบที่จะได้ช่วยเหลือคน ชอบดูแลคนอื่น ใจรักอยู่แล้ว ตอนนี้ก็ลองสัมผัสงานจิตอาสาที่โรงพยาบาลเด็กดูก่อน นอกจากได้ช่วยเหลือผู้อื่นแล้ว ยังได้ฝึกนิสัยตัวเอง ไม่ให้เอาเปรียบคนอื่น ได้รู้จักแบ่งปัน ได้ดูแลจิตใจคนป่วย การช่วยเหลือคนอื่นไม่ต้องป่าวประกาศให้ใครรับรู้ เพียงเรารู้ว่าเราทำอะไรอยู่ก็มีความสุขแบบง่ายๆ ได้แล้ว”

ไม่ว่าปลายทางของการทำความดีจะไปถึงจุดสูงสุดที่ใด ก็คงไม่สำคัญเท่ากับ อย่างน้อยยังมีสิ่งนำยิบยิบให้ผู้ที่ทำดีมีความสุขกับตัวเองทุกๆ วัน

เด็กหญิงมัธยมคนอาสากับการค้นหาว่า...“จิตอาสาคืออะไร?”

หากมีใครถามคุณว่า จิตอาสาคืออะไร? วิธีแรกที่คุณจะทำคือ ?

1. เปิดหนังสือเกี่ยวกับเรื่องราวจิตอาสาสัก 100 เล่ม
2. ค้นหาว่าจิตอาสาในเว็บลิงค์ (Web Link) ผ่านโปรแกรม Google Search สัก 1,000 เว็บไซต์
3. นั่งคุยกับคนทำงานจิตอาสาสัก 10,000 คน

แต่เราคงไม่จำเป็นต้องเสียเวลามากถึงขนาดนั้น เพราะเพียงคุณยอมสละเวลาเพียงแค่ 10 นาที เพื่อไล่เรียงสายตาตามตัวอักษรข้างล่างต่อจากนี้ ไม่น่าว่าคุณอาจตอบคำถามข้างต้นได้ก่อนใคร

นางสาวพิชชาภัทร์ ลิมประเสริฐยิ่ง หรือ น้องหยก นักเรียนชั้น ม.5/2 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม เด็กสาวหน้าใสวัย 17 ปี สาวน้อยคนหนึ่งที่เธอยอมทุ่มเททั้งแรงกายและแรงใจทำงานอาสา ทั้งยังเป็นกำลังสำคัญที่ช่วยสานพลังจิตอาสาให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียนอีกด้วย

“ครั้งแรกที่ทำจิตอาสาคือ วันเอดส์โลก มีพี่ๆ มาให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ พร้อมกับพาเล่นเกมทำกิจกรรมต่างๆ ก็เลยสนใจและลงเข้าร่วมอบรมแกนนำของโครงการ จากนั้นก็เริ่มนำประสบการณ์ที่ได้มาปรับใช้กับโรงเรียนของเราเอง”

ด้วยความสนใจการทำงานด้านจิตอาสา เธอจึงรวมตัวกับเพื่อนๆ ช่วยกันผลักดันให้เกิดชมรมจิตอาสาป้องกันเอดส์ ภายใต้การดูแลของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยขึ้นภายในโรงเรียน จนปัจจุบันมีสมาชิกมากถึง 40 คน

“เมื่อก่อนสมาชิกในชมรมของเรามีแค่ 10-12 คน แต่เพราะเราค่อยๆ ประชาสัมพันธ์ บวกกับมีอาจารย์คอยสนับสนุน ตอนนี้องค์กรของเราเพิ่มขึ้นเป็น 3 เท่าตัว แต่มีบางกิจกรรมที่เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ในโรงเรียนสามารถช่วยได้ เราก็จะประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน เช่น รับประทานเสื้อผ้ามือสอง หนังสือมือสอง หรือรับสมัครคนอาสาทำหนังสือทำมือให้ห้อง ก็จะได้รับความร่วมมือจากเพื่อนๆ นักเรียนด้วยกันเป็นอย่างดี”

น้องหยกเล่าว่าหน้าที่หลักของชมรมจิตอาสาป้องกันเอดส์ คือการรณรงค์ให้นักเรียน และผู้คนในชุมชนใกล้เคียงได้ศึกษาพร้อมทั้งทำความเข้าใจกับโรคเอดส์ผ่านสื่อและกิจกรรมต่างๆ

“เวลาเราณรงค์เรื่องเอดส์ก็จะสอนวิธีใส่ถุงยางอนามัยที่ถูกต้อง ปรับความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ผ่านเกม เช่น เกมเรียงอาชีพ ที่ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมช่วยกันเรียงอาชีพจากผู้ที่มีความเสี่ยงจากโรคเอดส์น้อย ไปยังผู้ที่มีความเสี่ยงจากโรคเอดส์มาก ผลคือคนส่วนใหญ่มักเข้าใจว่า โรคเอดส์เป็นโรคที่น่ากลัว เกิดขึ้นเฉพาะกับผู้หญิงขายบริการเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงโรคนี้อาจเกิดขึ้นได้กับทุกคน และทุกคนมีโอกาสเป็นได้หากขาดการป้องกันที่ดี”

น้องหยกเล่าว่า ชมรมจิตอาสาป้องกันเอตส์ไม่ได้รับแรงค์หรืออาสาทำงานเรื่องเอตส์เพียงอย่างเดียว แต่ยังทำงานอาสาบำเพ็ญประโยชน์ด้านอื่นๆ อีก อาทิ การจัดเวรดูแลคนชรา การทำกิจกรรมกับโรงเรียนเด็กเล็กวัดลาดปลาเค้า และสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กๆ โรงเรียนโสตศึกษาคนครชัยศรี

“หนูคิดว่าเป็นโอกาสที่คนอาสาได้มารวมกัน ดังนั้นเราไม่ควรจะทำแค่เรื่องเอตส์ สมาชิกชมรมก็เลยลงมติว่าน่าจะมิกิจกรรมอาสาอื่นให้ทุกคนได้ทำอย่างต่อเนื่อง เพราะอย่างน้อยๆ ก็ถือเป็นการช่วยสังคมได้อีกทางหนึ่ง”

แม้น้องหยกจะเหน็ดเหนื่อยกับการทำงานอาสาเพื่อคนอื่น แต่สิ่งที่เธอทุ่มเททำไปก็นับว่าน้อยนิดเมื่อเทียบกับสิ่งที่เธอได้รับจากการทำงานจิตอาสา

“ยอมรับว่าเหนื่อยมาก แต่ถึงเหนื่อยก็คุ้ม เพราะเราได้อะไรหลายอย่างกับการทำงานตรงนี้ หนึ่งได้ความสบายใจ เพราะเราสามารถสร้างรอยยิ้มให้กับคนอื่นได้ ทำให้เรารู้สึกภูมิใจในตัวเอง สองได้ประสบการณ์ เพราะการเรียนไม่เพียงพอสำหรับจะทำให้คนแก่ได้ ดังนั้นเราต้องทำกิจกรรมไปด้วย แล้วเมื่อเราเจอคนเยอะจะทำให้เรามองคนอื่นอย่างเปิดใจ อย่างที่สามคือมิตรภาพ ทำให้เราได้มิตรภาพระหว่างเพื่อน และรู้จักมิตรนอกโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นคนแก่ หรือเด็กๆ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งดีๆ ที่เราได้รับกลับมาเต็มๆ”

น้องหยกเล่าว่า งานจิตอาสาสามารถเปลี่ยนเธอให้กลายเป็นคนละคน จากคนที่ไม่มีความรับผิดชอบให้กลายเป็นคนรับผิดชอบ จากคนไม่ยอมฟังใคร ให้กลายเป็นคนที่เปิดใจรับฟังคนอื่น ที่สำคัญเปลี่ยนจากดำให้เป็นขาว

“งานจิตอาสา เปลี่ยนแปลงหนูในทางที่ดีขึ้น เพราะเมื่อก่อนใจร้อนวู่วาม เอาแต่ใจ แต่ตอนนี้ด้วยความที่ต้องเป็นผู้นำ คอยจัดการดูแลชมรม อาการแบบนั้นหายไปหมดแล้ว ตอนนี้อย่างใจเย็น รับฟังผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสูง และรับฟังปัญหาที่จะเข้ามาพร้อมกับรับหาทางแก้ไขให้เร็วที่สุด”

นอกจากงานจิตอาสาจะเปลี่ยนลักษณะนิสัยส่วนตัวของเธอได้แล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่สามารเปลี่ยนเธอได้นั้นคือ **ความคิด**

“เมื่อก่อนหนูคิดว่า ไม่เป็นไรไม่มีเราคนอื่นเขาก็ทำได้ ช่วยงานคนอื่นบ้างเป็นครั้งคราว แต่ตอนนี้ หนูคิดว่างานอาสาเราต้องร่วมมือกัน อย่างพวกเราเป็นกลุ่มคนเล็กๆ ก็สามารถช่วยได้แค่บางส่วน แต่ถ้าเราทุกคนร่วมมือกันเปลี่ยนความคิดให้เป็นจิตสาธารณะ และหันมาทำกิจกรรมเพื่อคนอื่นมากขึ้น สังคมจะมีความสุขมากกว่านี้ เพราะหัวใจหลักของการทำงานจิตอาสาก็คือ การพยายามลดความเห็นแก่ตัวของตัวเองลง และหันมาทำเพื่อคนอื่นมากขึ้น”

เมื่อลองทบทวนเรื่องราวของสาวน้อยคนเก่งจากประโยคแรกจนถึงประโยคสุดท้ายจะพบว่า แม้คุณจะศึกษาเรื่องราวของเธอ และอ่านหนังสือเกี่ยวกับจิตอาสาถึง 100 เล่ม พร้อมกับการเปิดเว็บไซต์มากถึง 1,000 เว็บไซต์ หรือพูดคุยกับคนทำงานจิตอาสามากถึง 10,000 คน ก็คงมีอาจนิยามความหมายที่แท้จริงของคำ 3 พยางค์ที่วันนี้ได้เว้นเสียแต่คุณลงมือทำงาน “จิตอาสา” ด้วยตนเองเพียงแค่นั้นเดียว

เสถียรธรรมสถาน

“ในยุคสมัยที่ “เยาวชน” เป็นผลของสังคมวิกฤติ บ้างร้องขอเพราะความขาดแคลน บ้างตกเป็นเหยื่อเพราะความเหงา บ้างยอมจำนนปล่อยชีวิตไปอย่างไร้จุดหมาย สังคมกำลังหาทางออกแต่เจอทางตัน มีเยาวชนอีกมากมายที่พยายามก้าวเดินในแบบของตัวเอง

เยาวชนเหล่านี้มีพลังภายในเหมือนดัง “เมล็ดพันธุ์” ที่อุดมสมบูรณ์เต็มที ด้วยการ “บ่มเพาะ” ของผืนดินและฤดูกาลตามธรรมชาติ เป็นเมล็ดพันธุ์ที่พร้อมจะ “แตกหน่อ” เป็นต้นกล้าที่อาจหาญต่อแดดร้อนและลมแรง มุ่งมั่นที่จะ “ต่อยอด” ให้เติบโตเป็นไม้รามใหญ่ที่ให้ร่มเงาแก่สรรพชีวิตอื่น

ถ้าคุณคือหนึ่งในเมล็ดพันธุ์อันอุดม ที่กำลังแสวงหาแบบอย่างการใช้ชีวิตอย่างมี “ปัญญา” เพราะตระหนักว่า.....การได้มาซึ่งอิสระและการยอมรับนั้น ต้องเริ่มจากการ “พึ่งตัวเอง” ให้ได้ ด้วยจิตใจที่เข้มแข็ง มาร่วมกัน **“บ่มเพาะ แดกหน่อ ต่อยอด เมล็ดพันธุ์แห่งปัญญา”** เพื่อวางเส้นทางที่จะพาสังคมออกจากทางตัน และถักทอสร้างสรรค์ชีวิตที่งดงามและเป็นอิสระ”

“ท่านแม่ชัชสินีย์ เสถียรสุด”

เสถียรธรรมสถาน

“โออิชิ” บ่มเพาะ แทะหน่อ ต่อยอด เมล็ดพันธุ์แห่งปัญญา

“พมอยากลอง เลยมมา...6 ปีมาแล้ว ตอนนั้นเรียน ม.5 อยู่เลย” นิสัยอยากลองของวัยรุ่น ดึงหนุ่มน้อยคนหนึ่ง เข้ามาเสพติดงานอาสาเข้าอย่างจัง ...

“ผมหลอกเพื่อนกลุ่มเดียวกันอีก 5 คนมาด้วย บอกว่าไปพญา แม่ของเพื่อนอีกคน อาสาขับรถมาส่ง มาถึงแม่จอตริให้กินข้าวหน้าเสถียรธรรมสถาน เสร็จแล้วพากันเข้าไปกรอกใบสมศร เพื่อนที่มาด้วยกันกึ่งๆ ไม่รู้ แต่ก็ไม่ถาม ให้กรอกก็กรอก เพราะคิดว่ากรอกไปนั้นๆ เข้านั่งเล่นเดี่ยวเดี๋ยวก็คงกลับ (หัวเราะ) ในใบสมศรไม่ได้เขียนด้วยว่า เป็นค่ายธรรมะ พอเพื่อนๆ รู้ว่าต้องอยู่ค่าย 7 วัน คิดหนีตั้งแต่วันแรกเลย แต่พอทำกิจกรรมไปๆ มาๆ คิดใจ ไม่อยากกลับ” อุกฤษฏ์ อินทรพัทตร์ หรือ โออิชิ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะนิเทศศาสตร์ สาขาวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ย้อนความสมัยยังเป็นหนุ่มน้อยวัยใสให้ฟัง

โออิชิ เล่าถึงเหตุจูงใจที่ยอมอยู่ค่ายต่อ “ผมว่าค่ายนี้เป็นค่ายธรรมะที่แปลกดี มีเกมสนุกๆ ให้เล่น ได้ทำKM (Knowledge Managment) เช่น การถอดแผนชีวิตออกมาเป็นรูปภาพ ผู้วาดต้องออกมานำเสนอความคิดและชีวิตของตัวเองให้คนอื่นรับรู้ผ่านภาพที่ตนเองวาด ซึ่งผมไม่เคยทำมาก่อน ที่ว่าแปลกก็อย่าง เพราะแค่เพลงค่ายก็ให้ครูเบ็ด (วาเนสซ่า) ครูสอนเต้นจากรายการคาเดมีแฟนเทเชียมาสอน มีเพื่อนๆ จากภัทราวดีเฉียเตอร์มาร่วมทำกิจกรรมด้วย กลางคืนได้ชมการแสดงระนาดโดยชุมชน จากภาพยนตร์เรื่องโหมโรงอีก ตื่นตาดิ้นใจมาก พี่ๆ แต่ละคนที่เชิญมา มาด้วยใจทั้งนั้น ไม่รับเงิน”

งานนี้ โออิชิและเพื่อนๆ มีโอกาสโชว์ฝีมือการแสดงคอนเสิร์ตเต็มวงอย่างเต็มรูปแบบ ต่อหน้าเพื่อนๆ ร่วมค่ายกว่า 100 ชีวิต “วันเปิดค่ายต้องแสดงความสามารถพิเศษ ตอนแรกก็ไม่ว่าจะทำอะไร พอติชมต้องไปเรียนวิชาการ (รต.) ค่ายจึงอนุญาตให้ออกจากค่ายมาเรียนได้ เรียนเสร็จผมเลยชวนเครื่องดนตรีสากลครบวง เอาไปเปิดคอนเสิร์ตที่ค่าย เล่นดนตรีกับเพื่อนๆ ที่หลอกมานั้นแหละ ไปกันครบวงพอดี”

“ผมมีเพื่อนเยอะขึ้นจากค่ายนี้ ได้รู้จักเพื่อนที่ชอบดนตรีเหมือนกัน รู้จักหน้าที่ของตัวเอง เกิดแรงผลักดันตัวเองว่าคนเราพัฒนาได้เสมอ เพราะชีวิตเราต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลา” โออิชิกล่าวอย่างหนักแน่น

ไม่ใช่แสดงคอนเสิร์ตจบแล้วจบไป หลังร่วมเป็นลูกค่ายในค่ายบ่มเพาะ แทะหน่อ ต่อยอด เมล็ดพันธุ์ ครั้งที่ 1 โออิชิได้เลื่อนขั้นมาเป็นพี่เลี้ยงในค่ายครั้งที่ 2 และร่วมทำค่ายเยาวชนของปีถัดๆ มา หนึ่งในหน้าที่ที่เขาได้ลงมือทำเป็นครั้งแรก คือ **คุณอำนวย**

“ในค่ายคุณอำนวยต้องคอยตั้งคำถามให้ผู้ร่วมกิจกรรมคิด และแสดงความคิดเห็นของตัวเองออกมาให้ได้ ในประเด็นที่เราต้องการ เทคนิคของผมต้องสร้างความสนิทสนม คั่นเคียงกับทุกคนในกลุ่มก่อน เช่น ถ้าอยากรู้เรื่องชีวิตของเขา เราต้องเล่าเรื่องราวในชีวิตเราให้เขาฟังก่อน” หนุ่มพี่เลี้ยงค่ายเล่า

เห็นที่ว่า ค่ายบ่มเพาะ แดกหน่อ ต่อยอด เมล็ดพันธุ์แห่งปัญญา จะเป็นกระบวนการแห่งความสำเร็จจริงๆ เพราะจากเมล็ดพันธุ์ต่างๆ ชาติความชุ่มชื้นอย่างโออิชิ ยังสามารถบ่มเพาะ จนแตกหน่อ และต่อยอดตัวเองเข้ามาเป็นหนึ่งใน “อาสา หน่วยแพทย์กู้ชีวิต วัชรพยาบาล”

“ทำมา 2 ปีแล้ว เพื่อนที่ทำอยู่ก่อน เขาชวนมา เพราะเรามีใจอยากช่วยคนอื่นอยู่แล้ว ไม่ได้รู้สึกกลัวอะไร” โออิชิว่า

“หน้าที่หลักๆ ทำหลายอย่าง (หัวเราะ) ทั้งทางบกและทางน้ำ มีเรือกู้ชีพ รถพยาบาลฉุกเฉินสำหรับช่วยผู้ได้รับบาดเจ็บ รถด่วนเคลื่อนที่ เพื่อส่งผู้ป่วยเข้าโรงพยาบาลให้เร็วที่สุด รับแจ้งเหตุเพลิงไหม้ รับแจ้งจับสัตว์ร้าย เช่น งู แล้วก็มีเครื่องตัดถ่าง สำหรับช่วยคนที่ติดอยู่ในซากรถหรือในตึก” หนุ่มนักกู้ภัยเล่าอย่างเมามัน

งานหน่วยแพทย์กู้ชีวิตมีให้ทำทุกวัน แต่ทุนสนับสนุนไม่ได้มากมาย เพราะฉะนั้นอาสาสมัครจึงเลี้ยงไม่ได้ที่จะต้องควักเงินตัวเอง

“อุปกรณ์พวกนี้ อาสาสมัครต้องทุบกระปุกตัวเองมาซื้อ ทั้งยา และอุปกรณ์การแพทย์เบื้องต้น อย่างเครื่องวัดความดัน แต่ก็ประสานความร่วมมือไปที่หน่วยงานอื่นๆ ด้วย ส่วนรถด่วนเคลื่อนที่ อาสาสมัครต้องเอารถตัวเองมาดัดแปลง บางคนมีรถตู้ บางคนใช้รถมอเตอร์ไซด์ ผมใช้รถเก๋งส่วนตัว แต่ทุกคนก็เต็มใจทำ”

โออิชิบอกว่า ทำงานอาสาสมัคร หน่วยแพทย์กู้ชีวิต อาสาวัชรพยาบาล นอกจากต้อง ‘แะกระปุก’ มาซื้ออุปกรณ์เองแล้ว ยังต้องทนรับความกดดันจากเสียงก่นด่ารอบข้างอีกด้วย

“ชาวบ้านไม่ชอบเสียงหวอ แต่ถ้าไม่เปิดไฟ ไม่เปิดหวอ เวลาฉุกเฉินขึ้นมารถกู้ชีพจะทำงานไม่สะดวก โดยเฉพาะตอนข้ามแยกจะอันตรายมาก ผมว่าที่สุดแล้วแต่คนมองมากกว่า คิดอีกทางถ้าเขาเกิดอุบัติเหตุ แล้วเรามีโอกาสช่วยเหลือเขา เขาคงมองเราในทางที่ดีขึ้น” เขาพูดด้วยใบหน้าเป็นอันยิ้ม

“ผมรับผิดชอบเขตสามเสน ดุสิต ชนระสงคราม และนางเลิ้ง เดี่ยวนี้อุบัติเหตุน้อยลง เพราะรัฐบาลณรงค์เรื่องการลดอุบัติเหตุมากขึ้น แต่น้อยแล้ววันหนึ่งก็ตก 4-5 ครั้ง”

เห็นโออิชิทำงานอาสาด้วยความเต็มใจและต่อเนื่องแล้ว ใช่ว่าจะฝ่าด่านครอบครัวมาได้ง่ายๆ “ช่วงแรกที่บ้านไม่ชอบ เพราะเราแบ่งเวลาไม่ได้ เป็นช่วงห้องงานอาสา ผมไปทำงานหน่วยแพทย์ฯ ทุกวัน ตั้งแต่เย็นกลับอีกที่เกือบเช้า เรียนไม่รู้เรื่อง เดี่ยวนี้แบ่งเวลาไปแค่วันศุกร์-เสาร์ ตั้งแต่ทุ่มหนึ่งถึงตีห้า ก็ไม่กระทบการเรียน ส่วนวันที่เหลืออาจแวะเวียนไปหาเพื่อนๆ ฟ้าๆ ที่หน่วยบ้าง ไปช่วยสอนงานให้น้องรุ่นใหม่ๆ บ้าง เพราะถือว่าเราเป็นรุ่นพี่ น้องใหม่เข้ามาไม่ใช่มาบู้ทำได้เลย ต้องฝึกอบรม และพัฒนาตัวเองเรื่อยๆ จากประสบการณ์ทำงานจริง ที่สำคัญเราต้องมีสติตลอดเวลาถึงจะช่วยคนอื่นได้”

“ผมพอใจในสิ่งที่ทำอยู่นะ เพราะหนึ่งไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน อีกอย่าง เราได้ทำประโยชน์ให้คนอื่น ทำให้สังคมดีขึ้น เรียนจบผมก็อยากนำความรู้ด้านที่เรียนมาช่วยเหลือคนอื่น ๆ ต่อ” เขากล่าวอย่างภูมิใจ

หนุ่มแพทย์อาสาฯ บอกว่า ตนได้เรียนรู้สัจธรรมเรื่องความแตกต่างของมนุษย์ คนเรามีความหลากหลาย ต่างคนต่างอารมณ์ ต่างความคิด แต่เมื่อมาอยู่ด้วยกันต้องมีความอดทน และให้อภัยกัน

“ทุกวันนี้ เราใส่หัวโขน ใส่หน้ากากเข้าหากัน จุกๆ มีคนไม่รู้จักเดินเข้ามาคุยด้วย เราไม่มีทางรู้เลยว่าเขาคิดอะไร แต่เรายังเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนี้ เพราะฉะนั้นต้องอดทนมากๆ สิ่งที่ทำมาทั้งหมดทำให้ผมรู้จักการให้ ทำโดยไม่หวังผลตอบแทน แต่จริงๆ ผมว่าเราก็หวังนะ อย่างผมมาเป็นหน่วยแพทย์เมื่อก่อนแม่ผมป่วยอาการไม่ค่อยดี ตอนนั้นผมว่าอาการแม่ดีขึ้น นี่เป็นความเชื่อส่วนตัว ทำแล้วผมสบายใจ”

“ผมว่า ผมหวังได้ความสุขจากสิ่งที่ทำ”

Who is S'Club ?

หลายคนคงสงสัยว่า **S'Club** คือใคร? แต่อย่าปล่อยคำถามนี้กับ
วัยรุ่นแถวสยาม เพราะคุณอาจกลายเป็นคนที่ตกเทรนด์

S'Club คือศูนย์กลางที่เปิดโอกาสให้กลุ่มวัยรุ่นอินเทรนด์ที่มีไฟในตัว
มาแลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถและพรสวรรค์ชั้นเลิศ ภายใต้แนวคิดใหม่
ในสไตล์ ของ S'Club ซึ่งเชื่อว่าวัยรุ่นทุกคนมีศักยภาพ แต่หลายคนยังขาดเวที
ที่เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถอย่างสร้างสรรค์ S'club จึงเปรียบเหมือน
เวทีสาธารณะที่ช่วยกระตุ้นให้วัยรุ่นตระหนักถึงการสร้างสรรค์สิ่งดีงามอันเป็น
ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

“ทฤษฎีหันซ้าย” ขอบ “บู้ค”

“ทฤษฎีหันซ้าย” เป็นทฤษฎีที่ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ว่ามีอยู่จริงหรือไม่อย่างไร? แต่คุณสามารถค้นหาความจริงจากเจ้าของทฤษฎีที่นั่นได้...

ปฐมภัทร คำตา หรือ บู้ค นิสิตชั้นปีที่ 3 คณะจิตวิทยา จากรั้วจามจุรี บอกเล่าความเป็นมาของทฤษฎีดังกล่าว ด้วยที่เล่นที่จริงว่า

“ความจริงแล้วทฤษฎีหันซ้ายเป็นเพียงข้อสันนิษฐานของผมเอง อาจเป็นเพราะผมเรียนเกี่ยวกับจิตวิทยา มักจะคิดเล่นๆ ว่า มนุษย์เราชอบลอกเลียนแบบพฤติกรรมของเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง เช่น เมื่อเราขึ้นไปในลิฟต์ สมมุติว่าคนแรก คนที่สอง คนที่สาม ก้าวเข้าไปในลิฟท์ และหันหน้าไปด้านซ้ายมือ คนที่เข้ามาทีหลังก็มักจะหันไปด้านซ้ายตามกัน โดยไม่มีสาเหตุ คล้ายกับพวกเราที่มารวมตัวกันที่นี่เพราะถูกเพื่อนๆ ชวนตามกันมา และเห็นว่ามันน่าจะมีประโยชน์กว่าการปล่อยเวลาไปอย่างสูญเปล่า แต่พอได้เข้ามาทำกิจกรรมด้วยกันจริงๆ ก็ได้อะไรมากกว่าที่คิดไว้เยอะ”

ลานทางเชื่อมระหว่าง Siam Discovery และ Siam Center ถูกเนรมิตให้กลายเป็นลานกิจกรรมเพื่อรวมพลบรรดาวัยรุ่นที่กล้าแสดงความสามารถในเชิงสร้างสรรค์ในนามของกลุ่ม “S’Club”

บู้ค กล่าวในฐานะประธานรุ่น S’Club Talent Boys & Girls 2008 ว่า S’club เป็นศูนย์กลางของกลุ่มวัยรุ่นอินเทอร์เน็ตที่มีไฟในตัวเอง และมีความคิดความสามารถในเชิงสร้างสรรค์ รวมตัวกันเพื่อทำฝันของตัวเองให้เป็นจริงพร้อมกับกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความสนใจและอยากเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง

“กิจกรรมของ S’Club มีค่อนข้างมาก ทั้งการฝึก เพราะทุกปีจะมีการประกวด S’Club Talent Boys & Girls ซึ่งในการประกวดแต่ละครั้งจะฝึกให้เยาวชนได้ *Work shop* ในกิจกรรมที่ตนสนใจมากถึง 16 กิจกรรม อาทิ กิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพ การฝึกเป็นผู้ประกาศและพิธีกร วิเจ ดีเจ ดำน้ำ กีฬา ติกอล์ฟ แข่งเกมออนไลน์ ร้องเพลง แต่งหน้า ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะทำให้วัยรุ่นสามารถค้นหาตัวเอง แล้วนำไปต่อยอดในทางที่ตนเองถนัดและสนใจ”

หลายคนที่เข้าเป็นสมาชิกของ S’Club นอกจากจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ดีขึ้นแล้ว ยังช่วยให้มองโลกได้กว้างขึ้น ที่สำคัญทำให้ความคิดของพวกเขาเปลี่ยนไป

“ผมว่าผมเปลี่ยนไปเยอะ คือเราได้เข้าถึงสิ่งที่แปลกใหม่ขึ้น คิดอะไรได้หลายมุมมองขึ้น เปิดโลกตัวเองให้กว้างขึ้น ทำอะไรหลายๆ อย่างที่ชีวิตวัยรุ่นควรทำเพื่อเพิ่มสีสันให้ชีวิต เพราะเมื่อก่อนเรียนอย่างเดียวไม่มีอะไรทำก็

กลับบ้าน พอมีเพื่อนที่นี้ก็เหมือนได้เปิดโอกาสให้ตัวเองได้เรียนรู้ว่าคนอื่นเค้ามีความสามารถอะไรบ้าง เราก็สามารถพัฒนาตัวเองต่อไปได้ และสิ่งสำคัญเราได้เพื่อน **ได้อะไรมากกว่าคำว่า การประกวด**

พลพรรคชาว S'Club ไม่ได้รวมตัวกันเพื่อสร้างสรรค์กิจกรรมที่พัฒนาศักยภาพของตนเองเท่านั้น แต่ยัง**รวมตัวกันเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม** อาทิ ปลุกลาชายเลน เลี้ยงเด็กกำพร้า และรณรงค์การเลือกตั้ง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้นับเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างสรรค์สังคมได้อีกทางหนึ่ง

“ปลุกลาชายเลนบางขุนเทียน เลี้ยงเด็กหญิงด้อยโอกาสที่บ้านราชวิถี รณรงค์เวียนเทียนวันเข้าพรรษา รณรงค์เลือกตั้งผู้ว่าฯ ให้วัยรุ่นออกมาใช้สิทธิ์ ร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทำลานกีฬาให้วัยรุ่นมาทำกิจกรรมร่วมกัน รู้สึกภาคภูมิใจเพราะเรามีโอกาสมากกว่าเขา ดีใจที่มีชมรมหรือองค์กรที่สร้างประโยชน์ให้สังคม เพราะในมุมมองของวัยรุ่น หากไม่มีลานกีฬาให้เล่น เขาอาจจะไปทำอย่างอื่นที่เลวร้ายและผิดกฎหมาย”

การรวมตัวกันของสมาชิกกลุ่ม S'Club สามารถสะท้อนให้คนในสังคมได้เห็นว่า **“วัยรุ่น”** ในปัจจุบันกำลังเกิดค่านิยมใหม่ นั่นคือการใส่ใจ **“ทำสิ่งดีเพื่อสังคม”** มากขึ้น

“วัยรุ่นบางคนอาจจะไร้สาระ แต่หลายคนใน S'Club เท่าที่ผมได้สัมผัสเขาไม่ไร้สาระและมีอะไรมากกว่าคำว่า “วัยรุ่น” มีความรับผิดชอบ มีการกระตือรือร้น มีเป้าหมายของตนเอง มีเป้าหมายต่อสังคมว่าเขาจะยืนอยู่ตรงจุดไหน จะช่วยพัฒนาสังคมได้อย่างไร ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งดี”

ในสายตาผู้ใหญ่บางคนอาจมองว่าวัยรุ่นในสังคมมีพฤติกรรมที่ลอกเลียนแบบกันในทางที่ไม่ถูกไม่ควร แต่ในทางกลับกันวัยรุ่นอย่างพวกเขาได้สะท้อน ผ่านประธานรุ่นกลุ่ม S'Club 2008 ว่า

“วัยรุ่นมีสิ่งดี อย่างมองเหมารวมหมด วัยรุ่นแต่งตัว ลอกเลียนเกาหลี หัวฟู อาจจะเป็นความสุขของเขา แต่ความสามารถของเขาอาจมีเยอะ ซึ่งผู้ใหญ่บางคนตัดสินจากภายนอก เพราะบางคนแต่งตัวเกร ดูเหมือนจะไม่ตั้งใจเรียน แต่ก็ตั้งใจ ที่สำคัญผู้ใหญ่ไม่ควรตัดสินเด็กจากภายนอก แต่ควรตัดสินที่ผลงาน หรือว่าความสามารถและความคิดมากกว่า ว่าพวกเราสามารถทำเรื่องดีไม่เดือนร้อนคนอื่นได้ ถ้าทำสิ่งดีแล้วเบียดเบียนคนอื่นก็เป็นบาป และไม่เรียกว่าสิ่งดี”

ก่อนที่บู๊ค จะสรุปความสัมพันธ์ระหว่าง S'Club กับ **“ทฤษฎีหั้นซ้าย”** ว่า

“ทฤษฎีหั้นซ้ายของผมสามารถใช้ได้จริงกับกลุ่ม S'Club เพราะเมื่อเปรียบผู้คนในลิฟท์ที่เป็นสังคมของเพื่อนๆ S'club แล้วหากมี 1 2 3 หรือ 4 คนมาร่วมกันทำดี คนส่วนที่เหลือก็มักจะปฏิบัติตามคนส่วนใหญ่ ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงสามารถแพร่กระจายให้เพื่อนๆอีกหลายคนมาร่วมกันทำดีได้”

แม้ **“ทฤษฎีหั้นซ้าย”** จะไม่มีอยู่จริง แต่กลุ่ม S'Club สามารถพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า **การทำความดีไม่สามารถกระทำเพียงคนเดียวแล้วบรรลุวัตถุประสงค์ได้ แต่ความดีนั้นต้องเกิดจากการร่วมมือกันของหลายๆ ฝ่าย** อย่างเช่น **“ทฤษฎีหั้นซ้าย”** หากเปลี่ยนจากลิฟท์แคบๆ ในตึกสูง มาสู่สังคมไทยที่กว้างขวางมีคนส่วนใหญ่มหันหน้าให้ความดี บางทีคนส่วนน้อยในสังคมอาจหันทำความดีตาม และเมื่อถึงวันที่คนทั้งหมดหันหน้าไปทำความดีด้วยกัน วันนั้นสังคมจะมีแต่รอยยิ้ม ซึ่งอาจเป็นเหตุผลที่ช่วยสนับสนุนให้ **“ทฤษฎีหั้นซ้าย”** ของบู๊คเป็นจริงได้ในไม่ช้า

“มนุษย์กับการใช้เหตุผล”

ว่ากันว่ามนุษย์ทุกคนมีเหตุและผลของการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นต้นว่า มนุษย์ต้องรับประทานอาหาร เพราะต้องการพลังงานจากสารอาหารมาหล่อเลี้ยงร่างกายให้เติบโตใหญ่ มนุษย์จะต้องเดินเพื่อให้ถึงเป้าหมายที่วางไว้ไม่ว่าจะใกล้หรือไกล มนุษย์ต้องหายใจเพื่อให้ร่างกายได้รับออกซิเจนและดำรงชีวิตได้ในโลกใบนี้ หญิงสาวคนนี้ก็เช่นกันเธอมักจะทำทุกสิ่งด้วยเหตุและผลเสมอ

อลิส ทอย หรือ น้องอลิส นิสิตชั้นปีที่ 2 คณะอักษรศาสตร์ ภาควิชาภาษาอังกฤษ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาวน้อยดีกรีรางวัล Popular Vote S'Club Talent Boys & Girls 2008 เล่าถึงเหตุผลในการก้าวเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม S'Club ว่า

“เข้าสมัครสมาชิกรุ่น S'Club เพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และเห็นน้องชายที่เป็นสมาชิกอยู่แล้วว่าเขาเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น แล้วก็เห็นว่าเรามีกิจกรรมให้เราได้ฝึกประสบการณ์การเยอะ เช่น เต้นบ๊อบบี้ โปรวิเจ ดีเจ เล่นสเก็ต แต่งหน้า กิจกรรมเหล่านี้ช่วยฝึกพัฒนาความสามารถของเราในหลายๆ ด้าน และน่าจะทำให้เราเปลี่ยนแปลงตัวเองได้ เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพราะเป็นแหล่งความรู้ที่มีนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน มีการสอนที่ไม่ได้บรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียน ที่สำคัญฟรีตลอดการเรียนน่ะ”

ประสบการณ์จริงจาก S'Club ส่งผลให้อลิสสามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองได้สำเร็จ เธอเล่าว่าทั้งรูปลักษณ์และความคิดของเธอเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในชีวิตของเธอก็ได้

“เมื่อก่อนอยู่โรงเรียนหญิงล้วน เรียบร้อยมาก เราคิดว่าตัวเองมีความสามารถ แต่ไม่ค่อยกล้า แต่เดี๋ยวนี้หลังจากเข้ามา Work Shop กับ S'Club เหมือนช่วยดึงศักยภาพของเราออกมา นอกจากจะทำให้เราพัฒนาทางด้านการแสดงออกแล้ว ก็เหมือนฝึกให้เราเริ่มมีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา **เหมือนเปลี่ยนเรจากหน้ามือกลายเป็นหลังมือเลยก็ว่าได้** ตอนแรกเราไม่คิดว่าเราจะได้เยอะขนาดนี้ เพราะคิดแค่เข้ามาสนุกๆ ซ้ำๆ แต่ตอนนี้เราได้เยอะ เพราะคนรอบข้างบอกว่าเราเปลี่ยนไปเยอะ พูดเก่งขึ้น กล้าแสดงออกมากขึ้น ทั้งกิจกรรมดี เรียนเด่น และหลายคนบอกว่าเราเจ๋ง! ซึ่งถ้าไม่มีตรงนี้ คิดว่าตัวเองคงไม่มาถึงจุดนี้ คงได้แต่เรียนในห้องอย่างเดียว”

การตัดสินใจมาประกวด S'Club Talent Boys & Girls 2008 เมื่อปีที่แล้วทำให้เธอกลายเป็นที่รู้จักในแวดวงบันเทิงไทย และมีผลงานปรากฏทางสื่อมวลชนหลายแขนง

“หลังจากประกวด S'Club Talent Boys & Girls 2008 ก็มีผลงานเรื่อยๆ คนเริ่มเห็นเราจากงานโฆษณา เอ็มวี เป็นพิธีกร เดินแฟชั่น ร้องเพลง กิจกรรมเหล่านี้ทำให้เราเชื่อในความสามารถของตัวเอง และคอยตอกย้ำว่าเราทำได้ เมื่อมีคนเชื่อว่าเราทำได้ เราก็ต้องทำได้ การฝึกฝนและพัฒนาตัวเองใน S'Club นอกจากจะช่วยฝึกความสามารถของ

เราแล้วยังช่วยหารายได้แบ่งเบาภาระของครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งเราก็ภูมิใจที่ไม่ต้องรบกวนพ่อแม่”

เมื่อเธอสามารถเปลี่ยนตัวเองได้สำเร็จ เหตุผลที่สองในการก้าวเข้าสู่สมาชิกกลุ่ม S'Club ก็เริ่มก่อตัวขึ้น นั่นคือ **การเปลี่ยนแปลงสังคม**

“ตอนแรกเหตุผลหลักๆ คือตั้งใจเข้ามาเพื่อเปลี่ยนตัวเอง ซึ่งดูเป็นความคิดที่เห็นแก่ตัว แต่ตอนนี้เรารู้สึกว่า น่าจะทำอะไรได้มากกว่าการพัฒนาตัวเอง เพราะมันดูเป็นการพัฒนาแค่ด้านเดียว เราควรเริ่มพัฒนาสังคมด้วย ซึ่ง การที่วัยรุ่นมารวมตัวกันมากขนาดนี้ถือเป็นเรื่องยาก ผู้ใหญ่หลายคนอาจมองว่าเราเดินเล่นไร้สาระไปวันๆ แต่เราไม่ คิดแบบนั้นเพราะเราเชื่อมั่นว่า เราสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์สังคมแห่งความดีได้ แล้วก็เพื่อเป็นการลบ คำสบประมาทของผู้ใหญ่บางคน”

อลิสเล่าว่า ผู้ใหญ่บางคนมองว่าวัยรุ่นชอบเที่ยวเล่น และรวมตัวกันทำสิ่งที่ไม่ถูกไม่ควร อาจเป็นเพราะเห็น ตามข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ แต่ความจริงวัยรุ่นที่ทำงานสร้างสรรค์สังคมก็มีอยู่ไม่น้อยในสังคมไทย ซึ่งในจุดนี้ผู้ใหญ่ ควรเปิดใจยอมรับ

“จริงอยู่ว่าเราอาจจะมาเดินเล่น เป็นผู้นำแฟชั่น แต่เวลาที่เรามารวมตัวกันนั้น ก็มีอะไรดีๆ เกิดขึ้น พี่ๆ ใน โครงการสนับสนุนให้เราทำดีต่อสังคมหลายด้าน เช่น การวิจัยการเลือกตั้ง ให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่ยังไม่มีโอกาส ใช้สิทธิ์เลือกตั้งได้จริง มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ว่าพวกเขาอยากให้ผู้ว่ากรุงเทพมหานครแก้ไขอะไรบ้าง ถึงพวกเขาจะยังไม่มียุทธศาสตร์ทางกฎหมาย แต่เขาก็มีสิทธิ์เสนอได้ว่าจะให้แก่ตรงไหน แล้วเราก็นำเอาผลงานวิจัยไปให้ผู้ว่า ราชการกรุงเทพฯ เช่น ปัญหาเด็กแว้น...สังคมคงไม่ได้รับผลกระทบเท่าไร แต่ความจริงแถวโรงเรียนเด็กๆ หลายคนมักบ่นว่าเสียงดังรบกวนการเรียนหนังสือ อยากให้ผู้ว่าฯ จัดการเรื่องนี้ให้ด้วย เพราะเด็กแว้น จะแว้นเช้า แว้นเย็น แต่ผู้ใหญ่แล้วแต่คิดเรื่องอื่น อย่างเรื่องพื้นที่สีเขียวมากกว่า จริงๆแล้วเรื่องเด็กแว้นก็สำคัญ”

สาวน้อยหน้าใส ยังเล่าต่ออีกว่า กลุ่ม S'Club ยังรวมตัวกันขับเคลื่อนการทำกิจกรรมเพื่อสังคมทางด้านอื่นๆ อีก อาทิ การปลูกป่า การเลี้ยงอาหารเด็กด้อยโอกาส ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ช่วยสร้างความสุขทั้งผู้ให้และผู้รับ

“เราสัมผัสได้ว่าเด็กๆ ต้องการเรา เวลาเราไปเขาก็จะเข้ามาทัก อย่างเด็กๆ ไม่เคยกินพิซซ่า เราเอาไปให้กิน เด็กก็จะดีใจมาก ตรงนี้ทำให้แฮปปี้ทั้งเรา แฮปปี้ทั้งเด็ก เป็นกิจกรรมที่สนุก และได้ประโยชน์”

การรวมตัวของเยาวชนกลุ่มนี้นับเป็นแบบอย่างที่ดี ที่ช่วยส่งเสริมให้เยาวชนคนอื่นๆ หันมาทำดีเพื่อสังคม เพราะในความจริงแล้ว การทำสิ่งดีนอกจากจะช่วยให้เยาวชนได้พัฒนาตนเองแล้ว ยังเป็นอีกเหตุผลหนึ่งในการช่วย พัฒนาสังคมแห่งความดี

“ความจริง การทำจิตอาสาหรือการทำดีสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา แค่เราลองเปลี่ยนทัศนคติดู หนูมาทำกิจกรรม ตรงนี้การเรียนไม่เคยตก แถมยังสนุกกับกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ส่วนเพื่อนๆ คนที่บอกว่าต้อง เรียนหนังสือ ไม่ค่อยมีเวลาเลย ไม่สามารถมาทำกิจกรรมกับกลุ่ม S'Club ได้ หนูว่ามันไม่ใช่เหตุผล แต่ถือเป็น ข้ออ้างมากกว่า”

เธอกำลังท้าทายถึงมนุษย์หลายคนที่มีกึ่งใช้เหตุผล (ข้ออ้าง) เพื่อหลีกเลี่ยงการทำความดี

อาสาสมัคร เดลิเวอรี่

ใครที่กำลังคิดว่า จะทำงานอาสาสมัครทั้งที ต้องเดินทางไปทีไกลๆ บุกป่าฝ่าดงดอยด้วยความยากลำบาก **ลืมไปได้เลย!!** เพราะเรื่องราวของหนุ่มสาวอาสาสมัคร แห่งศูนย์อาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์สองคนนี้ อาจเป็นจุดเปลี่ยนพลิกความคิดของคุณ แล้วเหตุผลเรื่องทางไกล ไม่ไป ไม่มีเวลา อาจฟังดูไม่เข้าท่า ไม่สมเหตุผล จนต้องเขวี้ยงทิ้งลงถังขยะไปเลยก็ได้

อย่างไรก็ตาม ใครที่สนใจงานอาสาสมัคร แต่ยังไม่กล้าออกไปไม่ถูก สามารถแวะเวียนมาแลกเปลี่ยนพูดคุย และหาข้อมูลงานอาสาสมัครได้ที่ **ศูนย์อาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์** ภายใต้การสนับสนุนการจัดตั้งโดย **มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์** ที่นี้เป็นศูนย์กลางข้อมูลงานอาสาสมัครจากทั่วประเทศ และกำลังส่งเสริมการสร้างเครือข่ายพลังนักศึกษาไทยจากทุกสถาบันให้แบ่งเวลาเล็กๆ หันมามองคนใกล้ตัว และชุมชนรอบข้าง โดยไม่ต้องเดินทางไปไกลให้เมื่อยกัน **เพราะงานอาสาสมัครทำได้ทันทีเดี๋ยวนี้ ที่นี่ และทุกวัน** แล้วใจที่มีจิตอาสาจะโอบรับโอบอุ้มออกไปชนิดใครมาขวางก็ห้ามไม่อยู่

ภาษาอังกฤษวัยๆ สไตล์ ครูแก้ว บางลำพู

“การพัฒนา “คน” เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาสิ่งอื่น” นี่เป็นคำพูดของหนุ่มหัวคิดทันสมัย นายสุธรรม บุปผาวัลย์ หรือ แก้ว อาสาสมัครโครงการสอนภาษาอังกฤษในชุมชนบางลำพู ศูนย์อาสาสมัครมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แก้ว หลงใหลการสอนมาตั้งแต่สมัยเรียนมัธยมที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โดยร่วมกับเพื่อนๆ ทำโครงการที่สอนน้อง เพื่อช่วยปรับพื้นฐานและทำให้น้องๆ ในโรงเรียนรักภาษาอังกฤษ **“ผมชอบงานสอนนะ เพราะเป็นการพัฒนาคน เมื่อคนพัฒนา สังคมก็จะพัฒนาตามไปด้วย”**

“ผมเรียนคณะเศรษฐศาสตร์ ภาคภาษาอังกฤษ เลยคิดว่าน่าจะใช้ความรู้ด้านภาษาอังกฤษที่มีอยู่มาใช้เป็นให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน” เขาเล่าต่อถึงชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย

“โครงการสอนภาษาอังกฤษในชุมชนบางลำพู” ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากโครงการธรรมศาสตร์อาสาจึงเกิดขึ้น แก้วรวบรวมเพื่อนๆ ในคณะเศรษฐศาสตร์ ภาคภาษาอังกฤษ และนักเรียนแลกเปลี่ยนจากต่างประเทศ ทั้งสหรัฐอเมริกา แคนาดา และญี่ปุ่น เป็นต้น มาสอนภาษาอังกฤษให้กับเด็กในชุมชนบางลำพู

“ชุมชนบางลำพูเป็นชุมชนที่อยู่ใกล้ๆ กับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นย่านค้าขาย และมีชาวต่างชาติเยอะ ผมคิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ถ้าเรามาสอนภาษาอังกฤษให้กับน้องในชุมชน เพราะน้องๆ จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับลูกค้าที่เป็นชาวต่างชาติ แล้วนักศึกษาธรรมศาสตร์ก็จะมีโอกาสมาเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน และบำเพ็ญประโยชน์ไปพร้อมๆ กัน”

แก้ว ตั้งเป้าอยากให้โครงการนี้เป็นจุดเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้และการให้ เพราะตั้งแต่แรกที่ได้เข้ามาเรียนในสถาบันนี้ ประโยคที่ว่า **“ฉันรักธรรมศาสตร์ เพราะธรรมศาสตร์ สอนให้ฉันรักประชาชน”** ยังติดอยู่ในใจ จึงตั้งใจอยากให้โครงการสอนภาษาอังกฤษในชุมชนบางลำพูเป็นโครงการที่ทุกคนได้มาเรียนรู้ร่วมกัน นักศึกษาได้เรียนรู้ชุมชน คนในชุมชนได้เรียนภาษาอังกฤษและนำไปใช้ประโยชน์ ที่สำคัญอยากปลูกฝังความคิดเรื่องจิตอาสา อยากให้ทุกคนมองว่า การทำอะไรดีๆ เพื่อผู้อื่นไม่ยาก

ทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 4 โมงเย็น แก้วและเพื่อนอาสาสมัครประมาณ 20 คนในปีแรก และเพิ่มเป็น 40 คนในปีนี้จะมารวมตัวกันที่บ้านบ้านนิด ผู้นำชุมชนบางลำพูเพื่อมาสอนภาษาอังกฤษให้กับน้องๆ นักเรียนมัธยมศึกษาตั้งแต่ ม.1 - ม.5 ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบางลำพู **“เราภาษาอังกฤษแบบตัวต่อตัว เน้นการสอนให้สนุกและนำไปใช้ได้จริง ที่สำคัญคือ ใช้สื่อการสอนที่สร้างสรรค์ เหมาะกับการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน”**

แก้วเล่าว่ารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษของอาสาสมัครธรรมศาสตร์นั้น แตกต่างจากการสอนภาษาอังกฤษของที่อื่น “เราเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง สอนตามความต้องการและความสนใจของเด็ก ก่อนสอนอาสาสมัครทุกคนต้องนั่งพูดคุยกับเด็ก สังเกตลักษณะนิสัย ธรรมชาติ ความสนใจ และทักษะภาษาอังกฤษของเด็กก่อน จากนั้นวางแผนการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับเด็กแต่ละคน เพื่อให้เด็กได้รับความสนุกสนานในการเรียนรู้ สุดท้ายจะประเมินผลว่าเด็กมีพัฒนาการระดับไหน และสิ่งที่เราสอนไปเขานำไปใช้ได้จริงมากน้อยแค่ไหน การสอนแบบนี้สามารถช่วยให้น้องๆ เข้าใจภาษาอังกฤษได้ง่ายขึ้น เพราะการสอนในห้องเรียนปกติที่มีมากกว่า 40 คนนั้น อาจารย์ไม่สามารถลงลึกถึงปัญหาที่แตกต่างกันของน้องๆ แต่ละคนได้”

หากถามถึงความสำเร็จของโครงการแล้ว แก้วตอบอย่างมั่นใจว่า “ทำโครงการนี้มา 1 ปี ผมว่าประสบความสำเร็จเกินคาด ผมมองจากประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับตัวเองก่อน แล้วมองจากคนรอบข้างด้วยผมได้อะไรเยอะมาก ได้เพื่อน ได้มิตรภาพที่ดี เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม และฝึกทักษะการประสานงาน เพื่อนๆ ได้ทำสิ่งที่เป็ประโยชน์เพื่อชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน ฝึกการทำงาน และได้เรียนรู้การเป็นผู้ให้ ส่วนคนในชุมชนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษ ซึ่งนำไปใช้ได้จริง ที่สำคัญโครงการนี้เป็นจุดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยกับชุมชนอย่างแท้จริง”

แต่กว่าความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้นั้น แก้วต้องเรียนรู้และต่อสู้กับอุปสรรคมากมาย “ปัญหาที่สำคัญคือ “คน” เวลาทำงานกับคนหลายๆ แต่ละคนมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน จึงต้อง “เรียนรู้” เพื่อเสริมสร้างความ “เข้าใจ” ระหว่างกัน ต้องใจเย็น ค่อยเป็นค่อยไป ต่างคนต่างเรียนรู้กัน การทำงานจะเป็นไปอย่างราบรื่นและอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจ”

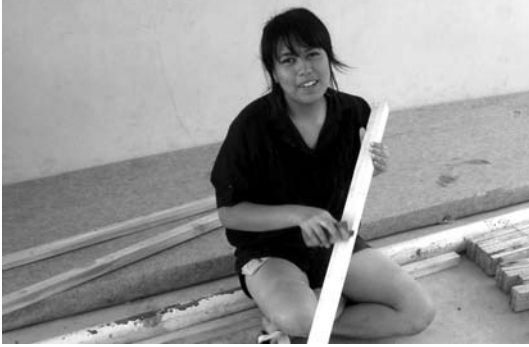
ความสำเร็จที่เกิดขึ้นแก้วมองว่าไม่ได้เกิดจากตัวเขาเพียงคนเดียว หากเกิดจากความร่วมมือ ร่วมใจของอาสาสมัครในทีม “แค่ผมคนเดียวไม่สามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จได้ ผมโชคดีที่มีเพื่อนร่วมงานเก่ง มีคุณภาพ ทุกคนสามารถนำความรู้ ความสามารถที่ตนเองมีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ และทุกคนเข้าใจการทำงานแบบจิตอาสา จนได้รับคำชื่นชมจากอาจารย์และคนในชุมชน เลยต่อยอดโครงการในปีที่ 2”

ความสุขที่ได้จากการทำงานอาสาสมัคร ทำให้ แก้ว มุ่งมั่นอยากทำงานด้านนี้ต่อไป โดยอนาคตแก้วตั้งใจจะทำ โครงการสอนศิลปะ ให้กับเด็ก “ผมอยากทำโครงการร่วมกับนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเขามีความรู้ด้านศิลปะอยู่แล้ว มาสอนศิลปะให้กับเด็กในชุมชนรอบๆ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ผมว่าศิลปะช่วยสร้างความสุข และจินตนาการให้กับเด็ก ซึ่งจินตนาการจะนำไปสู่ความคิดดีๆ ใหม่ๆ ที่จะนำไปพัฒนาสังคมต่อไป”

แก้ว วางเป้าหมายชีวิตหลังเรียนจบปริญญาตรีว่า อยากเรียนต่อและทำงานอาสาสมัครไปพร้อมๆ กัน “ผมอยากเรียนต่อสาขาการจัดการโรงแรม (Hotel Management) แต่ก็ยังอยากจะทำกิจกรรมอาสาสมัครสอนภาษาอังกฤษต่อไป” เพราะทำให้แก้วได้ “แบ่งปัน” และรู้สึกมีส่วนร่วม “เปลี่ยนแปลง” สังคมให้ดีขึ้น

ห้องสมุดเติมฝัน...ขอคนวัยซน

“ทำกิจกรรมไปด้วย เรียนไปด้วย ไม่ใช่เรื่องยาก แถมเกรดเพิ่มอีกต่างหาก แค่เข้าเรียนทุกคาบ ช่วงสอบก็พักกิจกรรมก่อน สอบเสร็จเริ่มกิจกรรมใหม่ แถมยังเอาประสบการณ์จากการพัฒนาสังคม มาตอบข้อสอบ และเป็นตัวอย่างประกอบการเรียน ทำให้เข้าใจเนื้อหาในตำราเรียนง่ายขึ้น... เรียนรู้จากชีวิตจริง” กาญจนา รอดสวัสดิ์ หรือ มีม นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวด้วยความภูมิใจ

ด้วยมีใจอาสาเป็นทุนเดิม เมื่อเข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัย มีม ตั้งใจแน่วแน่สมัครเข้าเป็นสมาชิกชมรมสังคมพัฒนา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งงานหลักของ **ชมรมสังคมพัฒนา** คือ **การจัดค่ายพัฒนาสังคม**

“...ไปจัดค่ายพัฒนาที่ดอยเต่ากับเพื่อนๆ ประมาณ 40 คน ช่วยกันสร้างอาคารอเนกประสงค์ให้ศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ ตอนมีมไปสำรวจเห็นแล้วว่าการเดินทางลำบาก แต่คิดว่าไม่เป็นไร เอาเข้าจริงตอนขนของมาจัดค่ายลำบากมาก ของหนัก ถนนไม่ดี เหนื่อยมาก...” มีมเน้นเสียง

ปัญหาครั้งนั้นจุดประกายให้มีมเสนอโครงการมาที่ศูนย์อาสาสมัคร

“กลับมาเห็นประกาศของศูนย์อาสาสมัคร รับพิจารณาให้ทุนสนับสนุนโครงการพัฒนาชุมชน โดยมีเงื่อนไขว่าต้องเป็นชุมชนรอบรั้วมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นจังหวัดที่เหมาะสมพอดีเรากลับมาจากค่ายดอยเต่าแล้วรู้สึกว่าการเดินทางไปที่ไกลๆ เลยคิดอยากทำกิจกรรมพัฒนาในพื้นที่ใกล้ๆ ดอยเต่า”

หลังลงไปสำรวจพื้นที่รอบรั้วมหาวิทยาลัยแล้วจึงเลือก **โรงเรียนวัดเวฬุวัน** เป็นจุดนัดหมายของพลพรรคโครงการ โรงเรียนแห่งนี้มีนักเรียนประมาณสามร้อยคน ตั้งแต่อนุบาลถึง ป.6 “เข้าไปเห็นกับตาว่าห้องสมุดโรงเรียนไม่มีใครใช้งาน ไม่ใช่ใช้งานไม่ได้ แต่ฝุ่นเกาะเต็มไปหมด เหมือนไม่ได้ใช้งานมานานแล้ว หนังสือก็มีน้อย แคมจัดไม่เป็นระเบียบ” มีมเล่าจนเห็นภาพ “จากที่ไม่รู้ว่าจะทำกิจกรรมกับน้องๆ อย่างไร ตอนนั้นได้อิเดียเยอะเลย ทำโต๊ะญี่ปุ่น ทำตู้หนังสือ และต้องรับบริจาคหนังสือเพิ่ม”

มีม เสริมว่า “บางครั้งครูไม่ยอมปล่อยให้ห้องตัวเอง แกรๆ มาทำกิจกรรม เพราะกลัวห้องเข้ามาป่วน อาสาสมัครก็ดึงเขามาทำกิจกรรมด้วย น้องๆ กลุ่มนี้ตั้งใจทำกิจกรรม เชื่อฟังพี่ๆ มาก เชื่อพี่แต่ไม่เชื่อครู” (หัวเราะ) บรรยายกาศอย่างนั้นเลยทำให้การทำกิจกรรมครั้งนี้ไม่มีอุปสรรคให้หนักกังวลเพราะน้องๆ คุณครู และผู้ปกครองให้ความร่วมมือดีมาก

“ตอนพวกเราเข้าไปทำกิจกรรม บางคนเข้ามาช่วยตอกนั้นจะนะ ช่วยกันคนละไม้คนละมือจนเสร็จ ห้องสมุดดูมีชีวิตชีวาขึ้นเยอะ เหมาะให้ห้องๆ มานั่งเล่น ทำกิจกรรม หรืออ่านหนังสือ”

ส่วนผลตอบรับจากการแต่งแต้มห้องสมุดใหม่วัยซน หน่วยสอดแนมทีมงาน Book of Life บอกว่า “ตอนนี้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้และทำกิจกรรมชั้นยอด เรียกว่ามีน้องๆ มานั่งอ่านหนังสือ คุณครูพาน้องๆ เข้ามาทำกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดทั้งวัน น้องๆ รักห้องสมุดของโรงเรียนมากขึ้นช่วยกันดูแลด้วย” มีมอมยิ้ม

ยังไม่จบเพียงเท่านั้น หลังโครงการ Book of Life สำเร็จเป็นรูปเป็นร่าง มีมกับเพื่อนๆ ยังแวะเวียนเข้าไปทำกิจกรรมกับน้องๆ และชุมชนอยู่เสมอ ล่าสุด อาสาสมัครเข้าไปจัดกิจกรรมแรลลี่เสริมทักษะความรู้และรักษารัศมีในชุมชนใกล้โรงเรียนวัดเวฬุวัน มีน้อง ๆ กว่า 20 คนมาร่วมกิจกรรม

“กิจกรรมมี 4 ฐาน ฐานแรกเล่นเกม ฐานที่สองให้น้องๆ หาข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชน ด้วยการเข้าไปพูดคุยกับผู้อาวุโสในชุมชน ฐานที่สาม ฝึกนาฏศิลป์การรำมอญท้องถิ่น เพราะชาวบ้านชุมชนนี้ส่วนใหญ่มีเชื้อสายมอญ และฐานสุดท้ายให้แต่ละคนออกมาแลกเปลี่ยนเรื่องราวของตัวเอง วันนั้นน้องๆ ทำกิจกรรมกันสนุกมาก” มีมเล่าอย่างออกรส

มีมประทับใจหลายอย่างจากประสบการณ์จัดค่ายและการพัฒนาสังคม เพราะไม่เพียงได้รู้จักคนเพิ่มขึ้น ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้คนหลากหลาย ทำให้โลกทัศน์ของเรากว้างขึ้น ได้เรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น โดยเฉพาะตอนแรกที่กลัวว่าจะเข้ากับเด็กไม่ได้ เอาเข้าจริงก็ไม่ใช่เรื่องยาก

“น้องๆ มาขอเบอร์โทรศัพท์ เราก็ให้ไป ไม่นึกว่าน้องจะโทรมาจริงๆ” มีมเล่า “พี่กินข้าวหรือยัง? สบายดีไหม?” เป็นคำถามยอดฮิตจากปลายสาย “มีมไม่รำคาญ รู้สึกดีมากๆเลย น้องๆ น่ารัก และดีใจที่เขาไว้ใจเรา” มีมกล่าวอย่างภูมิใจ

มีมบอกว่า **กิจกรรมจิตอาสาสมัครในตัวเอง** ตอนแรกจากคนทำไม่กี่คนก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ กิจกรรมจิตอาสาใครได้ลองทำก็ตั้งใจบอกกันปากต่อปาก เพื่อนเล่าให้ฟังว่า เมื่อก่อนไม่มีอะไรทำก็ไปเดินห้าง ตอนนั้นเพื่อนฯ ภูมิใจที่ได้ทำดีเพื่อคนอื่นบ้าง

“ตอนนี้เตรียมค่ายของชุมชนมอญอยู่ เป็นกิจกรรมสร้างฝายชะลอน้ำให้กับศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ ที่เขาแพ่งม้า ไคราช ตอนนี้น้ำกำลังเปิดรับอาสาสมัครไปช่วยกันประมาณเดือนตุลาคมนี้”

เยาวชนไทยทำดีถวายในหลวง

คำพ่อสอน

เด็กๆ นอกจากจะต้องเรียนความรู้แล้ว
 ยังต้องหัด**การทำงาน**และ**ทำความดี**ด้วย
 เพราะการทำงานจะช่วยให้มีความสามารถ มีความขยันอดทนพึ่งตนเองได้
 และการทำดีนั้นจะช่วยให้มีความสุขความเจริญ ทั้งป้องกันตนไว้ไม่ให้ตกต่ำ

พระบรมราโชวาท พระราชทานเพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก ประจำปี ๒๕๓๐

จากคำพ่อสอนดังกล่าว จึงก่อเกิดเป็นโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ **“เยาวชนไทย
 ทำดีถวายในหลวง”** โดยความร่วมมือของกลุ่มกัลยาณมิตรเพื่อการเสริมสร้างเครือข่ายวิถีพุทธ
 (กคพ.) ศูนย์คุณธรรม และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีพระมหาพวงศันรินทร์
 จิววิโส เป็นประธานโครงการ

โครงการดังกล่าว เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำความดีมีคุณธรรมแบบเชิงรุก
 โดยให้ผู้เรียนที่เป็นเด็กและเยาวชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมการเรียนรู้นี้เอง ผ่านเทคนิค
 วิธีการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) โดยประเด็นที่เลือกทำโครงการนั้นเกิดขึ้นมา
 จากความสนใจและความคิดริเริ่มของผู้เรียนเอง เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติงานจริง ด้วย
 ความพากเพียรพยายามอย่างจดจ่อต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควร ในลักษณะวิจัย
 ปฏิบัติการ (Action Research) นำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้านความเสื่อมทรามทางศีลธรรม และ
 ส่งเสริมการบ่มเพาะความดีมีคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ รวมทั้งการขยายการมี
 ส่วนร่วมไปสู่บุคคลต่างๆ ในสถานศึกษาและชุมชนของตนเองหรือชุมชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากความทุ่มเท และตั้งใจของคณะทำงาน ความสำเร็จก็ได้ปรากฏขึ้นอย่างเด่นชัดผ่าน
 โครงการคุณธรรมดีๆ จากความคิดของเยาวชนไทย ซึ่งนำไปใช้แก้ปัญหาจริงในโรงเรียนและชุมชน
 คงอยากเห็นแล้วสิว่าหน้าตาแต่ละโครงการจะเป็นอย่างไร เขาแก้ไขปัญหามาอะไรได้บ้าง และมีวิธี
 ทำงานอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ ถ้าพร้อมแล้ว อย่าหยุด! ก้าวไปสู่โลกแห่งความดีพร้อมกันเลย

สำนึก สว่าง สมานธิ นำไปสู่ความ “สงบ”

“หนูอยากเห็นชุมชนของหนูสงบคะ” น้องแพรว หรือ ด.ญ.ศิริลักษณ์ สุพร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านช่องแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เอ่ยขึ้นด้วยน้ำเสียงสดใส น้องแพรวเป็นเด็กหญิงตัวเล็กๆ แต่มีฟันที่ยิ่งใหญ่ เธอเล่าภาพความฝันว่า ตั้งแต่เด็กทุกๆ วันเธอจะฝันถึงชุมชนที่น่าอยู่ คนในชุมชนเล็กยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เลิกดื่มเหล้าและสูบบุหรี่ หันมาสนใจคนในครอบครัว และดูแลซึ่งกันและกัน

แต่ภาพความเป็นจริงที่น้องแพรวเห็นทุกวัน คือ “ชุมชนของหนูเป็นพื้นที่เขตสีแดง มีคนค้ายา ติดยาเสพติด เยอะ เดินไปที่ไหนก็เห็นแต่คนดื่มเหล้า สูบบุหรี่ ทุกตรอกถนนมีแต่ร้านค้าคาราโอเกะ และแหล่งการพนัน”

“โรงเรียนของหนู มีแต่คนดูถูก พ่อแม่ไม่อยากให้ลูกมาเรียน เพราะคิดว่ามีแต่คนติดยาเสพติด”

น้องแพรวเห็นปัญหาดังกล่าวมาเป็นเวลากว่า 10 ปี และนับวันปัญหาเหล่านั้นยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ด้วยความตั้งใจที่อยากเห็นชุมชนสงบสุข จึงทำให้น้องแพรวมุ่งมั่นทำทุกวิถีทางเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

“ปัญหาของชุมชน ถ้าเยาวชนไม่ทำ แล้วใครจะทำ” น้องแพรวกล่าวด้วยแววตาที่มุ่งมั่น

หลังจากเข้ารับการอบรมโครงการเยาวชนไทย ทำความดีถวายในหลวง ที่วัดบ้านนา จังหวัดชลบุรี น้องแพรวและเพื่อนๆ จึงได้จัดทำโครงการ “3 ส พอใจเลิกเพื่อพอหลวง” เพื่อแก้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียนและชุมชนช่องแสมสาร “หนูและเพื่อนๆ ทำโครงการนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 มีอาจารย์เตือนใจเป็นที่ปรึกษา พวกเรานำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาใช้แก้ปัญหายาเสพติด”

“สำนึก สว่าง สมานธิ” เป็นหลักธรรมที่น้องแพรวและเพื่อนๆ เรียนมาตั้งแต่เด็ก และคิดว่าน่าจะนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ **“ถ้าทุกคนมีจิตสำนึกที่ดี ก็จะมีมองเห็นว่าอะไรเป็นปัญหา พอเราเห็นปัญหา ถ้าเราช่วยกันแก้ไขก็จะนำไปสู่ความสว่าง แต่แน่นอนว่าย่อมมีอุปสรรค แต่หากเรามีสมานธิเราก็จะสามารถฝ่าฟันมันไปได้”**

น้องแพรวเริ่มต้นทำโครงการด้วยการเดินรณรงค์และติดป้ายต่อต้านยาเสพติดในโรงเรียน โดยให้นักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 จนถึง ม.3 ออกแบบป้ายรณรงค์ลด ละ เลิก เหล้า บุหรี่เพื่อนำมาติดตามอาคารและต้นไม้ในโรงเรียน

นอกจากการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในโรงเรียนแล้ว น้องแพรวและเพื่อนๆ ยังขยายการทำกิจกรรมไปสู่ชุมชน โดยมุ่งเน้นให้คนในชุมชนคอยเฝ้าระวังเรื่องยาเสพติด และคอยดูแลซึ่งกันและกัน “การจะแก้ไขปัญหาก็สำเร็จได้ คนในชุมชนทุกคนต้องช่วยกัน โครงการนี้เลยให้มีการจับคู่เพื่อน (Buddy) คนที่สูบบุหรี่กับคนที่ไม่สูบ คอยตักเตือนดูแลกัน หากคนที่สูบบุหรี่สัญญาว่าจะเลิก แต่ยังไม่ทำไม่ได้ เราก็จะมาคิดหาวิธีช่วยให้เขาเลิกบุหรี่ให้ได้”

น้องแพรเล่าถึงกิจกรรมในโครงการนี้ต่อว่ามีกิจกรรม **“นักสืบอาสา”** คอยเฝ้าระวังเรื่องยาเสพติดในชุมชน คอยสังเกตพฤติกรรมคนในชุมชนว่าคนไหนมีแววสิ่งเสพติด เช่น ดื่มเหล้า หรือสูบบุหรี่ เมื่อรู้แล้วก็จับบันทึกไว้ จากนั้นทางกลุ่มก็จะมาปรึกษากันเพื่อแก้ไขปัญหา และตักเตือนให้คนที่เกี่ยวข้องเลิก เพราะเป็นสิ่งไม่ดี แรกๆ เขาอาจไม่เชื่อ แต่ถ้าทำไปนานๆ และมีคนเตือนเยอะๆ เขาก็จะหยุดไปเอง เมื่อคนในชุมชนมองว่ามันเป็นสิ่งไม่ดี

“หลังจากทำมา 1 ปีแล้ว ตอนนี้โรงเรียนของน้องแพรไม่มีคนสูบบุหรี่แล้ว ส่วนคนในชุมชนก็ลดการดื่มเหล้า และสูบบุหรี่ลง หนูและเพื่อนๆ ไปสำรวจมา จากแต่ก่อนคนที่ทำงานหนัก และชาวประมง จะสูบบุหรี่ไม่ต่ำกว่า 2 ซอง หรือบางคนสูบ 4 ซองต่อวัน มาถึงวันนี้คนส่วนใหญ่เลิกสูบได้แล้ว บางคนพยายามจะเลิก และส่วนน้อยที่เลิกไม่ได้ แต่พยายามลด” น้องแพรบอกเล่าถึงความสำเร็จของโครงการด้วยรอยยิ้ม

แต่กว่าโครงการนี้จะประสบความสำเร็จได้ น้องแพรและเพื่อนๆ ต้องเสี่ยงเป็นเสี่ยงตายมิใช่น้อย “การทำโครงการนี้น่ากลัว เวลาเก็บข้อมูล บันทึกข้อมูลต้องระวัง เพราะอาจทำให้กลุ่มผู้มีอิทธิพลที่ทำความไม่ดีในพื้นที่เพิ่งสังเกตเห็นได้เราไปขวางทางเขา เราจึงต้องระวังตัวให้มาก”

แม้หลายครั้งจะเหนื่อยและท้อกับการทำงาน แต่ด้วยความฝันที่อยากเห็นชุมชนเป็นสุข และเห็นการทำงานของอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ทุ่มเท แรงกาย แรงใจ แก้ไขปัญหาชุมชนโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย จึงทำให้ความท้อแท้ที่น้องแพรมีอยู่หายไปทันที “เจอปัญหาหลายๆ หนูก็มีท้อบ้าง แต่พอได้เห็นอาจารย์เตือนใจทำงาน ท่านเหนื่อยยิ่งกว่า เพราะบ้านอาจารย์อยู่ไกล แต่ต้องมาที่หมู่บ้านหนู มาช่วยพวกหนูแก้ไข้ปัญหา เขาทำแล้วเขาก็ไม่ได้อะไร เขาทำเพื่อคนอื่น แต่เขาก็ยังทำ หนูเป็นคนในชุมชน เลยยังต้องทำเพื่อชุมชน”

วันนี้นอกจากคนในโรงเรียนและชุมชนของน้องแพรจะสามารถเลิกยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดได้แล้ว พวกเขายังรักและสามัคคีกันมากขึ้น เพราะได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และคอยดูแลซึ่งกันและกันให้ห่างไกลจากสิ่งเสพติด

“แต่ก่อนคนในชุมชนไม่ค่อยมองหน้ากัน พอมองหน้ากันก็จะกลายเป็นว่ามองหน้าหาเรื่อง จะตบกัน แต่ตอนนี้ไม่ต้องมองหน้า แค่มองตาก็มองใจ”

ส่วนตัวของน้องแพรยังได้เรียนรู้การทำงานเป็นหมู่คณะ ได้มิตรภาพ และที่สำคัญน้องแพรบอกว่า **“หนูได้รู้คุณค่าของตัวเอง”** ซึ่งเป็นสิ่งที่น้องแพรคิดว่าไม่สามารถหาได้ หากไม่ได้มาทำงานเพื่อโรงเรียนและชุมชนของตนเอง

สังคมไทยคงจะน่าอยู่ไม่น้อย หากเยาวชนไทยซึ่งเป็นพลังและอนาคตของชาติมี **“สำนึก”** ที่ดี เหมือนน้องแพรและเพื่อนที่พร้อมใจกันรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เมื่อมีอุปสรรค ก็สามารถใช้ **“สมาธิ”** แก้ไขปัญหา ซึ่งนำไปสู่ความ **“สว่าง”** และความ **“สงบ”** ของชุมชน

อี๊ อี๊!! ตาวิเศษเห็นนะ

ลิ่งที่คาดหวังอาจไม่เป็นอย่างหวัง ส่วนสิ่งที่ไม่เคยคาดหวัง อาจนำมาซึ่งความชื่นชมยินดี
โครงการจิตอาสา พาชุมชนพ้นภัย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม น้อมรับคุณธรรม นำเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยราชน
เป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือร่วมใจของน้องๆ เยาวชน โรงเรียนท่าช้างวิทยาคาร จ.สิงห์บุรี ที่มีใจรัก
งานอาสา แล้วอยากช่วยเหลือชุมชนและสังคมให้ดีขึ้น

นับย้อนไป 3 ปีก่อน ไม่มีใครคาดหวังว่า โครงการจิตอาสา ของเยาวชนจะต่อยอดและเติบโตมาจนถึง
ทุกวันนี้ “โครงการแรก เริ่มจากหันมาสังเกตปัญหาชุมชน แล้วช่วยกันคิดวิธีแก้ปัญหา เลยอยากจัดกิจกรรมให้
นักเรียนกับชุมชนมีโอกาสใกล้ชิดคุ้นเคยกัน” มณฑิตา ไกรจำเนียร หรือ “มณฑิตา” ประธานโครงการจิตอาสา เอ่ยขึ้น

เดิมน้องๆ ตั้งขอบเขตการทำโครงการฯ จิตอาสาว่า อยากลงพื้นที่ชุมชน แต่สุดท้ายกลับต้องลดขนาดงาน
ลงมาทำแค่ในโรงเรียน “ตอนนั้นยังเด็กเลยรู้สึกว่าการทำไม่ได้ หรือทำได้ไม่ดีพอ เลยหันมามองปัญหาในโรงเรียน
แทน” มณฑิตา นึกย้อนไปถึงครั้งเธอเรียนอยู่ชั้น ม.3

โครงการจิตอาสา ต้นแบบในช่วงแรกจึงเกี่ยวข้องกับการจัดการขยะในโรงเรียน

“เด็กในโรงเรียนทิ้งขยะไม่เป็นที่ แล้วจำนวนถึงขยะก็มีน้อยเกินไป” ประธานโครงการฯ กล่าว

แม้แรกเริ่มทำงาน สมาชิกแต่ละคนยังเป็นเด็กน้อยด้อยประสบการณ์ แต่แกนนำเยาวชนทั้ง 8-10 คน ก็
ตั้งใจทำงานอย่างขะมักเขม้น เริ่มรณรงค์เรื่องขยะไปได้พักหนึ่งก็เห็นความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนในโรงเรียน
“นักเรียนให้ความร่วมมือมากขึ้น ขยะที่ทิ้งเกลื่อนกลาดมีน้อยลง พองานระยะแรกไปได้ดี มณฑิตากับเพื่อนๆ เลยอยาก
ไปลงชุมชนอีกครั้ง”

โครงการจิตอาสา ช่วงที่สองจึงเริ่มขึ้น “สมาชิกในกลุ่มประชุมแล้วเห็นตรงกันว่า อยากอาสาเข้าไปช่วย
ดูแล คนเฒ่าคนแก่ในชุมชน” และเพื่อให้ง่ายต่อการทำงาน “มณฑิตา” เข้าไปขอฐานข้อมูลรายชื่อผู้สูงอายุในชุมชนที่
เทศบาลตำบลพิบูลทอง ซึ่งมณฑิตาค้นเคยเพราะเคยไปฝึกงานช่วงปิดเทอม โดยช่วยงานฝ่ายจัดการเอกสารของกองการ
ศึกษา

มณฑิตาติดตลกว่า “ตอนนั้นเทศบาลฯ ประกาศรับคนช่วยงานช่วงปิดเทอม ด้วยไม่อยากจะอยู่บ้านเฉยๆ
เลยขอสมัครไปช่วยงานที่เทศบาลฯ เพื่อหาประสบการณ์เพิ่มเติม แถมยังได้ใช้ความรู้ตอนเป็นเลขาฯ โครงการจิต
อาสา ช่วงม.ต้น มาช่วยให้การทำงานง่ายขึ้น ได้รายชื่อผู้สูงอายุจากเทศบาลฯ มาบ๊วย มณฑิตาจัดการแบ่งกลุ่มสมาชิกใน
โครงการจิตอาสา เลยกว่า ใครจะไปบ้านไหน ไปกับใครบ้าง”

แต่งานนี้มีปัญหาให้เธอแก้อีกแล้ว “คนเฒ่าคนแก่ที่อยู่ละแวกโรงเรียนมีน้อย ส่วนใหญ่อยู่ไกลออกไป

สมาชิกในกลุ่มจึงต้องหารถออกไปเอง เพื่อนบางคนมีมอเตอร์ไซด์ก็นั่งซ้อนไปกันได้ แต่ถ้าเป็นน้องๆ ม.ต้นจะลำบากหน่อย เพราะทางบ้านเป็นห้วย เลยจัดกลุ่มให้ห้องๆ ม.ต้นช่วยดูแลผู้สูงอายุในละแวกโรงเรียนแทน โดยมีพี่โตๆ พาไปอีกทีหนึ่ง” มณเล่าขั้นตอนการทำงานของเธอให้ฟัง

“ทำกิจกรรมวันเสาร์ อาทิตย์ ซึ่งแต่ละกลุ่มไม่จำเป็นต้องไปพร้อมกัน กลุ่มไหนพร้อมวันไหนก็นัดวันเวลากันภายในกลุ่ม แล้วไปได้เลย ส่วนใหญ่จะไปในิ่งเล่น พูดคุยกับคนแก่คนแก่ที่บ้านวันละ 1 ชั่วโมงเป็นอย่างน้อย”

มณสะท้อนความรู้สึกที่ได้เข้าไปคลุกคลีกับผู้อาวุโสในชุมชนว่า **“ไม่ได้น่าเบื่ออย่างที่คิด”**

“ท่านจะชอบเล่าเรื่องเก่าๆ ให้ฟัง เป็นเรื่องที่เราไม่เคยรู้มาก่อน คุณยายท่านหนึ่งเล่าว่า สมัยก่อนท่านเป็นนางเอกคณะลิเก แล้วท่านก็ชอบร้องลิเกให้เราฟัง” (หัวเราะ) เธอเล่าด้วยรอยยิ้ม

ด้วยพลังจิตอาสาที่มีอยู่เต็มตัว ล่าสุด มณในฐานะประธานโครงการจิตอาสาฯ จึงเริ่มเดินหน้าโครงการที่สามอีกโครงการหนึ่ง ใช้ชื่อเก่าๆ ว่า **“ตาวีเศษ”** มณแยมข้อมูลลับ**โครงการตาวีเศษ**ว่า ผู้เป็นอาสาสมัครตาวีเศษต้องปกปิดฐานะของตัวเอง ห้ามบอกนักเรียนในโรงเรียนเด็ดขาด เพราะหน้าที่ของ **ตาวีเศษ** ต้องคอยสอดส่องดูแลนักเรียนกว่า 500 คนในโรงเรียน ตั้งแต่ชั้น ม.1-ม.6 ที่ทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น นักเรียนโดดเรียน หรือทำลายข้าวของของโรงเรียน แล้วจดชื่อส่งให้อาจารย์ฝ่ายปกครอง **“ตอนนี้รวบรวมอาสาสมัครตาวีเศษได้ 60 คนแล้ว”**

หลังผ่านประสบการณ์ทำโครงการจิตอาสาสามกว่า 3 ปี จากเด็กไม่กล้าแสดงออก ไม่คิดว่าตัวเองมีภาวะความเป็นผู้นำ และสามารถรับผิดชอบงานใหญ่ๆ ได้ ตอนนั้นนอกจาก มณ จะสามารถนำเสนอโครงการฯ ต่างๆ ให้คนอื่นฟังได้อย่างมั่นใจแล้ว เธอยังเป็นที่เลื่องลือช่วยถ่ายทอดและส่งต่อประสบการณ์ความรู้ให้ห้องๆ รุ่นต่อไป โดยมีคุณครูคอยให้คำปรึกษา

“อาจารย์เป็นแรงกระตุ้นเวลาท้อแท้ ตอนมีปัญหาปรึกษาอาจารย์ได้ตลอด” มณกล่าว และว่า “หลายครั้งที่พยายามอธิบายให้ห้องๆ ฟังแล้วเขาไม่ฟัง หรือไม่เข้าใจในสิ่งที่เราพูด อาจารย์บอกให้เราอดทน และลองนึกถึงตอนที่เรายู่นในวัยเดียวกับน้อง ว่าควรคุยอย่างไรให้เขาสนใจ และต้องไม่เอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง เลยปรับวิธีการพูดกับห้องๆ ใหม่ให้เหมือนเป็นพี่น้องกัน น้องก็เข้าหาเรามากขึ้น”

ตอนนี้ มณขึ้นชั้น ม.6 แล้ว ต้องเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัย ที่ผ่านมาทางบ้านเป็นห่วงไม่น้อยเรื่องการเรียน แต่เธอก็สามารถจัดสรรเวลาเรียนกับการทำกิจกรรมได้ดีมาโดยตลอด

“เวลาไหนอ่านหนังสือก็ต้องอ่าน แล้วแบ่งเวลางานให้ชัดเจน อย่าให้มาเบียดเบียนการเรียน”

“ส่วนโครงการฯ ที่ต้องสานต่อ ไม่น่าเป็นห่วง เพราะห้องๆ ในทีมตั้งใจกันมาก” มณกล่าวอย่างมั่นใจ อนาคตอันใกล้นี้ มณตั้งใจสอบเข้าคณะเภสัชศาสตร์ ซึ่งเป็นอีกหนทางที่เธอสามารถช่วยเหลือคนอื่นได้

“พอใจและภูมิใจในสิ่งที่ตัวเองทำ ไม่เคยคิดว่าตัวเองจะทำได้ ไม่เคยคาดหวังว่าโครงการจะต่อเนื่องมาไดขนาดนี้” มณกล่าวอย่างภูมิใจ

ครูอาสาบ่อย...แต่ใจใหญ่

เคยได้ยินใครเอ่ยถึงปัญหาพวกนี้ไหม

เด็กขี้เกียจเรียนไม่ส่งการบ้าน เด็กเรียนเห็นแก่ตัว เด็กติดเกม เด็กแว้น เด็กสก๊อย เด็ก....ฯลฯ ปัญหาต่างๆ ที่เอ่ยมาข้างต้น ถ้าไม่ใช่ประสบการณ์จริงในชีวิตตัวเอง เชื่อว่าหลายคนคงเคยได้ยิน ได้ฟัง มาบ้าง คำถามต่อมาคือ เราจะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร แล้วใครเป็นคนแก้??

ถ้ากำลังนึกถึงรัฐบาล หรือกระทรวงศึกษาธิการ... คำตอบนี้คงต้องพับเก็บใส่กระเป๋าไปก่อน!

เพราะน้องๆ ครูอาสาบ่อย โรงเรียนวัดกระบังมังคลาราม ต.หอกลอง อ.พรหมพิราม จ.พิษณุโลก กำลังปฏิบัติภารกิจแก้ปัญหาเด็กๆ เหล่านี้อย่างสร้างสรรค์

ด.ช.อิสราณวัฒน์ จวี หรือ น้องโอ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประธานโครงการนเยาวชนไทย ห่วงใย ใส่ใจคนรอบข้าง บอกว่า ทุกวันตอนเย็นหลังเลิกเรียน เป็นเวลาทำการของ ครูอาสาบ่อย ที่จะไปประจำตาม “คุ้ม” ต่างๆ ในหมู่บ้าน

โอขยายความว่า “คุ้ม” เป็นชื่อเรียกพื้นที่ที่เล็กกว่าหมู่บ้าน ถ้าเรียงลำดับชื่อเรียกพื้นที่ จากเล็กไปใหญ่ ต้องเริ่มด้วย คุ้ม หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด

ที่นี้คนในชุมชนส่วนใหญ่หันมาประกอบอาชีพรับจ้าง พ่อแม่ ผู้ปกครองจึงไม่มีเวลาดูแลลูก ภาระจึงตกไปอยู่ที่คุณปู่คุณย่าคุณตาคุณยายที่บ้าน แต่ที่แยกหน้านั้น.. หลังเลิกเรียน น้องๆ บางกลุ่มจะไปรวมตัวกันที่ร้านเกม มั่วสุม ไม่ยอมทำการบ้าน เฉพาะในบ้านหมู่ 2 ต.หอกลอง มีร้านเกมเปิดให้บริการอยู่ถึง 3 ร้าน

โอเห็นช่องว่างตรงจุดนี้ จึงเริ่มค้นหาอาสาสมัคร เพื่อมาเป็น “ครูอาสาบ่อย” คอยสอนการบ้านให้น้องๆ ในโรงเรียนตั้งแต่ ป.1 - ป.6 เชิญปราชญ์ชาวบ้านมาพูดคุยกับเยาวชน ไปจนถึงให้ความรู้เรื่องวิถีชีวิตชุมชน เช่น การใช้พืชสมุนไพรในการรักษาโรค และการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง โดยครูอาสาบ่อยจะทำหน้าที่ประจำในคุ้มของตัวเอง

“หนักันที่บ้านครูอาสาบ้าง บ้านน้องๆ หรือบ้านผู้ใหญ่ในชุมชน แล้วแต่ความสะดวกของแต่ละคุ้ม คุ้มหนึ่งประมาณ 7-15 คน ใครอยู่คุ้มไหนก็เรียนที่คุ้มนั้น” โอเล่าถึงลักษณะการทำงาน

เชื่อว่าใครจะมาเป็น “ครูอาสาบ่อย” ได้ง่ายๆ “ครูอาสาบ่อยต้องฝึกสอน และฝึกทำแบบฝึกหัดกับคุณครูที่โรงเรียนก่อน ถึงจะไปสอนน้องๆ ได้” โอบอก

“เมื่อมีโอกาสมาสอนน้องๆ เท่ากับผมได้ทบทวนความรู้ และทบทวนบทเรียนให้ตัวเองด้วย ผลการเรียนก็ดีขึ้นตามลำดับ ผมเข้าใจที่ผู้ใหญ่ชอบพูดว่า เด็กๆ ควรใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เลย เพราะครูอาสาบ่อยที่ผมทำอยู่เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งเมื่อก่อนเลิกเรียนเสร็จ ถ้าไม่ออกไปวิ่งเล่น ผมก็อยู่บ้านเฉยๆ ตอนนี้ได้มาทำ

ประโยชน์ ทำให้ห้องๆ ในโรงเรียนมีพัฒนาการด้านการเรียนดีขึ้น แล้วยังเกิดผลดีสะท้อนกลับมาที่ตัวเองด้วย” โอเล่าอย่างภูมิใจ

“ครอบครัวผมทั้งส่งเสริมและสนับสนุน เพราะเห็นประโยชน์ในสิ่งที่ทำ ผมเชื่อว่าสถาบันครอบครัวมีความสำคัญมากต่อเด็กและเยาวชน เพราะไม่ว่าอยู่ในสังคมไหน เราก็มีจุดเริ่มต้นมาจากครอบครัว ถึงเราย้ายไปอยู่ในอีกสังคมหนึ่ง สิ่งที่เราพ่วงพามาจากครอบครัวก็ยังคงติดตัวเราไปตลอด เพราะฉะนั้นถ้าครอบครัววางรากฐานที่ดีและมั่นคงให้กับลูก พวกเขาจะสามารถใช้ชีวิตอยู่ในทุกๆ สังคมได้อย่างมั่นคงและปลอดภัย”

ประธานโครงการเยาวชนไทยฯ เปรียบเทียบอย่างน่าฟังว่า “เมื่อก่อนผมมองปัญหาในภาพกว้าง จนละเอียดถึงใกล้ตัว พอได้มาทำโครงการฯ ผมมีความละเอียดรอบคอบมากขึ้น สนใจสังเกตสิ่งใกล้ตัวมากขึ้น เช่น ปัญหาขยะ ที่มองข้ามไปตอนแรก อาจเพราะคุ้นชินกับมัน (หัวเราะ) เลยไม่เห็นว่าเป็นปัญหา ทั้งที่เป็นปัญหาซึ่งควรแก้ไขก่อนด้วยซ้ำ”

“รู้สึกเป็นเกียรติมาก โครงการนี้เปิดโอกาสให้ผมได้ทำความดี จากเมื่อก่อนเห็นปัญหาที่มีในโรงเรียน ในชุมชนก็วางเฉยไม่กล้าแก้ปัญหา แต่ตอนนี้ไม่กลัวแล้ว แก้ปัญหาและทำความดีได้อย่างมั่นใจ”

“รัฐบาลเด็ก” กิจกรรมที่ผู้ใหญ่ต้องดู เด็กควรเรียนรู้

คงเป็นเรื่อง “แปลก” ถ้าใครสักคนหนึ่งจะบอกว่าเขาไม่รู้จัก “รัฐบาล” เพราะรัฐบาลถือได้ว่าเป็นองค์กรสำคัญ

ของชาติ ซึ่งมีหน้าที่ปกครอง บริหาร และพัฒนาประเทศ

แล้ว “รัฐบาลเด็ก” ละคุณรู้จักเขาไหม? คง “ไม่แปลก” หากคุณจะตอบว่า “ไม่”

หลายคนคงสงสัยว่าพวกเขาเป็นใคร? รวมตัวกันได้อย่างไร? และเขาทำงานยังไง? อ่านไปจนถึงบรรทัด

สุดท้าย ไม่แน่ว่ารัฐบาลใหญ่ระดับประเทศอาจต้องอายม้วน ยอมสยบให้กับการบริหารงานของรัฐบาล “รุ่นเด็ก”

“รัฐบาลเด็ก” ที่ว่านี่เขาไม่ธรรมดา รู้จักเขาแล้ว “ผู้ใหญ่” ต้องขนลุก “เด็ก” อายากเอาอย่าง เพราะเขาบริหาร

งานได้ดีเยี่ยม หาวิธีแก้ไขปัญหา พัฒนาโรงเรียน จากโรงเรียนขยายโอกาส “ธรรมดา” ให้กลายเป็นโรงเรียน

“คุณธรรมชั้นนำปี 2550” ที่ทุกคนต้องยกย่อง

โครงการ “รัฐบาลเด็ก” หรือเรียกเต็มๆ ว่า “รัฐบาลเด็กดีศรีพลร่ม สร้างคน สร้างงาน สานวิถีพุทธ สู่วิถี

พอเพียง ถวายในหลวง” เป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากแนวคิดของเด็กๆ โรงเรียนพลร่มอนุสรณ์มิตรภาพที่ 50 อำเภอ

เมือง จันทลพบุรี

การทำงานของ “รัฐบาลเด็ก” ถอดต้นแบบการบริหารงานจากรัฐบาลที่ทำหน้าที่บริหารประเทศในปัจจุบัน มี

การคัดเลือกสรรหาคณะทำงานโดยการเลือกตั้งจากนักเรียนในโรงเรียนทั้งหมด 600 คน มีวาระการทำงาน 1 ปี

หลังจากที่แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีแล้ว นายกฯ จะเป็นผู้สรรหาและแต่งตั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างๆ เพื่อช่วย

บริหารงาน และพัฒนาโรงเรียน

น้องอ้ง หรือ **เด็กหญิงอ้งคณา บุญเสริม** นายกฯ น้อย หญิงเก่ง หัวใจแกร่งที่ควบบึง 2 ตำแหน่งในรัฐบาล

โดยเธอเป็นทั้งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ แจกแจงถึงนโยบายการบริหารว่า “การบริหาร

งานเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในทุกกิจกรรม เน้นการปลูกฝังให้ทุกคนทำดี

เพื่อความดี และวิถีพอเพียง”

“รัฐบาลเด็ก” ชุดนี้มีทั้งหมด 9 กระทรวง กระทรวงแรกคือ “กระทรวงมหาดไทย” ทำหน้าที่ดูแลเรื่อง

ระเบียบวินัย การแต่งกายของนักเรียน ติดตามนักเรียนที่หนีเรียน และแก้ไขปัญหาเสพติด

ส่วนกระทรวงที่สองเป็นกระทรวงที่ดูแลโดยท่านนายกฯ คือ “กระทรวงศึกษาธิการ” ที่ทำหน้าที่จัดกิจกรรม

สอนการบ้าน ดิวหนังสือให้แก่นักเรียนรุ่นน้อง และเล่านิทานให้น้องผู้พิการทางสมองฟัง

กระทรวงต่อมาจัดนโยบายพัฒนาโรงเรียนให้สะอาด และดูแลสุขภาพอนามัยของนักเรียนให้แข็งแรง

สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ นั่นก็คือ “กระทรวงสาธารณสุข”

เมื่อพัฒนาด้านสุขภาพแล้ว ก็ต้องพัฒนาด้านความคิด จิตใจด้วย ท่านนายกฯ คนเก่ง จึงจัดให้มี **“กระทรวง ศาสนา”** เพื่อสอนเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ปลูกฝังเรื่องการทำความดีแก่พลเมืองตัวน้อยในโรงเรียน และจัดกิจกรรมการทำบุญ สวดมนต์ ปล่อยปลาทุกสัปดาห์ในวันพฤหัสบดี

ที่ขาดไม่ได้ในการทำงานก็คือ **“ปัจจัยทางด้านการเงิน”** จึงเป็นหน้าที่ของ **“กระทรวงธุรกิจความดี”** ที่ต้องจัดกิจกรรมการขายของที่ตลาดนัดชุมชน เพื่อนำเงินที่ได้มาใช้บริหารงาน และนำกำไร 10 เปอร์เซ็นต์หักเข้ากองทุนการกุศล เพื่อทำกิจกรรมจิตอาสา

และกระแสที่กำลังมาแรงตอนนี้คือ **“วิถีพอเพียง”** รัฐบาลชุดนี้เขาก็มีเหมือนกัน นั่นคือ **“กระทรวงเกษตรพอเพียง”** แค่ออกก็น่าชื่นชมแล้ว กระทรวงนี้เขาทำหน้าที่ให้ความรู้เรื่อง **“ความพอเพียง”** ปลูกฝังแนวคิดเรื่อง **“เศรษฐกิจพอเพียง”** ให้แก่นักเรียนทุกระดับชั้นตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 และจัดกิจกรรมส่งเสริม **“วิถีพอเพียง”** เช่น การปลูกผักไว้กินเองในบ้าน และนำมาขายในตลาดนัดชุมชนของโรงเรียนเพื่อหารายได้ไว้เป็นทุนการศึกษา

กิจกรรมของทุกกระทรวงจะไม่เป็นที่รู้จัก ถ้าขาดการประชาสัมพันธ์จาก **“กระทรวงไอที”** โดยทุกๆ วัน กระทรวงนี้จะทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์การทำงาน โดยใช้ระบบเสียงตามสายในโรงเรียน นอกจากนี้ยังจัดทำแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ นโยบายและผลงานของรัฐบาล

นอกจากจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาโรงเรียนแล้ว ชุมชนรอบข้างก็มีความสำคัญเช่นกัน โดยท่านนายกฯ น้อยได้จัดให้มี **“กระทรวงพัฒนาสังคม”** เพื่อทำหน้าที่เยี่ยมเยียนผู้สูงอายุในชุมชน และดูแลเรื่องสุขภาพ การเจ็บไข้ของผู้สูงอายุ

สุดท้ายคือ **“กระทรวงต่างประเทศ”** ถือได้ว่าเป็นหน้าเป็นตาของรัฐบาลชุดนี้ เพราะทำหน้าที่ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง ดูแลผู้ที่มาเยี่ยมชมโรงเรียน

กิจกรรมของแต่ละกระทรวงน่าสนใจไม่น้อย ทั้งสร้างสรรค์และมีประโยชน์ ถือได้ว่า **“รัฐบาลเด็ก”** ชุดนี้ทำงาน **“เก่ง”** และ **“คิดดี”** มีใจอาสา จึงไม่แปลกที่ได้รับรางวัลโครงการงานดีเยี่ยมจาก พณฯ นายกรัฐมนตรี อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในการประกวดโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ **“เยาวชนไทย ทำดีถวายในหลวง”**

ไม่ใช่แค่รางวัลที่ **“รัฐบาลเด็ก”** ได้รับคำชื่นชมจากอาจารย์และผู้ใหญ่ในชุมชนก็หลังไหลไม่ขาดสาย เรียกได้ว่าเป็น **“รัฐบาลขวัญใจประชาชน”** อย่างแท้จริง

หากจะถามถึงเหตุผลที่โครงการนี้ประสบความสำเร็จ แน่แน่นอนว่าต้อง **“บริหารงานเก่ง”** มี **“นโยบายน่าสนใจ”** ที่พัฒนาทั้งสังคม และคุณภาพของนักเรียน เน้นการปลูกฝังเรื่อง **“ความดี”** และ **“วิถีความพอเพียง”** แต่การทำงานจะไม่ราบรื่นถ้าไม่มีที่ปรึกษาคณะรัฐบาลที่ดีอย่าง **อาจารย์วันทนี ทองสันต์** ที่คอยให้คำแนะนำ ชี้แนะ และสนับสนุนการทำงานของ **“รัฐบาลเด็ก”**

โครงการนี้นอกจากจะช่วยพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวหน้า และเสริมสร้างศักยภาพ ความรู้ ความสามารถของนักเรียนแล้ว นายกฯ พร้อมเหล่ารัฐมนตรี

ทั้งหลายก็ได้รับประโยชน์ท่วมท้น และมีความสุข ความอิ่มเอมใจไม่แพ้กัน

“รู้สึกภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน กิจกรรมทั้งหมดสอนให้นักเรียนทุกคนรวมทั้งตัวหนูรู้จักการ “ให้” และได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วย” นายกา คนเก่งยิ้มอย่างภาคภูมิใจ

ส่วนรองนายกฯ **น้องดวง** หรือ **เด็กหญิงดวงเดือน แจ่มกระจ่าง** ก็มีความภูมิใจไม่แพ้นายกฯ “พ่อ-แม่ก็ตั้งใจ ให้นุทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม รู้สึกสนุกที่ได้ทำกิจกรรมและเรียนรู้เรื่อง “**ความมีน้ำใจ**”

“หนูได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม ได้รู้จักและเข้าใจคำว่า “**สามัคคี**” งานทุกอย่างจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความ ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจจากทุกฝ่าย ถ้าเราช่วยกัน “**ความสำเร็จ**” ก็เกิดขึ้นได้ไม่ยาก” **เด็กหญิงคณินันต์ย์ หมีน้อย** หรือ **น้องนุ่น** เลขาฯ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคม บอกเล่าถึงสิ่งที่ได้รับจากการบริหารงาน “**รัฐบาลเด็ก**”

อาจารย์วันทนีย์ กล่าวยืนยันความสำเร็จในการบริหารงานของ “**รัฐบาลเด็ก**” ว่า “รู้สึกชื่นชมที่เด็กๆ เขาคิด ได้และ ทำได้ดีขนาดนี้ ภูมิใจที่กิจกรรมนี้ทำให้นักเรียนทุกคน ไม่ใช่แค่คนที่ทำนะที่ได้เรียนรู้ ฝึกฝน แต่ทุกคนได้ทำ กิจกรรมร่วมกัน ได้เรียนรู้เรื่องความมีน้ำใจ และเป็นผู้ให้โดยไม่หวังผล นี่แหละคือ “**การทำดีเพื่อความดี**” มัน เป็นความภูมิใจของโรงเรียนที่นักเรียนเรามี “**ความคิดที่ดี**” และมี “**จิตใจงดงาม**”

บอกได้ว่าคำเดียวว่า “**ยอดเยี่ยม**” ต้องปรบมือดังๆ ให้กิจกรรมที่สร้างสรรค์อย่าง “**รัฐบาลเด็ก**” ไม่แน่อีก 20 ปี ข้างหน้า “**รัฐบาลเด็ก**” ชุดนี้อาจก้าวไปสู่การบริหารงานระดับประเทศ ถึงเวลานั้นเชื่อแน่ว่านโยบายหนึ่งที่ นายกรัฐมนตรีจะนำมาใช้บริหารประเทศ คงหนีไม่พ้น “**การทำดีเพื่อความดี**” อย่างแน่นอน

คงอยากให้เห็นแล้วว่า “**ประเทศไทยอีก 20 ปีข้างหน้าจะเป็นยังไง?**”

รู้จัก “ปลาดาว” รู้จักการ “ให้”

ชื่อ **“กลุ่มปลาดาว”** น่าจะมีหลายคนที่คุณหุหรือเคยผ่านตาบ้าง อาจเพราะบุคลิกที่กลุ่มปลาดาวสร้างขึ้นนั้นชวนให้ผู้คนทั่วไปสะดุดและสนใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกิจกรรมที่แปลกแหวกแนว แหกคอก โดยไม่ละเลยเรื่องการทำความดีด้วยการให้ในฐานะสมาชิกของสังคมผู้มีส่วนรับผิดชอบ หรือที่หลายคนเรียกกันว่า **‘ความคิดสร้างสรรค์ในทางสร้างเสริม’** กลุ่มปลาดาวเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2545 เป็นหนึ่งในเครือข่ายเยาวชนโลก (Global Youth Network) ในปี 2546 ที่นำทีมโดยธนวัฒน์ ธำรงเจริญกุล (ดอฟ) ประธานกลุ่ม และฝาแฝดผู้พี่ ธนวัฒน์ ธำรงเจริญกุล (ดิว) รองประธานกลุ่ม

กลุ่มปลาดาวเป็นกลุ่มที่เน้นเรื่องการนำศักยภาพของเยาวชนมาใช้สูงสุด เพราะเชื่อว่าสังคมจะได้ดีควรเริ่มที่ตนเอง โดยเฉพาะเยาวชนที่จะเป็นตัวแปรสำคัญในภาวะที่สังคมไทยขุ่นมัว

“เพราะพลังเด็กเป็นพลังบริสุทธิ์และมีค่ามหาศาล” ดังนั้นกิจกรรมที่กลุ่มปลาดาวสร้างขึ้นจึงเน้นการใช้ประโยชน์ในตนเองจนถึงการริบใช้สังคม ตัวอย่างเช่น โครงการ Pladao fill up your life ที่เกิดขึ้นภายใต้คำตามและความต้องการชีวิตที่สมบูรณ์ กลุ่มปลาดาวจึงสร้างกระบวนการเพื่อให้โอกาสผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เติมเต็มส่วนขาดในชีวิตของใครหลายๆ คนด้วยคำว่า “ให้”

ซึ่งท้ายที่สุดผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนจะพบคำตอบในชีวิตที่ขาดหายไปว่าเราจะต้องรู้จัก “ให้” ก่อนจึงจะได้ “รับ” กลับมา

อยากรู้จักปลาดาวเพิ่มเติมแค่คลิก..เดียวที่...www.pladaogroup.com

หยิบปลาดาว โยนทะเล “กาवलือก” และ “กาวยรูด” ขอวคนหนุ่มสว

... **จ**ะดีใหม่ ถ้าการทำงานอุทิศเพื่อสังคม กลายเป็น “สนามฝึกซ้อม” ให้เยาวชนได้ฝึกฝนการทำงาน ในหลายๆ ด้าน ทั้งออฟไลน์ อีเว้นท์ ครีเอทีฟ ผู้ประสานงาน นักบัญชี นักโฆษณาประชาสัมพันธ์ ฯลฯ ให้พวกเขาได้ลองผิด ลองถูก พร้อมๆ กับการค้นหาความถนัดของตนเองก่อนออกไปเผชิญชีวิตจริง โดยไม่ต้องลงทุนใดๆ นอกจาก “ใจ” อาสา ที่ต้องการเห็นสังคมและเพื่อนพ้อง มีความสุข

ชื่อ “กลุ่มปลาดาว” น่าจะมีหลายคนที่คุ้นหูหรือผ่านตาไปบ้าง อาจเพราะบุคลิกที่ทางกลุ่มปลาดาวสร้างให้กับกลุ่มตนนั้น ชวนให้ผู้คนที่ผ่านไปสะดุดและสนใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกิจกรรมที่แปลกแหวกแนว โดยไม่ละเลยถึงการทำความดีต่อสังคม หรือที่หลายคนเรียกกันว่า ‘ความคิดสร้างสรรค์ในทางสร้างเสริม’ กลุ่มปลาดาวเกิดเมื่อปี พ.ศ. 2545 เป็นหนึ่งในเครือข่ายเยาวชนโลก (Global Youth Network) ในปี 2546 นำทีมโดย นายธนวัฒน์ ธำรงเจริญกุล เป็นประธาน กลุ่มปลาดาวเป็นกลุ่มที่เน้นเรื่องการนำศักยภาพของเยาวชนมาใช้สูงสุด เพราะเชื่อว่า สังคมจะได้ควรเริ่มที่ตนเอง เยาวชนจะเป็นตัวแปรสำคัญในภาวะที่สังคมไทยขุ่นมัว

มนิรัตน์ นานาประเสริฐ หรือ “ก๊ีบ” อายุ 23 ปี คือหนึ่งในเยาวชนรุ่นแรกๆ ที่เข้ามาทำกิจกรรมเพื่อสังคม และเข้าร่วมทำกิจกรรมกับ “เครือข่ายเยาวชนกลุ่มปลาดาว” ตั้งแต่ปี 2547

ตอนนั้น “ก๊ีบ” เรียนอยู่ ม.4 ที่โรงเรียนระยองวิทยาคม จ.ระยอง เป็นคณะกรรมการนักเรียน ครูก็ส่งก๊ีบไปเข้าค่ายกับพี่ๆ กลุ่มปลาดาวซึ่งมี “พีติว” และ “พีตอฟ” เป็นแกนนำ แล้วก็ได้ร่วมไปกับพี่ๆ รับผิดชอบเรื่องโรดเอดส์ กับสาธารณสุขจังหวัดระยอง ประทับใจกับกิจกรรมที่ทำให้เรารู้สึกว่าเรามีคุณค่ามากขึ้น ก่อนหน้านั้น “ก๊ีบ” ไม่เคยทำกิจกรรมอาสามาก่อนเลย เคยแต่ไปเป็นตัวแทนโรงเรียนแข่งขันเชิงวิชาการมากกว่า

หลังจากร่วมงานกับกลุ่มปลาดาวแล้ว ปีถัดมาก็เริ่มขอทุนเอง เป็นโครงการอนุรักษ์แม่ น้ำระยอง ไปขอทุนกับเอกชนมาทำกันเองกับเพื่อนๆ ที่ระยอง และยังมีโครงการค่ายศีลธรรมบนเกาะสีชัง รวมถึงค่ายพัฒนาทักษะแกนนำระหว่างเรียน “ก๊ีบ” ทำกิจกรรมมาโดยตลอดกระทั่งศึกษาจบระดับอุดมศึกษาสาขาเทคโนโลยีการจัดการ จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

การทำกิจกรรมอาสา ให้อะไรกับเราบ้าง?

กิจกรรมจิตอาสาทำให้ได้ประสบการณ์ทำงานจริง และหลายๆ ครั้งโอกาสก็เข้ามาหา ทำให้ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ร่วมงานกับคนอื่นอีกหลายกลุ่มหลายวงการ ทำให้เข้าใจคน เข้าใจชีวิตมากขึ้น เข้าใจในความแตกต่างของคน ตอนนี้

จะรู้สึกเฉยๆ ไม่ค่อยโกรธใคร ตัวเราเองก็เป็นสุข อีกอย่างมุมมองของเราที่มีต่อสังคมก็เปลี่ยนไป เมื่อก่อนมองว่าคนที่ทำเพื่อสังคมคงมีไม่มาก แต่พอได้มาอยู่ในกลุ่มนี้ ทำให้พบว่ามีคนจำนวนมากไม่น้อยที่อยากช่วยเหลือสังคม

สิ่งที่กลุ่มปลาดาวมี และแตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ คือ ปลาดาวมีวิถีในการสร้างสรรค์กระบวนการปมเพาะคนที่แตกต่างและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เรากล้าที่จะทำ ภายใต้ความเสี่ยงที่คนอื่นคิดว่าเสี่ยงเกินไป แต่เราคิดเรื่องความปลอดภัยไว้เบื้องหลังความเสี่ยงนั้นๆ

“อนาคตก็ยังอยากทำงานเพื่อสังคมต่อไป แต่อาจจะไม่ลงมาทำเต็มรูปแบบ อาจจะทำธุรกิจของตนเอง แล้วนำกำไรไปสนับสนุนให้เด็กๆ ที่อยากทำงานเพื่อสังคมต่อไป”

นายอาทิตย์พงษ์ สุทธิรักษ์ หรือ “นิว” อายุ 22 ปี กำลังศึกษาอยู่ที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล รัชฎงบุรี สาขา บริหารการจัการ ปี 4

“นิว” มองหาช่องทางที่จะทำกิจกรรมมาตั้งแต่เรียนอยู่ในอำเภอบ้านค่าย ชอบทำงานเพื่อส่วนรวม อาจเป็นเพราะถูกปมเพาะจากที่บ้าน ที่ให้ช่วยเหลือผู้อื่นที่กำลังเดือดร้อน “ถ้าแถวบ้านมีงานแล้วคุณพ่อกับคุณแม่เขาไปไม่ได้ เขาก็จะมาอธิบายมาบอกให้ผมไปช่วยงานแทน หรือคุณพ่อผมจะโทรมาบอกเสมอถ้ามีหน่วยรับบริจาคโลหิตมา หรือคนกำลังต้องการเลือดกรุ๊ปที่ผมมีคุณพ่อจะโทรมาบอกตลอด เหมือนเป็นจิตใต้สำนึกที่มันถูกปลูกฝังมานาน ทำให้ผมอยากย้ายโรงเรียน เพราะคิดว่าถ้าผมได้ไปเรียนในอำเภอเมืองน่าจะมีกิจกรรมให้ผมทำเยอะ ผมจึงย้ายมาเรียนที่โรงเรียนระยองวิทยาคมตอน ม.4 กระทั่ง ม.5 (ปี 2547) ช่วงนั้นเห็นเพื่อนๆ ไปประชุมกันบ่อยๆ ก็อยากรู้ว่าเพื่อนทำอะไรกัน ก็ขอไปกับเขาบ้าง ปรากฏว่าเพื่อนเป็นสมาชิกกลุ่มปลาดาว ซึ่งเขามีกิจกรรมเกือบทุกเดือน งานแรกๆ ที่ทำก็คือการรณรงค์เรื่องเทเหล้า เผาบุหรี่ ผมก็อาสาเข้าไปช่วยแจกโปสเตอร์”

ส่วนใหญ่ “นิว” จะทำหน้าที่เป็น supporter คอยสนับสนุนให้เพื่อนๆ โดยไม่เกี่ยวข้องว่าจะต้องทำหน้าที่อะไรเต็มใจทำทั้งนั้น กิจกรรมของกลุ่มปลาดาวค่อนข้างถี่ ช่วงที่ผมเริ่มเข้ากลุ่มใหม่ๆ พอดีมีงานป้องกันสุขภาพผู้สูบบุหรี่มือสอง เรียกได้ว่าต้องออกจากบ้านทุกวันในช่วงปิดเทอม แต่การเรียนในห้องเราจะพยายามไม่ให้เสีย ยิ่งเวลาเรามีน้อย เราจะพยายามตั้งใจเรียนเพื่อชดเชยกับเวลาที่ขาดเรียนไป

แต่ก็คุ้ม เพราะสิ่งที่ได้เรียนรู้หาไม่ได้จากในห้องเรียน อย่างตอนจัดงานรณรงค์ป้องกันสุขภาพผู้สูบบุหรี่มือสอง ต้องทำเอกสารเอง เดินเอกสารเอง ประสานงานกับผู้ใหญ่และหน่วยงานราชการ ได้เรียนรู้เทคนิคหลายอย่าง ทั้งวิธีการเข้าหาผู้ใหญ่ การตามเอกสาร การร่างเอกสารราชการ

“เวลาที่พวกเราเด็กๆ เดินเอกสารกันเอง ผู้ใหญ่เขาเห็นก็จะชื่นชม อย่างผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง พอเขาเห็นพวกเราปลาดาวเขาก็อนุญาตให้เราเข้าร่วมประชุมกับเขาด้วยทุกๆ เดือน เดือนละ 1 ครั้ง เขาค่อนข้างฟังความคิดเห็นของเด็กๆ โดยเฉพาะกลุ่มปลาดาว”

แม้ว่านิวจะทุ่มเทให้กับการทำกิจกรรมอาสา แต่นิวก็มีผลการเรียนที่ไม่น้อยหน้าเพื่อน เขามีคะแนนเอ็นทรานซ์ติด 1 ใน 5 ของประเทศ ในหมวดวิชาสังคมศึกษา นิวเล่าว่า กระทั่งศึกษาระดับอุดมศึกษา เขาและเพื่อนๆ ในกลุ่มปลาดาวยังคงทำกิจกรรมร่วมกับ ปปส. ในเรื่องการแก้ไขปัญหายาเสพติด

อนาคตอยากศึกษาต่อระดับปริญญาโทด้านเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้มีความรู้รอบด้านมากขึ้น การทำงานกับกลุ่มปลาดาวทำให้นิวค้นพบว่า ตัวเองมีความถนัดในการจัดงานออกเานซ์ งานอีเว้นท์ต่างๆ จนคิดว่าอยากจะทำงานด้านนี้ต่อไปในอนาคต แต่ยังคงไม่ทิ้งงานด้านจิตอาสาของกลุ่มปลาดาว ซึ่งตอนนี้มีรุ่นน้องเข้ามาเรื่อยๆ รุ่นพี่มีหน้าที่

ในการบุกเบิกงานใหม่ แล้วให้รุ่นน้องเข้ามาสานต่อ

นายโชติเวชญ์ อึ้งเกลี้ยง หรือ “**กลิ้ง**” อายุ 22 กำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สาขาวิศวกรรมเครื่องกล ปี 4 “**กลิ้ง**” เริ่มเข้ามาทำกิจกรรมในกลุ่มปลาดาวเมื่อปี 2549

ในกลุ่มปลาดาว “**กลิ้ง**” คือ ผู้นำกิจกรรมสันตนาการ นำกระบวนการภายในค่าย รวมถึงงานค่ายและงานรณรงค์ ทำหน้าที่ในการร่วมคิดกระบวนการทำได้ทุกอย่าง ที่ผ่านมากลิ้งทุ่มเทเวลาให้กับการทำกิจกรรม เหมือนจะเป็นการชดเชยที่กลิ้งเลือกที่จะไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มปลาดาวในช่วงที่เขาเรียนอยู่ ม.5 เพราะคิดว่าตัวเองไม่เก่งพอที่จะทำกิจกรรมไปด้วยเรียนไปด้วย เมื่อได้เรียนระดับอุดมศึกษาแล้วจึงค่อนข้างใช้เวลาเต็มที่กับการทำกิจกรรม

มาถึงวันนี้ “**กลิ้ง**” ก็รู้สึกเสียดาย ที่ไม่ตัดสินใจทำกิจกรรมในช่วงที่เรียนม.ปลาย “เพราะในช่วงนั้นเป็นช่วงที่กลุ่มปลาดาวต้องฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ เป็นยุคบุกเบิกของกลุ่ม ซึ่งผมยังแอบชื่นชมเพื่อนๆ และพี่ๆ ที่เขาผ่านอุปสรรคตรงนั้นมาแล้ว ซึ่งมันทำให้ผมรู้สึกได้ว่า ผมอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในวิวัฒนาการในยุคบุกเบิกนั้นบ้าง”

วันนี้ “**กลิ้ง**” ศึกษาอยู่ในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ แต่ยังคงมองว่า เขาควรจะศึกษาต่อด้านเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ เพราะเชื่อว่าเป็นมุมมองที่กว้างพอที่จะนำมาปรับใช้ในงานในอนาคต ซึ่งคิดจะเอาประสบการณ์ที่ได้ไปทำบริษัทอแกไนซ์ของตัวเองเช่นกัน

“ทั้งงานค่าย ที่มีปัญหาให้แก้ไขเฉพาะหน้าอยู่ตลอดเวลา และงานรณรงค์ที่ทำให้พวกเรากลุ่มปลาดาวต้องคิดกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์และแปลกใหม่ ให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ทำให้พวกเราประสบความสำเร็จ และความชำนาญมากขึ้น ต้องขอบคุณ ปลาดาว ที่ทำให้พวกผมมีประสบการณ์ในวันนี้”

“การได้ร่วมงานกับปลาดาว ไม่เพียงแต่จะทำให้ผมได้ประสบการณ์อย่างที่กล่าวมาข้างต้น ในช่วงหลังยังทำให้ผมได้มีโอกาสแสดงฝีมือ และเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ระหว่างเรียนให้กับตัวเองด้วย ต้องขอบคุณปลาดาวครับที่สร้างโอกาสให้ผม ในงานต่างๆ จะมีผู้ใหญ่ใจดีที่เขาเห็นแววของเราเขาก็จะมาติดต่อให้ผมไปช่วยงาน จึงเป็นหนทางหนึ่งที่ทำให้เรามีรายได้ระหว่างเรียน”

สิ่งที่เกิดขึ้นบางครั้งทำให้ผมต้องตั้งคำถามกับตัวเองเหมือนกันว่า ในระยะหลังๆ มานี้เรากำลังทำงานเพื่อเงินอยู่หรือเปล่า!!! และคำตอบที่ผมได้คือ “**ก็ใช่**” อาจเพราะเมื่อสมัยที่ยังใช้เวลาเพื่อที่จะปมเพาะฝีมือ เป็นช่วงเวลาที่เราทุ่มเทให้กับงานสุดๆ โดยที่ไม่เคยเป็นห่วงสถานะภาพเรื่องเงินเลย แต่ปัจจุบันดูเหมือนโอกาสต่างๆ เข้ามาพร้อมกับการที่เรารู้สึกว่าในวันนั้น ผมคิดว่า ถึงเวลาแล้วละที่การให้ครั้งนี้อาจกลายเป็นการรับทางหนึ่งด้วย”

“เมื่อก่อน คุณพ่อกับคุณแม่ก็เป็นห่วงกลัวกระทบการเรียน กลัวจะเรียนไม่จบ แต่ตอนนี้ท่านก็เข้าใจและรู้สึกดีกับกลุ่มปลาดาวมากขึ้น ผมคิดว่าการทำกิจกรรมถ้าเราแบ่งเวลาเป็น มันจะไม่ส่งผลกระทบต่อการเรียนอย่างแน่นอน”

CONTACT

เครือข่ายเยาวชนกลุ่มปลาดาว

โชติเวชญ์ อึ้งเกลี้ยง “**กลิ้ง**” E-mail : openkling@hotmail.com

มณีนรัตน์ นานาประเสริฐ “**ก๊ีบ**” E-mail : giftnina_@hotmail.com

อาทิตย์พงษ์ สุทธิรักษ์ “**นิ่ว**” E-mail : little_monk26@hotmail.com

“กล้าใหม่...ไฟรู้” พัฒนาเยาวชนเพื่อพัฒนาสังคม

จากเจตจำนงที่ต้องการเห็นสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยเริ่มจากการฟูมฟักเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพควบคู่ไปกับการมีจิตอาสาพัฒนาสังคม ในโอกาสครบรอบ 100 ปีของการก่อตั้งธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในปี พ.ศ.2549 ธนาคารจึงจัดให้มีโครงการ **“กล้าใหม่...ไฟรู้”** ขึ้นเป็นพื้นที่แสดงศักยภาพของเด็กและเยาวชนไทยในรูปของการประกวดแข่งขัน 3 ระดับ ได้แก่ การแข่งขันวาดภาพระบายสีระดับประถมศึกษา การแข่งขันตอบปัญหาระดับมัธยมศึกษา และการประกวดโครงการ **“กล้าใหม่...สร้างสรรค์ชุมชน”** ระดับอุดมศึกษา ซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งตลอด 4 ปีของโครงการได้รับการตอบรับจากนักเรียน นิสิต นักศึกษา และสถาบันการศึกษาทั่วประเทศเป็นอย่างดี โดยเฉพาะผลลัพธ์ที่เกิดจากโครงการ **“กล้าใหม่...สร้างสรรค์ชุมชน”** ที่ทำให้สังคมไทยได้เห็นถึงพลังสร้างสรรค์ของเยาวชนในรั้วอุดมศึกษาต่อการพัฒนาประเทศตามปฏิปทาน **“อุดมศึกษารับใช้สังคม”**

โครงการ “กล้าใหม่...ไฟรู้” โดยการสนับสนุนของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
www.scbchallenge.com, www.scbfoundation.com และ www.okkid.net

ขบชีวิต “แกงไตปลาแห้ง” ประสบการณ์ที่ซื้อไม่ได้ขอเด็ก มอ.

“แกงไตปลาแห้ง” อาหารคู่ครัวคนใต้มาช้านาน และเป็นเมนูแรกๆ ที่พี่น้องคนใต้จะนึกถึง **ชุมชนทุ่งรี ต.คอหงส์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา** คือแหล่งที่มีกลุ่มแม่บ้านผลิตแกงไตปลาแห้งมายาวนาน แต่แล้วก็ต้องปิดตัวลงเพราะประสบปัญหาเงินทุนและสูตรน้ำพริก **3 นักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่** จึงชวนวิชาความรู้ที่ร่ำเรียนมารบใช้ชุมชน จนได้เป็นผลิตภัณฑ์น้ำพริกแกงไตปลาแห้งของชุมชนกลับคืนมาอีกครั้ง

การเข้าทำกิจกรรมของนักศึกษากลุ่มนี้มีเป้าหมายหลายประการ อาทิ การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านชุมชนทุ่งรีเพื่อดำเนินการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน มีสถานที่ผลิตที่ได้มาตรฐาน มีการพัฒนาสูตรน้ำพริกที่สมาชิกร่วมกันเป็นเจ้าของ มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และฉลาก นอกจากนี้ยังมุ่งหวังให้ผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองจากหน่วยงานราชการ ซึ่งนอกจากนักศึกษากลุ่มนี้จะมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการแล้ว ยังรับหน้าที่เป็นที่ปรึกษาการผลิตและการตลาดให้กับกลุ่มแม่บ้านอีกด้วย โดยได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากเทศบาลเมืองคอหงส์ทำให้โครงการบรรลุผลสำเร็จ และคว้ารางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ 1 โครงการ “กล้าใหม่...ใฝ่รู้” ประจำปี 2551 ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน) มาได้

นางสาววิชราภรณ์ ถาวรพันธ์ หรือ แก้ม ในฐานะหัวหน้าโครงการบอกว่า การฟื้นฟูกลุ่มแม่บ้านผลิตน้ำพริกแกงไตปลาแห้งเป็นงานหนักทีเดียว เพราะกลุ่มแม่บ้านเดิมได้แยกย้ายกันไปประกอบอาชีพอื่นกันหมดแล้วที่เหลืออยู่ก็ไม่มีสูตรน้ำพริก ส่วนข้าวของเครื่องใช้ก็อยู่ในสภาพชำรุด ไม่มีสถานที่ผลิตให้เข้าไปใช้ประโยชน์ได้อีก ทำให้รู้สึกท้อแท้ แต่ด้วยความตั้งใจจริง จึงพยายามแก้ปัญหาไปที่ละจุด เริ่มตั้งแต่การเข้าไปชี้แจงในชุมชน พร้อมกับแนะนำตัวและเจตนาที่อยากฟื้นฟูกลุ่มแม่บ้านที่ล้มหายไปในอดีตในพื้นที่คืนกลับมา ทำให้แม่บ้านสนใจเข้าร่วมกลุ่มที่จัดตั้งใหม่ จากนั้นจึงจัดหาข้าวของเครื่องใช้ โดยได้รับการอนุเคราะห์สถานที่ผลิตจากผู้มีจิตศรัทธาในพื้นที่ให้ใช้สถานที่ฟรี 3 ปี ซึ่งต่อมาได้ปรับปรุงใหม่เป็นสถานที่ผลิตอาหารที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

ส่วน “**สูตรน้ำพริก**” ที่เป็นปัญหาอยู่ ก็ได้รับความอนุเคราะห์จากคุณครูคหกรรมโรงเรียนธิดานุเคราะห์ ซึ่งแก้มเป็นศิษย์เก่า ทั้งยังมีการประยุกต์ใหม่ด้วยการนำกากน้ำบูดูที่ปกติเหลือทิ้งมาเป็นส่วนผสมเพื่อลดต้นทุนการผลิต แต่รสชาติของน้ำพริกกลับเป็นที่ชื่นชอบของผู้ที่ได้อลิ้มลอง ขณะเดียวกันก็มีคุณค่าทางโภชนาการสูง ซึ่งสำคัญยังได้พัฒนาสูตรใหม่ให้เป็น “**น้ำพริกแกงไตปลาแห้งพาสเจอร์ไรซ์**” ซึ่งยืดอายุเก็บได้นานกว่า 3 เดือน โดยรสชาติดี และกลิ่นไม่เปลี่ยนแปลง เหมาะกับการผลิตเพื่อจำหน่ายยังสถานที่ไกลๆ หรือส่งไปขายยังต่างประเทศ

แก้มบอกว่า สูตรนี้ยังเหมาะเป็นอาหารฮาลาลสำหรับชาวมุสลิม ที่เมื่อรวมเข้ากับการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม มีขนาดให้เลือกตามแต่วัตถุประสงค์ รวมถึงการได้รับการรับรองจาก อย. และเป็นสินค้าโอท็อป 4 ดาวด้วยแล้ว ก็ทำให้ผลิตภัณฑ์ดีดตลาดไม่ยาก กลุ่มเป้าหมายแรกๆ ที่ตอบรับผลิตภัณฑ์ทันทีเมื่อออกจำหน่ายคือ ผู้มาจับจ่ายในตลาดกิมหยง ตลาดหาดใหญ่ใน ตลาดศรีตรัง และตลาดกรีนเวย์ ที่เพียงทดลองวางตลาดแค่ 14 วัน ก็มียอดขายมากกว่า 1 หมื่นบาทแล้ว

เพื่อให้กลุ่มแม่บ้านมีเงินทุนเพียงพอสำหรับการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน นักศึกษากลุ่มนี้ยังเสนอให้จัดตั้งกลุ่มลัจจะออมทรัพย์ โดยระดมทุนจากสมาชิกของกลุ่มแม่บ้าน ซึ่งก็ประสบผลสำเร็จด้วยดี กลุ่มแม่บ้านเริ่มอุ่นใจเพราะไม่ต้องพะวงกับปัญหาเรื่องเงินทุนเหมือนในอดีต ทั้งยังทำให้กลุ่มแม่บ้านมีความรัก ความห่วงหา และรู้สึกเป็นเจ้าของกับสิ่งที่ได้ทำมากขึ้นไปด้วย

แก้มบอกว่า การทำโครงการนี้ถือได้ว่า เธอและเพื่อนๆ ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่เรียนมาในห้องเรียนอย่างเต็มที่ เช่น การนำความรู้มาพัฒนาผลิตภัณฑ์แกงไตปลาแห้งที่สามารถยืดอายุการเก็บได้นานขึ้น ไม่เพียงเท่านั้น ยังได้ใช้ความรู้จากวิชาระบบการควบคุมและประกันคุณภาพ การออกแบบโรงงาน การตลาด และการจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม แต่แก้มบอกว่าสิ่งสำคัญที่สุดขาดไม่ได้คือวิชา “จิตวิทยา” ที่ว่าทำอะไรให้สมาชิกกลุ่มที่มีความแตกต่างกันสามารถเดินไปในทิศทางเดียวกันได้

“การทำกิจกรรมตลอดสามเดือนนี้ทำให้แก้มและเพื่อนได้สัมผัสโลกจริงที่ไม่ใช่โลกในห้องเรียน คล้ายกับเป็น “หลักสูตรการเป็นผู้ใหญ่แบบเร่งรัด” ให้พวกเราได้ทดลองทำธุรกิจขนาดย่อมๆ ด้วยตัวเอง ซึ่งคงหาโอกาสดังกล่าวได้ยากในชีวิตจริง” แก้มบอก โดยอีกสิ่งหนึ่งที่เบ่งบานขึ้นจากการทำกิจกรรมในชุมชนยังเป็น *“เรื่องของจิตอาสาภายในตัวของเยาวชน”* ยิ่งได้ลงชุมชนก็ยิ่งเกิดความสัมพันธ์ เกิดความรักความห่วงใยระหว่างนักศึกษาและสมาชิกกลุ่มแม่บ้านที่เกิดขึ้นเองโดยไม่มีใครเรียกร้อง หลายต่อหลายครั้งเมื่อนักศึกษาทำงานกัน

ดีก็ๆ ดื่นๆ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านยังมีใจแหวะเวียนมาดูแลความปลอดภัยให้แก่เยาวชนเป็นระยะๆ

นอกเหนือจากการช่วยเหลือกลุ่มแม่บ้านพัฒนากระบวนการผลิต *“แกงไตปลาแห้ง”* แล้ว แก้มและเพื่อนๆ ยังทำกิจกรรมอื่นๆ ร่วมกับชุมชนอีกหลายอย่าง ทั้งเชิญชวนให้แม่ของเด็กที่มีพัฒนาการเรียนรู้ช้า ซึ่งจำเป็นต้องดูแลลูกอย่างใกล้ชิด เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเพื่อหารายได้จุนเจือรายจ่ายในครัวเรือน ส่วนตัวน้องๆ เอง กลุ่มแม่บ้านก็หากิจกรรมให้ทำ เช่น ให้ช่วยปลูกผักเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบ เป็นต้น แม้ว่ากิจกรรมนี้จะไม่ได้หวังผลอะไรมากนัก แต่ก็เป็นการเปิดโอกาสให้น้องๆ ได้มีกิจกรรมเสริมพัฒนาการให้ดีขึ้นได้อีกทางหนึ่ง

สุดท้ายนี้แก้มบอกว่า เธอและเพื่อนต่างรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมทำให้กลุ่มแม่บ้านชุมชนทุ่งรีกลับมา รวมกลุ่มทำกิจกรรมจนก่อให้เกิดเป็นความเข้มแข็งของชุมชน เรียกได้ว่าเป็นประสบการณ์ชีวิตช่วงหนึ่งที่ *“ไม่สามารถซื้อหา”* จากที่ไหนได้อีกแล้ว

จาก “ของจิว” สู่วิตาแจ่มใส

อาจเป็นโชคร้ายของชุมชนบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ชุมชนชาวมอญที่ต้องประสบกับปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากทุกปี เพราะเป็นที่ราบลุ่มติดแม่น้ำเจ้าพระยา จนคนในพื้นที่ไม่เป็นอันทำมาหากิน ฐานะจึงพลอยยากจน ยังกดีที่มีมรดกทางวัฒนธรรมเป็นต้นทุนชุมชนที่พลิกวิกฤติเป็นโอกาสได้ ...

เป็นที่มาของโครงการ “อนุรักษ์ของจิวสร้างอาชีพด้วยวิถีมอญ” ริเริ่มโดยกลุ่มเยาวชนในนาม “กล้าใหม่” จากลูกแม่โดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ซึ่งนำโครงการขอรับการสนับสนุนจากโครงการ “กล้าใหม่... ใฝ่รู้” ประจำปี 2551 ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

นายพุลสวัสดิ์ จันทร์ไทย หรือ “บอย” ประธานโครงการ ที่วันนี้เป็นบัณฑิตสาขาประชาสัมพันธ์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เล่าถึงแรงบันดาลใจในโครงการอนุรักษ์ของจิวสร้างอาชีพด้วยวิถีมอญว่า เพื่อนำมรดกตกทอดคือ “ของจิวชาวมอญสามโคก” สร้างรายได้ ยกกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยเชื้อสายมอญในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในละแวกเดียวกับมหาวิทยาลัยให้ดีขึ้น

“ที่ผ่านมา ชาวบ้านในพื้นที่ส่วนใหญ่จะทำงานในโรงงานย่านปทุมธานีเป็นอาชีพหลัก และไม่มีอาชีพเสริมอย่างอื่น เมื่อเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมเป็นประจำทุกปีก็เดือดร้อนกันทุกปี” บอยให้ความเห็นว่า “ของจิว” ซึ่งปั้นจากดินเพื่อใช้เป็นเฟอร์นิเจอร์ประดับตกแต่งบนโต๊ะ และชั้นวางของ เป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งที่ทีมโครงการเข้าสำรวจชุมชนและพบศักยภาพว่าน่าจะใช้เป็นอาชีพเสริม สร้างรายได้ทดแทนที่ขาดหายไปในช่วงน้ำท่วม ซึ่งที่ผ่านมายังไม่มียุทธศาสตร์หรือการรวมกลุ่มส่งเสริมการผลิตสินค้าชนิดนี้เป็นการเฉพาะ

ทั้งนี้ ได้รับความร่วมมือจาก “ป้าอุบล นิยะदानนท์” ชาวบ้านในพื้นที่ ตันตำรับผู้ชำนาญการปั้นของจิวยินดีเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ชาวมอญคนอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบอาชีพ เพราะการฝึกปั้นของจิวไม่ยากมากนัก อีกทั้งของจิวมีราคาดี และยังเป็นที่ต้องการของตลาดอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกค้าในกลุ่มโรงแรม บ้านพัก และรีสอร์ท

เมื่อสำรวจต้นทุนในชุมชนดีแล้วจึงไม่รอช้า บอยและเพื่อนร่วมทีมจึงขึ้นหาผู้จัดการฝึกอบรมของจิวให้แก่ชาวบ้านภายในชุมชนบ้านจิว โดยตลอดการอบรมจำนวน 4 ครั้งในช่วง 2 เดือนของการลงชุมชนเป็นไปอย่างราบรื่น ผู้นำชุมชนและชาวบ้านให้การตอบรับเป็นอย่างดี มีทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ ชาวบ้านที่ทำงานในโรงงาน และที่รับราชการ เข้ารับการอบรม

“จากประสบการณ์ของป้าอุบล การทำของจิวจะมีต้นทุนเพียงประมาณ 500 บาท แต่จะสร้างรายได้กลับคืนมาได้ถึง 4-5 พันบาท คือกำไรถึงประมาณ 10 เท่า” อีกทั้งบอยและเพื่อนยังได้ช่วยชาวบ้านจัดหาตลาด การติดต่อกลุ่มผู้ประกอบการโรงแรมและบ้านพักเป้าหมาย และพยายามผลักดันให้ของจิวสามโคกเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่ง

ผลิตภัณฑ์ระดับห้าดาว

“ผมแอบหวังลึกๆ ว่าระยะยาวแล้วอาชีพการบ้านของจิวจะทำให้ชาวบ้านสร้างรายได้อย่างเป็นกอบเป็นกำ อาจพัฒนาสู่การเป็นอาชีพหลัก เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมอย่างหนึ่งของท้องถิ่น และหากเป็นไปได้มากกว่านั้นก็อยากเห็นการเติบโตของชุมชนวิถีมอญให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปด้วย ซึ่งจะเกิดเป็นความเข้มแข็งของชุมชนมากขึ้น” ประธานโครงการว่า

ขณะที่ด้านหนึ่งเป็นการหาอาชีพสร้างรายได้เพิ่ม อีกด้านหนึ่งก็เป็นการอุดหนุนว่างลดรายจ่ายเพื่อความยั่งยืนของชุมชนชาวมอญสามโคกบนวิถีทางของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อนร่วมทีมอย่าง **นางสาวปริยารัตน์ บุญมี** หรือ **นุช** บอกว่า ทีมกล้าใหม่ยังได้จัดฝึกอบรมผลิตข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ให้แก่ชาวชุมชน เช่น น้ำยาสระผม น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาดพื้น ครีมนวดผม ลิปมันทาปาก และครีมทา กันสั่นเท้าแตก

“กิจกรรมนี้ เราจัดสลับกับการอบรมสาธิตการทำของจิวค่ะ จัดเดือนละ 2 ครั้ง ติดต่อกัน 2 เดือน รวม 4 ครั้ง ทำให้ชาวบ้านได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า เมืองต้นก็ผลิตข้าวของไว้ใช้กันเองในครอบครัว เป็นการประหยัดสตางค์ แต่หากเหลือใช้ก็สามารถนำออกขายภายในชุมชน เด็กและชาวบ้านก็มีความรู้ติดตัว ต่อไปก็อาจพัฒนาเป็นอาชีพเลี้ยงตัวได้” นุชกล่าว

นอกเหนือจากชุมชนชาวมอญมีความเข้มแข็งขึ้น ฝ่ายคนทำโครงการเองก็เติบโตขึ้น บอยบอกว่า “แต่ก่อน ผมเป็นนักกิจกรรมที่มองว่าการทำกิจกรรมจะเป็นใบเบิกทางให้เรา มีพอร์ตพอร์ลิโอดีๆ เวลาไปสมัครงาน เราก็จะมีต้นทุนสูงกว่าคนอื่นฯ ได้งานดีๆ ผลตอบแทนมากๆ”

“แต่พอได้ลงมาสัมผัสกับคนในชุมชนจริงๆ แล้ว เราถึงรู้ถึงความยากลำบากของคนที่เขาลำบากกว่าเรา หากเราจะไม่ไปหาประโยชน์บนความยากลำบากของเขามาก เราก็คือเป็นคนที่ย่ำแย่ๆ” บอยว่า

“ทุกวันนี้ การทำกิจกรรมของผมจึงเปลี่ยนไป คือ ไม่ได้ต้องการทำกิจกรรมเพื่อตัวเองอีกแล้ว แต่เป็นการทำงานเพื่อช่วยเหลือคนอื่น กลายเป็นจิตอาสาที่เป็นไปเพื่อคนอื่นจริงๆ เพราะเชื่อว่าเมื่อชุมชนเข้มแข็งดีแล้ว ผลสะท้อนจะกลับมาสู่ตัวเราเองไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง” บอย - ประธานโครงการกล่าว

ขณะที่นุชเสริมว่า การเข้าทำโครงการนี้ทำให้เธอได้พบประสบการณ์การทำงานใหม่ที่ต่างออกไปจากเดิม จำเป็นต้องปรับตัวและมีความรับผิดชอบมากขึ้นเมื่อเทียบกับการทำกิจกรรมกับเพื่อนๆ ในมหาวิทยาลัย เพราะการทำงานกับชุมชน จำเป็นต้องทำงานร่วมกับผู้คนหลายช่วงวัยและหลายสถานะ ขณะเดียวกันก็รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนทำให้ชุมชนแห่งนี้เกิดความร่วมแรงร่วมใจ มีความสามัคคีในการที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองให้ดีขึ้น

“หากอนาคตข้างหน้ามีเหตุการณ์ใดๆ ก็ตามที่เป็นภัยต่อชุมชนพวกเขาเกิดขึ้น พวกเขา ก็จะร่วมมือกันปกป้องชุมชนของตนเอง” นุช สมาชิกสาวของทีมปิดท้ายด้วยความเชื่อมั่น

“เพิ่มศิลป์ เติมยิ้ม” เพื่อน้องในชุมชนแออัด

“ชุมชนแออัด” อาจเป็นพื้นที่ที่ใครหลายคนมองว่าเป็นแหล่งปัญหา ไม่อยากจะไปเกี่ยวข้องกับ แต่สำหรับ “น้ามนต์” และเพื่อนอีก 4 คน จากคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลับไม่คิดเช่นนั้น หนุ่มสาวทั้งห้าคนรวมกลุ่มกันทำ “โครงการศิลปะชุมชน” ที่ชุมชนแออัดวัดสุนทรธรรมทาน หรือวัดแคนางเลิ้ง เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ด้วยเชื่อว่า หากร่วมแรงร่วมใจกันแล้ว สมาชิกทุกคนในชุมชนล้วนมีศักยภาพในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้นได้

โดยเครื่องมือที่น้ามนต์และเพื่อนๆ เลือกมาใช้พัฒนาชุมชน คือ “ศิลปะ” เพื่อเป็นสื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนวัดแคนางเลิ้ง และด้วยกิจกรรมที่พยายามออกแบบและทำอย่างต่อเนื่อง ทำให้ตลอดระยะเวลา 4 เดือนของโครงการ ได้หลอมรวมคนในชุมชนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ให้มาทำกิจกรรมร่วมกัน จนเกิดเป็นเรื่องราวดีๆ ช่วยแต่งแต้มสีสันในชีวิตของชาวชุมชนวัดแคนางเลิ้งได้เป็นอย่างดี และพลอยทำให้โครงการได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 โครงการ “กล้าใหม่...ใฝ่รู้” ระดับอุดมศึกษา ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ประจำปี 2551

“น้ามนต์” นางสาวนวรรตน์ แวพลอยงาม บัณฑิตใหม่จากคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เล่าว่า ตัวเธอเองอาศัยอยู่ในชุมชนวัดแคนางเลิ้ง ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับส่วนที่เป็นชุมชนแออัด ยังมีแม่ที่เป็นผู้นำชุมชนก็ยิ่งทำให้มองเห็นปัญหาของชุมชนมาตั้งแต่เด็ก จึงอยากช่วยแก้ไขปัญหาในชุมชน เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว อีกทั้งยังเชื่อว่าชาวชุมชนวัดแคนางเลิ้งมีศักยภาพสร้างความเปลี่ยนแปลงได้ ยังมีเพื่อนร่วมสถาบันที่เห็นพ้องต้องกัน โครงการจึงก้าวเดินไปข้างหน้า

กิจกรรมที่ทำเริ่มต้นจากการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชนเป็นอันดับแรก เพราะคงไม่ใช่ง่ายนักที่จะชักชวนคนในชุมชนให้มาสร้างสรรค์งานศิลปะร่วมกันหากไม่รู้จักกันมาก่อน กลุ่มหนุ่มสาวเหล่านี้จึงลงพื้นที่ชักชวนชาวบ้านพูดคุย จนเมื่อเปิดตัวเป็นที่รู้จักของชุมชนดีแล้ว ก็เริ่มจัดเวทีพบปะกันขึ้นที่บริเวณหลังวัด เพื่อแนะนำจุดประสงค์ของการทำโครงการให้ชุมชนรับทราบอย่างชัดเจน ก่อนที่จะชักชวนเด็กๆ ในชุมชน อายุระหว่าง 7-15 ปี ประมาณ 20 คน ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ วัตถุประสงค์ก็เพื่อให้เด็กๆ ชาวชุมชนวัดแคนางเลิ้งได้รู้จักเรื่องราวของชุมชนตัวเองดีขึ้น พร้อมกันนั้นก็ทำให้ชุมชนได้เห็นพลังที่คนในชุมชนมีอยู่เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของชาวชุมชน

“น้ามนต์” เล่าถึง กิจกรรมแผนที่ชุมชน ว่าเป็นกิจกรรมที่ให้เด็กๆ วัดระยะห่างจากบ้านตัวเองกับบ้านของเพื่อนบ้านด้วยการนับก้าว และนับต่อๆ ไป จากบ้านหลังหนึ่งไปยังบ้านอีกหลังหนึ่ง ซึ่งพบว่าเปิดตัวโครงการได้ผลสำเร็จเกินคาด เด็กๆ ให้ความสนใจร่วมกิจกรรมมากมาย เมื่อชุมชนเริ่มเห็นพลังของพวกเราที่ตั้งใจนำกิจกรรม

พัฒนาชุมชนไปหยิบยื่นให้แล้ว จึงร่วมกันเก็บกวาดจัดสถานที่เปลี่ยนทางเดินที่แคบเล็กของชุมชนที่เคยเป็นที่วางของระเกะระกะ ให้กลายเป็นลานกิจกรรมใกล้บ้านขนาดย่อมของลูกหลาน ข้อดีคือทำให้ผู้ใหญ่ในชุมชนสามารถร่วมเข้ากิจกรรมได้ง่ายขึ้น ซึ่งการแสดงพลังของชาวชุมชนในครั้งนี้น้ำมนต์ซึ่งใกล้ชิดกับชุมชนมาตั้งแต่เด็กยอมรับว่าเป็นภาพที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกของชุมชนวัดแคนางเลิ้งเลยทีเดียว

ขณะที่กิจกรรมแผนที่ชุมชนซึ่งจัดต่อเนื่องเป็นครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 นั้น น้ำมนต์และผองเพื่อนได้จัดกิจกรรมให้แต่ละครอบครัวสร้างบ้านจำลองด้วยกล่องกระดาษ และร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “บ้าน” รวมถึงการตกแต่งถังขยะของชุมชน เพื่อกระตุ้นให้คนในชุมชนร่วมกันรักษาความสะอาด แต่ละบ้านมีถังขยะเป็นของตัวเอง ผลจากกิจกรรมนี้ทำให้ชุมชนมีถังขยะของชุมชน ชาวชุมชนช่วยกันกำจัดขยะ ขุดลอกและเปลี่ยนท่อระบายน้ำ เทปูนปรับพื้นที่สาธารณะที่ชำรุด และปรับปรุงทางเข้าชุมชน ซึ่งไม่มีใครคิดปรับปรุงมานานนับสิบปีแล้ว

กิจกรรมต่อมาของน้ำมนต์และเพื่อนยังเน้นย้ำการให้สมาชิกชุมชนตระหนักถึงคุณค่าตัวเองและชุมชนมากยิ่งขึ้น ผ่านทางกิจกรรมที่น่ารักๆ อย่างกิจกรรมภาพครอบครัว ซึ่งกิจกรรมนี้แต่ละบ้านจะเลือก “ชุดสวย-ชุดเก่ง” มาบันทึกภาพร่วมกัน โดยอาศัยช่วงเวลาน้อยๆ ระหว่างการแต่งเนื้อแต่งตัว และจัดแจงโพสท่า เป็นช่วงเวลาให้สมาชิกได้พูดคุยและแบ่งปันความรักให้กัน น้ำมนต์บอกว่า เป็นอีกภาพที่พบได้ยากในชีวิตประจำวันที่มักเต็มไปด้วยคำดูว่ากล่าว เป็นการร้อยรัดความรักความเอื้ออาทรในครอบครัวที่ดูกระจัดกระจายในยามปกติ ให้สะท้อนออกมาเป็นภาพถ่ายครอบครัวที่อบอุ่น ขณะเดียวกันภาพครอบครัวที่ได้เหมือนเป็นสิ่งเตือนใจให้สมาชิกในบ้านไม่หลงลืมแบ่งปันความรักความเอาใจใส่ให้กันเสมอๆ

ตลอดการลงชุมชน น้ำมนต์และเพื่อนๆ ได้สอดแทรกกิจกรรมน่ารักๆ อย่างต่อเนื่อง พร้อมตอกย้ำความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชุมชน เช่น การทำวันรับประทานร่วมกันพร้อมชมหนังกลางแปลง ซึ่งเกิดจากการบันทึกภาพวิดีโอขณะทำกิจกรรม คล้ายกับเป็นโฮมวิดีโอของชาวชุมชนที่เปรียบเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ การตกแต่งโต๊ะกิจกรรมและตู้ยาชุมชนด้วยรูปถ่ายของสมาชิกชุมชน กิจกรรมไม่พูดคำหยาบ ที่เด็กๆ และผู้ใหญ่จะคอยสอดส่องไม่ให้มีใครพูดคำหยาบ รวมถึงการเชิญชวนผู้มีความรู้ที่แฝงตัวอยู่เสมอๆ ในชุมชนให้มาสอนเด็กๆ ทำงานหัตถกรรม อาทิ เครื่องแขวนไทยลายวิมานพระอินทร์ เพื่อใช้ในงานมงคลอย่างงานบวช เป็นต้น

และเพื่อเป็นการปิดท้ายโครงการและส่งต่อโครงการให้ชุมชนสานต่อสิ่งดีๆ ให้คงอยู่ต่อไปโดยชาวชุมชนเอง กิจกรรมศิลปะภาพพิมพ์ชุมชน “Limited T-Shirt” - เสื้อทีมชุมชน จึงเกิดขึ้น โดยน้ำมนต์และเพื่อนๆ แนะนำให้ชาวบ้านรู้จักการพิมพ์ลายเสื้อด้วยเทคนิคซิลค์สกรีน เพื่อทำเสื้อทีมชุมชนสวมใส่กันเอง ตอกย้ำความสามัคคีในครอบครัวและชุมชน พร้อมสอดแทรกการสร้างฐานอาชีพให้ชาวชุมชนที่ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ประจำ โดยกิจกรรมนี้เป็นอีกกิจกรรมที่ทำให้ได้เห็นศักยภาพของสมาชิกบางคนในชุมชนที่เคยหลงผิดและติดคุกว่ามีความสามารถในการสกรีนเสื้อได้อย่างสวยงาม จนเป็นครูสอนให้คนอื่นฯ ได้

ภาพความเปลี่ยนแปลงที่นำมนต์และเพื่อนๆ ประทับใจมากที่สุดกับการลงชุมชนคือ ภาพของเด็กๆ ที่ตอนแรกไม่กล้าเข้ามาพูดคุยกับเยาวชนที่เข้าไปทำกิจกรรมด้วย แต่ระยะหลังกลับเป็นฝ่ายวิ่งเข้ามาหยอกล้อ ขอให้ยิ้ม และขอเล่นเวลามีงานก็ถูกลูกจอบช่วยหยิบช่วยจับ ไม่ต่างกับพ่อบ้านแม่บ้านในชุมชนที่ยินดีเข้ามาช่วยเหลือกิจกรรมของเด็กๆ บ้างก็ช่วยจัดสถานที่ บ้างก็ช่วยตักแต่งไฟ จนเกิดเป็นภาพความเข้มแข็งของชุมชน **ขณะที่ตัวของนำมนต์และเพื่อนๆ เองก็ได้รับความภาคภูมิใจในตัวเอง เพราะได้เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตที่มีค่านองกร่วมมหาวิทยาลัย ทั้งจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จากผู้อื่นเป็นการตอบแทน ...**

ไฉ้อารีชุมชน ... สืบสานวัฒนธรรม “ชาวยอง”

ภาคเหนือถือเป็นแหล่งรวบรวมชนหลายชาติพันธุ์ “ยอง” ก็เป็นอีกหนึ่งชนชาติที่เข้ามาอาศัยบนพื้นที่แห่งนี้ ที่เมื่อความเจริญและทุนนิยมเข้าไปถึงก็ไม่วายที่วัฒนธรรมชาวยองจะเริ่มสูญหายไปทีละน้อย การเก็บรวบรวมประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีภูมิปัญญาชาวยองไว้เป็นลายลักษณ์อักษรโดยดิงเยาวชนในท้องถิ่นมามีส่วนร่วมจึงเป็นวิธีที่ยั่งยืนเพื่อให้มรดกล้ำค่าไม่กลายเป็นแค่ตำนาน **9 นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่** จึงจัดทำ **โครงการ “Diary ชุมชน สร้างสรรค์ชุมชนเข้มแข็ง”** ขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนจากธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ใน โครงการ **“กล้าใหม่...ใฝ่รู้”** ประจำปี 2551

นายพรเทพ ศรีียบ หรือ **เอฟ** ประธานโครงการ ขยายความว่า วัฒนธรรมชาวยองเป็นวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองอย่างมาก โดยเฉพาะภาษาถิ่นที่ใช้สื่อสารกัน ประวัติศาสตร์ดั้งเดิมของชาวยองตามตำนาน ตั้งอยู่ในประเทศพม่าจนถึงตอนใต้ของประเทศจีน จนกระทั่งมีการย้ายถิ่นฐานเข้ามายังประเทศไทยที่จังหวัดลำพูนในสมัยพระเจ้ากาวิละ ปัจจุบันชุมชนชาวยองจัดได้ว่าเป็นชุมชนขนาดใหญ่บนพื้นที่ภาคเหนือของไทย และมีการแตกแขนงไปตั้งรกรากในพื้นที่ใกล้เคียงอีกไม่จํานวนน้อย

ทั้งนี้ที่ **“ตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดเชียงใหม่”** ก็ถือเป็นอีกพื้นที่ซึ่งชาวยองเข้าพักอาศัย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ผสมกับความเชื่อเรื่องผี ยึดอาชีพด้านการเกษตร ทำไร่ทำสวนโดยเฉพาะลำไยและมะม่วง โดยมีวิถีวัฒนธรรมอีกหลายอย่างมีคุณค่าควรแก่การรักษาไว้ อาทิ วัฒนธรรมด้านอาหาร สมุนไพร การจักสาน ทอผ้า การดนตรี และประเพณีเนื่องในวันสำคัญตลอด 12 เดือน

อย่างไรก็ดี จากวัฒนธรรมบริโภคนิยมและกระแสทุนนิยมที่ถาโถมเข้ามาในช่วงหลายสิบปี ก็ทำให้วิถีวัฒนธรรมชาวยองสูญหายไปไม่น้อย โครงการฯ จึงเกิดขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมมรดกเหล่านี้ไว้ในรูปของหนังสือเล่มเล็ก **“diary ชุมชน”** เป็นประหนึ่งจดหมายเหตุของชุมชน ทั้งนี้โดยชักชวนเยาวชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่เข้ามีส่วนร่วมในการสืบทราบประวัติ วิถีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ซึ่งจะส่งผลให้เยาวชนได้ทำความรู้จัก เกิดความรัก ห่วงแทน รู้ลึกเป็นเจ้าของ ต้องการอนุรักษ์รักษามรดกชุมชนเหล่านี้เอาไว้แบบซึมซับเข้าเนื้อเข้าตัว ที่เรียกว่าเป็น **“การระเบิดจากภายใน”**

“กิจกรรมที่เรานำไปแนะนำแก่ชุมชนและดิงเยาวชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม จะเน้นที่การจุดประกาย ทำให้คนในชุมชนหันมาให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวยอง จากวิถีปัจจุบันที่ชาวยองจำนวนมากได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิตไปค่อนข้างมากแล้ว” เอฟ กล่าวพร้อมยกตัวอย่างกิจกรรมเหล่านี้

เช่น กิจกรรม “อุ้ยสอนหลาน” และกิจกรรม “เรื่องปะเก๋า เล่าหื้อหลานฟัง” โดยเชิญชวนให้ผู้สูงอายุและประชาชนพื้นบ้านร่วมย้อนคืนวันเล่าขานวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชาวยองให้แก่เยาวชนฟัง ทั้งในด้านประวัติชุมชน เรื่องราวของการแสดงดนตรีพื้นบ้าน การประกอบพิธีกรรม “กะโลง” เนื่องในประเพณีตานก๋วยสลากของชาวไทยลื้อ และชาวไทยยอง ตลอดจน การประกอบอาชีพจักสานและทอผ้า ที่เริ่มหาชมได้ยาก และการใช้สมุนไพรประกอบ การรายมนต์รักษาโรคของหมอยามัยก่อน ที่อาจหาชมไม่ได้อีกแล้วในปัจจุบัน

“กิจกรรมอุ้ยสอนหลานมีวัตถุประสงค์เพื่อให้น้องๆ ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน นำความรู้ที่ได้ไปบอกต่อคนรอบข้างได้ เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจและหวงแหนความเป็นตัวเอง ขณะที่กิจกรรมปะเก๋าเล่าหื้อหลานฟังจะทำให้เยาวชนทราบประวัติความเป็นมาของชุมชน รู้ประวัติของสถานที่สำคัญ ความคิด ความเชื่อของบรรพบุรุษว่ามีที่มาและมีความสำคัญต่อพวกเขาอย่างไรบ้าง ทำให้เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจในเรื่องราวของตนเองมากขึ้น” เอฟเล่า

สำหรับข้อมูลทั้งหมดที่เด็กๆ ต่าบลห้วยยาบได้รับฟังจากพ่อๆ แม่ๆ ยังจะถูกจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรบนกระดาษด้วยฝีมือของเด็กๆ เองและมี 9 นักศึกษาในโครงการช่วยเรียงร้อยและเรียบเรียงใหม่ให้อยู่ในรูปแบบของ “diary ชุมชน” เพื่อเก็บรวบรวมเรื่องราววัฒนธรรมชาวยองเข้าในศูนย์การเรียนรู้และแจกจ่ายไปยังหน่วยราชการในท้องที่ขยายผลต่อกับผู้มาติดต่อ ซึ่งยังรวมถึง “ปฏิทินประเพณีชุมชนชาวยอง” เช่น ประเพณีตานก๋วยสลากในช่วงเทศกาลออกพรรษาเดือนตุลาคม ประเพณียี่เบ็งและตั้งธรรมหลวงในเดือนพฤศจิกายน ประเพณีเข้ากรรม พิธีเข้ารุกขมวล และการสู่ขวัญข้าวในเดือนธันวาคม เป็นต้น

“การทำงานกับชุมชนให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติ วิถีคิด และหันกลับมาให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาดั้งเดิมท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องยาก ถือเป็นเวทีที่ทำให้ทีมงานโครงการของเราได้เรียนรู้การทำงานหลากหลายมิติ ได้เรียนรู้ประวัตภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของชาวยองมากขึ้น ไม่เพียงเท่านั้นยังทำให้พวกเราได้เห็นความเมตตากรุณาและน้ำใจอันดีที่ผู้ใหญ่ใจดีในชุมชนหยิบยื่นให้ ซึ่งเป็นมิติที่เราไม่เคยสัมผัสมาก่อน”

และแม้ว่าโครงการฯ จะดำเนินการจนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้แต่แรกแล้ว แต่เอฟและเพื่อนยังแสดงความตั้งใจจะดำเนินการโครงการต่อเนื่อง “การฟื้นฟูและการทำให้ชุมชน โดยเฉพาะเด็กๆ ได้ตระหนักเห็นความสำคัญและคุณค่าของวัฒนธรรมชาวยอง และลุกขึ้นมาอนุรักษ์ หวงแหน เป็นเรื่องไม่ย่ายนั้ และยังคงต้องใช้เวลาลูกฝังค่อนข้างมาก เพราะเป็นการกระทำที่ค่อนข้างสวนกระแสความเปลี่ยนแปลงของชุมชน ซึ่งโครงการได้ดำเนินการจนเห็นผลแล้วส่วนหนึ่ง แต่การปลูกฝังจิตสำนึกรักษวัฒนธรรมยังต้องการดำเนินการต่อเนื่องต่อไปเพื่อให้เห็นผลชัดเจนมากขึ้นในอนาคต”

“เตาเผาขยะ” พัฒนาคุณภาพชีวิต

ชุมชนบ้านเหล่ายาว ตำบลอเสริมกลาง อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง อาจไม่ต่างจากอีกหลายๆ ชุมชนที่มีปัญหาการจัดการขยะ ซึ่งบั่นทอนชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชุมชน จะต่างกันก็เพียงระดับความหนักเบาของปัญหา ซึ่งเรียกได้ว่า ระดับปัญหาที่บ้านเหล่ายาวอยู่ใน**ภาวะวิกฤติ**

ยังดีที่มีพลังสร้างสรรค์จาก **11 นักศึกษา คณะวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง** ที่รู้สึกร้อนหนาวไปกับปัญหาของชุมชน โดยจัดทำ **โครงการเตาเผาขยะชุมชนลดมลภาวะ เพิ่มผลิตภัณฑ์ สร้างความเป็นอยู่แบบพอเพียง** ในการสนับสนุนของโครงการ **“กล้าใหม่...ใฝ่รู้”** ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งผลสำเร็จโครงการทำให้ได้รับเสียงเชียร์จากพนักงานไทยพาณิชย์ โหวตให้ได้รางวัล **“ขวัญใจไทยพาณิชย์”** ประจำปี 2551

นายวีระ นาทะโทก หรือ โอห์ม แกนนำโครงการแก้ความปัญหาขยะของชุมชนว่า ชาวชุมชนมีความยากลำบากในการจัดการขยะอย่างมาก เพราะ**ไม่มีแหล่งทิ้งขยะของชุมชน ชาวบ้านจำนวนมากต้องนำขยะไปที่ถังที่ลานทิ้งขยะนอกชุมชนซึ่งอยู่ไกลออกไป 4 กิโลเมตร แถมยังไม่ใช่ที่ทิ้งขยะที่เหมาะสม เพราะอยู่ใกล้แหล่งน้ำ น้ำขยะไหลนองและทำให้แหล่งน้ำเน่าเสีย**

ขณะที่ชาวบ้านอีกไม่น้อยเลือกที่จะทิ้งขยะไว้สองข้างถนน เป็นแหล่งเพาะพันธุ์โรคร้ายจากหนูและสัตว์ที่มากัดเคี้ยวเศษอาหาร ยิ่งไปกว่านั้นบางรายยังเลือกเผาขยะกลางแจ้ง ส่งกลิ่นเหม็นคละคลุ้งเดือดร้อนกันทั้งหมู่บ้าน ซึ่งจากการสังเกตพฤติกรรมมารทิ้งขยะของชุมชนแล้ว พบว่าชาวบ้านยังไม่รู้จักการคัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ซ้ำ

“โครงการที่พวกเราเข้าไปจุดประกายให้แก่ชุมชน คือ การก่อสร้างเตาเผาขยะชุมชนที่ได้มาตรฐาน ถูกต้องตามหลักสฐาภิบาลของการจัดการขยะ เพื่อให้ชุมชนมีที่ทิ้งและกำจัดขยะ ลดมลพิษที่ชาวชุมชนจะได้รับ จึงเป็นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยตรง” โอห์มกล่าว

ขณะเดียวกันก็มี**ผลพลอยได้จากการเผาขยะ** คือ **ถ่านจากเศษไม้และน้ำส้มควันไม้** ไม้ใช้ประโยชน์ในชุมชน ซึ่งหากมีเหลือมากก็สามารถจำหน่ายเสริมสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ การพึ่งพาตนเองบนวิถีพอเพียง อันจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยอ้อม

สำหรับการเข้าชุมชน โอห์มบอกว่า เริ่มต้นจากการจัดเวทีเสวนาระหว่างชาวบ้านและนักศึกษา เพื่อให้ชาวบ้านได้เห็นปัญหาและตระหนักถึงผลกระทบของปัญหา โดยเน้นการเสนอแนวคิดการสร้างเตาเผาขยะต้นทุนต่ำเพื่อใช้งานในชุมชน

“ในเวลานั้น เมื่อเราสร้างความเข้าใจและหาทางออกในการแก้ปัญหาให้แก่ชุมชนได้แล้วนักศึกษาและชาวบ้านก็ร่วมกันสร้างเตาเผาขยะชุมชนขึ้นตามรูปแบบที่ได้ศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยต่างๆ โดยใช้ดินเป็นวัสดุหลักในการก่อสร้างเพื่อลดต้นทุน อีกทั้งยังเป็นการนำเอานวัตกรรมใหม่มาประยุกต์ใช้งานคือ การนำเอาขยะแห้งมาเป็นเชื้อเพลิงในการกำจัดขยะอื่นๆ ทำให้ลดต้นทุนในการกำจัดขยะได้อีกส่วนหนึ่ง”

โอห์มบอกต่อไปว่า จากการลงทุนลงแรงร่วมกันแก้ปัญหาในหมู่บ้านของชาวบ้านและนักศึกษา ทำให้ตัวโครงการมีส่วนช่วยลดปัญหามลภาวะในชุมชนได้เป็นที่น่าพอใจ ชุมชนมีเตาเผาขยะเป็นของตนเอง โดยได้รับเกียรติจากนายอำเภอเสริมงามเป็นประธานพิธีเปิดเตาเผาขยะ ทุกวันจะมีชาวบ้านนำขยะมาเผาที่เตาเผาขยะแห่งนี้โดยเฉลี่ยประมาณ 70% ของปริมาณที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ที่สำคัญยังเป็นต้นแบบให้กับชุมชนข้างเคียงที่แสดงความสนใจในแนวคิดเตาเผาขยะชุมชนเป็นอย่างมาก

“ปัจจุบัน ทางกลุ่มของเราก็ยังไม่หยุดที่จะทำโครงการต่อนะครับ เราได้จัดตั้ง **กลุ่มนวัตกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม** ขึ้นเพื่อให้เป็นกลุ่มที่จะช่วยแก้ไขปัญหาเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมให้แก่ชาวบ้านและชุมชนภายใต้กระบวนการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์...”

“โดยอีกกิจกรรมที่เราทำควบคู่ตลอดโครงการยังมีการ**ส่งเสริมพัฒนาเด็กๆ บ้านเหล่ายาว ซึ่งเป็นรากแก้วของชุมชนให้รู้จักการอนุรักษ์รักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ผ่านกิจกรรมละครเวทีและการเขียนเรียงความอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพราะเขาเหล่านี้จะผู้ทำให้เกิดความมั่นคง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนผลักดันให้เกิดคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เกิดมิติของการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนที่บ้านเหล่ายาวในที่สุด” โอห์มปิดท้าย

“นิทานจากป่า” เมื่อป่าอยู่ร่วมกันกับคน

เคยได้ยินไหมกับวลีที่ว่า “เด็ดดอกไม้สะเทือนถึงดวงดาว” กับวันนี้ที่เราเด็ดดอกไม้ออกจากป่าสักดอกอาจหมายถึงผลกระทบกับป่าทั้งป่าที่อาจต้องสูญหายไปจากสารบบในอีกไม่วันข้างหน้า ...

13 นักศึกษามหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น จังหวัดเชียงใหม่ ก็อาจเกิดความรู้สึกนี้เช่นกัน ครั้นยังตั้งคำถาม “ป่าชุมชนห้วยทรายขาว” ที่ชาวบ้านหาป่าเปา ตำบลทาปลาดุก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน เผ่าพุ่มพิทักษ์ จะคงอยู่เป็นมรดกแก่ลูกหลานได้อย่างไร? หากวันนี้ ยังไม่มีภูมิคุ้มกันที่ดี ยึดโยงคนในชุมชนให้ร่วมแรงร่วมใจกันลดผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ซึ่งเข้ามาเมื่อ 4 ปีก่อน ที่แม่มีคุณค่ามาก แต่ก็มีผลกระทบไม่น้อย

นายศรารุณี บุษปเลิศ หรือ เฟิร์ส ประธานโครงการ เล่าว่า “โครงการนิทานจากป่า” โดยการริเริ่มของทั้ง 13 พลีเยาวชนจึงเกิดขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนจาก โครงการ “กล้าใหม่...ใฝ่รู้” ประจำปี 2551 ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เพื่อเติมเต็มช่องว่างและลดผลกระทบดังกล่าวให้หมดไป

ทั้งนี้ วิถีดั้งเดิมของชาวบ้านหาป่าเปาเป็นชุมชนชาวไทยสิบสองปันนา หรือชาวไทยยอง มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มีระบบชุมชนเข้มแข็ง มีชาวบ้านราว 800 คน โดยมากนับถือศาสนาพุทธและยังเชื่อเรื่องผีสง ชาวบ้านร้อยละ 90 ทำสวนลำไย โดยมีป่าชุมชนห้วยทรายขาวเป็นป่าที่อยู่ในความดูแล มีรางวัลลูกโลกสีเขียว ประจำปี พ.ศ. 2545 การันตีความเอาใจใส่ของชาวบ้าน

แต่จากการเปิดให้ป่าชุมชนห้วยทรายขาวเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ในปี 2548 ก็เป็นสิ่งแปลกใหม่ ทำให้ชุมชนต้องปรับตัวมาก ชาวบ้านสะท้อนว่านักท่องเที่ยวบางคนขาดความระมัดระวัง เด็ดดอกไม้ เก็บของป่าเป็นของที่ระลึก ซึ่งหากเป็นอย่างนี้ ป่าชุมชนบ้านห้วยทรายต้องเสื่อมโทรมลงอย่างเลี่ยงไม่ได้

ด้วยเหตุนี้ เฟิร์สและเพื่อนๆ จึงเข้าไปขอคำปรึกษา ชันอาสา และความร่วมมือจากชุมชน จัดกิจกรรมขึ้นเพื่อให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการลดผลกระทบนี้ เริ่มต้นจากจุดประกายให้เกิดกิจกรรมน่ารักๆ อย่าง “ไก่อัดตัวน้อย” ให้เด็กๆ อายุ 9-12 ปี จากโรงเรียนหาป่าเปาที่สนใจรวม 35 คน ทำกิจกรรมแบบเรียนไปเล่นไป หรือที่เรียกว่า Play & Learn เข้าเรียนรู้ในป่า ทำความรู้จักพืชพันธุ์ สัตว์ป่า และยาสมุนไพรในท้องที่ **น้องๆ จึงซึมซับคุณค่าของป่าที่เชื่อมโยงกับชีวิต ที่มีทั้งความสนุกสนานและความรู้ควบคู่กัน**

ในกิจกรรมนี้ น้องๆ ยังได้รับความรู้เทคนิคการเป็นไกด์จากวิทยากรรับเชิญ ทั้งเทคนิคการพูด การนำเสนอ และจริยธรรมของไกด์นำเที่ยว รวมถึงการพาเยาวชนไปเรียนรู้เทคนิคการนำเที่ยวจากไกด์ตัวน้อยต่างชุมชน จากนั้นจึงมีการเวิร์คช็อปให้ทดลองนำเที่ยวกันเอง สุดท้ายจึงมอบประกาศนียบัตรและบัตรมัคคุเทศก์น้อยให้แก่ผู้ที่ผ่านการอบรม เป็นการเสริมกำลังใจสร้างความภาคภูมิใจมิปิดท้าย

และเพื่อเสริมความเข้มแข็งให้กับกิจกรรม เฟิร์สและเพื่อนยังช่วยชุมชนเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต สถานที่ท่องเที่ยว พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และยาสมุนไพรในพื้นที่ จัดทำเป็นรูปเล่มมอบให้แก่วัดบ้านน้อยได้ค้นคว้า อ้างอิงกับนักท่องเที่ยว โดยมอบอีกชุดแก่ผู้นำชุมชนขยายผลเป็นคู่มือนักท่องเที่ยว

“กิจกรรมไถ่ตัวน้อยทำให้เด็กๆ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ขณะเดียวกันยังรู้จักตนเอง รู้จักชุมชน เกิดความรักต่อผืนป่า รู้จักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยช่วงท้ายของกิจกรรมยังทำให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มไถ่ตัวน้อยขึ้นอีกด้วย” เฟิร์สกล่าวถึงกิจกรรมซึ่งเป็นการหนุนเสริมให้เด็กๆ บ้านท่าปาเปา เป็นกองกำลังสำคัญในการอนุรักษ์ผืนป่าชุมชนห้วยทรายขาวในอนาคต

ขณะที่อีกกิจกรรมสำคัญซึ่งโครงการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านที่ไม่เฉพาะแต่เด็กๆ มีส่วนร่วม คือ การจัดอบรม **“การทำดอกไม้จากดินญี่ปุ่น”** ใช้เป็นของที่ระลึก ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถซื้อหาจับจ่ายกลับไปได้ เฟิร์สบอกว่า กิจกรรมนี้มีแนวคิดมาจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่อยากมีของที่ระลึกการมาเยือนไว้ดูต่างหน้า หากแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์จัดหาไว้ไม่ขาด นักท่องเที่ยวก็ไม่จำเป็นต้องเด็ดดอกไม้ หรือนำของป่าไปเป็นของที่ระลึก

“กิจกรรมนี้ ทางโครงการได้เรียนเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้านเข้าอบรมกลุ่มแม่บ้านที่สมัครเข้ารับการอบรม จำนวน 40 คน ทำให้กลุ่มแม่บ้านสามารถประดิษฐ์ดอกไม้ตามต้นแบบดอกไม้ในท้องถิ่นอย่าง กระเจียว และกล้วยไม้หลากหลายสายพันธุ์ได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งต่อมาได้มีการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่ม ชาวบ้านทำการตลาด และพัฒนาจนผลิตภัณฑ์ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน” เฟิร์สกล่าว

สำหรับกิจกรรมนี้จะเป็นการสร้างเสริมรายได้เข้าหมู่บ้านจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เกิดเป็นอาชีพใหม่ที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ รักษาป่าห้วยทรายขาวไว้ไม่ให้ถูกทำลาย ต่อยอดแนวคิด **“ป่าอยู่กับคน คนอยู่กับป่า”** ที่ย้อนกลับมาสู่การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยคนในชุมชนเอง

“สิ่งที่เราได้รับจากโครงการนี้ อันดับแรกที่เดียวคือ ปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านที่เราไม่เคยรู้จักมาก่อน เราได้หัวใจและตั้งใจนำความรู้ความสามารถที่พวกเราได้เรียนมาประยุกต์ใช้พัฒนาให้เข้ากับความเป็นจริงเพื่อให้เกิดการพัฒนา ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ...

“ยิ่งไปกว่านั้น เรายังได้ พ่อ แม่ พี่ ป้า น้า อา น้อง มาเป็นครอบครัวของเราด้วย จากการที่ได้อยู่ร่วมกันในการทำกิจกรรมต่างๆ นั้น ทำให้สนิทมากขึ้น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้กัน วันที่เรานัดกันไปลงพื้นที่ สิ่งที่เราเห็นและรับรู้ได้ก็คือ การที่คนในพื้นที่นั้นเอาสิ่งของมาให้ เช่น ทำกับข้าวมาให้ทานกัน มีผลไม้มาให้ชิม เกิดเป็นความรู้สึกดีๆ กับชาวบ้าน” เฟิร์สปิดท้ายอย่างมีความสุข

ธนาคารบล็อกดินประसान ... จากดินสู่บ้านมั่นคง

พระพุทธศาสนากล่าวไว้ว่า “การให้บ้านก็เหมือนการให้ทุกสิ่ง” เพราะบ้านเป็น 1 ในปัจจัย 4 ที่ทุกคนปรารถนา ที่สำคัญบ้านยังเป็นสิ่งร้อยรัดสมาชิกในครอบครัวให้อยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่น ไม่ว่าบ้านนั้นจะเป็นบ้านหลังเล็กหรือบ้านหลังใหญ่ก็ไม่ใช่ปัญหา ทว่าสำหรับคนยากจนแล้ว การได้มาซึ่งบ้านสักหลังดูจะเป็นเรื่องยาก “บ้านบล็อกดินประसान” จึงเป็นตัวเลือกหนึ่งสำหรับคนยากไร้ที่ต้องการมี “บ้าน” เป็นของตนเอง

13 นักศึกษาที่มพญาเอน สาขาวิศวกรรมโยธา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ภาควิชาชีพจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้สังเกตเห็นปัญหาใน จึงจัดทำ โครงการ “ธนาคารบล็อกดินประसान” ขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนจาก โครงการ “กล้าใหม่...ใฝ่รู้” ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ประจำปี 2551 จุดประสงค์เพื่อให้ชาวบ้านที่มีฐานะขาดสนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ทำบล็อกดินมาฝากยังธนาคารบล็อกดินประसान และเบิกถอน รวมทั้งกู้ยืมอีกส่วนหนึ่งไปสร้างที่พักอาศัยของตนโดยมีเพื่อนสมาชิกในชุมชนร่วมแรงกันทำงานแบบหมุนเวียน หรือที่เรียกกันว่า “ลงแขก”

สำหรับใครที่ยังไม่รู้จัก “บล็อกดินประसान” บล็อกดินประसानถือเป็นวัสดุก่อสร้างชนิดหนึ่ง ผลิตจากดินปูนซีเมนต์ และน้ำ นำไปอัดขึ้นรูป มีรู ร่อง และเตี้ย ทั้งในแนวดิ่งและแนวนอน เพื่อใช้ก่อประสานกันเป็นโครงสร้างเพียงนำวางซ้อนกันตลอดความยาวผนัง ก่อได้สูงประมาณ 10 แถวต่อครั้ง จากนั้นใช้น้ำปูนทรายหยอดลงในรูของบล็อก วิธีนี้ทำให้ก่อสร้างได้โดยไม่ใช้ปูนก่อ รวดเร็ว และไม่ต้องพึ่งมืออาชีพ ซึ่งเป็นรายจ่ายราคาแพง

นายพนพล กันทะธง หรือ ตู๊ ฝ่ายประสานงานโครงการฯ เล่าว่า โครงการธนาคารบล็อกดินประसानได้รับแรงบันดาลใจมาจาก “ธนาคารข้าว” ซึ่งเป็นโครงการในพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระองค์ทรงช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎรที่ยากไร้จากการขาดแคลนข้าวเพื่อการบริโภค ทางโครงการจึงนำมรดกการและวิธีการของธนาคารข้าวมาใช้ยังโครงการด้วย

โครงการธนาคารบล็อกดินประसानจึงมุ่งหวังที่การทำให้ผู้ยากไร้ในชนบทมีบ้านต้นทุนต่ำ สร้างจากดิน ซึ่งเป็นวัตถุดิบหาได้ในท้องถิ่นเพื่อสร้างที่พักพิงถาวรของครอบครัว พร้อมกันนั้นยังเป็นการดึงความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านในหมู่บ้านเป้าหมายเข้าทำงานร่วมกัน เกิดเป็นความสมัครสมานสามัคคี โดยโครงการได้เลือกหมู่บ้านดอยหล่อ ตำบลทะเลบก อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีฐานะยากไร้ที่สุดแห่งหนึ่งของภาคเหนือ เป็นพื้นที่เป้าหมาย มีผู้ใหญ่บ้านและกำนันให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด

โดยตลอดระยะเวลาที่นักศึกษาดำเนินโครงการกว่า 3 เดือน ระหว่าง สิงหาคม-พฤศจิกายน 2551 พบว่ามีชาวบ้าน 14 ครอบครัวสนใจและแสดงความกระตือรือร้นสมัครเป็นสมาชิก ทำบล็อกดินประसान และนำบล็อกดินไป

สร้างบ้าน จากการติดตามผลพบด้วยว่า ชาวบ้านแต่ละคนจะสามารถผลิตบล็อกดินได้ถึงคนละ 600 ก้อนต่อเดือน สมาชิกที่มียอดสะสมบล็อกดินประสานในธนาคารไม่ต่ำกว่า 500 ก้อนสามารถกู้ยืมบล็อกดินไปก่อสร้างได้ แต่จะต้องจ่ายคืนภายใน 6 เดือน เกินกว่านั้นจะต้องจ่ายบล็อกดินจำนวนหนึ่งเพิ่มเป็นดอกเบี้ย

“เราเริ่มต้นการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เริ่มจากรวบรวมข้อมูลวิจัยเกี่ยวกับบล็อกดินประสาน คัดเลือกชุมชนต้นแบบ ถัดจากนั้นจึงประสานงานกับหน่วยงานราชการในพื้นที่เพื่อศึกษาความต้องการของชุมชน ประชุมชี้แจง นำเสนอโครงการ และสาธิตการทำบล็อกดินให้แก่ชาวบ้านได้รับทราบ ต่อมาจึงมีการคัดเลือกสมาชิก” ติ๊กกล่าว

ผลสำเร็จแรก คือ การก่อสร้างอาคารต้นแบบ โดยความร่วมมือร่วมใจของชุมชนเพื่อใช้เป็น ศูนย์ฝึกอาชีพ ประจำหมู่บ้าน จนแล้วเสร็จ โดยใช้บล็อกดินไปทั้งสิ้น 4,160 ก้อน ต่อจากนั้นจึงเปิดให้สมาชิกผลิตบล็อกดินมาฝาก เบิกและกู้ยืมไปใช้ก่อสร้างบ้านของตนเองแบบการลงแขก ซึ่งทั้งหมดจะมีการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินการโครงการอย่างต่อเนื่อง

“โครงการของเราดำเนินการโดยสอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้ ส่งเสริมความยั่งยืนให้กับชุมชน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ชุมชนเกิดความสามัคคีเพิ่มขึ้นจากการช่วยกันทำงาน และหากผลิตบล็อกดินมากเกินความต้องการก็ยังมีรายได้เสริมจากการจำหน่าย เวลานี้มีผู้มาติดต่อขอซื้อบ้างแล้ว ทั้งมีห้างร้านจำหน่ายวัสดุก่อสร้างในตัวอำเภอแสดงความจำนงรับฝากบล็อกดินไปขาย” ยาวชนกล่าว

ก้านบุญเบิ่ง อะทะเสน ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากชาวบ้านคอยหล่อให้เป็นประธานโครงการธนาคารบล็อกดินประสาน กล่าวว่า โครงการธนาคารบล็อกดินประสานที่ยาวชน “กล้าใหม่...ไผ่รู้” นำไปริเริ่มที่บ้านคอยหล่อเป็นโครงการที่ดี ทำให้คนยากจนในพื้นที่ซึ่งมีมากถึง 270 ครัวเรือน ส่วนมากทำอาชีพรับจ้าง รองลงมาจึงเป็นการทำนา ทำสวน ได้มีการเกาะกลุ่มกัน และได้มีบ้านที่มั่นคงของตนเองได้อยู่ ได้พักอาศัย

ขณะที่ยาวชนเสริมว่า เมื่อมองต่อไปในแง่ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยแล้ว การก่อสร้างบ้านบล็อกดินประสานยังมีข้อดี ช่วยลดการตัดต้นไม้เพื่อสร้างบ้าน อีกทั้งลดต้นทุนจากการใช้ปูนซีเมนต์ในขั้นตอนการผลิตเมื่อเทียบกับอิฐบล็อก โครงการจึงมีความมั่นใจว่าเป็นอย่างยิ่งว่า โครงการธนาคารบล็อกดินประสานที่ได้ริเริ่มขึ้นจะสามารถนำไปเป็นต้นแบบประยุกต์ใช้กับชุมชนอื่น เพื่อความต่อเนื่องและยั่งยืนของโครงการ และช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชนบทได้อย่างยั่งยืนต่อไป

“เครื่องปั้นดินเผาทุ่แก่ว” วิธีแปลวตำรารเป็นผลิตภัณฑ์

“ปรดกไทย” นับวันยิ่งหาชมได้ยาก หลายลิ่งกำลังเดินหน้าไปสู่วความเลื่อมสุญอย่างไม่ทันตั้งตัว สถานการณ์ของ **“เครื่องปั้นดินเผาไทย”** ที่บ้านหัวบึง ตำบลตอนช้าง อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีตำนานความคู่กับปราสาททุ่แก่วมายาวนาน ก็ตกอยู่ในสภาพที่ไม่แตกต่างกัน แม้จะเป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวมานาน ทว่าผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมาเหมือนๆ กันครั้งแล้วครั้งเล่า ทำให้ไม่เป็นที่นิยมของลูกค้าที่ต้องการรูปลักษณ์ทันสมัยและคุณค่าที่แตกต่าง หลายครอบครัวในบ้านหัวบึงจึงเลือกที่จะละทิ้งอาชีพนี้แล้วหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน

ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงเป็นลิ่งสะกิดใจและทำห้ายให้ **6 หนุ่มสาวจากภาควิชาการออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น** ซึ่งเข้าร่วมในโครงการ **“กล้าใหม่...ไฝ่รู้”** ประจำปี 2550 ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในชื่อ โครงการ **“เพาะกล้ามาสานฝืน สู่เครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้าน เปิดตำนานทุ่แก่ว”** ที่ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยไปช่วยแก้ปัญหาลในชุมชนช้างเคียงมหาวิทยาลัย ด้วยความหวังไม่้อยากให้มรดกตกทอดที่มีอยู่คู่ฝืนดินมายาวนานต้องเลื่อมสลายไป

เริ่มต้นโครงการกลุ่มหนุ่มสาวเหล่านี้ได้ขันอาสา **“ลงพื้นที่ชุมชน”** เพื่อเก็บข้อมูลปัญหาและความต้องการของชุมชน พร้อมกับชี้ให้ชาวบ้านหัวบึงได้เห็นถึงต้นตอของปรากฏการณ์ แล้วกลับมาชื่นชมคุณค่าของผลงานที่มีอยู่ก่อนจะจุดประกายให้ชาวบ้านได้เห็นศักยภาพของตนเองในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้น โดยการสร้างสรรค์ออกแบบเครื่องปั้นดินเผาให้มีความแปลกใหม่ ผสมผสานเข้ากับเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชน พร้อมทำการตลาดสมัยใหม่ด้วยการเพิ่มเติมทักษะให้แก่ชุมชน เพียงเท่านี้ก็ส่งผลให้เครื่องปั้นดินเผาของบ้านหัวบึงกลับมาเป็นที่นิยมของตลาดอีกครั้ง อีกทั้งยังขายได้ราคาดีขึ้นอีกด้วย

นายอมรินทร์ หงส์ลิ่งห์ทอง หรือ ป๊อก หัวหน้าโครงการ เล่าว่า ชุมชนเครื่องปั้นดินเผาแห่งนี้มีตำนานความเป็นมายาวนานมาก ก่อนที่จะมีการมาตั้งรกรากที่บ้านหัวบึง จ.ขอนแก่น โดยบรรพบุรุษเดิมของคนบ้านบึงเป็นชาวโคราชที่มีอาชีพช่างปั้นเครื่องปั้นดินเผา สาเหตุที่ออกเดินทางตั้งรกรากใหม่ก็เพื่อเสาะหาแหล่งดินที่มีคุณภาพเหมาะสมสำหรับทำเครื่องปั้นดินเผาจนมาพบแหล่งดินที่แก่งน้ำต้อน ไกลๆ กับปราสาททุ่แก่ว ซึ่งช่างของที่นี่จะใช้ดินท้องถิ่นและดินท้องถิ่นในการปั้น ไม่ใช้ดินท้องถิ่นแม่น้ำเหมือนที่อื่นๆ ซึ่งคุณสมบัติของดินที่ได้ก็มีผลต่อการปั้นเครื่องปั้นดินเผาที่แตกต่างกันด้วย

แต่กว่าลิ่งที่ทำอะไรจะประสบความสำเร็จก็ไม่ใช่เรื่องง่ายดายนัก ป๊อกบอกว่า ช่วงแรกๆ ของการเข้ามาทำโครงการชาวบ้านมีลิ่งที่เห็นด้วยและที่คัดค้าน เมื่อกลุ่มได้เข้าไปอบรมเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ ชาวบ้านก็แสดงอาการเบื่อหน่ายให้เห็น แต่จากความอุตสาหะไม่ย่อท้อ และการลงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง พร้อมกับการประชุมกลุ่มเพื่อหา

ทางออกในทุกๆ ครั้งที่มีการลงพื้นที่ ทำให้ชาวบ้านที่เห็นความตั้งใจของนักศึกษา จึงเกิดความเชื่อถือและเข้ามามีส่วนร่วม ก่อนจะแปรเปลี่ยนไปเป็นความร่วมมือร่วมใจ และทุ่มเทให้แก่โครงการในที่สุด

“ช่วงหน้าฝน มีการทำนา แม่หลายๆ คนหลังจากทำนา กลับบ้านมาทำกับข้าวให้ลูกๆ กินแล้ว ก็ยังรวมกลุ่มกันทำเครื่องปั้นดินเผาอีก คือเขาเห็นความสำคัญของเรา เพราะฉะนั้นจึงเหมือนกับว่าต่างฝ่ายต่างทุ่มเท” นางสาว **วิภาวี กล้าโพธิ์** หรือ **นิม** สมาชิกสาวของโครงการบอกว่า ผลสำเร็จของโครงการ คือคนในชุมชนล้มเลิกความคิดที่จะละทิ้งอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผา ส่วนคนที่ละทิ้งอาชีพข้างบนไปแล้วก็ทวนกลับสู่อาชีพอีกครั้ง ซึ่งเป็นการทวนคืนอาชีพอย่างมีความหวัง ทำให้โครงการนี้ชนะใจกรรมการจนได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดโครงการ “กล้าใหม่... ใฝ่รู้” ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในปีนั้นมาครอง

ไม่เพียงแต่เครื่องปั้นดินเผาที่ผ่านการปรับเปลี่ยนรูปลักษณะใหม่จนได้รับการตอบรับจากกลุ่มลูกค้าเป็นอย่างดี 6 หมู่สาวยังช่วยชาวบ้านหาช่องทางจัดจำหน่ายสินค้า นำผลิตภัณฑ์ออกแสดงตามสถานที่ต่างๆ อาทิ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และในงานเทศกาลไหมและการผูกเสี่ยว ประจำปี 2550 มีการนำสินค้าวางจำหน่ายที่คณะ แต่ที่นำภาคภูมิใจที่สุดคือมีการนำผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาของชาวบ้านขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินมายังมหาวิทยาลัยขอนแก่นเพื่อพระราชทานปริญญาบัตร ขณะเดียวกันชาวบ้านหัวบึงยังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐช่วยดูแลการจัดตั้งสหกรณ์ชุมชนเพื่อความยั่งยืนของกลุ่มอีกด้วย

เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของอาชีพข้างบนเครื่องปั้นดินเผาที่บ้านหัวบึง นักศึกษาทั้ง 6 ยังได้มองไปที่เยาวชนในโรงเรียนประถมศึกษาของหมู่บ้าน และนำเรื่องเสนอครูใหญ่ให้พิจารณา **บรรจุเรื่องการทำเครื่องปั้นเครื่องดินเผาลงในวิชาเรียน** ซึ่งทางโรงเรียนก็อนุมัติโดยบรรจุลงในวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ (กพอ.) ทำให้เด็กๆ ในหมู่บ้านได้รู้จักและได้ทดลองทำเครื่องปั้นดินเผาด้วยมือตัวเอง

ไม่เพียงแต่ชาวบ้านหัวบึงเท่านั้นที่ได้รับความอึดอ้อมใจจากสิ่งที่เกิดขึ้น ปีกในฐานะหัวหน้าโครงการบอกว่า จากการเข้าร่วมทำโครงการนี้ทำให้ตัวเขาและเพื่อนๆ ได้ฝึกฝนตัวเองอย่างมาก แต่สิ่งที่ดีที่สุดในปีกได้รับคือ **ความปลื้มปิติที่ได้เห็นว่าภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนที่พวกเขามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มีคนสานต่อ และจะคงอยู่ในชุมชนโดยคนในชุมชนเอง แม้ในวันข้างหน้าพวกเขาจะไม่ได้อยู่ ณ ที่นั้นๆ อีกแล้วก็ตาม**

ขณะที่สมาชิกสาวอย่าง “นิม” บอกว่า “เราได้เรียนรู้จากชาวบ้านมากมาย ได้รู้จักการแก้ปัญหาทั้งระยะสั้นระยะยาว รวมทั้งรู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ได้ฝึกงานในหมู่บ้านซึ่งไม่ใช่ในออฟฟิศอย่างที่ต้อไปฝึกงานในชั่วโมงเรียน และเราก็ยังได้ฝึกความอดทน ได้เรียนรู้ร่วมกับชาวบ้าน ได้ความสามัคคี ได้ฝึกการบริหารจัดการหลายๆ อย่าง ที่สำคัญ หากไม่ได้ทำโครงการๆ นี้ ก็คงไม่อาจจะรู้ว่า เรามีศักยภาพแค่ไหน ดีใจที่สิ่งที่เราทำได้สร้างคุณค่าและประโยชน์ให้แก่คนอื่นด้วย”

“ไล่เดือนดิน” แก้ปัญหาชุมชน ลดขยะ- แนวคิดใหม่นักศึกษาแม่โจ้-แพร่

“บยะ” ปัญหาใหญ่ของทุกชุมชน ไม่เว้นแม้พื้นที่เทศบาลตำบลร่องกวาง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ ที่เทศบาลต้องทุ่มงบประมาณกว่า 11 ล้านบาทต่อปี เพื่อจัดเก็บขยะและฝังกลบ แต่ก็ยังส่งกลิ่นเหม็น และมีน้ำขยะไหลออกมาทำลายสิ่งแวดล้อม และสุขอนามัยของคนชุมชน โดยเฉพาะเด็กนักเรียนโรงเรียนอนุบาลบ้านร่องกวาง หมู่ 2 ที่อยู่ติดกับหลุมขยะพอดี

จากปัญหานี้ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ - แพร่ เณลิมพระเกียรติ จ.แพร่ กลุ่มหนึ่งจึงชวนอาสาเข้าทำ “โครงการธนาคารขยะลดภาวะโลกร้อนเพื่อความยั่งยืนของชาวบ้านร่องกวาง” ที่อาศัยระยะเวลาเพียง 5 เดือนก็สามารถเปลี่ยนแปลงให้ชุมชนมีวิธีการจัดการขยะได้อย่างชาญฉลาด สามารถลดปริมาณขยะได้เกือบ 100%

โครงการนี้จึงได้รับรางวัลชนะเลิศโครงการ “กล้าใหม่...ไม่รู้” ระดับอุดมศึกษา ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ประจำปี 2551 อย่างเป็นเอกฉันท์ ภายใต้แนวคิด “ให้ชุมชนร่วมแรงร่วมใจช่วยกันลดปริมาณขยะ ควบคู่กับการส่งเสริมให้ชาวบ้านจัดการและใช้ประโยชน์จากขยะอย่างคุ้มค่า” โดย นายชวนันท์ ทองกลัด หรือ แซมบี้ หัวหน้าโครงการฯ บอกเล่าถึงจุดเริ่มต้นของการทำงานว่า เริ่มแรกจะแนะนำให้ชาวบ้านรู้จักการคัดแยกขยะเพื่อขายขยะเป็นราคาคุ้มค่าเหนื่อย โดยเฉพาะขยะขวดน้ำพลาสติกที่มีมาก หากลอกผลากออกก่อนขายจะมีราคาถึงละ 30 บาทต่อกิโลกรัม

ส่วนขยะที่เกิดจากการประกอบอาหารในครัวเรือน ก็แนะนำให้ชาวบ้านทำ “บ่อน้ำหมักมูลไล่เดือนดิน” โดยพาชาวบ้านที่มีความสนใจศึกษาดูงานการย่อยสลายขยะสดที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จ.เชียงใหม่ ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จอย่างดีเยี่ยม จึงนำมาใช้ที่บ้านร่องกวางบ้าง ทำให้ชาวบ้านลดปริมาณขยะสดในครัวเรือนได้ทั้งหมด อีกทั้งเมื่อไล่เดือนย่อยสลายขยะสดแล้วยังให้นำไปใส่สระที่มีสรรพคุณเป็นปุ๋ยน้ำชีวภาพ และเป็นน้ำยาดับกลิ่นเหม็นของห้องน้ำและท่อระบายน้ำได้ดี หากมีเหลือใช้ในบ้านเรือนก็ยังสามารถเก็บไว้ขาย สร้างรายได้ได้อีกทางหนึ่ง

ผลความสำเร็จของธนาคารขยะลดโลกร้อนที่บ้านร่องกวางนี้ ทำให้ชาวบ้านร่องกวางลดปริมาณขยะลงได้มาก จากถุงขยะใบโตที่เห็นกันจนชินตาเมื่อก่อนโครงการเข้ามา ก็ลดลงเหลือเพียงถุงขยะใบย่อมๆ ที่ประกอบด้วยขยะที่ไม่อาจใช้ประโยชน์ได้แล้วจริงๆ กับใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสของผู้คนในชุมชนที่ไม่ต้องทนกับกลิ่นเหม็นและมลภาวะจากขยะที่เน่าเหม็น พลอยสร้างความสุขกายสุขใจแก่พนักงานเก็บขยะของเทศบาลที่ไม่ต้องเสียดสุขภาพไปกับการเก็บขยะอีกด้วย

เมื่อเห็นความตั้งใจจริงนักศึกษากลุ่มนี้ ส่วนราชการอย่าง จังหวัด อำเภอ และเทศบาลก็ให้การสนับสนุนเต็มที่ บ้านไหนมีความตั้งใจลดขยะและร่วมมือกับโครงการเป็นอย่างดี จะได้รับป้ายเชิดชูเกียรติจากเทศบาลอำเภอ ร้องกวางได้แก่ ป้าย **“วาทิเศรษฐิใหม่ ร่วมใจคัดแยกขยะ”** สำหรับบ้านที่มีการคัดแยกขยะแล้ว และยิ่งถ้าบ้านไหนไม่เพียงแต่คัดแยกขยะ แต่ยังทำบ่อน้ำหมักมูลไส้เดือนดินก็จะได้รับป้ายเชิดชูมากยิ่งขึ้น คือป้าย **“คนบ้านนี้รักษ์แผ่นดิน พออยู่พอกิน ใช้จ่ายพอเพียง”** ซึ่งหากใครครครวญด้วยใจเป็นธรรมแล้ว การเชิดชูเกียรติคุณนี้ก็เป็นการศึกษาที่ไม่เกินความเป็นจริงแต่อย่างใด

ในอีกด้านหนึ่ง เพื่อเป็นการปลูกฝังเมล็ดพันธุ์แห่งความยั่งยืนและความรัก ความเป็นเจ้าของของโครงการให้ฝังรากแห่งความพอเพียง รู้จักคุณค่าของของเหลือใช้ นักศึกษากลุ่มนี้ยังได้นำกิจกรรมหลายอย่างไปปลูกฝังให้ **นักเรียนโรงเรียนบ้านร้องกวาง (จันท์มาคม)** อาทิ การจัดการประกวดคำขวัญอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การจัดทำจุดสาธิตการทำบ่อน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน และการคัดแยกขยะรีไซเคิลเพื่อหารายได้สมทบกองทุนอาหารกลางวัน จุดประสงค์เพื่อให้เด็กๆ บ้านร้องกวางได้มีโอกาสสัมผัสกับแนวคิดและการทำงานของธนาคารขยะลดโลกร้อนเพื่อความยั่งยืนของบ้านร้องกวางตั้งแต่ยังเล็ก

จากผลความสำเร็จเหล่านี้ **แซมบี** บอกว่า เคล็ดลับที่สำคัญที่ทำให้ตลอดการเข้าชมชนของพวกเขาไม่ประสบปัญหาหรืออุปสรรคจนเกินแก้ไข ก็เพราะพวกเขารู้จักการให้เกียรติและมีความเคารพ อ่อนน้อมต่อผู้คนในชุมชน **กว่า 5 เดือนในชุมชนจึงเรียกได้ว่าอยู่ในหูในตาของผู้ใหญ่และชาวบ้านในชุมชน มีการปรึกษาหารือ ขอความคิดเห็น ผากเนื้อผากตัวเป็นลูกเป็นหลาน และที่ขาดไม่ได้คือการสื่อสารเจตนา “จิตอาสา”** อันเป็นการลดช่องว่างระหว่างนักศึกษาและคนในชุมชน ทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาและชาวบ้านที่เคยเป็นช่องว่างช่องโตนตามตัวและเกิดเป็นความผูกพัน เอ็นดูกันและกันมากขึ้น มหาวิทยาลัยและชุมชนจึงไม่แยกส่วนกันเหมือนในอดีต โดยนอกจากผลดีที่กล่าวมาแล้ว ภายในชุมชนยังมีผู้รับช่วงต่อโครงการทำต่อเนื่อง แม้ว่าโครงการโดยนักศึกษาจะสิ้นสุดลงแล้วก็ตาม

นายอภิศักดิ์ วรรณภูมิพันธ์ นายกเทศบาลอำเภอร้องกวาง กล่าวถึงสิ่งดีๆ ที่นักศึกษากลุ่มนี้ทำขึ้นว่า **“กิจกรรมที่เยาวชนนำมาแนะนำแก่ชาวบ้านหมู่ 1 ตำบลร้องกวาง ถือเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจและน่ายกย่องความตั้งใจดี เพราะทำให้ชาวบ้านรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และได้ผลิตภัณท์หลายอย่างใช้ในครัวเรือน หากมีมากก็อาจจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ โดยกิจกรรมเหล่านี้ล้วนได้รับการตอบรับจากคนในชุมชนเป็นอย่างดี ชาวบ้านในพื้นที่ข้างเคียงหลายแห่งยังได้แสดงความสนใจให้นักศึกษานำกิจกรรมเหล่านี้ไปแนะนำในพื้นที่ตนเองด้วย”**

นอกจากชุมชนจะได้ประโยชน์จากโครงการนี้ แซมบีและเพื่อนบอกว่า พวกเขาเองก็ได้รับผลตอบแทนกลับคืนมาด้วย นั่นคือได้รู้จักชีวิตจริงของชาวบ้าน ไม่ใช่เพียงนักศึกษาที่เข้าไปอาศัยในพื้นที่ แต่ได้พบและได้ทำในสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน **“ได้เห็นความรักความเอื้ออาทรที่ชาวบ้านมีต่อพวกเรา เห็นพวกเราเป็นลูกเป็นหลานคนหนึ่ง หยิบยื่นข้าวปลาอาหารให้ ทำให้รู้สึกสนุกกับการลงพื้นที่มากกว่าการเที่ยวสนุกกับเพื่อนๆ อย่างในอดีต ที่สำคัญ ผลสำเร็จของโครงการยังทำให้พวกเรารู้สึกภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนทำให้สิ่งดีๆ เกิดขึ้นในบ้านร้องกวางด้วย”**

ฝันวิถีชาวน้อย...พลึงนักศึกษา ม.มหาสารคาม

“น้อย” ชาวลาวอพยพจากกรุงเวียงจันทน์ ประเทศลาว ที่เข้ามาอาศัยบนผืนแผ่นดินไทยตั้งแต่ช่วงกบฏเจ้าอนุวงศ์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 โดยมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ทั้งภาษาญ้อ และผ้าทอลายขิดดวงเดือนที่มีลักษณะเฉพาะตัว เมื่อความเจริญทางวัตถุตาโถมสู่ชุมชนเมื่อกว่า 10 ปีที่ผ่านมา พัดพาให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวน้อยกว่า 2,400 คน ที่บ้านท่าขอนยาง อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม เปลี่ยนแปลงไป และรอวันเสื่อมสลาย

แต่ด้วยสำนึกรักในถิ่นที่พักพิง 16 นิสิตคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แม้แต่ละคนล้วนมาจากภูมิลำเนาที่แตกต่างกัน ทว่าสำนึกในชุมชนที่มหาวิทยาลัยเข้าไปใช้พื้นที่ จึงริเริ่มพัฒนา “โครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชนอย่างยั่งยืน” ขึ้น ด้วยหวังว่าจะทำให้วัฒนธรรมชาวน้อยของบ้านท่าขอนยาง อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม กลับมาเฟื่องฟูอีกครั้ง โดยสามารถคว้ารางวัลชนะเลิศโครงการ “กล้าใหม่...ใฝ่รู้” ปี 2550 ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) มาเป็นขวัญกำลังใจ

กัมปนาท มโนธรรม หรือ **“เป้”** นิสิตจากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ในฐานะประธานโครงการ บอกว่า สิ่งที่ต้องสร้างขึ้นเป็นอันดับแรกเพื่อฟื้นฟูชีวิตชาวน้อยให้กลับคืนมาหาใช่เป็นเรื่องของวัตถุไม่ แต่เป็น **“การที่ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตัวเองเป็น”** ซึ่งถือเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้วัฒนธรรมอยู่รอด โดยเป้และเพื่อนได้มองไปที่เด็กและเยาวชนในระดับอนุบาล ประถม และมัธยมของบ้านท่าขอนยางก่อนเป็นอันดับแรก

กิจกรรมที่ชวนน้องๆ ทำก็แบ่งความรู้ ความเข้าใจ และความเป็นตัวตนของชาวน้อยที่เด็กๆ อาจไม่มีโอกาสได้ฟังจากพ่อแม่แล้ว เช่น การให้พ่อแม่แม่เฒ่า หรือผู้อาวุโสในพื้นที่นำนิทานปรัมปราของชาวน้อยมาเล่าให้เด็กๆ ฟังอย่างเรื่องของ **“ไอ้เฮ่า”** หรือ **“ท้าวทองแดง”** จระเข้ตัวร้ายที่ถูกถวายเป็นของบรรณาการแก่เจ้าเมืองญ้อ แต่กลับสร้างความปั่นป่วนวนวายไปทั่ว ส่วนพี่ๆ นักศึกษาก็นำเรื่องราวที่ได้รับฟังไปวาดภาพประกอบเป็นการ์ตูนและแผ่นภาพระบายสีกันเองๆ

เป้บอกว่า ข้อดีของการชวนเด็กๆ ทำกิจกรรมคือเป็นช่องทางที่จะดึงพ่อแม่ผู้ปกครองของน้องๆ ให้มาทำกิจกรรมฟื้นฟูวัฒนธรรมชาวน้อยไปพร้อมๆ กันด้วย **“ยิ่งเด็กเล็กยิ่งดี เพราะพ่อแม่ต้องมาดูแลใกล้ชิด ยิ่งนานเข้าก็ยิ่งมาร่วมกิจกรรมกับเราเยอะขึ้น วันเสาร์วันอาทิตย์พ่อแม่ก็จะพาลูกหลานมาร่วมกิจกรรมกับเรา ผู้ใหญ่ก็เข้ามาช่วยด้วย”**

เมื่อชาวบ้านและผู้ใหญ่ในชุมชนเห็นคุณค่าของสิ่งที่พวกเขาทำจนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เกิดความรักความหวงแหน และอยากรีบช่วงขยายผลต่อ เยาวชนทั้ง 16 ชีวิตก็เดินหน้าขยายผลกิจกรรม อาทิ การจัดทำป้ายบอกทางภาษาไทยและภาษาญ้อ การแปลคำขวัญภาษาไทยมาเป็นภาษาญ้อ และการทำแผนที่วัฒนธรรมชาวน้อย

แสดงตำแหน่งบ้านหมอบต่าแย บ้านหมอบสมุญไพร บ้านของประชาชนชาวบ้าน ฯลฯ

“ที่ลำคัญเราได้รับความเมตตาจาก **พระครูอุดมพัฒนคุณ เจ้าอาวาสวัดเจริญผล** ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในพื้นที่คอยช่วยผลักดัน ทำให้พวกเราได้รับโอกาสเห็นวาระการฟื้นฟูวัฒนธรรมญ้อ เป็นหัวข้อการหารือในวงเสวนาพาเลงพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งถือเป็นก้าวแรกที่ชุมชนจะลุกขึ้นมาฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวญ้อด้วยตัวเอง”

และแล้วกิจกรรมแรกของการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวญ้อโดยชาวบ้าน คือ **“ประเพณีไหลเรือไฟของชาวญ้อ”** ก็สำเร็จลงด้วยดี เพียงปีแรกของการฟื้นฟูพบว่าเรือไฟที่ชาวบ้านช่วยกันสร้างและตกแต่งร่วมกันเพื่อมาร่วมงานเทศกาลออกพรรษาปี 2550 ถึง 5 ลำ จากความสำเร็จของก้าวแรก ส่งผลให้เทศกาลออกพรรษาของปี 2551 ครึกครื้นมากขึ้น มีทั้งเรือไฟของต่างหมู่บ้าน และเรือไฟของมหาวิทยาลัยมหาสารคามร่วมลอยด้วย **ผลจากกิจกรรมนี้ทำให้ชาวญ้อในบ้านท่าขอนยางเกิดความภาคภูมิใจในตัวตน และวิถีวัฒนธรรมของชาวญ้อแหล่งใหญ่ที่สุดของประเทศไทยในขณะนี้**

แม้ว่าการตัดสินใจสร้างโครงการ **“กล้าใหม่...ใฝ่รู้”** จะผ่านพ้นไปนานแล้ว แต่ชาวบ้านท่าขอนยางก็ยังแสดงเจตนาภรณ์ที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนให้อยู่คู่ชุมชน โดยมีแนวคิดจัดทำ **“ศูนย์วัฒนธรรมชาวญ้อ”** ขึ้นบนพื้นที่วัดเจริญผล เพื่อเป็นแหล่งเก็บรักษา รวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์ บันทึกลงและนิทานปรัมปรา พจนานุกรมเทียบภาษาไทย-ญ้อ ฮ่อง-กลองเพลโบราณ ผ้าทอเก่า และวิธีการผลิตผ้าทอลายซิด ลายดวงเดือน ฯลฯ โดยได้รับการสนับสนุนจากธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เห็นชอบให้จัดพิธีทอดกฐินธนาคารประจำปี 2551 เพื่อนำปัจจัยร่วมสร้างศูนย์วัฒนธรรมชาวญ้อ โดยมียอดเงินบริจาคกว่า 1.95 ล้านบาท

นายอิศริยา โทนหงสา หรือ **“ตัก”** สมาชิกโครงการบอกว่า นอกจากคนในชุมชนจะรักในวัฒนธรรมตัวเอง และกระตุ้นให้ลูกหลานรักและภูมิใจในวัฒนธรรมแล้ว ความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญก็คือศูนย์วัฒนธรรมจะมีส่วนยึดโยงวัฒนธรรมชาวญ้อให้คงอยู่ต่อไป จากเดิมที่ต่างคนต่างอยู่ และจะพูดภาษาญ้อเฉพาะในบ้านตัวเองเท่านั้น ไม่กล้าพูดกับคนอื่น แต่ตอนนี้เริ่มกล้าพูดภาษาญ้อในที่สาธารณะ โดยหลังจากศาลาวัฒนธรรมแล้วเสร็จ ตักและกลุ่มเพื่อน ๆ จะเริ่มลดบทบาทลงอีกครั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนดูแลรักษาวัฒนธรรมญ้อด้วยตัวเอง ตักบอกว่าวันนี้ตนได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ มากมายจากโครงการ โดยเฉพาะการได้รับรู้ว่า **จริงๆ แล้ว ตัวเขาเองสามารถทำอะไรเพื่อคนอื่นได้ เป็นจิตอาสาที่เข้าไปโดยไม่คิดถึงประโยชน์ที่ตัวเองจะได้รับ**

เช่นกันกับเบ้ที่ปิดท้ายว่า เขาได้ประสบการณ์จากการลงพื้นที่ชุมชนมากแบบที่ได้สัมผัสจริงๆ **“ไม่ใช่แค่บินจักรยานผ่านเฉยๆ เหมือนในอดีตอีกแล้ว แต่ได้ลงไปคลุกคลีตีโมง ได้พูดคุยกับคนเฒ่าคนแก่ ได้รู้จักวัฒนธรรมชาวญ้อ ทำให้รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้มาเรียนหนังสือที่นี่ ภูมิใจในเอกลักษณ์ชุมชน ความมีตัวตนของคนในพื้นที่ ไปที่ไหนชาวบ้านก็จะคั่นหน้า ทักทาย เห็นเราเป็นลูกเป็นหลาน และชาวบ้านยังมีความรักความคุ้นเคยกับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามมากขึ้นด้วย”**

ยุติธรรมชุมชน...ลดความขัดแย้งเพิ่มความสุข

“ถ้า ฟ้องร้องกันก็ต้องมีผู้ชนะกับผู้แพ้...แต่ถ้าปรองดองกัน มีแต่ชนะไม่มีแพ้” พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานแก่คณะบุคคลที่เข้าเฝ้าฯ เมื่อกว่า 17 ปีก่อนยังคงสะท้อนคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้เป็นอย่างดี ขณะเดียวกันได้จุดประกายให้ **11 นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่** น้อมนำใช้ความรู้ที่ร่ำเรียนมาในด้านกฎหมายตลอดหลายปีในรั้วมหาวิทยาลัยเข้ารับใช้ชุมชน เพราะเชื่อว่าหากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายมากเพียงพอแล้ว ความขัดแย้งในชุมชนก็จะลดลงได้ ในทางกลับกันความสุขจากความสมัคสมานสามัคคีกลับจะมีเพิ่มมากขึ้น

ด้วยเหตุนี้ โครงการ **“ยุติธรรมชุมชน”** จึงเกิดขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนจากธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ใน โครงการ **“กล้าใหม่...ใฝ่รู้”** ประจำปี 2551 ตลอดจนจนถึงการสนับสนุนจากสมาชิกในชุมชน เพื่อนำความยุติธรรมเป็นเครื่องมือประสานความรักความสามัคคีในชุมชน สมตั้งใจหมาย

นายชนน มุสิจรัล หรือ **นน** ประธานโครงการ เล่าถึงที่มาของโครงการว่า ปัจจุบันแม้สถาบันทางกฎหมายจะมีความเข้มแข็ง และทำหน้าที่กันอย่างเต็มความสามารถ ทว่าก็ยังไมอาจเข้าถึงชุมชนท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง ประการหนึ่ง ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจกฎหมายขั้นพื้นฐานมากเพียงพอ หน้าซ้ายยังมองเป็นเรื่องยุ่งยาก ไม่น่าสนใจ และมองนักวิชาชีพกฎหมายอย่างมีอคติ เพราะมักถูกผู้ที่มีความรู้ทางกฎหมายเอาเปรียบ จึงไม่สนใจช่องแวะศึกษา และมีแก้ไขทำความเข้าใจขอบเขตสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นมีอยู่

บ่อยครั้ง ประชาชนเองจึงถูกล่อลวงโดยมิฉฉาชีพ อย่างกรณีของแชร์ลูกโซ่ หรือเกิดการล่วงละเมิดสิทธิซึ่งกันและกันโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ครั้นมีการฟ้องร้องถึงขั้นขึ้นโรงขึ้นศาลก็ยิ่งจะทำให้ต้องสูญเสียทั้งเวลา ค่าใช้จ่าย และทำให้ความขัดแย้งตึงเครียดมากขึ้น ทั้งที่บางเรื่องเป็นความขัดแย้งที่สามารถไกลเกลี่ยยอมความ หรือปรับความเข้าใจกันได้ อันจะเป็นการลดภาระของภาคราชการไปในตัว

นน บอกว่า ด้วยเหตุนี้เองโครงการยุติธรรมชุมชนจึงมุ่งหวังเป็นตัวกลางให้ความรู้ความเข้าใจกฎหมายขั้นพื้นฐานและลดความขัดแย้งภายในชุมชนก่อนถึงขั้นศาลแก่ชาวบ้าน ซึ่งหากสามารถไกลเกลี่ยยอมความกันได้ก็ จะทำให้ความขัดแย้งหมดไปโดยกระบวนการยุติธรรมอย่างสันติภายในชุมชนเอง ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ความสัมพันธ์ของลูกบ้านก็พลอยจะเข้มแข็งมากขึ้น

ทั้งนี้ โครงการได้เลือกผู้นำชุมชน ครูอาจารย์ นักเรียน และประชาชนทั่วไป **หมู่บ้านบวกรน้อย เทศบาลตำบลหนองป่าครั่ง ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่** เป็นกลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 ก.ย. - 30 พ.ย. 2551 โดยมีการวางแผนและเป้าหมาย (P-Plan) การลงมือทำตามแผน (D -Do) การประเมินผล

(C - Check) และการนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาโครงการ (A-Act) ตามกลไกการประกันคุณภาพ (PDCA) เพื่อการพัฒนาโครงการอย่างรัดกุม

สำหรับการดำเนินโครงการจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะด้วยกันคือ **การสร้างภูมิคุ้มกัน** - จัดอบรม ออกบูธ จัดทำสื่อวีดิทัศน์ เว็บไซต์ และการเผยแพร่ผ่านเสียงตามสาย ให้ความรู้ความเข้าใจกฎหมายขั้นพื้นฐานแก่ชาวบ้าน อาทิกฎหมายเกี่ยวกับครอบครัว มรดก เด็กและเยาวชน การทำข้อสัญญา กฎจราจร กฎหมายความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และความรู้เรื่องขอบเขตสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เพื่อให้ชาวบ้านมีความรู้ ลดข้อพิพาทในชุมชนที่เกิดจากรู้เท่าไม่ถึงการณ์ได้ในระดับหนึ่ง

ส่วนอีกการดำเนินการ คือ **การจัดตั้งคลินิกยุติธรรมชุมชน** หรือ **กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยสมาชิกในชุมชน** และใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งของห้องสมุดประจำตำบลเป็นศูนย์กลางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของชาวบ้านก่อนเข้ากระบวนการยุติธรรมในชั้นศาล ทั้งยังเป็นแหล่งค้นคว้าและเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายระดับชุมชน ทำให้เกิดระบบฐานข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การพัฒนา เครือข่ายยุติธรรมชุมชน ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์ **“ยุติธรรมถ้วนหน้า ประชาธิปไตยมีส่วนร่วม”** หรือ **“Justice for All, All for Justice”** ของกระทรวงยุติธรรม

นั่น บอกต่อไปว่า เพื่อทำให้เกิดความยั่งยืนของโครงการ 11 นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ยังได้ชักชวนให้น้องๆ นักเรียนชั้น ม.2 - ม.3 โรงเรียนประจำหมู่บ้านเข้ารับการอบรมและเยี่ยมชมศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจกฎหมาย และเกิดความรักในความยุติธรรมตั้งแต่ยังเด็ก **“การทำคดีศึกษาและการอบรมกฎหมายในครั้งนี้เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนลดปัญหาความขัดแย้งในชุมชน หรือภายในโรงเรียน นอกจากนั้นเขายังสามารถนำสิ่งที่ได้รับมา ไม่ว่าจะเป็นความรู้หรือวิธีการต่างๆ ทางกฎหมายมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และยังสามารคนนำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่บอกต่อกับคนในครอบครัว เป็นต้นกัลยาณิธรรมในชุมชนต่อไป”**

ไม่เพียงแต่ชาวบ้านบวกรกน้อยจะได้รับประโยชน์จากโครงการนี้ **อาจารย์อุดม งามเมืองสกุล** ที่ปรึกษาของโครงการบอกว่า ตัวของนักศึกษาทั้ง 11 คนเองยังได้ **“พื้นที่และโอกาส”** ฝึกฝนความรู้และวิธีการทางกฎหมายที่ศึกษาจากสถาบันไปใช้ก่อนที่จะต้องลงนามจริงเมื่อจบการศึกษา เกิดเป็นความภาคภูมิใจที่ได้มีโอกาสรับใช้ชุมชน ตามปณิธานของมหาวิทยาลัยที่ว่า **“สั่งจะ - บริการ”** คือการที่นักศึกษาที่มีทั้งความรู้และคุณธรรม รู้จักการพัฒนาปรับใช้ และเกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งนักศึกษาและชุมชน โดยหลังโครงการสิ้นสุดลง ทางผู้บริหารของมหาวิทยาลัยยังเล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญของโครงการ นำบรรจุเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนของคณะนิติศาสตร์ เพื่อให้ศึกษารุ่นหลังได้มีโอกาสเรียนรู้แบบรุ่นพี่ทั้ง 11 คนของโครงการด้วย

รู้จัก SCG Foundation

มูลนิธิซีเมนต์ไทย (SCG Foundation) ได้ถือกำเนิดขึ้นในปี พ.ศ.2506 โดยได้ดำเนินกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เน้นเรื่องการสนับสนุนทางด้านการศึกษา ปัจจุบันมูลนิธิซีเมนต์ไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ จึงมุ่งเน้นการดำเนินโครงการและสนับสนุนกิจกรรมที่มีส่วนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่ระดับปฐมวัย รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในด้านต่างๆ ทั้งการศึกษา ความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน และการปลูกฝังจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมควบคู่กันไปด้วย ขณะเดียวกัน มูลนิธิซีเมนต์ไทยก็ได้ละเลยกิจกรรมสาธารณะ อันเป็นความช่วยเหลือเร่งด่วนต่างๆ

กิจกรรมของมูลนิธิซีเมนต์ไทยสามารถจำแนกออกได้เป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยหนังสือ
2. การส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษา
3. การส่งเสริมความสามารถเฉพาะด้านของเยาวชน
4. การสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมแก่เด็กและเยาวชน
5. กิจกรรมสาธารณะตามความจำเป็นเร่งด่วน

สำนักงานมูลนิธิซีเมนต์ไทย

ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 1 อาคาร 10 บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)
แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ 10800
www.siamcementfoundation.or.th

“กลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม” (YY - Why I Why)

องค์กรสาธารณประโยชน์อิสระ: ก่อตั้งขึ้นโดยเยาวชนกลุ่มหนึ่งเมื่อปี พ.ศ.2546 โดยการสนับสนุนเบื้องต้นจาก UNICEF สภาพัฒนาองค์การเด็กและเยาวชน (สอ.ดย.) และสถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม (CivicNet) และปัจจุบันได้รับการสนับสนุนจาก บริษัทบ้านปู จำกัด (มหาชน) จากแนวคิดที่เชื่อว่าปัญหาของสังคมเรามีความซับซ้อนและหลากหลายขึ้นทุกวัน ซึ่งเป็นไปได้ยากที่หน่วยงานหรือองค์กรใดจะสามารถแก้ปัญหาทั้งหมดได้ สังคมที่ดีจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อสมาชิกทุกคนใส่ใจและร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมในรูปแบบของตัวเอง การพัฒนาเยาวชนคนรุ่นใหม่นอกจากเพื่อให้เขาเป็นคนที่มีความรู้แล้วจำเป็นที่จะต้องมีความรับผิดชอบและจิตอาสาที่พร้อมจะร่วมกันรับผิดชอบสังคมด้วย ทั้งนี้เราเชื่อว่าเยาวชนเป็นวัยที่มีพลังความคิดสร้างสรรค์มากมาย และเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้เพื่อทำความรู้จักกับตัวเองและความสัมพันธ์ของตัวเองกับสังคม อีกทั้งยังต้องการการการผจญภัยและการได้ทำตามความฝันของตัวเอง ดังนั้นเราจึงเชื่อว่าการปลูกฝังจิตอาสาในเยาวชนจึงควรจะเริ่มจากการกระตุ้นและสนับสนุนให้พวกเขาคิดริเริ่มโครงการเพื่อสังคมในรูปแบบของตัวเอง

กว่า 6 ปีที่ผ่านมา YIY ได้ริเริ่มทดลองกระบวนการต่างๆ ในการสร้างช่องทางเหล่านี้ โดยเริ่มตั้งแต่กิจกรรมศึกษาเรียนรู้ (Journey of Inspiration – ครั้งหนึ่งเมื่อความคิดออกเดินทาง) พาเยาวชนไปเรียนรู้จากคนต้นแบบในหลายสาขาอาชีพที่อุทิศตนเพื่อสังคมในหลากหลายรูปแบบ ร่วมกับเครือข่ายจิตอาสาในการนำเสนอกิจกรรมอาสาสมัครที่หลากหลายให้เยาวชนได้ทดลองมีส่วนร่วม จนถึงกิจกรรมที่สนับสนุนให้เยาวชนริเริ่มโครงการเพื่อสังคมของตนเอง ตั้งแต่โครงการระดับแรกเริ่มขนาดเล็กผ่านโครงการเยาวชน1000ทาง ไปจนถึงโครงการขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบต่อสังคมในระยะยาวในโครงการตลาดประกอบฝัน

YIY เป็นเพียงองค์กรสาธารณประโยชน์อิสระขนาดเล็ก ดังนั้นเพื่อให้แนวคิดการงานขยายผลไปได้ YIY จึงทำหน้าที่หลักในการพัฒนารูปแบบของระบบสนับสนุนในการสนับสนุนกิจกรรมเยาวชนที่เหมาะสม (Model Development) และทำงานร่วมกับเครือข่าย และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐในการขยายระบบสนับสนุนเยาวชนนี้ ซึ่งที่ผ่านมามีองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้นำแนวคิดนี้ไปขยายผลต่ออย่างกว้างขวาง

“ที่จริงการเป็นเครือข่ายของพวกหนูไม่ได้มีโครงสร้างซับซ้อนอะไรเลยคะ แต่เพราะสมาชิกในกลุ่มพวกเรามาจากต่างโรงเรียนกัน สิ่งที่มีเหมือนกันคือทุกคนเห็นว่าถ้าเราค่อยๆ ทำกิจกรรมขยายพื้นที่ไปเรื่อยๆ ให้มีสมาชิกอยู่ในทุกโรงเรียนของ จ.กำแพงเพชร มาช่วยกันทำงานอนุรักษ์ที่สนใจ มีกระบวนการส่งต่อให้รุ่นน้อง เครือข่ายเยาวชนต้นกล้าน้อยจะเติบโตยืนยาว ส่งผลดีต่อพวกหนูเอง ส่งผลดีต่อป่าไม้และสิ่งแวดล้อมด้วย” และนี่เองคือที่มาของโครงการบ่มเพาะเยาวชนต้นกล้า ด้วยธรรมชาติ ที่พวกเขาส่งเข้าร่วมประกวดในโครงการ Young Social Activator Project หรือ YSAP ทำค่ายสร้างแกนนำต่อยอดเครือข่ายตามความตั้งใจ

ระยะเริ่มต้นของการบ่มเพาะต้นกล้า แป๊กและเพื่อนๆ เลือกทำกิจกรรมกับน้องๆ 4 โรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียง คือ โรงเรียนบ้านเขาวังเยี่ยม โรงเรียนผินสหราษฎร์พัฒนา โรงเรียนปางขนุน และโรงเรียนบ้านศรีไกรลาศ รวมจำนวนประมาณ 30 คน จัดค่ายไปแล้วในวันที่ 15 สิงหาคม 2552 ที่ผ่านมา ที่วัดเขาวังเยี่ยม ต.นาบ่อคำ ไม่ไกลจากบ้านของทีมงานนัก

“ในโครงการพวกหนูจัดค่าย 1 ครั้ง ใช้ชื่อเดียวกันค่ะ จุดประสงค์ของค่ายคือพวกหนูอยากปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักถึงคุณค่าและปัญหาสิ่งแวดล้อมให้แก่รุ่นน้องและเพื่อนๆ เยาวชน เพื่อให้เกิดจิตสำนึกที่จะเข้ามาช่วยกันทำกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แล้วก็อยากสร้างน้องๆ รุ่นใหม่ซึ่งเราเปรียบเขาเป็นเมล็ดพันธุ์ให้มาทำกิจกรรม ร่วมกันสานต่อเจตนารมณ์กิจกรรมหลักในค่ายจะมีการนำธรรมชาติมาเชื่อมโยง ใช้ธรรมชาติเป็นสื่อสิ่งแวดล้อมที่เราให้มีจิตใจที่ดีมีจิตสำนึกที่ดี นำไปสู่การมีจิตอาสาช่วยเหลือสังคมจะได้มาช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดตลาดนัดประสบการณ์ให้น้องแบ่งกลุ่มเข้าฐาน เรียนรู้เรื่องป่า เรื่องธรรมชาติ การทำงานเกี่ยวกับป่าไม้สิ่งแวดล้อมจากผู้รู้ ล้อมวงร้องเพลง เล่นเกม และช่วงท้ายน้องๆ แต่ละโรงเรียนจะได้ช่วยกันระดมความคิดว่าอยากจะทำกิจกรรมอะไรต่อไปในโรงเรียนของตัวเอง”

จากการสังเกตและร่วมฟัง สิ่งที่ได้ก็คือ ต้นกล้าอยากทำต่อดูจะไม่ซับซ้อน ไม่ยุ่งยาก ตัวอย่างเช่นการจัดเวรดูแลขยะและความสะอาดในโรงเรียน ดูแลธนาคารขยะในหมู่บ้าน ฯลฯ รวมถึงการได้มาเป็นพี่เลี้ยงค่ายสร้างน้องต้นกล้ารุ่นต่อไป เท่านั้นพี่ๆ ก็ชื่นใจจนหน้าบาน นับว่าค่ายบ่มเพาะเยาวชนต้นกล้าได้เพาะเมล็ดพันธุ์ให้เป็นกล้าไม้รุ่นใหม่สำเร็จ หลังจากนั้นก็อยู่ที่ความสม่ำเสมอของทั้งน้องและพี่ที่จะช่วยเสริมแรงกันและกันให้มีกิจกรรมดีๆ ดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

“ทำค่ายทั้งเหนื่อยทั้งท้อคะ แม้จะเป็นค่ายเล็กๆ ไม่มีสิบคน ในกลุ่มนี้ทะเลาะกันไม่รู้กี่ครั้ง วางแผนก็เปลี่ยนแล้วเปลี่ยนอีกเข้าใจเลยว่าทุกอย่างไม่ได้ขึ้นกับเราฝ่ายเดียว ทั้งโรงเรียน ผู้ใหญ่ เด็กๆ ที่จะมาเข้าร่วม ทุกส่วนสำคัญหมด มีปัญหาอย่างไรพวกเราก็ไม่เลิกนะ เพราะกับเพื่อนๆ เราอยู่กันด้วยใจ ที่ทำก็เพราะตั้งใจอยากทำ **โชคดีอีกอย่างหนึ่งคือที่บ้านไม่เคยห้ามไม่เคยบ่น จะคอยสนับสนุนตลอด ปกติพ่อก็สนับสนุนอยู่แล้ว ส่วนแม่แม่จะแอบบ่นบ้างเพราะเราทำกิจกรรมเยอะ แต่ก็คอยช่วยทำขนมทำกับข้าว เตรียมของ เตรียมสติ สารพัด... เห็นชัดเลยว่า เพื่อนพ่อ แม่ นี่แหละกำลังเสริมสำคัญของชีวิต”**

“ตลอดระยะเวลาการทำโครงการที่ผ่านมา ขอขอบคุณพี่ๆ YSAP และมูลนิธิซิเมนต์ไทยที่คอยสนับสนุน การทำกิจกรรมด้วยตัวเองแบบนี้พวกหนูได้เรียนรู้ว่า ไม่ใช่เพียงแต่เจ้าหน้าที่ป่าไม้หรือเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมเท่านั้นที่มีหน้าที่ในการอนุรักษ์ แต่มันคือหน้าที่ของทุกคนที่ต้องช่วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนอย่างเรา เราเองจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา เราต้องช่วยกันสร้างแนวคิดด้านการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชนคนอื่นๆ เท้าที่จะทำได้ให้ทุกคนค่อยๆ ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกและจิตอาสาที่จะช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเอาไว้ สิ่งเหล่านี้ไม่ได้ทำเพื่อคนอื่นคนไกล ก็เพื่อพวกเราและลูกหลานของเราเอง”

สิ่งที่น้องๆ ตันกล้าน้อยทิ้งไว้ให้เราคือแนวคิดง่ายๆ ...สิ่งที่สนใจอยากทำ ถ้าเป็นเรื่องดีและไม่เบียดเบียนใครให้ลงมือได้เลย ไม่ต้องกลัวจะเขยหรือคิดว่าน่าอายที่ทำได้แค่เรื่องเล็กน้อย เพราะสิ่งเล็กๆ ที่คนไม่สนใจนี่แหละ หากทิ้งไว้ยาวนานจะกลายเป็นสิ่งใหญ่แก้ไขยาก दुปัญหาโลกร้อนเป็นตัวอย่าง ถ้าไม่อยากให้วันนั้นมาถึงอาจต้องลองใช้คำว่า “ถุงผ้า” เป็นเครื่องเตือนใจ

มายากลเพื่อน้อง

บ่บ่อยนักที่กิจกรรมในความสนใจของวัยรุ่นจะถูกถ่ายทอดเพื่อเป้าหมายที่อยู่ไกลตัว หัดเล่นดนตรีเพราะสนใจเสียงเพลง เล่นกีฬาเพราะชอบออกกำลังกาย ชอบความสนุกท้าทายของกีฬาแต่ละชนิด ชอบคณิตศาสตร์เพราะรู้สึกเข้าใจง่ายและทำได้ดี ฯลฯ ... น้องๆ กลุ่มที่กำลังจะกล่าวถึงต่อไปนี้ก็มีกิจกรรมที่พวกเขาสนใจจนได้รวมตัวกันเป็น **ชุมนุมในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร** คือ **การเล่นมายากล**

นอกเหนือจากความชอบจนทำให้ **“มายากล”** เป็นงานอดิเรก มีอีกสิ่งที่ธรรมดา ทว่า **“เพิ่มคุณค่า”** ให้กับงานอดิเรกของพวกเขา คือ การเพื่อแผ่ผลพลอยได้ให้กับกลุ่มคนที่ถือว่ามีโอกาสน้อยกว่าใครๆ ในสังคม

น.ส. กมลชนก ฤทธิธินโชติ หรือ **น้องชอฟต์** ประธานชุมนุมมายากลคนปัจจุบันกล่าวถึงแรงบันดาลใจของกิจกรรมว่า **“เริ่มแรก ชอฟต์กับพี่ซิลค์ (พี่สาว) เล่นมายากลเพราะที่บ้านเปิดโรงเรียนสอนคะ คุณพ่อก็เล่นมายากลเป็นอาชีพ ผู้ที่คล้ายเป็นคนจุดประกายและผลักดันให้เกิดโครงการนี้คือพี่ซิลค์ พี่สาวชอฟต์เอง เพราะพี่ซิลค์ชอบทำโน่นทำนี่ ทำกิจกรรมหลายอย่าง ชอฟต์ก็ตามพี่ซิลค์ไปด้วย หลังจากพี่ซิลค์คอยบงการการทำงานให้ระยะหนึ่ง ชอฟต์ก็ได้มาดูแลต่อเพราะสนุกและเห็นประโยชน์ของมัน”**

“โครงการที่ชอฟต์กล่าวถึง เราตั้งชื่อว่า มายากลเพื่อน้อง คือพวกเราเป็นรุ่นพี่ (คิดว่าส่วนใหญ่เป็นรุ่นพี่นะคะ) เราเล่นมายากลได้ เราเคยไปแสดงในงานเลี้ยงงานรื่นเริง งานโรงเรียน ผลตอบรับค่อนข้างดี เพราะฉะนั้นถ้าเราได้ไปแสดงในที่ที่คนเยอะอย่างสวนจตุจักร สนามหลวง ตลาดสด บริจาคเงินตามศรัทธา แล้วรวบรวมเงินจากที่ป่าน้ำอาที่มาจากมายากลของเราก็ได้เหมือนกัน เงินทั้งหมดจะถูกนำไปช่วยเหลือน้องๆ ที่มีโอกาสน้อยกว่าเราที่อยู่ในมูลนิธิต่างๆ”

นักมายากลแสดงเดี่ยวได้ก็จริง แต่งานนี้ถ้าทำคนเดียวหนึ่งคนเดี่ยวคงจะห่อเหี่ยวอย่างรวดเร็ว น้องชอฟต์รวมตัวเพื่อนสมาชิกชุมนุมเดียวกันวางแผนกิจกรรมส่งมายัง **โครงการ Young Social Activator Project : YSAP** หลังจากผ่านการคัดเลือกและได้รับงบประมาณสนับสนุนจำนวน **15,000 บาท** ที่มงานก็เริ่มออกเดินสายแสดง **มายากลในที่สาธารณะ** อันได้แก่ สวนจตุจักร สนามหลวง ตลาดบางแค สนามหลวง 2 ตลาดมารวย พระราม 2 พาหุรัด ปากคลองตลาดและลำเพ็ง ในช่วงเดือนกรกฎาคม - ตุลาคม 2551 รวมทั้งสิ้น 8 ครั้ง ได้รับความบริจาคเงินเพื่อระดมทุนไปทำกิจกรรม บริจาคของใช้จำเป็นให้กับน้องๆ เด็กกำพร้าและด้อยโอกาสที่บ้านครูน้อย (ถ.ราชบุรีบูรณะ) กรุงเทพมหานคร และทำกิจกรรมกับนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี จ.เพชรบุรี ซึ่งน้องในโรงเรียนเหล่านี้เคยผ่านปัญหาชีวิตมาและกำลังเตรียมความพร้อมสำหรับชีวิตใหม่ รวมทั้งหมดจำนวน 850 คน

“มายากลเพื่อน้อง ไม่ได้มีที่งานเฉพาะที่เล่นมายากลเป็นเท่านั้น สมาชิกชมรมที่ยังเล่นไม่เป็นแต่สนใจฝึกซ้อมก็ไปด้วยกันได้ เพราะเรามีหน้าที่หลายอย่างนอกเหนือจากการแสดงมายากลด้วย ทั้งวางแผนเดินทาง ติดต่อสถานที่แสดง (บางแห่งต้องติดต่อล่วงหน้า) เตรียมอุปกรณ์ เตรียมเสียงเพื่อปากท้อง จัดการการเงินซึ่งต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบมาก ทุกอย่างนี้พวกเราอาศัยหลายแรงช่วยกัน ซึ่งทุกคนที่สนใจสามารถเข้ามาได้หมด ไม่เกี่ยงว่าต้องเป็นใคร ขอแค่พาใจมาด้วยก็พอ”

จากเป้าหมายในการช่วยเหลือน้องผู้ด้อยโอกาส ทีมงานโครงการมายากลเพื่อน้องประเมินและสรุปร่วมกันว่าประสบความสำเร็จ 80% ส่วนที่หายไป 20% เนื่องจากการช่วยเหลือดังกล่าวเป็นการช่วยเหลือในระยะสั้น ยังขาดเรื่องความยั่งยืน คิดว่าถ้าทำต่อไปอาจปรับเปลี่ยนหรือวางแผนแนวทางเพิ่มเติมได้ ส่วนในเรื่องของทีมงานหลักนั้นนับว่ามีพัฒนาการที่ดีขึ้นมาก แบ่งหน้าที่ได้ชัดเจนและมีความเป็นมืออาชีพมากขึ้น อีกส่วนที่ต้องเพิ่มเติมคือกลุ่มอาสาสมัคร ทีมงานหลักช่วยกันกระตุ้นความอยากมาทำงานอาสาสมัครในโครงการได้จำนวนน้อยกว่าเป้าหมาย แต่กลุ่มอาสาสมัครที่ร่วมกิจกรรมมาด้วยกันนั้นนับได้ว่าสามารถฝึกเรื่องของความกล้าแสดงออกได้เป็นอย่างดี

ในขณะที่อายุน้อย ผู้ใหญ่มองเผินๆ อาจตัดสินว่าเป็นแค่เด็กมัธยมทำเรื่องไร้สาระเท่านั้น แต่ทีมงานมายากลเหล่านี้ก็ได้เรียนรู้สิ่งที่สำคัญ นั่นคือ **มีคนจำนวนไม่น้อยที่สนใจแบ่งปัน ช่วยเหลือ และสนับสนุนให้ความช่วยเหลือผู้อื่นมากกว่าที่พวกเขาคิดเอาไว้ และกิจกรรมนอกห้องเรียนนี้ก็ทำให้พวกเขารู้จักคำว่า Team work เข้าใจวิธีการทำงาน และนอกเหนือไปกว่านั้น พวกเขาได้รู้จักตนเอง**

“รู้สึกดีใจค่ะที่ได้ทำโครงการที่ตัวเองคิดว่าดีมากๆ ค่ะ ได้ช่วยเหลือคนอื่นอีกหลายๆ คนในสังคมที่ไม่มีโอกาสอย่างเรา พวกเราตั้งใจฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาฝีมือการเล่นมายากลกันมาก อยากให้การแสดงออกมาดี มีคนใจดีร่วมบริจาคเงินให้โครงการของเราเยอะๆ เพื่อที่เราจะได้ไปช่วยผู้อื่นได้ค่ะ ตอนไปทำกิจกรรมกับพวกเขา ได้เห็นพวกเขามีความสุขก็ภูมิใจค่ะ ขอขอบคุณมูลนิธิซิเมนต์ไทยมากๆ ค่ะที่ได้จัดโครงการดีๆ อย่าง Young Social Activator Project ขึ้นมา ช่วยให้เราเยาวชนอย่างพวกเราได้ลงมือทำกิจกรรมดีๆ เพื่อสังคมด้วยมือของเราเอง แม้ว่าจะเป็นส่วนเล็กๆ ก็ตาม”

ตลาดประกอบฝืนกับ บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)

บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทพลังงานแห่งเอเชียที่มีความฉับไว ดำเนินธุรกิจหลัก 2 ด้านที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ ธุรกิจเหมืองถ่านหินและธุรกิจผลิตไฟฟ้าโดยใช้เชื้อเพลิงจากถ่านหิน บ้านปูฯ เริ่มดำเนินธุรกิจถ่านหินเป็นครั้งแรกในประเทศไทยในช่วงต้น พ.ศ.2520 ปัจจุบันบริษัทฯ มีฐานธุรกิจใน 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย อินโดนีเซีย และจีน

ด้วยความมุ่งมั่นตามปณิธานของบริษัทฯ ที่ว่า “อุตสาหกรรมที่ดีจะต้องพัฒนาไปพร้อมๆ กับสังคมและสิ่งแวดล้อม” ดังนั้นตลอดระยะเวลากว่า 2 ทศวรรษที่ผ่านมา บริษัทฯ ได้ดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่องทั้งในประเทศไทย และในประเทศอื่นๆ ที่บริษัทฯ เข้าไปดำเนินธุรกิจด้วย นอกเหนือจากการดำเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชนรอบๆ พื้นที่ที่หน่วยงานของบริษัทฯ ตั้งอยู่แล้ว ในช่วงเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา บ้านปูฯ ยังได้ริเริ่มและให้การสนับสนุนโครงการเพื่อสังคมในระดับองค์กรอีกด้วย โดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อม กีฬา และเยาวชน

บ้านปูกับการสนับสนุน “โครงการตลาดประกอบฝัน”

บ้านปูฯ เริ่มเข้ามาสนับสนุน “โครงการตลาดประกอบฝัน” หรือ “ยิ้ม” ตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 เนื่องจากเล็งเห็นว่าโครงการ “ยิ้ม” นั้นสอดคล้องกับนโยบายความรับผิดชอบต่อสังคมของบ้านปูฯ รวมทั้ง โครงการ “ยิ้ม” ยังมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนไทย ผู้ซึ่งจะเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในอนาคต ตลอดจนมุ่งเน้นในเรื่องแนวคิดใหม่ๆ ของเยาวชนในการพัฒนาชุมชนและสังคม ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกันกับค่านิยมร่วมองค์กรของบ้านปูฯ (ซึ่งเรียกว่า “บ้านปู สปิริต”)

บ้านปูฯ หวังว่า การให้สนับสนุนโครงการ “ยิ้ม” จะมีส่วนไม่มากนักน้อยในการส่งเสริมให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ได้แสดงความคิดสร้างสรรค์และพลังของตนเองมาร่วมสร้างสิ่งที่ดีๆ และเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม ขณะเดียวกัน ยังช่วยทำให้เยาวชนได้เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองผ่านการลงมือทำงานเพื่อสังคม และเติบโตกลายเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมในอนาคตอีกด้วย

โครงการ “อีสานภาษาสัมพันธ์”

§ หรือไม่ว่า นอกจากล้มตำและหมอลำซึ่งเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวอีสานแล้ว ชาวอีสานยังมีเอกลักษณ์อะไรอีก ที่จริงแล้วภาคอีสานเป็นภูมิภาคที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดของประเทศ มีภาษาพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์และเป็นรากฐานของวัฒนธรรมมากกว่าสิบภาษา ตั้งแต่ภาษาเยอ ภาษาเนื้ยะกุล หรือภาษาชาวบน ภาษาส่วย ภาษาโคราช ภาษาภูไท ภาษาไทเลย ภาษาฮ่อ ภาษาโย้ย ภาษากะเลิง ภาษากะโซ่ ภาษาไทดำ และอีกมากมาย แต่ภาษาถิ่นเหล่านี้กำลังเลือนหายไปจากชีวิตประจำวันของชาวอีสาน เนื่องจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เยาวชนคนอีสานขาดการปลูกฝังทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการใช้ภาษาถิ่นอีสานจากผู้ปกครอง ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันของภาษาถิ่น เยาวชนยุคใหม่จึงไม่รู้จักการใช้ชีวิตแบบดั้งเดิมซึ่งมีการใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมที่เต็มไปด้วยความพอเพียงอย่างแยบยล อีกทั้งยังละเลยขนบธรรมเนียม ประเพณี และภาษาถิ่น หากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นคงสูญหายไปในช่วงอายุของเราอย่างแน่นอน

“กลุ่มรักษ์อีสาน” ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนเยาวชนจาก 19 จังหวัดทั่วภาคอีสานจึงรวมตัวกันขึ้น โดยมีมุ่งมั่นที่จะช่วยสืบค้น ศึกษาและรวบรวมภาษาท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของชาวอีสานไว้ เพื่ออนุรักษ์และสืบทอดให้คนรุ่นหลังได้รู้จักและภูมิใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเอง เพื่อให้เกิดสิ่งดีๆ และสร้างสรรค์ขึ้นกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และกระตุ้นให้เยาวชนได้ตระหนักถึงและรู้สึกรักในที่มาของตนเอง โดยกลุ่มได้วางแผนจัดทำ “โครงการอีสานภาษาสัมพันธ์” ขึ้น และได้รับการคัดเลือกจนได้เป็น 1 ใน 8 โครงการที่ได้รับการสนับสนุนจาก “โครงการตลาดประกอบฝัน 4” ซึ่งดำเนินงานโดยกลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม (YIY-Why I Why) โดยการสนับสนุนจากบริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)

“โครงการอีสานภาษาสัมพันธ์” เกิดขึ้นจากการเล็งเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของภาษาถิ่นอีสานซึ่งมีความหลากหลายและสะท้อนถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาดั้งเดิม ภาษาเหล่านี้กำลังจะสูญหายไปเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ค่านิยมการใช้ภาษาที่เปลี่ยนไปโดยวัยรุ่นหันไปใช้ภาษานิยมใหม่ๆ และละเลยการพูดภาษาถิ่น

สิ่งหนึ่งๆ กลุ่มรักษ์อีสานได้ร่วมกันทำในโครงการ ได้แก่ การสืบค้นและศึกษาเรียนรู้ภาษาถิ่นต่างๆ ของภาคอีสาน เพื่อนำมาจัดทำสื่อต่างๆ ทั้งในลักษณะ รูปเล่มตำรา วีซีดี เว็บไซต์ และอื่นๆ ถือเป็นการใช้เทคโนโลยีไปในทางที่สร้างสรรค์ โดยการสร้างสรรค์สิ่งเก่าประยุกต์เข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งเป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดการเห็นคุณค่าของภาษาถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันของภาษา และการกลับมาใช้ภาษาถิ่นในหมู่เยาวชน เพื่อให้ภาษาถิ่นยังคงอยู่กับคนอีสานต่อไป

นางสาวอาภาภรณ์ บุญสูง หรือ **นก** ได้เล่าถึงสิ่งที่กลุ่มรักษ์อีสานทำว่า “สิ่งที่เราทำเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของโครงการมีหลายกิจกรรม เช่น กิจกรรม “จุดประกายการเรียนรู้” กิจกรรม “เด็กเรียนรู้ ผู้ใหญ่ถ่ายทอด” เป็นกิจกรรมที่เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้ เพื่อเก็บข้อมูลด้านภาษาต่างๆ ในแต่ละพื้นที่ ซึ่งนอกจากจะได้ภาษาแล้วยังได้รับความเชื่อและวัฒนธรรมอันดีงามจากผู้ใหญ่ “กิจกรรม แบ่งปัน เรียนรู้ เล่าสู่กันฟัง” เป็นการจัดค่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันของผู้ที่เข้าร่วมโครงการหลังจากการลงศึกษาข้อมูลภาคสนาม เป็นกิจกรรมกลุ่มซึ่งประกอบด้วยการจัดนิทรรศการ การแสดงเพื่อสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ออกมา ตลอดจนการพูดคุยกันถึงรูปแบบ วิธีการของแต่ละจังหวัดในการที่จะเผยแพร่และอนุรักษ์ให้ภาษาถิ่นอีสานในจังหวัดของตนเองยังคงอยู่ และเกิดการนำไปใช้ในท้องถิ่น ส่วนกิจกรรมที่เป็นผลงานสำคัญของโครงการ คือ กิจกรรม “สื่อ ภาษาถิ่นอีสาน” ซึ่งเป็นการรวบรวมเรียบเรียงข้อมูลภาษาถิ่นอีสานทั้งหมดที่ได้ศึกษาจากภาคสนามมาจัดทำให้อยู่ในรูปแบบของสื่อ หนังสือ ตำรา วิซีดี โปรแกรม เว็บไซต์ต่างๆ เพื่อนำออกเผยแพร่ให้กับสถานศึกษาหลัก 19 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

ตลอดระยะเวลาการดำเนินงาน กลุ่มรักษ์อีสานสามารถเก็บข้อมูลภาษาถิ่นได้ทั้งหมด 14 ภาษา จัดทำกิจกรรมอนุรักษ์ภาษาถิ่นทั้งหมด 35 กิจกรรม โดยมีทีมงานเยาวชนในท้องถิ่น อาสาสมัคร และผู้ถ่ายทอดภาษาที่เกี่ยวข้องมากกว่า 270 คน และได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายถึง 13 เครือข่าย พบว่ามีเยาวชนให้ความสนใจพูดภาษาถิ่นมากขึ้น และเกิดการสอบถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนต่างภาษา มีการจัดทำสื่อภาษาถิ่นอีสานขึ้นและมีแผนที่จะนำไปใช้ในกิจกรรมเพื่อเผยแพร่และอนุรักษ์ รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับชุมชนและสถานศึกษาต่อไป

สิ่งที่กลุ่มรักษ์อีสานยังคงดำเนินงานต่อไป คือ การสร้างแผนงานเพื่อต่อยอดโครงการ ซึ่งประกอบด้วยการจัดทำงานวิจัยภาษาถิ่น และการกระตุ้นจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ภาษาถิ่นผ่านละคร นำเสนอต่อหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์และแผนงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแผนงานนี้ เป้าหมายต่อจากนั้น คือ **การผลักดันความหลากหลายของภาษาถิ่นเข้าไปในระบบของการศึกษา** ซึ่งอาจจะรณรงค์ให้มีการบรรจุเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งในการเรียนการสอนของวิชาพื้นฐาน จัดแหล่งเรียนรู้ภาษาถิ่นอีสานให้กับกลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจ ผลักดันให้หน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาสนับสนุนกิจกรรม และเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ภาษาถิ่นที่เยาวชนทำ ขยายกิจกรรมที่อนุรักษ์ในชุมชนของตนเองออกสู่ชุมชนใกล้เคียง **โดยนำสื่อซึ่งเป็นผลผลิตจากโครงการไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ**

โครงการอีสานภาษาสัมพันธ์ไม่ใช่เรื่องของการฝึกให้เยาวชนมาหัดพูดภาษาถิ่นกันตั้งแต่เริ่มต้น ภาษาถิ่นเหล่านี้อยู่กับเยาวชนมาตั้งแต่เกิด เพียงแต่ถูกกลืนหายไปท่ามกลางกระแสสังคมและค่านิยมที่เปลี่ยนไป ทำให้เยาวชนขาดความภาคภูมิใจและไม่นิยมพูดภาษาถิ่นของตน หากเกิดการกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญแล้ว การกลับมาใช้ภาษาถิ่นอีกครั้งด้วยความภาคภูมิใจก็จะนับเป็นเรื่องง่ายสำหรับเยาวชนเหล่านี้

“การบันทึกภาษาท้องถิ่นด้วยเครื่องมือที่ทันสมัยนั้นยังไม่เพียงพอ หากต้องสร้างความภาคภูมิใจในภาษาของตนเอง เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนหันมานิยมพูดภาษาถิ่นของตนกันมากขึ้น เป็นหนทางที่ช่วยสืบสานภาษาถิ่นของอีสานได้ดีที่สุด”

โครงการ “คุณธรรมสร้างสรรค์ผ่านนิทานเพื่อน้อง”

ชุมชนริมทางรถไฟโค้งอโศกเป็นชุมชนแออัดขนาดเล็กที่อยู่กลางเมืองใหญ่ ห่างจากสี่แยกอโศก-เพชรบุรี ไม่เกิน 200 เมตร เป็นชุมชนของคนที่มีอาชีพหาเช้ากินค่ำ ที่มีมาตรฐานการดำรงชีวิตค่อนข้างต่ำ เด็กในชุมชนต้องเติบโตขึ้นท่ามกลางปัญหาครอบครัวที่พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลอบรมลูก ครอบครัวแตกแยก รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ที่อยู่รอบตัว เช่น ยาเสพติด อบายมุขต่างๆ และในชุมชนมีสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ในชุมชน ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นศูนย์รับเลี้ยงเด็กชุมชนริมทางรถไฟโค้งอโศก โดยได้รับการสนับสนุนการช่วยเหลือจากมูลนิธิของคุณพ่อไมเออร์อย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยงบประมาณที่จำกัดทำให้ศูนย์ฯ ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาในด้านอื่นๆ ที่จำเป็นก่อนการพัฒนาด้านคุณธรรม

กลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ในกลุ่มหนึ่งที่เราเรียกตนเองว่า “กลุ่มกล้าฝัน” ซึ่งเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒซึ่งอยู่ใกล้กับชุมชนฯ ได้เล็งเห็นถึงปัญหานี้จากการที่พวกเขามีโอกาสเข้าไปสัมผัสสัมผัสความแออัดและเห็นการเติบโตของอบายมุขในชุมชนริมทางรถไฟโค้งอโศก ทำให้ทุกคนในกลุ่มเล็งเห็นถึงความเลวร้ายของเด็กและเยาวชนในชุมชนจะเติบโตเป็นคนที่มีปัญหา ด้วยความเชื่อว่าเด็กเล็กๆ เปรียบเสมือนผ้าขาว ดังนั้นจึงควรสอนและปลูกฝังคุณธรรมตั้งแต่เล็กเพื่อให้เด็กมีภูมิคุ้มกันกับปัญหาต่างๆ ของสังคม กลุ่มกล้าฝันจึงริเริ่ม “โครงการคุณธรรมสร้างสรรค์ผ่านนิทานเพื่อน้อง” ขึ้น และได้เป็น 1 ใน 8 โครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการตลาดประกอบฝัน 4 ซึ่งดำเนินโครงการโดยกลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม (YIY-Why I Why) โดยได้รับการสนับสนุนจากบริษัทบ้านปู จำกัด (มหาชน)

โครงการ “คุณธรรมสร้างสรรค์ผ่านนิทานเพื่อน้อง” เป็นโครงการที่ทางกลุ่มกล้าฝันเล็งเห็นถึงปัญหา และคิดค้นแนวคิดใหม่ในการสร้างภูมิคุ้มกันต่อสภาพแวดล้อมที่เลวร้ายรอบตัวให้กับเด็กอายุ 4-6 ปี จำนวนประมาณ 25 คนในศูนย์รับเลี้ยงเด็กชุมชนริมทางรถไฟโค้งอโศก โดยใช้นิทานช่วยเสริมสร้างจินตนาการแฉ่งบวกให้กับเด็กๆ และใช้การให้คำแนะนำจากพ่อ แม่ คุณครู เป็นแรงจูงใจให้เด็กได้ทำความดีแบบง่ายๆ ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

การปลูกฝังที่เข้าถึงจิตใจเด็กและสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ใหญ่ด้วยวิธีนี้ เป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันอันดีสำหรับเด็กๆ โดยคุณธรรมที่เสริมสร้างให้กับเด็กนั้นจะแทรกซึมและเติบโตไปพร้อมกับพัฒนาการทางร่างกายและตกตะกอนความคิดรวมเป็นทัศนคติ เพื่อเด็กจะสามารถดำรงตนเองให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เลวร้ายได้โดยไม่หวั่นไหวต่อสิ่งรอบข้างและไม่เป็นปัญหาของสังคมในภายภาคหน้าต่อไป

สิ่งที่โครงการฯ ทำในแต่ละครั้งที่ลงพื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่ศูนย์รับเลี้ยงฯ คือ การทำกิจกรรมเสริมสร้างให้เกิดสติปัญญาโดยการฝึกสมาธิ และเป็นการเตรียมพร้อมเข้าสู่กิจกรรมต่อไป ซึ่งก็คือ การเล่านิทานที่สอดแทรกคุณธรรมต่างๆ อาทิ การตรงต่อเวลา การไม่พูดโกหก การตื่นเช้า โดยใช้วิธีการเล่าเรื่องที่หลากหลายรูปแบบทั้งการเล่าด้วยปากเปล่า การใช้หุ่นมือ การใช้รูปภาพประกอบ และการเล่นละคร รวมทั้งใช้การสื่อสารแบบ Two-Way Communication เพื่อให้เด็กเล็กๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนใจติดตามเนื้อเรื่องได้ตลอด พร้อมกับมีกิจกรรมเสริมอื่นๆ ได้แก่ ศิลปะ ซึ่งมีทั้งการวาดรูป ระบายสี ปั้นดินน้ำมัน พับกระดาษ จิ๊กซอว์ โดยต้องสอดคล้องกับนิทานคุณธรรมในแต่ละวัน และแบ่งกิจกรรมออกเป็นกิจกรรมเดี่ยวซึ่งเน้นพัฒนาการรายบุคคล และกิจกรรมกลุ่มซึ่งเน้นการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเสริม คือ นันทนาการ/เกมส์ ซึ่งเป็นกิจกรรมเพื่อความผ่อนคลาย โดยออกแบบมาให้สอดคล้องกับนิทานคุณธรรมที่เล่าในแต่ละครั้งเช่นกัน

น้องอึ้งและเพื่อน ผู้ดำเนินโครงการฯ เล่าว่า **เด็กๆ ที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับสมุดสะสมความดี** เมื่อมีการทำความดีทั้งที่บ้านและที่ศูนย์รับเลี้ยงฯ **ก็จะได้รับคะแนนสะสมจากผู้ปกครองและครู** ทุกๆ วันพุธ พี่ๆ ผู้ดำเนินโครงการจะรวมคะแนนความดีของน้องแต่ละคน และมอบรางวัลให้แก่น้องคนที่ทำคะแนนได้สูงสุด เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับน้องๆ นอกจากนี้จำนวนคะแนนที่ได้ก็ยังสามารถรวบรวมเป็นสถิติเพื่อวัดผลความก้าวหน้าของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและเพื่อวัดความกระตือรือร้นที่จะทำความดีของเด็กๆ ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ปกครอง และครูในการติดตามสังเกตพฤติกรรม อีกทั้งหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการแล้วผู้ปกครองและครูยังของนำสมุดสะสมความดีไปใช้ต่อ เนื่องจากเห็นการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของเด็กๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ

นางสาวลลิตา รังสรรค์วิวัฒน์ หรือ **อึ้ง** หัวหน้าโครงการฯ เล่าย้อนถึงการดำเนินโครงการนี้ว่า “พวกเราตระหนักดีว่าการปลูกฝังเรื่องของคุณธรรมพื้นฐานควบคู่ไปกับพัฒนาการตามวัยของเด็กๆ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากหลายๆ ฝ่าย ได้แก่ ผู้ปกครอง และครู ในการสังเกตและส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็ก และด้วยความทุ่มเทในเรื่องของระยะเวลาในการทำกิจกรรมกับเด็กๆ อย่างสม่ำเสมอและมีการประเมินผลอย่างใกล้ชิดผ่านสมุดบันทึกความดีของน้องๆ ทำให้เยาวชนกลุ่มกล้าฝันสามารถพัฒนาพฤติกรรมปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กเล็กๆ ขึ้นมาได้”

“คณะครูมีความพอใจและสามารถที่จะใช้สมุดสะสมความดีประกอบการสอนต่อไปได้”

“เราเชื่อว่าเราสามารถปลูกฝังคุณธรรมควบคู่ไปกับพัฒนาการทางด้านอื่นๆ ของเด็กได้”

ทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าวถือเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยระยะเวลาและเครื่องมืออื่นๆ ควบคู่ไปด้วย เช่น การนำศิลปะและสมาธิเข้ามาช่วยต่อยอด บูรณาการ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาคุณธรรมและความคิด

สร้างสรรค์ของเด็ก และที่สำคัญคือ ผู้ปกครอง และครู ต้องคอยสังเกตและให้กำลังใจในการทำดีของเด็กๆ เป็นแรงเสริมที่ช่วยให้โครงการดังกล่าวสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างที่วางไว้

“พวกเรากลุ่มกล้าฝันอยากที่จะขยายแนวคิดโครงการให้กับครูโรงเรียนต่างๆ หรือแม้กระทั่งนิสิต นักศึกษาที่กำลังจะเรียนจบและประกอบวิชาชีพครู ให้การปลูกฝังคุณธรรมให้สอดแทรกเข้าไปในทุกๆ วันของการเรียนรู้ของเด็กๆ ได้โดยใช้ “นิทาน” และกิจกรรมเสริมระหว่างการเรียนรู้การสอน “มันไม่ใช่เรื่องยาก อย่างที่เรากลุ่มกล้าฝันก็ทำได้”

โครงการ “โบราณคดีอาสา”

ด้วยความเชื่อที่ว่า “โบราณสถานและโบราณวัตถุเป็นสมบัติของคนทุกคน การอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุอย่างยั่งยืนนั้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน” นักศึกษาคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากรจำนวน 4 คน จึงรวมตัวกันในนาม “กลุ่มโบราณคดีอาสา” (Archaeological Volunteer Group) เพื่อร่วมกันคิดวิธีการที่จะสร้างการมีส่วนร่วมที่จะทำให้คนในชุมชนเห็นคุณค่า และรู้สึกเป็นเจ้าของโบราณวัตถุในท้องถิ่นร่วมกัน ภายใต้แนวคิดที่ว่า “งานโบราณคดีสามารถช่วยเหลือชุมชนได้ และชุมชนก็ร่วมมือกับนักโบราณคดี ในการทำงานโบราณคดีได้” กลุ่มโบราณคดีอาสาเลือกใช้แนวคิดโบราณคดีชุมชน (Community archaeology) มาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการออกแบบวิธีการดำเนินงาน จนเกิดเป็น “โครงการโบราณคดีอาสา” ขึ้น และได้รับการคัดเลือกเป็น 1 ใน 8 โครงการที่ได้รับการสนับสนุนจาก โครงการตลาดประกอบฝัน 4 (YIM4) ซึ่งริเริ่มและดำเนินการโดยกลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม (Why I Why-YIY) ภายใต้การสนับสนุนด้านงบประมาณจากบริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)

นางสาวเพ็ญรุ่ง สุริยกานต์ หรือ พาง แก่นนำโครงการโบราณคดีอาสาได้เล่าถึงแนวคิดโบราณคดีชุมชนว่าเป็นแนวคิดที่เชื่อในวิธีการทำงานโบราณคดีที่เปิดโอกาสให้ชุมชน และภาคประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน หรือมีส่วนร่วมมากเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งคน และชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ร่วมกับทรัพยากรและเป็นการพัฒนาทรัพยากรโบราณคดีให้มีประโยชน์แก่คนปัจจุบันอย่างแท้จริงไปด้วย ด้วยแนวคิดนี้ ทั้งผู้ดำเนินโครงการและชุมชนจะได้ร่วมเรียนรู้ไปด้วยกัน ทั้งในด้านความหมายของทรัพยากรโบราณคดี ทรัพยากรวัฒนธรรมอื่น วิธีการจัดการทรัพยากร และที่สำคัญคือทั้งสองฝ่ายจะได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

ทั้งนี้ กลุ่มโบราณคดีอาสาดำเนินโครงการร่วมกับชาวบ้านตำบลเวียงกาหลง อ.เวียงป่าเป้า จ.เชียงราย โดยช่วยกันขุดค้นเตาเผาโบราณอายุหลายร้อยปีของชุมชนและสร้างพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านโบราณคดีของชุมชน และปลูกจิตสำนึกการอนุรักษ์โบราณวัตถุซึ่งเป็นสมบัติอันล้ำค่าของชุมชน คือ แหล่งเตาเผาเวียงกาหลง และโบราณวัตถุซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากเตาเผาโบราณ หรือเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการผลิตเครื่องเคลือบดินเผาเวียงกาหลง และทรัพยากรที่เป็นอดีตของชุมชน ได้แก่ วัตถุทางวัฒนธรรมของชาวทุ่งม่านในอดีต เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ของคนในชุมชนในอดีต เอกสาร ตำราโบราณ เช่น คัมภีร์ธรรมะ และตำราประจำบ้านต่างๆ ให้ชุมชนได้จัดการกับทรัพยากรที่สำรวจพบด้วยตนเองได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทั้งตัวคนในชุมชนเอง และกลุ่มนักศึกษาผู้ดำเนินโครงการ

สำหรับสิ่งที่โครงการโบราณคดีอาสาทำ ฟางและเพื่อนร่วมทีมเล่าว่า **เป็นการกระตุ้นให้เกิดการทำกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์ เรียนรู้ทรัพยากรโบราณคดี และทรัพยากรวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับการค้นหา และเสริมศักยภาพของคนในชุมชนให้สามารถจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมด้วยตนเองได้** แน่นนอนว่าเป็นการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา

โบราณคดีในการทำงานโบราณคดีร่วมกับชุมชนด้วย โดยตลอดโครงการกลุ่มโบราณคดีอาสาไม่ได้อยู่ในฐานะของผู้ให้ความรู้ แต่เป็นผู้เรียนรู้ร่วมกับการเรียนรู้ของชุมชน ผ่านกิจกรรมการเดินทางสำรวจทรัพยากรวัฒนธรรมในชุมชน การสอบถามข้อมูลจากผู้หลักผู้ใหญ่ในชุมชน การจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อร่วมกันหาวิธีจัดการกับทรัพยากรที่มีในชุมชน ตลอดจนการสร้างพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น

ดังนั้นผลของการดำเนินโครงการจึงไม่ใช่แค่การจัดทำทะเบียน หรือจัดแสดงโบราณวัตถุ แต่เป็นการ**เรียนรู้ความหมายของทรัพยากร** ซึ่งเยาวชนในชุมชนได้เรียนรู้ว่าในตู้โชว์ของวัด มีทั้งเครื่องเคลือบเวียงกาหลงที่ตกแต่งผิวด้วยเทคนิคและลวดลายที่แตกต่างกัน ทั้งยังได้ทราบว่าคัมภีร์อักษรธรรมที่เด็กๆ อ่านไม่ออกนั้น แท้จริงมีเรื่องราวอะไรซ่อนอยู่ในนั้นบ้าง และที่สำคัญกิจกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งเชื่อมโยงให้**เด็กกับผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนได้มาพูดคุยกัน** ลดช่องว่างระหว่างวัยให้เกิดความใกล้ชิดกันมากขึ้น

ปัจจุบันชาวทุ่งม่านกำลัง**สร้างพิพิธภัณฑ์ชุมชน**ของตนเอง ซึ่งมีระบบการจัดการโดยคนในชุมชนเอง แม้ว่าจะเป็นไปอย่างช้าๆ และไม่ได้มีอาคารจัดแสดงใหญ่โต แต่คนในชุมชนต่างได้มีโอกาสศึกษาทรัพยากรทางโบราณคดีในห้องถิ่นของตนเองผ่านการทำทะเบียนวัตถุ ที่ต้องตอบคำถามให้ได้ว่า สิ่งของแต่ละชิ้นคืออะไร มีวิธีการใช้งานอย่างไร หรือถูกสร้างขึ้นมาจากวิธีการอย่างไร ช่วยให้ชาวบ้านมีความรู้ทางโบราณคดีมากขึ้น ซึ่งแต่ก่อนมักเป็นเรื่องของนักวิชาการด้านโบราณคดีเท่านั้น

นอกจากความรู้แล้วสิ่งที่ได้รับอีกอย่าง คือ **คนในชุมชนมีความสุข และภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ความเป็นมาของตนเองและชุมชนของตน** ดังความรู้สึกของ **นางสาวศรีแพร อินแก้ว** ผู้แทนเยาวชนในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการทำพิพิธภัณฑ์ชุมชน ที่ว่า

“รู้สึกมีความสุขมาก และภูมิใจอีกด้วยที่มีส่วนร่วมในการทำพิพิธภัณฑ์ซึ่งเป็นเรื่องใหม่สำหรับชุมชนของเรา แต่ก่อนคิดว่าเด็กอย่างพวกเราคงทำพิพิธภัณฑ์ไม่ได้หรอก ตั้งแต่มีพี่ๆ และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยศิลปากรมาให้ความรู้ และข้อมูลในการทำพิพิธภัณฑ์ การอนุรักษ์โบราณวัตถุต่างๆ ฉันคิดว่าเราควรหวนหาสิ่งที่หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของหมู่บ้าน ฉันจึงตั้งใจทำพิพิธภัณฑ์ให้สุดความสามารถ” และทั้งหมดคือผลตอบแทนสำหรับความตั้งใจของทุกคนในชุมชนและคนทำโครงการ คือ **“ความรู้ ความสุขใจ และความภาคภูมิใจในตัวเอง และบ้านของตัวเอง”**

นอกจากผลงานด้านการอนุรักษ์ที่เกิดขึ้น สิ่งที่นักศึกษากลุ่มนี้ได้เรียนรู้คือการลงมือปฏิบัติงานจริงร่วมกับชุมชน ซึ่งต้องอาศัย “เวลา” ในการลงพื้นที่และสร้างการมีส่วนร่วมจากชาวบ้านในชุมชนที่มีความคิดเห็นต่อโบราณวัตถุและโบราณสถานในชุมชนที่แตกต่างกันไป

ประเด็นความคิดที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการนี้ คือ งานวิชาการโบราณคดี เป็นสิ่งที่นักโบราณคดีต้องทำอยู่แล้ว เนื่องจากนักโบราณคดีเป็นผู้ที่สนใจในเรื่อง การค้นหาที่มาทางวัฒนธรรมผ่านหลักฐานทางโบราณคดีที่มีอยู่ และมีความรู้ในเรื่องกระบวนการทำงานในเชิงวิชาการ และมีคำถามขึ้นมาว่านักโบราณคดีจะต้องทำอย่างไรหากต้องการให้คนในท้องถิ่น ชวนหาชาวไร่ หรือเด็กๆ ได้มีส่วนร่วมในการศึกษาทางโบราณคดี ซึ่งเป็นสิ่งที่โครงการ “**โบราณคดีอาสา**” ให้ความสำคัญ คือ นักโบราณคดีจะต้องเปิดพื้นที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการทำงานโบราณคดี ซึ่งเป็นงานเดียวกับที่นักโบราณคดีทำ มิฉะนั้นงานโบราณคดีก็จะกลายเป็นงานของนักโบราณคดีเท่านั้น และที่สำคัญ คนในชุมชนจะรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของร่วมในโบราณคดีของท้องถิ่นตนเองรวมทั้งเข้าใจถึงเป้าหมายของงานโบราณคดีมากขึ้นกว่าเดิม

งานอาสาสมัครสามารถเริ่มต้นได้จากความสนใจและความถนัดของตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องไปสร้างถาวรวัตถุใดๆ ในกรณีนี้ สิ่งที่กลุ่มโบราณคดีอาสาได้สร้าง คือ ความรู้เรื่องวัฒนธรรมในอดีต เพื่อเป็นบทเรียนของคนในปัจจุบันที่จะก้าวต่อไปในอนาคต การสร้างความรู้เช่นนี้ทำให้อดีตมีคุณค่ากับคนปัจจุบัน และสิ่งสำคัญที่สุดของการทำโครงการอาสา คือ **จิตอาสาในการทำประโยชน์เพื่อสังคม**นั่นเอง

YNS = เก๋ ดี มีจิตอาสา

กลุ่มเครือข่ายเยาวชนพัฒนาศึกยภาพ Youth for Next Step (YNS) หรือเรียกโดยย่อว่า Youth เป็นกลุ่มเครือข่ายที่เน้นให้เยาวชนได้พัฒนาตนเองควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมภายใต้แนวคิดหลักของกลุ่มที่เน้นให้เยาวชนในกลุ่มเครือข่ายมีคุณสมบัติ 3 ประการ ได้แก่ ความเก่ง ความดี และมีจิตอาสา โดยคิดสรรแค้นนำหรือกรรมกรณักรเรียนในโรงเรียนเครือข่ายมาเข้าค่ายอบรม Youth Camp for Next Step (YCNS) จนปัจจุบันเครือข่ายของ Youth ขยายไปตามโรงเรียนในกรุงเทพฯ แล้วกว่า 19 โรงเรียน และขยายออกไปตามจังหวัดต่างๆ ถึง 13 จังหวัด ซึ่งมีสมาชิกเครือข่ายกว่า 500 ชีวิต

กว่า 4 ปีที่กลุ่ม Youth มุ่งมั่นทำงานเพื่อสังคม จากกลุ่มเยาวชนที่เริ่มก่อตัวขึ้นเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันกลุ่ม Youth ขยายเครือข่ายครอบคลุมไปถึง 4 ภูมิภาคด้วยกัน ได้แก่ Youth กรุงเทพมหานคร (ส่วนกลาง) Youth ภาคกลาง Youth ปริมณฑล และ Youth ตะวันออก ซึ่งเยาวชนเครือข่ายที่อาศัยอยู่ใน 4 ภูมิภาคนี้จะรวมตัวกันประกอบกิจกรรมที่เรียกว่า Youth ชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายแกนนำพัฒนาศึกยภาพเยาวชนให้เกิดขึ้นในระดับภูมิภาค ในขณะที่เดียวกันก็เน้นเป็นการสร้างสรรค์สังคมแห่งความดีให้เกิดขึ้นในระดับชุมชนและขยายใหญ่ขึ้นในระดับประเทศต่อไป

วิธีปลูกต้นไม้...ด้วยมือเปล่า

“ว่ามันเป็นโจทย์ที่ท้าทายดี หากเราจะปลูกต้นไม้ด้วยมือเปล่า” ประโยคเรียบง่ายแต่กลับเปี่ยมไปด้วยพลัง ถูกเอ่ยออกมาด้วยน้ำเสียงของหนุ่มน้อยนักบริหารจัดการคน

นายปารณ พันธเสน หรือ **นุ้ฟุก** นิลิตชั้นปีที่ 2 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประธานกลุ่มเครือข่ายเยาวชนพัฒนาศักยภาพ **Youth for Next Step (YNS) ส่วนกลาง** เล่าว่า กลุ่ม Youth for Next Step หรือเรียกสั้นๆ ว่า **Youth** เป็นกลุ่มเครือข่ายที่เน้นให้เยาวชนได้พัฒนาตนเองควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคม ภายใต้แนวคิดหลักของกลุ่มที่เน้นให้เยาวชนในกลุ่มเครือข่ายมีคุณสมบัติ 3 ประการได้แก่ **ความเก่ง ความดี และมีจิตอาสา** โดยคัดสรรแกนนำหรือกรรมการนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายมาเข้าค่ายอบรม **Youth Camp for Next Step (YCNS)** กว่า 4 ปีที่กลุ่ม youth มุ่งมั่นทำงานเพื่อสังคมจากกลุ่มเยาวชนที่ก่อตัวภายในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันกลุ่ม youth ขยายเครือข่ายครอบคลุมไปถึง 4 ภูมิภาคด้วยกัน ได้แก่ youth กรุงเทพมหานคร (ส่วนกลาง) youth ภาคกลาง youth ปริมณฑล และ youth ตะวันออก ซึ่งเยาวชนเครือข่ายใน 4 ภูมิภาคนี้จะรวมตัวกันประกอบกิจกรรมที่เรียกว่า youth ชุมชน

นุ้ฟุก เล่าว่า กรรมการนักเรียนที่ผ่านการอบรมจาก youth จะรวมตัวกันในภูมิภาคของตนเองจัดกิจกรรม **youth ชุมชนเพื่อสอนน้องๆ ในพื้นที่ให้รู้ซึ่งและสามารถซึมซับถึงคำว่า “จิตอาสา”** ได้มากที่สุด

“เราจะปลูกฝังคำว่าจิตอาสา โดยวิธีการอธิบายคำว่า **เก่ง ไม่ยากเลย** เราสอนการอ่าน พูด การเขียนโครงการ ให้น้อง **ส่วนความดี** เราใช้สมาธิเป็นตัวช่วย ความสุขที่แท้จริงสามารถทำให้เราหยุด ทำให้ใจเราไม่ต้องการเบียดเบียนใคร เกิดสำนึกในการเป็นคนดีขึ้นมาโดยใช้สมาธิ พอเราเก่งและดีแล้ว ก็จะเกิดความคิดอยากจะทำให้คนอื่นเพิ่มขึ้น อยากทำอะไรดีๆ เพื่อคนอื่น ก็จะสืบเนื่องไปเป็น**จิตอาสาต่อ** ก็คือ**ทั้งสามคำจะใช้สมาธิเป็นตัวเชื่อม**”

หากเปรียบเยาวชนเป็นดั่งกล้าไม้ นุ้ฟุกเมื่อ 4 ปีก่อนคงเป็นเพียงต้นไม้ที่แสนจะธรรมดาต้นหนึ่ง แต่ในปัจจุบัน **จากกล้าไม้เล็ก**ได้ผ่านการหล่อหลอมจนกลายเป็น**ต้นไม้ใหญ่**ที่คอยให้ร่มเงาและปกคลุมกล้าไม้ต้นต่อไป

“ผมเข้าโครงการกับกลุ่ม youth มาตั้งแต่ ม.4 ตอนแรกที่เข้ามาผมคิดว่าตัวเองเก่งอยู่แล้ว แต่มาหาประสบการณ์จากค่ายเพิ่มนิดหน่อย เพราะเราเป็นกรรมการนักเรียนก็เก่งอยู่แล้ว คุยกับครูได้ จัดงานได้ แต่พอเข้ามาในกลุ่ม ผ่านกระบวนการหล่อหลอมจากค่ายถึง 4 ปี ทำให้รู้ว่า **ความเก่งอย่างเดียวมันไม่พอ เราต้องดีได้ด้วย** แล้วถ้าเก่งและดีแต่ไม่มีประโยชน์ต่อสังคมก็ไม่ได้ช่วยอะไร ดังนั้นเราต้องมี **“จิตอาสา”** ทำงานเพื่อช่วยเหลือสังคมผมซึ่งเลย เพราะจากการเข้าค่ายทำให้ผมเห็นว่า **การเป็นเยาวชนที่ดีต้องมีครบทั้ง 3 ด้านจริงๆ** ซึ่งสิ่งที่ผมจะต้องทำต่อคือดูแลน้องๆ เพื่อเพาะต้นกล้าต้นใหม่ไปเรื่อยๆ”

นุ้พุกเล่าว่า โครงการของ youth ช่วยพัฒนาเยาวชนหลายคนให้กลายเป็นคนดีของสังคมได้ ซึ่งหนึ่งในเยาวชนที่ว่านี้ก็หมายรวมถึงเขาอยู่ด้วย

“ผมค้นพบตัวเองจากการทำกิจกรรมกับกลุ่ม youth เพราะสิ่งที่ทำอยู่ทำให้ผมมีความสุขทุกวัน เวลาที่เราเดินอยู่บนถนนสามารถคิดได้ทุกหน้าที่ว่าเรากำลังทำอะไรอยู่ ผมไม่รู้ว่ามีมันเริ่มเมื่อไหร่ แต่ที่แน่ๆ มันเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อเราได้ทำอะไรให้กับคนอื่น ซึ่งก่อนหน้าที่จะมาทำงาน youth ผมเป็นคนที่ชอบเอาชนะ เมื่อเอาชนะคนอื่นได้จะรู้สึกว่าคุณเก่ง แต่ที่จริงจุดประสงค์ของการทำงานไม่ใช่การจัดงานเสร็จแล้วจบ แล้วทุกคนไว้ข้างหลัง คนร่วมงาน ทีมงานที่เป็นมนุษย์ควรจะแอบบีด้วยไม่ใช่หรือ? ตั้งแต่นั้นมาเมื่อเข้าร่วมค่ายกับ youth ผมใส่ใจคนอื่นมากขึ้น เดี่ยวนี้ความรู้สึกอยากชนะคนอื่นก็หมดไป ตรงนี้ทำให้เราได้พัฒนาตนเองมากขึ้น ถ้าไม่มี youth ผมคงพัฒนายาก เพราะวัยรุ่นมันเจออะไรเยอะ สิ่งแย่ๆ เวบไบบ์ บุหรี่ เหล้า ผมไม่แน่ใจว่าจะเป็นผมวันนี้ไหม”

เป็นปกติของทุกสังคม เมื่อมีคนทำดีย่อมมีคนทำในสิ่งตรงข้ามเสมอ แม้ว่า youth จะเปลี่ยนนุ้พุกให้กลายเป็นคนดีได้ แต่ยังคงมีเยาวชนอีกกลุ่มหนึ่งที่อยู่รอบแสงสว่างเพื่อสาตส่องให้พวกเขาผ่านพ้นจากด้านมืดของสังคมได้เสียที

“ผมมองว่าตัวเองไม่ได้สวนกระแสของวัยรุ่นในปัจจุบัน แต่ผมคิดว่ามีเด็กหลายคนอยากจะทำอะไรดีๆ แบบนี้อยู่ ผมไม่ได้มองว่าเด็กเดี๋ยวนี้แย่นะ แต่เด็กก็เหมือนผ้าขาว แค่ว่าบางคนกินเหล้ามันก็เลยเลอะหน่อย พวกเราที่รอใช้ความ

ดีซึ่งมันอยู่ ผมว่าตอนนี้เรากำลังเดินฝ่าเข้าไปในวงล้อมที่เด็กกลุ่มหนึ่งถูกจับกรอกเหล้าอยู่ตรงกลาง ผมคิดว่าเรากำลังเดินฝ่าเข้าไปเอาพวกเขาออกมา”

แม้ว่าสิ่งที่เยาวชนกลุ่มนี้กำลังทำจะเป็นเพียงเศษเสี้ยวหนึ่งของพลังในสังคม แต่พวกเขาก็พร้อมจะรวมตัวกันเพื่อผลักดันให้สังคมไทยมีพื้นที่สำหรับทำ “ความดี” และขยาย “วงกลม” ของ “ความดี” ไปเรื่อยๆ ไม่มีวันสิ้นสุด เพราะตอนนี้เขาเห็นหลายคนเปลี่ยนแปลงความคิดที่มีต่อเยาวชนไปมาก คนรอบตัว เพื่อน พ่อแม่ ผู้ใหญ่บางคนเห็นความสำคัญพลังเยาวชนมากขึ้น

“สักวันเยาวชนในสังคมต้องคิดได้ว่าการเป็นเยาวชนมันไม่ใช่แค่การเกิดมา กิน เที่ยว เล่น นอน เพราะมันมีเรื่องดีๆ อีกมากมายที่จะต้องทำ ถ้าเราช่วยกัน สังคมเปลี่ยนแปลงได้แน่นอน ผมไม่ได้โม้ นะ ผมคิดอย่างนี้จริงๆ”

นุ้พุกเปรียบเทียบว่า “การทำดีเพื่อสังคมก็เหมือนกับการปลูกต้นไม้ด้วยมือเปล่า ที่ไม่มีอุปกรณ์อะไร เราจึงตัดสินใจเอามือขุดลงไปบนพื้นดินที่แข็งกระด้าง เมื่อเราเอากำปั้นขุดดิน เราไม่รู้หรอกว่าทุกครั้งขุดจะมีดินติดมือมาเท่าไร รู้ตัวอีกที มือก็เต็มไปด้วยดินแล้ว เวลาที่เราทุบเทไปกับอะไรก็ทำให้สุดท้ายแล้วเราจะได้สิ่งดีๆ ติดมือกลับมา ตอนแรกที่เราทำมันอาจจะมองไม่เห็น แต่เมื่อทำไปเรื่อยๆ หลุมจะเริ่มลึกลง พอที่จะหย่อนต้นกล้าต้นใหม่ให้หยั่งรากไว้เป็นร่มเงาให้ต้นกล้าต้นต่อไป”

พัฒนาเยาวชน ให้เป็นกำลังของชุมชนท้องถิ่น

“เด็กและเยาวชนของชาติ” เป็นวัยที่มีพลังสร้างสรรค์ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และประเทศ สมควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ มีทักษะในการดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน สังคม และภูมิปัญญาตั้งแต่เล็กจนโตเป็นผู้ใหญ่ เพื่อให้ **“รู้เท่า รู้ทัน”** สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ให้พวกเขามีความรู้อย่างจริงในสิ่งที่ทำ ในสิ่งที่ทำ มีคุณธรรม ไม่ประมาทต่อการดำเนินชีวิต และมีจิตสาธารณะเพื่อส่วนรวม สามารถดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม

มูลนิธิสยามกัมมาจล จึงสนับสนุนให้ **สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา** เป็นผู้ดำเนิน **โครงการส่งเสริมการจัดการความรู้ของเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น (4 ภาค)** เพื่อให้เยาวชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนท้องถิ่นอย่าง **มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีความภาคภูมิใจ** สามารถเรียนรู้พัฒนาตนเอง จนสามารถสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว และชุมชนท้องถิ่น เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองได้อย่างมีพลังในอนาคต

“คักดา เหลลาเกตุ” เด็กบ้านดิน ใช้ชีวิต ... กับ “ลิวก็เชื่อ”

โลกที่หมุนเร็วขึ้นทุกขณะ... ดูเหมือนทุกๆ สิ่งจะถูกกำหนดไว้เป็นสูตรสำเร็จ จนหลายต่อหลายครั้งทำให้เราหลงลืมที่จะเลือก แต่เพราะชีวิตไม่ได้ถูกออกแบบให้ **“เหมือนกัน”** ไปเสียทุกอย่าง **หลายครั้งผลลัพธ์ที่ถูกออกแบบไว้แล้วสำหรับผู้ที่เดินตาม “ระบบ” ก็ไม่อาจจรรันต์ได้ถึงความสุขที่ทุกคนจะได้รับ**

“คักดา เหลลาเกตุ” เยาวชนแกนนำจากศูนย์การเรียนรู้ชาวดิน บ้านโคกกลาง ตำบลหัวทอง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่เชื่อว่าชีวิตต้องเดินไปตามเส้นทางที่ใครกำหนด **แต่เขาสามารถมีชีวิตที่เลือกได้ มีความสุขไปกับต้นทุนการเกษตรที่ครอบครัวมีอยู่ เรียนรู้ และเติบโตไปกับมัน**

ด้วยต้นทุนเดิมจากครอบครัวที่มี **“พ่อเจเลีย เหลลาเกตุ”** เป็นตัวอย่างทำให้เห็นมาแต่เด็ก คักดาในวัย 19 ปีที่ซึบซับและมีความชอบในอาชีพเกษตรกรรมอยู่แล้ว หลังเรียนจบชั้น ม.6 จึงอยากเรียนต่อด้านการเกษตร แต่ก็ยังตัดสินใจไม่ได้ กระทั่งได้เข้าค่ายกิจกรรมที่สวนสายลม แหล่งชุมชนด้านการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ได้สัมผัสกับวิถีการเกษตรที่พิสูจน์ให้เห็นว่า **“เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวได้อย่างพออยู่พอกิน”** สอดคล้องกับความคิดที่มีอยู่ เกิดเป็นความมั่นใจในอาชีพเกษตรกรรม และอยากกลับมาทำงานที่บ้านเกิด

หลังเข้าร่วมทำกิจกรรมกับศูนย์การเรียนรู้ชาวดินเป็นเวลากว่า 3 ปี คักดาเติบโตขึ้นมากเมื่อเทียบกับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน จากโลกทัศน์ที่เปิดกว้างทำให้คักดาเห็นคุณค่าในมรดกและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ **เมื่อต้องยืนอยู่บนเส้นทางที่ต้องเลือกระหว่างการละทิ้งเพื่อศึกษาต่อในเมือง กับการเลือกเรียนในระบบเปิดของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชาที่อยู่กับบ้าน ลดค่าใช้จ่ายของครอบครัว และไม่ต้องมีหนี้สินเพราะการศึกษา และด้วยสุขภาพที่ไม่สู้แข็งแรงนัก คักดาจึงไม่ลังเลที่จะเลือกอย่างหลัง**

คักดาเลือกเรียน **“วิทยาศาสตร”** แม้ว่าจะไม่ใช่ที่ต้องการเรียน แต่คิดว่าวิชานี้จะช่วยเพิ่มโอกาสการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเสริมทักษะให้สามารถทำงานร่วมกับชุมชนได้ ที่สำคัญคือ มีโอกาสเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงผ่านการทำนา ซึ่งเป็นมรดกตกทอดจากปู่ย่าตายาย ที่คักตามองเห็นคุณค่าต่างจากคนอื่นๆ ว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่มีศักดิ์ศรี และมีคุณค่ามากกว่าการเรียนรู้อะไรที่เปล่าเปลี่ยว

คักดาบอกว่า การเลือกเรียนเช่นนี้คนในชุมชนไม่เห็นด้วยนัก **เพราะอาจเป็นค่านิยมของชาวบ้านที่เด็กทุกคนเมื่อเรียนจบ ม.6 ต้องไปเรียนต่อในเมือง หรือไม่ก็ไปทำงานหาลูกเมียมาให้แม่ที่อยู่บ้านเลี้ยง** แต่คักดาโชคดีที่ครอบครัวเข้าใจและให้โอกาสคักดาเลือกฝัน และเลือกที่จะเดินตามความฝันด้วยตัวเอง ที่เหลือก็เพียงแต่พิสูจน์ให้เห็นคนในชุมชนที่ยังคงจับตามองและตั้งคำถามว่า **“มันจะไปได้สักกี่น้ำ”** ได้เข้าใจและเห็นคุณค่าของสิ่งที่เขาเลือก ซึ่งแยกไม่ออกจากความสุขที่เกิดขึ้นภายใน **“ความสุขของคนไม่ได้อยู่ที่เดียวกัน บางคนมีความสุขจากการทำงาน แต่**

ผมมีความสุขกับการทำน้า” คักดาบอกร้อมกับบวงวอนอยากให้ผูู้ใหญ่ในท้องถิ่นละหั่งค่านิยมแบบเก่าที่ว้าลูกหลานจะต้องเข้ากรุงเพทพว แต่ให้เห่นว้าลูกหลานก็สามารดมีความสุขได้ที่ภูมิลำเนา **“ผมอยากเห่นครอบครัวได้อยู่ดว้ยกัน”**

ล้าหรับ **“ศูนย์การเรเรียนรู้ชาวดิน”** หรือที่เรียกกันสั้นๆ ว้า **“บ้านดิน”** คักดาเป็นเยวชนรุ่นแรกี่ร่วมบุกเบิกเพื่อเป็น**ศูนย์การเรเรียนรู้ของเยวชนในชุมชน** ได้รวมตัวกันทำกิจกรรมพัฒนาตนเองและชุมชน ลดภาพการมั่วสุมของเยวชน และที่นี้เองที่คักดาและเยวชนได้ทำกิจกรรมซึ่งน้อมนำและบูรณาการหลักธรรมค้ำสอนทางพระพุทศคาสนาเป็นแนวการพุมพักเยวชนโดยมีเหตุผลว้า **“ธรรมะจะกลายมาเป็นภูมิคุ้มกันให้กับเยวชนไปโดยปริยาย”**

กิจกรรมของศูนย์ฯ มีเป้าหมายเพื่อช้ดเกลาให้เยวชนทำความรู้จัก เข้าใจตนเอง ปลุกฝิ่งความรักและหวงเห่นในศิลปะวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม มีจิตอาสาเกื้อกูลกัน และยึดมั่นในหลัก **“เกษตรพอเพียง”** โดยไม่ลิมที่จจะจัดการการเรเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง เปิดกว้างให้สมาชิกได้คิดและแสดงคักยภาพตามความสนใจอย่างเต็มที เพื่อนำไปสู่การมีปัญญาและความเข้าใจโลกและชีวิต วันนีศูนย์การเรเรียนรู้ชาวดินมีเยวชนร่วมทำกิจกรรมต่อเนื่องกว้า 20 คน บางคนมีคักยภาพเป็นพีเลี้ยงและเป็นวิทยากรให้้องที่เล็กกว้า ซึ่งรวมถึงคักดาด้วย

“ความใฝ่ฝันของผม ผมอยากให้มีสถานที่จัดกิจกรรม จัดอบรมที่ใกล้ชุมชน แล้วให้เยวชนและคนในหมู่บ้านเข้ามาพุดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กัน มีกิจกรรมที่ให้เยวชนได้ทำร่วมกัน อยากทำศูนย์การเรเรียนรู้ให้เป็นแปลงเกษตรที่อ้าจะเป็นเกษตรพอเพียงหรือเกษตรผสมผสาน ที่ไม่ใช่แค่คนในชุมชน แต่รวมไปถึงคนนอกพื้นที่มาเรเรียนรู้ร้อมกันด้วย” คักดาบอดฝั้นภาพศูนย์การเรเรียนรู้ชาวดินในอนาคด

ไม่เพียงรับไม่ต่อด้านการเกษตรจากด้านทุนในท้องถิ่นเท่านั้น ด้านศิลปะวัฒนธรรมของบ้านโคกกลางที่ในอดีตเคยมีชื่อเสียงในด้านการแสดง **“หมอล้า”** คักดาและเยวชนชาวดินก็ได้หันมาเรเรียนรู้เพื่อจะสืบสานศิลปะการแสดงแขนงนี้จนเกิดเป็นความภาคภูมิใจ ผู้เฒ่าผู้แกร์้องให้ดว้ยความปล้มปีติที่ได้เห่นลูกหลานร้องหมอล้ามรดกพื้นบ้านที่เกือบจะเลือนหายไป ส่วนพ่อแม่ผู้ปกครองของเยวชนก็เริ่มเห่นคุณค่าที่เกิดขึ้น ให้การยอมรับ และเวะเวียนมาร้อมกิจกรรมเป็นครั้งคราว

คักดาบอคว้า **ทุกวันนี้มีความสุข และภาคภูมิใจ เห่นความเติบโตของตัวเองหั่งการเปลี่ยนแปลงภายในและภายนอก จากคนที่ไม่เคยล้าพุดต่อหน้าคนมากว ก็กลายเป็นเรื่องง่ายไปแล้ว เพราะทุกเรื่องี่พุดล้นเป็นเรื่องี่ได้ผ่านการลงมือทำอย่างจริงจิงมาแล้วทุกอย่าง ไม่ใช่การเอาเรื่องี่คนอื่นทำมาแล้ว อ้าการประหม่าจิงไม่เกิดขึ้นอีกในเวลาเดียวกันก็เรเรียนรู้ถึงความยากล้าบากของการทำน้า รับไม่ต่อ-เรเรียนรู้งานจากพ่อ ร้อมมว กับอิมเมอร์สชาติของความสำเร็จี่ไม่ได้อเกิดขึ้นง่ายว นอกจากการทำ ทำ ทำ แล้วก็ **“ทำ”****

ยุวเกษตรกร...เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

หากได้ยินคำว่า “ยุวเกษตรกร” คนทั่วไปคงเข้าใจว่าเป็นเด็กที่สนใจทำกิจกรรมด้านการเกษตรอย่างเดียว แต่ประสบการณ์จาก “กลุ่มยุวเกษตรกรดีเด่นระดับประเทศ ประจำปี 2552” ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 37 จังหวัดกระบี่ จะทำให้เราเปลี่ยนมุมมอง...

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 37 เป็นโรงเรียนกึ่งนอกระบบประจำ รับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความยากลำบากทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และครอบครัว ในเขตจังหวัดกระบี่และจังหวัดตรัง (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์)

การเรียนการสอนของที่นี่เหมือนเป็น “ครอบครัวใหญ่” ที่แต่ละคนนอกจากจะมีหน้าที่เรียนแล้ว ยังมีหน้าที่ช่วยงานของครอบครัว ฝึกฝน พัฒนาตน ทั้งด้าน “วิชาการ วิชาชีพ และวิชาชุมชน” ไปพร้อมๆ กัน

กิจกรรมยุวเกษตรกร เป็นส่วนหนึ่งของวิชาชีพที่เน้นให้นักเรียนมีอาชีพอย่างน้อยคนละ 1 อย่างติดตัวไปเมื่อเรียนจบ และสอน**วิชาชีพ**ที่ทุกคนต้องทำหน้าที่สมาชิกของครอบครัวใหญ่ ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน มีเวรยามประจำในการดูแลพืชผัก เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ด้าน**วิชาชุมชน** แต่ละคนจะผ่านประสบการณ์เป็นแม่ค้าขายของ และถ่ายทอดความรู้ของตัวเองที่มีให้แก่พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนที่ต่างเข้ามาเรียนรู้ดูงานที่นี่

ด้วยบริเวณโรงเรียนที่มีเนื้อที่หลายร้อยไร่ ที่นี่จึงเป็นแปลงทดลอง เรียนรู้จากของจริง จากการปฏิบัติจริงได้เป็นอย่างดี เด็กๆ บอกว่าชอบที่ครูพาเรียนรู้นอกห้องเรียนแบบนี้ เวลาที่เด็กทำผิดครูก็ลงโทษให้รดน้ำ พรุนดิน ดูแลแปลงผัก แทนการใช้ไม้เรียว

สิ่งที่เด็กๆ ทั้งที่เป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งกลุ่มยุวเกษตรกรและเด็กๆ ทั้งหมดในโรงเรียน ได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงมีหลากหลายประเภท ทั้งกิจกรรมรวม กิจกรรมกลุ่มย่อย กิจกรรมส่วนบุคคล ครอบคลุมทั้งเรื่องการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ (การผลิต) การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์อาหาร (การแปรรูป) พลังงาน จิตอาสาและสาธารณประโยชน์

ภาพกิจกรรมที่หลากหลายนี้ มีนักเรียนเป็นกำลังแรงงานที่สำคัญ แต่เบื้องหลังคือการหนุนเสริมจากผู้ใหญ่ใจดี ที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาเยาวชนให้มีจิตสำนึกรักท้องถิ่น รักอาชีพเกษตร และเป็นเกษตรกรคนเก่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง **กลุ่มยุวเกษตรกรเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์จากทุนทางสังคมในพื้นที่ได้อย่างดี** เช่น จากกรมส่งเสริมการเกษตร กรมสามัญศึกษา (เดิม) เทศบาลตำบลเขาพนมจำนวน สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดกระบี่ สำนักงานประมงจังหวัด ฯลฯ

สมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งกลุ่มยุวเกษตรกร 4-5 คน เล่าว่า **กว่าจะเป็นวันนี้ เรามีเบื้องหลังความสำเร็จอย่างไร**

...กิจกรรมยุวเกษตรกรเริ่มมาหลายปีแล้ว ได้รับรางวัลเกือบทุกปี พอปี 2550 ได้ที่ 1 ของภาคใต้ แต่ไม่ได้เข้ารอบระดับประเทศ ปีถัดมา 2551 ชัยชนะขึ้นมาเป็นที่ 2 รองชนะเลิศระดับประเทศ และล่าสุดปี 2552 ที่ผ่านมาก็พัฒนาตัวเอง

จนได้ที่ 1 ชนะเลิศ และมีกติกาว่ากลุ่มที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจะต้องหยุดการแข่งขันไปอีก 5 ปี

เบื้องหลังความสำเร็จนี้ ในปี 2551 กิจกรรมเป็นรูปธรรมเข้มข้นมากขึ้น เมื่อกลุ่มได้จัดตั้ง “หมู่บ้านยุวเกษตรกร” (หมู่บ้านจำลอง) ในโรงเรียนขึ้น มีการจัดระบบพื้นที่ชัดเจน ประกอบไปด้วย สวนปาล์ม 15 ไร่ ป่อเลี้ยงปลา คอกไก่ แปลงผัก เพาะเห็ดฟางจากหลายปาล์ม ฯลฯ พอในปี 2552 ก็ “เอาอดีตเป็นครู เรียนรู้และปรับปรุง” สิ่งที่ได้ดีอยู่แล้ว เช่น การเกษตร เคหกิจ (แปรรูปอาหารเป็นรายได้) กีฬา ไร่ ส่วนเรื่องที่ยังอ่อนด้อยในปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะการทำบัญชี ของน้องๆ ชั้นประถมศึกษาที่ยังทำบัญชีไม่เป็น ไม่ค่อยบันทึกหลักฐาน ก็ทำการปรับปรุงให้ดีขึ้น จนได้รับรางวัลชนะเลิศ

รางวัลไม่สำคัญเท่าการเรียนรู้ ที่น้องๆ กองทัพเด็กของโรงเรียนซึ่งเป็นกำลังแรงงานที่ดี นอกจากได้เรียนรู้และสัมผัสของจริงแล้ว ยังทำให้มองเห็น “ความเชื่อมโยงระบบการผลิต” อย่างเป็นรูปธรรมด้วย เช่น เอาเศษอาหารในโรงเรียนมาเลี้ยงหมู เอาพืชผักที่เหลือมาเลี้ยงปลา กินพืช เอามูลสัตว์ไปผลิตเป็นปุ๋ยใส่ผัก เอาหลายปาล์มน้ำมันมาเพาะเห็ดเสร็จแล้วก็เอาไปทำปุ๋ยหมักอีกต่อหนึ่ง หมุนเวียนไปไม่เสียเปล่า

จันทร์จิรา อุตตะมัง หรือ “น้ำ” บอกว่าข้อดีของการเป็นยุวเกษตรกรอีกอย่างหนึ่งคือ ได้แบ่งเบาภาระของพ่อแม่ ผักให้เราช่วยเหลือตัวเองได้ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักแบ่งเวลา ทำให้เรามีความสุข ภูมิใจกับสิ่งที่ได้ทำ ที่สำคัญ ผักให้เราเป็นแกนนำที่ “กล้าคิด กล้าทำ กล้านำ กล้าแสดงออก”

ตอนนี้เราทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอด และนำความรู้ใหม่ๆ ด้านการเกษตรจากโรงเรียนไปให้พ่อแม่ที่บ้าน ให้ชาวบ้านในชุมชนถื่นเกิดลองทำดู และทำหน้าที่นำความรู้ เรื่องราวดีๆ ที่ได้จากการไปอบรมดูงานที่อื่นมาถ่ายทอดสู่เพื่อนๆ ในโรงเรียนด้วย

การสัมผัสด้วยตนเอง ทั้งเพาะเห็ดฟาง ปลูกผักหลากชนิด เช่น ผักบุ้ง กวางตุ้ง ถั่วงอก ถั้วผักยาว บวบ ฯลฯ ที่โรงเรียน ส่งขายให้โรงอาหารไม่ต้องซื้อจากข้างนอก และที่เหลือลองนำไปขายที่ตลาดนัด พบว่าขายดีมีรายได้ ขายหมดทุกวัน เพราะคนซื้อเห็นว่าเด็กขยัน ปลูกเองแบบไร้สารพิษ ก็อยากอุดหนุน ทำให้หน้าเข้าใจลึกซึ้งถึงจิตวิญญาณของการเกษตรตั้งแต่ต้นทางคือการผลิตจนถึงการแปรรูปและขาย

น้ำมองว่าอาชีพเกษตรกรไม่ต่ำต้อย คนทั่วไปในท้องถิ่นมักจะบอกว่า อย่าทำเกษตรเลย..มันเหนื่อยเหมือนพ่อเหมือนแม่ แต่น้ำคิดว่าถ้าเราเรียนแล้วนำความรู้ใหม่ๆ มาพัฒนาอาชีพการเกษตรของพ่อแม่ได้ ก็จะทำให้เกษตรกรเป็นอาชีพที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี มีความสุขมากกว่าอาชีพอื่น เพราะเป็นอาชีพของเราเอง เราทำมากับมือ เป็นทั้งผู้ผลิตและผู้ขาย ไม่ได้เป็นลูกจ้างใคร

อนาคตน้ำอยากเป็นนักจิตวิทยา เพราะสอดคล้องกับบุคลิกของตัวเองที่ชอบพูดให้คนอื่นสบายใจ ชอบให้คำปรึกษาคนอื่น เวลาอยู่หอก็เป็นที่ปรึกษาของเพื่อน หรือไม่ก็อยากเป็นพยาบาล “ช่วยเหลือคนอื่นทางใจไม่ได้ ช่วยเหลือทางกายก็ยังดี”

‘เข้าใจชีวิต ยอมรับธรรมชาติ’ วิถีเกษตรกรรมยั่งยืนแห่งแม่ทา

ด้วยอัตราเร่งของความเจริญเติบโตทางวัตถุ และการเข้ามาถึงของกระแสวัฒนธรรมอันหลากหลาย เกินกว่าสังคมเกษตรของไทยจะรับรู้และปรับตัวทัน ภาพความแตกต่างแปลกแยกของผู้คนและสังคมจึงมีให้เห็นอยู่เสมอๆ บางครั้งทำให้เยาวชนของชาติเกิดอาการตาพร่ามัว มองไม่เห็นคุณค่าต้นทุนด้านการเกษตรที่มีอยู่

เจกเช่นวัยรุ่นทั่วไปในชนบทที่ต้องการหลีกเลี่ยงจากอาชีพเกษตรกรรมของครอบครัว “เพิก” ยุทธศักดิ์ ยืนน้อย ลูกชายคนเดียวของ **พ่อยุทธชาย และแม่อำพร ยืนน้อย** เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดฝักอ่อนใน ต.แม่ทา อ.แม่อน จ.เชียงใหม่ จึงวาดภาพอนาคตตัวเองตั้งแต่เด็กถึงการเรียนต่อในชั้นสูงๆ เพื่อทำงานสุขสบายในสำนักงาน มีเงินทองจับจ่ายมากมาย แต่งตัวโก้หรู มีรถคันโตขับเข้าหมู่บ้าน มีเงินให้พ่อแม่ใช้ และเป็นทีนบหน้าถือตาของผู้คนในสังคม

ทว่าหลังจบชั้นปวส. ด้านการจัดการ ที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ และต้องเริ่มต้นชีวิตการทำงานจริงๆ เพิกจึงได้เรียนรู้ว่า **“ความจริงช่างต่างจากความฝัน”** เสียเหลือเกิน เพิกตระเวนออกหางานตามห้างร้านและนิคมอุตสาหกรรมนับสิบแห่ง แต่ก็ไม่ได้มีโอกาสให้ทำงานสมกับวุฒิความรู้ที่ครอบครัวอุตส่าห์กวดขันสั่งเสียมา

เมื่อเพิกรู้สึกตัวว่าไม่มีที่ไหนให้ไปอีกแล้ว จึงตัดใจกลับมาทำเกษตรกรรมกับพ่อแม่ที่บ้านราว 1 ปี ตั้งแต่ไถนาเกี่ยวข้าว หนวดข้าว และทำสวนข้าวโพด เพิกสารภาพว่าเป็นครั้งแรกในชีวิตที่ได้รับรู้ถึงความยากลำบากของพ่อแม่ที่ยึดอาชีพเกษตรกรรม อาชีพซึ่งเขาเคยมองข้ามด้วยเชื่อว่าความรู้ที่ร่ำเรียนมาจะช่วยให้มีงานที่ดีกว่านี้ได้

ทว่าด้วยภาระหนี้สินจากการกู้เรียนและหนี้สินของครอบครัวที่พอกพูนขึ้นจากการเกษตรที่ต้องพึ่งพาปุ๋ย - สารเคมี ที่นับวันราคามีแต่ถึบตัวสูงขึ้น ทำให้เพิกต้องเข้าเมืองหางานอีกครั้ง คราวนี้ได้งานเป็นแคชเชียร์ในปั้มน้ำมันแห่งหนึ่งในจังหวัดลำพูน ได้เงินเดือน 4 พันบาท ทำงานอยู่ได้ 2 ปีพบว่าตัวเองไม่มีเงินเหลือเก็บเลยแม้แต่บาทเดียว ความหวังของเพิกที่จะหาเงินใช้หนี้ก็ดูเลือนลาง ไม่ต้องพูดถึงการนำรายได้มาเลี้ยงดูพ่อแม่ให้ท่านทั้งสองอยู่สุขสบาย

โชคดีที่การกลับบ้านครั้งที่ 2 เพิกได้มีโอกาสทำงานเป็นเจ้าหน้าที่เผยแพร่ความรู้เกษตรอินทรีย์ และทำวิจัยเรื่องหนี้สินครอบครัวของเกษตรกร ที่สหกรณ์การเกษตรยั่งยืนแม่ทา ทำให้เพิกได้รู้จักวิถีเกษตรกรรมยั่งยืน **เริ่มจุดคิดที่จะนำความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ที่ตนเองแนะนำให้ชาวบ้านทำ มาทดลองใช้กับแปลงเกษตรของครอบครัวบ้าง** โดยหวังว่าจะเป็นมาตรการแก้ปัญหาหนี้สินของครอบครัว ซึ่งขณะนั้นได้พอกพูนขึ้นเรื่อยๆ

เพิกยังจำได้ดีว่าผลกระทบจากหนี้สินครัวเรือนในอดีต เคยสร้างแรงกดดันให้พ่อแม่ในฐานะผู้นำครอบครัวต้องเดินทางไปทำงานที่ประเทศไต้หวันเพื่อหาเงินใช้หนี้มาแล้ว กระทั่งพ่อต้องเดินทางกลับก่อนกำหนดเพราะมีปัญหาการจ้างงาน เงินก็ไม่ได้ ทั้งยังมีหนี้สินเพิ่มขึ้นจากการกู้ยืมเงินเป็นค่าใช้จ่ายเดินทางเรื่องทำงาน ครั้งนั้นเองที่แม่อำพรจึงตัดสินใจจะเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ทำงานปลดหนี้เป็นการทดแทน

เพิกบอกว่านั่นเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้เพิกตัดสินใจชักชวนพ่อกับแม่นำวิถีเกษตรยั่งยืนมาใช้อย่างจริงจัง โดยมี **ลุงประพัฒน์ อภัยมุล** ประชาชนบ้านผู้วางรากฐานการเกษตรยั่งยืนให้กับตำบลแม่ทาเป็นต้นแบบ ให้หลักคิด รวมถึงคำปรึกษา และต่อเติมกำลังใจให้เพิกอดทนและฮึดสู้ ลุงพัฒน์จะย้ำเสมอๆ ว่า **“ความมั่นคงของคนเราคืออาหาร ไม่ใช่เงิน”** เมื่อยังหนุ่มแน่นต้องทำงานหนักเพื่อชีวิตที่ดีในยามแก่ หรือที่ลุงคำได้ว่า **“ยอมตุ๊กต่อนหนุ่ม จะสุขเมื่อแก่”** เพิกจึงยับยั้งการเข้ากรุงเทพฯ ของแม่ได้สำเร็จ **และชักชวนให้พ่อกับแม่เปลี่ยนวิถีการเกษตร จากที่มีรายจ่ายจากปุ๋ยและสารเคมี มาเป็นการทำเกษตรอินทรีย์ที่พึ่งดินพึ่งฟ้า ด้วยเชื่อว่าเมื่อรายจ่ายน้อยลงแล้ว หนทางใช้หนี้ก็ย่อมเป็นไปได้**

ครอบครัวของเพิกเริ่มเลี้ยงวัว ควบคู่กับปลูกข้าวโพดฝักอ่อน ผักปลอดสารพิษอย่างกวางตุ้งและผักกาดหอม ไข่ขาย ปลูกผักพื้นบ้านและผลไม้บางชนิด อาทิ หม่อน มะเขือ ตำลึง มะม่วง ฝรั่ง ฯลฯ ไว้กินเอง อุดหนุนในครอบครัว ในช่วงเวลา 4-5 ปี หนี้สินของครอบครัวจึงลดลงและเหลือหนี้กู้ยืมเรียนเพียงไม่กี่หมื่นบาท

ขณะเดียวกันครอบครัวก็มีเงินเก็บพอสร้างบ้านหลังแรกของครอบครัวได้ นอกจากนี้ยังซื้อที่ดินปลูกข้าว ผลไม้ และผักอินทรีย์เพิ่มขึ้นอีก 4 ไร่ เพื่อเป็นที่ดินทำกินและหลักประกันความยั่งยืนของครอบครัว ถึงวันนี้ เพิกบอกว่า **แม้การปลูกพืชปลอดสารเคมีจะยังคงมีเรื่องงานที่หนักหน่วงไม่ต่างจากเดิม ทว่าครอบครัวของเพิกกลับมีความสุขมากขึ้น เพราะมีหลักคิดที่ดี พอเพียงในการอยู่กิน ไม่คิดแต่จะหาเงินอย่างอดีต แต่เข้าใจชีวิต ยอมรับนับถือในวิถีของธรรมชาติ**

แม้ชีวิตของเพิกและครอบครัวจะเริ่มเห็นแสงสว่างมากขึ้น แต่เพิกก็ยังแบ่งปันโอกาสที่เขาเคยได้รับให้แก่รุ่นน้อง โดยสมทบเงินเดือนส่วนหนึ่งที่ได้รับจากการทำงานในสหกรณ์เป็นค่าจ้างน้องๆ เยาวชนชาวแม่ทาให้กลับมาทำงานที่บ้านเกิด ไม่ต้องละทิ้งไปทำงานทำในเมืองเหมือนเขาในอดีต ให้มาเรียนรู้วิถีคิดวิถีการใช้ชีวิตจากนักปราชญ์ในชุมชน เพื่อตอบแทนชุมชน อย่างที่เขาเชื่อมั่นมาตลอดว่า **“เมื่อเรามีความสุข ครอบครัวมีความสุข ก็ต้องทำให้ชุมชนมีความสุขด้วย”**

“...อยู่ที่บ้านเราปลูกผัก เลี้ยงไก่ บ้านก็มีอยู่กับพ่อแม่ เราผลิตอาหารเอง แถมยังเหลือขายเป็นรายได้ บ้านก็ไม่ต้องเช่า ข้าวก็ไม่ต้องซื้อ” เมื่อต้องอึด นอนอุ่น ก็ทำให้มีเวลามีโอกาสคิดสร้างสรรค์สิ่งดีๆ เพื่อคนอื่นฯ ได้ ไม่เหมือนการทำงานที่มุ่งแต่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานไม่รู้จักจบและก็จะตกเป็นเป้าหมายของกลุ่มคนที่คอยฉกฉวยเอาไรต์เอาเปรียบเพราะเราใจกว้างไม่ขึ้น ไม่เห็นว่าสังคมเป็นอย่างไร ใช้เวลาทำแต่งงานเลี้ยงตัวอย่างเดียว การช่วยเหลือกัน ใจไม่ตรีต่อกัน ก็ลดน้อยถอยลง มองถึงคนรอบข้างน้อยลง ในที่สุดสังคมก็ไม่มีความสุข

“เพิก” เป็นตัวอย่างของเยาวชนที่กลับมาอยู่ในชุมชนอย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี ทุกวันนี้มีตำแหน่งเป็นเลขานุการ อบต.แม่ทา และยังเป็นต้นแบบให้เยาวชนตำบลแม่ทารุ่นหลังที่จะเป็น **“กำลังสำคัญ”** ของชุมชนได้อย่างแท้จริง

“โกลมมืวด” พิธีกรรมสำคัญ ที่เยาวชนกันตวจระมวลรักษาไว้

พิธีการเข้าทรงหรือการ “โกลมมืวด” เป็นความเชื่อของกลุ่มชนเขมรในจังหวัดสุรินทร์มาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย เป็นภูมิปัญญาด้านวัฒนธรรมและสุขภาพของคนสุรินทร์ ซึ่งสมัยก่อน ชาวบ้านมีความเป็นอยู่แบบพึ่งตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เวลามีคนเจ็บป่วยหรือเป็นไข้ ด้วยความเชื่อและศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่าสามารถคุ้มครองชาวบ้านได้ สามารถรับรู้ได้ว่าสาเหตุของการเจ็บป่วยของชาวบ้านมาจากอะไร จึงเกิดมีผู้เข้าทรงที่เรียกว่า “พ่อหมอหรือแม่หมอ” เป็นผู้สื่อสารกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สัมผัส รับรู้ และทำการรักษาด้วยวิธีการเข้าทรง

การเข้าทรงเป็นวัฒนธรรมประเพณีของชาวสุรินทร์เฉพาะกลุ่ม แต่ละกลุ่มก็มีความเชื่อและปฏิบัติแตกต่างกันไป แต่ประเพณีสำคัญที่ยังคงปฏิบัติสืบเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบันของชาวสุรินทร์คือ **พิธีกรรมรำมืวด** โดยมีคนทรงที่เรียกว่า “มืวด” เป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์กับวิญญาณของผีบรรพบุรุษ ซึ่งชาวบ้านมีความรู้สึกว่ามีวิญญาณนั้นมีความผูกพันกับครอบครัวมาก และสามารถบันดาลให้เกิดเหตุการณ์ต่างๆ ได้ทั้งในด้านดีและด้านไม่ดี **การรำมืวด** จึงยังคงเป็น “การรักษาทางเลือก” หนึ่งในชาวบ้าน ที่ผสมภูมิปัญญาในการรักษาโรคด้วยดนตรีที่มีผลต่อจิตใจ ด้วยเชื่อว่าจะสามารถแก้ไขเรื่องร้ายให้กลายเป็นดีได้ ทำให้ความกังวลว่าการเจ็บป่วยที่อาจเกิดขึ้นโดยสิ่งเหนือธรรมชาติถูกคลายไป

ปัจจุบันพบว่าการรักษาด้วยวิธีนี้มักจะเป็นทางเลือกสุดท้าย หลังจากการรักษาด้วยแผนปัจจุบันไม่ได้ผล โดยจะผ่านร่างทรงซึ่งเรียกว่าแม่มืวด หรือครุ้มมืวด ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์กับวิญญาณของผีบรรพบุรุษ ร่วมกันแสวงหาวิธีการรักษาผู้ป่วย ซึ่งอาจเป็นสมุนไพร การเสกเป่าด้วยลมปาก น้ำหมาก น้ำมันต์ การบีบวดตามร่างกาย หรือการทรมานด้วยรากไม้ การฟ้อนรำ หรือการเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ เป็นต้น

เด็กและเยาวชนของตำบลกันตวจระมวล ได้มองเห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นที่มีอยู่ และต้องการที่จะช่วยกันสืบสานและอนุรักษ์ให้คงอยู่ โดยมีผู้ใหญ่ใจดีคือองค์การบริหารส่วนตำบลกันตวจระมวลให้การสนับสนุน จัดให้มีเวทีกิจกรรมแสดงออกเรื่องวัฒนธรรมขึ้นในตำบล และเปิดโอกาสให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ มากมาย เช่น การกวาดข้าวทิพย์ การลอยกระทง ลงแขกเกี่ยวข้าว การรำตรุด ฯลฯ ทำให้เด็กกันตวจระมวลมีใจรักและมีความมุ่งมั่นสืบสานให้การเล่นเจ้าเข้าทรงนี้อยู่คู่ชุมชนตนเอง

ในกลุ่มน้องๆ ที่ทำการแสดงการโกลมมืวดจะมีตัวหลักๆ อยู่ 11 คน ส่วนคนที่จะเป็นหลักที่สุดของน้องๆ ในกลุ่มก็คือ **น้องเกียรติกัดดี ชื่อลัตย์ หรือ แอ้ม** ปัจจุบันอายุ 25 ปี ที่ซึ่มซัดดนตรีพื้นบ้านมาตั้งแต่เด็กๆ จึงมีความสามารถด้านดนตรีพื้นบ้านที่ค่อนข้างจะโดดเด่น สามารถเล่นดนตรีพื้นบ้านได้เกือบทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นซอ ซลุ่ย ปี ฉิ่ง ฉาบ กลองต่างๆ รวมถึงความสามารถในการแต่งเนื้อร้องและทำนองร้องรำกันตรึมโบราณ ซึ่งหาได้ยากในปัจจุบันสำหรับ

คนอายุวัยนี้ เพราะส่วนใหญ่ที่เห็นก็จะเป็นผู้สูงอายุ ผ่านโลกและประสบการณ์ประมาณ 60 ปีขึ้นไป และเนื้อหาส่วนใหญ่ ก็มักจะเป็นสองแง่สองง่าม

อีกสิ่งหนึ่งที่แม่ไม่เคยรู้ว่าตัวเองมีก็คือการที่แม่สามารถเป็นตัวหลักพูดชักชวน และดึงน้องๆ เยาวชนให้มาร่วมกันเล่นร้องกันต๋มได้ ในพิธีกรรมโกลมมีวัดนั้นแม่จะเป็นคนทรง ซึ่งความจริงแล้ว แม่ก็มีความสามารถในการเป็นคนทรงจริงๆ เพราะได้รับการสืบทอดจากปู่ตายาย แม่บอกว่าการแสดงเป็นคนทรง เสมือนได้บูชา ระลึกถึง และให้ความเคารพต่อบรรพบุรุษ ครูบาอาจารย์ด้วย

ส่วนทักษะของเยาวชนคนอื่นต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น **กิตติศักดิ์ พรหมทองคำ (แจบ)** บอกว่าจากเดิมชอบร้องเพลงกันต๋ม แต่ร้องมาร้องไปพบว่าตัวเองอยากเล่นดนตรีเป็นด้วย ที่หมู่บ้านมีคุณตาอาวุโสที่เป็นศิลปินชอ จึงไปขอท่านเรียน ตอนแรกคิดว่าตัวเองคงเล่นไม่ได้ แต่พอหัดไปได้ 3 วัน ก็เล่นเป็นและรู้สึกชอบมาก ที่สำคัญผู้ใหญ่ในหมู่บ้านก็ให้การสนับสนุนด้วย

ฤทธิชัย บุญสม (หนุ่ม) ก็เช่นเดียวกับแจบ รั้ววัฒนธรรมท้องถิ่นเพราะชอบเพลงกันต๋ม ยิ่งฟังยิ่งซึมซับเข้าไปในตัวว่ามีความไพเราะเป็นเอกลักษณ์ นอกจากนี้ คุณปู่ของหนุ่มยังเป็นครูเพลงอีกด้วย ทำให้ตนเองสนใจลึกซึ้ง เมื่อได้เรียนก็รู้สึกชอบ ทำให้มีสมาธิมากขึ้น ขณะเดียวกันทาง อบต. ก็มีบางส่วนช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ทุกหมู่บ้านร่วมกันแสดงวัฒนธรรม เช่น รำตรุด รำอันเร รำเข้าทรง (โกลมมีวัด) ทำให้เยาวชนรู้สึกภูมิใจในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองที่มีดีไม่เหมือนที่อื่น

รัตนภรณ์ วิโรจน์รัตน์ (ตุ๊ก) หลงใหลในการแสดงกันต๋ม เพราะมีเสียงร้อง มีการรำประกอบดนตรีที่ซึมซับสู่ตัวเองตั้งแต่เด็ก ทำให้ผูกพันและอยากสืบทอดให้คนรุ่นหลังได้เห็น ไม่เฉพาะแต่โกลมมีวัด แต่รวมถึงเรือมอันเร (รำเข้าซอก) เรือมตรุษ (รำตรุษ) รำสุรินทร์ สามเผ่า รำตำรายชอ (รำซ้างเผือก) กโนบติงตอง (ระบำตักแต่นตำข้าว) ด้วย

สุวรรณา สองงาม (นา) รวมตัวกับเยาวชนคนอื่นแสดงและเล่นการเข้าทรง (โกลมมีวัด) เพราะกลัวคนรุ่นใหม่ไม่รักษา ตัวเองรู้สึกชอบที่ได้เรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น มีความสุขทุกครั้งเวลาได้ขึ้นแสดง ลือให้ผู้ชมเห็นว่า “เด็กก็สามารถทำได้”

นอกจากนั้นก็ยังมี **ศุภชัย ดวงจิตร์ (เอ็ม) อนุศักดิ์ สองงาม (อู๋) ภาณุภา ซื่อสัตย์ (ทราย) ปทุมมาศ จุไร (เอ๋)** ที่มีความสามารถในการคิดทำรำ และก็ยังเป็นนักดนตรีมือสำรอง นอกจากรำแล้วก็ยังฝึกหัดการเล่นดนตรีจากแม่ มือหนึ่งของกลุ่มด้วย กลุ่มเยาวชนบ้านกันต๋มจะมวลงจึงไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนนักดนตรีเมื่อถึงเวลาฉุกเฉิน

ดอกหญ้า...ความวามที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลง

...วันหนึ่งฉันเดินไปในป่า... ฉันเจอดอกหญ้าแห่งซุซอไสว
 ดุสวยดีจึงได้เก็บเสียบแจกันไม้ไผ่ ...อีกวันหนึ่งฉันเดินไปในสวนดอกไม้
 เจอดอกกุหลาบสวยงาม จึงนำมาเสียบไว้ในแจกันเซรามิคอย่างดี
 เจ็ดวันผ่านไปดอกกุหลาบร่วงโรย แต่ดอกหญ้ายังคงสภาพอย่างเดิม
 ไม่เปลี่ยนแปลง

U ทกลอนข้างต้นคือ “ค่านิยม” ของกลุ่มดอกหญ้า ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของคนในชุมชนตำบลทุ่งกล้วย อำเภอกุขช้าง จังหวัดพะเยา ที่ “อยากเห็น” เยาวชนและคนในชุมชนมีความรู้เรื่องเอดส์ และเพศศึกษาที่ถูกต้อง รวมถึงการให้คนในชุมชนรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้น

สำนักงานกลุ่มดอกหญ้า ตำบลทุ่งกล้วย คือแหล่งพบปะของน้องๆ เยาวชนดอกหญ้า เพราะที่นี่เป็นองค์กรชุมชนที่เกิดขึ้นจากการร่วมมือกันของภาคประชาสังคมทุ่งกล้วยทุกๆ ฝ่ายตั้งแต่ปี 2547 จนทำให้กลุ่มดอกหญ้าขยายผลไปสู่การทำงานด้านกองทุนสวัสดิการชุมชนคนทุ่งกล้วย ศูนย์บริการที่เป็นมิตร ศูนย์นวดแผนโบราณ เครือข่ายพัฒนาสุขภาพล้านนา ศูนย์ผู้สูงอายุตำบล มีอาสาสมัครชาวบ้านมาช่วยกันทำงาน โดยมีพี่เลี้ยง คือ **คุณสิทธิพงษ์ อาณาตระกูล** หรือ **พี่พงษ์** ผู้ใหญ่ใจดีของน้องๆ เยาวชนดอกหญ้า ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน เป็นที่ปรึกษา และเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนาตำบลทุ่งกล้วยคอยเอื้ออำนวยสิ่งต่างๆ ให้เกิดขึ้น

“นิก” นายเทพจิต ไชยยะ นักเรียนชั้น ม.6 โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม ที่มีความใฝ่ฝันอยากจะทำเครื่องแบบทหารหรือตำรวจก็ได้ในตำบล โดยนิกทำหน้าที่เป็นประธานกลุ่มเยาวชนดอกหญ้า ตำบลทุ่งกล้วย ส่วนที่โรงเรียนก็รับตำแหน่งที่หลากหลาย ทั้งรองประธานโรงเรียน ประธานสี พิธีกรโรงเรียน และหัวหน้าห้อง นิกบอกว่าตอนที่กำลังเรียนชั้น ป.5 ที่โรงเรียนบ้านสา มีรุ่นพี่จากกลุ่มดอกหญ้าได้เข้ามาทำกิจกรรมให้ความรู้เรื่องเอดส์ ต่อมาจึงได้เข้าร่วมกิจกรรมที่กลุ่มดอกหญ้าจัดทำขึ้นเรื่อยๆ เช่น อบรมภาวะผู้นำ อบรมด้านการรณรงค์ให้ความรู้เรื่องเอดส์ เพศสัมพันธ์ เป็นต้น จนปัจจุบันได้ขยายกิจกรรมไปสู่งานด้านอื่นๆ ในชุมชน เช่น พี่สอนน้อง การปลูกต้นไม้ ช่วยทำความสะอาดวัด ฯลฯ

นิกเล่าถึงการเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มดอกหญ้าว่า ทำให้เขามีความมั่นใจมากขึ้นในด้านการพูด การเป็นวิทยากร ให้ความรู้ การแสดงออกในที่ชุมชน กล้าคิด กล้าทำ จากที่เป็นคนขี้อาย ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก เป็นเพราะว่าผู้ใหญ่เปิดโอกาสและให้การยอมรับกับกลุ่มเยาวชน ทำให้กลุ่มเยาวชนดอกหญ้าได้แสดงผลงานให้ผู้ใหญ่ในชุมชนและนอกชุมชนเห็นว่า พลังเล็กๆ ของเขาได้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างชุมชนทุ่งกล้วย ให้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปใน

ทิศทางที่ก้าวหน้า การทำงานคนเดียวย่อมไม่สำเร็จเปรียบเสมือนกับ **ไม้ซึ่งเดียวย่อมหักได้ง่ายกว่าไม้หลายซี่** การทำงานที่ช่วยกันเป็นกลุ่ม ย่อมมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ น่าพอใจมากกว่า

ด้วยความที่เยาวชนในแต่ละหมู่บ้านรู้จักกันทั้งหมด เมื่อมาทำกิจกรรมร่วมกันก็ทำให้เกิดความสามัคคีมากขึ้น จากแต่ก่อนที่มีเรื่องทะเลาะวิวาทชกต่อยกันเป็นประจำ ตอนนี้อย่างหมู่บ้านจะมีแกนนำ และเข้ามาทำงานร่วมกันในตำบล นึกบอกว่าอยากให้เป็นตำบลทุ่งกล้วยทุกคนมีความสามัคคี กล้าคิด กล้าแสดงออก เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมชุมชน และทำงานด้วย **“หัวใจอาสา”** เพื่อตำบลทุ่งกล้วย

นางสาวสุภารัตน์ ชุมภู หรือ **อ้อม** นักเรียนชั้น ม.6 โรงเรียนภูซางวิทยาคม มีความฝันอยากเป็นครูสอนในโรงเรียนของหมู่บ้าน ปัจจุบันน้องอ้อมมีตำแหน่งเป็นเลขาฯ ของกลุ่มเยาวชนดอกหญ้า เข้ามาทำงานร่วมกับกลุ่มตั้งแต่อยู่ชั้น ม.3 น้องอ้อมเป็นคนพูดไว เสียงดังฟังชัด ความสามารถในการพูดไม่ต้องพูดถึง ได้เป็นพิธีกรทุกงาน รวมทั้งเป็นวิทยากรกระบวนการให้ความรู้แก่น้องๆ ด้วย

อ้อมเล่าว่าการทำงานร่วมกับกลุ่มดอกหญ้า ทำให้ได้รับประสบการณ์ที่ไม่มีในห้องเรียน หรือในตำราเรียน เห็นเพื่อนที่โรงเรียนทำกิจกรรมกันเรื่อยเรื่อย ไม่มีระบบ ขาดการวางแผน มีความต่างกับเยาวชนในกลุ่มดอกหญ้าที่มีการทำงานอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการวางแผน การแบ่งบทบาทหน้าที่ มีการทำงานเป็นทีม และมีภาวะความเป็นผู้นำ

ปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงไป มีอินเทอร์เน็ต เกมส์ โทรศัพท์ มีการสื่อสารที่รวดเร็ว ถ้าเยาวชนไม่มีการรวมกลุ่ม ไม่มาพูดคุยกัน ผู้ใหญ่ก็เห็นว่าเล่นไปวันๆ แต่เยาวชนกลุ่มดอกหญ้าเรามีอะไรก็มาพูดคุยกัน มาทำกิจกรรมร่วมกัน ไปเจอกันที่ไหนก็มีแต่ความเป็นมิตร ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง ผู้ปกครองก็เห็นว่าเยาวชนมารวมกลุ่มกันทำในสิ่งที่ดีๆ ก็มีความเข้าใจในตัวเยาวชนมากขึ้น ให้การยอมรับ และเปิดโอกาสให้มาร่วมกิจกรรมกับชุมชน

อ้อมบอกว่าพลังที่เยาวชนดอกหญ้าทุ่งกล้วยได้แสดงให้เห็นในชุมชนยอมรับ ส่วนหนึ่งมาจากการกล้าคิด กล้าแสดงออก จึงอยากให้เป็นเพื่อนๆ หรือน้องๆ คนอื่นเข้ามาช่วยกันทำกิจกรรมให้มากๆ เพื่อแสดงถึงพลังความสามัคคีของคนทุ่งกล้วย น้องอ้อมเล่าต่อว่าเพื่อนในตำบลอื่นยังรู้สึกอิจฉาว่าเยาวชนทุ่งกล้วยมารวมกลุ่มกันได้อย่างไร

วันนี้รูปธรรมความสำเร็จที่เกิดขึ้นในตำบล คือ การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในกลุ่มเสี่ยงลดลง ยาเสพติดลดลง การจับกลุ่มมั่วสุมของเด็กลดลง คนในชุมชนเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เยาวชนในตำบลได้รับการยอมรับจากผู้ใหญ่มากขึ้น ได้แสดงความสามารถให้เห็นในหลายด้าน แกนนำของกลุ่มเยาวชนดอกหญ้าได้รับคัดเลือกให้เป็นประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดพะเยา ส่วนรุ่นพี่ที่ไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาก็ได้เป็นแกนนำในการทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัย เมื่อปิดภาคการศึกษาก็กลับมาช่วยกิจกรรมค่ายกับรุ่นน้องในตำบล เพื่อค้นหาและพัฒนาแกนนำเยาวชนดอกหญ้าให้มีจิตอาสาที่จะทำงานเพื่อชุมชนและสังคมต่อไป **ความสำเร็จของเยาวชนดอกหญ้าวันนี้ขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่ที่เปิดโอกาสและทำงานเคียงคู่ รับฟังความคิดเห็น และนำมาตัดสินใจทำงานร่วมกัน**

จิตอาสา...ทำแล้วมันใจ

“เอดส์” เป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะในชุมชนภาคเหนือที่มีการแพร่ระบาดของโรคค่อนข้างรุนแรง การให้ความรู้เรื่องเอดส์ เพศสัมพันธ์ที่ถูกต้อง การดูแลรักษาตัวของผู้ที่ติดเชื้อ การอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อ เพื่อทำให้คนในชุมชนเข้าใจและอยู่ร่วมกับผู้ป่วยเอดส์ได้จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

“**กลุ่มเยาวชนต้นกล้าบ้านต้า**” คือผลลัพธ์และความพยายามของการแก้ปัญหา “เอดส์” ของพระครูสุวัฒน์ สังฆโสภณ หรือที่ชาวบ้านมักจะเรียกท่านว่า “**ตุ๊ริน**” เจ้าอาวาสวัดต้าม่อน ที่ร่วมมือกับแกนนำหมู่บ้านหลายๆ ฝ่ายทั้ง นายกอบต. สมาชิกอบต. ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำในตำบลบ้านต้าทั้ง 11 หมู่บ้าน รวมทั้งสถานีอนามัยตำบลบ้านต้า รวมตัวกันเป็นแกนนำผู้ใหญ่ หรือ Community Team Work-CTW ทำกิจกรรมการป้องกันโรคเอดส์ในตำบล ได้แก่ รณรงค์ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์และการป้องกัน การดูแลและสงเคราะห์ผู้ติดเชื้อ โดยได้รับงบประมาณจากกองทุนโลก (Global fund) และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต้า

เมื่อทำงานได้ระยะหนึ่ง “**ตุ๊ริน**” เห็นว่าน่าจะให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้เรื่องโรคเอดส์ด้วย จึงค้นหาแกนนำเยาวชนในกลุ่ม โดยเริ่มจากเครือข่ายของคณะกรรมการก่อน ด้วยการจัดกิจกรรมให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละหมู่บ้าน เมื่อเห็นแววเด่นๆ จากเยาวชนคนไหน ก็นำมาพัฒนาศักยภาพต่อจนเกิดเป็น “**ทีมงานเยาวชนตำบลบ้านต้า**”

กระทั่งปี พ.ศ.2550 ท่านพระครูฯ มีโอกาสได้เข้าร่วมโครงการ “**กล้ากล้า**” ของเครือข่ายเพื่อนคุณธรรมกองทัพบก และ ปปส. จึงนำเยาวชนในทีมงานเยาวชนตำบลบ้านต้าเข้าค่ายทำกิจกรรมเสริมศักยภาพภาวะการเป็นผู้นำ จนทำให้เยาวชนเกิดความสนิทสนมกันมากขึ้น หลังกลับจากค่าย จึงเกิดกิจกรรมต่อยอดให้เยาวชนในแต่ละหมู่บ้านทำกิจกรรมกับน้องๆ ในหมู่บ้านของตนเอง โดยไม่มีงบประมาณให้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำหายเยาวชนเป็นอย่างมาก แต่เด็กๆ ก็สามารถคิดงานขึ้นมาได้ เช่น พี่สอนน้อง อู๋ยสอนหลาน ระดมทุนจากคนในชุมชน เก็บขยะขาย การทำกิจกรรมก่อให้เกิดกลุ่มก้อนของเยาวชนที่อาสาเข้ามาร่วมงานกันมากขึ้น ภายใต้อาสา “**กลุ่มเยาวชนอาสาต้นกล้าบ้านต้า**” ซึ่งต่อยอดมาจากทีมงานเยาวชนบ้านต้านั่นเอง

นายวันชัย ยวนใจ หรือ **หนึ่ง** แกนนำรุ่นแรกๆ ของกลุ่มที่แม้จะสี่อายุ 24 ปีแล้ว แต่ก็ไม่เคยทิ้งถิ่น แม้จะต้องไปเรียนหนังสือต่อในเมือง แต่ก็พยายามหาเวลาว่างในวันเสาร์-อาทิตย์กลับมาทำกิจกรรมร่วมกับน้องๆ เสมอ

หนึ่งบอกว่า จากประสบการณ์ในการทำงานชุมชนที่สั่งสมมาตั้งแต่เล็กๆ ทำให้ในวันนี้หนึ่งก้าวสู่เส้นทางงาน **อาสาสมัคร**อย่างเต็มภาคภูมิ โดยขณะนี้หนึ่งเป็นอาสาสมัครของ **มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม** สังกัดมูลนิธิพิชเยาเพื่อการพัฒนา ทำหน้าที่เป็นประสานงานในพื้นที่ตำบลบ้านต้า อำเภอเมือง และตำบลแม่สุก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

ในประเด็นด้านเอตลส์และเพศศึกษากับเครือข่ายเยาวชนในตำบล พัฒนาระบบการทำงานของคณะทำงานด้านเอตลส์ในพื้นที่ และผลักดันเชิงนโยบายด้านเอตลส์เข้าสู่ระดับท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด

ด้วยความสามารถพิเศษที่มีหลากหลายด้าน ทั้งการเป็นวิทยากรกระบวนการ วิทยากรให้ความรู้เรื่องอนามัย การเจริญพันธ์ เช่น โรคเอตลส์/โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เพศศึกษา การคุมกำเนิด การทำสื่อ Multimedia และสร้างเว็บไซต์ วิเคราะห์และออกแบบระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งตนเองได้ร่ำเรียนมา รวมทั้งศิลปะการแสดงพื้นเมืองภาคเหนือที่มีความสนใจอยู่แล้ว ได้แก่ ฟ้อนสาวไหม ฟ้อนดาบ รำกระบองไฟ ฯลฯ จึงได้ถ่ายทอดความรู้เหล่านี้แก่น้องๆ ในตำบลด้วย

และด้วยประสบการณ์การทำงานเช่นนี้ จึงไม่แปลกใจที่หนึ่งจะได้รับรางวัลจากสังคมมากมาย เช่น รางวัลเยาวชนดีเด่นจังหวัดพะเยา ในปี พ.ศ.2544 รางวัลอาสาสมัครเพื่อสังคมแห่งประเทศไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ในปี พ.ศ.2545 รางวัลเยาวชนดีเด่นเพื่อประชาสัมพันธ์จังหวัดพะเยา ในปี พ.ศ.2546 ได้เข้ารับพระราชทานเข็มเยาวชนนักพัฒนาจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในปี พ.ศ.2551

หนึ่งเล่าว่าที่ก้าวมาถึงจุดนี้ได้ เพราะมีความคิดว่าจะทำอะไรให้เยาวชน มีพื้นที่ในการทำกิจกรรมในชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดการยอมรับ และเห็นศักยภาพว่าเยาวชนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเยาวชนคือพลังในการแก้ไขปัญหา มิใช่ตัวก่อปัญหาอย่างเดียว

“เด็กหลายคนที่เราเคยมาก่อน มีพัฒนาการที่ดีขึ้น กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก เป็นผู้กล้า มีจิตอาสาทำงานเพื่อชุมชน มีการนัดพบปะ พูดคุยเพื่อไปช่วยงานประเพณีต่างๆ ในชุมชน โดยเฉพาะงานศพในชุมชนก็จะไปช่วยตลอด จากแต่ก่อนที่ต่างคนต่างทำ เที่ยวเล่นไปวันๆ”

หนึ่งบอกว่า เมื่อเด็กได้ทำงานเพื่อสังคมมากขึ้น ทำให้ขยายงานด้านอื่นมากขึ้นในหลายๆ ด้าน จึงไม่ได้มองเรื่องเงินเป็นตัวตั้ง ทำงานด้วยใจอาสาจริงๆ ไม่มีเงินก็ทำได้ โดยระดมความช่วยเหลือจากชุมชน หรือเขียนโครงการเองเพื่อของบประมาณจากหน่วยงาน ทำกิจกรรมแบบบูรณาการในระดับตำบลมากขึ้น และไม่ได้ใช้งบประมาณเป็นตัวตั้งแต่คิดกิจกรรมกันเอง หาวิธีระดมทุนเอง และการรวมกลุ่มกันของเยาวชนอาสาสมัคร ทำให้เยาวชนเกิดกำลังใจในการทำงาน เห็นศักยภาพของแต่ละคน และนำศักยภาพนั้นมาช่วยในการทำงานของกลุ่ม ได้ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันรับผิดชอบความล้มเหลวและนำกลับมาปรับปรุงในครั้งต่อไป ทำให้เห็นภาพที่เด็กและเยาวชนเป็นพลังของตำบล

วันนี้อารมณ์ของกลุ่มของเยาวชนอาสาสมัครกลับบ้านดี ได้ขยายงานไปในเรื่องต่างๆ ตามความสนใจของเยาวชน เช่น กลุ่มวัฒนธรรม กลุ่มกลองสะบัดชัย กลุ่มต้านภัยแก๊งเอตลส์ กลุ่มด้านอาชีพ ฯลฯ แต่งานทุกอย่างจะเน้น “จิตอาสา” เป็นหลัก

“จิตอาสา” หมายความว่าทำอะไรก็ได้เพื่อสังคม ทำโดยไม่ได้หวังผลอะไร ทำแล้วตนเองเกิดความสบายใจ เห็นสังคมเปลี่ยนแปลง เห็นคนรอบข้างเปลี่ยนแปลง ผมก็สบายใจ พูดเป็นภาษาคำเมือง คือ “ทำแล้วมันใจ”

ฝันเสียใจไปกับ “นลิน” จิตอาสารักบ้านเกิดที่ “กันตวงระมวล”

ในสังคมที่ดูรีบเร่งไปหมดทุกอย่าง คงมีไม่บ่อยนักที่ใครสักคนจะได้ทบทวนตนเองอยู่เสมอๆ ทว่าหากได้ปลีกเวลาเล็กน้อย มาลองฟังเสียงของใจตัวเองดูสักนิด ก็อาจค้นพบตัวตนและความต้องการที่แท้จริงเช่นเดียวกับ **“นลิน”** **นางสาวนลินภัทร์ จิรกุลศรีณย์** วัย 27 ปี ซึ่งได้ทำสิ่งดีๆ ให้กับตำบลกันตวงระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ที่เป็นทั้งรากเหง้าและบ้านเกิดของตัวเอง อย่างการทำกิจกรรมอาสาสมัครกู้ชีพ การอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น และล่าสุดกับการอนุรักษ์หน้าดินด้วยหญ้าแฝก ซึ่งทั้งหมดถูกยึดโยงด้วยคำๆ เดียวว่า **“สำนึกรักบ้านเกิด”**

นลินเกิดและเติบโตในครอบครัวที่มีพ่อเป็นทหารอากาศ ทั้งพ่อ พี่ชาย และตัวเธอได้เรียนในกรุงเทพฯ ตั้งแต่เด็ก มีเพียงแม่ที่ยึดวิถีชีวิตอาชีพทำไร่ทำนาและขายของในจังหวัดสุรินทร์อย่างเหนียวแน่น เพราะผูกพันกับบ้านมาก ไม่อยากจากไปไหน ช่วงเวลาปิดภาคเรียนจึงเป็นช่วงเวลาที่มาซึกในครอบครัวจะได้อยู่ด้วยกันพร้อมหน้า เมื่อเรียนจบปริญญาตรีด้านการตลาดควบคู่กับปริญญาตรีอีกใบในสาขาสารสนเทศคอมพิวเตอร์ นลินได้ทำงานให้กับบริษัทสื่อรายใหญ่เป็นเวลาหลายปี เรียกได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่ดีค่อนข้างสุขสบาย มีพร้อมทุกอย่าง รายได้เกือบสี่หมื่นบาทต่อเดือนทำให้ชีวิตด้านนอกของนลินไม่เดือดร้อน กระนั้นก็ยังกลางแคลงใจว่า **“ใช้ชีวิตที่ต้องการจริงๆ หรือเปล่า หรือจะเป็นการทำเพื่อตัวเองเพียงฝ่ายเดียว ถึงจะสุขกาย แต่ชีวิตภายในก็เหมือนจะขาดอะไรไปบางสิ่ง”** ประกอบกับช่วงต้นปี 2551 พ่อ

ซึ่งป่วยเป็นโรคไตมีอาการทรุดหนักจนแม่ดูแลคนเดียวไม่ไหว นลินจึงตัดสินใจลาออกจากงานกลับมาช่วยดูแลพ่อที่บ้าน จุดเปลี่ยนนี้เองทำให้นลินได้ทบทวนตัวเองและเริ่มทำในสิ่งที่หัวใจต้องการ อย่างการทำอะไรเพื่อคนอื่นบ้าง เริ่มจากการเข้าทำงานในสถานีนอนามัยตำบลกันตวงระมวล โดยมี นายก อบต. สุวรรณิ์ โชติสิรินันท์ และพี่หม่อมใจดีอีกหลายท่านคอยแนะนำช่วยเหลือควบคู่ไปกับการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง เลือดตัวแรกที่นลินสวมใส่คือเสื้อของ **“นักกิจกรรมบำบัด”** คอยดูแลและจัดกิจกรรมให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ผู้ป่วยเรื้อรังโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และวัณโรค จากนั้นไม่นานนลินก็ได้มีโอกาสทำงานจิตอาสาควบคู่กับงานประจำ กิจกรรมใหม่นี้ทำให้นลินต้องรับผิดชอบชีวิตผู้อื่นมากขึ้น และได้สวมใส่เสื้อตัวที่สองที่เสนาภาคภูมิใจในนาม **“อาสาสมัครกู้ชีพ”** รับหน้าที่ทั้งบอกเหตุ และบ่อยครั้งก็อบรมน้องเยาวชนในตำบลให้ปฏิบัติหน้าที่ได้เหมือนพี่ๆ ก่อนหนึ่งจะเข้ารับการอบรมอย่างเป็นทางการจากโรงพยาบาลสุรินทร์อีกครั้ง นลินบอกอย่างสุขใจว่าน้องบางคนอายุไม่ถึง แต่ก็มีความกล้าให้กำลังใจพี่ๆ เสมอ

“เสื้อของอาสาสมัครกู้ชีพตัวนี้ใหญ่กว่าเดิมมาก เปรียบเสมือนสะพานทอดสู่ผู้คนทุกๆ คน เสื้อตัวนี้มีเพื่อคนทุกคนที่ต้องการความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะป็นเด็ก คนแก่ คนจน คนรวย คนมีตำแหน่ง คนมีสี หรือแม้แต่คนที่ไม่ได้ร้องขอ ฯลฯ แต่ก็ไม่เคยคิดว่าเสื้อตัวนี้ใหญ่เกินไป กลับรู้สึกรักและภาคภูมิใจที่ช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความเจ็บปวด

ทั้งทางร่างกายและจิตใจได้ ด้วยเหตุผลสั้นๆ คือ อยากช่วย อยากทำ และทนไม่ได้ที่เห็นคนเจ็บอยู่ตรงหน้าแล้วไม่ได้ทำอะไรเลย” นลินกล่าว

ช่วงเวลานี้เองที่ต้นกล้าของสำนักกรบ้านเกิดได้งอกงามขึ้นในใจของนลินอย่างเต็มที่ บ่อยครั้ง นลินยังร่วมกับเยาวชนกว่าสิบชีวิตในตำบลกันตวจระมวลอนุรักษ์ รักษา และฟื้นฟูวัฒนธรรมดั้งเดิมที่กำลังจะสูญหาย หนึ่งในนั้นคือ **การแสดงละครผสมการร้องกันตรึม หรือพิธีกรรมโจลมมืวด** ซึ่งเป็นการแสดงโบราณของชาวสุรินทร์ ที่ได้เข้าร่วมประกวดในโครงการ To Be Number One ด้วย แต่สิ่งที่ทำให้นลินประทับใจคือน้ำใจของน้องๆ ที่แต่งเนื้อร้องภาษาเขมรใช้เองในการประกวด แม้ท้ายที่สุดจะไม่มีรางวัลติดมือ แต่นลินก็พอใจและมองว่าสำหรับมือใหม่หัดประกวดแล้ว ก็ถือเป็นก้าวแรกที่จบลงอย่างงดงามด้วยการที่น้องๆ ได้แสดงศักยภาพ ความตั้งใจ และเอาชนะใจตัวเองได้

นอกจากงานจิตอาสาข้างต้นแล้ว นลินยังเป็นที่เลื่องลือของเยาวชนทำกิจกรรมเพื่อชุมชนอีกหลายอย่างด้วยกัน เช่น การจัดกิจกรรมดูแลสุขภาพผู้สูงอายุด้วยการชวนน้องๆ ทำกระหนงสายลอยในแม่น้ำช่วงเทศกาลลอยกระทง การทำตุ๊กตาปูนปลาสเตอร์ให้เด็กๆ ระบายสีเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ และการอาสาพาน้องนักเรียนเด็กเล็กข้ามถนนทุกๆ เช้า-เย็น ล่าสุด นลินยังรับหน้าที่เป็นที่เลื่องลือของเยาวชนกันตวจระมวลใน**กิจกรรมปลูกหญ้าแฝก**ให้กับฝายส่งน้ำ เพื่อป้องกันพื้นที่การเกษตรกว่า 5 พันไร่ใน 8 หมู่บ้านไม่ให้ถูกชะล้างหน้าดิน ทั้งยังเป็นการรักษาแหล่งน้ำไปในตัว แม้ว่านลินและน้องๆ จะทราบกันดีว่ากิจกรรมครั้งนี้จะต้องเหนื่อยยากลำบากมากแน่นอน ทว่าทั้งหมดก็ไม่ย่อท้อ กลับเตรียมพร้อมยอมเหนื่อยกับการลงแขกปลูกหญ้าแฝกกลางแดดกลางแจ้งในฤดูฝนนี้ เพื่อชุมชนบ้านเกิดอันเป็นที่รัก

จากประสบการณ์การทำงานจิตอาสากรบ้านเกิด ทำให้นลินได้เรียนรู้ว่า **หัวใจสำคัญของกิจกรรมคือ หัวใจของเราเองและหัวใจของชุมชนที่ได้หลอมรวมเข้าไว้ด้วยกัน** เมื่อเรารักชุมชนแล้ว ชุมชนก็จะรักเราเองโดยไม่ต้องเรียกร้อง สิ่งที่ทำให้ภูมิใจและเห็นคุณค่าไม่ใช่ค่าชื่นชม แต่เป็นผลจากสิ่งที่เราทำ เมื่อชุมชนได้รับผลประโยชน์ สิ่งที่เราทำก็จะยั่งยืน ไม่ได้จบลงเพียงวันและเวลาที่เรายู่ในชุมชนเท่านั้น

นลินบอกด้วยว่า **“แม้จังหวัดสุรินทร์จะดู ‘บ้านนอก’ ในสายตาใคร แต่สำหรับเธอแล้วกลับเป็นที่ที่ทำให้มีความสุขที่สุด และยินดีจะบอกอย่างไม่อายใครว่าเป็นคนบ้านนอกทั้งตัวและหัวใจ...**

...ความฝันอันสูงสุดของนลินตอนนี้ คือการเห็นคนหนุ่มสาวของตำบลมีสำนักกรบ้านเกิด เติบโตและเบ่งบานที่กันตวจระมวล คงจะดีถ้าสิ่งนี้เป็นจริงขึ้นมาสักวัน วันที่หนุ่มสาวได้กลับมาช่วยกันพัฒนาบ้านเกิดในทุกๆ ด้าน ไม่ใช่การเข้าเมืองหลวงเพื่อแสวงหาแต่เงินทองของมาตา โดยลืมไปว่าข้าวปลา ไร่นา และผืนดินที่อาศัยเกิดคือของจริง”

โนราห์ศิลป์เสน่ห์...แหล่งมั่วสุม “ความดี” เพื่อคนรักถิ่น

“โนราห์” ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ที่ถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นอย่างไม่ขาดสาย เพราะได้คนรุ่นใหม่ที่ไม่ใฝ่เรียนใฝ่รู้ ใช้เป็นเครื่องมือบ่มเพาะเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น ที่มีเด็กหลากหลายช่วงวัยมาอาศัยเป็นที่หลับที่นอน ที่ฝึกซ้อม และเรียนรู้การอยู่ร่วมกันภายใต้จิตสำนึก **“รักถิ่นและรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น”**

“โนราห์ศิลป์เสน่ห์” หรือ **“กลุ่มโนราห์เด็ก”** แห่งตำบลวัดจันทร์ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา ที่หลายคนประทับใจในความสามารถ เกิดจากการรวมตัวกันของเด็กหนุ่ม 3 คน คือ **“เจมส์”** หรือ **จตุรงค์ จันทระ “นงค์”** **จำนงค์ ราชปักษิณ** และ **พลวัฒน์ ลักสุวรรณ** หรือ **“เบียร์”** ที่ร่วมกันสืบสานวัฒนธรรมและการละเล่นพื้นบ้านภาคใต้ให้คงอยู่

“นงค์” ได้บอกเล่าเรื่องราวของกลุ่มโนราห์เด็กให้ฟังว่า ฐานการเรียนรู้ของพวกเขาถือเป็นแหล่ง **“มั่วสุมทางความดี”** ตั้งอยู่หลังบ้านของเจมส์ที่เริ่มรำโนราห์เพราะความชอบส่วนตัว จึงไปฝากตัวเป็นศิษย์กับครูที่อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา แล้วมาสอนเด็กๆ กลุ่มเล็กๆ ที่บ้าน ปรากฏว่าเด็กๆ ชอบ ทำให้ปัจจุบันมีสมาชิกเด็กทุกรุ่นตั้งแต่อนุบาล ประถม มัธยม ไปจนถึงมหาวิทยาลัยก็มี โดยสมาชิกทั้งหมดล้วนมีถิ่นฐานบ้านช่องอยู่ในละแวกตำบลใกล้เคียง ซึ่งบางคนเข้ามาเพราะความชอบส่วนตัว แต่บางคนก็ตามเพื่อนมา หรือบางคนผ่านมาเห็นแล้วชอบก็มี

นงค์เล่าว่า ตอนแรกไม่ชอบโนราห์เลย ชอบหนังตะลุงมากกว่า แต่พอได้ยินเสียงทุกวัน ก็ซึมซาบเข้าไปเรื่อยๆ ได้ยินเสียงกลองแล้วใจเต้นตึก! ตึก! จนตอนนี้โนราห์กลายเป็นส่วนสำคัญของชีวิตไปแล้ว เริ่มแรกกลุ่มมีสมาชิก 7 คน จนปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 30 คน เด็กมัธยม 25 คน นอกนั้นเป็นเด็กชั้นประถมศึกษาและเด็กเล็กๆ 4-5 คน

“เด็กๆ เหล่านี้เข้ามาเพราะเขาชอบโนราห์ตั้งแต่เด็ก ในขณะที่บางคนมีสายเลือดโนราห์ แต่ที่น่าสนใจเป็นพิเศษคือเด็กเล็กๆ บางคนได้ดูโนราห์จากวิดีโอที่โทรศัพท์ โทร่า จนพ่อแม่ทนไม่ไหว เห็นเราฝึกหัดเด็กอยู่ก็เลยเอามาฝากไว้ให้หัดร้อง หัดรำโนราห์อย่างเป็นระบบ”

การฝึกโนราห์ ก็นัดจะเจอกันในวันเสาร์-อาทิตย์ โดยช่วงกลางวันจะรวมกลุ่มกันทำเรื่องระดับส่วนกลางคืนก็จะซ้อมรำ แต่จะแยกกระหว่างเด็กมัธยมกับเด็กเล็ก เพราะเด็กเล็กให้รำมากไม่ได้ ต้องป้อนให้ทีละนิด การฝึกก็ฝึกกันเองแบบพี่สอนน้อง ตรงไหนผิดก็บอกกัน อยู่กันแบบสบายๆ **เด็กส่วนมากมาแล้วก็ไม่ถอย**

กลุ่มโนราห์เด็กนี้แม้จะเปิดกว้างสำหรับทุกคน แต่มีเงื่อนไขว่าเมื่อเข้ากลุ่มแล้วต้องปฏิบัติตาม **ข้อห้ามเรื่องเหล้า บุหรี่ และการพนัน** ด้วยเหตุนี้ พ่อแม่จึงไว้วางใจเวลาลูกๆ มาหัดรำโนราห์ที่นั่น นอกจากนั้นก่อนที่จะเข้ากลุ่มซ้อมโนราห์ เด็กทุกคนต้องคุยกันก่อน ซึ่งเรื่องสำคัญที่คุยก็คือ เรื่องเหล้า บุหรี่ และมารยาทในการออกสังคัม การวางตัว เพื่อให้ทุกคนอยู่ภายใต้เงื่อนไขเดียวกัน ไม่ก่อให้เกิดความแปลกแยกหรือปัญหา

แม้ว่ากลุ่มจะได้รับการยอมรับจากเด็กๆ เป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังมีปัญหาในเรื่องอุปกรณ์ที่มีค่าใช้จ่ายสูงมาก โดยเฉพาะชุดโนราห์ เช่น เทร็ดโนราห์ ถ้าซื้ออุปกรณ์มาทำเองจะใช้เงินประมาณ 3,000 บาท แต่ถ้าซื้อทั้งชุดราคา 10,000 กว่าบาท เจมส์กับน้องๆ ซึ่งเป็นพี่คนโตของกลุ่มจึงไปฝึกทำเครื่องโนราห์จากครุภูมิปัญญาที่อำเภอควนเนียง แล้วนำความรู้กลับมาทำกันเองที่กลุ่ม ซึ่งนอกจากทำชุดลูกปัดแล้ว ก็ยังทำกำไลลูกปัดขายด้วย เส้นละ 60 บาท นอกจากกำไลแล้ว น้องๆ ยังคิดจะดัดแปลงให้เป็นอย่างอื่น เช่น ที่รองจาน รองแก้ว รองกระถางต้นไม้

สำหรับเรื่องบทขับร้อง ทางกลุ่มได้รับเกียรติจาก **อ.บุญธรรม เทอดเกียรติชาติ** เป็น “นายหัว” ใหญ่ให้คำแนะนำในหลายเรื่อง เช่น การขับบท เสียงร้อง กลุ่มโนราห์เด็กเกาะเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยชุมชนศิลปวัฒนธรรมบ้านศรีวิชัย มาได้ประมาณ 2 ปีแล้ว

นอกจากเรียนรู้เรื่องโนราห์แล้ว ทางกลุ่มยังมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการปลูกผัก ปลูกต้นไม้ประดับขายให้กับเด็กๆ เป็นรายได้ร่วมกันของกลุ่มอีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้นสิ่งที่เด็กๆ ได้ติดตัวมิใช่แค่ศิลปะในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังได้ฝึกงาน **ฝีมือ ฝึกทักษะอาชีพ และยังปลูกฝังทักษะในการอยู่ร่วมกันในสังคมอีกด้วย**

นงศ์บอกว่ามีโรงเรียนมาขอให้กลุ่มไปช่วยสอน แม้ว่าจะไม่มีงบประมาณให้ก็ตาม ทางกลุ่มก็ไปสอนให้ ไม่ได้เงินก็ไม่เป็นไร เพราะเด็กๆ ในกลุ่มส่วนใหญ่ยังอยู่ในวัยศึกษา จึงไม่มีปัญหาเรื่องรายได้ ที่สำคัญคือทางกลุ่มมีการจัดการเพื่อสร้างรายได้ไว้รองรับแล้ว การเข้าไปสอนเด็กในโรงเรียนต่างๆ จึงถือเป็นเรื่องดี เพราะเป็นการถ่ายทอดศิลปะสู่เยาวชนรุ่นหลัง นอกจากนี้เรายังได้เห็นความมีจิตอาสาของน้องๆ กลุ่มนี้ ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมหลายอย่าง ทั้งการไปช่วยงานของวัด หรือใครอยากให้ช่วยก็บอกมา เช่น เจมส์จัดดอกไม้ได้ สมาชิกหลายๆ คนก็ผูกผ้าเป็น รวมตัวกันแล้วก็รับงานจัดตกแต่งสถานที่ได้ แม้ว่าจะเป็นงานขอแรง แต่สิ่งที่ได้กลับคืนมามีค่ามากกว่า “เงิน” เพราะคนที่เราเคยไปช่วยงานเขา เวลาเขามีงานก็จะเรียกกลุ่มเราไปแสดงให้เป็นต้น ที่นี้เด็กๆ จะได้เรียนรู้ที่หลากหลายทั้งการจัดดอกไม้ การผูกผ้า การรำโนราห์ และการอาชีพ เพราะจุดสำคัญของกลุ่มโนราห์เด็กคือ ใครชอบอะไร ถนัดอะไร พี่ๆ จะให้ทำไปตามถนัด ไม่บังคับกัน เรียกว่า **“กลุ่มมีทางเลือกหลากหลายให้เรียนรู้”**

งานที่ **“กลุ่มโนราห์เด็ก”** ทำอยู่ ได้รับเสียงตอบรับจากผู้ใหญ่เป็นอย่างดี เพราะทำให้เด็กๆ ห่างไกลยาเสพติด กล้าแสดงออก ไม่เกรียดย ก่อนหน้านั้นเด็กหลายคนสูบบุหรี่ เล่นการพนัน พอมาอยู่ที่นี่ก็เลิกหมด ผู้ใหญ่ในชุมชนเองก็ชอบสบายใจ เด็กๆ เปลี่ยนนิสัยจากชอบเที่ยวก็มีความรับผิดชอบมากขึ้น เด็กบางคนไม่ชอบโนราห์ แต่ชอบการปลูกต้นไม้ ก็ทำสิ่งที่ตัวเองชอบได้ที่กลุ่ม

สำหรับเป้าหมายสูงสุดของกลุ่ม นงศ์บอกว่า เราวมกลุ่มเพราะรักในศิลปะพื้นบ้าน อยากอนุรักษ์ไว้ แต่ถ้าถามถึงความยั่งยืนของกลุ่มโนราห์เด็กน่าจะวัดจากการที่เด็กเข้ามาเรื่อยๆ ไม่ขาดตอน ในกลุ่มเด็ก 30 คน จะผลัดทำหน้าที่คนละอย่าง บางคนตีเครื่อง บางคนรำ บางคนเล่นตลก ใครชอบทางไหนก็ไปทางนั้น เน้นให้แต่ละคนได้ฝึกหัด เรียนรู้ และทำเป็นหลายๆ อย่าง สร้างจิตสำนึก **“รักถิ่นและรักษวัฒนธรรมท้องถิ่น”** ให้คงอยู่ตลอดไป

“คุณ เธอ จัน” ความสัมพันธ์ที่ไม่ธรรมดาของคนไสตันทว

ด้วยปัญหาสังคมและเยาวชนที่หลากหลายสวนทางกับเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้า ทำให้เกิดคำถามว่า **ชุมชนของเราจะเป็นอย่างไร และกับระบบการศึกษาที่เป็นอยู่แบบนี้ เด็กและเยาวชนจะเดินทางไปทางไหน** ประเด็นเหล่านี้ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดคุยกันที่ชุมชนไสตันทว และเป็นบ่อเกิดแห่งการพัฒนาชุมชน จนกลายเป็น **“กลุ่มสร้างสุขชุมชนบ้านไสตันทว”** แรกหน้าเป็น **“กลุ่มไฟรวมกอ”** ในที่สุด

“ไสตันทว” ตั้งอยู่ที่ **ต.ท้ายสำเภา อ.พระพรหม จ.นครศรีธรรมราช** เป็นชุมชนที่มีกิจกรรมสร้างสุขของคนในพื้นที่ เกิดจากการรวมตัวของคนในพื้นที่ที่ต้องการแก้ปัญหาของตัวเอง ที่แม้สภาพของชุมชนโดยทั่วไปจะไม่ยากจน แต่ความสุขที่มีในอดีตเริ่มจางหายไป จนหลายคนเริ่มเห็นปรากฏการณ์ดังกล่าวและคิดที่จะพัฒนาชุมชนไสตันทวขึ้นใหม่ให้ดำรงสภาพของความสุขแบบดั้งเดิมต่อไป

การสร้างชุมชนเป็นสุขไม่สามารถกระทำได้โดยคนๆ เดียว **“กลุ่มสร้างสุขไสตันทว”** จึงเกิดขึ้นโดย มี **อ.สมพงษ์ สงวนพงษ์** อดีตข้าราชการครูเป็นแกนนำ ด้วยแนวคิดที่ว่าทำอะไรให้เยาวชนอยู่กับชุมชนได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรีและดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ผ่านการทำกิจกรรมฟื้นคนและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมควบคู่กัน

กิจกรรมที่สำคัญประการหนึ่งที่ชุมชนไสตันทวให้ความสำคัญคือ **กิจกรรมการสร้างเยาวชน** โดยมองว่ากิจกรรมของเยาวชนไม่จำเป็นต้องรอให้หน่วยงานรัฐมาช่วยเหลือ แต่เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ที่จะต้องสร้างให้ **เด็กในวันนี้เป็นเด็กที่ดีในวันนี้ให้ได้** ฉะนั้นกิจกรรมการสร้างสุขของที่นี่จึงรวมถึงการสร้างสุขของเยาวชน ผ่านการทำกิจกรรมการเรียนรู้และเล่นปะปนกันไป

“จุน” นางสาววิชญาพร จันทร์วาสณ์ แกนนำกลุ่มเยาวชนไสตันทวเล่าว่า แรกๆ กิจกรรมของพวกเราคือการเข้าร่วมกับผู้ใหญ่ในกิจกรรมต่างๆ แต่หลังๆ กิจกรรมเยาวชนที่ไสตันทวเริ่มได้รับความสนใจมากขึ้น ทำให้กลายเป็นกระบวนการพัฒนาเยาวชนขึ้นมา เราเริ่มทำจากสิ่งเล็กๆ ที่ทำได้โดยการสนับสนุนจากผู้ใหญ่..

กิจกรรมเหล่านี้ริเริ่มโดยผู้ใหญ่ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนากลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ เมื่อผ่านกิจกรรมแรกๆ ไปแล้ว กิจกรรมต่อมาจะปล่อยให้เยาวชนได้แสดงความสามารถของตัวเอง ทั้งกำหนดและออกแบบกิจกรรมต่างๆ โดยเยาวชนรุ่นแรกจะกลายเป็นพี่เลี้ยงให้กับรุ่นต่อมา ที่นี้จะเริ่มทำกิจกรรมเยาวชนด้วยการจัด **“ค่ายเรียนรู้ร่วมกัน”** ซึ่งออกแบบใหม่ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น กิจกรรมค่ายเด็กก็เกิดจากความคิดที่ว่า **เด็กควรจะรู้จักอะไรบ้าง ครอบครัวยังทำอะไร คนมาจากไหน ทำไม่ต้องมีกล้องยาว ทำไม่ต้องมีวีดี มีตลาด โดยเอาเรื่องใกล้ตัวที่เด็กเห็นอยู่ทุกเมื่อ เชื้อวันแต่ไม่ได้ใส่ใจ มาให้เด็กๆ ได้เรียนรู้ เพราะคิดว่าหากครอบครัวอบอุ่น คนก็จะมีความสุข สังคมก็จะมีมีความสุข** โดยกิจกรรมนี้มีเด็กอายุตั้งแต่ 9 - 13 ปีมาเข้าค่ายรวม 26 คน จัดค่ายกัน 5 วัน 4 คืน เมื่อจบค่ายพบว่าได้ผลเกินคาด

ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วม โดยปู่ย่าตายายก็ได้มาเล่าเรื่องราวเก่าๆ โบราณให้ลูกหลานฟัง พ่อแม่เตรียมสถานที่ แม่มาทำแกงให้ลูกกิน ...เมื่อค่ายเด็กไม่ได้มีเพียงเด็กเท่านั้นที่มาค่าย หากยังพ่วงเอาพ่อแม่มาด้วย ก็เริ่มมองเห็นกิจกรรมที่จะทำต่อ..

“เห็นอย่างนี้ พ่อวันแม่ก็ได้โอกาสจัดค่ายครอบครัวสุขสันต์ช่วงวันแม่ โดยเอาพ่อแม่และลูกก็คนที่ได้เข้าร่วมค่าย ปีแรกมา 26 ครอบครัว พอเอาเข้าจริงๆ ไม่ใช่เฉพาะชาวบ้านหมู่ที่ 2 แต่มีมาจากคนใกล้ชิดของสมาชิกกลุ่มด้วย”

สิ่งที่ได้คือ **ความสัมพันธ์ในครอบครัว** ทั้งพ่อแม่ลูกจะมาเข้าค่ายร่วมกัน ในกระบวนการค่ายมีเกมกระชับความสัมพันธ์ ให้เขาได้ทำกิจกรรมร่วมกัน มีการพูดความในใจของพ่อแม่ลูก ลูกก็พูดถึงความในใจที่มีต่อพ่อแม่ พ่อแม่ก็พูดถึงลูก บางสิ่งบางอย่างที่บางครอบครัวไม่เคยกล้าพูดก็ได้มาพูดกันในตอนนั้น เกิดความเข้าใจกัน เป็นการเข้าค่ายแบบไม่เครียด ใช้เวลา 2 วัน 1 คืน ตอนเย็นก็ให้แต่ละครอบครัวไปพบกับข้าวร่วมกัน แล้วก็มาร่วมกิน ส่วนวันที่สองก็จะพาไปทัศนศึกษาดูงาน แล้วก็กลับมาสรุป

จนบอกอีกว่า กิจกรรมของเยาวชนที่ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มของตัวเอง เท่านั้นแต่ยังพัฒนาไปสู่การรวมกลุ่มกับเยาวชนที่อื่นๆ ด้วย เช่น เยาวชนจากหมู่บ้านอื่นๆ ในตำบลท้ายสำเภา ซึ่งกลายเป็นกลุ่มที่สำคัญในเวลาต่อมา คือ **“กลุ่มไม่รวมกอก”** กลุ่มนี้เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มกันของเยาวชนในพื้นที่และร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ เท่าที่โอกาสจะอำนวย ทั้งกิจกรรมที่คิดขึ้นเองและการออกไปร่วมกิจกรรมกับภายนอก

กลุ่มไม่รวมกอก น่าจะเป็นบทเรียนสำคัญของกระบวนการพัฒนาเยาวชน โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง ที่การพัฒนาเยาวชนไม่ได้แยกออกไปจากบริบทของพื้นที่หรือกลายเป็นกิจกรรมเดี่ยวๆ ที่แยกออกไปจากชีวิตจริง แต่การพัฒนาเยาวชนจะต้องทำให้เห็นความสำคัญของพื้นที่ด้วย

จากประสบการณ์ของน้องจูนทำให้เราทราบ ว่า กิจกรรมเหล่านี้ทำให้จูนและเพื่อนยกระดับความคิดและประสบการณ์ในชีวิตให้สูงขึ้นได้ โดยใช้กิจกรรมต่างๆ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ทั้งนี้พบว่ากิจกรรมเหล่านี้มีมิติการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งหากแยกกิจกรรมออกเป็น 2 แนวทาง คือ กิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน และกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายนอกชุมชน ซึ่งกิจกรรมทั้ง 2 แบบสามารถให้ประสบการณ์ทั้งที่เหมือนกันและที่แตกต่างกัน คือ ทั้ง 2 กิจกรรมไม่ได้พบเจอแต่สิ่งดีๆ เท่านั้น แต่ยังพบเจอสิ่งที่ไม่ดีและไม่ควรเอาอย่างหรือเรียนรู้กับสิ่งนั้นด้วย

จูนค้นพบว่ากิจกรรมที่ดีคือกิจกรรมที่ได้ลงมือทำเอง เพราะเราจะพบปัญหาและได้แก้ปัญหาด้วยตัวเอง แต่ถ้าเราเป็นแค่ผู้ร่วมกิจกรรมก็จะได้แค่ความรู้บางอย่างแต่จะไม่ได้ทักษะในการทำงาน ฉะนั้นในกลุ่มเยาวชนไสตันทง และกลุ่มไม่รวมกอกจะร่วมกันทำกิจกรรมทั้งสองแบบ ข้อดีของกิจกรรมที่ร่วมกับข้างนอกคือได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ และสามารถนำมาประยุกต์ให้เข้ากับกิจกรรมที่เราคิดจะทำได้

การเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดก็คือ การเรียนรู้จากการได้สัมผัสของจริง จะเป็นการเรียนรู้ที่เยาวชนได้รู้หลายแง่มุมและเรียนที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้านจากเหตุปัจจัยต่างๆ มากมายที่จะเข้ามาบูรณาการ ทำให้พวกเขาเกิดทักษะในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับการทำงานซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถหาได้จากในห้องเรียน

สิ่งที่ทุกคนได้รับคล้ายๆ กันก็คือทำให้ตัวเองมีความกล้ามากขึ้น โดยเฉพาะภาวะของการเป็น “ผู้นำ” และวันนี้ห้องจูนได้เป็นประธานนักเรียนโรงเรียนเสาชิงช้าวิทยา สามารถนำไปทำกิจกรรมดีๆ ต่างๆ มากมาย

จูนบอกอีกว่า การทำกิจกรรมในชุมชนหรือนอกชุมชนจะต้องเกิดการรวมกลุ่ม เพราะการรวมกลุ่มจะก่อให้เกิดพลังในการทำงาน ไม่ว่ากิจกรรมนั้นจะยากง่ายเพียงใด หากมีการรวมพลังกันเกิดขึ้นก็จะสามารถคลี่คลายปัญหาได้ นอกจากนี้การรวมกลุ่มยังก่อให้เกิด “พลัง” ในการดึงเพื่อนกลุ่มต่างๆ เข้ามาร่วมกันในการทำกิจกรรมด้วย เช่น เมื่อกลุ่มเยาวชนใส่ต้นหางัดกิจกรรมก็จะชักชวนกลุ่ม “คุณ เธอ จิน” แห่งโรงเรียนพระพรหมพิทยานุสรณ์ ต.นาพรุ เข้ามาร่วมด้วย กลายเป็นการทำงานในรูปแบบเครือข่าย

เยาวชนเป็นวัยที่มีพลังแห่งการสร้างสรรค์และอยากทำสิ่งดีๆ เพื่อสังคมอยู่แล้ว หากพวกเขาได้รับโอกาสในการแสดงออกซึ่งความคิด และได้รับการสนับสนุนทางทรัพยากรด้านต่างๆ เยาวชนเหล่านั้นย่อมจะสามารถมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยยุคใหม่ ผ่านการสร้างนวัตกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับสังคมได้อย่างแน่นอน

เยาวชนแม่-รักถิ่น...รักดิน น้ำ ป่า และฐานทรัพยากรของชุมชนตัวเอง

กลางปี 2547 กลุ่มเยาวชนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่แม่-แม่เนะ ได้รวมตัวกันเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรของชุมชนในพื้นที่ โดยเริ่มจากกลุ่มเยาวชนเพียงไม่กี่คน เข้าเรียนรู้ร่วมกับทีมวิจัยชาวบ้าน ขณะเดียวกันก็ขยายเครือข่ายเยาวชนเข้าสู่รูปแบบของคณะกรรมการลุ่มน้ำแม่แม่-แม่เนะ และช่วยบอกมาทำกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนในรูปแบบ “เครือข่ายเยาวชนลุ่มน้ำแม่แม่-แม่เนะ” ภายใต้การสนับสนุนของโครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ ลุ่มน้ำแม่แม่-แม่เนะ โดยมีการประสานการทำงานร่วมกับองค์กรในพื้นที่ทั้งโรงเรียน ชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เนะ ที่เข้ามาหนุนเสริมกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน

นางสาวทิตยา ปัญญาโรจน์ หรือ **อาร์** ประธานเครือข่ายเยาวชนลุ่มน้ำแม่แม่-แม่เนะ และเป็นสมาชิกเข้าร่วมเครือข่ายนี้มาประมาณ 5 ปีแล้ว อาร์เหมือนเด็กกิจกรรมที่มีค่ายที่ไหนก็ไปหมด โดยมีเพื่อนร่วมทำกิจกรรมมาด้วยกัน 4-5 คน เช่น **ชัยวัฒน์ คำมา (บอม)** **ภานุพงษ์ อานันตะ (ข้าวฟ่าง)** จากจุดเริ่มต้นเล็กๆ ในชมรมอนุรักษ์ของโรงเรียนสู่ประสบการณ์ค่ายที่ภูมิใจที่สุดคือ “ค่ายเยาวชนกระหิ่งน้อย” ที่เขาแผงม้า ที่ทำให้ได้เรียนรู้ฝึกฝนตัวเองในการเป็นผู้นำ กล้าคิด กล้าแสดงออก และทำให้ได้รู้จักกับกลุ่มเยาวชนลุ่มน้ำแม่แม่-แม่เนะ คนอื่นๆ

และนี่คือจุดเริ่มต้นของการก่อเกิดกลุ่มเยาวชนลุ่มน้ำแม่แม่-แม่เนะกว่า 10 คน ได้มาช่วยกันคิดวางแผนทำกิจกรรมด้วยกัน ตอนแรกๆ ไม่มีอะไรมาก เพียงแค่ไปร่วมประชุมกับผู้ใหญ่เท่านั้น แต่ก็ทำให้เราารู้เรื่องราวเกี่ยวกับลุ่มน้ำแม่แม่-แม่เนะมากขึ้น

ต่อมาเมื่อจำนวนสมาชิกเริ่มมากขึ้น และพี่ๆ ที่จบไปแล้วอยากให้มีการรวมกลุ่มเยาวชนเพื่อสานต่องานจากรุ่นพี่ จึงวางแผนจัด “ค่ายเยาวชนลุ่มน้ำแม่แม่-แม่เนะ” แต่เพราะทุกคนยังมีอะไรใหม่ ไม่มีใครเคยทำมาเลย งบประมาณก็ไม่มี จึงร่วมกันคิดว่าจะหาเงินจากไหน สุดท้ายมาจบที่การตั้งกล่องขอรับบริจาคและแสดงละครใบ้ที่ถนนคนเดิน รู้สึกเหนื่อยมากและทำให้รู้ว่าเงินทุกบาททุกสตางค์นั้นมีค่ามหาศาล และผลจากการตั้งกล่องทำให้ผู้ใหญ่ใจดีเข้ามาสนับสนุนการทำกิจกรรม ทำให้มีการจัดค่ายเยาวชนติดต่อกันถึง 3 ครั้ง

ค่ายเยาวชนครั้งแรกที่เกิดขึ้นเพื่อถ่ายทอดความรู้ในการดูแลทรัพยากรท้องถิ่น ดิน น้ำ ป่า วิถีชีวิต และการจัดการของกลุ่มคนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่แม่-แม่เนะ น้องๆ ต้องเตรียมงานเยอะมาก ทั้งฝึกการเป็นพี่เลี้ยงกับกลุ่มละครมะขามป้อม (มูลนิธิสื่อชาวบ้าน-มะขามป้อม อ.เชียงดาว) และได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่หลายๆ ฝ่าย ที่สำคัญคือพี่ๆ คณะวิทยากรจากเครือข่ายเยาวชนลุ่มน้ำแม่แม่-แม่เนะเอง

จากค่ายแรก ได้เห็นการพัฒนาของกลุ่มว่าก้าวไกลไปอีกขั้น มีสมาชิกใหม่เพิ่มมาอีกประมาณ 20 คน จึงคิดกันต่อว่า จะต้องทำกิจกรรมต่อเนื่องเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้ทำงานร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการอบรมการแสดง การเชื่อมความสัมพันธ์เยาวชนท้องถิ่นอื่นๆ เช่น บ้านสันป่าเกี๊ยะ บ้านป่าโหล ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ต้นน้ำ การเก็บข้อมูล การเพาะข้ากล้ำไม้ท้องถิ่น การแห่เทียน การรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ ฯลฯ ซึ่งแต่ละกิจกรรมนอกจากจะได้ความสนุกสนานแล้ว ยังทำให้สมาชิกในกลุ่มรู้จักกันมากขึ้น ฝึกการทำงานร่วมกัน ที่สำคัญก็เกิดการพัฒนาศักยภาพน้องๆ ในกลุ่ม ทำให้ทุกคนรู้สึกผูกพันกับกลุ่มมาก **เพราะที่นี่เป็นเหมือนบ้านที่พวกเราช่วยกันสร้างขึ้น**

นอกจากการทำงานร่วมกันแล้ว การสร้างความสุขให้กับคนทำงานด้วยกันก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้กลุ่มอยู่กันมาถึงตอนนี้ ทุกคนทำงานด้วยความเต็มใจ บางครั้งก็มีปัญหาติดใจกันบ้าง แต่ทุกครั้งก็ผ่านไปได้ ทำให้พวกเรารักกันมากขึ้น

เมื่อจัดค่ายที่ 2 และค่ายที่ 3 ตามมา เหล่าแกนนำก็ได้เปลี่ยนตัวเองมาเป็นพี่เลี้ยง และในค่ายที่ 3 นี้เองอาจจะเป็นค่ายสุดท้ายก่อนที่แกนนำจะไปเรียนที่อื่น จึงเป็นค่ายที่เน้นการส่งไม้ต่อให้น้องได้ฝึกตนเองและพร้อมที่จะมาทำหน้าที่แทน ซึ่งก็พบว่าน้องๆ หลายคนลุกขึ้นมาสานต่อกิจกรรมได้อย่างหมดห่วง แม้ว่าน้องๆ หลายคนจะมีภาระหน้าที่ทั้งงานบ้านและงานเรียนก็ตาม

แม้งานจะอยู่ที่ค่ายเยาวชนที่ได้ช่วยผลิตต้นกล้าต้นใหม่ที่มีคุณภาพ แต่ทุกกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกันจะคงอยู่ในความทรงจำของทุกคน เพราะรางวัลสำคัญที่ได้รับคือทุกคนรู้สึกภูมิใจและรู้สึกผูกพันกับกลุ่มเยาวชนลุ่มน้ำแม่แะ-แม่ณะ และผูกพันกับทรัพยากรของท้องถิ่น ที่นี้ทำให้พวกเขาารู้สึกอบอุ่นและไม่เหงา มีพ่อ แม่ พี่น้อง น้ำ ป่า เขา แวดล้อมเรายู่มากมาย เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เยาวชนได้เรียนรู้ท้องถิ่นตนเอง พัฒนาตนเองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ร่วมกับธรรมชาติ

สายใยสัมพันธ์ที่แกนนำได้ร่วมกันสร้างจากรุ่นสู่รุ่น คงจะไม่ขาดหาย สานต่อเครือข่ายเยาวชนลุ่มน้ำแม่แะ-แม่ณะ แม้จะจากกันไปในบางครั้ง แต่ความรัก ห่วงแทนต่อทรัพยากรในท้องถิ่นจะยังคงอยู่ต่อไป เพราะได้อบต. และผู้ใหญ่ใจดีหลายท่านในท้องถิ่นช่วยสนับสนุน

เรื่องกล้วยๆ ขอบันทึกนักปฏิบัติ “ปลูกได้ ต่อยขายเป็น”

เมื่อความเปราะบางแห่งวิถีใหม่ให้เห็นอยู่ดาษดื่น การลุกขึ้นหยัดยืนในวิถีเดิมของเยาวชนสักคนจึงเป็นสิ่งที่มีความคุณค่า... เหมือนเช่น **“นายสมพร ทองเพิ่ม”** บัณฑิตคืนถิ่นด้านการเกษตร และเป็นนักปฏิบัติตัวจากเมืองคอน เจ้าของสโลแกน **“ปลูกได้ ต่อยขายเป็น”** ก็เป็นหนึ่งในนั้น...

ครอบครัวของสมพรมีอาชีพการเกษตรมาตั้งแต่รุ่นพ่อแม่ ในพื้นที่หมู่ 3 ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปลูกยางพารา ผลไม้พื้นเมืองไว้กินตามฤดูกาล ทั้งมังคุด เงาะ ทุเรียนป่า ลองกอง ฯลฯ มีความหลากหลายทั้งไม้ผลและผักพื้นบ้าน ที่คนใต้เรียกว่า **“สวนสมรม”** เมื่อได้ผลผลิตก็นำออกขาย ตั้งแต่เลิกงานโตสมพรสัมผัสกับวิถีการเกษตรกร เรียนรู้ และซึมซับการทำงาน ทำสวน ทำไร่ที่มีพ่อเป็นต้นแบบทำให้เห็น ให้คำแนะนำ จนเกิดความรักความผูกพัน เห็นว่าอาชีพการเกษตรมีความสำคัญ มีศักดิ์ศรี และหมายมั่นปั้นมือว่าจะเป็นอาชีพของเขาในวันนี้

เมื่อมีความตั้งใจเต็มร้อย สมพรจึงเลือกเรียนต่อในสาขาพืชศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช (สไใหญ่) เพื่อนำความรู้วิชาการมาเติมเต็มความรู้เดิมที่ได้เรียนรู้มาจากพ่อ และการลงมือปฏิบัติจริง หวัง **“ยกระดับการเกษตรของครอบครัว”** หลังจบการศึกษาในปี 2546 สมพรหาประสบการณ์เพิ่มเติม โดยเป็นครูสอนอาชีพที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) อำเภอทุ่งสง เป็นเวลา 1 ปีครึ่ง ได้เงินเดือนๆ ละ 7,200 บาท ซักหน้าไม่ถึงหลัง ยังดีที่สมพรไม่ทิ้งการทำเกษตร จึงซื้อที่ดิน 4 ไร่เพื่อนำหน่อกล้วยหอมมาปลูก และใช้พื้นที่ว่างระหว่างต้นยางในสวนยางปลูกกล้วย เพราะกว่าต้นยางจะให้ยางได้ ก็สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตจากกล้วยได้แล้วถึง 3-4 ปี

หลังเลิกงาน สมพรจะเที่ยวสำรวจแผงค้ำกล้วยหอมในตลาดว่ามีที่ใดบ้าง ขายราคาเท่าไร และต่อไปเขาจะวางขายกล้วยหอมได้ที่ไหน เมื่อได้แผงขายกล้วยในตลาดแล้วจึงนำผลผลิตออกขาย ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น 300-500 บาทต่อวัน ไม่นานนักสมพรก็ตัดสินใจซื้อที่ดินปลูกกล้วยหอมเพิ่มอีก 4 ไร่

สมพรบอกว่า เมื่อทำงานประจำได้ระยะหนึ่งเริ่มรู้สึกเบื่อ อึดอัด และไม่มีความสุข กอปรกับช่วงนั้นกล้วยหอมเริ่มให้ดอกออกผลมากจนขายไม่ทัน และประเมินแล้วพบว่ารายได้จากการขายกล้วยน่าจะดีกว่า จึงลาออกมาทำการเกษตรเต็มตัว และนำผลผลิตที่ได้ออกขายที่ตลาดด้วยตนเองท่ามกลางความประหลาดใจของเพื่อนร่วมงาน แต่สิ่งที่สมพรได้รับคือมีเวลากับการปลูกกล้วยหอมและนำผลผลิตออกขายมากขึ้น 2 ปีต่อมาก็สามารถเปิดแผงขายกล้วยหอมแผงที่ 2 ในตลาดได้รุ่ง

ช่วงนี้เอง สมพรได้นำความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมาใช้อย่างครบครัน ทั้งด้าน **การจัดการผลผลิต** ที่มีการจัดบันทึกข้อมูลการปลูก - ช่วงเวลาเก็บเกี่ยว เพื่อประกอบการวางแผนการจำหน่าย รวมถึงการใช้ความรู้ด้าน **การจัดการตลาด** ที่ได้ร่ำเรียนมาช่วยในการขาย จนสามารถตัดวงจรของพ่อค้าคนกลางจากการขายกล้วยหอมได้ ทำให้สมพรมีรายได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย สบจุดอ่อนของเกษตรกรรุ่นพ่อแม่ที่มักให้ความสนใจกับการปลูก แต่ไม่ให้ความสำคัญกับการขาย จนตกเป็นเหยื่อยอมขายพืชผลในราคาถูกให้แม่ค้าที่มารับซื้อถึงบ้าน

ปัจจุบัน สมพรมีที่ดินเป็นของตนเองกว่า 20 ไร่ ทั้งที่เป็นสวนยาง สวนผลไม้ดั้งเดิม สวนกล้วย มะละกอกับปลูกแซม และเริ่มนำสละจากจังหวัดจันทบุรีมาปลูก เพราะเห็นว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความหวัง **“อาชีพทำสวนเป็นอาชีพอิสระที่พ่อแม่ทำมาก่อน ผมสืบทอดและได้อยู่บ้านดูแลพ่อแม่ นอกจากนั้นยังเป็นอาชีพที่เราพึ่งพาตัวเองได้ แต่จะต้องมีการจัดการผลผลิตที่ดี”**

สมพรเน้นทำการค้าแบบไม่คดโกงและค้ากำไรเกินควร แต่เน้นความพออยู่ พอกิน ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง อิงอาศัยอยู่กับธรรมชาติ ไม่ไหม้ผลผลิตแล้วต้องซื้อปุ๋ยและสารเคมีให้เป็นรายจ่ายของตัวเอง การค้าต้อง

ผูกใจให้ลูกค้านึกถึงและมาอุดหนุนทุกที่ที่ต้องการกล้วยหอมรสอร่อย

แม้สมพรจะประสบผลสำเร็จในการทำการเกษตร แต่สมพรยังตั้งใจว่าจะเป็นแรงหนึ่งในการประคับประคองภูมิปัญญาด้านการเกษตรของไทย และยกระดับให้อาชีพการเกษตรในสายตาของคนทั่วไป โดยเฉพาะเยาวชนให้เห็นว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ไม่จำเป็นต้องอายใครเมื่อต้องบอกว่าประกอบอาชีพเกษตรกร **“เราต้องดึงน้องๆ ที่คิดว่าเกษตรกรเป็นอาชีพที่ไม่มีเกียรติ ไม่มีศักดิ์ศรี แล้วอยากถีบตัวเองจากตรงนี้ บอกเขาว่าอย่าไปเลย อยู่ตรงนี้ได้แล้ว มันเป็นที่ที่เราควรอยู่ เป็นที่ๆ พ่อแม่บรรพบุรุษให้เรา เราไม่ต้องไปตะเกียกตะกายเสาะหาจากภายนอก เรายืนด้วยขาของเราเองได้ มีอาชีพมั่นคง แต่อย่าหวังร่ำรวย แต่หวังได้เลยว่าจะไม่อด และมีความสุข”**

สมพรจึงเริ่มแบ่งปันประสบการณ์ที่มีอยู่เพื่อเป็นพี่เลี้ยงให้วัยรุ่นที่มีแววด้านการเกษตรในชุมชนใกล้เคียงเพื่อให้เยาวชนมีอาชีพ เลี้ยงดูตัวเองได้ โดยถ่ายทอดความรู้ให้ทุกๆ ด้านให้ชนิดที่ว่าหมดเปลือกเลยทีเดียว ทั้งการปลูก การจำหน่าย **“เราให้อะไรเขาทุกอย่างที่สามารถให้เขาได้ บอกเสมอว่า ถ้าปลูกแล้วมีที่ขายก็ขายไปเลย สร้างรายได้ให้แก่ตัวเอง พยายามสร้างอาชีพของตัวเองให้ได้เร็วที่สุด ตอนนั้นเริ่มมีน้องที่มุ่งมั่น จริงจัง มีแปลงกล้วยหอมของตัวเอง มีผลผลิต มีช่องทางอาชีพชัดเจนบ้างแล้ว”**

กรณีของ **“สมพร ทองเพิ่ม”** จึงแสดงให้เห็นถึงความเป็นคนรุ่นใหม่ที่เกิดขึ้น ตัดสินใจ และลงมือทำอย่างทุ่มเทไม่หยุดนิ่ง บนฐานประสบการณ์และต้นทุนจากครอบครัว ที่ผสมผสานต่อยอดด้วยความรู้ใหม่ ไม่สุ่มเสี่ยงทำอะไรอย่างขาดความรู้ ทำให้กล้าตัดสินใจทำในสิ่งที่ตนถนัด ชื่นชอบ และเป็นอาชีพรากเหง้าของบรรพบุรุษ ซึ่งความสำเร็จของตัวเองจะได้รับการถ่ายทอด ขยายผล สู่วัยรุ่นรุ่นน้องในหมู่บ้านและตำบลใกล้เคียง ในนามกลุ่ม **“เยาวชนรักถิ่น”** แห่งอำเภอจุฬารัตน์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

แม่กลองในฝัน...

ดิ้นรนชื่อเสียงมานานแล้วกับชื่อของ “กลุ่มเยาวชนรักแม่กลอง” ที่รวมตัวกันได้อย่างเหนียวแน่น ไม่ใช่แค่หนึ่งโรงเรียน แต่เป็นการโคจรมาทำกิจกรรมร่วมกันของเด็กๆ จากหลายโรงเรียนในเมืองแม่กลอง นับตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา สืบต่อกันรุ่นสู่รุ่น ด้วยจุดมุ่งหมายคือ “สร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่น”

นายวิกรม เสือดี หรือ **แก๊ง** แกนนำกลุ่มเยาวชนรักแม่กลอง บอกเล่าความเป็นมาของกลุ่มนี้ว่า เกิดขึ้นมานับสิบปีแล้ว ด้วยจุดมุ่งหมายคืออยากสร้าง “แม่กลองในฝัน” ผ่านการทำกิจกรรมเยาวชน สนับสนุนงานด้านเยาวชน พัฒนาศักยภาพของน้องๆ ในหลายๆ ประเด็น เช่น ค่ายสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรียนรู้เรื่องวิถีชีวิตคนในพื้นที่ แสดงละครโหมให้เด็กดู ลดภาวะโลกร้อน ร่วมกันปลูกป่าชายเลนเพื่อป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งและการฟื้นฟูสัตว์น้ำรวมถึงการสร้างห้องสมุดและห้องน้ำให้กับโรงเรียนต่างๆ ได้ใช้กัน

แก๊งเล่าถึงแรงบันดาลใจในการเข้ามาทำงานในกลุ่มนี้ว่า ได้เห็นรุ่นพี่ทำงานด้านนี้ เลยสนใจอยากทำบ้าง เพราะเห็นสภาพแวดล้อมของแม่กลองเปลี่ยนแปลงไป แก๊งบอกว่าตอนเรียนชั้น ม.ต้น “แก๊ง” ใช้ชีวิตเหมือนกับเด็กวัยรุ่นทั่วไป จนวันหนึ่งรุ่นพี่มาชวนไปร่วมค่ายสิ่งแวดล้อม แล้วได้ไปทำกิจกรรมต่างๆ ทำให้เราเหมือนเปิดโลก สนุก และได้เรียนรู้ชีวิต ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ทำไม่ได้จากในหนังสือในตำรา ในชั้นเรียน ต่อมาจึงชอบออกค่ายมาก

“เมื่อเข้าร่วมค่าย เราจะมีส่วนที่เป็นฮีโร่ที่เราอยากทำตาม จึงเกิดถ่ายทอดสืบต่อกันมา ตัวเองก็เป็นส่วนหนึ่งที่เคยเป็นเยาวชนในกลุ่ม แล้วก้าวขึ้นมาเป็นที่เลี้ยง ทำงานภาคประชาสังคมในจังหวัดด้านเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างให้น้องๆ มีพื้นที่ของตนเอง และให้เขาตระหนักถึงเรื่องราวในท้องถิ่นด้วย”

งานหลักๆ ที่กลุ่มทำอยู่ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการสร้างจิตสำนึกของเด็กในชุมชน ให้เรียนรู้วิถีชีวิตในชุมชน ซึมซับรากเหง้าตนเอง “เกิดที่นี่ก็ต้องรู้เรื่องของตนเอง เรื่องของพื้นที่ที่ตนเองอาศัยอยู่ ไม่ใช่ไปรู้เฉพาะเรื่องนอกโลก ใครไปเหยียบบนดวงจันทร์รู้ แต่เรื่องตัวเองกลับไม่รู้เลย”

แก๊งบอกว่ากลุ่มรักแม่กลองในช่วงแรกนั้นดังมาก เพราะเน้นการจดถ่ายอนุรักษ์สายน้ำแม่กลอง โดยไปศึกษาว่าต้นน้ำแม่กลองอยู่ที่ไหน กลางน้ำเป็นยังไง ปลายน้ำเปลี่ยนแปลงอะไร ไปศึกษามาหมด จนได้รับ “รางวัลลูกโลกสีเขียว ครั้งที่ 6” หลังจากที่ได้รับรางวัลนี้แล้วกลุ่มก็ยุบไป เพราะต่างคนต่างมีหน้าที่ของตนเอง บ้างไปเรียน บ้างไปทำงาน จึงไม่ได้เข้ามาทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

แต่หลังจากปี 2551 กลุ่มเยาวชนรักแม่กลองจึงกลับมารวมตัวกันอีกครั้ง พร้อมนี้ภาพอดีตที่เราเคยทำงานตรงนั้นแล้วรู้สึกดี เมื่อได้พบปะกันทั้งแกนนำและรุ่นน้อง ก็มีกระแสเรียกร้องอยากที่จะกลับมาทำงาน การกลับมารวมตัวกันในครั้งนี้ มีสมาชิกเหลืออยู่เพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้น และส่วนใหญ่จะเป็นคนที่ไม่ทำงานในต่างจังหวัด พอดีเป็นช่วงที่กระแส

การท่องเที่ยวในแม่กลองด้วย เด็กก็กลับมาทำขนม ทำอะไรขายกันที่ตลาดน้ำอัมพวา หลังจากนั้นก็มีค่าย และทางกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเห็นว่ากลุ่มเยาวชนรักแม่กลองทำค่ายได้ดี จึงยกหน้าที่นี้ให้กลุ่มดูแล

ตอนนั้นงานของกลุ่มเยาวชนรักแม่กลองส่วนใหญ่เป็นงานที่ลงไปทำกับชุมชน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค (สกว.ภาค) ทั้งการลงไปเรียนรู้ชุมชนกับแกนนำชุมชน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา พื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณี แก้ไขประตุน้ำ และการจัดการน้ำ เป็นต้น

วันนี้ที่กลุ่มเยาวชนรักแม่กลองสามารถกลับมารวมตัวกันได้อีกครั้ง แก๊งบอกว่า ต้องยกประโยชน์ให้กับทีมพี่เลี้ยงนักวิจัยจาก สกว. ที่คอยผลักดันและนำกระบวนการวิจัยมาใช้จนพวกเราสามารถรวมตัวกันได้อีกครั้งหนึ่ง

หากอยากรู้ว่าความสำเร็จของกลุ่มเยาวชนรักแม่กลองทั้งในอดีตและปัจจุบันเกิดจากอะไร คงต้องบอกว่าเกิดจากการที่**ผู้ใหญ่ให้โอกาสเด็กและเยาวชนได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอ และกำหนดนโยบายต่างๆ** โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นของ สกว. ที่เป็นแรงผลักดันทำให้เราอยากทำงานต่อ โดยเฉพาะเรื่องการสร้างเครือข่ายเยาวชนในจังหวัด สิ่งต่างๆ ที่ได้มีโอกาสทำเพื่อท้องถิ่นถือเป็นการเรียนรู้ ที่ทำให้เราต้องพัฒนาศักยภาพตัวเองอยู่ตลอดเวลา เพราะการเรียนรู้ที่ไม่มีวันสิ้นสุด

“เมื่อเห็นว่ากลุ่มเยาวชนของเราทำความดี ผู้ใหญ่จึงให้การสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของคนทำงานชุมชนจนกลายเป็นภาคีเครือข่ายขึ้น ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างเช่นการทำซีดีเดดนาเกลื้อเพื่อเอามาใส่ต้นส้มโอ เมื่อก่อนจะใช้ปุ๋ย สารเคมี ก็หันมาใช้ซีดีเดดนาเกลื้อแทน”

นอกจากการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นที่ **“แม่กลอง”** อย่างเห็นได้ชัดแล้ว แก๊งบอกว่ายังเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในตัวเองอีกด้วย ที่ชัดเจนคือเรื่องของการแบ่งเวลา การโตเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น มีความรับผิดชอบในตนเอง และสังคมรอบข้าง แต่หากใครมีโอกาสได้คุยด้วย ก็จะมีรู้ว่าเด็กแม่กลองอย่างแก๊งนี้ เป็นความหวังและกำลังสำคัญของท้องถิ่นได้อย่างดี ทั้งในแง่วิถีคิดและวิธีการทำงาน

“...การทำงานกับชุมชนนั้นได้อะไรหลายอย่างมาก ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือได้ความรู้ ประสบการณ์ ส่วนทางอ้อมคือ ด้านจิตใจ เปรียบเหมือนกับเราเก็บดอกไม้ตามริมทาง ได้ความสัมผัสและความรู้สึกดีๆ กับชาวบ้านในชุมชน รู้จักการทำงานเป็นขั้นตอน การทำงานเป็นทีม และได้เป็นวิทยากรทำให้องค์ฯ ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้นจากการออกค่าย ได้สร้างรุ่นน้องใหม่ๆ เพื่อมาสานต่องานที่เราทำไว้ ทำให้เกิดความผูกพันระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้องและประสบการณ์อีกอย่างหนึ่งคือเราได้ลงไปปฏิบัติจริง...”

วันนี้ แม้จะยังไม่ได้ว่า **“กลุ่มเยาวชนรักแม่กลอง”** ได้ฟื้นกลับมาอย่างเต็มภาคภูมิแล้ว ปัญหาและอุปสรรคมากมายที่ยังรอการหาทางออกร่วมกันอยู่ แต่สักวัน กระบวนการวิจัยที่ฝึกให้เด็กๆ ได้คิด ทบทวน เรียนรู้ และทดลองปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ จะเป็นพลังสำคัญที่ทำให้พวกเขาเติบโตจากต้นกล้าเล็กๆ กลายเป็นไม้ใหญ่ที่แข็งแรง และอีกไม่นานกิ่งก้านสาขาของตนไม้จะให้ร่มเงา และคืนความสงบเย็นให้กับ **“แม่กลอง”** อีกครั้ง ด้วยมือเล็กๆ ของพวกเขา ในนาม **“กลุ่มเยาวชนรักแม่กลอง”**

“เยาวชนอาสา” ร่วมใจ สามพลัง “เรียนรู้สื่อ” เพื่อการรู้เท่ากัน

จากสภาพแวดล้อมที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่บ้านนาห้าง บ้านพงสว่าง ตำบลลำโรง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี และการมีผู้นำชุมชนที่เล็งเห็นประโยชน์เพื่อชุมชนโดยรวมเป็นสิ่งสำคัญ จึงเกิดความร่วมมือของคนในชุมชนสร้างสรรค์กิจกรรมเป็นภูมิปัญญาตนเองขึ้นมา

นายวิทยา บุญจวี ผู้ใหญ่ใจดีคนหนึ่งของพื้นที่เล่าให้ฟังว่า เป็นผู้รับผิดชอบใน **โครงการเด็กเยาวชนจิตอาสา พัฒนาสื่อสร้างสรรค์วิถีชุมชน** ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งที่พยายามให้เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ในพื้นที่ระดมความคิดเห็นเพื่อหาทางพัฒนาภาคเด็กเยาวชนและผู้นำชุมชน ขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้สภาพวิถีชุมชน ส่งเสริมการพัฒนาจิตอาสา พร้อมทั้งนำหลักคุณธรรมเป็นภูมิคุ้มกันต่อเด็ก เยาวชน ครอบครัว และชุมชน รวมทั้งพัฒนาการเรียนรู้ให้เท่าทันสื่อและสนับสนุนให้เด็กเยาวชนสามารถสร้างสรรค์สื่อที่ดีมีคุณค่าให้แพร่หลาย

ความพยายามนี้เริ่มต้นที่ไต่ถามบ้านผู้นำชุมชนอย่าง **พ่อกำนันทอง เรืองเนตร** กำนันในพื้นที่ มีบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความสนุกสนานในคืนระดมสมอง สู่สถาบันแวดล้อมไปด้วยเด็ก ผู้ใหญ่ ล้อมวงเข้ามาคุย วิเคราะห์ปัญหาในชุมชนและหาทางออกร่วมกัน

คืนนั้นผู้คนในหมู่บ้านยังได้สรุปผลการดำเนินงานโครงการและวางแผนว่า ระยะแรกจะเน้นสร้างการมีกลไกเด็กเยาวชนและผู้นำชุมชนในพื้นที่ทั้งบ้านพงสว่างและบ้านนาห้าง ในลักษณะที่ไม่เป็นทางการเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้วิถีชุมชน และมีครอบครัวตัวอย่างในชุมชนที่นำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิต เช่น ไม่ยุ่งเกี่ยวกับบุหรี่ สุรา ยาเสพติด เลียสละทำงานเพื่อส่วนรวม ฯลฯ

การระดมสมองครั้งนี้ ยังก่อให้เกิดกลไกเฝ้าระวังรู้เท่าทันสื่อในชุมชนเพื่อแจ้งเตือนสื่อที่ไม่เหมาะสม โดย**กลุ่มเด็กเยาวชนบ้านพงสว่าง** ได้ไปจัดรายการวิทยุชุมชนที่มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ส่วนเด็กเยาวชนบ้านนาห้างจัดรายการเสียงตามสายที่ศาลากลางหมู่บ้าน เพื่อเตือนระวังภัยสื่อที่ไม่เหมาะสมต่อเพื่อนๆ และชุมชน ขยายผลสู่การผลิตสื่อสร้างสรรค์โดยเด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วม อีกทั้งหาแนวทางการพัฒนาเพื่อนำไปประยุกต์เป็นแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เช่น จัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบล เป็นต้น คืนนั้นเด็กบางคนยังสัญญาว่าจะนำสิ่งที่ตนได้เรียนรู้เหล่านี้ไปขยายผลต่อเพื่อบอกเล่าสู่เพื่อนๆ ในโรงเรียน

วันเวลาผ่านไป ทุกคนในพื้นที่จึงร่วมกันลงมือทำตามแผน แต่การทำคามดีย่อมมีอุปสรรค ผู้รับผิดชอบโครงการเล่าถึงปัญหาที่พบว่า เป็นเรื่องของเวลาที่ค่อนข้างจำกัด เนื่องจากเด็กเยาวชนยังอยู่ในวัยเรียนจึงจัดกิจกรรมได้เฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ ด้านผู้ใหญ่ในชุมชนก็ยังมีภารกิจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจึงไม่ได้เข้ามามีบทบาทร่วมมากนัก

นอกจากนี้เครื่องมือเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นก็มีไม่เพียงพอในการสนับสนุนเด็กเยาวชนให้เรียนรู้การผลิตสื่อ อีกทั้งองค์ความรู้และทักษะด้านการผลิตสื่อของคณะทำงานก็ยังมีไม่มากนัก จึงไม่สามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้และผลิตสื่ออย่างมีคุณภาพและหลากหลาย รวมถึงยังขาดแกนนำหลักในชุมชนที่สามารถขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้แก่เด็กเยาวชนในช่วงที่คณะทำงานของโครงการไม่ได้ลงพื้นที่จัดกิจกรรม

นายวิทยา แกนนำโครงการ เล่าต่อว่า เมื่อทราบปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น คณะทำงานจึงหันมาพบทวนกระบวนการดำเนินงานใหม่ เพื่อสร้างพลังแห่งการเรียนรู้ร่วมกับเด็กเยาวชนอีกครั้ง โดยยึดหลัก **“เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง”** เริ่มต้นจากการทำความเข้าใจเพื่อหาแนวร่วมและชี้ประเด็นให้เห็นความสำคัญของปัญหา ต่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน พร้อมทั้งใช้โอกาสนี้ค้นหาแกนนำทั้งผู้ใหญ่และเด็กเยาวชนในพื้นที่ไปพร้อมกัน

แกนนำในชุมชนเหล่านี้จึงมีบทบาทในการเป็นผู้ประสานงานชาวบ้าน จัดเวทีเล่าทุกข์ เล่าสุขของชุมชนเพื่อแสวงหาอนาคตร่วมกัน กลายเป็นเวทีประชาคมที่เปิดรับความเห็นของทุกคน มีการสรุปทบทวนที่ผ่านมามา งานอาสาสมัครที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้น ส่วนใหญ่เกิดจากการสั่งการหรือกระตุ้นให้เกิดโดยทางราชการ ไม่ได้เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ตามวิถีชุมชน จึงเกิดประกายความคิดเด็ดว่า ควรจัดกิจกรรม **ค่ายเพื่อพัฒนาจิตอาสาและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตต่อเด็กและเยาวชนขึ้น** เพื่อให้ค่ายนี้เป็นเครื่องมือหล่อหลอมเด็กและเยาวชนได้มีกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชุมชนของตนเอง สร้างแกนนำเด็กและเยาวชนในพื้นที่

เมื่อผ่านการเข้าค่ายและได้ลงมือเรียนรู้สภาพวิถีชุมชนระดับหนึ่งจะเริ่มมีข้อมูลของชุมชนปรากฏขึ้น จึงมีการเสริมทักษะด้านการผลิตสื่อควบคู่กับการส่งเสริมความรู้ที่เท่าทันสื่อ เพื่อให้เด็ก เยาวชน ตลอดจนคนทั่วไปในท้องถิ่นสามารถแยกแยะระหว่างสื่อร้ายและสื่อดีเป็นพื้นฐานนำสู่การเฝ้าระวังสื่อไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์ในชุมชน ขณะเดียวกันก็ลงมือผลิตสื่อที่สร้างสรรค์เป็นทางเลือกของชุมชนไปพร้อมกัน

เพราะปัจจุบันการบริโภคข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ มักจะพบเห็นการทำไม่ดีหรือการกระทำผิดในด้านต่างๆ เช่น การทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น จึงทำให้รู้สึกว่่าเรื่องไม่ดีมีมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วจะมีผู้กระทำความดีมากกว่าเรื่องที่ไม่ดี ดังนั้นจึงควรหาทางส่งเสริม สนับสนุน และให้กำลังใจผู้ที่ทำความดีเพื่อเผยแพร่การทำความดีให้มากยิ่งขึ้น และลดทอนหรือสกัดกั้นความไม่ดีเหล่านั้นให้หมดไป

ภายหลังจากกิจกรรมต่างๆ สิ้นสุดลง ได้มีการสรุปทบทวนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะของเด็ก เยาวชน รวมทั้งผู้คนในชุมชน พบว่าผลแห่งพลังกลุ่มของเยาวชนและคนในพื้นที่ สามารถสร้างชุมชนเข้มแข็งได้ โดยเริ่มจากเรื่องรอบตัวอย่าง **“สื่อ”** หากเด็ก และเยาวชนในพื้นที่เล็กๆ เหล่านี้สามารถแยกแยะและเข้าใจ พวกเขาจะไม่ถูกสิ่งไม่ดีครอบงำ สร้างภูมิคุ้มกันให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในวันข้างหน้าต่อไป

“เรียนรู้รากเหว่า เก่าทันลัวม กำหนดวิถีชีวิตตนเอง”

เยาวชนสืบสานภูมิปัญญา เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มเยาวชน 4 ภาค ผู้มีหัวใจรักชีวิตวัฒนธรรมภูมิปัญญาของชุมชน เรียนรู้และพัฒนาตนเอง ทั้งด้านภายในและด้านทักษะต่างๆ จากกิจกรรมด้านวัฒนธรรมภูมิปัญญา เรียนรู้จากครอบครัว ในชุมชน และโรงเรียน ส่งเสริมให้เยาวชนมีศักยภาพในการจัดการความรู้ท้องถิ่นของตนเอง รวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาต่างๆ เชื่อมโยงกับผู้รู้ครุภูมิปัญญาในท้องถิ่น ให้มีความรู้เท่าทันสถานการณ์สังคม และเพื่อนำไปสู่การกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง

กระบวนการเรียนรู้ชุมชนของเครือข่ายเยาวชนสืบสานภูมิปัญญา สนับสนุนให้เยาวชนได้เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกับพ่อครู แม่ครุภูมิปัญญาของชุมชน รวมถึงการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ ประเพณีทางสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการยกระดับการวิเคราะห์ชุมชน ไปสู่การตอบรับสถานการณ์ ปัญหาของชุมชนที่เกิดขึ้นจากภายในและภายนอกชุมชน อันเป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับภายนอกภายใต้กระบวนการโลกาภิวัตน์ เพื่อความเข้าใจในตนเอง ชุมชน สังคม และวัฒนธรรมของตนเอง จนกลายเป็นความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง และคิดค้นหาแนวทางในการพัฒนา แก้ปัญหาของเยาวชน ชุมชนและสังคมให้สอดคล้องและสามารถตอบรับ ปรับตัว กับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไปสู่ความทันสมัยมากขึ้น

เครือข่ายเยาวชนสืบสานภูมิปัญญา

www.seubsan.net

สืบฮีต สานฮอย สู่ระอ่อนน้อยเชียงดาว...กับตุ้เจ้ารุ่นใหม่

ละลื้อ ฮอย ซึ่ง กลองสะบัดชัย ปูเจ กลองบูชา รำดาบ นกกิงกาหล่า และเต็นโต...
เด็กเมืองหลายๆ คนคงสงสัยว่าคืออะไร แต่หากถามเด็กๆ ใน อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ แล้วพวกเขาจะตอบได้ทันที

ท่ามกลางสถานการณ์เด็กและเยาวชนทั้งเขตเมืองและชุมชนท้องถิ่นล้วนห่างไกลจากวัด **ตุ้หนึ่ง** หรือ**พระครูสมุห์รัฐกร สนฺตจิตฺโต (ตานที)** พระหนุ่มนักพัฒนารุ่นใหม่ กลับใช้**ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญา** ดึงพลังจิตอาสาให้**เยาวชนเข้าถึงคุณค่าคือคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามที่แฝงอยู่ในกระบวนการเรียนรู้** ผ่าน “**ศูนย์สืบฮีตสานฮอย**” ซึ่งเป็นห้องเรียนใหญ่ให้กับเยาวชนในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ได้เรียนรู้

ตุ้หนึ่งผู้หลงใหลในภูมิปัญญาด้านการแสดงและดนตรีล้านนามาตั้งแต่สมัยเด็กๆ ได้เรียนรู้จากครูภูมิปัญญาในชุมชน ฝึกฝนจนเล่นและแสดงได้หลายอย่างทั้งสะล้อ ซึ่ง กลองสะบัดชัย ปูเจ กลองบูชา รำดาบ นกกิงกาหล่า และเล่นโต

ปี 2537 ตุ้หนึ่งรวบรวมเยาวชนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน ตั้งเป็นกลุ่มเรียนรู้วัฒนธรรมล้านนาขึ้น และออกงานแสดงในนามของ “**ชุมนุมสืบสานล้านนา**” และนี่คือจุดเริ่มต้นของการเป็น “**แกนนำเยาวชน**”

ชุมนุมสืบสานล้านนามีการเรียนดนตรีและการแสดงที่บ้านล้านนามาโดยตลอด จนกระทั่งตุ้หนึ่งซึ่งตอนนั้นเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาในปี 2543 และได้เข้ามาเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิชาเอกวัฒนธรรม ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยบวกกับความสนใจในด้านนี้ ทำให้ตุ้หนึ่งมีโอกาสได้มาเรียนรู้กับกลุ่มเพื่อนที่มีความรักความชอบเหมือนกันในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะการเข้ามาคลุกคลีกับ “**โฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา**” ยิ่งช่วยต่อยอดประสบการณ์เดิม และเป็นแรงบันดาลใจให้อยากถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านดนตรีและการแสดงที่บ้านล้านนาแก่เยาวชนในอำเภอเชียงดาวมากยิ่งขึ้น จึงเริ่มทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในอำเภอเชียงดาวตั้งแต่ปี 2545 ขณะเป็นนักศึกษา

ปี 2547 ตุ้หนึ่งเริ่มเชื่อมโยงโครงการด้านวัฒนธรรมจากกลุ่มรักษาล้านนาไปดำเนินการในพื้นที่บ้านเกิด พร้อมตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่วัดแม่ฮึด ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว มี **อาจารย์มาลา คำจันทร์** เป็นที่ปรึกษา ทั้งด้านความคิดและกำลังเงินในการซื้อกลองบูชา (กลองปูจา) เพื่อให้เด็กๆ ใช้ทำกิจกรรม

เริ่มแรกเด็กตัวเล็กๆ จะเรียนกลองสะบัดชัยก่อน ปรากฏว่าได้รับความสนใจมาก มีสมาชิกเป็นร้อยคน เลยนำกิจกรรมการแสดงทางวัฒนธรรมอื่นๆ ไปให้เด็กเรียนรู้ด้วย เช่น ฟ้อนนกกิงกาหล่า เล่นโต ฟ้อนพื้นบ้านล้านนาต่างๆ และขยายผลลงเลยก้าวล้ำไปถึงเรื่องภูมิปัญญาด้านความเชื่อ และประวัติศาสตร์ชุมชนในที่สุด

“ศูนย์สืบฮีตสานฮอย” จึงกลายเป็นแกนหลักเชื่อมร้อยโรงเรียนต่างๆ ให้เข้ามาร่วม เกิดกลุ่มเด็กย่อยๆ อีก 10 กว่ากลุ่ม กระจายตัวทั่วทั้งชุมชนและโรงเรียนในอำเภอเชียงดาว ซึ่งขณะนี้สมาชิกทั้งหมดไม่ต่ำกว่า 200 คน และมีเยาวชนแกนนำหลักประมาณ 50 คน

เด็กแต่ละกลุ่ม แต่ละคนมีความสนใจไม่เหมือนกัน แต่ทุกคนก็เรียนรู้ เติบโต และพัฒนาตัวเองไปตามวัยและการบ่มเพาะจากผู้ใหญ่ ที่บอกว่าตนเองมีความสุขที่ได้ทำงานด้านวัฒนธรรมและเยาวชน เมื่อเห็นเด็กทำกิจกรรมดีๆ แล้วสบายใจ ที่อื่นเวลาเด็กมาวัดก็มาวัดด้วยกัน แต่ที่นี้เด็กมาหาเรา มาเล่นดนตรี ช่วยวัด ช่วยเหลือสังคม เด็กไม่ได้ทำเฉพาะกิจกรรมดนตรี ตอนนั้นมีงานอะไรในตำบลและอำเภอ ชุมชนก็นึกถึงเด็กกลุ่มนี้

พัฒนาการเรียนรู้นอกจากจะเป็นเรื่องภูมิปัญญาแล้ว **การเรียนรู้ที่เปลี่ยนคน** เช่น การเป็นผู้นำ ก็มีให้เห็นในแกนนำหลายคน เช่น **น้องเคน (สัตยา มุดทุง)** ประธานกลุ่มรักษาล้านนา เชียงดาว คนปัจจุบัน จากที่ตอนแรกมากับเพื่อนแบบไม่ได้ตั้งใจจริงๆ แต่ตอนนี้เล่นดนตรีของภาคเหนือได้ทุกชนิด มีภาวะการเป็นผู้นำ รับผิดชอบงานกลุ่มหลายอย่าง เพราะที่แห่งนี้ไม่ได้สอนเฉพาะดนตรีพื้นบ้านและการแสดงล้านนาเท่านั้น แต่ยังสอนให้เยาวชนทำงานชุมชนช่วยเหลือสังคม **“เด็กมาเรียนรู้กับเรา แล้วเขากลับไปทำกับน้องๆ ที่ชุมชนตัวเอง”**

เคน เป็นแกนนำรุ่น 2 เรียกได้ว่าอยู่ในเด็กกลุ่มเสี่ยง เกือบจะโดนให้ออกจากโรงเรียนเพราะเกเร แต่เมื่อได้มาทำกิจกรรมทำให้ไม่มีเวลาไปเที่ยวเล่น เคนในวันนี้จึงมีศักยภาพในตัวเองเด่นชัดขึ้น ด้วยมีความสามารถหลายอย่าง ครบเครื่องทั้งตีกลองสะบัดชัย เล่นสะล้อ ซอ ซึง ระนาด และเล่นโต้ได้ **ศักยภาพในโรงเรียน** ก็กลายเป็นประธานนักเรียน และ**ศักยภาพในชุมชน** ก็เป็นแกนนำหลักของเชียงดาวที่ไปสอนดนตรีให้เพื่อนๆ น้องๆ กลุ่มต่างๆ ด้วยจิตอาสา เพราะตนเองได้รับสิ่งดีๆ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายมาก่อน จึงตอบแทนด้วยการสอนให้รุ่นน้องและเพื่อนคนอื่นๆ โดยไม่หวังผลตอบแทนเช่นเดียวกัน

เบื้องหลังแนวคิดและแรงบันดาลใจ ที่หนึ่งมีความคิดว่าการศึกษาแต่เดิมอยู่ในวัด ศิลปวัฒนธรรม ช้อง กลองก็อยู่ในวัด ไม่แปลกที่พระจะมาทำเรื่องนี้ เมื่อก่อนกลุ่มเยาวชนซึ่งเรียกว่ากลุ่มหนุ่มสาว ซึ่งไม่มีภาระเรื่องเรียนก็จะมาทำกิจกรรมรวมกันอยู่ที่วัดนี้แหละ

แต่ละวัดจึงมีกลุ่มคนทุกช่วงวัยทำหน้าที่ (function) ของตนเอง ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มหนุ่มสาว เรื่องพิธีกรรมยกให้ผู้สูงอายุ เรื่องอาหารยกให้กลุ่มแม่บ้าน แต่เรื่องงานหนักๆ ที่ต้องใช้แรงแบกหามก็ยกให้กลุ่มหนุ่มสาว แต่ตอนนี้การศึกษาทำให้เด็กออกจากชุมชน จะรวมตัวกันที่วัดก็เพราะมีงานเฉพาะกิจเท่านั้น

แนวความคิดเรื่องการพัฒนาเยาวชนที่วัดอาศัยวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ จึงไม่ผิดหลักการของสงฆ์แต่อย่างใด กลับเป็นผลดีเสียอีก ที่หนึ่งแสดงความคิดเห็นว่า การมาบวชกลับทำให้มีเวลากับเด็กมากขึ้น เพราะไม่มีภาระทางโลก มีเวลาทุ่มเทกับงานมากขึ้น แต่ก็มีปัญหาบ้างตามข้อจำกัดของเพศบรรพชิต จากที่เมื่อก่อนเป็นพี่เลี้ยงไปไหนมาไหนกับเยาวชน ใกล้ชิดสนิทสนมได้ แต่พอเป็นสงฆ์เด็กจะเกรงและเกร็งเรามากขึ้น

ส่วนเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นก็ไม่ใช่สิ่งล้าสมัยสำหรับเยาวชนรุ่นใหม่ เพราะในสายเลือดแท้จริงแล้วเด็กชอบวัฒนธรรม บางคนไม่ชอบ ไม่เล่นดนตรี แต่ก็มาช่วยงานอื่นๆ ของกลุ่มได้ เด็กเกรียงคนถูกสังคมมองแต่ภาพลักษณ์ที่ไม่ดี แต่ถ้ามองลึกๆ แล้วจะพบว่าเด็กเหล่านี้มีจิตอาสาและมีศักยภาพในตัวเอง หากเราเป็นคนชี้แนะ เปิดโอกาสให้ค่อยๆ หล่อหลอมไป เขาก็จะซึมซับรับเอาวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเป็นรากเหง้าของตนเองโดยไม่รู้ตัว

“...การเปิดโอกาส เปิดพื้นที่ให้เด็กทำกิจกรรมที่หลากหลาย ใช้วัฒนธรรมเป็นสะพานเชื่อมให้เด็กรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เราทำหน้าที่สนับสนุนให้เขามีทางออกของพลัง จึงเป็นระบบดูแลเยาวชนที่พระจะเป็นผู้บ่มเพาะ

ให้พ้นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ พอพ้นวัยรุ่นไปเรียนมหาวิทยาลัย ก็เบาใจเพราะเด็กพ้นภาวะเสี่ยงและมีภูมิคุ้มกันในชีวิตแล้ว...”
 ตูหนึ่งทิ้งท้ายไว้อย่างน่าฟัง

เป็นระบบบอกเล่า ทำให้สื่อสารกันยาก

ประกอบกับกลองมอชิงซึ่งเป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองนี้ เด็กมีความรู้สึกว่ายาก ไม่อยากเรียน ในขณะที่จังหวัดเชียงใหม่เขาฮิตกลองสะบัดชัยกัน อาร์ตเลยเอามาให้เด็กหัด บางครั้งก็ควักเงินตัวเองซื้อเครื่องดนตรีเพิ่มให้เด็กได้เรียน และเขียนโครงการเสนอเครือข่ายเยาวชนสืบสานขอรับการสนับสนุนวิทยากรมาช่วยสอน พอเด็กตีกลองสะบัดชัยได้แล้ว ก็ดึงมาเล่นสะล้อ ซอ ซึง และอาร์ตยังชวนเพื่อนจากเชียงใหม่มาสอนเพื่อนให้หน่อยๆ ร่วมกับครูวิทยากรในโรงเรียน เป็นการผสมผสานความรู้ทั้งภายในและนอกห้องถิ่นเข้าด้วยกัน

เมื่อหันไปดูทุนในหมู่บ้าน พบว่ามีภูมิปัญญาเยอะแต่ไม่รู้จะเริ่มต้นและให้เด็กเรียนรู้อะไรดี อาจารย์ชัชวาลย์ให้คำแนะนำว่า “อุปมาเราเป็นนกบนฟ้ามองดูหมู่บ้าน เห็นอาหารหลายอย่าง แต่ต้องค่อยจิกกินทีละอย่าง” จึงเริ่มต้นจากการเรียนรู้ประวัติหมู่บ้านก่อน

ไล่ถามผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน ใช้เครื่องมือ “**รูปเก่าเล่าเรื่อง**” ทบทวนบทเรียนจากอดีตที่ผ่านมา พบว่าสถานการณ์ของตำบลเมื่อเด็กจบแล้วต้องไปเรียนที่อื่น มีส่วนทำให้เด็กขาดช่วงหายไป และที่สำคัญเด็กไม่เข้าร่วม เพราะนึกว่ากลุ่มนี้มันขึ้นเฉพาะเด็กในโรงเรียน อาร์ตจึงตั้งกลุ่มขึ้นใหม่ ใช้ชื่อกลางๆ ว่า “**กลุ่มดงหลวงสบลี้**” เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2547 ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ที่ชาวบ้านทำพิธีแห่ไม้ค้ำโพธิ์เข้าวัดนั่นเอง

คำว่า “**สบลี้**” เป็นชื่อเดิมของชุมชน ส่วนคำว่า “**ดงหลวง**” เป็นชื่อใหม่ เอามาใช้ในความหมายของการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมเดิมที่ดั้งเดิมกับเยาวชนคนรุ่นใหม่ ให้น้องๆ เรียนรู้ เติบโตขึ้นมาทำหน้าที่แทนเรา โดยเอาดนตรีเป็นเครื่องมือนำเชื่อมประสาน อุดมการณ์ลึกๆ แล้ว อาร์ตอยากจะสร้างคนของชุมชนให้เป็นกำลังสำคัญของชุมชนเอง

ถึงตอนนี้ มีหลายภาคีร่วมหนุนการเรียนรู้ของเด็ก เช่น เทศบาลสนับสนุนเครื่องดนตรี ทำให้มีกลองสะบัดชัย และเครื่องดนตรีเพิ่มอีกหนึ่งวง

งานและการเรียนรู้ของเยาวชนดำเนินไปได้ดี แต่ในระหว่างทำเวที เจ้าอาวาสวัดบ้านดงซึ่งชราภาพมากแล้ว เอ่ยปากขอให้อาร์ตบวช จึงพנםมีอรัญญิกท่าน ไม่นานนักเจ้าอาวาสก็มรณภาพไป อาร์ตเลยบวชหน้าไฟให้ท่าน แต่ก็ยังทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเยาวชนมาอย่างต่อเนื่อง

ความสุขของพระอาจารย์ คือได้เห็นการเรียนรู้และเติบโตของเด็ก จากเดิมเด็กเล่นแต่ดนตรี ไม่มีกระบวนการอื่น วันหนึ่งมีเด็กรุ่นใหม่เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่ม ตั้งคำถามว่าทำไมมีคนทำงานอย่างตุ้แคคนเดียว ก็เลยตอบไปว่า กำลังหาคนอย่างหมู่เฮามาช่วยทำงาน สืบสานวัฒนธรรมล้านนาให้อยู่คู่เยาวชนกลุ่ม “**ดงหลวงสบลี้**” ซึ่งสมาชิกอยู่ประมาณ 30 คน ตู้อาร์ตจะเริ่มต้นปรับโครงสร้างกลุ่มใหม่ในปีนี้ ถ้าใครมีความต้องการเรียนอะไรก็จะหนุนให้ทุกคนได้แสดงศักยภาพเต็มที่

เนื่องจากมีเด็กอยู่หลายกลุ่ม บางคนเป็นเด็กเรียนและมีจิตอาสา แต่ในขณะที่บางคนเรียนไม่เก่ง แต่เก่งเรื่องการแสดงและการนำเสนอ หรือบางคนเรียนเก่งแต่เล่นดนตรีไม่เก่ง ในขณะที่อีกคนเก่งทั้งดนตรีและการแสดง แต่พูดจาและนำเสนอไม่เป็น กลุ่มดงหลวงสบลี้จึงมีพื้นที่ให้กับเพื่อนๆ ที่มีความสามารถแตกต่างหลากหลายทุกคน

พื้นที่แสดงศักยภาพของเยาวชน เริ่มต้นที่การให้โอกาส หลายคนเป็นเด็กเรียนช้า ค่อนข้างดื้อรั้น แต่ตู้อาร์ตสามารถเอามาตีกลองสะบัดชัยและฝึกลีลาการฟ้อนตอนตีกลองได้ดังตาม เป็นตัวอย่างให้ผู้ปกครองเห็นว่าเด็กคือก็เอามา

ทำกิจกรรมแบบนี้ได้ หากใช้วิธีค่อยๆ ฝึกให้เขาเป็นคนกล้าคิด กล้าทำ กล้านำ และกล้าแสดงออก พ่อแม่จึงเชื่อถือให้ความไว้วางใจ เพราะได้พิสูจน์ให้เห็นแล้ว

“...หากจะมองว่าเรื่องการเรียนรู้ผ่านวิธีร้องรำทำเพลงนี้ ไม่มีในกิจของสงฆ์ และมองถึงพระวินัย (ศีล) น่าจะอยู่คนละขั้ว เพราะพระควรจะละวางให้ห่างไกลจาก นั้จะคิดะวาทีตะวิสุกะทัตนา (การฟ้อนรำ ขับร้อง การละเล่น และการประโคมดนตรี) แต่ดูอาร์ตมองว่า ถ้าเรายอมเสียวินัยไปเล็กน้อย แล้วใช้วัฒนธรรมโน้มน้าเด็กเข้าวัดมาหล่อหลอมให้เป็นคนดี ก็มีค่าคุ้มที่จะทำ...”

เหนื่อยกาย...แต่สุขใจ

คถามว่าเรียนจบแล้วอยากทำงานอะไร หลายคนคงมีฝันที่แตกต่างกันไป บางคนอยากเป็นหมอ บางคนอยากเป็นนักบิน อยากเป็นนักธุรกิจ หรือบางคนบอกว่า **“ทำงานอะไรก็ได้ที่ได้เงินเยอะๆ”** แต่สำหรับหนุ่มคนนี้ก็กลับบอกว่า **“ผมอยากทำงานพัฒนาหมู่บ้าน ถ้าให้ไปทำงานที่อื่นก็ไม่ไป อยากทำงานที่บ้านตัวเอง”** ประวิทย์ ลัดเล็ย หรือ บังหยาด เล่าถึงความรู้สึกและความฝันให้ฟัง

“บังหยาด” เป็นอาสาสมัครเครือข่ายความร่วมมือฟื้นฟูชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามัน (Save Andaman Network: SAN) จังหวัดสตูล กว่า 5 ปีแล้วที่บังหยาดทุ่มเทแรงกายแรงใจทำงานฟื้นฟูและพัฒนาชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามัน ตอนนั้นบังหยาดรับผิดชอบดูแลเขตพื้นที่บ้านตันหยงอูมา ตันหยงกลิง บากันใหญ่ และยะระไต้ต้นุ้ย

ก่อนจะมาเป็นอาสาสมัคร SAN นั้น เขาทำงานพัฒนาชุมชนบ้านเกิดของตัวเองอยู่แล้ว

“หลังเรียนจบปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมและการศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ผมกลับมาอยู่บ้าน ออกเรือหาปลากับพ่อแม่ และได้บรมแกนนำคนรุ่นใหม่พัฒนาหมู่บ้าน จากนั้นได้รู้จักกับผู้ประสานงานเครือข่ายความร่วมมือฟื้นฟูชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามัน (SAN) จึงมีโอกาสไปอบรมทำแผนธุรกิจ และศึกษาวิธีการทำธุรกิจที่หมู่บ้านอื่นๆ ในจังหวัดสตูล จากนั้นก็นำกลับมาทำที่บ้านตัวเอง”

บังหยาดเล่าถึงจุดเริ่มต้นของมือใหม่หัดเป็นอาสาสมัครว่า **“หลังจากเกิดลีลามิ ผมเห็นความเสียหายมากมายเกิดขึ้นในหมู่บ้านหลอมบีน บ้านเกิดผมเอง ชาวบ้านเดือดร้อน ผมเป็นเยาวชนแกนนำหมู่บ้านเลยอยากเข้ามาช่วยเหลือ ตอนนั้นเขียนเรียงความเรื่อง **“การช่วยเหลือลีลามิ”** บอกเล่าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน และวิธีการช่วยเหลือผู้ประสบภัยส่งไปที่ศูนย์เครือข่ายความร่วมมือฟื้นฟูชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามันจังหวัดตรัง เขาก็เลือกผมเป็นอาสาสมัคร ผมเลือกทำงานที่สตูลบ้านเกิดตัวเอง”**

เมื่อลงพื้นที่เยาวชนคืนถิ่นกลับต้องเผชิญกับปัญหามากมาย ทั้งเรื่องกลุ่มอิทธิพลในหมู่บ้าน หรือปัญหาชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน **“การทำงานกับชุมชนไม่่ง่ายนะ เพราะเขาจะมีกลุ่มอิทธิพลในหมู่บ้าน เขามีแผนพัฒนาในกรอบความคิดของเขาแล้ว ชาวบ้านไม่เชื่อใจเราหรอก นานมากกว่าผมจะซื้อใจคนในหมู่บ้านได้ กว่าเขาจะยอมรับเชื่อใจ และไว้วางใจ”**

ถามว่าท้อไหม บังหยาดบอกว่าท้อมาก แต่เรามองเห็นปัญหาชาวบ้าน ทั้งปัญหาเสพติดของกลุ่มวัยรุ่น ปัญหาหนี้สิน ติดการพนัน ติดเหล้า และการช่วยเหลือของหน่วยงานรัฐที่เข้าไม่ถึงชาวบ้าน คนที่ได้รับผลประโยชน์จะเป็นผู้ใหญ่บ้านกับเพื่อนพ้อง แต่ชาวบ้านที่เดือดร้อนจริงๆ ไม่ได้รับการช่วยเหลือ

จากปัญหานี้เอง บังหยาดจึงตั้งเป้าหมายในการทำงานว่า **“อยากยกระดับสิทธิชุมชน”**

กิจกรรมที่ทำในช่วงแรกคือ ตั้งกลุ่มกองทุนหมุนเวียนอาชีพและกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาด้านสินของชาวบ้าน จากนั้นจึงร่วมพัฒนาหมู่บ้านจนเกิดแพชุมชน และร้านค้าชุมชน ซึ่งมีส่วนช่วยให้ชาวประมงพื้นบ้านพึ่งตัวเองได้

ตอนนี้บังหยาดกำลังศึกษา **โครงการระเบียบจุลินทรีย์** ที่จะช่วยบำบัดน้ำเสียในทะเล และเพิ่มพันธุ์สัตว์น้ำ โดยได้นำกลุ่มแกนนำชาวประมงพื้นบ้านไปศึกษาดูงานที่จังหวัดชุมพร

นอกจากนี้เขายังพยายามยกระดับกลุ่มหมู่บ้าน โดยการพัฒนาโครงการธุรกิจหมู่บ้านให้กลายเป็นโครงการตัวอย่างสำหรับคนในชุมชนอื่นได้มาศึกษาดูงาน และนำไปปรับใช้ต่อไป

“ตอนนี้กำลังพัฒนาโครงการธุรกิจหมู่บ้านให้เป็นตัวอย่างได้ คนอื่นเขาจะได้มาดู มาศึกษา และเอาไปทำต่อ เราไม่ต้องไปลงพื้นที่อื่นเลย แต่ชาวบ้านจากที่อื่นมาศึกษาเอง ผมคิดว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน คือส่งเสริมให้ชาวบ้านหาความรู้ด้วยตนเอง และนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม”

แม้จะได้รับผลสำเร็จจากงานบ้างแล้ว แต่บังหยาดยังวางแผนในอนาคตว่าจะสร้างการมีส่วนร่วมของชาวบ้านให้มากขึ้น ตอนนี้แกนนำที่ทำงานก็มีแค่ผู้ชาย แต่ก็พยายามดึงผู้หญิงเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ให้ทำบัญชีไปก่อน ต่อไปคิดว่าจะสร้างกลุ่มแกนนำเยาวชนพัฒนาหมู่บ้านด้วย คือทุกคนจะได้ช่วยกันทำงาน สร้างหมู่บ้านหรือชุมชนเข้มแข็งต่อไป

ในฐานะคนทำงาน บังหยาดไม่ปฏิเสธว่าเขามีความคาดหวังต่อชาวบ้านและชุมชนอยู่ไม่น้อย ตอนนี้ชาวบ้านช่วยเหลือตัวเองได้ส่วนหนึ่งแล้ว แต่สิ่งที่อยากเห็นมากที่สุดในอนาคตคือ พลังชุมชน อยากเห็นคนในหมู่บ้านรักหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ เมื่อเป็นเจ้าของแล้ว

เขาจะรัก ดูแล ปกป้อง และเห็นคุณค่าของตัวเอง พยายามพัฒนาศักยภาพของตนเอง และพึ่งตนเองได้

ทุกคืนก่อนนอน บังหยาด จะนั่งคิดทบทวนว่าตนเองได้อะไรจากการทำงานอาสาสมัครเพื่อชุมชน “งานอาสาสมัครไม่ใช่งานที่ได้เงินมาก แต่มีความสุข” นอกจากความสุขที่ได้จากการทำงานแล้ว บังหยาดยังได้สร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในครอบครัว ที่สำคัญเขาได้พัฒนาตัวเอง รู้จักการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา “เมื่อก่อนเราเห็นแก่ตัว ต่างคนต่างอยู่ ไม่ได้สนใจว่าสังคมจะเป็นอย่างไร มีปัญหาอะไรบ้าง แต่พอลงมาทำงานตรงนี้เห็นพี่น้องชาวบ้านมีปัญหาภามาก น่าสงสาร เราก็มารวบรวมปัญหา ช่วยคิด ช่วยแก้ จากที่ทำไม่เป็นตอนนั้นเราทำได้ แก้ปัญหาให้เขาได้ และแก้ปัญหาให้ตัวเองได้อีกด้วย”

ความสุขที่บังหยาดได้รับจากการทำงาน เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เขามีกำลังใจในการต่อสู้เพื่อชุมชน “ทำงานแบบนี้เหนื่อยกาย แต่สุขใจ เห็นคนในหมู่บ้านมีรอยยิ้ม เราก็ตีใจ อยากทำงานนี้ต่อเพราะแบบนี้แหละ”

“การพัฒนาที่ดีต้องเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการ คือให้ทุกหน่วยงานมาช่วยกัน ไม่ว่าจะหน่วยงาน อบต. กลุ่มเอ็นจีโอ หน่วยงานรัฐ หรือนักพัฒนา มาผนวกหรือทำงานร่วมกัน งานพัฒนาต้องช่วยกันดู ไม่ใช่พัฒนาแยกส่วน ต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำ เราต้องคิดแบบองค์รวม วางแผนร่วมกัน จะได้ไม่สิ้นเปลืองงบประมาณ และพัฒนาไปในทางเดียวกันด้วย” บังหยาดเอ่ยขึ้นอย่างมีความหวังว่าจะเห็นการพัฒนาแบบบูรณาการที่ยั่งยืนเกิดขึ้นในอนาคต

ผมติดกับดักเอ็นจีโอครับ!

“**เราจะพัฒนามาประท้วงกันอยู่ได้”**

พิทยา ยาดำ หรือ “ยา” หนุ่มมาดเข้มผู้ร่วมอุดมการณ์เดียวกับ “มีน” ที่ไม่ชอบเอ็นจีโอ กล่าวด้วยน้ำเสียงใส่อารมณ์ลือเลียดความคิดของตัวเอง ครั้นยังไม่ได้สัมผัสงานอาสาสมัคร **แต่สุดท้ายกลับ**

ติดกับดักตัวเอง “ยา” มุ่งทำงานเอ็นจีโอมาแล้วร่วม 4 ปี

“ผมชอบเที่ยวชอบสอนหนังสือ งานอาสาสมัคร SAN ทำให้ผมมีความสุข เพราะได้ทำทุกอย่างที่ตัวเองชอบ ไม่ได้เป็นครูแต่สอนคนอื่นได้ ได้เรียนรู้เก็บเกี่ยวประสบการณ์ชีวิต เที่ยวชอกแซกไปตามที่ต่างๆ รู้จักคนเยอะแยะไปหมด จะให้หยุดตอนนี้ก็หยุดไม่ได้แล้ว เพราะถ้าหยุดก็สังสารคนในพื้นที่ อีกอย่างทำตรงนี้แล้วมีความสุขมากจริงๆ” ยาวอดให้ฟังด้วยหน้าตายิ้มแย้ม จนเห็นฟันสีขาวเป็นประกาย

“ยา” จับปลัดจับผลูเขามาทำงานกับ SAN ก่อนที่จะเกิดสึนามิ ยาเป็นนักศึกษาฝึกงานมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพิชพรรณมแห่งประเทศไทยฯ หนึ่งในภาคีเครือข่ายความร่วมมือฟื้นฟูชุมชนชายฝั่งอันดามัน (Save Andaman Network - SAN) เมื่อพื้นที่ต้องการกำลังเสริมครั้งสึนามิโถมซัดชายฝั่ง ยาจึงเป็นหนึ่งในเป้าหมายที่รุ่นพี่ชักชวนให้มาร่วมงานอาสาสมัคร ด้วยรูปร่างหน้าตาที่เรียกว่าเป็นลูกหลานชาวเลเต็มขั้น ได้มาทั้งสีผิว ตา คิ้ว จมูก และปากที่เป็นเอกลักษณ์ แต่กลับไม่กล้าปรึกษาบอกใครถึงรากเหง้าของตัวเอง

“อายมาก ไม่กล้าบอกใครว่าเป็นชาวเลมาจากเกาะ กลัวคนอื่นไม่ยอมรับ กลัวเขาดูถูกว่ามาจากชนบทที่ไม่เจริญ แต่มีครั้งหนึ่งพาเพื่อนๆ มาเที่ยวที่บ้าน ในฐานะเจ้าบ้านก็พาเขาไปนั่งเรือ ให้เขาลองวางอวนตกปลา ใจตอนนั้นไม่ได้คิดอะไร เพื่อนมาเที่ยวเราต้องพาเขาไปเที่ยว กลายเป็นว่าเพื่อนชอบมาก คนนั้นชมว่าทะเลสวย คนนี้บอกว่าบ้านน่าอยู่อยากมาอยู่ที่นี้บ้าง ตอนนั้นเป็นจุดเปลี่ยนความคิด **ทำให้ผมรู้จักตัวเอง เห็นคุณค่าของตัวเองและสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน เห็นว่าการแบ่งปันและการเกื้อกูลของคนในชุมชนมีเสน่ห์ และเป็นสิ่งที่ขาดหายไปในสังคมเมือง ตอนนั้นถ้าใครถามผมตอบได้เต็มปากเลยว่า ผมเป็นชาวเล อ.เมือง จ.สตูล** เรามั่นใจที่จะบอก เพราะวิถีชีวิตของเราไม่เหมือนคนในเมืองซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่า”

ภูเก็ทและอ่าวพังงา ช่วงรอยต่อพังงา-กระบี่ (กินพื้นที่ภูเก็ท พังงา และกระบี่) เป็นพื้นที่ในความรับผิดชอบของยา เมื่อรับงานอาสาสมัคร SAN

“พื้นที่ที่ผมอยู่เป็นเมืองท่องเที่ยวมีนักท่องเที่ยว ภูเก็ทยังไม่ต้องพูดถึง กระแสการพัฒนาทำให้คนภูเก็ทหันมาพึ่งพากิจการโรงแรม เปลี่ยนจากการออกไปจับปลาเป็นจับแขกหาลูกค้าแทน แต่ขณะเดียวกันภูเก็ทก็เป็นพื้นที่ดั้งเดิมมีคนพื้นถิ่นชาวเลทำประมงอาศัยอยู่ด้วย แถบนี้จึงมีปัญหาเรื่องการรุกล้ำป่าชายเลน มีกลุ่มชาวบ้านออกมา

ปกป้อง เรียกร้องสิทธิ และออกมาต่อสู้ ทั้งที่เขาแทบไม่ได้ใช้ประโยชน์จากป้าชายเลน และเป็นกลุ่มที่เข้าไปทำงานในโรงแรมร่วมกับนายทุนด้วยซ้ำ แต่ชาวบ้านยังเห็นคุณค่าและรู้ว่าควรรักษาป้าชายเลนเอาไว้” ยาล่าด้วยความประหลาดใจกับสถานการณ์ในพื้นที่

ด้วยแรงที่ลิ่งให้เต็มทีกับการเข้าไปส่งเสริมอาชีพและสร้างฐานกองทุนในชุมชน จนชาวบ้านมีความรู้และทำมาหากินเลี้ยงตัวเองได้ **ศูนย์การเรียนรู้ หรือโรงเรียนเสนาธิการเยาวชน** บนฝั่ง อ.ตะกวด จ.พังงา จึงกลายเป็นฐานสร้างกำลังเยาวชนแหล่งสำคัญ ที่ฝึกฝนการคิดและเร่งพัฒนาศักยภาพเยาวชนมาแล้วกว่า 1 ปี

“เด็กออกไปแล้วต้องช่วยเหลือคนในชุมชนได้จริง เป็นแกนนำให้ชุมชนได้ สามารถถ่ายทอดรุ่นต่อรุ่น ไม่ใช่พัฒนารุ่นนี้แล้วให้รุ่นนี้อยู่ยาว เพราะบางคนต้องออกจากพื้นที่หรือไปแต่งงานมีครอบครัว ดังนั้นแกนนำต้องสร้างองค์ความรู้ให้คนอื่นต่อไปได้” นี่คือเป้าหมายที่ตั้งศูนย์ฯ นี้ขึ้นมา **“เราเชื่อว่าเยาวชนมีพลังเปลี่ยนแปลงสังคม เริ่มจากเปลี่ยนความคิดของคนในครอบครัว พ่อแม่เมื่อก่อนไม่สนับสนุน เดี่ยวนี้กลายเป็นว่าพ่อแม่เข้ามาร่วมมือกิจกรรมด้วย ผู้ใหญ่ในชุมชน ผู้อาวุโส ขอแค่เด็กเอ่ยปากเขาก็แหกนั้ไปร่วมงาน”**

ยายบอกว่าถ้าคิดจะทำงานกับเยาวชนต้องทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง แต่อย่าถี่ เดือนละสองครั้งพอแล้ว ที่ทำตอนนี้เปิดโอกาสให้เยาวชนวางแผนงานเอง คิดแผนพัฒนาหมู่บ้านของตัวเอง ฉะนั้นไม่ว่าห้องๆ จะออกไปอยู่นอกหมู่บ้านหรือไปเรียนหนังสือ ทุกคนต้องรับผิดชอบงาน ทวีติติดตามงานกับเพื่อนคนอื่น อย่างน้อยเดือนละครั้งสองครั้ง เด็กจะรับผิดชอบติดตามงานกันเอง ถึงเวลากลับเข้าชุมชนก็ลงมือทำตามแผนที่วางไว้ นี่คือเทคนิคที่ยาใช้ทำงานกับเยาวชนที่เข้ากับเพื่อนๆ อาสาสมัครเข้าไปคลุกคลี

เรียกได้ว่า ศูนย์การเรียนรู้หรือโรงเรียนเสนาธิการเยาวชน มีอิทธิพลต่อเยาวชนมากที่สุดทีเดียว

“ถ้าเยาวชนแกนนำต้องออกไปเรียนหนังสือ ไปเรียนในมหาวิทยาลัย เขาจะไปสร้างชมรมในมหาวิทยาลัยต่อ เช่นชมรมอนุรักษ์ใน ม.ทักษิณ ม.ราม ก็ก่อตั้งจากเด็กในชุมชนออกไปเป็นแกนนำในมหาวิทยาลัย เป็นการขยายเครือข่ายออกไปเป็นลูกโซ่ สร้างฐานขยายออกไปจากชุมชน พอปิดเทอมเขาจะกลับมาจัดค่ายให้เยาวชนท้องถิ่นที่บ้าน บางค่ายอาสาสมัครแทบไม่ต้องทำอะไรเลย นั่งดูเฉยๆ เขาก็ชวนเพื่อนจากมหาวิทยาลัยมา 9-10 คน มาทำกิจกรรมกับน้องๆ”

ไม่ใช่แค่ผลตอบแทนอันคุ้มค่าจากการเห็นเยาวชนเติบโตเป็นต้นกล้าแข็งแรง ยายังบอกว่า งานอาสาสมัครเปลี่ยนแปลงเขาไปไม่น้อย

“ตอนเรียนชีวิตไม่เคยอยู่ในภาวะเบียดเลย ว่างมยาว ว่างคราก ใสกางเกงยีนไปเรียน โดนไล่ออกจากห้องเรียนตลอด อยู่ๆ นึกสนุกอยากเข้ากรอบเลยไปสมัครเป็นทหาร แต่ไม่สนุกอย่างที่คิด กลับมาเป็นชาวประมงดีกว่า (หัวเราะ) ตอนนี้น้ำมือเป็นหลังมือ ผมมั่นใจในตัวเอง กล้าแสดงออก รับผิดชอบมากขึ้น จากคนไม่ชอบอยู่ในกรอบก็ไม่อยู่ในกรอบเหมือนเดิม (หัวเราะ) ไม่อยู่ในกรอบของคนอื่น แต่อยู่ในกรอบแผนงานที่เราคิดวิเคราะห์เองจากชุมชน แล้วนำไปปฏิบัติ ต้องทำให้ได้นะ เพราะคิดเอง” ยาสรุปีให้ฟังถึงเสน่ห์การทำงานของ SAN

สีนามิ จุดประกายให้ผม !

“เรียนจบสายพัฒนาชุมชนแต่ไม่ชอบเอ็นจีโอ เพราะรู้สึกว่าคนพวกนี้สร้างความขัดแย้งให้ชุมชน ขัดขวางนโยบายของรัฐทุกอย่าง ตอนเรียนในหนังสือบอกเลยว่าเอ็นจีโอพวกนี้เป็นพวกต่อต้านการพัฒนา ทั้งที่รัฐพยายามจะนำความเจริญเข้ามาให้ชุมชน สังคมแล้วก็ประเทศ”

หลังจากพยายามเรียบเรียงคำพูดอยู่นาน “มิน” หรือ สิทธิโชค แยกปาทาน อาสาสมัคร SAN ระนองพื้นที่ชายฝั่งตะวันตกของพังงาและภูเก็ตค่อยๆ ร้อยเรียงชีวิตของเขาให้ฟัง และยอมรับแต่โดยดีว่า ตอนนี้เป็นเอ็นจีโออย่างเต็มตัว

“ผมเป็นตัวอย่างบัณฑิตคืนถิ่นตัวจริงเสียงจริงเลยนะ ถึงตอนแรกจะไม่ค่อยอยู่กับร่องกับรอยเท่าไร (หัวเราะ) จำได้ว่าตอนเรียนจบแล้วกลับบ้านใหม่ๆ ชาวบ้านที่เกาะปอ (จ.กระบี่) ปิดเกาะเลี้ยงต้อนรับเลย เพราะผมเป็นเด็กคนแรกในหมู่บ้านที่เรียนจบปริญญาตรี กลับมาไปเป็นครูสอนวิชาสังคมในโรงเรียนอยู่พักหนึ่ง รู้สึกเบื่อเลยไปสมัครทำงานเป็นหัวหน้าฝ่ายเช็คยอดยางพาราที่โรงงานยาง จ.กระบี่ แล้วก็โดนย้ายตำแหน่ง เพราะมีอีกคนใช้เส้นสายเข้ามาทำงานแทนผม ตอนนั้นไม่พอใจมากเลยลาออกกลับมาอยู่บ้านช่วงสีนามิพอดี” มิน รับอย่างเต็มปากว่า เขาไม่เคยคิดลงหลักปักฐานในชุมชนอย่างถาวร หรืออยากจะทำอะไรเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตัวเองเลย

“สีนามิ จุดประกายให้ผม” ฟังแล้วน่าตกใจ สีนามิมิต่ออะไรขนาดนั้น

มินไม่ได้ชื่นชมสีนามิ เขาบอกว่า เหตุการณ์ครั้งนั้นผลักดันเขาเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือผู้อื่น จากหนึ่งวันหนึ่งเดือน หกเดือน หนึ่งปี สองปี...แล้วติดลมมาถึงปัจจุบัน

“ก่อนร่วมงานกับ SAN ผมรู้ว่าสีนามิจากในทีวีเปิดรับอาสาสมัครเข้ามาช่วยเหลือผู้ประสบภัย แล้วมีภาพอาสาสมัครคนอื่นๆ กำลังช่วยเหลือคนในพื้นที่อยู่ ผมเลยตั้งใจแน่วแน่ว่าจะลงมาช่วยก็โทร.เข้าไปสมัคร แล้วลงมาที่เขาหลัก จ.พังงาทันที เมื่อมาทำงานในพื้นที่ได้เจอหน่วยงานต่างๆ ทำไปทำมาก็เข้ามาร่วมงานกับ SAN เพราะชอบแนวคิดและวิธีการทำงานของที่นี่”

มินเล่าว่า นอกจากปัญหาเฉพาะหน้าเรื่องอาหาร ที่อยู่อาศัย และอุปกรณ์ยังชีพที่กลุ่มอาสาสมัครต้องลงไปให้ความช่วยเหลือชาวบ้านในพื้นที่ประสบภัยอย่างเร่งด่วนและถึงมือผู้เดือดร้อนจริงๆ แล้ว อาสาสมัครต้องเข้าไปให้ความรู้ และชี้แนะแนวทางต่างๆ จนชาวบ้านลุกขึ้นมาช่วยตัวเองได้ พอสถานการณ์คลี่คลาย ชาวบ้านสร้างบ้านได้เอง และมีอยู่ช่อมะพร้าวในชุมชน อาสาสมัคร SAN จะกระจายตัวลงไปคลุกคลีในพื้นที่เพื่อวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน โดยให้ชาวบ้าน

สะท้อนความเป็นอยู่และความต้องการของตนเอง โดย SAN เป็นเพียงส่วนหนุนเสริม อำนวยความสะดวก ด้วยการให้ความรู้ ข้อชี้แนะ และสนับสนุนงบประมาณบางส่วนแก่ชาวบ้าน

“ตอนลงชุมชนแรกๆ หงุดหงิดชาวบ้านมาก สงสัยว่าทำไมเขาเข้าใจอะไรยากจัง อาจเพราะหลายหน่วยงานลงมาให้ความช่วยเหลือชุมชน บางหน่วยงานให้เงินมาเปล่าๆ ชาวบ้านก็เอาไปแจกจ่ายกัน ได้บ้างไม่ได้บ้าง ส่วนงบประมาณของ SAN มีเงื่อนไขและไม่เห็นผลทันตา เลยถูกนำมาเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น การทำงานของ SAN พยายามส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมตัวกัน มีเงินทุนเป็นกองกลาง แล้วคนในชุมชนช่วยกันบริหารและคิดกิจกรรมพัฒนาาร่วมกัน เพื่อสร้างฐานความมั่นคงอย่างยั่งยืนด้วยชุมชนเอง เช่น จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ สร้างฐานอาชีพ หันมาฟื้นฟูรักษาทรัพยากรชายฝั่ง ส่วนปีที่ผ่านมามผมเน้นเขียนแผนพัฒนาเยาวชน”

มีนบอกว่า ตัวเองเคยเป็นเด็กเกเร ทั้งชายยา ดิตยามาก่อน แต่ก็เปลี่ยนตัวเองได้ เลยเชื่อว่าเด็กและเยาวชนมีศักยภาพมากพอที่จะพัฒนาตัวเองไปในทางที่ดีขึ้น คนเปลี่ยนได้เสมอ แต่เราต้องให้โอกาสเขา ตอนนี้ มีเงินจึงหันมาให้น้ำหนักกับการพัฒนาเยาวชน และสร้างแกนนำเยาวชนในท้องถิ่น ผ่านการจัดค่ายละลายพฤติกรรม และการอบรมให้ความรู้ เพื่อเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออก

มีนรับว่า เยาวชนส่วนใหญ่ (โดยเฉพาะผู้ชาย) ในชุมชนข้องแวงกับยาเสพติด แต่ที่น่าที่ึ่งคือ เด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนี้เองกลับเป็นแกนนำในการทำกิจกรรมพัฒนาสังคม เช่น การปลูกป่า ชายเลน และการทำความสะอาดชุมชน ดังนั้น ในความคิดของมีน ยาเสพติดเป็นตัวแปรผูกพันกับการทำความดี

“เมื่อก่อนเยาวชนไม่มีพื้นที่ ไม่มีโอกาส เวลาอยากเสนอความคิดเห็นผู้ใหญ่จะไล่ให้เด็กออกไปไกลๆ หรือบอกว่าไม่ใช่เรื่องของเด็ก แต่ผมเห็นด้วยตัวว่าพลังของเด็กและเยาวชนมีผลต่อการผลักดันและกำหนดทิศทางของชุมชน เยาวชนมีพลังในการต่อรองกับรัฐมากกว่าผู้ใหญ่เสียอีก กิจกรรมไหนเยาวชนเป็นเจ้าของเชิญผู้นำท้องถิ่นมาร่วมผู้ใหญ่จะมาร่วม หรือแม้แต่ไปต่อรองกับเจ้าหน้าที่รัฐ เขาก็รับฟังเด็กมากกว่าผู้ใหญ่ เหมือนเป็นกระบอกเสียงให้ผู้ใหญ่ได้เล็ดด้วยซ้ำไป”

มีนเล่าว่าในพื้นที่เกาะยาว ทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่ในชุมชน ถูกฟ้องร้องเรื่องการรื้อที่ดิน ชาวบ้านต่อสู้เรียกร้องสิทธิกันมาหลายครั้งแต่ก็ล้มเหลว จนผู้ใหญ่ในชุมชนท้อถอยไม่เดินหน้าสู้ต่อ แต่เยาวชนเกาะยาวกลับรวมตัวกันจัดเวทีเสวนาในชุมชน ให้ความรู้แก่คนในหมู่บ้านว่าการเรียกร้องสิทธิมีประโยชน์ และชาวบ้านมีความชอบธรรมในการเรียกร้องสิทธิอย่างไร ซึ่งการเปิดพื้นที่ให้คนในชุมชนมีโอกาสถกเถียง แสดงความคิดเห็นระหว่างกันจะทำให้ชาวบ้านมีความรู้และความ

เข้าใจปัญหามากขึ้น คนในชุมชนต้องออกมาบอกให้สังคมได้รับรู้ ไม่เช่นนั้นทุกอย่างจะเหมือนเดิม ผู้มีอิทธิพลจะเข้ามาบุกรุกและออกโฉนดทับพื้นที่ป่าชุมชนและที่ดินของชาวบ้านเหมือนเดิม สุดท้ายการจัดเวทีในครั้งนั้นทำให้ผู้ใหญ่ในชุมชนฮึดสู้ขึ้นมาได้อีกครั้ง

จากประสบการณ์ทำงานมาเกือบ 5 ปี มีนย้ำว่า งานอาสาสมัครทำให้เขาเข้าใจตัวเองมากขึ้น

“ผมได้เรียนรู้ชีวิตของคนในชุมชนชายฝั่ง และเข้าใจตัวเองมากขึ้น เรียนรู้ว่าการพัฒนาชุมชนต้องเกิดจากชุมชน ไม่ใช่เอาความรู้และสิ่งของจากภายนอกเข้ามาให้เขา สิ่งที่ได้รับทั้งหมดมีค่ามากกว่าค่าตอบแทน ตอนนั้นผมพูดได้เต็มปากว่าผมเป็นเอ็นจีโอ และไม่อายที่จะบอกว่าผมเป็นชาวเลบ้านเกาะป้อ ทุกวันนี้มีความสุขมาก ถ้าไม่ได้ลงชุมชนจะรู้สึก

อี๊ดอัด ต้องลงไปพื้นที่ไปคุยกับชาวบ้าน รู้สึกว่าที่ทำทุกวันนี้คือชีวิตของเราแล้ว คุยกับชาวบ้าน แล้วมองเห็นช่องทางเข้าไปช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนของเขา รวมถึงบ้านผมเองด้วย”

ท้ายสุดมินบอกว่า ตอนนี้รู้สึกว่าจะตนเองใจเย็นลง พยายามควบคุมสติของตัวเอง เมื่อก่อนอยากทำอะไรทำ เพราะคิดว่าตัวเองรู้ดีแล้ว แต่งานอาสาสมัครทำให้เราต้องรับฟังคนอื่น เรียนรู้จากสิ่งรอบตัว ต้องพัฒนาตัวเองก่อนไปให้ความรู้คนอื่น ที่ทำอยู่ตอนนี้ก็ต้องคิดแผนพัฒนาและวิเคราะห์ชุมชนเอง เวลามีปัญหาชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ จึงคิดเสมอว่า ถ้าเราทำให้เขาดู เดี่ยวเขาก็ทำตาม และเขาต้องทำได้

สุขก็ได้ “ให้” ยิ่งใหญ่กว่าการ “รับ”

“ส้มัยเรียนผมเป็นเด็กเกเรนิดหน่อย ชอบเที่ยว ชอบขี่รถมอเตอร์ไซด์ ตอนเย็นนัดพบปะคุยกับเพื่อนที่ร้านน้ำชา กิจกรรมเพื่อสังคมในมหาวิทยาลัยก็มี แต่ไม่มีใครสนใจ ที่บ้านผมก็มีกลุ่มออมทรัพย์ พี่ชายทำอยู่ เขาก็ชักชวนให้เราทำ แต่เราไม่สนใจ บางทีโมโหพี่ชายด้วยซ้ำ เพราะไม่เข้าใจว่าพี่ชายทำไปทำไม”

นี่คือคำบอกเล่าของ **ชัยรัตน์ แชมศรี** หรือ “เอก” หนึ่งในอาสาสมัคร **เครือข่ายความร่วมมือฟื้นฟูชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามัน** หรือ Save Andaman Network (SAN) สตูล ที่ทำงานอาสาสมัครมาร่วม 5 ปีแล้ว ทั้งที่แม่และพี่ชายต่างทำงานเพื่อชุมชน เอกกลับบอกว่า ในสมัยเป็นนักศึกษาไม่รู้จักคำว่า “อาสาสมัคร” และไม่สนใจทำงานเพื่อสังคมเลย เวลารว่างในแต่ละวันของเอกในวัยเพียงจึงหมดไปกับการเที่ยวเล่นสนุกสนานกับกลุ่มเพื่อน

แต่ไม่ว่าจะเป็นลัทธิฟ้า ความเมตตาจากสวรรค์ หรือเหตุผลโลกใดก็ตาม กลับมีเหตุการณ์หนึ่งที่ทำให้เอกต้องหันกลับมามองคนรอบข้าง และอยากช่วยเหลือเพื่อนผู้ด้อยโอกาสในสังคม

“หลังจากเรียนจบสาขาเทคโนโลยีการผลิต ผมได้ทำงานควบคุมสายการผลิตที่โรงงานใหญ่แห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา ที่นั่นมีระบบการทำงานที่เร่งรีบ เอารถเอาเปรียบ มองคนเป็นเครื่องจักร กดขี่แรงงาน ขนาดคนท้องยังต้องทำงาน เห็นแล้วผมสงสาร รับไม่ได้ สิ่งที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติคือเราพยายามช่วยเหลือเขา โดนเจ้านายตำหนิ จนเกิดความขัดแย้งกับเจ้านาย ผมรับระบบนี้ไม่ได้ รู้สึกไม่ใช่ตัวเรา เลยตัดสินใจลาออก อยากออกมาค้นหาคำตอบให้ชีวิต อยากทำอะไรเพื่อคนอื่นบ้าง พอเกิดสึนามิจึงตัดสินใจมาเป็นอาสาสมัคร”

ในสนามจริง งานอาสาสมัครครั้งแรกของเอกไม่่ง่ายอย่างที่คิดเพราะคนในชุมชนไม่ยอมรับ การเดินทางครั้งนี้ทำให้เอกเริ่มท้อแท้ หมดเรี่ยวแรงในการทำงาน แต่ด้วยกำลังใจของเพื่อนอาสาสมัครและปัญหามากมายที่เขาสัมผัสด้วยตัวเองในชุมชน ทำให้เอกลุกขึ้นสู้และทุ่มเทให้กับงานเพื่อสังคมอีกครั้ง และครั้งนี้เอกลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลงตัวเองให้เข้ากับชีวิตท้องถิ่นชาวเล

“จากตอนแรกไม่รู้จักวัฒนธรรมมุสลิม ไม่รู้จักวิถีคนเล ฟังภาษาชาวเลไม่เข้าใจ ทำงานยากมาก มีหลายประเด็นที่ต้องพยายามเรียนรู้ เช่น การแต่งตัว การวางตัว ต้องต่อสู้กับกลุ่มอิทธิพลในชุมชน เปลี่ยนตัวเองจากที่อยู่สังคมเมืองหลวงที่มีทุกอย่าง มานอนกลางดินกินกลางทราย พายุเข้าก็ต้องวิ่งหนี ท้อมาก ใช้เวลาเป็นปีกว่าจะปรับตัวได้ และทำให้ชุมชนยอมรับ”

การสำรวจสภาพความเป็นอยู่และปัญหาของคนในชุมชน 4 อำเภอ จังหวัดสตูล ได้แก่ เกาะในเขตอำเภอเมืองท่าแพ ละงู และทุ่งหว้า เป็นภารกิจแรกของเอกในฐานะอาสาสมัคร เกาะที่ห่างไกลจากชายฝั่งของทั้งสี่พื้นที่ ชาวบ้านมีอาชีพหลักคือออกเรือหาปลา เอกพบว่าพี่น้องชาวเลมีชีวิตความเป็นอยู่ยากลำบาก ชาวบ้านส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่อง

สุขภาพ เด็กในหมู่บ้านขาดแคลนอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และไม่ได้เรียนหนังสือ นอกจากนี้คนในชุมชนยังมีปัญหาเรื่องหนี้สิน และการถูกกดขี่จากกลุ่มนายทุน

การช่วยเหลือชุมชนของเอก จึงไม่ใช่การลงมือแก้ปัญหาให้ชาวบ้าน แต่เป็นการปลุกดันให้ชาวบ้านคิดเป็น และหาวิธีแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งเอกมองว่าเป็นการช่วยเหลือที่ยั่งยืน ทำให้ชาวบ้านเข้มแข็ง ยืนด้วยลำแข้งของตนเองได้

เอกปลุกดันให้ชาวบ้านจัดตั้งเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งกับชุมชน ตั้งกลุ่มออมทรัพย์ให้ชาวบ้านรู้จักการเก็บเงิน และแก้ไขปัญหาหนี้สิน นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชาวบ้านตั้งกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มแปปลาชุมชน ผู้ช่วยสร้างเรือ และร้านค้าชุมชน เพื่อสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน จากนั้นนำกำไรมาจัดตั้งกองทุนพัฒนาสังคม กองทุนการศึกษา ทุนสำรอง และทุนสวัสดิการ เอกมองว่าตอนนี้โครงการทั้งหมดประสบความสำเร็จมากกว่าทำลิบเปอร์เซนต์ ชาวบ้านสามารถบริหารงานจัดการโครงการด้วยตนเอง ที่สำคัญการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เป็นตัวเชื่อมโยงให้ชาวบ้านเกิดความรู้จัก สนิทสนมกันมากขึ้น มีความสามัคคี เห็นอกเห็นใจกัน และรู้จักเสียสละ

ในอนาคต เอกตั้งใจจะพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ในชุมชนให้เป็นนิติบุคคล และสร้างเครือข่ายเยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

“อยากเห็นชาวบ้านเรียนรู้บนพื้นฐานของตนเอง มีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ มีความเข้มแข็ง สัมผัสสามัคคีในชุมชน ร่วมแรง ร่วมใจกันแก้ไขปัญหา มีอำนาจต่อรองกับกลุ่มนายทุน และรู้เท่าทันโลก ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบง่ายเกินไป”

ทุกวันนี้เอกยังตั้งหน้าตั้งตาทำงานเพื่อชุมชนต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง เพราะเขามีความภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งซึ่งช่วยให้ชาวบ้านหลุดพ้นจากปัญหา และรู้สึกมีความสุขที่เห็นคนในชุมชนมีรอยยิ้ม สามารถพึ่งพาตนเองโดยไม่ตกเป็นทาสของนายทุน

“พวกเรารู้สึกภาคภูมิใจที่ได้สร้างกลุ่มหมู่บ้าน เมื่อก่อนชาวบ้านต่างคนต่างอยู่ แต่ตอนนี้เขามารวมกลุ่มกันได้ ชาวบ้านเขาคุยกันเองว่าพวกเรามีส่วนทำให้เขาได้นั่งคุยกัน แค่นี้ก็ตื่นเต้นใจมากแล้ว”

เอกย้ำว่า งานเพื่อชุมชนเป็นงานที่ทำหาย ทำให้เขาได้แลกเปลี่ยนความคิดกับคนอื่นตลอดเวลา ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ที่ไม่มีในตำราเรียน เรียนรู้วิถีชีวิตในอีกแง่มุมที่เขาไม่เคยสัมผัส และได้เรียนรู้การพึ่งพาตนเองให้มีวิถีชีวิตแบบพอเพียง แต่สามารถอยู่รอดในระบบทุนนิยม

“ผมวิเคราะห์คนเป็น แล้วได้เรียนรู้ตัวเอง วางแผนชีวิตตนเองด้วยว่ามีจุดยืนอยู่ที่ไหน ตอนนั้นบอกได้เลยว่าจุดยืนของชีวิตคือการทำงานเพื่อชุมชนแน่นอน คิดว่าจะนำประสบการณ์กลับไปพัฒนาบ้านเกิดที่นครศรีธรรมราช ช่วยพัฒนากลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ที่พี่ชายทำอยู่ให้เข้มแข็งมากขึ้น”

เอกขอบคุณมูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) และเครือข่ายความร่วมมือฟื้นฟูชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามัน (Save Andaman Network) ที่ทำให้เขาได้ค้นพบตัวเอง และพบความสุขที่แท้จริงของชีวิต ความสุขที่ไม่ได้จากการทำงานในเมืองหลวง นั่นคือความสุขจากการทำงานจิตอาสา สุขที่ได้ “ให้” ซึ่งยิ่งใหญ่กว่าการ “รับ”

CONTACT

เครือข่ายความร่วมมือฟื้นฟูชุมชนชายฝั่งอันดามัน
ชัยรัตน์ แซ่มศรี “เอก”
E-mail : anda_2524@hotmail.com

จาก “ผู้เรียนรู้” สู่ “ผู้ปฏิบัติ”

“สังคมยังมีคนยากลำบาก และด้อยโอกาสอีกเยอะ

”ถ้าตัวเองมีโอกาสก็อยากเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสังคมให้ดีขึ้น”

นี่คือความตั้งใจของอาสาสมัครสาว เครือข่ายความร่วมมือฟื้นฟูชุมชนชายฝั่งทะเลอันดามัน (Save Andaman Network) จังหวัดตรัง อาріีย์ สุวรรณชาติรี หรือ “เอียด”

เอียดไม่ใช่คนมีโอกาหรือร่ำรวยเงินทอง แต่เธอมีความตั้งใจอยากช่วยเหลือสังคมอย่างท่วมท้น “เรากीलำบากนะ แต่ยังมีคนลำบากมากกว่าเรา ถ้าช่วยได้ก็อยากช่วย”

ด้วยฐานะทางบ้านที่ยากจน หลังจากเอียดเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว เมื่อไม่มีเงินเรียนต่อจึงต้องออกมาช่วยพ่อแม่ทำงานในไร่ แต่เพราะเห็นคุณค่าของการศึกษา เอียดจึงมุ่งมั่นทำงาน เก็บเงินเพื่อเรียนต่อในระบบการศึกษานอกโรงเรียนจนจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 “การเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ช่วยให้เรารพ้นจากความยากลำบาก พอเรามีความรู้เรากीलสามารถพัฒนาตัวเองได้ และช่วยเหลือคนอื่นได้ด้วย” เอียด สะท้อนภาพความคิดให้เราฟัง

ด้วยความฝันอยากเห็นตัวเองสวมชุดครุยรับปริญญา เอียดจึงมุ่งหน้าศึกษาต่อภาคเสาร์-อาทิตย์ สาขาการพัฒนาชุมชน ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เพราะชอบและอยากทำงานช่วยเหลือสังคม เอียดจึงไม่หยุดแค่นั้น ด้วยความฝันที่อยากเป็นครูอาสาสมัครผลักดันให้เอียดจบปริญญาตรี สาขาบริหารการศึกษาในที่สุด

เมื่อเรียนจบเอียดได้ทำหน้าที่แม่พิมพ์ของชาติภูมิใจ โดยสอนวิชาสังคมศาสตร์ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่โรงเรียนบางกล้า จังหวัดสงขลา เป็นเวลา 1 ปี หลังจากหมดสัญญาจ้าง เอียดจึงผันบทบาทตัวเองมาทำงานอาสาสมัคร

“ช่วงสี่นามิเห็นข่าวประกาศรับอาสาสมัครของ มอศ. รับอาสาสมัครช่วยงาน 5 คน โดยให้เขียนบทความเรื่อง “คิดอย่างไรกับการพัฒนาชุมชน” เลยลองเขียนดู ตอนนั้นเขียนประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เพราะอยากทำงานอาสาสมัครพัฒนาชุมชน” นี่เป็นจุดเริ่มต้นของการเข้ามาทำงานอาสาสมัครของเอียด

“ก่อนเข้ามาทำงานนี้ มีโอกาสเดินทางไประนอง เรามองลงไปที่เขาหลัก มันละเอียดหมดเลย เห็นแล้วสงสาร” ภาพความน่าสงสารของผู้ประสบภัยสี่นามิมิยังฝังอยู่ในความคิดของเอียด และเป็นเหมือนไฟที่จุดประกายความกล้าหาญให้เอียดลงมาช่วยเหลืองานด้านสี่นามิอย่างจริงจัง

“แหลมป้อม” คือสถานที่แรกที่เอียดได้ลงมาคิดงานด้านพัฒนาชุมชน ที่นี้ทำให้เอียดได้เรียนรู้วิธีการสำรวจปัญหาชาวบ้าน และการซ่อมสร้างบ้านโดยมีกลุ่มที่เลี้ยงคอยสอนงาน เอียดเรียนรู้งานที่แหลมป้อมพร้อมกับเพื่อนอาสาสมัคร 3-4 คน เป็นเวลา 1 ปี จากนั้นจึงเปลี่ยนบทบาทตัวเองจาก “ผู้เรียนรู้” มาสู่ “ผู้ปฏิบัติ”

“การทำงานที่แหลมป้อมเราเรียนรู้จากความผิดพลาด ก่อนทำอะไรต้องคิดให้รอบคอบ วิเคราะห์และวางแผน ต้องใจเย็นให้มากขึ้น”

เอียดนำข้อคิดดังกล่าวมาปรับใช้กับการทำงานในสถานที่ใหม่ที่จังหวัดตรัง ที่นี้เอียดต้องลงมือปฏิบัติงานทุกอย่างด้วยตนเอง ตั้งแต่วางแผนงาน การพูดคุยสำรวจปัญหาชาวบ้าน และการซ่อมสร้างบ้าน “ช่วยเหลือชาวบ้านให้เขาคิดเป็น แก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวเอง ที่สำคัญต้องทำให้เขาพึ่งตนเองได้ แต่เราอย่าคาดหวังอะไรมาก ทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับความต้องการของชาวบ้าน เลือกไม่เลือกอยู่ที่เขา”

เอียดเล่าถึงความรู้สึกในการปฏิบัติงานอาสาสมัครอย่างเต็มตัวว่า ทำงานที่นี้สนุกมาก ได้นำความรู้จากการทำงานที่แหลมป้อมมาใช้เต็มตัว เราได้บริหารจัดการเอง และรู้สึกที่ตัวเองมีความรู้ยิ่งขึ้น

สำหรับหน้าที่รับผิดชอบ เอียดดูแลเรื่องการสร้างบ้าน เศรษฐกิจชุมชนและโครงการปลูกบ้านชุมชน ในพื้นที่เกาะมุกด์ ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง

“เกาะมุกด์มีปัญหาเยอะ เพราะชาวบ้านมีหลายกลุ่มหลายฝ่าย การกระจายอำนาจไม่เท่ากัน กลุ่มอิทธิพลก็เยอะ และชาวบ้านถูกชักจูงง่าย ที่สำคัญ ‘เงินและอำนาจ’ ทำให้คนทะเลาะกัน” จากปัญหาดังกล่าวทำให้เอียดตั้งเป้าหมายการทำงานใหม่ เพื่อสร้างความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นในชุมชน และผลักดันให้ชาวบ้านต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

เอียดบอกว่าสิ่งที่แรกที่ต้องเร่งทำคือ แก้ไขปัญหาเรื่องปากท้องของชาวบ้านก่อน คนที่โดนชักจูงง่ายๆ คือ คนที่ไม่มีเงิน เมื่อมีเงินเอาเงินมาล่อ เขาต้องเอาไว้ก่อน จากนั้นให้ข้อมูลแก่ชาวบ้าน ให้ชาวบ้านเห็นกลไกที่เป็นอยู่เมื่อเขารู้มาก เขาก็จะมีข้อมูลในการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาก็ได้ด้วยตนเอง

ในอนาคตเอียดตั้งใจนำความรู้ และประสบการณ์ที่ตนเองได้รับการเป็นอาสาสมัครไปพัฒนาครอบครัวและชุมชนของตน เอียดบอกว่าถ้าไม่ได้ทำงานอาสาสมัครแล้ว ก็อยากกลับไปทำไร่ ทำสวนที่จังหวัดสงขลาบ้านเกิด โดยจะทำสวนผสมแบบพอเพียงตามที่เราได้ไปศึกษาดูงานในการพัฒนาชุมชนมา

“อุดมคติมันต่างจากโลกของความเป็นจริง” นี่คือนสิ่งที่เอียดได้เรียนรู้จากการทำงานอาสาสมัคร บางครั้งเรามีความตั้งใจดีมาก แต่มันก็มีปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความเข้าใจของชาวบ้าน ความต้องการของชุมชน หรือกำลังของเราเอง ที่ทำให้งานไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้

แม้ว่าการพัฒนาชุมชนของเอียดจะไม่เหมือนความฝันที่วาดไว้ แต่เอียดพร้อมเผชิญโลกแห่งความจริง ถึงแม้จะมีปัญหาหนัก แต่ยังคงอยากทำงานอาสาสมัครอยู่ รู้สึกภูมิใจที่ตัวเองเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนชุมชนให้ก้าวหน้า และพัฒนาสิทธิชุมชนให้ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน

“เราคาดหวังไม่ได้ การพัฒนาต้องเกิดจากความต้องของคนในชุมชน การทำงานบางครั้งอาจไม่เป็นอย่างที่เราร้องต้องการ แต่อย่าท้อ” เอียดฝากข้อคิดและกำลังใจให้แก่อาสาสมัครที่กำลังตั้งหน้าตั้งตาทำงานเพื่อสังคม

“ซอมัด” นักปิดจิตอาสา

“น้องอ้อมทอง พี่อ้อมใจ” เป็นโครงการหาทุนอาหารกลางวันให้น้องๆ นักเรียนชั้นประถมศึกษา จัดทำโดย **กลุ่มอาสาสมัครองค์การบริหารหมู่บ้านเยาชน (อบย.) บ้านน้ำโครมโครม**

“แม่ของหนี่ (ประธาน อบย.) เป็นแม่ครัวโรงเรียนบ้านน้ำโครมโครม เวลาพวกผมไปช่วยงานที่โรงเรียน เห็นเด็กบางคนไม่มีข้าวกิน บางคนกินข้าวไม่อิ่ม เห็นแล้วสงสาร เลยมาปรึกษากับเพื่อนๆ ว่าเราน่าจะจัดการแข่งขันฟุตบอลเพื่อหาเงินช่วยซื้ออาหารกลางวันให้น้อง” **ซอมัด** รองประธานกลุ่ม อบย. บ้านน้ำโครมโครม เล่าถึงที่มาที่ไปให้ฟังย้อนไป 4 ปีที่แล้ว **ซอมัด** หรือ **นายทวีศักดิ์ ขนแดง** ไม่เคยสนใจช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เคยคิดทำอะไรเพื่อสังคม “วันๆ เขาเที่ยวอย่างเดี๋ยวครับ หรือไม่กี่ซีมเตอร์ไซค์ คุยโทรศัพท์ตั้งแต่หัวค่ำจนถึงเช้า” **อภินันท์** พ่อของซอมัด เบิกโรงเล่าถึงลูกชายด้วยตัวเอง

จากพฤติกรรมดังกล่าวทำให้ซอมัดถูกตำหนิจากพ่อ ญาติพี่น้อง และคนรอบข้างอย่างหนัก มีบางครั้งที่เขาคิดเปลี่ยนแปลงตัวเอง แต่ยังไม่มีโอกาส กระทั่งมี **โครงการจัดอบรมอาสาสมัครองค์การบริหารหมู่บ้านเยาชน (อบย.) สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (PDA) ภายใต้การสนับสนุนของมูลนิธิสยามกัมมาจล** เข้ามาในชุมชน ซอมัดเห็นจังหวะดี โอกาสเหมาะจึงตัดสินใจเข้าร่วมการอบรม เพราะอยากพิสูจน์ให้คนอื่นเห็นว่าเขาก็เป็นเยาวชนคนหนึ่งที่ดีดี และสามารถทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้

การเลือกตั้ง อบย. ปีแรกมาถึง ซอมัดได้รับเลือกเป็นกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์เวทีอบรมของ อบย. ทำให้ซอมัดได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนต่างหมู่บ้าน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซอมัดบอกว่า ความรู้และแนวคิดใหม่ๆ ผุดขึ้นมาไม่รู้ตัวเมื่อได้แลกเปลี่ยนความคิดกับคนอื่น เขาเริ่มเรียนรู้การทำแผนธุรกิจและพัฒนาบุคลิกภาพ มีความเป็นผู้นำ กล้าคิด กล้าพูด และกล้าแสดงออกมากขึ้น ด้วยการพัฒนาตนเองที่ก้าวกระโดดและมีผลงานพัฒนาชุมชนที่น่าสนใจ ปัจจุบันซอมัดได้รับเลือกให้เป็นรองประธาน อบย. บ้านน้ำโครมโครม

“แต่ก่อนพูดไม่เป็นครับ พอได้ไปฝึกอบรม ก็กล้าแสดงออก พูดในที่ๆ มีคนเยอะๆ ได้ เขียนเก่งขึ้นด้วย สื่อสารให้คนอื่นเข้าใจได้ง่าย”

ซอมัดและกลุ่มเพื่อน อบย. จัดตั้งโครงการธนาคารหมู่บ้านขึ้น ตั้งใจว่าจะใช้โครงการนี้เพื่อพิสูจน์ความสามารถให้ผู้ใหญ่เห็นว่าเยาวชนมีพลังสร้างสรรค์เรื่องดีๆ แก่สังคม “ธนาคารหมู่บ้าน ผู้ใหญ่เคยทำมาก่อน แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะผู้ใหญ่ไม่มีวินัยในการบริหารเงิน เด็กๆ อย่างพวกผมเลยอยากลองทำดู ทำหายดีครับ จากที่เขาดูถูกเรา ถ้าเราทำสำเร็จ ถือว่าพิสูจน์ตัวเองครับ”

เมื่อคิดจะทำ เยาชน อบย. ไม่รอช้าเดินทางหน้าประชาสัมพันธ์ธนาคารหมู่บ้าน ติดป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณร้านค้าและมัสยิดในชุมชนตามแผนประชาสัมพันธ์ของซอมัด อบย. ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ก็กิจการช่วงแรกมีสมาชิกทั้งหมด

18 คน ยอดรวมเงินฝากทั้งหมดประมาณ 20,000 บาท จากนั้นสมาชิกก็เพิ่มขึ้นทุกปี จนปัจจุบันมียอดเงินฝากทั้งสิ้นราว 70,000 บาท

โครงการธนาคารหมู่บ้านฝึกให้คนในชุมชนรู้จักการออม โดยกลุ่ม ออบย. จะรับสมัครสมาชิก ตั้งแต่เด็กที่อยู่ในครรภ์จนถึงผู้ใหญ่อายุไม่เกิน 60 ปี สมาชิกใหม่ต้องจ่ายค่าสมัคร เด็ก 50 บาท ผู้ใหญ่คนละ 100 บาท ถือเป็นเงินออมเบื้องต้น จากนั้นสมาชิกทุกคนมีกำหนดฝากเงินทุกวันที่ 1 ของเดือน ขั้นต่ำสำหรับเด็กเดือนละ 30 บาท ส่วนผู้ใหญ่ต้องฝาก 100 บาทขึ้นไป

สมาชิกโครงการฯ นอกจากมีเงินออมแล้ว ยังสามารถกู้เงินโดยไม่มีดอกเบี้ย เพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉินได้อีกด้วย โดยกู้ได้ครั้งละไม่เกิน 25,000 บาท “การออมเงินของกลุ่มเรามีประโยชน์มาก โดยเฉพาะเด็กนักเรียน น้อยๆ จะมีเงินเก็บจ่ายค่าเทอม อุปกรณ์การเรียน แล้วก็กู้เงินไปซื้อของใหญ่ๆ ได้ด้วย เช่น คอมพิวเตอร์ ซึ่งนำไปใช้ในการเรียนหรือทำงานได้”

ว่างเว้นจากงานธนาคารหมู่บ้าน ซ่อมรถและเพื่อนๆ จะจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง ที่ผ่านมา ออบย.ร่วมกับ อบต. บ้านน้ำโครมโครม เชิญชวนเด็กเยาวชน และชาวบ้านลงแรงพัฒนาสถานที่สำคัญของชุมชน เช่น กุโบร์ รมัสยิด สองข้างทางถนน และทำความสะอาด เก็บขยะบริเวณเกาะห้อง เพื่อให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าพักผ่อน

“การจัดตั้งกลุ่ม ออบย. ทำให้เด็กในชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ เมื่อก่อนมีกิจกรรมพัฒนาในหมู่บ้านแต่ผมไม่เคยสนใจ พอมารวมกลุ่มเยาวชน มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ เราต้องคิดแล้วว่าทำอะไรให้มีกิจกรรมพัฒนาเกิดขึ้นในชุมชน เราอยากช่วยผู้ใหญ่พัฒนาหมู่บ้าน เวลา อบต. มาขอให้ทำอะไร ออบย. พร้อมช่วยทันที” ซ่อมัดกล่าวถึงความสัมพันธ์ของกลุ่มเยาวชนและผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน ซึ่งถือเป็นการสร้างรากฐานที่เข้มแข็งให้กับชุมชน

ในอนาคตซ่อมมัดและกลุ่ม ออบย. วางแผนทำธุรกิจร้านสกรีนเสื้อ เพราะเป็นธุรกิจที่ไม่มีในชุมชน เยาวชนจะได้เรียนรู้ตั้งแต่วิธีการและขั้นตอนการสกรีนเสื้อ การบริหารจัดการด้านการตลาด การทำบัญชี และการบริการลูกค้า เป็นต้น “ธุรกิจนี้เป็นเรื่องใหม่สำหรับชุมชน แปลกและน่าสนใจดีครับ เรามีเสื้อให้ลูกค้าแล้วให้เขาเลือกแบบไปสกรีน ลูกค้าจะได้เสื้อที่ไม่เหมือนใคร กลุ่มลูกค้าเป็นเยาวชนในชุมชน ผมเลี้ยงตลาดไว้แล้วด้วย เอาไปขายที่ถนนคนเดินในเมืองก็ได้”

“การเข้ามาทำงาน ออบย. ทำให้ผมเป็นคนใหม่ มีความรับผิดชอบมากขึ้น ต้องเป็นผู้ใหญ่ ดูแลคนอื่น และได้ทำสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน และตอนนี้กำลังเรียนตัดต่อทำหนังสั้นเพิ่มเติม ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำหายมากสำหรับผม ผมชอบถ่ายวิดีโอ แล้วเอามาตัดต่อเป็นสารคดี เรื่องสั้นบ้าง แล้วก็นำเสนอตามเวทีต่างๆ” หนังสั้นที่ซ่อมมัดกำลังทำนี้เป็นเรื่องราวชีวิตของซ่อมมัด ตั้งแต่ก่อนก้าวมาเป็น ออบย. และการเปลี่ยนแปลงหลังจากทำงานเป็น ออบย.แล้ว

“เรื่องราวจะเป็นอย่างไร ผลงานจะน่าตื่นตื้น ถูกระทึกแค่ไหน ต้องมาดูกันครับ” ซ่อมัดกล่าวทิ้งท้าย

ร้านน้ำชา อบย. สยามสแควร์

“ กิ่ง เก้ง...เก้ง เก้ง ” ระฆังตอนเย็นตีดัง เด็กๆ พวกกันเก็บกระเป๋าทยอยออกจากโรงเรียน ทุกวันหลังเลิกเรียน เยาวชนบ้านคลองเขม่าส่วนใหญ่ไม่มีอะไรทำ บางคนอยู่บ้านเฉยๆ นอนดูทีวี บางคนขี่มอเตอร์ไซด์เที่ยวเล่น รอคัดรถล้มตก รวมก็วันแก๊งมอเตอร์ไซด์พากันชิงไปนั่งที่ **ร้านน้ำชา** กินลมชมวิวนอกหมู่บ้าน วิถีเยาวชนบ้านนี้เป็นแบบนี้มานานแล้ว รุ่นต่อรุ่น...

ภายหลังเยาวชนกลุ่มหนึ่งรวมตัวกันในหมู่บ้าน พวกเขาเรียกตัวเองว่า **องค์การบริหารหมู่บ้านเยาวชนบ้านคลองเขม่า (อบย. คลองเขม่า)** เยาวชนกลุ่มนี้สร้างวิถีเยาวชนที่แตกต่างออกไป หลังเลิกเรียนและทำการบ้านเสร็จ เยาวชน อบย. บ้านคลองเขม่า 5-6 คน จะมารวมตัวกันที่ **ร้านน้ำชา อบย.** ประจำหมู่บ้าน ช่วยกันขายอาหารสารพัด ทั้งน้ำชา กาแฟ โรตี่ และอาหารตาม(ใจ)สั่ง

หกโมงเย็นถึงห้าทุ่ม เป็นเวลาพบปะสังสรรค์ของคนบ้านคลองเขม่า “ช่วง 2-3 ทุ่มคนเยอะที่สุด ชาวบ้านที่นับถือศาสนาอิสลาม พอละหมาดเสร็จจะแวะมาหาอะไรกิน” **กมลชนก นัยขาว** หรือ **ต้า** ลูกสาวคนสวยของผู้ใหญ่บ้านบ้านคลองเขม่าเล่า “เมื่อก่อนจะกินน้ำชาต้องออกไปนอกหมู่บ้าน 7 กิโลเมตร ไปกลับพาเข้าไป 14 กิโลเมตร” **ต้าเสริม**

“ช่วงคนเยอะผมยังต้องมาเป็นเด็กเสิร์ฟ ชงน้ำชา ล้างจานด้วย ลูกค้ามีทุกวัย โดยเฉพาะวัยรุ่นเยอะเลย” **อมร นัยขาว ผู้ใหญ่บ้านบ้านคลองเขม่า** ผู้สละที่ดินข้างบ้านให้เยาวชนเปิดร้าน ยืนยันกระแสนิยมของร้านน้ำชา อบย.

“แต่ก่อนเป็นร้านเล็กๆ อยู่หัวถนน ขายลูกชิ้นบั้ง ยำมามา กับน้ำชา ขายดีจนการจราจรติดขัด จนชาวบ้านบ่นว่าอันตรายเพราะตั้งร้านหน้าโรงเรียนด้วย ผมเลยให้เยาวชนมาใช้ที่ดินตั้งร้านถาวรเลย” ผู้ใหญ่บ้านเล่าไปพลางยิ้ม

น้ำชา กาแฟ และโรตี่ เป็นเมนูเด็ดยอดฮิตของที่นี่

“โรตี่ หนูฝึกทำเอง คิดสูตรเอง ลองผิดลองถูกจนได้แบบนี้ อร่อยจนคนติดใจกัน” **ภนิดา ไร่ใหญ่** หรือ **ขวัญ** สาวน้อย อบย. อีกคนกล่าว

“ที่นี่มีอาหารตามสั่งทุกอย่าง คนชอบสั่งผัดไท ข้าวผัด และยำมามา” **ขวัญ** แจกแจงเมนูเด็ดให้ฟัง

แต่ละวันเด็กๆ จะผลัดเปลี่ยนกันมาทำหน้าที่ดูแลร้านน้ำชา อบย. ช่วยกันทำทุกหน้าที่ตั้งแต่ต้อนรับลูกค้า รับรายการอาหาร เสิร์ฟอาหาร เก็บจาน ล้างจานและทำความสะอาดร้าน

“ขวัญเขาเหมาะทำโรตี่ เพราะผัด(ตีแป้งโรตี่ให้เป็นแผ่น)เก่ง มีะก็เก่งแต่เพิ่งหัด สองคนนี่เหมาะทำโรตี่” **ต้า** ได้ที่ชวนเพื่อนร่วมกิน แต่แอบชื่นชม **“มีะ” นริศรา ไร่ใหญ่** น้องสาวของขวัญ ที่เพิ่งฝึกฝนฝีมือจากขวัญได้ไม่นาน

“ไม่ชอบทำบัญชี ยุ่ง งง...” **ต้า** บ่น แต่หลังจากที่ๆ พี่ดีเอเข้ามาแนะนำสอนวิธีทำบัญชี ตอนนั้นทำบัญชีรายรับรายจ่ายทุกวัน เพราะพี่ๆ จะมาตรวจ (หัวเราะ) แล้วต้องคอยเช็คยอดของที่ใช้ในแต่ละวันด้วย วันหนึ่งใช้หมั่นขึ้นก็กระป๋อง อาทิตย์หนึ่งใช้เท่าไร ทำเป็นสถิติ พี่ๆ แนะนำว่าจะได้ชื่อของมาสำรองไว้ได้ ไม่ต้องซื้อปลีกทีละขวดสองขวด

ลดต้นทุนลงไปอีก

“เรื่องลูกค้าไม่ห่วง เขาชอบร้านเรา เพราะเขาวงเอง ออ้อย เยอะ คุ่ม แล้วราคาถูก แม่ครัวคุณภาพห้าดาว ด้วย เป็นแม่ของมีะ แม่เคยเป็นแม่ครัวทำอาหารในโรงแรมแถวอ่าวนางในเมืองกระบี่” ต้าเล่า

“อยู่ที่โน่นเขาได้เงินเดือนเยอะมาก เป็นหมื่น แต่อยู่ที่นี้ได้ไม่กี่พัน เขาก็ยังอยู่ คอยช่วยสอนเด็กๆ ทำอาหาร” ผู้ใหญ่บ้านกล่าวชื่นชม

“บางคนมีเงินเยอะ แต่ไม่มีความสุขนะ เราได้เงินน้อยก็จริง จากเงินเดือนที่โรงแรมได้ 20,000 บาท อยู่ที่นี้ได้ 6,000 บาท แต่มีความสุขมากกว่า เงินซื้อไม่ได้ เราได้อยู่ใกล้ลูก ลูกรู้สึกอบอุ่นเราก็อุ่นใจด้วย แล้วเป็นประโยชน์กับเด็กๆ เพราะได้สอนเขาทำอาหารให้มีวิชาความรู้ติดตัวไปทำมาหากินได้ อยู่ตรงนี้มีมีความสุข” แม่มีะ ระบายความรู้สึก

“จากเด็กๆ ที่เคยเที่ยวเล่นไปวันๆ ตอนนี้มีความรักใคร่ชอบมากขึ้น ทำตรงนี้ขามิรายได้ เราเห็นอย่างนี้ก็ดีใจ คนในหมู่บ้านไม่ต้องซีริตทไปกินน้ำชาไกลๆ มาที่นี้ได้คุยกัน เด็กก็ได้คุยกับผู้ใหญ่ รู้จักสนิทสนมกันมากขึ้น แต่ก่อนเรื่องทำครัวเด็กๆ ไม่สนใจ ทำไม่เป็น แต่พอมีร้านน้ำชา เป็นหน้าที่ต้องมาเรียนรู้ ผักทำอาหารทุกวัน หลังๆ เด็กๆ สนใจมากขึ้น มาถามว่าอาหารอันนี้ทำอย่างไร ต้องใส่อะไรบ้าง เห็นอย่างนี้ก็ดีใจ เขาเรียนรู้ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์” แม่มีะ ชื่นชมด้วยรอยยิ้ม

นอกจากผู้ใหญ่รอบข้างมองเห็นความเปลี่ยนแปลงของแล้ว ตัวเด็กๆ เองก็รู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับพวกเขาด้วย

ต้าเปิดใจว่า “ทำงานนี้สนุกค่ะ หนูเรียนบัญชีอยู่แล้ว อยู่ที่นี้ได้ทำบัญชี รู้สึกทำคล่องขึ้น แล้วได้ฝึกทำงานอย่างอื่นด้วย เช่น ฝึกบริการ เทคแคร์ลูกค้า”

“ทำให้เป็นผู้ใหญ่ขึ้น มีความรับผิดชอบ และมีความรู้ด้านการทำธุรกิจมากขึ้น นำไปใช้ประกอบอาชีพได้ในอนาคตค่ะ” มีะรู้สึกตัวว่าตัวเองเปลี่ยนแปลงไปมากไม่แพ้ต้า

ในอนาคตเด็กๆ วางแผนที่จะพัฒนาร้านน้ำชา อบรม. ให้ดีขึ้น และนำกำไรที่ได้ไปทำธุรกิจอื่นๆ เช่น การทำร้านค้าชุมชน “คิดจะทำร้านค้าชุมชน เพราะทำร้านน้ำชาต้องไปซื้อสินค้าจากที่อื่นอยู่แล้ว ชาวบ้านก็ต้องไปซื้อของในเมือง ถ้ามีร้านค้าชุมชนจะช่วยให้ชาวบ้านไม่ต้องไปซื้อของไกลๆ และเราได้ประโยชน์ด้วย” ต้าเล่าถึงความฝันของกลุ่มในอนาคต

ร้านน้ำชา อบรม. บ้านคลองเขม่า ไม่ได้เป็นเพียงแต่ร้านน้ำชาธรรมดาที่คนเข้ามาเพื่อกินอาหาร หรือดื่มน้ำชาอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ให้เด็กๆ ได้มาเรียนรู้วิธีทำอาหาร การดูแลลูกค้า ทำบัญชี และการจัดการด้านธุรกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่พักผ่อน แหล่งชุมนุม พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของวัยรุ่นและชาวบ้านคลองเขม่า ทำให้คนในหมู่บ้านที่ไม่เคยรู้จักกันได้มาพุดคุยและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันอีกด้วย ถือเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของธุรกิจชุมชนที่ “นำชื่นชม” และ “เอาเป็นแบบอย่าง”

นิทานขอเด็กเลี้ยวแพะ

บ้านนกัณ ต.อ่าวลึกน้อย อ.อ่าวลึก จ.กระบี่ หมู่บ้านประมงเล็กๆ ที่มีชาวบ้านอาศัยอยู่เกือบ 3 พันคน และกว่า 500 คนเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ออกไปเรียนหนังสือนอกหมู่บ้าน ถึงหมู่บ้านเล็ก แต่ที่นี่มีสนามฟุตบอลชุมชน ที่ตกเย็นจะมีเด็กๆ เกือบร้อยคนมาวิ่งเล่นเต็มไปหมด

“พอตั้งชมรมกีฬาในหมู่บ้านเห็นชัดว่าเด็กตื่นตัวกันมาก เย็นๆ วิ่งกันเต็มสนามเลย” **วิชา ที่ปรึกษา อบย.** เอ่ยขึ้น

“เยาวชนบ้านนี้เก่งกีฬา ชอบเตะฟุตบอลมาก ทีมระดับจังหวัดที่ทั้งทีมมี 15 คน เป็นเด็กบ้านนกัณถึง 11 คนหลายคนเซ็นสัญญาไปเล่นกับทีมกระบี่ยูไนเต็ด สโมสรระดับจังหวัด เป็นหน้าเป็นตาให้ชุมชน” **เลื้อ** อดีตนักบิณฑุมน แต่ปัจจุบันนั่งแท่นประธาน อบย. ได้ที่อวดความโดดเด่นด้านกีฬาของเยาวชนบ้านนกัณ

“ถึงขนาด อบต. ใ้งบมาเลยนะ ใ้ อบย. ช่วยฝึกสอนแล้วก็ตัดเด็กไปเตะบอลระดับตำบล อำเภอ จังหวัด”

“เราหวังไปถึงขั้นมีนักฟุตบอลอาชีพประจำหมู่บ้าน ผลิตเยาวชนป้อนระดับจังหวัดและประเทศ” เลื้อยังไม่หยุดจะขัดจังหวะก็ไม่ได้ “มันเป็นแผน พอเด็กมาเล่นกีฬากันเยอะ เราก็ชวนทำกิจกรรมพัฒนาสังคมไปด้วย ปลูกป่า เก็บขยะ พัฒนาผลิตภัณฑ์และบูร์ เด็กจะได้ทำงานอาสา แล้วคุ้นเคยกับผู้ใหญ่และคนแก่ในชุมชนมากขึ้นด้วย และเท่าที่สังเกตตั้งแต่เด็กบ้านนกัณได้ไปเตะบอลลีกลูกๆ เด็กในหมู่บ้านก็ขยันซ้อมกันมาก จากเมื่อก่อนมาบ้างไม่มาบ้าง ชี้เกี่ยกันตอนนั้นมาจนไม่มีที่จะยืนแล้ว เต็มสนาม”

“ผมว่าเป็นภาพที่ดีมาก เด็กตัวเล็กๆ โตขึ้นมาจะได้เห็นแบบอย่างกิจกรรมที่ดีและเป็นประโยชน์ เข้าคอนเซ็ปต์เยาวชนเป็นอนาคตของชาติ” เลื้อไม่วายฉายแววนักปราชญ์

ย้อนไป 5-6 ปีก่อน เลื้อโดนเพื่อนร่วมแก๊งซ์ตอดข้อหาเมียเสพติดในครอบครัว “พ่อโกรธมากไล่เตะผม ผมก็หนีไปอยู่บ้านเพื่อน” เลื้อ นึกย้อนความทรงจำ “แต่...แม่ไม่พูดอะไรมาก แค่บอกว่าทำอะไรให้คิดถึงพ่อแม่บ้างตอนนั้นรู้สึกกลัว กลัวติดคุก กลัวพ่อ ที่สำคัญเห็นหน้าตาของแม่แล้วรู้สึกเสียใจ ไม่อยากให้พ่อแม่อายชาวบ้านว่ามีลูกเป็นคนติดยา ผมก็เลิกเลย” น้ำเสียงสั้นเครือออกจากปากเลื้อ

“จริงๆ ผมรู้ว่ายาเสพติดไม่ดี แต่ตอนนั้นผมอยู่กับเพื่อน เพื่อนลองกันหมด ถ้าไม่กินอยู่คนเดียวก็ไม่ค่อยอยากให้เพื่อนยอม เราก็ต้องทำได้ เราก็กินเหมือนกัน” เลื้อสะท้อนความคิดช่วงขณะนั้น

พอ **พีดีเอ (สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน)** เข้ามาเสนอโครงการ ผมสนใจเลย เพราะโครงการนี้ไม่บังคับว่าต้องทำอะไร ขอแค่ชุมชนมีความพร้อม ผมว่าชุมชนผมพร้อม ถ้าพร้อมก็ทำ”

งบประมาณจาก พีดีเอ ใ้จะได้มาง่ายๆ อบย. บ้านนกัณ ต้องพิสูจน์ตัวเอง!

“ต้องทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน ปลูกป่าชายเลน 3,000 ต้น เก็บขยะ อนุรักษ์ป้องกันยาเสพติด งานแรกเจอเลย ควักเนื้อ 2 พันกว่าบาท เพราะจัดการเงินไม่เป็น”

เมื่อเอ่ยเข้าเรื่องบัญชี เลี๊ยะได้ทิวอดอีกครั้ง “ตอนนั้นทำบัญชีง่ายมาก เพราะทำมาเยอะมีประสบการณ์ พี่ๆ เขาก็ สอน ตอนนั้นเบี๊ยะเลย จากเมื่อก่อนไม่รู้อะไรช่องไหน เขียนอย่างไร”

ธุรกิจแรกของ อบย. บ้านบากัน คือ การเลี้ยงปลาตกในบ่อซีเมนต์ ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้การเลี้ยง ปลาตกในบ่อซีเมนต์ถือเป็นความผิดพลาดอย่างมหาดล “ปลาดุก 8 พันตัว เหลือกินแค่ 2 ตัวเองครับ...” ไม่ทันจบ ประโยค เสียงหัวเราะดังขึ้นอย่างพร้อมเพรียงกลางวง หลายคนหัวเราะจนท้องแข็ง

“เขาสั่งให้มาเฝ้า แต่คนเฝ้าไม่รู้วิธีเลี้ยงปลาดุก แล้วเขาก็ไม่ยอมทำ” เลี๊ยะเสริม

“เขา ที่สั่งให้มาเฝ้าใคร?” เสียงหนึ่งถามขึ้น

“เขา ก็ผมเองครับ” ทั้งวงเฮฮาขึ้นมาอีกครั้งเมื่อเลี๊ยะพูดจบ

“ผมไม่ว่างตอนนั้น ไม่ได้มาดูแลเอง” เลี๊ยะแก้ตัว

“ปลาดุกต้องอยู่กับดิน เลี้ยงในบ่อดิน เลี้ยงในบ่อซีเมนต์ไม่ได้ ตายอย่าง เดียว” เสียงหนึ่งเสริมขึ้นกลางวง

เมื่อไม่ประสบความสำเร็จจากการเลี้ยงปลาดุกในบ่อซีเมนต์ เยาวชน อบย.

บ้านบากันต้องคิดหาหนทางใหม่ “เลี้ยงปลาดุกไม่รอด เลยอยากเลี้ยงแพะอีก เพราะเลี๊ยะกับผมเคยเลี้ยงแพะมาก่อน ผมเคยช่วยปู่เลี้ยง เลี๊ยะช่วยที่บ้านเลี้ยง เมื่อก่อนชุมชนนี้นิยมเลี้ยงแพะ” **ถาวร บุตรหมั่น** สมาชิก อบย. เอ่ยขึ้น

เมื่อตัดสินใจแน่วแน่แล้วว่าเลี้ยงแพะ ภารกิจต่อไปต้องหากคนร่วมลงขัน เพราะเงินทุนที่ได้มาหมดไปกับปลาดุกในบ่อซีเมนต์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว “ระดมหุ้น จากสมาชิก อบย. คนละ 2 หุ้น หุ้นละ 100 บาท พูดังๆ คนละ 200 วัตถุประสงค์ใคร อยากเข้ามาทำงานจริงๆ รวมกลุ่มได้ 15 คน ได้เงิน 3 พันบาท” เลี๊ยะพูดอย่างแข็ง ขึ้น

เลี๊ยะว่า เดิมซื้อแพะมาคอกหนึ่ง 10 ตัว พ่อพันธุ์ 1 ตัว แม่พันธุ์ 1 ตัว ลูก ตัวเมียรุ่นเล็ก 5 ตัว อีกตัวเป็นแพะสาววัยรุ่น เลี๊ยะยั่วว่า เป็นแพะสาววัยรุ่น โตกว่า แพะลูกขึ้นมาอีก

“แพะอดทน ไม่ต้องดูแลเยอะ ปล่อยให้ออกหากินตามเวลา ถ้าฝนตกก็ตัด ใบโก้งกาง ใบกระถิน มันสำปะหลัง หรือใบกล้วยให้กิน อีกอย่างเลี้ยงแพะได้ลูก แน่นนอนปีละ 2 ครั้ง” **สมบัติ หล้าหญ้า** สมาชิกอีกคนได้จังหวะแทรกขึ้นมา

“แพะที่เลี้ยงเป็นแพะน้ำเค็ม บ้านบากันใกล้ทะเลเลี้ยงได้ แต่เลี้ยงแพะพันธุ์ อื่นไม่ได้เพราะทนความเค็มไม่ไหว ตายลูกเดียว”

ปล่อยให้คนอื่นเลี้ยงก็ได้ไม่นาน เลี๊ยะต่อทันทีว่า “ถ้าแพะป่วย เวลาปล่อยออกไปข้างนอก แพะจะหาสมุนไพร กินเอง มันรู้ว่าตัวเองเป็นอะไร แล้วต้องกินอะไร” (หัวเราะ)

“เท่าที่เห็นแพะจะกินดอกสีชมพูๆ ของต้นไมยราพ, หญ้าทองไก่” คราวนี้เป็นที่ของ **พงษ์พัฒน์ สุพร** ได้โอกาส พูด “ดูมูลแพะดีๆ จะรู้ว่า แพะป่วยเป็นโรคหรือเปล่า ถ้าไม่ป่วยจะเป็นก้อนกลม ถ้าป่วยจะเริ่มเหลวขึ้นๆ หรือถ้าเหลือบ่า กว่าแรงก็ไปปรึกษาพี่ที่หมู่บ้านข้างๆ เขาเลี้ยงแพะเยอะ รู้ว่าควรทำอย่างไร” เลี๊ยะบอก

เลี๊ยะเดินหายไปจากวง ยัง...เขาไม่ได้ไปเตรียมหาอาหารให้แพะตอนนั้น เลี๊ยะกลับมาพร้อมแพะตัวหนึ่ง เขาจึงเริ่มเล่าประวัติแพะน้องใหม่ประจำคอก “เจ้าโก๊ะ” ที่เขาทั้งรักทั้งหวง

“คลอดมา 1 ตัวแล้ว ชื่อ **โก๊ะ** แต่แพะเหลือ 10 ตัวเหมือนเดิม เพราะตัวแม่โดนรถชนตาย นำส่งสารโก๊ะ เลยว่า จะเลี้ยงไว้ ไม่ขาย ไม่อยากให้ใครเอาไปกิน” เลี๊ยะเล่าพลางมองเจ้าโก๊ะที่กระโดดดั่งๆ อยู่นอกกรงอย่างเอ็นดู

“แล้วจะคืนทุนไหมนี่” เพื่อนคนหนึ่งแห่ขึ้นมา คราวนี้เลี้ยงหัวเราะกระหึ่มกลางวงอีกครั้ง

“เราผลิตเวรเฝ้าแพะวันละ 3 คน ไม่มาไม่ได้ คราวนี้จริงจัง” **สัญญาชัย บุตรหมั่น** แทรกทัน

“อย่างเวลาแพะไม่ยอมเดินตามฝูง ก็ใช้วิธีดึงหูแพะเบาๆ ด้วยสันชาตญาณแพะจะตามมาเอง”

“ไม่ต้องกลัวคนขโมยด้วย แพะเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์สำหรับชาวมุสลิม บ้านบากันเป็นมุสลิมกันหมดไม่มีใครขโมยแน่” เลี๊ยะยืนยัน

ตอนนี้เยาวชนทั้ง 15 คน หรือเรียกอย่างสมเกียรติว่า คณะกรรมการและสมาชิก อบย. บ้านบากันทั้ง 15 คน ต่างตั้งหน้าตั้งตาทำงานและรับผิดชอบธุรกิจเพื่อชุมชน รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาสังคมของพวกเขาอย่างต่อเนื่อง

ก่อนรีบไปหาอาหารให้แพะ สมาชิก อบย. บ้านบากันแย่งกันพูด จนแทบฟังไม่ได้ศัพท์

“ทำงานตรงนี้สนุก ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ต้องผลัดกันมาก่อไฟกันยุงให้แพะตอนดึกๆ”

“ผมภูมิใจที่เพื่อนๆ ชุมชน และ อบต. ยอมรับกลุ่ม อบย. อยากจะพัฒนาตัวเองและชุมชนให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่านี้”

“เป็นผู้ใหญ่ขึ้น รับผิดชอบมากขึ้น กล้าแสดงออก เมื่อก่อนไม่กล้าพูด เดียวนี้พูดมากแต่มีสาระ”

“เมื่อก่อนนอนอย่างเดียว ตอนนี้ได้ช่วยชุมชน รู้สึกดีมาก”

“ได้พิสูจน์ตัวเองให้ผู้ใหญ่เห็นว่า เยาวชนบ้านบากันอย่างเรามีความสามารถ ทำสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ให้คนอื่นได้”

“สิ่งที่ภูมิใจในวันนี้ คือ สามารถเลิกยาเสพติดได้ และได้ทำงานที่เป็นประโยชน์กับตัวเอง กับชุมชน ผมถือว่าชีวิตผมต่อจากนี้ สิ่งที่ได้ทำถือเป็นกำไรชีวิตของผมทั้งหมด” เลี๊ยะกล่าวอย่างภูมิใจ

เปลี่ยนเลื้อ เปลี่ยนใจ เปลี่ยนความคิด

วิกานดา เชื้อยาง หรือ วิ สาวน้อย ออบย. คนนี้เมื่อประวัตินางเสวนาฮือฮาใช้เล่น กระทั่งวีรกรรมที่ธรรมดาแต่น่าอายของเธอยังถูกหยิบยกมาเล่าขานอยู่เป็นประจำ “แก๊งวิเป็นแก๊งเด็กเลื้อรตนม...” คำพูดสั้นๆ แต่ได้ใจความ จนคนพูดออกอาการอายเล็กน้อย “เมื่อก่อนชอบขี่มอเตอร์ไซด์เที่ยวเล่นในหมู่บ้าน ใส่เสื้อตัวเล็กแนวหน้าอกเลย พอมาค่ายบ่อยขึ้นมีเสื้อค่ายตัวใหญ่ๆ แจกให้ใส่ เลยไม่มีโอกาสได้ใส่เสื้อตัวเล็ก ตอนนี้อยาวชนในหมู่บ้านนิยมใส่เสื้อค่ายมาอวดกัน” ครั้งนี้เธอเลิกอายแล้วยิ้ม

“3 ปีกับอีก 8 เดือน” วีระบุชต์ถึงระยะเวลาตั้งแต่เริ่มต้นเข้าทำงาน **อาสาสมัครองค์การบริหารหมู่บ้านเยาวชน (ออบย.)** ร่วมกับ **สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (พีดีเอ)**

“รุ่นพี่ชวนให้มาเข้าค่ายเยาวชน วิทยอมมาเข้าค่าย 2 คืน 3 วัน ทั้งที่ไม่รู้ว่ามาทำไม แล้วเขาจะทำอะไรกับเราบ้าง (หัวเราะ) แต่พอเสร็จค่ายรู้สึกดีมาก กลับบ้านไปเล่าให้พ่อแม่ฟังว่า พีดีเอมีโครงการพัฒนาเยาวชนส่งเสริมให้เยาวชนสนใจพัฒนาชุมชนของตัวเอง”

น่าประหลาดใจว่าก่อนทำงาน ออบย. “วิ” เด็กหมู่ 5 บ้านมู่สา แทบไม่รู้จักใครในหมู่บ้านตัวเองเลย แต่ดันไปสนิทชิดเชื้อกับเพื่อนต่างหมู่บ้าน วิบอกว่า หมู่ 5 บ้านเธอไม่มีโรงเรียน เลยต้องเรียนห่างออกไปถึงหมู่ 9 โรงเรียนบ้านท่ามะพร้าว ต.คลองพน อ.คลองท่อม จ.กระบี่

กลับจากค่าย วิเริ่มทำงาน ออบย.ทันที ครั้งแรกได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการฝ่ายสิ่งแวดล้อม ทำงานจนเพื่อนๆ เลือกให้เป็น ประธาน ออบย. มาถึงปัจจุบัน “จากไม่รู้จักคนในหมู่บ้านตัวเอง ตอนนี้อยากคนเยอะมากตั้งแต่หมู่ 5 ยันหมู่ 9 ตั้งแต่เด็กจนผู้ใหญ่อาวุโสเลย” วิเล่าอย่างภาคภูมิใจ

“ธุรกิจแรกที่กลุ่ม ออบย. บ้านมู่สาทำ คือ รับแกะลายกระจก ก่อนที่ชุมชนจะได้รับเงินสนับสนุนจากพีดีเอ เยาวชนและชาวบ้านต้องทำกิจกรรมเพื่อชุมชนตามเงื่อนไขก่อน คือ คนในชุมชนไม่น้อยกว่า 150 คน ต้องร่วมกันปลูกต้นไม้ในชุมชนไม่น้อยกว่า 2 พันต้น แล้วจะได้ทุนมาทำธุรกิจตามแผนที่เสนอไป แต่ต้องทำแผนพัฒนาสังคมด้วย

วิบอกว่า ตอนนั้นทำกระจกไม่คุ้มทุน เพราะร้านขายวัสดุย้ายจากกระบี่ไปอยู่สุราษฎร์ธานี กลุ่ม ออบย. ต้องรับภาระเรื่องค่าใช้จ่ายมากขึ้น พวกเขาจึงมานั่งประชุมกัน แล้วให้ทุกคนหันกลับมามองสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนว่าบ้านของเรามีทุนอะไรบ้าง สมาชิกเห็นร่วมกันว่า บ้านมู่สาติดทะเล เลี้ยงปลากระพงในกระชังน่าจะดี ทำมา 6-7 เดือนแล้ว ต้นทุนขึ้นกับขนาดของปลา ตัวเล็กนิ้วสองนิ้ว ตัวละ 5-10 บาท ตัวใหญ่ก็แพงขึ้นมามาก เท่าที่ทำมาก็ขายได้เรื่อยๆ กิโลกรัมละ 110 บาท ส่วนใหญ่เอามาขายให้พีดีเอนี้แหละ เวลาซื้อค่ายอบย.เยาวชน

ตอนนั้น วิและเพื่อนๆ รุ่นเดียวกันต้องออกไปเรียนนอกหมู่บ้าน เหลือน้องๆ แกนนำไม่กี่คนที่ได้รับการถ่ายทอดวิทยายุทธจากรุ่นพี่ แต่วิยืนยันว่า กลุ่มเยาวชนบ้านมูล่ายังแข็งแกร่ง ไร่กังวล

อบบย. จะนัดประชุมกันตลอด บางคนมาไม่ได้ก็โทรศัพท์เปิดโฟนอินเข้ามา เราถือว่าทุกคนต้องรับรู้และมีส่วนร่วมในการประชุม แรกๆ ที่วิกับเพื่อนๆ ทำงานในชุมชนเหนื่อยมาก ผู้ใหญ่ไม่มั่นใจในตัวเยาวชนเลย บอกว่า เยาวชนไม่มีทางทำงานพัฒนาชุมชนได้ ได้ยินอย่างนั้นเรารู้สึกท้อแท้ น้อยใจ ผู้ใหญ่หลายคนคิดว่าเยาวชนมาทำเพราะได้ค่าตอบแทนที่มันได้อะไรเลย

“ทำไมไม่ทำให้เขาเห็นว่าเราทำได้” เป็นคำพูดเติมพลังใจจากพี่ๆ พีดีเอ ที่คอยหนุนให้คำแนะนำต่างๆ อยู่เสมอ ดังนั้น เวลาเข้าหาผู้ใหญ่หรือลงชุมชน เราต้องตอบคำถามชุมชนให้ได้ว่ามาทำงานตรงนี้เพื่ออะไร วิตอบเขาไปตรงๆ ว่า **เรารักและอยากทำงานพัฒนาชุมชน** โชคดีที่การทำงานในชุมชนตอนนี้น่าง่ายขึ้น ผู้ใหญ่บ้านและคนในชุมชนสนับสนุนเยาวชนมาก เพราะผู้ใหญ่เห็นความสำเร็จจากงานที่เราทำ และเห็นด้วยต่อว่าเยาวชนทำงานจริงจังและตั้งใจ ตอนนี้มีทีมงานพัฒนาชุมชน ปลุกต้นไม้ เก็บขยะ หรือแข่งกีฬา คนในชุมชนแทบปิดหมู่บ้านมาร่วมกิจกรรมด้วยกัน น่าดีใจที่ตอนนี้กลับเป็นผู้ใหญ่เอ่ยชมเยาวชนว่า เยาวชนมีศักยภาพและเก่งมากทุกคน ผู้ใหญ่ต้องให้ออกโอกาสเยาวชนทำงานเพื่อชุมชน ดังนั้นเป้าหมายต่อไปคืออยากพัฒนาหมู่บ้านและทำให้คนอื่นรู้จักชุมชนของเรา เห็นตัวอย่างการทำงานในชุมชนของเราแล้วเอาไปต่อยอดในชุมชนของเขาเอง

นอกจากงานในหมู่บ้านแล้ว ประธาน อบบย. บ้านมูล่า นักศึกษาปีหนึ่งหมาดๆ ยังนำประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้จากอบบย. ไปฉายแววในมหาวิทยาลัยอีกจนได้

“ประสบการณ์เรื่องทำบัญชี ที่เราได้เรียนรู้จากการทำงาน อบบย. พี่ๆ พีดีเอบอกตลอดว่าเวลาซื้อของหรือใช้จ่ายอะไรต้องเก็บบิลไว้ เพราะจะเป็นหลักฐานเบิกจ่ายและคำนวณค่าใช้จ่ายได้ จนร้านค้าในหมู่บ้านเมื่อก่อนไม่มีบิลเงินสด ตอนนี้มีบิลเงินสดแล้ว เตรียมไว้ให้เยาวชน (หัวเราะ) พอเรียนมหาวิทยาลัยเพื่อนเลือกให้เป็นเหรียญ เราก็ทำบัญชีเคลียร์เงินเก็บบิลเป็นรายวัน วันหนึ่งรุ่นพี่เรียกไปคุยเรื่องบัญชี ที่แรกก็กลัวว่ามีอะไรผิดพลาดหรือเปล่า เขากลับชมว่าเราทำบัญชีดี ต่อไปถ้าบัญชีของชั้นมีปัญหาอาจขอแรงให้เราไปช่วย” วิเล่าด้วยสีหน้าดีใจ แล้วเสริมต่อถึงเสน่ห์ดึงดูดใจของงาน อบบย.

วิทำ อบบย. เพราะเชื่อว่า ค่าและกิจกรรมเหล่านี้เปลี่ยนแปลงเยาวชนได้ ดังนั้นถ้าเราให้ออกาส น้องๆ จะพัฒนาตัวเองแน่นอน ส่วนหนึ่งการทำงานจะทำให้เราพัฒนาบุคลิกภาพของตัวเอง และเรียนรู้การวางตัวต่อหน้าผู้ใหญ่ เช่น เวลาเข้าพบผู้ใหญ่หรือเวลาออกไปนำเสนองาน ต้องมีความพร้อม แต่งตัวให้เหมาะสม เปลี่ยนนิวกจากคนพูดมากไม่มีสาระเป็นคนพูดมีสาระขึ้น พูดสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อคนอื่นได้

“วิฝันอยากประกอบธุรกิจส่วนตัว แต่ก่อนจะทำตรงนั้นได้เราต้องทำให้ท้องถิ่นของเราพัฒนาให้ได้ก่อน ต่อให้เราไปอยู่ที่ไหนจะไม่ลืมบ้านเกิดของตัวเองเลย”

เวลาและการดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง บ่มเพาะให้เมล็ดพันธุ์ต้นกล้าเติบโตใหญ่ บ้างเป็นเมล็ดพันธุ์ที่แสนเปราะบาง บ้างเคราะห์กรรมจนเกือบใช้การไม่ได้ แต่การพุ่มพฟ้าให้ไร่ผล เมื่อวันหนึ่งเมล็ดพันธุ์นั้นเติบโตหยั่งรากได้อย่างมั่นคง และยังมีแผ่กิ่งก้านสาขาเกื้อกูลให้ต้นกล้าอื่นๆ ผลิดอกออกผลขยายสาขาต่อไปอย่างกว้างขวาง

“น้องใหม่” ออบย. หัวใจนัก‘บริการ’ความสุขให้ชุมชน

“การบริการ คือ ความสุข” นี่คือการคิดการทำงานของ **อาสาสมัครองค์การบริหารหมู่บ้านเยาวชน (ออบย.)** คนเก่งจากอำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ **นางสาวแก้วกัลญา ศรีวาจา หรือ ใหม่**

‘ใหม่’ เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพเยาวชนในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เธอทำกิจกรรมด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและพัฒนาชุมชน จนได้รับการเสนอชื่อเข้าคัดเลือกเป็นนักเรียนพระราชทานของกระทรวงศึกษาธิการ ระดับเขตพื้นที่จังหวัดกระบี่ เธอชอบชวนเพื่อนๆ เยาวชนในชุมชนรวมกลุ่มใช้เวลาว่างพัฒนาชุมชน เช่น การจัดรายการวิทยุชุมชน การจัดแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด การจัดกิจกรรมกำจัดเหาให้น้องในโรงเรียน การปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ และการจัดตั้งกลุ่มธุรกิจชุมชน เป็นต้น

ปัจจุบัน ใหม่ศึกษาอยู่ที่ **มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตศูนย์ตรัง คณะรัฐประศาสนศาสตร์ “ใหม่เลือกเรียนคณะนี้ เพราะอยากมีความรู้ด้านพัฒนาชุมชนมากขึ้น จะได้มาช่วยพัฒนาหมู่บ้าน งาน ออบย. เป็นงานพัฒนาชุมชน ทำแล้วรู้สึกชอบ มีความสุขเวลาเห็นคนในชุมชนรักกัน”**

ใหม่เล่าให้ฟังว่า ตอนแรกไม่รู้ว่ ออบย. คืออะไร เพื่อนชวนมาประชุม ว่างๆ ก็เลยตามมา เลยได้อบรมและทำแผนธุรกิจ ปีแรกมีการเลือกตั้งประธานและคณะกรรมการ ออบย. ใหม่ได้รับเลือกเป็นกรรมการดูแลด้านเศรษฐกิจ จากนั้นปีที่สองได้รับเลือกเป็นประธาน ออบย.

หลังได้รับเลือกให้เป็นประธาน ออบย. เธอเริ่มวางแผนธุรกิจพัฒนาชุมชนทันที **“ธุรกิจชุมชน คือ ร้านสกรีนเสื้อ เพราะเห็นเด็กๆ ในชุมชนว่าง ซีมอเตอร์ไซด์ไปเที่ยวที่โน่นที่นี้ บางคนไม่ได้เรียน เลยอยากสร้างอาชีพให้เขา หมู่บ้านใหม่แข่งกีฬาบ่อย เวลาจะทำเสื้อก็ต้องออกไปทำในเมือง เสียเวลาและค่าใช้จ่าย คิดว่าถ้าเราทำได้เองก็ดี จะได้สร้างรายได้ให้คนในชุมชน และทำให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์”**

นอกจากแผนธุรกิจแล้ว ประธาน ออบย. ทำงานแข่งขันเดินหน้าแผนพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง กีฬาต้านยาเสพติด กิจกรรมปลูกป่า และพัฒนาสถานที่สาธารณะในหมู่บ้าน นอกจากจะทำให้ชุมชนสะอาดน่าอยู่แล้ว ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ให้กับคนในชุมชน ใหม่เล่าด้วยความชื่นใจว่า จากเดิมที่คนในหมู่บ้านต่างคนต่างอยู่ ก็เริ่มสนิทสนม พูดคุย และช่วยเหลือกันมากขึ้น

“เมื่อก่อนใหม่ไม่ค่อยกล้าแสดงออก แต่พอได้อบรม ออบย. ใหม่มีความกล้ามากขึ้น กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น และรู้สึกว่าการเองทำงานเป็น รู้จักวางแผน และมีความรับผิดชอบมากขึ้น” ประธาน ออบย. เล่าถึงความเปลี่ยนแปลงของตัวเอง

การทำงานอาสาสมัคร ออบย. ไม่เพียงทำให้ใหม่มีความสุขเท่านั้น แต่ยังทำให้พ่อแม่ รู้สึกภูมิใจในตัวใหม่ และผู้ใหญ่ในชุมชนให้การยอมรับการทำงานของเยาวชนมากขึ้นอีกด้วย ใหม่มีความสุขที่ได้ทำงาน ออบย. พ่อแม่ภูมิใจที่เห็นใหม่ทำสิ่งดีๆ มีประโยชน์ให้กับหมู่บ้าน ออบย. ทำให้ใหม่ได้เจอเพื่อนต่างหมู่บ้าน ได้รู้จักการแบ่งปัน ความมีน้ำใจ การเสียสละ ความรู้เรื่องการเขียนแผนธุรกิจของ ออบย. ใหม่ก็เอาไปใช้ทำโครงการที่โรงเรียนได้

ใหม่ฝันอยากสานเครือข่ายเยาวชนพัฒนาชุมชน เพราะเล็งเห็นว่ากลุ่มเยาวชนมีพลังในการพัฒนาชุมชนของตน ตอนนี้ตำบลของใหม่มีเครือข่ายเยาวชน 12 หมู่บ้านที่ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การศึกษาดูงานด้านธุรกิจ การพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้ใหม่ยังกลับมาเป็นวิทยากรอบรมอาสาสมัครองค์การบริหารหมู่บ้านเยาวชน (ออบย.) ร่วมกับสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (PDA) อยู่เสมอ ใหม่หวังว่าเยาวชนที่เข้าร่วมการอบรมจะเติบโตเป็นต้นกล้าใหม่ที่แข็งแรง มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองต่อไป

“การทำกิจกรรมเพื่อชุมชน คือ ชีวิตของใหม่” ใหม่กล่าวขึ้นด้วยตั้งใจแน่วแน่ว่าจะทำกิจกรรมเพื่อชุมชนต่อไป โดยในอนาคตใหม่อยากทำงานเป็นปลัดอำเภอ พัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม และแก้ไขปัญหาเสพติด

“เมื่อชุมชนใหม่ก้าวหน้า ชาวบ้านมีความสุข ใหม่ก็มีความสุขด้วย” รอยยิ้มอิ่มสุขเผยให้เห็นบนหน้าของเธอ

เมล็ดพันธุ์แห่งการพัฒนาสังคม “เยาวชนต้นกล้าอันดามัน”

๓ นไม้จะเติบโตใหญ่ ยืนยงอยู่อย่างสง่างาม สำคัญที่สุดคือ “เมล็ดพันธุ์ที่ดี” สังคมก็เช่นกัน จะดำรงอยู่ได้ก็ด้วยรากฐานที่มั่นคง

“เมล็ดพันธุ์” เปรียบได้กับ “เยาวชน” หากเราบ่มเพาะด้วย “ใจ” คอยรดน้ำ พรวนดิน และดูแลอย่างถูกวิธีแล้ว เมล็ดพันธุ์นั้นก็จะเติบโตเป็นไม้ใหญ่ที่สวยงาม แผ่กิ่งก้านให้ความร่มเย็นแก่สังคม

“ต้นกล้าอันดามัน” ก็เป็นอีกเมล็ดพันธุ์หนึ่งที่เกิดจากการบ่มเพาะจากกลุ่มผู้ใหญ่วัยใจดี เครือข่ายความร่วมมือ พี่นฟูชุมชนชายฝั่งอันดามัน (SAN) และ การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอหาดสำราญ และได้รับการดูแล เอาใจใส่ สนับสนุนโดย ยมฉนวนวิสิยาลัยกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ฯ

จากการรุดน้ำพรวนดิน ใส่ปุ๋ย และดูแลเอาใจใส่อย่างดีกว่า 4 ปี วันนี้ “เมล็ดพันธุ์” เหล่านั้นเติบโตเป็น “ต้นกล้า” ที่แข็งแรง คอยช่วยเหลือ และดูแลสังคม เราเรียกต้นกล้าใหม่นี้ว่า “ต้นกล้าอันดามัน”

กลุ่มเยาวชน “ต้นกล้าอันดามัน” เป็นการรวมตัวทำกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในพื้นที่ บ้านเกิดของเยาวชนทั้งในและนอกระบบการศึกษา ตำบลตะเสะ อำเภอหาดสำราญ จังหวัดตรัง

นายสมรรถ เสภา ประธานชมรมกลุ่มต้นกล้าอันดามัน ได้บอกเล่าถึงความตั้งใจในการรวมตัวทำกิจกรรมว่า “กลุ่มเรามีทั้งหมด 30 คน ทุกคนทำงานเพราะ “ใจรัก” อยากช่วยแก้ปัญหาชุมชน และพัฒนาท้องถิ่น”

“รู้สึกสนใจงานด้านอนุรักษ์ตั้งแต่ ป.6 แล้วคะ แล้วพอก็เป็นประธานกลุ่มอนุรักษ์ปลาโลมาบ้านตะเสะ ต่อต้าน อวนรุนอวนลากของนายทุน เรื่องการอนุรักษ์มันเลยอยู่ในสายเลือดคะ” อัสมา พุ้ยอัน สาวน้อยแกนนำรุ่นบุกเบิกวัย 20 ปี กล่าวด้วยแววตามุ่งมั่น

ส่วนหนุ่มนักอนุรักษ์มือใหม่ นายกิตติศักดิ์ กังสพฤติกุล ส่งยิ้มพร้อมกับบอกเล่าจุดเริ่มต้นในการเข้าร่วมกลุ่มว่า “สนใจด้านทะเลอยู่แล้ว อยากมีความรู้ด้านทะเล เพื่อนำมาพัฒนาชุมชน” จากความสนใจดังกล่าวจึงทำให้เกิดความคิดที่เลือกเรียนต่อคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง สาขาวิทยาศาสตร์ทางทะเล เอกชีววิทยาทางทะเล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง โดยเขาตั้งใจจะทำงานเป็นอาจารย์เผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์พัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้แก่เยาวชน เพื่อนำไปพัฒนาชุมชนชาวเลให้ดีขึ้น

ด้วยความตั้งใจที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เยาวชนต้นกล้าอันดามันจึงลงมือทำกิจกรรมเพาะกล้าโกงกาง และนำไปปลูกยังป่าชายเลน เพื่อเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน นอกจากนี้ยังจัดค่ายเยาวชนเพื่อปลูกฝังนิสัยการอนุรักษ์ทะเลและชายฝั่งแก่เด็กในชุมชน

“กิจกรรมไม่ได้มีแค่การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลเท่านั้นครับ เรายังต้องการอนุรักษ์วิถีชาวเลด้วย กลางปี 2551 ที่ผ่านมา เราได้ทำกิจกรรมปลูกข้าวริมชายฝั่งทะเล อันนี้มันเป็นเรื่องที่คุ้นเคยของคนในพื้นที่อยู่กับการประมง”
สมรรถ เล่าถึงกิจกรรม **“อยู่ข้าวชาวเล”**

กิจกรรมที่กลุ่มเยาวชนต้นกล้าอันดามันทำมากกว่า 4 ปี มีส่วนสำคัญที่ทำให้ชุมชนตะเสะมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และทำให้คนในชุมชนทั้งผู้ใหญ่และเด็กเล็งเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ มีความ **“รัก”** และ **“หวงแหน”** สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตน ที่สำคัญการทำกิจกรรมร่วมกันยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น

“การทำงานแม้จะลำบาก แต่ก็สนุก เมื่อเห็นคนในชุมชนรักกัน ทำงานพัฒนาชุมชนร่วมกัน เกิดเป็นภาพที่น่าประทับใจ” **ชัต** หรือ **นายสุทธิพงศ์ หมดหลู** คณะกรรมการฝ่ายวิชาการกล่าวด้วยรอยยิ้ม

“กิจกรรมนี้ไม่ได้มีประโยชน์แค่กับชุมชนอย่างเดียวนะ คนที่ทำได้ประโยชน์ด้วย” **กิพีท** หรือ **นางสาวปริฉัตร หุเขียว** สาวน้อยนักอนุรักษ์พัฒนาวัย 19 ปี เอ่ยขึ้น พร้อมกับเล่าว่า เธอเข้ามาทำกิจกรรมนี้เพราะ **“ใจรัก”** และเมื่อได้ทำกิจกรรมทำให้เธอได้รู้จักคำว่า **“มิตรภาพ”** ได้เข้าใจคำว่า **“เสียสละ”** และได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม ซึ่งคือที่มาของคำว่า **“สามัคคี”**

แต่กว่า **“ต้นกล้า”** จะแข็งแรงได้ ก็ต้องเจอกับพายุใหญ่ใหญ่ มรสุมซัดหลายครั้งหลายคราด้วยกัน **“แรกๆ ผู้ใหญ่ไม่เข้าใจ เขาไม่ยอมรับการทำกิจกรรมของเรา เพราะมองว่าเราเป็นเด็กจะทำอะไรได้ แต่พอผลงานปรากฏ อย่างเช่นเรื่องกิจกรรม **“อยู่ข้าวชาวเล”** ปลูกข้าวแล้วได้ผลผลิตดี ผู้ใหญ่ก็เปลี่ยนความคิด และเห็นคุณค่าของการรวมตัวทำกิจกรรมของเยาวชนมากขึ้น”**

“การเจอปัญหา เจอแรงกดดันมากๆ บางครั้งมันเป็นสิ่งที่ดีครับ มันเหมือนแรงผลักดันให้เรา **“สู้”** เพราะอยากพิสูจน์ความสามารถให้ผู้ใหญ่เห็นว่าเรา

“ทำได้” มันทำให้เราสามัคคีมากขึ้น เพราะ **“สามัคคีคือพลัง นำมาซึ่งความสำเร็จ”** สมรรถฉายแววตาเด็ดเดี่ยว

นี่ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของเมล็ดพันธุ์ใหม่ที่เติบโตมาอย่างมีคุณค่า ซึ่งตอนนี้ **“เมล็ดพันธุ์”** นี้ก็กลายเป็น **“ต้นกล้า”** ที่พิสูจน์ให้เห็นว่า **“เยาวชนมีพลังที่สามารถขับเคลื่อน พัฒนาสังคมให้ก้าวหน้า”**

แล้วคุณละ พร้อมหรือยังที่จะบ่มเพาะ พัฒนาตัวเองให้เป็น **“ต้นกล้า”** ที่แผ่กิ่งก้านไพศาล เพื่อเป็นหลักให้แก่คนในสังคมได้พึ่งพิง

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น... พลังเยาวชนท้องถิ่น

“คุณค่า พลัง และความสุข”

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝายวิจัยเพื่อท้องถิ่น เป็นกระบวนการทำงานวิจัยที่เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นได้ทำการวิจัยเพื่อค้นหาแนวทางแก้ปัญหาของตนเอง เกิดการค้นพบกระบวนการการทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เกิดการพัฒนาและสร้างคน และที่สำคัญที่สุดได้นำองค์ความรู้เดิมของชุมชนผสมผสานกับความรู้สมัยใหม่สู่องค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำกลับมาปรับใช้ในการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชน

กระบวนการของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ยังเปิดโอกาสให้ทุกคนที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นทีมวิจัย ทั้งคนในชุมชนหมู่บ้าน ที่มีตั้งแต่ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุหรือคนเฒ่าคนแก่ เด็กและเยาวชน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็น ครู นักวิชาการ พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่อบต. นายอำเภอ ไปจนถึงผู้ว่าราชการจังหวัด **กลุ่มเด็กและเยาวชน** ถือเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่จำนวนมากที่ได้เข้าร่วมการใช้เครื่องมือการทำงานที่เรียกว่า **งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น** แก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกับผู้ใหญ่ จนเด็กและเยาวชนเกิดข้อค้นพบในตัวเองหลายๆ ด้าน มองเห็นศักยภาพของตัวเองที่สามารถเป็นพลังร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนเอง เห็นคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการทำงาน บางคนเกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งความคิดและวิธีการทำงาน จากเป็นผู้ร่วมทีมวิจัยกับผู้ใหญ่ก็มาเป็นนักวิจัยด้วยตัวเอง ค้นหาวิธีการแก้ปัญหาร่วมกันกับเพื่อนๆ รวมตัวกันเป็นกลุ่มขับเคลื่อนงานกิจกรรม ด้วยเครื่องมือแบบงานวิจัย

ท่ามกลางผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนทั้งเรื่องปัญหาเชิงสังคม ปัญหาสังคม เศรษฐกรรม และปัญหาผลกระทบด้านวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณี ความมั่นใจในพลังของกลุ่มเยาวชนผู้เป็นตัวแกนจากชุมชนท้องถิ่นเหล่านี้ สามารถยืนยันกับสังคมและสาธารณชนได้อย่างมั่นใจว่า คุณค่า พลัง และความสุขจากการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และทำให้เกิดความสุขร่วมกันของคนในชุมชนได้จริง

นักสร้างกระบวนการเรียนรู้...พลัวยาวชนสร้างสรรค์

วิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องอยู่ในการดำเนินชีวิตของคนเราตลอด ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จึงเป็นงานสำคัญที่เด็กกลุ่มหนึ่งซึ่งเรียกตัวเองว่า **กลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี** ได้ร่วมกันทำกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ให้กับชุมชนท้องถิ่นของตัวเอง หลายด้านที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยทำงานร่วมกับเด็กๆ ในโรงเรียนในชุมชนหลายพื้นที่ ด้วยเครื่องมือ **“งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น”** ร้อยเรียงขึ้นมาจากกลุ่มระดับโรงเรียน และมาร่วมทำงานกับกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์ เพื่อร่วมแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับชุมชน ทั้งเรื่องของสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งเรื่องขยะ ที่เป็นผลงานสร้างชื่อของกลุ่มเยาวชนกลุ่มนี้ ใน จ.สุราษฎร์ธานี

โรงเรียนบ้านนาใหญ่ ตำบลท่าโรงช้าง อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นโรงเรียนที่ **กลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์** เข้าร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชนในรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมค่ายสิ่งแวดล้อม กิจกรรมเรียนรู้สู่บ้านเพื่อน ร่วมปลูกผักปลอดสารพิษ กิจกรรมรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ร่วมกับเด็กในโรงเรียนที่ชื่อ **กลุ่มต้นกล้านาใหญ่** ที่มีการนำกระบวนการงานวิจัยมาปรับใช้ในพื้นที่ โดยมีพี่เลี้ยง ครูที่ปรึกษา ในชุมชนมีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นในประเด็นความสนใจ สิ่งที่นักเรียนอยากจะเรียนรู้ และปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

จากการระดมความคิดเห็นพบว่า ปัญหาในโรงเรียนที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในหลายเรื่อง เช่น เรื่องขยะ เรื่องสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เรื่องการบริโภค เรื่องพฤติกรรมของเพื่อนนักเรียน ซึ่งในช่วงนั้น ทางที่ปรึกษาและแกนนำได้ร่วมกันวิเคราะห์หาเรื่องใดที่เราสามารถปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการได้บ้าง เพื่อพัฒนาไปสู่การปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

นายเสวี นาคสัมพันธ์ หรือ **เก่ง** นักเรียนโรงเรียนบ้านนาใหญ่ อ.พุนพิน แกนนำทีมเยาวชนและเพื่อนๆ เลือก **ปัญหาขยะ** ขึ้นมาเป็นโจทย์วิจัย เพราะเป็นปัญหาที่ใกล้ตัว เด็กๆ สามารถร่วมจัดการได้ และเป็นประเด็นการเรียนรู้ที่ดี โครงการ **“การหาแนวทางการจัดการปัญหาขยะอย่างสร้างสรรค์ โดยกลุ่มเยาวชนต้นกล้านาใหญ่”** แม้จะมีบทบาทเข้าร่วมเป็นที่วิจัยแต่กระบวนการของการทำงานวิจัยเรื่องขยะเป็นจุดเริ่มต้น ทำให้เก่งได้เรียนรู้อะไรมากขึ้นทั้งกับตัวเองและชุมชนของตัวเอง

“ผมมีบทบาทมากขึ้นทั้งในเรื่องการประสานงานกับเพื่อนๆ นำประชุมพูดคุย รวมไปถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในโครงการ เช่น สุ่มสำรวจเก็บข้อมูล ปริมาณ ประเภท และการหาแนวทางการจัดการร่วมกัน ในขณะที่กำลังดำเนินงานอยู่นั้น ผมมีความรู้สึกที่ตัวเองได้มีบทบาทในการเป็นผู้นำมากขึ้น ทั้งยังได้มีโอกาสลงไปสัมผัสกับชุมชนที่ตนเองอยู่ ซึ่งก่อนหน้าที่ผมไม่ได้สนใจอะไรมากนัก ได้รู้จักพูดคุยกับผู้ใหญ่ในชุมชน ทำให้ลดช่องว่างระหว่างกัน และผู้เฒ่าผู้แก่ก็มีความภาคภูมิใจที่ลูกหลานเห็นความสำคัญ ทั้งยังทำให้ผมมีความผูกพันกับชุมชนที่ผมอยู่มากขึ้น”

บทบาทหน้าที่ของแก๊ง ทำให้ต้องฝึกฝนตัวเองเป็นระยะ ถึงเวลาหนึ่งก็ได้เป็นที่เลี้ยงช่วยเหลือเพื่อนและฝึกน้องๆ ในโรงเรียนร่วมกับพี่ๆ กลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์ โดยจะรับผิดชอบเป็นคณาวางแผนงานจัดกระบวนการ เวลาที่จะมีกิจกรรมประชุม ฝึกอบรมต่างๆ

เมื่อเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้จัดตั้งกลุ่มเยาวชนสืบสานปณิธานหลวงปู่พุทธทาส โดยนำกระบวนการงานสืบสานภูมิปัญญามาปรับใช้ในกลุ่ม ศึกษาประวัติ ผลงาน ของหลวงปู่พุทธทาส ศึกษาข้อธรรมะประจำใจ ทำงานอาสา ร่วมกับสวนโมกข์ ฝึกปฏิบัติธรรม จัดวางชุดคุณแลเปลี่ยนประสบการณ์ มีวงพูดคุยถึงสถานการณ์ของสังคม (โรงเรียน, ชุมชน) รวมถึงการส่งเสริมให้กลุ่มเพื่อนเครือข่ายได้มีการนำกระบวนการงานสืบสานภูมิปัญญาหลวงปู่พุทธทาสไปปรับใช้ในกลุ่มของตนเอง

การทำงานที่มากขึ้นตามอายุและประสบการณ์ ทำให้เกิดเครือข่ายกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ จ.สุราษฎร์ธานีมากขึ้น รวมไปถึง กลุ่มเยาวชนสืบสานภูมิปัญญาไต่ดำ และชักชวนเยาวชนในพื้นที่ร่วมกันทำวิจัย โดยมีตัวเองร่วมเป็นหัวหน้าโครงการวิจัย ชื่อ “โครงการแนวทางการสืบสานภูมิปัญญาเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มคนไต่ดำบ้านไทรงามและบ้านทับชันสามัคคี อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับกลุ่มเยาวชน”

กระแสของการพัฒนาที่เกิดขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาในชุมชนมากมาย ทั้งปัญหาทางสังคม ปัญหาความเหลื่อมล้ำเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของตัวเอง และในที่สุดก็กลายเป็นชุมชนที่ล่มสลายทางวัฒนธรรมไปโดยปริยาย การสืบสานเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงถือเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกับกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ ที่จะเรียนรู้เรื่องราวที่เป็นรากเหง้าของตนเอง

“ผมได้ร่วมเรียนรู้กับกลุ่มเยาวชนสืบสานภูมิปัญญาไต่ดำ และรับผิดชอบดูแลส่งเสริมให้เยาวชนได้มีกระบวนการเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ของตนเอง โดยการนำกระบวนการงานสืบสานภูมิปัญญาและกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นมาปรับใช้ในกลุ่มเยาวชน”

งานวิจัยที่ไปศึกษาเรียนรู้ในชุมชน มีการจัดเวทีพูดคุยกับครุภูมิปัญญาไต่ดำ ชวนน้องๆ เยาวชนลูกหลานในชุมชนไปเรียนรู้ เก็บรวบรวมประวัติความเป็นมาของชุมชนไต่ดำในพื้นที่บ้านทับชัน ไทรงาม เมื่อได้ข้อมูลที่เป็นความรู้เกี่ยวกับตนเองแล้ว ก็ชวนน้องๆ ไปเรียนและฝึกเย็บลายผ้าไต่ดำ การเรียนภาษาไต่ดำ ร่วมกับชุมชนในการจัดทำตำรายานไต่ดำเพื่อให้ลูกหลานได้ศึกษา และมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องร่วมกันทั้งผู้ใหญ่ และเด็กเยาวชน

น้องแก๊ง...กล่าวถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำงานร่วมกับเพื่อนๆ และพี่ๆ ผู้ใหญ่ในชุมชนว่า “การทำงานที่ผ่านมาทำให้ผมได้พัฒนาตนเองในหลายๆ ด้าน ทั้งเรื่องทักษะการคิด การวางแผนก่อนทำงาน การประสานงานกับกลุ่มเยาวชนและคนในชุมชนซึ่งมีวัฒนธรรมเฉพาะ ได้พัฒนาการคิดที่จะต้องรอบคอบมากขึ้น มีการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้หลังจากทำกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว มีความกล้าแสดงออก รวมถึงการเท่าทันกับสภาวะอารมณ์ตัวเองในระดับหนึ่ง และที่สำคัญทำให้เกิดความรัก ห่วงแทน ชุมชน และสามารถสร้างการเรียนรู้ที่สอดคล้องและตอบสนองต่อชุมชนได้จริง”

สร้างความเชื่อมั่นเกษตรกรรุ่นใหม่...กลับสู่ท้อถิ่น

ท่ามกลางนโยบายส่งเสริมภาคเกษตรซึ่งเป็นรายได้หลักของประเทศ ที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญเป็นวาระแห่งชาติ แต่จากข้อมูลจำนวนสถิตินักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกว่า 40 แห่ง ในช่วงประมาณ 14-15 ปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าผู้สนใจเรียนด้านอาชีวศึกษาเกษตรลดลงมาตามลำดับอย่างน่าใจหาย อีกทั้งผู้จบการศึกษาด้านการเกษตรมักไม่ค่อยประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมทั้งที่มีที่ดินเป็นของตนเอง แต่นิยมไปทำงานบริษัท โรงงานอุตสาหกรรม หรือไม่ก็มุ่งเป็นนักวิชาการเกษตร น้อยคนที่มีมุ่งมั่นตั้งใจกลับไปประกอบอาชีพอิสระด้านการเกษตรในชุมชนของตนเอง ตามเจตนาารมณ์ของหลักสูตรอาชีวเกษตร แต่ก็ถูกสังคมรอบข้างมองว่าตกงาน ไม่มีทางไปจึงต้องกลับมาอยู่บ้าน เหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นในอาชีพเกษตรกรของสังคมลดลง แล้วอนาคตสังคมเกษตรในประเทศไทยจะเป็นอย่างไร

คำถามสำคัญนี้ ทำให้ **นักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสิงห์บุรี** กลุ่มหนึ่งสนใจที่จะค้นหาทางออกของสถานการณ์นี้โดยใช้เครื่องมือวิจัยเพื่อท้องถิ่น **โครงการศึกษาระบบการเรียนรู้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการประกอบอาชีพเกษตร วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสิงห์บุรี** โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

“เก่ง” ไพรัช แตนกะไสย เด็กหนุ่มจังหวัดมหาสารคามที่พอกับแม่มีอาชีพทำนา และคิดว่าอยากให้ลูกชายเรียนเกษตรฯ เพื่อที่จะได้นำความรู้มาพัฒนาอาชีพและหมู่บ้าน เก่งเล่าว่า *“ผมเห็นภาพของพ่อกับแม่ทำนาอย่างเหน็ดเหนื่อยมาตั้งแต่ผมยังเด็กๆ และตอนที่โตขึ้นก็เห็นพ่อกับแม่ทำนาที่รู้สึกสนุกดี แต่พอโตขึ้นมาอีกหน่อยคือช่วงประมาณ ป.5-ป.6 ก็เริ่มรู้สึกว่าการทำอาชีพเกษตรฯต้องเหนื่อย...ร้อน...ลำบาก...ไม่ทันสมัย...มีแต่ชาวบ้านที่เรียนจบแค่ ป.4 เท่านั้นที่ทำ... จึงไม่อยากที่จะทำอาชีพเกษตรฯ และก็ได้ยินคำที่ผู้ใหญ่และครูที่โรงเรียนบอกผมเสมอว่า “เรียนให้เก่งๆนะลูก” “เรียนให้สูงๆ” “โตขึ้นจะได้เป็น เจ้าคนนายคน จะได้ไม่ลำบาก” คำสอนเหล่านั้นติดอยู่ในหูและจิตใต้สำนึกของผม ดังนั้นผมจึงบอกกับตัวเองว่า ผมจะต้องตั้งใจเรียน...เรียนให้สูงที่สุด...เพื่อที่จะไม่ได้ทำนาหรืออาชีพเกษตรฯ*

แต่แล้ว...สิ่งที่ผมไม่อยากให้เกิดขึ้นก็เหมือนยิ่งนำพาผมเข้าไปหาสิ่งนั้นครับ...เมื่อพ่อกับแม่คุยกับผมว่าหลังจากจบชั้น ม.3 แล้วอยากให้เราเรียนต่อในสาขาเกษตรฯ เพื่อที่จะให้ผมได้ฝึกตัวเองและนำความรู้มาพัฒนาอาชีพเกษตรฯ ที่บ้านเรา... ผมพยายามที่จะปฏิเสธอย่างสุดฤทธิ์ครับ... แต่ก็ต้องใจอ่อนด้วยคำขอร้องของพ่อกับแม่ ที่อยากให้เราเรียนเกษตรก่อน แล้วหลังจากนั้นค่อยว่ากันอีกที เพราะแต่ตอนนี้พ่อกับแม่ยังไม่ไ้เงินส่ง ด้วยคำพูดเพียงแค่นั้นผมจึงตัดสินใจเรียนสาขาเกษตรฯ แต่ไม่ว่าผมจะเรียนได้คะแนนดีเท่าไรก็ตามมันก็ไม่สามารถตอบได้ว่า...เมื่อผมเรียนจบแล้วผมจะไป

ประกอบอาชีพอะไร หรือว่าผมจะกลับไปทำอะไรที่บ้านเพื่อที่จะทำให้อาชีพเกษตรฯ พัฒนาขึ้น... ในช่วงนี้ผมเริ่มจะชอบอาชีพเกษตรขึ้นมาบ้างแล้วครับ แต่ก็ยังจับต้นชนปลายไม่ถูกอยู่ดีว่าสิ่งที่ผมเรียนอยู่ในแต่ละวันจะนำไปใช้ในชีวิตของผมในรูปแบบไหนหรือนำไปใช้ยังไง...

หลังจากได้เข้าร่วมเรียนรู้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นก็พบว่าหากตั้งคำถามในภาพรวมก็จะได้รับคำตอบว่า เหตุมาจากนักศึกษาที่มาเรียนวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีไม่ได้มีความตั้งใจในการประกอบอาชีพเกษตร เป็นเด็กที่ขาดแคลนทุนการศึกษาจึงมาเรียนที่วิทยาลัยเกษตรเหมือนกับน้องแก่ง ทำให้ไม่มีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ แต่ข้อค้นพบสำคัญของทีมวิจัยพบว่า ร้อยละหกสิบของนักศึกษาที่เข้าร่วมเวทีเรียนรู้เป็นนักศึกษาที่ตั้งใจมาเรียนเกษตร และยังมีฐานมาจากครอบครัวประกอบอาชีพเกษตร ตลอดจนมีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพเกษตรเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ในเมื่อต้นทุนก็พร้อม แล้วเกิดอะไรขึ้นกลางทางกับนักเรียนนักศึกษาเหล่านี้ เกิดอะไรขึ้นกับกระบวนการเรียนรู้ในระหว่างทางที่ลดทอนความมั่นใจในการประกอบอาชีพเกษตร

การค้นหาข้อมูลเริ่มลงลึกในรายละเอียดประเด็นของการเรียนการสอนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันผ่านเวทีพูดคุย การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งครู นักเรียน รุ่นพี่ ศิษย์เก่า เพื่อพูดคุยให้เห็นสถานการณ์การเรียนการสอนอาชีวะเกษตรจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ข้อค้นพบสำคัญคือวิธีการเรียนการสอนในอดีตนั้นเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ การลงงาน การปฏิบัติงานจริงในแปลงเกษตร จนเกิดทักษะการเรียนรู้ ความกล้าในการประกอบวิชาชีพที่มาจากการลองผิดลองถูก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของนักศึกษาในวิทยาลัยที่กล่าวว่า **“ความไม่มั่นใจเกิดจากการไม่ได้ลงมือทำ”** ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าต่อการดำเนินงานของทีมวิจัย ควบคู่ไปกับข้อมูลจากการถอดบทเรียนจากกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเรียนรู้แบบความสำเร็จเล็กๆ ของรุ่นพี่ ที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักศึกษา รวมไปถึงกระบวนการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเกษตรกรที่มีความมุ่งมั่นในวิชาชีพเกษตร

กระบวนการเรียนรู้ผ่านงานวิจัยนี้ทำให้แก่ง ได้เรียนรู้ สิ่งที่เราเรียกว่าวิจัยซึ่งในตอนแรกนั้นก็ยอมรับว่า “ฟังเขาคุยตอนแรกก็งงๆ แต่มาสะกิดใจอยู่ค้ำนี้ในงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่ว่า **“ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ”** พอได้ยินคำนี้ผ่านหูมันก็วิ่งเข้าไปยังจิตสำนึกแล้วเกิดคำถามกับตัวเองขึ้นมาทันทีเลยว่า “เฮ้ย! แล้วที่ผ่านมาเราตัดสินใจด้วยอะไรวะเนี่ย...” จากนั้นผมก็ได้เข้าร่วมกระบวนการของงานวิจัยมาเรื่อยๆ จากที่งงๆ ก็เริ่ม...อ้อ!..ขึ้นเรื่อยๆ จนมาถึงวันนี้กระบวนการของงานวิจัยทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในชีวิตของผมมากมายครับ”

น้องแก่งยอมรับว่าตัวเองเปลี่ยนไปมาก **“สิ่งที่เปลี่ยนคือความคิด พอความคิดเปลี่ยนทำให้ความสุขเริ่มเข้ามาในชีวิตมากขึ้นเรื่อยๆ** กล้าที่จะคิดนอกกรอบ และเข้าใจธรรมชาติมากขึ้น... เริ่มมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรฯ ไม่กลัวกับการเรียนอีกต่อไป มีความสุขกับการเรียนครับ...แล้วเรารู้ว่าการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นกับเราได้ทุกที่ครับ ไม่จำเป็นต้องนั่งเรียนอยู่ในห้องสี่เหลี่ยมที่มองไปก็มีแต่...โต๊ะ!...เก้าอี้!...กระดานดำ!.. แล้วก็คอยจดจำความรู้จากสิ่งที่อาจารย์บอกเพียงอย่างเดียว... แล้วหลังจากนั้นครับ...ก็ทำให้ผมมีความมั่นใจในอาชีพเกษตรฯ มากขึ้น มีเป้าหมายในชีวิตชัดเจน แล้วก็รูปแบบการเรียนรู้ที่ผมเชื่อมั่นว่าจะทำให้ผมเดินทางไปสู่เป้าหมายได้อย่างแน่นอน

วันนี้เก่งตัดสินใจเรียนต่อระดับชั้น ปวส. สาขาเกษตรศาสตร์ ซึ่งเกิดจากผลการวิจัยที่พวกเขาได้ทำร่วมกับครูอาจารย์ จนมีการรวมตัวกันของอาจารย์ผู้สอนจำนวน 8 ท่าน บัดฟันหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาเกษตรศาสตร์มาพัฒนาเป็นหลักสูตรบูรณาการการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเกษตรกรรมมืออาชีพ ที่เน้นการเรียนรู้จากฐานการปฏิบัติและบนฐานการพัฒนาทักษะกระบวนการค้นหาความรู้ โดยมีเป้าหมาย **เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิถีชีวิตของคนไทยซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรม มีความพอเพียง พอดี และยั่งยืน** และจบไปทำงานที่อยู่กับความสุขในชีวิตไม่ใช่อยู่ที่เงินเพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้น้องเก่งยังเห็นคุณค่าของงานวิจัยจนกลับไปพูดคุยกับ พ่อที่จังหวัดมหาสารคามเพื่อให้ใช้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาระบบสหกรณ์การเกษตรของชุมชน โดยได้ประสานงานผ่านพี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคอีสาน และตั้งความหวังที่จะกลับไปใช้วิชาชีพเกษตรด้วยกระบวนการวิจัย เพื่ออยากให้เกษตรยังเป็นอาชีพที่คงคุณค่าต่อสังคมไทยต่อไป

น้องฟาง บัณฑิตอุทิศตนช่วยแม่สาธิต

ความเลื่อมใสของลำน้ำแม่สาธิตนำมาซึ่งความเดือดร้อนของผู้คนที่ต้องพึ่งพาสายน้ำแห่งนี้ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ ซึ่งบางคนเมินเฉยดูลำน้ำค่อยๆ เลื่อมโทรมลงไป แต่ไม่ใช่พฤติกรรมของ “น้องฟาง” นางสาวหฤทัย ไชยวงศ์ ประธานกลุ่มเยาวชนบ้านใหม่จตุจักร ตำบลปลัก อำเภอมือง จังหวัดลำพูน และเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนจักรคำคณาทร

น้องฟางเป็นหนึ่งในกลุ่มเยาวชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการการพัฒนากระบวนการฟื้นฟูลำน้ำแม่สาธิตอย่างมีส่วนร่วม ที่นำโดย พระมหานิเวศน์ กิตติเชษฐา โดยมียุทธศาสตร์สำคัญในการร่วมสืบค้นข้อมูล ตรวจสอบคุณภาพน้ำ และนำเสนอข้อมูลแลกเปลี่ยนกับกลุ่มผู้ใหญ่ในพื้นที่ และโครงการของนักศึกษาปริญญาโท ในการสืบค้นเรื่องราวในชุมชนท้องถิ่นของตนเองตามความสนใจ ก่อนเข้ามาเป็นนักวิจัยเต็มตัวในโครงการ กระบวนการพัฒนาศักยภาพเยาวชนในการอนุรักษ์ลำน้ำแม่สาธิตอย่างมีส่วนร่วม โดยทำงานในพื้นที่ 3 ตำบล รวม 13 หมู่บ้าน

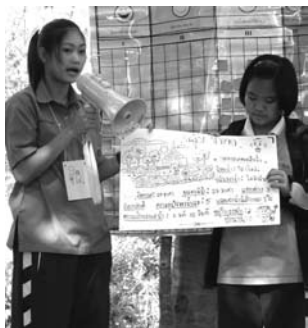
การเข้ามาทำอย่างจริงจังในโครงการวิจัยดังกล่าวไม่จะเป็นการร่วมออกแบบกิจกรรม ร่วมค้นหากลุ่มเยาวชน และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเยาวชนที่เป็นน้องๆ ในพื้นที่ของตนเองนั้น ส่งผลให้น้องฟางได้เรียนรู้ในการทำงานเพื่อส่วนร่วมมากขึ้น โดยน้องฟางบอกว่า จุดเปลี่ยนแรกทางความคิดของการทำกิจกรรมเพื่อส่วนร่วมและเพื่อชุมชนของตนเองนั้นมาจากการได้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายนักสืบสายน้ำที่มีรุ่นพี่คอยแนะนำและจัดกระบวนการให้เกิดการเรียนรู้ และเริ่มมีการซึมซับมากขึ้นเมื่อได้ร่วมโครงการวิจัยกับพระมหานิเวศน์ และทัศนัท นักศึกษาปริญญาโท โดยการหนุนของอาจารย์อุดมลักษณ์ ดวงลกดก

ผลของการเรียนรู้การทำงานร่วมกับกระบวนการวิจัยต่างๆ การมีโอกาสดูแลเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ เห็นตัวอย่างและต้นแบบทั้งจากรุ่นพี่และผู้ใหญ่ในชุมชน ส่งผลให้น้องฟางเริ่มพบแนวทางและความสนใจของตัวเอง มีพัฒนาการการเรียนรู้และเข้าใจงานชุมชนเร็วกว่าเพื่อนวัยเดียวกัน และมีมุมมองที่หันมาใส่ใจและให้ความสำคัญกับงานชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น

โดยน้องฟางพยายามรวบรวมเยาวชนในพื้นที่มาทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดการขยะ การอนุรักษ์น้ำ การเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดเจนคือ **วิธีคิดและวิธีการสื่อสาร** จากเดิมที่เป็นคนมีบุคลิกขี้อาย ไม่กล้าแสดงออก ภายหลังน้องฟางมีความมั่นใจ กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น และเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำ แม้จะมีวัยที่อ่อนกว่าเพื่อนในทีม อีกประการที่มีความเปลี่ยนแปลงคือในเรื่องของการวางระบบและวางแผนการทำงาน ที่น้องฟางสะท้อนว่า ตนเองทำงานมีลำดับขั้นตอน และการจัดการที่ดีขึ้น รู้จักในการวางแผน และดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด

คงสงสัยว่าอะไรทำให้น้องฟางเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีอย่างนั้นนั้น น้องฟางบอกว่าก็มาจากกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่เป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้คนทุกวัยได้แสดงความคิดเห็นความสามารถ วิธีการเช่นนี้เป็นการเปิดโอกาสให้น้องฟางได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ นอกจากนั้นการกระตุ้นและหนุนเสริมจากพี่ๆ คุณครู หรือพระสงฆ์จากโครงการวิจัยต่างๆ ก็เป็นแรงผลักดันสำคัญ ดังนั้นเมื่อได้รับการยอมรับจากคนรอบข้างมากขึ้นจึงเริ่มมีความมั่นใจ และสนใจที่จะทำงานอย่างต่อเนื่อง

ภายหลังเสร็จสิ้นโครงการวิจัย น้องฟางยังได้พยายามสานต่อโครงการวิจัยในพื้นที่ และทำงานร่วมกับภาคีอื่นๆ เพื่อดำเนินงานต่อเนื่องในเรื่องสิ่งแวดล้อม จนได้รับรางวัลเยาวชนดีเด่นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปี 2550 และในปีเดียวกันน้องฟางก็ได้รับคัดเลือกให้เป็นยุวทูตไปเออร์เพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งล้วนสร้างความภาคภูมิใจและเป็นแรงผลักดันให้สาวน้อยคนนี้ยังมุ่งมั่นทำอย่างด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างขะมักเขม้นต่อไปพร้อมกับกลุ่มเพื่อนๆ เยาวชนในพื้นที่

นามะเฟื่องโมเดล... พลังเด็กสู่ก้าวออกการทะเลาะวิวาทของเด็ก

พ็นที่ ต.นามะเฟื่อง อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู เด็กวัยรุ่นมีการจับคู่ หรือยกพวกตีกัน โดยเฉพาะเวลาถึงงานวัด งานประเพณีต่างๆ หากคึกคักหน่อยก็ลุกลามตีกันตอนตีสองตีสาม ทำตัวเกกมะเหรกเกเร เป็นพฤติกรรมที่มักเกิดขึ้นเสมอในเด็กเกือบทุกรุ่น กับเด็กที่เรียนและไม่เรียนหนังสือ ในตำบลนามะเฟื่อง...อย่างน่าเอือมระอา จนผู้ใหญ่ต้องมานั่งขบคิดและพยายามแก้ปัญหา ...แรกเริ่มทางสถานีอนามัยนามะเฟื่องเป็นได้โฟพาเด็กๆ มาเข้าค่าย โดยมี CEO ให้การสนับสนุนงบประมาณ เพื่อละลายพฤติกรรมของเด็กด้วยกิจกรรมจัดค่าย ให้เปิดใจ ไขว่คว้าใจกัน รู้จักรักตนเอง-ครอบครัว-ประเทศชาติ ส่งผลให้เด็กที่เกเรบางคนเริ่มหันมาช่วยพัฒนาหมู่บ้าน ผู้ใหญ่ก็เริ่มชื่นชมเด็กๆ มากขึ้น ค่ายที่สองจึงถูกจัดขึ้นโดยการสนับสนุนของ อบจ. เน้นการใช้ความรักซบเคลือบ ให้พ่อแม่ลูกทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ทำกับข้าว

ต่อมา ชาวบ้านได้ปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นทางการเป็นจังมากขึ้น โดยมี**หมอฟน** หรือ**ทันตแพทย์หญิงวรางคนา อินทโลหิต** คอยเป็นที่เลี้ยง และ**คุณเปรีดา ไนฤทธิ์** เป็นที่ปรึกษา จนสุดท้ายก็ได้ดำเนินโครงการวิจัย “การจัดการปัญหาการทะเลาะวิวาทของเด็กวัยรุ่น ต.นามะเฟื่อง อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู” โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น และได้ทีมนักวิจัยร่วมที่เป็นผู้ใหญ่หลายท่าน ได้แก่ นายก อบจ. นายกเทศมนตรี นายก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารสถานศึกษา สมาชิกเทศบาล และสมาชิก อบต.

กิจกรรมต่อเนื่องจากงานวิจัยที่เกิดขึ้น การจัดค่ายสมานฉันท์ เพื่อสมานมิตรภาพอีกครั้งระหว่างเด็กด้วยกันไปพร้อมๆ กับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ซึ่งต่อมาเด็กๆ เหล่านี้ได้รวมกันเป็น “**กลุ่มสภาเด็กและเยาวชน**” ด้วยคาดหวังให้เด็กๆ ได้รู้จักกัน ให้รู้สึกว่าเป็นเพื่อนกันและทะเลาะกันน้อยลง รวมทั้งสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

นายวรจักร์ สมภารสิงห์ หรือ **น้องยอด** ประธานสภาเด็กและเยาวชน กล่าวว่า “**กลุ่มมีสมาชิกประมาณ 300 คน มีประธานและแกนนำที่ทำหน้าที่ประสานงาน หมู่บ้านละ 5 คน และได้ร่วมกันทำกิจกรรมหลากหลาย ได้แก่ 1) ประชุมเยาวชนสัญจรเดือนละ 2 ครั้งเพื่อค้นหาปัญหาและเก็บข้อมูลในหมู่บ้านร่วมกับทีมวิจัย โดยมีการเวียนกันเป็นเจ้าภาพ 2) โครงการที่สอนน้อง เกี่ยวกับวิชาต่างๆ ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น คณิตศาสตร์ ญี่ปุ่น 3) จัดรายการวิทยุชุมชน 4) ช่วยตรวจลูกน้ำยุงลายในโครงการไขเลือดออก 5) โครงการเศรษฐกิจพอเพียง เลี้ยงปลา โดยการสนับสนุนของ สจ. และเลี้ยงไก่ โดยการสนับสนุนของ อสม. ในบางพื้นที่ 6) โครงการไปวัด โดยการสนับสนุนของสถานีอนามัยและนายก อบต. นอกจากนี้ ยังมีแผนที่จะทำโครงการคืนป่าสู่ชุมชน และเป็นแกนนำป้องกันโรคเอดส์**”

กิจกรรมดังกล่าวทำให้สถานการณ์ดีขึ้น “เด็ก ๆ ทะเลาะกันลดลง พ่อแม่ไม่ต้องกังวลว่าลูกจะถูกตีอีก” เมื่อผ่านกระบวนการเรียนรู้จากกิจกรรมต่างๆ ที่ทำร่วมกับผู้ใหญ่ และเพื่อนเยาวชน กลุ่มเยาวชนนมาะเฟื่องต่างเชื่อว่าปัญหาของใครคนนั้นก็จำเป็นจะต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และใช้กระบวนการค่ายในการสร้างทีมงาน และใช้ความสัมพันธ์ของเพื่อนต่อเพื่อนในการสร้างแกนนำ

นอกจากจะเลิก-ลด-ละ การทะเลาะวิวาทกันแล้ว เด็กหลายคนต่างก็คิดว่า จะต้องทำอะไรๆ เพื่อท้องถิ่นและบ้านเกิดของตนเอง จึงอาสาสมัครเป็นกลุ่มสภาเด็ก และเยาวชนแล้วรวบรวมข้อมูลและทำกิจกรรมหลายๆ อย่างให้เกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อเป็นเวทีและพื้นที่ ในการทำกิจกรรมของเด็กและเยาวชน อาทิเช่น โครงการพี่สอนน้อง เริ่มต้นในการทำกิจกรรมโดยไม่ต้องใช้งบประมาณ บันอูนให้น้องเป็นการใช้สิ่งที่ตนเองเหลือใช้และตระหนักว่าสิ่งนั้นมีคุณค่ากับผู้อื่นนำมารวบรวมและนำไปให้กับผู้คนที่ต่างๆ ในเขตทรกันดาร โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำ เพื่อสร้างทีมงานที่จะทำงานร่วมกัน โดยใช้กระบวนการค่ายเป็นตัวขับเคลื่อน โดยผู้ที่ผ่าน 3 ค่ายขึ้นไป จะได้เป็นผู้เลี้ยงในการเข้าค่ายครั้งต่อไป และถ้าเป็นผู้เลี้ยงเกิน 3 ครั้งขึ้นไป

และก็สามารถที่จะมาเป็นผู้ช่วยวิทยากร ขึ้นอยู่กับศักยภาพของตัวบุคคลนั้นๆ

สิ่งที่น้องยอดภาคภูมิใจกับการทำงานมากที่สุดคือ สามารถนำการแก้ปัญหาเด็กในชุมชนสู่นโยบายสาธารณะได้ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภูเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงหยิบยกพื้นที่ที่มีการสำเร็จด้านการพัฒนา คือตำบลนมาะเฟื่อง มาเป็นนโยบายในระดับจังหวัดโดยใช้ชื่อว่า “นมาะเฟื่องโมเดล” เกิดของการพัฒนาสืบต่อไป

“สภาเด็กและเยาวชนตำบลนมาะเฟื่อง เกิดเป็นนโยบายสาธารณะของจังหวัด ที่จะต้องพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งในระบบและนอกระบบ ให้สามารถมีพื้นที่ยื่นทางสังคมและมีพื้นที่ยื่นในการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป และยังสามารถเชื่อมโยงการทำงานไปสู่ในระดับจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนงานด้านเด็กและเยาวชนอีกด้วย” .....

ลงแขกเห็ดเวียก...ฟื้นฟูพลังความสุข-สามัคคีชุมชน

บ้านคำครตา ต.ดงมะไฟ เป็นหมู่บ้านขนาดกลางที่เก่าแก่ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดยโสธรประมาณ 20 กิโลเมตร อดีตเป็นชุมชนที่มีความเป็นอยู่แบบพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คนในชุมชนให้ความเคารพนับถือกัน ตามความอาวุโส ปัจจุบันความเจริญทางวัตถุที่ถาโถมเข้าสู่ชุมชนจากทั้งสื่อทางโทรทัศน์และช่องทางอื่นๆ ทำให้การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของคนในชุมชนลดน้อยลง วัฒนธรรมการช่วยเหลือกันก็หายไปจากชุมชน

ผู้นำชุมชนได้ตระหนักว่า วัฒนธรรมท้องถิ่นอันทรงคุณค่ากำลังจะเลือนหายไปจึงได้ชวนเยาวชนมาร่วมทำกิจกรรม

โครงการวิจัย “ลงแขกเห็ดเวียกกับการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนบ้านคำครตา ตำบลดงมะไฟ อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร” ที่ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อนำเด็กและเยาวชนมาร่วมกิจกรรม รวมกัน “เห็ดเวียก” ภาษอีสานแปลว่า “ทำงาน” ที่เป็นวิถีชีวิตจริงของคนในชุมชน คือเป็นการลงแขกเห็ดเวียกร่วมกัน หรือช่วยกันทำงาน

เมื่อเริ่มโครงการ เยาวชนได้สัมผัสภาพวิถีชีวิตชาวบ้าน ผู้สูงอายุ ถึงวัฒนธรรมของดีของหมู่บ้าน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การพึ่งพากันของชุมชนในอดีต แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมสิ่งดีๆ ของชุมชน จนเยาวชนได้เห็นวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของชุมชนที่กำลังจะเลือนหายไป เช่น การช่วยเหลือกันในการทำงานในวิถีชีวิตของชุมชน ผู้นำชุมชนและเยาวชนได้อนุรักษ์สร้างกระแสการลงแขกร่วมกันตามวิถีชีวิตของชุมชน เช่น การดำนา การก่อเจดีย์ทราย พัฒนาหมู่บ้าน การลงแขกทำสาธารณประโยชน์ปลูกหญ้าแฝก การเก็บเกี่ยวข้าว การแข่งขันกีฬาของชุมชนหลังฤดูเก็บเกี่ยว

จากการศึกษาวัฒนธรรมการลงแขกเห็ดเวียกของผู้นำชุมชนและเยาวชน เห็นวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของการช่วยเหลือเกื้อกูล การพึ่งพาของคนในชุมชน สิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือกระแสความเชื่อ ค่านิยม ภาวะเศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และชุมชนคำครตาก็จะเปลี่ยนไปตามกับกระแสของโลก ผู้นำชุมชนและเยาวชนนำโดยอ้อมกับน้องๆ สนใจว่าถ้าเราไม่มีการอนุรักษ์สิ่งเหล่านี้ไว้วัฒนธรรมที่ดีก็จะสูญหายไปกับกาลเวลา

นางสาวฐิติมา มุลสาร หรือ ออม เป็นหนึ่งใน **เยาวชนกลุ่มลงแขกเห็ดเวียก** ที่ร่วมโครงการมองว่า สิ่งที่ทำให้เป็นการสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดของกลุ่มเยาวชน การมีโอกาสนพกันพูดคุยกันทำให้เข้าใจกันมากขึ้น นอกจากนั้นการรวมกลุ่มทำให้เกิดพลัง การทำงานร่วมกันศึกษาข้อมูลของชุมชน เยาวชนมีโอกาสดูปัญหาของชุมชน เช่น ปัญหาขยะของหมู่บ้าน เยาวชนรวมกลุ่มพูดคุยทำให้เห็นที่มาและลงมือดำเนินการเพื่อลดปริมาณขยะในส่วนที่เยาวชนที่สามารถทำได้

จิตติมา แกนนำของกลุ่มเยาวชนบอกว่า เด็กๆ ได้ร่วมตัวกันหาข้อมูลเกี่ยวกับการลงแขกจากผู้สูงอายุในหมู่บ้าน ว่ามีความเป็นมาอย่างไร มีจุดประสงค์จริงคืออะไร ทำอย่างไร มีประโยชน์อย่างไรบ้าง มีความสำคัญอย่างไร ในปัจจุบันจะลงแขกอะไรได้บ้าง หลังจากที่เราได้สอบถามข้อมูล รวบรวม เรียบเรียงและมีการวางแผนร่วมกันระหว่างเยาวชนกับที่มวิจัยว่าเราจะลงแขกกิจกรรมอะไรได้บ้าง ซึ่งการทำกิจกรรมจะลงแขกตามวิถีชีวิตของชุมชน

“การลงแขกเห็ดเหี้ยก ทำให้เยาวชนรู้ถึงคุณค่าของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การช่วยเหลือผู้อื่น มีจิตสาธารณะ การเป็นผู้ให้มีความสุขที่ประเมินค่าไม่ได้ ที่ไม่อาจซื้อหาด้วยอำนาจเงินตรา ถ้าทุกคนพร้อมจะเป็นผู้ให้ก็จะทำให้ชุมชนนั้นน่าอยู่ สังคมอยู่เย็นเป็นสุข เยาวชนเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมการให้ การช่วยเหลือ การลงแขกเห็ดเหี้ยกที่บรรพบุรุษได้สร้าง ได้สั่งสมไว้”

นอกจากจะพัฒนาเก็บขยะแล้ว ยังมีกิจกรรมอีกมากมาย เช่น การทำนาออมและเพื่อนเยาวชนของหมู่บ้านได้ร่วมตัวกันถอนกล้าดำนา ซึ่งก่อนทำกิจกรรมเด็กหลายคนถอนกล้าดำนาและเกี่ยวข้าวไม่เป็น แต่พอเข้ามาทำกิจกรรมแล้วสามารถดำนา ถอนกล้า เกี่ยวข้าวได้ สามารถแบ่งเบาภาระผู้ปกครองได้ ทำให้เยาวชนได้คิดว่าในขณะที่เราถอนกล้า ดำนา เกี่ยวข้าวเพียงชั่วคราวยังเหนื่อยขนาดนี้ เมื่อลองมองย้อนดูพ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยายที่ทำนาตากแดดกันทั้งวันจะเป็นอย่างไร ฉะนั้นหากพอที่จะช่วยท่านได้ ก็จะช่วย เพราะคงไม่เกินความสามารถที่จะทำกันกว่าท่านจะหาเงินมาให้เราเรียนหนังสือ ให้เราได้ใช้จ่ายในแต่ละวัน ท่านต้องเหนื่อยเท่าไรบ้าง...

กิจกรรมที่ออมและกลุ่มเพื่อนเยาวชนทำต่อเนื่องหลังจบงานวิจัยไปแล้ว เกิดขึ้นมากมาย รวมทั้งการลงแขกปลูกหญ้าแฝกเพื่อทำถนนในหมู่บ้าน ซึ่งเยาวชนกลุ่มลงแขกเห็ดเหี้ยกได้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ถนนเกิดการทรุด ดินทรุด ทำให้ถนนขาด เมื่อผ่านการเก็บข้อมูลร่วมกันว่าทำอย่างไรดีที่เป็นถนนจึงจะไม่ทรุด ก็พบว่าการปลูกหญ้าแฝกถือเป็นวิธีการที่ง่ายและไม่ต้องใช้เงินมากมาย เด็กๆ จึงได้มาร่วมกันลงแขกปลูกหญ้าแฝกสองข้างทางของถนนทางเข้าหมู่บ้าน เพราะหญ้าแฝกมีรากเยอะทำให้ยึดเกาะดินได้ดี ช่วยลดปัญหาดินทรุดนั่นเอง

“ออมภูมิใจในความเป็นชุมชนหมู่บ้านที่มีสิ่งดีๆ มีวัฒนธรรมการช่วยเหลือกัน มีความสุขใจที่ได้ช่วยเหลือคนอื่น ช่วยเหลือชุมชนของเรา น้องๆ เยาวชนที่ร่วมโครงการจะร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมการช่วยเหลือการลงแขกไว้และนำวัฒนธรรมการช่วยเหลือให้เป็นวิถีชีวิตของตนเอง ครอบครัว และขยายสู่ครอบครัวและชุมชนอื่นต่อไป”

โครงการ “เครือข่ายเยาวชนจิตอาสา”

ก้าวเล็กๆ เพื่อก้าวที่ยิ่งใหญ่กว่าของชีวิตที่ก้าวพลาด
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จิตอาสา...คำสั้นๆ แต่มียามลึกซึ้งของผู้ที่มีจิตใจเป็นผู้ให้ และเสียสละเพื่อสังคม โดยไม่แบ่ง
ชนชั้นมนุษย์ เพศ และวัย ทุกคนสามารถทำได้และมีจิตอาสาเหมือนกันได้ ไม่เว้นแต่เด็กและเยาวชน
จากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีบางช่วงของจังหวะชีวิตที่
ก้าวพลาด แต่สามารถเปลี่ยนแปลงตนเอง สร้างสรรค์สิ่งดีๆ เพื่อสังคมได้ เพื่อเตรียมพร้อม
สำหรับการเริ่มต้นชีวิตใหม่ในการกลับคืนสู่สังคมอีกครั้ง

ภารกิจสำคัญของศูนย์ฝึกฯ แห่งนี้ ไม่ใช่สร้างขึ้นมาเป็นสถานที่กักขัง จำกัติดอิสรภาพ หรือ
เป็นคุกเด็กที่ร่ายล้อมด้วยกำแพงสูงรั้วลวดหนาม แต่มีภารกิจสำคัญคือ การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู
พัฒนา สงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้สามารถกลับมายืนหยัดในสังคมได้อีกครั้งอย่าง
ภาคภูมิใจ และตระหนักในคุณค่าของตนเอง เพื่อจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนสังคมต่อไป ด้วยเหตุนี้
...จึงมีโครงการเครือข่ายเยาวชนจิตอาสาขึ้นมา เมื่อต้นปี 2552 เพื่อร่วมสนับสนุนภารกิจนี้และ
เป็นอีกหนึ่งพลังสำคัญในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ใหม่ ซึ่งริเริ่มโดย **คุณเปี่ยมลาภ บุญล้อม**
นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ หรือ **“ครูลาภ”** ของเด็กๆ จากนั้น...ไม่นาน แกนนำเยาวชน
จิตอาสาได้บ่มเพาะความเชื่อมั่นมากขึ้น จนสามารถก้าวผ่านการทำงานมาได้อีกหนึ่งระดับหนึ่ง จากฐานะ
คณะทำงานโครงการมาเป็นเจ้าของโครงการโดยสมบูรณ์ ซึ่งพวกเขาได้เป็นผู้ริเริ่ม สร้างสรรค์
และดำเนินการทั้งหมด ได้เรียนรู้ความสุขของการเป็นผู้ให้ มองเห็นคุณค่าของตนเองแจ่มชัดขึ้น
จากเสียงสะท้อน คำชื่นชม กำลังใจ ที่พวกเขาได้รับจากการเป็น **“เยาวชนจิตอาสา”**

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เลขที่ 106 ถ.พ่อขุนทะเล ต.มะขามเตี้ย อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี

โทรศัพท์ 077-405576

กบเคโร : ใครสักคนบอกว่า ฟ้าหลังฝนย่อมสดใส

“การตัดสินใจอะไรโดยขาดสติ คิดอะไรรันๆ สิ่งที่เกิดขึ้นตามมาอาจเป็นความผิดพลาดที่ไม่น่าให้อภัย และไม่คุ้มค่าเลยสักนิด” กบเคโร (นามสมมุติ) วัย 19 ปี เอเชีย หลังศาลมีคำพิพากษาส่งเขามาฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในความผิดฐานความผิดต่อชีวิต (ร่วมกันฆ่าผู้อื่น) มีกำหนด 4 ปี

กบเคโร ในฐานะหัวหน้าหอนอนชาย 3 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 8 จ.สุราษฎร์ธานี เล่าว่า ชีวิตประจำวันของเขาช่วงวันจันทร์ถึงศุกร์มีตารางกำหนดชัดเจน ยกเว้นวันเสาร์-อาทิตย์ ที่สามารถทำกิจกรรมหรือพักผ่อนได้ตามใจชอบ “จันทร์ถึงศุกร์ตื่นตั้งแต่ตีห้าครึ่ง ผมเป็นหัวหน้าหอต้องคอยคุมแถวให้สมาชิกในบ้านเดินอย่างเป็นระเบียบ ไม่พูดคุยในแถวหรือในโรงเลี้ยง ไปจนถึงเร่งให้เพื่อนสมาชิกทำกิจวัตรต่างๆ ตามเวลาที่ศูนย์ฝึกกำหนดไว้” กบเคโรเล่าอย่างตั้งใจ “เราต้องเอาใจใส่เขา เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน เพราะที่นั่นทุกคนถือเป็นครอบครัวเดียวกัน”

“ผมเป็นคนหนึ่งๆ ไม่ชอบก่อเรื่อง ไม่เคยไปรวมกลุ่มทำอะไรเสียหาย แล้วก็เข้ากับคนอื่นได้ดี ปกติเจอใครจะยิ้มกับเขาตลอด แล้วก็อารมณ์ขัน” เคโรอมยิ้มเล็กๆ ก่อนเล่าอ้อมๆ ถึงสาเหตุที่ทำให้เขาได้รับคะแนนโหวตสูงสุดจากเพื่อนให้เป็นหัวหน้าหอนอนชาย 3 ที่มีสมาชิกกว่า 80 คน

“เมื่อก่อนชอบเที่ยว รักสนุก คิดอยู่แค่นี้ ทำอย่างไรก็ได้ให้ได้เที่ยว ได้สนุก ยอมทำตามเพื่อน ทำทุกอย่างให้เพื่อนยอมรับ หรือไม่ก็ทำตัวเองให้เด่นในหมู่เพื่อน เห็นเพื่อนสำคัญที่สุด ไม่เคยเห็นพ่อแม่อยู่ในสายตา แต่ผมไม่เคยยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเลยนะ” เคโรเผยพฤติกรรมตัวเองอย่างหมดเปลือก

ด้วยนิสัยวัยรุ่นนักรักเพื่อนและความรักเพื่อนเหนือสิ่งอื่นใดนี้เอง กลับพลิกชีวิตเขาเพียงเสี้ยววินาที จากนักเรียนผู้กำลังมีอนาคต มาเป็นจำเลยของตัวเองและสังคม “วันนั้น ไม่ใช่เรื่องอะไรของผมเลย ผมแค่ไปช่วยเพื่อนเพื่อนผมจะโดนกลุ่มคู่อริทำร้าย ผั่งโน้นมากันตั้ง 30 คน ตอนนั้นคิดอย่างเดียวว่า เราต้องใจถึง อย่าให้ใครมาดูถูกเราได้...” เคโรเงยไปครู่หนึ่ง “ให้ตายยังไงผมต้องไปช่วยเพื่อน ตอนนั้นผมชวนพรรคพวกมาได้ 10 คน วิ่งฝ่าเข้าไปดึงเพื่อนออกมา ผมโดนอีกฝ่ายเอาโซ่ฟาดหน้า วินาทีนั้นชุลมุนมาก ผมใช้อารมณ์อย่างเดียวไม่มีสติแล้ว มันเดือดไปหมด พอเพื่อนอีกคนยื่นปืนให้ ผมก็ยิง...” เขาเล่าย้อนเหตุการณ์เมื่อครั้งอายุเพียง 17 ปี

“...ฝันไปแน่เลย ผมคิดในใจ ได้ยินแต่เสียงรถปอดเด็กดังก้องในหัว ใจหาย เหนือไหล่ไม่หยุด หัวใจเต้นเร็วและรัวมาก ไม่รู้อะไรเข้าสิงผม ผม...ไม่ได้ตั้งใจ”

เคโระย้าถึงการตัดสินใจผิดพลาดเพียงชั่วเลี้ยววินาที “ผมไม่ได้คิดจะเอาชีวิตใคร ผมแค่อยากช่วยเพื่อน” ในช่วงเวลานั้นเขาคิดได้เพียงต้องหลบหนีการจับกุม แต่สุดท้าย เคโระก็ตัดสินใจเข้ามาบอตัว

“พ่อแม่บอกให้ผมมาบอตัว ส่วนเรื่องที่เกิดขึ้นที่บ้านไม่ได้ต่อย้า ไม่ได้ซ้ำเติมอะไร แต่ก็ไม่ได้เข้าข้าง **นั่นคือสิ่งที่โชคดีที่สุดของผม ท่ามกลางสถานการณ์อันเลวร้าย** ผมมองว่าพ่อแม่พยายามที่จะเข้าใจในตัวผม เข้าใจความเป็นไปของเรื่องราวที่เกิดขึ้น ว่าผมไม่สามารถควบคุมตัวเองได้” เคโระกล่าว

แต่คนทำผิดอย่างไรก็ต้องรับผิดชอบ

“ผมไม่ได้รับความยุติธรรม” นั่นเป็นความคิดแวบแรก “คำพูดของฝ่ายผู้เสียหายมีน้ำหนักกว่าผู้ลงมือกระทำ ความผิด ทั้งที่ผมไม่ได้เป็นคนเริ่มก่อเรื่อง ผมรู้สึกว่าคุณชีวิตผมจบแล้ว ล้มเหลว พังพินาศ” เคโระสะท้อนความคิดในเวลานั้น

เคโระบอกว่า บทเรียนที่ได้รับจากความผิดพลาดครั้งนั้น กลับมามีคุณค่ากับชีวิตเขาอย่างมหาศาล

“ศูนย์ฝึกฯ ทำให้ผมเปลี่ยนไป เป็นคนอ่อนโยนและเข้าใจคนอื่นมากขึ้น ผมเรียนรู้ที่จะเข้าใจพ่อกับแม่ และรับรู้ในความรักที่ทานทั้งสองมีให้ผมเสมอมา ที่สำคัญศูนย์ฝึกฯ เปิดโอกาสให้ผมได้เรียนรู้คุณค่าของตัวเองจากการทำประโยชน์ให้กับคนอื่น” เขาเล่าต่อว่า “ตอนนี้ผมเปลี่ยนความคิด ไม่ท้อแท้ แต่กลับมีความหวัง เพราะผมอายุแค่นี้ ออกไปยังทำประโยชน์ให้กับตัวเองและคนอื่นได้อีกเยอะ” เคโระในวัย 21 ปี กล่าว

เคโระบอกว่า เมื่อต้นปี 2552 เขาได้มีโอกาสเป็นแกนนำเยาวชนจิตอาสา และเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ โครงการกีฬาที่สอนน้อง ด้วยเขาเป็นนักกีฬาฟุตบอลของศูนย์ฝึกฯ เมื่อครูให้โอกาสเขาจึงเขียนโครงการนี้ขึ้น เพื่อให้เพื่อนๆเยาวชนในศูนย์ฝึกฯ ที่มีทักษะและความสามารถในด้านกีฬาได้มีโอกาสไปเป็นครูผู้สอนให้กับน้องๆ ตามโรงเรียนที่ขาดแคลนอุปกรณ์และผู้ฝึกสอน

“ผมยังจำได้ไม่ลืมเลย... **วันที่พวกเราทำโครงการนี้ตัวผมเองรู้สึกว่ามีค่าขึ้นมาเยอะมาก** และน้องๆ นักเรียนตัวเล็กๆ ทั้งผู้หญิงและผู้ชายวิ่งมารับพวกเราที่รถ น้องๆ จำพวกเราได้ทุกคน จำได้แม้กระทั่งสัญญาณวิทยุของครูลาภ ทั้งที่วันนั้นครูพาพวกเรามาประสานงานโครงการในช่วงเวลาสั้นๆ ได้พูดคุยกับน้องๆ น้อยมาก แต่น้องๆ ก็ตั้งหน้าตั้งตารอคอยพวกเราด้วยความหวังเต็มเปี่ยม มีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นในการเป็นนักเรียนที่ดีมาก ไม่มีใครบ่นว่าร้อนเลย ทั้งที่เราสอนฟุตบอลในสนามกลางแจ้ง พวกพี่ๆ เยาวชนจิตอาสา ก็เลยสวม **วิญญาณความเป็นครูกันเต็มที่ เป็นการเรียนที่สนุกมากทั้งผู้เรียนและผู้สอน** น้องๆ ออกมาให้เรามาทำโครงการอีกบ่อยๆ ทำให้มีกำลังใจที่จะทำงานต่อไป รู้สึกหายเหนื่อยเลยครับ เวลามาดูภาพกิจกรรม ผมอดยิ้มและมีความสุขไม่ได้ทุกครั้ง **นั่นก็ในใจว่าโชคดียิ่ง..ที่ได้เป็นแกนนำเยาวชนจิตอาสา”**

เคโระย้า พวกเขาอยากพิสูจน์ให้คนทั่วไปเห็นว่า พวกเขาไม่ใช่เด็กเหลือเดน ไม่ใช่เด็กเลว แต่เป็นเยาวชนกลุ่มหนึ่งที่ดีและอยากทำประโยชน์ให้คนอื่นด้วยใจจริง

เคโระกล่าวถึงอนาคตเมื่อได้รับการปล่อยตัว เขาตั้งใจจะเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม หลักสูตรวันเสาร์-อาทิตย์ วันปกติจะได้ทำงาน เอาความรู้อวิชาชีฟช่างไฟฟ้าที่เรียนมาจากศูนย์ฝึกฯ มาใช้ประโยชน์หาเลี้ยงตัวเองและครอบครัว

“ผมไม่กลัวใครจะมองว่า ผมเป็นพวกแปลกแยก เป็นภัยสังคม **เพราะผมสามารถนำประสบการณ์ชีวิตของผมไปถ่ายทอดเป็นอุทาหรณ์ให้กับคนอื่นได้** เวลาไปเป็นวิทยากรพูดคุยเล่าประสบการณ์ ให้ข้อคิดกับน้องๆ นักเรียนตามโรงเรียน พวกครู อาจารย์ในโรงเรียนยังตกใจว่า ทำไมศูนย์ฝึกฯ ไม่ใส่กุญแจมือ ไม่ควบคุมตัว และไว้วางใจให้พวกเราทำงานกันเพียงลำพัง เหมือนพวกเราเป็นเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในระหว่างคำพิพากษา นั้นเพราะเราพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า เราสำนึกได้ เราได้เรียนรู้ทักษะชีวิต และที่สำคัญเราพร้อมจะเริ่มต้นที่จะทำประโยชน์ให้กับตัวเองและสังคมแล้วจริงๆ” เขาเล่าอย่างมั่นใจ

มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐที่สุดแล้ว มนุษย์ทุกคนอยู่ร่วมกันได้ อย่าไปเบียดเบียนใจตัวเองและผู้อื่น **เมื่อนั้นเราจะพบกับความสุขที่แท้จริง**

“โยชิ” ฆัดได้ ก็แก้ไขได้

เรื่องของ “โยชิ” ไม่ว่าจะเริ่มต้นด้วยฉากใดของอดีตที่ผ่านมา... คงไม่สำคัญเท่ากับเรื่องราวในปัจจุบัน ซึ่งนั่นคือความตั้งใจในการสื่อสารเรื่องราวครั้งนี้ แต่ “โยชิ” บอกว่า... **“ผมยินดีที่จะเปิดเผยบางช่วงบางตอนของอดีต เพื่อให้เป็นบทเรียนของวัยรุ่นที่กำลังคิดจะเดินทางผิด..”** โยชิเกริ่น... ก่อนที่จะย้อนไปถึงวันที่เขาต้องเผชิญกับพายุร้าย

“โยชิ” เติบโตมาในครอบครัวที่ไม่มีความพร้อมมากนัก ไม่มีโอกาสแม้แต่จะได้สัมผัส จดจำเสียง หน้าตาความรักความอบอุ่นในอ้อมกอดของผู้เป็นแม่ ด้วยแม่ของโยชิเสียชีวิตตั้งแต่โยชิลืมตามาดูโลกได้ไม่กี่วัน โยชิเติบโตมาท่ามกลางความรู้สึก “ขาด” จึงพยายามค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง จนอายุได้ 14 ปี โยชิออกจากโรงเรียนกลางคัน เพราะเบื่อหน่ายการเรียน ติดเพื่อน และเมื่อทนอยู่ภายใต้ “การห้ามปราม” ของผู้เป็นพ่อไม่ไหว โยชิก็หนีออกจากบ้านด้วยหลงผิด เพียงเพื่ออยากเที่ยวเล่น และอีกหลายอย่างที่ตามมาอย่างที่โยชิเองก็คาดไม่ถึง...เมื่อต้องใช้ชีวิตอยู่นอกบ้าน หนทางเดียวที่จะทำให้มีเงินไว้ใช้ “เสพ” ความสุขจอมปลอมของเด็กวัยรุ่น ก็คือการทำทุกอย่างไม่ว่าสิ่งนั้นจะผิดหรือถูก ใครจะเดือดร้อนหรือไม่ **เพราะไม่รู้ลึกผูกพันและรับรู้ตัวตนคือส่วนหนึ่งของสังคม**

โยชิใช้ชีวิตวนเวียนอยู่ในวงจรแห่งอบายมุขประมาณ 4 ปี โยชิกับเพื่อนพากันตระเวนลักทรัพย์เพื่อแลกกับการได้ “เสพยา” ที่เขาคิดว่ามัน “เท” แทบทุกวัน และมีเหลืมาเผื่อสาว ๆ ที่หลงผิดไม่ต่างกันและยังนำไปขายต่อนำเงินมา “เสพความสุข” ตามวิถีทางของ **คนหลงผิด** ระหว่างนี้เขาเลือกที่จะหลบหนีจากสายตาของพ่อ ings ที่พยายามออกตามหาโยชิด้วยความเป็นห่วง

กระทั่งจุดพลิกผันของโยชิมาถึง เมื่อเขาถูกจับในคดียาเสพติดและคดีลักทรัพย์รวม 12 คดี ความคึกคะนองเปลี่ยนไปเป็นความหวาดกลัว ทั้งที่ยังไม่เห็น “ผมคิดถึงพ่อมาก อยากกลับบ้านแต่ก็ไม่อยากให้เขาทราบว่าผมทำผิด ผมงกลัวมาก ไม่รู้ว่าถ้าเข้าไปอยู่ในนั้นแล้วจะเจออะไรบ้าง ต้องถูกใส่กุญแจมือ จะใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างไร ผมคิดมากจินตนาการไปทุกเรื่องทั้งๆ ที่ไม่เห็น... พอลงจากรถตำรวจและต้องเข้าไปอยู่ที่นั่นจริงๆ ภาพแรกที่ผมเห็นผมตกใจมาก อยากจะวิ่งหนีออกไปเลย ภาพที่เราเห็นมันไม่คุ้ม ทุกคนถูกปิดกั้นอิสรภาพ และคนที่มาอยู่ก่อนผมก็น่ากลัว ภาพนั้นยังติดตาผม... แต่ผมอยู่ที่นั่นไม่นานก็ย้ายมาอยู่ที่นี้” โยชิกล่าว

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 8 จ.สุราษฎร์ธานี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม คือสถานที่ที่เราได้นั่งคุยกับ “โยชิ” “ผมอยู่ที่นั่นมา 1 ปีกับ 8 เดือน ผมไม่อยากมาอยู่ที่นี้หรอก ไม่มีใครอยากถูกจำกัดอิสรภาพ บอกได้คำเดียวว่าทรมาน ไม่มีความอบอุ่น ...พวกเราโยยหาช่วงเวลาแห่งวัยเยาว์ที่มันหล่นหายไป ...แต่ผมมีความสุขจากสิ่งที่ผมสร้างขึ้นมาอย่างไม่มีขอบเขต และดูเหมือนจะเป็นสิ่งเดียวที่ทำให้ผมรู้สึกที่ผม

มือีสรภาพ”

คุยกันมาถึงตรงนี้...หลายคนคงเริ่มสงสัยว่าเด็กหนุ่มอายุ 19 ปี ในสถานที่ที่ถูกจำกัดอิสรภาพนั้น เขาสร้างความสุขด้วยอะไร เขากำลังเพื่อเจ้อ หรือจินตนาการอยู่ใช่หรือไม่ ...คำตอบคือ “ไม่” โยชิมีความสุขจากสิ่งที่เขาสร้างขึ้นมาจริงๆ และเขาก็มีอิสรภาพจริงๆ... แต่มันเป็นอิสรภาพทางใจ ที่เด็กหนุ่มผู้เคยก้าวพลาดในสังคม แต่ “แตกฉาน” ขึ้นจากระบวนการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนผู้เคยกระทำความผิดแบบใหม่ ที่มีเป้าหมายสำคัญในการบำบัดฟื้นฟู พัฒนาเยาวชนได้อย่างมีคุณภาพและสามารถคืนคนดีกลับสู่สังคม

โยชิได้ฝึกคิด วิเคราะห์ ผิด ชอบ ชั่ว และดี เป็นกิจวัตรประจำวัน เช่นเดียวกับเพื่อนๆ ทุกคนที่นี่ พร้อมๆ กับการปลูกฝัง “จิตสำนึก” แห่งความเป็นคนของสังคม ด้วยการช่วยเหลืองานเล็กๆ ภายในศูนย์ฝึกฯ

“เริ่มแรก...ผมและเพื่อนอีกประมาณ 10 คนได้รับคัดเลือกจากครู ให้ช่วยเหลืองานในโครงการลาเยี่ยมบ้าน ซึ่งก่อนที่ผู้ปกครองจะนำตัวเด็กๆ ออกไปได้ ต้องผ่านขั้นตอนหลายอย่าง พวกผมจะทำหน้าที่คอยแนะนำ ประชาสัมพันธ์ รวมถึงช่วยกรอกเอกสารกรณีที่ผู้ปกครองบางคนเขียนหนังสือไม่ได้ หรือมองไม่เห็น และต้องตรวจวลีของเด็กด้วยว่าสามารถกลับไปเยี่ยมบ้านได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ก็ต้องชี้แจงกับผู้ปกครองว่าเด็กทำผิดกฎระเบียบอะไร ทำให้กลับไปเยี่ยมบ้านไม่ได้ ต้องรอเดือนหน้า เรียกว่าเป็นงานบริการอย่างหนึ่ง ซึ่งพอได้ทำแล้ว ก็รู้สึกดีอย่างบอกไม่ถูก ผมได้เรียนรู้หลายอย่างไม่เคยทำ ตอนที่อยู่ข้างนอกก็ไม่เคยช่วยเหลือใคร แต่พอได้ทำแล้วมันรู้สึกดี...” โยชิกล่าวด้วยน้ำเสียงตื่นเต้น แต่กลับเคลื่อนไหวด้วยเสียงหัวเราะ

การเปิดโอกาสของศูนย์ฝึก ให้โยชิและเพื่อนๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลืองานในศูนย์ฝึก แม้จะเป็นบทบาทเล็กๆ แต่ก็ทำให้เด็กหนุ่มผู้เคยหลงผิดกลับมาเห็น “คุณค่า” ในตัวเองขึ้นมา แล้วจุดเปลี่ยนของโยชิก็มาถึงอีกครั้ง เมื่อเขาได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดเขียนโครงการขณะที่เข้าร่วมโครงการในค่ายทหาร เสียงชื่นชมและกำลังใจที่ได้รับทำให้โยชิเริ่มฮึกเหิม และอยากทำอะไรให้มากกว่าที่เป็นอยู่ โยชิกับเพื่อนๆ ได้พูดคุยปรึกษากับครูผู้คอยให้โอกาสอยู่เสมอ ครูเห็นความตั้งใจจริงของโยชิและเพื่อนจึงประสานงานไปทาง “ท่านยุภา พรหมดวง” ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว จ.สุราษฎร์ธานี ที่ไม่ได้มาพิพากษาโยชิให้รับโทษ แต่มาเพื่อ “ให้โอกาส”

โยชิและเพื่อนๆ แกนนำเยาวชนจิตอาสาจึงมีโอกาสได้เขียนโครงการดีๆ เพื่อสังคม

“ผมทำผิดกับครอบครัว ทำผิดกับสังคมมามาก ผมอยากทำเพื่อคนอื่น อยากทำเพื่อสังคมบ้าง ผมได้รับโอกาสจากสังคม ผมอยากทำอะไรดีๆ กลับคืนสู่สังคมบ้าง” คือคำพูดของโยชิและเมื่อย้อนถามกลับไปว่า ทำไมเขาถึงคิดเช่นนั้นได้ ...เขาตอบว่า.. “ความคิดนี้เกิดขึ้นได้เพราะผมรู้สึกมาจากข้างใน บอกตรงๆ ผมละอายกับสิ่งที่ผมเคยทำมาในอดีต เรามัวแต่ถามว่าสังคมให้อะไรกับเรา แต่ไม่เคยคิดเราจะให้อะไรกับสังคมบ้าง..” โยชิเผยความรู้สึก ก่อนที่เขาจะเริ่มเล่าถึงโครงการที่เขาคิดขึ้น

“ผมคิดโครงการชื่อ โครงการเยาวชนอาสาพัฒนา เพราะต้องการให้เพื่อนเยาวชนในศูนย์ฝึกฯ ที่ได้รับโอกาสให้ลาเยี่ยมบ้านในช่วงเวลาสั้นๆ ได้รวมกลุ่มกันทำประโยชน์ให้กับสังคมในพื้นที่จังหวัดของตนเอง เพื่อสร้างจิตสำนึก

ที่ดี และฝึกให้เยาวชนรู้จักความสุขของการเป็นผู้ให้ ซึ่งได้มีการขยายความคิดนี้ไปยังเพื่อนๆ ในทุกจังหวัด โดยจะมีกิจกรรมที่หลากหลายตามที่แกนนำจิตอาสาในแต่ละจังหวัดนั้นๆ คิดขึ้นมา สำหรับเครือข่ายเยาวชนจิตอาสาจังหวัดภูเก็ตได้เลือกที่จะไปดูแลน้องๆ ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ ไปเติมเต็มความรัก ความอบอุ่น ด้วยรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ การพูดคุยเล่าเรื่อง ดูแลเขาเท่าที่เราทำได้ มีการร้องเพลง เล่นเกม **มันเป็นบรรยากาศของความสุข วันนั้นมีแต่รอยยิ้ม และผมรู้สึกดีอย่างบอกไม่ถูก เพราะมันเป็นความสุขที่ผมสร้างขึ้นมากับมือ** และยังมีกิจกรรมอื่นๆ ของเครือข่ายเยาวชนจิตอาสาอีกที่ผมได้มีโอกาสเข้าร่วมไม่ว่าจะเป็น **โครงการกีฬาฟุตซอลน้อง** ของพี่กบเคโระ (นามสมมติ) หรือ **โครงการดนตรีสร้างรอยยิ้ม** ของพี่ระนาดเอก (นามสมมติ) ทำให้ได้เรียนรู้ความสุขของการเป็นผู้ให้”

“ศูนย์ฝึกฯ ทำให้ผมเปลี่ยนวิธีคิด สร้างโอกาสให้ผมได้ทำความดี ทั้งๆ ที่ผมอยู่ในที่ที่ถูกจำกัดสิทธิและอิสรภาพ ผมได้เรียนรู้เรื่องราวดีๆ แง่คิดดีๆ หลายอย่าง ได้เรียนรู้คุณค่าของตนเองจากการทำอะไรเพื่อคนอื่น เรียนรู้การเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ รู้สึกดีใจ และไม่คิดว่าเราจะทำอย่างนี้ได้ จากที่เมื่อก่อนไม่เคยคิดที่จะทำอะไรเพื่อคนอื่นเลย แม้แต่ไปเรียนแต่ละวันยังไม่อยากจะไป..” โยชิกกล่าวด้วยน้ำเสียงล้นเครือ

ที่หน้าภาคภูมิใจอีกอย่างหนึ่งก็คือ โยชิใช้เงินส่วนตัวที่ได้มาจากค่าขนม และค่าแรงของเขาซึ่งได้มาจากการทำงานในระหว่างที่ได้กลับไปเยี่ยมบ้านเดือนละ 1 ครั้ง เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรม ร่วมกับเพื่อนๆ ที่มีจิตอาสาอีกหลายจังหวัดที่เต็มใจเสียสละเงินจำนวนไม่มากนัก (ประมาณคนละ 100 บาท) เพื่อเป็นค่ารถ ค่าอาหาร ค่าขนมเครื่องดื่ม สำหรับน้องๆ และอุปกรณ์ในการพัฒนา เช่น ไม้กวาด แปรงขัด น้ำยาล้างห้องน้ำ เมื่อเวลาไปทำความสะอาดที่วัด หรือสวนสาธารณะ ทำเสร็จก็มอบอุปกรณ์ให้กับเจ้าของสถานที่ โยชิบอกกับเราว่าเขามีโอกาสไปทำกิจกรรมเพื่อสังคมทุกเดือน บางเดือนก็หลายครั้ง

“...ผมดีใจ ที่พ่อให้อภัยผม ครอบครัวของผมกลับมารักกันเหมือนเดิม ผมรู้สึกว่าเขาภาคภูมิใจในตัวผมมากขึ้นกว่าเมื่อก่อน การทำความดีทำไม่ยาก เพียงแต่เราต้องหาโอกาสให้ตัวเอง ผมรู้แล้วว่าสังคมของวัยรุ่นหากไม่สะกดใจไว้ก็พลาดทำได้ง่ายๆ เพียงเพราะอยากโชว์เพื่อน อยากโชว์สาว อยากมีชื่อเสียงในกลุ่ม เพราะคิดว่ามันจะเท่แต่จริงๆ แล้วมันไม่ใช่ ผมมองย้อนกลับไปในวันนั้น มันไม่เท่เลย...”

CONTACT

โยชิ (นามสมมติ) แกนนำเครือข่ายเยาวชนจิตอาสา
โครงการเครือข่ายเยาวชนจิตอาสา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 8 จ.สุราษฎร์ธานี
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม
เลขที่ 106 ถ.พ่อขุนทะเล ต.มะขามเตี้ย อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี โทร.077-405576

“เครือข่ายเยาวชนจิตอาสา” ก้าวเล็กๆ เพื่อก้าวที่ยิ่งใหญ่กว่าของชีวิตที่ก้าวพลาด

เมื่อชีวิตคือการเดินทางที่ต้องแสวงหาจุดหมายของชีวิต กว่าจะฝ่าฟันไปถึงเส้นชัยได้นั้นต่างเจออุปสรรคมากมาย ในทุกช่วงเวลาของชีวิต..อาจมีบ้างผิดพลาด ล้มเหลว บางคนได้รับโอกาสจากตัวเองและคนรอบข้าง แต่..สำหรับบางคนอาจไม่มีแม้แต่คำว่าโอกาส และเมื่อไรเกิดความผิดพลาดแรงย่อมถูกจ้องจ้ำด้วยคำพิพากษา ถูกจำกัดซึ่งอิสรภาพ กลายเป็นตราบาปที่ยากจะลืมเลือน แล้วมลทินที่เป็นสนิมเกาะกินใจจะล้างออกได้อย่างไร

ดังนั้นการสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้คุณค่าของตนเอง ได้เรียนรู้ที่จะรักตนเอง และรักผู้อื่น ตลอดจนสามารถกลับคืนสู่ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้อย่างปกติสุข จึงเป็นภารกิจสำคัญของ **คุณเปี่ยมลาภ บุญล้อม นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ หัวหน้ากลุ่มงานประสานกิจกรรมชุมชน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี** หรือ “ครูลาภ” ของเด็กๆ ผู้พยายามสร้างโอกาส สร้างชีวิตใหม่ให้กับเด็กๆ บนพื้นที่เล็กๆ ที่รายล้อมไปด้วยลวดหนาม กำแพงสูง ให้กลายเป็นบ้านหลังที่ 2 ของพวกเขา

ครูลาภ เพิ่งย้ายมาจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดฉะเชิงเทรา ช่วงเวลา 5 ปีที่ปฏิบัติราชการอยู่ที่นั่น เน้นกระบวนการทำงานเชิงรุกเป็นส่วนใหญ่ โดยมีภารกิจสำคัญคือการประสานชุมชน และแสวงหาเครือข่ายความร่วมมือ และดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เพื่ออำนวยความสะดวกที่มีเป้าหมายสุดท้ายเพื่อให้ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบได้กลับคืนสู่สภาพดีดังเดิม อันเป็นการลดปริมาณคดีเด็กและเยาวชนที่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก และสามารถคืนเด็กและเยาวชนกลับสู่ครอบครัว โรงเรียน สังคม โดยที่เด็กและเยาวชนเหล่านั้นไม่มีตราบาปติดตัว ซึ่งในขณะนั้นก็มองว่าเป็นงานที่ยากและท้าทายมากแล้ว แต่เมื่อได้ย้ายมาปฏิบัติราชการที่ศูนย์ฝึกแห่งนี้ (ตุลาคม 2551) กลับพบโจทย์ที่ยากและท้าทายยิ่งกว่าเพราะศูนย์ฝึกฯ คือปลายทางของกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

“เด็กและเยาวชนที่ถูกส่งมาฝึกอบรม ไม่เพียงแต่ถูกคำพิพากษาของศาลเท่านั้น หากยังต้องคำพิพากษาจากตัวเอง ครอบครัว และสังคมอีกด้วย ซึ่งความคิดว่า “ผมเลว ผมทำดีไม่ได้หรอกในชาตินี้” กลายเป็นกำแพงสูงที่มองไม่เห็นที่ปิดกั้นตัวเองจากสำนึกดีๆ ศูนย์ฝึกฯ จึงแออัดไปด้วยเยาวชนที่เคยก้าวพลาดและอ่อนแอทางความคิด บวกกับความด้อยวุฒิภาวะ ทำให้เด็กๆ ถูกกระตุ้นให้กระทำผิดได้ง่ายตามสถานการณ์และสิ่งเร้าทั้งภายใน ภายนอก ผู้คนและสังคมภายนอกจึงได้เห็นภาพข่าวจากสื่อต่างๆ ภาพเด็กสถานพินิจหลบหนีจากสถานที่ควบคุม ภาพเยาวชนรวมกลุ่มยกพวกทำร้ายร่างกายกัน ภาพข่าวเหล่านี้ล้วนแต่สร้างความวิตกกังวลให้กับผู้คนในสังคม แต่บางคนก็ถือว่ารู้อะไรไม่ใช่ อยู่ที่ไกลๆ ตัวก็พอแล้ว จึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ ครูทุกคน รวมถึงตัวเด็กและเยาวชนเอง ที่ต้อง

ผืนก้ากำลังกันเพื่อก้าวผ่านกำแพงความคิดที่เหยียบย่ำ ซ้ำเติมตัวเองไปให้ได้ และหันกลับมาเรียนรู้คุณค่าของตัวเอง เพื่อเริ่มชีวิตใหม่อีกครั้ง”

ศูนย์ฝึกฯ เขต 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลประมาณ 400-500 คน จาก 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน ประกอบด้วยจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ภูเก็ต กระบี่ พังงา ระนอง และชุมพร ในขณะที่ศูนย์ฝึกฯ มีจำนวนบุคลากรในการบำบัด แก่ไข ฟันฟู พัฒนา และสงเคราะห์จำนวนมาก เป็นสัดส่วนที่ไม่อาจก่อให้เกิดความสมดุลได้เลย เมื่อการปรับโครงสร้างอัตรากำลังเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือการควบคุม และเป็นปัญหาที่เรื้อรังสะสมมานาน จึงต้องละไว้ในฐานที่เข้าใจ และหันมาปรับกลยุทธ์กันใหม่ เริ่มจากประเด็นยุทธศาสตร์เก่าของกระทรวงยุติธรรม **“เปลี่ยนภาระเป็นพลัง”** จึงเริ่มนำพลังของเด็กๆ มาสร้างสรรค์ในเชิงบวก โดยเริ่มจากจุดเล็กๆ ทหาสสามัคคีมาช่วยงานครูในโครงการ **“ลาเยี่ยมบ้าน”** เมื่อปลายปี 2551 เน้นกระบวนการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานจริง มากกว่าการสอนด้วยคำพูดแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งผลออกมาเป็นที่น่าพอใจ เพราะเด็กๆ สามารถผ่านกระบวนการฝึกฝนจนสามารถร่วมเป็นหนึ่งในคณะทำงานโครงการได้ บิดามารดา ผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้รับบริการโดยตรงได้แสดงความชื่นชม ยกย่อง ให้กำลังใจเด็กๆ ที่ร่วมเป็นคณะทำงานโครงการ และอยากให้มีการประกวดขวัญใจประชาชน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้เด็กทำต่อไป ในครั้งแรกคิดว่าจะมีรางวัลให้เป็นแรงจูงใจคือให้สิทธิในการลาเยี่ยมบ้านเพิ่ม แต่พอผ่านไป 3 เดือน ครูไม่ได้ให้เด็กๆ ก็ไม่ได้ทวงถาม ไม่ได้เรียกร้อง ทั้งๆ ที่สิทธิในการลาเยี่ยมบ้านถือเป็นของขวัญชิ้นพิเศษสุดและมีค่าที่สุดสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกฯ ทุกคน แต่เด็กๆ กลับตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า พวกเขาได้รับของขวัญชิ้นพิเศษแล้วนั่นคือ **“ความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า”** ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องสร้างขึ้นเอง ไม่สามารถหยิบยื่นให้กันได้

จากจุดเล็กๆ จุดนี้เองที่ครูลามเริ่มเรียนรู้ว่าเด็กๆ ได้เรียนรู้การเป็นจิตอาสาโดยไม่รู้ตัว เด็กๆ เริ่มแสดงน้ำใจ ที่จะช่วยเหลืองานอย่างแท้จริง ทำให้จุดประกายความคิดเรื่องโครงการเครือข่ายเยาวชนจิตอาสาขึ้นมา เมื่อต้นปี 2552 เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ใหม่ให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้คุณค่าของตัวเองจากการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น **เพราะเมื่อรู้สึกว่ามีค่า ก็จะรักและทะนุถนอมชีวิต มีความระมัดระวังในการใช้ชีวิตมากขึ้นซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันให้กับพวกเขา**

ในช่วงเวลานั้น **น้องโยชิ** หนึ่งในแกนนำเยาวชนจิตอาสาได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดเขียนโครงการ จากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณธรรมของจังหวัด ที่มีนักเรียนในสถานศึกษาอื่นๆ ของจังหวัด เข้าร่วมด้วย ทำให้โยชิเองรู้สึกอยากจะทำอะไรให้มากกว่าที่ทำอยู่ในศูนย์ฝึกฯ เพราะรู้สึกได้ว่ายังมีคนในสังคมภายนอกมองเห็นคุณค่าในสิ่งที่พวกเขาทำและพร้อมจะให้โอกาส เมื่อได้มีการพูดคุยกันระหว่างครูกับลูกศิษย์จึงได้ประสานงานต่อไปยัง **ท่านยุภา พรหมดวง** ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว จ.สุราษฎร์ธานี ในการช่วยเป็นครูสอนหลักเบื้องต้นในการเขียนโครงการให้กับแกนนำเยาวชนจิตอาสา พอกลับมาครูลามและเด็กๆ ก็วางแผนประชุมกันทันที เพื่อรักษาความมุ่งมั่นและความกระตือรือร้นไว้ เด็กๆ จึงช่วยกันระดมสมอง ค้นหาว่าพวกเราควรทำอะไรกันดี ทำในสิ่งที่พวกเราทำได้ดีและเกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม จากนั้นเพียงชั่วข้ามคืน ครูลามก็ได้รับผลงานจากความ

ภาคภูมิใจของลูกศิษย์ทั้ง 10 คน คือโครงการที่เด็กๆ ได้เรียนรู้ความรู้สึกของการเป็นเจ้าของโครงการอย่างแท้จริง จำนวน 6 โครงการด้วยกันคือ โครงการเยาวชนอาสาพัฒนา โครงการกีฬาที่สอนน้อง โครงการดนตรีสร้างรอยยิ้ม โครงการต้นกล้าทางการศึกษา โครงการรวมพลังความคิดพิชิตกลุ่มเตรียมความพร้อม และโครงการสานรักครอบครัวอบอุ่นโดยภาคีเครือข่าย โดยแกนนำเยาวชนจิตอาสาได้นำโครงการของตนเองไปพัฒนาต่อยอดความคิดกับเพื่อนๆ ในการดำเนินงานและหาเครือข่ายสมาชิกจิตอาสา ส่วนครูจะทำหน้าที่เป็นแค่ที่ปรึกษา และผู้ประสานงานเท่านั้น

ครูถามบอกกับพวกเราทีมงานว่า “เครือข่ายเยาวชนจิตอาสาอาจไม่ใช่คำตอบสุดท้ายในการสร้างชีวิตใหม่ให้กับเด็กและเยาวชนที่ก้าวพลาด แต่เป็นก้าวเล็กๆ ที่ยังต้องบ่มเพาะความเชื่อมั่น ศรัทธาในตัวเองและผู้อื่น เพื่อก้าวที่ยิ่งใหญ่กว่า ตลอดระยะเวลาที่ทำงานในศูนย์ฝึกฯ แห่งนี้ได้เรียนรู้อะไรมากมาย บางครั้งเด็กและเยาวชนก็คือครูของเรา มันเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ที่ผ่านมาสอนให้เรียนรู้ว่าเด็กๆ จะเชื่อในสิ่งที่เราทำมากกว่าสิ่งที่เราพร่ำสอน คนทุกคนอยากให้คนอื่นมองเห็นคุณค่าและยอมรับในความเป็นตัวตน แม้ว่าพวกเขาจะเคยมีช่วงเวลาที่ก้าวพลาด ล้มเหลว และเป็นบาดแผลลึกในใจก็ตาม

ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก แผนงานประเทศไทย

ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก หรือ The Regional Community Forestry Training Center for Asia and the Pacific (RECOFTC) ก่อตั้งขึ้นในปี 2530 เป็นองค์กรไทยที่มีวัตถุประสงค์เริ่มแรกในการจัดการฝึกอบรมให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านวนศาสตร์ชุมชนจากประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้รับสถานะเป็นองค์กรระหว่างประเทศอย่างเป็นทางการในปี 2543 และได้ขยายงานภายใต้แผนงานต่างๆ ที่ครอบคลุมทั้งการวิจัย การสนับสนุนทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับองค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานด้านวนศาสตร์ชุมชนในทุกๆ ระดับ

แผนงานในประเทศไทยของ RECOFTC เริ่มขึ้นในปี 2536 โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์กับการขับเคลื่อนงานด้านป่ากับชุมชนทั้งในระดับพื้นที่และระดับนโยบาย โดยดำเนินงานระดับพื้นที่ผ่านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้องค์กรชุมชนและผู้นำชุมชนสามารถจัดการทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า ในพื้นที่ที่ชุมชนดูแลได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งก่อให้เกิดความร่วมมือกับองค์กรทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองท้องถิ่น

ในการสนับสนุนชุมชนจัดการป่าได้อย่างเป็นรูปธรรม งานด้านอื่นๆ คือการรวบรวมบทเรียน ประสบการณ์ ที่สำคัญต่อการพัฒนางานด้านป่ากับชุมชนให้เกิดการเผยแพร่ในวงกว้าง ผ่านการ ฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ การจัดเวทีประชุมและสัมมนาในระดับภูมิภาคและระดับชาติร่วมกับองค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

RECOFTC ให้ความสำคัญกับเยาวชนในฐานะที่เป็นกลไกหนึ่งในการสร้างความยั่งยืนแก่ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทุกๆ ระดับ โดยงานที่ผ่านมาคือการสร้างผู้นำ และสนับสนุนกิจกรรมเยาวชนเพื่อสานต่อเจตนาของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติในพื้นที่เป้าหมายตามภูมิภาคต่างๆ ได้แก่ เครือข่ายป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง จ.ชัยนาท ชุมชนห้วยหินดำ จ.สุพรรณบุรี ชุมชนเปรี๊ตใน จ.ตราด ชุมชนชำผักหนาม จ.ขอนแก่น ชุมชน ร่มโพธิ์ทอง จ.ฉะเชิงเทรา และชุมชนตำบลแม่ทา จ.เชียงใหม่

ต้นกล้าน้อยผู้สืบสาน รักษ์ป่าเขาแพรวมา

มนุษย์ทุกคนมีความรู้อยู่ในตัว ที่สะสมมาจากประสบการณ์ชีวิตและการทำงาน การส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยความรู้ที่อยู่ในตัวคน นำมาสู่การสร้างนวัตกรรมขึ้นมามากมาย การเรียนรู้คือชีวิต เป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ ทางเลือกของการศึกษาเรียนรู้แนวทางใหม่ เป็นเรื่องของการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ (interactive learning through action) เป็นการเรียนรู้เพื่อให้ปฏิบัติได้ แก้ปัญหาเป็น ซึ่งจะนำไปสู่การบูรณาการชีวิตให้เกิดความยั่งยืน

เราเห็นว่าการศึกษาเรียนรู้ที่เคยมีมา มีระบบตำราเป็นตัวตั้ง ผู้เรียนรู้ที่ผ่านตามกระบวนการนี้ไปใช้จริง เฉพาะการสอบให้ผ่านในระบบการเรียน แต่รากฐานที่สำคัญคือ การเรียนรู้ต้องอยู่ในฐานวิถีชีวิตในชุมชน ที่สอดคล้องเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชนจะได้เรียนรู้จากความจริง

คณะทำงานเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ท้องถิ่นชุมชนต้นน้ำมูนตอนบน-ลำพระเพลิง เป็นกลุ่มคนทำงานด้านการเรียนรู้ในท้องถิ่นในพื้นที่ต้นน้ำมูนตอนบน-ลำพระเพลิง ประกอบด้วย ผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นสมุนไพรรักษาพื้นบ้าน, ครูในท้องถิ่น, กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติเขาแผงม้า และเครือข่ายเกษตรเพื่อการพึ่งตนเองและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น (สวนลุงโชค) เป็นคณะทำงานเครือข่ายการเรียนรู้ ที่เกิดจากการได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิด ค้นหาและนำมาสู่การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชนในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องมีการพัฒนา ยกย่องเพื่อเป็นวิทยากรและผู้ชำนาญการในการจัดการเรียนรู้ให้กับสังคมทั่วไป

บทเรียนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ท้องถิ่น ผลจากการดำเนินโครงการส่งเสริมเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต้นน้ำมูนตอนบน-ลำพระเพลิง ในช่วงปี พ.ศ.2547 - 2550 โดยการสนับสนุนของมูลนิธิซิเมนต์ไทย ได้ส่งเสริมให้เกิดการจัดการความรู้ในท้องถิ่น เกิดการรวมกันเป็นเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ สร้างบทเรียนที่สำคัญในการพัฒนาเป็นหลักสูตรสำหรับจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการจัดการฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำโดยรูปแบบการเกษตรที่เหมาะสม รวมกลุ่มกันเป็นโรงเรียนในเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ท้องถิ่น สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยคนในชุมชนท้องถิ่นได้มีบทบาทถ่ายทอดองค์ความรู้และนำไปสู่ปฏิบัติการของเครือข่ายคนทำงานในท้องถิ่น และการสนับสนุนของหน่วยงานด้านการศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 3 นับเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการนำร่องที่กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ท้องถิ่น และได้นำมาสู่การทำงานเครือข่ายเด็กและเยาวชนเพื่อการเรียนรู้ท้องถิ่น

ผลของการดำเนินงานจากการทำงานในพื้นที่ต่อเนื่อง ได้เกิดกลุ่มเด็กในท้องถิ่นมารวมกลุ่มกันทำกิจกรรมในพื้นที่ ต้นน้ำมุนตอบน-ลำพระเพลิง เช่นที่เขาแผงม้า กลุ่มมะค่าน้อยรักษำเขาแผงม้าโดยในปี พ.ศ. 2546 กลุ่มมะค่าน้อยรักษำเขาแผงม้าได้นำกิจกรรม **ปลูกป่าด้วยการยิงหนังสติ๊ก** มาเป็นกิจกรรมปลูกป่านอกฤดูปลูกป่าที่นักท่องเที่ยวและคนทั่วไปที่มาเที่ยวศึกษาธรรมชาติได้มีส่วนร่วมปลูกป่า โดยให้ความสำคัญกับ เมล็ดพันธุ์ไม้มะค่าโมง ซึ่งเป็นไม้ท้องถิ่นที่เคยมีมากในพื้นที่แถบนี้แต่ปัจจุบันได้ถูกโค่นตัดทำลายไปมาก จึงเป็นที่มาส่วนหนึ่งของการตั้งชื่อกลุ่ม

กิจกรรมกลุ่มเด็ก มะค่าน้อยรักษำเขาแผงม้า ได้แก่สร้างการเรียนรู้ในกลุ่ม เช่น เรียนรู้เรื่องท้องถิ่น กับเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ท้องถิ่น รับผิดชอบการอนุรักษ์ เช่น ระดมทุนป้องกันไฟป่าในที่เขาแผงม้า แนะนำนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเขาแผงม้า จำหน่ายของที่ระลึกเพื่อการอนุรักษ์กระทิง ตั้งกองทุนของกลุ่มเอง และจัดระบบอบรมทรัพยากรของกลุ่มเด็ก ร่วมเรียนรู้และทำกิจกรรมอนุรักษ์กับพี่กลุ่มอนุรักษ์เขาแผงม้า เช่น ทำโปง สร้างฝายชะลอน้ำ ทำแนวกันไฟ และร่วมกิจกรรมปลูกป่า

CONTACT

กลุ่มมะค่าน้อยรักษำเขาแผงม้า
 สมเกียรติ ไพฑูรย์ ผู้ประสานงานเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ท้องถิ่น
 38 หมู่ 15 ต.วังน้ำเขียว อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา 30370

ประสบการณ์กลุ่มเยาวชนต้นตอ ป่าเขาราวเทียนทอง อ.เนินขาม จ.ชัยนาท

6 **เครือข่ายป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง** ก่อนหน้านี้อาจจะมีแต่ผู้ใหญ่ที่เข้ามาอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้คือป่าชุมชนบ้านเขาราวเทียนทอง แต่ตอนนี้ได้มีการรวมตัวของเยาวชนกลุ่มหนึ่งขึ้น คือ **กลุ่มเยาวชนเขาราวเทียนทอง** ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2542 โดยการถ่ายทอดความรู้ส่งผ่านมาเป็นรุ่นๆ คือ จากพี่สู่น้องโดยมีรุ่นแรกคือเยาวชนรักษาเขาราวเทียนทอง รุ่น 3 คือ **รุ่นไปน้อย รุ่นต้นตอ และรุ่นต้นตอน้อยใน**

ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 30 กว่าชีวิต เป็นกลุ่มเยาวชนในเขตตำบลและหมู่บ้านในเขต อ.เนินขาม ที่ทำการของกลุ่มเยาวชน คือ เลขที่ 199 หมู่ 10 ต.เนินขาม อ.เนินขาม จ.ชัยนาท กลุ่มเยาวชนเขาราวเทียนทอง **เป็นการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องจากรุ่นต่อรุ่น และความตั้งใจของสมาชิกได้ก่อให้เกิดเป็นคุณค่าแห่งการเรียนรู้ ให้รู้จักกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์** การเรียนจึงไม่จำกัดแต่เพียงในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังเปิดกว้างสู่นอกห้องเรียนด้วย ตั้งใจและพยายามสืบทอดต่อๆ ไปให้กับรุ่นน้องจากรุ่นสู่รุ่น เพราะต่อไปรุ่นพี่ก็จะเข้าไปเรียนในเมือง หากไม่มีใครมาสานต่อจะทำให้กิจกรรมที่เราทำร่วมกันมาจะสูญเปล่า

กลุ่มเยาวชนต้นตอ มีแนวทางการทำงาน คือ นำเยาวชนมาศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีผู้ใหญ่มาให้ความรู้ คือ กลุ่มคณะกรรมการเครือข่ายป่าชุมชนที่ทำงานในหมู่บ้านเป็นแกนนำ โดยเยาวชนกับผู้ใหญ่มาร่วมมือกันทำงานด้วยกันทั้งสองฝ่ายเพื่อจะให้เกิดจุดประสงค์ในการดูแลป่าชุมชนในพื้นที่ประมาณ 22,000 ไร่ แบ่งการดูแลเป็นเขตหมู่บ้านเพื่อช่วยกันดูแลพื้นที่ทรัพยากรเหล่านี้ เพื่อรอการแก้ปัญหาจากกลุ่มชุมชนในหมู่บ้านหลายๆ หมู่บ้านที่จะช่วยกันพัฒนาให้ดีขึ้น

พวกเราจึงเกิดความคิดที่จะก้าวเข้ามาด้วยกันเป็นหนึ่ง เพื่อจะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและปลูกจิตสำนึกให้กับบุคคลที่ไม่เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของธรรมชาติ พวกเราจึงร่วมแรงร่วมใจและทุ่มเทแรงกายในการทำงานให้กับชุมชน เพื่อจะได้มีทรัพยากรป่าไม้อยู่คู่คนรุ่นหลังได้เห็นในหมู่บ้านและตำบลของเรา และพวกเราก็เป็นต้นตอที่จะช่วยทำให้ป่าเขาราวเทียนทองมีต้นไม้ มีสัตว์ป่าพลัดเปลี่ยนหมุนเวียนผลิดอกออกผลเพื่อคนรุ่นต่อไปได้มาสานต่อ และยังมีการเชื่อมโยงการขยายเยาวชนไปยังตำบลใกล้เคียง เช่น ต.ไพรมะพิมาย ต.เด่นใหญ่ อ.หันคา อีกด้วย

วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งกลุ่มของเยาวชน ก็คือ **เพื่อสืบทอดเจตนารมณ์ของผู้เฒ่าผู้แก่ที่ร่วมต่อสู้เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนและผู้สนใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อฝึกฝนประสบการณ์การทำงานของเยาวชน เพื่อส่งเสริมอาชีพให้กับเยาวชน เพื่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชน เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์**

กิจกรรมของกลุ่มเยาวชนแบ่งออกเป็นกิจกรรมหลักใหญ่ๆ ได้ 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ ได้แก่ ดับไฟป่าในช่วงหน้าร้อนและฤดูหนาว ร่วมกับผู้ใหญ่ทำแนวกันไฟ ร่วมปลูกป่าในวันสำคัญต่างๆ กิจกรรมด้านการเผยแพร่และรณรงค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ เป็นมัลติเทคก็ในการพาผู้สนใจเยี่ยมชมป่า เป็นพี่เลี้ยงในการจัดค่ายต่างๆ เก็บข้อมูลและนำมารวบรวมทำสื่อ เช่น เว็บไซต์ แผ่นพับ หนังสือผักกินได้อาหารชุมชน ดับไฟป่า ทำแนวกันไฟ วางแปลงสำรวจ ทำเพลงด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งมีการจัดทำเว็บไซต์ <http://www.khaorao.org> เพื่อเผยแพร่ผลงานของเครือข่ายป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง

CONTACT

เครือข่ายป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง กลุ่มเยาวชนต้นตอ

สมยศ ศรีวันนา

E-mail : somyos.khaorao@hotmail.com

“ตาวีเศษ” เป็อหลังความสำเร็จ ยาวชนไทยใส่ใจ “ลิ่งแวดลัอม”

คงมีคนไม่มากนักที่จะรู้จัก “สมาคมสร้างสรรคไทย” แต่เมื่อเอ่ยคำว่า “*ฮ๊ะ ฮ๊ะ อย่าทิ้งขยะ ตาวีเศษเห็นนะ*” เชื่อว่าหลายคนคงคุ้นหู ด้วยเป็นองค์กรที่ทำคุณประโยชน์ด้าน “ลิ่งแวดลัอม” มาตลอดระยะเวลา 20 กว่าปี โดยเฉพาะกิจกรรมเกี่ยวกับ การจัดการขยะมูลฝอยทุกรูปแบบ

“โครงการตาวีเศษ” จึงถือเป็นองค์กร “ลีเซียว” อย่างแท้จริง ที่พยายามสร้างวัฒนธรรมให้กับคนในสังคม ในการจะช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดพื้นที่สาธารณะ การรับผิดชอบต่อ “ขยะ” ที่ตนเองสร้างขึ้น เช่น การรณรงค์ให้ประชาชนคนไทยงดใช้กล่องโฟม ถุงพลาสติก จนกลายเป็นแบบอย่างให้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนนำไปสานต่อ โดยเฉพาะในยุคที่ประชากรโลกตื่นตัว “ภาวะโลกร้อน” อันเป็นผลสืบเนื่องจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย และไม่รับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นของมนุษย์

โครงการหนึ่งที่ “ตาวีเศษ” ได้สร้างสรรคขึ้น ตั้งแต่ปี 2533 อย่างต่อเนื่อง เกิดผลผลิตเป็นยาวชนที่มีสำนึกต่อ ลิ่งแวดลัอมถึงปีละกว่า 200 คน คือโครงการ “ทูตตาวีเศษ” ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นตัวอย่างของเครือข่ายยาวชนด้านการอนุรักษ์ลิ่งแวดลัอมในยุคแรกๆ

น้องตัก น.ส.ไพสิน กล้าจริง อายุ 25 ปี หนึ่งในคณะทูตตาวีเศษ ปี 2547 เด็กสาวจากวิทยาลัยพาณิชยบางนา ในขณะนั้นเล่าว่า “โครงการตาวีเศษ” คือมหาวิทยาลัยชีวิตของเธอ เป็นแหล่งความรู้ สร้างคนให้รู้จักห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติและลิ่งแวดลัอมที่จะส่งผลกระทบต่อมนุษย์โดยตรง และปัจจุบันเธอเองยังคงสืบทอดเจตนารมณ์ที่จะช่วยเหลือสังคมในฐานะเป็นพนักงานฝ่ายประสานงานโครงการและกิจกรรมของ “สมาคมสร้างสรรคไทย”

ช่วงชีวิตยาวชนของ “น้องตัก” ที่ได้ร่วมเป็นหนึ่งในสมาชิก “คณะทูตตาวีเศษ” เธอได้มีโอกาสเข้าค่ายยาวชนเรียนรู้ “วิถีบริโภคลีเซียว” ซึ่งเป็นหัวข้อในการอบรมครั้งนั้น มันเป็นจุดเปลี่ยนทำให้เธอมีมุมมองต่างไปจากเดิม เพราะแม้กาลเวลาจะผ่านไปแต่เธอยืนยันว่า การเลือกซื้ออาหารแต่ละมื้อจะดูกฎวิเคราะห้และเปรียบเทียบขึ้นจากจิตใต้สำนึก

ยกตัวอย่าง อาหาร 1 มื้อ ระหว่างพิซซา กับข้าวราดแกง เธอขอเลือกรับประทานข้าวราดแกง เพราะอาหารไทยมีคุณค่าทางสารอาหารที่ครบถ้วน ขบวนการผลิตใช้พลังงานน้อยกว่า โดยไม่ต้องนำข้าวมาแปลงเป็นแป้ง เป็นขนมปัง ซึ่งกรรมวิธีการผลิตต้องใช้พลังงานมาก

ไม่ใช่แค่การให้ความรู้ด้านการบริโภค ค่ายยาวชนยังสอนให้รู้จักเลือกใช้ภาชนะที่เป็นมิตรต่อลิ่งแวดลัอม ปฏิเสธการใช้โฟม ลดใช้ถุงพลาสติกเป็นภาชนะบรรจุอาหาร เพราะแม้ว่ากาลเวลาจะผ่านไปเป็นลี่ยี่สิบปี แต่ขยะเหล่านี้

ก็ยังไม่ได้สูญหายไปไหน

“ไพลิน” เล่าย้อนอดีต กิจกรรม 2 วัน 1 คืนภายในค่ายว่า ได้รับทั้งความสุขและความรู้อันยิ่งใหญ่เกินกว่าที่จะหามาได้ ด้วยการวางกุศโลบายอันแยบยลผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะการนำวิถีชีวิตประจำวันมาปรับใช้ในรูปแบบของเกมและกิจกรรม เช่น การรวบรวมเศษอาหารที่แต่ละคนทานเหลือมาชั่ง เพื่อให้ทราบว่าในแต่ละมื้อเราทานอาหารเหลือทิ้งมากแค่ไหน เพื่อเรียนรู้การกินอยู่อย่างประหยัด การรู้คุณค่าของอาหาร และข้าวแต่ละเม็ดที่แลกมาด้วยหยาดเหงื่อแรงงานชาวนา เมื่อรู้วัตถุประสงค์แล้ว ทุกคนในกลุ่มก็พยายามตักอาหารแต่พอกินและรับประทานให้หมดไม่เหลือเป็นขยะ

“ดาวพิเศษ” จะไม่สอนแบบสั่งให้ทำ แต่จะให้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงอย่างเหมาะสมกับเยาวชนแต่ละรุ่นเพื่อให้แต่ละคนสามารถนำความรู้ที่ได้มาคิดไตร่ตรองให้มากขึ้นเพื่อไม่ให้เป็นการต่อตัวเอง ครอบคร้ว และสังคม

เช่นเดียวกันกับ **รัตนพงษ์ ศรีปริเปรม** หรือ **“น้องเอ”** วัย 24 ปี ตัวแทนคณะทูตดาวพิเศษ จากวิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา เมื่อปี 2545 เล่าหน้าที่ประทับใจที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นสมาชิกทูตดาวพิเศษให้ฟังว่า เป็นช่วงจังหวะที่ดีที่สุดในชีวิตของเขาที่ได้รับโอกาสจากสถาบันให้เป็นตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรมกับดาวพิเศษ

“น้องเอ” เล่าว่า ช่วงปี 2548 “สมาคมสร้างสรรค์ไทย” ได้ยุติกิจกรรมชั่วคราวเพื่อทบทวนบทบาทแต่ **“คณะทูตดาวพิเศษ”** กว่า 50 คน ยังคงรวมกลุ่มเดินทางทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ภายใต้ชื่อ **“ชมรมทูตดาวพิเศษ”** โดยการเดินสายให้ความรู้กับชุมชน นักเรียน เกี่ยวกับความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยอาศัย **“สวนลุมพินี”** สวนสาธารณะย่านใจกลางเมืองเป็นจุดศูนย์กลางนัดพบเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวางแผนการทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์เสมอมา

กิจกรรมที่ **“ชมรมทูตดาวพิเศษ”** ได้ดำเนินงาน เช่น ร่วมเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมเก็บขยะในแม่น้ำเจ้าพระยา กิจกรรมปลูกป่า และให้ความรู้กับเยาวชนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

“น้องเอ” บอกว่า แม้จะเป็นเพียงคนกลุ่มเล็กๆ แต่พวกเราก็พยายามร่วมสร้างสรรค์สังคมในทุกโอกาสที่มี เช่น ร่วมกิจกรรมกับบริษัท เติตตรา แพ็ค (ประเทศไทย) จำกัด รับผิดชอบเครื่องดื่มทุกชนิด เพื่อนำไปรีไซเคิล ผ่านทางรายการ **“30 ยังแจ๋ว”** ทางไทยทีวีสีช่อง 3

กิจกรรมนี้คือตัวอย่างของ **“ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม”** เพราะนอกจากเป็นการกำจัดขยะที่มีอยู่ล้นเมืองแล้ว การนำกล่องเครื่องดื่มไปผ่านกระบวนการแยกเยื่อ ก็ไม่ต้องใช้สารเคมีใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยสามารถนำไปผลิตเป็นวัสดุทดแทนไม้ หรือที่เรียกว่า **“กรีนบอร์ด”** นำไปทำเป็นโต๊ะ เก้าอี้แทนไม้จริงๆ ได้

วันนี้ภารกิจหน้าที่ของ **“น้องตึก และ น้องเอ”** จึงมุ่งปมเพาะความรู้ให้กับเยาวชน ชุมชน และสังคมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเยาวชนไทย สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องใกล้ตัวที่ต้องเริ่มจากตัวเอง และร่วมกันรับผิดชอบ อย่าผลักภาระไปให้รัฐบาลดูแลอย่างเดียว

ป่าสอนอะไรให้ผมมากมาย...

“ทำไมใบไม้ของเธอสีแดง” ครูถามนักเรียน

“ผมเห็นในป่าครับ ผมเห็นใบไม้สีแดง” เด็กชายตอบครูของเขา

“ป่าสอนอะไรให้ผมมากมาย ป่าคือห้องเรียนของผม ผมรู้ว่าในป่าตรงไหนมีต้นบกที่มีผวนที่หวานที่สุด”

นี่คือคำบอกเล่าของเด็กชายแสงตะวัน พิลาสูช จากกลุ่มเยาวชนรักษ์ป่าโนนใหญ่ที่บอกเล่าความรู้สึกของการได้เรียนรู้จาก “ป่า”

ป่าชุมชนโนนใหญ่ มีพื้นที่จำนวน 2,240 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 2 ตำบล คือ ตำบลเสียว ตำบลฮีเซ อ.โพธิ์ศรีสุวรรณ จ.ศรีสะเกษ มีชาวบ้าน 12 หมู่บ้านช่วยกันดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้พื้นที่คืนกลับมาเหมือนเดิม

กลุ่มเยาวชนรักษ์ป่าโนนใหญ่ เริ่มรวมกลุ่มเมื่อปี 2538 วัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มคือ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการดูแลรักษาป่า เพื่อกระตุ้นและหนุนเสริมกิจกรรมของชุมชน และเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเอง

ผ่านกระบวนการการเรียนรู้ การต่อสู้ เรียนรู้การจัดการป่าชุมชน เรียนรู้ความเป็นผู้นำ การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งสำคัญคือ พวกเขาได้พัฒนาศักยภาพความสามารถของตนเองจากกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการละคร กระบวนการศิลปะ กระบวนการสื่อ กระบวนการผู้นำ กระบวนการสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ

เด็กๆ ได้การสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเอง และยังได้สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพราะเมื่อได้รับรู้เรื่องราวของที่เกิดขึ้นกับชุมชน ก็เกิดความตระหนักและเข้าใจต่อการดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะเรื่อง **“ป่าชุมชน”** ซึ่งเป็น **“ตึกกับข้าว” “ห้องเรียนธรรมชาติและแหล่งเรียนรู้ที่ยิ่งใหญ่”** รอยเท้าเล็กๆ ของเด็กได้ย่ำรอยเท้าของผู้เฒ่าผู้แก่ที่ได้พร่ำสอนให้ลูกหลานดูแลรักษาป่า ดูแลชุมชน

“ให้รักป่า รักชุมชน คือกับที่เจ้าได้อัยเจ้าของ แล้วเจ้าจะได้ความฮักจากป่ากลับคืนมา” นายสมัย ราชเจริญ ประธานป่าชุมชนโนนใหญ่ ได้ถ่ายทอดความรู้สึกกับลูกหลานเยาวชนคนรักษ์ป่าโนนใหญ่

“หนูหวังว่าหนูจะเติบโตไปพร้อมกับต้นไม้ในป่าที่ได้ดูแลในวันนี้” เด็กหญิงสุลธิชญา บุญเลี้ยง เยาวชนรักษ์ป่าโนนใหญ่กล่าว

CONTACT

สมาคมป่าชุมชนอีสาน

เกษณี ชื่อรัมย์

E-mail : boonkae@hotmail.com, forest_surin@hotmail.com

เครือข่ายเยาวชน “รักษาลุ่มน้ำกุยบุรี” สร้างสมดุลสิ่งแวดล้อม

ปัญหา “ช้างป่ากุยบุรี” นุ้กินสับประรดสร้างความเสียหายให้กับชาวบ้านจนกลายเป็นข้อพิพาทระหว่างคนกับสัตว์ป่าที่ดูเหมือนว่าจะหาข้อยุติได้ยาก

ความผิดอยู่ที่ใคร ? จึงเป็นคำถามที่เชื่อว่าหลายคนมีคำตอบอยู่ในใจ

อาจารย์เชวง วชิรภัทรกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา อ.ปราณบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ ในขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็น รอง ผอ.โรงเรียนกุยบุรีวิทยา คือหัวหน้ากองคนสำคัญในการริเริ่มเครือข่ายเยาวชน “รักษาลุ่มน้ำกุยบุรี” ขึ้นในปี 2547 อันเป็นผลสืบเนื่องจากพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชดำริให้ฟื้นฟูป่ากุยบุรี ตามโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี

กว่า 30 ปีที่ผ่านมา ชาวบ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำกุยบุรีประสบปัญหาแห้งแล้งและน้ำท่วมทำให้ชาวบ้านที่ส่วนใหญ่ยังยึดอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักได้รับความเสียหายจากพืชสวนพืชไร่ บ้างก็ถูกน้ำท่วม บ้างก็ยืนต้นตายเพราะขาดน้ำหล่อเลี้ยง ทั้งหมดนี้เป็นผลพวงมาจากความเสื่อมโทรมของป่าไม้ที่เกิดจากน้ำมือมนุษย์เข้าไปแผ้ว ถางป่าเพื่อทำเกษตรเชิงเดี่ยวและปลูกสับประรด เมื่อธรรมชาติขาดความสมดุล สัตว์ป่าไม่มีที่อยู่อาศัย อาหารขาดแคลน ปัญหาคนกับสัตว์ป่าจึงเกิดขึ้น แม้หลายหน่วยงานจะพยายามแก้ไข แต่ก็ยังหาข้อยุติไม่ได้

อาจารย์เชวงเล่าว่า เดิมทีประชาชนในพื้นที่ได้รวมตัวกันจัดตั้งเครือข่ายประชาชน ภายใต้ชื่อ “กลุ่มอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอด” แต่การขับเคลื่อนกิจกรรมต้องหยุดชะงักลงด้วยเหตุผลหลายประการ ในฐานะแม่พิมพ์ของชาติจึงปรับเปลี่ยนแนวคิดการขับเคลื่อนการทำงานเสียใหม่ โดยจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น วิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำกุยบุรี เพื่ออบรมให้ความรู้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาผ่านกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ อาทิ กิจกรรมนักสืบสายน้ำ ฝายชะลอน้ำ การรณรงค์ทำเกษตรอินทรีย์ ปลูกพืช เป็นต้น

หน้าที่หลักของกลุ่มเครือข่ายเยาวชนรักษาลุ่มน้ำกุยบุรี นอกจากจะได้รับความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมภายในท้องถิ่นของตนเองแล้ว ยังพยายามสร้างความสมดุลให้กลับคืนธรรมชาติอีกครั้ง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ จึงไม่ได้มุ่งเน้นในเรื่องลุ่มน้ำกุยบุรีเพียงด้านเดียว แต่จะทำแบบครบวงจร เริ่มด้วยการดูแลป่าไม้ ซึ่งจะมีกิจกรรม การปลูกป่าทดแทน ซึ่งเด็กนักเรียนจะมีโอกาสได้เรียนรู้คุณสมบัติและประโยชน์ของไม้ด้วย

การดูแลสิ่งแวดล้อมไม่ใช่แค่เพียงการปลูกป่า เพิ่มปริมาณพืชพันธุ์เพียงอย่างเดียว แต่หมายรวมถึงการร่วมกันดูแลสัตว์ป่า และแหล่งน้ำไปพร้อมๆ กัน เพราะทั้งหมดคือห่วงโซ่ทางกายภาพและทางชีวภาพที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้

เช่นเดียวกับกิจกรรม **นักสืบสายน้ำสัญจร** ที่ได้จัดขึ้นเพื่อขยายเครือข่าย โดยให้ความรู้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ตั้งอยู่รอบๆ กลุ่มน้ำกุยบุรีรวม 14 โรงเรียน จาก 4 ตำบล คือ ต.หาดขาม ต.กุยบุรี ต.กุยเหนือ และตำบลบ่อนอก นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนจากอำเภอเมืองอีก 2 แห่งเข้ามาเป็นภาคีเครือข่าย เพื่อช่วยกันดูแลกลุ่มน้ำกุยบุรี ทั้งฝืนป่าต้นน้ำ เรือไปจนถึงกลางน้ำ ปลายน้ำ และขยายลงไปสู่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ซึ่งมีระยะทางราว 42 กิโลเมตร

อาจารย์เชวงเล่าอีกว่า การให้ความรู้โดยผ่านกิจกรรมทำให้เด็กเกิดทักษะ ความชำนาญ และมีระบบคิดที่แตกต่างออกไป เพราะเด็กจะต้องช่วยคิดและวางแผน ทำให้เกิดกระบวนการการเรียนรู้ เกิดความรักและห่วงแหนทรัพยากรในท้องถิ่นของตัวเอง ซึ่งการซึมซับข้อมูลจากกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เหล่านี้จะเชื่อมโยงไปสู่ครอบครัว ชุมชน ตำบล อำเภอ ง่ายขึ้น เพราะพื้นที่แต่ละแห่งที่ลงไปทำงานเสมือนเป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ ที่นอกจากจะได้ความรู้จากการเก็บข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว เด็กๆ ยังได้สานสัมพันธ์กับคนในชุมชนซึ่งถือเป็นข้อมูลแวดล้อมสำคัญในการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายประชาชน และก่อให้เกิดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“นี่คือการสร้างคนในอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้ผลเป็นอย่างดี ดูได้จากเด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมเกินครึ่งสอบเข้าระดับอุดมศึกษาของรัฐบาลได้ ต่างจากอดีตที่มีการเรียนการสอนเฉพาะภายในห้องเรียนเท่านั้น”

ผอ.โรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา บอกอีกว่า เป็นที่น่าปลาบปลื้มอย่างยิ่งเมื่อพบว่าหลังการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายเยาวชน **“รักษ์กลุ่มน้ำกุยบุรี”** ได้เพียงไม่นานนัก เด็กนักเรียนและครูจากโรงเรียนต่างๆ ซึ่งเป็นภาคีเครือข่ายที่ตั้งอยู่ริมสองฝั่งแม่น้ำกุยบุรีได้จัดตั้ง **“โครงการคลองสวยน้ำใส และ เครือข่ายอนุรักษ์เสื่อโคร่ง”** โดยมีผู้ปกครองและคนในชุมชนร่วมด้วย ทั้งหมดก็เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แม้ว่า **เครือข่ายเยาวชน “รักษ์กลุ่มน้ำกุยบุรี”** จะไม่ได้ดูแลเกี่ยวกับเรื่องของสัตว์ป่าโดยตรง แต่แกนการทำงานด้านการอนุรักษ์แล้วเครือข่ายต่างๆ เป็นภาคีต่อกัน ด้วยมีเป้าหมายสร้างความสมดุลคืนสู่ธรรมชาติ การอยู่กันอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัยระหว่างคนกับสัตว์ป่า

“ผมอยากเรียกร้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเชิงนโยบายให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะการเข้าร่วมกิจกรรมกับเยาวชนหรือกลุ่มเครือข่ายภาคประชาชนเพียงอย่างเดียวไม่พอ ควรบรรจุลงไปในแผนการทำงานพร้อมออกแรงทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความเข้าใจเพื่อป้องกันความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น”

ยงยุทธ รอดเร็น วัย 36 ปี ลูกจ้างชั่วคราวกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือ **พี่ยุทธ** ของเด็กๆ บอกว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นวันนี้ได้เข้าสู่ยุควิกฤติ ที่เรียกกันว่า **“สถานะโลกร้อน”** ซึ่งเป็นผลมาจากป่าไม้ซึ่งเป็นต้นกำเนิดสายน้ำถูกทำลาย ส่วนหนึ่งเป็นเพราะชาวบ้านขาดความรู้ด้านการดูแล การอนุรักษ์ แต่จะนำธรรมชาติมาใช้ประโยชน์เพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรริมสองฝั่งแม่น้ำที่ปัจจุบันยังมีการใช้สารเคมีทำการเกษตร ซึ่งส่งผลเสียต่อดิน เพราะเมื่อถูกฝนชะล้างทำให้สารเคมีที่ถูกสะสมอยู่ไหลลงสู่แม่น้ำกุยบุรี ซึ่งเป็น

“ซูปเปอร์마켓” ที่ไม่มีวันปิด ชาวบ้านสามารถหาปลาเป็นอาหารโดยไม่ต้องเสียเงินเสียทอง ขณะที่สัตว์ป่าหรือแม้แต่ชาวบ้านเองยังต้องอาศัยแหล่งน้ำนี้ไว้สำหรับอุปโภค บริโภค

“ชาวบ้านมองสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องไกลตัว ปฏิเสธที่จะลงไปร่วมกิจกรรม โดยอ้างว่าเสียเวลาทำมาหากิน การขับเคลื่อนโครงการฯ จึงไม่ค่อยประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โชคดีที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จุดประกายเครือข่ายภาคประชาชนขึ้นมาใหม่ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพื่อเป็นแกนนำสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับผืนป่าแห่งนี้ได้อย่างยั่งยืน”

วันนี้ ภาพความแห้งแล้ง น้ำท่วมเรือกสวนไร่นา ที่มองเห็นจนชินตาตลอดระยะเวลายาวนาน ได้กลับคืนเข้าสู่ความอุดมสมบูรณ์อีกครั้งแม้ว่าจะยังไม่ 100% ก็ตาม แต่ถือเป็นนิมิตหมายใหม่ในการที่จะร่วมกันรณรงค์ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน โดยมีเยาวชนเป็นตัวขับเคลื่อน และเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหามลพิษ

“ลูกไม้ป่าเลน” ปักธงสานต่ออุดมการณ์ สร้างเครือข่ายเยาวชนเข้มแข็งรักวิถีสิ่งแวดล้อม

การดูแลป่าชายเลนเป็นหน้าที่ของใคร? หากมีคนถามคำถามนี้กับคุณ คุณจะตอบอย่างไร สำหรับ “น้องทราย” รัชฎาภรณ์ อินทสุวรรณ วัย 17 ปี ตอบว่า **“มันเป็นหน้าที่ของหนูและคนในชุมชนทุกคนต้องช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพราะมันคืออู่ข้าวอู่น้ำของพวกเขา”**

ทุกวันเสาร์และอาทิตย์ ระหว่างเวลา 16.00-18.00 น. น้ำเสียงเจื้อยแจ้วของ “น้องทราย” และเพื่อนๆ จากกลุ่ม “ลูกไม้ป่าเลน” จะแพร่กระจายไปตามบ้านเรือนต่างๆ ผ่านเสียงตามสายที่ใช้เป็นสื่อกลางในการรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คนชุมชนได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวจากกิจกรรมต่างๆ ที่ได้จัดทำขึ้น บางครั้งเด็กๆ ก็ะค้นข้อมูลหาเกร็ดความรู้ที่มีคุณประโยชน์เกี่ยวกับสมุนไพรรักษาโรค การเลี้ยงปลา ไร้กระบาดในปลา ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน

น้องทรายบอกว่า หลังสิ้นรายการเสียงตามสาย กลุ่มของเราจะมานั่งประชุมหารือกันในการที่จะช่วยปลูกฝังจิตสำนึกรักและหวงแหนมรดกในท้องถิ่นให้กับเยาวชนรุ่นต่อไป เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของชุมชน **“โครงการพาน้องท่องป่าชายเลน”** จึงเกิดขึ้นเพื่อต้องการให้เยาวชนรุ่นหลังรู้จักชนิดและพันธุ์ไม้ สรรพคุณ ประโยชน์ รวมถึงการนำน่องๆ ไปพบกับแกนนำชุมชน หรือปราชญ์ชาวบ้านเพื่อรับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเรื่องราวในอดีต

เพราะกว่าจะมาเป็นป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์เป็นอันดับ 2 ของประเทศจนถึงทุกวันนี้ บรรพบุรุษรุ่นแล้วรุ่นเล่าได้เสียสละตัวเองต่อสู้เพื่อแลกกับป่าชายเลนอันมีคุณค่ามหาศาล เป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ เป็นที่ทำกินของชาวประมงพื้นบ้าน กระนั้นก็ยังมีคนบางกลุ่มฉกฉวยโอกาสจากการทำสัมปทานลักลอบตัดไม้โกงกาง และโปรงแดง ซึ่งเป็นไม้เนื้อแข็งมาทำเป็นถ่าน และไม้สร้างบ้าน ในที่สุดชาวบ้านทนไม่ไหวจึงได้รวมตัวลุกขึ้นมาต่อสู้ขับไล่กลุ่มนายทุนให้ออกไปจากพื้นที่ได้สำเร็จ

นับแต่นั้นมาชาวบ้านจึงได้ร่วมกันปลูกป่าทดแทนเพื่อเร่งฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรม พร้อมจัดตั้งกลุ่มลาดตระเวน โดยจะแบ่งกลุ่มดูแลพื้นที่ เก็บข้อมูลชุมชน จัดตั้งสหกรณ์ กลุ่มพัฒนาสวัสดิการ กองทุนเพื่อชุมชน เพื่อนำเงินมาเป็นค่ารักษาพยาบาลดูแลกันเอง

น้องทรายบอกว่า “สำหรับหนู ถือว่าโชคดีที่เกิดมาเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์ **“ป่าชายเลนบ้านเปรี๊ตใน”** ซึ่งตั้งอยู่ที่ **แหลมศอก ต.ห้วยน้ำขาว อ.เมือง จ.ตราด** ซึ่งเป็นป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์เป็นอันดับ 2 ของประเทศ มีพื้นที่ราว 12,000 ไร่ ถือเป็นป่าชุมชนขนาดใหญ่ที่ชาวบ้านได้ร่วมดูแลรักษาตนเอง กระทั่งปัจจุบันถูกพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อใช้เป็นสถานที่พักผ่อนและเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ โดยมีกลุ่ม **“ลูกไม้ป่าเลน”** ทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์น้อยประจำถิ่น”

กิจกรรมที่กลุ่ม **“ลูกไม้ป่าเลน”** ได้ร่วมกันทำเพื่อชุมชนแม้จะเป็นเพียงเรื่องเล็กๆ แต่นับเป็นจุดสำคัญในอันที่จะสร้างความเข้มแข็งของชุมชน พร้อมสร้างภาคีเครือข่ายต่อยอดตามการณ ดั่งนั้น ปัญหาจะไม่ใช่ว่าอีกต่อไปถ้าคนในชุมชนช่วยกันดูแลสมบัติของชุมชนไม่ปล่อยให้ใครมาทำลาย เหมือนเช่นที่เคยเกิดขึ้นในอดีต เด็กสาวชั้น ม.6 จากโรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ กล่าวด้วยเสียงหนักแน่นและย้าว่า สิ่งที่ทำในวันนี้เชื่อว่าในอนาคตแม้เธออาจจะไม่สามารถเข้ามาดูแลป่าชายเลนได้อย่างเต็มที่ แต่จะมี **“ลูกไม้ป่าเลน บ้านเปรี๊ตใน”** รุ่นใหม่ๆ เกิดขึ้นและเข้ามาทำหน้าที่แทนพวกเธอ

เยาวชนไทยเอ็น ปฏิบัติการหัวใจสีเขียว พิทักษ์สิ่งแวดล้อมมุมมองใหม่

“ไม่ได้มีเพียงแต่ผู้ใหญ่เท่านั้นที่แสดงความรักต่อโลกใบนี้ได้ เด็กก็สามารถทำอะไรก็ได้โดยที่ผู้ใหญ่เองคาดไม่ถึง”

ปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ได้เป็นปัญหาของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ไม่ได้เป็นเรื่องของผู้ใหญ่ หรือเรื่องไกลตัวสำหรับเด็ก เพราะทุกคนต่างมีส่วนร่วมใช้สิ่งแวดล้อมจากโลกใบนี้อย่างคุ้มค่า หรือว่าไม่ใช่เรื่องจริงครับ? เสียงเกริ่นนำอันหนักแน่นของนายศิริวัฒน์ ฤทธากัย หรือชื่อเล่นว่า บิ๊ก หนุ่มน้อยจากคณะวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม ปี 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ผู้มีหัวใจพิทักษ์สิ่งแวดล้อม หนึ่งในผู้ร่วมประสานงานสภาเครือข่ายเยาวชนสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (Thai Youth Environment Network : ThaiYEN)

ผมได้รับรู้และเห็นความเปลี่ยนแปลงของโลกจากมิตรที่เรียกว่า เพื่อนมนุษย์ ซึ่งกระทำต่อโลกอย่างที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ผลการกระทำทุกอย่างได้เกิดขึ้นอยู่รอบตัวและหิวคุณ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ผมลองนับย้อนเวลากลับไป ก่อนก้าวเข้ามาสู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประมาณ 4 ปีที่แล้ว เส้นทางชีวิตของผมได้เปลี่ยนไปหลังจากได้มีโอกาสไปแลกเปลี่ยนกับโครงการนักเรียนแลกเปลี่ยนของมูลนิธิการศึกษาและวัฒนธรรม สัมพันธ์ไทย-นาซาชาติ (AFS) ที่เยอรมนี 1 ปี...ระบบนิเวศในเยอรมนียังสมบูรณ์อยู่ สองข้างทางจะอ้อมกับธรรมชาติสีเขียวท่ามกลางทุ่งกังหันลม และหลังคาบ้านที่ประดับประดาไปด้วยโซลาเซลล์ ด้วยเหตุนี้จึงจุดประกายให้ผมสนใจงานวิศวกรรมด้านพลังงานทดแทน และผมก็เริ่มฝันอยากให้ทัศนียภาพบ้านเราเป็นเช่นนั้น

แรงบันดาลใจในการใส่ใจสิ่งแวดล้อมของผมเริ่มชัดเจนขึ้นทุกขณะ... ปี 2548 โปรเจ็คค่าย 2B-KMUTT มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ผมได้คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ “Solar Charge” ที่ประยุกต์ใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์ ทำให้ผมได้รับคัดเลือกเข้าร่วมค่ายทูตไปเออร์เพื่อสิ่งแวดล้อมรุ่นที่ 10 และเป็นตัวแทน 1 ใน 5 ที่ได้ไปทัศนศึกษา ณ เมืองเลเวอร์คูเซิน ประเทศเยอรมนี ... การกลับมาที่เยอรมนี เหมือนเยือนถิ่นเก่าเป็นครั้งที่ 2 ผมยังได้สัมผัสว่าชาวยุโรปมีหัวใจอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมาก ใส่ใจตั้งแต่การผลิตในระดับเซลล์จนถึงนโยบายแยกขยะกว่า 40 ประเทศ พร้อมทั้งการเก็บภาษีถุงพลาสติก บ้านเราคงไม่มี แต่ผมยังไม่หมดหวัง รู้สึกตระหนักและตั้งปณิธานว่ากลับมาทำอะไรเพื่อประเทศชาติบ้าง ซึ่งในงานด้านวิจัย ส่วนตัวผมก็ทำร่วมกับมหาวิทยาลัยในโครงการ “ทุนเพชรพระจอมเกล้าฯ” ด้านนวัตกรรมประจำทุกปีอยู่แล้ว และจะพยายามให้เกิดงานวิจัยจากระดับเยาวชนให้เพิ่มมากขึ้นด้วย

ประสบการณ์ครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดได้เกิดขึ้น เมื่อผมได้รับโอกาสเป็นตัวแทนเยาวชนเพียงคนเดียวในการประชุม

เครือข่ายเยาวชนสิ่งแวดล้อมโลก TUNZA ที่องค์การสิ่งแวดล้อมโลก (United Nations Environment Programme หรือ UNEP) จัดขึ้นทุกๆ สองปี...ผมได้กลับมาเยือนเมืองเลเวอคูเช่นเป็นคนที่ 3 อย่างไม่คาดคิด ได้เจอเพื่อนต่างชาติกว่า 90 ประเทศ เกือบ 200 คนจากทั่วโลก เป้าหมายสำคัญคือ นโยบายสร้างเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมในทุกภูมิภาคทั่วโลก ด้วยเหตุนี้ผมจึงอุทิศตนทำหน้าที่ประสานงานระหว่างกลุ่มเครือข่ายเยาวชนสิ่งแวดล้อมภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยใช้ชื่อว่า SEAYEN (South East Asia Youth Environment Network) ร่วมกับสภาเครือข่ายเยาวชนสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ประเทศไทย โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มาสร้างเครือข่ายเยาวชนด้านสิ่งแวดล้อมภายในประเทศของตนเองให้เข้มแข็ง และขยายไปสู่ประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค ซึ่งผมก็เป็นหนึ่งในตัวแทนเยาวชนไทยร่วมกับ **สายน้ำ ตั้งสมบัติวิสิทธิ์** นิสิตคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในโครงการเดียวกัน ซึ่งได้มีโอกาสประชุมทุกปี ณ เมืองบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย และไทย

ในทุกปีที่ผมได้ร่วมการจัดกิจกรรมต่างๆ กับ UNEP เสมอมา ตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา ไม่ว่าจะเป็นการจัดรณรงค์ร่วมกับไบเออร์ในวันสิ่งแวดล้อมโลก ภายใต้โครงการ CO₂ Kick the Habit! Towards a Low Carbon Economy หรือ **“ลดวิกฤตโลกร้อน เปลี่ยนพฤติกรรม ปรับแนวคิด สู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ”**

ปัจจุบันผมก็ได้โอกาสร่วมงานกับ UNEP และองค์กรสิ่งแวดล้อมต่างๆ มากขึ้น ในปี 2552...ผมได้ทำกิจกรรมหลายอย่างที่น่าสนใจ เช่น ได้ร่วมรณรงค์โครงการ **Seal the Deal ตราประทับช่วยโลก** ซึ่งจะรวบรวมรายชื่อผู้ที่รักสิ่งแวดล้อมและจะร่วมหยุดภาวะโลกร้อนเข้าเสนอชื่อและร่วมประชุม Climate Change ประจำปี 2009 เพื่อหาวิธี

บรรเทาภาวะโลกร้อน และรายชื่อเหล่านี้จะเป็นรายชื่อที่จะร่วมผลักดันหยุดภาวะโลกร้อนตั้งแต่ระดับล่างจนถึงระดับภาคธุรกิจขนาดใหญ่ ...จากมุมมองนี้ทำให้โลกทัศน์เพิ่มขึ้น และรู้ว่ายังมีอีกหลายประเทศที่ยังไม่ได้ลงนามในพิธีสารโตเกียวว่าด้วยเรื่อง Carbon credit ทั้งที่ทุกคนในโลกมีส่วนทำให้โลกใบนี้เปลี่ยนแปลงไป

ไม่เพียงแต่ภารกิจงานประสานให้ UNEP และ ThaiYEN ยังได้มีประสบการณ์ใหม่ ระหว่างบริติช เคานซิล สถานทูตอังกฤษ นิตยสาร a day และ Youth Venture Thailand ในโครงการ Climate Cool โดยได้รับการอบรมที่ประเทศญี่ปุ่น ...ไม่น่าเชื่อเลยนะครับว่า ชาวญี่ปุ่นแม้ว่าจะเป็นชาติที่ทันสมัย รักเทคโนโลยี ความทันสมัย หุหุหุในเรื่องไฮเทค แต่ก็ยังซุ่มซ่ามวัฒนธรรมที่สั่งสมมาในการรักษาธรรมชาติให้ยั่งยืนอยู่เสมอ ผมว่าข้อดีนี้น่าจะมาปรับใช้สำหรับบ้านเราบ้างนะครับ

จากการที่มีเครือข่ายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั่วโลก ผมได้เกิดความคิดที่จะผนึกกำลังเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้หันมาสนใจสิ่งแวดล้อม โดยผมพยายามรวบรวมเว็บไซต์ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งตอนนี้เราเองมีเว็บไซต์ของเครือข่าย www.thaiyen.com และอาเซียน www.seayen.com นอกจากนี้เราจัดทำเว็บไซต์สภาของเอเชียร่วมกับประเทศญี่ปุ่น เพื่อนำมาเผยแพร่ให้คนไทยได้เพิ่มประสบการณ์จากทั่วโลก ถ้าอย่างโรยาลืมเข้ามาเยี่ยมชม เพียงแค่คุณคลิกเข้าเว็บไซต์ คุณก็สามารถเป็นหนึ่งในผู้พิทักษ์สิ่งแวดล้อมบนโลกนี้ได้

ต้นกล้า ภูมิปัญญาผ้าทอ บ้านห้วยหินดำ

จะมีคนสักกี่คนที่รู้ว่า สุพรรณบุรี ก็มีกะเหรี่ยง!!!

ถ้าดูจากบันทึกนิราศสุพรรณ ของสุนทรภู่ จะพบว่า มีชาวกะเหรี่ยงเป็นผู้นำทาง และที่ชายขอบจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ทิศเหนือติดเขตจังหวัดอุทัยธานี และทิศตะวันตกติดเขตจังหวัดกาญจนบุรี มีชุมชนชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงแห่งหนึ่ง ชื่อว่า **“บ้านห้วยหินดำ”** ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง ที่ตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่บนพื้นแผ่นดินแห่งนี้ มาไม่ต่ำกว่า 200 ปี

ชุมชนแห่งนี้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นมากมาย โดยเฉพาะ **“การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ”** ที่กลุ่มสตรีกะเหรี่ยง ได้ฟื้นฟู และสืบทอดองค์ความรู้ดังกล่าว และพัฒนาจนสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน

อำพร ปัญญา สาวน้อยวัย 18 ปี ที่ปัจจุบันศึกษาอยู่ชั้น **ปวส. ปี 1 วิทยาลัยอาชีวศึกษากาญจนบุรี** คือผลพวงของการทำงานสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ เธอเล่าให้เราฟังว่า *“ตอนเป็นเด็ก ตอนนั้นอยู่ประมาณ ป.1 เห็นแม่ทอผ้า ก็รู้สึกสนใจว่าแม่กำลังทำอะไร ก็เข้าไปดูใกล้ๆ ก็เริ่มสนใจ ลองเอาเศษด้ายมาลองทำเล่นกับเพื่อนๆ ในช่วงวันหยุด พอแม่มาเห็น ก็ให้เราทอผ้าให้ โดยแม่ทำที่ทอผ้าให้ ก็เริ่มหัดทอผ้าตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา”*

ขณะที่หญิงสาวกำลังบอกเล่าเรื่องราวของตน เมื่อนึกย้อนอดีตกลับไป เราพบได้ถึงความภาคภูมิใจในแววตาของหญิงสาว เลยตั้งคำถามว่า *“ความภาคภูมิใจนี้ เกิดขึ้นได้อย่างไร”* อำพรตอบว่า **“เราสามารถทอผ้าใส่ได้เอง เราสามารถย้อมสีผ้าได้เอง เราสามารถหาเงินจากการขายผ้าที่เราทอผ้าได้เอง”** นี่คือการตอบส่วนหนึ่ง ที่สะท้อนให้เห็นถึงความภาคภูมิใจที่มีต่องานผ้าทออันเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ

และเมื่อเราถามต่อว่า **“แล้วอะไรทำให้ตัวเรารู้สึกมีคุณค่า”** อำพรตอบว่า **“การได้มีความรู้ในด้านการทอผ้า และได้สอนให้คนอื่นทอผ้าเป็น ได้รู้จักต้นไม้ต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ย้อมสีได้ ทำให้เรารู้จักคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น และยังรู้จักที่จะอนุรักษ์ และฟื้นฟูพรรณไม้ให้สีต่างๆ ด้วย”**

คำพูดเล็กๆ ของอำพรสะท้อนให้เห็นถึงความภาคภูมิใจ และการมองเห็นคุณค่าของตนเอง ในการทำงานเพื่อสืบสานภูมิปัญญา ต่องานทางด้านวัฒนธรรมของบรรพชน ที่เริ่มเลือนหายไปทุกวินาที จากกระแสบริโภคนิยมที่เข้าไปในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นแฟชั่น สีผิวที่นิยมสีขาว แฟชั่นสีหมกที่ย้อมติดกันจนไม่รู้ว่าเป็นคนชาติไหน ตลอดจนแฟชั่นเสื้อผ้า การแต่งกาย ที่ทุกวันนี้แทบจะแยกไม่ออกแล้วว่าเป็นคนเผ่าไหน รวมถึงภาษาที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ หรือความเป็นชาติพันธุ์ ก็เริ่มสูญหายไป

ต่อสภาพปัญหาดังกล่าว อาจารย์บอกว่า “การที่ตนเองมาเรียนหนังสือ นอกชุมชน ก็เพื่อที่จะนำความรู้จากภายนอก กลับมาพัฒนาชุมชน เพราะที่บ้าน มีกลุ่มสตรีแม่บ้านที่ทอผ้าจำหน่ายเป็นรายได้ และเด็กๆ ที่เป็นน้องๆ ก็ทอผ้าเป็น คิดว่าการเรียนตรงนี้น่าที่จะนำความรู้ไปช่วยพัฒนากลุ่มสตรีทอผ้าได้บ้างไม่มากก็น้อย โดยคิดว่าเมื่อเรียนจบแล้วจะกลับไปเริ่มต้นที่บ้านนำน้องๆ ทำงานด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา และทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านห้วยหินดำต่อไป”

คงไม่มีคำถามอะไรต่อจากนี้ นอกจากอยากให้ผู้อ่านได้สัมผัสความรู้สึก ร่วมไปกับอาจารย์ หนึ่งในตัวแทนเยาวชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่เรียกตัวเองว่า “โพลว” ซึ่งแปลว่า “คน” ที่ได้บอกเล่าเรื่องราวผ่านความรู้สึกให้เราได้รับรู้ถึงสิ่งดีงาม ที่เด็กๆ ได้เรียนรู้ในวัยเยาว์ ของชุมชนบ้านห้วยหินดำแห่งนี้

เยาวชนวิถีชนพอเพียง...เซียวดาว

“สิ่งต่างๆ ที่ผู้นำชุมชนและชาวบ้านได้ร่วมกันทำไว้ในเรื่องของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จะยังคงเป็นเรื่องราวที่เยาวชนกลุ่มนี้จะสืบทอดและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นต่อไป” นี่คือการมุ่งมั่นและแนวทางที่น้องๆ **เครือข่ายเยาวชนลุ่มน้ำแม่ป่าม** ยึดถือปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่น

เยาวชนลุ่มน้ำแม่ป่าม เป็นกลุ่มเยาวชนที่มีการรวมของเยาวชนในหมู่บ้านต่างๆ ครอบคลุมพื้นที่ 5 หมู่บ้าน ได้แก่ ป่าตึงงาม บ้านออน แม่ป่าม ไตรสภาวคาม และบ้านปางม่ **จากการดำเนินงานที่ผ่านกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติดิน น้ำ ป่า ตามวิถีทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์** ซึ่งในพื้นที่ที่มีความหลากหลายของผู้คนที่อาศัยอยู่ ต่างพึ่งพาอาศัยฐานทรัพยากรในการดำรงชีวิต ตั้งแต่**ที่ดิน** เพื่ออยู่อาศัยและทำมาหากิน **แหล่งน้ำ** เพื่ออุปโภคบริโภคในครัวเรือน **ป่าไม้** แหล่งความมั่นคงทางด้านอาหาร แหล่งไม้ใช้สอย และแหล่งสมุนไพรท้องถิ่น

นอกจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นในระดับหมู่บ้านแล้ว ยังมีการขับเคลื่อนการทำงานในระดับลุ่มน้ำผ่านกิจกรรมที่ถ่ายทอดจากผู้นำชุมชนสู่เยาวชนในพื้นที่ เช่น **กิจกรรมค่ายเยาวชนลุ่มน้ำแม่ป่าม** ที่ผ่านมาได้จัดไปแล้ว 3 ครั้ง **ครั้งที่ 1 ค่ายเยาวชนลุ่มน้ำแม่ป่าม** กับการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนลุ่มน้ำแม่ป่าม ผ่านการเรียนรู้จากคำบอกเล่า การลงมือปฏิบัติ การถ่ายทอดเรื่องราวเป็นสื่อเล็กๆ เช่น ภาพวาด งานเขียน งานกรี บทละคร สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจต่อคุณค่า วิถีชีวิตชุมชนลุ่มน้ำแม่ป่าม **ครั้งที่ 2 ค่ายเยาวชนรักษ์ป่าต้นน้ำป่าม** ซึ่งเกิดขึ้นจากความร่วมมือกับหน่วยจัดการต้นน้ำผาแดง และ **ครั้งที่ 3 ค่ายเยาวชนเรียนรู้ฐานทรัพยากรธรรมชาติผ่านงานวรรณกรรมท้องถิ่น** ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการตระหนักในทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น ผ่านการถ่ายทอดเรื่องราวโดยผู้รู้ในท้องถิ่น และหน่วยงานในระดับพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม สิ่งที่ได้จากการจัดกิจกรรมได้ก่อให้เกิดกลุ่มเยาวชนกลุ่มหนึ่งเรียกว่า **“เครือข่ายเยาวชนลุ่มน้ำแม่ป่าม”** เข้ามามีบทบาทในการหนุนเสริมการจัดการในระดับท้องถิ่น สืบทอด ขยายผล ปฏิบัติการในการจัดการดูแลรักษาป่า

เครือข่ายเยาวชนลุ่มน้ำแม่ป่าม แม้จะเป็นกลุ่มที่มีความหลากหลายของเยาวชนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมในแต่ละหมู่บ้าน แต่เยาวชนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ป่ามมีเป้าหมายและตั้งความหวังไว้ว่า **สิ่งต่างๆ ที่ผู้นำชุมชน ชาวบ้านได้ทำร่วมกันไว้ในเรื่องของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จะยังคงเป็นเรื่องราวที่เยาวชนกลุ่มนี้จะสืบทอดและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นต่อไป** ไม่ว่าจะผ่านกิจกรรมในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งนี้เพื่อให้ลุ่มน้ำแม่ป่ามมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ ก่อเกิดความหลากหลายทั้งพืชและสัตว์ เป็นพื้นที่แหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชนและนอกชุมชน ที่สำคัญมีการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างเกื้อกูล

ผลงานและความสำเร็จที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยความร่วมมือของ ผู้นำ กลุ่มแม่บ้าน พระสงฆ์ เครือข่ายป่าชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่สำคัญเยาวชนที่เข้ามาเรียนรู้ตั้งแต่ระดับประถมจนกระทั่งปัจจุบันเรียนหนังสืออยู่ในหมู่บ้านต่างตำบล ก็ยังคงยึดถือปฏิบัติและเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

สุวิภา อุแสง นักเรียนชั้น ม.6 จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนตำบลปึงโค้ง อ.เชียงดาว หนึ่งในเยาวชนเครือข่ายลุ่มน้ำแม่ป้าม เล่าให้ฟังว่า “หมู่บ้านป่าดั่งงาม มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงอุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้ที่เป็นแหล่งกำเนิดของธารน้ำเล็กๆ หลายสายที่ไหลมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำสายใหญ่ลงสู่ที่ราบระหว่างภูเขา พัดพาเอาแร่ธาตุเข้าสู่ไร่นา ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ข้าวกล้าได้ผลผลิตดี แม้จะปลูกกันคนละไม้ก็ไร่นาก็มีข้าวปลาอาหารกินตลอดทั้งปี ด้วยสภาพแวดล้อมที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อนและปกคลุมด้วยม่านหมอกอยู่ตลอดเวลา ชาวบ้านยังเรียกหมู่บ้านแห่งนี้ว่า **“เมืองสามหมอก ภูเขาเจ็ดยอด”** และมีอากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี”

สุวิภา หรือ **โซโหละ** เล่าอีกว่า “หนูกับเพื่อนๆ เข้าไปทำกิจกรรมเพื่อศึกษาถึงเรื่องราวต่างๆ ของหมู่บ้านตนเอง และชุมชนใกล้เคียง แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เช่น การจัดการเรื่องขยะในหมู่บ้าน การปลูกป่าโดยช่วยกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นว่าจะทำอย่างไรไม่ให้ป่าถูกทำลาย ศึกษาพรรณไม้ในชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้ตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยเฉพาะแหล่งน้ำซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด เพราะหมู่บ้านของหนูจะใช้ประปาภูเขา ดังนั้นการรักษาแหล่งน้ำก็เกี่ยวข้องถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ หากป่าถูกทำลายแหล่งน้ำตามธรรมชาติก็จะลดลงไปด้วย”

เมื่อโซโหละเข้ามาทำกิจกรรมต่างๆ ยังบอกด้วยว่า **“หนูรู้สึกมีความสุขเมื่อได้ทำงานให้กับชุมชนบ้านเกิด ถ้าหากเราเรียนหนังสือเพียงอย่างเดียวจะไม่เรียนรู้ว่าสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงทุกวัน การได้เรียนรู้สิ่งรอบตัวยังทำให้ได้รู้จักตัวเอง”**

โซโหละและเพื่อนๆ ยังทำกิจกรรมเพิ่มเติม เช่น ห้องสมุดสร้างสรรค์ โดยจะหมุนเวียนกันสอน และสร้างความเข้าใจเรื่องทรัพยากรธรรมชาติให้กับน้องๆ ตามโรงเรียนในชุมชนและหมู่บ้านใกล้เคียงเดือนละครั้ง ให้น้องๆ ได้เรียนรู้สิ่งรอบตัวนอกเหนือจากการเรียนรู้ในตำราเรียนเพียงอย่างเดียว โซโหละจึงเป็นตัวอย่างของเด็กๆ ที่ดำเนินรอยตามผู้ใหญ่ที่ทำงานมาอย่างต่อเนื่องนับสิบปีจนสามารถสร้างป่าชุมชนที่ทุกคนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เริ่มตั้งแต่ชุมชนที่อาศัยอยู่ต้นน้ำ บ้านออนใน-ป่าดั่ง ซึ่งเป็นชุมชนปกากะญอ ที่มีวิถีชีวิต วัฒนธรรมพึ่งพาอาศัยป่าเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต และมีหมู่บ้านในขอบเขตลุ่มน้ำอีก 5 หมู่บ้าน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการดูแลรักษา ผ่านกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เช่น การทำแนวกันไฟ การปลูกป่า การเดินสำรวจป่า การกำหนดแนวเขตพื้นที่ป่า การสืบทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดทำห้องสมุดชุมชน และการรณรงค์สิ่งแวดล้อมในชุมชนผ่านการแสดงละคร งานสื่อเลียนแบบของเยาวชนลุ่มน้ำแม่ป้ามที่เรียนรู้จากกลุ่มมะขามป้อม มูลนิธิสื่อชาวบ้าน อีกด้วย

กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ล้วนเกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนและเครือข่ายต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตนเองอย่างพอเพียง เพื่อร่วมรักษา “บ้าน” ของพวกเขาให้คงอยู่กับป่า ซึ่งเปรียบเสมือนบ้านหลังเดียวกันตลอดไป

ลูกหลาน เครือข่ายกุฎาแดง ร่วมเพาะเมล็ดพันธุ์ รักษ์-พันฟูป่า

คลับเหตุการณ์เผชิญหน้าระหว่างรัฐกับประชาชนในเขตป่ากุฎาแดงที่เกิดขึ้นเมื่อหลายปีก่อนได้กลายเป็นแรงผลักดันให้เกิดการรวมตัวกันของชาวบ้านในหลายหมู่บ้านเป็น “เครือข่ายองค์กรชาวบ้านอนุรักษ์ป่ากุฎาแดง” อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน

กลุ่มผู้ใหญ่อายุยังได้สนับสนุนเยาวชนซึ่งเป็นลูกหลานในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมและหนุนเสริมงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้คนรุ่นหลังเหล่านี้มีความรู้ความเข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น การรวมตัวของเยาวชนในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ากุฎาแดงจึงเกิดขึ้นเป็น “กลุ่มเยาวชนเมล็ดพันธุ์ใหม่ สานใจพันฟูป่า” เพื่อร่วมเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งความหวงแหนทรัพยากรในท้องถิ่น

กฤษมา คำพิมพ์ หรือ เมย์ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ หนึ่งในเมล็ดพันธุ์ใหม่ที่เล่าให้ฟังว่า เธอได้เข้าร่วมในกลุ่มเยาวชนนี้มาตั้งแต่ปี 2547 ตั้งแต่สมัยเรียนชั้นมัธยมศึกษา ด้วยเหตุผลคือ “ใจรัก” อยากมีส่วนร่วมดูแลป่ารอบหมู่บ้าน โดยกลุ่มจะมีกิจกรรมต่างๆ เพื่อไปสนับสนุนการทำงานของเครือข่ายผู้ใหญ่ คือ **เครือข่ายองค์กรชาวบ้านอนุรักษ์ป่ากุฎาแดง**

“การทำงานของกลุ่ม คือ ช่วยสนับสนุนกิจกรรมเพื่อร่วมรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม เช่น การสำรวจเส้นทางศึกษาธรรมชาติ หรือเมื่อใกล้ถึงฤดูกาลที่จะมีไฟป่าก็จะช่วยกันทำแนวกันไฟ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมค่ายเยาวชนรักษาสีเขียว โดยค่ายนี้จัดให้มีขึ้นที่โรงเรียนบ้านห้วยระหงส์เป็นเวลา 3 วัน 2 คืน ก็จะมีน้องๆ ในโรงเรียนและเยาวชนในกลุ่มเราเป็นแกนนำในการทำกิจกรรมต่างๆ ในค่ายนี้”

น้ำเสียงสดใสของ **เมย์** กล่าวต่อว่า “สำหรับค่ายเยาวชนรักษาสีเขียวจะมีกิจกรรมต่างๆ ที่รณรงค์ให้เด็กๆ และเยาวชนในชุมชนรักและหวงแหนธรรมชาติ เช่น การสำรวจเส้นทางธรรมชาติในป่ารอบๆ ชุมชน กิจกรรมสันทนาการ เล่นเกม ร้องเพลง เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดความรักสามัคคีในหมู่คณะ

นอกจากนี้ยังชวนน้องๆ วาดภาพชุมชนในฝัน เพื่อให้พวกเขาช่วยกันดูแลรักษาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมชุมชน และทำฝันให้เป็นจริง ด้วยการลงพื้นที่ช่วยกันทำความสะอาดชุมชน โดยจะชวนน้องๆ ในค่ายไปร่วมกันเก็บขยะทั้งในหมู่บ้านและบริเวณโดยรอบด้วย”

กลุ่มเยาวชนเมล็ดพันธุ์ใหม่ สานใจพันฟูป่า รวมกลุ่มกันและมีสมาชิกซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนจากหมู่บ้านห้วยระหงส์ หมู่บ้านห้วยกลุ่ และหมู่บ้านวังยาว ต.ปากช่อง อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์ ประมาณ 50 คน มีการ

ประชุมกันทุกวันที่ 15 และ 30 ของทุกเดือน เพื่อระดมความคิดเห็น สร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ ในการร่วมกัน
อนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

“สมาชิกในกลุ่มจะแบ่งหน้าที่กันทำงาน มีทั้งประธาน เลขากลุ่ม และสมาชิก มาช่วยกันคิด ออกแบบกิจกรรม
ต่างๆ รูปแบบการประชุมก็เหมือนการชวนคุยเรื่องทั่วไป ถามสารทุกซอกทุกด้านบ้าง มีบรรยากาศสบายๆ ไม่ให้เครียด
เพื่อให้ได้ข้อสรุปว่าควรทำกิจกรรมอะไร ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับฤดูกาลตามธรรมชาติว่าช่วงไหนเหมาะสมกับกิจกรรมอะไร
อย่างหน้าไฟป่าก็จะแบ่งกลุ่มกันว่า กลุ่มไหนจะทำแนวกันไฟ จุดไหนอย่างไร”

สำหรับความประทับใจเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มฯ นั้นมีมากมาย
แต่สำหรับเมย์ กิจกรรมการทำผ้าทอมเป็นกิจกรรมที่ประทับใจทุกคนในหมู่บ้าน
ทั้งชาวบ้านและเด็กๆ เพราะทุกคนจะช่วยกันลงขันกันซื้ออุปกรณ์มาทำผ้าทอม
ช่วยกันมัดย้อม เย็บด้วยมือ ให้ออกมาเป็นผืนผ้าทอมยาวประมาณ 2 เมตร และ
ช่วงนั้นอากาศที่ที่หนาวมากประมาณ 14-15 องศาเซลเซียส ช่วยกันเย็บได้กว่า
90 ผืน เสร็จแล้วก็เอาไปแจก เรียกว่าแทบทุกบ้านจะมีผ้าทอมทำมือที่ลงแรงลงใจ
ช่วยกันทำ

นอกจากนี้เมย์ยังบอกอีกว่า การได้เข้าร่วมในกลุ่มเยาวชนเมล็ดพันธุ์
ใหม่ฯ นี้ยังสร้างความภูมิใจให้กับตัวเอง เพราะเปิดโอกาสให้เธอได้ทำ
ประโยชน์เพื่อชุมชนบ้านเกิด สามารถทำงานในพื้นที่จริงนอกเหนือจากการเรียน
เพียงในห้องเรียน ได้ใช้เวลาว่างอย่างสร้างสรรค์และมีประโยชน์ ที่สำคัญคือได้
เป็นส่วนหนึ่งในการ “ปลักต้น” และ “ปลุกฝัง” จิตสำนึกในการจัดการ
ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม “ภูมิใจที่ได้มีส่วนช่วยเหลือชุมชนในการพัฒนารักษา
สิ่งแวดล้อม แม้จะเหนื่อยแต่ก็ดีใจที่เห็นชุมชนมีความสุข”

เมื่อถามถึงอนาคตของกลุ่มฯ เมย์วาดหวังไว้ว่า “อยากพัฒนาศักยภาพ
ทั้งตนเองและสมาชิกในกลุ่มฯ เพราะบางคนยังไม่ค่อยกล้าพูด กล้าแสดงออก
ทำงานอย่างเดียว จึงอยากให้ทุกคนมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น จะได้เป็นผู้นำร่อง
ในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อชุมชนต่อไป”

สาวน้อยนักพัฒนาชุมชนคนนี้ไม่ธรรมดา จากความคิด ความเห็น และความหวัง วันนี้เมย์กลายเป็นเมล็ด
พันธุ์ใหม่ที่กำลังงอกงาม และยังมีสานต่อแนวคิดสู่เมล็ดพันธุ์อื่นๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกในการหวงแหนทรัพยากรและ
ธรรมชาติให้งอกงามต่อไป

สถาบันวิจัยและพัฒนา เพื่อการเฝ้าระวังสภาวะไร้รัฐ

ครั้งแรกของการทำงานร่วมกันของ 8 องค์กรด้านสถานะบุคคล และชาติพันธุ์ และ 2 สถาบันการศึกษา เพื่อร่วมสนับสนุนพลังของ **ต้นแบบเยาวชนชายขอบ**: มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ (เชียงใหม่), มูลนิธิกระจกเงา (เชียงใหม่), คลินิกกฎหมายชาวบ้าน อำเภอแม่สาย (เชียงใหม่), ชมรมหิวรทไฟ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ (เชียงใหม่), มูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา (เชียงใหม่), โครงการนำร่องอินดามิน สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โรงเรียนบ้านห้วยทราย (เชียงใหม่), คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่น (ระนอง), และศูนย์นักบุญมาติน วัดพระแม่มหาการุณ (นนทบุรี) ประสานงานโดยสถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อการเฝ้าระวังสภาวะไร้รัฐ

สถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อการเฝ้าระวังสภาวะไร้รัฐ จากโครงการเฝ้าระวังสภาวะไร้รัฐ (Stateless Watch) เมื่อปลายปี 2549 พัฒนามาสู่การก่อตั้ง **สถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อการเฝ้าระวังสภาวะไร้รัฐ** (Stateless Watch for Research and Development Institute of Thailand-SWIT) ในเดือนกุมภาพันธ์ 2552 ภายใต้การสนับสนุนทางวิชาการจาก รศ.ดร.พันธ์ทิพย์ กาญจนจิตรรา สายสุนทร คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และทีมงานจากสหวิชาชีพด้านต่างๆ ด้วยความเชื่อมั่นว่าการผลักดันการแก้ไขปัญหาคือความไร้รัฐไร้สัญชาตินั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินงานวิจัยและพัฒนา (R&D) องค์กรความรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนต้องมีการบังคับใช้และพัฒนากฎหมายเพื่อคุ้มครองและเยียวยาสิทธิของผู้มีปัญหาสถานะบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ ยุติธรรมและเคารพต่อหลักนิติรัฐ

สถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อการเฝ้าระวังสภาวะไร้รัฐ

<http://statelesswatch.org>

น้องหม่อง กับเครื่องบินกระดาษพับ ที่ร่อนได้นานที่สุดในประเทศไทย

ภาพเด็กชาย ๗.4 วัย 12 ปี ก้มหน้าก้มตาพับกระดาษ และก่อนที่จะปล่อยเครื่องบินกระดาษพับในมือให้บินร่อนออกไป เด็กชายจะเงยหน้าขึ้นเพื่อมองทิศทางที่ทำมุมแปดสิบองศากับพื้น มันเป็น 'ท่าเฉพาะ' ของ **ด.ช.หม่อง ทองดี** ที่ทำให้เครื่องบินกระดาษพับของน้องหม่อง **สามารถร่อนในอากาศได้นานถึง 12.50 วินาที กลายเป็นสถิติใหม่ระดับประเทศในการแข่งขันชิงแชมป์ประเทศไทย ครั้งที่ 5 ประจำปี 2551** ในงานมหกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ จัดโดยศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้วยสถิติใหม่นี้ น้องหม่องจึงได้รับการเสนอชื่อให้เป็นตัวแทนร่อนเครื่องบินกระดาษพับจากประเทศไทย เพื่อเดินทางไปแข่งขันชิงแชมป์ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งจัดขึ้นทุก 2 ปี ในฐานะกีฬาที่ส่งเสริมให้ประชาชนฝึกสมาธิ

น้องหม่องดีใจ และหมั่นฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เพราะน้องหม่องอยากได้รางวัลที่ 1 เพื่อสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทย

“แรกๆ เด็กคนนี้เป็นมันนอกสายตา เพราะมีเด็กที่สนใจค่อนข้างมาก จนช่วงทดสอบคัดเลือกเด็ก 20 คนมาฝึก ก็เห็นว่าเด็กคนนี้มีความตั้งใจสูงมาก เด็กคนอื่น ๆ ส่วนมากจะมาทดสอบประมาณ 3 รอบ แต่หม่องมา 6-7 รอบ เขามีความพยายาม ไม่ท้อ” **คุณครูอำนาจ กิตติจิรียา** ครูวิทยาศาสตร์ผู้ฝึกสอน เล่าถึงน้องหม่อง

ครูอำนาจเล่าถึงที่มาของการฝึกหัดนักเรียนพับเครื่องบินกระดาษว่า ประมาณปี 2551 หลังจากที่โรงเรียนบ้านห้วยทรายได้รับจดหมายเชิญจาก สวทช. ให้ส่งตัวแทนเข้าร่วมการแข่งขันร่อนเครื่องบินพับกระดาษ จากนั้นมาทางโรงเรียนจึงได้คัดเลือกนักเรียนจำนวน 20 คน เพื่อมาฝึกฝนทั้งเทคนิคและทักษะ

จากเดิมที่เด็กๆ พับเครื่องบินร่อนเล่นกันด้วยความสนุกสนาน แต่กว่าน้องหม่องจะก้าวมาถึงจุดนี้ **คุณครูอำนาจ** บอกว่า **ต้องใช้ทั้งพรสวรรค์และพรแสวงหรือความมุ่งมั่นอย่างมาก จึงทำให้เครื่องบินกระดาษลำเล็กๆ นี้ดูน่าทึ่งได้อย่างอัศจรรย์**

เทคนิคสำหรับการร่อนเครื่องบินกระดาษให้นานของน้องหม่อง ต้องเริ่มตั้งแต่ใจรัก ความตั้งใจในการฝึกฝน โดยเด็กๆ จะต้องผสมผสานระหว่างรูปทรงเครื่องบินที่ตนเองถนัดกับเทคนิคที่ครูกำหนด โดยต้องเรียนรู้ทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ในเรื่องความสมดุลของการพับเครื่องบิน ตลอดจนหลังจากเมื่อปล่อยเครื่องบินพุ่งออกไปแล้วเพื่อให้เครื่องบินกระดาษสามารถร่อนอยู่ได้นาน ทักษะเหล่านี้ยังรวมถึงการคิดค้นของครูผู้ฝึกจากการสังเกตจากเครื่องบินจริง และการบินของนกซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่มีอยู่รอบๆ โรงเรียนอีกด้วย

นอกจากนั้นการแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากสภาพพื้นที่ อากาศ หรือทิศทางการลม ก็เป็นอีกทักษะหนึ่งที่สำคัญที่ก่อเกิดจากการหมั่นฝึกฝนอย่างหนักและสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กรู้จักสังเกต และเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต ประสบการณ์ ตลอดจนรู้จักคิดเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

และอีกองค์ประกอบสำคัญที่หลายคนอาจนึกไม่ถึง ก็คือสภาพร่างกายที่พร้อมและสมบูรณ์ โดยการฝึกฝนของครูพลศึกษา **น้องหม่องต้องทั้งหมั่นฝึกดั่งข้อ และวิ่ง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อแรงส่งในการทำให้เครื่องบินกระดาษลำน้อยพุ่งไปให้สูงที่สุด**

น้องหม่อง เกิดเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2540 ที่อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ พ่อและแม่ของน้องหม่องเป็นชาวไทยใหญ่ (Shan) ที่อพยพหนีภัยการสู้รบในประเทศพม่าเข้ามาในประเทศไทย ในปี 2547 ทั้งพ่อและแม่ของน้องหม่อง ได้ขึ้นทะเบียนเป็นแรงงานที่อนุญาตให้ทำงานและมีสิทธิอาศัยชั่วคราว ซึ่งทำให้น้องหม่องมีสิทธิอาศัยชั่วคราวในฐานะผู้ติดตามแรงงานฯ โดยพ่อแม่และน้องหม่องได้รับการบันทึกชื่อและประวัติในทะเบียนราษฎรของประเทศไทย (ท.ร.38/1) ได้รับการกำหนดเลขประจำตัว 13 หลัก ขึ้นต้นด้วยเลข 00 เมื่อปี 2547 ทั้งพ่อแม่และตัวน้องหม่อง แม้จะถูกสันนิษฐานว่าเป็นคนพม่า แต่ทั้งในทางข้อกฎหมายและในแง่ความเป็นจริงของชีวิตในแต่ละวันแล้ว **ครอบครัวของดี เป็นครอบครัวคนไร้สัญชาติ** เพราะยังไม่ได้เข้าสู่กระบวนการพิสูจน์สัญชาติกับประเทศพม่า

น้องหม่องเรียนหนังสือที่โรงเรียนบ้านห้วยทราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในปี 2548 ภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล (ตามมติคณะรัฐมนตรี 18 มกราคม 2548) ทางโรงเรียนได้สำรวจและบันทึกน้องหม่องในทะเบียนประวัติของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน และถือบัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน โดยได้รับการกำหนดเลขประจำตัว 13 หลัก ขึ้นต้นด้วยเลข 0

โรงเรียนบ้านห้วยทราย และโครงการบางกอกคลินิก ภายใต้กองทุน ศ.ค.นึ่ง ภาชีโย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ช่วยกันดำเนินการประสานงานเพื่อให้น้องหม่องสามารถเดินทางไปแข่งขันที่ประเทศญี่ปุ่น สิบห้าวันก่อนวันเดินทางน้องหม่องและหน่วยงานที่ช่วยเหลือมีโอกาสพบกับอธิบดีกรมการปกครอง และได้รับคำตอบว่า คำขอเดินทางออกนอกประเทศและกลับเข้ามาในประเทศไทยของน้องหม่อง **ถูกปฏิเสธ** ด้วยเหตุที่ว่าน้องหม่องมีสัญชาติพม่า การเดินทางออก-กลับเข้ามาในประเทศไทย อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทย รวมถึงเกิดความสับสนเพิ่มเติมขึ้นว่า **“น้องหม่องต้องการขอสัญชาติไทย”**

แต่เมื่อมีใครสักคนถามน้องหม่องว่า อยากได้สัญชาติไทยหรือเปล่า? สิ่งที่จะได้รับเป็นคำตอบก็คือ อากาลายหน้า ยิ้มๆ (หรือบางครั้ง ไม่ยิ้ม) พร้อมกับบอกว่า “ไม่รู้” แต่สิ่งที่น้องหม่องรู้ และตอบได้อย่างชัดเจนก็คือ

“ผมอยากไปแข่งเครื่องบินกระดาษพับที่ญี่ปุ่น .. ผมจะเอารางวัลที่ 1 มาให้ได้”

มันเป็นความฝันเล็กๆ ของเด็กชายไร้สัญชาติวัย 12 ปี

วันที่ 3 กันยายน 2552 คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนด้านชนชาติ ผู้ไร้สัญชาติ แรงงานข้ามชาติและผู้พลัดถิ่น สภาทนายความ ให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายผ่านกระบวนการยุติธรรมทางปกครองแก่น้องหม่อง เพราะเสรีภาพในการเดินทางของเด็กไร้สัญชาติย่อมเป็นไปได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ความสามารถ ศักยภาพที่จะได้รับการพัฒนา เพิ่มพูน รวมถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ไปให้ไกลเท่าที่จะเป็นไปได้ ก็เป็นสิทธิของเด็กทุกคน อย่างเสมอภาค ไม่เว้นแม้แต่เด็กไร้สัญชาติอย่างน้องหม่อง

เวลา 16.00 น. น้องหม่องได้เข้าพบกับ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ น้องหม่องได้มอบเครื่องบินกระดาษพับสี่เหลี่ยมให้กับท่านนายกฯ และบอกว่า **“อยากไปแข่งเครื่องบินกระดาษพับที่ประเทศญี่ปุ่น”** นายกฯ ได้ให้กำลังใจน้องหม่องว่า “ขอให้ตั้งใจเรียน และให้มุ่งมั่นในสิ่งที่กำลังทำอยู่ให้สำเร็จ” ตลอดทั้งวัน ภาพของน้องหม่องก้มหน้าก้มตาพับกระดาษ และทำร่อนเครื่องบินกระดาษพับถูกถ่ายทอดสู่สายตาของสังคมไทยทุกช่วงต้นชั่วโมงข่าว รวมถึงการนำเสนอรายงานพิเศษโดยทุกสถานีข่าว

สุดท้ายจากความพยายามและแรงใจของหลายฝ่าย น้องหม่องได้รับอนุญาตให้เดินทางไปแข่งขันที่ประเทศญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ 18-20 กันยายน 2552 รอยยิ้มกว้างๆ ของน้องหม่องกับความเหน็ดเหนื่อยที่ต้องมาตระเวนทำความเข้าใจกับผู้ใหญ่ในหลายวันนี้ก็ได้รับการตอบรับในที่สุด

จากความพยายามและความตั้งใจ หลังจากการเข้าแข่งขันชิงแชมป์ของประเทศญี่ปุ่น น้องหม่องก็ไม่ทำให้คนไทยผิดหวัง เพราะสามารถคว้ารางวัลชนะเลิศประเภททีม และรางวัลที่3 ประเภทบุคคลมาครองได้ และสังคมไทยก็ได้หยิบยื่นโอกาสและสนับสนุนให้เด็กชายเล็กๆ คนนี้ได้พัฒนาศักยภาพของตัวเอง ในขณะเดียวกันเด็กชายที่มีความสามารถพิเศษคนนี้ก็เป็นที่อีกหนึ่งสมาชิกที่มีศักยภาพของสังคมไทยด้วยเช่นกัน

กลุ่มเยาวชนคนรักศิลปะถิ่นภูเขา

7 ปีที่แล้ว (ประมาณปี 2547) เมื่อครั้งที่พี่จุฑามาศ ราชประสิทธิ์ หรือพี่จุ ผู้จัดการประจำมูลนิธิพัฒนาชุมชน และเขตภูเขา (พชภ.) ได้ทำโครงการสุขภาพชุมชนอาชากับชุมชนบนดอย จึงได้เห็นถึงพลังของเยาวชนชนเผ่า ที่น่าจะสามาถมีบทบาทในการสืบสานฟื้นฟูวัฒนธรรมที่เริ่มน่าห่วงใย

“กลุ่มเยาวชนคนรักศิลปะถิ่นภูเขา” จึงก่อเกิดขึ้นท่ามกลางวัฒนธรรมเก่าที่เริ่มอ่อนแรงเลือนหาย และกระแสวัฒนธรรมใหม่ที่ถาโถมไปถึงบนดอยอย่างรวดเร็ว

“ปัจจุบันสื่อเข้าไปเยอะมาก เช่น ทีวี เครื่องเล่นซีดี มันเป็นวัฒนธรรมใหม่ที่ฉายซ้ำๆ จนทำให้ติดหู เป็นแฟชั่น ปัญหาอยู่ตรงที่ว่ามันเร็วและเยอะจนชุมชนปรับตัวไม่ทัน โดยเฉพาะเด็กเยาวชนรุ่นใหม่ เขาเลยนิยมวัฒนธรรมใหม่ พื้นที่วัฒนธรรมเก่ามันก็เลยน้อยลงน้อยลง” พี่จุเล่าถึงสถานการณ์ชุมชนที่น่าเป็นห่วงในปัจจุบัน

ภายใต้การทำงานของมูลนิธิฯ ในประเด็นการส่งเสริมเรื่องการสืบทอดอัตลักษณ์ วัฒนธรรมชุมชน และการศึกษาในหลักสูตรชุมชนซึ่งเป็นการเรียนรู้ไปตามธรรมชาติ โดยมุ่งเน้นที่เด็กและเยาวชน จึงส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มเยาวชนที่มาจากความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ได้แก่ **อาข่า ลีซู ลาหู่ และกระเหรี่ยง** เป็นต้น ผ่านกิจกรรมค่ายที่มูลนิธิฯ เป็นผู้จัด ซึ่งเป็นเยาวชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ทำงานของมูลนิธิฯ และเป็นแกนนำเยาวชนในด้านรณรงค์ ป้องกันการค้ามนุษย์ในเขตพื้นที่สูง โดย **นายฉัตรชัย วิทยาบำรุง** หรือ **ครูบ้อ** เป็นที่ปรึกษา และมี**ศูนย์ชมรมเยาวชนคนรักศิลปะถิ่นภูเขา** ตั้งอยู่ ณ วัดเม็งรายมหาราช จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้รับความอนุเคราะห์ให้ก่อตั้งศูนย์จากท่านเจ้าอาวาสวัดเม็งรายมหาราช

เยาวชนกลุ่มนี้เป็นเยาวชนชาติพันธุ์และให้ความสำคัญในเรื่องรากฐานของตนเองพร้อมพยายามสืบสานวัฒนธรรมดั้งเดิมของบรรพบุรุษที่ได้สืบทอดกันมาให้อยู่คงอยู่ นอกจากสืบสานวัฒนธรรมดั้งเดิมของบรรพบุรุษแล้ว เยาวชนกลุ่มนี้ก็ยิ่งเผยแพร่ให้ความรู้ในเรื่องของดนตรีวัฒนธรรม

กลุ่มเยาวชนยังร่วมทำกิจกรรมเพื่อเฝ้าระวังไม่ให้คนในชุมชนเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ หรือถูกเอารัดเอาเปรียบ การนำข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์มาเผยแพร่และช่วยเหลือชุมชน เช่น จัดอบรมเรื่องการเฝ้าระวังป้องกันไม่ให้คนในชุมชนเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ให้แก่เยาวชน จัดค่ายศิลปะวัฒนธรรมให้แก่เยาวชนเพื่อให้เยาวชนอนุรักษ์และสืบสานศิลปะวัฒนธรรมของตนเอง จัดอบรมเรื่องงานหัตถกรรมให้แก่เยาวชนเพื่อให้เยาวชนสามารถหารายได้เพื่อเป็นทุนการศึกษาและสามารถช่วยเหลือตนเองได้ เป็นต้น **เยาวชนคนรักศิลปะถิ่นภูเขา** จึง

เป็นกลุ่มเยาวชนชาติพันธุ์ที่มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนและกลับไปพัฒนาชุมชนของตนเอง เพื่อนำความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาถ่ายทอดให้แก่คนในชุมชน

จากเริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน กลุ่มเยาวชนมีสมาชิกจำนวน 20 คน ซึ่งพี่ๆ เองมองว่ากลุ่มน้อยๆ สามารถเติบโตไปในทิศทางที่น่าพอใจ แต่การขยายตัวยังคงค่อนข้างน้อย โดยมีประมาณปีละ 2 คน เท่านั้น ซึ่งส่วนหนึ่งเนื่องจากเยาวชนที่มาร่วมกลุ่มจะไม่เห็นในเรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่ ไม่ยึดติดวัตถุนิยม ดังนั้นจึงเป็นเสมือนข้อจำกัดอันหนึ่งที่ทำให้เด็กเยาวชนส่วนใหญ่ซึ่งสนใจในกระแสวัตถุนิยมไม่สนใจเข้าร่วม นอกจากนี้เยาวชนที่เข้ามาแล้วยังต้องฝึกฝนตนเองค่อนข้างหนัก ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของตนเอง ฝึกฝนการเล่นดนตรีของชนเผ่าเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร พร้อมกับเรียนรู้วัฒนธรรมสมัยใหม่อย่างเข้าใจและเท่าทัน

“ในอนาคตสิ่งที่อยากเห็นคือ อยากให้เป็นองค์กรที่ถูกต้องตามกฎหมาย สามารถดูแลตัวเอง มีความมั่นคง สามารถเปิดพื้นที่ที่เอื้ออำนวยให้เยาวชนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมกิจกรรมมากขึ้น วันนี้เราอาจจะมีแรงไม่พอ แต่ก็อยากเห็นการขยายตัวที่มากกว่านี้”

‘सानใจรักยิปกาเกอญอ’ การรวมตัวกันขออนิลาชาติพันธ์ุ เพื่อการแบ่งปันและสืบสานทาววัฒนธรรม

ป็นชมรมที่เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มนักศึกษาซึ่งเป็นคนหนุ่มสาวปกาเกอญอที่มีโอกาสได้เข้ามาศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย (ราชภัฏเชียงราย) ซึ่งนอกจากพวกเขาจะทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม และสร้างมิติความสัมพันธ์รวมถึงการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันภายในกลุ่มในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ พวกเขายังมองว่าเมื่อว่างจากการเรียน พวกเขาควรสร้างโอกาสให้กับคนอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ดังนั้นคนหนุ่มสาวเหล่านี้ก็จะออกไปทำกิจกรรมทางสังคมเพื่อช่วยเหลือคนที่ยากไร้และด้อยโอกาสในที่ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และในขณะที่เดียวกันพวกเขาก็ไม่ลืมที่จะถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นคนปกาเกอญอของพวกเขาผ่านบทเพลง เพื่อร่วมกันสืบสานวิถีวัฒนธรรมอันงดงามของคนปกาเกอญอไว้ให้คงอยู่สู่รุ่นลูกหลานต่อไป

กิจกรรมที่เยาวชนคนหนุ่มสาวเหล่านี้ร่วมกันทำขึ้นก็จะประกอบด้วย **โครงการปันน้ำใจสู่บ้านดอย** ซึ่งเป็นโครงการที่ทำขึ้นมาเพื่อเยียวยาปัญหาพื้นฐานที่ชาวบ้านในท้องถิ่นห่างไกลมักจะประสบนั่นก็คือ **“ความขาดแคลน”** ดังนั้น เมื่อว่างเว้นจากการเรียน หนุ่มสาวเหล่านี้ก็จะทำการระดมทุนไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ผ้าห่มกันหนาว อุปกรณ์การเรียน เพื่อที่จะนำไปมอบให้กับเด็กๆ บนดอยที่ห่างไกล และทุกครั้ง ทุกที่ที่พวกเขาได้มีโอกาสเดินทางไปเยี่ยมเยียนเด็กๆ และชาวบ้านในแต่ละชุมชน พวกเขาก็จะชอบพบเพลงปกาเกอญอไปฝากพี่น้องบนดอยด้วยเสมอ นอกจากนี้ก็จะมีโครงการสานสัมพันธ์กับการแสวงหาภูมิปัญญาพื้นบ้าน และรวมทั้งการทำงานเพื่อเชื่อมประสานกับเยาวชนกลุ่มอื่นๆ โดยไม่แบ่งเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ หรือแม้แต่ศาสนา อย่างเช่น การทำกิจกรรมร่วมกับพี่น้องและอนุชนภาคที่ 10 เขตเชียงรายในโอกาสและเทศกาลต่างๆ เป็นต้น

ปัญหาส่วนใหญ่ของการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมโดยเฉพาะของกลุ่มคนหนุ่มสาวอย่าง **กลุ่มसानใจรักยิปกาเกอญอ** ก็คงจะไม่แตกต่าง จากคนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ว่าในสังคมที่พยายามจะรวมกลุ่มกันทำสิ่งดีๆ เพื่อสังคม นั่นก็คือการขาดคนหรือหน่วยงานที่จะเปิดโอกาสและสนับสนุนกิจกรรมของพวกเขาอย่างจริงจัง ซึ่งก็หมายถึงรวมถึงการขาดงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมหลายๆ อย่าง ดังนั้น ในการทำงานหรือทำกิจกรรมใดๆ พวกเขาก็ต้องทุ่มเททั้งแรงกายและแรงใจอย่างหนักเพื่อเอาชนะอุปสรรคทั้งปวง

ดังนั้นการรวมตัวของพวกเขา ไม่ใช่เพียงการก่อให้เกิดกิจกรรม
สร้างสรรค์ทางสังคม พวกเขาบอกว่าสิ่งเหล่านี้คือโอกาสของการฝึกตน ฝึกที่จะ
คิด ฝึกที่จะเหนื่อย ฝึกการเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคด้วยสติและความเข้าใจ
ฝึกที่จะรัก ฝึกที่จะเสียสละ ฝึกที่จะแบ่งปันสิ่งดีงามให้ผู้คนบนโลกใบนี้

สุดท้ายพวกเขาหวังว่าสิ่งที่พวกเขาเพียรทำด้วยหัวใจและสานต่อกันจาก
รุ่นสู่รุ่นจะเป็นเหมือนเบ้าหลอมเล็กๆ ที่จะสร้างคนตัวเล็กๆ อย่างหนุ่มสาว
ปกาก่อญอเพื่อไปเป็นอีกหนึ่งฟันเฟืองที่มีพลังและร่วมกันขับเคลื่อนสังคมแห่ง
รักและสันติ และพวกเขาก็หวังอีกว่าสิ่งดีงามที่คนรุ่นใหม่อย่างพวกเขาสร้างทำ
และรวมทั้งกลุ่มคนรุ่นใหม่ใหม่อีกมากมายในสังคมพยายามที่จะทำ จะได้รับความ
สนใจและได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่อย่างจริงจังมากขึ้น

ตินนิลามิน ลู้เพื่อหลักประกันสุขภาพของลูกสาว

คากมีใครถามตินนิลามินว่า “อยากได้สัญชาติไทยหรือเปล่า? อยากให้มะเฮตีให้ชานได้สัญชาติไทยหรือเปล่า?” คำตอบของเธอยังคงเหมือนเดิมทุกครั้งว่า “ไม่ได้คิดถึงเลย ไม่ได้คิดอันนี้” และ “กำลังเก็บเงินใหม่” สำหรับซื้อบัตรประกันสุขภาพให้ลูกสาวคนเล็ก เพราะเงินเก็บในปีที่ผ่านมาถูกใช้จนหมดไปแล้วเมื่อเดือนกรกฎาคม 2552 ที่ผ่านมา เพื่อขอใบอนุญาตแรงงานของสามี

โรคหัวใจที่ติดตัวมาแต่กำเนิดและสุขภาพที่อ่อนแอของตินนิลามิน คนที่เป็นแม่และเมียของแรงงานต่างด้าวในจังหวัดระนอง ได้แปรเป็นความตั้งใจที่อยากให้ลูกสาวของเธอ-มะเฮตีให้ชาน **มีบัตรประกันสุขภาพ**

ที่ผ่านมา เธอทำสำเร็จไปครึ่งหนึ่งแล้ว ความพยายามของตินนิลามินเพื่อมะเฮตีให้ชาน ได้กลายเป็นต้นแบบของความเชื่อมั่นในกฎหมาย และการมีส่วนร่วมในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องของการจดทะเบียนการเกิดไปแล้ว รวมถึงความมุ่งมั่นในการมีส่วนร่วมในหลักประกันสุขภาพโดยไม่ได้คิดเพียงว่าจะขอรับการสงเคราะห์จากประเทศไทยดังเช่นที่คนต่างด้าวส่วนใหญ่ถูกตีตรา

แม้จะยังไม่เข้าวัยเบญจเพส ทั้งยังมีโรคประจำตัวที่ฟังดูน่ากังวล แต่ **ตินนิลามิน (Tin Ni Lar Myint)** ก็หัวเราะอายๆ เมื่อเล่าว่าเธอมีลูกถึงสองคนแล้ว “มะเฮตีให้ชาน” ซึ่งเพิ่งครบขวบแรกไปเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคมที่ผ่านมา และลูกสาวคนเล็กนี่เองที่ผลักดันให้ตินนิลามินลุกขึ้นมาจดทะเบียนการเกิด

เธอได้กลายเป็นกรณีศึกษาในฐานะตัวชี้วัดประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายไทยที่ยืนยันว่า **การจดทะเบียนการเกิดให้กับเด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทย** มิได้เป็นเพียงหลักกฎหมายบนแผ่นกระดาษ ต้นแบบนี้เริ่มต้นที่อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

ตินนิลามินเกิดที่ร่างกุ้ง พ่อของเธอพาครอบครัวล่องเรือมายังเกาะสองและข้ามมาฝั่งไทย มาเป็นแรงงานรับจ้างรายวันตั้งแต่เธออายุ 11 ปี ด้วยเพราะโรคหัวใจ เธอจึงได้รับการสนับสนุนให้ข้ามไปเรียนที่เกาะสอง เธอพูดปนหัวเราะว่า “เอาหัว” ตอนเรียนจบ ม.6 ได้ 3 เดือน และย้ายทะเบียนบ้านไปอยู่กับบ้านสามีที่เกาะสอง ทั้งคู่มีชื่อในทะเบียนราษฎรของพม่า และมีบัตรประจำตัวประชาชนของพม่า

ลูกชายคนโตเป็นโรคหัวใจเหมือนเธอ ระหว่างตั้งท้องเธอต้องข้ามมาฝั่งระนอง เข้า-ออกโรงพยาบาลจังหวัดระนองบ่อยมาก เธอต้องจ่ายเงินสำหรับการตรวจคลื่นความถี่หัวใจ ยาบารุง ค่าทำคลอดลูกคนแรกหลายพันบาท แต่สำหรับท้องที่สอง เธอมีอาการชืดและเลือดออกระหว่างตั้งครรภ์ สามีเธอตัดสินใจข้ามมาเป็นแรงงานรายวันที่ฝั่งไทย เพื่อให้เธอใกล้หมอคนไทย พี่ชายเธอตัดสินใจทำงานเป็นลูกเรือประมงออกทะเลถึง 8 เดือน แลกกับเงิน 5,000 บาท สำหรับค่าใช้จ่ายของน้องสาวและหลานคนที่สอง คราวนี้ค่ายาบารุงสำหรับท้องที่สองนั้นถูกกว่า แต่ค่าทำคลอด

ขึ้นราคา หลังคลอดมะเฮตีให้ซาน-ลูกสาวคนที่สอง สามีตัดสินใจทำงานทำที่ฝั่งระนอง โดยไปขึ้นทะเบียนเป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าเพื่อขอรับใบอนุญาตทำงาน ส่วนดินนิลามินเข้าเมืองโดยถือเอกสารผ่านแดนจากพม่าของพี่สาว (Border Pass)

มะเฮตีให้ซานคลอดที่โรงพยาบาลระนอง โดยมีเอกสารการเกิดจากโรงพยาบาล คือ ท.ร.1/1 เอกสารจากโรงพยาบาลฉบับนี้ (ไม่ว่าจะออกโดยสถานพยาบาลรัฐหรือเอกชน) ในระดับหนึ่งคือการได้รับการยอมรับโดยราชการไทยในฐานะพยานเอกสารที่แสดงว่าเด็กคนดังกล่าวเกิดในดินแดนของประเทศไทย ก่อนหน้านั้นแม้ว่าเด็กจะเกิดในประเทศไทย แต่หากว่าพ่อและแม่เข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เด็กจะไม่สามารถจดทะเบียนการเกิด (หรือการได้รับการบันทึกชื่อและรายการของเด็กในฐานะข้อมูลทะเบียนราษฎรของประเทศไทย โดยจะได้รับ**สูติบัตร**เป็นหลักฐาน) แต่เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2551 ประเทศไทยได้ปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางแพ่งและการเมือง และอนุสัญญาสิทธิเด็ก ที่กำหนดว่ารัฐภาคีมีพันธกรณีจะต้องจดทะเบียนการเกิดเด็กทุกคนที่เกิดในดินแดนของรัฐภาคี อันส่งผลให้การจดทะเบียนการเกิดให้กับเด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทย (Universal Birth Registration) ถูกระบุไว้ในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2 พ.ศ.2551

แม้หมอมจะยืนยันว่า มะเฮตีให้ซานไม่เป็นโรคหัวใจเหมือนเธอและลูกชายคนโต แต่หลังจากฟังเรื่องเล่า ‘ความรู้’ ที่**ปากต่อปาก**ในกลุ่มคนพม่าที่เข้ามาเป็นแรงงานในอำเภอเมืองระนอง ที่ว่าหากเด็กที่เกิดในไทยมีสูติบัตรแล้วจะทำให้มีสิทธิ**ซื้อบัตรหลักประกันสุขภาพ ราคา 1,900 บาท/ปี** โดยโรงพยาบาลจังหวัดระนองดำเนินการให้มี **“หลักประกันสุขภาพทางเลือก”** ให้กับแรงงานที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนขอรับใบอนุญาต กลุ่มคนไทยพลัดถิ่น รวมถึงคนที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทยนานมาแล้วและได้รับการสำรวจ-จัดทำ และบันทึกทางทะเบียนในฐานข้อมูลราษฎรไทย

เธอตั้งใจแล้วว่า จะเก็บเงินซื้อ**หลักประกันสุขภาพ**ให้กับมะเฮตีให้ซาน และเธอเริ่มคิดว่า จะต้องทำอะไร มะเฮตีให้ซานจึงจะมี**สูติบัตร**ได้

หลังจากได้รับคำปรึกษาจาก**ชาติชาย อมรเลิศวัฒนา** เจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อผู้อพยพย้ายถิ่นในจังหวัดระนอง ที่ยืนยันว่า **“กฎหมายใหม่”** รับรองสิทธิในการจดทะเบียนการเกิดสำหรับเด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทย รวมถึงมะเฮตีให้ซาน แต่ก็ยังมีข้อกังวลใจร่วมกัน เพราะเอกสารผ่านแดนนั้นไม่ได้ต่ออายุวีซ่า ทำให้เธอ **‘หลุด’** จากสถานะอยู่โดยชอบด้วยกฎหมาย หากเธอลุกขึ้นมาดำเนินการให้มะเฮตีให้ซานมี**สูติบัตร** อาจทำให้เธอตกอยู่ในความเสี่ยง? เธออาจถูกจับ? แต่ในที่สุดเธอก็ตัดสินใจ..

ความมั่นใจต่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายไทย ดูจะมีไม่น้อยไปกว่าความอยาก**ซื้อบัตรประกันสุขภาพ**ให้ลูกสาว ดินนิลามินเห็นว่า หากจำเป็นต้องไปศาล แล้วจะทำให้มะเฮตีให้ซานมีสิทธิที่จะมี**บัตรประกันสุขภาพ** เธอก็อยากจะทำ เพราะมันคือการทำเพื่อลูกสาวเธอ

“ไม่ได้” คือคำตอบด้วยวาจาจากเทศบาลเมืองระนอง

ร่วม 3 เดือนของการลุ้น และการเดินทางตามกระบวนการต่างๆ ของเธอด้วยความช่วยจากคุณชาติชาย ความเชื่อมั่นต่อกฎหมายไทยของดินนิลามินถูกเขย่าเบาๆ ..เธอยอมรับว่าเธอกังวล

ในที่สุดมะเฮตีให้ซานก็ได้รับสูติบัตร (สูติบัตร ท.ร.031)

ไม่เกินไปเลยไปเลยที่จะยืนยันอีกครั้งว่า ดินนิลามินและมะเฮตีให้ซาน คือ ผู้มีส่วนร่วมในการบังคับใช้กฎหมายไทย ทำให้การจดทะเบียนการเกิดเป็นหลักการและทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ

ฤดูฝนในเดือนสิงหาคม ..

ดินนิลามินและครอบครัวของเธอย้ายบ้านออกไปนอกตัวเมือง ตั้งแต่เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา เพราะสามีเธอได้งานก่อสร้างแห่งใหม่ ฝนที่ตกทุกวันทำให้เด็กๆ แกว่ไรต์งานก่อสร้างเป็นหวัด ดินนิลามินเพิ่งกลับจากเยี่ยมลูกชายคนโตที่เกาะสอง พบว่ามะเฮตีให้ซานเป็นหวัดและตัวร้อนจัดเป็นวันที่สามแล้ว เธอยังไม่ได้ซื้อหลักประกันสุขภาพให้ลูกสาว เพราะเงินเก็บของครอบครัวเพิ่งถูกใช้ไปสำหรับขึ้นทะเบียนแรงงานของสามีเธอ เพื่อสามีเธอจะได้เป็นแรงงานที่ทำงานได้อย่างถูกกฎหมายเมื่อเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมา

เราอธิบายกับดินนิลามินว่า หลักประกันสุขภาพนั้นสามารถซื้อได้แม้จะไม่มีสูติบัตร แต่เราก็นั่งชมความมุ่งมั่นของเธอที่พยายามทุกทางเพื่อให้มะเฮตีให้ซานได้สูติบัตร โดยไม่รู้ตัว ดินนิลามินจึงกลายเป็นดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายใหม่ไปแล้ว ซาติชายบอกว่า หลังจากกรณีของดินนิลามินและมะเฮตีให้ซาน ลูกของแรงงานต่างด้าวหลายรายก็สามารถเข้าถึงสูติบัตรได้

น้องบิก...เด็กชายตัวเล็ก...หัวใจโต

16 มีนาคมที่ผ่านมา ความฝันเล็กๆ ของน้องบิกก็ได้รับการตอบรับ...

เมื่อได้กรอกใบสมัครในระดับมัธยมของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี โนโควต้าความสามารถพิเศษ และการสอบตรง แม้จะเป็นเพียงเศษเสี้ยวแห่งความฝันที่ไม่เต็มใบนัก เพราะสุดท้ายน้องบิกไม่สามารถฝ่าด่านเข้าเรียนในโรงเรียนในฝันได้สมใจ แต่สำหรับอดีตเด็กไร้รัฐ ไร้สัญชาติ ฐานะยากจน ลูกของแรงงานพม่าที่มีเพียงพ่อคอยดูแล ไม่คิดว่าจะได้มีโอกาสเข้าเรียนหนังสือและสามารถก้าวมาจนถึงจุดนี้ได้

เด็กชายร่างเล็ก ท่วงท่าเขินอาย ด้วยอายุที่เพิ่งย่างเข้าวัย 16 ปี แม่ตัวโตเกินเพื่อน แต่ไม่ได้เป็นปัญหาใดๆ สำหรับการยอมรับในตัวบิกของเพื่อนๆ

“บิก” เป็นเด็กเก่งมาก นิสัยดี เรียนดี มีความสามารถหลายอย่าง ทั้งวาดเขียน เล่นดนตรี(ระนาด) เล่นกีฬา อุปกรณ์คล้ายค่อนข้างร้ายแรง แล้วก็มีควมรับผิดชอบสูง ตรงนี้เองที่ทำให้เพื่อนๆ ในศูนย์ฯ เพื่อนๆ ที่โรงเรียนค่อนข้าง **ยอมรับเขา**” เรื่องราวของบิกจาก **คุณพ่อบาทหลวง อาเดรีย อาโนล** พระผู้เมตตาที่เปลี่ยนชีวิตน้องบิก

จากเด็กชายร่างกายซูบผอมเนื้อตัวมอมแมมที่ยืนด้อมๆ มองๆ อยู่หน้าโบสถ์แห่งหนึ่งในจังหวัดระนอง ตามแขนและลำตัวมีอาการบวมเป่งเนื่องจากถูกทุบและถูกรุมทำร้ายจากเพื่อนๆ ที่เป็นลูกหลานชาวพม่าด้วยกัน

บิก เกิดวันที่ 24 พฤศจิกายน 2537 ที่โรงพยาบาลตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา พ่อและแม่เป็นชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในพม่า ที่หลบหนีภัยสงครามอพยพมาเป็นแรงงานที่จังหวัดพังงาเมื่อกว่า 20 ปีมาแล้ว เมื่ออายุได้ราว 6 ขวบ แม่ก็ได้ทิ้งบิกไว้กับพ่อตามลำพังและไปแต่งงานอยู่กับสามีใหม่ นับแต่นั้นมาบิกก็มีเพียงพ่อที่รับภาระดูแลเลี้ยงดูและพยายามที่จะหาหนทางให้บิกได้เรียนหนังสือ

ปัจจุบันบิกจากอ้อมกอกพ่อมายังเมืองใหญ่ โดยเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปทุมธานีนนทบุรีบำรุงในความดูแลของบ้านเซนต์จอร์จัน ภายใต้ศูนย์นักบุญมาติน วัดพระแม่มหาการุณ ซึ่งเป็นสถานที่อุปการะเด็กยากจนและกำพร้าของเอกชนแห่งหนึ่งที่จังหวัดนนทบุรี บิกบอกตัวเองว่าจะอดทนตั้งใจเรียนให้สูงๆ เพื่อลบฝันร้ายในวัยเด็ก

บ้านแห่งความหวังเปลี่ยนแปลงชีวิตบิก ที่นี้ไม่มีใครแกล้งบิก ทุกคนต่างยอมรับในตัวบิก บิกมีความสุขและฝันอยากเรียนให้สูงๆ ตอนนั้น แม้ว่าบิกจะอายุมากและโตกว่าเพื่อนคนอื่นๆ ในห้องเรียน แต่บิกกับเพื่อนๆ ก็เข้ากันได้ดีและเพื่อนๆ ทุกคนต่างก็รู้เกี่ยวกับความเป็นมาของบิก

บิกมีความฝันเล็กๆ ของตัวเองว่าอยากสอบเข้าเรียนต่อชั้น ม.1 ที่โรงเรียนหอวัง บิกยิ้มเล็กๆ พร้อมกับเผยความสามารถตัวเองว่า ได้คะแนนเรียนสูงเป็นที่ 3 ของห้อง ทำให้มั่นใจว่าถ้าได้ไปเรียนก็น่าจะสู้เขาได้

บิกเชื่ออย่างนั้น

ตอนเย็นๆ บิ๊กมักจะไปเล่นกีฬากับเพื่อนๆ ที่ชอบที่สุดคือฟุตบอล และวอลเลย์บอล บิ๊กเคยเป็นนักกีฬาตัวแทนโรงเรียนไปแข่งขันสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน นอกจากเล่นกีฬาแล้ว บิ๊กยังชอบเล่นดนตรี โดยระนาดเป็นเครื่องดนตรีที่บิ๊กตั้งใจฝึกฝนและมุ่งมั่นที่จะใช้ความสามารถด้านนี้ไปสอบในระบบโควตาตอนเข้าเรียนชั้นมัธยม และด้วยความสามารถในการตีระนาด บิ๊กเคยไปเล่นระนาดร่วมกับการรำถวายพระพรในโอกาสวันแม่ ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 นอกจากนี้การเล่นดนตรียังทำให้บิ๊กมีความสุขและหายคิดถึงพ่อแม่ เพราะต้องจากครอบครัวมาไกล นานแล้วที่บิ๊กไม่ได้พบพ่อ งานรับจ้างที่ตลาดท่าเรือทำให้ทั้งเหนื่อยหนักและสกปรก สิ่งที่บิ๊กเป็นห่วงคือสุขภาพของพ่อ

สิ่งที่พ่อสอนบิ๊กเสมอคือต้องกตัญญู รู้คุณ ขยัน อดทน และเป็นเด็กดี บิ๊กจำได้ว่าบางวันพ่อเหนื่อยจนหน้าหมองคล้ำ ภาพของพ่อที่แสนลำบากนี่เองที่ทำให้บิ๊กเข้มแข็งและให้คำมั่นสัญญากับตัวเองว่า

“วันหนึ่งเมื่อเรียนจบได้สัญชาติไทยมีบัตรประชาชน มีสิทธิเหมือนคนอื่นๆ และได้ทำงานมั่นคง บิ๊กจะส่งเงินไปให้พ่อแม่ใช้ เพราะอยากให้ท่านสบาย”

วันอาทิตย์ที่ 15 มีนาคม บิ๊กและพี่น้องได้เดินทางไปสานฝันเล็กๆ ของบิ๊ก โดยต้องการไปสมัครสอบโควตาความสามารถพิเศษเพื่อเข้าเรียนในระดับชั้น ม.1 โรงเรียนนวนิพนธ์ราชินุกิต หอวัง นนทบุรี บิ๊กเลือกที่จะใช้ความสามารถในการตีระนาดในการคัดเลือก และตั้งใจว่าหากพลาดหวังก็จะลองสมัครในการสอบตรงอีกครั้ง แต่ความหวังต้องสะดุดลงเมื่อทางโรงเรียนชี้แจงว่า ไม่สามารถรับใบสมัครของบิ๊กได้ แม้ว่าโดยระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการจะเปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กทุกคนไม่ว่าจะมีสัญชาติไทยหรือไม่ก็ตาม

“ครอบครัวโรงเรียนเขามีชื่อเสียง มีการแข่งขันสูง หากรับสมัครเด็กที่เอกสารไม่ครบก็อาจจะถูกครหาหนักหากถูกฟ้องร้องจากผู้ปกครองของคนสัญชาติไทยที่เขาเสียสิทธิในการสมัครเรียนได้ แล้วก็แนะนำให้ไปสมัครที่โรงเรียนขยายโอกาสที่อื่น” พี่น้อยผู้ดูแลน้องบิ๊กเล่าถึงเหตุผลคำชี้แจงของโรงเรียน

แล้ววันนั้นก็มีความช่วยเหลือประสานงานจากหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นคณะทำงานโครงการขยายความรู้จากแม่ข่ายสู่อันดามัน โดยมี รศ.ดร.พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นที่ปรึกษา มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก สำนักพัฒนาการศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อการเฝ้าระวังสถานะไร้รัฐ (SWIT) เรื่องของน้องบิ๊กจึงเดินทางไปถึงคุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) สุดท้ายทางโรงเรียนจึงได้แจ้งให้น้องบิ๊กเดินทางกลับไปยังโรงเรียนอีกครั้งเพื่อสมัครสอบและให้สอบความสามารถพิเศษไปพร้อมกัน แต่บิ๊กก็ไปไม่ถึงสุดท้าย

สำหรับอนาคตต่อกันนี้บิ๊กตอบเพียงสั้นๆ ว่า สนใจที่จะเรียนต่อสายอาชีพ โดยมีความสนใจในระบบไฟฟ้า และวิชาที่เรียนได้ดีที่สุดคือคณิตศาสตร์ ในขณะที่ พี่น้อยซึ่งเป็นพี่เลี้ยงที่คอยดูแลบิ๊กเล่าถึงเงื่อนไขว่า ที่ศูนย์ฯ มีหลักเกณฑ์ว่าจะดูแลจนถึงอายุ 18 ปีเท่านั้น แต่ในกรณีน้องบิ๊กซึ่งเข้าเรียนล่าช้า ด้วยวัย 16 ปี ที่ยังเรียนอยู่ชั้น ม.1 ก็อาจมีข้อยกเว้น ถ้าน้องบิ๊กเรียนดีมีความมุ่งมั่นก็จะได้รับการสนับสนุนด้านการเรียน แต่น้องบิ๊กคงต้องออกมาอยู่ที่อื่น โดยอาจจะต้องหา

รายได้เพื่อดูแลตัวเองด้วย ซึ่งนี่ก็คงจะเป็นความกังวลใจของบ๊วกต่ออนาคตที่ไม่แน่นอนนัก

แม้บ๊วกจะยังเป็นเด็กไร้สัญชาติ และหนทางสู่การมีสัญชาติจะยังห่างไกล แต่ความมุ่งมั่นและความตั้งใจในการพัฒนาตนเอง ไม่ว่าจะมีโอกาสมากมายเพียงใด เพื่อชีวิตที่ดีของตนเองและพ่อก็มາได้ถึงครึ่งทางฝันแล้ว และบนแผ่นดินไทยที่บ๊วกอาศัยมาตั้งแต่ลืมตาดูโลก เขาก็สามารถพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า เขาเป็นคนดีมีความสามารถไม่ด้อยไปกว่าเด็กไทยคนอื่นๆ เลย

CONTACT

ศูนย์นักบุญมาติน วัดพระแม่มหาการุณ
66/171 ม.1 ต.บ้านใหม่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
เด็กชายสมชาย อากาเป โทร. 087-0108339 (พี่น้อย-ผู้ดูแล)

น้องหญิง...ฉันคือ “ลูกเล” แห่งทับตะวัน

นับเป็นเวลาเกือบ 5 ปี จากเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิพัดเข้าถล่มชายฝั่งทะเลอันดามัน ส่งผลให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก เหตุการณ์ดังกล่าวยังคงตราตรึงอยู่ในจิตใจของเธอเป็นอย่างดี เหมือนว่าเพิ่งผ่านช่วงเวลานั้นมาไม่นาน แต่ทว่า...เหตุการณ์ดังกล่าวกลับช่วยหล่อหลอมให้เด็กผู้หญิงคนหนึ่งเติบโตขึ้นเป็นเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่ยึดมั่นด้วยพลังกระตือรือร้นในการต่อสู้เพื่อปกป้องวัฒนธรรมประเพณีของบรรพบุรุษ

“อรวรรณ หาญทะเล” หรือ **น้องหญิง** วัย 24 ปี เยาวชนชาวมอแกน จากหมู่บ้านทับตะวัน อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา สะท้อนเรื่องราวกลุ่มชาติพันธุ์ของเธอผ่านประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ แม้ทุกวันนี้ต้องเผชิญกับ **“ความเสียดาย”** ของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม แต่หลายกิจกรรมยังคงปฏิบัติสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

น้องหญิงเล่าให้ฟังถึงความรู้พื้นบ้านด้านช่างฝีมือที่สืบทอดแทรกในชีวิตประจำวันของชาวมอแกนว่า

“แต่ดั้งเดิมบ้านของพวกเราสร้างโดยไม่ใช้ตะปูสักตัว ส่วนฝาที่ใช้ไม้ไม่ขัดแตะ วัสดุส่วนใหญ่หาได้ง่ายในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีเครื่องดนตรีหลายชนิด อาทิ เครื่องดนตรีประเภทสี ที่เรียกว่า “ก่าตึง” ในด้านความเชื่อ ชาวมอแกนมีพิธีไหว้พ่อตาสามพัน พิธีดังกล่าวจะเป็นงานรวมญาติเพื่อทำบุญสะเดาะเคราะห์”

หากแต่ในอดีต แม้ว่าน้องหญิงจะมีสัญชาติไทย แต่ชีวิตของเธอต้องฝ่าฟันอคติเชิงชาติพันธุ์จากคนที่ไม่มีความเข้าใจในวัฒนธรรมชาวเล วันนั้นเธอเดินเข้าไปโรงเรียนกับเพื่อนๆ แต่เมื่อมีรถวิ่งผ่านมา เธอและเพื่อนๆ กลับถูกเด็กบนรถขว้างปาด้วยก้อนหินและน้ำแข็งใส่พวกเธอ พร้อมเสียงหัวเราะและคำเย้ยหยันว่า **“ไอ้ลูกชาวเล”** น้องหญิงเล่าว่า

“วันนั้นรู้สึกเสียใจมากจนร้องไห้ ไม่อยากไปโรงเรียนอีกต่อไปแล้ว เราเป็นลูกชาวเลแล้วผิดอะไร เราเป็นคนเหมือนกัน” แต่สุดท้ายเธอตระหนักได้ว่า การศึกษาจะเป็นตัวช่วยในชีวิตของเธอสามารถผ่านปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เหล่านั้นไปได้

วันนี้ น้องหญิงจบจากการศึกษาออกโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และกำลังวางแผนจะเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย พร้อมกับสานต่องาน **“เครือข่ายเยาวชนรักและฟื้นฟูชายฝั่งอันดามัน จังหวัดพังงา”** ต่อไป

ทั้งนี้เมื่อเธอย้อนภาพไปในช่วงหลังเหตุการณ์สึนามิในปี พ.ศ.2547 หมู่บ้านทับตะวันต้องประสบชะตากรรมจาก **“คลื่นยักษ์ลูกที่สอง”** ที่ถาโถมเข้าใส่พวกเขาอีกครั้ง แต่ภัยครั้งนี้มิได้เกิดจากธรรมชาติ หากเป็นการบุกรุกที่ดินของกลุ่มนายทุน และกลุ่มผู้ที่ต้องการเข้ามายึดครองที่ดินที่ชาวบ้านทับตะวันอยู่อาศัยมาตั้งแต่บรรพบุรุษกว่าร้อยปี ปัญหาดังกล่าวทำให้น้องหญิงและพี่น้องแห่งบ้านทับตะวันต้องลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อรักษาไว้ซึ่งสิทธิในที่ดินของตนเอง

รวมถึงการปกป้องและเร่งฟื้นฟูวิถีวัฒนธรรมชาวเลให้คงอยู่ น้องหญิงเล่าย้อนถึงที่มาของเครือข่ายเยาวชนฯ ให้ฟังว่า “ปี 2550 ตอนที่ผู้ใหญ่เขาคุยปัญหาต่างๆ กัน เราก็อยู่ด้วย ทำให้เริ่มคิดกันว่าเยาวชนก็น่าจะทำอะไรได้เหมือนกัน เลยมีการชักชวนเยาวชนชาวเลจาก 6 จังหวัดที่ประชิดกับลีนามี มีพังงา ภูเก็ต กระบี่ สตูล ระนอง และตรัง ไปจัดค่ายกันที่เกาะลันตา กระบี่ แต่มาจริงแค่ 3 จังหวัด พังงา ภูเก็ต กระบี่ เพราะบางกลุ่มมีปัญหาเรื่องการเดินทางมาลำบากเพราะอยู่ที่เกาะ ก็เลยเกิดเครือข่ายเยาวชนรักและฟื้นฟูชายฝั่งอันดามันขึ้น”

ช่วงแรกๆ น้องหญิงและเพื่อนๆ ถูกท้าทายด้วยความเห็นต่างของผู้ใหญ่ทั้งจากในชุมชน และ NGOs ว่าพวกเขาไม่น่าจะสร้างเครือข่ายได้ แต่สุดท้ายน้องหญิงในบทบาทของ “ผู้ประสานงาน” ก็พยายามพิสูจน์ให้เห็นถึงความมุ่งมั่นที่เยาวชนอย่างพวกเขา ก็สามารถช่วยแบ่งเบาปัญหาของผู้ใหญ่ได้ และได้รับการยอมรับในที่สุด แต่ในปัจจุบันเนื่องจากเครือข่ายทั้ง 6 จังหวัดยังไม่ชัดเจนนัก เธอจึงสานต่อกิจกรรมต่างๆ ในนาม “เครือข่ายเยาวชนรักและฟื้นฟูชายฝั่งอันดามัน จังหวัดพังงา” โดยมีสมาชิกชุมชนละประมาณ 12 คน จาก 23 ชุมชน

กิจกรรมของเครือข่ายฯ ที่ผ่านมา คือพยายามสื่อสารปัญหาต่างๆ ของชาวบ้านผ่านช่องทางนักข่าวพลเมือง ช่อง ThaiPBS ไปจนถึงพื้นที่อื่นๆ เช่น สถานีโทรทัศน์ ช่อง 9 นอกจากนี้ยังมีความพยายามที่จะสร้างสรรค์กิจกรรมการจัดตั้งธนาคารขยะ การเปิดร้านค้าชุมชน และสอนการสกรีนเสื้อให้กับเด็กๆ เพื่อส่งเสริมให้เด็กๆ ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รวมทั้งสร้างรายได้เล็กๆ น้อยๆ ให้กับเยาวชนอีกด้วย

ปัญหาที่เธอและน้องๆ กำลังเผชิญตอนนี้ คือ เงินทุนที่จะมาดำเนินการกิจกรรมต่างๆ นั้นยังต้องรอการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ สิ่งที่น่าห่วงคือสื่อสารกับเพื่อนๆ และน้องๆ คือ คอยให้กำลังใจในการสานต่อกิจกรรม รวมทั้งสร้างแนวคิดใหม่ให้ตั้งต้นจากการออมของเครือข่าย สะสมทุนเองพร้อมๆ กับการสร้างสรรค์กิจกรรมไปที่ละเล็กละน้อย ซึ่งเธอมองว่านี่คือสิ่งที่ยั่งยืนกว่า

ทุกวันนี้ น้องหญิงและเพื่อนๆ พี่น้องในเครือข่ายยังคงพยายามสร้างความภาคภูมิใจให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ที่มี **นับวันจะพากันละทิ้งรากเหง้าของตนเองเนื่องจากอคติในสังคม** ที่ผ่านมา น้องหญิงและเพื่อนๆ มีการรวมกลุ่มเพื่อฟื้นฟูวัฒนธรรม เริ่มจากการเก็บข้อมูลประวัติชุมชน ประเพณี วัฒนธรรมและความรู้พื้นบ้าน และนับเป็นอีกก้าวหนึ่งของความสำเร็จของชุมชนบ้านทับตะวัน เพราะทุกวันนี้เกิด “ศูนย์วัฒนธรรมมอแกลน” ขึ้น คอยทำหน้าที่บอกเล่าเรื่องราวและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับชาวมอแกลนให้กับคนภายนอกได้รับรู้ แต่ที่สำคัญเหนือสิ่งอื่นใด **วันนี้ศูนย์วัฒนธรรมฯ ดังกล่าวยังทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ชีวิตให้กับเยาวชนมอแกลนรุ่นใหม่ให้เข้าใจในรากเหง้าของพวกเขาได้เป็นอย่างดีที่สุด**

ความตั้งใจล่าสุด น้องหญิงและเพื่อนๆ กำลังสืบค้นและรวบรวมประวัติและข้อมูลของชุมชนชาวเล ภูมิปัญญา ตลอดจนภาษาวัฒนธรรม มีการรวบรวมเรื่องเล่าจากผู้เฒ่าผู้แก่ โดยระหว่างเก็บข้อมูลน้องหญิงและเพื่อนๆ ก็ได้พบข้อเท็จจริงที่ว่าในชุมชนกว่า 200 ครอบครัวนั้น มีเพียง 50 กว่าครอบครัวที่ยังพูดภาษามอแกลนได้ คือสิ่งที่ทำให้น้องหญิงยิ่งเห็นความสำคัญต่อการสืบสานรากเหง้าของตนเองก่อนที่จะสูญหายไป ด้วยความมุ่งมั่นว่าข้อมูลที่ได้ทุ่มเทครั้งนี้จะสร้างความเข้าใจต่อชุมชนชาวเล ยอมรับการมีอยู่ของพวกเขา และมากกว่านั้น ข้อมูลนี้อาจจะส่งมอบให้รัฐบาลหรือผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาชาวเลต่อไปเพื่อสนับสนุนให้การแก้ไขปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นจริง

อย่างไรก็ตามภายใต้การก้าวเดินอย่างต่อเนื่องของเครือข่ายฯมีผู้ใหญ่ใจดีที่คอยสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นโครงการนำร่องอันดามัน แห่งสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการเป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำและคำปรึกษาต่อการทำงานเก็บรวบรวมข้อมูล ไปจนถึงการทำงานของเครือข่าย นอกจากนี้ยังมีพี่ๆจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนที่ช่วยสนับสนุนในด้านงบประมาณ ตลอดจนให้คำแนะนำต่อการหางบประมาณมาดำเนินกิจกรรมต่างๆ

เรื่องราวต่างๆ ทั้งที่เป็นปัญหาสาธารณะ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ติงามของพี่น้องชาวมอแกน แห่งบ้านทับตะวัน อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา บัดนี้ถูกถ่ายทอดผ่านเรื่องราวของ “น้องหญิง” และพี่ๆ น้องๆ ในเครือข่าย ส่งผลให้ทุกวันนี้สังคมภายนอกได้มีโอกาสรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นกับชุมชนชาวเลแห่งนี้อย่างไม่เคยรู้มาก่อน

“ทุกวันนี้พวกเราสามารถพูดได้เต็มปากแล้วว่า พวกเราเป็นชาวเล เป็นมอแกน” น้องหญิงกล่าวทิ้งท้ายไว้ อย่างภูมิใจในรากเหง้าของตัวเอง

พรพิมล..สานฝันนี้ด้วยสองมือและแรงใจ

กว่า 2 ปีแล้ว ที่สาวน้อยเผ่าอาข่าจากบ้านบนดอยที่จังหวัดเชียงราย มาไกลถึงกรุงเทพฯ ด้วยความมุ่งมั่นที่อยากเรียนต่อในสาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

“เขาเป็นคนรักเรียน มีความมุ่งมั่น ช่วงที่ศูนย์ฯ มีการแนะนำการเรียนต่อ เขาก็บอกว่าสนใจอยากทำงานลักษณะเหมือนกับงานที่ศูนย์ฯ แต่มีที่เรียนแค่สองที่อยู่กรุงเทพฯ ทั้งๆ ที่ตอนแรกที่ศูนย์ฯก็มีเด็กสนใจหลายคน แต่ก็มีเขาคนเดียวที่ตัดสินใจมาเรียนจนได้” เรื่องราวของพรพิมล จากพี่รัชนี เซ้อเหม่อ ผู้จัดการมูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ เชียงราย

จากประสบการณ์ที่ได้ทำกิจกรรมใกล้ชิดกับเด็กติดเชื้อ HIV ไปจนถึงโอกาสที่เธอได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ เป็นแรงบันดาลใจสำคัญที่ทำให้วันนี้ พรพิมล เซ้อเหม่อ วัย 22 ปี พ้นฝางมาได้มาเรียนอยู่ชั้นปีที่ 2 คณะสังคมศาสตร์ เอกสังคมสงเคราะห์มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เนื่องจากพื้นฐานทางการเรียนที่จบมาทางสายอาชีพในระดับ ปวช. แม้ว่าจะเรียนดีแต่จากความพร้อมที่มีอยู่เธอก็ไม่มั่นใจว่าจะสามารถสอบแข่งขันเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ สุดท้ายที่นี้จึงเป็นทางเลือกเดียวที่จะสานฝันได้

แต่กว่าจะมาถึงวันนี้ นอกจากการสนับสนุนด้านทุนการศึกษาจากมูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่แล้ว สิ่งสำคัญคือเธอสู้ด้วยสองมืออย่างไม่ย่อท้อและสู้ด้วยแรงใจที่ไม่ท้อถอย

ฟังจากน้ำเสียงแล้วดูเหมือนว่าสาวน้อยคนนี้จะไม่ต้องเผชิญกับเรื่องราวที่หนักหนามากนัก

ย้อนไปประมาณปี 2549 ระหว่างที่กำลังเรียนจบชั้น ปวช. ครอบครัวของพรพิมลต้องสูญเสียพ่อไปด้วยโรคเอดส์ นอกจากนั้นแม่เพียงคนเดียวที่ต้องแบกรับภาระดูแลลูก 5 คน ก็ติดเชื้อ HIV จากพ่อด้วย ระหว่างที่ต้องเผชิญกับภาวะจิตใจที่ย่ำแย่ของครอบครัว การคิดหาโอกาสในการเรียนต่อก็เป็นสิ่งที่ทำหายสำหรับเธอเช่นกัน

ด้วยฐานะทางบ้านที่ยากจน แต่พรพิมลมีผลการเรียนที่ดี และมีความมุ่งมั่น เธอจึงได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ซึ่งทำงานให้ความช่วยเหลือครอบครัวของเธอด้วยในการทำความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ ในการให้ที่พักและทุนการศึกษาจนถึงปัจจุบัน

สำหรับที่บ้านพักแล้วพรพิมลเป็นเด็กที่รักเรียน อ่อนน้อมถ่อมตน ปรับตัวเข้ากับคนอื่นง่าย เข้าใจคนอื่น นอกจากนั้นสิ่งสำคัญที่ทำให้เธอสามารถเผชิญกับปัญหาต่างๆ ได้อย่างเข้มแข็ง คือ การมองโลกในแง่ดี ที่เธอยังแบ่งปันความเห็นอกเห็นใจให้เพื่อนๆ และน้องๆ ในบ้านพักจนเป็นที่รักใคร่ของทุกคน

สำหรับพี่รัชนีแล้ว สิ่งหนึ่งที่ดีที่ทำให้พรพิมลสามารถผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคต่างๆ ไปได้คือ เธอเปิดใจบอกเล่าปัญหาต่างๆ ให้พี่ๆ ได้รับฟังเสมอ และพร้อมเปิดรับคำแนะนำต่างๆ ด้วย ดังนั้นปัญหาต่างๆ จึงมีทางออกเสมอสำหรับเธอ

“เขาเป็นคนที่จิตใจที่เข้มแข็ง เขาโอบรับอย่างสม่ำเสมอ ด้วยความเชื่อความศรัทธาที่เรามีต่อองค์พระผู้เป็นเจ้า และยังมีใจช่วยคนอื่น แม้ว่าตัวเองจะมีปัญหา แต่เขาก็ให้คำแนะนำกับน้องๆ เพื่อนๆ ในบ้านพัก ถ้าใครท้อแท้ก็บอกให้ดูเขา เขายังสู้ เขายังอยากเรียนต่อ”

ทุกวันนี้นอกจากทุนสนับสนุนจากมูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่บางส่วนแล้ว พรพิมลยังส่งเสียตัวเองเรียนโดยกู้ยืมเงินจากกองทุนกู้ยืมของรัฐบาล และอีกส่วนหนึ่งเธอจะทำงานพิเศษที่มหาวิทยาลัยในช่วงเปิดเทอม และในช่วงปิดเทอมเธอจะรับงานดูแลผู้สูงอายุซึ่งเป็นงานที่เธอทำตั้งแต่ช่วงที่เรียน ปวช. เธอเล่าด้วยความภูมิใจว่าช่วงปิดเทอมเธอสามารถมีรายได้รวมแล้วหมื่นกว่าบาทเลยทีเดียว

สิ่งเหล่านี้สำหรับพรพิมลเธอไม่ได้คิดว่ามันคือความยากลำบาก แต่มันคือโอกาสที่เธอนั้นยังโชคดีกว่าเด็กคนอื่นอีกจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสได้เรียนสูงๆ เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องฐานะ และทัศนคติที่ผู้หญิงโตไปก็ต้องแต่งงานไม่จำเป็นต้องเรียนสูง โดยที่หมู่บ้านที่เธอเติบโตมามีเพียงครอบครัวของเธอเท่านั้นที่พ่อแม่สนับสนุนให้เรียน และพี่น้องของเธอก็มุ่งมั่นและรักเรียนกันทุกคน โดยพี่สาวคนโตกำลังจะจบในระดับปริญญาตรีในปีนี้

เมื่อถามถึงบ้าน พรพิมลบอกว่าเธอไม่มีโอกาสกลับบ้านบ่อยนัก เพราะเรียนหนักและเธอก็ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำงานเก็บเงิน แต่ไม่ว่าจะมาอยู่ในเมืองนานหลายปีและเรียนสูงถึงระดับมหาวิทยาลัยแล้วก็ตาม สิ่งที่พี่รัชนีจากมูลนิธิฯ ชื่นชมในพี่น้องครอบครัวนี้เสมอคือ ทุกคนยังเต็มใจที่จะกลับไปช่วยแม่ทำไร่ทุกครั้งที่มีโอกาส โดยไม่รังเกียจและไม่เห็นแก่ความสบาย แตกต่างกับเยาวชนในปัจจุบันที่เข้ามาอยู่ในเมืองก็ไม่อยากกลับไปทำไร่ หรือช่วยเหลือพ่อแม่บนดอยเหมือนก่อน

“เราอาจจะลำบากกว่าคนอื่นเพราะที่บ้านยากจน แต่ก็ยังมีคนที่ลำบากกว่าเรา ดังนั้นเมื่อมีโอกาสแล้วก็ต้องดิ้นรนให้ได้ แคนนี่หนูรับมือไหว” ความในใจของพรพิมล สาวน้อยที่สานฝันด้วยสองมือและแรงใจ

มิดา นาวานารก - ลูเพื่อสัญชาติ

มิดา นาวานารก เธอคือเด็กผู้หญิงชาวปกากะญอ คนที่ยืนร้องไห้หน้าทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันเด็กปี 2550 เพราะท่านนายก “ทนี่” เธอและเพื่อนๆ ออกทางหลังทำเนียบรัฐบาล “การไร้สัญชาติจะทำให้เราขาดไร้ซึ่งสิทธิขั้นพื้นฐานและการมีส่วนร่วมกับรัฐ การรักษาพยาบาล ชีวิตความเป็นอยู่ถูกผลักให้เป็นคนชั้นสอง ถึงวันนี้หนูคิดว่าสังคมรับรู้ว่ามีเด็กหลายคนไม่มีสัญชาติ รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับเด็กไร้สัญชาติ รับรู้ความรู้สึกว่าเด็กไร้สัญชาติคิดอย่างไรที่พวกเขาถูกเรียกว่าพวกต่างด้าว พวกถ่วงความเจริญหรือขยะของสังคม หนูไม่ออก แต่บอกกับตัวเองตลอดเวลาว่าเราจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า เราคือขยะของสังคมจริงหรือ เป็นต่างด้าวแล้วถ่วงความเจริญจริงหรือ หนูผิดใช้ไหม แบบนี้”

จนวันนี้ **มิดา** ยืนยันหนักแน่นถึงความฝันที่ต้องการเป็นนักกฎหมายว่าด้วยเรื่องสัญชาติ ทำเรื่องสัญชาติต่อผู้เรื่องสัญชาติ ผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหา ประสานงานร่วมกับหน่วยงานรัฐ ในการให้สถานะความเป็นคนไทยแก่เธอและพี่น้องของเธอ สร้างที่ยืนและการมีตัวตนแก่เธอและพี่น้องของเธอ ปัจจุบันความฝันของเธอเป็นจริงอีกก้าว ด้วยการเป็นนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยพายัพ พร้อมกับความฝันที่เธอได้มาจากการต่อสู้ โดยไม่เคยย่อท้อ คือ การมีสัญชาติไทย

ในวันเสาร์ที่ 13 กรกฎาคม 2545 ณ บ้านม้งร่องसान อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เด็กและเยาวชนจากหลายชนเผ่า ทั้งม้ง เมี่ยน ลาหู่ อาข่า และปกากะญอ ที่มาจากจังหวัดพะเยา เชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน ได้นำเสนอปัญหา ความคับข้องใจ และค้นหาแนวทางแก้ไข โดย**คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร** ประธานคณะอนุกรรมการด้านเด็กของกรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นประธานในเวที พร้อมกับผู้ใหญ่หลายท่าน อาทิ **คุณเดือนใจ ดีเทศน์** สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดเชียงราย **คุณสุรสิทธิ์ โกศลนาวิณ** กรรมการสิทธิมนุษยชน **รศ.ดร.พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร** คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกันรับฟังเรื่องราวของเด็กๆ

ในฐานะตัวแทนของเด็กและเยาวชนเผ่าปกากะญอ (กะเหรี่ยง) มิดาได้สะท้อนปัญหาของตนเองในหัวข้อสถานะบุคคล สิ่งที่มีคนนำเสนอในเวทีวันนั้น คือ หมู่บ้านทำเรื่องซึ่งเป็นบ้านเกิดของเธอ ตั้งอยู่ในตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีประชากร 70 กว่าคน

“ที่หมู่บ้านของหนู ชาวบ้านไม่มีบัตรอะไรเลย ไม่มีเอกสารซักชิ้นจากทางราชการว่า พวกหนูเป็นคนที่นี่อาศัยอยู่ในพื้นที่แผ่นดินนี้ ตัวหนูเองยังโชคดีกว่าเพื่อนๆ รุ่นเดียวกันหลายคนที่มีโอกาสออกมาเรียนหนังสือ เพราะเป็นเด็กในโครงการของศูนย์พัฒนาเครือข่ายเด็กและชุมชน พอเรียนจบชั้นประถมหนูก็ไม่ได้รับวุฒิบัตรอะไรนะ แต่โรงเรียนออกหนังสือรับรองให้ ตอนนั้นหนูเรียนอยู่ชั้น ม.2 ไม่รู้ว่าพอเรียนจบแล้วจะไปเรียนต่อได้อีกหรือเปล่า หนูยังมองไม่เห็นว่

อนาคตของหนูจะเป็นไปอย่างไร หนูจึงอยากให้ท่านผู้ใหญ่ใจดีทุกท่านช่วยหนูกับคนในหมู่บ้านด้วย อย่างน้อยหนูก็อยากให้ท่านแวะไปเยี่ยมพวกเราบ้างค่ะ”

มีดามีโอกาสเป็นตัวแทนของเด็กไร้สัญชาติเรียกร้องให้เกิดการแก้ไขปัญหาก็หลายครั้ง เวทีการประชุมสะท้อนปัญหาอีกครั้งตอนปลายปี 2547 ที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ มีต่ายคงนำเสนอเรื่องราวของเธอต่อสาธารณชน และในเวทีนั้นเอง อธิการบดีมหาวิทยาลัยพายัพ ประกาศให้ทุนศึกษาต่อในคณะนิติศาสตร์ โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายให้กับมีด้า ครั้งนี้เธอเสียน้ำตาอีกครั้งด้วยความดีใจ

วันที่ 15 มกราคม 2548 มีด้า ร่วมเป็นตัวแทนเรียกร้องให้มีการยกเลิกมาตรา 7 ทวิ ที่ทำให้เด็กที่เกิดในประเทศไทยจากพ่อแม่ที่หลบหนีเข้าเมืองมา กลายเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยที่ไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด มีด้าในเวทีนี้ไม่มีน้ำตา มีแต่คำสัญญาให้กับผู้ใหญ่ใจดีของเธอว่า

“ต่อไปนี้ หนูจะไม่ร้องไห้อีกแล้ว หนูจะเข้มแข็ง จะตั้งใจเรียนและศึกษาให้สำเร็จคณะนิติศาสตร์ เพื่อนำความรู้ไปช่วยเหลือเด็กไร้สัญชาติที่มีอยู่ในประเทศไทยทั้งหมดค่ะ”

หลังจากต่อสู้และรอคอยมานาน มีด้าบอกว่าเธออรอลุ้นผลการพิจารณา พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2551 จนคืนวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551 **รศ.ดร.พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร** หรือ **อาจารย์แห้ว** แห่งคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้โทรศัพท์บอกเธอว่า... “ดีใจด้วยนะมีด้า พวกเธอได้สัญชาติไทยแล้ว เพราะ พ.ร.บ.สัญชาติผ่านการพิจารณาแล้ว...” เมื่อเธอได้ยินเช่นนั้น ความรู้สึกดีใจที่บอกหรือบรรยายไม่ถูกว่ามันเป็นอย่างไร ดีใจจนน้ำตาไหลออกมาโดยไม่รู้ตัว เป็นข่าวที่เธอรอมาตลอดชีวิต ทำให้เธอคิดถึงเพื่อนๆ พี่น้องที่ไร้สัญชาติ เขาคงดีใจไม่น้อยกว่าเธอ

วันที่ 28 พฤษภาคม 2551 เธอไปอำเภอร่วมเอกสารและสำเนาคำสั่งของปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่เตรียมไว้ด้วยความมั่นใจ เมื่อไปถึงตั้งใจจะยื่นขอลงรายการสัญชาติไทย ตามมาตรา 23 แต่ทางอำเภอก็บอกว่ายังไม่มีคำสั่งจากทางจังหวัด ทางอำเภอจึงไม่สามารถดำเนินการก่อนมีคำสั่งได้ หากต้องการยื่นก็ต้องยื่นตามมาตรา 7 ทวิ เธอได้แต่บอกตัวเองว่าไม่มีอะไรที่ได้มาง่ายๆ ต้องติดตามสอบถามต่อไป

หลังจากวันนั้นเธอเพียรพยายามใช้ความรู้ทางกฎหมายที่เธอมีสื่อสารและยืนยันกับนิติกรอำเภอ ทำหนังสือทวงถาม และติดตามความคืบหน้ากับทางอำเภออย่างต่อเนื่อง แล้วสุดท้ายความพยายามของมีด้าก็บรรลุผล เธอได้รับสัญชาติไทยและบัตรประชาชนไทย ในวันที่ 3 กันยายน 2551

“หนูเป็นคนแรกของอำเภอสบเมยที่ได้สัญชาติไทย ภายใต้มาตรา 23 จนปัจจุบัน สิ่งที่หนูได้ทำและต่อสู้นอกจากจะช่วยเหลือตัวเองแล้ว อย่างน้อยมันก็ส่งให้คนอื่น ๆ ที่ตามมาให้เขาไม่ต้องเจอเหตุการณ์เหมือนอย่างหนู เช่น ตอนแรกเขายังว่าไม่มีคำสั่งจากจังหวัด หรือเรียกพยานบุคคลที่เป็นข้าราชการ และเรื่องล่าช้า ซึ่งตอนนั้นไม่มีปัญหาเหล่านี้กับชาวบ้านแล้ว และทุกขั้นตอนก็ไม่มีเรื่องเรียกรับผลประโยชน์มาเกี่ยวข้อง พอเราทำสำเร็จชาวบ้านเขาก็เริ่มทำตาม” เธอเล่าด้วยความภาคภูมิใจ และบอกว่าหลายครั้งมีชาวบ้านที่เธอไม่รู้จักโทรมาขอคำปรึกษาจากเธอก็ด้วย

เมื่อย้อนไปถึงแรงผลักดันที่ทำให้เธอก้าวมาถึงจุดนี้ มีตาบอกว่าช่วงที่เธอเรียนอยู่ชั้น ป.6 แล้วเธอถูกตัดสิทธิ์ไม่ให้รับทุนการศึกษาเพราะเธอไม่มีสัญชาติไทย และทางโรงเรียนยังไม่ยอมออกไปรับรองการจบการศึกษาให้เธอ นับแต่นั้นมาเธอจึงได้รู้ว่าสิทธิของเธอมันแตกต่างจากเพื่อนๆ ในโรงเรียนที่มีสัญชาติไทย

มีตาโชคดีที่เพื่อนๆ หลายคน เพราะเธอได้รับการช่วยเหลือให้มาพักที่ศูนย์พัฒนาเครือข่ายเด็กและชุมชน เพื่อมาเรียนต่อในระดับมัธยม รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาในเรื่องการแก้ไขปัญหาสัญชาติ และสนับสนุนให้เธอได้มีโอกาสบอกเล่าปัญหาต่างๆ ของเธอและพี่น้องผ่านเวทีต่างๆ

ในช่วงที่ไร้สัญชาติเธอเองแทบจะมองไม่เห็นทางว่าจะมีโอกาสเรียนต่อได้อย่างไร เพราะความไร้สัญชาติทำให้เธอไม่มีโอกาสกู้ยืมเงินกองทุนจากรัฐบาล ไม่มีแม้โอกาสจะได้รับทุนการศึกษา นอกจากนั้นหากเธอเรียนจนจบนิติศาสตร์ สมใจเธอก็ไม่อาจประกอบวิชาชีพทนายความได้ เธอบอกว่าเธอโชคดีที่มีโอกาสได้เรียนต่อ และเธอตัดความท้อแท้ออกจากใจและมุ่งมั่นแต่ต่อการเรียนให้ดีที่สุด เพื่ออย่างน้อยให้สามารถนำความรู้ไปช่วยตนเองและชุมชนต่อไป

และในระหว่างทาง พ่อของเธอซึ่งยังถือบัตรชุมชนบนพื้นที่สูง ก็ล้มเจ็บด้วยโรคมะเร็งต่อมน้ำลาย ครอบครัวเธอต้องขายบ้านเพื่อนำเงินมารักษาพ่อ และต้องเซ็นรับสภาพหนี้กับทางโรงพยาบาลจำนวนนับแสนบาทเนื่องจากไม่มีหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า หรือหลักประกันสุขภาพใดๆ และครอบครัวยังต้องกังวลใจกลัวว่าจะถูกจับเนื่องจากเดินทางออกนอกเขตอำเภอในระหว่างไปรักษาตัว สุดท้ายพ่อของเธอต้องจากไปก่อนที่จะได้ชื่นชมบัตรประชาชนของลูกสาว

หลังจากผ่านพ้นบททดสอบมานับครั้งไม่ถ้วน มีตาได้ชักชวนเพื่อนๆ และอาจารย์ที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ กว่า 30 คน ไปร่วมกิจกรรมวันเด็กไร้สัญชาติ ที่อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในช่วงต้นปีที่ผ่านมา จากนั้น “ชมรมหัตถไฟ” จึงก่อตั้งขึ้น ด้วยเป้าหมายที่ต้องการใช้ความรู้ความสามารถจากการเรียนไปช่วยเหลือชาวบ้านที่ประสบปัญหาด้านสถานะบุคคล ไปจนถึงการให้ความช่วยเหลือด้านอื่นๆ ที่สามารถทำได้ เช่น รับบริจาคเครื่องนุ่งห่มเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านในฤดูหนาว

ในฐานะประธานชมรม เธอมุ่งมั่นว่าอยากใช้ความรู้ความสามารถที่มีทำประโยชน์ช่วยเหลือพี่น้องที่ประสบปัญหา และสิ่งที่เธอย้ำกับเพื่อนๆ น้องๆ ในชมรมเสมอ คือ

“แค่ความสงสารและมีใจอยากช่วยชาวบ้านยังไม่พอที่จะไปช่วยแก้ไข้ปัญหา แต่ต้องมีความรู้ด้วย ต้องเอาความรู้ไปช่วย”

ในปีนี้เป็นเป้าหมายแรกสำหรับพวกเธอคือการพัฒนาคักยภาพแกนนำนักศึกษาในชมรมให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายด้านสถานะบุคคล เพื่อให้สามารถสานต่อเป้าหมายของชมรมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

CONTACT

ชมรมหัตถไฟ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50000

นางสาวมีตา นาวานาถ

E-mail : da_nawa@hotmail.com

ลินหอม สายฟ้า อดีตนักศึกษากฎหมายไร้สัญชาติ สู่...นายวิชาชีพ

“**ห**อมภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาที่เรื้อรังและไม่จบสิ้น เพราะความไม่รู้กฎหมายของชาวบ้าน และของผู้ที่ประสบปัญหาไร้รัฐและไร้สัญชาติ ความละเลยการปฏิบัติงานและไม่ให้ข้อมูลที่ต้องของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา เพราะแม่เป็นเรื่องง่ายๆ และใกล้ตัว แต่ถ้าชาวบ้านไม่รู้กฎหมายและวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง ก็อาจเกิดปัญหาที่บ้านปลายได้ งานที่ทำงานนี้จะช่วยแก้ไขปัญหาได้มากและเป็นการแก้ไขปัญหาที่ค่อนข้างยั่งยืน เพราะเมื่อชาวบ้านรู้กฎหมายแล้ว ก็สามารถแก้ไขปัญหาของตนเองและปัญหาของครอบครัว ของหมู่บ้าน และบอกต่อไปยังผู้ที่มีปัญหาได้”

ลินหอม สายฟ้า สาวน้อยท่าทางเรียบร้อย อายุ 24 ปี ปัจจุบันเธอคือ “**นายความวิชาชีพ**” กำลังสำคัญหนึ่งของคลินิกกฎหมายชาวบ้าน (ด้านสิทธิและสถานะบุคคล) อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ก่อนหน้านั้นเธอคืออดีตนักศึกษากฎหมายไร้สัญชาติ คณะนิติศาสตร์ หลักสูตรคณาภิบาลระบบสารสนเทศ มหาวิทยาลัยนเรศวร

เธอเลือกเรียนกฎหมายและตลอดระยะเวลาในการเรียนกว่า 4 ปี ยิ่งทำให้เธอเรียนรู้ว่าเป็นศาสตร์ที่จะช่วยชดเชยความไม่รู้ ในการแก้ไขปัญหาการใช้สิทธิการใช้สัญชาติของตัวเอง และเป็นศาสตร์ที่จะทำให้มีความรู้ครอบคลุมและปกป้องตัวเองจากผู้ที่จะละเมิดกฎหมายได้

“ด้วยความที่ข้าพเจ้าเป็น ‘คนต่างด้าว’ โดยไม่ตั้งใจนี้ ข้าพเจ้าก็ไม่ได้ย่อท้อ หรือกระทำตัวเองให้เป็นคนที่ไม่ดีต่อสังคมไทยแต่อย่างใด ข้าพเจ้าตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเป็นอย่างดีตลอดมา จนกระทั่งได้เป็นนิสิตนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยนเรศวรได้ โดยไม่ใส่ใจคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่นที่ว่าไม่มีสัญชาติไทย เรียนจบไปก็ไม่มีงานทำ เสียเวลาเรียนเปล่าๆ บางคนก็คิดว่าจะเรียนต่อไปทำไม เพื่อนๆ ส่วนมากจึงไม่ได้เรียนต่อเพราะสาเหตุนี้ แต่คำวิพากษ์วิจารณ์เหล่านั้นกลับกลายเป็นแรงกดดันและแรงใจให้ข้าพเจ้าทำในสิ่งที่ดี สิ่งที่ต้องการ เพื่อไม่ให้คำพูดเหล่านั้นเป็นความจริงได้ การมาเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรนั้น ไม่ใช่แค่มาเป็นเพียงนิสิตเท่านั้น ยังมีโอกาสได้ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลและกฎหมายต่างๆ และสิทธิที่ของตัวข้าพเจ้า ครอบครัว อีกเพื่อนๆ ในชุมชนของข้าพเจ้าฟิ่งมี” คือถ้อยคำแห่งความมุ่งมั่น ที่เธอเคยส่งถึงนายกรัฐมนตรีเพื่อเร่งรัดกระบวนการพิจารณาให้สัญชาติไทย

ลินหอมใช้เวลาต่อสู้ร่วม 5 ปีเพื่อให้ได้มาซึ่งสัญชาติไทย แม้จะเป็นช่วงเวลาที่เจ็บปวด แต่อีกด้านมันเป็นช่วงเวลาให้ได้คิด ได้เรียนรู้ ลงมือแก้ไขปัญหาใหญ่ของชีวิตด้วยมือของเธอเอง มากไปกว่านั้น ประสบการณ์ตรงของเธอทำให้เธออยากเป็นส่วนหนึ่งของผู้ปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาความไร้รัฐไร้สัญชาติให้หมดไป

ลินหอมเกิดที่อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ เธอเกิดมาพร้อมกับความไร้สัญชาติ ต่อมาเธอมีโอกาได้

รู้จัก **รศ.ดร.พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร** ซึ่งเป็นอาจารย์พิเศษ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาความไร้สัญชาติของเธอเอง ขณะเดียวกัน เมื่อมีการจัดกิจกรรมโดยมหาวิทยาลัย หรือเครือข่ายคนทำงานด้านสถานะบุคคลหรือคนไร้รัฐไร้สัญชาติ ลีนหอมก็มักจะเข้าร่วมด้วยเสมอ อาทิ ตลาดนัดสิทธิมนุษยชนที่คลินิกกฎหมายชาวบ้านแม่ข่ายจัดขึ้น งานวันเด็กไร้สัญชาติ ทั้งที่อำเภอแม่ข่าย และอำเภอแม่จัน งานเสวนาวิชาการเกี่ยวกับสถานะบุคคลในหัวข้อที่ต่างกันไป ทั้งในและนอกห้องเรียนวิชาการกฎหมาย เธอได้เรียนรู้ถึงกระบวนการต่อสู้เพื่อสิทธิคนไร้รัฐไร้สัญชาติที่ไม่เคยรู้มาก่อน ทุกอย่างต้องอาศัยการสร้างใจในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ชาวบ้านและคนในชุมชน ให้สามารถมีส่วนร่วมช่วยกันการผลักดันในเชิงนโยบายได้ เมื่อได้เห็นคนทำงานด้านนี้แล้วรู้สึกประทับใจ จึงเป็นเหมือนแรงบันดาลใจที่ทำให้เธออยากจะทำางช่วยเหลือผู้อื่นที่ยังประสบปัญหาในเรื่องความไร้รัฐไร้สัญชาติบ้าง

ลีนหอมเริ่มต้นการทำงานโดยเป็นนักกฎหมายที่คลินิกกฎหมายชาวบ้านแม่ข่าย (ด้านสถานะและสิทธิบุคคล) องค์กรให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย และแนะนำวิธีปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้อง โดยยึดถือหลักกฎหมาย นโยบาย แนวปฏิบัติของรัฐเป็นสำคัญ อีกทั้งยังให้ความรู้ข้อกฎหมายกับผู้ที่อยากเรียนรู้กฎหมายอีกด้วย

ทุกวันของการทำงาน บางครั้งมันทำให้เธอนึกย้อนกลับไปถึงเมื่อตอนที่เธอยังคงประสบปัญหาไร้สัญชาติ แต่เวลานั้นไม่มีคนคอยให้คำปรึกษา คำแนะนำที่ถูกต้อง ทุกอย่างดูมืดมนหากเทียบกับตอนนี้ ทุกๆ วันที่ลีนหอมได้รับรู้และพูดคุยกับเจ้าของปัญหา เธอรับรู้ถึงความยากลำบาก การสูญเสียโอกาสในชีวิต และสิทธิต่างๆ ของชาวบ้านแม่ข่ายและชาวบ้านพื้นที่บริเวณใกล้เคียง ขณะที่ชาวบ้านแต่ละคนนั้นมีทั้งเข้มแข็งและอ่อนแอ ทว่าชาวบ้านกลุ่มหนึ่งของชุมชนแม่ข่ายที่เธอทำงานด้วยกำลังเติบโตด้วยความเข้มแข็ง เธอได้เรียนรู้หลายอย่างเกี่ยวกับพลังของชุมชน มันยิ่งกลายเป็นแรงบันดาลใจในการทำงานสำหรับเธอ

“หอมเชื่อมั่นว่า เด็กๆ และเยาวชนที่ไร้รัฐไร้สัญชาติที่แม่ข่าย และพื้นที่บริเวณใกล้เคียงนี้ จะสามารถยืนหยัดต่อสู้ร่วมกับพวกเราและคลินิกฯ แม่ข่าย และพวกเขา จะกลายเป็นกำลังสำคัญและทำประโยชน์ให้กับสังคมไทยต่อไป”

ในอนาคต ลีนหอมมุ่งมั่นที่จะยังคงเลือกที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาการไร้รัฐและไร้สัญชาติ ผ่านความร่วมมือระหว่างเจ้าของปัญหาในชุมชนและองค์กรต่างๆ เพื่อผลักดันพลังของความรู้และการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับทั้งเจ้าของปัญหา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสังคมไทย เพื่อให้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้งระดับกฎหมาย นโยบายและทางปฏิบัติจริง ด้วยสองมือเล็กๆ ของเธอเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาความไร้รัฐไร้สัญชาติให้หมดไปจากประเทศไทย

สุลี อ๋ยมแม่ เด็กหญิงนักต่อสู้ เพื่อปากท้องและเรียกร้องสิทธิของคนในครอบครัวแทนพ่อ

การจากไปชั่ววินาทีของผู้เป็นพ่อ...แม้จะทำให้เด็กสาวผู้เป็นลูกคนโตของครอบครัวแอบหนาวสะท้านลึก อยู่ภายใน แต่ด้วยไฟแห่งรักและสำนึกในความรับผิดชอบที่มีต่อแม่และน้องๆ เธอจึงเลือกที่จะลุกขึ้นมา จุดประกายความหวังและปกป้องฝันของคนในครอบครัว แทนที่จะอยู่อย่างหดหู่และสิ้นหวัง ในวันนี้ ครอบครัวเล็กๆ ของเธอ จึงอบอุ่นอยู่ด้วยลมหายใจสู้ของเด็กผู้หญิงแกร่งคนนี้ **สุลี อ๋ยมแม่** เด็กหญิงนักต่อสู้เพื่อปากท้องและเรียกร้องสิทธิของคนในครอบครัวแทนพ่อ

สุลี อ๋ยมแม่ หรือ **แห่มแม่** เป็นเด็กหญิงอาชากจากหมู่บ้านสันเจริญ ต.แม่ยาว อ.เมือง จ.เชียงราย แห่มแม่เป็นลูกสาวคนโตของครอบครัว ดังนั้นในทุกวันของเธอจึงเต็มไปด้วยหน้าที่และความรับผิดชอบ แห่มแม่จะตื่นแต่เช้าเพื่อหุงหาอาหารเตรียมไว้ให้แม่และน้องๆ ก่อนที่จะออกไปเรียนหนังสือซึ่งอยู่ในตัวเมือง และด้วยจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีถึง 5 ชีวิต จึงทำให้แห่มแม่ต้องหารายได้เสริมหลังเลิกเรียนในช่วงกลางคืนเพื่อมาจุนเจือครอบครัว แห่มแม่ทำทุกอย่าง แม้จะต้องแลกด้วยค่าแรงเพียงวันละ 100 บาท ตลอดระยะเวลา 10 กว่าปีที่ผ่านมา นอกจากนี้แห่มแม่จะต้องต่อสู้เพื่อปากท้องของคนในครอบครัวแล้ว เธอยังต้องต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิและติดตามความเป็นไทยของตนและคนในครอบครัว เนื่องจากพ่อผู้ซึ่งเคยเป็นเสาหลักของครอบครัวได้ลาจากโลกนี้ไป ก่อนที่ครอบครัวจะได้รับการพิสูจน์สถานภาพ

แห่มแม่เป็นเด็กไร้สัญชาติที่เกิดจากการตกหล่นทางทะเบียนราษฎรในการสำรวจและจัดทำข้อมูลของภาครัฐ ตั้งแต่ปี 2533-2534 แต่ก็ได้รับการสำรวจและจัดทำข้อมูลในปี 2542 ซึ่งเป็นการสำรวจข้อมูลครั้งที่สองในเรื่องสถานภาพจากภาครัฐ ทำให้การพิสูจน์สัญชาติว่าแห่มแม่และครอบครัวเป็นชาวเขาดั้งเดิมที่อยู่ติดแผ่นดินมาเนิ่นนาน เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยุ่งยากและใช้เวลานาน แต่แห่มแม่ก็ไม่เลิกราวที่จะต่อสู้ เธอต้องวนเวียนเข้าออกอำเภอเพื่อไปติดต่อและติดตามเรื่องกับเจ้าหน้าที่อำเภอจนนับครั้งไม่ถ้วน ต้องสอบพยานครั้งแล้วครั้งเล่า จนถึงขั้นอุทธรณ์เรื่อง ซึ่งแน่นอนว่าในการติดต่อและดำเนินเรื่องที่แสนยาวนาน ย่อมหมายถึงค่าใช้จ่ายที่เธอต้องรับภาระไม่น้อย

ในเส้นทางการต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิแห่มแม่ไม่เพียงต่อสู้เพื่อตนเองและครอบครัวเท่านั้น ทุกครั้งที่อำเภอหรือหน่วยงานราชการลงมาในพื้นที่หรือชุมชน แห่มแม่จะเป็นเด็กที่ออกมายืนอยู่ด้านหน้าเพื่อเจรจาและพูดคุยเพื่อรักษาประโยชน์ของคนในชุมชนเสมอ หรือในบางครั้งที่คนในชุมชนไม่เข้าใจในขั้นตอนหรือมีข้อจำกัดในการสื่อสารข้อมูล แห่มแม่ก็จะเป็นผู้อธิบายและช่วยแปลให้ชาวบ้านในชุมชนอยู่เป็นประจำ และแม้ในบางครั้งเธอจะถูกชาวบ้านต่อว่าและพูดจาข่มขู่ เนื่องจากชาวบ้านกลัวว่าการต่อสู้ของแห่มแม่จะทำให้อำเภอเกิดความไม่พอใจและอาจนำผล

กระทบมาสู่คนที่ไม่สัญชาติคนอื่น ๆ ในหมู่บ้าน แต่ถึงกระนั้นแหม่มก็ไม่ย่อท้อและยังมั่นคงที่จะทำทุกอย่างให้เกิดความถูกต้อง จนกระทั่งปี 2551 แหม่มและครอบครัวของเธอถึงได้รับการพิสูจน์และยอมรับว่าเขาและครอบครัวคือคนไทยที่เป็นชนชาติพันธุ์ชาวเขาติดแผ่นดินจริง

การขาดพ่อผู้เป็นเสาหลักกลับกลายเป็นแรงผลักดันให้แหม่มมีแรงต่อสู้อย่างไม่เหน็ดเหนื่อย แม้ในช่วงแรกแหม่มจะได้รับความช่วยเหลือในเรื่องทุนการศึกษาจากคนข้างนอกเพื่อมาแบ่งเบาภาระของครอบครัว แต่นั่น...ก็ไม่ได้ทำให้แหม่มลดความรับผิดชอบในฐานะพี่สาวคนโตลง แหม่มกลับทำได้ดีขึ้นเรื่อยๆ แหม่มเลือกเรียนต่อในสาขาวิชาที่จะทำให้ตัวเธอเองมีเวลาและโอกาสทำงานขณะเรียนได้ เพื่อที่ตนเองจะได้มีรายได้เพื่อส่งให้น้องๆ ได้มีการศึกษาเหมือนตนเอง

ในวันนี้ ถึงแม้แสงเทียนจะมีดับไป แต่ชีวิตของแหม่มไม่เคยมอดดับตาม อุปสรรคในความมืดมิดกลับกลายเป็นเชื้อไฟที่โหมพัดให้เด็กผู้หญิงอย่างแหม่มแกร่งและแกร่งเกินวัย

อาฟาง ...กับทุกวันที่จับกุบใจ

“แม้วันนี้ฉันยังเป็นคนไร้สัญชาติ ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน แต่ทุกๆ วันฉันจะภูมิใจกับการได้ช่วยเหลือชาวบ้านให้มีบัตรประชาชน มีชื่อในทะเบียนบ้าน ทำให้พวกเขาสิทธิเหมือนคนไทย คือความสุขที่ฉันทำอยู่ในทุกๆ วัน” นี่คือถ้อยคำที่บ่งบอกความตั้งใจของ “อาฟาง” สาวน้อยไร้สัญชาติ

“อาฟางยิ้มแย้มเล่า หน้าสัญชาติก่ากอแฉ่งฉ้อล้าเด งาหย่อบัตรหมาหยะซี”

เสียงชาวบ้านอาซา จับความได้ว่า “มาถามหาอาฟาง” และบอกเล่าถึงปัญหาครอบครัวที่ยังไม่มีบัตรประชาชน เป็นปกติของทุกๆ วันที่จะมีชาวบ้านต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย เดินทางเข้ามาในมูลนิธิกระจกเงาสำนักงานเชียงราย เพื่อมาติดต่อขอความช่วยเหลือให้ช่วยประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของอำเภอในพื้นที่ต่างๆ ทั้งจังหวัดเชียงราย เพื่อติดตามการยื่นคำร้องเพื่อขอสัญชาติให้ครอบครัว

อาฟาง หรือ **น.ส. หมีแอ ซ้อมมีเอ** อายุ 24 ปี เริ่มต้นเข้าสู่การทำงานเพื่อช่วยเหลือคนไร้สัญชาติตั้งแต่อายุ 18 ปี โดยเข้าไปเป็นอาสาสมัครชุมชน ในโครงการของสมาคม **IMPECT** โดยก่อนหน้านี้ตอนอายุ 15 ปี ญาติพาอาฟางไปทำงานที่กรุงเทพฯ โดยเป็นคนดูแลบ้าน ดูแลคนแก่ แต่ทำอยู่ได้เพียง 3 ปีกว่าๆ ก็ตัดสินใจกลับมาที่เชียงรายเพื่อนำเงินมาให้แม่ แต่โชคร้ายที่มากถูกตำรวจจับระหว่างทาง เนื่องจากไม่ได้รับอนุญาตให้ออกนอกพื้นที่ เหตุการณ์ครั้งนั้นทำให้อาฟางต้องนอนในห้องขังสองคืน

“ตอนนั้นไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรเหมือนกัน ตัดสินใจเอาเงิน 1,500 บาทซื้อตัวเองออกมาจากคุก ช่วงนั้นลำบากมากไม่รู้ว่าจะกลับไปทำงานกรุงเทพฯต่อดีไหม เพราะไปก็ต้องถูกจับอีก”

จุดหักเหสำคัญสำหรับอาฟางเริ่มขึ้น หลังจากกลับมาอยู่บ้านที่อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพราะไม่กล้ากลับไปทำงานที่กรุงเทพฯต่อ และพอดีกับที่ไปได้ยินประกาศทางวิทยุคลื่น 914 ที่แม่เปิดทิ้งไว้ เป็นเสียงภาษาอาซาพูดประชาสัมพันธ์ ชักชวนให้เยาวชนในหมู่บ้านชาวเขาต่างๆ ออกมาเป็น **อาสาสมัครโครงการของสมาคม IMPECT** ซึ่งเป็นโครงการที่จะนำเยาวชนมาอบรมเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องของสถานะบุคคลหรือเรื่องสัญชาติ ตอนนั้นเองที่อาฟางตัดสินใจแล้วว่าอยากสมัครเข้าไปเป็นอาสาสมัครด้วย เพราะครอบครัวของเธอเองก็ยังไม่สัญชาติ แล้วถ้าตนเองมีความรู้ก็ยังสามารถเข้าไปช่วยคนอื่นๆ ได้ด้วย

หลังจากเป็นอาสาสมัครในโครงการฯ ทำให้อาฟางได้เข้าใจขั้นตอนต่างๆ ในการยื่นคำร้องกับอำเภอ รู้ว่าจะต้องเตรียมเอกสารอะไรบ้างเพื่อยื่นคำร้อง จึงเริ่มเข้าไปช่วยชาวบ้านในหมู่บ้านที่ยังไม่มีสัญชาติ

“ตอนนั้นเราทำงานกันเยอะมาก บางวันต้องนอนเที่ยงคืน เพราะชาวบ้านมากันเยอะ ถ้าช่วยเขาเตรียมเอกสาร ไม่เสร็จเขาก็ไม่ยอมกลับบ้าน อาฟางเองก็ไม่สบายใจ และเข้าใจความรู้สึกเขาดี มันเหมือนกับที่เราประสบอยู่เหมือนกัน เขาทุกข์ยังไง อาฟางก็ทุกข์แบบนั้น เพราะอาฟางก็ไม่มีสัญชาติไทย ตอนนั้นเรามีเพื่อนมาเป็นอาสาสมัครกันเยอะ 40 คน ทำให้อาฟางสนุกและก็ไม่ท้อ หลังโครงการจบลง อาสาสมัครแต่ละคนต่างแยกย้ายกันไป” อาฟางเล่าถึงภาพการทำงานอาสาสมัคร

ผลจากงานที่อาฟางได้ช่วยเหลือชาวบ้านนี้เอง ทำให้เกิดการบอกต่อกันไป ดังนั้นแม้โครงการจบลงไปแล้วและอาฟางต้องกลับมาอยู่บ้าน แต่ก็ยังมีชาวบ้านอีกจำนวนมากมาขอคำปรึกษากับเธออย่างต่อเนื่อง และเธอก็ตัดสินใจที่จะทำงานนี้ต่อไปแม้ต้องแบกรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเอง จุดหักเหต่อมาที่ทำให้อาฟางได้กลับมาทำงานในองค์กรที่ทำงานด้านสถานะบุคคลอีกครั้ง เมื่อได้รู้จักพี่คนหนึ่งจากมูลนิธิกระเจงกาซึ่งเคยเป็นวิทยากรอบรมเรื่องสัญชาติให้เธอมาก่อน ได้โทรศัพท์มาให้เธอไปช่วยงานเรื่องสถานะบุคคล แล้วอาฟางก็ตัดสินใจสมัครเข้าไปทำงานช่วยเหลือคนไร้สัญชาติอีกครั้งที่มูลนิธิกระเจงกา

ตอนนี้อาฟางต้องเดินทางไปทุกอำเภอในจังหวัดเชียงราย เพื่อไปประสานงานกับอำเภอ และนำคำร้องของชาวบ้านที่พวกเขาได้ช่วยในการรวบรวมเอกสารต่างๆ เรียบร้อยแล้ว ไปส่งให้เจ้าหน้าที่ของอำเภอ บางครั้งก็ไปเป็นเพื่อนชาวบ้านในการให้ปากคำกับอำเภอ หรือบางที่ชาวบ้านพูดภาษาไทยไม่คล่อง อาฟางก็พวงหรีดที่สามแปดให้ ภาพงานเหล่านี้คือภาพชีวิตเกือบทุกๆ วันของอาฟาง พร้อมกับมอเตอร์ไซด์คู่กายที่เธอจะขับไปทำงานวันละ 50-60 กิโลเมตร ซึ่งเธอมองว่าเป็นเรื่องธรรมดา **แม้จะเหนื่อยกาย แต่ก็สบายใจ เมื่อสบายใจกายก็จะหายเหนื่อยเร็วขึ้น**

สถานะบุคคลของอาฟางปัจจุบัน เธอถือ **“บัตรประจำตัวบุคคลไม่มีสัญชาติไทย”** (เดิมถือบัตรชุมชนชนบทพื้นที่สูงหรือเรียกสั้นๆ ว่า บัตรสีเขียวขอบแดง) มีสถานะบุคคลเป็นคนต่างด้าวที่มีสิทธิอาศัยในประเทศไทยในลักษณะชั่วคราว แม้ว่าเธอจะเกิดในประเทศไทย แต่โดยผลของมาตรา 23 แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2551 ซึ่งอาฟางมีคุณสมบัติครบถ้วน โดยเธอสามารถยื่นขอลงรายการสัญชาติได้ตั้งแต่ภายหลัง 90 วันที พ.ร.บ.นี้ประกาศใช้บังคับ แต่จวบจนปัจจุบันเธอก็ยังไม่ได้รับสัญชาติไทยและยังไม่ได้ดำเนินการขอลงรายการฯ ดังกล่าว

อาฟางย้ำว่าเธอรู้สึกดีใจที่ได้มาทำงานช่วยเหลือพี่น้องที่ลำบากเหมือนเธอ บางคนอาจสงสัยว่าทำไมเธอไม่ทำตัวเองให้ได้สัญชาติไทยก่อน ซึ่งคำตอบหนึ่งของเธอก็คือ เธอรู้สึกหมดความศรัทธาต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจในการอนุมัติสัญชาติไทย การเลือกปฏิบัติและการทุจริต เป็นปัญหาที่เธอเห็นมาตลอดหลายปีที่ทำงานช่วยเหลือชาวบ้านในพื้นที่ เธอจึงตั้งใจว่าจะดำเนินการเรื่องของตัวเองเมื่อมีเจ้าหน้าที่คนใหม่ที่ตีเข้ามาในพื้นที่ เธอพูดติดตลกว่าทุกวันนี้ก็พยายามดูแลสุขภาพตัวเองให้ดีที่สุดเพื่อไม่ให้เดือดร้อนในยามที่ยังไม่มีสัญชาติไทย และล่าสุดเมื่อปลายเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่ทุจริตก็ถูกย้ายไปที่อื่นแล้วมีคนใหม่มาแทน จากนั้นอาฟางก็ตั้งใจว่าจะไปดำเนินการเรื่องของตนเองสักที

นอกจากนี้ อีกเหตุผลสำคัญสำหรับเธอคือ อยากช่วยคนอื่นก่อน เพราะว่าตัวเธอเองยังไม่ลำบากเท่าพวกเขา จากเด็กสาวคนหนึ่งที่ไม่เคยอ่านเขียนหนังสือ จนเมื่อได้รับโอกาสและรู้ว่าตนเองจะสามารถช่วยเหลือคนอื่นได้ ทำให้วันนี้เธอมีความรู้ความเข้าใจและฝึกฝนจนสามารถอ่านเขียนเพื่อช่วยเป็นมือเป็นไม้ให้กับพี่น้องชนเผ่าได้อย่างดี

“แม้ว่าตัวอาฟางเองเป็นคนกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น ก็ยังมีคนที่ดูถูกเรา แล้วชาวบ้านทุกๆ ไปทะเล เขาจะถูกปฏิบัติแบบไหน ชาวบ้านบางคนเมื่อโดนเจ้าหน้าที่ต่อว่า เขาก็เงียบ ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น แล้วก็กลับบ้านไปคิดเอาเอง พี่น้องเราต้องตื่นรนขนาดไหน นอกจากนี้ชาวบ้านเขาไม่รู้กฎหมาย ไม่รู้สิทธิของตัวเอง เขาจึงไม่สามารถโต้ตอบเจ้าหน้าที่ได้ แต่อาฟางชนะคดีเพราะมีโอกาสได้เรียนรู้ จนมีความรู้”

สิ่งสำคัญคือความเชื่อที่ว่าไม่มีอะไรยิ่งใหญ่ไปกว่าการได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ได้ช่วยเขาเอาของหนักออกจากอกเขา ทำให้คนกลับมาใช้ชีวิตใหม่อีกครั้ง เวลาไปไหนพวกเขาจะไม่ถูกตำรวจจับ มีสิทธิเหมือนคนไทยทั่วไป ไม่ต้องเป็นคนที่ไม่รู้ตัวตนในสังคมไทยอีกต่อไป แต่เป็นมนุษย์ที่สิทธิอย่างสมบูรณ์คนหนึ่ง

อายุ เบเซ เด็กไร้สัญชาติที่ใช้โอกาสด้านการศึกษา มุ่งมั่นเพื่อตนและคนรอบข้าง

คากต้นไม้ทุกต้นบนขุนเขาดำรงอยู่ได้ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของผืนดินและเติบโตใหญ่ด้วยน้ำที่หล่อเลี้ยงจนงอกเงย การศึกษาก็คงเป็นสิ่งที่คอยเติมเต็มให้ชีวิตของเด็กหนุ่มอย่าง **อายุ เบเซ** ให้เจริญเติบโตด้วยแสงแห่งการศึกษา และงอกงามอยู่ท่ามกลางพงไพรแห่งบ้านห้วยสร้างกร ต.แม่ยาว อ.เมือง จ.เชียงราย

อายุ เกิดเมื่อวันที่ 1 ม.ค. 2528 ปัจจุบันอายุ 24 ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยเกรดเฉลี่ยรวม 3.82 และกำลังจะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา อายุเชื่อว่าการศึกษาจะทำให้เด็กไร้สัญชาติอย่างเขาสามารถเดินไปสู่จุดหมายปลายทางที่ตั้งใจไว้ได้ และด้วยความที่อายุเป็นคนขยันและตั้งใจ ทำให้เขาเป็นเด็กที่เรียนดีมาโดยตลอด ดังนั้นเมื่อถึงช่วงสอบเอ็นทรานซ์อายุจึงมีผลคะแนนสอบเอ็นทรานซ์สูงพอที่จะทำให้เขาเลือกเรียนไปสู่เส้นทางที่เขาตั้งใจได้ไม่ยากนัก **อายุสอบติดคณะแพทยศาสตร์ หลักสูตรนานาชาติ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่** แต่เมื่อถึงวันที่โอกาสได้มายืนรออยู่ตรงหน้า **อายุกลับเลือกที่จะทิ้งเส้นทางแห่งความฝันของตนเนื่องด้วยความห่วงใยในเรื่องการศึกษาของน้องๆ**

นอกจากอายุจะเป็นเด็กที่มองเห็นและรู้จักใช้โอกาสแล้ว เขายังมองเห็นโอกาสของคนรอบข้างอย่างน้องๆ ของเขาเช่นกัน อายุบอกว่าหากตัดปัญหาเรื่องความไร้สัญชาติออกไปแม้ว่าเขาจะสามารถเข้าเรียนได้ แต่ก็ไม่สามารถกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาได้ และเขาก็เกรงว่าการเรียนในลักษณะนั้นจะทำให้เขาต้องใช้ค่าใช้จ่ายค่อนข้างเยอะ ซึ่งก็คงจะลำบากกับน้องๆ ที่กำลังเรียนอยู่ เพราะอาจจะทำให้น้องๆ ของเขาขาดโอกาสที่จะได้เรียนสูงๆ แต่ถ้าเขาตัดสินใจเรียนภายในตัวจังหวัดเชียงรายโอกาสของน้องๆ ก็จะมีเยอะขึ้น

แม้ทางข้างหน้าที่ได้ตั้งใจไว้จะไม่สามารถเดินไปได้ตั้งใจนั้นก็แต่อายุก็ไม่รีรอและมองหาเส้นทางใหม่ให้กับตน เพราะอายุคิดว่า**สุดท้ายแล้วหากคนเราไม่สามารถเป็นอะไรตามที่ตัวเองคิดฝันไว้ได้ก็ไม่ควรท้อ เพราะสิ่งที่เราเป็นได้ยังมีอีกมากมาย** เราก็สามารถเลือกที่จะเป็นได้ อายุหันมาเลือกเรียนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่วิทยาลัยอาชีวศึกษา เพราะการเรียนรู้อีกด้านที่เป็นอีกด้านที่หนึ่งที่เขาสนใจ

อายุเป็นลูกคนที่สามในจำนวนพี่น้อง 5 คน หลังจากพี่สาวและพี่ชายแต่งงานออกเรือนไป อายุก็กลายเป็นคนที่คอยทำงานบ้าน และทำไร่ ทำนา ช่วยเหลือครอบครัว รวมทั้งทำงานพิเศษทำทุกครั้งเมื่อมีเวลา อายุสามารถทำทุกอย่างควบคู่กันไปเป็นอย่างดี และด้วยความที่อายุเป็นคนเรียบร้อย ขยันขันแข็ง และมีน้ำใจ จึงทำให้อายุไม่ได้เป็นที่รักใคร่ของคนในครอบครัวเท่านั้น แต่ยังเป็นที่รักของครูผู้สอนและบรรดาเพื่อนๆ ร่วมชั้นเรียนอีกด้วย

จนกระทั่งวันหนึ่งก็มีหนังสือสั่งการจากกระทรวงมหาดไทย เรื่องการขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 ซึ่งได้กำหนดให้ผู้มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่จะได้สัญชาติไทย สามารถยื่นคำขอลงรายการสัญชาติไทยในเอกสารการทะเบียนราษฎรต่อนายทะเบียนอำเภอได้ตั้งแต่วันที่ 28 พ.ค. 2551 เป็นต้นไป และส่วนหนึ่งของคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่จะได้สามารถยื่นขอสัญชาติไทยได้ระบุไว้ว่า เป็นผู้ที่เกิดในประเทศไทยระหว่างวันที่ 14 ธ.ค. 2515 ถึงวันที่ 25 ก.พ. 2535 ซึ่งอายุเป็นหนึ่งในผู้ที่มีคุณสมบัติดังกล่าว

หลังจากที่อายุรู้ข่าวเขาก็ไม่รีรอที่ศึกษาข้อมูลและเร่งรีบไปดำเนินการเรื่องและติดต่อกับอำเภอ และแม้ว่าการดำเนินการเรื่องจะทำให้เขาต้องขาดเรียนและเสียค่าใช้จ่ายเดินทางไปมาหลายรอบ แต่นั่นก็ไม่ใช่อุปสรรคสำหรับจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยความหวังที่จะได้ยื่นคำขอลงรายการสัญชาติไทยให้เสร็จสิ้นถูกต้องสมบูรณ์ของอายุ จนกระทั่งในวันนี้อายุได้รับสัญชาติไทยตามมาตรา 23 เรียบร้อยแล้ว และเขายังคงมุ่งมั่นตั้งใจเรียนและใช้โอกาสของเขาอย่างรู้คุณค่า

CONTACT

อายุ เบเซ

มูลนิธิกระจกเงา

241 หมู่ 1 บ้านห้วยชม ต.แม่ยาว อ.เมือง จ.เชียงราย 57100

เด็กหัวใส... ฉลาดใช้ ICT SCBF: ICT YOUHT CONNECT

สื่อ **“เทคโนโลยีสารสนเทศ”** และการสื่อสาร มีบทบาทอย่างยิ่งในปัจจุบัน พบว่าการปฏิสัมพันธ์ตลอดจนการติดต่อสื่อสารและการทำธุรกรรมบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านเว็บไซต์ กระจานข่าว เว็บบล็อก การสนทนาออนไลน์ของมนุษย์ในโลกอินเทอร์เน็ตได้พัฒนาจากรูปแบบของการเป็นผู้รับสารเพียงฝ่ายเดียว มาเป็นผู้ผลิตหรือส่งสารได้ในขณะเดียวกัน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้ปรากฏการณ์ของการทำสื่อเก่าในสื่อใหม่ อันเป็นทางเลือกให้กับเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยให้เด็กเยาวชน ที่เคยเป็นเพียง **“ผู้รับสาร”** ได้กลายเป็น **“ผู้ส่งสาร”**

ซึ่ง **“เด็กไทย”** มีพลังแห่งความคิดสร้างสรรค์อันยิ่งใหญ่ ประกอบกับศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ให้กับตนเองและสังคม พลังและความสามารถเหล่านี้เป็นดังแสงดาวจรัสประกายในตัวเอง เสมือนดาวดวงน้อยที่กระจายตัวอยู่เต็มท้องฟ้า การนำดาวดวงน้อยหลายๆ ดวงมารวมเพื่อท้องฟ้าสว่างสดใส จึงเป็นการเพิ่มพูนพลังให้เด็กและเยาวชนพัฒนาศักยภาพของตนในด้านการเป็นคนดีและคนเก่งได้เต็มศักยภาพของตนเอง

เลี้ยงลูกด้วยเกม : กลับใจได้ก่อนจะสายเกิน

อู่ที่เธอ นั้นจะกล้าเปิด เปิดตัว เปิดหัว และเปิดใจ มองโลกด้วยมุมมองด้านใหม่ ไม่ว่าจะร้ายหรือจะดี...” เพลงเพราะ มุมมองสวยๆ จากบอย โกสิยพงษ์ นักแต่งเพลงฝีมือดีที่แฝงด้วยมุมมองที่กล้าแหวกเผชิญหน้ากับปัญหา

สำหรับครอบครัวชนชั้นกลางในเมืองไทย เรื่อง **“หาเช้ากินค่ำ”** การทำงานหนักเกิน 8 ชั่วโมงต่อวันถือเป็นเรื่องปกติ เช่นเดียวกับครอบครัวของ **พี่หนิง** หญิงวัยปลายสามสิบที่ช่วงวันจันทร์-ศุกร์ เธอกับสามีต้องออกมาทำงานประจำแต่เช้าและรีบกลับบ้าน เตรียมตัวออกจากบ้านอีกครั้งเพื่อไปเปิดร้านขายของที่ตลาดในเวลา 4 โมงเย็น และกลับถึงบ้าน 4 ทุ่ม ทั้งลูกที่กำลังโต **‘ให้ยายคอยดูแลและมีเกมคอยแล’**

หนิงมีลูก 2 คน คนโตเป็นผู้ชาย อายุมากกว่าน้องสาว 3 ปี หนิงเลี้ยงลูกแบบบุฟเฟต์ทำนอง **‘อยากกินให้หาเอง’** เพราะจัดสรรรายจ่ายประจำวันให้กับลูกแล้ว ตั้งแต่ค่ารถไป-กลับโรงเรียน ค่าขนม ค่าอาหารเย็น

“พี่ให้ลูกเล่นเกมตั้งแต่เรียนอนุบาล เป็นคนยึดเยียดให้เขาเอง เพราะคิดว่าให้ลูกอยู่กับเกม ดีกว่าให้เขาออกไปทำอย่างอื่น หรือออกไปวิ่งเล่นนอกบ้าน และอีกอย่างเราไม่มีเวลาเลี้ยงเขา ตอนเด็กเขาบอกว่าอยากได้เกม พี่ก็ทำให้เขา เป็นเครื่องเกมแฟมิลี (เกมตลับ) พอพี่เห็นเขาตื่นขึ้นมาก็คือเปิดทีวีเปิดเกมแฟมิลีเล่น ไม่ไปวิ่งเล่น ไม่ไปชนที่ไหน ก็สบายใจ หัวงลูกก็หัวง แต่พอเห็นเขานั่งหน้าทีวี นั่งเล่นเกม มียายคอยช่วยดู ก็สบายใจ ไม่อย่างนั้นจะกังวล กลัวลูกไปวิ่งเล่นนอกบ้านจะเป็นอันตราย”

แต่ด้วยสัญชาตญาณความเป็นแม่ที่อยากให้ลูกของตนอยู่ในที่ที่ปลอดภัย หนิงบอกว่า **“ไม่ได้คิดว่าเกมเป็นภัย คิดแค่เห็นว่าเขาทำอะไรอยู่ในสายตาพี่พอ”**

วันนี้ **“นัด”** ลูกชายคนโตของหนิงที่เรียนอยู่ในช่วง ป.5-ป.6 เริ่มย่างเท้าเข้าสู่ร้านเกมคอมพิวเตอร์... “พ่อพาผมไปเล่น จำได้ว่าตื่นตื่นมาก เพิ่งเคยเห็น เกมแรกที่เล่นคือเกมซิม จากนั้นพ่อก็ไปก็เปลี่ยนมาเล่นแดนเตอร์ส്ടไรค์ เพราะเห็นคนในร้านเล่นกัน”

หนิงบอกว่าพี่ให้พ่อพาไปเพราะจะบอกให้ลูกรู้ว่าถ้าลูกจะมาก็ให้มาที่ร้านนี้ จะได้ว่าลูกไปเล่นที่ไหน เวลาตามเขากลับบ้านจะได้ตามลูกที่

และที่นี้ **“นัด”** ได้ลองเล่นเกมทั้งแบบออฟไลน์เล่นกันในร้านเพียงลืบทว่าเครื่อง และแบบออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่สามารถเล่นพร้อมกันนับสิบนับร้อยจากทุกมุมโลก นัดจึงเริ่มก้าวขาถึงรสเกมใหม่ได้อย่างถูกปากมากขึ้น

“แม่ให้เงินเขาไปเล่นเกมทุกเสาร์-อาทิตย์ ครั้งละ 20 บาท ตอนนั้นเกมชั่วโมงละ 15 บาท เราก็คิดว่าถ้าลูกเล่นหมดแล้วจะกลับบ้าน แต่เขากลับหายไปตั้งแต่บ่าย กลับมาอีกทีก็เย็น” คุณแม่สารภาพถึงวิธีการอันผิดพลาดที่นำมาใช้กับลูก

แล้วเรื่องก็เกิดขึ้น... เมื่อนัดอยู่ร้านเกมจนมืดค่ำ จนผู้เป็นแม่ต้องเดินไปเรียกลูกชายกลับบ้าน เขาหงุดหงิดตั้งแต่เราไปตามให้กลับบ้าน พอถึงบ้านเขาก็เปิดประตูกระแทกโดนชายยาย เราก็เรียกให้เขามาขอโทษ เขาก็โวยวายว่า ‘อะอะอะไรก็เอาแต่บังคับๆ’ ส่วนยายเองไม่รู้ว่าจะให้ลูกมาทำอะไร ก็อะอะขึ้นมาว่า ‘อะไรๆ ก็ดูแต่ลูกตัวเองก็ไม่มีเวลาให้ลูก’ เรื่องราวเริ่มบานปลาย เมื่อยายเข้ามามีส่วนร่วม แต่พอพี่ถามแม่กลับไปว่ารู้ไหมว่าจะให้หลานมาทำอะไร ยายกลับตอบว่า ‘ไม่รู้หรอก กูทำอะไรก็ผิด ผิดไปทุกอย่าง’ เราก็น้อยใจตามประสาคนแก่ เรื่องก็เลยใหญ่โตขึ้นอีก

“ตอนนั้นพี่ย้ายบ้านจากหน้ารามฯ มาอยู่แถวบึงพระราม 9 แล้วพอเกิดเรื่อง ก็พาเขากลับมาที่บ้าน คืนนั้นยังไม่ได้คุยอะไรกัน เช้าวันรุ่งขึ้นเรียกลูกมานั่งคุย เขาก็ขึ้นเสียงว่า ‘นัดเป็นเด็กไม่ดี ไม่ต้องมาสนใจนัด ทำให้แม่กับยายทะเลาะกัน’ แล้วเขาก็วิ่งออกไปจากบ้าน เมื่อลูกวิ่งออกจากบ้าน ลักพักยังไม่กลับมา ผู้เป็นพ่อจึงขี่มอเตอร์ไซด์ออกตามหา จนไปเจอลูกชายกำลังเดินอยู่ริมถนนเลียบบางด้าน เมื่อกลับถึงบ้าน แม่นั่งคุยกับลูกชาย อธิบายด้วยเหตุผลว่าเพราะอะไรถึงต้องให้นัดเข้าไปขอโทษยาย หลังจากลูกเข้าไปขอโทษยาย เธอก็บอกกับลูกว่า “อะไรที่ผ่านไปแล้วก็ให้ผ่านไปนัดกับแม่คุยกันได้ นัดไม่ชอบแม่ตรงไหน ก็บอกได้เหมือนกัน” เป็นประโยคสำคัญที่ทำให้ประตูดอกของสองแม่ลูกเปิดไปมาสู่กันเป็นครั้งแรก

“เราเป็นคนยึดเยียดเกมให้ลูก เราเองก็ต้องยอมรับและหาวิธีการที่จะให้เขากลับมา”

จากก้าวแรกที่ผู้เป็นแม่ต้องหาเงินเพื่อดูแลครอบครัว เกมถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อดึงลูกให้อยู่กับที่ แล้วค่อยพัฒนาสู่โลกของเกมออนไลน์ในร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ จนทำให้การสื่อสารในครอบครัวเริ่มบกพร่อง ความรักที่อยู่ใใจเริ่มสื่อสารออกมาอย่างราบรื่น

“ช่วงเรียน ม.1 เราเริ่มคุยกันได้มากขึ้น เพราะเราให้เวลากับลูกเต็มที่ เริ่มเข้าไปคลุกคลีกับเพื่อนเขา เปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความคิดเห็น อย่างตอนช่วงสอบเข้า ม.1 ก็ให้เขาเลือกเองว่าจะเรียนต่อที่ไหน ช่วยสนับสนุนให้ลูกเลือกที่เรียนอย่างมีเหตุผล เพราะวันสอบเข้า ม.1 เป็นวันเดียวกัน เขาต้องเลือกเพียงที่เดียว อีกเรื่องที่สำคัญที่ทำให้เราต้องปรับเปลี่ยนตัวเอง คือ ต้องฟังเขาให้มากขึ้น เลิกคิดอย่างเดิมว่า ฉันเป็นแม่แก่”

“ไม่ยึดอดีต ได้ออกเสียง” คำพูดสั้นๆ แต่มีความหมาย กินลึกถึงความพอใจในอิสระของลูกชายที่ได้ออกเสียง ซึ่งอาจแสดงถึงความสำคัญที่ใกล้เคียงกันในครอบครัว ไม่มีใครเล็กหรือใหญ่กว่ากัน

วันนี้... ถึงที่บ้านจะมีคอมพิวเตอร์ มีอินเทอร์เน็ตติดตั้งไว้พร้อมใช้งานอยู่กลางบ้าน เปิดให้เขาเล่นตามเวลาที่ได้นัดตกลงกับแม่ แต่เด็กหนุ่มกลับเฉยเมย บอกว่า “เบื่้อ”

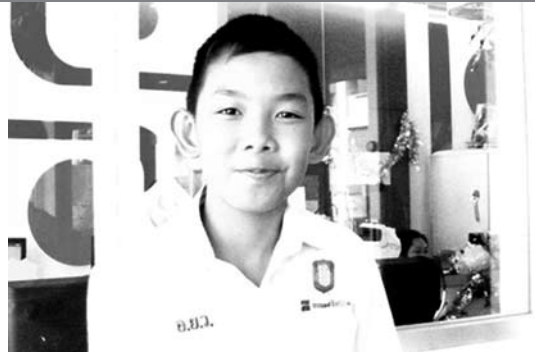

“ผมเล่นเกมเพราะอยู่บ้านไม่มีอะไรทำ ช่วงหลังๆ เล่นเกมก็เบื่อกว่าแต่ก็ยังเล่นอยู่ เพราะไม่มีอะไรให้ทำ เด็กแถวบ้านก็คนละรุ่นกัน ถ้ามีอะไรให้ทำ ผมคงไม่เล่นเกม ช่วงนี้จะเซทมากกว่าเล่นเกม แต่ก็เบื่อบางวันเปิดคอมพิวเตอร์ทิ้งไว้...ไม่รู้จะทำอะไร ถ้าแถวบ้านมีสนามบอล มีเพื่อนก็ไป ถ้ามีทางเลือกอื่นผมก็อยากจะทำอย่างอื่น”

แม่ปัญหาในบ้าน **‘พี่เทอดธรรม’** ที่เริ่มต้นจากการใช้เกมจะไม่ลู่กลามใหญ่โต เพียงเพราะการสื่อสารด้วยหัวใจ การรับฟังกันของคนในครอบครัว และการเปิดใจยอมรับเรื่องราวที่เกิดขึ้น เพื่อมองหาคู่ตรงตัวเดียวกัน แต่สิ่งที่น่าคิดคือวัยเด็กที่ต้องการทางเลือกในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ พื้นที่ในสังคมที่เปิดกว้าง หลากหลาย และเพียงพอมากขนาดไหนที่จะรองรับพวกเขา หากมองง่ายๆ ร้านเกมกับสนามกีฬา สถานที่ไหนมีมากกว่ากันในเมืองหลวงแห่งนี้

ผมเขียนงานได้เพราะเล่นเกม!

“ผมเขียนงานได้เพราะเล่นเกม” คำบอกเล่าของ **“น้องเต้”** หรือ **เด็กชายอรรถพงศ์ รักธรรม** หมุ่มน้อยวัย 13 ปีจากอยุธยา ที่ปัจจุบันกลายเป็น...คอลัมนิสต์ฟรีแลนซ์เกมอายุน้อยที่สุดแห่ง **Online-station**

“น้องเต้” ได้อธิบายความหมายของคำว่า **“รีพอดเตอร์”** ว่า การเขียนบทความลงเว็บไซต์นั้นใครก็สามารถเขียนได้ซึ่งจะได้ชื่อเป็น **“รีพอดเตอร์”** แต่สำหรับ **“ฟรีแลนซ์”** จะเป็นผู้เขียนหลักที่ต้องมีงานเขียนส่งสม่ำเสมอ ซึ่งฟรีแลนซ์เกมของเมืองไทยนี้มีเพียงไม่กี่คนเท่านั้น

หมุ่มน้อยจากอยุธยาคนนี้เป็นเด็กคนหนึ่งเล่นเกมเหมือนกับเด็กคนอื่นๆ แต่ **“น้องเต้”** กลับพยายามหาโอกาสจากการเล่นเกมที่มีความสนุกสนาน มาสร้างสรรค์เป็นผลงานเขียนในฐานะนักข่าวฟรีแลนซ์ของเว็บไซต์ **Online-station** ที่อายุน้อยที่สุดที่เขียนข่าวเกี่ยวกับเรื่องเกมต่างๆ และน้องเต้ก็มีเอกลักษณ์ในการเขียนเป็นของตัวเองที่น่าสนใจ จนได้รับความนิยมนอย่างสูง ที่สำคัญงานเขียนบทความลงเว็บไซต์ยังทำให้น้องเต้ เริ่มมีรายได้เป็นของตนเอง

น้องเต้เล่าถึงจุดเริ่มต้นของการเป็นนักเขียนว่า ครั้งแรกก็เริ่มเล่นเกมตามพี่ชายเหมือนเด็กทั่วไป เนื่องจากคุณพ่อซื้อคอมพิวเตอร์มาให้เล่น และในที่สุดก็ชอบเล่นเกมออนไลน์ทุกประเภท ตอนนั้นอายุประมาณ 8-9 ขวบ ก็สลับกันเล่นระหว่างพี่น้อง ไม่ได้ออกไปเล่นที่ร้านเกม ซึ่งคุณพ่อและคุณแม่ไม่ได้ห้ามแต่อย่างใด อาจเป็นเพราะคุณพ่อทำซ่อมรถ จึงไม่ค่อยได้ดูแลลูก ไม่ทราบว่าคุณเล่นเกมอะไรบ้าง ให้อิสระกับลูกในการเลือกชอบเลือกเล่นอะไร แต่ก็ไม่ได้ปล่อยให้ละเลยจนเกินไป เพราะครอบครัวก็จะคุยกันเสมอ แม้ว่าคุณแม่จะเป็นแม่บ้านคอยดูแลลูกชายทั้งสองคน แต่ก็เห็นว่าเรื่องการเล่นเกมของเด็กๆ น่าจะเป็นไปตามช่วงวัย เพราะว่าพี่ชายคนโตของน้องเต้ที่แต่เดิมเล่นแต่เกม ตอนนั้นก็หันไปสนใจใช้ **Internet** เพื่อหาความรู้ด้านกีฬา และด้านมายากล จนกลายเป็นงานอดิเรกไปแล้ว ซึ่งแนวคิดของเด็กๆ มักจะค่อยๆ เปลี่ยนไปเอง

น้องเต้บอกว่าตอนแรกก็สนใจแต่เรื่องเกมในฐานะคนเล่นอย่างเดียว ก็เล่นจนเก่งขนาดกล้าเขียนวิเคราะห์เกมได้ และเพราะความที่น้องเต้ชอบวิจารณ์เกมจึงหัดเขียนบทวิเคราะห์วิจารณ์ลงเว็บไซต์ ซึ่งตอนนี้น้องเต้เป็นสมาชิกเว็บไซต์ **Online-station** อยู่ ตอนที่เริ่มเขียนงานคุณพ่อไม่ทราบเลยว่ามันจะกลายเป็นรายได้เล็กๆ น้อยๆ ให้ลูกได้ ซึ่งเมื่อคุณพ่อรู้คุณพ่อก็ภูมิใจมาก

ตอนที่สมัครเข้าไปเป็นนักเรียน เมื่อบริษัทตอบรับกลับมาและให้ไปเปิดบัญชีเพื่อใช้สำหรับรับค่าเขียนงาน น้องเต๋จึงไปปรึกษาคุณพ่อคุณแม่ก่อน ซึ่งเมื่อคุณพ่อคุณแม่โทรสอบถามรายละเอียดจนแน่ใจแล้ว น้องเต๋จึงได้กลายมาเป็นนักเรียนอิสระเต็มตัว

ด้วยวัยเพียง 13 ปี กับการเรียนและต้องทำงานควบคู่กันไป หากถามว่าหนักไปไหม? น้องเต๋รับตอบทันทีว่า “ไม่หนักเลยครับ เพราะทำในสิ่งที่ตัวเองชอบและก็ใช้เวลาในการเขียนงานไม่นานมากนัก” กอปรกับน้องเต๋ชอบอ่านหนังสือ เขียนหนังสืออยู่แล้วด้วย จึงอาศัยการแบ่งเวลาจากการเล่นเกมมาเขียนงาน แล้วรับผิดชอบส่งงานให้ได้ตามกำหนดเวลาก็เพียงพอแล้ว นอกจากงานเขียนแล้ว น้องเต๋บอกว่าสิ่งสำคัญคือเราต้องอ่านงานเขียนของคนอื่นเพิ่มเติม ความรู้ของตัวเองด้วย **เมื่อถามว่าแล้วเรื่องเรียนเป็นอย่างไร? น้องแอบกระซิบว่า 3.92 ครับผม อย่างนี้สิ!!!! เทพจริงทั้งในจอและนอกจอ**

“Confuse way” เกมเพื่อการเรียนรู้เรื่องโลกร้อน

“เกมคือสื่ออย่างหนึ่ง ขึ้นอยู่กับมุมมอง หากมองในแง่ดี เกมจะเป็นสื่อสร้างสรรค์ที่ให้ความสุขกับเรา คลายเครียดและผ่อนคลาย หากมองในอีกแง่มุมมองหนึ่งก็จะเหมือนกับที่เป็นข่าว ขึ้นอยู่กับที่เราเล่นแบบไหน แบ่งเวลาเป็นไหม ควรจะหาเวลาไปทำกิจกรรมอื่นๆ ด้วย ที่สำคัญคือโลกแห่งความจริง...”

นี่คือคำบอกเล่าของ “น้องเพื่อน” หรือ **ปัญญาพร อุคคกิมพันธ์ุ** หนึ่งในสมาชิกเครือข่ายเยาวชนเพื่อพัฒนาสื่อสร้างสรรค์แห่งประเทศไทย ที่ร่วมสร้างสรรค์เกม **Confuse way** ที่หลายๆ คนได้เข้าไปทดลองเล่นและพบว่า ผิไม่ลายมือเทียบเท่ามืออาชีพจริงๆ ที่สำคัญเนื้อหาเกมยังสะท้อนแนวคิดเรื่องโลกร้อนได้อย่างน่าสนใจ เพราะเป็นเกมที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหาธรรมชาติ โลกร้อน หิมะละลาย เป็นเกม 3 มิติ ที่ผู้เล่นจะเป็นวีรบุรุษในอนาคตไปปราบปรามกองกำลัง **Carbon trooper** เพื่อกู้โลกให้พ้นอันตราย และที่สำคัญคือคนทำเกมนี้เป็นเพียงเด็กมัธยมปลายที่รวมตัวกันในนามทีม **Dimension Plus** ที่ต่อมาพัฒนาเป็น **เครือข่ายเยาวชนเพื่อพัฒนาสื่อสร้างสรรค์แห่งประเทศไทย**

น้องพีรพัทธ์ นันนารัตน์ หรือ “น้องสง” วัย 16 ปี หัวหน้าเครือข่ายฯ เล่าถึงจุดเริ่มต้นของการพัฒนาเกม **Confuse way** ว่า มีความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาเกมตั้งแต่ศึกษาอยู่ระดับชั้น ม.1 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ (เตรียมอุดมศึกษา น้อมเกล้า) โดยเริ่มจากการที่อยากมีเกมเป็นของตัวเอง จนทราบข่าวว่ามีการประกวดเกมสร้างสรรค์สังคม ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โดยการประกวดนี้มีการแข่งขัน 2 ระดับคือ ระดับมัธยม และระดับอุดมศึกษา จึงรวมกลุ่มกับเพื่อนๆ 5 คน พัฒนาเกมชื่อ **Confuse way** ขึ้นมา ซึ่งเกมนี้มีจุดเด่น คือ การใช้เทคนิค 3D

น้องสงบอกว่า **Concept** ของเกมที่วางไว้คือ เป็นเกมที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหาโลกร้อน หิมะละลาย และเนื่องจากทีมที่ร่วมพัฒนาเกมส่วนใหญ่เป็นหนุ่มๆ ที่ศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ (รด.) จึงได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้อาวุธปืน ซึ่งจากจุดนี้มองว่าเป็นไม่ใช่สิ่งไม่ดี แต่อยู่ที่วัตถุประสงค์การใช้งานต่างหาก ดังนั้นจึงตั้งใจยกคำว่า “**เกมสร้างสรรค์**” ว่าไม่ได้หมายความว่าเกมนั้นไม่สามารถมีเนื้อหาที่มีการใช้อาวุธได้ ซึ่งเหตุนี้เองทำให้กรรมการบางท่านเห็นว่าเป็นเกมที่มีลักษณะรุนแรง ในส่วนเนื้อหาของเกมจึงได้คะแนนน้อย ทั้งๆ ที่การใช้อาวุธปืนในเกมนี้ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการทำลายในเชิงลบแต่อย่างใด

สำหรับการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำเกมด้านต่างๆ นั้น ทีมงานทุกคนจะร่วมกันคิด ร่วมกันสร้างสรรค์เกม โดยใช้เวลาว่างในช่วงพักกลางวัน และช่วงหลังเลิกเรียนประชุมงาน และใช้เวลาในการพัฒนาเกมทั้งสิ้นเป็นระยะเวลา

ประมาณ 6 เดือน ซึ่งระหว่างทำงานจะได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนเรื่องพื้นที่และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และได้รับค่าขนมบ้างในบางโอกาสจากอาจารย์ในโรงเรียน ในที่สุดเกม **Confuse way** เกมที่เกี่ยวกับภาวะโลกร้อนก็ได้พัฒนาจนเสร็จสมบูรณ์และส่งเข้าประกวดจนได้รับรางวัลชมเชย

แม้ว่าผลงานนี้จะได้รับเพียงรางวัลชมเชยในการประกวด แต่น้องยังบอกว่าการเรียนรู้ที่ยิ่งใหญ่กว่าคือ...บทเรียนของการทำงานส่งประกวด เพราะไม่มีการศึกษาใจหทัยของการประกวดให้ลึกซึ้งกว่านี้ เนื่องจากพบว่า **เกมสร้างสรรค์** นั้น ควรหลีกเลี่ยงการใช้อาวุธที่มีความรุนแรงในเกม ทศนคติของผู้ใหญ่ต่อคำว่า **“สร้างสรรค์”** ที่ยังคงมีช่องว่างและความไม่เข้าใจกันอยู่ และได้เรียนรู้เรื่องทำงานร่วมกัน และความต่อเนื่องในการทำงานที่ไม่ให้จบไปเพียงแคโครงการประกวด เพราะขณะนี้ทีมงานยังคงรวมตัวกันสร้างสรรค์และพัฒนาเกม **Confuse way** ต่อไปอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับมีการถ่ายทอดความรู้ฝึกสอนนักเรียนที่มีความสนใจในการพัฒนาเกม ซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อเดือนมีนาคม 2552 เป็นต้นมาในโครงการ **IDG SUMMER CAMP**

“...เกมเป็นสื่อที่ปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรม ถ่ายทอดเนื้อเรื่องเหมือนหนังก็ได้ โลกที่สองที่ทำให้ผ่อนคลายความเครียด อาวุธทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมที่ถ่ายทอดไปยังประเทศอื่นๆ...อยากแนะนำให้ผู้ที่ชื่นชอบในการเล่น เกม เล่นอย่างมีวิจารณญาณ ซึมซับในเนื้อเรื่องให้มากที่สุด...”

น้องยังบอกอีกว่า วันนี้ทีมงานทุกคนยังมีความมุ่งมั่นและตั้งใจที่จะทำเกมสร้างสรรค์และพัฒนาเกม **Confuse way** ต่อไป เพื่อหวังว่าเกมนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของวงการเกมที่มีลักษณะสร้างสรรค์สังคมและได้มีโอกาสที่จะเข้าถึงกลุ่มคนต่างๆ ในสังคมให้มีความเข้าใจเรื่องภาวะโลกร้อนผ่านการเล่นเกมมากยิ่งขึ้น

เส้นทางสีขาวของเซียนเกมเมอร์รุ่นใหม่... สูตรสำเร็จที่ใครก็ทำได้

คณคิดอย่างไรกับคำว่า “เกมออนไลน์”? ... ความสนุก ความบันเทิง การพักผ่อน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หรือ ความโหดร้าย ความรุนแรง เป็นโทษ...

ความคิดเหล่านี้ไม่มีเครื่องชั่ง ตวง วัดใดที่จะมาวัดปริมาณคุณค่าของความเป็นเกมออนไลน์ได้ และเมื่อเป็นเช่นนั้น ถ้าได้ลองผสมคำว่า “เด็กและเยาวชน” ในเกมออนไลน์ โลกของเด็กที่ผู้ใหญ่คาดการณ์ว่าจะต้องขาวสะอาด อยู่เสมอ เกิดมีบางสิ่งที่แฝงเข้ามาโดยไม่รู้ว่าเป็นสีขาว เทา หรือดำ เป็นต้องตัดลีนไปก่อนว่าสิ่งนั้นไม่เหมาะสมกับเด็ก ดังนั้นก่อนจะตัดสินใจว่าคำนิยามของเกมออนไลน์คืออะไร ลองลบด้วยคำว่า “อคติ” ก็จะได้พบคำตอบที่คุณเองไม่เคยรู้ จาก “พล” พลตรี กวินวัฒน์ บัณฑิตคณะนิติศาสตร์ (ประชาสัมพันธ์) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เกมเมอร์ผู้ได้รับตำแหน่ง “ซัมซุง ไชเบอร์ ไอดอล” และผู้ชนะเลิศระดับประเทศไทยจากการแข่งขัน WCG เวิลด์ไชเบอร์เกมส์ 2008 ผู้พลิกเกมให้มีแต่เรื่องดี ๆ

“การเล่นเกมนออนไลน์ ก็เหมือนกับการเล่นกีฬา แทนที่เราจะออกกำลังกายกลางแจ้ง แต่เป็นการออกกำลังกายทางด้านความคิด ไหวพริบและทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์” และนั่นคือคีย์เวิร์ดสำคัญของพลที่กำลังจะไขคำตอบสิ่งดี ๆ ที่ได้จากเกมนออนไลน์

“...ผมก็มีวัยสนุกเหมือนเด็กทั่วไป เพื่อนๆ เริ่มเล่นเกมกัน ผมก็เล่นด้วย แรกเริ่มเป็นเกมแฟมมิลี่ เกมมินนี่ แต่พอขึ้นชั้น ม.4 จะเริ่มเล่นเกมคอมพิวเตอร์ เกมออนไลน์มากกว่าเพราะเราไม่ได้เล่นคนเดียวมีผู้คนอีกมากมาย กำลังเล่นไปกับเรา”

“เริ่มแรกผมเล่นเกม Counter Strike ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมและเป็นกระแส เป็นเกมแนว FPS (First person shooting) เกมแอ็คชั่นที่ยิงๆ กัน ก็เลยลองเล่นตามเพื่อนดู ก็สนุก ช่วงเล่นเกมใหม่ๆ ทางบ้านก็เป็นห่วงกลัวจะเสียการเรียน แต่ผมก็พยายามแสดงให้เห็นว่า ถึงจะเล่นเกม แต่การเรียนไม่เสีย”

“ปกติจะเล่นไม่เกิน 2 ชั่วโมง ผมรู้จักแบ่งเวลาเล่น แบ่งเวลาเรียน สิ่งนี้สำคัญมาก” แวดวงตามความจริงจัง ด้วยน้ำเสียงที่หนักแน่น ทำให้รู้ว่าการแบ่งเวลาของพล คือปัจจัยที่ทำให้ “เกม” ไม่ได้มีอิทธิพลอยู่เหนือชีวิตเขาเลย

ถึงจะเล่นเกม แต่พลก็ยังมึมมอมองที่ดีให้คิดว่า แทนที่จะใช้เวลาไปกับการเที่ยวเตร่ ก็มาเล่นเกมที่ดีๆ ก็เป็นการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ถ้าเรารู้จักความพอดี เล่นแต่พอเหมาะ เกมก็ไม่ใช่เป็นโทษอย่างแน่นอน หลายคนอาจมองว่าคนเล่นเกมน่าจะติดเกมงอมแงม ไม่ทำอะไรร่ หมกมุ่น แต่พลพิสูจน์ให้เห็นว่าเขาเป็นนักกิจกรรมตัวยงจริงๆ

“ผมก็ยังมีเวลาทำกิจกรรมอย่างอื่นด้วย เช่น เป็นนักกีฬาบาสเกตบอล เซียร์ลีดเดอร์ เวลาว่างจริงๆ ผมถึงจะมาเล่นเกมมากกว่า แต่น้องบางคนแบ่งเวลาไม่เป็น จึงเสียเวลาไปกับการเล่นเกมโดยไม่รู้ตัว”

ประสบการณ์ทำให้เรารู้ทักษะการเล่นเกมออนไลน์ที่ดีจากเพื่อนๆ ที่รวมกลุ่มกัน ความฝันที่จะสร้างทีมก็เกิดขึ้น.... “อยากให้มีมองว่าการเล่นเกมออนไลน์ เป็นกีฬาที่มีการฟอร์มทีมคล้ายกีฬาฟุตบอล หรือบาสเกตบอล คนเล่นกีฬาต้องมี กฎ กติกา มีการแบ่งเวลาเพื่อมาซ้อมผ่านการเล่นเกมร่วมกันในอินเทอร์เน็ต เป็นช่วงเวลาสั้นๆ 2-3 ชั่วโมง หลังเลิกเรียน เพื่อเตรียมตัวก่อนการแข่งขัน ในทีมส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนอยู่ครบ มีการตั้งกฎ ตั้งระเบียบกัน เพื่อไม่ให้กระทบต่อผลการเรียน” พลเล่าต่อถึงเส้นทางทีมที่เต็มไปด้วยน้ำเสียงแห่งความสนุกว่า

วันหนึ่งฟ้าก็เปิดโอกาสให้พลและเพื่อนร่วมทีมได้แสดงฝีมือ “โครงการแข่งขัน WCG เป็นรายการเดียวที่เปิดพื้นที่ให้ประชาชนฝีมือหายุดยอดนักเล่นเกมออนไลน์ตัวแทนระดับประเทศ และแสดงความสามารถในการเล่นของตนเองในการแข่งขันระดับโลกต่อไป “เป็นจุดเริ่มต้นการแข่งขันของผมและเพื่อนร่วมทีมที่มีชื่อว่า “Eternal fear” โดยเริ่มการแข่งขันตั้งแต่ปี 2004-2008 การที่เราได้แข่งระดับชาติก็เป็นจุดมุ่งหมายอย่างหนึ่ง”

“ผลของการแข่งขันเกมออนไลน์ WCG ครั้งแรกถือว่าไม่ชนะ ไม่ได้แชมป์ ซึ่งทุกครั้งที่เราแข่งเราคาดหวังที่จะประสบความสำเร็จ เราพลาด แต่ต้องดูว่าพลาดเพราะอะไร ก็แก้ไขจุดนั้น ผมเปรียบเทียบการแข่งขันเกมออนไลน์เหมือนเกมกีฬาที่ต้องมีการวางตำแหน่งเหมือนกัน อาจจะสีกองหน้าที่ยืนอยู่ฝ่ายตรงข้าม คนที่เป็นกองกลางขึ้นไปสมทบอีกทีหนึ่ง คนที่เป็นกองหลังขึ้นไปรอรับหลังให้เพื่อน ไม่อย่างนั้นกองหน้าโดนยิงตายฟรี เราจะรู้ได้ทันทีว่ากองกลางไม่ได้ซัพพอร์ต ทำไม่ช่วยซัพ เป็นต้น”

พลขยายความด้วยรอยยิ้มว่า “ทุกคนมีส่วนสำคัญที่ทำให้ทีมสำเร็จ ผมทำหน้าที่เป็นทั้งผู้เล่นและโค้ชของทีม เริ่มจากวางแผน จัดตัวผู้เล่น ก็ดูประสิทธิภาพของผู้เล่นว่าเหมาะสมกับตำแหน่งไหนอย่างไร” แม้ว่าหลายปีต่อมาจะมีแพ้มีชนะสลับกันไปบ้าง ตกรอบบ้าง ...ผมและเพื่อนๆ มีจุดมุ่งหมายร่วมกันว่าอยากจะทำประสบความสำเร็จ **อยากให้สังคมและที่บ้านยอมรับว่าเกมออนไลน์ไม่ได้มีแต่ข้อเสีย มีข้อดีด้วย** บุคคลทั่วไปที่เค้าไม่เล่นเกม จะมองว่าเด็กจะติดเกม โดดเรียนบ้าง ไม่สนใจเรียนบ้าง ถ้าน้องๆ แบ่งเวลาเป็นจะพบว่า “เกม” มีข้อดีอะไรหลายๆ อย่าง การที่เราฟอร์มทีมทำให้เราจัดสรรเวลาเป็น และเรียนรู้การทำงานเป็นทีม ทำให้ปรับใช้ในอนาคตได้ การที่เราฟอร์มทีมได้ ทุกคนต้องทำหน้าที่ของตัวเองเป็นระบบ คือ เราต้องทำหน้าที่ของเรา รู้จักรับผิดชอบ ฝึกความคิด ระบบประสาทสัมผัส สิ่งนี้คือสิ่งดีๆ ที่ได้จากการเล่นเกมออนไลน์”

การแข่งขันที่ประทับใจคือการแข่งขัน WCG ที่ได้แชมป์เมื่อปี 2005 และปี 2008 ความประทับใจมันต่างกัน ในปี 2005 ได้ที่ 1 ครั้งแรกไปแข่งที่ประเทศสิงคโปร์ ในปี 2008 แข่งในประเทศแต่ได้แชมป์ด้วยพระราชทาน ที่ประทับใจอีกอย่างหนึ่งคือได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นการปลุกกระแสในเมืองไทย เกมกำลังอยู่ในช่วงกำลังเติบโต เราจะพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

ผมมองดูว่าสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัว เกมหลายอย่างที่จะให้ความรู้กับเราได้ เช่น เกมการ์ตูน แอนิเมชั่น เว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับน้องๆ จะหาประโยชน์กับสิ่งพวกนี้ได้อย่างไรมากกว่า ปัจจุบันพลอภัย ประสพการณ์และความสามารถทำงานเกี่ยวกับรายการเกม G square ที่ฉายทาง true visions ช่อง 26 ซึ่งเป็นสื่อทีวี ช่องแรกของประเทศไทยที่ทำงานของเกมและอีเวนท์ แนะนำเกมดีๆ ให้เด็กและเยาวชน พร้อมการเป็นเกมเมอร์ที่ดี

ทุกวันนี้เทคโนโลยีก็เปรียบเสมือนเป็นเหรียญ 2 ด้าน แล้วแต่ที่เราผู้กำหนดว่าจะเลือกเดินไปทางไหน เพราะรอบตัวเราจะมีมุสลีชาว เทา และดำปะปนกันอยู่ ฉะนั้นก็ขึ้นอยู่กับน้องๆ เท่านั้นว่าจะเลือกอะไร โดยผู้ใหญ่ ควรจะอธิบายเหตุผล และสอนลูกแบ่งเวลาให้เป็น ไม่ให้เสียถึงการเรียน เพียงเท่านั้นเกมออนไลน์ก็จะมีผลเสีย

อ่านถึงบรรทัดนี้แล้ว...คุณจะทำตัดสินใจให้คำนิยามของเกมออนไลน์เท่ากับอะไรดี...

คำตอบอยู่ที่ใจของคุณแล้วใช่ไหม?”

“GM บัว” สาวน้อยคนเก่งแห่งกรูดิจิตอล

จากเด็กเล่นเกมธรรมดา วันหนึ่งสาวน้อยตาคม ผมยว จากสุราษฎร์ธานี “บัว” วัย 25 ปีได้เริ่มต้นกับอาชีพแสนรักในฝันกับบทบาทหน้าที่ **Game master** ซึ่งเป็นเด็กผู้หญิงเพียงไม่กี่คนที่ได้ทำงานตำแหน่งนี้

บัว หรือ **ศุภศิริ สุทธิพันธ์** ได้รับโอกาสจากบริษัท ทูริ ดิจิตอล เอ็นเตอร์เทนเมนท์ ทำหน้าที่ช่วยเหลือแก้ไขปัญหา และให้คำแนะนำ **user** ในการเล่นเกม ทั้งการติดต่อผ่านทาง **Call Center** และการแจ้งปัญหาผ่านทางเว็บบอร์ดของเกม นี่คือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากบริษัท

แต่สำหรับน้องๆ เพื่อนๆ ที่เล่นเกม **Game master** เป็นเหมือนทุกสิ่งทุกอย่างของพวกเขา เป็นพี่เลี้ยงแนะนำวิธีการเล่น เป็นครูผู้ปกครองคอยตักเตือนเด็กๆ เวลาทำผิดกติกาในเกม เป็นเพื่อนคุย ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาปัญหาชีวิตให้เด็กๆ ในบางโอกาส ดังนั้น **Game master** จึงเป็นที่ไว้วางใจของบรรดานักเล่นเกมมาก ซึ่งเกือบ 80 เปอร์เซ็นต์ของเด็กเล่นเกมมีความใฝ่ฝันอยากจะเป็น **Game master** แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักของโดยทั่วไป เช่นเดียวกับดารา นักแสดง หรือ ตำรวจ ทหาร

บัวเล่าว่า ส่วนตัวเป็นคนที่ชอบการเล่นเกมออนไลน์อยู่แล้ว ช่วงที่เล่นเกมอยู่นั้นในฐานะผู้เล่นจะรู้สึกชื่นชอบในการทำงานเป็น **Game master** และตั้งใจไว้ว่าเมื่อเรียนจบแล้วจะทำงานในสายนี้ เกมออนไลน์จัดเป็นโลกไซเบอร์ที่มีอะไรหลายอย่างให้เราได้เรียนรู้ การเล่นเกมบางเกมไม่ใช่แค่การเล่นไปวันๆ แต่ต้องใช้ไหวพริบในการคิดวิเคราะห์ในการเล่น นอกจากนี้บัวยังจะได้พบกับสังคมออนไลน์แบบใหม่จากเพื่อนในเกม ซึ่งไม่ได้น่ากลัวอย่างที่ผู้ใหญ่เข้าใจกัน จากประสบการณ์ของตัวเองทุกวันนี้นอกจากเพื่อนในชีวิตจริงแล้วยังมีเพื่อนในโลกของเกมออนไลน์ที่จริงใจและช่วยเหลืออยู่เสมอ เกมออนไลน์สามารถเล่นได้ทุกเพศทุกวัย เพียงแต่ตัวผู้เล่นเองต้องรู้จักแบ่งเวลาในการเล่นกับเวลาในการใช้ชีวิตในโลกของความเป็นจริงให้เหมาะสม

บัวผู้รับผิดชอบดูแลเกม **Special Force, FIFA Online 2** บอกว่าการให้คำแนะนำเกมส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับ **shooting** การวางแผน ซึ่งผู้เล่นส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย แต่ในโลกออนไลน์กลับเปิดพื้นที่ให้บัวได้แสดงความสามารถโดยเรื่องเพศไม่ใช่อุปสรรค บัวยังคงได้รับความยอมรับ แม้ว่างานจะหนักมากเพราะทำงานไม่เป็นเวลา และมีรายละเอียดที่ต้องดูแลเยอะ

สำหรับในสังคมเกมออนไลน์ สังคมจะดี มีคุณภาพหรือไม่นั้น **Game master** เป็นผู้สับบทบาทสำคัญมาก เนื่องจากเป็นผู้คอยตรวจสอบดูแลพฤติกรรมการเล่นของทุกคน พร้อมแก้ไขปัญหาและให้คำแนะนำแก่ผู้เล่นในทุกรูปแบบ ซึ่งจะได้รับความไว้วางใจจากผู้เล่นมากโดยเฉพาะเด็กๆ ดังนั้นหากคนในอาชีพดังกล่าวนี้ขาดจรรยาบรรณจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสังคมเกมเป็นอย่างมาก **คุณสมบัติของ Game master ที่ดีต้องมีความรักในการเล่นเกม รักการบริการ และการสร้างความบันเทิง และสุดท้ายคือต้องมีคุณธรรมซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก**

วันนี้ “บัว” ขอเป็นตัวแทนของผู้หญิงธรรมดาที่รักในการเล่นเกคค และมุ่งมั่นทำหน้าที่สร้างสรรค์สังคมเกมให้เป็นสังคมคุณภาพต่อไป แม้ว่าวันนี้ผู้ใหญ่ยังไม่เข้าใจ แต่หากคนในวงการเกมออนไลน์ยังคงไม่หยุดทำหน้าที่จะเกิดสังคมของการเล่นเกมที่ดีได้อย่างแน่นอน

ฟอนต์.คอม... ศิลปะเส้นสายปั้นอักษรไทยบนหน้าเว็บ

คhing ลี้อแต่ละเล่ม นิตยสารแต่ละหน้า รายงานแต่ละฉบับ ล้วนอัดแน่นไปด้วยเนื้อหาสาระและตัวอักษรไทยมากมายจนดูละลานตา...

แต่ถ้าจะมาเป็นตัวหนังสือได้ผู้เขียนต้องทั้งเขียน ทั้งเคาะแป้นพิมพ์ติดเสียงดังรัวกระทบโต๊ะ ตัวพิมพ์ก็มีไม่กึ่งแบบ พิมพ์ผิดแก้ไขไม่ได้นอกจากใช้น้ำยาลบคำผิด ไม่มีปุ่มดีลิต (Delete) ไม่มีปุ่มแบ็กสเปซ (Backspace) ให้เริ่มต้นใหม่เหมือนพิมพ์จากเครื่องคอมพิวเตอร์อย่างทุกวันนี้ ที่มีรูปแบบตัวพิมพ์ไทยยุคใหม่ที่สอดแทรกความงามทางศิลปะและเติมเต็มวิถุญานที่ถูกปลุกให้มีชีวิต มากกว่าการเป็นแค่อักษรไทยธรรมดา เมื่อ **ปรัชญา สิงห์โต “แอน”** ผู้ก่อตั้งและเว็บมาสเตอร์ ฟอนต์.คอม (f0nt.com) บัณฑิตจากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้เปิดประตูความฝันอันซุกซน ก้าวแรกของความคิดในการสร้างศิลปะบนตัวอักษร

“ไม่ว่าคุณจะเป็นนักเรียนหรือมนุษย์ทำงานที่เกี่ยวข้องกับตัวอักษร ภาษา ในการทำงานบนคอมพิวเตอร์ คงไม่มีใครไม่รู้จักฟอนต์อย่าง **Angsana** หรือ **Cordia** ที่นิยมใช้กันจนกลายเป็นรูปแบบภาษามาตรฐานทั่วไป แต่ถ้าตัวอักษรแต่ละบรรทัดมีสัดส่วน ลวดลาย เส้นสายโค้งเว้าของฟอนต์เก๋ๆ แล้ว อักษรไทยจะมีหน้าตาเป็นอย่างไรนะ”

ความคิดที่อยากจะสร้างสรรค์ตัวอักษรไทยให้หลุดจากรอบเดิมๆ ได้เริ่มขึ้น... “ตอนผมเรียนอยู่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (เป็นคณะที่ผลิตสถาปนิกออกแบบบ้านล้วนๆ ไม่ได้มีวิชาศิลปะแต่อย่างใด) ปี 2546 ผมต้องทำงานส่งอาจารย์หรือที่รู้จักกันว่า “**งานวิทยานิพนธ์**” โดยมีขั้นตอนของการสเก็ตช์แบบที่ส่วนใหญ่จะทำด้วยคอมพิวเตอร์ แต่วันหนึ่งผมนึกอยากให้มีลายมือตัวเองอยู่ในงานบ้าง ให้ดูเหมือนการสเก็ตช์งานแบบหยาบๆ บวกกับเริ่มรู้ว่าวิธีทำลายมือเราด้วยคอมพิวเตอร์ได้ จึงลองทำดู โดยไม่มีความรู้แต่อย่างใด จนได้ฟอนต์ออกมาตัวหนึ่ง ก็นำไปใส่ในงาน อาจารย์และเพื่อนๆ ก็ฮือฮา เลยลองให้เพื่อนๆ โหลดไปใช้กัน และนั่นเป็นที่มาของฟอนต์ “**iannnnnUBC**” หรือมีชื่อเรียกเล่นๆ ว่า **UBC** คือตั้งใจจะล้อชื่อฟอนต์ **Angsana** นั้นเอง

เมื่อมีอาจารย์และเพื่อนๆ สนใจใช้ฟอนต์ที่เราปั้นมากับมือ ใจก็เริ่มฮึกเหิมอยากลองของขึ้นมาทันทีเลย... อยากจะให้คนอื่นได้มีโอกาสใช้ฟอนต์ตัวนี้ด้วย เลยเอามาใส่ในเว็บของตัวเอง (เป็นที่มาของเว็บฟอนต์) ซึ่งตอนนั้นยังเป็นแค่เว็บจิวๆ ปรากฏว่ามีคนดาวน์โหลดไปใช้กันเยอะ ความภูมิใจและความรักในการทำงานจึงเกิดขึ้น ณ จุดนั้นผมจึงทุ่มเทในการปั้นฟอนต์อย่างเต็มมันส์กว่าเคย

ยิ่งรักในสิ่งที่ทำ ยิ่งทำยิ่งสนุก ยิ่งสนุกก็ยิ่งมันส์ บล็อกผมกลายเป็นศูนย์รวมคนคอเดียวกันที่มีความรู้เรื่องฟอนต์หลายท่านมาร่วมวงคุยกัน แลกเปลี่ยนวิชากัน ผมเลยได้วิธีการใช้โปรแกรมออกแบบตัวอักษรมาบ้าง ยิ่งไปเจอชุมชนชาว **Freemac.net** ยิ่งคุยเรื่องการออกแบบฟอนต์ได้อย่างออกรสออกชาติ ก็ยิ่งอยากจะทำฟอนต์ให้มากขึ้น

เพราะในสมัยนั้นมีเว็บไซต์ที่มีฟอนต์สร้างสรรค์แจกให้ดาวน์โหลดไปใช้งานได้ฟรีไม่กี่แห่ง ผมเลยตั้งปณิธานว่า จะผลิตฟอนต์ในนาม “ไอแอนนนน (iannnnn)” ขึ้นมาเดือนละตัว ซึ่งก็มีเพื่อนฝูงคุยภาษาเดียวกันมากขึ้นเรื่อยๆ และมีผู้เข้ามาใช้บริการกันอย่างอุ่นหนาฝาคั่ง เรียกได้ว่าเกินโควตาที่กำหนด ผมต้องตัดสินใจย้ายบ้านใหม่จากบล็อกเดิมมาเปิดเว็บใหม่ขึ้นมา โดยผมวางโครงการไว้ว่าอยากให้บ้านเราได้มีแหล่งรวบรวมฟอนต์ภาษาไทยแจกฟรีเยอะๆ โดยมีลักษณะคล้ายกับสภกรณ์ของคนที่น่าสนใจในเรื่องฟอนต์ ไม่ว่าจะเป็นผู้ออกแบบ ผู้ที่ต้องการใช้ หรือผู้ที่อยากได้ความรู้ด้านกราฟิกดีไซน์

หัวใจสำคัญของ ฟอนต์.คอม คือเน้นเกี่ยวกับการสร้างฟอนต์ใช้เอง และเอามาแบ่งปันกัน อยากให้เว็บนี้เกิดเป็นวงการใหม่ ในขนาดพื้นที่เล็กๆ ก็พอที่เรียกว่า “วงการฟอนต์” โดยให้เว็บนี้เป็นห้องสมุดมีชีวิต และมีพื้นที่พูดคุยเกี่ยวกับงานกราฟิก และงานออกแบบสาขาใกล้เคียงกัน ปัจจุบัน ฟอนต์.คอม ด้วยความร่วมมือของเพื่อนๆ ชาวฟอนต์ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงเว็บตลอดเวลา ล่าสุดได้มีการนำระบบ Wordpress ที่เป็น Blogging Software ตัวหนึ่งที่ใช้ในการสร้าง เขียน และบริหารจัดการบล็อกให้ทันสมัยและรองรับความต้องการได้มากขึ้น โดยผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมเว็บไซต์มีตั้งแต่ระดับนักเรียน นักศึกษา ไปจนถึงนักออกแบบ นั่นคือกลุ่มเป้าหมายที่คาดหวังไว้ นอกจากนี้ยังได้กลุ่มเนื้อความคาดหวังจากแทบทุกสาขาอาชีพ อย่างครู ทหาร พยาบาล ตำรวจ เกษตรกร แพทย์ สถาปนิก วิศวกร ฯลฯ ทุกคนเข้ามาที่นี่ด้วยความคิดที่คล้ายกันว่า ‘ถ้ามีลายมือของตัวเอง อยู่บนคอมพิวเตอร์มันก็จะเจ๋งดี’

จนถึงวันนี้ ฟอนต์.คอม มีพันธมิตรมากมาย เข้ามาสร้างฟอนต์ให้ชาวโลกได้ใช้กันฟรีๆ โดยไม่คิดเงิน ถือเป็นข้ออนุญัตร่วมกัน และฟอนต์แต่ละตัวก็จะเป็นลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์เอง โดยตัวเว็บไซต์จะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่งานออกแบบฟอนต์และสื่อสารกับผู้สนใจ ดังนั้นเมื่อเทคโนโลยีปัจจุบันมีความหลากหลายและเอื้ออำนวยให้เกิดการต่อยอดทางความคิดสร้างสรรค์ไม่รู้จบ เราจึงไม่จำเป็นต้องเปิดคอมพิวเตอร์แล้วเก่งโปรแกรม นั้นโปรแกรมนี้เหมือนกันไปหมด เพราะจริงๆ แล้วคุณค่าและตัวตนของเราอาจเป็นเรื่องใกล้ตัวง่าย ๆ อย่างลายมือของเราเอง ที่อาจจะไปโลดแล่นสร้างสีสันบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ของใครๆ และปรากฏเป็นตัวหนังสือในสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ก็เป็นไปได้ ใครจะไปรู้ !!

หากคุณเบื่อ Cordia หากคุณเพลีย Angsana หากคุณล้า JS หากคุณเซ็ง PSL (ฮา) ขอเชิญได้ที่ ฟอนต์.คอม นะครับ

ความฝันขอหนู...อยู่ในจอทีวี

สำหรับเด็กวัยประถม การได้เห็นตนเองหรือผู้คนที่ตนรู้จักผ่านจอโทรทัศน์ คงเป็นเรื่องน่าตื่นเต้นไม่น้อย แต่สำหรับเธอคนนี้ นั่นคือ ความฝัน

ด.ญ.ณัฐริกา เบี้ย หรือ น้องลูกเกด นักเรียนชั้น ป.6/3 โรงเรียนสวนหม่อน จังหวัดนครราชสีมา เธอบอกว่าความฝันของเธอเกิดขึ้นในขณะที่กำลังดูทีวีในห้องเรียนของเช้าวันหนึ่ง ซึ่งผ่านมาแล้วกว่า 3 ปี

น้องลูกเกดเล่าว่า เมื่อก่อนตอนเรียนอยู่ชั้น ป.4 เกิดความประทับใจที่ ป.6 ที่อ่านข่าวผ่านโทรทัศน์ของโรงเรียน สิ่งนี้เองจึงเป็นแรงบันดาลใจสำคัญที่ช่วยผลักดันให้เธอเดินทางตามฝันของตนเอง

“พี่เขาออกเสียงควบกล้ำชัดเจน ทำทางอ่านข่าวดูคล่องแคล่ว เลยรู้สึกว่ายากอ่านได้เหมือนพี่ๆ ยากเก่งเหมือนพี่ๆ ตอนนั้นม่มีมาตรการว่า เข้าแถวเสร็จจะต้องเปิดทีวีดู ก็จะมีข่าวสารให้เรารับรู้ รุ่นพี่ก็จะอ่านข่าวให้ฟัง หนูก็เลยบอกเพื่อนว่าน่าสนใจดีนะลองไปสมัครดีไหม เราก็ไปสมัครเพราะอยากวัดตัวเอง พอไปแล้วครูก็ตำหนิมา นิดหน่อยว่าหนูควบกล้ำไม่ถูกต้อง หนูก็กลับบ้านไปฝึกอ่านควบกล้ำให้ถูกต้อง ในที่สุดครูก็บอกว่าหนูดีขึ้น หนูก็ดีใจ”

น้องลูกเกดเล่าว่า วิธีการคัดเลือกนักเรียนของคุณครูจะร่วมมือกับคุณครูประจำชั้นคัดเลือกที่ละห้อง โดยถามครูประจำชั้นและเพื่อนในห้องว่า คนไหนพูดออกเสียงควบกล้ำเก่ง เพื่อนก็เสนอชื่อมา คุณครูก็จะเอาไปทดสอบว่าพูดดีไหม ออกเสียงควบกล้ำถูกไหม และเมื่อทดสอบผ่านแล้วคุณครูจะทำการจัดกลุ่มคละกันระหว่างชั้น ป.4 ป.5 ป.6 เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับน้องๆ

ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กๆ ได้ฝึกทักษะการพูดและฝึกความกล้าแสดงออก **โครงการ “นักข่าวจิ๋ว”** จึงเป็นโครงการที่นักเรียนในโรงเรียนใฝ่ฝันอยากจะทำเข้าร่วม

“กิจกรรมของโครงการคือการประชาสัมพันธ์เรื่องราวเกี่ยวกับวันสำคัญต่างๆ และข่าวสารทั่วไป ทำเกม ทำ e-book ตัดต่อเสียง ฝึกพูด ฝึกเขียน ฝึกถ่ายทำ และลงประสานงานหาข้อมูลในพื้นที่ด้วยตนเอง ตรงนี้จะช่วยฝึกทักษะการเรียนรู้ของเราให้พัฒนาขึ้น”

สาวน้อยเสียงใส ยังเล่าต่ออีกว่า โครงการนักข่าวจิ๋วเป็นโครงการที่ริเริ่มโดยอาจารย์ชัชวรินทร์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก **มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย** ทำให้วันนี้เด็กๆ ในโรงเรียนสวนหม่อนได้มีกิจกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้มากมาย อาทิ การทำสารคดี การทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และการทำ **game maker**

“มีการออกไปทำข่าวนอกพื้นที่ เช่น แหล่งทำ “ขนมจีนกระโดก” ชื่อดังของโคราช และสถานที่ท่องเที่ยวที่วังน้ำเขียว โดยไปสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมาว่าตรงไหนน่าเที่ยว ตรงไหนวิวสวย ตรงไหนมี

เรื่องราวที่น่าสนใจ เพื่อนำมาทำเป็นสารคดีความยาว 5-10 นาที จากนั้นก็ตัดต่อภาพและเสียง และนำไปเผยแพร่ทั่วโรงเรียน และทำเกมให้น้องเล่น ทำ e-book เป็นเล่มความรู้ของตนเอง ซึ่งขั้นตอนทุกอย่างคุณครูจะให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด”

น้องลูกเกิดบอกว่าโครงการนักข่าวจิว ทำให้เธอได้พัฒนาตนเองเพิ่มมากขึ้น ทั้งทางด้านทักษะการออกเสียง และทักษะด้านการคิด

“หนูพัฒนากว่าแต่ก่อนเยอะเลย เมื่อก่อนหนูออกเสียงควบกล้ำไม่ได้ แต่ตอนนี้พูดได้ไม่ค่อยติดขัดแล้ว ประสบการณ์จากงานทำให้หนูมองเห็นโลกเปลี่ยนไป เมื่อก่อนหนูมองโลกในแง่ดีเกินไป พอดีหนูทำเงินทนาย 1,000 บาท แล้วไม่มีคนมาแจ้ง เวลามานไปหนูก็คิดว่าตอนหนูไปเข้าห้องน้ำเปลอเอา กระป๋องตวงคว้างไว้ในห้องน้ำ แล้วพ้อออกมาก็ไม่เจอ จากนั้นมาก็เริ่มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตัวเอง เริ่มเก็บเงินใหม่ และระมัดระวังมากขึ้น ก็เหมือนกับการทำงานถ้าเราไม่ระวัง ไม่ละเอียดรอบคอบ ข้อมูลไม่ครบก็ไม่สามารถกู้คืนได้”

การเข้าร่วมในโครงการนี้นอกจากจะทำให้เธอพัฒนาตนเองในทางที่ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้เกิดการพัฒนาสังคมในโรงเรียนให้กลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้อีกด้วย

“ภูมิใจมากที่เราได้ทำเพื่อเพื่อนๆ น้องๆ ให้น้องเขารู้ข่าวสาร ไม่ต้องไปอ่านหนังสือพิมพ์ บางคนเขาอ่านไม่ออก เด็กบางคนดูแต่ทีวี อาจจะทำให้สายตาเสีย แต่ที่โรงเรียนจะให้ดูเดี่ยวเดี่ยวแบบย่อยๆ เพราะไม่จำเป็นต้องเสียเวลาให้กับการดูทีวีมาก ข่าวสารในแต่ละเรื่องถูกย่อให้เวลาน้อยลง แต่ยังคงได้รับข่าวสารครบถ้วน และหากมีเพื่อนๆ หรือน้องๆ สนใจ เมื่อเขาเปิดดูเราแล้ว เขาอาจจะสังเกตได้ว่าเราพูดถูกต้องเขาก็จะนำไปเป็นแบบอย่าง หรือเอาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และเป็นการสานต่อความรู้จากรุ่นสู่รุ่น”

น้องลูกเกิด สาวน้อยนักพูดคนเก่งคงพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า ความฝันของเธอไม่ได้เป็นเพียงฝันอีกต่อไป เพราะเธอสามารถพัฒนาตัวเองและผลักดันจนกลายเป็นคนในจออย่างที่เธอฝันไว้ ซึ่งคนอย่างเธอจะกลายเป็นกระบอกเสียงในการบอกเล่าเรื่องราวและข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อมวลชน

ไม่แน่ว่าเธออาจเป็นแรงบันดาลใจสำคัญให้น้องคนต่อไปได้ทำฝันเพื่อสังคมคล้ายกับเธอ?

ลูกไม้.....หล่นใกล้ต้น

คากเปรียบเด็กน้อยเป็นเหมือนต้นไม้ ผู้ใหญ่ก็เปรียบเหมือนน้ำและปุ๋ยที่คอยเติมเต็มและให้ความชุ่มชื้น จนต้นไม้ค่อยสามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง และเติบโตเป็นต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงากับคนในสังคมอยู่อย่างร่มเย็น

ด.ญ.พัชรพร ผดุงผล หรือ น้องเมย์ นักเรียนชั้น ป.5/2 โรงเรียนสวนหม่อน จังหวัดนครราชสีมา เธอเปรียบเหมือนต้นไม้เล็กๆ ที่ได้ น้ำคอยเติมเต็มความชุ่มชื้นให้ตลอดเวลา ซึ่งสิ่งนี้เองเป็นกำลังใจให้เธอและเพื่อนๆ ได้ทำประโยชน์และเริ่มแผ่กิ่งก้านบดบังแสงแดดให้คนในสังคม โดยการ **“อาสา”** เป็นนักข่าวตัวน้อยคอยหาข่าวสารมาถ่ายทอดให้เพื่อนๆ ในโรงเรียนได้เรียนรู้อยู่เสมอ

น้องเมย์เล่าว่า **โครงการนักข่าวจิ๋ว** เป็นโครงการที่ช่วยให้นักเรียนได้ตระหนักถึงการใช **IT ในทางที่ถูกต้องเหมาะสม** ซึ่งเน้นการใช้ IT ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

“หนูเข้าโครงการเพราะหนูเป็นคนที่ชอบอธิบาย อธิบายหน้าชั้นเรียน อธิบายหน้าเสาธง คุณครูเลยเห็นแววและชวนมาทดสอบอ่านหนังสือว่าคล่องหรือไม่ ควรปรับเปลี่ยนตรงไหน แล้วหนูก็ตั้งใจที่ได้อ่าน เพราะจะทำให้หนูเก่งขึ้น และทำให้น้องๆ ได้รับข่าวสารมากขึ้นด้วย”

กว่า 3 ปีที่โครงการนักข่าวจิ๋วโดยการนำของ **อาจารย์ชัชวรินทร์ ผาชัยภูมิ** ต้องฝ่าวิกฤติต่างๆ มาด้วยตนเอง จนในช่วง 2 ปีหลังก็ได้รับการสนับสนุนจาก **มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย** ซึ่งทำให้หลายคนรู้จักโรงเรียนสวนหม่อนมากขึ้น

น้องเมย์เล่าว่า คุณครูชัชวรินทร์เป็นผู้ชักชวนให้นักเรียนในโรงเรียนที่สนใจ IT มาเข้าโครงการโดยจะคัดเด็กชั้น ป.4 - ป.6 มาเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการกับอาจารย์ เรียนรู้เรื่องการเขียนสคริปต์ การเป็นพิธีกร การออกเสียงควบกล้ำ การอัดเสียง รวมทั้งการตัดต่อ นักเรียนที่เข้าโครงการจึงสามารถรายงานข่าวสารหรือเก็บเกี่ยวประสบการณ์ที่ตนเองพบเจอมาบอกต่อเพื่อนๆ ได้ไม่แพ้นักข่าวมืออาชีพ

“คุณครูชัชวรินทร์เป็นผู้สอนให้ทำทุกอย่างด้วยตนเอง ทั้งออกไปสัมภาษณ์ อย่างเช่น ที่วังน้ำเขียวก็ไปสัมภาษณ์ผู้ดูแลเขาแผงม้า สัมภาษณ์ผู้ดูแลกล้วยไม้ สัมภาษณ์นักท่องเที่ยว ประทับใจไหมอย่างไร จากนั้นก็สอนการตัดต่อภาพและเสียง ซึ่งปกติหนูชอบการอธิบายรายงานลักษณะนี้อยู่แล้ว จะได้เป็นการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่ออย่างถูกวิธี”

เมื่อได้นำบริสุทธ์จากคุณครู อีกส่วนหนึ่งที่ช่วยผลักดันน้องเมย์ให้เติบโตใหญ่ได้ นั่นคือปุ๋ยชั้นดีจากครอบครัวที่คอยให้การสนับสนุนไม่เคยห่าง

“หนูชอบอาชีพนักข่าว เพราะปะป๊าของหนูเป็นนักข่าวที่ประเทศญี่ปุ่น แต่ปะป๊าหนูเป็นคนจีนและพูดได้หลายภาษา ทางญี่ปุ่นก็เลยขอให้ไปเป็นนักข่าวให้เขา พอหนูเห็นป๊าทำหนูก็รู้สึกชอบและอยากทำงานตรงนี้มาก เพราะมันดู

น่าสนุก น่าตื่นเต้น แล้วมีพ่อสอนอยู่ข้างๆ ก็ยิ่งสนุกมีความสุขมาก พ่อได้มาเรียนที่โรงเรียนกับคุณครูมีเพื่อนก็ยิ่งสนุก แต่คุณครูจะสอนลึกกว่าปะป๊า เพราะมีการสอนมุมกล้อง สอนออกเสียง สอนตัดต่อ แต่ปะป๊าจะสอนหนูให้คิดว่าการนำเสนอข่าวต้องยุติธรรมเที่ยงตรง และมีแต่ความจริง”

“อาซีพนักข่าว” เป็นความใฝ่ฝันของเธอ และเมื่อเข้าใกล้มันมากเท่าใดก็ยิ่งดูเหมือนว่าความฝันของเธอยิ่งมองเห็นเด่นชัด ดังนั้นเธอจึงพยายามจัดสรรและแบ่งเวลาเรียนเพื่อมาทำกิจกรรมที่เธอรัก นั่นคือ “การเป็นนักข่าวจิว”

“เวลาเราไปศึกษาลึกลับต่างๆ ก็หยิบแผ่นพับ หนังสือพิมพ์รายวันบ้างมาอ่านให้น้องฟัง เพราะน้องๆ เขาไม่ค่อยอ่านหนังสืออยู่แล้ว เราก็มาทำตรงนี้มีห้องถ่ายทำอ่านหนังสือพิมพ์ แล้วคุณครูก็เปิดให้น้องดู เราก็มาอธิบายว่าวันนี้มีอุบัติเหตุอะไรเกิดขึ้นบ้าง อ่านข่าวให้น้องฟัง ซึ่งทุกห้องเรียนจะมีทีวีถ่ายทอด ซึ่งกิจกรรมตรงนี้ไม่กระทบการเรียนเลย ส่วนมากเอาเวลาวางมาทำ เข้าว่าง ที่ว่างว่าง ก็รีบลงมาทำตรงนี้ และฝึกให้เราบริหารเวลาด้วยตนเอง หนูรู้สึกตัวตัวเองเปลี่ยนไปมาก แต่ก่อนก็ทำงานไม่ได้เยอะ เล่นอย่างเดียว พอได้ทำตรงนี้ก็ฝึกความรับผิดชอบมีวินัย ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์”

นอกจากการเป็นนักข่าวจิวแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่เด็กๆ ในโรงเรียนสวนหม่อนจะได้เรียนรู้คือ การทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และการตัดทำเกมอย่างง่ายด้วยโปรแกรม game maker

น้องเมย์เล่าว่า “game maker” เป็นเกมฝึกสมอง ช่วยผ่อนคลาย ฝึกความคิด ฝึกความแม่นยำ ฝึกสายตา “สำหรับเกมตัวมังกรพ่นไฟที่หนูทำขึ้นมาเองจะเป็นตัวการ์ตูนที่เคลื่อนไหวได้ โดยหาตัวอย่างมาจากอินเทอร์เน็ตแล้วก็อปบีใส่ลงในเกม แล้วนำมากำหนดในโปรแกรมว่าจะให้มันเคลื่อนไหวด้วยความเร็วเท่าไร รัดมีระยะทางจะพ่นไฟได้ไกลเท่าไร จากนั้นคุณครูก็เอาให้เพื่อนๆ ได้ลองเล่น เพื่อนๆ ที่อยู่นอกโรงเรียนหรืออยู่หมู่บ้านก็สามารถเล่นได้ เพราะคุณครูนำไปเผยแพร่ทั่วประเทศ”

ด้วยใจรักงานอาสา ความสามัคคี และความเสียสละทำให้เธอและเพื่อนสามารถทำงานได้เป็นอย่างดี โดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย

“เวลาทำงานร่วมกันเราจะไม่ได้แย้งกัน พยายามเปิดใจกว้างรับสิ่งที่เพื่อนเสนอมา ดังนั้นเราต้องสามัคคีกันไว้เพื่อให้งานสำเร็จแล้วเราจะภูมิใจทุกคน การทำงานเป็นกลุ่มจะได้ความสามัคคี ได้บุญด้วย”

แม้ว่าน้องเมย์จะใช้เวลาส่วนมากไปกับการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ หาข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต แต่คำสั่งสอนของพ่อและคุณครู ทำให้เธอรู้ว่าควรใช้และควบคุมมันอย่างไรถึงจะเกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมมากที่สุด

“หนูเลือกเล่นเน็ตในทางที่ถูกต้อง ไม่เล่นเกมรุนแรง เพราะอินเทอร์เน็ตมีทั้งโทษและคุณ ถ้าหนูเห็นเพื่อนเล่นหนูจะบอกเพื่อนว่ามันเป็นสิ่งไม่ดีนะ ไม่ควรเข้าใกล้ คุณครูและคุณพ่อบอกว่าถ้าเล่นเกมก็ลองคิดว่าเกมมีอะไร ให้มีสติในการเล่น อันไหนมีประโยชน์เราก็นำมา ให้เลือกรับเฉพาะสิ่งดี”

ต้นกล้าน้อยที่ได้น้ำบริสุทธิ์จากคุณครูช่วยเหลือเลี้ยงลำต้น และมีปุ๋ยชั้นดีจากคุณพ่อคอยช่วยเติมเต็มให้ผลิดอกออกผล เชื่อว่าไม่นานสาวน้อยคนนี้จะกลายเป็นักสื่อสารมวลชนที่ดีคนหนึ่งของสังคมไทยเพราะ “ลูกไม้....ย่อมหล่นไม่ไกลต้น” อย่างแน่นอน

กลุ่มหมัดหม้อสีขาว สื่อพลเมืองชุมชนชีวิตชุมชน สร้างตัวตน และพลัวยาวชน

“หมัดหม้อสีขาว” เป็นภาษาไทยถิ่นใต้ หมายถึง เขม่าบริเวณก้นหม้อที่เกิดจากการเผาไหม้ ซึ่งโดยปกติเราจะเห็นเป็นสีดำ แต่หากมีการเผาไหม้ที่สมบูรณ์จะเป็นเขม่าสีขาว ซึ่งเปรียบเหมือนการรวมตัวกันของคนรุ่นใหม่ ไม่จำกัดอายุ ที่มีจิตใจสาธารณะ **“กลุ่มหมัดหม้อสีขาว อ.จะนะ จ.สงขลา”** ตั้งใจจริงในการร่วมกันผลิตสื่อที่มีจุดยืนเพื่อชุมชน คนที่มาว่าวมกลุ่มกันก็ล้วนมีความหลากหลาย ทั้งนักเรียน นักศึกษา เยาวชน ชาวบ้านในหมู่บ้าน สื่ออิสระ สื่อท้องถิ่น นักพัฒนาเอกชน ประสบการณ์ที่แตกต่างกันมีส่วนสำคัญในการเติมเต็มทางความคิด เสริมศักยภาพ และพัฒนาความเป็นทีมขึ้นมาได้ โดยใช้ความเป็นสื่อพลเมืองเป็นเครื่องมือให้เกิดการเคลื่อนไหวในชุมชนและสังคม ทั้งนี้ ได้รับการจุดประกายความคิดด้านการทำสื่อที่เชื่อมระหว่างคนในชุมชน และ **“สาธารณะ”** จากกระบวนการฝึกอบรม **“นักข่าวพลเมือง”** ที่มีวิทยากรกระบวนการมาจากสำนักข่าวชาวบ้าน และที่วชิไทย ทีวีสาธารณะ เมื่อปลายปี 2551

.....
“ดีเก้าครั้ง อย่าลืมแล่นนักข่าวพลเมืองช่องทีวีไทย ออกเรื่องที่ดินวะกำฟ !”

เสียงร้องบอกต่อๆ กันอย่างตื่นเต็นดังกลับมาตามสาย หลังจาก **แก๊ซ-ศุภวรรณ ชนะสงคราม** โทรคัฟท์แจ่งไปตามหมู่บ้านต่างๆ ในเครือข่ายครอบคลุมพื้นที่สามตำบลของ อ.จะนะ จ.สงขลา ที่ร่วมกันคัดค้านโครงการท่อก๊าซ ไทย-มาเลเซีย และนิคมอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ว่างานข่าวที่วัยรุ่นบ้านเราพยายามเล่าเรื่องราวการต่อสู้ของพี่น้องผ่านการถ่ายทำ-ตัดต่อภาพกันเอง แก๊แล้ว แก๊อีก จนได้ถูกร้อออกอากาศ

“ยังนำวีซีดีชุดนี้ไปเปิดตรงรงค์กันตามกลุ่มต่างๆ ความสดชื่น แจ่มใส ของพี่น้องก็พื้นกลับคืนมาอีกครั้ง”

วีซีดีชุดนี้ถูกเอาไปเผยแพร่ เวียนกันดูในชุมชนอีกครั้ง แม้หลายคนจะดูแล้วก็ตาม แต่เขามีความสุขที่จะดูกันอีกครั้ง มันเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างบรรยากาศ สร้างพลังของชุมชน!

‘สมาร์ท นิยมเดชา’ นักข่าวพลเมืองเจ้าของผลงาน เด็กหนุ่มอายุสี่สิบต้นๆ จากบ้านปากบาง อ.จะนะ จ.สงขลา หลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนบ้านปากบาง ก็เริ่มออกเรือหาปลากับเปาะผู้เป็นพ่อ โดยมีแม่คอยจัดการให้มีรายได้เพียงพอในการกลับมาดูแลเรื่องปากท้องของทั้ง 4 คนในบ้าน

เมื่อความเปลี่ยนแปลงมาเยือนหมู่บ้าน ปี 2540 หลังมีการทำข้อตกลงร่วมในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นโรงแยกก๊าซธรรมชาติไทย-มาเลเซีย และนิคมอุตสาหกรรมต่อเนื่อง สิบกว่าปีนี้ ทะเลที่เขาเคยออกหาปลากลายเป็นเส้นทาง การวางท่อก๊าซฯ พื้นดินโคกชายทะเลอันเป็นที่วะกำฟ ที่เขาเคยใช้เป็นเส้นทางเดินและหาของป่ามาทำกับข้าวกลับกลายเป็น

เป็นที่ตั้งและบริเวณของโรงแยกก๊าซฯ หรือแม้แต่ที่ดินต่อเนื้อตรงบ้านปางามที่ได้กลายเป็นโรงไฟฟ้าจะนะไปแล้วเช่นกัน

จากงานประมงประจำวัน เขาอาสาทำหน้าที่เฝ้าระวังผู้ไม่ประสงค์ดีที่จะเขามารุกไล่พื้นที่ชาวบ้าน ไม่เพียงแค่นั้น แต่เขายังฝึกทักษะการใช้กล้องวิดีโอและทำกลุ่มวิทยุชุมชน ร่วมทำกิจกรรมเยาวชนลานหอยเสียบ เพื่อช่วยกันพัฒนาศักยภาพให้กับเพื่อนๆ ด้วยกัน จนจากที่หลายคนเคยเหลวไหล มีติดยาบ้าง ตอนนั้นทุกคนเลิกสิงเหล่านั่นไปจนหมด แล้วมาใช้เวลากับการคิดและทำกิจกรรมเพื่อร่วมกันดูแลบ้านตัวเองในระยะยาว

“ความสำเร็จของผมเกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่ผมทำได้ออกอากาศเป็นครั้งแรก มันเป็นความภาคภูมิใจของตัวเองและครอบครัวมาก ไม่ใช่ภูมิใจที่งานสำเร็จ แต่ภูมิใจที่ได้ทำงานเพื่อชุมชนและบ้านเกิดต่างหาก **เพราะมันเป็นชีวิตของผม**”

สมาร์ทประหยัดถ้อยคำที่จะคุยเรื่องตัวเอง ผลงานออกอากาศ 3 ชิ้น จากหัวใจเขาล้วนเป็นการสะท้อนวิถีชีวิตชุมชนวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวบ้านที่ต้องลุกขึ้นต่อสู้และสูญเสียจากโครงการโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซีย และนิคมอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เชื่อมโยงอยู่กับแผนพัฒนาภาคใต้ (Southern seaboard) ให้ “คนนอก” ได้รับรู้ และเมื่อออกอากาศไปแล้วก็ทำให้เกิดแรงกระเพื่อมในชุมชนมากกว่านั้นเขายังกลายเป็นต้นแบบของเด็กหนุ่มวัยรุ่นในหมู่บ้านที่สามารถทำสื่อของชุมชนได้ และเป็นแรงบันดาลใจให้กับคนอื่นๆ ที่ต้องการจะทำสื่อเช่นนี้ด้วย

ไม่นานนัก ก็มีการตั้งวงคุยเล็กๆ กับเยาวชนที่สนใจการทำสื่อขึ้นที่ศูนย์เรียนรู้วิถีธรรมชาติเพื่อชุมชน ต.บ้านนา อ.จะนะ จ.สงขลา และพัฒนาจนเป็น “กลุ่มหมัดหม้อสีข้าว”

“ได้ยินเสียงแม่เขาแหลงว่า จอยมันทำได้ และได้รับความไว้วางใจจากผู้ใหญ่ในหมู่บ้านมากขึ้น”

หลังจากข่าวพลเมืองเรื่อง ‘วันว่าง’ ที่ จอย-จินตรา บัวหนู พุดถึงพิธีกรรมการทำความสะอาดสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกป้องรักษาผืนดิน แผ่นน้ำ ล้ำคลองให้คนป่าซิงได้อาศัยทำมาหากินมาแต่ครั้งบรรพบุรุษได้ออกอากาศไป ญาติผู้ใหญ่หลายคนรวมถึงแม่ ต่างก็ชื่นชมยินดี มีทั้งมาทักทาย ใต้ถุนถึงเรื่องราวที่จอยกำลังทำมากขึ้น

จอยเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มหมัดหม้อสีข้าว ที่เกิดขึ้นหลังจากรุ่นพี่นักข่าวพลเมืองอย่าง ‘สมาร์ท นิยมเดชา’ ซึ่งต่อมา ‘แพ็บ’ ภาวินี ไชยภาค, ‘เคล็ย’ ตวิธา ธรรมดี, ‘นิว’ ธงพล ธรรมดี, ‘เอก’ สมพงษ์ บุตรเหลบ, ‘เนตร’ ปราโมทย์ อริยณัฐวงศ์, ‘ยูย์’ วันวิสา จันหอม ไปจนถึง ‘ชัย’ สมชัย แถวแก้ว ที่ได้เรียนรู้การทำสื่อพลเมืองก็ร่วมกลุ่มกันเพื่อเฝ้าระวังผลกระทบทางสุขภาพจากโรงงานเคหะยางพาราที่วัดบ้านไร่ อ.จะนะ โดยแต่ละคนจะมีส่วนของตัวเอง เช่น

นิวและเคล็ย ทำเรื่องของ ‘ระเนาะ บ้านปางาม’ ที่หาเก็บยอดลำเห็งในป่าพรุได้น้อยลง จนไม่พอขายเพื่อหาเลี้ยงปากท้องของคนในครอบครัวได้ และเรื่องความวิตกกังวลของคนสงขลา สามารถนำไปฉายในเวทีสาธารณะ “**ฤาสงขลาจะเป็นดังมาตาพุด**” ให้เครือข่ายภาคประชาชนภาคใต้ที่กำลังเคลื่อนไหวเรื่องแผนพัฒนาที่ยั่งยืนของภาคใต้ได้ซุ่มกัน

อีกเรื่องของ **นิว** คือ ผลกระทบทางสุขภาพที่เกิดจากโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซีย และโรงงานน้ำยาง ซึ่งเรื่องนี้เป็นการทำควมคู่ระหว่างที่ชาวบ้านรวมตัวกันศึกษาผลกระทบทางสุขภาพที่ตัวเองกำลังได้รับ มีทั้งการสังเกตร่างกายตัวเอง และบริเวณโดยรอบแล้วบันทึก มีการเก็บตัวอย่างน้ำมาวิเคราะห์เพื่อการแก้ปัญหาาร่วมกัน

เนตร สนใจประเด็นแตงโมปลอดสารพิษที่ไร้ผู้ใหญ่สาส์ล บ้านป่อไซน ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า ถ้ามาแถวสะกอมนี้จะมีแตงโมออกในช่วงเดือนเมษายน

แพ็บ ทำเรื่อง **“ปิ้งเทรง”** ศิลปะการทำหลังคาบ้านของคนบ้านไทรซิง ที่อาจจะหายไปหากมีการสร้างนิคมอุตสาหกรรมขึ้นในพื้นที่ 20,000 กว่าไร่ ใน อ.จะนะ

จากที่ทำงานอยู่ในหมู่บ้านก็มีการขยายกลุ่มมาในตัวอำเภอ เยาวชนและสมาชิกกลุ่มหมัดหม้อสีขาวร่วมกันคิดวิเคราะห์กันถึงทิศทางการทำสื่อของคนจะนะ ยิ่งได้วิเคราะห์ประเด็นร่วมกัน ก็เห็นว่ามีความเร่งด่วนที่ต้องทำเพื่อสื่อสารกับคนในชุมชนและสังคมมากมาย โดยมีรูปธรรมของปรากฏการณ์ที่สмарท์เล้าให้ฟังถึงปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคนทั้งอำเภอ และจังหวัดสงขลา ไปจนถึงภาคใต้ด้วย จึงเห็นร่วมกันว่าต้องช่วยกันทำสื่อพลเมืองที่ไม่ใช่จบที่หน้าจอทีวีไทย ที่วีสาธารณะเพียงช่องทางเดียว **ต้องขยายพื้นที่สื่อไปทั้งวิทยุชุมชน**

สารคดี ละคร ฯลฯ อย่างไม่ย่อท้อ

วันนี้กระบวนการทำสื่อจึงเป็นเครื่องมือเพื่อชุบชีวิตชุมชนอีกครั้ง!!

บุหร่วอ : เชื่อมเสียวยาวขน และควมจริงขุมชนชายแดนใต้

ค วามยาวนานของเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในฐานะ “เหยื่อ” ที่สูญเสียคนในครอบครัวจากความรุนแรง และส่วนหนึ่งกลายเป็น “เหยื่อ” ที่ถูกสังคมนตีตราว่าเป็นกลุ่มเสี่ยง ซึ่งนำไปสู่การควบคุมตัวและดำเนินคดีในฐานะผู้ต้องสงสัยว่าเป็นแนวร่วมของผู้ก่อความไม่สงบ กลายเป็นช่องว่างระหว่างเยาวชนกับรัฐเพราะความไม่เข้าใจ ทว่า ความซับซ้อนของสถานการณ์ดังกล่าวถูกสื่อกระแสหลักนำเสนอเพียงแง่มุมของความรุนแรงเป็นหลัก

“ยิ่งยุคโลกาภิวัตน์ทำให้ความเป็นตัวตนของเยาวชนในพื้นที่ลดลง จนขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ทั้งการขาดโอกาสในการสื่อสาร บวกความไม่เข้าใจของสังคมที่มีต่อเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจเป็นช่องโหว่ทำให้เยาวชนถูกผลักไปอยู่อีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่ตั้งใจ”

มณฑิรา มลิวรรณ ‘อ้อม’ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิชาเอกชีววิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หนึ่งใน ‘กลุ่มบุหร่วอซึ่งอ’ เล่าถึงความคิดที่ทำให้สนใจเรื่องการสื่อสารเป็นพิเศษ

“วันหนึ่ง ‘มะเขือ’ จงรักษ์ ศรีจันทร์งาม (นักศึกษาแผนกวิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์ฯ ม.อ.ปัตตานี) เพื่อนในกลุ่ม กำลังทำวิจัยในวิชาเรียนของ ‘อ.อลิสสา ทาสะมะะ’ (อาจารย์แผนกวิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์ฯ ม.อ.ปัตตานี) เกี่ยวกับประเด็นของนักศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ไปรู้ว่า ‘ต้า’ อารีต้า สามะะ (นักศึกษาวิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะศึกษาศาสตร์ ม.อ.ปัตตานี) เพื่อนของเราคนหนึ่งเป็นลูกกำพร้าขาดเสาหลักของครอบครัว และยังต้องทำงานช่วยเหลือครอบครัวด้วย คือ ผลกระทบของปัญหาไม่ใช่เรื่องไกลตัวของพวกเราอีกต่อไป”

และจากการเรียนวิชาพัฒนาสังคม ทำให้มีโอกาสเข้าไปในชุมชนหลายครั้ง แต่ทุกครั้งก็พบเจอเรื่องราวมากมาย ทั้งผลกระทบที่เกิดแก่เยาวชนจำนวนมากในหลายมิติ ‘ฮัน’ เจ๊ะมัยฮัน มาหิละ (ศิษย์เก่าแผนกวิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์ฯ ม.อ.ปัตตานี) อีกหนึ่งสาวของกลุ่ม ย้อนความเป็นมาซึ่งช่วยต่อภาพวิสัยทัศน์ของกลุ่มได้มากขึ้น “เราพบว่าจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นที่สวยงาม เช่น มีหญิงมุสลิมร้อยและชายพวงมาลัยในตลาดพิธาน จ.ปัตตานี เพื่อเลี้ยงปากท้องครอบครัว และการศึกษาของลูกๆ แม้จะเป็นการซ้อนทับระหว่างวัฒนธรรมและศาสนาก็ตาม เพราะอิสลามเชื่อว่าการขายของที่ให้ผู้อื่นนำไปเพื่อการบูชา เป็นสิ่งที่ผิดหลักศาสนา เป็นต้น ตลอดจนความรู้สึกต่างๆ ที่ชาวบ้านสะท้อนออกมาครั้งแล้วครั้งเล่า ช่างต่างเหลือเกินจากสิ่งที่เราได้ยินได้เห็นผ่านสื่อ”

“เหล่านี้กลายเป็นโจทย์ให้คิดต่อว่า พวกเราจะทำอะไรให้เสียงสะท้อนของชาวบ้านที่เกิดจากความอัดอั้นคับข้องใจ ส่งต่อไปยังสังคมส่วนใหญ่ได้รับรู้ บนฐานของหลักคิดที่ว่า ‘ความจริงนั้นมีหลายชุด’ แต่ชุดความจริงของชาวบ้านทำไมกลับดั่งก้องอยู่เฉพาะในหมู่บ้านในระดับท้องถิ่นเท่านั้น”

จึงเป็นจุดเริ่มต้นให้นักศึกษาและอาจารย์ทั้ง 5 คน รวมตัวกันเป็น “กลุ่มบุหร่งซิงอ” (Burongsinga) หรือ “นกลิงห์” มีรูปร่างคล้ายราชสีห์ มีหัวเป็นนกแต่ตัวเป็นราชสีห์ “เพราะต้องการรักษาและแสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นที่ไม่มีที่ไหนในโลก และยังเป็นความภาคภูมิใจที่จะแข่งขันกับกระแสวัฒนธรรมภายนอกได้อย่างไม่อายใคร เรายังให้ความหมายกำกับว่า ‘นก’ หมายถึง ความมีอิสระ และ ‘ลิงห์’ หมายถึงความเป็นผู้นำ” อ้อมอมยิ้มอธิบายที่มาและความหมายของชื่อกลุ่ม

ปณิธานข้างต้นเป็นจริงได้ เมื่อ อ.อลิสสา เชื้อมกลุ่มนักศึกษาให้รู้จักกับเครือข่ายที่ทำงานในพื้นที่ชายแดนใต้เข้าด้วยกัน นั่นก็คือทีม “ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้” “สำนักข่าวชาวบ้าน” และ “โต๊ะข่าวนักข่าวพลเมือง” ของทีวีไทย ที่วิสาขารณะ” มาช่วยวางวิธิตัดเรื่อง “นักข่าวพลเมือง” พร้อมฝึกทักษะการสื่อสาร เขียนเรื่องเล่า การทำหนังสือพิมพ์ ถ่ายภาพ และตัดต่อเป็นคลิปวิดีโอ เพื่อนำเสนอในช่วงนักข่าวพลเมืองของโทรทัศน์สาธารณะ

อารีต้าเล่าว่า ช่วงแรกกลุ่มฯ ก็ทำหน้าที่เล่าเรื่องราวต่างๆ จากประเด็นที่ตัวเองสนใจก่อน แต่กลายเป็นว่าสิ่งที่เราทำค่อยๆ พัฒนาให้เราคิดถึงเรื่องการรับผิดชอบต่อสังคม และก้าวเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ด้วย จึงคิดว่าควรกระจายโอกาสและเครื่องมือนี้ให้เพื่อนคนอื่นๆ มีโอกาสได้สื่อสารบ้าง เพราะเราเชื่อมั่นว่า “ไม่มีใครที่จะเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในบ้าน ได้ดีไปกว่าเจ้าของบ้านเล่าเอง”

ตั้งแต่นั้นมา ก็เริ่มพัฒนาโครงการนักข่าวพลเมือง มีธนาคารโลก (World Bank) สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LDI) ร่วมกับแผนกวิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สนับสนุนงบประมาณในการจัดโครงการอบรมให้แก่บรรดาเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส ภายในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมาสามารถอบรมเยาวชนไปแล้วกว่า 100 คน มีงานออกหน้าจอทีวีไทยอย่างต่อเนื่อง

นอกจากการฝึกอบรมเพิ่มทักษะการสื่อสารวิธิตัด “นักข่าวพลเมือง” ให้เพื่อนๆ ในกรณีที่ใครไม่สามารถใช้กล้องวิดีโอและคอมพิวเตอร์ได้ ก็จะใช้กระบวนการกลุ่มพูดคุยเพื่อค้นหาประเด็นที่เพื่อนๆ อยากนำเสนอมากที่สุด และกลุ่มบุหร่งซิงอจะช่วยถ่ายทอด มันใจได้ว่าเรื่องที่น่าสนใจนั้นเป็นเรื่องที่เพื่อนของเราอยากเล่าจริงๆ “ตอนนี้ เรากำลังไปอีกขั้น กำลังออกแบบจัดทำเว็บไซต์ เพื่อ

เผยแพร่เรื่องราวของเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยตัวของเราเอง” อ้อมเล่าถึงความคืบหน้าการทำงาน

กลุ่มฯ ยังจัดทำ ‘บุหร่งซิงอ News’ ซึ่งเป็นวารสารขนาด A4 จำนวน 4 หน้า ทำอย่างง่ายๆ ด้วยโปรแกรมพื้นฐานในคอมพิวเตอร์ สามารถถ่ายสำเนาได้ตามร้านถ่ายเอกสารทั่วไป เพื่อเป็นตัวอย่างให้เพื่อนๆ ได้เห็นว่า ถ้าคิดอยากจะทำสื่อสารก็สามารถทำได้โดยใช้ทุนไม่มากนัก เพื่อก้าวข้ามอุปสรรคเรื่องขาดแคลนอุปกรณ์ และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต

อารีต้าให้ข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่า ที่ต้องทำสื่อให้หลากหลายเพราะเราสังเกตเห็นว่าทั้งนักศึกษาและชาวบ้าน ไม่ค่อยเชื่อมั่นว่าเรื่องจากมุมเล็กๆ ของตัวเองจะสามารถสื่อสารผ่านหน้าจอโทรทัศน์ได้จริง และคำว่า “ประเด็นสาธารณะ”

ดูเหมือนว่าต้องเป็นเรื่องใหญ่และเกี่ยวข้องกับคนมีชื่อเสียงเท่านั้น ดังนั้น งานที่ทำหายพวกเราอันดับแรกคือ การสร้างความเชื่อมั่นในตัวเอง และชี้แจงให้เห็นว่าหากประเด็นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ปล่อยให้คนนอกมาอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้น แม้จะเป็นนักวิชาการที่น่าเชื่อถือก็ตาม จะทำให้ “ความจริง” ถูกอธิบายคนละชุดเดียวกัน

ผลของการสร้างความเชื่อมั่นข้างต้น กลุ่ม “บุหงงซิ่งอ” จึงเป็นตัวช่วยให้เพื่อนๆ และชาวบ้านเห็นว่า คนเล็กคนน้อยก็มีความสามารถทำอะไรหลายๆ อย่างได้เช่นเดียวกัน ดังนั้น เราจึงมีเพื่อนที่ได้ใช้ประโยชน์จากเครื่องมือของเรา เพื่อนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจจากท้องถิ่นผ่านหน้าจอโทรทัศน์ที่ใครๆ อาจมองว่าเป็นเรื่องยาก แต่ในความเป็นจริงแล้ว สังคมมีพื้นที่ว่างมากพอที่จะให้คนธรรมดาอย่างเรา ได้แสดงออกบางอย่าง พร้อมทั้งสร้างความเชื่อใหม่ว่าชาวบ้านอย่างเรา ก็สามารถเป็นนักข่าวได้เหมือนกัน โดยมีสิ่งที่น่าสนใจหรือเสนอให้ในตัวอยู่แล้ว นั่นคือ ความเป็นธรรมชาติของวิถีชีวิตที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว และสามารถสะท้อนว่า แม้ในพื้นที่ที่ถูกตัดลิดจากสังคมภายนอกกว่ามีแต่ความรุนแรง ก็ยังมีสิ่งที่ดีงามเล็กๆ บางอย่าง ก่อนสถานการณ์จะกลบมันไปจนหมดสิ้น

สำนักข่าวทะเลบัว : ใช้สื่อใหม่ สื่อพลเมือง หมุนชุมชน

เมื่อภูมิศาสตร์และเป้าหมายของการสื่อสารเปลี่ยนแปลงไปจนไม่มีวันกลับมาเหมือนเดิม!
ตั้งแต่กลางปี 2550 สำนักข่าวทะเลบัว (www.thalabua.com) จ.พัทลุง เกิดจากเยาวชนวัยสิบกว่าคนจาก 4 โรงเรียนในตำบลทะเลน้อย อ.ควนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้แก่ โรงเรียนวัดทะเลน้อย โรงเรียนวัดประดู่หอม โรงเรียนพางตุง และโรงเรียนอนุตมวิทยายน 7 รวมตัวกันในนามของ “กลุ่มสื่อเยาวชนสีเขียว” สามารถออกหนังสือพิมพ์รายเดือน “สื่อเยาวชน” อย่างต่อเนื่อง เพื่อขับเคลื่อนการแก้ปัญหาอบายมุข โดยเฉพาะการพนัน เหล้า และบุหรี่ในชุมชนของเขาย่างมีพลัง กลายเป็นเอกสารที่ต้องแจกประจำเดือนในการประชุมระดับจังหวัด มากกว่านั้น ยังนำเนื้อหาจากหนังสือพิมพ์สื่อเยาวชนไปสร้างมูลค่าเพิ่มอ่านออกอากาศในหอกระจายข่าวของแต่ละโรงเรียน ดังกล่าว และวิทยุชุมชนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ

โดยระยะแรกนั้น ได้รับการสนับสนุนจากแผนงานส่งเสริมชีวิตมั่นคง ปลอดภัยอบายมุข ที่เป็นการลงทุนร่วมระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)

จาก “สื่อแนวราบ” ข้างต้น ปี 2551 สำนักข่าวชาวบ้าน โครงการก่อตั้งมูลนิธิสื่อสารสาธารณะ และมูลนิธิกระจกเงา ได้ร่วมพัฒนาทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยีการสื่อสารมิติต่างๆ เพิ่มเติม จนยกระดับขึ้นเป็นสำนักข่าวเด็กออนไลน์ประจำจังหวัดพัทลุง ชื่อ “ทะเลบัวดอทคอม” (www.thalabua.com) ให้เป็นสื่อกลางขับเคลื่อนประเด็นปัญหาต่างๆ ในชุมชนสู่พื้นที่สาธารณะต่างๆ โดยคงความโดดเด่นเรื่องของการสร้างโครงข่ายของสื่อหลากหลายประเภท และวันนี้พวกเขาสามารถเป็น “นักข่าวพลเมือง” สามารถเชื่อมเรื่องราวจากพื้นที่กับทีวีไทย ที่วิสาหกิจได้เพื่อให้เนื้อหากลับไป “ขับเคลื่อน” ในชุมชน

ขณะเดียวกันก็เชื่อมโยงให้ “ชุมชนทะเลน้อย” กลายเป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ สร้างจิตสาธารณะให้พิทักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น และรักษารัฐธรรมนูญของเขา ทั้งหมดนี้คือ “เป้าหมาย” ของการเริ่มต้นการสื่อสารกับสังคมของเด็กกลุ่มนี้

แม้แล้ว สำนักข่าวเยาวชน “ทะเลบัวดอทคอม” จึงเป็นชื่อที่สะท้อนวิถีของชุมชนและปรากฏการณ์ธรรมชาติของ **พрудวนขี้เสี้ยน** เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดสงขลา-พัทลุง ซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Site) แห่งแรกของประเทศไทย นอกจากนกน้ำนานาชนิด พันธุ์ปลาจำนวนมากแล้ว ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปีมักมีปรากฏการณ์ “ทะเลดอกบัว” ขนาดใหญ่ประมาณ 5 ตารางกิโลเมตร คือสิ่งที่ยากจะจินตนาการสำหรับคนที่ไม่เคยมาเยือนที่นี่

ก่อนที่จะเชื่อมตัวเองกับ “สื่อใหญ่” หรือ “สื่อแนวคิด” เด็กๆ ปวราณาตัวเป็น “นักข่าวชุมชน” และแหล่งข่าวก็คือ ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ครูอาจารย์ สมาชิกในชุมชน เจตนาของเด็กๆ ต้องการรายงานข่าวของดีในชุมชน ซึ่งกลายเป็นหนทางให้เขากลับไปหารากเหง้าและพื้นวิถีของชุมชน ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ลวดลายของเสื้อผ้ากระจุ๊ดที่ กำลังสาบสูญ ได้รู้จักพื้นฐานน้ำหายากที่อพยพตามฤดูกาล เขาเข้าใจมากขึ้นว่าคนขับเรือท่องเที่ยวในชุมชน ไม่ใช่อาชีพที่มั่นคงเหมือนกับการทำประมงวิถีดั้งเดิม รวมทั้งไขปลาทอดลินค้ำโอท็อป เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ปลาในพื้นที่ชุ่มน้ำลดน้อยลง และต้องนำไขปลาจากลุ่มน้ำอื่นมาขายแทน

เขาใส่ใจต่อสุขภาพชุมชนมากขึ้น เมื่อรู้ว่าสีจากการย้อมกระจุ๊ดไหลลง และปนเปื้อนในแหล่งน้ำ ขยะที่มาจากการท่องเที่ยวในชุมชน การแพร่ขยายของผักตบชวาและผักกระเฉดที่ยากต่อการจัดการเป็นต้นเหตุให้พื้นที่ชุ่มน้ำตื้นเขิน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติจากสาเหตุนาปรังการทำให้ชาวบ้านทะเลน้อยมีอายุขัยสั้นกว่าคนท้องถิ่นอื่นจนติดลำดับต้นๆ ของประเทศ ในโอกาสสำคัญ เด็กๆ มักนำคลิปวิดีโอที่ถ่ายทำมาเป็นหนึ่งกลางแปลงในชุมชนด้วย เพราะมีพ่อแม่แม่แก่ที่ไม่สามารถเข้าถึงสื่อสมัยใหม่ได้

“นักข่าวชุมชน” จึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญให้ห้องเรียนชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียนในโรงเรียน จากเดิมที่มีนักเรียนจาก 4 โรงเรียนร่วมกันทำงานก็กำลังจะขยายออกไปอีก 15 โรงเรียน จนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จ.พัทลุงพยายามจัดกระบวนการเพื่อร่าง “แนวคิดนักข่าวชุมชน” ออกมาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นศึกษาในเร็ววันนี้

“ประสบการณ์ที่ได้รับจากสำนักข่าวทะเลบัว ทำให้กล้าแสดงออก และรู้จักฝึกการคิดประเด็น และการตั้งคำถามกับแหล่งข่าวที่เราไปสัมภาษณ์ ทั้งนี้ยังทำให้ผมรู้รายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับชุมชนในมุมมองที่แตกต่างออกไป และเผยแพร่เรื่องราวของชุมชนให้ผู้อื่นได้รับทราบ พร้อมกันนี้ยังได้ชวนเพื่อนๆ ให้มาร่วมกิจกรรมเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และยังได้ประสบการณ์ที่หาไม่ได้จากในห้องเรียนอีกด้วย”

ด.ช.พัฒนาพงษ์ บุญเหลืมวงศ์ชาธรรม - “น้องอาร์ม”

หนึ่งในทีมบรรณาธิการสำนักข่าวทะเลบัว

“การทำงานนี้ทำให้ได้รู้จักการทำงานกลุ่ม การเข้าสังคม และการฝึกคิดเรื่องราวหรือประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนอีกด้วย จึงอยากจะขอเชิญชวนให้เพื่อนๆ ที่มีความฝันอยากเป็นนักข่าว เข้ามาร่วมทำงานกับสำนักข่าวทะเลน้อย และทำงานเพื่อชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนทะเลน้อยของเราให้ดีขึ้น”

นายรัชชชัย ชุมคง - “น้องเบล”

หนึ่งในทีมเยาวชนสำนักข่าวทะเลบัว

ทำไมต้อง..เด็กยิ้ม?

คลายครั้งที่เรามากได้ยินคำว่า “เด็กไร้สัญชาติ” จนเกิดเป็นคำถามว่า ในประเทศไทยมี “เด็กไร้สัญชาติ” อยู่ มากน้อยเพียงใด และเด็กเหล่านี้ได้รับ “สิทธิ” เทียบเท่าเด็กไทยหรือไม่อย่างไร...

หากอยากรู้เรื่องราวเหล่านี้ ลองมาฟังละอ่อนน้อยวัย 14 ปี อย่าง “น้องหนุ่ม นิลดา” จากจังหวัดเชียงราย ที่จะบอกเล่าเรื่องความเป็นมาของการเริ่มต้นพัฒนาเว็บไซต์เรื่องราวของ “สิทธิเด็กเว็บไซต์” ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของเด็กซึ่งมีปัญหาเรื่องสิทธิด้านต่างๆ โดยเฉพาะเรื่อง “สัญชาติ” ที่เด็กหลายคนมีปัญหาเรื่องความยากจน ปัญหาการศึกษา และปัญหาด้านการเดินทางออกนอกพื้นที่ ซึ่งรากเหง้าของปัญหาคือ “การไม่มีสัญชาติ” นั่นเอง และด้วยความคิดที่ว่า “อยากให้เป็นเว็บที่ช่วยผลักดันให้เด็กทุกคนในประเทศไทยและบนโลกนี้มีแต่รอยยิ้ม ได้เรียนหนังสือ ได้มีอิสระ มีความคิดสร้างสรรค์ และไม่มีความแตกแยก ในเรื่องสัญชาติ เชื้อชาติ และวัฒนธรรม” กิจกรรม “เด็กคอยสร้างเว็บเพื่อสิทธิเด็ก” จึงเกิดขึ้น

น้องหนุ่มบอกว่าโครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ ICT เพื่อการพัฒนา ของมูลนิธิกระจกเงา ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากองค์กรแพลน ประเทศไทย เริ่มต้นเมื่อต้นปี 2551 ด้วยการรวบรวมเด็กนักเรียนใน 3 เขต ได้แก่ อ.แม่สาย อ.แม่ฟ้าหลวง และ อ.แม่จัน จาก 6 โรงเรียนจำนวนทั้งหมด 18 คนในจังหวัดเชียงราย มาอบรมการทำเว็บไซต์ประมาณหนึ่งเดือน โดยมีแนวคิดคือต้องการสื่อสารผ่านระบบ internet ให้บุคคลภายนอกได้รับรู้สิ่งต่างๆ ที่มูลนิธิทำอยู่ และใช้เป็นช่องทางการสื่อสารในมุมมองของสังคมให้บุคคลทั่วไปได้รับรู้เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอีกมุมหนึ่งของสังคม เพื่อเป็นช่องทางในการระดมทุนช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาในชนบท โดยทีมงานมูลนิธิกระจกเงา เป็นผู้อบรมให้และเป็นที่ปรึกษาในการดูแลเว็บไซต์

“การอบรมน้องๆ ทั้ง 18 คน เริ่มต้นด้วยการระดมสมองในการพัฒนาเว็บไซต์ของตัวเองทั้งเรื่องเนื้อหา และรูปแบบของเว็บไซต์ พร้อมกับเปิดเว็บไซต์ในชื่อว่า “www.dekyim.org” เมื่อเดือนเมษายน 2551 ที่ผ่านมานี้”

น้องหนุ่มบอกว่า แม้ว่าการทำงานจะพบอุปสรรคมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการนำข้อมูลมาใส่ในเว็บไซต์ การตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องที่ไม่มีผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบ ทำให้การทำเนื้อหาเว็บไซต์ค่อนข้างมีปัญหา หรือแม้แต่โครงสร้างของการทำงานที่มีทีมงานมาจากหลากหลายโรงเรียน ซึ่งในระยะเริ่มต้นทางมูลนิธิกระจกเงาจะสามารถช่วยเหลือให้เด็กได้มีโอกาสประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปก็จะไม่สามารถจัดการประชุมระดมสมองได้เลย เนื่องจากอยู่กันคนละพื้นที่ ทีมเลยคิดวิธีแก้ปัญหาด้วยการให้กลุ่มของน้องหนุ่มที่อยู่อำเภอเดียวกันประมาณ 5 คน ดำเนินการไปก่อน เพื่อให้เว็บไซต์อัพเดทอยู่ตลอดเวลา แต่ก็ยังพบว่าการประชุมงานกันผ่านทางบอร์ดของเว็บไซต์ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะตลอดระยะเวลาที่ทำงานมา 6 เดือน น้อง

หนุ่มบอกว่ายังไม่สามารถประชุมเพื่อวางแผนทำเว็บไซต์ได้เลยแม้แต่ครั้งเดียว

นอกจากนี้ยังมีเรื่องที่สำคัญคือการเข้าถึงคอมพิวเตอร์ และ Internet ของเด็กๆ เนื่องจากแต่ละคนไม่มีคอมพิวเตอร์ส่วนตัว จึงต้องใช้ที่โรงเรียน ซึ่งบางโรงเรียน(แม้เป็นโรงเรียนที่ส่งเด็กเข้าอบรม)ก็ไม่ยอมให้ลงโปรแกรมต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้เด็กที่เข้ามาทำงาน เด็กๆ จึงต้องไปใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ ซึ่งจะทำได้ก็เพียงแค่นัดหมายงานเท่านั้น เพราะไม่มีโปรแกรมที่ใช้ทำงานได้เช่นกัน ปัญหาเรื่องการประชาสัมพันธ์ คืออีกปัญหาหนึ่ง น้องหนุ่มบอกว่าเนื่องจากเว็บไซต์ดังกล่าวมีเนื้อหาเกี่ยวกับ “สิทธิเด็ก” ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะทางมาก คนทั่วไปจึงมองว่าเป็นเรื่องที่ยากต่อการเข้าถึง ทำให้ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของน้องๆ คือ ต้องการให้คนทั่วไปทราบเรื่องราวที่ตนกำลังทำอยู่ เมื่อไม่สามารถทำได้ดี จึงทำให้น้องๆ เริ่มหมดกำลังใจลงไปเรื่อยๆ และหากถามว่าขณะนี้เด็กๆ ต้องการการสนับสนุนในด้านใด น้องหนุ่มตอบอย่างเต็มปากเต็มคำว่า “การช่วยประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ และการจัดค่ายอบรมทีมงานต่อเนื่องไปอีก” ทั้งนี้เพราะหวังว่าจะมีสมาชิกอาสา มาช่วยกันพัฒนาเว็บไซต์ให้ใช้งานได้ดียิ่งขึ้น

แต่อุปสรรคในการทำงานที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อการทำงาน เช่นคอมพิวเตอร์ กล้องถ่ายรูป หรือแม้แต่อุปกรณ์การสื่อสารที่น้องๆ บอกว่าต้องการโทรศัพท์มือถือไว้สำหรับประสานงานกันระหว่างทีมงานด้วยกันเองก็เป็นเรื่องจำเป็นเหมือนกัน รวมทั้งงบประมาณด้วยที่น้องหนุ่มบอกว่า เพราะขณะนี้แม้หน้าเว็บไซต์จะยังไม่หมดอายุ แต่เว็บดังกล่าวก็ไม่ได้มีการอัปเดตข้อมูลมาระยะหนึ่งแล้ว

ถึงวันนี้แม้จะพบปัญหาอุปสรรคนานับประการ แต่น้องหนุ่มก็บอกว่าไม่ท้อ และจะพยายามต่อไปเพื่อให้ “สิทธิเด็กไร้สัญชาติ” ได้รับการรับรู้จากคนในสังคม แม้จะเพียงน้อยนิดก็ตาม...

“หนังสือ” สื่อสร้างสรรค์เพื่อ เยาวชนไทย

ปัจจุบัน **‘สื่อภาพเคลื่อนไหว’** กลายเป็นเครื่องมือการเล่าเรื่องที่สื่อสารถึงผู้คนได้ในวงกว้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อเทคโนโลยีอันก้าวล้ำทำให้คนทั่วไปสามารถเข้าถึงกระบวนการผลิตสื่อได้ง่ายขึ้น ‘หนังสือ’ จึงเป็นสื่อใหม่ที่เยาวชนให้ความสนใจ และใช้เป็นเครื่องมือเพื่อถ่ายทอดความคิดออกสู่สังคมวงกว้างอย่างมีพลัง

แต่นอกจากหนังสือจะเป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่แสดงตัวตนบนพื้นที่ทางสังคมแล้วยังเป็นเครื่องมือสื่อที่ช่วยให้เยาวชนผู้ลงมือทำให้เกิดการพัฒนาทักษะด้าน ‘การสื่อสาร’ ต่อผู้คนในวงกว้างด้วย เพราะหนังสือคือสื่อที่ยังคงต้องอาศัยศิลปะของการเล่าเรื่องเช่นเดียวกับสื่อประเภทอื่นๆ เพื่อการสร้างความเข้าใจแก่ผู้ชม แต่ขณะเดียวกันศิลปะของหนังสือก็ยังเป็นเวทีเปิดกว้างให้เยาวชนได้ทดลองสร้างผลงานสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ได้อยู่เสมอ แต่ถึงที่สุดกระแสตอบรับจากสังคมที่มีต่อผลงานก็จะทำให้พวกเขาได้เรียนรู้รับการยอมรับจากสังคม

และเนื่องจาก **มูลนิธิสยามกัมมาจล** ผู้มุ่งเน้นการส่งเสริมพลังความดีของเยาวชน และสื่อเว็บไซต์ **‘ฟิว’** (Fuse.in.th) ผู้มุ่งผลักดันเยาวชนในการใช้สื่อใหม่อย่างสร้างสรรค์ได้เล็งเห็นว่าบ่อยครั้งที่ปัจจัยต่างๆ ในสังคมไม่เอื้อให้การแสดงออกเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีประโยชน์สององค์กรจึงร่วมมือกันเพื่อเปิดพื้นที่ให้เยาวชนได้มีพื้นที่ในการแสดงความสามารถด้านการใช้สื่อหนังสือไปเป็นทางที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อสังคม กับงาน **‘มหกรรมพลังเยาวชน พลังสร้างสรรค์’**

The Passion of Freshy : ประเพณีรับน้อง

สำหรับหนุ่มคนนี้ได้พบปะหน้าเขาจาก **‘ฟิวแคมป์’** ด้วยบุคลิกหนุ่มหน้าใส หัวใจเบิกบาน ผ่านผลงานเอ็มวี ล้อเลียนบอยแบนด์ที่ทำออกมาซ้ำๆ แต่ล่าสุดกับ **‘ฟิวแคมป์ 23 นักร้องนักเรียนแลกเปลี่ยนกันดู’** หนังสือ The Passion of Freshy ของเขากลับทำให้ทุกคนนั่ง อึ้ง ที่ง (และเสียว) กับการเปิดเผยเรื่อง **‘รับน้อง’** ชื่อของเขาคือ **พิรุณ อุนสุริยา**

“ผมทำหนังสือครั้งแรกสมัยเรียนมัธยมปลายที่ จ.อุดรธานี เข้าร่วมงาน ‘หนังสือมาจรูด’ โครงการ 2 (จัดโดยองค์การ PATH) ตอนเช็คชื่อไม่เจ็บจริงๆ ไม่ได้มีแรงบันดาลใจอะไร แค่อยากทำหนังสือ” พิรุณเล่า

“จากนั้นก็มากรุงเทพฯ ผมเรียนต่อที่คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาเทคโนโลยีการถ่ายภาพและภาพยนตร์ ม.เทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คนส่วนใหญ่ที่นี่ก็เรียนวิทยาศาสตร์ แต่ก็เรียนด้านการถ่ายภาพ ด้านภาพยนตร์ เรื่องกล้อง เรื่องการถ่ายภาพ เรียนอยู่สี่ปี ทำหนังสือมา 16 เรื่อง ตกปีละ 4 เรื่อง”

หลังจากได้รู้ว่าหนุ่มคนนี้ทำหนังสือมาแล้วกว่าสิบเรื่อง เราสงสัยบ้างไหมว่า อะไรคือแรงบันดาลใจในการทำหนังสือของเขา “ผมว่ามันเปลี่ยนไปเรื่อยๆ เหมือนตอนที่ผมเป็นนักเรียนแรงบันดาลใจก็อย่างหนึ่ง ถ้าถามตอนนั้นแรงบันดาลใจก็คือเรื่องที่น่าสนใจเราก็เอามาเล่าให้คนในโลกรู้ เช่น เรื่องรับน้องผมไม่ค่อยอยากพูดถึงแต่ก็ต้องพูดโดยผ่านหนังสือ เหมือนกับว่าถ้าไม่ทำแล้วใครจะรู้ว่ามันเกิดอะไรขึ้น แล้วเราประสบด้วยตัวเอง คนที่รู้ข้อมูลดีที่สุดคือตัวเรา เราจึงทำเพื่อที่คนอื่นจะได้รู้ว่ารับน้องมีวิธีการแบบนี้และไม่อยากให้รุ่นน้องมาเจออะไรแบบนี้”

พิรุณยังเล่าอีกว่า “ผมเคยเจอประสบการณ์ร้ายๆ มา ซึ่งจริงๆ การรับน้องอาจมีด้านดีอยู่ก็ได้ แต่สิ่งที่อยากจะบอกคือ ทุกคนมีสิทธิ์เท่ากัน พี่ก็มีสิทธิ์ น้องๆ ก็มีสิทธิ์ในการทำอะไร เมื่อพี่ไม่พอใจก็ไม่ต้องทำ ไม่ได้ต้องการให้คนดูคิดมากอะไร มันเป็นแค่การระบายออกของตัวเองมากกว่า ความตั้งใจแรกคือทำดูกันเองและส่งอาจารย์แล้วก็ผ่านไป แต่คิดว่าน้องดูแล้วตก แต่พอมาฉายที่ฟิวแคมป์แล้วทุกคนเงยกันหมด และมีการพูดคุยกันถึงประเด็นความรุนแรงของการรับน้อง ผมก็ตกใจเหมือนกัน”

เนื้อเรื่องของ The Passion of Freshy เปิดเผยถึงความรุนแรงของการรับน้องและด้วยภาษาหนังสือที่ถูกออกแบบมาอย่างดี ทั้งมุขกล้อหรือการใช้สัญลักษณ์ที่ส่งผลต่อผู้ชมอย่างไม่คาดคิด แล้วอย่างนี้ผลลัพธ์และมุมมองของเขาที่มีต่อการทำหนังสือเป็นอย่างไร “สำหรับผม ผมฉายให้เพื่อนๆ ดูเห็นเขาซ้ำๆ กัน อาจจะเพราะผมนำคนที่ตีพิมพ์ไม่เคยทำอะไรแรงๆ มาเล่นบทแรงๆ ก็ได้ ตรงจุดนั้นอาจจะมีคนดูแล้วซ้ำหรือที่ดูแล้วไม่ชอบอาจจะโกรธผมไปเลย

ก็ได้ แต่ปกติผมก็เป็นพวกถูกละเลยโดยคนในคณะอยู่แล้ว ซึ่งเราก็ต้องยอมรับว่าระบบนี้มีทั้งคนชอบและไม่ชอบ

“แต่เมื่อเราทำหน้าที่ เราก็ต้องทำหน้าที่ของสื่อมวลชน ผมไม่ได้ทำหน้าที่ให้คนดูเพียงคนเดียวหรือเพื่อนๆ ดู เมื่อผมรู้ว่ามีพื้นที่อย่าง ‘พีวแคมป์’ ก็อยากนำหนังมาฉายให้คนอื่น ๆ ได้ดูด้วย เราไม่คิดว่าคนที่พีวแคมป์จะรู้สึกแบบนี้ บางคนอาจไม่เคยรับรู้เรื่องการรับน้องมาก่อนแล้วอินได้ขนาดนี้ สุดท้ายหนังมันส่งอิทธิพลถึงผู้ชมได้มากจริงๆ”

และสุดท้ายนี่คือนิยามที่ “พีรณ” ใ้ไว้กับตัวเอง “ผมเป็นคนขบถและเป็นคนค่อนข้างขวางโลกทางความคิด แต่พยายามทำตัวเป็นคนดี (หัวเราะ) อย่างการพูดคุยในครั้งนี่ ผมว่าถ้ามีใครจะมายึดถือหรือเอาแนวความคิดของผมไปใช้ก็ขอว่าอย่าเลย มันไม่ได้มีความสำคัญอะไรขนาดนั้น”

โลกร้อนสะท้อนปัญหา “มิวซ่าแฟนกุ”

“**ค**ันซื่อแรง เลือดสาด กราดกระสุน และเสียดสีสังคมแบบเจ็บๆ คันๆ” น่าจะเป็นคำอธิบายผลงานหนังสือสั้นของ **เมธัส ศิรินาวิน** ได้ชัดเจนที่สุด

อาจปฏิเสธไม่ได้ว่าหนุ่มนักศึกษามาตรึมจากรัฐจามจุรียาญนี้จะทำหนังสือที่เต็มไปด้วยความรุนแรง ทว่าภายใต้เปลือกของการนำเสนออันเร้าใจนั้นได้ซ่อนประเด็นทางสังคมไว้อย่างแยบคาย อาทิ เรื่อง ‘**มิวซ่าแฟนกุ**’ หนังสือสั้นสะท้อนปัญหาโลกร้อนได้แหวกแนวด้วยการใช้ตุ๊กตาหมีเป็นสัญลักษณ์ตัวแทนธรรมชาติที่รับผลกระทบก่อมลภาวะทุกครั้งของมนุษย์ และ ‘**ประธวย**’ หนังสือแฉชั้นตลกร้ายสุดมันส์ที่เสียดสีการแย่งชิงความเป็นใหญ่เป็นโตของนักการเมืองได้อย่างเจ็บแสบ ซึ่งชั้นเชิงการเล่าเรื่องที่อยู่ในหนังสืออาจเริ่มต้นมาจากการเป็นคนไม่กล้าแสดงออกในวัยเด็ก

“เมื่อก่อนเราไม่มั่นใจในสิ่งที่พูด คิดว่าพูดอะไรออกไปมันต้องผิดแน่ๆ เลยไม่รู้จะพูดอะไร เวลาคุยกับคนอื่นจะรู้สึกที่ไม่ค่อยรู้เรื่องที่เขาคุยกัน เราก็เลยฟังอย่างเดียวเพื่อคอยโกยความรู้เข้าหัวให้มากที่สุด แต่พอฟังอย่างเดียวมันก็รู้สึกว่ายังไม่ลงเรื่อยๆ เลยคิดว่าต้องรู้จักถาม ถึงแม้บางคำถามมันจะดูเง่าไปหน่อยก็เถอะ” เมธัสกล่าว

หลังจากเมธัสรู้ว่าการตั้งคำถามเป็นการเสาะหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพกว่าการรับฟังอย่างเดียว เมธัสเล่าเรื่องราวในวัยเด็กต่อว่า “ผมชอบดูหนังกับพ่อตั้งแต่เด็กๆ เลยมีความบ้าหนังเป็นพื้นฐาน แต่เราก็เปลี่ยนความชอบไปเรื่อยๆ ชอบตัวถือซูล่า อุลตราแมน บ้าฟุตบอล ไปจนถึงอยากทำงานข้าราชการแบบพ่อแม่ จนมาตอน ม.2 เกิดรู้สึกอยากทำหนังมาก แล้วต้องทำให้ได้ เลยตั้งเป้าว่าต้องเข้าเรียนนิเทศศาสตร์ให้ได้ เพื่อจะไปเป็นผู้กำกับหนังฮอลลีวูดมีทุนสร้างหนังร้อยล้านอะไรก็ว่ากันไป (หัวเราะ) เลยเริ่มคิดพล็อตหนังแนวแอ็กชั่นแล้วจดใส่สมุดไว้ตั้งแต่เด็กๆ”

เมื่อเกิดแรงบันดาลใจเริ่มก่อตัวชัดเจนขึ้น แต่เมธัสก็ยังไม่ได้ลงมือทำหนังตลอดช่วงมัธยม จนกระทั่งเมื่อเขามุ่งมั่นสอบเข้าคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ ได้ เขาก็เริ่มลงมือทำหนังสั้นเรื่องแรกที่มีชื่อว่า ‘**กาลคืนหนึ่งที่กูรู้จักมึง**’ โดยเมธัสเล่าว่า “ตอนนั้นทำเพราะน้อยใจเพื่อนที่คณะนิเทศฯ เพราะมันดูไม่สนใจกันเหมือนสมัยมัธยม เลยทำเรื่องแบบเซอร์เรียลนิตฯ เล่าเรื่องผู้ชายที่นั่งอ่านหนังสืออยู่ใต้หอพัก แล้วก็มีเพื่อนเดินมาคุยด้วย ทีละคน ซึ่งตัวละครเพื่อนที่เข้ามาคุยด้วยแสดงโดยคนคนเดียวกันทั้งหมดเลย แต่ชายคนนั้นก็ไม่วายด้วย เสร็จแล้วเราเอาให้เพื่อนสนิทดู เพื่อนมันบอกว่าดูไม่รู้เรื่อง ไม่ตลก และเพื่อนมันซีเรียสด้วย”

ด้วยเหตุนี้เมธัสจึงก้าวเข้าสู่วังวนของการเป็น ‘เด็กทำหนังสั้น’ และศึกษาเล่าเรียนในสาขาภาพยนตร์อย่างจริงจัง “ผมเรียนนิเทศศาสตร์ เรียนเพื่อเป็นนักสื่อสารมวลชน ทำให้เราต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม ต้องทำอะไรให้สังคม แต่ในตอนนั้นตัวเองรู้สึกว่ หนังสั้นจะทำอะไรให้สังคมได้วะ แล้วเราจะทำอะไรให้คนอื่นได้หรือ”

หลังจากนั้นผลงานหนังสั้นของเมธัสก็เริ่มสื่อสารกับคนดูมากขึ้นเรื่อยๆ และยังคงใช้ลีลาการเล่าเรื่องแบบบ้าดีเดือดเช่นเคย

แม้หนังสั้นของเมธัสจะคาบเกี่ยวอยู่กับเรื่องความรุนแรงในสังคมเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าหนังสั้นก็เป็นวิถีเล่าเรื่องที่ดึงความสนใจผู้ชมได้อย่างดีเยี่ยม แถมเชื่อมโยงกับประเด็นสังคม อาทิ การคอร์รัปชั่น ภาวะโลกร้อน กระแสบริโภคนิยมในหมู่วัยรุ่น ได้อย่างกลมกลืนและตลกร้าย

“หนังสั้นที่ทำมาผมชอบเรื่อง ‘ประธวย’ ที่สุด เพราะผมชอบอะไรเวอร์ๆ บ้าๆ ตลกๆ ได้หลอกดำรัฐบาลด้วย รู้สึกแฮปปี้ทุกครั้งที่ทำให้คนอื่นหัวเราะได้ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องให้คนดูได้ขบคิดอะไรบ้าง เราชอบมองทุกสิ่งเป็นเรื่องตลกร้าย” เมธัสกล่าว

มาถึงวันนี้เมธัสมีผลงานหนังสั้นกว่า 20 เรื่อง ซึ่งนอกจากหนังสั้นจะเป็นพื้นที่แสดงออกทางความคิดของเขาแล้ว ยังเปิดโอกาสการเรียนรู้ด้านการทำงานอีกด้วย “หนังเรื่องแรกมันคือความน้อยใจของเรา เรื่องที่สองมันคือความลับสนอลหม่านในชีวิตของเราไม่รู้จะไปทางไหนดี แต่เมื่อมองย้อนกลับไปผมรู้สึกว่างานหนังที่ผมทำมันช่วย ถึงแม้ระหว่างที่ทำเราจะคิดว่ามันดี เจ๋ง เทห์ ก็เถอะ นั่นเป็นเพราะเราต้องฝึกลมองงานตัวเองด้วยสายตาแบบคนนอกเสียบ้าง มันเหมือนการเอาใจคนดูมาใส่ใจเรา ซึ่งนี่จะเป็นมุมมองที่ฝึกให้เราต้องพัฒนาตัวเองอยู่ตลอด”

ละคร VS จิตอาสา

ละครหลังข่าว ละครน้ำเน่า ละครจักรๆ วงศ์ๆ ละคร... ละครแบบไหนที่คุณคุ้นเคย และโปรดปรานมากที่สุด?

คนกลุ่มหนึ่งในนาม **เครือข่ายละครหน้ากากเปลี่ยน** กำลังเดินสายเข้าไปพบปะน้องๆ ในพื้นที่ 10 โรงเรียนทั่วเขตกรุงเทพมหานคร ไม่ว่าจะเป็โรงเรียนเตรียมอุดมมถึลัษ โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ฯลฯ เพื่อกำทอถวคระบวนการละครกับจิตอาสาให้น้องๆ นำไปเป็นอาวุธช่วยเผยแพร่แนวคิดและทำกิจกรรมจิตอาสาต่อไป **เป็นการดำเนินการภายใต้โครงการบูรณาการกระบวนการละคร กับจิตอาสาสำหรับเยาวชน โดยการสนับสนุนจากมูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด มหาชน**

แล้ว ละครกับจิตอาสา จะไปด้วยกันได้หรือไม่?

กระบวนการละคร จะยาก หรือ ง่ายอย่างไร? **น้องมีมกับน้องจูเนียร์** จะมาเล่าให้ฟัง ไม่น่า คุณอาจลิ้มละครทั้งหมดที่กล่าวมาตอนต้นไปเลยก็ได้

คำสอนของคุณย่ากับจิตอาสาของผม

“การอบรมและปลูกฝังจากคุณย่าสำคัญกับผมมาก คุณย่าไม่ได้บอกว่าต้องทำแบบนี้แบบนี้ แต่ท่านทำอย่างสม่ำเสมอเป็นตัวอย่าง อยู่ที่เรารู้ว่าจะเลือกทำหรือเปล่า...ผมว่าการมีสัมมาคารวะสำคัญมาก เป็นวัฒนธรรมที่ดี ควรวรักษาไว้” **จูเนียร์ จิริกิตต์ วิลาลัย** หนูน้อยวัย 14 ปี ชั้น ม.3 โรงเรียนกุนนทีรุทธาราม เอ่ยขึ้น

จูเนียร์ ชื่อฝรั่งๆ แบบนี้ เชื่อไหมว่าเขากำลังจะจบ **นักธรรมระดับเอก โรงเรียนสอนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดพรหมวงศาราม** “บ้านผมอยู่ที่ใกล้วัดพรหมวงศาราม แวดูดินแดง คุณย่าชวนผมใส่บาตรตอนเช้าทุกวัน ตั้งแต่เด็กๆ วันหนึ่งตอนใส่บาตรหลวงพี่บอกว่ามีสอนธรรมะที่วัด ผมก็มาเรียน”

เขาย้ำว่า ไม่เคยอึดอัดหรือรู้สึกแปลกแยก ที่ต้องประพฤติตัวอยู่ในกรอบตามที่คุณย่าสั่งสอน

“สิ่งที่ย่าสอน ทำให้ผมมีความรับผิดชอบ หนักเอาเบาสู้อย่างบอกว่ามีอะไรให้ทำก็ทำ หมั่นเรียนรู้อะไรจะได้อะไรจะไม่ได้ไม่อดตาย”

กว่า 30 ชมรมที่น่าสนใจในโรงเรียนกุนนทีรุทธาราม จูเนียร์เลือกเสริมทักษะให้ชีวิตด้วยการช่วยเหลือคนอื่น

“ผมเตะตาชื่อชมรมนี้ แล้วมีความเชื่อส่วนตัวว่า นอกจากความรู้ในตำราเรียนแล้ว ต้องหาประสบการณ์ชีวิต และหาความรู้ใส่ตัวด้วย เลยเลือก **ชมรมจิตอาสาคุณนทีฯ สร้างสุข ผมได้ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ทำแล้วรู้สึกมีความสุขจากการให้อ้อมใจว่าการรับ แถมยังได้ประสบการณ์ด้านการแพทย์ การวินิจฉัยโรคเบื้องต้น ด้วย จากประสบการณ์ 3 ปีที่ทำมา ตอนนั้นผมช่วยอาจารย์ถ่ายทอดความรู้ให้น้องๆ ได้”**

ชมรมจิตอาสาคุณนทีฯ สร้างสุข มีสมาชิกราว 40-50 คน จากนักเรียนทั้งหมดกว่า 2 พันคน กิจกรรมหลักคือ การทำงานในห้องพยาบาลของโรงเรียน

ทุกเย็นวันจันทร์ พุธ ศุกร์ จูเนียร์มีหน้าที่อยู่เวรห้องพยาบาล เขาบอกว่า ห้องพยาบาลของที่นี่มีประวัติ นักเรียนและคุณครูทุกคน ค้นประวัติจะรู้เลยว่า ใครเคยป่วยเป็นโรคอะไร วันไหน รักษาด้วยยาชนิดอะไรไปแล้วบ้าง

นอกจากงานห้องพยาบาลแล้ว นักเรียนชมรมจิตอาสาฯ ยังได้ลงมือทำรายการโทรทัศน์เผยแพร่ในโรงเรียนด้วยตนเอง ออกอากาศตั้งแต่เวลา 07.00-07.30 น. ทุกเช้าวันจันทร์ถึงศุกร์

“อาจารย์ให้ลงมือทำงานจริงเลย มีการเลือกประธานบริษัท รองประธาน ช่างเทคนิค และพิธีกร ผมได้รับเลือกเป็นรองประธาน แล้วก็จัดรายการด้วย”

“ฟังรายการช่วงต้นเสนอข่าวสารประจำวัน บางวันจะเลือกคนเก่งคนดีในโรงเรียนมาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในรายการ ช่วงท้ายเปิดเพลง เอ็มวี ตามสมัยนิยม ตอนนั้นได้รับความสนใจจากนักเรียนในโรงเรียนมาก”

“ชมรมจิตอาสาฯ แบ่งหน้าที่ให้สมาชิกในชมรมมาขายอาหารตอนเช้า รายได้เป็นทุนไว้จัดรายการโทรทัศน์ พอนักเรียนมาซื้อข้าว เขาก็จะนั่งกินไปด้วยดูรายการไปด้วย...ผมเสียดายอยากทำรายการทีวีต่อ” จูเนียร์ยิ้มอย่างมีความหวัง

เขาต่อทันทีว่า “การผลิตรายการโทรทัศน์ต้องยกเลิกไปก่อน เพราะสมาชิกในชมรมมีน้อยลง ทำงานไม่ทัน ถ้าวางหน้าที่ซ้ำซ้อนภาระต่อคนจะมากเกินไป พอลดน้อยลงก็ไม่ได้ขายอาหารเช้า ไม่มีทุนมาจัดรายการต่อ”

“ผมไม่แน่ใจว่าทำไมเพื่อนๆ ไม่สนใจเข้าชมรมจิตอาสา **อาจารย์สุภาภักดิ์ ผ่องน้อย** บอกว่า ท่านพยายามเต็มที่แล้ว ทำมาหลายทาง แต่เด็กทุกวันนี้เหมือนโตแต่ตัว ชอบเที่ยวเล่นสนุกสนาน หาเด็กมาทำกิจกรรมจิตอาสายาก”

และแล้วความฝันของจูเนียร์ก็เป็นจริง เมื่อ **เครือข่ายละครหน้ากากเปลือก** อาสาเข้ามาอบรม บูรณาการกระบวนการละครกับจิตอาสา ในชมรมจิตอาสาทุกหนที่ๆ สร้างสุข

“วันหนึ่งอาจารย์มาบอกว่ากลุ่มหน้ากากเปลือกจะเข้ามาสอนการแสดงละคร ผมดีใจจนบอกไม่ถูก” จูเนียร์ถ่ายทอดความรู้สึก “ผมชอบการแสดงอยู่แล้ว ใฝ่ฝันอยากเป็นพิธีกร เป็นนักพูด หรือนักสื่อสารมวลชน ผมไม่เคยเรียนการแสดงมาก่อน แต่มั่นใจว่า ละครจะเป็นอาวุธหรือเป็นเครื่องมือช่วยถ่ายทอดเรื่องราวจิตอาสาให้คนอื่นเข้าใจได้ง่ายขึ้น”

เขาบอกว่าตื่นเต้นทุกครั้งเมื่อใกล้วันอบรมกระบวนการละคร “พี่ๆ มาทำกระบวนการละคร 5 ครั้ง ผมชอบเวิร์คชอปเรื่องความเชื่อ ที่พี่ๆ ให้จินตนาการว่ามีจุดเล็กๆ โพล์ขึ้นมาตรงหน้า เราต้องถ่ายทอดความรู้สึกสื่อถึงคนดูให้เขารับรู้ว่ามีจุดอยู่ตรงนั้นจริงๆ ถ้าคนแสดงไม่เชื่อว่ามีจุดอยู่ตรงนั้น คงสื่อความรู้สึกถึงผู้ชมไม่ได้”

“การแสดงละคร เป็นสิ่งที่ผมชอบและเป็นความฝันของผมอยู่แล้วด้วย ผมเลยพยายามมาก แสดงละครแล้วมีความสุข เมื่อมีความสุขก็อยากสื่อสารให้คนอื่นรับรู้ด้วย” จูเนียร์กล่าวอย่างหนักแน่น

“ทำให้คนอื่นมีความสุขได้ ผมว่าเป็นจิตอาสาแล้วนะ ไม่อยากเลย ยิ่งถ้าแสดงละครแล้วคนดูสนุก ชอบละครของเรา เราก็ทำให้เขาสุขใจ ยิ่งสอดแทรกเรื่องจิตอาสาลงไปละครด้วยจะเป็นประโยชน์ ทำให้คนดูเห็นภาพชัดขึ้น” จูเนียร์เปรียบเทียบกับให้ฟัง

“ปกติผมเป็นคนไม่ใจร้อน รู้ว่าควรมีสติอยู่ตลอด ยิ่งพอได้ฝึกกระบวนการละครกับหน้ากากเปลือก ยิ่งทำให้เรียนดีเพราะมีสมาธิมากขึ้น จดจ่อกับสิ่งที่ทำ นั่งสมาธินี้ช่วยได้จริงๆ นะ พี่ๆ หน้ากากเปลือกสอนให้นั่งสมาธิด้วย”

ส่วนเรื่องการแบ่งเวลาเรียนกับการทำกิจกรรม จูเนียร์แนะวิธีการบริหารเวลาง่ายๆ ลั้นๆ

“กลับบ้านไปอ่านหนังสือทบทวนบทเรียน นั่งสมาธิ สวดมนต์ แล้วเข้านอน...ผมทำแบบนี้ทุกวัน ช่วงหลังต้องฝึกกระบวนการละครด้วย” (หัวเราะ) เขายิ้มด้วยแววตาเบิ้มมีความสุข

“ผมชอบเรียนรู้ ทำตัวเองให้เหมือนแก้วน้ำที่ว่างเปล่า พร้อมเรียนรู้และเติมสิ่งใหม่ๆ เข้ามาในชีวิต ถ้าเติมเกินไปก็รินออกบ้าง รับมาแต่สิ่งที่ดีและเหมาะกับเรา นำสิ่งที่ได้มาทำประโยชน์กับตัวเองด้วย คนอื่นด้วย”

เชื่อในละคร เชื่อในสิ่งที่เป็

“สิ่งที่ยากที่สุดของการแสดงละคร คือ ต้องตีบทให้แตก และเชื่อในตัวละครให้ได้ ตอนนี่คิดว่าตัวเองทำได้แค่ 20 เปอร์เซ็นต์ ยังต้องฝึกอีกเยอะ”

นางสาวอัยลดา หอมไม่หาย หรือ แอ้ สาวหน้าคม ผิวเข้ม นักเรียนชั้น ม.6 โรงเรียนสตรีวิฑฒัฒนสรสวรรค์ ประเมินบทบาทการแสดงละครของตัวเอง

แอ้เล่าว่า เธอเพิ่งเข้ามาอบรมการบูรณาการกระบวนการละครกับจิตอาสาได้แค่ 1 เดือน

“ไม่เคยรู้จัก **หน้ากากเปลือย** มาก่อน แต่ชอบการแสดงอยู่แล้ว เวลามีการแสดงละครของโรงเรียนก็เข้าร่วมตลอด เช่น แสดงละครขาดก แต่เมื่อก่อนไม่เคยซ้อมเลย เล่นสดตลอด ครั้งนี้เพื่อนชวนมาอบรมการแสดงละครเลยลองมาดู อยากรู้ว่าเป็นอย่างไร” เธอเล่าถึงครั้งที่ได้รู้จักหน้ากากเปลือยใหม่ๆ

“พอมารู้จักกระบวนการละคร หน้ากากเปลือยสอนให้เรารู้ตั้งแต่ทฤษฎี การฝึกปฏิบัติ ต้องซ้อม ต้องเรียนรู้เทคนิค พี่ๆ สอนให้เรารู้จักคิด ทำความเข้าใจตัวเอง แล้วก็บทบาทที่จะเล่น คือ ต้องใช้สมาธิกับการแสดงมากๆ เล่นสดไม่ได้แล้ว รู้เลยว่ากาเป็นนักแสดงต้องฝึกฝน ทั้งการใช้อารมณ์ การใช้หน้าตา ฝึกสมาธิ ไม่เคยคิดว่าเป็นนักแสดงแล้วต้องเหนื่อยขนาดนี้ ทำทายความสามารถมาก”

“ชอบเลย รู้สึกว่าเป็นตัวเอง” แอ้ กล่าวอย่างมั่นใจ

หลังอบรมการแสดงทุกเย็นวันศุกร์แล้ว อาทิตย์ถัดมาตอนเย็นตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี แอ้กับเพื่อนๆ จะมารวมตัวกันซ้อมการแสดง

“อารมณ์เราได้ แต่ทำทางความเป็นธรรมชาติเรายังไม่ได้ คิดว่าต้องฝึกอีกเยอะ เพราะคนบนเวทีต้องสื่ออารมณ์ถึงผู้ชมข้างล่าง จนผู้ชมสะท้อนอารมณ์กลับมาให้ได้ว่า เขาเชื่อในสิ่งที่เราแสดงออกไป เพราะฉะนั้นนักแสดงต้องเชื่อในบทบาทของตัวเองก่อน” เธอกล่าวอย่างจริงจัง

นอกจากฝึกซ้อมการแสดงทุกเย็นแล้ว แอ้ยังต้องเป็นพี่เลี้ยงให้เพื่อนๆ เนตรนารี ยุวกาชาดในโรงเรียน และเป็นแกนนำจิตอาสาต้านภัยเอดส์ด้วย

“แอ้อยู่ชุมนุมเนตรนาวิวิสามัญ ที่เลือกชุมนุมนี้เพราะชอบไปค่าย พอเราเป็นรุ่นพี่ก็ต้องช่วยสอนน้องๆ เรื่องระเบียบวินัย ระเบียบแถว และการทำสันทนาการ พาน้องๆ ในโรงเรียนไปค่าย ตรงนี้ฝึกความเป็นผู้นำให้ตัวเองแล้ว เหมือนฝึกเป็นอาจารย์ไปด้วยเลย” (หัวเราะ)

“คิดว่าจะจัดแสดงละครเวทีจิตอาสาหารายได้ให้ผู้ป่วยเอ็ดส์ คนแสดงก็ได้ถ่ายทอดความรู้เรื่องจิตอาสา คนดูได้มีส่วนร่วมบริจาคเงินช่วยเหลือผู้ป่วยเอ็ดส์ เป็นการทำความดีต่อกันเป็นทอดๆ” แอ้เล่าถึงแผนการทำกิจกรรมของเธอในอนาคต **“ทำกิจกรรมก็เหมือนเรียนพิเศษอย่างหนึ่ง แต่เป็นการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิต”**

เธอย้ำว่า จิตอาสาเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และเกิดขึ้นได้กับทุกคน

“ไม่จำเป็นต้องเข้าเป็นแกนนำหรือเข้าชุมนุมก็ได้ ขอแค่ในชีวิตประจำวันมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ก็เป็นจิตอาสาแล้ว สังคมจะได้น่าอยู่มากขึ้น” พูดจบเธออดไม่ได้ที่จะเสริมว่า

“การแสดงเหมือนหลุดไปอยู่ในอีกโลกหนึ่ง ทำให้เรารู้ว่าโลกไม่ได้มีแค่ชีวิตของเราเท่านั้น แต่ยังมีชีวิตของคนอื่นอีกมากมาย”

“แอนิเมชัน” สื่อสร้างสรรค์สังคมไทย ฝีมือ นศ.ศรีปทุม ราววัลกลีสยอดเยี่ยม

สื่อการสอน Interactive ใช้ชมและควบคุม Intro ที่แนะนำตัวละคร
และระบบใช้ชื่อว่า main ซึ่งถ้าจะปรับการไปโดย ตัวละคร
เกนมี ชื่อว่า และระบบการสอน

ในยุคที่ “สื่อแอนิเมชัน” กำลังเฟื่องฟู และมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างสรรค์ผลงานในวงการบันเทิง วงการโฆษณา แม้แต่สถาบันการศึกษาเองก็ได้เปิดแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องต่อความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี เพื่อปั้นนิสิตใหม่ บัณฑิตสู่ตลาดแรงงาน

กัญยวีร์ เพชรสุข หรือ **ปอ** วัย 23 ปี บัณฑิตหมาดๆ จากรั้วมหาวิทยาลัยศรีปทุม ปัจจุบันทำงานในตำแหน่ง **แอนิเมเตอร์ (Animator)** บริษัททริวิตา แอนิเมชัน จำกัด บริษัทในเครือ บันลือ กรุ๊ป ผู้ผลิตและเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ “**ปังปอนด์ เดอะซีรีส์** และ **ลอดโลกย้อนกับปังปอนด์**” ซึ่งเป็นการตูนแอนิเมชัน 3 มิติเรื่องแรกที่กัญยวีร์ มีส่วนร่วมในการใช้โปรแกรม 3D ให้ปังปอนด์สามารถเคลื่อนไหวได้สมจริง

กัญยวีร์เล่าว่า เป็นโชคดีของเธอที่ได้ทำงานทันทีที่จบการศึกษา โดยการทาบทามจากบริษัททริวิตา เนื่องจากมีผู้ใหญ่เห็นผลงานมิวสิควิดีโอเพลง “วัน เดือน ปี (D.M.Y)” ของ “เจี๊ยบ วรรธนา วีรยวรรธน” ซึ่งเป็นการ์ตูนแอนิเมชันที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผลงานนักศึกษาดีเด่น ได้รับรางวัลชนะเลิศ “**วิทยานิพนธ์ยอดเยี่ยม**” ปี 2552

“สิ่งที่ทำให้ชนะใจคณะกรรมการอาจเป็นเพราะหนูเป็นคนตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบ ไม่เคยส่งงานผิดเวลา และที่ผ่านมามาอาจารย์คงได้เห็นความเอาใจใส่ในหน้าที่ได้ทำ”

กัญยวีร์สะท้อนเรื่องราวในมิวสิควิดีโอเพลง “วัน เดือน ปี (D.M.Y)” ให้ฟังว่า เธอต้องการสื่อความหมายถึงสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันหลักในการที่จะช่วยยกระดับจิตใจและคุณภาพชีวิตรูปแบบอื่น เพราะในปัจจุบันคนส่วนใหญ่มักจะทำเพื่อตัวเอง โดยหลงลืมคนในครอบครัวตัวเอง ลืมให้ความรัก ลืมการเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะกับลูกหลานที่กำลังเป็นเยาวชนและพร้อมที่จะเติบโตสู่ผู้ใหญ่ในอนาคต

งานวิทยานิพนธ์มิวสิควิดีโอเพลง ที่เธอผลิตขึ้นนี้ดูเหมือนไม่ใช่เรื่องง่ายอย่างที่คิด เพราะเธอต้องทุ่มเทแรงกายแรงใจเพื่อระเบิดความคิดออกมา โดยใช้เวลานานถึง 1 ปี ในการวางโครงเรื่องนำเสนออาจารย์ ซึ่งขั้นตอนนี้ต้องทำอย่างรัดกุม รอบคอบ การอ่านตำราเรียนอย่างเดียวยังไม่เพียงพอเมื่อต้องลงมือปฏิบัติจริง จึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้จากแหล่งอื่นด้วย

งานแอนิเมชันเป็นงานที่ต้องเปิดโลกทัศน์ให้กับตัวเอง ไขว่คว้าหาข้อมูลจากภายนอก โดยเฉพาะการได้มีโอกาสดูงานแอนิเมชันเป็นจำนวนมาก เพื่อได้รับแนวความคิดใหม่ๆ และเสริมสร้างจินตนาการ ตรงนี้จะช่วยจุดประกายการทำงานให้เป็นอย่างดี และสิ่งที่สำคัญคือ เราไม่ควรหยุดพัฒนาตัวเอง

“สิ่งที่หนูเป็นในวันนี้เชื่อว่ามาจากความรับผิดชอบ และความภาคภูมิใจที่เริ่มมาจากตัวเอง ทำให้ได้รับโอกาสดีๆ หลากอย่างเข้ามาในชีวิต อยากขอบคุณแม่ที่ทำให้หนูมีวันนี้ นี่คือการเป้าหมายในชีวิตของหนู เพราะหนูทำทุกอย่างเพื่อแม่”

ณิชกานต์ ไชยจักร น้องอาอี๋ อายุ 23 ปี บัณฑิตใหม่จากคณะดิจิทัลมีเดีย สาขาอินเตอร์แอคทีฟ ปัจจุบันทำงานในตำแหน่งกราฟฟิคดีไซน์ บริษัท Hi 5 creative solutions เจ้าของผลงาน **“อีคิว พัฒนาอารมณ์ของคนที่คุณรัก”** เป็นวิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาต้องการพัฒนา อีคิว ของเด็กอายุระหว่าง 6-11 ปี เพื่อให้สามารถเติบโตอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคง มีจิตใจและอารมณ์ที่แข็งแรง ซึ่งเธอมองว่า สังคมปัจจุบันที่วุ่นวายทุกวันนี้เพราะการขาดระดับอีคิวที่ดี จึงอยากสร้างประโยชน์ต่อสังคมโดยใช้ความรู้ที่เรียนสาขาอินเตอร์แอคทีฟที่มีการสร้างสื่อที่มีปฏิสัมพันธ์กับคนดูและสามารถนำไปเรียนรู้ได้จริง

คนสมัยนี้มักจะขาดอีคิว ทำให้ไม่ค่อยประสบความสำเร็จในชีวิตเท่าที่ควร ทั้งที่มีความรู้ดี ฉลาด แต่ชีวิตก็ไปได้ไม่ไกลอย่างที่ควรเพราะขาดการพัฒนาทางด้านอารมณ์

ณิชกานต์บอกว่า เธอเลือกทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับสังคมเพราะวันหนึ่งผลงานของเธออาจจะช่วยสังคมได้บ้างไม่มากก็น้อย ฉะนั้นการค้นคว้าหาข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญ และต้องเป็นข้อมูลที่สามารถอ้างอิงได้ เนื่องจากเป็นงานเชิงวิชาการ **“กรมส่งเสริมสุขภาพจิต”** จึงเป็นเป้าหมายแรกที่เธอต้องเข้าไปขอข้อมูลและขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่

ดังนั้นจากข้อมูลที่ได้ศึกษาเธอนำมาเชื่อมโยงกับวิทยานิพนธ์ที่ทำ จึงได้ข้อสรุปเนื้อหาที่แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ดี เก่ง สุข ซึ่งจะประกอบไปด้วย แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง ครู เกม และนิทาน โดยใช้โปรแกรม 2D ทำแอนิเมชันมิติเดียว งานที่ทำจึงค่อนข้างหนักกว่าเพื่อนคนอื่นๆ เพราะไม่ได้เรียนแอนิเมชันมาโดยตรง ฉะนั้นจึงต้องมีอาจารย์ที่ปรึกษาสอง ฝ่าย เป็นอาจารย์สอนอินเตอร์แอคทีฟ และอาจารย์สอนแอนิเมชัน

“หนูต้องทำการบ้านเยอะกว่าเพื่อนคนอื่นๆ เพราะนอกจากจะต้องทำทางด้านเนื้อหา สคริปต์แล้ว ยังต้องเรียนรู้การวาดภาพการ์ตูน การลงสี ในโปรแกรม 2D โดยเฉพาะทางด้านแอ็คติ้ง (การเคลื่อนไหว) ของตัวการ์ตูน การแสดงออก จากแววตา สีหน้าเพื่อให้ทราบว่าในขณะนั้นความรู้สึกเป็นอย่างไร เสร็จ ดีใจ เสียใจ ตื่นเต้น ต้องขอขอบคุณทางมหาลัยและครอบครัวที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจมาตลอด”

ณิชกานต์บอกว่า ขณะที่ทำวิทยานิพนธ์ขึ้นนี้เธอได้เรียนรู้อะไรหลายๆ อย่าง ทั้งหลักการทำงาน การจัดแบ่งเวลา และต้องขอบคุณงานชิ้นนี้ที่ทำให้รู้ว่า คนเราหากมีความตั้งใจจริงกับการทำอะไรสักอย่าง ต้องมุ่งมั่น จึงจะสำเร็จ กับการที่เราบอกว่าเต็มที่แล้ว เราเต็มทีกับมันจริงๆ หรือยัง แต่เชื่อว่าต้องหยุดตัวเองไว้เพียงเท่านี้ เพราะงานแอนิเมชันเป็นสายงานที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ด้วยปัจจัยหลักที่มีจากความทันสมัยของเทคโนโลยี คำนึง

แม้วันนี้ ผลงานของเธอยังไม่มีการเผยแพร่ออกสู่สายตาสาธารณะ แต่หวังว่าในอนาคตข้างหน้า ผลงาน **“อีคิว พัฒนาอารมณ์ของคนที่คุณรัก”** จะมีประโยชน์ต่อเยาวชนในการพัฒนาทักษะทางด้านอารมณ์ เพราะความฉลาดทางด้านอารมณ์เป็นบ่อเกิดของความสำเร็จ

สภาเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร

เป็นภาพที่ชัดเจนว่า เด็กและเยาวชนในเมืองหลวงยังคงเผชิญกับวิกฤตชีวิตอย่างหนักหน่วง และต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัวที่ห่างเหิน ไร้กิจกรรมร่วมกันในครอบครัวและชุมชน โดยส่วนใหญ่หันไปใช้ชีวิตสมัยใหม่ บ้างก็โสดเล่นอยู่ในโลกเสมือนจริง บ้างก็จ่อมจมอยู่ในโลกวัตถุนิยม หากแต่ไม่มีความเท่าทันต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว

การเปิดพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเยาวชน เพื่อแก้ปัญหาเยาวชนเองนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง แม้คนส่วนใหญ่มักจะมองว่าเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่หรือภาครัฐ แต่ในความเป็นจริงแล้ว การเปิดเวทีทางความคิด การสร้างเครือข่ายเยาวชนเพื่อมาร่วมกันวางแผนพัฒนาชุมชนของแต่ละพื้นที่ ถือเป็นทางรอดประจักษ์ให้เด็กได้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ซึ่งจะช่วยให้เด็กและเยาวชนอยู่ได้อย่างยั่งยืน

“สภาเด็กและ เยาวชนกรุงเทพมหานคร” เกิดขึ้นท่ามกลางเหตุสำคัญหลายๆ ประการ ประการหนึ่งก็เพื่อให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ที่แสดงออกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ โดยมีคณะบริหารสภาเพื่อปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทาง ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในทุกเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการและกิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษา กีฬา และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของเด็กและเยาวชน ตลอดจนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นให้มีความรู้ ความสามารถ และจริยธรรม เป็นพลังแห่งความดีในการขับเคลื่อนทิศทางการดำเนินชีวิตของเยาวชนในอนาคต

ถึงเวลาแล้วที่เด็กและเยาวชนจะได้เปล่งเสียงตัวเองได้อย่างชัดถ้อยชัดคำ และถึงเวลาที่ผู้ใหญ่จะเปิดหู และเปิดใจรับฟัง...

จิตอาสาแทรกคุณธรรม... ของแกนนำสภาเด็กและเยาวชนเชียงราย

“งานจิตอาสาเป็นงานที่เราต้องทำด้วยใจอย่างแท้จริง และในการปฏิบัติก็ต้องยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ผนวกเข้าไปด้วย เพื่อสร้างเยาวชนที่ดีพร้อม สิ่งสำคัญที่เน้นมากคือต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี จึงจะไปสอนหรือบอกน้องๆ ให้เชื่อถือ ทำตามเราได้”

เป็นคำกล่าวอันหนักแน่นของ **นางสาวกิตสุดา ยอดผ่านเมือง แกนนำสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงราย**

กิตสุดามีความตั้งใจมาตั้งแต่วัยเด็กผนวกกับประสบการณ์ทำงานด้านจิตอาสาจนตกตะกอนความคิดอยากพัฒนาเด็กไทยให้ทั้งเก่ง ดี และมีคุณธรรม เพื่อสร้างสังคมไทยที่สงบสุขและก้าวหน้า ที่สำคัญไม่ทิ้งถิ่นแผ่นดินเกิด จึงจัดตั้งสมาคมสร้างสรรค์เด็กและเยาวชนเพื่อพัฒนาและสร้างสรรค์เด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพพร้อมที่จะพัฒนาแผ่นดินเกิดต่อไป โดยกิจกรรมที่ทำส่วนใหญ่ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในวัยเยาว์กิตสุดาก้าวเข้าสู่เส้นทางการทำงาน “จิตอาสา” เพราะอยากจะทำอย่างนี้ ทำอะไรบ้าง ทำให้ได้เจอสิ่งใหม่ๆ ที่เรายังไม่เคยได้เรียนรู้ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และที่สำคัญคืออยากช่วยเหลือผู้อื่นเท่าที่เราระช่วยได้

“การที่คนเราอยากจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมมีแรงบันดาลใจหรือแรงจูงใจจึงจะสามารถทำงานได้อย่างมีความสุข ถือเป็นผู้ปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม”

กิตสุดาดำเนินชีวิตในการทำงานด้วยความมุ่งมั่น เพื่อพัฒนาและส่งเสริมเด็กและเยาวชนด้วยความเสียสละ อุทิศตนให้กับการทำงานเพื่อสังคม แม้จะมีภาระทางด้านหน้าที่การงาน การเรียน ที่ต้องปฏิบัติ แต่ก็ยังไม่ละเลยการเป็นลูกที่ดีที่กตัญญูต่อบิดามารดา ซึ่งในการทำกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่ผ่านมา ได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ผนวกเข้ากับกิจกรรมที่จัดมาโดยตลอดในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง

กิตสุดาบอกว่าอยากเห็นเยาวชนไทยเป็นผู้ที่มีความรู้ควบคู่คุณธรรม ซึ่งมีความสำคัญมากในปัจจุบัน **เยาวชนจะเก่งเพียงอย่างเดียวถือว่ายังไม่สมบูรณ์ต้องเป็นคนดีด้วย** ที่สำคัญคือพร้อมจะมี “จิตสาธารณะ” ทำงานเพื่อสังคมและถิ่นกำเนิดของตน เธอได้พยายามดำเนินงานส่งเสริมและผลักดันให้เกิดขึ้น โดยนำเอากิจกรรมมาเป็นสื่อกลาง เพื่อให้เกิดการพัฒนาเด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงรายอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

โดยส่วนตัวของเธอเน้นมีความคิดว่า **สิ่งสำคัญที่สุดเราจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการครองตน** ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงาน เรื่องส่วนตัวที่ต้องมีความกตัญญู กตเวที ต่อพ่อ แม่ และผู้มีพระคุณ เคารพนอบน้อมต่อผู้อาวุโส ซึ่งจะส่ง

ผลให้เรามีความสุขกาย สุขใจ และการทำงานเพื่อสาธารณชนนั้นเป็นสิ่งที่เราทำด้วยใจอย่างแท้จริง เราจึงควรจะมีเรื่องของความอดทน อดกลั้น ความมีวินัย ต่อการทำงานเพื่อสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ

สรุปแล้วสิ่งสำคัญในการสร้างคุณภาพความดีอย่างเป็นรูปธรรมนั้นเราต้อง **ทำตัวของเราให้เป็นตัวอย่างที่เด่นชัดและเสมอต้นเสมอปลายในพฤติกรรม** ก็จะช่วยให้เราเป็นผู้ที่มีคุณภาพ เป็นทั้งคนดีและคนเก่งของสังคม และที่สำคัญเราต้องทำสิ่งต่างๆ เพื่อแผ่นดินเกิดด้วยความตั้งใจจริงที่จะตอบแทนบุญคุณของแผ่นดิน

“เมื่อวันหนึ่งได้มีการฝึกฝน และหลอมรวมความรู้สึกลงให้เติบโตจากแม่แบบที่เราประทับใจแล้ว เมื่อนั้นย่อมทำให้เกิดความพร้อมที่จะแสดงความเป็นต้นแบบแห่งชีวิตที่เข้มแข็งและงดงามแก่ผู้อื่นในโอกาสข้างหน้าด้วยความภาคภูมิใจ”

ในฐานะ **“สื่อกลาง”** ในการประสานงานของเด็กและเยาวชนกับภาครัฐ และเอกชนในจังหวัดเชียงราย ผ่านทางกิจกรรมที่ดำเนินการขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

อาทิเช่น การจัดกิจกรรมวันเยาวชนแห่งชาติประจำปี การจัดกิจกรรมวันเอตส์โลก การจัดกิจกรรมรณรงค์ยุติความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และต่อต้านการค้ามนุษย์ การจัดงานวันเด็กแห่งชาติ ฯลฯ อีกทั้งยังทำหน้าที่วิทยากรในการเผยแพร่ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น เอดส์ เเพท อนามัยเจริญพันธุ์ คุณธรรมจริยธรรม สิ่งแวดล้อม การสร้างเครือข่ายภาวะผู้นำ และยาเสพติด เป็นต้น กิตสุดาบอกว่าสิ่งที่ทำให้เกิดประโยชน์กับตัวเองมากคือได้พัฒนาความคิดและมุมมองในเรื่องทัศนคติในการทำงานร่วมกับบุคคลต่างๆ

แต่ที่สำคัญที่สุดคือได้ความภูมิใจที่ได้เป็นส่วนเล็กๆ ในการพัฒนาประเทศ เพียงแค่นี้เธอก็พอใจมากแล้ว เราเชื่อว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำจะช่วยสร้างคนดีที่มีคุณธรรมจริยธรรมออกมาสู่สังคม ให้คนเก่งได้ใช้ความรู้ความสามารถในทางที่ดีเพื่อไปพัฒนาบ้านเมืองและสร้างสรรค์ในสิ่งที่ดีๆ ให้เกิดขึ้น

“ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดินนี้ “กิตสุดา” ยืนยันที่จะช่วยกันสร้างสรรค์สิ่งที่ดีให้สังคมได้ เราต้องเป็นทั้งคนเก่งและคนดีควบคู่กันไป และสร้างความมีจิตสาธารณะให้มากที่สุด เพราะแผ่นดินนี้ คือ แผ่นดินเกิดของเราที่จะสามารถอาสาเข้ามาตอบแทนบุญคุณของแผ่นดิน ถึงแม้จะเป็นเพียงเล็วหนึ่งก็ตาม”

....สักวันหนึ่งดอกไม้จะบานสะพรั่ง สักวันหนึ่งคนจริงจึงจะหลากหลาย สักวันหนึ่งคนดี ดี ทั้งหญิง ชาย สักวันหนึ่งคนดี ดี จะหลากหลายทั้งแผ่นดิน...

ชีวิตนี้เพื่อ...จิตอาสา

“ผมเชื่อว่า...ผมเกิดมาเพื่อทำงาน...ทำงานด้านการช่วยเหลือคน หรือ...จิตอาสา”

เป็นคำยืนยันจากปากของ **ชัยวัฒน์ เชิดบำรุง** แกนนำสภาเด็กและเยาวชน จ.สงขลา และเขาก็ทำงานอยู่ที่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จ.สงขลา

ชัยวัฒน์ บอกว่าเขามีความสนใจในเรื่องนี้มาตั้งแต่ยังเด็ก และทำกิจกรรมจำพวกจิตอาสาตั้งแต่มัธยมต้น ซึ่งเข้ากันได้ดีกับบุคลิกที่เป็นคนกล้าพูด กล้าคิด กล้าทำ เลยทำให้มีใจรักงานด้านนี้ อีกทั้งต้องการช่วยเหลือผู้อื่นที่ได้รับความสะดวกสบาย เลยคิดว่าตัวเองเกิดมาเพื่อจะทำงานด้านนี้

จึงไม่แปลกที่ชัยวัฒน์อยากเปิดศูนย์ช่วยเหลือเยาวชน และประชาชนที่มีเรื่องราวทุกข์ร้อน หรือมีปัญหาที่ต้องการได้รับการแก้ไข

ชัยวัฒน์ให้เหตุผลที่ฟังแล้วน่าทึ่งว่า **“เราช่วยคนที่ละคนสองคน แต่นานๆ ไปก็เป็นสิบ เป็นร้อยคน ซึ่งมันเห็นผลในทันที อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ฟังให้กับประชาชนได้อีกด้วย”**

ชัยวัฒน์เล่าย้อนถึงการทำกิจกรรมจิตอาสาซึ่งเริ่มมาตั้งแต่อยู่ชั้นมัธยมศึกษาที่จังหวัดสงขลา โดยได้รับเลือกเป็นประธานนักเรียนก็ทำกิจกรรมภายในโรงเรียน และต่อมาก็ได้รับเลือกให้เป็นประธานสภานักเรียนแห่งชาติปี 2548 (ของกระทรวงศึกษาธิการ) จึงได้มีโอกาสเพิ่มบทบาทในการขยายการทำงานตั้งแต่ระดับจังหวัด ภาค ไปจนถึงระดับประเทศ ปัจจุบัน ชัยวัฒน์เป็นประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา และล่าสุดได้รับเลือกเป็นรองประธานสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย (รับผิดชอบภาคใต้)

ชัยวัฒน์เล่าว่า วิสัยทัศน์สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา คือ **“เยาวชนเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง”** ภายใต้ยุทธศาสตร์ **ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างสรรค์** ดังนั้นภารกิจที่ชัยวัฒน์มุ่งมั่นต้องทำให้ได้คือ **การส่งเสริมการรวมกลุ่มเยาวชนในการทำความดีและการพัฒนาท้องถิ่น โดยให้เยาวชนเป็นผู้บริหารและคิดแนวทางของเขาด้วยตนเอง** และในการทำงานก็ไม่ได้ทำเฉพาะกับเยาวชน แต่เรียกได้ว่าเกือบทุกภาคส่วนของจังหวัดสงขลาเลยทีเดียว

ทำจิตอาสาแล้วได้อะไร?

คำถามนี้ชัยวัฒน์ตอบอย่างมั่นใจว่า...ประโยชน์ที่เกิดกับตัวเองชัดเจนคือ ทำให้มีความเข้มแข็ง มีประสบการณ์ และมีวุฒิภาวะมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ที่หาไม่ได้แล้ว และที่สำคัญทำให้ผมได้พบและรู้จักกับผู้คนมากมาย ทำให้เกิดการคิด วิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาสังคม บุคคล และอื่นๆ อีกมากมาย

“ขอบอกว่า กิจกรรมทำให้คนเป็นคน และทำให้คนเป็นคนคุณภาพของ
สังคม”

ชัยวัฒน์เชื่อว่าไม่เพียงเขาที่ได้รับประโยชน์จากการทำกิจกรรมจิตอาสา
โดยเขามองว่ายังช่วยเพิ่มความเป็นมนุษย์ให้กับคนอื่น ๆ จากการที่เขาได้รับการ
เยี่ยวยาความเดือดร้อน อีกทั้งยังช่วยสร้างสังคมและชุมชนให้เข้มแข็ง และนี่
คือ....ประโยชน์มหาศาลของงานจิตอาสา

นักกิจกรรมหัวใจอาสาที่...สตูล

“นักกิจกรรมเยอะครับ กิจกรรมที่ถนัดที่สุดเห็นจะเป็นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพราะผมเป็นคนอยู่ไม่เหม็น มีอะไรก็ทำหมด เป็นนักร้อง ดีเจ พิธีกร ผมก็ทำได้”

ดิษฐ์ศกร ชนะศรี หนุ่มวัย 22 ปี **แกนนำสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสตูล** บอกถึงจุดเด่นของตัวเองกับการทำงานด้านจิตอาสา ซึ่งในเส้นทางนี้ทำให้เขาได้พัฒนาศักยภาพตัวเองในหลายด้านจากการทำกิจกรรม เป็นทักษะชีวิตที่เขาบอกว่าหาไม่ได้จากที่ใด เพราะมันเริ่มจากตัวเรานั่นเอง

ดิษฐ์ศกร เชื่อชวนว่าสำหรับคนที่อยากทำจิตอาสาแม้ไม่มีอะไรมาก เพราะโดยตัวเองแล้วแรงบันดาลใจที่แท้คือ **ทำแล้วมีความสุข ทำแล้วไม่เครียด ถ้าเครียดก็คงไม่ทำไปนานแล้ว จริงไหม?** แล้วอีกอย่างหนึ่งก็คือทำกิจกรรมตามความชอบ และความถนัด กิจกรรมที่ผู้ใหญ่อคิดเองแล้วโยนมาให้ผมจะไม่ค่อยทำ

ดิษฐ์ศกรบอกว่า “อาจเป็นเพราะผมค่อนข้างขงขี้ ไม่อยู่หนึ่ง เวลาที่หนึ่งที่สุดก็คือเวลาหลังอย่างเดียว จึงทำให้ผมต้องทำอะไรทำอยู่ตลอดเวลา ส่วนจุดเด่นอื่นๆ ก็คงพูดเก่ง พูดมาก และเป็นคนร่าเริง”

กิจกรรมที่ทำก็มีเยอะมาก ส่วนมากจะเป็นกิจกรรมตามความชอบและความต้องการของสมาชิกและกลุ่มเป้าหมาย ทั้งโครงการค่ายพัฒนาศักยภาพเครือข่ายแกนนำเด็กและเยาวชนในจังหวัดสตูล โครงการพี่เพื่อน้อง ป้องกันยาเสพติด โครงการดีเจเยาวชน โครงการมัคคุเทศก์น้อย โครงการส่งเสริมอาชีพเยาวชน โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมลานสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน (ถนนเด็กเดิน) ร่วมจัดงานวันผู้บริจาคโลหิตโลก ร่วมประชุมสัมมนาทำรายงานสิทธิเด็ก จัดค่ายอาสาพัฒนาเพื่อน้อง เป็นพิธีกร นักร้อง วิทยากรโครงการต่างๆ ฯลฯ และออกอัลบั้มสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสตูล โดยนำเครือข่ายเด็กและเยาวชนในจังหวัดสตูลที่มีความสามารถด้านดนตรี มาแต่งเพลง ทำดนตรี และอัดเพลงกันเอง เป็นนักเขียนสมัครเล่น นักแต่งเพลงสมัครเล่น (ที่เพราะบ้างไม่เพราะบ้าง แต่ส่วนมากจะไม่เพราะ) เป็นผู้สร้างสรรค์สื่อ เช่น นักจัดรายการวิทยุ นักแสดงและผู้กำกับหนังสั้น เป็นต้น

กิจกรรมเหล่านี้เราก็กทำกับทุกคน ทุกหน่วยงานที่ติดต่อเข้ามา เช่น กลุ่มเยาวชนทุกกลุ่ม ปปส.ภาค 9 พมจ. สตูล ปกครองจังหวัดสตูล อบจ.สตูล ศูนย์ฟ้าใส สภากาชาดจังหวัดสตูล กลุ่มสตรีจังหวัดสตูล ศ.อป.สย. สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดต่างๆ โรงเรียนต่างๆ ในจังหวัดสตูลและจังหวัดใกล้เคียง เทศบาล และอบต.ต่างๆ ในจังหวัดสตูลและจังหวัดใกล้เคียง เรียกได้ว่าทั่วราชอาณาจักรไทยเลยก็ว่าได้ แต่ส่วนมากจะทำกิจกรรมที่จังหวัดตัวเองมากกว่า นอกจากนั้นก็จังหวัดใกล้เคียงนี้แหละ เช่น จังหวัดสงขลา จังหวัดตรัง จังหวัดพัทลุง จังหวัดปัตตานี จังหวัดพังงา กรุงเทพฯ ฯลฯ แต่หลักๆ ก็จะอยู่ที่จังหวัดสตูลและสงขลา

ดิษฐ์ศกรบอกประโยชน์ของการทำกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้นนี้ว่า **“ได้ประสบการณ์ที่ใหม่ๆ ในการพัฒนาตนเอง ได้เพื่อนใหม่ ได้รู้สัจจะธรรมของชีวิตบางอย่างเวลาที่ทำงานกับบุคคลต่างๆ ทั้งต่างประเทศ และต่างวัย คือเอาง่ายๆ เลยก็คือได้รู้ว่าแต่ละคนไม่เหมือนกัน” (เฮ้อ)**

แล้วถ้าถามว่า **“กิจกรรมที่ทำนั้นเกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นอย่างไร”**

ดิษฐ์ศกรบอกว่า “การทำจิตอาสาเป็นการเปิดโอกาสให้เด็ก และเยาวชนตลอดจนประชาชนทั่วไป ได้ทำอย่างของตัวเองชอบและถนัด อาจทำให้เกิดความเพลิดเพลินกับผู้พบเห็น (มั้ง) และที่สำคัญได้สร้างองค์ความรู้ให้กับเด็กและเยาวชนที่ทำกิจกรรมด้วยกัน ทั้งที่เป็นเด็กค่ายและที่เป็นวิทยากรด้วยกันได้รับประสบการณ์ในการทำงาน และเป็นการสอนให้ผู้ที่ทำกิจกรรมรู้ว่าการทำงานโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนเป็นอย่างไร และได้รู้คุณค่าของการเป็นผู้ให้ครับ”

เหรียญรับใช้ขอ “ต้นไม้”

เพราะความขឹងใจเรื่อง**ความยุติธรรมกับภาพสังคมคนรวยและคนจนที่ “ต้นไม้” หรือ รัชฎะ ศรีบุญรัตน์** ประธานสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย คู่กันเคยและคู่กันตามาตั้งแต่เด็ก ซึ่งในตอนนั้นเขาย้อนอดีตอันเป็นจุดเริ่มต้นของการเข้ามาสู่เส้นทางการทำงานจิตอาสาว่า

“เริ่มต้นมาจากการที่ผมเกิดมาเป็นลูกครึ่ง (ครึ่งชุมชนแออัด ครึ่งชุมชนคนมีเงิน) ง่ายๆๆ ทำให้ผมได้เห็นความแตกต่างระหว่างกลุ่มคน 2 กลุ่ม ผมรู้สึกว่สังคมนี้ไม่ค่อยจะยุติธรรมเท่าไร ทำไมคนรวยถึงใช้จ่ายเงินอย่างฟุ้งเฟ้อ ไม่สนใจคุณค่าของเงินที่จ่ายไป ยึดเอาความรู้สึกตนเองเป็นที่ตั้งเพื่อหาความสุขที่หาซื้อได้ด้วยเงินมาบำเรอตัวเอง

แต่ในทางกลับกัน กว่าที่คนจนจะใช้จ่ายอะไรนั้นต้องคิดแล้วคิดอีก คิดจนหัวโตก็ยังไมยอมง่าย เพราะรายจ่ายก็มากมายซะเกินที่ตนเองจะรับผิดชอบได้ เกิดความรู้สึกกดดันบีบคั้นอยู่ภายในใจแล้วก็ไประบายอารมณ์ใส่คนในครอบครัวและเพื่อนบ้าน ทำเอาุ่นวายไปทั้งชุมชน สิ่งเหล่านี้จึงเป็นคำถามที่วนเวียนอยู่ในหัวใจของผมตลอดมาว่า ผมจะสามารถทำอะไรได้บ้างเพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้หายไป (ความคิดนี้เพิ่งจะมาสรุปได้เอาตอนโตว่าตอนเด็กผมคิดอะไรอยู่)”

จนมาได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม **“ยุวชาติแห่งประเทศไทย” (The Boys' Brigade Thailand)** ที่โรงเรียนคริสตธรรมศึกษา (Thai Christian School) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอนให้เด็กประถมรู้จักการพัฒนาตนเองเพื่อรับใช้ผู้อื่นภายใต้คติพจน์ **“แน่อนอนและมั่นคง” (Sure and Stedfast)** ผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม เมื่อเด็กๆ ผ่านภารกิจต่างๆ แล้ว ก็จะมีการมอบเหรียญผ่านหลักสูตรในช่วงท้ายปีการศึกษา ซึ่งเหรียญที่ทุกคนไขว่คว้ามากที่สุดและมีผู้รับได้แค่ปีละ 1 คนเท่านั้นคือ **เหรียญรับใช้ (Service)** จึงเป็นการเริ่มต้นที่ผมได้ทำอะไรเพื่อคนอื่น และได้เรียนรู้ว่าเมื่อเราได้เริ่มที่จะเป็น **“ผู้ให้”** ก็จะมีอีกผู้หนึ่งที่ได้ **“รับ”** และผู้ที่ได้ **“รับ”** จากเราก็จะเป็นคน **“ให้”** คนอื่นต่อไปอีก

ซึ่งปรากฏการณ์นี้เริ่มต้นจากผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ให้ความสำคัญกับเรา(เด็ก) ยกย่องความเสียสละที่เราได้ทำประกาศให้คนอื่นได้รับรู้ เรา(เด็ก)ได้รับความภาคภูมิใจ ได้รับการชื่นชมจากเพื่อนๆ เรา(เด็ก) จึงตั้งใจที่จะให้ต่อไปในสิ่งที่เรา(เด็ก)ได้รับความชื่นชมต่อไปอีก ก็คือการเสียสละรับใช้คนอื่นๆ คนอื่นๆ(เพื่อน)ก็ได้รับการดูแลจากเรา(เด็ก) คนอื่นๆ ก็เกิดแรงบันดาลใจ ก็เริ่มต้นที่จะรับใช้คนอื่นๆ ต่อไปไม่รู้จบ

จากจุดนั้นผมถูกฝึกให้เป็นผู้ที่รับใช้คนอื่น และผมก็เห็นภาพอย่างหนึ่งว่า**ถ้าทุกคนในสังคม (คนจน-คนรวย) เริ่มต้นที่จะให้คนอื่นก่อนก็จะเกิดเรื่องราวดีๆ เสมอ** หากคนรวยเริ่มต้นที่จะคิดถึงคนอื่นฯ นอกเหนือไปจากตัวเองและเสียสละความสุขส่วนตนเล็กน้อย แล้วแบ่งปันความสุขให้คนจน คนจนก็จะได้รับความสุขที่มาจากคนรวย

คนจนที่ได้รับความสุขมาก็จะแบ่งปันไปสู่เพื่อนคนจนด้วยกัน แต่ละคนก็แบ่งปันความสุขให้กัน หากเป็นได้เช่นนี้สังคมคงไม่ยุ่งวุ่นวาย มาจนทุกวันนี้ (2552) ผมก็ยังทำงานเพื่อสังคมต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เพียงแค่เปลี่ยนรูปแบบไปบ้างเท่านั้นเอง

“ต้นไม้” บอกว่าสิ่งที่ตัวเองแตกต่างจากคนอื่นในการทำงานจิตอาสา นั่นคือ **“วิธีคิด”** ไม่รู้ว่าคนอื่น ๆ เคยเป็นเหมือนกันหรือเปล่า?

“คือมีอยู่วันหนึ่งผมก็สงสัยว่าทำไมผมถึงมีแขน ทำไมผมถึงมีขา แล้วทำไมผมถึงมีความรู้สึกเจ็บ ทำไมผมถึงมีชีวิต แล้วผมเกิดมาทำไม แล้วสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่ามนุษย์คืออะไร แล้วจะเป็นไปได้ไหมที่วันหนึ่งเราจะไม่สามารถบังคับแขนขาได้ หรือเราจะไม่มีความรู้สึกอะไรเลย หรือเราจะมองเห็นร่างกายของเราเองทุกส่วน (คือหลุดออกมาจากร่างกาย) แล้วไม่รู้ด้วยซ้ำว่าสิ่งที่มองร่างกายเรายู่มั่นคืออะไร (หมายถึงเราไม่มีตัวตน) **อยางงั้นก็แปลว่าตัวเราไม่ใช่ของเราและชีวิตนั้นก็แสนสั้นนะสิ”**

ถ้าเป็นเช่นนั้นการที่เราใช้ชีวิตอยู่ก็มีเหตุผลสำคัญที่ไม่เหมือนคนอื่น เพราะเรายังมีร่างกายที่สมบูรณ์ครบ 32 ประการ ฐานะก็ไม่ได้ลำบากยากจนถึงกับต้องไปขูดคูดายอาหารจากถังขยะมารับประทาน ในทางกลับกันยังมีอีกหลายคนที่ดียกว่า จนกว่า อ่อนแอกว่าเรา **“ผมจึงมีชีวิตอยู่เพื่อช่วยเหลือคนอื่นที่ดียกกว่าเรา และตั้งใจว่าจะสอนเขาให้สามารถเลี้ยงตัวเองได้ เท่าที่ความสามารถผมจะมี”**

เรื่องปากท้องก็เป็นเรื่องสำคัญของทุกคนครับ

งานจิตอาสาไม่ได้ให้รถยนต์คันหรูกับผม แต่อย่างน้อยงานจิตอาสาก็ยังให้ผมมีเงินขึ้นรถโดยสารไปสถานที่ต่างๆ เพื่อทำกิจกรรม

งานจิตอาสาไม่ได้ให้บ้านหลังใหญ่อยู่อย่างหรูหรา แต่งานจิตอาสาทำให้ผมยังมีที่พักอยู่ทุกๆ ที่ที่ผมไปในโลก

งานจิตอาสาไม่ได้ให้ข้าทาสบริวารรับใช้ส่วนตัว แต่งานจิตอาสาก็ยังให้เพื่อนสนิทมิตรจริงใจอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ผมเข้าใจว่าการที่ทำกิจกรรม **“จิตอาสา”** ไม่ได้เป็น **“ธุรกิจ”** ที่ทำให้เรารวยล้านฟ้า หรือมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าคนอื่น หรือเป็นอาชีพที่ทุกคนส่วนใหญ่ในสังคมถวิลหา แต่อย่างน้อยวันหนึ่งผมก็ยังมียาอาหารรับประทาน ยังมีลมหายใจ และยังมีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง

ความคิดเหล่านี้ย้าเตือนผมอยู่เสมอ ประกอบกับคำอวยพรของคุณแม่ก่อนออกจากบ้านทุกวันว่า **“ขอให้ลูกของแม่เป็นที่รัก... เป็นที่พึ่งของคนอื่นๆ ในสังคม”** และผมยังคิดอยู่เสมอว่า **“ผมไม่สนใจว่าใครจะสามารถจดจำวันเกิดของผมได้ หรือจะจำได้ว่าผมจากโลกนี้ไปเมื่อไร แต่ที่สำคัญ... ระหว่างที่ผมยังมีชีวิตอยู่ ผมได้ทำอะไรให้คนอื่น ๆ ได้จดจำ ต่างหาก”**

แล้วไปทำกิจกรรมที่ไหนกันบ้างนะ?

“ต้นไม้” ตอบอย่างอารมณ์ดีพร้อมเสียงหัวเราะ ฮ่า ๆ ๆ ว่าทุกสถานที่ที่ผมไปครับ คือผมคิดว่าเราเองก็มีส่วนช่วยเหลือสังคมจากเรื่องใกล้ตัว มาลองคิดกันดูนะครับว่ากิจกรรมประจำวันอะไรบ้างที่เราที่ได้ทำด้วยความเต็มใจร้อนให้กับผู้อื่นทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ และก็มาคิดต่อกิจกรรมประจำวันอะไรที่เราสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่น ซึ่งถ้าเรา

ค้นพบกิจกรรมที่สร้างความเดือนร้อนให้กับผู้อื่นก็ลดลงไปซี อย่างเช่นการทิ้งขยะไม่เป็นที่ หรือสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ หรือแม้กระทั่งหงุดหงิดคนเดียวใส่คนรอบตัวอย่างไร้สาเหตุ ถ้าการยกมือไหว้ขอโทษเพื่อให้อะไรมันดีขึ้น ก็ทำไปเถอะครับ มือก็อยู่กับเรา จะต้องไปเสียเงินเช่ามือมายกมือไหว้ซะเมื่อไร ส่วนเรื่องที่ดีก็เก็บรักษาไว้ และก็บอกเล่ากระจายต่อ เท่านั้นก็ทำกิจกรรมได้ทุกที่แล้วครับ

CONTACT

สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย
รัชฎะ ศรีบุญรัตน์ “ตันไม้”
Email : TeenTown.Tonmike@gmail.com

จิตอาสา... คืบคนดีสู่สังคม

เด็กจะเติบโตมาเป็นคนแบบไหนให้ดูจากพ่อแม่...

เช่นเดียวกับสาวคนนี้ **พินทิพย์ ศิริสนธ** หรือ “ตาล” แกนนำสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดสุโขทัย และเธอยังทำงานกับศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ภาคเยาวชน (ศอ.ปส.ย) ที่เธอซึมซับการทำงานเพื่อสังคมมาจากต้นแบบใกล้ตัวคือ “พ่อกับแม่”

“แรงบันดาลใจเดียวที่มีอยู่ตั้งแต่เล็กจนโต คือการได้เห็นพ่อกับแม่ที่ทำงานด้านสังคมมาโดยตลอด”

“ตัวอย่างที่ดี” ที่ไม่เคยบังคับให้ลูกต้องทำตามแบบ พินทิพย์บอกอย่างภูมิใจและว่า นั่นจึงทำให้เกิดเป็นความมุ่งมั่นว่าสักวันจะเป็น **“ลูกไม้ที่ตกไม่ไกลต้น”** บ้าง

หลายครั้งที่มีโอกาสได้เห็นความสุขเล็กๆ ของผู้คนมากมายจากรอยยิ้มและคำขอบคุณของผู้คนที่ได้รับความช่วยเหลือ กลายเป็นความอึดใจที่ไม่สามารถอธิบายได้ เป็นความสุขที่เกิดจากการได้ลงมือทำอย่างแท้จริง..ที่สำคัญคือทำให้ได้คิดว่า... **คนเราถึงแม้จะเกิดมาตัวคนเดียว ชีวิตเดียว แต่เราก็สามารถสร้างคุณค่าให้กับชีวิตคนอื่นและทำเพื่อใครๆ ได้อีกหลายคน**

สิ่งที่ได้ซึมซับจากตัวอย่างที่ดีกลายเป็น **“จุดเด่น”** ในการทำงานของเธอที่ออกมาจากใจและเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการทำงาน **“จิตอาสา”** นั่นก็คือ เป็นคนที่ชอบ **“ดูแลคนอื่น”** จะมี **“ความสุข”** ทุกครั้งที่ทำให้ใครสักคนได้รู้สึก ว่าเค้าคือ **“คนสำคัญ”** และมีความ **“พิเศษ”** ในตัวเองแค่ไหน

เมื่อมีโอกาสมาทำงานด้านนี้จึงชอบที่จะทำให้น้องๆ เยาวชนได้เห็น **“คุณค่า-ความสำคัญ”** ของตัวเอง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์กับชีวิตประจำวันและทำเพื่อสังคมต่อไป..จุดเด่นที่อาจแตกต่างจากใครอีกหลายคนจึงอยู่ที่..**ความสุขที่เกิดจากการได้ทำงานที่ตัวเองชอบนั่นเอง**

กิจกรรมจิตอาสาที่พินทิพย์ไปทำนั้น ส่วนใหญ่จะเลือกทำกิจกรรมในพื้นที่จังหวัดของตนเอง เนื่องจากสามารถเข้าถึงข้อมูลสถานการณ์ได้ง่าย ลงปฏิบัติจริงได้เร็ว แต่ก็มักจะเลือกไปทำกิจกรรมให้กับโรงเรียนหรือชุมชนที่อยู่ต่างอำเภออยู่ในถิ่นที่ห่างไกลออกไป ด้วยความคิดที่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ไหนก็มีสิทธิได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกัน

โดยกิจกรรมที่เราไปทำก็ได้แก่ การจัดเก็บข้อมูลสถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชนในจังหวัดสุโขทัย โครงการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนในโรงเรียนขยายโอกาส จัดค่ายอบรมผ่านกระบวนการเรียนรู้แนวใหม่ จัดงานถนนเด็กเดินเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้มีพื้นที่ในการทำกิจกรรมและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ สร้างองค์กร

และเครือข่ายด้านเด็กและเยาวชนในแต่ละอำเภอ เป็นวิทยากรประจำให้กับเรือนจำจังหวัดสุโขทัย เพื่อให้ความรู้ด้านการบำบัดและฟื้นฟูผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ จัดทำโครงการอบรมวิทยากรเยาวชนจากชุมชนสู่ชุมชน เพื่อสร้างฐานที่เข้มแข็งให้กับองค์กร โครงการส่งเสริมการสร้างอาชีพให้แก่เยาวชน จัดกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ทุกวันอาทิตย์ ซึ่งทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นได้รับความร่วมมือและได้รับการสนับสนุนจากหลายหน่วยงาน

พิณทิพย์บอกว่า การทำกิจกรรมต่างๆ กับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะพวกเขาเป็นกลุ่มที่ด้อยโอกาส ทำให้ได้พัฒนาศักยภาพด้านร่างกาย ความคิด และจิตใจอย่างต่อเนื่อง เพราะการทำงานด้านนี้จะต้องศึกษาเรียนรู้และฝึกฝนตนเองอยู่เสมอเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ สามารถนำไปถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญทำให้มี **“ความสุข”** กับ **“ทำงาน”** อยู่เสมอ ขณะเดียวกันกิจกรรมที่ทำนั้นเกิด **“ประโยชน์”** ต่อผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นได้เห็นถึงคุณค่าและศักยภาพในตัวเอง สามารถนำความรู้ความสามารถที่มีอยู่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเองและสังคมต่อไป และกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้นยังส่งผลให้ชุมชน สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากมีพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้น

แจกันดอกไม้จิตอาสาของทุกชัย

“การทำกิจกรรมเปรียบเสมือนการ “จัดแจกันดอกไม้” ยิ่งเป็นกิจกรรมที่หลากหลายเราก็จะมีดอกไม้ในแจกันที่หลากหลายเปรียบเสมือนการเติม “สีสัน” ให้กับ “ชีวิต” อย่างหนึ่ง และเป็น “ประสบการณ์ที่เราไม่สามารถที่จะเรียนรู้ได้จากในห้องเรียนหรือตำราเรียน”

นี่คือคำบอกเล่าจากปากของ “ส้ม” ศุภชัย ไตรไทยีระ แกนนำสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี

ชายหนุ่มวัย 22 ปี ที่เอ่ยถึงแรงบันดาลใจในการทำงานจิตอาสาที่เขาอยากบอกแก่ผู้อื่นอย่างภูมิใจ และยังบอกด้วยว่า “ผมเป็นคนพูดเก่ง เวลาทำอะไรก็จะทำอย่างจริงจัง เป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์เข้ากับคนอื่นได้ง่าย มีอารมณ์สุนทรีย์ ชอบความสนุกสนาน ตรงนี้น่าจะเป็นจุดเด่นของผมในการทำงานจิตอาสา” ศุภชัยชี้จุดเด่นที่คิดว่าตัวเองต่างจากคนอื่นในการทำงานจิตอาสา

ศุภชัยเล่าด้วยแววตาฉายแววสนุกกับกิจกรรมจิตอาสาที่ทำว่า กิจกรรมที่ไปทำนั้นเยอะมากๆ แต่ส่วนใหญ่จะทำในจังหวัดตนเอง เพราะเชื่อว่าการพัฒนาที่ดีย่อมพัฒนาจากจุดเล็กๆ หากแต่การพัฒนาในจังหวัดยังไม่ดีพอในระดับอื่นๆ ก็ไม่ดีไปด้วยเช่นกัน ที่อุบลฯ ก็จะเน้นการพัฒนาในเรื่องการขับเคลื่อนการทำงานในระดับตำบล ไล่เรียงมาสู่ระดับอำเภอ และระดับจังหวัดจะเป็นภาพใหญ่ พอมีเวลาว่างมีกิจกรรมอะไรดีก็จะชวนเพื่อนสภาเด็กฯ ในแถบภาคอีสานตอนล่างมาร่วมสร้างสรรค์กิจกรรมดีๆ กันบ้างเพื่อจะได้เห็นเป็นภาพระดับการพัฒนาของเด็กและเยาวชนที่ชัดเจนขึ้น

การทำกิจกรรมที่จังหวัดส่วนใหญ่แล้วจะทำตามคำเชิญ ตามบทบาทหน้าที่ ตามความสนใจและความถนัด เช่น โครงการ “ส่งเสริมและสนับสนุนการเลือกตั้งและประชาธิปไตยจากการมีส่วนร่วมของภาคเยาวชน” โดยมีการจัดเวทีสัมมนา “เยาวชนยุคใหม่ใส่ใจรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้ง 50” จำนวน 4 ครั้ง ในเดือนเดียวคือเดือนธันวาคม 2550 เรียกว่าจัดอาทิตย์ละครั้งเลย โดยไปจัดที่มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี วิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม วิทยาลัยการอาชีพพระการพิพิธ การจัดงานวันเด็กแห่งชาติ การจัดโครงการประกวดกองเชียร์ต้านยาเสพติดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ “ดอกบัวเกมส์” ปี 2551

นอกจากนี้ยังจัดรายการวิทยุทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดอุบลราชธานี FM.98.5 MHz ในรายการ “รวมใจไทยอุบล” ช่วงเพลงสัปดาห์หวานสื่อสัมพันธ์เด็กและเยาวชน ทุกวันเสาร์ เวลา 17.00น.-18.00น. ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2551และรายการ “คลื่นสีขาว” จนถึงปัจจุบัน ทำโครงการถนนเด็กเดินจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นปีที่ 3 แล้ว ณ บริเวณหน้าศาลหลักเมืองจังหวัดอุบลราชธานี โครงการพัฒนาศักยภาพสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี โครงการขับเคลื่อนศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ภาคเยาวชน

จังหวัดอุบลราชธานี (ศอ.ปส.ย.อบ.) จัดงานวันเยาวชนแห่งชาติ จังหวัดอุบลราชธานี ร่วมขับเคลื่อนประกาศเจตนารมณ์ “อุบลสร้างสุข พันธุ์ทุกซ์จากเหล่า” และดำเนินโครงการความร่วมมือพัฒนาเครือข่ายเฝ้าระวังเพื่อหนุนเสริมการบังคับใช้ พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ เป็นวิทยากรสนทนากาให้กับหน่วยงานภาครัฐหลายโครงการ ตลอดจนเป็นวิทยากรอบรมเด็กและเยาวชนด้านเอดส์ ยาเสพติด การค้ามนุษย์ หอพัก และอื่นๆ อีกมากมาย

กิจกรรมมากมายที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ศุภชัยบอกว่า เป็นการร่วมงานกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงภาคประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี

ศุภชัยยืนยันว่าการทำกิจกรรมด้านจิตอาสาเหล่านี้ทำให้ได้พัฒนาตนเองในเรื่องต่างๆเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงานและประสบการณ์การดำเนินชีวิต สำหรับผลที่เกิดกับผู้อื่นที่ได้ร่วมในกิจกรรมต่างๆ นั้นก็คิดว่าจะทำให้เด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานีมีการแสดงออกมีพื้นที่แสดงออกอย่างสร้างสรรค์และเป็นการให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมส่วนร่วมตามจิตสาธารณะ

และนี่คือ **“แจกันดอกไม้จิตอาสา”** สีสดใสที่ศุภชัยบรรจงจัดแต่งในหลายรูปแบบ พร้อมเปิดรับนักจัดดอกไม้รายใหม่เข้ามาสานต่อร่วมกันสร้าง **“ดอกไม้จิตอาสา”** ให้บานสะพรั่งส่งกลิ่นหอมของความคิดดี ความรัก และความผูกพันไปเชิญชวนเยาวชนไทยใจอาสาเข้ามาร่วมกันสร้างสังคมที่น่าอยู่ต่อไป

จิตอาสา..สร้างโอกาส เด็กลำปาง

“หนึ่ง” นางสาวหทัย ปงกันธา เป็นหนึ่งเยาวชนที่เติบโตมากับการทำงานด้านเด็กและเยาวชน และยังคงทำมาต่อเนื่องกับ**เครือข่ายสร้างสรรค์เด็กและเยาวชนลำปาง** ซึ่งเป็นอีกบทบาทและขอบเขตการทำงานที่ใหญ่กว่าเดิม นั่นไม่ได้หมายถึงเพียงความก้าวหน้าของเธอ แต่หมายรวมถึงโอกาสของเยาวชนอื่นๆ ด้วย

“หนึ่ง” เป็นตัวแทนเครือข่ายสร้างสรรค์เด็กและเยาวชนลำปาง สาวเหนือคนนี้บอกว่า แรงบันดาลใจที่ทำให้เธอก้าวเข้ามามีส่วนร่วมและผลักดันการทำงานในด้านเด็กและเยาวชนนั้น เริ่มจากการเป็นเด็กผู้หญิงตัวเล็กๆ นิสัยขี้อาย ไม่กล้าแสดงออก แต่ในเมื่อมีโอกาสได้ร่วมทำกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ไปพบปะกับผู้คนมากหน้าหลายตา ทั้งเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ จึงทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะทำงานด้านเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้น และสิ่งที่สำคัญเธอบอกว่ากิจกรรมเหล่านี้จะทำให้เธอก้าวที่จะคิด ก้าวที่จะทำ และกล้าแสดงออก สามารถพัฒนาความสามารถของตนเองได้มากขึ้น

เมื่อตัวเองเคยได้รับโอกาสและเห็นผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดกับตัวเองแล้วก็อยากจะเห็นเด็กและเยาวชนรุ่นหลังได้รับโอกาสดีๆ เหมือนกับตนบ้าง เธอจึงไม่เคยละทิ้งการทำงานด้านเด็กและเยาวชน และจุดเด่นความเป็นตัวของตัวเองที่คิดว่าตัวเองแตกต่างจากคนอื่นในการทำงานจิตอาสา ก็คือ **การให้ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา การเข้าใจ และการยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น** ไม่ว่าจะมีโอกาสที่ไหนทั้งในระดับชุมชน หมู่บ้าน สังคม ในพื้นที่จังหวัดลำปาง หรือจังหวัดใกล้เคียงทุกคนจะพบเห็นหทัยเสมอ

กิจกรรมที่ทำส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดลำปาง และจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งจะทำกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น กิจกรรมให้ความรู้ด้านเอดส์ เพลส กิจกรรมด้านยาเสพติด กิจกรรมด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมด้านการพัฒนาศักยภาพแกนนำเด็กและเยาวชน กิจกรรมด้านจิตอาสาพัฒนาชุมชน สังคม ฯลฯ โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่เด็กและเยาวชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป และการเชื่อมประสานเครือข่ายกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนางานต่อไป

“หนึ่ง” เป็นนักกิจกรรมตัวจริงเธอจึงได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ โดยเฉพาะประสบการณ์ที่ช่วยพัฒนาตัวเอง พัฒนาความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้น การมีส่วนร่วมและบทบาทในการพัฒนาชุมชนและสังคม ซึ่งทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อเด็กเยาวชนว่าสามารถมีส่วนในการพัฒนาสังคม

หนึ่งบอกว่า กิจกรรมที่ทำนั้นจะช่วยให้เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสที่ดี ได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง และได้รับรู้ถึงการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมใหญ่ ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ และรับรู้ถึงคุณค่าในตนเองมากขึ้น ได้ทำตนให้เป็นประโยชน์ตามความสามารถของตนเอง ไม่สร้างความเดือดร้อนแก่สังคม

CONTACT

เครือข่ายสร้างสรรค์เด็กและเยาวชนลำปาง

หญทัย ปงกันธา “หนึ่ง”

E-mail : haruthai_ning@hotmail.com

การเสกสุขของนักเรียนขอ

“ไม่รู้ผมโดนของรีเปล่า บางครั้งมันก็เหมือนสิ่งเสกติดนะ คิดว่าจะเลิก แต่ก็เลิกไม่ได้ซักที”
 อย่าเพิ่งคิดว่าบรรทัดถัดไป จะมาเล่าเรื่องวัยรุ่นเสกยา หรือบ๊ายเล่นของกันแต่ประการใด **“ของ”** ที่เรากล่าวถึงกันอยู่นี้ เป็นของชนิดพิเศษที่เรียกว่าใครได้เสกก็จะพบแต่ความอึดอ้อม สุขสันต์ ที่สำคัญไม่ผิดกฎหมาย

“สายฟ้า” เรวัต คำแซ เด็กหนุ่มจากโรงเรียนเทคนิควิมลบริหารธุรกิจ กล่าวถึงความรู้สึก เมื่อถูกถามว่าจะอะไรทำให้เขายังคงเป็นนักกิจกรรมอยู่ได้ตลอดระยะเวลา 5 ปี

“คงเป็นเพราะความสุขมันครับ เราได้ทำ ได้ช่วยเหลือคนอื่นบ้างก็ทำให้รู้สึกดี ทุกกิจกรรมที่ผ่านมามันเกิดความสุขประทับใจทั้งนั้น ได้ทั้งประสบการณ์ ได้พัฒนาตัวเอง ได้เพื่อน และที่สำคัญสิ่งที่เราทำยังก่อความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นกับผู้คน และสังคมรอบตัวเราด้วย”

“สายฟ้า” เริ่มทำกิจกรรมจิตอาสาระหว่างเรียนมาตั้งแต่ชั้น ม.2 โดยมีแรงกระตุ้นจากการเสียทั้งพ่อและแม่ไปตั้งแต่เล็กๆ มีเพียงคุณตาและคุณป้าเป็นผู้เลี้ยงดูมา จุดนี้เองเขามองว่าคนทั่วไปมักโทษเด็กที่กำพร้าพ่อแม่ว่าเป็นเด็กมีปัญหา สร้างปัญหาให้กับสังคม เขาจึงนำแรงผลักดันนั้นมาทำกิจกรรม พลิกบทบาทของตัวเองเพื่อกำหนดสังคมไปในทางที่ดี โดยเริ่มทำกิจกรรมที่โรงเรียน เช่น การเข้าค่ายลูกเสือและความปลอดภัย โครงการณรงค์คนรักดีไม่สูบบุหรี่ โครงการต้านภัยเอดส์ในสถานศึกษา เป็นต้น

“ตอนนั้นไม่อยากให้ใครมาดูถูกเราว่าไม่มีพ่อแม่คอยสั่งสอน แต่เราอยู่กับคุณตาคุณป้า ท่านก็สอนเราว่าเราได้รับโอกาสและอะไรมามากมายจากสังคม ก็ควรจะคืนประโยชน์ให้กับสังคมบ้าง ไม่ใช่รับอยู่ฝ่ายเดียว เราก็เริ่มเข้าไปทำกิจกรรม ก็รู้สึกสบายใจ ภูมิใจว่าได้ทำอะไรบ้าง **“รู้สึกว่าคุณเองมีค่า”**

จากเดิมที่เป็นคนใจร้อน แต่ประสบการณ์จากการทำงานก็หล่อหลอมให้เขาค่อยๆ มีจิตใจอ่อนโยน รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล และสามารถควบคุมอารมณ์ตัวเองได้มากขึ้น

“เมื่อก่อนเป็นคนใจร้อนมาก แต่พอได้ทำงานตรงนี้ก็รู้สึกว่าคุณภายในเราเปลี่ยนแปลงไป พฤติกรรม ความคิดก็เปลี่ยนไปด้วย ก็รู้สึกว่าคุณเองเป็นผู้ใหญ่ขึ้น กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ กล้าที่จะพูดในสิ่งที่ถูกต้อง”

กระทั่งปัจจุบันสายฟ้ารับหน้าที่เป็นรองประธานสภาเยาวชนเขตบางซื่อ มีหน้าที่เสนอแผนงานและจัดเตรียมประชุมวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนในพื้นที่ของสำนักงานเขตบางซื่อ เพื่อผันเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ในชุมชน เช่น โครงการธนาคารขยะ โครงการดนตรี 24 ชั่วโมง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ต่าง ๆ

นอกจากบทบาทดังกล่าว **สายฟ้า** ยังเป็น รองประธานสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ภาควิชาคอมพิวเตอร์ ดูแลเรื่องกิจกรรมต่างๆ ที่จะเข้ามามีบทบาทหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับภาควิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจในโรงเรียน เป็นประธานแกนนำเยาวชนมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย เขตบางซื่อ คอยช่วยเหลือภาพรวมเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของเยาวชนในโครงการมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทยของสำนักงานเขตบางซื่อ ประธานคณะทำงานเยาวชนโครงการพัฒนาผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่ร่วมสร้างกรุงเทพฯ เมืองน่าอยู่ และประธานกลุ่มเครือข่ายเยาวชน ปปส. ADP บางซื่อ

จากความรับผิดชอบมากมาย ดูเหมือนว่าผู้ที่อยู่ในวัยเรียนไม่น่าจะทำได้หมด แต่สายฟ้าบอกว่า **หากเราลองได้เริ่มทำ เริ่มสละเวลา รู้จักจัดสรรเวลา จะพบว่าในชีวิตคนๆ หนึ่งสามารถทำอะไรต่างๆ ได้อีกมากมาย**

“จริงๆ แล้วคนรุ่นผมมีพลังเยอะ ถ้าเรานำออกมาใช้ในด้านที่ดี จะเกิดประโยชน์มหาศาล ผมก็มีเวลาเท่ากับคนอื่นๆ อยู่ที่เราจะกล้าสละช่วงเวลาความสนุกสนานหรือเปล่า สำหรับผมก็มีบ้างที่รู้สึกว่าคุณชีวิตส่วนตัวหายไปหมด ไม่เคยได้ดูหนัง ไม่ได้นอนเล่นอยู่บ้าน ไม่ได้ไปเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน บางครั้งไม่เจอหน้าคนที่บ้าน เคยคิดจะหยุด แต่เราก็ตั้งเพราะรู้สึกว่าคุณอยากทุ่มเทแรงกายแรงใจให้งานเดินหน้า ถ้าเราไม่ทำแล้วใครจะทำ ก็อย่างที่บอกมันเหมือนยาเสพติด แต่เป็นการเสพติดความสุขใจที่ได้กลับคืนมาเมื่องานสำเร็จ”

อย่างไรก็ตาม สายฟ้าบอกว่า ยังมีเด็กและเยาวชนอีกมากที่ต้องการโอกาสเข้ามาทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อช่วยเหลือสังคม แต่เพราะยังขาดเวทีหรือพื้นที่ให้วัยรุ่นได้มา **“ปล่อยของ”** และขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เพราะฉะนั้นการสร้างเครือข่ายงานเพื่อถ่ายทอดและต่อยอดไปสู่กิจกรรมและพื้นที่อื่นๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญ

สายฟ้าย้ำว่า กิจกรรมที่ทำนั้นเป็นเพียงแค่ก้าวแรก อาจยังไม่เกิดประโยชน์ในเร็ววัน แต่เชื่อว่าจะได้ผลที่ยั่งยืนในอนาคต และไม่มีใครสามารถที่จะมาทำลายได้ ก็ทำกันแบบค่อยเป็นค่อยไป ทำให้เกิดตัวอย่างแก่เด็กรุ่นหลังที่กำลังจะก้าวเข้ามา หัวใจอาสาจึงต้องปลูกฝังในเด็ก ในโรงเรียน และในชุมชน

“ผมเองก็หวังว่าจะได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ใจดี ซึ่งจริงๆ ก็มีอยู่แล้วบางส่วน หากผู้ใหญ่ให้โอกาสและรับฟังความคิดของเด็กให้มากขึ้น เชื่อว่าเด็กๆ ก็พร้อมที่จะสร้างสรรค์สังคม ส่วนใครที่อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่ดีขึ้น และยังไม่รู้จะเริ่มทำอะไร ถามตัวเองว่า เรากล้าพอหรือไม่ หากกล้าก็ก้าวออกมา แล้วจะรู้ว่าโลกใบนี้มีอะไรอีกเยอะ”

ลูกโซ่จิตอาสา...แฮร์คิวคล่าความดี

การจากไปของสืบ นาคะเสถียร ได้ส่งผลสะท้อนอย่างลึกลับต่อผู้คนที่รักธรรมชาติและแสวงหาความเป็นธรรมในสังคม อาจกล่าวได้ว่า **เขาคือผู้จุดประกายความดี การมีจิตเสียสละที่หลบลึบอยู่ใต้หลืบลึกภายในจิตใจของใครหลายๆ คนให้กลับมาสุกสว่างและลุกโชนอีกครั้ง**

แน่นอน **“สืบ นาคะเสถียร”** คือ **“ฮีโร่”** ที่เป็นต้นแบบการดำเนินชีวิตในแง่ของการอุทิศตนเพื่อสังคมของคนรุ่นหลัง เช่นเดียวกับ **น.ส.ศศิภาพร ฤทธิสอาด** หรือ **“นานา”** หญิงสาววัย 19 ปี ที่บอกว่า **“สืบ”** คือแรงบันดาลใจให้เธอก้าวเข้าสู่โลกของ **“จิตอาสา”**

“เคยดูสารคดีของคุณสืบ นาคะเสถียร ตอนนั้นรู้สึกว่าจะมีคน **“ให้”** ได้ขนาดนี้เชียวหรือ ทำให้ย้อนมองมาที่ตัวเองและถามตัวเองว่า เราทำอะไรบ้าง เราอาจจะทำไม่ได้ขนาดคุณสืบ แต่เราก็น่าจะทำอะไรได้บ้าง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของผู้คนและสิ่งต่างๆ รอบตัวเราในทางที่ดีขึ้น”

“นานา” ซึ่งขณะนี้ เป็นนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีที่ 2 แต่ในอีกด้านหนึ่งเธอทำงานเป็นประธานสภาเยาวชนเขตวังทองหลาง ที่ทำงานร่วมกับกลุ่มคนเล็กๆ ตั้งแต่เยาวชนในพื้นที่เขตวังทองหลาง และเขตอื่นๆ ชำราชการ ประชาชนทั่วไป ประสานงานกับหน่วยงานเอกชน เครือข่ายต่างๆ ไปจนถึงผู้บริหารของ กทม. และผู้บริหารระดับประเทศ ทั้งนี้เธอยังรับตำแหน่งเลขานุการประธานสภาเยาวชนกรุงเทพมหานครด้วย

เธอเล่าว่า เริ่มทำงานจิตอาสาตั้งแต่เรียนที่วิทยาลัยพณิชยการอินทราชัย โดยรวมกลุ่มเพื่อนๆ ในชั้นเรียนจัดกิจกรรมต่างๆ อาทิ รณรงค์เรื่องยาเสพติดในชุมชน เก็บขยะในชุมชน สอนหนังสือเด็กด้อยโอกาส ฯลฯ กระทั่งได้รับเลือกเป็นตัวแทนโรงเรียนเพื่อคัดเลือกทีมทำงานของสภาเยาวชนเขต จึงได้ร่วมกิจกรรมกับสภาเยาวชนกรุงเทพฯ ในส่วนกลางมากขึ้น ทำให้เธอได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับองค์กรอื่นๆ อีกมากมาย จากการประสานงานกับหน่วยงาน การจัดงานอีเวนท์ การรณรงค์ ยื่นหนังสือต่อผู้ใหญ่ในเขต กทม.

“ในตอนนั้นก็ได้ฝึกตัวเองหลายอย่าง นอกจากกิจกรรมที่ต้องลงพื้นที่ในชุมชนตัวเองแล้ว เราก็ก้าวไปช่วยงานส่วนกลาง ทำให้ได้รู้จักคนเยอะขึ้น มีประสบการณ์การทำงานมากขึ้น”

ต่อมา **“นานา”** ได้รับตำแหน่งประธานสภาเยาวชนเขตวังทองหลาง เธอได้ทำกิจกรรมที่ลงไปสัมผัสกับชุมชนอีกครั้ง เพื่อส่งไม้ต่อจิตอาสาแก่เยาวชนในชุมชนให้ได้มากที่สุด โดยเน้นสร้างแกนนำเยาวชน และจัดกิจกรรมมหกรรมสร้างสรรค์ ถนนเด็กเดินในพื้นที่เขตวังทองหลาง กิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในพื้นที่เขต ลงพื้นที่ในการร่วมพัฒนาชุมชนในแหล่งชุมชนแออัด ซึ่งจะเป็นการรวมกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ให้มาร่วมกันคิด แสดงพลังสร้างสรรค์ และแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบงาน

ด้านมุมมองในการทำงานของ “นานา” อาจแตกต่างกับคนส่วนใหญ่อยู่บ้าง เพราะเธอจะเน้นผลซึ่งเกิดกับตัวบุคคลมากกว่าผลงานของภาพรวม เพราะคิดว่าการ “จุดประกายความคิดคน” เป็นสิ่งสำคัญอันดับต้นๆ ในการทำงาน “จิตอาสา”

“หลายคนอาจมองว่าการทำงานจิตอาสา คือการทำให้สังคม ชุมชนเปลี่ยนไป โดยเน้นไปที่ภาพรวม แต่นานา จะให้ค่าที่ตัวบุคคลเป็นหลัก โดยมองว่าแต่ละคนรู้สึกอย่างไร มีอะไรเปลี่ยนแปลงไหม เมื่อบุคคลคนหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นจากการทำงานจิตอาสาของเรา มันน่าปลื้มใจยิ่งกว่าการได้รับโลรางวัลเสียอีก และถ้าสามารถขยายไปเป็นวงกว้างได้จะเกิด “ลูกโซ่การทำงานจิตอาสา” และเกิดการ “ให้” ต่อไปเรื่อยๆ “ความสุข” ก็จะเกิดขึ้นได้เองในที่สุด”

วันนี้ “นานา” เริ่มเข้าใจปัญหาเด็กและเยาวชนมากขึ้น และตระหนักว่าลำพังตัวเองคงไม่สามารถเปลี่ยนวิถีชีวิตใครหรือสภาพสังคมได้ แต่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน งานจึงจะสำเร็จลงได้

“พยายามดึงให้หน่อยๆ มีส่วนร่วมทุกฝ่าย ทั้งเด็กที่อยู่ในโรงเรียน และที่อยู่ในชุมชนซึ่งไม่ได้เรียนหนังสือ เพราะแต่เดิมนักเรียนกลุ่มนี้จะไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กันมากนัก ก็เลยพยายามจัดกิจกรรมให้เขาทำร่วมกัน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นเพื่อนกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน สามารถเชื่อมโยงกันได้ กลุ่มเราก็จะเข้มแข็งขึ้น”

ผลจากการทำงานจิตอาสาของนานา ไม่เพียงแต่ได้รับการยอมรับจากน้องๆ ในชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรม หากแต่คนในครอบครัวที่จากเดิมไม่เข้าใจว่า “นานา” ทำกิจกรรมนี้ไปเพื่ออะไร ก็เกิดความเข้าใจและหันมาสนับสนุนให้ลูกทำความดี และพร้อมเป็นกำลังใจให้เสมอ ผู้ปกครองหลายคนในชุมชนได้เห็นความเปลี่ยนแปลงในตัวบุตรหลานจากการทำงานของเด็กๆ อันเป็นที่มาของรอยยิ้มแห่งความสุขของคนในชุมชน

“มีเพื่อนบ้านบางคนมาบอกเราว่า ลูกเขาเลิกสูบบุหรี่ได้แล้วนะ ผู้ปกครองเขาก็ภูมิใจที่บุตรหลานไปทำกิจกรรมสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์มากกว่าไปทำสิ่งที่ไม่ดี ทำให้ตระหนักถึงคุณค่าของการให้ และการใช้ชีวิตร่วมกันอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตัวเราเองก็รู้สึกภูมิใจว่ามีส่วนร่วมให้เขาคิดและเปลี่ยนตัวเองได้”

“กิจกรรมจิตอาสา” เป็นประสบการณ์นอกห้องเรียนที่ชัดเจนให้ “นานา” มีบุคลิกลักษณะ ตลอดจนการดำเนินชีวิตในทางที่ดี จากที่เคยสนใจเฉพาะเรื่องของตนเอง มุ่งแต่จะสร้างแฟ้มประวัติให้ตัวเองโดดเด่น มาวันนี้ นานามองสิ่งต่างๆ เปลี่ยนไป ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ครอบครัวยุติและมีมีความสุข ได้รู้จักผู้คนมากมาย เป็นการเปิดโอกาสให้แก่ตนเองในเรื่องต่างๆ

การทำงานจิตอาสาเป็นการ “ให้” ในแบบที่เราสามารถทำได้ เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ ไม่จำเป็นต้องยิ่งใหญ่ มีใครรู้จัก แม้จะเป็นส่วนเล็กๆ ก็ทำให้สังคมมีความสุขได้ โดยเริ่มที่ตัวเราเอง

“รางวัลเจ้าฟ้าไอที รัตนราชสุดา สารสนเทศ”

พระมหากษัตริย์คุณอันล้นพ้น
ต่อการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย

มูลนิธิวิจัยเทคโนโลยีสารสนเทศ ก่อตั้งขึ้นโดยการรวมตัวของ 8 หน่วยงานในภาคเอกชน ประกอบด้วย ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน), บริษัท ไอบีเอ็ม ประเทศไทย จำกัด, บริษัท เอสวีไอเอ จำกัด (มหาชน), บริษัท เวิลด์ อินฟอร์เมชั่น เทคโนโลยี จำกัด, บริษัท นินทวิน จำกัด, บริษัท สยามกลการ จำกัด, กลุ่มบริษัทชินวัตรคอมพิวเตอร์คอมมิวนิเคชั่นส์ และบริษัท สามารถ คอร์ปอเรชั่น จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสนับสนุนการพัฒนาและงานวิจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทยให้เจริญเข้าสู่ระดับที่สามารถแข่งขันหรือทัดเทียมในระดับสากลสามารถนำมาพัฒนาเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศหรือพัฒนาในเชิงธุรกิจ รวมถึงสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีอย่างกว้างขวาง โดยได้รับพระมหากษัตริย์คุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นองค์ประธานที่ปรึกษามูลนิธิวิจัยเทคโนโลยีสารสนเทศ มีนายจรัมพร โชติกเสถียร รองผู้จัดการใหญ่ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เป็นประธานมูลนิธิ

ด้วยเจตนารมณ์ดังกล่าวมูลนิธิจึงได้จัดให้มีการแข่งขันเพื่อคัดเลือกโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีผลงานดีเด่นโดยได้รับพระมหากษัตริย์คุณพระราชทานพระราชานุญาตให้ใช้ชื่อรางวัลว่า “รางวัลเจ้าฟ้าไอที รัตนราชสุดา สารสนเทศ” พร้อมกับพระราชทานพระราชานุญาตอันเชิญอักษรพระนามาภิไธย “ส.ร.” จารึกบนโล่รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนงานวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทยให้มีความก้าวหน้าทัดเทียมระดับสากล สามารถนำมาพัฒนาเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับประเทศ รวมทั้งเพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างกว้างขวางทั้งในระดับบุคคลทั่วไปและนักเรียน นิสิต นักศึกษา เพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมวิชาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

“Live Traffic View II” พมกำมันต์ด้วยใจครับ!

จรจรติดขัด รถยนต์คับคั่ง มลพิษท้องถนน ปัญหาโลกแตกติดอันดับต้นๆ ที่แทรกซึมจนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนเมืองที่ต้องเผชิญกันอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน ลองคิดดูว่าในวันหนึ่งๆ เราต้องสูญเสียเวลากับการเดินทาง สูญเสียเชื้อเพลิงพลังงาน สูญเสียพื้นที่สีเขียว สูญเสียคุณภาพชีวิต กับสภาพจราจรของกรุงเทพมหานครมากน้อยแค่ไหน ความพยายามในการแก้ปัญหาจากหลายยุคหลายสมัยยังไม่ใช้ทางออกสุดท้าย แต่วันนี้มีหนึ่งเส้นทางจราจรพลังสีขาวสายใหม่ที่จะเป็นจิ๊กซอว์ชิ้นสำคัญ

ก่อนการเดินทางครั้งหน้าคำตอบนี้อาจจะเป็นจิ๊กซอว์ตัวสุดท้ายของการแก้ปัญหาจราจรของคุณก็ได้!

“ทำไมเราต้องมาเสียเวลากับจราจรที่ติดขัดบนถนนสายเดิมอยู่เสมอ หลงทาง เสียเวลา เสียเงิน แต่จะดีแค่ไหนถ้าเรารู้สภาพจราจรบนโทรศัพท์มือถือในเวลาที่ใช้จริง เราก็สามารถเลือก หลบ เลี่ยง หลีก ถึงจุดหมายเร็วขึ้นจริงไหมครับ”

นำเสียงที่มุ่งมั่นและแววตาที่เปี่ยมความหวังจะแก้ปัญหาจราจรของนักเรียน **นายณัฐชนน เวชสิทธิ์** หรือ “น้องวินโดว์” นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ที่คว่ำรางวัลชนะเลิศเจ้าฟ้าไอที รัตนราชสุดา สารสนเทศ ครั้งที่ 4 ด้วยผลงานการพัฒนาโปรแกรม “รายงานสภาพการจราจรด้วยภาพจากกล้อง CCTV ตามเวลาจริงบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Live Traffic View II)” ประเภทนักเรียน นิสิต นักศึกษา

เส้นทางจราจรสายใหม่บนโทรศัพท์มือถือเกิดขึ้นได้ไม่ใช่เรื่องความบังเอิญ แต่เกิดจากหัวใจของน้องวินโดว์ ที่รักและชอบวิทยาศาสตร์และความทันสมัยของโลกใต้อย่างมาก

“ตั้งแต่เด็กผมคลุกคลีอ่านหนังสือวิทยาศาสตร์ เล่นหุ่นยนต์ ประกอบของอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ มาโดยตลอด ทำให้ผมได้เรียนรู้และปลูกฝังอย่างไม่รู้ตัว และผมโชคดีที่มีครอบครัวสนับสนุนครับ”

เมื่อความถนัดเริ่มฉายแววและชัดเจนขึ้น น้องวินโดว์จึงเข้าร่วมโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กและเยาวชน หรือ Junior Science Talent Project (JSTP) รุ่นที่ 9 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ...ต่อเนื้่นผมต้องทำโครงการส่ง กำลังครุ่นคิดว่าจะทำอะไรดีนะ ทันใดนั้นไปพบชมุขทรัพย์หนังสือสอนการเขียนโปรแกรม JAVA เล่มหนึ่งในห้อง (คุณพ่อผมมาเฉลยว่าแอบเอามาวางใ้เห็นเอง) สอนการเขียนโปรแกรม ผมตื่นเต้นมาก ใช้เวลาอ่านไม่นานนัก กระตุกต่อมโอเคได้ทันทีว่า ผมน่าจะลองทำแอปพลิเคชัน “นำภาพถ่ายดาวเทียมมาใช้เป็นแผนที่บนโทรศัพท์เคลื่อนที่” (Google Earth on Mobile) ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) แต่ทำได้เพียงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น

และโอกาสแห่งฝันที่จะเป็นจริงได้ก็ปรากฏขึ้น เมื่อเห็นภาพรายงานการจราจรจากกล้อง CCTV ในโทรศัพท์มือถือยอดแค่นั้นถ้าภาพจราจรเหล่านั้นมาแสดงบนมือถือของเราได้ ...น้องวินโดว์เล่าต่อด้วยความสนุกสนานว่า ปัญหาของการเดินทางกำลังจะหมดไปแล้ว ผมได้สานต่อความฝันด้วยการติดต่อขอการสนับสนุนข้อมูลจาก NECTEC

กองบังคับการตำรวจจราจรกรุงเทพมหานคร และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เริ่มพัฒนาโดยการออกแบบและเขียนโปรแกรมทั้งหมดจนทดสอบดูว่าใช้ได้ ทุ่มเทศมอง แรงกาย แรงใจเพื่อให้ใช้ได้จริง และก็สำเร็จขึ้นจริงกับโครงการ “รายงานสภาพการจราจรด้วยภาพจากกล้อง CCTV บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Live Traffic View I)” และบทพิสูจน์นี้ได้รับการันตีจาก รางวัลรองชนะเลิศอันดับหนึ่ง ประเภทนักศึกษา โครงการ Mass Awards 2007 โดย AIS ร่วมกับ SIPA ปี พ.ศ.2550 และได้เข้าร่วมประกวดออกบูธในงาน

จินตนาการแห่งฝันของผมนั้นไม่ได้หยุดเพียงแค่วางวัล เพราะผมทำมันด้วยหัวใจ จึงคิดต่อยอดต่อไปว่า...จะอย่างไรให้แอปพลิเคชัน Live Traffic View สามารถใช้ได้กับทุกคนที่สัญจรในกรุงเทพฯ ไม่มีข้อจำกัดเพียงแค่โทรศัพท์บางยี่ห้อ บางรุ่น หรือบางระบบ... ผมอยากเห็นคนกรุงเทพฯ ทุกคนมีโอกาสได้ใช้ จึงพัฒนาแอปพลิเคชันเดิมให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น นั่นคือ Live

Traffic View เวอร์ชัน 2.0 ผมใช้เวลาทั้งหมดกว่า 3 ปี ในการพัฒนาแอปพลิเคชันนี้ เมื่อดาวนโหลดโปรแกรมลงมือถือแล้ว สามารถเข้าไปดูสภาพจราจร จากกล้องซีซีทีวีที่มีอยู่ประมาณ 80-90 จุด (ณ ขณะนี้) แสดงภาพการจราจรในลักษณะรูปถ่ายและป้ายอัจฉริยะ 40 จุดร่วมกันบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ มีคุณสมบัติพิเศษที่สามารถบันทึกข้อมูลส่วนตัวที่เรียกใช้แล้ว แสดงภาพในแนวนอนเพื่อให้ได้ขนาดใหญ่ ปรับปรุงฐานข้อมูลอัตโนมัติทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญบรรลุเป้าหมายคือ ใช้ได้จริงกับโทรศัพท์มือถือทุกยี่ห้อทุกรุ่น ทุกระบบอย่างที่ต้องการ พิเศษกว่านั้นคือโปรแกรมยังรองรับระบบ 3G บนมือถือรุ่นใหม่ได้อีกด้วย

เริ่มแรกผมคิดจะทำตามฝันด้วยความสนุกและความชอบ ตอนนั้นผมรู้แล้วว่าผมอยากจะช่วยให้สังคมไทยนำอยู่ขึ้น ดังนั้นการออกแบบแอปพลิเคชันจึงอยากทำให้ง่ายต่อการใช้ ... ผมจึงออกแบบใช้ปุ่มกดซ้าย ขวา หน้า หลัง และตกลง หรือใช้จอยสติ๊ก หรือกดปุ่มตัวเลขก็ได้ เหมือนปุ่มกดเล่นเกมทั่วไป ให้สะดวกในการใช้ แล้วจะทำอย่างไรให้คนไทยได้รู้ว่าการแก้ปัญหาจราจรนั้นมีทางออก ความคิดนี้จุดประกายให้ผมเข้าประกวดในโครงการ “รางวัลเจ้าฟ้าไอทีรัตนราชสุดา สารสนเทศ ครั้งที่ 4” สิ่งที่ได้มากกว่ารางวัลชนะเลิศ คือ ผมได้พิสูจน์ผลงานให้ทุกคนได้รู้ว่า Live Traffic View เวอร์ชัน 2.0 อาจจะเป็นจิ๊กซอว์ตัวเลือกชิ้นหนึ่งที่ทำให้คุณหลุดจากเส้นทางจราจรที่คับคั่งสายเดิมก็เป็นได้

ปัจจุบันโปรแกรมนี้สามารถใช้ได้กับโทรศัพท์มือถือทุกรุ่นที่รองรับระบบภาษาจาวา J2ME MIDP 2.0 แต่เปิดบราวเซอร์แล้วดาวนโหลดที่ <http://dusit.dyndns.org/traffic/traffic.jad> ปัจจุบันมีผู้เข้ามาใช้เฉลี่ย 50 ครั้งต่อวัน ยิ่งวันไหนมีการชุมนุมหรือประท้วงจะมีคนมาดาวนโหลดใช้กันอย่างหนาแน่นเลยทีเดียว ...

แต่อนาคตจะพัฒนาโปรแกรมนี้ให้มีความสวยงาม น่าใช้มากยิ่งขึ้น และรองรับระบบ Touch Screen ด้วย

หลายคนเห็นผลงานแล้วมักมองว่าผมเป็นเด็กอัจฉริยะ เด็กมีพรสวรรค์ ... “ตรงจุดนี้ผมว่าไม่ใช่ เพียงแต่ผมทำในสิ่งที่รักและชอบเท่านั้น” ถ้าให้ผม ต้องเลือกเป็นนักวิทยาศาสตร์ก้องโลกอย่าง อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ โทมัส อัลวา เอดิสัน หรือ บิลล์ เกตล์ นักธุรกิจซอฟต์แวร์ คุณว่าผมจะเลือกใคร ?

คำตอบที่ถูกต้องผมจะขอเลือกเป็น “โทมัส อัลวา เอดิสัน” เพราะผม ไม่ใช่คนเก่ง แต่มีความพยายามที่จะประดิษฐ์คิดค้น ให้สิ่งประดิษฐ์นั้นมี ประโยชน์และใช้ได้จริง จะให้ผมเป็นอย่างอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ก็ไม่ใช่ เพราะผม ไม่ใช่ นักทฤษฎี หรือจะเป็นบิลล์ เกตล์ ผมก็ยังไม่อยากรวยขนาดนั้น ถึงแม้ผม จะมีความสามารถไปถึงจุดนั้นก็ตาม แต่ผมก็ยังอยากจะทำสิ่งประดิษฐ์ที่มี

ประโยชน์ต่อสังคมมากกว่า อยากให้เพื่อนๆ ลองค้นหาตัวเอง ลองออกจากกรอบสี่เหลี่ยมในห้องเรียน แล้วจะรู้ว่า เส้นทางความฝันของตนเองไม่ยากอย่างที่คิด

โปรแกรมเมอร์เด็กไทยหัวใจไอที

ด่วนหนึ่งคอมพิวเตอร์เครื่องแม่ข่ายหรือเซิร์ฟเวอร์ขององค์กรคุณไร่ซึ่งความปลอดภัยแล้ว อะไรจะเกิดขึ้น? นี่คือตัวอย่างเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นกับองค์กรใดก็ได้ มีจดหมายขยับนับร้อยหรือสแปมเมลล์อยู่ในระบบเน็ตเวิร์ค ข้อมูลองค์กรเล็ดลอดได้ง่ายเมื่อเจอผู้บุกรุกภายนอกหรือแฮกเกอร์เข้าโจมตี การแก้ปัญหาขึ้นอยู่กับที่เราจะติดตั้งระบบความปลอดภัยอย่างไร

“เบ็ก” นายฉัตรพัฒน์ วิเชียรรัตน์ บัณฑิตหนุ่มไฟแรง จากภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ผู้สร้างผลงาน **ระบบตรวจเช็คความปลอดภัยห้องเซิร์ฟเวอร์โดยกล้องเว็บแคมผ่านระบบเครือข่าย** คำรางวัล **เจ้าฟ้าไอที รัตนราชสุดา สารสนเทศครั้งที่ 2 ประเภทนิสิต นักศึกษา** เมื่อปี พ.ศ. 2550 กับหน้าที่ใหม่ ณ ปัจจุบันในฐานะคุณครูสอนคอมพิวเตอร์ โรงเรียนศรีบุญยานนท์ ได้ยื่นอวยบอกเล่าความสำเร็จในวันวาน

เส้นทางความฝันของผมเกิดขึ้นด้วยความบังเอิญเมื่อ 3 ปีก่อน ขณะที่ผมเป็นนักเรียนอยู่ชั้นปีที่ 3 ได้ฝึกงานอยู่ที่สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ลี “ผมได้ฝึกงานกับพี่ๆ ที่ดูแลระบบในห้องเซิร์ฟเวอร์ ซึ่งตอนนั้นมีเพียงกล้องวงจรปิดธรรมดา ไม่ได้มีการเคลื่อนไหว ซึ่งกล้องไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ ก็เลยคิดเล่นๆ กันว่า เราน่าจะลองใช้กล้อง Webcam มาจับความเคลื่อนไหวเพื่อเป็นฐานข้อมูลระบบความปลอดภัยในห้องเซิร์ฟเวอร์นะ” ด้วยความสนุกจากบทสนทนาเล็กๆ ในครั้งนั้น ได้กลายเป็นโปรเจกต์ใหญ่ที่ตัวเองคาดไม่ถึงเหมือนกัน

แม้ว่าจะเป็นการเล่นในวงสนทนา แต่ผมก็ยังอยากทำให้สิ่งนี้เกิดขึ้นจริง เมื่อประสบการณ์การฝึกงานครั้งนั้นเสร็จสิ้นลง ผมได้ขยายความคิดนั้นต่อด้วยการเขียนเป็นโครงงานวิจัยก่อนที่ผมจะจบหลักสูตรปริญญาตรี โดยทำร่วมกับเพื่อนอีกหนึ่งคนคือ **วิมลรัตน์ กองฤทธิ์** ...สมัยนั้นกล้องวงจรปิดธรรมดา ยังไม่สามารถทำงานครบทุกฟังก์ชัน จึงได้เฝ้าดูว่าจะทำอย่างไรให้กล้อง Web cam มีฟังก์ชันครบทุกอย่าง เพื่อรักษาความปลอดภัยในห้องเซิร์ฟเวอร์โดยผ่านระบบเครือข่าย

ความฝันของผมจากที่เลื่อนลงเริ่มค่อยๆ ซัดขึ้น เมื่อได้หัวข้อโครงงานวิจัยแล้ว ก็มาต่อยอดลำดับความคิดว่า **“รูปแบบการทดลองของเราจะออกแบบอย่างไร เมื่อผมต้องการให้กล้องหมุนได้ทุกทิศทาง”** ความคิดแวบแรกก็เกิดขึ้นมาทันใด ก่อนอื่นเราต้องออกแบบให้กล้องนั้นหมุนได้ในแนวระนาบและแนวตั้ง แกนหมุนจึงต้องอยู่ในลักษณะวงกลม เพื่อที่จะได้สัมผัสมาตรงในทุกส่วน และหมุนไปตามทิศทางที่ต้องการ ทั้งแนวขึ้น-ลง และ ซ้าย-ขวา โดยใช้กลไกของสเต็ปปีงมอเตอร์และการทดเฟือง ซึ่งสามารถควบคุมกล้องได้ทั้งทางเครื่องเซิร์ฟเวอร์ และเครื่องของผู้ใช้ ความทันสมัยของระบบนี้คือ สามารถแสดงผลภาพได้ทันที (Real time) ทั้งในโปรแกรม และผ่านทางเว็บ ผมและ

เพื่อนได้พยายามออกแบบใหม่หมด ตั้งแต่การประกอบเฟืองจนกระทั่งการเขียนโปรแกรม มีเพียงระบบอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้นที่ได้ปรึกษาอาจารย์ เพื่อออกแบบเชื่อมโยงกับ Printer port โครงการนี้วิจัยเกิด แล้วเราจะพิสูจน์ได้อย่างไว้วางใจได้จริง

เมื่อนักวิทยาศาสตร์ได้ตั้งกฎ ทฤษฎี สมมุติฐาน หรือประดิษฐ์สิ่งใดแล้วก็ตาม ขั้นตอนสำคัญที่ขาดไม่ได้ คือ บทพิสูจน์ แล้วพิสูจน์อย่างไรถึงจะรู้คำตอบ ก็ต้องอาศัยการทดลองเป็นกุญแจในการไขหาคำตอบ ...ผมได้ทดลอง

ระบบดอลใช้จับความเคลื่อนไหวของห้องเซิร์ฟเวอร์ในมหาวิทยาลัย ผลที่ได้คือใช้งานได้มากพอสมควรในแกนนอนหมุนได้ 180 องศา แกนตั้งหมุนได้ 90 องศา สามารถควบคุมจากห้องหนึ่งไปยังห้องหนึ่งได้ โดยดูผ่านเว็บ แต่จะมีปัญหาในเรื่องการประมวลผลภาพช้าบ้างเล็กน้อย เป็นความภูมิใจเล็กๆ ว่าเราก็สามารถทำได้จริง

ผมมาถึงปลายทางแห่งฝันเร็วเกินไปหรือเปล่า ทันใดนั้นเองผมก็เกิดแรงบันดาลใจบนเส้นทางของฝันใหม่...เมื่อผมชำเลืองเห็นโปสเตอร์ขนาดใหญ่แปะอยู่หน้าคณะ ประชาสัมพันธ์การแข่งขัน “รางวัลเจ้าฟ้าไอที รัตนราชสุดา สารสนเทศ ครั้งที่ 2” โดยปีนั้นเป็นปีแรกที่มีรางวัลประเภท นักเรียน นิสิต นักศึกษา...ผมได้ไล่อ่านจนมาถึงบรรทัดคุณสมบัติของโครงการ “เป็นผลงานวิจัยหรือผลงานเชิงประยุกต์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) อาทิ Software,

Application, Network, Communication หรือ Hardware” หัวใจของผมพุ่งออกทันทีเมื่ออ่านจบ เพราะงานที่ผมทำอยู่ตรงสเป็คทุกอย่างเลย และจะรอช้าไปใย ความคิดผมไปไกลถึงวันแข่งแล้ว

ผมและเพื่อนจึงได้เขียนโครงการ สร้างความพร้อมในการนำเสนองาน...วันนั้นก็มาถึง เมื่อผมต้องสัมภาษณ์รอบแรกจากทีมที่แข่งขันทั้งหมด 30 ทีม ไม่ใช่การสัมภาษณ์ตัวต่อตัว แต่มีคณะกรรมการมากมาย ประหนึ่งเข้ากองประกวด... นอกจากการสัมภาษณ์ ยังมีการเปิดระบบการทำงานว่าใช้ได้จริงมากน้อยเพียงใด การแข่งขันรอบแรกทำได้ด้วยดี เพราะใจผมคิดให้กำลังใจตัวเองตลอดเวลาว่า ...พยายามทำให้เต็มที่ที่สุด ไม่ได้คาดหวังอะไรเกินไป เพราะถ้าอย่างนั้นจะกดดันตัวเอง

จากทีมแข่งขันทั้งหมด 30 ทีม คัดเหลือเพียง 10 ทีมสุดท้ายเพื่อสัมภาษณ์ต่อรอบสอง และผมก็ลุ้นมาถึงจุดนั้นจนได้...พอมาถึงรอบสอง ขั้นตอนก็เหมือนเดิม แต่ที่เปลี่ยนไปคือคำถามที่เข้มข้นขึ้น เช่น ถ้ามีเงินจกผ่าน กล้องจะจับไหม ให้อธิบายข้อจำกัดการใช้งานในกรณีใช้หลายคน เป็นต้น ตอนนั้นตอบไปด้วยความประหม่า และใจที่ลุ้นระทึก เพราะผมเริ่มเห็นแสงสว่างที่ปลายทาง การประกวดรางวัล เจ้าฟ้าไอที รัตนราชสุดา สารสนเทศ ใช้ระยะเวลาประมาณ 8-9 เดือน แต่ผลออกมาที่คุ้มค่าเป็นอย่างที่ผมบอก

“ถ้าเราตั้งใจทำอะไร ทำให้เต็มที่ แล้วเราจะประสบความสำเร็จ ถ้าคนอื่นทำได้ เราก็ควรจะทำได้ด้วย” แต่ถ้าวินวิน้องๆ ไม่รู้ว่าตัวเองจะทำอะไร ขอแนะนำว่าให้เริ่มจากสิ่งที่ชอบ หรือเริ่มจากความอยากรู้ แล้วเราจะค้นหาความรู้ได้อย่างสนุกไม่มีวันจบเลยครับ

JSTP อัจฉริยภาพของเด็กเก่งวิทย์

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีการไหลเวียนความรู้มากขึ้น ประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ และประเทศคู่แข่ง ได้จัดให้มีการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นเป้าหมายแรกๆ ของการพัฒนาประเทศ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) จึงมุ่งผลักดันให้ประเทศไทยแข็งแกร่งและเพิ่มขีดความสามารถบนเวทีเศรษฐกิจระดับโลก และเพื่อให้บรรลุผลที่วางไว้ การพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติจึงมีความสำคัญยิ่ง **โครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กและเยาวชน** หรือ Junior Science Talent Project (JSTP) อันเป็นโครงการที่เฟ้นหาเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ และเด็กที่มีความสนใจในวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มาเข้าร่วมกิจกรรมในรูปแบบค่าย เวิร์กช็อป การฝึกทำวิจัยในห้องปฏิบัติการ การฝึกอบรมความรู้ต่างๆ ที่หลากหลาย ในเชิงสังคม และศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้สามารถพัฒนาทักษะความสามารถทางวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่ให้เพิ่มขึ้นอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยจะมีนักวิทยาศาสตร์พี่เลี้ยง ที่เป็นอาจารย์ และนักวิจัยในมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานวิจัยต่างๆ คอยแนะนำ ชี้แนะ เพื่อก้าวสู่การเป็นนักวิจัยคุณภาพของประเทศต่อไปในอนาคต

ความพร้อม + โอกาส = ความโชคดี

ถ้าในปี พ.ศ.2533 มีคนเดินเข้ามาบอกว่า “เชื้อไหม? ว่าจะมีคนไทยได้คะแนนสูงที่สุดในโลกจากการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ”...??!!

คงมีคนที่ไม่แปลกใจกับคำบอกเล่านี้ หรืออาจจะมีคนหัวเราะออกมาดังๆ กับความคิดที่ดูว่าจะเป็นไปได้ไหม แต่ในปี พ.ศ.2550 เยาวชนไทยก็สามารถทำให้คำบอกเล่านี้กลายเป็นความจริงขึ้นมาจนได้... **“ปิงปอง”** หรือ **นายเจนวิทย์ วงศ์บุญสิน** ก็คือคนที่ทำสำเร็จ

“ผมโชคดีครับ” คำพูดที่มาพร้อมกับน้ำเสียงแบบคนอารมณ์ดี “จริงๆ ครับ ผมว่าผมโชคดีมาตลอด พ่อแม่ไม่เคยกดดันเรื่องเรียนเลย ตอนเด็กๆ ก็ได้ตั้งใจเรียนมาก ไม่ได้กลับบ้านอ่านหนังสือทุกวัน เรียนดีก็ชม เรียนไม่ดีก็ไม่ได้ต่อว่า แต่ให้กำลังใจตลอด ก็เรียนไปวันๆ เหมือนเด็กทั่วไป แต่พอช่วง ป.5 มีการเปลี่ยนหลักสูตรจากวิชา สปช. เป็นวิชาวิทยาศาสตร์และสังคม เป็นครั้งแรกที่ได้รู้จักกับวิชาวิทยาศาสตร์ และก็โชคดีที่ครูสอนวิทยาศาสตร์ ทำให้ผมยิ่งประทับใจกับวิชานี้เพิ่มขึ้น **ครูญาณี วงศ์สง่า** และ **ครูอนุชารท ทองธรรมชาติ** สอนวิทยาศาสตร์ได้สนุกมาก พวกท่านไม่ได้สอนเน้นที่เนื้อหา แต่สอนให้เราทำแล็บ พวกเราได้ทดลองวิทยาศาสตร์หลายๆ เรื่อง ตอนนั้นเพื่อนๆ ทั้งห้องอยากเป็นหมอกันหมดเลย รวมถึงผมด้วย”

ปิงปองเล่าว่าช่วงมัธยมมีโอกาสไปแข่ง **Science Show** งานนี้ทำให้เขาได้พัฒนาทักษะการสื่อสาร การแสดงออกบนเวที และสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ในหลายๆ ครั้ง “ผมไปโชว์เรื่องการพันไม้ที่ให้หักครับ สนุกมากๆ ต้องออกไปโชว์หลายครั้งทั้งในระดับเขต ระดับจังหวัด และระดับประเทศ ตอนระดับจังหวัดผมพันไม้ที่ไม่หักในตอนแรก ก็เลยต้องเนียนๆ ทำเป็นเล่นมุกไป พอครั้งที่ 2 ก็ทำสำเร็จ ครั้งนั้นตื่นเต้นมากแต่ดีที่เราเตรียมตัวเผื่อการผิดพลาดไว้แล้ว ก็เลยผ่านมาได้”

ปิงปองเล่าถึงความโชคดีอีกอย่างหนึ่งของเค้าว่า “ผมได้มีโอกาสเข้าไปใน **โครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กและเยาวชน (JSTP)** จากโครงการเรื่องเกี่ยวกับตัวแปรต่างๆ ในหัวหอมที่ทำให้เราร้องไห้ และผมได้เป็นตัวแทนของโครงการโอลิมปิกวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมต้น อันนี้ถือว่าโชคดีมากๆ เพราะตอนนั้นจัดเป็นปีแรก ทำให้ทุกคนเท่ากันหมด” ปิงปองแอบบอกว่าเด็กโรงเรียนเอกชน (โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา) แม้ว่าจะมีการติวนักเรียนอย่างใกล้ชิดและเข้มข้น ก็ต้องใช้ความพยายามอย่างมากที่จะแข่งขันกับโรงเรียนรัฐบาลซึ่งมีแนวการสอนที่ตรงมากกว่า เพราะอยู่ในวงการมานานกว่า

ในค่ายปิงปองได้เจอคนเก่งๆ ช่างซัก ช่างถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างสนุก ถือเป็นอีกที่ที่ปลูกให้ฝันของปิงปองชัดเจนขึ้นอีก “ก่อนไปแข่งโอลิมปิกวิชาการระดับมัธยมต้นต้องเรียนหนักมาก เนื้อหาที่เรียนก็ยาก

แม้ทางโครงการจะป้อนเท่าไร แต่ก็ยังต้องเรียนรู้ด้วยตัวเองเยอะมาก ซึ่งก็คุ้มค่า **เพราะสามารถนำเหรียญเงินกลับมาจากการแข่งขันที่อินโดนีเซียได้**

ช่วงมัธยมปลายปีบึงบองได้ย้ายมาเรียนที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา และได้เป็นตัวแทนประเทศไทยในการไปแข่งขันชีวโอลิมปิก และกลับมาพร้อมกับ **เหรียญทองโอลิมปิกคะแนนรวมสูงสุดอันดับหนึ่งของโลกประจำปี 2550** “ดีใจมากครับ ตอนไปแข่งก็ได้ประสบการณ์ที่ผ่านๆ มา ช่วยไว้เยอะมาก คือ ตอนที่ผมแข่งขันวิชาการครั้งแรกๆ จะเครียดมากๆ อ่านหนังสือตลอดเวลา แรงกดดันต่อตัวเองสูงมากทั้งๆ ที่ก็ไม่มีใครกดดันผมเลย ผลก็เลยออกมาไม่ดีนัก แต่ครั้งนี้ผมสบายๆ เพราะเราเตรียมตัวมาดีแล้ว ไปอยู่ที่นั่น ก็ไม่อ่านหนังสือเลย ผ่อนคลายตัวเอง ผลเลยออกมาอย่างที่เห็นครับ”

การแข่งขันครั้งนั้นบึงบองได้อะไรมากมาย “ผมได้เพื่อนเยอะมากครับ มีเครือข่ายเยอะขึ้น ได้เจอแต่คนเก่งๆ นิสัยดีๆ พอจะสอนตลอดทำให้เพื่อนเยอะๆ เพราะมีรูปภาพสำคัญกว่ารางวัลมากมาย”

บึงบองบอกว่าเวลาไปอยู่ในค่ายต่างๆ เขาไม่ค่อยมีปัญหากับใครมากนัก เพราะคุณแม่สอนให้ทำ **“บัญชีความรู้สึก”** ไว้เสมอ “ผมโชคดีที่คุณแม่สอนผมตั้งแต่วัยเด็กในเรื่องบัญชีความรู้สึก คือ จะสอนว่าความรู้สึกจะมีบวกมีลบ บวกนี้ทำงานแต่ถ้าเสียแล้วจะเสียหมด ส่วนลบก็ทำงานเหมือนกันแต่ทำแล้วเสียยาก

คือถ้าลบแล้วทำให้กลับมาเป็นบวกยาก” คำสอนนี้ทำให้บึงบองรู้สึกว่าจะสร้างบัญชีบวกไว้ดีกว่า “ผมมองว่าหน้าที่ของเราคือมองหาส่วนดีของคนอื่นแล้วทำตาม ดีกว่าการหาข้อเสียของคนอื่นแล้วจะได้ไม่ทำตามครับ อย่างน้อยเราจะได้ไม่มีอคติกับคนๆ นั้น” และการอยู่กับคนหลายๆ แบบทำให้บึงบองเรียนรู้ที่จะพูดในเรื่องที่อาจทำให้คนฟังไม่พอใจด้วย “บางทีเราก็จำเป็นต้องพูดในเรื่องที่ทำให้คนอื่นไม่พอใจแต่เราต้องเรียนรู้ที่จะพูดให้เขารู้ว่าเราเป็นห่วงเขาจริงๆ มันยากนะที่จะสื่อสารให้ตรงกับใจให้ความหมายที่ออกไปเป็นอย่างที่เราต้องการสื่อจริงๆ แต่ผมโชคดีที่ได้ฝึกมาตั้งแต่เด็กๆ”

คงมีหลายๆ คนอยากเป็นอย่างบึงบอง และมีอีกหลายๆ คนอิจฉาในโอกาสและความพร้อมในทุกๆ ด้านของบึงบอง **“เป็นอย่างผมหมดก็ไม่ได้นะ เป็นอย่างตัวเองเป็นดีที่สุดแล้ว คนที่สมบูรณ์แบบที่สุดไม่มีในโลก มองหาข้อดีของเขาแล้วทำตามก็พอ ผมว่าคนเรามีโอกาส มีอุปสรรคต่างกัน ผมเชื่อว่าโอกาสสร้างได้ ถ้าเราตั้งใจ มันอยู่ที่ว่าเราจะสามารถสร้างได้หรือไม่”** เชื่อสิครับว่าถ้าเราพร้อมอยู่เสมอ แล้วเมื่อมีโอกาสเข้ามา...ตอนนั้นแหละที่เราจะรู้สึกได้เลยว่า... โชคดีอยู่กับเรา”

จากเรื่องใกล้ตัวของเด็กชายป่า...สู่นวัตกรรมชาติวิทยารุ่นใหม่

“ถ้าเราไม่สนใจ ไม่ทำความเข้าใจกับเรื่องใกล้ตัว เราก็จะไม่มีความรู้เรื่องที่ใหญ่กว่านั้นได้” เป็นคำที่เปล่งออกมาอย่างหนักแน่นแฝงด้วยความเด็ดเดี่ยวของนักธรรมชาติวิทยารุ่นใหม่คนหนึ่ง ที่เคยพบเห็นชีวิตที่หลากหลาย และเก็บเกี่ยวประสบการณ์จนมีมุมมองที่อาจกว้างกว่าคนอื่นด้วยกัน **“มด” ปิยะชนิตร์**

เกษสุวรรณ

“ผมเป็นเด็กเชียงใหม่ครับ พ่อแม่เป็นครูสอนในโรงเรียนติดชายแดนพม่า ช่วงที่ผมเกิดพื้นที่แถวนั้นยังมีเสียงปืน เสียงระเบิดของกองกำลังสู้รบกันตลอด ผมเลยถือว่าเกิดและโตมาในป่าตั้งแต่เล็ก ทำให้ชอบธรรมชาติ ชอบสัตว์ ของเล่นตอนเด็กก็อยู่ในป่า เล่นกับกระต่ายบ้าง กระจอกบ้าง บางวันก็นั่งมองต้นไม้ดอกไม้ได้ทั้งวัน ผมเลยกลายเป็นเด็กที่สนใจสิ่งใกล้ตัวมาตั้งแต่ตอนนั้น”

“ตอนมัธยมพ่อแม่ย้ายมาทำงานที่พิษณุโลก ประมาณปี 2538 เกิดปรากฏการณ์สุริยุปราคาเต็มดวงขึ้น เพื่อนๆ สนใจปรากฏการณ์นี้กันมาก แหงหน้าดูกันว่าพระอาทิตย์จะหายไปเท่าไรแล้ว แต่ผมก็หันหน้าสนใจอยู่กับพฤติกรรมของสัตว์ว่า ทำไมแม่ไก่ถึงพาลูกๆ กลับรัง นกก็บินกลับรัง ต้นไม้ยราพก็หุบใบ พอดีมีครูมาเห็น ท่านคงเห็นแววก็เลยสนับสนุนผม ทั้งๆ ที่ตอนนั้นผมก็เหมือนเด็กทั่วๆ ไป ยังไม่รู้ว่าจะอนาคตจะทำอะไรดี เรียนอะไรต่อดี” ความรู้สึกนี้คงมีคนเข้าใจเยอะ...ว่าไหม

“ผมโชคดีที่พ่อแม่สนับสนุนเรื่องเรียนเต็มที่ อยากลองทำอะไรก็ได้ลองหมด ก็หาตัวเองมาเรื่อยๆ ระหว่างนั้นก็เริ่มสนใจการเข้าค่ายวิทยาศาสตร์ ที่ค่ายของโครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับเยาวชน (JSTP) ผมก็ได้เจอกับ **อาจารย์สมโภชน์ ศรีโกสามาตร** ท่านทำให้ผมรู้สึกได้เลยว่า การเป็นนักวิทยาศาสตร์นี้สนุกมากเลยนะ แถมผมยังเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่ทำงานเกี่ยวกับสัตว์ป่าได้อีกด้วย” มดเล่าถึงอีกหนึ่งจุดเปลี่ยนของตัวเองอย่างตั้งใจ

“ผมได้เริ่มเรียนรู้การทำงานแบบนักธรรมชาติวิทยาผ่านโครงการงานการศึกษานอกพื้นที่ที่ชนบทและพื้นที่เมืองในจังหวัดพิษณุโลก” แต่มดบอกว่าจริงๆ อยากทำเรื่องชีวิตหนูต่อมากกว่า “โครงการนี้ทำให้ผมได้ฝึกกระบวนการคิดทางวิทยาศาสตร์ที่ อ.สมโภชน์ ตั้งใจมอบให้ ผ่านงานที่สามารถทำได้จากสิ่งมีชีวิตรอบๆ บ้าน จนผมสามารถตั้งปัญหาทางวิทยาศาสตร์ได้ดี มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ ทำงานเป็น สรุปผลและสามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ซึ่งทำให้ผมสามารถใช้ระบบคิดแบบวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวันได้ต่อกับด้วย”

แต่ใช่ว่าการเป็นนักวิทยาศาสตร์มีระบบการคิดที่ดีจะแก้ปัญหาทุกอย่างได้ “ตอนเรียนปริญญาตรีได้มีโอกาสเข้าไปทำงานวิจัยเกี่ยวกับนกเป่าในโป่ง ที่หมู่บ้านเมืองแพม อำเภอบางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ก่อนเข้าไปผมไม่ใช่อยากให้มีคนอยู่ในป่าเลย มองว่าในป่าก็ควรมีแต่สัตว์ป่า คนเข้าไปก็มีแต่รบกวน มีแต่ทำลาย แต่พอเข้าไปคลุกคลี

ด้วยเป็นเวลานานก็รู้ว่าชาวบ้านลำบาก ถ้าไม่ล่าสัตว์เขาจะกินอยู่ยังไง แต่เราก็ไม่อยากให้เค้าล่าสัตว์ที่ช่วยขยายพื้นที่ป่าของเขาเอง วิฤตตรงนี้เลยเป็นโอกาสให้ตัดสินใจไปบอกชาวบ้านเรื่องความสำคัญของนกเป็ดต่อระบบนิเวศ ถ้านกเป็ดที่เป็นผู้แพร่กระจายเมล็ดพันธุ์หมดไป ป่าก็จะไม่ขยายตัว สุดท้ายชาวบ้านก็ออกกฎหมายห้ามล่าสัตว์ในป่า มีการทำพิธีบวงสรวงไม้เพื่อรักษาป่า...”

“ประสบการณ์จากเมืองแพม ทำให้ได้รู้ว่าเราคงไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรือช่วยใครได้เลย ถ้าเรายังทำงานอยู่บนหอคอยงาช้าง ไม่ได้ลงไปคลุกคลีกับปัญหาจริงๆ” มตบอกด้วยน้ำเสียงมุ่งมั่นพร้อมบอกต่อว่า **“คนในเมืองเองก็สำคัญ ถ้าสร้างความรู้และตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติ เราจะมองทุกอย่างเป็นเรื่องใกล้ตัวเราทั้งนั้นไม่ว่าแม้แต่เรื่องนิเวศวิทยา และเรื่องของสัตว์ป่า”**

“ผมเชื่อว่าการเริ่มทำความเข้าใจจากเรื่องใกล้ตัวก่อนเป็นเรื่องสำคัญมาก ขนาดคนดังอย่าง **ชาร์ล ดาร์วิน** ก็ยังใช้เวลากว่า 40 ปี ศึกษาแต่เรื่องใกล้ตัวในสวนหลังบ้านจนคิดทฤษฎีวิวัฒนาการขึ้นมาได้ และ**เรื่องใกล้ตัวนี้แหละที่จะจุดประกายความคิดของทุกคนโดยเฉพาะเด็กๆ เพราะมันง่ายที่จะใช้เริ่มต้นฝึกระบบคิด ถ้าเด็กมองเรื่องเล็กๆ ใกล้ตัวไม่ออก เค้าก็ทำเรื่องใหญ่ไม่ได้** ตอนผมทำค่ายความหลากหลายในกรุงเทพฯ (มดไม่ได้เป็นเพียงนักวิจัยเท่านั้น เขายังเป็นนักกิจกรรมด้วย เป็นนักคิด และนักประดิษฐ์สื่อการสอนวิทยาศาสตร์แบบไทยๆ และยังเป็นอีกหลายๆ นัก...) ทำให้ผมรู้ว่าเด็กกรุงเทพฯ ไม่สนใจอะไรใกล้ตัวเลย ในสมองของเค้ากรุงเทพฯ มีแต่เรื่องมลพิษ เรื่องไม่ดี แต่จริงๆ แล้วกรุงเทพฯ ก็มีอะไรใกล้ตัวที่สามารถทำให้ทำความเข้าใจธรรมชาติได้อย่างชัดเจน

เพราะสัตว์ต่างๆ ก็ล้วนแต่ปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ...แต่เป็นธรรมชาติแบบกรุงเทพฯ นะครับ”

“อย่างนกพิราบที่สนามหลวงนี่ก็น่าสนใจ แรกๆ เด็กอาจไม่สนใจ เราก็แอบแนะไป นกพิราบกินอะไร? กินวันละเท่าไร? นอนที่ไหน? อาบน้ำที่ไหน? ไม่ต้องสอนเค้าหรอก ถ้าเค้าเริ่มสงสัยทุกอย่างก็จะตามมาเอง เราแค่คอยดูไม่ให้ความคิดเค้าฟุ้งเกินไปจนหลุดประเด็น แนะนำเค้าควรสนใจตรงไหนก็พอ จนเค้าเจอคำตอบเอง ซึ่งเมื่อได้คำตอบหนึ่งก็จะเกิดคำถามให้ต้องหาคำตอบใหม่ มันจะกลายเป็นการเรียนรู้ที่ไม่รู้จบไปเอง ซึ่งพ่อแม่ หรือคุณครูในโรงเรียนก็ทำได้ไม่ยากเลย”

“จากเรื่องเล็กๆ ใกล้ตัว ตอนนั้นผมกำลังศึกษาสัตว์และระบบนิเวศที่มีขนาดใหญ่ขึ้น อย่าง เก้ง กวางป่า เลียงผา กระตัง และพยายามนำข้อมูลทางวิทยาศาสตร์มาปรับใช้ประโยชน์ในการอนุรักษ์สัตว์พวกนี้ได้จริงๆ ทั้งทางนโยบายและการมีส่วนร่วมของชุมชน เพราะทุกวันนี้ทรัพยากรธรรมชาติของเราลดน้อยลงเรื่อยๆ **ผมอยากเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้สมดุลธรรมชาติกลับมา การศึกษาเรื่องราวของการพึ่งพิงกันตามธรรมชาติ การเชื่อมโยงของความหลากหลายบนโลก เป็นสิ่งสำคัญในอนาคตที่เราต้องเรียนรู้และนำมาใช้ ไม่ใช่แค่ตัวเรา แต่เพื่อรับรู้และยอมรับว่าเราเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศบนโลก เรามีหน้าที่อย่างไรบ้าง ไม่ใช่แค่ขับรถไปปลูกป่า เดินห้างสะพานลอยแล้วมาพูดว่าเรารักธรรมชาติ เรามีหน้าที่มากกว่านั้นในฐานะ...มนุษย์”**

อยากเป็นนักวิทยาศาสตร์เพราะดีอกเตอร์สลับปี

ผู้ใหญ่หลายคนคงมองการตัดสินใจเป็นเรื่องไร้สาระ ไม่มีประโยชน์ มีแต่เรื่องเกินจริง ยิ่งแต่จะเสียเวลาไปเปล่าๆ แต่สำหรับเด็ก การตัดสินใจเป็นมากกว่าความสนุกสนาน ความตื่นเต้น เกินกว่าจินตนาการ และด้วยการตัดสินใจที่เป็นแรงผลักดัน เป็นพลังให้เด็กอนุบาลคนหนึ่งตอบคำถามที่ผู้ใหญ่หลายคนชอบถาม “โตขึ้นอยากเป็นอะไร...โตขึ้นผมอยากเป็นนักวิทยาศาสตร์ครับ”

“ดอกเตอร์สลับปีเป็นไอดอลของผมครับ” **“เรียว” เรียวไม่ จันทรชิต** สร้างความประหลาดใจตั้งแต่คำตอบแรกที่ได้รับจากนักเรียนทุน **โครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับเด็กและเยาวชน (JSTP)** เรียวบอกว่าอยากเป็นนักวิทยาศาสตร์ตั้งแต่อนุบาล ใครถามว่าโตขึ้นอยากเป็นอะไร ก็ตอบว่าอยากเป็นนักวิทยาศาสตร์ทุกครั้งจนกระทั่งเดี๋ยวนี้

“เด็กๆ ผมชอบดูการ์ตูนมาก แต่ที่ประทับใจมากๆ ก็เรื่อง **ดีกเตอร์สลับกับหนูน้อยอาราเร่ครับ**” เรียวเล่าว่าการตัดสินใจนี้ทำให้รู้สึกว่าการศึกษาศาสตร์เก่งและสามารถแก้ไขได้ทุกปัญหา เหมือนที่ดอกเตอร์สลับแก้ปัญหาให้ทุกคนในหมู่บ้านเพนกวินได้แค่ไปหลังบ้าน เอาชิ้นส่วนนั้นชิ้นส่วนนั้นมาประกอบกันก็กลายเป็นอุปกรณ์ชิ้นใหม่แค่นี้ก็ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ได้

“เรียว” เป็นลูกครูในจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่บ้านมีอาชีพเสริมเป็นชาวสวน ปลูกลองกอง ปลูกเงาะ “ตอนเด็กๆ ผมเป็นพวกชอบกัด ชอบแฉะ แกะๆ ถอดๆ รื้อนู่นรื้อนี่ไปเรื่อยครับ แค่อยากรู้ว่าข้างในเป็นยังไง บางทีก็เข้าไปเดินเล่นในสวน ในป่ารอบๆ บ้าน มองโน่นมองนี่เจออะไรน่าสนุกก็หยุดดู แล้วก็คิดตามไปเรื่อยๆ ทำไม่เป็นอย่างนั้นอย่างนี้”

ด้วยความเป็นเด็กช่างสังเกตทำให้เรียวมีโอกาสดีๆ เข้ามา “บ้านผมนอกจากทำสวนแล้ว พ่อก็ยังปลูกพริกไทยด้วย และก็ปลูกต้นคอลลูปรีนัม (พืชตระกูลเดียวกับพริกไทย) ไว้เป็นต้นตอสำหรับเสียบยอดพริกไทย วันหนึ่งผมเห็นว่ามีแมลงวันทองเกาะอยู่ที่รอยตัดของต้นคอลลูปรีนัมเป็นจำนวนมาก ก็เลยสงสัยว่าอะไรทำให้แมลงวันทองมารวมกันขนาดนั้น” ด้วยความที่เป็นแค่เด็กประถมเรียวก็ได้ลองขุดไปคอลลูปรีนัมแล้วเอามาโรยบนไม้ที่ทำกาบดักหนู เป็นไม้ดักแมลงวันทอง แต่พอมีธรมก็เริ่มรู้จักกระบวนการวิทยาศาสตร์หลายๆ วิธี ที่สำคัญเริ่มรู้จักวิธีการสกัด ซึ่งก็ทำให้ไม้ดักแมลงวันทองของเขาพัฒนาขึ้น **“แรกๆ ผมก็ลองในสวนตัวเองก่อน ปรากฏว่าได้ผลดี เลยอยากให้ชาวสวนในชุมชนได้ใช้ด้วย จะได้ไม่ต้องไปพึ่งพาสารเคมีของพวกนายทุน ถ้าในสวนไม่ต้องใช้สารเคมี ผลไม้ของเราก็ปลอดภัย เราก็กินก็ปลอดภัย คนอื่นกินก็ปลอดภัย”**

ผลงานของเรียวพัฒนาขึ้นมาตามลำดับ **จากไม้ดักแมลงวันทอง พัฒนาไปสู่เครื่องดักแมลง** ที่ทำจากขวดน้ำอัดลม ขวดน้ำดื่ม โดยตัดคอขวดและกลับด้านปากขวดกลับเข้าด้านใน แล้วใส่สารสกัดของคอลลูปรีนัมลงไป ซึ่งได้

ผลดีขึ้นมาก ช่วง ม.2 มีคนแนะนำให้เอาเรื่องนี้มาทำเป็นโครงการวิทยาศาสตร์ “การล่อแมลงวันทองด้วยคอลลูบรินัม” ได้รู้ว่าสารเคมีที่สามารถล่อแมลงวันทองได้คือสาร Methyl Eugenol เป็นสารที่คล้ายกับสารที่แมลงวันทองตัวเมียหลังกออกมา นั่นแสดงว่าแมลงวันทองที่มาติดกับเป็นแมลงวันทองตัวผู้ทั้งหมด

“ผมได้ทดลองต่อมาก็ค้นพบพืชอีกถึง 6 ชนิดที่มีคุณสมบัติในการล่อแมลงวันทองเหมือนกัน คือ กระเพราแดง ว่านชักมดลูก พญาป่า ต้อยติ่ง หูกวาง และไพล ซึ่งก็มีประโยชน์มากกับการค้นพบครั้งนี้ เพราะจะทำให้ชาวสวนในแต่ละพื้นที่มีทางเลือกในการหาพืชมากำจัดแมลงวันทองได้ง่ายขึ้น”

โครงการนี้ทำให้เรียวได้เข้าสู่โครงการ JSTP และได้มีโอกาสเป็นตัวแทนประเทศไทยไปแข่งขัน Intel ISEF 2005 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา หลังจากที่สามารถคว้ารางวัลที่ 1 จากการประกวดโครงการงานนักวิทยาศาสตร์รุ่นเยาว์ (ระดับประเทศ) มาแล้ว “แม้ผมจะไม่ได้รางวัลอะไรกลับมาจากงานที่อเมริกาแต่ก็ได้รู้ประเทศอื่น ๆ โครงการทางวิทยาศาสตร์เขาไปถึงไหนกันแล้ว เขาได้รับการสนับสนุนจากนักวิทยาศาสตร์และมหาวิทยาลัยเยอะมากๆ ซึ่งตรงนี้เรายังด้อยกว่าเขาอยู่”

ตอนนี้เรียวกำลังพัฒนาเครื่องล่อแมลงวันทองของเขาให้ดีขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของเกษตรกรรายใหญ่ได้ “ผมเอาแนวคิดของเครื่องล่อไฟฟ้า (ไม้ต้อย) มาผนวกเข้ากับระบบของน้ำมันหอมระเหย ก็คือจะทำล่อแมลงวันทองโดยด้านในจะมีตัวเพิ่มอุณหภูมิที่จะช่วยเพิ่มการฟุ้งกระจายของกลิ่น และด้านนอกเป็นลวดไฟฟ้าแบบไม้ต้อยที่เราเห็นทั่วไป พอแมลงวันทองได้กลิ่น บินมากก็จะถูกช็อตในที่สุด” เรียวอยากให้อสังหาริมทรัพย์ของเขาสามารถแพร่กระจายกลิ่นได้ 50-100 เมตร และก็สามารถล่อแมลงได้หลายๆ ชนิด “ผมมีความเชื่ออย่างหนึ่งว่าแมลงทุกชนิดสามารถล่อได้ด้วยกลิ่น”

“งานของผมเกิดจากการที่ผมตั้งใจจะช่วยลดการใช้สารเคมี ที่เป็นต้นทุนหลักของชาวสวน ถ้าผมสามารถควบคุมแมลงศัตรูพืชได้ สารเคมีก็ไม่จำเป็น เราทำเองได้ สามารถใช้ของที่เรามีอยู่ในท้องถิ่นได้ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะทำให้ชุมชนของเราสามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตัวเอง ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” อีกไม่นานความตั้งใจของเรียวไฟต้องเป็นจริงได้แน่ๆ...เชือลิ

ธารน้ำพระทัยเจ้าฟ้าฯ พัฒนาเด็กเก่ง หนุนเด็กดี สู่อโอลิมปิกวิชาการ

กระแสพลวัตแห่งโลกอนาคตกำลังหมุนเวียนเปลี่ยนไปตามพลังฝันของคนหนุ่มสาว เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่ เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยให้เจริญทัดเทียมเท่าอารยะประเทศอื่น ๆ การปลูกฝังมาตรฐานการศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญที่จะพอกพูนความคิดและยกระดับคุณภาพเด็กและเยาวชนให้เป็นทั้ง เด็กเก่ง และเด็กดี มีจิตสาธารณะ ดำรงตนให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศ และด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเปี่ยมล้นด้วยพระหฤทัยที่เมตตาต่อเด็กทุกๆ คน และทรงเข้าพระทัยถึงปัญหาในการพัฒนาศักยภาพการศึกษาของเด็กและเยาวชนไทย ในด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี พระองค์ได้พระราชทานเงินส่วนพระองค์ จัดตั้งเป็น “มูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษาในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (สอวน.)” เมื่อวันที่ 20 ม.ค. 2543 มีพระทัยมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนเด็กที่มีความสามารถสูงด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ให้ประสบความสำเร็จในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการในระดับโลก และนำชื่อเสียงมาสู่ประเทศชาติ อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต

**มูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา
ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์**
www.posn.or.th

“Superlattice, Superhuman, Supergeneration” โนเบลในฝันของนักวิทยาศาสตร์รุ่นใหม่

|| **ชนกลไฮเทค ดวงตาเทียมอัจฉริยะ อวัยวะผลิตพลังงาน**

กลไกมนุษย์เหนือธรรมชาติเหล่านี้ผลิตจากอะตอมของวัสดุพิเศษที่มีการจัดเรียงอนุภาคแบบ “ซูเปอร์แลตทิซ (superlattice)” โดยผลึกเรียงซ้อนกันหลายชั้น บางกว่าแผ่นฟิล์มระดับนาโนเมตร นำความร้อนและไฟฟ้าได้ดี คุณว่ามนุษย์จะประดิษฐ์สิ่งเหล่านี้ได้หรือไม่? หรือจะไปโลดแล่นอยู่บนหนัง Sci-Fi เรื่องใด...

คำตอบนี้มีแนวโน้มแบบฉบับนักวิทยาศาสตร์ เพราะเป็นหนึ่งในความคิดสร้างสรรค์ของ “น้องยูยู” นายรณกร คงสกนธ์ นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดลและทีม ที่คว้ารางวัลเหรียญเงินประกวดโปสเตอร์ความคิดสร้างสรรค์ ในโครงการ Asian Science Camp 2009 (ASC)

สำหรับความเป็นมาเป็นไปของโครงการนี้ น้องยูยูอาสาจะเล่าให้ฟังครับผม...

...ก่อนอื่นผมต้องออกตัวก่อนนะครับว่า ผมไม่รู้จักโครงการนี้สักเท่าไร ผมมารู้จักโครงการ Asian Science Camp จากการตัดสินใจเลือกบางสิ่งบางอย่างที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง ถ้าอย่างนั้นเราลองมานั่งไทม์แมชชีนดูวงจรชีวิตผมก่อนที่จะประสบความสำเร็จกันดีกว่า

สมัยผมเรียนอยู่ระดับชั้น ม.4 การเรียนของผมอยู่ในเกณฑ์ดี คุณครูจึงแนะนำให้ไปสอบคัดเลือกโอลิมปิกวิชาการของมูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (สอวน.) ในสาขาชีววิทยา ซึ่งเป็นสาขาที่ผมรักและชอบที่จะเรียนรู้ เพราะความอยากรู้อยากเห็น (ตามประสามนุษย์) เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตและร่างกาย แต่เมื่อยิ่งอบรมและเรียนรู้มากขึ้น ก็ยิ่งรู้ว่านี่คงไม่ใช่แนวทางสู่ความสำเร็จของตนเองเป็นแน่...

“ผมชอบค่าย สอวน. มาก เพราะได้ทดลองปฏิบัติเห็นจริง แต่ทฤษฎีความรู้มันเป็นเรื่องเชิงลึก ซึ่งผมเองใช้สมองซีกซ้ายในการเรียนรู้เหตุผลวิทยาศาสตร์มานาน จึงอยากลองใช้จินตนาการของสมองซีกขวามาสร้างสมดุล”

และผมก็รู้ว่าผมชอบเอาจินตนาการมาผสมผสานกับไอน์สไตน์วิทยาศาสตร์.... “เมื่อรู้ว่าสิ่งที่ทำอยู่ไม่ใช่ทางแห่งฝันที่แท้จริง เราจะฝันเพื่อให้สำเร็จ หรือจะย้อนกลับเพื่อเริ่มต้นในสิ่งที่รัก”

ด้วยเหตุผลนี้จึงจุดประกายให้ผมเข้าโครงการจัดส่งเยาวชนไทยเข้าร่วมโครงการ Asian Science Camp ของมูลนิธิ สอวน.

ยูยูเล่าว่า โครงการ Asian Science Camp ถือเป็นโครงการใหม่สำหรับประเทศไทย เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2548 โดยความร่วมมือระหว่าง ศ.หลี่ หยวน เซ ซาวใต้หวัน (นักวิทยาศาสตร์รางวัลโนเบล สาขาเคมี 2529) ศ.มาซาโตรี

โกชิบา ชาวญี่ปุ่น (นักวิทยาศาสตร์รางวัลโนเบล สาขาฟิสิกส์ 2545) ที่เกิดแรงบันดาลใจร่วมกันอยากผลักดันเยาวชนเอเชีย (นักเรียนระดับมัธยมปลาย และนักศึกษาปีที่ 1-3) ที่มีความสามารถทางวิทยาศาสตร์ให้แต่งแต้มฝันเติมไอเดียไปให้ไกลสู่รางวัลโนเบล

“เป็นเพราะผมกลัวที่จะพลิกชะตาเปลี่ยนเส้นทางชีวิต” เข้าสู่โครงการ Asian Science Camp ของมูลนิธิสอวน. ที่นี้ผมได้เรียนรู้กิจกรรมที่แตกต่างจากค่ายวิทยาศาสตร์อื่นๆ โดยทั่วไป มีการจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ มีการซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิทยาศาสตร์ เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเดินทางไปร่วมโครงการ Asian Science Camp 2009 เมื่อวันที่ 2-8 สิงหาคม 2552 ณ เมืองทลึคบุะ ประเทศญี่ปุ่น

แม้จะเตรียมพร้อมมาเป็นอย่างดี แต่เมื่อต้องมาพบกับความตระการตาและความยิ่งใหญ่ของงาน ทำให้ผมดูตัวเล็กลงไปมากทีเดียว ยิ่งเมื่อผมได้มีโอกาสกระทบไหล่กับนักวิทยาศาสตร์ระดับโนเบลหลายท่านอย่างใกล้ชิด... ก็คุ้มค่าแล้วครับ ทำให้รู้ว่่านักวิทยาศาสตร์ชาวเอเชียก็เก่งไม่เป็นรองชาติใด ผมแอบอมยิ้มด้วยความภาคภูมิใจ ท่ามกลางเพื่อนนักเรียนต่างประเทศที่เข้าร่วมโครงการจาก 15 ประเทศ 187 คน

...ไฮไลท์ของงานคือ กิจกรรม Round Table Discussions ที่ให้นักวิทยาศาสตร์รางวัลโนเบล 1 ท่าน และนักวิทยาศาสตร์ชั้นนำ ออกไอเดียกระตุ้นต่อมคิดในเรื่องที่กลุ่มนั้นๆ สนใจ พร้อมเปิดโอกาสให้เยาวชนซักถามในสิ่งที่ไม่เคยรู้เกี่ยวกับหัวข้อนั้นๆ และสีสันของงานที่ขาดไม่ได้ที่นักเรียนต้องทำก่อนกลับคือ กิจกรรม “Creative Poster Competition” ที่ให้ทุกคนที่ได้รับฟังการบรรยายและเสวนาตลอดงาน ต้องนำความคิดมา “ตกผลึกต่อยอดความรู้” ในเชิง “สร้างสรรค์” แสดงผลงานพร้อมกับโปสเตอร์ของทีม โดยเปิดโอกาสให้แต่ละคนรวมกลุ่มเองได้อย่างอิสระ

กลุ่มของยูยูมีหลากหลายเชื้อชาติทั้งคนไทย (ผมเองครับ) ไต้หวัน ฮองกง และญี่ปุ่น ซึ่งเริ่มแรกจะต้องวางแผนระดมสมองก่อนว่าเราสนใจเรื่องอะไร ทีมเราสนใจชีววิทยาเกี่ยวกับร่างกาย ผสมผสานกับความคิดที่จะต่อยอดนำวัสดุ Superlattice ที่คิดค้นโดยนักวิทยาศาสตร์โนเบล ดร.ลีโอ อีซากิ ชาวญี่ปุ่น มาพัฒนาเป็นอวัยวะพิเศษที่ช่วยให้ความพิการของมนุษย์หมดไป และนั่นคือที่มาของโจทย์หัวข้อสำคัญของโปสเตอร์กลุ่มผม “Superlattice, Superhuman, Supergeneration”

“ตอนแรกที่คิดไว้ก็ไม่ได้คาดหวังรางวัลใดๆ ทำไปเพราะความสนุกที่จะได้คิด ได้ฝัน ได้ต่อเติมไอเดียให้บรรเจิดบนพื้นฐานวิทยาศาสตร์ ซึ่งประสบการณ์ครั้งนี้เป็นการฝึกฝนการใช้ความคิดในทางที่ถูกต้อง รู้จักกล้าแสดงออกที่สำคัญสามารถบอกเล่าให้คนอื่นได้รับรู้ถึงประโยชน์ เพื่อจุดประกายฝันต่อไป”

แม้วันนี้ผลงานชิ้นนี้จะเพียงแค่อัจฉินนาการ แต่ถ้าเมื่อไรที่เราตั้งใจทำทุกสิ่งให้ดีที่สุดแล้ว ผมเชื่อมั่นว่าไม่มีฝันใดเกินเอื้อม แล้วเพื่อนๆ ละ เริ่มปฏิบัติการเอื้อฝันของตัวเองบ้างหรือยัง!

แล้วเพื่อนๆ จะรู้ว่าทำไมนักวิทยาศาสตร์รางวัลโนเบลถึงไฝ่ฝันสูหนทางแห่งความสำเร็จ และไม่ลังเลที่จะคว้าฝันนั้นมาเคียงข้าง ขอให้เพื่อนๆ ทุกคนโชคดีกับการคว้าฝันของตนเองให้เป็นจริงนะครับ ผมเอาใจช่วย!

“ชีวิตคือการพัฒนา” สูตรสำเร็จของเพชรเม็ดงาม เด็กแก้ววิทย์โอลิมปิกวิชาการ

“...เหรียญทองซีวียโอลิมปิก เป็นรางวัลและเครื่องเตือนใจว่า เราทำได้ แต่ความภูมิใจจะมลายหายไป ถ้าเรายังหลงใหลโดยไม่ได้ทำสิ่งใดให้เกิดประโยชน์” ความคิดที่เปี่ยมด้วยพลังดุจเพชร สมชื่อ “น้องเพชร” นันทนัช วุฒิไกรวิทย์ นักเรียนเหรียญทองซีวียโอลิมปิก จากสนามการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ ณ ประเทศญี่ปุ่น ปัจจุบันผันชีวิตนักเรียนมัธยมวัยใส สู่เส้นทางชีวิตนิสิตรั้วจามจุรี (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) เป็นหน้าที่คุณหมอในอีก 5 ปีข้างหน้า

น้องเพชรมองว่าชีวิตต้องมีการก้าวเดินตลอดเวลา เพื่อเรียนรู้ พัฒนา และค้นหาประสบการณ์ที่หลากหลาย โดยเฉพาะการเข้าค่ายอบรมโอลิมปิกวิชาการของ มูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษาในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (สอวน.) ซึ่งนับว่าเป็นพระกรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้

“คำว่าโอกาสเป็นใบเบิกทางให้เพชรก้าวสู่ประตูแห่งความสำเร็จ” โดยมักได้รับโอกาสดีๆ ที่คุณครู และครอบครัวหยิบยื่นให้เสมอ ...ตั้งแต่เด็ก เพชรมีโอกาสไปแข่งขันความรู้วิชาการต่างๆ เสมอ ช่วยให้เพชรได้เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพ โดยอาศัยความตั้งใจและความพยายามเป็นหลัก

“ตอนอยู่ชั้นป.4 เพชรสอบแข่งขันคณิตศาสตร์ ดิตรอบสอง พลาดรอบสุดท้าย” แต่เพชรได้บทเรียนที่ยิ่งใหญ่ จากคุณพ่อคุณแม่ที่ว่า “การแข่งขันไม่ได้ทำเพื่อเอาชนะ แต่เป็นเครื่องพิสูจน์ความตั้งใจและความพยายามให้บรรลุผลสำเร็จ ไม่ว่าจะผลจะเป็นบวกหรือลบ ความรู้และประสบการณ์ที่ได้ก็ไม่สูญเปล่า สามารถแบ่งปันให้กับเพื่อนและรุ่นน้องได้” การแข่งขันวิชาการของเพชร จึงเป็นการพัฒนาศักยภาพตนเองทั้งด้าน IQ และ EQ รวมทั้งได้ประสบการณ์ที่ถือเป็นกำไรชีวิต

สำหรับเพชร โลรางวัล เกียรติบัตร และเหรียญต่างๆ ที่ได้รับจากการแข่งขัน เป็นเครื่องหมายการันตีความพยายามมากกว่าเกียรติประวัติการศึกษาของคนเก่ง บางครั้งเจออุปสรรค โจทย์ยาก ทำไม่ได้ คิดไม่ออก หนทางแก้คือ “มองปัญหาให้เป็นเรื่องท้าทายและต้องเรียนรู้” แล้วจะสนุกกับการค้นหาคำตอบ

กระทั่งวันหนึ่งมีโจทย์ใหญ่ของชีวิตมัธยมต้น เมื่อคุณครูเห็นแววของเพชรเม็ดนี้ น่าจะเจียรไนความเก่งให้ฉายแวว จึงแนะนำให้ไปสมัครสอบคัดเลือกเข้าโครงการ คัดเลือกผู้แทนประเทศไทยไปแข่งขันวิทยาศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศระดับ ม.ต้น (IJSO) ครั้งที่ 2 ที่ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งดำเนินการโดยมูลนิธิ สอวน. ผลของความตั้งใจและมุ่งมั่น...ในที่สุดน้องเพชรได้เป็นตัวแทน 1 ใน 6 คน และคว้าเหรียญทองแดงมาให้กับประเทศไทยในครั้งนั้น จากนั้นทาง สอวน. ให้โอกาสเด็ก 6 คน เลือกเข้าอบรมค่ายที่ 1 ของ โครงการโอลิมปิกวิชาการใน

สาขาที่ตนสนใจ น้องเพชรเลือกสาขาวิชาชีววิทยา และได้เข้าค่ายอบรมคัดเลือกมาตลอด จนได้มาแข่งขันโอลิมปิกสอวน. ระดับชาติ ได้รางวัลเหรียญทอง และได้สิทธิเข้าร่วมสอบคัดเลือกเพื่อเข้าค่ายอบรม รอบที่ 2 จัดโดย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

...สำหรับเพชรเส้นทางสู่อโอลิมปิกไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะต้องมีการสอบคัดหลายรอบ และแล้วการเดินทางอันยาวไกลในถนนสายโอลิมปิกก็ได้มาถึงจุดหมาย โดยมีกำลังใจจากครอบครัว และความมุ่งมั่น พากเพียร ..**ที่สุดเพชรก็ได้เป็น 1 ใน 4 ผู้แทนประเทศไทยไปแข่งขันชีววิทยาโอลิมปิกประจำปี พ.ศ.2552**

“...ระหว่างอบรม โลกทัศน์แห่งการเรียนรู้ของเพชรเปิดกว้าง ได้ความรู้ทางชีววิทยาเชิงลึกและซับซ้อน ได้ทดลองปฏิบัติจริง ยังได้เรียนรู้ ยิ่งสนุก อาจารย์ที่มาสอนเป็นอาจารย์จากมหาวิทยาลัย มีเทคนิคการสอนที่สามารถทำเรื่องยากให้เข้าใจง่าย”

“คำว่า **ตัวแทนประเทศไทย** ยิ่งใหญ่มากสำหรับเพชร เราไม่ได้ไปแข่งขันเพื่อศักดิ์ศรีของตนเอง แต่มีบทบาทและหน้าที่ต้องทำเพื่อประเทศชาติ ความคาดหวังกลายเป็นความกดดันที่เพชรต้องทำให้ได้ ด้วยหลายปีที่ผ่านมารุ่นพี่ได้นำความภาคภูมิใจและสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศ” แต่ความรู้สึกนี้ไม่ได้บั่นทอนกำลังใจของน้องเพชรเลย เพราะครอบครัวได้สร้างภูมิคุ้มกันเป็นวิตามินเสริมสำคัญที่ทำให้ใจเรามีปฏิริยาย้อนกลับว่า **“เราต้องสู้ต่อไป และทำให้ดีที่สุด เพื่อสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทย”**

น้องเพชรเล่าว่า บรรยากาศการสอบโอลิมปิกวิชาการนานาชาติ ร่ายล้อมไปด้วยนักเรียนหลากหลายประเทศ เต็มไปด้วยกลิ่นไอแห่งความสนุกที่ได้เจอเพื่อนชาวต่างชาติมากมาย erson ไปด้วยความตื่นเต้นผสมกับความเครียดเล็กน้อย แต่เพชรระลึกเสมอว่า **“ต้องทำวันนี้ให้ดีที่สุด เพราะผลเกิดจากการกระทำ”** รวบรวมสติสมาธิ และกำลังใจเข้าสู่ห้องสนามสอบ ถึงแม้คำถามอาจจะไม่เหมือนที่เรียนมา แต่การเรียนรู้อย่างบูรณาการช่วยให้คำตอบได้อย่างมีเหตุผล เพชรต้องสอบทั้งภาคทฤษฎีและต้องทำแล็บด้วย

“มาถึงจุดนี้ได้ยอมรับว่าทั้งเครียดและสนุก แต่เหนือสิ่งอื่นใดคือความภาคภูมิใจและเป็นเกียรติที่ได้เป็นตัวแทนประเทศไทย รวมทั้งได้มีโอกาสตอบแทนประเทศโดยการคว้ารางวัลเหรียญทองชีววิทยาโอลิมปิกวิชาการกลับมา”

นอกจากเป็นตัวแทนเพื่อการแข่งขันแล้ว น้องเพชรยังเป็นหนึ่งตัวแทนในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และได้นำเทคนิค การเรียนรู้ และประสบการณ์จากการแข่งขันมาบอกเล่ารุ่นน้องใน **โครงการติวน้อง สู้ สอวน.** ของโรงเรียนอีกด้วย

ด้วยระยะเวลาการคัดเลือกค่อนข้างนาน ทำให้ผูกพันกับเพื่อนๆ และเรื่องราวใหม่ๆ ที่ได้เรียนรู้ รวมทั้งมูลนิธิ สอวน. ที่ทำให้เพชรเม็ดเงินนี้แกร่ง จนสามารถฝ่าด่านการสอบเป็นหนึ่งในตัวแทนของทีม IJSO และ ทีมชีวโอลิมปิกวิชาการได้...

ถ้าเพื่อนๆ อยากรู้เป็นอย่างไรเพชร **“ต้องเริ่มจากถามตัวเองก่อนว่าชอบอะไร และตั้งใจทำในสิ่งนั้น ขวนขวายและทบทวนสม่ำเสมอ แบ่งเวลาให้ดี ซึ่งจะทำให้เรียนรู้ได้เต็มที่และเวลาเล่นก็เล่นได้อย่างไม่มีกังวล ที่สำคัญต้องเป็นเด็กดีของคุณพ่อคุณแม่และเป็นคนดีของสังคมด้วย”** ไม่นานเพื่อนๆ ที่กำลังอ่านบทความนี้อยู่ อาจจะเป็นเพชรเม็ดเงินที่สร้างชื่อเสียงให้กับโอลิมปิกวิชาการคนต่อไปก็เป็นได้

“อยากเป็นเด็กเก่ง เด็กดี ระดับเหรียญทอง” สมการข้อนี้แก้ได้

“หนึ่งบวกหนึ่งเท่ากับสอง สองบวกสองเท่ากับสี่.....” เป็นจำนวนตัวเลขที่เรียนมาตั้งแต่เด็ก ต้องอาศัยหลักตรรกศาสตร์ของเหตุผล เมื่อเป็นเหตุจึงเกิดผล เมื่อเกิดผลจึงหาเหตุ สิ่งเหล่านี้คือความงดงามของคณิตศาสตร์ ที่น้องๆ หลายคนมีอาการสายหน้าเมื่อต้องมาอยู่กับตัวเลขมากมาย เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง

....หลายคนบอกว่าเขาเป็นอัจฉริยะด้านคณิตศาสตร์ เป็นเด็กเรียน เด็กหัวกะทิ แต่เขากลับบอกว่าตัวเองเป็นเพียงแค่เด็กธรรมดาเดินตามสมการของชีวิตที่คิดว่า คำตอบนั้นถูกต้องที่สุด

“เมื่อสมการชีวิตของผมคืออยากจะเรียนเก่ง อยากจะทำดี และเป็นประโยชน์ต่อประเทศ สมการข้อนี้ผมจึงแก้ยาวนานด้วยความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่อง ในที่สุดคำตอบที่ผมได้รับคือ **รางวัลเหรียญทองคณิตศาสตร์โอลิมปิก**”

หนุ่มน้อยหน้าม่นอายุ 18 ปี **“น้องทิม” สุทธิ เรืองวิเศษ** นักเรียนชั้น ม.6 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาที่มีดีกรีแชมป์เหรียญทองคณิตศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศ ครั้งที่ 50 ณ เมืองเบอร์เมน ประเทศเยอรมนี ระหว่างวันที่ 10 -22 ก.ค. 2552 ได้บอกเล่าวิธีการแก้สมการชีวิตให้ฟังอย่างสนุกสนานว่า

“ตอนเด็กๆ สมัยประถม ชอบเรียนหลายๆ วิชา เพราะเรียนสนุกทุกวิชา ไม่เครียดกับการเรียน แต่ยิ่งโตขึ้นยิ่งเรียนมากขึ้น ยิ่งพบว่า วิชาคณิตศาสตร์เหมาะกับตัวตนของผม เพราะได้ฝึกการคิด ฝึกหาเหตุผล ฝึกไต่เต้า โดยไม่ต้องท่องจำ และนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน” สมการชีวิตผมค่อยๆ แก้ทีละขั้น เริ่มจากความชอบ จึงเรียนคณิตศาสตร์ได้ดี และนั่นก็เป็นก้าวแรกที่คุณครูพาผมไปแข่งขันตอบปัญหาวิชาการ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2546-2552 ไม่ว่าจะเป็นคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ ซึ่งพ่วงท้ายรางวัลความสำเร็จยาวเป็นหางว่าวนับไม่ถ้วน

“ผมไม่ได้เป็นเด็กแข่งขันเพื่อล่ารางวัล หรือเป็นเด็กล่าแต้มแต่อย่างใด แต่ที่ผมชอบแข่งขันทางวิชาการ เพราะการแข่งได้ให้อะไรผมเยอะมาก โดยเฉพาะประสบการณ์ในการแข่งขันบนเวที ที่นอกจากต้องใช้ความรู้ประชันกันแล้ว สิ่งหนึ่งที่ได้คือ **การฝึกสติของเราไม่ให้ประมาทครับ**” ทุกครั้งที่แข่งขันผมได้รู้จักสถานที่ใหม่ๆ และเพื่อนใหม่ๆ

สมการชีวิตลำดับต่อมาเกิดขึ้นจากการที่ผมอยากเป็นตัวแทนประเทศไทยในการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ เพื่อสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศ จึงสมัครเข้าโครงการโอลิมปิกวิชาการของ **มูลนิธิส่งเสริมโอลิมปิกวิชาการและพัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ศึกษา ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (สอวน.)** ซึ่งผมได้อะไรมากมายจากการอบรมค่ายครั้งนี้ ผมได้ฝึกอบรมตะลุยทำข้อสอบคณิตศาสตร์โอลิมปิกวิชาการ ซึ่งยากพอสมควร แต่การอบรมทั้งหมดไม่ใช่การเตรียมพร้อมด้านวิชาการอย่างเดียว แต่ฝึกฝนให้เตรียมความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจในการแข่งขันด้วย

“ครั้งแรกที่ได้เป็นตัวแทนประเทศไทยผมตื่นเต้นมาก ตอนนั้นเพิ่งอยู่ ม.3 เอง ไม่คิดว่าจะได้เป็นตัวแทน เพราะผมอยากแค่เข้ามาลองชิมกลางเอาประสบการณ์ก่อน แต่เมื่อเกินเป้าหมาย ผมจึงต้องฝันให้ไกลและก้าวไปให้ถึง” และผมก็คว้ารางวัลเหรียญเงินคณิตศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศ ครั้งที่ 48 พ.ศ.2550 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม ซึ่งความภาคภูมิใจในครั้งนั้นทำให้ผมฝันต่อและตั้งปณิธานว่าจะคว้าเหรียญทองมาให้ได้

เมื่อก้าวมาถึงจุดนี้ ความกดดันตัวเองก็มากขึ้น...ในปีที่ 2 ของการเป็นตัวแทนแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศครั้งที่ 49 ณ กรุงมาดริด ประเทศสเปน ผมทุ่มเทมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งฝึกทักษะการทำโจทย์ให้เข้มข้นขึ้น เรียกได้ว่าเตรียมความพร้อมเกินร้อย กำลังใจเต็มเปี่ยม

“ผมได้เป็นตัวแทนประเทศไทยอีกครั้ง แต่ด้วยความคาดหวัง ทำให้ผมกดดัน ซึ่งผมก็ทำได้เพียงแค่เหรียญเงินเท่านั้น” ตอนนั้นบอกตามตรงอย่างไม่อายเลยว่า รู้สึกเสียใจ ผิดหวัง และเสียดาย เพราะเราหวังถึงเหรียญทอง... เมื่อทำใจยอมรับผลการแข่งขัน ผมได้เรียนรู้ัจธรรมข้อหนึ่งที่ว่า **ชีวิตเราล้มได้ ก็มีลุกได้**

“น้องทีม” ยังเหลือโอกาสอีก 2 ปีในการแข่งขัน และตั้งปณิธานกับตัวเองว่าต้องทำให้ได้ ประกอบกับได้กำลังใจที่ตีจากคุณพ่อคุณแม่ ทำให้การแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิกในปีที่ 3 ของน้องทีม ต้องเดินทางข้ามหมื่นกิโลเมตรมากกว่าเดิม เปรียบเป็นมวยก็ต้องรุกให้มากขึ้น และแล้ววันแห่งความสำเร็จก็มาถึง ในการแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิกระหว่างประเทศครั้งที่ 50 ณ เมืองเบอร์เมน ประเทศเยอรมนี น้องทีมสามารถคว้าเหรียญทองได้สำเร็จ

“ผมต้องสอบวิชาคณิตศาสตร์โอลิมปิกเป็นเวลา 2 วัน ในแต่ละวันต้องทำโจทย์ 3 ข้อ ในเวลาสี่ชั่วโมงครึ่ง โดยไล่จากโจทย์ง่ายไปหายาก เนื้อหาที่สอบส่วนใหญ่ไม่เกินมัธยมปลาย แต่ที่ยากก็คือความซับซ้อนของแนวคิด”

มีโจทย์ยากข้อหนึ่งที่ถามเกี่ยวกับลำดับของจำนวนเต็ม โดยให้พิสูจน์ว่าลำดับนั้นเป็นลำดับเลขคณิต ซึ่งต้องใช้ความรู้ปูนัยทางคณิตศาสตร์ ข้อนี้ผมใช้เวลาเกือบสองชั่วโมงกว่าจะสำเร็จ และทุกคำตอบที่ทำก็มั่นใจว่าการแข่งขันครั้งนี้ไม่พลาดเหรียญทองแน่ และผลของคำตอบก็เป็นเช่นนั้น

“ผมดีใจที่สุดที่คว้าเหรียญทองการแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิกกลับประเทศไทยได้เป็นผลสำเร็จ ได้ทำเพื่อประเทศชาติ” น้องทีมเล่าด้วยเสียงแห่งความอึดเอิบและว่า แม้ครั้งนี้ไม่ได้เหรียญใดๆ เลย แต่ก็ยังได้ทำหน้าที่ทูตทางวัฒนธรรมให้คนอื่นรู้จักว่า “คนไทยมีน้ำใจ เป็นเมืองแห่งรอยยิ้ม”

“น้องทีม” ค้นพบหลักแห่งความสำเร็จของตัวเองคือ ทำให้เต็มที่ พยายามอย่างต่อเนื่อง ผลย่อมสำเร็จแน่นอน และนี่คือสมการชีวิตข้อแรก แต่ยังมีสมการชีวิตอีกมากมายที่ต้องค้นหาต่อไป และแนะนำว่า ถ้าเพื่อน ๆ อยากลองทำโจทย์สมการชีวิตของตัวเองสักข้อ ขอให้เริ่มต้นจากสิ่งที่ชอบที่ถนัด ที่สำคัญสิ่งนั้นต้องเป็นประโยชน์ และเป็นความดี สมการชีวิตของเราจะได้เป็นคำตอบที่ถูกต้องมากที่สุด

วิทยาศาสตร์...ให้อะไรมากกว่าที่คิด

ด้วยกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จากการพัฒนาของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทุกประเทศทั่วโลกต้องปรับตัวพัฒนาตนเองให้สามารถแข่งขันอยู่ในกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ ซึ่งสิ่งที่จำเป็นสำหรับการก้าวสำคัญยิ่งนี้ก็คือ บุคลากรผู้มีความพิเศษในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี **โครงการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (พสวท.)** ภายใต้การดำเนินงานของ **สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)** กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำเนิดขึ้นโดยเน้นการผลิตบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เพื่อผลิตผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำหรับศึกษาวิจัย ประดิษฐ์ คิดค้น และเผยแพร่ผลงานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อเป็นรากฐานแห่งความมั่นคงในการแข่งขันกับนานาอารยประเทศต่อไป

“หนูถูกสอนให้ช่วยเหลือ...เพื่อตอบแทนคุณแผ่นดิน”

“ขิม” มนูญญา เทพกิจอารีกุล เด็กสาวที่หลายๆ คนต้องมองด้วยความสงสัย **“ขิม”** ทำอะไรได้หลายอย่าง และทำออกมาได้ดีทุกอย่างทั้งๆ ที่ดูเหมือนว่าเธอแทบจะไม่ต้องตั้งถิ่นเลย หรือจะเป็นพรสวรรค์ที่ติดตัวมา แต่หากได้รู้จัก พูดคุยกับเธอแล้วจะรู้ว่า กว่าจะได้สิ่งต่างๆ อย่างที่คนภายนอกเห็นอยู่นั้น เธอต้องพยายามแค่ไหน...

น้องขิมลืมนาดูโลกที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น แม่เธอจะเป็นเด็กชนแต่ก็ไม่เคยถือ เชื้อพัง คำสั่งสอนของพ่อแม่เสมอ เธอเล่าว่า ตอนเด็กๆ ชอบคอมพิวเตอร์ ชอบนั่งเล่นเกม โดยชอบที่สุดก็เกม SIM (เกมจำลองการใช้ชีวิต) เพราะชอบออกแบบ สร้างบ้าน ตกแต่งบ้านให้เป็นอย่างที่เราชอบ นอกจากนี้ยังชอบอ่านหนังสืออีกหลายประเภท อ่านหนังสือนิยาย หนังสือประวัติศาสตร์ หนังสือการ์ตูน แต่ถ้าอยู่กับเพื่อนๆ ก็จะเล่นขายของกับน้องชายที่อายุห่างกัน 6 ปี พ่อโตมาอีกหน่อยก็ตั้งแก๊งจักรยานขี่ไปรอบๆ หมู่บ้านนี้แหละ สนุกสุดๆ แม่คุณพ่อจะเป็นห่วงเพราะเป็นลูกผู้หญิงไม่อยากให้ผัดผวน

น้องขิมบอกว่า ที่บ้านสนับสนุนเรื่องการเรียนตลอด รวมทั้งแข่งกิจกรรมเกี่ยวกับวิชาการตั้งแต่ประถมศึกษาแข่งมาหลายเวที ไม่ใช่พวกล่ารางวัล แต่ที่บ้านคงอยากให้เราทดสอบตัวเองมากกว่า ตอนนั้นก็เรียนมาเรื่อยๆ เพราะยังไม่รู้ว่าสนใจอะไรเป็นพิเศษ ไม่กดดันตัวเองมาก และบอกว่าเรียนไม่ค่อยเก่ง แต่เกรดเฉลี่ยที่ออกมาที่ 4.00 หรือแ่่น้อยก็ 3.96

“ช่วง ม.3 มีทุนนั้นทุนนี้เข้ามาให้เลือกเยอะ ก็ลังเลเหมือนกัน แต่ที่บ้านก็ยังตามใจ เลือกอะไรก็ได้ที่ตัวเองชอบ และสบายใจที่จะทำมัน ที่บ้านไม่ยอมให้เราเหนื่อยมาก สุดท้ายน้องขิมเลือกที่จะรับทุนของโครงการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หนูชอบวิทยาศาสตร์เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว และที่นี้หนูก็จะได้ทำอะไรที่ชอบด้วย”

“หนูชอบเคมี ตอน ม.5 ได้ทำโครงงานอยู่เรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องใกล้ๆ ตัว คือหนูเห็นคุณยายเอาต้นแป๊ะตำปึง และ “ฮว่านร็อก” มากินกัน คนแถวนั้นเค้าเชื่อว่ากินแล้วดี กินแล้วหายจากโรคเบาหวาน โรคมะเร็ง แต่ก็ไม่เคยมีงานวิจัยมายืนยันเลยว่าพืชทั้ง 2 ชนิดสามารถรักษาโรคเบาหวานหรือมะเร็งได้จริงหรือเปล่า ก็เลยเริ่มทำเป็นโครงงานเรื่อง **“สมบัติการเป็นสารต้านอนุมูลอิสระของสารสกัดหยาบแป๊ะตำปึง สารสกัดหยาบ ฮว่านร็อก และวิตามินอี”**

ขิมเล่าว่าตอนแรกอาจารย์ที่ปรึกษาอยากให้เราเกี่ยวกับโรคเบาหวาน ซึ่งต้องใช้หนูเป็นตัวทดลอง และถ้าทำสำเร็จก็เหมือนว่าขิมจะจบปริญญาตรีเลยทีเดียว แต่ขิมสงสารหนูไม่อยากทรมานมัน และถ้าทำก็เป็นโครงการงานในเชิงชีววิทยามากกว่าเชิงเคมีที่ชอบ ช่วงนั้นก็กดดันมาก แต่ก็พยายามหาทางอื่น จนพบวิธีการทดสอบสารต้านอนุมูล

อิสระ และการสกัดหยาบ จึงนำไปเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษา และก็ได้รับอนุญาตให้ทำเรื่องนี้ในที่สุด

“เป็นโครงการที่เป็นการเปรียบเทียบการมีผลเป็นสารต้านอนุมูลอิสระของสารสกัดหยาบแป๊ะตำปิ้ง และชว่านง็อก กับวิตามินอี ที่เลือกวิตามินอีเป็นตัวเปรียบเทียบก็เพราะทุกคนก็รู้ว่าวิตามินอีเป็นสารต้านอนุมูลอิสระอยู่แล้ว ก็จะเริ่มที่การเตรียมสารสกัดหยาบของแป๊ะตำปิ้งและชว่านง็อก โดยการนำพืชทั้งสองมาตำให้ละเอียดแล้วนำมาละลายในตัวทำละลาย ซึ่งจะได้ออกมาเป็นสารสกัดหยาบของพืชแต่ละตัว หลังจากนั้นก็นำไปทดสอบว่าสามารถต้านอนุมูลอิสระได้ดีแค่ไหนโดยเปรียบเทียบกับวิตามินอีค่ะ” แล้วผลออกมาเป็นไงบ้าง...?

“สารสกัดหยาบของชว่านง็อกกับต้นแป๊ะตำปิ้งมีประสิทธิภาพในการเป็นสารอนุมูลอิสระได้ดีกว่าวิตามินอีอีกค่ะ แต่เฉพาะในหลอดทดลองนะคะ ถ้าทดลองในร่างกายคนจริงๆ มันยังมีตัวแปรอีกมากที่จะส่งผลถึงความสามารถ

ในการต้านสารอนุมูลอิสระ ก็คงต้องส่งให้ทางกลุ่มแพทย์หรือเภสัชกรทดลองต่อไป ซึ่งตอนนี้ก็มีคนเอาโครงการนี้ไปทดลองต่อแล้ว”

กว่าโครงการนี้จะได้รางวัลที่ 1 ในการประกวดโครงการระดับภาค ชิมต้องเจออุปสรรคเยอะมากทั้งปัญหาอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ ปัญหาเทคนิค วิธีการทางวิทยาศาสตร์ แต่ชิมก็ผ่านมาได้ทั้งหมด

“หนูว่าโครงการนี้มีประโยชน์ต่อหลายๆ คนมาก ทำให้เรารู้ว่าสมุนไพรของเราสามารถต้านอนุมูลอิสระได้เพิ่มอีก 2 ชนิด มีข้อมูลยืนยันแล้ว ถ้าพัฒนาต่อไปเรื่อยๆ จนได้เป็นยา ก็จะช่วยคนได้อีกเยอะ แถมยังมีราคาไม่แพงด้วย เพราะเราใช้ของที่เรามีอยู่แล้ว และโครงการนี้ทำให้หนูละเอียดรอบคอบขึ้น คิดอะไรเป็นเหตุเป็นผล มีระเบียบวินัยมาก มากจนลามไปถึงน้องชายเลยล่ะ”

“ตั้งแต่ได้รับทุนหนูถูกสอนมาตลอดว่า เงินที่เราได้รับมานั้นมาจากเงินของทุกคน ฉะนั้นเราต้องทำประโยชน์ให้กลับคืนสู่ประเทศ ตอนนั้นหนูก็คอยช่วยเพื่อนๆ ดิวหนังสือ ช่วยงานที่มหาวิทยาลัย และก็ยังทำวิจัยเชิงเคมีวิเคราะห์ต่อไป หนูจะพัฒนาความรู้ตรงนี้เพื่อให้มีชาติๆ เครื่องสำอางดีๆ ออกมาให้เราได้ใช้ต่อไป”

ผมว่าวิทยาศาสตร์ให้อะไรผมเยอะนะ...

“แตกช่อกงาม กิ่งงาม...ใบงามมด ผลิดอก...สีชาวด...สะอาดใส
โชนกลิ่น...หอมเย็น ขจรไกล พุสายใย..เมลิ็ดนุ่ม ไว้อุ้มชู”

คลายคนอาจนึกไม่ออกว่ากลอนบทนี้กล่าวถึงสิ่งใด แต่ถ้าเป็นน้องชายคนหนึ่ง คำคงสามารถบอกได้ทันทีว่ากลอนบทนี้กล่าวถึงต้นไม้ต้นหนึ่งที่เค้าเองก็ให้ความสนใจมันอยู่ไม่น้อย...**ต้นโมก**

น้องเก่ง หรือ **นายสาโรช ลีดำรงวัฒนากุล** เด็กโตที่พูดกลางซัดดต..ซัด หนุ่มน้อยที่สนใจในต้นโมกมากกว่าคนทั่วๆ ไป มากกว่าคนรักต้นไม้หลายๆ คนที่เห็นต้นโมกเป็นไม้ประดับ มากกว่าเด็กหลายๆ คนที่ใช้ต้นโมกเป็นที่เล่นซ่อนหา น้องเก่งมองต้นโมกในมิติที่แตกต่างออกไป จูคิดในเรื่องที่คนอื่นไม่สนใจ เค้ามองเห็นวิทยาศาสตร์ที่แฝงเร้นอยู่ในต้นโมก เค้าเห็นการกระจายตัวของเมลิ็ดโมกพุ่มที่ลอยลิว...ปลิวไปตามลมเป็นแบบจำลองการเคลื่อนที่ เค้าอยากค้นอยากหาคำตอบถึงลักษณะการกระจายพันธุ์แบบพิเศษของเมลิ็ดโมก เมื่อปัญหาเกิดเค้าจึงจำเป็นต้องหาคำตอบ

“ผมเกิดที่จังหวัดนครศรีธรรมราชครับ พ่อแม่อยู่ที่นั่น ตอนเด็กๆ ผมก็เหมือนเด็กต่างจังหวัดทั่วไปแหละครับ เล่นชน สนุกสนานไปกับสิ่งที่อยู่รอบๆ บ้าน แต่ผมจะมีพิเศษกว่าเด็กคนอื่นนิดหน่อยตรงที่ชอบดูสารคดี ชอบวาดรูป เล่นหุ่นยนต์ ชอบรถแข่งทามิยา เล่นทั้งวันทั้งคืนจนแม่ต้องห้าม เพราะผมเป็นคนไม่เอาถ่าน...?!! แต่ถ่านไฟฉายครับ มีผมมั้ง...เมิดขึ้นทั้งมือเลย แถมช่วง ป.2 - ป.4 ผลการเรียนตกลง จากที่ปกติเป็นคนเรียนดีเลยครับ เพราะผมดันไปชอบดูการ์ตูนมากกว่าอ่านหนังสือเรียน” (ยิ้มกว้าง) น้องเก่งเล่าด้วยเสียงสนุกตื่นเต้นเมื่อได้นึกถึงอดีตวัยเด็กที่อยู่กับเขาได้ไม่นานนัก

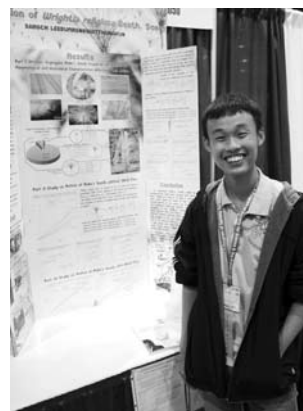
“ตอนป.5 ผมต้องย้ายมาอยู่ที่จังหวัดตรัง เพราะต้องย้ายตามแม่มา... มันเกิดเหตุการณ์ที่กลายเป็นจุดเปลี่ยนเลยนะ ผมรู้สึกว่าจะต้องเป็นผู้ใหญ่ขึ้น เพราะผมเป็นลูกชายคนโต จากเด็กที่ไม่คิดอะไร ผมก็เริ่มวางแผนให้กับชีวิตตัวเองและครอบครัวมากขึ้น ก็เริ่มคิดว่าจะทำยังไงให้แม่ไม่ต้องลำบาก ผมชอบวิทยาศาสตร์เลยตั้งใจเรียนให้เก่งเพื่อให้ได้ทุน ตั้งใจเรียนจนได้เป็นนักเรียนในโครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนในประเทศ ได้เข้ามารียนที่โรงเรียนวัดสุทธิวราราม ที่กรุงเทพฯ 1 เทอม” น้ำเสียงยังคงสนุกกับการเล่าเหมือนเดิมแม้เนื้อหาจะออกเศร้านิดๆ ก็ตาม

“ที่กรุงเทพฯ เป็นครั้งแรกที่ผมต้องอยู่คนเดียว อยู่หอในโรงเรียน และที่สำคัญที่นั่นทำให้เด็กบ้านนอกอย่างผมรู้ว่าเด็กในเมืองเก่งมากกก...ก ผมรู้เลยว่าที่นี้แค่ตั้งใจเรียนในห้องอย่างเดียวคงไม่พอ ฮืดเลย!! ผมอ่านหนังสือทุกคืน อ่านจนติดเป็นนิสัย กลับมาก็ยังอ่าน อ่าน อ่าน...อ่านจนผมได้เป็นนักเรียนทุนของโครงการพัฒนาและส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (พสวท.) ตอน ม.4 ผมเลยต้องย้ายมาเรียนที่โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย ที่นี้

ทำให้ผมได้มีโอกาสทำโครงการเกี่ยวกับเรื่องที่ผมสงสัยมาตั้งแต่เด็ก “**เรื่องการเคลื่อนที่ของเมล็ดโมก**” จริงๆ แล้วตอนเด็กๆ ผมอยากรู้ว่าพวกดอกหญ้ามันปลิวไปได้ยังไง แต่สิ่งที่ทำให้ผมฉุกละหุกคิดถึงเรื่องที่ยากรู้ตอนเด็กๆ ก็ตอนที่เมล็ดโมกมันลอยผ่านหน้าผมไปที่โรงเรียน ต้นโมกก็เยอะมาก ทำเมล็ดโมกนี้แหละ”

“กว่าที่ผมจะรู้ว่าเมล็ดโมกมีลักษณะแตกต่างกัน ผมต้องสังเกต เก็บตัวอย่าง ศึกษาลักษณะทางสัณฐานและกายวิภาคของเมล็ดโมก วัดมวล และก็วัดค่าต่างๆ อีกเยอะมาก จนมาสรุปได้ว่าโดยทั่วไปเมล็ดโมกนั้นเหมือนกัน ต่างกันก็ตรงคนที่ติดอยู่ที่เมล็ด ชนิดข้าวปุกปุยที่มีความยาวไม่เท่ากัน มีแบบขนสั้น (แบบ A) แบบขนยาวปานกลาง (แบบ B) และแบบขนยาว (แบบ C) แต่ที่น่าสังเกตคือพบว่า แบบขนยาวปานกลาง (แบบ B) มีมากที่สุด ในธรรมชาติ ซึ่งพอนำไปสร้างเป็นแบบจำลองทางฟิสิกส์เพื่อทำนายผลการตกในแนวตั้งจากการทดลอง (ไม่มีกระแสลมเข้ามาเกี่ยวข้อง) ของเมล็ดโมก ผลออกมาเป็นว่า แบบขนยาวที่สุด (แบบ C) ตกช้าที่สุด แต่พอมีสลมพัด แล้วมันจะเคลื่อนที่อย่างไร ผมจึงสร้างแบบจำลองการเคลื่อนที่ต่อไปแล้วทดลองต่อโดยมีกระแสลมพัดในแนวระดับในอุโมงค์ลมความเร็วต่ำ พบว่า แบบขนยาวปานกลาง (แบบ B) กลับสามารถลอยอยู่ในอากาศได้นานที่สุดเพราะเป็นรูปร่างที่สร้างแรงยกได้มากที่สุด ซึ่งก็ตรงกับหลักการที่ว่าลักษณะที่พบในธรรมชาติได้มากที่สุดคือลักษณะที่ได้รับการวิวัฒนาการสูงที่สุดเช่นกัน”

หลังจากได้รับรางวัลระดับประเทศจากโครงการ “**แบบจำลองการเคลื่อนที่ของต้นโมก**” ตอนนั้นน้องแกมุ่งมั่นอยู่กับโครงการใหม่เรื่อง **การทำแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของเครื่องทำน้ำร้อนพลังงานแสงอาทิตย์** ซึ่งเป็นเรื่องที่เขาสนใจมาก “อนาคตผมกำลังเลือกอยู่ครับว่าจะจะเป็นนักวิทยาศาสตร์ทางฟิสิกส์บริสุทธิ์ไปเลยอย่างที่ฝันไว้ตั้งแต่เด็กหรือเป็นนักฟิสิกส์ประยุกต์ แต่ตอนนี้ผมขอทำงานที่รักแล้วก็กิจกรรมที่ชอบไปก่อนดีกว่า” เอ...นี่กว่าเรียนอย่างเดียวเหนื่อย “ไม่เหนื่อยครับ ผมนี่นักกิจกรรมตัวยงเลย ทำทุกอย่างตั้งแต่เด็กๆ แล้ว ก็ผมชอบทั้งวิทยาศาสตร์และศิลปะต่างๆ ผมวาดและถ่ายรูป เคยต้องทำละครเพลงกับเพื่อนๆ ในห้อง ผมนี่เบื้องหลังตัวจริงเลย ตัดต่อทั้งเพลง วิดีโอ ถ่ายภาพ อยากอยู่เบื้องหน้าเหมือนกันแต่ไม่มีใครทำตรงนี้เป็นเลยออกไปไม่ได้...แต่ผมก็สนุกมากเลยนะครับ เวลามีกีฬาสีผมก็เป็นมือกลอง ฝ่ายศิลป์ ยิ่งเวลาต้องทำออกแบบจากหลัง ทาสีกับเพื่อนๆ ยิ่งนึกก็ยิ่งสนุกนะครับ...ว่าไหม

“**ผมว่าผมได้อะไรจากวิทยาศาสตร์เยอะนะ ผมได้ระบบการคิดดีๆ มา ทำให้รู้สึกว่าผมเข้าใจอะไรง่ายขึ้น** ปัญหาบางอย่างถ้าจะแก้ตัวแปรที่เราต้องสนใจมันไม่เยอะหรอก แต่คนอื่นๆ เค้าไปให้ความสำคัญกับตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่ต้องสนใจก็ได้ (งงครับ ลบๆ) ปัญหาที่ว่ายากมันเลยง่ายขึ้น ระบบการคิดแบบนี้ใช้ได้ทั้งกับโจทย์วิทยาศาสตร์และโจทย์ชีวิตเลยนะ คือต้องไม่ใช่อารมณ์ในการคิดกับเรื่องต่างๆ ผมคิดเป็นหลักเหตุผลแบบวิทยาศาสตร์ พอเจอทางตันในชีวิต ก็เป็นวิทยาศาสตร์ที่สร้างทางออกให้ผม แถมยังเป็นทางที่ดีเสมอเลยนะครับ (ยิ้ม)

Cheer Up!! เขียร์กระหึ่มโลก

“Let’s one go go...Let’s go BU เอ้!!” เสียงหนักแน่นของเยาวชนทั้ง 20 คน ดังกึกก้องบนเวทีระดับโลก พวกเขาตะโกนคู่ก้องเพื่อประกาศตัวว่า พวกเขาเป็นใคร และกำลังจะทำอะไรบางอย่างให้ผู้ชมทั่วโลกใน วอลกอดิสนีย์ เวิร์ล รีสอร์ท สหรัฐอเมริกา จดจำได้อย่างคาดไม่ถึง

ตลอดระยะเวลา 14 ปีที่ผ่านมาที่ อาจารย์สุริ บุรณชนิด อดีตรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (ม.กรุงเทพ) ก่อตั้งทีมเชียร์ลีดเดอร์ ม.กรุงเทพ ขึ้นมา นักศึกษาแะเวเวียนผลัดเปลี่ยนขึ้นไปเจิดจายบนเวทีรุ่นต่อรุ่น ‘จังหวัดการเต้นที่ผสมผสานความอ่อนตัวและความแข็งแรงพร้อมเพรียง ถือเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของทีมเชียร์ลีดเดอร์ ม.กรุงเทพ’ เป็นถ้อยคำที่หลายคนกล่าวขาน พูดยังกึกก้องปากต่อปาก

ผลงานป้องกันแชมป์ในประเทศไทยได้ถึง 9 สมัยติดต่อกัน และจากการที่คณะนักกีฬารวม 25 ชีวิตเป็นตัวแทนประเทศไทย เห็นฟ้าไปคว้าเหรียญเงิน จากการแข่งขันเชียร์ลีดดิ้งโอลิมปิกระดับโลกที่ประเทศสหรัฐอเมริกาครองเมื่อเดือนเมษายนที่ผ่านมา จึงเป็นเครื่องการันตีความสำเร็จของทีมเชียร์ลีดเดอร์ ม.กรุงเทพ ที่ขึ้นไปรั้าจังหวัดบนเวทีมาหนักต่อนักและผ่านการเคี้ยวกรำฝึกซ้อมมาอย่างโชกโชน

เชียร์ลีดเดอร์ ม.กรุงเทพ พवाद เขย่าเวทีโลก

‘พลังงานแชมป์การประกวดซีคอนสแควร์เชียร์ลีดเดอร์แห่งประเทศไทย 9 สมัย’ ตั้งแต่ปี 2540 ‘แชมป์เชียร์ลีดเดอร์ระดับนานาชาติ 2005 DOWN UNDER SPIRIT CHAMPIONSHIPS’ ณ ประเทศออสเตรเลีย คำว่ารางวัลชนะเลิศนานาชาติ 3 รางวัลมาครอง ทั้งประเภท Cheer ประเภท Open Dance และประเภท Exhibition

ล่าสุดสุดๆ ร้อนๆ ‘2 รางวัลเหรียญเงิน The ICU Cheerleading World Championship 2009’ ณ Disney World Resort รัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 24-26 เมษายนที่ผ่านมา ซึ่งเป็นการแข่งขันเชียร์ลีดเดอร์โอลิมปิกครั้งแรกของโลก

เหล่านี้ เป็นผลงานย่อมๆ การันตีความพิศ ฮิตติดอันดับโลกของ **ทีมเชียร์ลีดเดอร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ**

“การได้ไปเยือนสหรัฐอเมริกาเป็นเป้าหมายสูงสุดของทีมเชียร์ลีดเดอร์ทุกทีมในโลก เพราะถือเป็นสนามแข่งขันแรกและสนามเดียวที่เป็นการแข่งขันระดับมาตรฐานโลก ซึ่งจัดขึ้นปีนี้ (2009) เป็นปีแรก ที่แน่ๆ คือ ไม่มีสมาพันธ์หรือสมาคมไหนจัดการแข่งขันเชียร์ลีดเดอร์อย่างยิ่งใหญ่หรือเหนือไปกว่านี้อีกแล้ว ถือเป็นความภาคภูมิใจของทีมอย่างมาก” **ศราวุธ ล่าเนียงดี** ผู้ฝึกสอนทีมเชียร์ลีดเดอร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ หรือ **พี่เตี้ย** ของน้องๆ เล่าอย่างภาคภูมิใจ

ใช้นึกเอา...ฝันเอา...แล้วความสำเร็จจะเดินเข้ามาหา **นายฐานันดร เหล็กดี** หรือ **นัท** นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะนิเทศศาสตร์ แยมตารางซ้อมสุดหินให้ฟัง

“ฝึกหนักมาก เรียนเสร็จต้องเดินทางจาก ม.กรุงเทพ วิทยาเขตรังสิตมาซ้อมที่วิทยาเขตกล้วยน้ำไท ตั้งแต่หกโมงเย็นไปเรื่อยๆ จนถึงสามทุ่ม สี่ทุ่ม หรือเลยไปถึงเที่ยงคืน เพราะที่วิทยาเขตรังสิตไม่มีสถานที่ฝึกซ้อม บางวันต้องมาซ้อมยิมนาสติกที่การกีฬาแห่งประเทศไทย หัวหมาก เพื่อฝึกความอ่อนตัว ฝึกทักษะการต่อตัว และตีลังกา ทักษะพวกนี้ไม่ใช่ใครจะทำลู่ลื่นลื่นทำได้ ต้องอาศัยการฝึกบ่อยๆ อาศัยความคุ้นเคย และความรู้อันระหว่างนักเต้นอาชีพหนึ่งซ้อม 6 วัน หยุดวันอาทิตย์วันเดียวเพื่อพักกล้ามเนื้อ”

เห็นซ้อมหนักทุกวันแบบนี้ ออดสงสัยไม่ได้ว่า พวกเขาเอาเรี่ยวเอาแรงที่ไหนไปเรียนหนังสือ

“ตอนแรกเหมือนไม่ไหว ตอนนั้นชินแล้วปรับตัวได้ ใจว่าเราจะเต้นฯ อย่างเดียวไม่เรียนนะ ทางมหาวิทยาลัยให้การสนับสนุนทั้งเรื่องการเรียนและเชียร์ลีดเดอร์ควบคู่กันไป มีทุนให้นักกีฬาทุกคนสอบชิงทุน โดยนักกีฬาต้องมีการดเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 จึงจะสอบชิงทุนได้” **นายณัฐวุฒิ สิทธิชัย** หรือ **เบียร์** นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะนิเทศศาสตร์ ย้ำชัดว่าก็พักกับการเรียนเดินคู่กันไปได้ “กีฬาชนิดนี้มีเสน่ห์ตรงที่ฝึกสานทักษะด้านกีฬาหลายอย่างไว้ด้วยกัน ทั้งยกน้ำหนัก ยิมนาสติก และการเต้นอย่างแข็งแรง” เบียร์อดไม่ได้ที่จะชื่นชมกีฬาที่เขาหลงใหล

นางสาวโตภิษฐ์พรรณ ประกอบแก้ว หรือ เพ็ญ เล่าถึงประสบการณ์สนุกๆ ครั้งได้โกอินเตอร์เป็นตัวแทนประเทศไทยไปแข่งขันเชียร์ลีดดิ้งโอลิมปิกครั้งแรกของโลก ที่ดิสเนย์แลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกาว่า “ปัญหาเยอะมาก โดยเฉพาะเรื่องการปรับตัว เพราะเวลาที่ประเทศไทยกับอเมริกาต่างกัน ที่นั่นกลางวัน ที่ไหนกลางคืน ไปถึงแรกๆ ร่างกายยังปรับตัวไม่ได้จากที่เคยซ้อมตอนกลางวันก็ต้องมาซ้อมกลางคืนแทน เป็นแบบนี้อยู่ 2 อาทิตย์ก็เริ่มชิน อีกอย่างที่โน่นอากาศแห้งหายใจยาก เหนื่อยง่าย เต็นๆ ไปเหงื่อยังไม่ออกเลย แต่รู้สึกเหนื่อยมากกว่าเดิม”

นัทเสริมว่า “วันแข่งจริง ตอนซ้อมก่อนขึ้นเวทีเราต่อตัวพลาดทุกท่าเลย (หัวเราะ) เพราะไม่เคยชินกับเบาะซ้อมแบบสปริง ตอนนั้นใจเสียทั้งหมดเลย แต่สิ่งเดียวที่เราจะทำได้คือ **ใจต้องสู้** เพื่อประเทศไทยของเรา ทุกคนต้องมีความตั้งใจและตั้งใจกลับมา ถือว่าวันนั้นพวกเราทำผลงานออกมาได้น่าประทับใจมาก”

“ที่นำชนลुकคือ เราเต้นไปได้แค่ครึ่งเพลง คณะกรรมการและผู้ชมทุกคน (เน้นเสียง) ลูกขึ้นมาเต้นแล้วปรบมือไปกับเรา ทุกคนตะโกนพร้อมกันว่า **Bangkok Thailand, Bangkok Thailand** ยาวกว่า 5 นาที จนอีกทีขึ้นแข่งต่อไม่ได้ เพราะต้องรอให้ผู้ชมเงียบก่อน รางวัลทั้งหมดที่ได้มาไม่มีครั้งไหนน่าปลื้มใจและภูมิใจเท่าคนดูชื่นชอบ แล้วลูกขึ้นมาปรบมือให้เรา สิ่งนี้เป็นรางวัลที่ยิ่งใหญ่ที่สุดแล้ว”

ส่วนที่หลายคนมองว่าการเต้นเชียร์ลีดเดอร์อันตราย น้องๆ นักเต้นทำไฟปฏิกิเสกเสียงแข็ง

“กีฬาชนิดนี้ปลอดภัยมากถ้ามีสถานที่ซ้อม มีผู้ฝึกสอนที่ดี และผู้เล่นต้องมีระเบียบวินัย” นัทกล่าว

เพ็ญบอกว่า เหตุที่เธอให้ใจกับเชียร์ลีดเดอร์เพราะเธอชอบเล่นกีฬาตั้งแต่เด็ก ทั้งว่ายน้ำ แบดมินตัน วิ่ง และบิงปอง จนช่วง ม.ปลาย เห็นการแข่งขันเชียร์ลีดเดอร์ทางโทรทัศน์ “ตอนนั้นประทับใจมาก ตั้งแต่นั้นก็สนใจเชียร์ลีดเดอร์ พอมีโอกาสได้เข้ามาสัมผัสรู้สึกว่ กีฬาชนิดนี้เจ๋งจริงๆ เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ พัฒนาทักษะหลายอย่างทั้งบุคลิกภาพ การเต้น การออกกำลัง”

ไม่น้อยหน้า เบียร์บอกว่า เขารู้จักการแข่งขันเชียร์ลีดเดอร์ครั้งแรกทางโทรทัศน์เช่นกัน “ผมชอบการเต้นมาตั้งแต่เด็ก ครอบครัวยุติสนับสนุนให้กล้าแสดงออก มีเวทีที่ไหนแม่ผลักดันขึ้นตลอด พอเห็นการต่อตัวของทีมเชียร์ลีดเดอร์ในโทรทัศน์ ก็ตื่นเต้น คิดว่าเขาทำได้อย่างไร ผมมุ่งมั่นตั้งแต่ตอน ม.2 เลยว่าต้องมาอยู่ที่มเชียร์ลีดเดอร์ให้ได้”

พี่เต้ย ในฐานะเบื้องหลังความสำเร็จของน้องๆ ทีมเชียร์ลีดเดอร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ บอกว่า **“อยากให้ยาวขนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ค้นหาตัวเองและทำในสิ่งที่ตัวเองรักอย่างตั้งใจ ส่วนใครที่สนใจกีฬาเชียร์ลีดเดอร์ต้องลองเข้ามาทดสอบตัวเอง อย่าคิดว่ายาก อย่างกลัวเชียร์ลีดเดอร์ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน ทุกคนต้องรวมใจกัน ขาดคนใดคนหนึ่งไม่ได้เลย ถ้าคนหนึ่งเก่ง คนหนึ่งไม่เก่งก็อยู่ไม่ได้”**

“Bangkok Thailand, Bangkok Thailand, Bangkok Thailand...” ใครคนหนึ่งบอกว่า เสียงนี้ยังก้องดังอยู่เสมอ...

To be a Catalyst for Changes

สร้างสรรค์ปัญญา เพื่อพัฒนาประเทศ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) หรือ The Thailand Research Fund (TRF) เป็นองค์กรขนาดเล็กรัฐภายใต้กำกับของสำนักนายกรัฐมนตรี แต่ไม่ได้ใช้ระบบราชการ เป็นกลไกควบคุมองค์กร ทำหน้าที่สนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ โดยใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ ในการแก้ปัญหาให้แก่สังคม ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ

กว่า 16 ปีที่ผ่านมา สกว. เน้นการบริหารจัดการแบบครบวงจร ผ่านเครือข่ายการทำงานที่มีอยู่ทั่วประเทศ สนับสนุนการสร้างและพัฒนากำลังคนและนักวิจัยมืออาชีพ...สู่ระบบเศรษฐกิจที่จำเป็นต้องอาศัยความรู้ในการแก้ปัญหา ผลิตดินการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยด้านการเกษตร อุตสาหกรรม บริการ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงผลิตดินให้เกิดการร่วมทุนกับภาคเอกชน ตลอดจนหน่วยงานทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

สกว. คาดหวังว่า การบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วยงานเล็กๆ เจกเช่น สกว. จะเป็นกลไกสำคัญที่สนับสนุนให้สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมที่ต้องใช้ข้อมูล และความรู้เป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

www.trf.or.th

ยุววิจัยดาราศาสตร์ ราววัลแห่งความพยายาม

ป.6 พบดาวดวงใหม่ ยังไม่มีบันทึกข้อมูล ชื่อฮาดาราศาสตร์ (ไทยโพสต์ 9 มค. 2551)

เด็กไทยเก่งเขย่าวงการดาราศาสตร์ (โลกวันนี้ 15 มค. 2551)

เด็กไทยโชว์ผลงานดาราศาสตร์ญี่ปุ่น (เดลินิวส์ 8 เม.ย.2551)

ญี่ปุ่นตั้งงานวิจัยดาราศาสตร์เด็กไทย (มติชน 11 เม.ย.2551)

7 เด็กไทยใช้หอดูดาวฝรั่งเศส (ไทยรัฐ 28 ม.ค. 2552)

ม.2 ขึ้นเวทีญี่ปุ่นเสนอวิธีวัดระยะโลกกับแกแลคซี (กรุงเทพธุรกิจ 7 เม.ย.2551)

वादหัวข่าวตัวโตจากหน้าหนังสือพิมพ์ข้างบนนี้ เป็นส่วนหนึ่งที่สื่อมวลชนได้สื่อสารต่อสังคมไทยว่า เยาวชนไทยจำนวนหนึ่งมีความสามารถสร้างผลงานได้อย่างน่าภาคภูมิใจ ด้วยการทำวิจัยดาราศาสตร์กับ **ศูนย์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์โลกและดาราศาสตร์ (LESA)** สนับสนุนโดย สกว. แต่กว่าจะมาถึงจุดนี้ทุกคนได้ผ่านการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ค้นหาค้นคว้าด้วยตนเองจากธรรมชาติ ฝึกสังเกตการณ์ภาคสนามวิเคราะห์ข้อมูล โดยศูนย์ LESEA (นอ.สุภากร เกิดแก้ว) เป็นพี่เลี้ยงและแหล่งเรียนรู้ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหอดูดาวต่างประเทศหลายแห่ง ทำให้มีการเปิดโลกกว้างให้เรียนรู้จากสภาพจริง และสร้างความรู้จากการทดลองด้วยตนเอง

- ด.ช.กรวีร์ การุณรัตน์กุล และ ด.ช.กฤติธิ์ เจษฎาชัย นักเรียนชั้น ป.6 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน ในปี 2551 ใช้ข้อมูลจากกล้องโทรทรรศน์ ROTSE ของมหาวิทยาลัยมิชิแกน จาก 4 มุมโลก ค้นพบดาวแปรแสงในแมเจลแลนใหญ่

- น.ส.ตรีรัตน์ ตั้งพูลผล นักเรียนชั้น ม.5 โรงเรียนศึกษานารี ในปี 2551 ค้นหาดาวเคราะห์น้อยดวงใหม่ระหว่างกลุ่มดาวสิงโตและกลุ่มดาวปู จากข้อมูล Catalina Sky Survey ของมหาวิทยาลัยอริโซนา

- ด.ช.ไกรวิชญ์ นรรัตน์ นักเรียนชั้น ม.2 โรงเรียนพริยาลัย แพร่ ปี 2551 ได้รับคัดเลือกผลงานวัดระยะห่างโลกและกาแลคซี เสนอบนเวทีวิชาการชุมชนดาราศาสตร์ญี่ปุ่น

- น.ส.กิริติกา สุขสีทอง นักเรียนชั้น ม.5 รร.จุฬาราชวิทยาลัย 2551 และ น.ส.มณฑิกา เรืองนภารัตน์ ชั้น ม.6 รร.จุฬาราชวิทยาลัย ศึกษากระจุกดาวเปิด กระจุกดาวทรงกลม หรือกาแลคซีวงรี ได้มีส่วนร่วมผลิตโปสเตอร์และสื่อการสอนด้วย

- นายภาษิต พิพิชวณิชธรรม นักเรียนชั้น ม.5 โรงเรียนสาธิตแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
  - นายทวีวัฒน์ สมบูรณ์ปัญญากุล โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ และ น.ส.รังสิมา คงทวีกุล โรงเรียนศึกษานารี
- ได้รับคัดเลือกไปปฏิบัติการวิจัยที่หอดูดาวฝรั่งเศส (Observatoire de Haute-Provence OHP) ระหว่างวันที่ 2-5 ก.พ. 2552

- น.ส.การปฐม เกสรสุวรรณ นักเรียนชั้น ม.5 โรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เชียงราย ได้รับเชิญต่อเนื่องจากการไปเสนอผลงานที่ญี่ปุ่น ให้ไปปฏิบัติการวิจัยที่หอดูดาว (HAAO : Heartpia Anpachi Astronomical Observatory ช่วงปิดเทอมระหว่างวันที่ 5-30 ต.ค. 2552

การค้นพบและผลการศึกษาของเยาวชนดังตัวอย่างข้างบนนี้ อาจไม่มีความหมายมากนัก แต่หากมองในแง่การศึกษากลับพบว่ามีความสำคัญกับเด็กมาก เพราะเป็นรางวัลแห่งความพยายาม และความตั้งใจที่เด็กทำได้ ทำให้เรื่องวิทยาศาสตร์และดาราศาสตร์เป็นเรื่องที่น่าสนใจ และไม่ใช่เรื่องยาก หรือน่าเบื่อหน่ายอีกต่อไป

จากรากเหง้า สู่ก้าวใหม่ “แห่น้ำขึ้นโฮง สรวงน้ำเจ้าพ่อหมื่นดั่ง”

“ก้าวใหม่” ในอนาคตคงจะเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่มีทิศทางและหลงลืม “รากเหง้า” ของตนเอง.... หากไม่มีก้าวที่ผ่านมาของพ่อชาแม่ชา และคนในชุมชนเป็นฐานให้ก้าวเดินต่อไป...

ประเพณีเป็นกิจกรรมร่วมที่คนในชุมชนได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น...ซึ่งสะท้อนถึงสายใยแห่งความรักและผูกพันที่มีต่อ “รากเหง้า” ของคนในชุมชนจากวันวานจนถึงวันนี้

“แห่น้ำขึ้นโฮง สรวงน้ำเจ้าพ่อหมื่นดั่ง” ถือเป็นประเพณีสำคัญที่อยู่คู่กับชาวบ้านตำบลบ้านตึก อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย มากกว่า 500 ปี

ก้าวใหม่อย่าง “เฟิร์น” นางสาวจรุศร หล่อหลอม “โก” นายภูมินทร์ มากี่ “น้อท” นายวีระยุทธ ลำดับ “เดียร์” นางสาวพิมลวรรณ คูหา และ “ใหม่” นางสาวสุมาลย์ นวลพิจิตร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเมืองดั่งวิทยา อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ที่ชีวิตวันวานของพวกเราได้พบพานงานประเพณีนี้มาตั้งแต่วัยเด็ก ... ..เมื่อพ่อแม่ปู่ย่าตายายบอกว่าจะไปเที่ยวงานแห่น้ำขึ้นโฮง สรวงน้ำเจ้าพ่อหมื่นดั่งที่ไรก็ตามดารอคอยนับวันว่าเมื่อไรจะถึงวันนั้นสักที บ้างก็วิ่งเล่นหรือไมก็นั่งรออยู่หน้าบ้านว่าเมื่อไรจะมีคนผ่านมาแล้วตะโกนเรียกว่า “ไปหรือยัง” (ไปหรือยัง) เพราะจะได้กินขนมอร่อยๆ กินเสร็จก็วิ่งเล่นไล่จับเพื่อนๆ สนุกสนานเสียงดังเจียวจ้าวเต็มท้องทุ่งนาใกล้ลานอนุสาวรีย์เจ้าพ่อหมื่นดั่ง ค่าแล้วก็ได้ดูลิเก ดูหนังกลางแปลง ...ไม่ได้คิดอยากรู้อยากเห็นอะไรไปมากกว่าความสนุกสนานในวันหนึ่งๆ

พวกเราเริ่มมีคำถามในใจว่า...ในวันข้างหน้าเมื่อเติบโตใหญ่พวกเราและเด็กรุ่นหลังจะยังคงมาพบกันที่ลานอนุสาวรีย์เจ้าพ่อหมื่นดั่งอีกสักมากน้อยเพียงใด วันนี้พวกเราจึงร่วมกัน “แกะรอย” ค้นหาคำตอบจากคนในชุมชนบ้านตึกว่า จากวันวานถึงวันนี้ เมื่อความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปตามวันเวลาแล้วประเพณี “แห่น้ำขึ้นโฮง สรวงน้ำเจ้าพ่อหมื่นดั่ง” ของบ้านเราจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร คนในชุมชนมีการปรับตัวร่วมกันอย่างไรบ้าง ประเพณีแห่น้ำขึ้นโฮง สรวงน้ำเจ้าพ่อหมื่นดั่งจึงดำรงอยู่ได้ในปัจจุบัน ทั้งนี้ก้าวใหม่ของโรงเรียนเมืองดั่งวิทยา ได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยโครงการยุววิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นภาคเหนือสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

พ่อชาแม่ชาในชุมชนเล่าว่า งานประเพณีนี้จะจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในระหว่างวันที่ 17-19 เมษายน เพื่อบวงสรวงสักการะ “เจ้าพ่อหมื่นดั่ง” ผู้ก่อตั้งเมืองดั่ง ซึ่งมีความเก่งกล้าในการรบการศึกสงครามโดยใช้ช้างในการสู้รบ ...ต่อมาชาวบ้านจึงจัดพิธีบวงสรวงสักการะเจ้าพ่อหมื่นดั่งด้วยการจัดขบวนช้างที่ตกแต่งอย่างสวยงามเดินผ่านหมู่บ้านเพื่อไปประกอบพิธีที่ลานอนุสาวรีย์เจ้าพ่อหมื่นดั่ง

ชาวบ้านตำบลบ้านตึก นอกจากจะเชื่อว่า “ข้าง” เป็นนักรบคู่บารมีของเจ้าพ่อหมื่นดั่งแล้ว ข้างยังให้คุณประโยชน์อย่างใหญ่หลวงให้กับคนในชุมชน เนื่องจากในสมัยก่อนบ้านตึกอุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้ชาวบ้านจึงเลี้ยงช้างไว้ซุกไม้ลากซุง ข้างจึงผูกพันกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านตำบลบ้านตึกมาช้านาน แต่ปัจจุบันชาวบ้านไม่มีการทำป่าไม้แล้วช้างของชาวบ้านในชุมชนจึงเหลือเพียงไม่กี่เชือก จำนวนข้างที่นำมาร่วมขบวนจึงลดลงและมีการนำช้างจากที่อื่นเข้ามาร่วมขบวนด้วย

การจัดงานประเพณีต้องอาศัยความพร้อมเพรียง ร่วมแรงร่วมใจ และกำลังของชาวบ้าน เช่น บายศรีที่ใช้ประกอบพิธีนั้นใครมีฝีมือก็รับอาสาเย็บบายศรี คนอื่นๆ บ้างก็ทำใบตองมาให้ ช่วยกันหยิบกันจับ ช่วยกันเตรียมการอื่นๆ ช่วยกันติชมว่า “ใช้ได้หรือยัง” “แล้วหรือยัง” (ทำเสร็จเรียบร้อยหรือยัง) ทุกอย่างจะถูกจัดเตรียมเรียบร้อยก่อนเริ่มพิธีบวงสรวงสักการะเจ้าพ่อหมื่นดั่ง แม้กระทั่งการละเล่นหรือการแสดงมหรสพต่าง ใครที่มีความสามารถก็จะจัดเตรียมการแสดงการละเล่นนั้นๆ บ้างก็ร่วมกันบริจาคเงินทองตามกำลังเพื่อว่าจ้างมหรสพจากที่อื่นมาเล่นในงาน

ชุมชนบ้านตึกใช้เวลาจะอยู่ได้อย่างโดดเดี่ยว.....เมื่อวันวานเปลี่ยนมาจนถึงวันนี้.....สังคมเดิมเริ่มมีกลิ่นอายของสังคมสมัยใหม่...ทุกอย่างรวดเร็วปานสายฟ้าแลบ...คนในเริ่มออกนอกเริ่มเข้า... “คุยกันที่บ้านตึกรู้ถึงฝั่งธน” ชาวบ้านในชุมชนก็ไม่ต่างอะไรจากไปไม่ในหมู่บ้านที่ผลัดไปไม่รู้ที่รุ่นต่อที่รุ่น แต่สิ่งหนึ่งที่ยังเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ในวันเก่าของของคนในชุมชนได้ก็คืองานเจ้าพ่อหมื่นดั่ง

เป็นเรื่องที่น่ายินดีที่งานประเพณีนี้ยังได้ตกทอดสืบมาจนถึงปัจจุบัน วิถีชีวิตการประกอบอาชีพแม้กระทั่งความเป็นอยู่ของคนตำบลบ้านตึกจะเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม ตั้งแต่ตำบลบ้านตึกมีหน่วยงานท้องถิ่นคือองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึก ก็จะได้การสนับสนุนการจัดงานประเพณีตลอดมาทุกปี รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ก็เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งผู้เข้าร่วมงานประเพณี ขั้นตอน พิธีกรรม การแต่งกาย รูปขบวนต่างๆ สิ่งเหล่านี้ได้รับการจัดให้เป็นระบบระเบียบมากขึ้น โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึกเป็นหัวเรือใหญ่ในการเตรียมงาน จัดงาน และแบ่งงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ รับผิดชอบ

“แต่สมัยนี้ เขาก็ชอบมีนักร้อง มีคอนเสิร์ตมาให้ดู แต่แม่ก็ยังชอบดูลิเกเหมือนเดิม” พวกเรา 5 สหาย ก็ไปดูได้ทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นลิเก หรือคอนเสิร์ต ชอบค่ะได้ดูดนตรีทุ่งเสถียรชนูปถัมภ์ด้วย ก็ชอบไปคืนที่มีดนตรีแบบนี้มากกว่า” โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นผู้ดูแลและจัดสรรเงินงบประมาณสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการเตรียมจัดงานให้กับผู้รับผิดชอบ ชาวบ้านส่วนใหญ่ในปัจจุบันจึงไม่ค่อยได้มาช่วยเตรียมงานกันมากนัก จะมาก็เมื่อมาร่วมพิธีบวงสรวงและเที่ยวงานกลางคืน เริ่มมีนักท่องเที่ยวจากภายนอกชุมชนเข้ามาในชุมชนมากขึ้นเพื่อมาเที่ยวทั้งกลางวันกลางคืน

หลังจากที่พวกเราได้ร่วมกัน “แกะรอย” งานเจ้าพ่อหมื่นดั่งในช่วงเวลาหนึ่งจากคนในชุมชนทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนทั้งในด้าน “ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนและนอกชุมชน” ที่เกี่ยวข้องกับ “ประเพณีบ้านเรา” มีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย แต่ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกเข้ามาในชุมชนเพียงใด หากพวกเขายังคงรักษา “แก่นแท้ ที่เป็น รากเดิม” ของพวกเขาไว้ได้ พวกเขาก็จะไม่ใช้คน “รากลอย” ที่ลืม “รากเดิม” ของตัวเอง ประเพณี “แห่น้ำขึ้นโฮง สรงน้ำเจ้าพ่อหมื่นดั่ง” ก็ยังคงมีชีวิตคู่กับชุมชนต่อไป

ฟื้นชีวิต“หุ่นกระบอกไทย” มรดกแห้วแผ่นดิน

กากหมุนทวนเข็มนาฬิกาไปในแผ่นดินพระพุทธรเจ้าหลวง สมเด็จพระปิยมหาราชรัชกาลที่ 5 มีมหรสพหนึ่งกำลังเฟื่องฟูทั้งในกรุงเทพมหานครและหัวเมืองสำคัญ ลึกลงคือ **“หุ่นกระบอก”** การละเล่นที่มีความเป็นมายาวนาน เริ่มต้นจากนายเท่งหรือนายรื่นได้ไปเห็นการแสดงหุ่นไหหลำของจีนจึงเกิดความสนใจและนำมาประยุกต์เป็นหุ่นกระบอกไทย แสดงถวายสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ครั้นเมื่อเสด็จหัวเมืองเหนือ โดยมี **“หม่อมราชวงศ์ถาย”** มหาดเล็กซึ่งตามเสด็จฯ ในครั้งนั้นได้ริเริ่มกลับมาสร้างหุ่นและตั้งคณะหุ่นกระบอกขึ้นเป็นคณะแรกในกรุงเทพมหานครและกลายเป็นยุคทองของการแสดงหุ่นกระบอกตั้งแต่นั้นมา

ตำนานอันทรงคุณค่าข้างต้น คงเป็นประวัติที่หลายคนอาจไม่เคยรู้มาก่อน และยังเพิ่มความน่าสนใจเพราะมาจากคำบอกเล่าของเยาวชนอย่าง **ชัยยงค์ สมประสงค์** นักเรียนชั้น ม.5 **โรงเรียนถาวรานุกุล** จังหวัดสมุทรสงคราม หนึ่งใน **ยุววิจัยประวัติศาสตร์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)** ทุนวิจัยที่สนับสนุนเรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่นซึ่งทำโดย **“คนใน”** ที่เป็นเจ้าของท้องถิ่น และพบว่าการศึกษาประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่มีพลังมากในการปลูกสำนึกความรักผูกพันของคนต่อท้องถิ่น

ชัยยงค์เล่าอย่างภูมิใจว่าเขาและเพื่อนๆ 5 คนได้ใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียนให้เกิดประโยชน์ด้วยการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับหุ่นกระบอกจากความสนใจที่เห็นหุ่นกระบอกถูกเก็บเพียงในตู้โชว์ กอปรกับความสนใจส่วนตัวในศิลปะไทยแขนงต่างๆ อีกทั้งยังต้องการทราบความเป็นมาของจังหวัดสมุทรสงครามซึ่งได้ชื่อว่าเป็นเมืองแห่งศิลปะและ **“หุ่นกระบอก”** ยังเป็นมหรสพที่ในอดีตเคยรุ่งเรืองบนแผ่นดินเกิดของตนแห่งนี้

“หุ่นกระบอกในเมืองแม่กลองเป็นสายเดียวกับหม่อมราชวงศ์ถาย ที่มีแม่ครูเคลือบหญิงเก่งในยุคนั้นเป็นผู้ฝึกสอน แม่ครูเคลือบเปรียบเป็นดาราซึ่งมีชื่อเสียง เพราะมีคนว่าจ้างให้ไปเซ็ดหุ่นอยู่เสมอจนกระทั่งได้ไปอยู่กับพระองค์เจ้าสุทนต์นิกัธ

ครั้งหนึ่งหุ่นกระบอกคณะของพระองค์เจ้าสุทนต์นิกัธ ได้มาแสดงในงานศพที่วัดเพชรสมุทระรามวิหาร จังหวัดสมุทรสงคราม งานดังกล่าวนี้ทำให้คนสมุทรสงครามได้มีโอกาสชื่นชมการแสดงหุ่นกระบอกเป็นครั้งแรก และด้วยอุปนิสัยของแม่ครูเคลือบที่ใจดีและเป็นผู้หญิงช่างคุย ไม่หวงวิชา ยังทำให้ชาวสมุทรสงครามที่ชื่อว่า **แม่สาหร่ายกับนายพลอย ช่วยสมบุรณ์** สองสามีภรรยาชาวแม่กลองได้มีโอกาสเรียนรู้การละเล่นหุ่นกระบอกกับแม่ครูเคลือบ จนสามารถตั้งคณะหุ่นกระบอกขึ้นในจังหวัดสมุทรสงคราม และขณะนั้นยังมี **นายวงศ์** เด็กหนุ่มช่างพูดคอยไปอ้อมๆ มองๆ ด้วยความอยากรู้อยากเห็น แม่ครูเคลือบ นายพลอย และแม่สาหร่าย จึงเห็นแววและสอนนายวงศ์ให้หัดเซ็ดหุ่นกระบอก อีกทั้งยังส่งนายวงศ์ไปเรียนการเซ็ดหุ่นกระบอกกับเจ้านายที่กรุงเทพฯ”

ชัยยงค์กล่าวอีกว่า แม้อะคะหุ่นกระบอกของนายพลอยและแม่สาหร่าย ช่วยสมบุญธน์ จะไม่มีอีกแล้วเพราะไม่มีลูกหลานสืบทอดโดยตรง แต่หุ่นกระบอกของนายวงศ์ซึ่งเป็นศิษย์เก่าก็ยังคงถ่ายทอดการแสดงหุ่นกระบอกแม่กลองอยู่โดยใช้ชื่อว่า **คณะชูเชิดชำนาญศิลป์** และขณะนี้แม่นายวงศ์หรือครูวงศ์ได้เสียชีวิตไปแล้ว แต่ก็มีอาจารย์ **กรรณิกา แก้วอ่อน** ญาติของครูวงศ์ยังคงสืบทอดคณะหุ่นกระบอกชูเชิดชำนาญศิลป์มาจนถึงปัจจุบัน

ยุววิจัยประวัติศาสตร์ เล่าอีกว่า **หุ่นกระบอกแม่กลองโบราณแท้ๆ** หน้าหุ่นจะแกะสลักด้วยไม้เนื้ออ่อน เช่น ไม้ทองหลาง ซึ่งในอดีตมีศิลปินแม่กลองซึ่งเป็นผู้หญิงท่านหนึ่ง ชื่อ **แม่จیب เนติพัฒน์** สามารถใช้มีดเจียนหมากแกะหน้าหุ่นเป็นหน้ามนุษย์โดยจะแกะสลักจากการพบเห็นผู้คนรอบๆ ตัว หรือหากวันไหนนึกครึ้มใจท่านก็แกะสลักรูปหน้าตัวเองด้วยการส่องกระจกและเอามือคล้ายรูปหน้าและค่อยๆ แกะสลักไป จนได้หุ่นกระบอกที่หน้าเหมือนตัวท่าน **จุดเด่นของหุ่นกระบอกแม่กลองจึงเป็นหุ่นที่มีลักษณะเหมือนหน้าคนธรรมดา** ในขณะที่หุ่นกระบอกกรุงเทพฯ หรือหุ่นในวังหลวงจะมีหน้าตาเหมือนเทพหรือเทวดา และวรรณคดีที่นิยมใช้เล่นหุ่นกระบอก ได้แก่ **เรื่องพระอภัยมณี** ซึ่งมีลักษณะเนื้อเรื่องกระชับรวดเร็ว ไม่ยืดเยื้อ

ตัวแทนกลุ่มยุววิจัยประวัติศาสตร์ กล่าวด้วยน้ำเสียงแห่งความภาคภูมิใจว่า แม้ววันนี้หุ่นกระบอกจะไม่ใช้การแสดงที่ได้รับความนิยม แต่สิ่งที่ได้จากการทำงานวิจัยนี้คือ ผมและเพื่อนๆ ได้มีโอกาสเรียนรู้มรดกที่กำลังจะเลือนหายไป และเมื่อย้อนอดีตไปศึกษาเรื่องราวต่างๆ ของหุ่นกระบอกก็เสมือนว่าสิ่งเหล่านั้นกลับมามีชีวิตได้อีกครั้ง และยังได้เรียนรู้ว่าบ้านเกิดของเราที่มีสิ่งที่น่าสนใจอันบ่งบอกถึงความเป็นชาติที่มีประวัติศาสตร์มายาวนาน มีสมบัติของแผ่นดินที่ควรจรรวมอนุรักษ์สืบไป รวมทั้งเห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในด้านศิลปะแขนงนี้อย่างน่าชื่นชม

การทำงานวิจัยของชัยยงค์และเพื่อนๆ ในกลุ่ม ซึ่งเรียนอยู่เพียงชั้น ม.5 เริ่มขึ้นในทุกเย็นหลังเวลาเลิกเรียน และจากการทำงานวิจัยมาตั้งแต่เดือนมีนาคม ปี 2551 พวกเขาได้เรียนรู้ถึงประวัติการละเล่นหุ่นกระบอกเกือบทุกแง่มุม อาทิ การเชิดหุ่น เสื้อผ้า เครื่องประดับ บทละครที่ใช้แสดง ฯลฯ และร่วมสืบค้นเรื่องราวเหล่านั้นทั้งจากหนังสือหลายๆ เล่ม คำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ในท้องถิ่น และคงไม่ง่ายเลยที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มนี้จะเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ และสามารถถ่ายทอดได้อย่างละเอียด โดยพวกเขาต้องใช้ความเพียรกว่า 1 ปีในการสืบค้นประวัติศาสตร์ของหุ่นกระบอกที่มีแหล่งข้อมูลหลงเหลืออยู่เพียงน้อยนิด

ชัยยงค์และเพื่อนๆ ในกลุ่ม ยังต้องรู้จักแบ่งเวลา โดยไม่เคยลืมนำต้องรับผิดชอบการเรียนเป็นหลัก และใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียนให้เกิดประโยชน์มากที่สุดในการล้อมวงพูดคุย หาความรู้ ถกเถียงประวัติศาสตร์ การถ่ายทอดเรื่องราวในอดีตจากเยาวชนกลุ่มเล็กๆ เหล่านี้ จึงทำให้เกิดความซาบซึ้งถึงคุณค่าของศิลปะไทย และภูมิใจที่เยาวชนรุ่นหลังไม่เคยหลงลืม

ตัวแทนยุววิจัยน้อยยังวาดฝันว่า อยากรวบรวมเรื่องราวอันทรงคุณค่าเหล่านี้ทำเป็นบทสารคดี หรือหนังสือเพื่อเผยแพร่ถ่ายทอดสู่เพื่อนๆ น้องๆ หรือคนรุ่นหลังให้พวกเขาได้ร่วมเรียนรู้และหาทางฟื้นชีวิต **“หุ่นกระบอกไทย”** มรดกอันทรงคุณค่าของแผ่นดินไม่ให้สูญหายไป

แรงจูงใจ...จากการออกไปสวนยางกับพ่อ จุดประกาย “ยูววิจัยน้อย”

ใครจะรู้ว่า...การออกไปสวนยางกับพ่อจะทำให้เยาวชนจาก **โรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์ จ.ศรีสะเกษ** เกิดจินตนาการ **ทำอุปกรณ์เก็บยางก้อนแบบมือไม่สัมผัสกับก้อนยางโดยตรง** ทั้งยังทำให้เก็บยางก้อนและซียางได้รวดเร็วขึ้น อีกด้วย

ยางก้อน ซึ่งเป็นยางที่กรีดยแล้วปล่อยให้จับตัวในถ้วยที่ได้ใส่น้ำกรดไว้ และ **ซียาง** เศษยางที่จับตัวตามรอยกรีดย หรือในภาชนะรับน้ำยาง ได้ถูกเก็บมาสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรอีกครั้ง เนื่องจากยางก้อนถ้วยเป็นวัตถุดิบที่มักถูกนำไปใช้ทำยางแท่ง ด้วยจุดเด่นที่มีความสะอาดหรือมีสิ่งเจือปนน้อย สะดวกต่อกระบวนการผลิตและคุณสมบัติดังกล่าวมีผลทำให้ต้นทุนการผลิตยางแท่งลดลงอีกด้วย

แต่ความยุ่งยากของการแกะยางออกจากถ้วยในกระบวนการเก็บยางก้อนถ้วยนั้น กลับก่อให้เกิดปัญหากับผู้เก็บ เพราะต้องใช้มือสัมผัสยางก้อนโดยตรง ทำให้ส่วนผลสมของ **“กรดฟอร์มิก”** ที่ใช้เป็นสารจับตัวน้ำยาง ก่อให้เกิดการระคายเคือง อาจมีการคันตามนิ้วมือ แสบนัยน์ตาและมีกลิ่นเหม็น

กลุ่มยูววิจัยยางพารา จากโรงเรียนขุนหาญวิทยาสรรค์ จ.ศรีสะเกษ เยาวชนกลุ่มเล็กๆ ที่รับทุนสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับยางพาราจาก **สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)** จึงจุดประกายแนวคิดในการทำอุปกรณ์เก็บยางก้อนและซียางเพื่อลดการสัมผัสยางโดยตรง และช่วยให้เก็บยางก้อนและซียางได้รวดเร็วขึ้น

นัฐพล สุขพันธ์ หนึ่งในกลุ่มยูววิจัยน้อยได้เล่าถึงแรงจูงใจของการทำงานว่า ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนและศึกษามาจนถึงระดับมัธยมศึกษาก็ได้เลือกเรียนสายวิทยาศาสตร์ด้วยใจรักการเรียนรู้ ชอบคิดค้นสิ่งใหม่ๆ จึงพยายามหาหนทางไปต่อแถวใหม่อยู่เสมอ ด้วยการเริ่มต้นทำเรื่องที่ไม่ซ้ำกับคนอื่นและจะต้องเป็นประโยชน์กับคนอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะชาวสวนยาง อาชีพสำคัญของเกษตรกรทั่วประเทศ

“ก่อนที่จะมีโครงการนี้ ผมคิดจะทำเครื่องกรีดยาง แต่ก็มีอุปสรรคหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการทดลองและที่ไม่ได้ตามเป้าหมาย คือ ใบมีดกรีดยางไม่เข้า แรงมอเตอร์ไม่พอ เครื่องไม่ทำงานบ้าง หรือแม้แต่การกินน้ำยางมากเกินไป แต่ผมก็ยังไม่ปล่อยให้มันผ่านไป ยังคงพัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์กรีดยางต่อไป แม้วันนี้ยังไม่สำเร็จ แต่ก็มีโครงการหนึ่งที่นำสนใจ คือ การทำอุปกรณ์แกะยางก้อนถ้วย”

นัฐพล บอกว่า โครงการเกิดจากแรงจูงใจในวันหนึ่งที่ผมออกไปสวนยางกับพ่อ เห็นเกษตรกรกำลังเก็บยางก้อน จึงคอยสังเกตและตั้งคำถาม ทำให้ทราบว่ายางก้อนนั้น คือ น้ำยางที่อยู่ในถ้วยที่มีส่วนผลสมของกรดฟอร์มิก และในการเก็บยางก้อน เพื่อนำไปขายนั้นต้องรอให้ยางแข็งตัว จากนั้นจึงแกะนำไปขายซึ่งในการเก็บนั้นเองเกษตรกรได้ใช้มือสัมผัสกับยางก้อนโดยตรง ทำให้เกิดการระคายเคืองจากการกรด

นัฐพลและเพื่อนๆ ในกลุ่มจึงแปลงร่างเป็น **ยูวิจัยยางพารา** เริ่มต้นขั้นแรกของการวิจัยด้วยการมองประเด็นของปัญหาและตั้งสมมติฐานขึ้นมา จากนั้นจึงช่วยกันค้นหาคำตอบจากโจทย์ให้ได้และตรงนี้คือส่วนที่สำคัญที่สุดในการทำวิจัย แต่ผลพลอยได้คือการทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งในการทำวิจัยก็ต้องมีความรู้ในเรื่องที่ทำนั้นเป็นอย่างดีจึงจะหาคำตอบให้โจทย์วิจัยได้

การใช้กระบวนการวิจัยในการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบนี้ ส่งผลให้ในที่สุดนัฐพลและเพื่อนๆ สามารถทำอุปกรณ์เก็บยางก้อนขึ้นมาได้ โดยเครื่องมือที่นักเรียนกลุ่มนี้สร้างขึ้นเรียกได้ว่าเป็นผลงานวิจัยชิ้นหนึ่งไม่ใช่เพียงแค่สิ่งประดิษฐ์ เนื่องจากมีการนำความรู้ทางทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ เขียนแบบ และสร้างเครื่องมือต้นแบบขึ้นมาก่อนที่จะนำไปทดลองให้ชาวสวนยางได้ใช้ประโยชน์จริง

นัฐพล ยังเล่าถึงการทำงานของอุปกรณ์ชนิดนี้ว่า เป็นเครื่องมือขนาดเล็กที่สามารถถือได้ด้วยมือเดียวทำให้สะดวกในการใช้งาน มีลักษณะเหมือนคีมหรือกรรไกรตัดแต่งกิ่งไม้ทั่วไป แต่หากนำไปใช้เก็บยางก้อนแล้วจะช่วยทำงานได้รวดเร็วกว่าเดิม อีกทั้งได้จำนวนยางมากขึ้น เศษยางที่เหลือในถ้วยน้อยลง เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้มือเก็บ งานวิจัยนี้ยังมีการประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มเกษตรกร 10 คน เมื่อชาวสวนยางได้นำไปใช้ ปรากฏว่า ประเมินเรื่องความสะดวกและความปลอดภัยจากสัมผัสจากยางก้อนโดยตรงเป็นคะแนนที่ได้มากที่สุดด้วยครับ

ความนำภาคภูมิใจของยูวิจัยยางพารากลุ่มนี้ยังไม่หมด ด้วย **“อุปกรณ์เก็บยางก้อน”** ของน้องๆ ยังได้รับความสนใจทั้งจากเกษตรกรและภาคเอกชนที่ต้องการนำไปผลิตจำหน่าย

นัฐพลและเพื่อนๆ ในกลุ่ม ยังเปิดเผยถึงเบื้องหลังการทำงานว่า **“รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ทำโครงการในครั้งนี้ หากเรียนหนังสือเพียงอย่างเดียวคงไม่ได้มีประสบการณ์จากการทำงานจริงๆ เช่นนี้ ซึ่งก็มีทั้งเหนื่อย และเครียด แต่สุดท้ายก็มีความสุข ได้แสดงผลงานให้คนอื่นเห็น อีกทั้งยังเป็นผลงานที่ออกมาจากความคิดของเราเอง แม้จะไม่มียิ่งใหญ่อะไร แต่ก็เป็ครั้งหนึ่งในชีวิต ที่ได้มีโอกาสทำโครงการและประสบความสำเร็จ เพราะโครงการนี้ได้รับการจดสิทธิบัตรด้วย”**

“ความสำเร็จในครั้งนี้ไม่เกิดขึ้นเลยถ้าไม่ได้รับทุนวิจัยจาก สกว. อีกทั้งยังมีคำปรึกษาดีๆ จากท่านอาจารย์ ไสว อุ่นแก้ว และ อาจารย์ดวงแข ปัญญา และที่ขาดไม่ได้คือเพื่อนสมาชิกทุกคนที่คอยให้กำลังใจ รวมทั้งคุณแม่ที่ให้ทั้งทุนทรัพย์และกำลังใจ”

จากแรงจูงใจในการออกไปสวนยางกับพ่อของเด็กกลุ่มหนึ่ง กลับจุดประกายหนทางแห่งความคิดดีทำดีเพื่อหาทางช่วยเหลือคนอื่น สร้างผลงานจากปัญหาที่เกิดขึ้นจริง พลิก **“อาชีพ”** ของผู้คนทั่วประเทศให้กลับมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ครั้งหนึ่งในการทำงานจริงของยูวิจัยยางพารากลุ่มนี้ แม้เป็นเพียงก้าวเล็กๆ แต่จะกลายเป็นก้าวสำคัญต่อไปในอนาคต

โครงการเสริมศักยภาพ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษาและชุมชน

มูลนิธิสยามกัมมาจล ภายใต้การสนับสนุนของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ได้จัดตั้งโครงการพัฒนาเยาวชนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในปี 2548 โดยร่วมมือกับโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเกิดพระเกียรติและถวายเป็นพระราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (พัฒนากระบวนการเรียนรู้) ในโรงเรียนมีกลุ่มเป้าหมายอยู่ที่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนในโรงเรียน เพื่อสนับสนุนโรงเรียนในโครงการให้มีความเข้มแข็งพัฒนาตนเองเป็น “ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง” และเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนขยายผลการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียน ชุมชน และสังคม เพื่อให้เกิดเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการจัดการความรู้ของโรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียงที่สมัครเข้าร่วมโครงการทั้งระดับภาค และระดับประเทศ เพื่อค้นหา และสังเคราะห์ความรู้ในการขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จนำมาเป็นตัวอย่างในการขยายผลต่อไป

เมื่อตัวหนังสือไม่ใช่คำตอบของการวิจัย

“ความหลากหลายทางชีวภาพของแพลงก์ตอนพืชที่เป็นอาหารของลูกปลาทุ ณ แหลมแม่รำพึง จ. ประจวบคีรีขันธ์” เป็นโครงการเดียวที่ “น้องดา” หรือ นางสาวศรีสุดา โรจน์เสถียร นักเรียนชั้น ม.5 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี คลุกตัวอยู่ภายในห้องชีววิทยาเป็นเวลากว่าครึ่งปี เพื่อใช้กล้องจุลทรรศน์ตรวจหาแพลงก์ตอนพืชซึ่งเป็นอาหารอันโอชะของตัวอ่อนปลาทุ ที่เก็บตัวอย่างมาจากป่าพรุแม่รำพึง ป่าพรุผืนใหญ่แห่งเดียวในอำเภอบางสะพาน บ้านเกิด

เธอเล่าว่ากว่าจะได้โครงการเป็นรูปเป็นร่างต้องใช้เวลาสืบค้นทั้งจากหนังสือ การสังเกต จากแหล่งเรียนรู้ทั่วไป กระทั่งป่าแท้ๆ ได้เป็นผู้จุดประกายเล่าเรื่องวิถีชีวิตปลาทุ ที่มักจะมาวางไข่กันอย่างหนาแน่นภายในแหลมแม่รำพึง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สถานที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยแพลงก์ตอนพืช อาหารรสเลิศของปลาทุ แต่วันนี้...ยังไม่มีใครทราบว่า “แพลงก์ตอนพืช” ชนิดใดกันแน่ที่เป็นอาหารของ “ตัวอ่อนปลาทุ”

“หนูใช้เวลาเกือบปีว่าจะคิดโครงการที่มีประโยชน์ต่อท้องถิ่นของตัวเองได้ และอีกกว่าครึ่งปีกับความอดทนในการออกเดินทางไปเก็บตัวอย่างน้ำ เพื่อสืบเรื่องราวของแพลงก์ตอนพืช จากแหลมแม่รำพึงย้อนไปสู่ป่าพรุแม่รำพึง และในห้องแล็บ รวมถึงการเสาะหาข้อมูลจากหนังสือและตัวบุคคล”

เท่านั้นยังไม่พอสำหรับนักวิทยาศาสตร์น้อย น้องดาต้องฝ่าห้องปลาทุตรวจทางเดินอาหารของมันเพื่อหาแพลงก์ตอนพืชที่หลงเหลืออยู่ภายในแล้วนำมาตรวจวิเคราะห์กับแพลงก์ตอนพืชที่เธอพบว่าเป็นชนิดเดียวกันหรือไม่ ในที่สุด เมื่อกลางเดือน ก.ค. 2552 ที่ผ่านมา เธอได้ตรวจพบแพลงก์ตอนพืชซึ่งพบซ้ำกันทั้งในทางเดินอาหารของลูกปลาทุและป่าพรุแม่รำพึง ด้วยความหวังเล็กๆ ว่าอาจเป็นแพลงก์ตอนพืชที่ยังไม่เคยมีใครพบ...

ทำไมจึงกล้าพูดว่า...แพลงก์ตอนพืชชนิดดังกล่าวไม่เคยตรวจพบจากที่ไหนมาก่อน...?

น้องดายืนยันด้วยเสียงหนักแน่นว่า จากการสืบค้นประวัติจากหนังสือเล่มหนาที่เธอมีอยู่ในมือ หรือแม้แต่เอกสารที่เธอได้มาจากมหาวิทยาลัยศิลปากร กำแพงแสน จ.นครปฐม ยังไม่มีแพลงก์ตอนพืชชนิดนี้ปรากฏอยู่ ซึ่งเธอเชื่อเหลือเกินว่า มันอาจเป็นอาหารลูกปลาทุที่มาจากป่าพรุแม่รำพึงก็เป็นได้

น้องดากล่าวอย่างภาคภูมิใจกับการค้นพบแพลงก์ตอนพืชชนิดนี้ ซึ่งไม่ว่าในในอนาคตชื่อของเธออาจจะถูกบันทึกไว้ในทำเนียบนักวิทยาศาสตร์รุ่นเยาว์ ผู้ค้นพบแพลงก์ตอนพืชชนิดใหม่ของโลก

กระบวนการทำโครงการวิทยาศาสตร์ของน้องดาได้สะท้อนถึงการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการทำงานเริ่มจากการแสวงหาความรู้ ที่แสดงถึงความละเอียดรอบคอบในทุกขั้นตอน การมีคุณธรรมทั้งกับตนเองและผู้อื่น

...การทำงานต้องใช้ทั้งความพยายาม ความอดทน ที่มี “เหตุผล” แห่งการกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ตามหลักสูตรการเรียนที่จะต้องทำโครงการวิทยาศาสตร์เพื่อให้จบหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว ยังมีเป้าหมายเพื่อเป็นหลักฐานทางวิทยาศาสตร์พิสูจน์ถึงความสำคัญของป่าพรุแม่รำพึง ในแง่ของการเป็นแหล่งกำเนิดอาหารของลูกปลาหู อันจะส่งผลต่อการอนุรักษ์ป่าพรุดังกล่าว ซึ่งเป้าหมายอย่างหลังคือสิ่งที่ภาคภูมิใจมาก.....น้องดากกล่าว

แต่ทั้งหมดขึ้นอยู่กับการแข่งขันการแบ่งเวลาระหว่างเรียน เล่น ทำกิจกรรม และการทำโครงการฯ อย่าง “พอเหมาะพอดี” ซึ่งน้องดายืนยันว่า เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการทำโครงการฯ ที่แยกการทำงานเป็น 2 ส่วน คือ การลงพื้นที่ป่าพรุแม่รำพึง รวมถึงล่าโคลงที่เป็นสายน้ำเชื่อมระหว่างป่าพรุกับแหลมแม่รำ เพื่อเก็บตัวอย่างเพลงก่ตอนพีช เดือนละครั้ง โดยเธอเริ่มเก็บตัวอย่างมาตั้งแต่เดือน เม.ย. - ส.ค. 2552 ซึ่งเป็นช่วงปลาหวางไข่ และทุกขั้นตอนการทำงานจะต้องจดบันทึกไว้ในสมุดทุกครั้งเพื่อป้องกันความผิดพลาดหรือกันลืม

ส่วนที่ 2 คือการทำงานในห้องแล็บที่น้องดาต้องใช้กล้องจุลทรรศน์ชนิดถ่ายภาพได้เพื่อให้ทำการตรวจหาเพลงก่ตอนพีชได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น โดยเธอจะเริ่มงานช่วงหลังเลิกเรียนไปจนถึง 3 ทุ่มของทุกวัน และแม้ว่าเธอจะทำเรื่องขอใช้ห้องและอุปกรณ์แล้ว แต่ก็ยังต้องแบ่งปันห้องและอุปกรณ์ให้กับเพื่อนๆ นักเรียนคนอื่นใช้ประโยชน์ด้วย เธอจึงเลือกที่จะแก้ปัญหาด้วยการพกกล้องดิจิทัลถ่ายภาพเพลงก่ตอนพีชจากกล้องจุลทรรศน์ธรรมดาเก็บไว้ดูในคราวต่อไป ซึ่งแม้จะถ่ายรูปเพลงก่ตอนได้ลำบากกว่า แต่ก็ดีกว่าไม่ได้ทำอะไรเลย

น้องดาให้ “เหตุผล” ว่า ตัวอย่างเพลงก่ตอนพีชที่เก็บมานั้นจะคงสภาพเดิมได้เพียง 2-3 วัน ก่อนที่สีของเพลงก่ตอนพีชจะเปลี่ยนไป ทำให้ยากต่อการจำแนกชนิดของเพลงก่ตอนพีช เธอจึงต้องรีบศึกษาตัวอย่างที่เก็บมาโดยใช้กล้องจุลทรรศน์ชนิดถ่ายภาพได้ เพราะนอกจากจะช่วยให้ได้ภาพเพลงก่ตอนพีชที่คมชัดแล้ว ยังช่วยประหยัดเวลาให้สามารถทำงานได้เร็วขึ้น และมีเวลาพอที่จะไปร่วมกิจกรรมอื่นๆ กับเพื่อนๆ หรือกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นถือเป็น “ภูมิคุ้มกัน” ที่เราต้องเตรียมตัวให้พร้อมอยู่ตลอดเวลาด้วยการคิดวางแผนไว้ล่วงหน้า

น้องดาเล่าว่าทุกวันนี้ชีวิตเธอมีความสุขมากขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเธอได้เรียนรู้ว่าการเรียนให้ดีไม่ใช่แต่การอ่านหนังสือเพียงอย่างเดียว

“หนูเคยอ่านหนังสือหามรุ่งหามค่ำ อ่านไปสมองมันเบลอๆ ไม่รับ แต่ก็ยังตะบี้ตะบันอ่าน เรียกว่าอ่านหนังสือเกือบจะตลอดเวลา กระทั่งผลการเรียนออกมามันไม่เป็นไปตามคาด ทำให้รู้ว่าวิธีการเรียนแบบนี้ไม่มีประสิทธิภาพพอ เพราะนอกจากคะแนนจะไม่ดีแล้ว ยังเสียสุขภาพ เสียเวลา และเหนื่อยโดยเปล่าประโยชน์”

วันนี้ น้องดายืนยันว่าการเรียนให้ดีไม่ใช่แค่อ่านหนังสือให้มากอย่างเดียว แต่ต้องรู้จักทำกิจกรรมหลายๆ อย่างบนพื้นฐานของความพอดี เช่นเดียวกับโครงการวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นเรื่องราวในชุมชนซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวที่น้องดาเชื่อว่าโครงการวิทยาศาสตร์เล็กๆ ที่ทำอยู่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในบ้านเกิดของเธอ ที่วันนี้ชาวบ้านตาต้าๆ ต่างเข้าร่วมกันปกป้องธรรมชาติทั้งผืนป่าและทะเลให้รอดพ้นจากเงื้อมมือนายทุนอุตสาหกรรมเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ไว้ให้ตกทอดถึงรุ่นลูกรุ่นหลานและคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เพราะหากมีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในพื้นที่อำเภอบางสะพาน เชื่อว่าจะก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศ น้ำ และวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่อาจจะเปลี่ยนไป จนไม่สามารถฟื้นคืนกลับมาได้

ทำดี...ไม่ต้องเดี๋ยว

“โอกาสไม่ได้ห่างไกลจากตัวเราเลยเพียงแค่เอื้อมมือไปคว้ามันมาเป็นของเรา”

นี่คือคำพูดของ **น้องน้ำ** หรือ **น.ส.อภิสร่า เกตุนุติ** อายุ 15 ปี **นักเรียนชั้น ม.4 โรงเรียนจุฬารณราชวิทยาลัย เพชรบุรี** กล่าวด้วยน้ำเสียงภูมิใจว่า เธอโชคดีที่เป็นจุดเล็กๆ ของสังคมแต่มีโอกาสแต่งแต้มสีสันให้กับโลกที่มีมิติให้กับผู้พิการทางสายตา ในโรงเรียนการศึกษาศาสนศาสตร์คนตาบอด เข้าย่อย จ.เพชรบุรี ให้กลับมาใช้ชีวิตด้วยปลายนิ้วสัมผัสจุดนู่นๆ เล็กๆ บนอักษรเบลล์ (The braille Code) ใน **“โครงการกระดาษหน้าที่ 3 สร้างความงดงามให้สังคม”**

“การทำดีไม่ต้องเดี๋ยว ไม่ต้องรอให้พร้อม ไม่ต้องรอให้อายุมากขึ้น แต่เราสามารถเริ่มได้จากการหยิบยื่นให้เพื่อนมนุษย์ที่รอคอยความช่วยเหลือจากเรา นี่คือคุณธรรมพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เราต้องมี”

น้องน้ำเล่าว่า ตลอดระยะ 3 ปี ที่ได้เข้ามาศึกษาอยู่ในรั้วโรงเรียนจุฬารณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ในช่วงชั้น ม.ต้น แม้จะเรียนเต็มเทอมเฉลี่ยรวม 3 ปี อยู่ที่ 3.89 แต่ก็ยอมรับว่า เวลาส่วนใหญ่ก็จะอยู่กับการเรียน ไม่ค่อยได้เล่นกีฬาหรือทำกิจกรรมอื่นๆ ว่างก็จะเล่นอินเทอร์เน็ต อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ และหาความบันเทิงรื่นรมย์ให้ชีวิตเหมือนเด็กๆ วัยรุ่นทั่วไป

แม้เกรดเฉลี่ยจะอยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม แต่ดูเหมือนว่า ชีวิตบางช่วงบางตอนกลับขาดหายไป กระทั่งช่วงปลายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 น้องน้ำจึงไม่รีรอที่จะเลือกเข้าร่วมกิจกรรม **“โครงการกระดาษหน้าที่ 3 สร้างความงดงามให้สังคม”** เพื่อเติมเต็มให้กับชีวิต ด้วยเหตุผลคือต้องการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับอบรมเพาะจากครูตั้งแต่ชั้น ม.1 เข้ามาสานต่อโครงการฯ” หลังจากผู้ก่อตั้งซึ่งเป็นรุ่นพี่ที่ได้ปูทางไว้ให้

น้องน้ำบอกว่า โครงการฯ มี **พี่ตฤณ ธรรมนิยม** ทำหน้าที่เป็นประธาน และ **พี่ตูน อธิวัฒน์ พงษ์พานิช** เป็นรองประธาน ซึ่งขณะนี้ได้จบการศึกษาไปแล้ว สำหรับน้องน้ำเองเมื่อเห็นพี่เขาทำแล้วดีก็เลยอยากทำบ้าง เพราะก่อนจบการศึกษา กลุ่มของพี่ตฤณได้อุทิศเวลาสอนผู้พิการทางสายตาที่โรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการคุณธรรม **“กิจกรรมพี่สอนน้อง”** โดยเริ่มแรกเป็นเพียงการขอรับบริจาคเศษกระดาษรีไซเคิลเพื่อนำไปมอบให้กับโรงเรียนสอนคนตาบอดเท่านั้น ต่อมาเมื่อแนวคิดว่าจะแบ่งเบาภาระครูผู้สอนได้มากกว่านี้ จึงได้ขอเรียนการประดิษฐ์อักษรเบลล์กับครูโรงเรียนสอนคนตาบอด เป็นการจุดประกายความคิดให้น้องน้ำต้องการขับเคลื่อนโครงการฯ เป็นรุ่นที่ 2 **โดยนำหมอนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรม**

น้องน้ำบอกว่า แม้ว่าเธอและเพื่อนๆ จะไม่ใช่รุ่นบุกเบิก แต่การขับเคลื่อนกิจกรรมทุกครั้งจำเป็นต้องมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้วางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เพราะการรับบริจาคกระดาษ

วัสดุ และอุปกรณ์อื่นๆ เพื่อประดิษฐ์อักษรเบลล์เพียงอย่างเดียวก็ไม่เพียงพอ สมาชิกทุกคนต้องหางบประมาณเพิ่มเติม โดยการประดิษฐ์เปเปอร์มาเช่ เป็นรูปสัตว์ รูปตุ๊กตา พวงกุญแจ เป็นของที่ระลึก นำออกไปจำหน่ายตามงานต่างๆ เพื่อหาเงินมาใช้จ่ายในโครงการฯ เพื่อไม่ให้เป็นการกับโรงเรียนและผู้ปกครอง

สิ่งที่ได้จากโครงการฯ คือเรื่องของความรู้และคุณธรรมที่มักจะมาคู่กันเสมอ ส่วนการวางแผนก่อนการทำงานก็เปรียบเสมือนการสร้างภูมิคุ้มกันให้ตัวเอง นอกจากนี้ยังมีความพอประมาณในเรื่องเวลา ซึ่งจะต้องแบ่งเวลาระหว่างกิจกรรมและการเรียนให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง เพราะสำหรับน้องน้ำแล้ว เธอบอกว่า กิจกรรมนี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่อาจหาได้ในห้องเรียน เป็นการเรียนรู้นอกระบบ สามารถคิดและแก้ไขปัญหาได้เอง

ในฐานะที่กำลังศึกษาอยู่น้องน้ำบอกว่า เรื่องการจัดสรรเวลาเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหน้าที่หลักคือการเรียนหนังสือและรับผิดชอบกิจกรรมการเรียนการสอนของครู แต่เมื่อเราต้องการทำความดีเพื่อสังคมซึ่งถือเป็นหน้าที่เสริม ความยากจึงอยู่ตรงการจัดตารางเวลาให้ลงตัวเพื่อไม่ให้กระทบต่อการเรียน เพราะเป้าหมายของโครงการ นอกจากจะสร้าง **“ความรู้คู่คุณธรรม”** แล้วยังเป็นการ **“สร้างภูมิคุ้มกัน”** ให้ตัวเองอีกด้วย

“การเป็นผู้ให้ทำให้เกิดความอิ่มเอมใจ เมื่อได้เห็นใบหน้าที่ยิ้มแย้มของผู้พิการทางสายตา ความตื่นตันมันเกิดขึ้นอยู่ในใจ เพราะเราช่วยส่งเสริมด้านการศึกษา เขาก็ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ สามารถเลี้ยงตัวเองได้โดยไม่ต้องเป็นภาระให้กับครอบครัวหรือสังคม ทำให้เขารู้ว่าเขามีโอกาสและเท่าเทียมกับคนตาดีเสมอ เพราะแท้จริงแล้วเขาต่างกับเราตรงที่ตามองไม่เห็นเท่านั้น แต่ความคิด ความรู้สึกไม่ได้ผิดแผกไปจากคนทั่วไป”

“โครงการกระดาษหน้าที่ 3 สร้างความงดงามให้สังคม” คือ ความสามัคคี ความมีน้ำใจ เสียสละ ความอดทน และการมีสมาธิ เพราะการประดิษฐ์อักษรเบลล์สำหรับน้องน้ำแล้วต้องอาศัยความตั้งใจ วิธีการทำงานจึงต้องใจเย็นเพื่อป้องกันความผิดพลาด

“สมาธิไม่ใช่เพียงแต่จะทำให้งานในกิจกรรมผ่านลุล่วงไปได้ด้วยดี แต่สมาธิยังส่งผลดีถึงการเรียนด้วย”

น้องน้ำอธิบายที่มาของชื่อ **“โครงการกระดาษหน้าที่ 3 สร้างความงดงามให้สังคม”** หมายถึงความมีน้ำหนึ่งใจเดียวกันของนักเรียนโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี ที่ได้ร่วมกันนำกระดาษรีไซเคิลคือกระดาษที่ใช้แล้วทั้งสองหน้ามาทำเป็นกระดาษหน้าที่ 3 บรรจุตัวอักษรเบลล์ให้ผู้พิการทางสายตาได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพด้านการศึกษา ขณะเดียวกันสังคมเองก็ได้รับประโยชน์จากการลดสภาวะโลกร้อนได้อีกทางหนึ่งด้วย

ถึงวันนี้ **“โครงการกระดาษหน้าที่ 3 สร้างความงดงามให้สังคม”** ก้าวขึ้นสู่ปีที่ 2 แล้ว แต่สามารถคว่ำรางวัลต่างๆ มาแล้ว โดยเวทีแรกคือรางวัลชนะเลิศการประกวดโครงการคุณธรรมที่โรงเรียนได้ส่งเข้าประกวดในระดับเขต และได้เข้าร่วมประกวดโครงการคุณธรรมในระดับภาค จนได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนในการประกวดโครงการคุณธรรมระดับประเทศ และคว่ำรางวัลยอดเยี่ยมระดับประเทศ โดยได้รับโล่พระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในก้าวที่ 3 ของโครงการ ที่แม้จะมีสมาชิกอยู่ด้วยกัน 9 คน แต่ทุกคนล้วนตั้งความหวังว่า จะขยายฐานการประดิษฐ์อักษรเบลล์เพื่อนำไปบริจาคให้กับโรงเรียนคนตาบอดนอกพื้นที่ เพื่อให้ผู้พิการทางสายตาได้รับโอกาสจากนักเรียนโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี อย่างเท่าเทียมกัน

“เล่น” ปน “เรียน” กับ “เกมเศรษฐกิจพอเพียง”

หากคนในสังคมไทยยังไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไรกันแน่ระหว่างการทำการเกษตรโดยไม่พึ่งพา หรือ หลักในการปฏิบัติตนในทางสายกลาง ความจำเป็นในการสร้างความเข้าใจในเรื่องที่หลายคนคิดว่ายาก ให้เป็นเรื่องง่าย ก็น่าจะเป็นสิ่งสำคัญ และคงดีไม่น้อยที่แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะถูกนำมาถ่ายทอดเพื่อทำความเข้าใจใน “เนื้อแท้” ด้วยวิธีการ “เล่น” ไป “เรียนรู้” ไป...

นายอู่ยง เขาวนปรีชา หรือ “เทค” อดีตนักเรียนโรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เพชรบุรี ที่ปัจจุบันเติบโตเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์ คือหนึ่งในสมาชิกทีมรวมเยาวชน “เดอะ มิราเคิลเวทย์” ที่สามารถคว้ารางวัลชนะเลิศการแข่งขันออกแบบเกมเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจัดขึ้นโดยมูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ร่วมกับโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อพ.ศ.2551 ที่ผ่านมา

“เทค” เข้าร่วมการแข่งขันดังกล่าว ด้วยเพราะเขาสามารถเขียนเรียงความเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้โดนใจกรรมการ “...ในเรียงความผมเขียนเล่าถึงเกมที่ผมเคยเล่นอย่างเกมฟุตบอลเมเนเจอร์ แล้ววิเคราะห์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บังเอิญว่าเกมที่ผมเล่นเป็นเกมที่ผู้เล่นอยู่ในฐานะผู้จัดการทีม เราจะต้องบริหารจัดการทั้งการเงิน ลูกทีม จัดเวลาซ้อมให้ลูกทีม คอยดึงตัวผู้เล่นดีๆ เข้ามาในทีม เพื่อให้ทีมประสบความสำเร็จมากที่สุดเมื่อจบฤดูกาลแข่งขัน เราจะมาเปรียบเทียบกับเพื่อนที่ร่วมแข่งขันกันว่าใครสามารถนำทีมไปอยู่ลำดับที่สูงที่สุดในตารางการแข่งขัน ซึ่งในขั้นตอนการเล่น ผมต้องวางแผน ต้องใช้ความพอประมาณ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทีมฟุตบอลของผมประสบความสำเร็จให้ได้”

ด้วยความชัดเจนด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ “เทค” ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมการประกวดเกมเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับ **น.ส.กฤติญา ชัยเสนา** และ **น.ส.สุกัญญา มโนทัย** จากโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย

“...ตอนที่คิดเกมอยู่กับเพื่อน ผมและเพื่อนเครียดมาก นั่งกินไอวัลตินกันแบบหน้าซีดๆ เราคิดกันเยอะ แล้วก็เถียงกันเยอะ โดยเฉพาะเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพราะต้องยึดหลักและเข้าใจหลักให้ได้ ก่อนที่จะคิดเกมออกมา ในขั้นตอนการคิด มีบ้างที่ต้องถกเถียงกันในเรื่องความหมาย ซึ่งผมต้องใช้เหตุผลในการอธิบายทำความเข้าใจกับเพื่อนในกลุ่ม...สิ่งที่ทำให้ผมมีความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน คือโรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เพชรบุรี ที่ผมรู้สึกว่าคุณครูทุกคนพูดถึงเรื่องนี้บ่อยมาก แล้วสามารถพูดถึงได้ในทุกๆ เรื่อง เชื่อมโยงได้ จนพวกผมซึมซับแล้วก็เข้าใจมาก...”

นี่เอง...คือต้นเหตุที่ “เทค” มีอยู่และความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำมาประยุกต์ และ “คิดใหม่” บูรณาการเข้ากับความสนุกสนานในวัยเด็ก กลายเป็น “เกม” ที่ต้องใช้ “หัวใจ” เล่น เพื่อตรงตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างแท้จริง

“เทค” เล่าถึงแนวคิดหลักของเกม Give and Take ว่า คือ การสะท้อนว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเข้าถึงและนำไปปรับใช้ได้กับคนทุกๆ อาชีพ โดยเฉพาะคนที่มีฐานะยากจนหรือร่ำรวย โดย**ลักษณะสำคัญของ เกม เป็นการทำต้องวางแผนและตัดสินใจแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต และที่สำคัญคือ ไม่เน้นการแข่งขัน แต่จะปลูกฝังนิสัยการแบ่งปัน เอื้ออาทร ระหว่างอาชีพต่างๆ ที่มีอยู่จริงในสังคม** การรู้จักสามัคคีของผู้เล่นเกมนี้จึงได้รับการออกแบบให้ผู้เล่นเกมทุกคนร่วมมือกันเล่นเกมไปสู่เป้าหมายเพื่อชัยชนะ ไม่ใช่เกมการแข่งขันระหว่างผู้เล่นด้วยกัน จึงไม่ก่อให้เกิดภาวะแข่งขันเพื่อแย่งชิงชัยชนะเหนือคนอื่น เหมาะกับนักเรียนระดับประถมศึกษาขึ้นไป ทำให้ผู้เล่นได้รับความรู้พื้นฐานด้านเศรษฐกิจพอเพียงขั้นพื้นฐาน เนื่องจากกระบวนการของเกมแต่ละขั้นตอน ผู้เล่นจำเป็นต้องนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้โดยไม่รู้ตัว ทั้ง**ความพอประมาณ ความมีเหตุผล เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน** อยู่บนเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม ตลอดเวลาการเล่น จึงค่อยๆ เรียนรู้และซึมซับไปโดยไม่รู้ตัว

“วิธีการเล่นเกมสามารถเล่นได้ครั้งละ 4-6 คน พร้อมกัน โดยจำลองบทบาทสมมติให้ผู้เล่นมีสิทธิเลือกอาชีพ 1 ใน 6 อาชีพที่แตกต่างกัน คือ ชาวนา ชาวสวน ชาวประมง นักปศุสัตว์ พนักงานบริษัท และนักธุรกิจ แต่ละคนต้องทอยลูกเต๋าเพื่อผลฉกไปบนทางที่กำหนดไว้สำหรับอาชีพนั้นๆ เพื่อให้ได้ผลผลิตตามอาชีพของตนเอง เช่น ข้าว ปลา หมู เงิน ผลไม้ แล้วนำมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน โดยเกมจะมีอุปสรรคสำคัญคือวงล้อสภาพอากาศและภัยพิบัติที่เป็นตัวกำหนดว่าผู้เล่นจะได้ผลผลิตตามต้องการหรือไม่ ซึ่งเกมจะจบลงเมื่อผู้เล่นทุกคนร่วมกันสร้าง “สหกรณ์” ได้ในเวลาที่น่า้อยที่สุด”

รางวัลชนะเลิศการออกแบบเกมเศรษฐกิจพอเพียง อาจทำ “เทค” รู้สึกภาคภูมิใจ แต่ไม่เท่ากับการที่เทคสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยชื่อดังอย่าง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์ได้ ซึ่ง “เทค” บอกว่าเป็นเพราะเขามีพ่อแม่ที่ดี ครูที่ดี ทำให้ความคิด และมุมมองที่เคยมีเปลี่ยนไป ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอีกส่วนหนึ่งที่เข้ามาเติมเต็มในส่วนที่ “เทค” บกพร่อง เป็นคนมีเหตุผลกับตัวเองมากขึ้น อย่างตอน ม.ต้น ผมไม่ค่อยตั้งใจเรียน เพราะซี้เกียจ เกรดเฉลี่ยอยู่ที่ 2.8 - 3.00 เท่านั้น สาเหตุเพราะ “เทค” ชื่นชอบแต่วิชาคณิตศาสตร์ แต่พอขึ้น ม.ปลาย เริ่มเข้าใจวิชาอื่นๆ ก็สำคัญเช่นกัน จึงหันมาตั้งใจเรียนในห้องมากขึ้น ทำให้วันนี้ “เทค” สอบติดในคณะที่ตนเองตั้งใจและอยากเรียนได้ในที่สุด

เกรดเฉลี่ยสูง...ไม่ใช่ชีวิตที่สมบูรณ์แบบ

“ชีวิตคือการแข่งขัน” เคยเป็นทัศนคติสั้นๆ แต่ได้ใจความของเด็กสาววัย 16 ปี น.ส. กฤติมา คงประเวศ หรือ **น้องปุ้ย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชาอ้อพิทยาคม อ.เขาชะเมา จ.ระยอง** นักเรียนทุนการศึกษาโครงการเฉลิมราชกุมารี ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ปุ้ยบอกว่า ครอบครัวมีอาชีพรับจ้างกรีดยางพารา แต่เธอไม่เคยย่อท้อกับชีวิต กลับเป็นแรงผลักดันให้เป็นคนมุมานะเรียนหนังสือให้เก่งเพื่ออนาคตของตัวเองและความกินดีอยู่ดีของคนในครอบครัว ชีวิตในวัยเรียนจึงต้องแข่งขันอยู่ตลอดเวลา เพราะเชื่อว่าเกรดเฉลี่ยเป็นตัวชี้วัดความสามารถที่จะเบียดผู้ที่ดีน้อยกว่าเข้าไปเรียนในระดับอุดมศึกษา เพราะปุ้ยมีความฝันอยากเป็น **“หมอรักษาเด็ก”**

“ยอมรับว่าก่อนนี้จะเป็นคนเห็นแก่ตัวเรื่องการเรียน เพื่อนให้สอนการบ้านก็จะบอกไม่หมด บางครั้งก็จะไม่อธิบายให้ใครฟัง เพราะหวงวิชา”

กระทั่งมาถึงจุดเปลี่ยนเมื่อครูได้ขอให้มาทำหน้าที่เป็นหมอคณิก ช่วยสอนวิชาคณิตศาสตร์ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการนำความรู้และคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้ ทำให้เกิดการรู้จักเห็นใจผู้อื่นมากขึ้น เพราะบางคนเขาไม่รู้ไม่เข้าใจจริงๆ โดยเฉพาะรุ่นน้อง ม.1 ที่อ่านเขียนภาษาไทยไม่คล่อง **“บวกเลข”** ไม่ได้ และที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ **“หารเลข”** ไม่เป็น แต่สิ่งที่น่าตกใจคือน้องบางคนนับเลขได้ไม่ถึงร้อย

เดือนกรกฎาคม 2552 **“โครงการสำนักิรักชุมชน สร้างสรรค์คนดี ตามวิถีที่สอนน้อง”** จึงเกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาที่ต้นเหตุอย่างแท้จริง ประธานโครงการอย่าง **ปุ้ย** พร้อมด้วยเพื่อนร่วมชั้นเรียนรวม 8 คน จึงได้ระดมความคิดเห็นจนตกผลึกเขียนโครงการโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นต้นแบบการบูรณาการเรียนการสอนนำไปเสนอผู้อำนวยการโรงเรียนชาอ้อพิทยาคม **นายธีระวัธน์ สิงหนุต** แต่ก็ต้องพักไป

ด้วยเหตุผลที่ว่า การเรียน 5 วิชาในวันหยุด มันมากเกินไปสำหรับเด็กเล็ก ซึ่งจะไม่มีสมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้นานเป็นวัน อาจารย์ธีระวัธน์ ยังได้แนะนำให้เดินสายกลาง **ทำงานแต่พอประมาณ ตามเหตุผล เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันทั้งผู้เรียนและผู้สอน** สำหรับการเรียนการสอนสำหรับเด็กเล็กนั้นต้องหาวิธีการใช้กิจกรรม อาทิ การบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนร่วม หรือเกมคุณธรรม เพื่อเสริมความรู้และคุณธรรมให้กับเด็กๆ อย่างที่ควรจะเป็น ในขณะที่น้องๆ เองก็จะได้รับทั้งความรู้ สนุกสนานเพลิดเพลินไปกับการเรียนรู้ การทำความดีเล็กๆ น้อยๆ อาทิ ทำความสะอาดโรงเรียน ลานวัด ช่วยผู้สูงอายุหิ้วปืนโตไปวัด เป็นต้น

ปุ้ยบอกว่าหลังจากได้ข้อสรุปแล้วเธอกับเพื่อนๆ ได้นำโครงการฯ ไปเสนอให้กับกำนันและผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ต.บ้านนา อ.แก่งลง เพื่อขอของบประมาณมาจัดซื้ออาหารกลางวันและอุปกรณ์การเรียนสำหรับน้อง ป.4 - ป.6 โรงเรียน

บ้านห้วงหิน ซึ่งเป็นโรงเรียนเก่าของป๋วย ที่เลือกขึ้นมาทำเป็นโรงเรียนนำร่องในโครงการ

การเรียนการสอนจะมีขึ้นทุกๆ วันเสาร์ ตั้งแต่เวลา 08.00-13.30น. รวม 15 ครั้ง โดยจะเน้นไปที่วิชา คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย พร้อมทั้งสอดแทรกความรู้ทั่วไป ป๋วยในฐานะประธานโครงการ พร้อมด้วย กลุ่มเพื่อนจึงต้องทำงานหนักในการจัดเตรียมแบบเรียนของน้องๆ ซึ่งต้องให้สอดคล้องและอยู่ในทิศทางเดียวกันกับการเรียนการสอนของครูโรงเรียนบ้านห้วงหิน

“การออกแบบแบบเรียนให้น้องๆ บางวิชาเราต้องบูรณาการ เช่น สอน ภาษาอังกฤษ ก็จะทำให้วาดภาพแล้วเขียนคำศัพท์ต่างๆ ประกอบ เพื่อสร้างความ สนุกสนาน ทำให้การเรียนการสอนก็จะไม่น่าเบื่อ วิชาภาษาไทยเราก็จะนำไป บูรณาการกับวิชาสังคม หรือความรู้ทั่วไป”

เมื่อป๋วยเข้ามาศึกษาในโรงเรียนชาลื้อพิทยาคม แรกๆ รู้สึกเบื่อหน่ายกับ การตกย้ำเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง แต่วันเวลาก็ได้ช่วยให้เราซึมซับหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งด้านคุณธรรม การเรียนรู้ที่จะรู้จักตัวเอง และเรียนรู้ที่ จะรู้จักผู้อื่น เวลา 3 ปีมันได้ผล เพราะป๋วยเกือบไม่รู้ตัวเสียด้วยซ้ำว่า กุศโลบายที่ ผู้อำนวยการได้ให้ทั้งครูและนักเรียนเดินทางไปเข้าค่ายเรียนรู้ต่างๆ นั้นมันเป็นการสอนปฏิบัติโดยตรงจนแทบไม่รู้เลยว่านำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ตั้งแต่เมื่อไหร่

ป๋วยยืนยันว่า กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้น้องๆ เกิดความรัก ความสามัคคี โดยไม่รู้ตัว ในอนาคตเขาจะกลายเป็นผู้ให้ เกิดความเสียสละต่อผู้อื่นอย่างไม่ต้องแกลงใจในการทำความดี สังคมก็จะมีความสุขมากขึ้น สิ่งสำคัญคือ ป๋วยได้ปูพื้นฐานความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับน้องๆ ไปในตัว

“โครงการสำนึกรักชุมชน สร้างสรรค์คนดี ตามวิถีที่สอนน้อง” เกิดจากใจที่ๆ ทุกคนที่ต้องการทำเพื่อน้องๆ เยาวชนในถิ่นฐานบ้านเกิด ซึ่งป๋วยมีความหวังว่า ต้องการให้น้องๆ ทุกคนอ่านออกเขียนได้ เวลาไปสอบเข้าเรียนต่อที่อื่น จะได้ไม่ลำบาก นี่คือเป้าหมายของป๋วยและเพื่อนๆ ที่ต้องการส่งน้องให้ถึง “ดวงดาว”

และวันนี้ป๋วยได้พิสูจน์ว่าเกรดเฉลี่ยที่สวยงามนั้นไม่ได้ทำให้ชีวิตของเธอสมบูรณ์ แต่สิ่งที่ทำให้ชีวิตเธอ สมบูรณ์แบบและมีความสุข คือ การเป็นผู้ให้ที่ไม่หวังผลตอบแทน

MoYo Club “คลับ” ขวคนยึดทางสายกลาง

ว่ารุ่นอย่างพวกเรา บางคนเที่ยว “คลับ” มากี่มาก บ้างก็ยังไม่เคยลิ้มลอง วันนี้เราลองไปรู้จัก “MoYo Club” ที่ว่ากันว่าเป็น “คลับของเยาวชนที่เดินทางสายกลาง” ดูบ้างว่าจะสู้ “คลับ” ที่ซ่อนทางเสื่อมไว้ภายใต้แสงสี ความมืด ค่านิยมที่ และเสียงเพลง ได้หรือไม่ แต่ถ้าอ่านแล้วใครอยากจะไปเที่ยวชม MoYo Club ก็เชิญได้ที่ “โรงเรียนโยธินบูรณะ” ย่านเกียกกาย แถวๆ กรุงเทพฯ นี้เอง

หากถามว่าโรงเรียนโยธินบูรณะ เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภูมิสังคมแบบเมือง นักเรียนและผู้ปกครองมีความคาดหวังสูงในด้านการเรียน สามารถน้อมนำหลักปรัชญาเข้ามาขับเคลื่อนได้อย่างไร ก็ต้องตอบว่า เพราะผู้บริหารทุกยุคทุกสมัยเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ เห็นได้จากการกำหนดวิสัยทัศน์โรงเรียนว่า “โรงเรียนโยธินบูรณะเป็นสถานศึกษาที่มุ่งมั่นจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาชาติ สู่ความเป็นสากล โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

โรงเรียนโยธินบูรณะน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 โดยมี**อาจารย์ปริศนา ตันติเจริญ** หรือ “**อาจารย์ปิ๊ก**” หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นแกนนำ และมี**อาจารย์จิรพงษ์ ยองเพชร** และ **อาจารย์นพดล ยอดประเสริฐ** เป็นผู้คอยให้คำแนะนำปรึกษา มีจุดเริ่มต้นจากการลองผิดลองถูกเพื่อทำความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการให้นักเรียนทำกิจกรรมลด ละ เลิกพฤติกรรมเพื่อในหลวงขึ้น มีการทำวิจัยเล็กๆ เพื่อสำรวจพฤติกรรมนักเรียนแล้วนำมากำหนดเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ใน 4 ด้าน คือ 1.การบริโภค 2.การเรียนและการใช้เวลาว่าง 3.พฤติกรรม และ 4.การประหยัดพลังงาน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากกรอบดังกล่าวนำไปสู่การคิดกิจกรรมหรือแนวทางที่จะให้เด็กนักเรียนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด ดังนั้นในปี 2548 จึงเริ่มนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสอนในห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริง แต่การเรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวนั้นไม่อาจทำให้นักเรียนเข้าใจได้เท่าการลงมือปฏิบัติจริง ในปีที่ 3 “**อาจารย์ปิ๊ก**” จึงพานักเรียน 30 คนไปเข้าค่ายสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน และปลูกฝังให้มีจิตอาสา รู้จักเสียสละ เอื้อเฟื้อ เมื่อกลับมาจากค่าย นักเรียนที่ผ่านค่ายกลับมาตั้งกลุ่มที่ชื่อว่า “**Moderate Youth Club**” **กลุ่มเยาวชนที่เดินทางสายกลางตามแนวพระราชดำริ** หรือเรียกสั้นๆ ว่า “**MoYo**” จนถึงวันนี้นักเรียน MoYo เป็นพลังบริสุทธิ์ในการร่วมเรียนรู้ สร้างเครือข่ายขยายผลของโรงเรียนโยธินบูรณะ

สมาชิก MoYo จะเจอกันอย่างเป็นทางการสัปดาห์ละ 1 คาบเรียน ในชั่วโมง “**ซุมมม**” บทบาทของสมาชิก MoYo คือการเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เพื่อนๆ ในโรงเรียนผ่านการทำกิจกรรมที่ร่วมกันคิด

ลักษณะการดำเนินกิจกรรมเป็นแบบ**พี่สอนน้อง เพื่อนสอนเพื่อน แบบเล่นปนเรียน** ทำให้เด็กๆ ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย กลุ่ม **MoYo** แบ่งบทบาทหน้าที่ในกลุ่มที่แตกต่างกันออกไป คือ บางกลุ่มเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร บางกลุ่มจัดทำข้อมูล สถิติ และการวิจัยเล็กๆ บางกลุ่มทำงานทะเบียน และกลุ่มที่เป็นผู้นำกิจกรรม เกมและนันทนาการ

ธนพล กัณห์สิงห์ หรือ **อ้อ** นักเรียนชั้น ม.5 หนึ่งในแกนนำชุมนุม **MoYo** ผู้ทำหน้าที่ฝ่ายวัดและประเมินผลของชุมนุม และอีกหนึ่งบทบาท คือ การคิดค้นและนำเสนอกิจกรรมต่างๆ ต่อสมาชิกในชุมนุม เพื่อให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดทำแผนงานของชุมนุม

“เวลาเราไปทำกิจกรรมกับน้องๆ เราจะใช้คำศัพท์ง่ายๆ เน้นให้น้องได้เข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บางครั้งเราก็ให้น้องๆ ในชุมนุมจับคู่กัน 2 คน แล้วก็ให้ผลัดกันเล่าเรื่อง เริ่มต้นจากสิ่งใกล้ตัว เช่น แต่ละคนดำเนินชีวิตอย่างไร ทั้งเรื่องเรียนและการใช้ชีวิต จากนั้นก็จะให้น้องๆ ผลัดกันมาเล่าเรื่องราวของเพื่อนและให้สรุปว่าเรื่องนั้นสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร”

ตลอดระยะเวลาที่ทำกิจกรรมในชุมนุมนี้มา 4 ปี **“อ้อ”** บอกว่ามีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในบางแง่มุมของการใช้ชีวิต **“อ้อ”** เล่าย้อนหลังไปในอดีตให้ฟังว่า “จุดเปลี่ยนในตัวอ้อ เกิดขึ้นเมื่อตอนที่อ้อขึ้น ม.4 เทอม 2 ได้ไปทำกิจกรรมที่เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ บางใหญ่ ได้ส่งชุดคิดตอนที่ผู้นำกิจกรรมให้เรากระดาษมาทำอักษรเบลล์ ทำให้เราเห็นชัดเจนว่าที่ผ่านมาเราใช้กระดาษไม่ประหยัด ใช้หน้าเดียวก็ทิ้ง ตรงนั้นเป็นจุดเริ่มที่ทำให้อ้อเริ่มจริงจังกับกิจกรรมมากขึ้น ส่วนพฤติกรรมการใช้จ่าย อย่างเรื่องโทรศัพท์มือถือ **“อ้อ”** จะเป็นคนชอบทำกิจกรรมจึงต้องติดต่อกับเพื่อนๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน เมื่อก่อนรายละเอียดของโปรโมชันแต่ละค่ายมือถือจะไม่ค่อยได้ดู แต่เดี๋ยวนี้ เริ่มที่จะหาข้อมูลว่าโปรโมชันไหนเหมาะกับการคุยโทรศัพท์เยอะอย่างเรา ก็จะเปลี่ยนไปใช้โปรโมชันนั้น ทำให้เรามีเหตุผลในการใช้จ่ายมากขึ้น จ่ายในเรื่องที่ควรจ่ายเท่านั้น เป็นความพอประมาณในเรื่องการใช้จ่าย”

แล้วอีกอย่าง **“อ้อ”** เป็นคนใจร้อน เวลาคิดจะทำอะไรก็ทำเลย ไม่ค่อยอธิบายให้เพื่อนเข้าใจถึงเหตุและผลของเรา และสิ่งที่เราต้องการก็จะให้เพื่อนทำเลย ซึ่งมันเป็นความคิดรวบยอดของเรา ทำให้ที่ผ่านมาเพื่อนๆ ไม่ค่อยเข้าใจกัน แต่เดี๋ยวนี้เมื่อเราเป็นผู้นำของกลุ่ม เวลาคิดอะไรใหม่ๆ จะเริ่มต้นทำอะไร จะต้องถามความเห็นเพื่อนก่อน และเวลาเสนอความคิดก็ต้องบอกเหตุผลเพื่อนตลอด ทำให้เพื่อนเข้าใจ **“อ้อ”** มากขึ้น ที่สำคัญ **“อ้อ”** มีความสุขที่ได้เห็นเพื่อนร่วมงานมีความสุขกับการได้ทำกิจกรรม **“อ้อ”** กล่าว

อุเทน ยาทอง หรือ **เทน** นักเรียนชั้น ม.5 โรงเรียนโยธินบูรณะ เข้ามาทำกิจกรรมในชุมนุม **MoYo** เป็นรุ่นที่ 2 ต่อจากอ้อ มีบทบาทด้านนันทนาการ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสุข ไม่เครียดจนเกินไป และเพื่อให้เกิดความสนุกกับการเล่นปนเรียน เตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรมต่างๆ

หลังจากที่ทำกิจกรรมไปพร้อมๆ กับเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก็เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นกับ **“เทน”** เช่นกัน โดย **“เทน”** เล่าว่า “ตอนที่ผมอยู่ ม.ต้น ก็ใช้ชีวิตแบบง่ายๆ ไม่คิดว่าต้องทำกิจกรรมอะไร การเรียนก็อยู่ในระดับปานกลาง **เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงก็ได้เรียนรู้เรื่อง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข** จากในห้องเรียน แต่ไม่เคยนำเอามาใช้ในชีวิตจริงเลย

และวันเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ก็มาถึง เมื่อโรงเรียนหยุดให้ผมอ่านหนังสือสอบ 1 วัน แต่วันนั้นทั้งวันผมกลับไปเล่นเกมจนผลอหลับไป ตื่นขึ้นมาก็ตึกแล้ว ก็รีบๆ อ่านหนังสือ จนเหนื่อยหลับไปแล้วตื่นมาอ่านอีกครั้งตอนที่ 4 เพื่อจะได้ไปสอบให้ทันตอนเช้า แต่ที่สุดแล้วก็ไม่ได้อ่าน เพราะร่างกายผมแย่มากหนีออกไปเลย นั่นทำให้ผมหันกลับมาทบทวนตัวเอง พบว่าตัวเองไม่มีความพอประมาณ ไม่รู้จักแบ่งเวลา แล้วก็ไม่มีภูมิคุ้มกันในการเรียนรู้ในห้องเรียน ทำให้ต้องมาเร่งอ่านหนังสือก่อนสอบ ตอนนั้นผมให้ความสำคัญกับการเรียนในห้องมากขึ้น พยายามแบ่งเวลา พอมีการบ้านก็จะรีบทำ ไม่ซีเรียจ สิ่งสำคัญคือเวลาจะทำกิจกรรมต่างๆ พวกผมจะต้องมาคิดวางแผนกันก่อน เพื่อ

บ่งกันความผิดพลาด ตรงนี้คือภูมิคุ้มกันของเรา **เทน** กล่าว

“เทน” กล่าวทิ้งท้ายว่า ผมคิดว่าหลักที่สำคัญที่สุดใน 3 ท่วง 2 เงื่อนไขคือเรื่อง **“คุณธรรม”** เพราะถ้าเราทำตามทั้งหมด 3 ท่วง แต่เราขาดคุณธรรม เช่น เรามีความพอประมาณ เก็บออมเงินได้ แต่เรานำเงินจำนวนนั้นไปเล่นพนัน สิ่งที่ทำมาทั้งหมดก็สูญเปล่า **“แต่ถ้าเรามีคุณธรรมเดินไปควบคู่กับชีวิตเรา มันก็จะดีกว่า เพราะเราซื้อสัตย์ต่อตนเอง มันก็จะเกิดผลดีกับเรา”**

สิทธิกร ภัคดีลิขิต หรือ **“เชค”** นักเรียนชั้น ม.5 เรียกได้ว่าเป็นน้องใหม่ล่าสุดของชุมนุม MoYo **“เชค”** ทำหน้าที่เป็นประชาสัมพันธ์ กระจายข่าวสารทั้งในและนอกชุมนุม ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการแข่งขัน การร่วมสัมนามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หน่วยงานเครือข่ายจัดขึ้น หรือกิจกรรมอาสาต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง **“เชค”** จะทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ออกไปเพื่อให้สมาชิกในชุมนุมรวมถึงเพื่อนๆ ทั้งโรงเรียนได้รับทราบและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

“เชค” เล่าว่า ก่อนที่จะย้ายมาเรียนที่โรงเรียนโยธินบูรณะเมื่อ 1 ปีที่ผ่านมา ตนได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบ้างจากโรงเรียนเก่าที่จังหวัดลพบุรี แต่ก็ไม่รู้ว่าจะนำมาใช้อย่างไร เพื่อนบางคนบอกให้ทำกิจกรรมบ้าง การเรียนไม่ต้องไปเครียดมาก แต่เพื่อนบางคนก็บอกให้เรียนพิเศษมากขึ้น บางคนก็แนะนำให้เรียนให้น้อยลงเพื่อจะได้เกิดความผ่อนคลาย ทำให้ผมค่อนข้างสับสนในตัวเองเหมือนกัน

ตอนอยู่โรงเรียนเก่าผมเรียนหนักมาก ต้องไปเรียนทวิชาจนถึง 2 ทุ่ม มีเวลาพัก 1 ชั่วโมง แล้วก็กลับมาอ่านหนังสือต่อที่บ้าน นอนดึกทุกวัน ทำให้สมองเบลอ เครียด เรียนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งๆ ที่มันน่าจะดีกว่านี้ เพื่อนบางคนเรียนไม่หนักเท่าผม แต่ผลการเรียนของเขากลับดีกว่าเรา ทั้งๆ ที่เรามูมานะกว่า

จนย้ายมาเรียน ม.4 ที่โรงเรียนโยธินบูรณะ รู้สึกว่าตัวเองเรียนหนักเกินไป ต้องเปลี่ยนแปลงตัวเอง เริ่มนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์ตัวเองว่า ที่ผ่านมาระลึกแต่ว่าเรียนหรือเปล่า เราเห็นเพื่อนเรียนพิเศษเยอะเพื่อนอาจจะดีเหตุผล เพราะเขาเรียนในห้องไม่รู้เรื่องหรือเปล่า ส่วนเราถ้าเรารู้เรื่องแล้ว แต่ยังดันทุรังไปเรียนพิเศษซ้ำๆ อีก ก็จะเป็นการเพิ่มภาระให้สมอง ความคิดผมมันเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น ไม่ใช่สักแต่ว่าทำไปตามๆ คนอื่น ผมมีเป้าหมายว่าจะเรียนเพื่อพัฒนาตัวเองให้สูงที่สุด เพราะความรู้เป็น **“ภูมิคุ้มกัน”** ให้เราได้ในอนาคต

ส่วนการเลือกทำกิจกรรมในชุมนุม MoYo ด้วยทุนเดิมที่ **“เชค”** มีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่บ้าง แต่ **“เชค”** คิดว่า **“หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเคยเปลี่ยนแปลงเราได้ ทำให้เราเรียนดีขึ้น เพราะเรารู้จักคำว่าพอเพียง”** จึงตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมนุม MoYo

“สิ่งที่ผมได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมคือ การที่เราเรียนอย่างเดียวโดยไม่ทำกิจกรรม เป็นการเสียโอกาส เพราะเราตั้งใจเรียนอยู่แล้วในห้องเรียน แต่การทำกิจกรรมถ้าเราไม่ทำตั้งแต่วันนี้เราจะไม่มีโอกาสแล้ว ชุมนุม MoYo ทำให้เราประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตได้มากขึ้น ทั้งการเรียน การนอน การเล่น ตรงนี้เราจัดสรรเวลาให้ลงตัว ไม่นอนดึก ไม่เล่นเกมนาน มีเวลาทบทวนบทเรียนบ้าง และนอนให้ได้อย่างน้อย 6-8 ชั่วโมง สมองและการเรียนเราก็จะดี”

“ข้าวไม่ยากมากไม่แพง” จิตอาสาบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้วยสำนึกรักบ้านเกิดของกลุ่มเยาวชนที่ต้องการสืบสานวัฒนธรรมอันดีงามและความกินดีอยู่ดีของชาวบ้านในท้องถิ่น ปี 2551 “โครงการข้าวไม่ยากมากไม่แพง” จึงถือกำเนิดขึ้น โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนศิขรภูมิพิสัย ต.ระแงง อ.ศิขรภูมิ จ.สุรินทร์ ที่ได้ร่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานของชุมชน

“น้องอ้อม” หรือ น.ส. พิมพ์ชนก สุขดี อายุ 18 ปี นักเรียนชั้น ม.6 โรงเรียนศิขรภูมิพิสัย บอกเล่าความเป็นมาของโครงการนี้ให้ฟังว่า “โครงการข้าวไม่ยากมากไม่แพง” เป็นโครงการต่อเนื่องมาจาก “โครงการสานสัมพันธ์วันทำบุญอบอุ้มทั้งตำบล” ที่นักเรียนและคนในชุมชนได้มีโอกาสทำบุญร่วมกัน โดยนำอาหารคาวหวานถวายพระภิกษุสงฆ์ที่วัดในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่างๆ ซึ่งหลังเสร็จกิจกรรมทางศาสนา เราพบข้าวเปลือกที่เหลือทิ้งเป็นจำนวนมาก ในฐานะที่เป็นลูกหลานชาวนาก็รู้สึกเสียดาย เพราะน่าจะนำข้าวเปลือกนั้นมาทำประโยชน์ได้มากกว่าการนำไปเททิ้งหรือนำไปเป็นอาหารสัตว์

อีกมุมหนึ่งในสังคมจะมีใครรู้อย่างมีนักเรียนและชาวบ้านตาตาๆ อีกมากที่มีฐานะไม่ค่อยสู้ดีนัก รายได้มีไม่พอเลี้ยงครอบครัว แม้แต่เงินที่จะให้ลูกนำไปซื้อข้าวซื้อขนมที่โรงเรียนกินยังแทบหาให้ได้ “โครงการข้าวไม่ยากมากไม่แพง” จึงเกิดขึ้นจากการร่วมแรงร่วมใจของนักเรียน ครู วัด และชุมชน ที่เข้ามาเป็นภาคีเครือข่าย โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความกินดีอยู่ดีของคนในชุมชน และสร้างภูมิคุ้มกันด้านความรู้และคุณธรรม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งมีนักเรียนเป็นแกนนำ และมีโรงเรียนเป็นพี่เลี้ยงคอยให้การสนับสนุน

“กว่าจะได้ข้าวแต่ละเม็ดมารับประทาน ชาวนาต้องเหนื่อยยาก หลังขดหลังแข็งปักดำ เก็บเกี่ยวผลผลิต บางปีน้ำไม่ดี บางปีน้ำมาก ผลผลิตจึงไม่แน่นอน ส่งขายก็ไม่ค่อยได้ราคา แต่วันนี้ลูกหลานชาวนากลับไม่มีข้าวกินแล้วหรือ”

น้องอ้อมกล่าวด้วยสีหน้าจริงจังในภารกิจที่จะช่วยกันระดมความคิดเห็นกับเพื่อนๆ เพื่อเขียนโครงการยื่นเรื่องการยึดอายุข้าวกันมาบรรเทาให้สามารถเก็บไว้รับประทานได้นานขึ้น ก่อนจะนำไปปรึกษาหารือกับครูเพื่อหาความเป็นไปได้ในการทำโครงการ พร้อมกับวิธีการยึดอายุข้าวโดยใช้หลักภูมิปัญญาชาวบ้านและหลักการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาช่วยถนอมอาหาร ด้วยการนำข้าวสุกมาหนึ่ง โดยสิ่งที่ลืมไม่ได้คือใบเตยเพราะจะช่วยเพิ่มความหอมให้กับข้าวได้ และขั้นตอนสุดท้ายคือขั้นตอนการบรรจุที่ต้องใช้ถุงสุญญากาศสามารถบรรจุข้าวได้ 1 กิโลกรัมต่อ 1 ถุง ก่อนจะนำไปเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 0 องศาเซลเซียส เพื่อยึดอายุข้าวได้อีก 1 เดือน

เมื่อได้ข้อสรุปของโครงการแล้ว จึงเรียกประชุมเพื่อแบ่งงานกันทำ ทั้งงานบัญชี ประสานงาน และการนั่งข่าว เป็นต้น สำหรับน้องอ้อมทำสองหน้าที่คือ นั่งข่าวกับการติดต่อประสานงานกับวัดทั้ง 13 ตำบลใน อ.ศีขรภูมิ โดยมีเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเครือข่ายแต่ละตำบลคอยช่วยเหลือ

น้องอ้อมบอกว่า สิ่งที่ทำให้น้องอ้อมปลื้มใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการฯ คือ การมีโอกาสได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้อย่างเต็มที่ ประการแรกคือความพอประมาณในการจัดสรรเวลา ซึ่งแต่ละวันนอกจากต้องวางแผนการเรียนแล้ว ยังต้องแบ่งเวลาหลังเลิกเรียนที่ปกติจะต้องกลับไปช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ ก็ต้องเจียดเวลาส่วนนี้มานั่งข่าวจนกลายเป็นกิจวัตรประจำวัน

“ตลอด 1 ปีที่ได้ดำเนินโครงการมา เราได้เห็นน้ำใจและการเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชุมชนที่พยายามช่วยกันสร้างสรรค์ชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ปกครองของนักเรียนในเครือข่ายที่ให้การสนับสนุนนำรถไปรับข่าวกันบาตรทุกๆ วันพระ

ข่าวที่ได้จะถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนแรกจะนำไปส่งให้ที่โรงเรียน ศีขรภูมิพิสัย ส่วนที่เหลือจะถูกนำกลับไปนั่งที่บ้านพักของนักเรียน เพื่อสะดวกต่อการแจกจ่ายให้กับชุมชน โดยแต่ละครอบครัวจะได้รับข่าวครั้งละไม่เกิน 2 ถุง แต่หากครอบครัวใดต้องการมากกว่านี้ ทางโครงการข่าวไม่ยากหมากไม่แพงจะจัดจำหน่ายในราคาถุงละ 5 บาทเท่านั้น ซึ่งเงินที่ได้จะนำกลับไปใช้หมุนเวียนสำหรับซื้อถุงสุญญากาศเพื่อใช้ในครั้งต่อไป”

น้องอ้อมยอมรับว่า “โครงการข่าวไม่ยากหมากไม่แพง” เกิดขึ้นจากจิตอาสาของนักเรียนจริงๆ ที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถลดรายจ่ายได้จริงตรงตามหลักการและเหตุผลที่ตั้งไว้ สมาชิกโครงการฯ เองก็เกิดความรู้สึกอิ่มเอมใจ และจัดสรรเวลามานำเพ็ญประโยชน์ให้กับชุมชนของตัวเองด้วยความสมัครสมานสามัคคี ก่อให้เกิดรูปธรรมความสำเร็จที่ชัดเจนที่ทุกคนมีความภาคภูมิใจกับความดีที่ได้ร่วมกันทำ

ร่วมสร้างรากฐานของสังคม โดยการลดค่าใช้จ่าย เพิ่มรายได้ ให้ครอบครัว

นี่คือความภาคภูมิใจและความสุขใจที่เกิดขึ้นกับน้องอ้อม ไม่ใช่แต่เพียงเท่านั้น การทำกิจกรรมที่ยังช่วยให้น้องอ้อมมีความละเอียดรอบคอบมากขึ้น มีการคิดวางแผนการก่อนลงมือทำงาน เพราะกว่าโครงการนี้จะประสบผลสำเร็จ น้องอ้อมบอกว่าต้องอาศัยความขยัน อดกลั้น อดทน และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ

แม้ว่าระยะเวลาในการดำเนินงานตามโครงการฯ จะไม่นานนัก แต่เนื้อหาสาระและจุดประสงค์กลับมีความน่าสนใจและควรนำไปเป็นแบบอย่างในการรื้อฟื้นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม

วัยโจ๋ เปลี่ยนไป “เข้าวัดทำบุญ อบอุ่นทั้งตำบล”

“**ว**ัดไม่ใช่สถานที่สำหรับคนเฒ่าคนแก่อีกต่อไป แต่วัยรุ่นอย่างเราก็เข้าวัดได้ และไม่จำเป็นต้องเข้าไปทำบุญเท่านั้น เพราะวัดเป็นศูนย์รวมผู้คน ญาติพี่น้อง และคนคิดดีทำดีให้ได้มาพบมาเจอกัน ได้พูดคุยกัน และได้สร้างสรรค์สิ่งดีๆ ร่วมกัน...”

นี่คือทัศนคติใหม่ของวัยโจ๋อย่าง “สายใจ ศุภนาม” นักเรียนชั้น ม.6 โรงเรียนศีขรภูมิพิสัย จ.สุรินทร์ ที่วันนี้ได้รับบทบาทเป็นคณะกรรมการนักเรียนฝ่ายประชาสัมพันธ์ “โครงการสานสัมพันธ์วันทำบุญ อบอุ่นทั้งตำบล”

โครงการสานสัมพันธ์วันทำบุญ อบอุ่นทั้งตำบล เป็นโครงการที่มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมและป้องกันพฤติกรรมนักเรียน โดยความร่วมมือระหว่าง วัด ชุมชน และโรงเรียน แนวคิดนี้ที่เกิดขึ้นมานานแล้วในโรงเรียนศีขรภูมิพิสัย หากแต่ยังไม่มีรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจน จึงยังไม่มีผลการดำเนินการใดๆ กระทั่ง พ.ศ.2549 โรงเรียนได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การเรียนการสอน ทำให้ผู้อำนวยการและครูในโรงเรียนเกิดแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการดำเนินโครงการสานสัมพันธ์วันทำบุญ อบอุ่นทั้งตำบล **จึงต่อยอดโครงการโดยตั้งวัด ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามาเป็นภาคีเครือข่าย ทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในด้านพฤติกรรม โดยใช้หลักธรรมคำสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีนักเรียนเป็นแกนนำ และมีโรงเรียนเป็นผู้สนับสนุนในฐานะพี่เลี้ยง**

การดำเนินโครงการจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มตามภูมิภาคคือ ตำบลต่างๆ ในอำเภอศีขรภูมิ แล้วก็จะนัดประชุมเพื่อเลือกตัวแทนนักเรียนประจำตำบล พร้อมกับสรรหากำหนดนักเรียนประจำตำบล อบต.นักเรียนประจำตำบล เกรียงฉีก มีคตหายก ประชาสัมพันธ์ กรรมการและเลขานุการประจำตำบลจนครบ จึงนัดประชุมอีกครั้งเพื่อลงมติ “เลือกวัด” และ “กำหนดวัน” ทำบุญร่วมกัน พร้อมแบ่งบทบาทหน้าที่การทำงานของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน โดยมีกำหนดนักเรียนประจำตำบลเป็นประธาน

กระทั่งก่อนถึงวันทำบุญประมาณ 2 สัปดาห์ คณะกรรมการนักเรียนฝ่ายประชาสัมพันธ์ประจำตำบล จะแจ้งกิจกรรมให้นักเรียนในแต่ละหมู่บ้านไปสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในหมู่บ้านของตน โดยมี อบต.นักเรียนแต่ละหมู่บ้านเป็นหัวหน้ากิจกรรมสืบค้น จากนั้นเขียนรายงานตามรูปแบบที่กำหนดส่งให้เลขานุการตำบลในวันทำบุญ ทั้งนี้ก่อนถึงวันทำบุญประมาณ 1 สัปดาห์ คณะกรรมการนักเรียนฝ่ายประชาสัมพันธ์จะทำหน้าที่ประสานงานกับวัดพร้อมทั้งทำหน้าที่สื่อสารเชิญชวนผู้ปกครองในตำบลนั้นๆ ให้เข้าร่วมกิจกรรมในวันเวลาและสถานที่ที่กำหนด

“**สายใจ**” คือหนึ่งในคณะกรรมการนักเรียนฝ่ายประชาสัมพันธ์ ประจำตำบลนารุ่ง เธอเล่าถึงวิธีการเชิญชวนชาวบ้านและผู้ปกครองให้เข้าร่วมกิจกรรมว่า นอกจากจะส่งจดหมายเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ยังใช้หอกระจายเสียงของชุมชนมาช่วยประชาสัมพันธ์ก่อนวันงาน 1 สัปดาห์ เพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียนมีเวลาเตรียมตัว

สายใจอธิบายถึงกิจกรรมในวันทำบุญว่า นักเรียนที่อยู่ในตำบลเดียวกันจะไปถึงวัดในเวลาประมาณ 9.30 น. เพื่อช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย อาทิ จัดเตรียมสถานที่ เครื่องเสียง เครื่องใช้ ให้เพียงพอ เมื่อถึงเวลาประมาณ 10.00 น. นักเรียน ผู้ปกครอง ครู และคนในชุมชนซึ่งต่างพร้อมใจกันแต่งกายแบบไทย ผู้ชายนุ่งโสร่ง ผู้หญิงนุ่งผ้าถุง จะนำอาหารมาที่วัด มีคณะกรรมการนักเรียนคอยต้อนรับดูแลลงทะเบียน มีเหรียญให้นักเรียนคอยรับบริจาคจุดปัจจัย

ระหว่างพระสงฆ์ฉันภัตตาหาร ฝ่ายประชาสัมพันธ์นักเรียนประจำตำบลจะเชิญตัวแทนครูกล่าวถึงหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของกิจกรรมทำบุญ พร้อมกับแนะนำครูที่ปรึกษา และเชิญผู้นำชุมชนกล่าวต้อนรับคณะครู นักเรียน ผู้ปกครองและให้ข้อคิดแนวทางการส่งเสริมและป้องกันพฤติกรรมนักเรียนและหลักการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้ปกครองนักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้ตลอดเวลา เมื่อพระสงฆ์ฉันภัตตาหารเสร็จ มัคทายกนักเรียนกล่าวนำคำอาราธนาธรรม พระสงฆ์แสดงธรรมเทศนาที่เกี่ยวข้องกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เสร็จแล้วพระสงฆ์ให้พรประพรมน้ำมนต์ หลังจากนั้นทุกคนจึงรับประทานอาหารร่วมกัน

หลังเสร็จสิ้นพิธีกรรมต่างๆ ครูและนักเรียนแต่ละชั้นจะแบ่งกันออกไปพูดคุยกันถึงพฤติกรรมของนักเรียนพร้อมด้วยผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันปรึกษาหารือเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน และร่วมกันกำหนดวิธีการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรม เมื่อเสร็จแล้วครูที่ปรึกษาและนักเรียนจะไปเยี่ยมบ้านนักเรียนกลุ่มเป้าหมายร่วมกัน

“สายใจ” บอกว่า กิจกรรมดังกล่าวจะหมุนเวียนจัดไปตามตำบลต่างๆ เฉลี่ยตำบลละ 1 ครั้งต่อปีการศึกษา นอกจากนี้วันสำคัญทางศาสนาอื่นๆ นักเรียนจะต้องทำใบงานรายงานว่าได้ไปร่วมพิธีกรรมที่ใด พร้อมทั้งเล่ารายละเอียดในพิธีกรรมทางศาสนามาส่งครูด้วยเช่นกัน

กิจกรรมตามโครงการสานสัมพันธ์วันทำบุญ อบอุ่นทั้งตำบลส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านพฤติกรรมของนักเรียนในภาพรวม โรงเรียนเมื่ออัตราการหนีเรียนลดน้อยลงเพราะปัญหาได้ถูกคลี่คลายโดยมีผู้ปกครองให้ความร่วมมือ แต่งกายสุภาพเรียบร้อยไม่ว่าจะเป็นการไปโรงเรียนหรือการไปวัดของนักเรียนก็ดีขึ้นเป็นอย่างมาก มีคุณธรรมมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ส่งผลให้ชุมชนเข้ามาสนับสนุนและให้ความร่วมมือกับโรงเรียนมากขึ้น

ที่สำคัญความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับ **“สายใจ”** จากในอดีตที่ไม่อยากจะไปทำบุญที่วัดมากนัก เพราะคิดว่าไม่ใช่สถานที่ของเด็กวัยรุ่นอย่างเธอ แต่ปัจจุบันความคิดของ **“สายใจ”** เปลี่ยนไป เข้าวัดทำบุญบ่อยขึ้น โดยเฉพาะในวันหยุดที่ตรงกับวันพระ จากเมื่อก่อนที่ไปวัดนุ่งกางเกงก็หันมาใส่ผ้าไหมด้วยความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย วันนี้ **“สายใจ”** มองว่าการไปวัด ไม่จำเป็นต้องไปทำบุญอย่างเดียวเท่านั้น แต่การไปวัดยังสามารถไปค้นคว้าหาความรู้ และเป็นสถานที่นัดพบของชาวบ้านในชุมชนได้เป็นอย่างดี

“หนัวลู ยัวอยู่ยัว และยัวพอเพียง”

“เมื่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถูกนำสู่การเรียนการสอนในห้องเรียน...จนเข้าเนื้อเข้าตัว...ฝังอยู่ในหัวใจจิตหัวใจของครูและนักเรียน...จะหยิบจะจับสิ่งใด ...หัวใจก็ยัวพอเพียง..”

ดังเช่น **ประสิทธิ์ สำนักเอี่ยว นักเรียนชั้น ม.6 โรงเรียนห้วยยอด** จ.ตรัง เขาชนคนรุ่นใหม่ที่มาด้วยความสามารถ ที่ทั้งเซ็ด ทั้งพากย์หนังตะลุงได้ถึง 5 ตัวในเวลาเดียวกัน แถมยังสามารถพากย์เสียงตัวละครในหนังตะลุงได้ถึง 50 ตัว เล่นเครื่องดนตรีได้ทั้งฆ้อง โหม่ง ฉิ่ง ฉับ กรับ กีตาร์ เกะหนังตะลุงได้เองตั้งแต่เรียนอยู่ชั้น ม.2 ยังไม่นับรวม ร้องเงิง ลิเกป่า ลิเกฮูลู ที่ประสิทธิ์สามารถร้องและรำได้ทั้งภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่สำคัญยังสามารถสอดแทรกความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหนังตะลุงได้อีกด้วย...ได้ฟังอย่างนี้แล้วหลายคนคงอยากรู้จัก **“ประสิทธิ์”** แล้วละซิ ว่าหนุ่มคนนี้เป็นใคร? มาจากไหน? แล้วความสามารถทั้งหลายเหล่านี้มีที่มาที่ไปอย่างไร!!!

“ประสิทธิ์” คือ คิษย์เอกของ **“อาจารย์จรรยา แก้วละเอียด”** อาจารย์สอนภาษาอังกฤษ โรงเรียนห้วยยอด ที่มีความโดดเด่นในเรื่องการใช้เพลงเป็นสื่อการสอนภาษาอังกฤษ จนเป็นที่รักใคร่ของเด็กเรียน และเด็กที่ไม่อยากเรียนให้หันมาชื่นชอบการเรียนภาษาอังกฤษได้

นอกจากกลยุทธ์ในการใช้เพลง (เพลงท้องถิ่นแปลงเป็นภาษาอังกฤษ) เป็นสื่อการสอนภาษาอังกฤษแล้ว **“อาจารย์จรรยา”** ยังสร้างสีสันในกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการ **“ควักความสามารถพิเศษ”** ด้านศิลปะพื้นบ้านถ่ายทอดให้นักเรียนเพื่อวัดผลความรู้และความสามารถหลังการสอนในรูปแบบศิลปะพื้นบ้าน อย่างร้องเงิง ลิเกฮูลู รวมทั้งหนังตะลุง และนั่นก็เป็นที่ถูกอกถูกใจแบบว่า **“เข้าทาง”** ของ **“ประสิทธิ์”** และเพื่อน ๆ อีกหลายคน ที่ชื่นชอบในศิลปะพื้นบ้านอย่างหนังตะลุงเป็นทุนเดิม

เหนือสิ่งอื่นใด เมื่อปี 2547 **“อาจารย์จรรยา”** ได้สอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการสอนเพื่อหล่อคิษย์นำไปเป็นหลักในการดำเนินชีวิตอีกด้วย

ด้วย **“เบ้าหลอม”** เช่นนี้เอง ที่ทำให้ **“ประสิทธิ์”** มีความสามารถมากมาย และ **“ประสิทธิ์”** ก็ได้นำศักยภาพของตนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ด้วยการไปฝากตัวอยู่กับคณะหนังตะลุงของ **“อาจารย์ณรงค์ ตะลุงบัณฑิต”** ใช้วิถีครูพักลักจำ กระทั่งวันนี้เขามีคณะหนังตะลุงเป็นของตัวเองในนาม **“หนังตะลุงประสิทธิ์ทวีศิลป์”** ลูกคณะมีทั้งที่เป็นเพื่อนในโรงเรียนห้วยยอด และผู้เฒ่าผู้แก่ที่ยังรักในศิลปะแขนงนี้ ไม่ว่าใครที่เ็นจ้างประสิทธิ์ไม่เคียด แต่ละเดือนมีงานเข้ามาไม่น้อยกว่า 7 งาน หากไม่ใช่ช่วงฤดูฝน แต่ละงานมีรายได้ตั้งแต่ 5-8 พันบาท ส่วนตัวประสิทธิ์เองหากมาร่วมเล่นกับคณะหนังใหญ่ก็จะได้ส่วนแบ่งประมาณ 2 พันบาทต่อ 1 คืน นอกจากจะเล่นให้คนไทยได้ดื่มด่ำกับ

วัฒนธรรมเก่าแก่ของชาวใต้แล้ว **“ประสิทธิ์”** ยังรับงานทอผ้าไหมโคราชไว้เก็บไป ภาคภาษาอังกฤษแบบเดียวกันๆ ให้ฝรั่งต่างชาติได้ชื่นชมอีกด้วย

ประสิทธิ์บอกว่า ความรู้ที่ได้รับทั้งศิลปะพื้นบ้าน การเล่นดนตรี ภาษาอังกฤษ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ล้วนนำมาบูรณาการและนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังนำมาเป็นวิชาชีพสร้างรายได้เลี้ยงตนเองได้อีกด้วย

“เมื่อก่อนผมใช้เงินเก่ง ไม่ค่อยประหยัด เพราะผมหาเงินได้มาก ผมก็ใช้จ่ายมาก โดยเฉพาะเรื่องโทรศัพท์ผมจะคุยกับเพื่อนเยอะมาก แต่หลังจากได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ครูสอนก็ทำให้เริ่มคิดได้ ก็พยายามทำงานให้เยอะขึ้น จะได้มีเวลาคุยน้อยลง ปัจจุบันหากไม่มีงานแสดง

หนังตะลุง เมื่อช่วยงานที่บ้านเสร็จแล้ว ผมจะนั่งแกะตัวหนังตะลุงวันหนึ่งๆ มีรายได้จากการแกะหนังไม่ต่ำกว่า 400 บาท ที่สำคัญเรื่องการกินของผมก็เปลี่ยนไป เมื่อก่อนชอบกินของแพงๆ แต่ไม่ค่อยมีประโยชน์ พอให้เงินมาโรงเรียน 70 บาทก็ใช้หมด แต่เดี๋ยวนี้กินแต่พออิ่ม เหลือเงินกลับบ้าน 20-30 บาททุกวัน เอาไว้ซื้ออุปกรณ์การเรียน และเก็บไว้รักษาตัวเวลาต้องเดินทางมาหาหมอ”

ประสิทธิ์มีโรคประจำตัว ทำให้ต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลอยู่เป็นประจำ แต่ประสิทธิ์ก็สามารถแบ่งเบภาระของพ่อแม่ได้ด้วยการหารายได้จากการแสดงหนังตะลุงทั้งกับคณะหนังใหญ่ และกับ **“ชุมชนภูมิศิลป์แผ่นดินใต้”** ของโรงเรียนห้วยยอด ที่ได้รับการชักชวนให้ไปแสดงตามงานในจังหวัดอยู่บ่อยครั้ง แม้โรคภัยจะรักษาไม่หายขาด แต่ประสิทธิ์ไม่เคยคิดท้อกับโชคชะตา กลับเร่งสร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเองและครอบครัวด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียนไปพร้อมๆ กับการหารายได้เพื่อแบ่งเบาระยะครอบครัว

สำหรับเป้าหมายในอนาคต ประสิทธิ์ไม่คิดที่จะจากบ้านเกิดเข้ามาทำงานในเมืองหลวงอย่างกรุงเทพฯ เขาวางแผนว่าจะศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในด้านนิติศาสตร์ ซึ่งมีวิทยาเขตอยู่ที่ จ.ตรัง เพื่อจะได้ทำงานในชมรมศิลปพื้นบ้านใน อ.กันตัง จ.ตรัง แม้เขาจะมีพรสวรรค์ในด้านศิลปะพื้นบ้านอย่างโดดเด่นจนที่ยอมรับของศิลปินพื้นบ้านในจังหวัดตรัง แต่เขาก็กลับเลือกที่จะศึกษาต่อด้านกฎหมาย โดยให้สาเหตุว่า “คนเราจะมุ่งหวังจะประสบความสำเร็จด้านเดียวไม่ได้ วันนี้ผมมีรายได้ เลี้ยงตัวเองและครอบครัวจากคณะหนังตะลุงของตัวเองก็จริงแต่ลึกๆ แล้วผมก็อยากที่จะศึกษาด้านกฎหมายเช่นกัน และผมเชื่อว่าคนเราสามารถประสบความสำเร็จได้ในหลายๆ ด้าน แต่วันนี้สิ่งที่ผมภาคภูมิใจที่สุดคือ การได้เป็นส่วนหนึ่งในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นใต้ไว้ไม่ให้สูญหาย และยังสามารถดำเนินรอยตาม **“พ่อของแผ่นดิน”** ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนไทยไท

เครือข่ายโรงเรียนไทยไท เป็นโรงเรียนทางเลือกเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา และพัฒนาเยาวชนให้คิดเป็น ทำเป็น สื่อสารเป็น ตามแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาพฤติกรรมและบุคลิกการเรียนรู้ ของนักเรียน ด้วยการ**จัดการเรียนรู้ผ่านการทำงานจริง นักเรียนเรียนรู้ความจริงจาก ชีวิตจริง และเหตุการณ์จริงในโลก มีใช่เพียงแค่ความรู้จากตำรา**

ดังนั้น นอกจากนักเรียนต้องมีข้อมูลเพียงพอ ผ่านการเรียนรู้เรื่องราวที่หลากหลาย นักเรียนยังได้เห็นตัวอย่าง สัมผัส และพบปะบุคคลเจ้าของเรื่อง ได้ลงพื้นที่จริงเพื่อร่วม รับฟัง แลกเปลี่ยน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนทุกระดับ ทั้งนี้เพื่อการมีความรู้ และความคิดเพียงพอต่อการตัดสินใจในการทำางาน การใช้ชีวิตและการอยู่ร่วมกับ ผู้อื่น ทั้งยังเป็นการพัฒนาวิริยคิดและวิธีการสื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติ

การเรียนรู้ในแบบที่มนุษย์เรียนรู้จากมนุษย์ด้วยกัน นำนักเรียนไปสู่การเรียนรู้ใน เรื่องของระบบคุณค่า และสู่การเป็นมนุษย์ผู้มีคุณธรรมและมีจิตอาสา นักเรียนเกิด **“การ รู้จักตนเอง”** และปรับเปลี่ยน พัฒนาคุณภาพภายใน เพื่อความเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และโลก

การเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่ความรับผิดชอบต่อสังคมมนุษย์

“ตาต้า-ณัชชา ธีรวิจารณ์ญาณกุล” ผู้กล่าวว่า **“เยาวชนไม่ควรเพ่งโทษว่าสังคมไม่มีสิ่งนั้นสิ่งนี้ให้ น่าจะกลับมาดูที่ตัวเองว่าน่าจะทำอะไรเพื่อสังคมไทยของเราได้”**

แม้ว่าการเข้ามาเรียนที่โรงเรียนรุ่งอรุณของ **“น้องตาต้า” ณัชชา ธีรวิจารณ์ญาณกุล** จะเป็นความต้องการของ พ่อและแม่ที่เห็นว่าเป็นโรงเรียนวิถิพุทธ ซึ่งน่าจะมึหลักการเรียนการสอนที่มีคุณธรรม แต่กว่า **“ตาต้า”** จะเข้าใจระบบ การเรียนการสอนของโรงเรียนก็อยู่ในช่วงมัธยม และคิดว่ารุ่งอรุณนั้นคือโรงเรียนที่ให้ชีวิตที่มีคุณค่าแก่นักเรียน เพราะไม่ได้เน้นการเรียนในห้องเรียนแต่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง ปลูกฝังให้เด็กแสดงความคิดเห็น มีเวทีแสดงออก และทุกปลายเทอมโรงเรียนจะจัดให้ทำงานประมวลความรู้ เรียกว่างาน **“หยดน้ำ”** ที่นักเรียนทุกคนจะได้ฝึกจัดระบบ ข้อมูลและความคิด พร้อมถ่ายทอด ได้ฝึกการทำงานร่วมกับเพื่อนและการสื่อสาร ได้รู้ว่าการนำเสนอความคิดของ ตัวเองนั้นไม่ยากอย่างที่คิด

สำหรับกิจกรรมในโรงเรียนก็มีหลายรูปแบบทั้งธรรมเนียมยตรา การปลูกข้าว การสร้างบ้านดิน หรือแม้กระทั่ง การเผาถ่าน ซึ่งทำให้ **“ตาต้า”** ได้ฝึกทักษะต่างๆ และยังได้ความรู้ที่ไม่สามารถลืมได้เพราะเกิดจากการปฏิบัติจริง

จากการศึกษาภาคสนามหลายๆ ครั้ง ทำให้ **“ตาต้า”** มองโลกกว้างขึ้น ไม่ได้มีสายตาเพียงแค่เป็นสายตา ของคนเมืองหรือไม่มองอะไรแต่เพียงด้านเดียว มีทัศนคติต่อการ **“มอง”** และใช้ **“ชีวิต”** เปลี่ยนไป มีความรอบคอบ มากขึ้น ที่สำคัญโรงเรียนรุ่งอรุณให้มากกว่าเนื้อหาวิชาการ คือให้ทักษะ **“การดำรงชีวิต”** ที่จะทำให้นักเรียนสามารถ ออกไปผจญโลกภายนอกได้ ไปช่วยดูแลโลกและสังคม ซึ่ง **“ตาต้า”** จะพยายามฝึกฝนตัวเองให้พร้อมอยู่เสมอ

CONTACT

โรงเรียนรุ่งอรุณ
เครือข่ายโรงเรียนไทยไท
ณัชชา ธีรวิจารณ์ญาณกุล “ตาต้า”

การเรียนการสอนเพื่อการพิ้วพาตนเอว และเรียนรุ้สู่การมี “ใจ” ที่ใหญ่ขึ้น

นักเรียนผู้ไม่ต้องการเข้าสู่ระบบการศึกษาที่มีแต่ความรู้แน่นหัว แต่ทำอะไรไม่เป็น ไม่รู้ว่าตนอยู่ท่ามกลาง กระแสอะไร

ตั้งแต่ย้ายมาเรียนที่โรงเรียนรุ่งอรุณ “พาย” รู้สึกว่าตัวเองไม่เหมือนคนอื่นเสมอมา ไม่ใช่ในแง่ของความสามารถ แต่ในด้านการเรียนการสอนที่โรงเรียนของเราทำได้ไม่เหมือนใคร ซึ่งที่นั้มุ่งพัฒนาให้นักเรียนก้าวไปสู่การเป็นเยาวชนที่ดี คิดเป็น และเท่าทันสังคม

ในปีการศึกษานี้ พายได้ก้าวมาสู่การเรียนการสอนรูปแบบใหม่ เป็นการเรียนที่ต้องพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด พายได้เข้าไปเรียนรู้ความเป็นไปต่างๆในสังคม เพื่อให้เท่าทันปัญหาต่างๆ และเพื่อให้เท่าทันสังคมปัจจุบันที่เลื่อมโทรมลงทุกวัน ตอนแรกพายไม่เชื่อว่าการเรียนแบบนี้จะได้ผล เพราะเส้นทางชีวิตของนักเรียนอย่างเรา คงหนีไม่พ้นการพยายามเรียนให้หนัก ท่องจำให้ได้ สอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ติด แล้วก็จบออกมาทำงานหาเงินเลี้ยงครอบครัวที่เท่านั้นเอง ทุกวันมีแต่เรื่องของตัวเอง เพราะเรายังมีสายตาที่แคบในการมองเรื่องราวต่าง ๆ

ต่อมา เพราะการเรียนการสอนแบบโครงการ พายเริ่มมองสังคมและโลกในมุมมองที่ต่างจากเดิม พายพบว่าในสังคมแห่งความเป็นจริงนั้น “เราไม่ได้อยู่เพียงคนเดียว” ยังมีปัญหาอีกมากในสังคม ที่บางส่วนอาจได้รับผลกระทบมาจากการกระทำของเราด้วยซ้ำไป แต่เราซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเป็นผู้มีส่วนสร้างปัญหานั้นกลับไม่รู้ อะไรเลย

เพียงเราได้รับการเปิดมุมมองและสายตาต่อสังคมให้กว้างขึ้น “ตัวเรา” ก็เล็กลงทันที และมี “ใจ” ที่ใหญ่ขึ้น รับรู้เรื่องของส่วนร่วม และผู้อื่นมากขึ้น เป็นการก้าวออกจากความเคยชินเดิม ทำให้พายตระหนักว่า เรามี “หน้าที่” อีกหนึ่งอย่างที่ควรทำไปพร้อมๆ กับการเป็นนักเรียน นั่นก็คือการเป็นเยาวชนที่ดี ที่สามารถมีส่วนในการสร้างความเข้าใจและช่วยเหลือสังคมได้ ซึ่งพายคิดว่าจะพยายามทำในฐานะที่พายเป็นคนไทยคนหนึ่งในสังคม

โครงการที่พายกำลังทำการศึกษาเป็นเรื่องเกี่ยวกับ ข้าว พายทำเรื่องนี้เพราะสังเกตได้ว่าคนไทยมักหลงลืมสิ่งดีใกล้ตัว ทั้งที่เปรียบเป็นชุมทรัพย์ที่มั่นคงของเรา ข้าวเป็นอาหารหลักเลี้ยงดูคนทั้งประเทศ เป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้มหาศาล เป็นทรัพยากรชีวภาพอันมากด้วยคุณประโยชน์ และเป็นทั้งรากฐานทางภูมิปัญญาของเรา แต่คนที่ปลูกข้าวให้เราก็คือชาวนานั่นกลับยากจน และชาติอื่นๆ อยากรได้ข้าวของเรา มันเป็นเพราะอะไร พายเชื่อว่าจากการศึกษาเรื่องนี้ พายจะเรียนรู้แง่มุมต่างๆ ในประเทศไทยได้มากยิ่งขึ้น เชื่อว่าพายจะทำอะไรได้บ้าง เพื่อช่วยดูแลสังคม

โรงเรียนไม่เคยปิดกั้นความคิดของนักเรียน ซึ่งไม่ใช่การให้อิสระจนไร้หลัก แต่จะฝึกให้เรารู้จักคิด เข้าใจ ทั้งตนเอง และความเป็นไปของสังคม ฝึกทักษะชีวิตที่สอนให้เรารับผิดชอบตัวเอง และกล้าที่จะลุกขึ้นมาเป็นผู้นำ และ ยอมรับเป็นผู้ตามที่ดี ครูเคยสอนพยายว่า หากจะทำความดีแล้ว เราจงอย่ากลัว และอย่าอายเพราะนี่คือ ความกล้าหาญ ทางจริยธรรม

พยายไม่ได้นึกถึงการกระทำที่ยิ่งใหญ่ เพียงแต่พยายหัดที่จะเข้าใจ เรียนรู้ และมีส่วนร่วมที่จะช่วยดูแล และหาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา เป็น สังคมใกล้ตัว แต่เป็นเรื่องจริงในชีวิตที่เราจะต้องเผชิญ ไม่ใช่เรื่องราวในตำราที่ ต้องมานั่งท่องจำแล้วก็ลืมไป และไม่จำเป็นต้องรอให้ใครมาสอน เราต้อง “ลงมือ ลุย” ด้วยตนเอง

ที่นี่ เราเรียนความรู้ไปพร้อมกับการเรียนรู้ชีวิต คุณครูจะเป็นผู้คอยให้ คำแนะนำและชี้ให้แนวทาง ตั้งคำถามให้เราได้ไตร่ตรอง และให้เครื่องมือการทำงานต่างๆ ซึ่งจะช่วยนำเราไปสู่การเรียนรู้ด้วยความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

พยายยังได้ฝึกทักษะต่างๆ มากมาย และมีเครื่องมือต่างๆ ในการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการทำ Group Learning ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการขยายฐาน ความรู้ให้กว้างออกไปในระยะเวลาอันสั้น อาศัยการเรียนรู้ของกลุ่ม การจัดระบบ ข้อมูลหรือการจัดระบบความคิดแบบเชื่อมโยงผ่านการฝึกเขียน Mind Mapping

และ Proposal ซึ่งช่วยให้เรามีความเข้าใจในเรื่องที่เรียนมากขึ้นแล้ว ยังช่วยพัฒนาทักษะในด้านอื่น ไม่ว่าจะเป็นการ ฟัง พูด อ่าน เขียน การตั้งคำถาม หรือแม้แต่การนำเสนอ ที่เราต้องฝึกอย่างหนักจนคล่องแคล่ว และซึ่งพยายคิดว่าจะเป็นทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เมื่อพยายเรียนต่อในระดับสูงหรือทำงานในอนาคต

นอกจากนี้ สิ่งที่พยายแน่ใจก็คือ สังคมของโรงเรียนรุ่งอรุณเป็นสังคมที่ดี พยายมีเพื่อนที่ดี และมีคุณครูที่ เอาใจใส่กับการสอนอย่างเต็มที่

นี่จึงเป็นเหตุผลว่า ครั้งหนึ่ง เมื่อพยายได้มีโอกาสที่จะไปเรียนต่อที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษานั้น พยายกลับเลือก ที่จะเรียนต่อที่นี่ เพราะพยายรู้สึกที่รุ่งอรุณ พยายได้เป็นตัวของตัวเอง มีสิทธิที่จะแสดงความคิด เรียนรู้ได้อย่างโดย ไม่ต้องแข่งขันกับใคร ได้มีเวลา “คิด” กับชีวิตตัวเองมากขึ้น ไม่ต้องไปนั่งอัดอยู่ในโรงเรียนทวิศึกษาที่โหดหนักแรงแ และเข้าสู่ระบบการศึกษา ที่มองไม่เห็นเรื่องราวรอบตัว ไม่รู้ว่าตนเองตกอยู่ในกระแสของอะไร ทำอย่างอื่นไม่เป็น นอกจากอัดความรู้เข้าหัวอย่างเดียว ซึ่งพยายคงหาความสุขไม่ได้จากการเรียนแบบนั้น และพอกับแม่ก็เคารพในการ ตัดสินใจของพยาย

โรงเรียนรุ่งอรุณไม่ได้ให้พยายเพียงแค่ความรู้ แต่ยังปลูกฝังทักษะชีวิต ความคิด และคุณธรรมที่ติงามเสมอ ซึ่งพยายเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้เองที่ช่วยให้พยายและเพื่อนๆ มีจิตใจที่อ่อนโยน แต่ก็มีความเข้มแข็งพร้อมที่จะดำรงตนอยู่ใน ความติงามตลอดไป

ฝ้าย...กับการเรียนรู้ก็ก่อให้เกิดพลัง

ฉนขอเริ่มจากคำว่า “การเรียนรู้” ก่อนละกันนะคะ ในความคิดของฉัน การเรียนรู้คือการใช้ชีวิต การที่เราตื่นนอนขึ้นมาในแต่ละวัน ล้วนได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ อยู่ตลอดเวลา โดยที่บางทีเราอาจไม่รู้ตัวเลยด้วยซ้ำ อย่างเช่น นั่งรถระหว่างทางจากบ้านถึงโรงเรียน หากเรามองสองข้างทางจะพบว่า มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ซึ่งแน่นอนว่าแต่ละวันจะมีอะไรที่ไม่ซ้ำกันเลย และนี่ก็เป็นการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งซึ่งไม่จำเป็นว่าจะต้องอยู่แค่ในห้องเรียน ตราบใดที่เรายังมีชีวิตอยู่ เท่ากับว่า เรากำลังเรียนรู้อยู่ทุกขณะ

“การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดพลัง” สำหรับฉัน ฉันคิดว่ามันเป็นเหมือนแรงจูงใจ หรืออะไรสักอย่างที่จะช่วยผลักดันให้เราเริ่มพลังในการทำสิ่งนั้นๆ ต่อไป หรือคิดทำอะไรต่อยอดจากเดิม เป็นเหมือนกับกำลังใจอะไรทำนองนั้น ซึ่งพลังเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา และปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลแตกต่างกันไป

บรรยากาศครอบครัวอาจเป็นสิ่งที่ช่วยเกื้อหนุนให้การเรียนรู้ดำเนินไปได้อย่างราบรื่น สมมติว่าเรากำลังฝึกเล่นดนตรีอยู่ แล้วมีแมลงบินผ่านไปผ่านมารบกวนสมาธิเรา นี่ก็ถือว่าเป็นบรรยากาศที่ไม่เอื้อแก่การเรียนรู้ เราอาจแก้ไขได้ด้วยการหาสถานที่ใหม่ที่สงบ มีลมเย็นๆ พัดผ่าน เพื่อให้เราสามารถฝึกฝนได้อย่างเต็มที่ บางทีที่สงบๆ อาจทำให้เรานั่งอยู่แล้วบึ้งโอบิดอะไรใหม่ๆ ขึ้นมาได้ และนั่นก็คือจุดเริ่มต้นของพลังแห่งความสำเร็จที่จะตามมา

การเรียนรู้ เราสามารถเรียนรู้ได้จากทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวเรา ไม่ใช่เฉพาะกับคุณครูที่มีหน้าที่สอนเท่านั้น
“เรียนรู้จากความผิดพลาดของตัวเอง” ตัวเราเป็นครู
“เรียนรู้จากประสบการณ์ของคนอื่น” ประสบการณ์ของเขาคือครู
“เรียนรู้เรื่องการปลูกสวนจากชาวสวน” ชาวสวนเป็นครู
“เรียนรู้จากการอ่านหนังสือ” หนังสือเป็นครู

สิ่งที่ฉันจะพูดถึงต่อไปนี้ก็คือ **ผู้ให้** หรือคนที่สอนเรานั้นเอง หากเราต้องการรู้เรื่องอะไร เราต้องชวนขวนขวายหาความรู้ด้วยตัวเอง หรืออาจไปถามผู้รู้ในเรื่องนั้นๆ ซึ่งถ้าหากคนที่สอนเราเขาไม่เต็มใจหรืออยู่ในสภาวะที่ไม่เหมาะสมแก่การสอน กำลังใจของเราอาจจะลดน้อยถอยลงได้ และนั่นก็ทำให้เราแรงขับเคลื่อนที่จะสานต่อในเรื่องที่เราสนใจในทางกลับกัน หาก **“ครู”** ของเรามีความยินดีที่จะสอนเรา เอาใจใส่และเต็มใจสอน ก็จะทำให้เรารู้สึกว่ามีกำลังใจในการเรียน สนุกกับการเรียนรู้ และเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดพลัง

ทั้งหมดที่พูดมานั้น ฉันขอสรุปว่า ปัจจัยรอบข้างมีผลต่อการเรียนรู้้น้อยมาก อันที่จริงอยู่ที่ตัวเรามากกว่าว่าจะมีทำที่ต่อสิ่งที่ต้องเผชิญ หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่แตกต่างกันไปอย่างไร การเรียนรู้จะเกิดพลังได้จากกำลังใจของตัวเอง

แรงผลักดันภายใน ซึ่งออกมาจากความใฝ่รู้ ความชอบในเรื่องนั้นๆ และสิ่งสำคัญที่ลืมไม่ได้คือ **“การมองตามความเป็นจริง”** หากเรามีข้อผิดพลาดก็แก้ไขเสีย ให้กำลังใจตัวเองในการแก้ไขสิ่งที่ผิดให้ถูกต้อง อดทน อย่ายอมแพ้ง่ายๆ คิดซะว่า **สิ่งที่เราประสบคือบททดสอบบทหนึ่งที่ต้องผ่านไปให้ได้**

แต่ถ้าหากว่า ทำดีอยู่แล้ว ให้คิดว่าต้องทำให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป หนักแน่น ในการทำความดีเข้าไป อย่ำลิมพัฒนาตัวเองอย่างสม่ำเสมอ และนั่นจะเป็นการเรียนรู้ที่มีคุณค่าและเกิดพลังที่แท้จริง .....

การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดพลัง

สำหรับผม คิดว่าสิ่งที่จะทำให้ผมเรียนแล้วก่อให้เกิดพลังหรือกำลังใจที่จะเรียนขึ้นมา นั่นคือต้องเรียนแบบไม่เครียด ไม่ใช่แบบท่องจำหรืออ่าน สอน แบบยัดเยียด ผมคิดว่าการเรียนแบบนั้นจะทำให้เด็กเครียด ทำให้เด็กรู้สึกท้อกับการเรียน และถ้าเด็กจำอะไรไม่ได้เลยก็สูญเปล่า

การเรียนแบบมีกิจกรรมหรือสื่อการเรียนการสอนต่างๆ มาช่วยมันอาจจะทำให้เด็กรู้สึกสนุก และทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นมากกว่าการที่ต้องมานั่งท่องจำๆ แล้วก็มาสอบ

อีกสาเหตุที่ผมคิดว่าการจะเรียนให้เกิดพลังนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่น เพื่อน ครู

สำหรับเพื่อนนั้น ผมคิดว่าถ้าเรามีเพื่อนที่คอยให้กำลังใจเราหรือช่วยอธิบายในบางส่วนที่เราไม่เข้าใจ ทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น แต่ถ้าเพื่อนๆ มานั่งดูถูกกัน เอาแต่จะชิงกันแกล้ง มันก็อาจทำให้มีพลังนะครับ แต่เป็นพลังในทางไม่สร้างสรรค์

ส่วนครูนั้น คิดว่า นอกจากจะมีหน้าที่สอนแล้ว ถ้าเด็กจะชอบวิชาไหนก็ไม่ได้อยู่ที่วิชานั้นทั้งหมดนะครับ ผมว่าอยู่ที่ครูมากกว่า คือ คุณครูเห็นและเข้าใจในตัวผม แล้วก็ส่งเสริมในสิ่งที่ผมเป็น มากกว่าจะ让我เป็นอย่างที่ครูอยากให้เป็น

CONTACT

โรงเรียนเพลินพัฒนา

เครือข่ายโรงเรียนไทยไท

ศรณสิญจน์ จุฬาลักษณ์านุกูล “ไอ้ต” E-mail : darksornsin@hotmail.com

TK park

ต้นแบบการแสวงหาความรู้อย่างสร้างสรรค์ ตลอดชีวิต

อุทยานการเรียนรู้ TK park แหล่งเรียนรู้ของเยาวชนคนรุ่นใหม่ ภายใต้พันธกิจที่สำคัญ คือ การสร้างทัศนคติและนิสัยรักการอ่าน การคิด รวมทั้งการแสวงหาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม เด็กและเยาวชน ซึ่งโอบล้อมไปด้วยรูปลักษณะที่ทันสมัย ทั้งหนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อมัลติมีเดีย ต่างๆ ครบครัน รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อเปิดโลกทัศน์แห่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และครอบคลุมทุกเพศทุกวัย

อีกทั้งอุทยานการเรียนรู้ TK Park ยังสร้างพื้นที่เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แลกเปลี่ยน และแสดงผลงานทางความคิด พร้อมทั้งเป็นศูนย์บ่มเพาะเพื่อพัฒนาทักษะโดยผ่านกระบวนการ อบรมจากโครงการต่างๆ อาทิ โครงการปฏิบัติการสร้างสรรค์คนดนตรี TK Band โครงการค่ายเยาวชนคนอาสาพัฒนาห้องสมุด โครงการ iBook TK Young Writer Academy เส้นทางสู่การเป็นนักเขียน โครงการเสริมทักษะและจินตนาการเพื่อเผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์ (รายการ TK Teen) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในเชิงบูรณาการซึ่งสามารถต่อยอดให้ เด็กและเยาวชนสร้างนวัตกรรม ผลผลิต หรือชิ้นงานที่เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ อีกทั้งยังช่วย ส่งเสริมสังคมไทยให้เติบโตสู่ระบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) เพื่อเป็น ต้นแบบให้เด็กและเยาวชนเกิดแรงบันดาลใจพร้อมทั้งตระหนักถึงการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อตนเองและสังคมในโอกาสต่อไป

“เพราะชีวิตคือดนตรี เด็กบัญชีจึงมาพบกับดนตรี Funk Jazz”

ปฏิเสธไม่ได้ว่าดนตรีเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชีวิตของเรามีสีสัน ลองจินตนาการเล่นๆ ว่า หากในหนึ่งวันชีวิตคนเราลุดอยู่กับการทำงาน 40% เสียเวลาไปกับการเดินทางบนท้องถนน 20% ให้เวลากับการนอนพักผ่อน 30% และอีก 10% เป็นเวลาสำหรับการกิน เป็นไปได้หรือไม่ว่าคนเราจะใช้ชีวิตโดยปราศจากการการเสพสุนทรีย์ภาพทางดนตรีด้วยสไตล์ประสาท

คำตอบ คือ ได้ แต่คงไม่ดี เพราะหากชีวิตของเราขาดเสียงเพลง ก็เปรียบเหมือนกับดอกไม้ไร้น้ำที่แห้งเหี่ยวและรอวันเฉาตายในที่สุด แม้จะไม่มีทฤษฎีใดๆ มาเป็นเครื่องยืนยันว่าเมื่อมนุษย์ขาดเสียงดนตรีอาจทำให้เฉาตายคล้ายดอกไม้ แต่คงปฏิเสธไม่ได้ว่ามนุษย์ทุกคนย่อมต้องการเสียงดนตรีเพื่อตึงอารมณ์สุนทรีย์ของความเป็นมนุษย์ออกมา เช่นเดียวกับชายหนุ่มผู้หนึ่งที่เขารักเสียงดนตรีเป็นชีวิตจิตใจ และกล้าเอ่ยได้เต็มปากว่า **“หากชีวิตผมขาดเสียงดนตรี คงไม่ดี แล้วยังคงไม่เหมาะ”**

นายวัชรพล โชตเชาว์โรจน์ หรือ **บอส** เด็กหนุ่มวัย 19 ปีจากรั้วจามจุรี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ชั้นปีที่ 2 เพราะคลุกคลีกับดนตรีมาตั้งแต่เด็ก จึงทำให้เขาได้มีโอกาสเป็นคนดนตรีในปัจจุบัน

“ที่จริงเป็นคนชอบเล่นดนตรีไทยมาตั้งแต่มัธยม เช่น ระนาด ซอด้วง และมาเริ่มเล่นเปียโน และกีตาร์เมื่อมีโอกาสได้รับ *forward mail* จากเพื่อนๆ ว่าอุทยานการเรียนรู้ **TK park** เปิดโอกาสให้เยาวชนที่มีใจรักและสนใจในดนตรีไม่จำกัดรูปแบบเข้ารับการอบรม เลยลองเขียนใบสมัครโดยการเล่าประวัติทางดนตรีของตัวเองเมื่อตอนเด็กๆ ความยาวหนึ่งหน้ากระดาษ **A4** และส่งเข้าร่วมโครงการปฏิบัติการสร้างสรรค์คนดนตรี **TK Band**”

จากการกรอกใบสมัครครั้งนั้นทำให้เขาได้มีโอกาสเป็นสมาชิกวงดนตรี **TK Band** ซึ่งเป็นวงดนตรีเยาวชนในสังกัด **อุทยานการเรียนรู้ TK park** ที่รวบรวมเยาวชนผู้มีความสนใจดนตรีในประเภทต่างๆ มาพัฒนาทักษะด้านดนตรีโดยผ่านกระบวนการอบรมจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อเพิ่มความสามารถด้านต่างๆ อาทิเช่น การร้อง การบรรเลง การแต่งเพลง พร้อมกับเปิดโอกาสให้เยาวชนเหล่านี้ได้นำทักษะที่ได้จากการอบรมมาสร้างสรรค์เป็นผลงานเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะ

“โครงการ **TK Band** เป็นโครงการที่รวบรวมเยาวชนผู้มีใจรักในเสียงดนตรี มาเข้าค่ายผ่านการอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีครูใหญ่อย่าง **พี่จ๊วย ศุ บุญเลี้ยง** เป็นแกนนำ ซึ่งค่ายนี้ไม่เพียงแต่สอนวิธีการทำเพลงเท่านั้น แต่ยังสอนถึงวิธีการดำเนินชีวิตผ่านบทเพลงได้อย่างน่าทึ่ง”

หลังจากผ่านการอบรม สิ่งที่บอสและเพื่อนๆ หวังอยากจะเป็นนั่นคือการได้ร่วมเป็นสมาชิกในวง TK Band ซึ่งฝีมือทางดนตรีของบอสเข้าตากรรมการ จนได้รับโอกาสให้ทำหน้าที่บรรเลงเปียโน และขับร้องประสาน ซึ่งสิ่งนี้เองที่ทำให้เขาได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างรวดเร็ว

บอสเล่าว่า **พรสวรรค์มีส่วนในการทำให้เราประสบความสำเร็จ แต่ไม่ใช่เสียทั้งหมด เพราะการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอเท่านั้นที่จะเป็นการดึงศักยภาพของเราออกมาได้ดีที่สุด**

“ฝีมือการเล่นดนตรีของผมมีความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด จนผมเองก็ตกใจ แต่พอเรามานั่งทบทวน เราจะเห็นว่าพัฒนาการของเราเกิดจากการหมั่นฝึกซ้อมและร่วมเล่นกับนักดนตรีคนอื่น หัดเรียนรู้การเล่นดนตรีกับเขา ซึ่งข้อดีของดนตรีไม่ใช่แค่การได้เรียนรู้ดนตรีเท่านั้น แต่มันหมายรวมถึงการเรียนรู้นิสัยของเพื่อน ดังนั้นจึงไม่แปลกที่คนเล่นดนตรีวงเดียวกันจะสนิทกันและรู้จักกันมากเป็นพิเศษ”

Funk-Jazz แนวดนตรีที่นับเป็นเพื่อนซี้ของเขา บอสเล่าว่า “ผมชอบดนตรีทุกแนว แต่ถ้าเป็น Funk-Jazz จะเป็นอะไรที่พิเศษมาก ซึ่งผมก็เพิ่งมารู้จักและเฟลิดเฟลีนกับมันจากเพื่อนๆ ใน TK Band เวลาเล่นดนตรีผมไม่มีแนวเพลงตายตัว ขอแค่นี้ไปให้เต็มที่ ออกมาแนวไหนก็แนวนั้น บางที่ผมเล่นดนตรีไม่มี

จังหวะ ไม่มีคอร์ด แต่พอมีเพื่อนๆ มาร่วมเล่นด้วย องค์กรประกอบต่างๆ มันก็ค่อยๆ ปรากฏออกมาผ่านเครื่องดนตรีที่สำคัญผมเล่นดนตรีออกมาจากใจ เรียกได้ว่าเพื่อนและเสียงดนตรีช่วยหล่อหลอมจนกลายมาเป็นผมและเสียงดนตรีอย่างทุกวันนี้”

ดนตรีสำหรับเด็กหนุ่มคนนี้ไม่เพียงแต่สร้างสีสันในชีวิตของเขา แต่มันยังช่วยให้เขาได้เรียนรู้ผู้คนรอบข้างที่สำคัญดนตรียังเปิดโอกาสให้เขาได้เรียนรู้ตัวเอง

“ปกติผมทำงานกับคนบางประเภทได้ยาก ดนตรีสอนให้ผมรู้จักปรับตัว ยอมมองเขาในมุมอื่นบ้าง และเริ่มมองหาส่วนดีของเขา นอกจากดนตรีจะสอนผมให้เรียนรู้คนอื่น ยังสอนให้เราได้รู้ตัวเอง บางคนอาจสงสัยว่าในเมื่อผมชอบดนตรี แล้วทำไมถึงเรียนพาณิชย ผมเชื่อว่าดนตรีนั้นผมถนัดและสนใจอยู่แล้วแต่งงานด้านพาณิชยและการบัญชีเป็นสิ่งที่ผมสนใจแต่ไม่ถนัดและไม่มีคุณสมบัติของนักบริหารอยู่ในตัว ผมจึงตัดสินใจวิ่งเข้าปะทะปัญหาอย่างจริงจังพยายามที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเอง”

แนวคิดการวิ่งเข้าปะทะปัญหาของเขา ไม่น่าเชื่อว่าก็ถูกปรับมาจากการเรียนรู้ตัวเองจากการเล่นดนตรีด้วยเช่นกัน บอสเล่าว่าทุกครั้งที่มีปัญหาไม่สามารถเล่นเพลงยากๆ ได้ จังหวะดนตรีมักคอยกระซิบว่า นักดนตรีไม่ได้เก่งตั้งแต่เกิด

“บางทีการที่เราฝันที่จะทำอะไรสักอย่าง หากสำเร็จเราจะเกิดความภูมิใจอย่างประหลาด แต่ในบางครั้งเมื่อเราท้อ ดนตรีก็จะคอยช่วยเยียวยาจิตใจของเราให้เกิดความผ่อนคลาย ผมว่าความมหัศจรรย์ของเสียงดนตรีคือความสุขที่มอบให้กับตนเองและคนรอบข้างโดยไม่มีเงื่อนไข”

ความฝัน...บนชั้นหนังสือ

“If you give up your dream. You die” หากคุณปราศจากความฝัน ก็เหมือนคุณได้ตายไปแล้ว
หลายคนคงเคยได้ยินหรือได้เห็นประโยคนี้ผ่านหูผ่านตามาบ้างแล้ว และสำหรับผู้ผ่านการดำเนินชีวิต
บนโลกใบนี้ด้วยระยะเวลาที่มากพอประมาณ คงทราบดีว่าประโยคข้างต้นมีความจริงเท็จเพียงใด ดังนั้น
เพื่อให้เรายังคงมีลมหายใจอยู่ เราจึงควรหมั่นเติมฝันของเราให้แจ่มชัดอยู่เสมอ เช่นเดียวกับ

น.ส.ศศิวรรณ โมกขเสน หรือ แอม นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาวารสารสนเทศ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เธอเลือกแต่งเติมฝันด้วยการอ่าน และการเขียนมาตั้งแต่เด็ก

“จำได้ว่าอ่านหนังสือมาตั้งแต่ ป.2 เป็นหนังสือแปลจากต่างประเทศ ชื่อเรื่อง KC. ม้าพิลึก อ่านเกือบไม่จบ
เลย เพราะหนังสือไม่สนุกมากๆ จนทำให้เราหยุดอ่านหนังสือที่เป็นเล่มหนาๆ ไปสักพัก และกลับมาอ่านหนังสือแบบ
หนาได้อีกทีก็ตอนมี Harry potter สนุกมาก จากนั้นมาก็เริ่มอ่านทุกอย่างที่ขวางหน้า เพราะอยากมีหนังสือเป็นของตัวเองสักเล่ม
แต่ต้องเป็นหนังสือที่สมบูรณ์แบบและเนื้อหา ที่สำคัญเป็นเล่มที่เราพอใจมากที่สุด”

ผู้คนในแวดวงวรรณกรรมรู้จัก “ศศิวรรณ” ในนาม **นักเขียนมือรางวัล** เพราะเธอสามารถเขียนงานได้หลากหลาย
ประเภท ทั้งเรื่องสั้น บทความ และสารคดี ซึ่งในจำนวนประเภทงานที่เธอเขียนเหล่านี้ก็มักจะเข้าตากรรมการ จนได้รับ
รางวัลชนะเลิศเกือบทุกรายการ รวมทั้งรางวัลชนะเลิศจากโครงการ **“iBook TK young Writer Academy เส้นทาง
สู่การเป็นนักเขียน”** ที่จัดขึ้นโดยอุทยานการเรียนรู้ TK park

“ตอนนั้นบังเอิญว่าเดินไปสะดุดตากับใบปลิวของ TK ในนั้นเขียนบอกว่า เมื่อเข้าร่วมโครงการจะมีโอกาสได้
เขียนหนังสือเป็นของตัวเอง เราก็ไม่รีรอและรีบสมัครอย่างรวดเร็ว ปรากฏว่าโชคดีมากที่ผ่านเข้ารอบ เพราะโครงการ
จาก TK เป็นโครงการที่ดีมากๆ สำหรับนักเขียนรุ่นใหม่ ทำให้เรารู้จักวิธีเรียบเรียงข้อมูล และมีวิธีคิดอย่างเป็นระบบ
ที่สำคัญฝึกให้เราได้ค้นหาตัวเอง และมีพัฒนาการทางด้านงานเขียนที่ดีขึ้น พี่ๆ วิทยากรสอนให้เรารู้ว่างานเขียนที่ดี
ต้องใส่ใจทุกกระเบียดนิ้ว และต้องทุ่มเทให้ถึงที่สุด”

เธอเปิดใจว่า การได้รับโอกาสเข้าร่วมโครงการกับ TK ทำให้เธอพัฒนาตัวเองได้มากขึ้น รู้จักวิธีคิด เขียน
และมองโลกในแง่บวกมากขึ้น ที่เธอไม่เคยมองเห็น

“ก่อนหน้าที่จะมาเข้าร่วมโครงการ iBook ยอมรับว่าไม่เคยรู้จักงาน **สารคดี** มาก่อน **เรื่องสั้น** เป็นงานที่เขียน
ประจำ เพราะเรื่องสั้นให้เวลาอยู่กับตัวเองเพื่อรอการตกผลึกทางความคิด แต่งานเขียนประเภทสารคดี ต้องเกิดจาก
การกลั่นกรอง จากข้อมูลและประสบการณ์จริงที่เราไปพบเจอมา ดังนั้นการเขียนสารคดีเรื่องหนึ่งจึงคุ่มมาก เพราะ
ทำให้เราได้เรียนรู้อะไรหลายอย่าง และคนอ่านก็ได้เรียนรู้จริงไปพร้อมๆ กับเรา เหมือนเป็นการเปิดโลกของผู้เขียน
และผู้อ่านเองให้กว้างขึ้น”

เธอกำลังทำอะไรที่ช่วยเราได้อีกบ้าง? เธอทำอะไรที่ช่วยให้เราประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น เพราะโครงการเหล่านี้เป็นเหมือนเวทีที่ช่วยให้เราได้แสดงศักยภาพ และฝึกทักษะของตัวเองจากผู้รู้ตัวจริง

“การฝึกฝนฝีมือด้วยการเข้าโครงการ ข้อดีคือมีมืออาชีพมาสอนเราตัวต่อตัวและคอยให้คำปรึกษาดีๆ ข้อดีข้อที่สองคือ มีเส้นตาย เพื่อเพิ่มแรงกดดันทำให้เราทำงานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเราต้องหมั่นอ่านหนังสือและรับสื่ออื่นๆ เป็นประจำ เวลาเราอ่านอะไรจะมีไอเดียดีๆ มาสร้างสรรคงานเขียนเยอะขึ้น และเมื่อเราผ่านการอบรมจากนักเขียนตัวจริงจะทำให้เรารู้ว่าการเขียนงานหนึ่งเรื่องไม่ใช่แค่คิดแล้วเขียนลงไป แต่ต้องมีวิธีนำเสนอที่น่าสนใจ อีกอย่างโครงการจากผู้ใหญ่ใจดีเหล่านี้เป็นเหมือนการหยิบบ่มทางลัดที่ทำให้เราไปถึงฝันได้ง่ายขึ้น”

โครงการ iBook เส้นทางสู่การเป็นนักเขียน ไม่เพียงเปิดโอกาสให้เธอได้แสดงศักยภาพเท่านั้นแต่ยังช่วยฝึกฝน และสานต่อความฝันของเธอให้เห็นเป็นรูปร่างมากขึ้น

“การได้รับคัดเลือกให้ได้รับรางวัลชนะเลิศไม่สำคัญเท่ากับการได้ประสบการณ์ระหว่างการเข้าแข่งขัน การได้เจอเพื่อนๆ นักเขียนรุ่นเยาว์ด้วยกันมันเหมือนการเจอคนคอเดียวกัน ซึ่งแม้จะเป็นการแข่งขันแต่เราก็มักแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอยู่เสมอ สิ่งนี้เองที่ทำให้เรารู้ว่าการคิดที่จะเขียนงานมีหลายแง่มุม ต้องพยายามคิดอย่างรอบด้าน การรวมตัวครั้งนี้ถือเป็นการรวมพลนักเขียนรุ่นเยาว์ที่สนุกมาก สิ่งสำคัญคือเมื่อเสร็จสิ้นโครงการพี่ๆ เขาไม่ทิ้งเรา ยังคงให้ออกสเราได้เขียนงานลงในเว็บไซต์ของ TK นับเป็นการทำงานที่ต่อยอดและทำให้เหล่าบรรดานักเขียนมาพบปะกันอยู่เรื่อยๆ เป็นความประทับใจในความห่วงใยและภูมิใจที่พี่ๆ ให้ความสำคัญให้เราทำงานในส่วนนี้”

ว่ากันว่า **โชคดี** ไม่ได้เกิดกับคนทุกคน สำหรับ **“ศศิวรรณ”** แล้ว เธอโชคดีตรงที่เป็นคนมีฝัน และไม่ปล่อยให้ความฝันนั้นง่าย ๆ แม้จะพบเจออุปสรรคมากมายแต่ เธอกลับคิดเพียงว่าอีกไม่กี่นาทีเวลาจะทำหน้าที่พุดพ้ออุปสรรคให้ผ่านพ้นไปด้วยดี

“ยอมรับว่าอุปสรรคในการเขียนมีเยอะ ทั้งเรื่องเวลา การจัดตารางเรียน และปัญหาการเงินไม่ออก อย่างที่มีคนเคยบอกงานเขียนคือ **ศิลปะ** เราต้องพักและทำตัวเองให้หายเครียด คิดเสียว่าถ้าเราไม่เจออุปสรรคเลยเราอาจจะไม่ได้งานที่ดีที่สุดก็ได้ สิ่งที่เราทำที่ยากยิ่งมีคุณค่า เพราะเราเจอรู้สึกภูมิใจเมื่อเราทำได้ และพยายามบอกกับตัวเองเสมอว่า นี่เป็นเพียงช่วงเวลาเดียวที่ไม่ยิ่งใหญ่อะไรเลย เมื่อเทียบกับช่วงเวลาของเราทั้งชีวิต”

เธอบอกว่าคนเราต้องเปิดโอกาสให้ตัวเองอยู่เสมอ และเมื่อมีโอกาสแล้วต้องแสดงศักยภาพของตัวเองออกมาให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ **“หาโอกาสให้ตัวเองเยอะๆ พุ่มเทให้กับความฝัน แต่สำหรับคนที่ยังหาตัวเองไม่เจอ แนะนำให้ทำหลายๆ อย่างจะได้ค้นพบตัวเอง เมื่อพบแล้วก็ลองพุ่มเทให้มันอย่างจริงจัง และคลั่งไคล้ให้ถึงขีดสุด”** เหมือนกับเธอตอนนี่ที่กำลังทำความฝันที่อยากมีหนังสือเป็นของตัวเอง เป็นหนังสือแนวสารคดีที่วัยรุ่นอ่านง่ายผู้ใหญ่อ่านดี ที่สำคัญต้องเป็นเล่มที่เราเติมที่กับมันและพอใจมากที่สุด ให้เป็นจริงให้ได้

เรื่องราวของสาวน้อยคนนั้นจะเป็นแรงบันดาลใจให้ใครสักคนไปถึงฝัน เพราะอย่างน้อยเรื่องราวของเธออาจจะทำให้คุณมีพลังและยังมีลมหายใจอยู่เพื่อทำความฝันให้เป็นจริง และเราหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือแห่งความฝัน ที่ประทับใจชื่อเจ้าของ นาม ศศิวรรณ โมกขเสน จะปรากฏบนชั้นหนังสือทั่วประเทศ อย่างน้อยก็เพื่อยืนยันว่า ประโยคแรกที่เรากล่าวไว้ยังพอจะมีมูลความจริงอยู่บ้าง

คำถามวัยเด็กกับสูตรสำเร็จของความฝัน

โตขึ้นหนูอยากเป็นอะไร? คำถามในวัยเด็กที่ใครหลายคนคงเคยถูกถาม
หมอ พยาบาล ตำรวจ ทหาร คำตอบอันดับต้นๆ ที่เด็กๆ มักตอบกัน
กระทั่งเมื่อโตขึ้นก็มีวัยที่ผู้คนรอบข้างจะเฝ้าถามคุณในเรื่องของ *ความฝัน*

ความฝันของคุณคืออะไร? ยังพอจะจำฝันครั้งสุดท้ายของคุณได้ไหม?

เมื่อผ่านการเรียนรู้จากโลกความจริงมาพอสมควร

หลายคนอาจถูกกระแสแรงลมแห่งยุคสมัยเปลี่ยนตี

หรืออาจถูกทะเลหนุนมด้วยความดีจากสังคมก็มีอาจเดาได้

แต่ยังคงมีหลายปัจจัยที่ทำให้คำตอบของคุณเลื่อนราง

ขณะเดียวกันก็มีอีกหลายปัจจัยที่ทำให้คำตอบของคุณยิ่งแจ่มชัด

โตขึ้นหนูอยากเป็นอะไร? คำถามเดียวกันกับคนทั่วไป เด็กหญิงวัย 5 ขวบ คนหนึ่งเธอไม่สามารถระบุคำตอบได้
เพราะเธอรู้อย่างเดียวว่าเธอชอบพูด และอยากพูดให้คนอื่นฟัง

นางสาวปริศนา กัมพูสิริ หรือ โบว์ลิ่ง นักศึกษาปริญญาโท คณะวารสารศาสตร์ เอกบริหารสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เธอยังเป็นหญิงสาวที่ช่างพูด ช่างเจรจาเช่นเคย ไม่ต่างจากเด็กหญิงโบว์ลิ่งเมื่อ 17 ปีที่แล้ว

“เราชอบพูดตั้งแต่จำความได้ เห็นโน่น เห็นนี่ ก็จะพูดออกมา ตอนประถมถ้าโรงเรียนมีกิจกรรม คุณครูก็มักจะให้เราขึ้นพูดหน้าเสาธง หรือถ้ามีกิจกรรมกลุ่มและต้องรายงานหน้าชั้นเรียนเราก็มักจะอาสาเป็นผู้ออกไปรายงานหน้าชั้นเรียนแทนเพื่อนๆ เสมอ”

ด้วยนิสัยช่างพูดช่างเจรจาของโบว์ลิ่ง ทำให้เมื่อ 3 ปีก่อนเธอได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ TK park ในโครงการ **“รวมพลคนทำสื่อ”** ซึ่งเป็นโครงการที่เปิดให้เยาวชนได้เรียนรู้การทำงานด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ ผลจากโครงการดังกล่าวจึงทำให้เธอได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของทีมงานรายการ TK Teen รายการโทรทัศน์สร้างสรรค์สื่อเพื่อเยาวชน ซึ่งออกอากาศทางช่อง NBT

“ตอนเรียนปริญญาตรีปี 2 ได้มีโอกาสเข้าค่าย **Work Shop** กับ TK park ที่ๆ ใจดีมากแล้วก็สอนเราหลายเรื่อง ทำให้เราได้เรียนรู้ขั้นตอนการทำรายการโทรทัศน์ทุกขั้นตอนตั้งแต่ ประสานงาน เขียนสคริป กำกับภาพ ถ่ายภาพ ตัดต่อ และพิธีกร”

แม้โบว์ลิ่งจะสนใจงานทุกขั้นตอนของการทำรายการโทรทัศน์ แต่งานที่เธอดูเหมือนจะชื่นชอบเป็นพิเศษเห็นจะเป็นการได้พูด ได้เจรจากับผู้คน นั่นคือพิธีกรประจำรายการ TK Teen

“ตอนผลิตรายการพี่เขาก็ให้เราลองทุกอย่าง ทั้งเขียนสคริปป์ ลำดับภาพ ประสานงาน แต่หน้าที่หลักที่สอนให้เราได้เรียนรู้ และค้นพบตัวตนของเราจริงๆ คือ การเป็นพิธีกร เพราะหน้าที่นี้เหมือนพาเราไปพบปะผู้คนมากมายเหมือนเราได้เปิดโลกทัศน์ ที่สำคัญทุกครั้งที่มีคนตั้งใจฟังเราพูด เราจะมีความสุขอย่างบอกไม่ถูก”

โบว์ลิ่งบอกว่าการได้ร่วมงานกับ TK park เป็นเหมือนการเปิดโอกาสให้เธอได้ค้นหาตัวเอง เพราะหากเธอเพียงแต่ชอบพูด ชอบเจรจา แต่ไม่ได้รับการฝึกฝนที่ดีและไม่มีความกล้า นั่นก็เท่ากับว่าพรสวรรค์ที่เธอมีมาแต่ครั้งวัยเยาว์ย่อมไร้ความหมาย

“ปกติเราเป็นคนกล้าแสดงออก และพยายามฝึกฝนในสิ่งที่ชอบอย่างจริงจัง เมื่อมีโอกาสเราก็มักรีบสมัคร เพราะน้อยครั้งนักจะมีโอกาสดีๆ เข้ามาหา การได้รับโอกาสจาก TK เหมือนเป็นการตั้งศักยภาพของเราออกมา เพราะเขาให้เราได้แสดงออกจริงๆ เปิดให้เราได้ลองคิด ลองทำ เพราะเด็กบางคนมีสิ่งที่ชอบแต่ไม่มีโอกาส แต่ที่เขาส่งมาให้โอกาสเราจริง”

เมื่อได้มีโอกาสทำงานกับ TK park สิ่งหนึ่งที่เธอสัมผัสได้คือ **ความเปลี่ยนแปลงในตัวเอง ทั้งความคิดทัศนคติ และประสบการณ์**

“TK สอนให้เราเป็นผู้ใหญ่ขึ้น เข้มแข็งขึ้น สอนให้เราเริ่มมีความรับผิดชอบมากขึ้น สอนให้เรารู้ช่องทางของการทำงานอย่างมืออาชีพ ที่สำคัญทำให้เราได้รับโอกาส เพราะถ้าไม่มีที่นี้เราอาจไม่มาถึงจุดนี้ หลังจากร่วมงานกับ TK ทำให้เราสามารถก้าวไปทำงานในโลกของความจริงได้อย่างสบาย”

โบว์ลิ่งเล่าว่าหากเธอไม่มีความกล้าภายในตัวเอง ไม่มีโอกาสจากคนรอบข้าง และความฝันที่ไม่มีวันเลือนหาย เธอคงไม่ก้าวมาถึงจุดที่เธอยืนอยู่ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะประสบการณ์จากการเป็นพิธีกรรายการ TK Teen ส่งผลให้เธอมีโอกาสได้ทำงานทางด้านพิธีกรควบคู่กับการเรียนปริญญาโทในปัจจุบัน

“สิ่งแรกเราต้องลองคิด ลองทำ ลองค้นหาตัวเอง และเมื่อเรารู้ตัวว่าทำอะไรแล้วมีความสุข ก็ต้องมุ่งมั่นทำไปอย่างจริงจัง เชื่อว่าทุกคนมีฝัน แต่หากอยากเป็นอะไรก็แล้วแต่ต้องมีจุดเริ่มต้น การอยากเป็นนักกีฬาไม่ใช่โดดลงสนามแล้วจะกลายเป็นนักกีฬาทีมชาติที่มีชื่อเสียงโด่งดัง การอยากเป็นนักธุรกิจไม่ใช่มีเงินนับพันล้านก็สามารถเป็นได้ แม้แต่อยากเป็นพ่อค้าขายหมูก็ต้องได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดี ทุกอย่างต้องใช้ความอดทนและพยายามแล้วลองเอาจริงกับมัน อย่างน้อยให้รู้ว่าเราได้เริ่มแล้วยังดีกว่าไม่ได้เริ่มอะไรเลย สิ่งสำคัญเมื่อมีโอกาสดึงตัวไว้และทำให้เต็มที่ อย่าแคคิด แต่ต้องลงมือทำเพราะถ้าคิดแล้วไม่ทำก็ถือว่าไร้ความหมาย ความกล้าและโอกาสเท่านั้นที่จะทำให้ความฝันของเราชัดขึ้น”

จากเรื่องราวของหญิงสาวช่างเจรจาข้างต้น เราจึงขอสรุปสูตรสำเร็จของคำตอบ จากคำถามในวัยเด็กได้ว่า **ความกล้า + โอกาส = ความฝัน**

แล้วคุณล่ะ....คิดสูตรของการทำให้ฝันเป็นจริงได้หรือยัง?

ว่ากันว่า...ทำดีอยู่ที่มุมมอง

ว่ากันว่าความดีนั้นทำยาก ส่วนความชั่วนั้นทำง่ายนิดเดียว ก็เพราะเราเชื่อกันอย่างนี้ จึงมีคนทำดีน้อยลงโดยไม่เคยตั้งคำถาม หรือแม้แต่จะ “สงสัย” ว่าความดีนั้นเขาทำกันอย่างไร? และนี่คือมุมมองของ **น.ส. สุจรรยา สุจริตศรีชัยกุล** หรือ **บ๊อค** นักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หญิงสาวผู้ไม่เคยสงสัยในการทำความดี

บ๊อคเล่าว่า การทำความดีที่จริงแล้วทำง่ายนิดเดียว

“ที่จริงการทำความดีนั้นทุกคนสามารถทำได้ เพียงแค่เปลี่ยนมุมมอง ต้องรู้จักความเสียสละ เอื้อเฟื้อ และการให้อภัย หัดมองเห็นความทุกข์ของผู้อื่น และหันมาทำหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็มให้ผู้อื่นบ้าง”

ไม่น่าเชื่อว่าบทบาทการทำความดีและหน้าที่เป็นส่วนเติมเต็มสังคมของบ๊อค จะเริ่มจากความบังเอิญ บ๊อคเล่าว่าในช่วงปิดเทอมได้บังเอิญเดินไปพบบูชประชาสัมพันธ์ของโครงการ **“เยาวชนคนอาสา พัฒนาห้องสมุด”** ซึ่งจัดขึ้นโดยสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ TK park ด้วยคำว่า **อาสา** ที่ปรากฏอยู่ในชื่อโครงการ จึงสามารถดึงดูดความสนใจของเธอได้ไม่ยาก

“ช่วงซัมเมอร์ปิดภาคเรียน หนูลองเดินเที่ยวเล่นตามประสา แต่กลับไปสะดุดตากับบูชประชาสัมพันธ์ของโครงการเยาวชนคนอาสาพัฒนาห้องสมุด ซึ่งเห็นครั้งแรกรู้สึกว่าการนี้ใช้ตัวเราเลย เพราะพื้นฐานเราชอบทำงานด้านนี้อยู่แล้ว คาดว่าโครงการนี้จะทำให้เราได้พัฒนาตัวเองและได้ทำในสิ่งที่ไม่เคยทำ ก็เลยลองเดินเข้าไปพร้อมกับกรอกใบสมัครทิ้งไว้ จนพี่ที่ TK เรียกเข้าไปทำโครงการในที่สุด”

เมื่อรู้ว่างานจิตอาสาเป็นงานที่เหมาะสมกับตัวเองเธอก็เริ่มเดินทางเข้าสู่งานอาสาอย่างเต็มตัว โดยใช้เวลาวางในช่วงปิดเทอมให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการเข้าค่ายอบรมทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้ห้องสมุดแห่งใหม่ของชุมชนออกมาสวยงามและทรงคุณค่ามากที่สุด

“หลังจากที่ก้าวเข้าสู่โครงการอาสา สิ่งแรกที่ต้องทำคือการเข้าค่าย **Work Shop** การทำห้องสมุดเพื่อชุมชน เริ่มตั้งแต่วิธีจัดเรียงหนังสือตามหมวดหมู่ การออกแบบห้องสมุด การยืม-คืนหนังสือ รวมทั้งการออกแบบกิจกรรมเพื่อน้องๆ และคนในชุมชน เช่น การพื้นที่กระเป่าผ้า การทำพวงกุญแจ ซึ่งคนในชุมชนจะให้ความสนใจและใส่ใจในทุกกิจกรรมที่เราทำให้”

ชุมชนหลังสถานีตำรวจประเวศ และชุมชนตรอกสะพานยาว เป็นชุมชนที่น้องบ๊อคและผองเพื่อนคนอาสาเดินทางมาเพื่อพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ให้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

“หลังจากได้เรียนรู้ทฤษฎีจากพี่ๆ ก็ต้องลงมือปฏิบัติจริง โดยการเข้าไปปรึกษากับชาวบ้านในชุมชนว่าเราจะพัฒนาหรือว่าปรับปรุงพื้นที่ตรงไหนให้กลายเป็นห้องสมุดประจำชุมชนได้บ้าง จากนั้นก็ทำการออกแบบห้องสมุดในฝันให้กลายเป็นจริงทั้งทาสีห้องสมุดให้สดใส จัดวางหนังสือให้เข้าชั้น เรียงหนังสือให้ถูกหมวดหมู่”

แม่น้องบ๊อคและเพื่อนๆ จะเห็นดีเห็นชอบจากการปรับตกแต่งห้องสมุด แต่เธอและเพื่อนๆ ก็ไม่เคยย่อท้อเพราะได้กำลังใจดีๆ จากน้องๆ ในชุมชนที่คอยตักน้ำให้ดื่ม และลุงป้าในชุมชนที่คอยทำกับข้าวให้ทานทุกมื้อ ซึ่งแม่จะเป็นเพียงสิ่งเล็กน้อย แต่น้ำใจจากคนเหล่านี้ล้นแล้วแต่เป็นพลังสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนห้องสมุดในฝันให้กลายเป็นจริง

“ต้องยอมรับว่าเราทำงานหนักกันจริงๆ ทั้งทาสี แยกหนังสือ ชัดพื้น แต่ด้วยน้ำใจจากคนในชุมชน ทำให้ใจสั่งกายเราให้ทำงานต่อได้ เพราะเรารู้สึกว่าเขารอจะเห็นห้องสมุดในฝันของเขาอยู่ ดังนั้นเราก็ต้องช่วยกันทำออกมาให้สำเร็จ ไม่ว่าจะเหนื่อยจะท้อเพียงใดแต่เมื่อได้เติมพลังจากน้ำของน้องๆ อาหารจากคุณลุงคุณป้า แค่นี้ก็ทำให้พวกเราหายเหนื่อยแล้ว”

บ๊อคเล่าว่า **งานอาสา** ช่วยขัดเกลาความคิดของเธอให้กลายเป็นผู้ใหญ่ รู้จักคิด วิเคราะห์และเปิดใจทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมมากยิ่งขึ้น

“งานจิตอาสาทำให้เรามองเห็นแต่สิ่งที่สังคมควรได้รับ **อย่างน้อยๆ เราเกิดมาหนึ่งชีวิตก็ควรทำอะไรเพื่อสังคมบ้าง และเมื่อเราได้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์สังคมที่ดีงาม** เห็นห้องสมุดใหม่ เห็นรอยยิ้มใหม่ๆ เด็กมีความสุขเราก็มีความสุขไปด้วย ถึงตอนนั้นเราจะภูมิใจในสิ่งที่เราทำเมื่อเราเห็นว่ามันประสบความสำเร็จอย่างที่เราคาดหวังไว้”

งานอาสาสำหรับบ๊อคเป็นการทำความดีที่ไม่ใช่เรื่องยาก เพราะเธอคิดว่า **คนเราสามารถทำความดีได้ทุกเวลา** ไม่จำเป็นต้องสร้างห้องสมุดใหญ่โต ไม่จำเป็นต้องทำบุญตักบาตรตอนเช้า ไม่จำเป็นต้องพาคนแก่ข้ามถนน **ขอเพียงเราทำความดีออกมาจากใจ เมื่อใจดี ความคิดดี ก็ย่อมส่งผลมาสู่การกระทำที่ดีๆ** ง่ายนิดเดียวไม่ต้องลงมือทำ แต่เริ่มจากการคิดแต่สิ่งดีๆ กับคนรอบข้าง เพียงเท่านี้ก็ถือว่า คุณได้ทำดีแล้ว

คราวนี้คุณคงหายสงสัยแล้วว่า....ความดีนั้นเขาทำกันอย่างไร?

Thailand Rescue Robot Championship 2009

ที่มา

เครือซีเมนต์ไทย (SCG) สมาคมวิชาการหุ่นยนต์แห่งประเทศไทย และสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ร่วมกันจัดโครงการ Thailand Rescue Robot Championship ขึ้นครั้งแรกในปี 2004 จนถึงปัจจุบัน รวม 6 ปี

ลักษณะการแข่งขัน

เป็นการแข่งขันประดิษฐ์หุ่นยนต์เพื่อกู้ภัยในสถานการณ์จำลองอุบัติเหตุ เช่น อัคคีภัย อุทกภัย ภัยจากแผ่นดินไหว หรือภัยอื่นๆ โดยหุ่นยนต์ต้องค้นหาผู้รอดชีวิตหรือผู้เสียชีวิตที่ตกค้างอยู่ในซากปรักหักพังต่างๆ ซึ่งเป็นการแข่งขันที่ท้าทาย และมีประโยชน์ต่อสังคม

วัตถุประสงค์

1. สนับสนุนเยาวชนให้สร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านวิจัย และพัฒนาศักยภาพหุ่นยนต์กู้ภัย
2. เป็นเวทีให้เยาวชนได้แสดงศักยภาพการประดิษฐ์หุ่นยนต์กู้ภัยทั้งในระดับประเทศ และในระดับโลก ซึ่งทีมที่ชนะเลิศเป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าร่วมการแข่งขันหุ่นยนต์กู้ภัยโลก World RoboCup Rescue

ผลการแข่งขันที่ผ่านมา

ปี	การแข่งขันในประเทศ		การแข่งขัน World Robocup Rescue	
	ทีมที่ชนะเลิศ	สถาบันการศึกษา	ผลการแข่งขัน	สถานที่แข่งขัน
2004	ทีม InSE V.1	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปราจินีบุรี	เข้ารอบ 8 ทีมสุดท้าย	เมืองโอซาก้า ญี่ปุ่น
2005	ทีม Independent	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปราจินีบุรี	ชนะเลิศ - คิวซ่าแชมป์โลก	เมืองเบอร์เมน เยอรมนี
2006	ทีม Ideal	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ปราจินีบุรี	1. ชนะเลิศ - ทีม Independent คิวซ่าแชมป์โลก 2 ปีซ้อน 2. รองชนะเลิศอันดับ 1 ทีม CEO Mission 2 3. รองชนะเลิศอันดับ 2 ทีม Ideal	เมืองแอตแลนต้า สหรัฐอเมริกา
2007	ทีม Plasma-RX	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ชนะเลิศ - คิวซ่าแชมป์โลก 3 ปีซ้อน รางวัล Best in class - Mobility หรือรางวัลเทคนิค ยอดเยี่ยมสำหรับหุ่นยนต์กู้ภัยที่มี สมรรถนะสูงในการเคลื่อนที่บน พื้นผิวขรุขระ	เมืองซูโจว สาธารณรัฐประชาชนจีน
2008	ทีม iRAP_PRO	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ชนะเลิศ - คิวซ่าแชมป์โลก 4 ปีซ้อน	เมืองกราช ออสเตรเลีย

รางวัล

1. เครื่องบินไทย (SCG) สนับสนุนเงินรางวัล รวม 740,000 บาท ดังนี้
  - ทีมชนะเลิศ 300,000 บาท
และถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
  - ทีมรองชนะเลิศ 100,000 บาท
  - รางวัล The Best Mobility 50,000 บาท
  - รางวัล The Best Autonomy 50,000 บาท
  - 8 ทีมสุดท้ายที่ผ่านเข้ารอบชิงชนะเลิศ ได้ทุนเพื่อพัฒนาหุ่นยนต์ ทีมละ 30,000 บาท
2. เครื่องบินไทย (SCG) สนับสนุนทีมชนะเลิศ Thailand Rescue Robot Championship เป็นตัวแทนประเทศไทย เข้าร่วมการแข่งขันหุ่นยนต์กู้ภัยโลก “World Robocup Rescue” ทั้งค่าสมัครแข่งขัน ค่าเดินทาง ที่พัก อาหาร และเงินสนับสนุนเพื่อพัฒนาหุ่นยนต์อีก 300,000 บาท

กำหนดการแข่งขัน

- รอบคัดเลือก
ปลายเดือนตุลาคม 2552
- รอบชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย
ต้นเดือนธันวาคม 2552 ณ อาคารกีฬาเนชั่นสปอร์ต สนามกีฬาแห่งชาติ

เมื่อเด็กไทยคว้าแชมป์ หุ่นยนต์กู้ภัย “ระดับโลก”

World RoboCup? คุณๆ ไหมคะกับชื่อนี้ มันคืออะไร? หากคุณเป็นคนที่ติดตามข่าวสารทุกวันแล้วละก็ เชื่อแน่ว่า คุณรู้ว่าสิ่งนี้มีคืออะไร

World RoboCup เป็นการแข่งขันหุ่นยนต์ระดับโลก ซึ่งจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นปีที่ 13 แบ่งการแข่งขันออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ หุ่นยนต์กู้ภัย (RoboCup Rescue) หุ่นยนต์ฟุตบอล (RoboCup Soccer) หุ่นยนต์ทำงานบ้าน (RoboCup @Home) และหุ่นยนต์ระดับเยาวชนอายุไม่เกิน 18 ปี (RoboCup Junior) โดยในปี 2009 นี้ จัดขึ้นระหว่างวันที่ 1-5 กรกฎาคม ที่เมืองกราซ ประเทศออสเตรีย มีผู้สมัครเข้าแข่งขันหุ่นยนต์ทุกประเภทกว่า 300 ทีม จากกว่า 30 ประเทศทั่วโลก

คุณว่าประเทศไทย คว้าแชมป์หุ่นยนต์ระดับโลก? ญี่ปุ่น, เยอรมันี่ สหรัฐอเมริกา หรือเจ้าภาพอย่างออสเตรีย หากคุณคิดว่าเป็นประเทศเหล่านั้นแล้วก็ “คุณคิดผิด!”

เชื่อไหม! เด็กไทยคว้าแชมป์หุ่นยนต์กู้ภัยโลกมาถึง 4 ปีซ้อน?

จากการสนับสนุนของสมาคมวิชาการหุ่นยนต์แห่งประเทศไทย และสำนักงานสื่อสารองค์กร เครือซีเมนต์ไทย (SCG) ส่งผลให้ในปีนี้ ทีมหุ่นยนต์กู้ภัย iRAP_PRO มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศไทย โดยการคว้าแชมป์หุ่นยนต์โลก ในการแข่งขัน World RoboCup Rescue 2009

ความสำเร็จของพวกเขาวันนี้มีคำตอบ ถ้าพร้อมแล้ว มาไขปริศนาพร้อมกันเลย

นี่แหละเขาเรียกว่า “เจ๋ง” จริวิ

เด็กไทย “เจ๋ง” คว่าแชมป์หุ่นยนต์โลก 2009

นักศึกษาทีม iRAP_PRO มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศ คว่าแชมป์หุ่นยนต์กู้ภัยโลก ในการแข่งขัน World RoboCup Recue 2009 ณ เมืองกราช ประเทศออสเตรเลีย

ในช่วง 1-2 ปีที่เ้า หลายคนคงได้ยีนข่าวในโทรทัศน์หรือวิทยุ และเห็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับผลงานของเด็กไทยที่ชนะเลิศการแข่งขันหุ่นยนต์กู้ภัยโลก

“ญี่ปุ่นบอกว่าคนไทยเป็นผู้นำด้านหุ่นยนต์” ทำเ้า? ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างญี่ปุ่นจึงกล่าวเช่นนั้น

แทบไม่เ้าเชื่อว่าประเทศเกษตรกรรมอย่างประเทศไทย จะมีเด็กไทยที่เชี่ยวชาญด้านหุ่นยนต์ จนสามารถคว่าแชมป์โลกได้

หลายคนอาจสงสัยว่า พวกเขาเป็นใคร ทำเ้าถึงสนใจหุ่นยนต์ และพวกเขาชนะเจ้าแห่งเทคโนโลยีอย่างญี่ปุ่นได้อย่างไร? เลื่อนสายตาลงมาข้างล่าง คำตอบรอทุกท่านอยู่แล้ว

“พวกเราไม่เจ๋งนะ” บิ๊ก หรือ นายอาทิตย์ ตระกูลธงชัย นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาวิศวกรรมการผลิต คณะบัณฑิตวิทยาลัยนานาชาติสิรินธร (ไทย-เยอรมัน) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกของทีมหุ่นยนต์กู้ภัย iRAP_PRO เ้าขึ้นอย่างถ่อมตัว หลังจากเ้าเห็นพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ชื่อดังของไทย

“แต่ถ้า “เจ๋ง” คือ “เก่ง” และ “ดี” ก็ไม่แ่น” สมาชิกหนุ่มรูปงาม ดิกริเกียรตินิยมเผยยิ้มกว้าง

บิ๊กเล่าว่าก่อนเ้าที่ทางกลุ่มจะประสบความสำเร็จจนถึงระดับโลกได้นั้น ต้องเริ่มจากการติดลบก่อน “แต่ก่อนเ้าเ้าเริ่มทำหุ่นยนต์ใหม่ๆ ทำเป็นบ้าง ไม่เป็นบ้าง ก็ลองทำ เ้าไปแข่งขันครั้งแรก หุ่นยนต์เดินไม่ได้ คะแ่นติดลบครบปีต่อมา ลองอีก เดินได้ 3 ก้าว หยุด! ได้ 0 คะแ่นครบ ยังครบ ไม่ท้อ ลองอีกครั้ง คราวนี้เริ่มเดินได้ แ่งได้ จนได้แชมป์ประเทศไทย จากนั้นไปแข่งต่อเ้าระดับโลก ปีนี้เ้าเ้าไปแข่งเป็นปีแรก ก็ครองแชมป์เลยครบ”

กว่าเ้าทีมหุ่นยนต์กู้ภัย iRAP_PRO จะครองแชมป์โลกได้ ทางเ้าเ้าต้องมีการเตรียมตัว เรียรู้ และฝึกฝนอย่างหนัก “เราไม่เ้าเ้าๆ ไปแข่งแล้วได้แชมป์เลย ต้องเตรียมตัวนานถึง 6 เดือน” โจ๊กพูดขึ้นมาด้วยน้ำเสียงสดใส

โจ๊ก หรือ นายธีรวัฒน์ เบ็ญจวิไลกุล เข้าร่วมเ้าทีมหุ่นยนต์ของมหาวิทยาลัยมาถึง 5 ปี เขาเป็นทั้งเพื่อนร่วมคณะร่วมเ้าทีมหุ่นยนต์กู้ภัย และเพื่อนคู่ใจของบิ๊ก โดยปัจจุบันโจ๊กได้ร่วมกับบิ๊กทำหน้าที่ดูแลและฝึกสอนรุ่นน้องในเ้า

“คนที่ จะเข้ามาร่วมทีมไม่จำเป็นต้องเก่ง แต่ต้องมี **“ใจรัก”** อยากทำงานจริงๆ เราเลือก **“คนที่ทำงาน”** ครับ”

แต่ละคนที่เข้ามาร่วมทีมต่างมีแรงบันดาลใจในการทำหุ่นยนต์ และชื่นชอบหุ่นยนต์มาตั้งแต่เด็ก เช่น น้องใหม่อย่าง **เบิร์ต** หรือ **นายประพันธ์ คล้ายฤทธิ์ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิศวกรรมคอมพิวเตอร์** ได้คุยให้ฟังว่าเขาชื่นชอบหุ่นยนต์ตั้งแต่เด็ก พอเขามาเรียนมหาวิทยาลัยเห็นรุ่นพี่ทำ เลยอยากฝึกทำบ้าง

ส่วนโจ๊ก รุ่นพี่ในทีมก็ไม่น้อยหน้า เขาคูยมัวว่า “ชอบหุ่นยนต์ทุกตัว ตอนเด็กๆ ชอบร็อนัน ซ่อมนี้ เห็นอะไรก็จะชอบเอามาประกอบเป็นหุ่นยนต์ จนถึงวันนี้การทำหุ่นยนต์มันอยู่ในสายเลือด”

หลังจากที่รวบรวมสมาชิกที่มี **“ใจ”** รักได้ประมาณ 10 คน ทุกคนในกลุ่มต้องยึดคติประจำใจในการทำงาน โดยบักพูดขึ้นอย่างติดตลกว่า **“กลุ่มเรถือคติ อย่าให้การเรียน มาทำให้หุ่นยนต์เราเสีย”** ถึงแม้จะพูดแบบตลก แต่ก็เผยถึงความตั้งใจเต็มเปี่ยมในการทำหุ่นยนต์

จากนั้นก็มีการแบ่งหน้าที่ในการทำงาน **“งานกลุ่มจะสำเร็จได้ ถ้าร่วมใจกันครับ เราต้องแบ่งหน้าที่ให้ชัดเจน แบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ เครื่องกลกับไฟฟ้า แต่ละคนต้องรู้ทุกอย่างในสิ่งที่ตัวเองทำ และต้องรับผิดชอบให้ดี จะได้ทำงานให้ประสานกัน”**

บรรยากาศการทำงานของทีมเป็นไปอย่างอบอุ่น ไม่เคร่งเครียด **“ที่นี่เราเน้นหลักที่สอนน้อง ผมเข้ามาใหม่ๆ พี่เขาจะให้ดู ศึกษาไปก่อน แล้วค่อยลงมือทำ อะไรไม่เข้าใจก็ถามรุ่นพี่ ที่สำคัญเราต้องตั้งใจเรียน ตั้งใจฝึกฝนครับ”** เด็กน้องใหม่อย่างเบิร์ตกล่าว

“ทำงานให้ดี เราอย่าเครียด เหนื่อยก็พัก อย่าฝืน ทำเมื่อใจและร่างกายพร้อม ผลงานจะออกมาดี” รุ่นพี่หน้าเด็กอย่างโจ๊กกล่าวเสริม

ในสนามแข่งขันระดับโลก ทีมหุ่นยนต์กู้ภัย **iRAP_PRO** ตัวแทนประเทศไทยต้องต่อสู้กับคู่แข่งทั้งหมด 25 ทีม ซึ่งต้องเผชิญหน้ากับคู่แข่งที่นำกลอย่างเจ้าแห่งเทคโนโลยี **“ญี่ปุ่น”** “ทุกประเทศนำกลหมด เพราะเขาเป็นระดับปริญญาเอก แต่พวกผมแค่ปริญญาตรี ถามว่าเขามองเราแปลกๆ ใหม่ไม่ครับ เขาไม่มองเราเลย ไม่อยู่ในสายตา แต่พอเราชนะคู่แข่งอย่างญี่ปุ่นประมาณ 200 คะแนน เท่านั้นแหละ มองตาเราหวานซะ อยากได้ข้อมูลจากเรา” บิ๊กเอ่ยขึ้นอย่างภาคภูมิใจ

แต่เชื่อว่าหนทางจะโรยด้วยกุหลาบ เส้นทางแห่งความสำเร็จย่อมมีขวากหนามเสมอ โจ๊กเล่าว่าเขาต้องร้องไห้เยอะ ก่อนจะได้หัวเราะอย่างเต็มภาคภูมิใจ **“ทำหุ่นยนต์ต้องทุ่มเทครับ ทุกคนในกลุ่มต้องลงทุนทั้งร่างกาย แรงใจ ที่สำคัญ **“เงิน”** ครับ พวกผมเสียเยอะ ไม่ใช่ **“เงิน”** อย่างเดียว แต่เสียทั้งเงิน การเรียน เสียสุขภาพ และเสียแฟน แต่ทำไม่ยังทำ? ก็คนมันรักครับ ทำแล้วมันมีความสุข”**

ส่วนคำถามที่ว่า **“เด็กไทยทำไมเก่งจัง”** บิ๊กตอบอย่างรวดเร็วว่า **“ไม่เก่งหรอกครับ แต่ตั้งใจทำ เลยออกมาดี”** และหากจะถามว่า **“ท้ายใจถึงได้ชนะ”** บิ๊กและโจ๊กพร้อมใจกันเผยเคล็ดลับของความสำเร็จว่า **“ถ้าเรารักที่จะทำ อะไรแล้ว มันจะทำได้ดี”**

โจ๊กพูดขยายความว่า **“ถ้าเรา **“รัก”** ในการทำหุ่นยนต์ มันจะทำให้เราตั้งใจเรียน พยายามค้นคว้าหาความรู้ เพื่อนำมาประยุกต์ ดัดแปลง พัฒนาหุ่นยนต์ของเราให้ดี”**

บ๊ิกเสริมต่อว่า “เอาดีออกเตอร์เก่งๆ ระดับโลกก็คนมาสู้พวกผมก็สู้ไม่ได้ หากเขาทำหุ่นยนต์เพราะอยากชนะ มันแพ้ครับ เราไม่ได้ทำเพราะอยากชนะ หวังรางวัล แต่มันได้มากกว่านั้น เราได้ทำในสิ่งที่รัก และมีความสุขกับสิ่งที่ทำ นี่แหละชัยชนะที่ยิ่งใหญ่”

หากเริ่มต้นทำอะไรเพราะความ “รัก” มันชนะไปกว่าครึ่งแล้ว บ๊ิกกล่าวย้ำอีกครั้ง

คำพูดของบ๊ิกสะท้อนให้เห็นว่า นอกจากความรู้ ความสามารถ และการลงทุน ทุ่มเทร่างกาย แรงใจ บวกกับความพยายามตั้งใจฝึกฝนแล้ว เรื่องของ “ใจ” ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การทำงานออกมามีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ

ความตั้งใจของบ๊ิกและโจ๊กไม่ได้หยุดเพียงแค่นั้นแต่การเป็นแชมป์ระดับโลกเท่านั้น แต่ทว่าพวกเขายังต้องการนำความรู้ความสามารถที่พวกเขามีอยู่มาพัฒนาวงการหุ่นยนต์ไทย และนำหุ่นยนต์ที่พวกเขาประดิษฐ์มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนร่วม

“ตอนนี้พวกผม “พร้อม” แล้ว ผมพวกอยากนำองค์ความรู้ที่มีอยู่มาถ่ายทอดให้รุ่นน้องช่วยกันพัฒนาวงการหุ่นยนต์ไทย แล้วอยากให้หุ่นยนต์ที่พวกผมประดิษฐ์สามารถทำงานได้จริง ขอเพียงแค่มีกินสนับสนุน พวกผมสามารถผลิตหุ่นยนต์กู้ภัย เอาไปใช้งานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผมว่ามันจะมีประโยชน์มาก และรู้สึกภูมิใจยิ่งกว่าคว้าแชมป์หุ่นยนต์โลก”

ความสำเร็จใดก็คงไม่ยิ่งใหญ่เท่ากับการได้เห็นประโยชน์สุขส่วนร่วม หากเด็กไทยได้รับการสนับสนุน เชื่อว่าประเทศไทยจะมีเยาวชนคุณภาพเกิดขึ้นอย่างมากมาย และเยาวชนเหล่านั้นเองจะเป็นกำลังสำคัญในการสร้างประโยชน์สุขแก่สังคม และพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้า

ถ้าคำว่า “เจ๋ง” หมายถึง “เก่ง” และ “ดี” อย่างที่บ๊ิกบอก วันนี้ทีมหุ่นยนต์กู้ภัย iRAP_PRO ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า “เด็กไทยก็ “เจ๋ง” ไม่แพ้ชาติใดในโลก”

2 นักหวดลูกขนไก่...บนเส้นทางสู่โอลิมปิก

แบดมินตัน...กีฬาที่เห็นได้จนชินตา ไม่ว่าจะอยู่ในซอยเล็กๆ ที่มีเด็กๆ ใช้พื้นถนนเป็นสนาม มีตาข่ายอยู่ระหว่างเสาไฟ หรือคอร์ทแบดมินตันมาตรฐานที่แทรกตัวอยู่ทั่วไปในชุมชนต่างๆ ให้บุคคลทั่วไปหรือแม้แต่มืออาชีพ ได้มาลับฝีมือกัน แค่มิไม่กับลูกขนไก่ใครๆ ก็สามารถเล่นแบดมินตันได้แล้ว แต่จะมีสักกี่คนที่จะมีมุ่งมั่นก้าวเข้ามาสู่เส้นทางของนักแบดมินตัน...มืออาชีพ

“อาร์ท” บดินทร์ อิศระ เด็กหนุ่มผู้เกิดมาในครอบครัวแบดมินตัน เขาเล่นแบดมินตันมาตั้งแต่เด็ก เล่นเพื่อการออกกำลังกายเท่านั้น แต่แววจากรเป็นนักแบดมินตันของเขาก็เด่นชัดขึ้น จนพ่อของเขาเห็นจึงได้ฝากเขาเข้าสู่สโมสรแบดมินตัน หลังจากนั้นอาร์ทก็เข้าสู่เส้นทางของนักแบดมินตันอย่างจริงจังด้วยอายุเพียง 8 ปี เช่นเดียวกับ **“เอ” มณีนพงค์ จงจิตร** เด็กภูเก็ต หน้าซื่อ ยิ้มหวาน ที่คลุกคลีกับแบดมินตันมาตั้งแต่เกิด เขาได้ในคอร์ทแบดมินตันที่แม่ของเขาทำงานอยู่ เอมีไม่แบดมินตัน มีลูกขนไก่เป็นของเล่น เขาเห็นคนเล่นแบดมินตันจนชินตา ด้วยความเป็นเด็กเขาจึงซื้อมือถือไว้ได้ง่าย พออายุได้ 7 ปี เอก็เริ่มเข้าสู่เส้นทางของนักแบดมินตัน

“อาร์ท” ฝึกแบดมินตันอย่างจริงจังจึงเป็นแชมป์ จนได้ลงแข่งและสามารถคว้าแชมป์รายการแรกในชีวิตจากแบดมินตันประเภทชายเดี่ยวในงาน 72 พรรษา ที่สนามไทยญี่ปุ่นดินแดงในขณะที่เขาอายุ 9 ปี หลังจากนั้น อาร์ทก็ยังฝึกซ้อมอย่างหนักอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะได้มีโอกาสลงแข่งขันแบดมินตันในรายการต่างๆ เสมอ จนมาถึงช่วงวัยรุ่น...ช่วงที่ทุกคนอยากจะสนุกสานกับเพื่อนๆ แต่อาร์ทก็ยังต้องซ้อมหนักต่อไป จนเขากลับมาบอกกับตัวเองว่าพอแล้ว เหนื่อยแล้ว เบื่อแล้ว เลิก...

“ตอนช่วงอายุ 15-16 ผมก็รู้สึกเบื่อการเล่นแบดมินตันขึ้นมาครับ มันเหนื่อย ต้องซ้อมหนักมาก มากจนไม่มีเวลาไปทำอย่างอื่น อย่างที่วัยรุ่นคนอื่นเขาทำกัน ผมเลยตัดสินใจเลิกแล้วกลับบ้าน” แต่ที่บ้านพี่ชายของเขาที่ยังชวนเขาไปเล่นแบดมินตัน นำเขาไปฝากไว้กับโค้ชคนใหม่ การกลับมาเล่นแบดมินตันครั้งนี้ ทำให้เขารู้ว่าเขายังรักกีฬาแบดมินตันอยู่ ที่ผ่านมาเขาแค่เหนื่อย แต่เขายังคงอยากเล่นแบดมินตันอยู่เสมอ

ส่วน **“เอ”** ยังคงมุ่งมั่นที่จะฝึกซ้อมแบดมินตันเรื่อยๆ พร้อมทั้งลงแข่งแบดมินตันในรายการต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ที่หาไม่ได้จากการซ้อม และที่สำคัญ เขาสนุกกับการเล่นแบดมินตันเสมอ *“เวลาลงแข่งผมแข่งทุกประเภทที่เปิดแข่งขันเลยครับ เล่นเดี่ยว เล่นคู่ มาเริ่มได้รางวัลตอน 9 ขวบ ตอนที่แข่งขันแบดมินตันประเภทชายคู่ในรายการ บุ่มบู่ แชมป์เปียนชิพ ที่จังหวัดตรังครับ”*

ในระหว่างที่ทั้ง 2 คนเข้าร่วมแข่งขันแบดมินตันในรายการต่างๆ **“เอ”** และ **“อาร์ท”** ได้มีโอกาสพบเจอกัน และทั้งสองคนก็มีความประทับใจในฝีมือในการตีลูกขนไก่ของกันและกัน “ถึงเราจะอยู่กันคนละสโมสรแต่เวลาไป

แข่งแบดมินตันในประเทศไทยผมจะมีโอกาสได้เจอกับเอป้อยเหมือนกัน เห็นกันมาตั้งแต่เด็กๆ พอได้คุยกันก็สนิทกัน ผมอยากตีคู่กับ “เอ” มาตั้งนานแล้ว เพราะเขาตีเก่งมาก” กว่าที่หวังของอาร์ทจะเป็นจริงก็หลังจากที่เขาได้เข้ามาอยู่ในโครงการ SCG Badminton Academy โครงการที่มุ่งสร้างนักแบดมินตันเยาวชนรุ่นใหม่ ให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศอย่างแท้จริง ที่มี “เอ” เข้าโครงการมาก่อนแล้ว

เอเล่าว่าที่โครงการ SCG Badminton Academy ไม่เหมือนกับสโมสรแบดมินตันทั่วไป ที่นี้จะฝึกซ้อมทั้งทางด้านทักษะและเทคนิคสำหรับการเป็นนักแบดมินตันแบบมืออาชีพ โดยใช้ระบบวิทยาศาสตร์การกีฬาเป็นหลัก เขาได้รับการดูแลทั้งเรื่องของรูปร่าง อาหารการกินต้องถูกต้องตามหลักโภชนาการ และที่สำคัญที่นี่จะจัดอาหารเฉพาะให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละคน มีอาจารย์ที่จะคอยให้คำปรึกษาเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ ช่วยแนะวิธีรับมือกับความกดดัน และวิธีคิดต่างๆ ด้วย และยังสนับสนุนเรื่องความเป็นอยู่ เรื่องเรียน เพื่อให้สามารถเล่นแบดมินตันได้อย่างเต็มที่ **“ที่นี่ไม่ได้สอนแค่เกมแบดมินตันครับ แต่ที่นี่สอนเกมชีวิตให้ผมด้วย”** เอทิ้งท้าย

รายการ SCG All Thailand (ชิงแชมป์ประเทศไทย) ประจำปี 2552 เป็นรายการที่ เอ และ อาร์ท ประทับใจมากที่สุดเพราะเป็นรายการที่พวกเขาสามารถคว้าแชมป์ซึ่งได้มาอย่างยากลำบาก ในรอบ 8 ทีมสุดท้ายพวกเขาสามารถถล่มคู่ของ สุดเขต ประภากมล กับ ภัททพล เงินศรีสุข ลงได้เป็นครั้งแรก “แข่งขันรายการนี้ผมกับอาร์ทตีใจมากที่คว้าแชมป์มาได้ พวกเราต้องผ่านมือดีๆ มาหลายคู่ ที่สำคัญครั้งนี้พวกเราสามารถผ่านคู่ของพี่สุดเขต ประภากมล กับ พี่ภัททพล เงินศรีสุข ที่เราแพ้ม้า 2 ครั้งมาได้ ผมว่าเพราะครั้งนี้พวกเราตั้งใจฝึกซ้อมมาอย่างหนัก เรามีทีมงานที่ดี มีการแก้ไขจุดบกพร่องต่างๆ และวางแผนการเล่นมาล่วงหน้า ที่สำคัญเรามีประสบการณ์มากขึ้น มีจิตใจเข้มแข็งมากขึ้น เราจึงผ่านความกดดันต่างๆ มาได้”

ตอนนี้ทั้ง เอ และ อาร์ท ยังคงฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะก้าวไปยังจุดหมายที่เข่าทั้ง 2 วางไว้เหมือนกัน นั่นคือการได้ไปแข่งขันแบดมินตันในกีฬาโอลิมปิก ซึ่งกว่าจะทำฝันให้เป็นจริงได้ พวกเขาต้องแข่งขันในรายการต่างๆ เพื่อเก็บคะแนนสะสมอันดับมือโลกอีกหลายรายการ เพื่อที่จะทำคะแนนสะสมให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อสิทธิ์เข้าแข่งขัน ตอนนี้สิ่งเดียวที่พวกเขามุ่งมั่นคือการตั้งใจฝึกซ้อมเพื่อที่จะเล่นแบดมินตันให้ดีที่สุดก่อน ซึ่งเป็นวิธีที่พวกเขาเชื่ออย่างหมดใจว่าจะเป็นทางที่ทำให้พวกเขาไปถึงฝันได้เร็วที่สุด

แม้ตอนนี้ “เอ” และ “อาร์ท” เริ่มที่จะก้าวสู่จุดหมายที่วาดหวังไว้ แต่ระหว่างทางนั้นพวกเขาก็ไม่ลืมที่จะกลับไปจุดเริ่มต้น ไปเป็นกำลังใจ เป็นแรงบันดาลใจให้กับเด็กรุ่นใหม่ๆ ที่กำลังจะก้าวตามพวกเขา มา กลับไปเพื่อจะบอกว่า **“ขอให้อดทน ขอให้ตั้งใจกับสิ่งที่ทำ เพื่อให้พวกเราไปสู่จุดหมายที่หวังไว้ด้วยกัน”**

บ่มเพาะกาย-ใจ เด็กพิการ สู่โลกกว้าง

“ความพิการ” อาจเป็นความบกพร่องหรือการสูญเสียสมรรถภาพของร่างกายที่สร้างข้อจำกัดในการเรียนรู้ การสื่อความหมาย (พูด ฟัง อ่าน เขียน) หรือการทำกิจวัตรประจำวัน แต่หากผู้พิการได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวตั้งแต่วัยเด็ก ก็จะช่วยฟื้นฟูทั้งร่างกายและจิตใจ ดังนั้น “ครอบครัว” จึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือ “เด็กพิการ” ยิ่งได้รับการฟื้นฟูด้านการแพทย์ การศึกษาและการเตรียมความพร้อมด้านสังคมร่วมด้วย ย่อมส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในทักษะด้านต่างๆ และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมตลอดจนใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้

“มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ” จึงมีบทบาทสำคัญและเปรียบเสมือนโรงเรียนสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครอง ที่ได้เข้ามาเรียนรู้การฟื้นฟู ดูแล พัฒนา ลูกหลานพิการ ด้วยตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพครอบครัวกับการพัฒนาลูกพิการด้วยกำลังใจที่มีให้กันและกันคนในครอบครัว และจากครอบครัวสู่ครอบครัว ซึ่งเป็นกลไกจัดการกับความทุกข์ให้กลายเป็นความสุข ด้วยความหวังว่าหากเพียงเข้าใจและให้โอกาสเด็กพิการ พวกเขาเหล่านั้นจะเติบโตขึ้นด้วยความภูมิใจในสิทธิและศักดิ์ศรีของคนทั่วไป

“ความรักเริ่มที่การให้ ความสำเร็จเริ่มที่การต่อสู้”

К มอบอกว่าโอกาสรอด 50 : 50 ! ตั้งแต่เกิด ก็เลยทำใจ ทำไป ทำมา 20 กว่าปีแล้ว นี่คือประโยคที่ใครๆ ที่รู้จัก “หมู่อ้วน” คงเคยได้ยินพ่อแม่ และแม่ต๋อย หยิกแกมหยอกหมู่อ้วนอยู่บ่อยครั้ง ดูเหมือนวันเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว แต่สำหรับครอบครัว “วิสารทพันธ์” ทุกย่างก้าวของชีวิตเป็นก้าวที่ช้าๆ อย่างมั่นคง ที่สำคัญคือทุกคนก้าวไปพร้อมกัน แม่ทุกวันนี้ก็ยังคงเป็นเช่นนั้น

20 ปีของ **มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ** หมู่อ้วนและครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของมูลนิธินี้ และเป็นส่วนสำคัญที่ยืนยันถึงปรัชญาความเชื่อของการทำงานที่ว่า **“ครอบครัวเป็นฐานของการสร้างพลังในการฟื้นฟูเด็กพิการ”**

พ่อแม่ แม่ต๋อย พาหมู่อ้วนตัวน้อย ไปรับการรักษาฟื้นฟูตามที่แพทย์แนะนำอย่างไม่ย่อต่อระยะทางและความเหนื่อยยาก การฟื้นฟูสมรรถภาพของหมู่อ้วนมาถึงมือของ **มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ** ในขณะที่ยังเป็นโครงการเล็กๆ ในโรงพยาบาลเลิดสิน และย้ายตามกันมาเรื่อยๆ การเลี้ยงลูกเล็กวัยไล่เลี่ยกัน 3 คน สำหรับครอบครัวข้าราชการทหารชั้นผู้น้อย เป็นภาระที่ทรหดพอสมควร แม่ก็ไม่สามารถจะไปทำงานเพื่อช่วยพ่อหารายได้ แต่ต้องช่วยรัดเข็มขัดจำกัดรายจ่ายเพื่อให้ครอบครัวอยู่ได้ กว่าที่หมู่อ้วนพร้อมจะเข้าเรียน พ่อแม่ต้องฟันฝ่าอุปสรรคนานาประการ คงไม่ต้องพูดถึงว่าการฝึกกายภาพแต่ละวันลำบากอย่างไร การฝึกพูดแต่ละคำเพื่อให้สื่อสารกับคนอื่นได้ยากแค่ไหนสำหรับหมู่อ้วนและพ่อแม่ หรือการพาหมู่อ้วนออกไปไหนต่อไหนจะต้องเผชิญสายตาดูอย่างไร

พ่อแม่ และแม่ต๋อยพาหมู่อ้วนและพี่น้องผ่านวันเวลาเหล่านั้นมาได้ด้วยน้ำตา รอยยิ้ม ด้วยความรัก และได้แปรเปลี่ยนสิ่งเหล่านี้เป็นพลังให้ครอบครัวก้าวต่อไป

น.ส.ถนิมพัสตร์ วิสารทพันธ์ หรือ **“หมู่อ้วน”** นักกีฬาผู้พิการประเภทบอคเซียเจ้าของรางวัลเหรียญทองผู้สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศมากมาย เป็นอีกตัวอย่างของผู้มีหัวใจไม่แพ้ เธอบอกว่า ความสำเร็จในวันนี้มีจุดเริ่มมาจากความรักและกำลังใจจากครอบครัวที่ร่วมฟันฝ่าอุปสรรคมาด้วยกัน

เรื่องราวการต่อสู้ของน้องหมู่อ้วนเริ่มตั้งแต่แรกเกิด เพราะเมื่อลืมตาดูโลกก็มีอาการสมองพิการ (**Cerebral Palsy**) เนื่องจากขาดออกซิเจนไปชั่วขณะหนึ่ง และต้องได้รับการดูแลจากแพทย์ตลอด ด้วยการทำกายภาพบำบัด ซึ่งเป็นความยากลำบากของคุณพ่อและคุณแม่เพราะบ้านอยู่ไกลจากโรงพยาบาลมาก ทุกๆ 15 วันคุณแม่คุณแม่ต้องพาลูกขึ้นรถประจำทางไปโรงพยาบาล

ต่อมาคุณแม่ได้รับการฝึกฝนจากโรงพยาบาลเพื่อกลับไปทำกายภาพบำบัดให้ลูกเองที่บ้าน จนกระทั่งวันหนึ่งพบว่าโรงพยาบาลเลิดสินมีศูนย์ฟื้นฟูเด็กพิการ (มูลนิธิเพื่อเด็กพิการในปัจจุบัน) เข้ามาทำงาน จึงได้ย้ายน้องหมู่อ้วนมาฟื้นฟูสมรรถภาพที่นี่ การรักษาช่วงแรกๆ ต้องคอยกระตุ้นการดูตนเอง การกลืน ตลอดจนฝึกให้เคี้ยว แบมือ ชันคอ

เพราะเธอมีอาการเกร็งทั้งลำตัวซีกซ้าย ซึ่งต้องทำแบบค่อยเป็นค่อยไป อย่างไม่รู้ก็ตาม คุณพ่อและคุณแม่ก็ไม่ย่อท้อ เทียวรับ-ส่งลูกไปโรงพยาบาลตลอดระยะเวลาหลายปี

การรักษาและฟื้นฟูได้ผลขึ้น เพราะพ่อเฒ่า แม่ต่อยคิดประดิษฐ์สิ่งอำนวยความสะดวกให้ลูก ทำผ้าหมุนให้ ลูกเกาะ ฝึกเดิน และอุปกรณ์อีกจำนวนมากที่จะช่วยฝึกลูก กระทั่งหม้ออันเริ่มเปล่งเสียงได้ตอนอายุ 4-5 ปี มี พัฒนาการดีขึ้นจนหนึ่งได้เอง ช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้ จึงเข้าเรียนเมื่ออายุ 7 ขวบ ตั้งแต่อนุบาลถึง มัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนศรีสังวาลย์ ช่วงนี้หม้ออันได้รับการผ่าตัดให้เดินได้ และรับการฟื้นฟูสมรรถภาพต่อที่ โรงเรียนศรีสังวาลย์ จนจบมัธยมศึกษาตอนปลายของ กศน. แล้วจึงเข้าเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ใน คณะครุศาสตร์ วิชาเอกการศึกษาพิเศษ โดยได้รับทุนจากโครงการพ่อแม่อุปถัมภ์ของมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ จนจบ หลักสูตรในปี พ.ศ.2548

สำหรับเส้นทางนักกีฬา หม้ออันเริ่มเข้าวงการสมัยเรียนอยู่โรงเรียนศรีสังวาลย์ เป็นนักกีฬาบ็อคเซีย ประเภท เครื่องช่วยวาง ระดับ BC 3 (แขนที่ไม่มีกำลัง มีอาการเกร็ง) จากนั้นก็ทำผลงานกวาดเหรียญรางวัลทุกปี และผลงาน ล่าสุดในปี 2548 แข่งขันกีฬาคนพิการแห่งชาติครั้งที่ 24 จ.ราชบุรี ได้รับ 1 เหรียญทอง

“คุณพ่อเป็นผู้ทำางไม่ให้ออง และเป็นทั้งพี่เลี้ยงและโค้ชคอยช่วยจับวางให้ การฝึกจับลูกหนังทำให้หม้ออัน ได้ฝึกกล้ามเนื้อมือไปด้วย คุณพ่อในฐานะที่เป็นโค้ชบอกว่า การศึกษาจะช่วยนักกีฬาในเรื่องไหวพริบ สถิติและการ ตัดสินใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้หม้ออันประสบผลสำเร็จทางด้านกีฬา”

ไม่เพียงรางวัลแห่งความสำเร็จในระดับประเทศ หม้ออันยังตั้งใจฝึกซ้อม โดยมีคุณพ่อคุณแม่เป็นผู้อยู่เคียง ข้างและให้กำลังใจตลอดเวลา จนเธอสามารถคว้ารางวัลในระดับนานาชาติได้อีกมากมาย อาทิ ปี 2542 ได้รับ เหรียญทอง กีฬาบ็อคเซีย เฟลปิกเกมส์ ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร ปี 2545 ได้ 2 เหรียญเงิน เฟลปิกเกมส์ ครั้งที่ 8 ณ เมืองปูซาน ประเทศเกาหลี ปี 2548 ได้รับ 2 เหรียญเงิน Asia & South Pacific Boccia Championships ณ เมืองกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ปี 2549 ได้ 1 เหรียญเงิน 1 เหรียญทองแดง เฟลปิกเกมส์ ครั้งที่ 9 ณ เมือง กัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ปี 2550 ได้ 1 เหรียญเงิน จากการเข้าร่วมกีฬา Boccia World Championship 2007 ประเทศแคนาดา และปี 2551 ได้ 1 เหรียญทอง และ 1 เหรียญทองแดง จากการเข้าร่วมกีฬา Boccia อาเซียนพาราเกมส์ ครั้งที่ 4 ประเทศไทย และได้ 2 เหรียญทอง จากการเข้าร่วมกีฬา Boccia ลิงคโปร์โอเพ่น ครั้งที่ 2 ประเทศสิงคโปร์

จากพลังของความรักที่มีต่อกันในครอบครัว นอกจากทำให้ผู้พิการอย่างหม้ออันต่อสู้กับปัญหาอุปสรรค ต่างๆ ได้แล้ว ยังทำให้เธอได้ประกาศศักดิ์ศรี และเก็บดวงดาวมาประดับไว้ในใจพ่อแม่ได้สำเร็จ ปัจจุบันหม้ออัน ทำงานที่โรงเรียนศรีสังวาลย์ เชียงใหม่ และเป็นนักกีฬาบ็อคเซีย ทีมชาติไทย

“เบื้องหลังความสำเร็จก็มาจากครอบครัว พ่อกับแม่ สมาคมกีฬาคนพิการแห่งประเทศไทย มูลนิธิเพื่อเด็ก พิการ ที่คอยให้ความรัก กำลังใจและคอยสนับสนุนมาตลอด อยากรู้ให้ผู้พิการท่านอื่นรู้เหมือนเรา เชื่อว่าสักวันคุณ ต้องทำได้ และได้ทำในสิ่งที่รักเช่นเดียวกับคนปกติแน่นอน”

ขอเล่นจากปู่...เราจะสู้ไปด้วยกัน

สำหรับบางคนของเล่นคือเพื่อนยามเหงา หรือความเพลิดเพลินในวันว่าง หากแต่สำหรับ “ปอ” ของเล่นแต่ละชิ้นที่ประดิษฐ์ขึ้นมาด้วยสองมือและหัวใจของ “ปู่” คือการชุบชีวิตใหม่ซึ่งทำให้ชีวิตเขาสมบูรณ์ขึ้นมาได้ **สุริยา สมสีลา** หรือ “ปอ” เป็นคนบ้านทรายมูล ต.ทรายทอง อ.ศรีบุญเรือง จ.หนองบัวลำภู ปอเล่าว่าเขาเป็นเด็ก 7 เดือนเพราะแม่ทำงานหนักเลยคลอดก่อนกำหนด และคลอดกลางทางระหว่างไปโรงพยาบาล

การคลอดในภาวะฉุกเฉินเช่นนั้น ทำให้ปอเติบโตมาด้วยร่างกายที่ไม่สมบูรณ์นัก เด็กน้อยมีแขน ขา เกร็ง และลีบเล็กผิดปกติจากเด็กทั่วไป และไม่ได้ได้รับการรักษาเนื่องจากไม่มีกำลังทรัพย์ จนกระทั่งอายุ 4 ขวบ เจ้าหน้าที่ของ **มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ** ได้ส่งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางมาให้ความรู้ และอบรมทำความเข้าใจความผิดปกติของผู้พิการในหมู่บ้าน ทำให้ “ปู่ไฟ” ปู่ของปอ ได้เข้าใจว่าสภาพที่หลานเป็นอยู่ เป็นอาการเกร็งของระบบกล้ามเนื้อ เนื่องจากเกิดการขาดออกซิเจนในสมองของเด็กในระหว่างการคลอดที่ผิดปกติ โดยจะสามารถรักษาให้ดีขึ้นได้ด้วยการฟื้นฟูกล้ามเนื้อ เพื่อเตรียมพร้อมในการรักษาขั้นต่อไป

“ปู่ไฟ” จึงทดลองบำบัดปอให้มีร่างกายที่ดีขึ้นด้วยวิธีต่างๆ ตามความเชื่อของคนโบราณ แต่อาการของปอก็ยังไม่ดีขึ้น วันหนึ่งปู่เอาน้ำข้าวอุ่นๆ (การหุงข้าวแบบเช็ดน้ำ) มาให้ปอแช่ พอทำไประยะหนึ่งปรากฏว่าปออาการดีขึ้น จนขยับมือได้ ทำให้ปู่มีกำลังใจในการดูแลยิ่งขึ้น จากนั้นจึงคิดทำอุปกรณ์ของเล่นเพื่อช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพให้หลาน เพราะหมอบอกว่าไม่มียารักษา แต่ต้องฝึกร่างกายอย่างสม่ำเสมอ

ปู่เริ่มทำของเล่น เช่น ม้าไม้ รถแมคโคร รถมู่เล่ ครกกระเดื่อง ราวฝึกเดิน บันได คราด พิน หมากปิ่น และทำมาเรื่อยๆ จนปอได้มีของเล่นถึง 21 ชิ้น ของเล่นม้าไม้ช่วยทำให้ขาที่บิดงอเข้าหากันของปอมีอาการดีขึ้น ประมาณ 2 เดือนขาเริ่มกระดิกได้ หมากปิ่นหรือใบพัด ที่มองแล้วก็คือไม้ไผ่ทั่วไป แต่ของเล่นชิ้นนี้ช่วยสร้างกำลังแขนและไหล่ เพราะต้องใช้ฝ่ามือและนิ้วมือ โดยต้องกำมือแล้วออกแรงดึงเชือกเพื่อให้ใบพัดหมุน ครกกระเดื่อง ที่ช่วยสร้างกำลังขาเวลาเหยียบ ส่วนพิน ก็คือเครื่องดนตรีอีสาน ก็สามารถนำมาฝึกด้านอารมณ์ การฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็กที่มือ และ การใช้สายตา

ปอสนุกกับของเล่นโดยที่ไม่รู้ว่านี่เป็นความพยายามของปู่ที่จะช่วยให้อาการของหลานดีขึ้น ต่อมาปู่ก็ได้รับการติดต่อให้พาปอไปทำกายภาพบำบัดที่อำเภอศรีบุญเรือง ปู่ไฟพบวิธีการทำกายภาพบำบัดของเจ้าหน้าที่ และนำความรู้ที่ได้มาฝึกกายภาพบำบัดให้ปอที่บ้าน ไม่นานก็มีเพื่อนๆ มาเล่นของเล่นที่ปู่ทำที่บ้านมาก ปอเห็นเพื่อนเดิน วิ่ง และเล่นของเล่นได้คล่องแคล่ว เป็นเหมือนแรงกระตุ้นให้ปออยากทำได้เหมือนเพื่อนบ้าง

“ตอนแรกยอมรับว่ารู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ แต่ก็ได้กำลังใจจากปู่และคนในครอบครัว ปู่จะคอยให้กำลังใจว่าถ้าพอทำได้ ปู่จะวิ่งได้ ได้เรียนหนังสือเหมือนคนอื่น และดำรงชีวิตได้โดยไม่ต้องพึ่งคนอื่น ทำให้ค่อยๆ ลืมความรู้สึกเศร้าไปได้ แต่ก็ต้องตื่นตั้งแต่ตี 5 มาฝึกกับของเล่น จากหนึ่งไม่ได้ นอนอย่างเดียว เริ่มนั่ง ยืนด้วยไม้เท้าไม้ไฟที่ปู่ทำให้ กัดขึ้นเรื่อยมา”

ปู่เริ่มไปโรงเรียนเมื่ออายุ 7 ขวบ ปู่เลือกโรงเรียนแถวละแวกบ้านและไปรับไปส่งปู่ทุกวัน ปู่หลานต้องทนกับแรงกดดันมากมายทั้งคำดูถูกดูหมิ่นจากเพื่อนบ้าน การรังแกจากเพื่อนๆ ในชั้นเรียน แต่ด้วยความมุ่งมั่นของปู่ ก็ทำให้ปู่ไม่ยอมแพ้เช่นกัน ทำให้ปู่เรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และไปเรียนต่อที่วิทยาลัยศรีบุญเรือง โดยเลือกเรียนความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรอาชีพ (ปวช.) ปู่สอบเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนอาชีวะพระมหาไถ่พิทยา โดยเริ่มเรียนเป็น user และพัฒนามาเรียนเรื่องการเขียนโปรแกรม การซ่อมเครื่อง ประกอบคอมพิวเตอร์ และเรียนต่อด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) การเขียนเว็บไซต์ โดยใช้เวลาเรียนแค่ปีครึ่งเท่านั้นเอง

ปัจจุบัน ปู่ในวัย 25 ปี มีงานประจำเป็น เจ้าหน้าที่ประจำฝ่ายบรรณคดี สื่อสารสังคม มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ ทำหน้าที่ดูแลเว็บไซต์และเป็นวิทยากรในการอบรมพ่อแม่่มือใหม่ของเด็กพิการ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด เพราะต้องการให้พ่อแม่ที่นำลูกมาฝึกที่มูลนิธิเพื่อเด็กพิการได้เห็น ว่า ถ้าฝึกจริงก็สามารถฟื้นฟูเด็กได้จริง เช่นเดียวกับเขาที่วันนี้ร่างกายแข็งแรงช่วยเหลือตัวเองได้ทุกด้าน

“อยากให้เขามีแรงกระตุ้นที่จะฝึกลูกตัวเองต่อไป เปิดใจที่จะยอมรับลูกพิการ และเริ่มฟื้นฟูเด็กพิการ เพราะคนเหล่านี้ต้องการแค่กำลังใจ ความเข้าใจ เป็นแรงผลักดัน หากพ่อแม่ไม่ยอมแพ้ เชื่อว่าลูกๆ ก็ไม่ยอมแพ้เช่นกัน และกำลังใจจากครอบครัวจะทำให้ผู้พิการสามารถพัฒนาศักยภาพของตัวเองขึ้นมาได้”

กว่า 3 ปีแล้วที่ปู่ทำงานกับมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ โดยใช้เรื่องราวของตัวเองเป็นภาพสะท้อนของ “ความหวัง” ให้กับพ่อแม่และเด็กผู้พิการ หันมาใช้วิธีบำบัดเพื่อฟื้นฟูร่างกาย เขาทำงานทุกวันอย่างมีความสุขและภาคภูมิใจ เป็นคนหนุ่มไฟแรงที่ทำงานเพื่อสังคม สามารถสร้างรายได้ช่วยเหลือจุนเจือครอบครัวได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังมีแนวคิดที่จะจัดโครงการอนุรักษ์และสืบสานตำนานของเล่นของปู่ เพื่อถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาเรื่องของเล่นกายภาพบำบัด ด้วยการใช้ธรรมชาติเป็นโลกแห่งการเรียนรู้ อันจะเกิดผลกับเพื่อนผู้พิการที่ยังขาดโอกาสรักษาอีกมากมาย

“คนพิการทุกคนมีศักยภาพแล้วแต่อยู่ลึกหรือตื้น ครอบครัวจะเป็นกำลังใจกระตุ้นให้เขาได้แสดงศักยภาพที่ซ่อนเร้นออกมา ให้คนในสังคมได้เห็นว่าคุณพิการมีพลัง ให้มีปอดคนที่สอง คนที่สาม และคนต่อไปอีกเยอะๆ ครับ”

ความเพียรวันนั้นทำให้วันนี้ของปู่ คือ ตัวแทนเยาวชนคนพิการที่สามารถดำเนินชีวิตได้ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับคนปกติในสังคม

เรียนรู้และเข้าใจ... เพราะเราเป็น “เพื่อน” กัน เครือข่ายศิลปะ ดนตรีคนพิการ

เพียงเพราะความแตกต่างจึงถูกแบ่งแยก เพียงความบกพร่องของร่างกายจึงถูกเรียกว่า “คนพิการ” ซึ่งหมายถึง “คนไร้ความสามารถ” ทั้งที่ในความเป็นจริงเราอาจพบเห็นคนพิการที่มีความสามารถในด้านต่างๆ อยู่เสมอ จะมีสักกี่คนที่รู้ซึ่งและเข้าใจได้ว่า เพราะอุปสรรคที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมในสังคมและทัศนคติของผู้คนต่างหากที่ทำให้ “คนพิการ” ต้อง “ไร้ความสามารถ” ไปจริงๆ

หากอุปสรรคที่ว่่านั้นจะลดน้อยลงกว่านี้สักนิด ผู้คนต่างเปิดใจเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง สังคมมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มอีกสักหน่อย เพื่อทดแทนหรือเป็นทางเลือกให้คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากอาคาร สถานที่ ระบบขนส่ง/เดินทาง ระบบข้อมูล ข่าวสาร กิจกรรม และบริการสาธารณะต่างๆ ได้เท่าเทียมคนอื่นๆ บ้าง คนพิการก็สามารถจะดำรงชีวิตและพึ่งพาตนเองได้มากยิ่งขึ้น และสามารถที่จะนำความรู้ ศักยภาพกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เปลี่ยนสถานะจากภาระมาเป็นต้นทุน จากผู้รับเป็นผู้ให้ ร่วมเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศชาติต่อไปได้

ทั้งหมดทั้งมวลนี้ จะเกิดขึ้นได้ก็อยู่ที่ทุกคนไม่ว่าจะเป็น เด็ก เยาวชน ผู้หลักผู้ใหญ่ ว่ามีความพร้อมและยินดี เต็มใจ ที่จะเปิดหัวใจ ปรับเปลี่ยนมุมมอง ยอมรับในความแตกต่างหลากหลาย เปิดพื้นที่ให้คนพิการเข้ามามีส่วนร่วมในสังคมอย่างจริงจัง ด้วยสายใยแห่งความเป็นเพื่อนเอื้ออาทรต่อกัน... แล้วหรือยัง???

คำอธิษฐานขอ “ผักกาด” มีเพื่อนร่วมทำดี

การจมอยู่กับความทุกข์ ไม่ใช่ทางออกของการแก้ปัญหา ยิ่งหัวใจปิดกั้น แสงสว่างก็ไม่ส่องให้เห็นทาง เช่น หัวใจแห่งความทุกข์ของ **ผักกาด โพร้ศรี** ในวัยเยาว์ หัวใจที่ต้องต่อสู้ชีวิตกับความพิการเพียงเพราะความผิดพลาดของหมอที่ผิดยาให้เธอตอนอายุสองขวบ หลังจากนั้นก็ต้องพบกับสภาพความพิการมาตลอดชีวิต

เริ่มวัยเยาว์ของ **นางสาวผักกาด โพร้ศรี** เป็นคนจังหวัดลพบุรีและได้ย้ายเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ เมื่ออายุ 3 ขวบ เมื่อโตขึ้นแม่จึงพาเข้าเรียนหนังสือร่วมกับเด็กทั่วไปท่ามกลางเสียงล้อจากเพื่อนๆ ในแต่ละวันที่คอยตอกย้ำว่าเธอคือตัวประหลาดเพราะท่าทางการเดินที่ดูคล้ายหุ่นยนต์ (ใส่เบลสที่เป็นรองเท้าติดกับโครงเหล็กเต็มตัวและมีไม้ค้ำยันเพื่อพยุงเดิน) และต้องหกล้มบ่อยๆ จากการแก๊งของเพื่อนๆ โดยผลึกเธอจนล้มทั้งยืน ทำให้แม่เข้าใจผิดว่าเธอไม่แข็งแรงพอที่จะเดินเองได้จึงให้หยุดใส่เบลสเวลาไปโรงเรียน เธอจึงต้องกลายเป็นซูเปอร์แมนที่ไม่มีขยับอคมมนุษย์

เกิดความลำบากมากขึ้นในเวลาที่ต้องหนักเบาต้องบอกคุณครูระหว่างเวลาสอนอยู่เสมอ ซึ่งคุณครูก็จะต้องคอยไปหานักเรียนรุ่นพี่ให้มาช่วยหิ้วตัวเธอจนลดยเพื่อพาไปเข้าห้องน้ำ ด้วยสาเหตุนี้เองผักกาด จึงต้องหยุดการเรียนเพียงแค่นั้น ป.1 (ไม่ถึงเทอม) และเติบโตมาพร้อมกับความน้อยเนื้อต่ำใจ กับสภาพร่างกายที่พิการ

“อดีตเรามองตัวเองเป็นหลัก คิดว่าตัวเองเป็นปัญหา และเปรียบเทียบตัวเองกับคนอื่นๆ สร้างกำแพงปิดกั้นตัวเองเหมือนพบกับทางตัน หาทางออกไม่ได้ จะอยู่อย่างไรดี ในขณะที่สภาพร่างกายพิการรุนแรงมากขึ้นขยับได้เพียงข้อมือถึงข้อศอกเท่านั้น ปัจจุบัน ผักกาด อาศัยอยู่กับแม่ซึ่งคอยดูแลเธอในกิจวัตรประจำวันทุกอย่าง ไม่ว่าจะอาบน้ำ แต่งตัว เปลี่ยนผ้าอ้อม ฯลฯ

“เคยผ่านการฆ่าตัวตายมาแล้วถึง 3 ครั้งแค่แต่ก็รอดมาได้ ประสบการณ์จากที่ได้ผ่านเรื่องราวเลวร้ายมากมายนั้น ช่วยทำให้เราเข้มแข็งมากขึ้น วันเวลาสอนให้มีความอดทน กล้าที่จะเผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่เข้ามามากขึ้น ต่อมาได้รับรู้เรื่องราวของพระเจ้าจึงเกิดความเชื่อและเริ่มอธิษฐานขอกับพระเจ้าสามข้อ ข้อแรกอยากเป็นคริสเตียน ข้อสองอยากอ่านหนังสือได้ และข้อสามอยากมีเพื่อนเยอะๆ”

ด้วยกำลังใจจากตัวเองและพระเจ้า (ความศรัทธาส่วนตัว) ผักกาดก็เริ่มชวนขายเรียนรู้หนังสือด้วยตัวเอง โดยมีพระเจ้าเป็นผู้ทรงนำ “เริ่มสังเกตการณ์วันหัวเข้า-ออกของพยัญชนะต่างๆ ตั้งแต่ ก-ฮ จนสามารถอ่านเขียนได้ก็เริ่มหัดเขียนหนังสือ แต่งกลอน แต่เมื่อพ่อแม่ไปทำงานนอกบ้าน เราต้องอยู่คนเดียวยังไม่เคยมีเพื่อน มีเพียงกระจกเงาที่เป็นเพื่อนเท่านั้น”

เธอเห็นรอยยิ้มของตัวเองที่ยิ้มให้ และร้องไห้ ให้กับกระจกอย่างไม่มีคำตอบ คำขอข้อที่สามจึงยังไม่เห็นผล จนกระทั่งวันหนึ่งได้มีโอกาสร่วมงานคริสต์มาส แล้วพระเจ้าก็ได้ตอบคำอธิษฐานข้อที่สาม **ผักกาด** ได้รู้จักเพื่อนใหม่

คนหนึ่งชื่อ ศุภลักษณ์ ซึ่งเป็นคนไม่พิการ และต่อมาเธอก็เล่าให้ฟังว่าได้ฝันเห็นผักกาดอยู่ท่ามกลางคนพิการมากมาย ฝันเป็นสิบๆ ครั้งซ้ำๆ แบบนี้ จนวันหนึ่งผักกาดก็ได้รับรู้จักกับเพื่อนคนพิการซึ่งได้ชักชวนให้มาพบกับ **ชมรมกลุ่มเพื่อน 2000** ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของคนพิการและไม่พิการ และมีความต้องการร่วมกันที่จะสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อคนพิการคนอื่นๆ เช่น กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรวบรวมข้อมูล เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ และนำมาเผยแพร่แก่ สังคม หน่วยงาน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึง สื่อมวลชนแขนงต่างๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อคนพิการ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมโดยปราศจากความเหลื่อมล้ำต่อกัน

จากนั้น **ผักกาด** จึงมีโอกาสร่วมกิจกรรมของชมรมฯ ด้วยการไปทัศนศึกษาที่วัดสวนแก้ว “ในวัดเจอชุมชน ซึ่งมีคนพิการได้เห็นว่าการสามารถเรียนรู้และทำประโยชน์ได้อีกมาก เช่น การซ่อมคอมพิวเตอร์หรือการใช้ยี่มะพร้าวมาทำเป็นของใช้ต่างๆ ซึ่งช่วยให้คนพิการได้ออกกำลังกายเหมือนการทำกายภาพบำบัด อีกทั้งยังได้ผลงานไปใช้ประโยชน์อื่นๆ ด้วย

ที่นี่ ผักกาด มีโอกาสเห็นคนพิการเหมือนเราเป็นครั้งแรก จากก่อนที่เคยมองเห็นเพียงแคตัวเอง บัดนี้จึงรู้แล้วว่าเราไม่ได้พิการเพียงคนเดียวในโลก ยังมีคนอื่น ที่เป็นเหมือนกัน จากนั้นไม่นานนักก็เข้ามาอยู่ในคณะทำงานของชมรมกลุ่มเพื่อน 2000 ได้รู้จักเครือข่ายต่างๆ มากขึ้น และยังทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของชมรมฯ อีกด้วย”

นอกจากนี้ ผักกาด ยังเป็นที่ทีมงานฝ่ายจุลสารของชมรมฯ โดยเธอรับหน้าที่เป็นผู้เขียนคอลัมน์ “**เพื่อนใจคลายเหงา**” ให้กับ “**จุลสารเพื่อเพื่อน**” เพื่อเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในมุมมองต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินชีวิตแก่เพื่อนคนพิการ รวมทั้งเปิดโอกาสให้คนไม่พิการได้เรียนรู้เรื่องราวคนพิการอีกด้วย

“คอลัมน์เล็กๆ นี้มีการเล่าสู่กันฟัง พูดคุยเรื่องทั่วไป บางครั้งเพื่อนสมาชิกก็เขียนจดหมายเข้ามาคุยกับเรา หรือบางคนก็โทรศัพท์มาหา พี่นนี่เล็กๆ นี้จึงเปิดกว้างให้ทุกคนได้รู้จักกันเพื่อรวมตัวกันทำความดี อย่างที่ผ่านมามีการรวมตัวกันทำเรื่องขยะรีไซเคิลเพื่อลดภาวะโลกร้อน โดยรวบรวมกล่องนมมาทำโต๊ะ เก้าอี้ เพื่อนำไปมอบให้บ้านเด็ก ตำรวจตระเวนชายแดน หรือมีโอกาสไปบ้านครูน้อย เข้าไปเล่นให้เพื่อนๆ ฟัง รวมทั้งยังมีกิจกรรมไปเยี่ยมบ้านสมาชิกของชมรมฯ ไปเจอเพื่อนๆ คนพิการที่บางคนคิดว่าตัวเองทำอะไรไม่ได้ ซึ่งถ้าไม่เปิดใจออกมาเจอคนอื่น ก็จะไม่ดีกว่าศักยภาพของคนพิการยังทำประโยชน์เพื่อสังคมได้อีกมาก”

หลายกิจกรรมของชมรมฯ ทำให้ผักกาดรู้สึกประทับใจ “กิจกรรมเยี่ยมบ้าน ได้มีโอกาสไปพบปะกับผู้ปกครองของเพื่อนคนพิการที่บ้าน ทำให้เขาไว้วางใจยอมให้ลูกที่พิการสามารถออกไปร่วมทำกิจกรรมต่างๆ กับชมรมฯ ได้ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มน้องๆ นักศึกษาที่คอยมาเป็นแขนเป็นขาให้กับพวกเรา เป็นอาสาสมัครพาเพื่อนคนพิการไปร่วมทำกิจกรรม และสร้างความเข้าใจว่าไม่ใช่เขาคนเดียวที่เป็นแบบนี้”

ผักกาดกล่าวอีกว่า “อุปสรรคของคนพิการ คือ เจตคติ ของสังคมที่มักจะมองว่าคนพิการไร้ความสามารถ และคนพิการก็มองว่าตัวเองทำอะไรไม่ได้เหมือนกัน ซึ่งก็ลำบาก หากคนในสังคมเปิดโอกาสและยอมรับในสิ่งที่คนพิการเป็น ไม่ตัดสินจากสิ่งภายนอก ขอให้มองเห็นเขาจากความตั้งใจในสิ่งที่ทำ ความสามารถที่เขา มี และให้โอกาสบ้าง ความสำเร็จอาจเกิดขึ้นภายในวันเดียว เด็กจะโตยังต้องใช้ระยะเวลา ฉันทิดก็ฉันทัน งานชิ้นแรกก็

ล้มเหลวมีโอกาสตัดสินว่าคนพิการไร้ศักยภาพ ขอให้มองคนพิการเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ผ่ากไว้ก็อย่างคือ อยากให้สังคมปรับเปลี่ยนสถานที่ต่างๆ ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งที่เราทุกคนก็เสียภาษีเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ จากสบู่ ยาสีฟัน หรือมาฆ่าของละหมาทก็บวกราชไปแล้วก็อยากขอให้เราสามารถใช้ประโยชน์จากบริการต่างๆ ในสังคมบ้าง เช่น ระบบขนส่งสาธารณะ ยานพาหนะ และอาคารที่มีลิฟต์บันไดเลื่อน หรือทางเท้าทุกที่ควรจะมีทางลาด ฯลฯ เพื่อเปิดโอกาสให้คนพิการทุกประเภทเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ แค่นี้คนพิการก็สามารถดำรงชีวิตโดยพึ่งพาตนเอง และสร้างสรรค์ประโยชน์ให้สังคมได้อย่างเท่าเทียมกับคนไม่พิการ ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่นักพิการ แต่ทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็ก คนท้อง คนชรา หรือทุกคนควรได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นปัจจัยขั้นพื้นฐาน คนพิการไม่ต้องการความพิเศษแต่อยากอยู่อย่างเท่าเทียมในสังคม”

การทำงานของผักกาด และกลุ่มเพื่อนๆ ยังคงดำเนินต่อไปและขยายวงกว้างสู่เครือข่ายต่างๆ เพื่อร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้กับสังคม วันนี้ ผักกาดได้เปิดประตูใจที่เคยปิดกั้นและก้าวออกมาต่อสู้กับชีวิตด้วยความเข้มแข็ง อีกทั้งยังทำงานที่สร้างกำลังใจให้กับเพื่อนคนพิการด้วยกัน ซึ่งแม้จะเป็นงานที่ไม่ยิ่งใหญ่อะไร แต่ก็ช่วยสร้างความสุขให้กับเพื่อนๆ และคำอธิษฐานของผักกาดก็เป็นจริงแล้วนั่นคือ **“ขอให้มีเพื่อนเยอะๆ...”**

We have the same hearts ก้าวทำนอวแห่งชีวิต “สว่าง คริสม”

ทงนายมหน้าหนาวเวลาข้าวเหลืองอร่ามตัดกับท้องฟ้าสีครามเข้ม สายลมหนาวยามค่ำคืนมีดวงจันทร์และดวงดาวส่องสว่างทั่วท้องฟ้า ความสวยงามตามธรรมชาติกลับคงความสุระระคนเศร้าในหัวใจใครบางคน

หัวใจที่มีท่วงทำนองดนตรีซบกล่อมชีวิตของ **สว่าง คริสม “ชีวิตผมนั้นไม่ได้สว่างสดใสเหมือนชื่อ”**

เพราะด้วยวัยเพียงสองขวบ สว่างก็ได้รับเชื้อโปลิโอทำให้เดินไม่ได้กลายเป็นคนพิการนับตั้งแต่นั้น แถมชีวิตยังนำเศร้าเมื่อพ่อแม่แยกทางกัน สว่างในวัยเยาว์จึงต้องอาศัยอยู่กับญาติ “ตอนเด็กๆ ตาจะบ่นจ้กรยานไปรับไปส่งผมที่โรงเรียนประถมใกล้บ้าน แต่ไม่ว่าจะอยู่ที่บ้านหรือโรงเรียน ผมก็ต้องคลานครับเพราะเดินไม่ได้เลย และตอนนั้นก็ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างรถวีลแชร์ที่ผมใช้ในปัจจุบันนี้ แต่ผมก็เรียนจนจบชั้น ป.6 จนได้ครับ แม้ว่าผมจะค่อนข้างลำบากมากกว่าเพื่อนคนอื่นๆ ก็ตาม”

หลังจากนั้น สว่างได้ทุนสำหรับเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา แต่พอเริ่มโตเป็นหนุ่มไม่สามารถทนต่อสายตาของเพื่อนๆ ที่เริ่มเข้าวัยหนุ่มสาวได้ แม้ใจตัวเองจะไม่อยากไปโรงเรียนและสุดท้ายก็หยุดไปโรงเรียน “ตอนนั้นผมคิดผิดจริงๆ ครับ” ชีวิตนอกรั้วโรงเรียนกลับทำให้สว่างได้มีเวลาว่างมากขึ้น จึงได้มีเวลาที่จะศึกษาสิ่งที่รักมาตั้งแต่เด็กๆ นั่นก็คือการแต่งเพลง ซึ่งเขาชอบฟังเพลงมาตั้งแต่เด็ก โทมากับเสียงเพลง ชอบฟังและร้องตาม โดยเฉพาะเพลงพื้นบ้านอีสานจำพวกหมอลำและลำภูไท แต่โดยส่วนตัวแล้วชอบลำภูไท ซึ่งมีเสียงร้องและเสียงดนตรีของเพลงประเภทนี้ให้ความรู้สึกเศร้าๆ”

เพลงแรกที่สว่างหัดเล่น คือ “เพลงไก่ เป็นเพลงที่ร้องกันตอนเด็กๆ ว่า.. ไก่ ไก่ ไก่ ตัวเล็กตัวใหญ่ พวกมันไปคู้ยเขี่ยหากิน... แต่ตอนนั้นก็ยังอ่านโน้ตไม่เป็น พยายามเรียนหัดอ่านโน้ตจากหนังสือเรียนสมัย ป.4 - ป.6 และเริ่มศึกษาคอร์ดเพลง” แต่เพราะยากจนและอยู่ในชนบทห่างไกลไม่มีโรงเรียนสอนดนตรี สว่างจึงต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากรายการโทรทัศน์ รายการเพลง หรือตามหนังสือเท่าที่จะทำได้ “บางครั้งผมอยากเล่นดนตรีมากแต่ไม่มีเงินซื้อเครื่องดนตรี จึงไปเอาขวดน้ำมาใส่น้ำให้มีระดับต่างๆ กัน ซึ่งตอนนั้นผมเคยอ่านเจอในหนังสือว่าถ้าขวดขนาดเท่ากันมีระดับน้ำต่างกัน เวลาตีแล้วก็มีเสียงแตกต่างกันด้วย จึงใช้ขวดที่พอจะหาได้เป็นเครื่องดนตรีแก๊ซัด บางครั้งก็เอากะละมัง กระป๋องต่างๆ มาใช้ตีแทนกลอง สนุกระคนนำเวทนาไปตามประสาครับ”

จากการเป็นคนช่างคิด ช่างสังเกต และมีความพยายาม สว่างยังได้เรียนรู้วิธีเล่นดนตรีแต่ละประเภทว่าเป็นอย่างไร เรียนรู้เทคนิค เช่น เพลงนี้ใช้เครื่องดนตรีกี่ชิ้น มีการประสานเสียงและเสียงร้องเป็นอย่างไร ฯลฯ และเมื่อสะสมความรู้พอตัว สว่างจึงมีผลงานแต่งเพลง **“ฟ้าลิขิต”** ออกมาในช่วงแรก

แม้จะขาดแคลนเครื่องดนตรีเป็นของตนเอง สว่างยังชวนชววยและไม่เคยหยุดยั้งความฝัน ขอให้น้องสาวไปยืมเครื่องดนตรีจากโรงเรียน “ผมเสียตายนมากเลยครับ เมื่อน้องสาวต้องเอาคีย์บอร์ดไปคืนโรงเรียน แต่จะอย่างไรจึงพยายามหาวิธีทำเครื่องดนตรีจากตำราเรียน และประดิษฐ์ **“เครื่องดนตรีจากยางยืด”** โดยใช้ฝากระปุกใส่อาหารที่เขาทิ้งแล้วมาใช้มีดบากขอบฝาให้เป็นรอยหยักสองข้างจำนวน 12 คู่ จากนั้นนำเอายางยืดพันเป็นเกลียวซึ่งพาดตามร่องที่บากไว้และปรับให้มีความตึงต่างๆ กัน โดยอาศัยความรู้เรื่องเสียงในสเกลเพลงมาเป็นตัววัดระดับเสียง จนได้โน้ตครบ 12 ตัวที่สามารถเล่นได้ทุกคอร์ดทุกสเกล ผมก็ได้ **“เครื่องดนตรียางยืด”** มาเล่นแก้ขัด แต่ต้องแอบเล่นเพราะไม่อยากให้ใครเห็น โดยเฉพาะแม่ซึ่งคงจะสงสารผมว่าดูเพราะไม่มีเงินซื้อเครื่องดนตรีให้ ผมจึงได้เจ้าเครื่องดนตรียางยืดนี้ล่ะครับทำให้ผมแต่งเพลงได้มากมายหลายเพลงและใช้เล่นเป็นเพื่อนยามเหงา”

สว่างหาโอกาสในการเรียนสม่ำเสมอ “ผมชอบบินกำแพงเข้าไปในโรงเรียนใกล้บ้านช่วงวันหยุดหรือหลังเลิกเรียนแล้วหาที่สงบๆ นั่งแต่งเพลง อ่านหนังสือ โดยเฉพาะเกี่ยวกับคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษซึ่งผมชอบมาก ต่อมาครูท่านหนึ่งแนะนำให้ไปเรียนการศึกษานอกโรงเรียน ระหว่างนี้ผมต้องทำทั้งอ่านหนังสือ แต่งเพลงและหัดเขียนหนังสือ ทำให้ชีวิตมีค่าขึ้น และคิดว่าความรู้ที่ได้นั้นสักวันต้องมีประโยชน์แน่”

สายน้ำไม่เคยหยุดไหล หลังจากนั้นชีวิตสว่างก็เกิดการเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง “ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ เมื่อครูท่านหนึ่งในโรงเรียนใกล้บ้านแนะนำให้ส่งจดหมายสมัครเรียนไปที่โรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่พิทยา อำเภอบางละมุง จ.ชลบุรี หลังจากนั้นผมไปสอบคัดเลือกและได้คะแนนสูงสุดจึงได้เข้ามาเรียนที่พิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำสอนคนพิการทางการเคลื่อนไหว เหมือนกับความฝันเลยครับ ผมดีใจมาก และเป็นครั้งแรกที่ผมเปลี่ยนจากการคลานมานั่งบนรถวิลแชร์ ซึ่งทำให้ชีวิตสะดวกมากขึ้น”

จากความพยายามนี้ สว่างได้มีโอกาสเรียนในแผนกภาษาอังกฤษ โดยตรงกับครูชาวต่างชาติ ทำให้เริ่มกล้าที่จะแสดงออก และเมื่อจบการศึกษายังได้ทำงานทันทีที่ **ศูนย์พัฒนาและฝึกอบรมคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก** โดยมีหน้าที่ดูแลระบบสารสนเทศขององค์กร รวมถึงการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพคนพิการทั้งในและต่างประเทศ แม้จะสนุกและเห็น้อยกับการทำงาน แต่สว่างยังไม่ละทิ้งความฝัน “ผมอยากเป็นนักแต่งเพลง ผมรักเสียงเพลงและอยากจะทำอาชีพนี้” ทำให้เมื่อมีเงินเก็บเพียงพอ จึงได้เริ่มศึกษาคอมพิวเตอร์ดนตรี โดยนำเพลงที่เคยแต่งไว้มาใส่ทำนอง ดนตรี และเสียงร้อง อาศัยความรู้ด้านการเขียนโน้ตที่เคยศึกษาเมื่อวัยเยาว์เข้ามาช่วย “ความฝันของผมเป็นจริงแล้วครับ ความฝันที่อยากเห็นเพลงของตัวเองเป็นรูป เป็นร่างมากกว่าการจำไว้ในใจ แต่นั่นผมก็มีความสุขจากการได้ทำในสิ่งที่รัก แม้ไม่มีใครเห็น”

เพลง “**ฉันไม่ต่างจากเธอ**” หรือ “**We have the same hearts**” คือความภูมิใจที่สว่างใช้เวลากว่า 7 เดือนในการแต่งเนื้อร้องและทำนอง และเป็นบทเพลงแห่งเกียรติยศในชีวิตเมื่อได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดบทเพลงคนพิการซึ่งจัดขึ้นโดยมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ และเป็นตัวแทนประเทศไทยไปแสดงในงานมหกรรมดนตรีคนพิการเอเชียแปซิฟิกวาทาโบชิ ครั้งที่ 8 ในปี 2548 : **Asia-Pacific Wataboshi Music Festival 2005** ดังกล่าวที่เมืองเซียงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน หลังจากนั้นจึงได้เกิดการรวมกลุ่มคนพิการที่รักในดนตรีและศิลปะภายใต้ชื่อว่า “**เครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการ**” ขึ้น และสว่างก็คือศิลปินคนแรกของเครือข่ายนี้ กับอัลบั้มชุด **Love Season** นั่นเอง

ปัจจุบัน **สว่าง ศรีสม** ทำงานประจำที่**องค์การคนพิการสากลประจำภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก** และยังคงมุ่งหน้าก้าวตามความฝันของตนเองอยู่เสมอด้วยการรับหน้าที่เป็นหัวหน้า **เครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการ** (ต่อจากครูศักดิ์ศิลป์ สิงห์บุรมย์ ที่ขยายการทำงานออกไปยังจังหวัดขอนแก่น) และขับเคลื่อนกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ เพื่อเปิดเวทีให้คนพิการที่รักดนตรีและศิลปะได้มีพื้นที่แสดงออกถึงความสามารถต่อไป

“กีฬาคือชีวิต...ชีวิตคือการต่อสู้”

แสงแฟลชจวบไหว แสงไฟจวบวาบ ผู้คนรายล้อม เสียงแซ่ซ้องชื่นชม หรือเงินตรา ล้วนเป็นสิ่งที่มีมนุษย์ไขว่คว้าให้ได้มา ทว่า สำหรับบางคน **ชีวิตคือการต่อสู้เพื่อเกียรติยศ ศักดิ์ศรี และชัยชนะภายในจิตใจตัวเอง**

ในสนามกีฬา “แหว” สายสุนีย์ จ๊ะนะ อาจเป็นนักกีฬาคนพิการขวัญใจชาวไทย เป็นฮีโร่หญิงที่เราต่างชื่นชมในความสามารถ แต่ในสนามชีวิต “แหว” เป็นเพียงผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งไม่แตกต่างกับอีกหลายคนที่ยพยายามหยัดยืนขึ้นอีกครั้งหลังผ่านมรสุมชีวิตอันเลวร้าย

“แหว” เป็นคนจังหวัดเชียงใหม่โดยกำเนิด เดิมเธอไม่ได้พิการ เรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนวัดศรีดอนชัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ จนจบชั้น ม. 3 แล้วไม่ได้เรียนต่อเพราะครอบครัวไม่สามารถส่งเสียได้ แหวออกจากโรงเรียนและไปทำงานที่นิคมอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน

และแล้วในเช้าวันหนึ่งของชีวิตการทำงานในปีที่ 3 เหตุการณ์ไม่คาดฝันก็เกิดขึ้น เมื่อมีคนพบร่างแหวประสพอุบัติเหตุโดนรถชน เธอถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลลำพูน แต่เครื่องมือไม่พร้อม จึงถูกส่งตัวต่อไปยังโรงพยาบาลสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่ แต่ด้วยเวลาที่เนิ่นนานกว่าจะได้รับการผ่าตัดก็ประมาณตีหนึ่ง มีผลทำให้เธอเดินไม่ได้ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ช่วงแรกเธอไม่อาจยอมรับสภาพร่างกายที่กลายเป็นคนพิการได้ ต้องใช้เวลาอยู่นานกว่าจะปรับตัวและทำให้ใจให้ยอมรับกับความเป็นจริงของชีวิตที่ไม่เหมือนเดิม

“รักษาตัวไปสัก 1 เดือนก็รู้ว่าตัวเองเดินไม่ได้ สภาพตอนนั้นแทบจะเป็นบ้า ถามตัวเองว่าทำไมไม่ตายไปซะเลย ทำไมต้องพินมาอยู่ในสภาพนี้ แค้นใจว่าชีวิตเราต้องลำบากอยู่แล้ว หาเงินกินไปวันๆ ทำไมยังต้องมาเจอเหตุการณ์นี้ซ้ำเติมอีก ก็ไม่อยากจะมีชีวิตอยู่”

รู้สึกน้อยใจในโชคชะตา คิดว่าชีวิตไม่เหลืออะไร อยู่ไปก็เป็นภาระพ่อแม่ จึงคิดอยากฆ่าตัวตาย แต่แม่เข้ามาพบเสียก่อน และพูดปลอบโยนให้กำลังใจว่า **“ไม่ว่าอย่างไรแม่อีกจะเลี้ยงดูแหวให้ถึงที่สุด...”** เหตุการณ์ในวันนั้นทำให้แหวเลิกคิดสั้นหันมาตั้งใจทำกายภาพบำบัดเพื่อออกจากโรงพยาบาลให้เร็วที่สุด

“โชคดีที่แม่มาเจอก่อน และพูดทั้งน้ำตาว่าเลี้ยงมาถึง 18 ปี ทำไมจะเลี้ยงต่อไปไม่ได้ ลำบากอย่างไรก็จะเลี้ยงภาพของแม่ที่อยู่ตรงหน้าทำให้แหวสะกิดใจตัวเองว่ายังมีคนที่รัก ยังมีกำลังใจจากครอบครัวเลยเลิกคิดสั้น”

แม่อีกจะมีกำลังใจขึ้น แต่แหวก็คิดเพียงอยู่ไปวันๆ อยู่อย่างรับตัวเองไม่ได้ เก็บตัวอยู่คนเดียวในห้อง ไม่คิดทำอะไร เพราะคิดว่าตัวเองพิการคงไม่สามารถทำอะไรได้อีก

จนในที่สุดก็เกิดจุดเปลี่ยนสำคัญ เมื่อภาวะกดดันมากขึ้นทำให้ครอบครัวมีปัญหาพ่อแม่แยกทางกัน และไม่มีใครอยากมารับภาระในการดูแลเธอ ทำให้แหวคิดถึงชีวิตของตัวเองและฮึดสู้ขึ้นมาอีกครั้ง คิดว่าจะต้องพึ่งตัวเองให้ได้

“ตรงนี้น่ามากกว่าที่เราน่าจะฆ่าตัวตาย แต่เราก็นำปัญหาตรงนี้มาเป็นแรงผลักดันว่าจะต้องทำอะไรสักอย่าง **ต้องอยู่ให้ได้** บังเอิญวันหนึ่งได้ฟังวิทยุว่ามี **ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหายาดฝน** กำลังรับสมัครคนพิการเข้าเรียนจึงเขียนจดหมายสมัครไป ปรากฏว่าเขาตอบรับมา จึงได้ไปเรียน”

ที่นั่นเองหญิงสาวได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ ได้เรียนและหัดเล่นกีฬาไปพร้อมกัน จนได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทนของจังหวัดมาแข่งวีลแชร์บาสเกตบอลที่กรุงเทพฯ เธอเล่าว่าไม่ได้สนใจเรื่องกีฬาเท่าใดนักแต่อยากมาเที่ยวมากกว่า อย่างไรก็ตามในการแข่งขันครั้งนั้นทำให้เธอได้รับเหรียญทองเป็นครั้งแรกจากงานกีฬาคนพิการแห่งชาติ จากนั้นคุณอรชรพรรณ กั้นนัย จากชมรมล่านนา ได้สนับสนุนให้เธอหันมาเล่นกีฬาวีลแชร์ฟันดาบและติดทีมชาติในเวลาต่อมา และในปี 2542 ก็ได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทนแข่งขันวีลแชร์ฟันดาบ ในการแข่งขันกีฬาเฟลปิกเกมส์ ที่ศูนย์กีฬา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รังสิต จากนั้นจึงเอาดีด้านนี้มาตลอด สามารถคว้าชัยชนะในการแข่งขันเรื่อยมา

“แรกเริ่มไม่ได้คิดเอาดีด้านนี้ ไม่ได้คิดว่าจะติดทีมชาติ คิดแค่ว่าอยากไปกรุงเทพฯ อยากมีสังคม อยากแข็งแรง เล่นกีฬาแล้วหายเครียด บวกกับวันหนึ่งได้เจอรุ่นพี่ที่เป็นนักกีฬาทีมชาติ เล่าให้ฟังว่าติดทีมชาติแล้วได้ทำอะไรต่างๆ มากมาย ได้เรียนต่อ ได้ไปต่างประเทศ มีเงินสร้างครอบครัว รู้สึกว่าเราก็ออยากไปจุดนั้นบ้าง ก็เกิดแรงจูงใจที่อยากติดทีมชาติบ้าง”

จากนั้นมาแววมุ่งมั่นฝึกฝนด้วยค้นพบว่า **“กีฬา”** น่าจะเป็นจุดมุ่งหมายเดียวที่จะทำให้เธอสามารถมีชีวิตอยู่อย่างเท่าเทียมคนทั่วไปได้อีกครั้ง จนกระทั่งได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทนทีมชาติไทยไปแข่งขันกีฬาพาราลิมปิกเกมส์ เธอตั้งใจมากในช่วง 4 เดือนที่เก็บตัวเธอฝึกหนักและไม่เคยปล่อยให้เวลาสูญเปล่า แล้วเธอก็ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า เมื่อสามารถสร้างประวัติศาสตร์ด้วยการเป็นนักกีฬาหญิงคนแรกของไทยที่สามารถคว้าเหรียญทองในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกคนพิการ พาราลิมปิกเกมส์ ครั้งที่ 12 ณ กรุงเอเธนส์ ประเทศกรีซ

“บอกตัวเองว่า ยังไงก็ต้องผ่านมันไปให้ได้ ก็ฝึกซ้อม ตั้งเป้ากับตัวเอง พอมีเป้าหมายเราก็มีความพยายาม ตั้งใจฝึกฝน โค้ชให้วอร์มรอบสนาม 10 รอบ เราก็เพิ่มจำนวนรอบขึ้นอีกหน่อย ฝึกหนักขึ้น เพื่อไปให้ถึงจุดหมาย”

ปัจจุบัน “แวว” ยังคงเป็นนักกีฬาและตั้งใจฝึกซ้อมในทุกสนามแข่งขัน หากมีเวลารว่างก็จะช่วยเหลืองานที่สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย โดยให้ความรู้และกำลังใจกับคนพิการที่ยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ให้กลับมาสู้อีกครั้ง

“กีฬาคือชีวิตใหม่ของเรา ทำให้ชีวิตมีเป้าหมาย เหมือนเราไม่ได้เป็นคนพิการอีกแล้ว ความรู้สึกตอนนี้ไม่เคยคิดว่าเราพิการเลย เพราะตัวเองสามารถทำอะไรได้ทุกอย่าง ไปไหนมาไหนเองได้ ขับรถได้ เชื่อว่าทุกคนต่างก็มีแรงกดดันต่างกันไป ก็อยากให้หันหน้าเข้าหาครอบครัว เพราะความหวังดีต่างๆ ก็หาได้จากที่นี่ พยายามตั้งสติให้ได้ แล้วเราก็จะทำอะไรต่างๆ ได้อีกครั้ง ขอให้ทุกคนสู้ เพราะทุกชีวิตคือการต่อสู้”

ก้าวทำนองของชีวิต ความงดงามในความมืดมน...

ดนตรีเปรียบเหมือนออกซิเจน ผมจะเล่นมันทุกๆ เวลา ดนตรีก็เหมือนนางฟ้า อยากบอกจ้จว่า..ผมรักดนตรี นี่คือสัมผัสเสียงของชายคนหนึ่งที่เป็นมไปด้วยความรักและความหวังที่จะส่งผ่านเรื่องราวให้โลกรับรู้ ว่า ชีวิตของเขาผ่านช่วงเวลาเลวร้ายมาได้ด้วย **“ดนตรี”**

สำราญ หอมวงษ์ หรือ **“นิ”** ชายหนุ่มอายุ 27 ปี เป็นอีกหนึ่งเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีพลังสร้างสรรค์สิ่งดีๆ ให้กับชีวิต แม้ตนเองจะมีความบกพร่องทางสายตา และมีชีวิตอยู่ในโลกมืดมานานกว่า 10 ปี แต่เขาไม่เคยย่อท้อต่ออุปสรรค ใช้ **“ดนตรี”** เป็นเครื่องนำทางให้ชีวิตดำเนินต่อไป

“นิ” ไม่ได้พิการทางสายตาตั้งแต่เกิด แต่การมองเห็นของเขาค่อยๆ มีดลงตอนช่วงวัยเด็ก ชายหนุ่มยอมรับว่าในตอนนั้นทั้งเสียใจและเสียความรู้สึก แต่สิ่งที่ทำให้เขามีกำลังใจต่อสู้และก้าวมาได้จนถึงทุกวันนี้คือ **“ครอบครัว”** และ **“ดนตรี”** โดยเฉพาะกีตาร์ที่เล่นมาตั้งแต่ 12 ขวบ

“ผมเป็นโรคต้อกระจกและประสาทตาเสื่อมตั้งแต่เด็กๆ และตาบอดสนิทเมื่อตอนอายุ 14 ปี ช่วงแรกๆ บอกตามตรงว่าผมท้อแท้ครับ แต่ที่สุดผมก็สามารถปรับตัว เรียนรู้ และกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างคนทั่วไป กำลังใจจากครอบครัวก็เป็นสิ่งสำคัญ ผมคิดว่าความท้อแท้เกิดขึ้นได้กับทุกคน แต่เราต้องเรียนรู้และปรับตัว...”

เมื่อไม่สามารถอ่านคอร์ดหรือเนื้อเพลงได้ก็เหมือนกับคนหัดเล่นใหม่ เล่นผิดเล่นถูกไปเรื่อยเปื่อย **“นิ”** จึงแก้ปัญหาด้วยการแต่งเนื้อร้อง ทำนองขึ้นเอง และเล่นอย่างที่ตัวเองคิด เรียนรู้ด้วยตนเองจนสามารถแต่งเพลงได้มากมาย

“นิ” ยังบอกอีกว่า เคยส่งเดโมไปให้ค่ายเพลงต่างๆ บางค่ายก็บอกว่าชอบเพลงของเขาแต่เมื่อได้รู้ว่าเป็นคนตาบอดก็มักจะถูกปฏิเสธ แต่นั่นไม่ได้ทำให้เขาเลิกล้มความฝัน ต่อมาเขาจึงได้รวบรวมบทเพลงที่ดีที่สุดขณะนั้น 10 เพลงจากที่แต่งไว้กว่าร้อยเพลง ผลิตออกมาเป็นผลงานชิ้นแรกในชีวิตคืออัลบั้ม **Blind man Begins** และนำติดตัวไปจำหน่ายภายในงานที่ได้รับการติดต่อให้ไปแสดงดนตรี เพื่อหารายได้มาเป็นทุนการศึกษา ซึ่งนี่เองก็ไม่ได้หวังกำไร แค่อยากจะแสดงความสามารถและอยากให้คนฟังชอบเพลงของเขาเท่านั้นเอง

“นิ” ตั้งใจศึกษาจนจบปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จากนั้นเขายังสามารถคว้ารางวัลชนะเลิศจากการประกวดแต่งเพลงถวายในหลวงในงาน **“วันเสาร์เยาวชนคนสร้างสรรค์”** ที่จัดขึ้นในปี 2549 มาครอง ซึ่งนอกจากจะสร้างความภาคภูมิใจแล้ว ยังเป็นแรงผลักดันให้เขาก้าวต่อไป ด้วยการประกวดบทเพลงคนพิการที่จัดขึ้นโดยมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ และได้รับรางวัลชนะเลิศกับบทเพลง **“ก่อนนอน”** เป็นตัวแทนคนพิการไทยเข้าร่วมการแสดงดนตรีในงานมหกรรมดนตรีคนพิการแห่งประเทศไทยและแปซิฟิก ครั้งที่ 9 ณ

ประเทศมาเลเซีย ในปี 2550 (9th Asia Pacific Wataboshi Music Festival 2007)

“ผมใช้เวลาไม่มากนักในการแต่งเพลง **“ก่อนนอน”** โดยเนื้อหาเป็นเรื่องราวของความรัก มีเมโลดี้ที่ใสๆ น่ารัก ฟังสบาย งานมหกรรมดนตรีฯ นี้เป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้กับคนพิการที่มีความสามารถทางด้านดนตรีได้มารวมตัวกัน เพื่อแสดงพลังให้เป็นที่ประจักษ์ บอกโลก บอกกับทุกคนให้รู้ว่าเราทำได้ เพื่อลบมุมมองและความคิดเดิมๆ ของคนทั่วไปที่มีต่อคนพิการ...”

กลับจากงานมหกรรมดนตรีฯ **“นิ”** มีโอกาสได้บันทึกเสียงผลงานเพลงของตัวเองในชื่อชุด **Perfect Love** ซึ่งถือเป็นอัลบั้มแรกของการบันทึกเสียงอย่างจริงจังโดยการสนับสนุนจาก **เครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการ และมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ** และได้ขึ้นแสดงเปิดตัวอัลบั้มอย่างเป็นทางการในงานเทศกาลศิลปะดนตรีเปลี่ยนชีวิต ที่จัดขึ้น ณ สวนสันติชัยปราการ ในปี 2551 ที่ผ่านมา

“สำหรับผม... ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ช่วยสร้างกำลังใจ ทำให้ชีวิตมีความหวัง แสดงให้เห็นถึงจินตนาการที่โลดแล่นแม้ในความมืดมน พวกเราไม่ได้เป็นเพียงแค่คนพิการที่ต้องการเล่นดนตรีเท่านั้น แต่เรายังต้องการโอกาสที่จะเป็นศิลปินแจกเช่นคนอื่นๆ ผมปรารถนาจะเข้าวงการ อยากทำงานอยู่ในแวดวงดนตรี ผมไม่อยากจะให้คนทั่วไปมองว่าเราคืออหิงกา เราไม่ต้องการเศษเงิน แต่เราต้องการเศษเสี้ยวความรักในงานศิลปะ เสียงปรบมือ ความยินดี และผมก็เพื่อฝันไปว่า ผมจะเป็น เรย์ ชาลส์ ตัวน้อยๆ อีกคนหนึ่ง”

ความสำเร็จที่ได้รับ คือโอกาสที่ **“นิ”** ยังได้ทำอะไรต่างๆ อีกมากมาย นอกจากจะเอาดีด้านงานดนตรีได้แล้ว ในด้านการเรียนก็ไม่ด้อยไปกว่ากัน

ปัจจุบัน **“นิ”** ทำงานกับเครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการ มีหน้าที่ดูแลการซ้อมและการแสดงดนตรี และเป็นนักดนตรีของวง **NMAD (The Network of Music and Arts of Persons with Disabilities) เครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการ** รับเชิญไปแสดงดนตรีตามงานหรือกิจกรรมในที่ต่างๆ รวมทั้งเตรียมผลงานในอัลบั้มชุดใหม่ นอกจากนั้นยังเป็นที่เลี้ยงส่งผ่านความรู้ ความฝันให้กับน้องๆ **วงยิ้มกริ่ม** (ผลผลิตจากโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนด้วยศิลปะดนตรีโดยคนพิการ ที่เครือข่ายฯ ได้จัดทำไปเมื่อปี 2551) ให้ได้ไขว่คว้าความฝันของตน

“ผมมีโอกาสได้เห็นโลก ทั้งในความสว่างและความมืด ซึ่งผมก็ไม่รู้ว่าเส้นทางแห่งความมืดที่ผมเดินไปนั้นจะมีหลุม มีบ่อ มีท่อ มีเสาไฟ แต่อย่างน้อยๆ ผมก็สัมผัสได้ถึงน้ำใจและการแบ่งปันของเพื่อนมนุษย์ที่มีให้กัน... ผมอยากให้ทุกคนมองเห็นคุณค่า รักและศรัทธาในตนเอง วิ่งจ็อกกิ้งตามความฝัน ไม่กดดัน ไม่เหนื่อยหน่าย มีเป้าหมายแม้ใครจะมองว่าเป็นแค่อากาศ จงเชื่อมั่นในสิ่งนั้นแล้ววันหนึ่งจะมีคนมองเห็นในสิ่งที่เราทำ...”

สีสันชีวิต เล่นทาวพิวเตอร์

ชีวิตคนก็คล้ายสมุดบันทึก บ้างก็มีเรื่องราวเรียบง่าย ไม่โลดโผน มีสิ่งให้บันทึกได้ไม่มาก บ้างก็มีเรื่องราวให้ประสมมากมาย ทั้งตั้งใจและบังเอิญจนแทบจะขีดเขียนได้ไม่พอในสมุดเล่มเดียว แต่กระนั้นทุกชีวิตก็ต้องพบเจอทั้ง สุข เศร้า เคล้าน้ำตา อยู่ที่ว่าใครจะ “ตั้งสติ” ได้ไว ก้าวผ่านเรื่องราวๆ แล้วเดินต่อไปได้อีกครั้ง

“สุพจน์ ช่อแก้ว” ชายหนุ่มจากจังหวัดอ่างทอง ก็คล้ายกัน เส้นทางชีวิตที่เขาเจอทั้งผกผัน และรุนแรงแต่เขาก็ผ่านมาได้อย่างสง่างามและภาคภูมิใจ ด้วยความคิดว่า

“ไม่มีกำลังใจใด มีพลังเท่ากับกำลังใจจากตัวเอง...”

เหตุการณ์ที่ว่าเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ.2531 “สุพจน์” ในขณะนั้นอายุเพียง 15 ปี เขาประสบอุบัติเหตุโดนไฟฟ้าช็อตเนื่องจากไปช่วยบุคคลของบริษัทอื่นยกอลูมิเนียมแล้วพลัดไปโดนสายไฟฟ้า ทำให้เกิดลักษณะความพิการ แขนและขาขาดทั้งสองข้าง แขนขวาขาดถึงป่า แขนซ้ายขาดใต้ศอก ขาขวาขาดเหนือเข่า ขาซ้ายขาดใต้เข่า ถือเป็นความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิต

แน่นอนว่าทุกคนที่เจอเหตุการณ์เช่นนี้ต้องเสียใจเป็นเรื่องธรรมดา บางคนหมดอาลัยตายอยาก บางคนคิดสั้น แต่สุพจน์ ไม่ปล่อยให้ความทุกข์โศกกัดกินหัวใจนาน เขากลับตั้งหลักชีวิตได้เร็ว เรียกสติกลับมาสู่ความเป็นจริง และคิดว่าชีวิตยังต้องเดินต่อไป

“มันก็เหมือนเกิดใหม่ รุ่นที่เราได้อยู่เราได้ขีดใช้มันไปแล้ว ต่อไปก็เป็นกำไรของเรา เราอยากทำอะไรก็ทำ ถ้ามันทำอะไรไม่ได้ ชีวิตก็จบแค่นั้น ผมยังไม่อยากจบเรื่องราวของตัวเอง ผมยังอยากจะทำอะไรต่อไป”

แม้รู้ว่าตัวเองเดินไม่ได้ก็ต่อต่อไป แต่เขาก็ไม่ยอมแพ้และไม่สิ้นหวัง ประจวบเหมาะกับขณะที่พักฟื้นร่างกายเจ้าหน้าที่ศูนย์เวชศาสตร์ฟื้นฟูสรวงคนิวาสได้นำอุปกรณ์วาดภาพมาให้ทำความฝันที่จะเป็นศิลปินวาดภาพแต่ครั้งวัยเยาว์ทวนกลับมาอีกครั้ง

“ผมก็พยายามหัดวาดภาพนะตอนนั้น แต่เนื่องจากไม่มีคนสอนและไม่มีทุนในการซื้ออุปกรณ์จึงไม่ได้หัดวาดภาพต่อ จนกระทั่งปี 2547 ทราบชาว่าที่ศูนย์หยาตผน จังหวัดเชียงใหม่ เปิดสอนศิลปะทัศนกรรมจึงไปสมัครเรียน แต่หลักสูตรไม่ได้เน้นสอนวาดภาพ จึงออกไปดูนักวาดภาพที่ไนท์บาร์และจดจำวิธีการวาดมาฝึกด้วยตัวเองก็ทำได้งูๆ ปลาๆ แต่ก็ยังไม่มีความรู้จะไรมากนัก แต่ก็พยายามอยู่ตลอดเวลา”

อย่างไรก็ตามโอกาสมักเลือกผู้ไม่ยอมแพ้ ก่อนเรียนจบที่ศูนย์หยาตผน สุพจน์ได้ทราบข่าวว่าศูนย์ศิลปะอาชีพบางไทร เปิดสอนการวาดภาพสีน้ำมันจึงไปสมัครเรียน ที่นั่นเองที่สุพจน์บอกว่าเขาได้รู้เรียนวิชาวาดภาพอย่างจริงจัง

สุพจน์ เล่าว่า ในแต่ละวันเริ่มเรียนตั้งแต่แปดโมงเช้าถึงสี่โมงเย็น ในช่วงแรกการเรียนเป็นแบบทูลักทุเลพอสมควร เนื่องจากสภาพร่างกายที่ไม่เอื้ออำนวย เริ่มตั้งแต่การเหลาดินสอที่ต้องใช้ปากคาบมิดเพื่อเหลาดินสอกว่าชั่วโมงจึงจะเสร็จ และใช้เวลากว่าหกเดือนในการฝึกฝนจนชำนาญ แต่เขาก็ใช้ความอดทนอย่างถึงที่สุดทำให้ผ่านความยากลำบากนานนับประการมาได้

“ไม่อยากให้คนอื่นทำให้ เพราะเขาก็ต้องเรียนเหมือนกัน ชอบที่จะทำอะไรต่างๆ ด้วยตัวเอง วิธีนี้ไม่ได้ ก็ลองวิธีอื่นไปเรื่อยๆ ก็ลำบาก แต่มันก็ลำบากในช่วงแรกเท่านั้น พอเราทำบ่อยมันก็เชี่ยวชาญขึ้นเอง มันก็เหมือนกับอีกหลายๆ เรื่องที่ต้องฝึกฝน ก็ไม่ได้ท้อถอย เพราะนี่เป็นเรื่องเล็กน้อยมากเมื่อเทียบกับสิ่งต่างๆ ในชีวิต หรืออาจเป็นเพราะเป็นคนไม่ค่อยใส่ใจอะไรมาก ผมมองเป็นเรื่องที่ทำหายด้วยซ้ำ”

ความท้าทายของเขายังมีอีกมาก แต่ด้วยความคิดในด้านบวก และการใช้จินตนาการ มองโลกในแง่ดี เป็นแรงจูงใจให้เขาดำเนินชีวิตโดยไม่เคยร้องขอหรือพร่ำเพื่อ ตัดพ้อต่อโชคชะตาตนเอง

“อย่างเวลาขึ้นตึก 3 ชั้น เราก็คลานขึ้นไป บางทีลากรถขึ้นไปด้วยซ้ำ เราก็มองชะว่าเรากำลังปีนเขาอยู่บนจินตนาการไปเรื่อย คิดแต่สิ่งที่ดีๆ ไม่ต้องไปกังวลต่อสายตาคคนอื่น ต้องยอมรับว่าเราเป็นแบบนี้ ไม่ต้องกังวลว่าคนอื่นจะมองเราอย่างไร ทางนี้ไม่ได้ก็หาหนทางอื่นที่เราทำได้”

เมื่อได้เรียนรู้และฝึกฝนตั้งแต่พื้นฐานการฝึกวาดลายเส้น การลงน้ำหนักจนได้เรียนการวาดภาพสีน้ำมัน โดยฝึกวาดภาพเหมือนเป็นหลัก ทำให้ฝีมือของสุพจน์พัฒนาขึ้น เรียนอยู่ที่นี่สองปีก็จบหลักสูตร สุพจน์จึงเริ่มต้นอาชีพศิลปินวาดภาพอิสระของตัวเองเมื่อปี 2551 ที่จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยต้นทุนเพียง 1 พันบาท โดยรับจ้างวาดภาพและนำภาพไปขายตามสถานที่ต่างๆ เช่น ถนนคนเดินท่าแพ วัดที่สำคัญๆ และได้ร่วมแสดงผลงานบ้าง

“ขายไปเรื่อยๆ ที่ถนนคนเดินบ้าง วัดบ้าง สถานที่ที่อาจจะเอื้ออำนวย เพราะเป็นเมืองท่องเที่ยว ก็ขายได้บ้างไม่ได้บ้าง บางทีเดือนหนึ่งได้เงินมากก้อนหนึ่ง เราก็ต้องวางแผนการใช้รายได้ดี ถามว่าพอมั้ย! ถ้าเราจะอยู่ให้พอก็คงก็ต้องปรับตัว อาชีพนั้นมันก็ไม่ได้ร่ำรวยอยู่แล้ว ก็ต้องรู้ตัวเอง เราควรทำอะไรเท่าไร ต้องพยายามขายให้ได้เท่าไรจึงจะพอค่าห้อง ค่าอยู่ ค่ากิน อย่าฟุ่มเฟือยอะไรมากก็พออยู่ได้”

ทุกวันนี้ **สุพจน์** ดำเนินชีวิตเฉกเช่นเดียวกับคนทั่วไป โดยไม่ได้คิดว่าตนด้อยหรือขาดโอกาสกว่าใครๆ เขาสามารถเลี้ยงชีพจากน้ำพักน้ำแรง อยู่อย่างพอเพียง ยึดหยัดอยู่ด้วยความเพียรพยายาม แม้ไม่มีสองมือ ไร้สองตีน หากแต่หัวใจที่ไม่แพ้คือสิ่งนำพาเขาสู่ความภาคภูมิใจ

“ทุกสิ่งทุกอย่างเริ่มจากตัวเรา โอกาสจากสังคมก็เป็นส่วนหนึ่ง แต่ที่สุดแล้วตัวเราที่เป็นจุดเริ่ม เป็นศูนย์กลางที่จะทำอะไรสักอย่าง ชั้นแรกก็ต้องยอมรับสิ่งที่ตัวเองเป็นให้ได้ เมื่อยอมรับได้แล้วก็สร้างกำลังใจขึ้นมา เพราะกำลังใจที่ได้จากคนอื่นก็ไม่เท่าที่เรให้กับตัวเอง อันนี้สำคัญมาก จากนั้นก็ต้องเป็นผู้ไขว่คว้าโอกาส ออกไปหาไม่ใช่รอให้มันมาหาเรา หาสิ่งที่เราชอบ ทำอันนี้ไม่ได้ ก็หาอีกอย่างทำ โอกาสมีอยู่ทุกที่”

“ยิ้มกริ้ม” ดนตรีไม่แบ่งชั้น แหกหน้าจากผู้รับสู่ผู้ให้

คนพิการ อาจเป็นเพียงคนกลุ่มน้อยที่หลายคนมองข้ามถึงศักยภาพด้านต่างๆ แต่เมื่อได้รู้จัก “ยิ้มกริ้ม” กลุ่มวงดนตรีที่ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นเยาวชนจำนวน 4 คน **ปิง นนท์ นิว ों** และบางคราก็จะมีกลุ่มเด็กๆ มาร่วมสร้างสีสันอีกสองสามคน) อันมี **ครูศักดิ์ศิลป์ สิงห์บุรมย์ วิทยากรคนพิการ** มาช่วยขัดเกลา คอยสอนสั่งให้สามารถเล่นและก่อตั้งเป็นวงดนตรี สร้างรอยยิ้มกริ้ม ให้หลายคนได้ทิ้งในความสามารถ

เบื้องหลังกลุ่มวงดนตรีเล็กๆ นี้ที่ได้แตกหน้าจากผู้สอนที่สังคมมักมองว่าเป็นเพียงผู้รับ แต่บัดนี้คนพิการได้กลายเป็นผู้ให้และปลุกหัวใจรักเสียงดนตรีให้แตกหน้าได้อย่างน่าภาคภูมิใจ

นายเอกพล เตชานุรักษ์กุล หรือ **ปิง** หน่อหนึ่งของผลสำเร็จนี้ เล่าว่า เริ่มเรียนดนตรีเนื่องจากใจรักในเสียงเพลงและมีโอกาสได้เข้าเรียนใน “โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนด้วยศิลปะดนตรีโดยคนพิการ” ซึ่งดำเนินงานโดย **เครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการ/มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ** โดยอาศัยช่วงเวลาในวันหยุดที่ว่างเว้นจากการเรียน “ตอนที่เข้ามาเรียนที่นี่ ผมตื่นตื่นเหมือนกันครับ เมื่อไปวันแรกจะมีการแนะนำว่าที่นี่มีการเรียนการสอนอะไรบ้าง ภาคงานศิลปะจะสอนการเพ้นท์เสื้อและการตกแต่งเสื้อผ้า ส่วนดนตรีก็สอนกีตาร์เบื้องต้นและคอมพิวเตอร์ ดนตรี ผมจึงเลือกเรียนกีตาร์เบื้องต้น มีเพื่อนๆ ร่วมชั้นเรียนอยู่ประมาณ 20 กว่าคนได้ โดยครูที่สอนส่วนใหญ่จะเป็นคนพิการทั้งนั้น”

สำหรับการเข้าเรียนดนตรีครั้งแรก **ปิง** สารภาพว่า “ไม่แน่ใจเหมือนกันครับว่า คนพิการจะสอนเราได้แค่ไหน แต่เมื่อได้เข้ามาเรียนก็รู้เลยว่าคนพิการไม่ได้ด้อยไปกว่าคนไม่พิการ เพียงแต่เขาอาจจะทำอะไรไม่สะดวกเหมือนคนอื่นฯ เท่านั้น อาจต้องนั่งรถเข็น ต้องใช้ไม้ค้ำ แต่พวกเขาที่มีศักยภาพในความเป็นครู ทำให้เมื่อได้รับการถ่ายทอดความรู้ ผมรู้สึกดีและมีความสุขที่ได้เรียนดนตรี ครูเล่นดนตรีเก่งมากครับ สามารถเล่นดนตรีและเป็นโปรดิวเซอร์เพลงเอง การเรียนที่นี่ยังทำให้ผมรู้จักเพื่อนใหม่ เปิดโลกให้กว้างขึ้นด้วยครับ”

หนึ่งในหมู่ในยิ้มกริ้ม เล่าอีกว่า “ครูที่สอนผมคือ **ครูศักดิ์ศิลป์ สิงห์บุรมย์** ครับ ท่านหาพิการต้องนั่งรถวีลแชร์ แต่นั่นไม่ใช่ข้อจำกัดเลย ครูสอนผมตั้งแต่ยังเล่นอะไรไม่เป็นเลยครับ จะเน้นให้อ่านโน้ต จนทำให้พวกเราเรียนรู้ดนตรีเบื้องต้น ทำให้สามารถพัฒนาการเล่นจนเป็นเพลงครับ” ปิงเอ่ยถึงครูดนตรีด้วยความชื่นชม

ขณะนี้สมาชิกวงยิ้มกริ้มยังอยู่ในวัยเรียนทั้งหมด โดย **ปิง** กำลังเรียนที่สถาบันราชภัฏจันทรเกษม เพื่อนร่วมวงส่วนหนึ่งเรียนในระดับปริญญาตรีเช่นเดียวกัน และมีน้องๆ สมาชิกสมทบอีก 2-3 คนเรียนอยู่ระดับประถมศึกษาและเด็กๆ เหล่านี้ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในวันอาทิตย์ด้วยการมาเรียนดนตรี

เครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการ ได้เปิดสอนดนตรีและศิลปะใน “โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนด้วยศิลปะดนตรีโดยคนพิการ” ทุกวันอาทิตย์ ในช่วงเวลาประมาณ 13.00 - 15.00 น. เป็นระยะเวลากว่า 8 เดือนให้

กับเด็กและเยาวชนทั้งพิการและไม่พิการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งด้านเนื้อหาการเรียนและการปฏิสัมพันธ์ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสนับสนุนสถานที่เรียนโดยชุมชนหมู่บ้านอมรินทร์ 9 ซอยโชคชัย 4 กรุงเทพฯ

การรวมตัวกันของกลุ่มคนพิการเพื่อเป็นอาจารย์สอนศิษย์ดนตรีและศิลปะครั้งนี้ นอกจากจะเป็นการมอบความรู้สู่สังคมแล้วยังเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าใจคนพิการ สร้างการมีส่วนร่วมในสังคมทำให้เกิดการยอมรับคนพิการมากขึ้นด้วย

เมื่อปีงและเพื่อนๆ เรียนจบหลักสูตรแล้วยังมีโอกาสสร้างสรรค์อัลบั้มเพลงขึ้นภายใต้ชื่อ **เยาวชนไทยหัวใจสีขา** “เป็นการทำอัลบั้มรวมผลงานของนักเรียนดนตรีและศิลปะหลังจากเรียนจบหลักสูตรครบ มีบทเพลงที่พวกเขาและเพื่อนๆ ได้แต่งขึ้นบ้าง รวมทั้งมีบทเพลงของบรรดาคครูในเครือข่ายๆ มารวมในอัลบั้มนี้ด้วยโดยนักเรียนมาบันทึกเสียงร้องกันเองทั้งหมด จากนั้นเราก็มีการรวมวงฝึกซ้อมเพื่อแสดงและนำซีดีไปจำหน่ายเพื่อระดมทุนตามงานต่างๆ ครับ”

สำหรับช่วงเวลาแห่งความประทับใจของปีงและยิ้มกริม คือ งานเทศกาลศิลปะดนตรีเปลี่ยนชีวิต 2551 หรือ **Change your Life by Music & Arts festival 2008** ที่เครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการได้จัดขึ้น ซึ่งเป็นเวทีที่เปิดกว้างสำหรับการแสดงผลงานทางศิลปะและดนตรีของคนพิการและไม่พิการทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ภายในงานนี้ยังรวบรวมกิจกรรมต่างๆ ไว้มากมาย อาทิ การแสดงดนตรีสากล และดนตรีไทยพื้นบ้าน โดยศิลปินคนพิการและไม่พิการภายในประเทศ รวมทั้งเครือข่ายศิลปินพิการในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก การแสดงผลงานศิลปะ การออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ นิทรรศการแสดงประวัติศิลปินคนพิการและไม่พิการ การเสวนา ฯลฯ

“งานนี้สนุกมากครับ จัดขึ้นในช่วงเดือนธันวาคม ที่สวนสันติชัยปราการ ผมและเพื่อนๆ ก็ไปร่วมเล่นดนตรีบนเวทีครั้งแรกในงานนี้ นำอัลบั้มที่ช่วยกันทำไปขาย เพื่อนที่เรียนศิลปะก็เอาผลงานไปช่วยกันขาย เมื่อได้เงินมาพวกเราก็จะนำเข้าเครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการครับ” ปีงเล่าด้วยน้ำเสียงแห่งความภาคภูมิใจ

แม้โครงการฯ จะจบลงไปแล้ว แต่ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจของเหล่าเยาวชนผู้รักในเสียงดนตรียังคงไม่หยุดนิ่ง เครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการและมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ จึงตัดสินใจให้การสนับสนุนต่อไป โดยเปิดโอกาสให้ **ยิ้มกริม** ได้เข้ามาใช้ห้องซ้อมดนตรีของเครือข่ายฯ ที่อยู่บนอาคารมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ ทุกวันเสาร์ ร่วมกับพี่ๆ ศิลปินคนพิการ ซึ่งทำให้ **ยิ้มกริม** ได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งของเครือข่ายศิลปะดนตรีคนพิการและมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ ได้เรียนรู้ถึงวิธีการดูแลช่วยเหลือคนพิการ ได้ถ่ายทอดวิชาดนตรีสู่รุ่นน้องๆ ฯลฯ **สิ่งที่ได้นอกเหนือจากพัฒนาการทางดนตรีที่เพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆ แล้ว ยิ้มกริมก็ยังได้เพาะเมล็ดแห่งการมีจิตอาสาจนงอกงามในจิตใจโดยไม่รู้ตัว**

ถึงวันนี้เสียงกีตาร์ของปีงและดนตรีของยิ้มกริม ยังคงบรรเลงเพลงมอบให้สังคมทุกครั้งที่มีโอกาส ด้วยที่มาจากพวกเขาเกิดจากความตั้งใจของครูผู้ให้ที่แม้ร่างกายต่างไป แต่ความสามารถไม่ด้อยลงเลย ยิ้มกริมจึงค่อยๆ แตกหน่อและเติบโต กลายเป็นต้นไม้แห่งเสียงเพลงที่หยั่งรากสร้างความอึดอ้อมในหัวใจของผู้ฟังมิรู้จบ

